Sandanthm szobraitól

több szobrászati műveket a

fő-templom sáncolatjában.

1 fl Ország Tóthné 1852 4. 100. f.

Tandari Lajos 1

A leg-
több tárgy *Kisbej Károlytól* és *Tandari Lajostól* való. Ez utóbbi művészt arra kértük: *beszéljen pályakezdéséről és hivatásáról.*

képet faragok, vadászjelenettel. Csak úgy, saját kedvemre. *Konyhakéssel*... Az első sikeres munkát újabbak követték. Egyszer a legszebbeket zsüri elé vittem. Akkor kínálták a lehetőséget: legyek bedolgozó a szövetkezetnél. Párhuzamosan voltam motorszerelő és fafaragó. Később végleg felhagytam tanult szakmámmal. Nem bántam meg. Jó érzés, ha úgy virrad ránk a nap, hogy ahhoz a munkához láthatunk, amit szeretünk.

Magyar Hirlap 1976/27o/11

Tandari Lajos 2

Magyar Hirlap 1976/27o/11

Tandari Lajosban ősi képesség szunnyad. Kétéves szövetkezeti működés után elnyerte a népi iparművész címet. Azóta számos kiállításon szerepelt. A legbüszkébb talán arra, amelyet a *Nemzeti Galériában* tartottak. *Tihanyban* pedig osztatlan sikert aratott *gondolkodó székével*. Ez a nagyméretű, magas támlájú bútordarab valaha a családfőt illette meg. Ebben pipázgatott munka után, vagy vasárnapon. S itt születtek azok a gondolatok, amelyek olykor egy egész család életét, sorsát irányították.

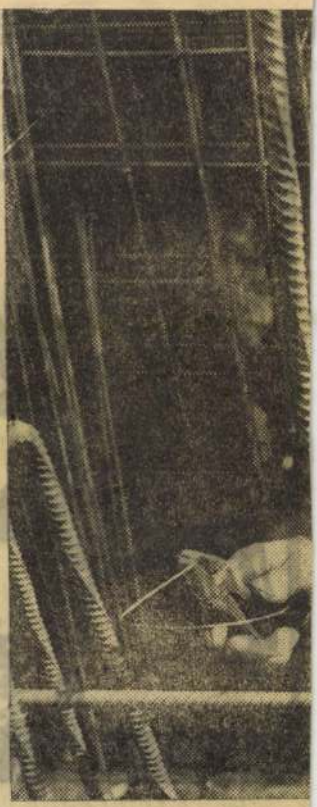
A kamarakiállításnak kettős célja van. *Megismertet* egy ősi művészet mai alkotásaival, a fafaragók pedig az érdeklődésből lemérhetik, *mit keres legjobban* a szépre fogékony vásárló.

Sárközi Mária

m.

— Milyen csod
ugyanúgy érze
— Ritka szere
—Nekem nag
ekkorom volt.
tolért a boldog
— Végre egy t
szthatom az örömömet, a bána-
omat.
— Reggelente csókjaimmal éb-
esztem.
— Én majd ágyba hozom a fi-
om tejeskávét.
— Utálom a tejeskávét. Teát
szom citrommal.
— Tea lesz citrommal. És ha
zabad kérdeznem, hányadik ke-
ület?
— Hogy érti ezt?
— Hányadik kerületben lakik?
Mert én szívesebben mennék az
ötödik kerületbe, mint például a
izenhetedikbe.
— Én viszont azt szeretném
udni, hogy hányadik emelet?
— Tessék?
— Persze, nem ez a legfonto-
abb, de szívesebben lakom a
öldszinten, mint például a har-
nadik emeleten. És legalább déli
ekvésű?
— Mi az, hogy déli fekvésű?
— Egészségesebb a lakás, ha
nár reggel besüt a nap.
— Már elnézést, maga igazán
udhatná, milyen a lakása.
— Talán az ön lakása?
— Itt valami tévedés lesz. Ön
irdetett az újságban, hogy sze-
elmi házasságot kötne. „Lakás
negoldható" jeligére.
— Úgy van. Amennyiben ön-
höz költözünk.

G. Sz.

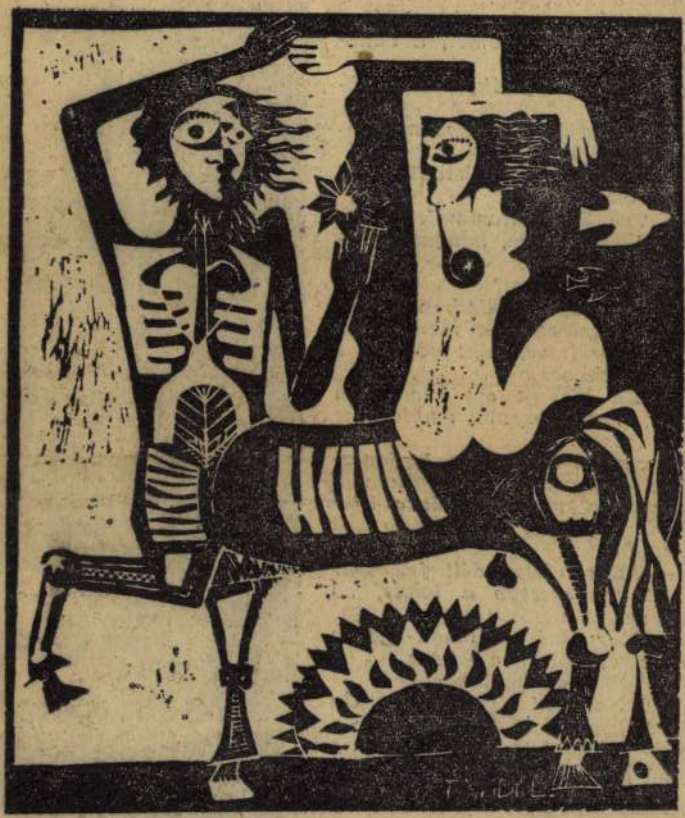
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-060, 387-748, 340-726

1976 NOV 14
DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tandi Lajos

1021

Kentaur

TANDI LAJOS METSZETE

Tandor Ottó

tervezte a kaposvári
városházát

Bérelhető

6 i. é.

ból: legalább az emléke körül szövődjék elismerő dekoráció.

Akik a kiállítást összehozták, nem cselekedtek hiábavalót. Kétségtelen, hogy elérik céljukat. Nem hisszük, hogy bárki másfajta impresszióval távozzék e rajzok és képek társaságából, mint amivel mi jelöltük meg Pap Bertalan festővoltát. Egy komoly és törekvő, szimpatikus talentum révén szerzett benyomással. Azzal, amit a képek, úgy amint vannak, jelentenek. S aztán egy hamar megszakadt jövő felett érzett veszteséggel. Az elmaradt jövővel, ami Pap Bertalannál bizonyos, hogy szolid, nem ingó alapon épült volna. Legalább is az az igyekvés, ami eddig vitte előre, az a készség, amit szerzett s az az állomás, ameddig eljutott: mind

irodalom

könyvet, amelyek jórészt mind a mai festők közt történt vizsgálódásainak lecsapódásai. Még akkor is, ha e könyvek közt van olyan, amely már műtörténeti téma, mint Courbet, Paál László, Szinyei-Merse. Mivelhogy ezek sokkal inkább egy élő összefüggés szemléletéből születtek, mint ettől függetlenül, par excellenc műtörténeti kedvtelés gyanánt. Ez a kapcsolat: azok a szálak, amelyek ama változó, alakuló pikturához vezetnek, aminek Lázár Béla is embere.

Legújabb könyve, a „Tizenhárom magyar festő" is e piktura képviselőiről írt tanulmánysorozat. A festők, akik egyébként célzatos szándékosság nélkül vannak itt tizenhárman: Csók István, Ferenczy Károly, Glatz Oszkár, Iványi-Grünwald Béla, Katona Nándor, Kernstok Károly, Kosztolányi-Kann Gyula, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Mihalik Dániel, Perlmutter Izsák, Rippl-Rónai József, Vaszary János. Csupa oly festő, akiknek fejlődése, kialakulása a közvetlenül mögöttünk lévő néhány évtizedben ment végbe. Jóllehet e folyamatuk még korántsincs lezárva. Csupa oly festő, akiknek munkái individuális márkát hordanak s bár a különbség köztük az ellentétig is fokozódik: egymás mellé helyezve, egy könyv fonalára fűzve, azért összetartozó képet adnak. Ha más nem, akkor az az alap közös bennük, amelyen, mint festői vágányon elindultak: a naturalizmus. Hogy innét ki hogyan és hová jutott el, ki lett inkább a naturalista ízű festés kifejtője, ki az impresszionistáé, vagy esetleg e kettőn át ki ment stilizáló és dekoratív területre: ezt mondja el Lázár Béla új könyvében. A tizenhárom tanulmányban, ahol esztétikai fejtegetéseit külső dolgok, biografiai tények lejegyzésével is támogatja. Amit viszont annál inkább tehet, mert

TANDOR OTTÓ műépítész, a műegyetemen a középítéstan nyilvános rendes tanára, június hó 12-én halt meg Balatonfüreden.

Tandor hatvanegyedik életévében volt, 1852-ben született Nagykanizsán. Képességeit, tudását és munkaerejét már technikus korában felismerte és méltányolta tanára, Steindl Imre. A műegyetem elvégzése után maga mellé veszi, asszisztense lesz, majd irodavezetője. Ebben a minőségben igen hasznos, tevékeny és kiváló munkatársat kapott benne Steindl, aki önállóan is végzett Steindl számára tervezéseket, természetesen a mestere intenciói szerint. A parlament pályatervének első vázlatát Tandor készítette, Steindl távollétében. Visszahúzódó, csendes természetű ember volt, aki annál fokozottabb mértékben élt munkájának, hivatásának, amit szeretett s amiben egyre tökéletesedett. Fiatalabb korában főleg templom-pályázatokon vett részt, a pályázatokon való versenyt általában ideálisan és lankadatlanul kultiválta, egész addig, amíg rendes tanársága nem kötötte le. Az iparművészeti múzeum és a millenniumi történelmi kiállítás tervpályázatain díjat nyert. A szűkebb pályázatokra való meghívásoknak azonban egyik esetben sem tett eleget. A budapesti erzsébetvárosi plébánia-templom pályázatára szintén készített tervet, de a benyujtástól utolsó pillanatban visszatartotta az, hogy mestere, Steindl Imre, szintén pályázott a templomra s mint tudvalévő, elnyerte az első díjat és kiviteli megbizatást. Ehelyett Tandor ugyanezzel a tervvel a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet templompályázatán vett részt s szereplése oly sikeres volt, hogy az Egylet aranyéremmel és utazási ösztöndíjjal tüntette ki. Általában bensőséges, ragaszkodó viszony volt közte és mestere, Steindl közt. Az ő tanácsára vállalta el a Lechner-féle kőbányai templom belső művészi munkáit, bár ettől a megbizástól — amiből kifolyólag támadások is érték — fölötte húzódozott. Utána nem is igen vállalt tervezői megbizatásokat, egyrészt emiatt s másrészt mert a műegyetem rendes tanára lett. Az architektúra csak ú. n. ideál-tervezések formájában kötötte le, de megbizatásokat nem keresett. Szabad idejét, ami a katedrán kívül maradt számára, műemlék-felvételek, restauráló-tervek foglalták el, így restaurálta az ócsai templomot s a nagykanizsai Batthyániak terére egy múzeumot tervezett, környékének históriai stílusban való rendezésével, persze csak ú. n. szorgalmi feladat gyanánt. A műegyetemen alapos tudással, odaadóan végezte feladatát. Az építési szerkezeteket, berendezéseket ismertette s ebben a legmodernebb eredményekre is tekintettel volt.

Művészet 1913 282–283. l.

Az ócsai templom restaurálása.

Tandor Ottó-tól.

Az ócsai templom, melynek mai állapotát az 1—7 ábrák láttatják, hazánk legrégibb műemlékei közé tartozik, azonban építésének korát pontosan megállapítani nem lehet. Noha *Henszlmann* és *Römer* ennek kipuhatolására alapos kutatásokat végeztek, még sem sikerült nekik csak egyetlen egy nevezetesebb adatra is bukkanniok. A miket erre vonatkozólag a korábbi írók mondottak, átalában nagyon is kifogásolható.

Írt róla *Bél*, ingatagon *Fuxhoffer*, sok jó akarattal *Tessedik*, és ábrándozólag *Rézső Ensel*. Ezeken kívül még írtak róla *Hunfalvi*, *Verébi* és *Eitelberger*. Az utóbbinak rajzai, mint maga is megjegyzi, vázlatosak ugyan, de a templom legteljesebb képét adják. E vázlatszerűség oka, hogy adott rajzai sok dologban eltérnek a valótól; így a torony és hajó széles ablakai helyett keskenyeket, a csúcsíves fríz helyett köríveset rajzolt, boltozva pedig csak az apszisok, a kar- és zenepad vannak stb.

A templom mivoltából és részleteiből levonható következtetés szerint építésének ideje a XIII. század közepetájára esik. Teljesen faragott kőből épített, háromhajós, kifejlett kereszthajóval ellátott háromapszisos bazilika az. Ilyen templomot hazánkban csak négyet ismerünk.

Az ócsai templom építészeti tagozatai egyszerűek ugyan, de szépek s az a kevés szobrászmunka, a mi falait ékesíti, finomnak mondható.

Csodálatos, hogy ezt az ősi egyszerűséggel és helyes arányokkal dicsekedő műemléket — noha a főváros közelében fekszik — csak most vették észre, midőn már pusztúlni kezd.

Egy tűzvész alkalmakor a szomszédos házaktól meggyúladván, déli tornyának és déli mellékhajójának teteje leégett, a déli mellékhajó és a zenepad mennyezete pedig megsérűlt. Az elpusztított vagy megrongált részeket az eklézsia csekély pénzecskéjéhez mérten, pótolta vagy tatarozta.

Azonban e tűzvésznél is súlyosabb baj fenyegeti az egyház legszebb részét a főapszist, melynek falazata három ablakon keresztűlmenőleg, tetőtől-talpig meghasadt. Sajnos, hogy ezek a hasadások meg nem állottak, hanem — mint többször volt alkalmam látni — minden tatarozgatás ellenére is, megújulnak és terjednek, mivel ezek a hasadások nagyon bomlasztólag hatnak, félő, hogy ezeknek a részeknek fönnállása nagyon is rövid időhöz kötött.

Oka ennek az alapzatok mozgásában lehet. A helybeliek szavai szerint az egyház környéke mocsáros volt; feltehető, hogy a templomot ily terűletre építették s mivel az alapozás nem volt elég jó, ez a rész engedett, mert a főapszis most is 1—2 *m*-rel magasabban van a körülötte elhúzódó utaknál.

Hasonló baj van azon ívezeten is, melylyel a főapszis a karra nyílik. Oka ennek egyrészt abban van, hogy a megfelelő gyámpilléreket hibásan helyezték el, másrészt pedig, hogy e gyámpillérek alsó részeit kiszedték. Ekként amúgy is gyönge funkciójok teljesen megszűnvén, az ívezet záradékának jelentékeny sülyedését okozta.

A déli apszidiól (2. ábra) — eltekintve némely részletektől — átalában tűrhető állapotban van. Modern főpárkánya jóval magasabb a vízköpő maradvány jelzette eredetinél.*

Az apszisok között lévő sikátor (3 ábra) gyámpillére felében oda van s a tetőkről erre csurgó és szétfrecscsenő eső- s hóvíz vele együtt a határos apszis falakat, nemkülönben a karnak két falát annyira átáztatja, hogy ezeken belsőleg még a meszelés sem marad meg.

A kereszthajó falai (2 ábra) talán a legépebbek valamennyi között és csak oromzatának pusztán hagyott részein látszik meg az idők viszontagsága.

A hajók falain sem sok az elviselt rész, de a gyámfalak szabadon álló részének harmada tökéletesen meglazult.

A déli bejáró (2 ábra), mert anyaga kiváló jó minőségű mészkő — díszének teljes szépségét — bár töredezetten ugyan — de megtartotta. Főpárkánya rézslejével, a felső egyenes falazattal együtt tarthatatlan, oszloptörzsei és a nekik megfelelő ívrészek hiányzanak. A tornyok és a nyugati fal — leszámítva a tornyok utolsó emeletének két harmadát — meglehetősen jó karban vannak.

Ámde az építészeti tagozatok, nevezetesen és kivétel nélkül az összes párkányok, valamint az északi kapu teljesen, a gyámpillérek és ablakok rézslei legnagyobb részben, az ablakfelek pedig sok helyen teljesen tönkre mentek.

A kereszthajó déli falán nyomai látszanak a hajdani freskóképnek, a főapszisnak déli falán pedig Nagy-Kristóf képe még felismerhető.

A tisztán tartott belsőről kevés mondani valóm van. A főapszison a már jelzett hasadás tisztán látható, a kar teljesen ép, északi falán késő góthstílű szentségház töredékei vannak. Az abszidiolok boltozata újabb keletű.

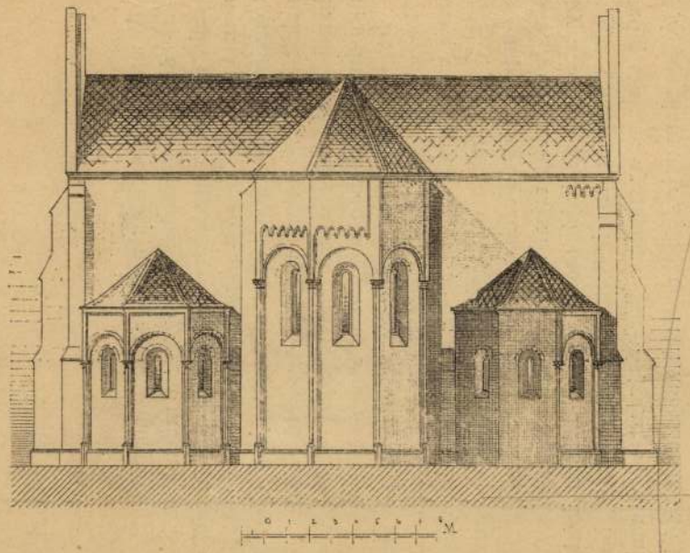
Ezek az egyház szervesen épített részei.

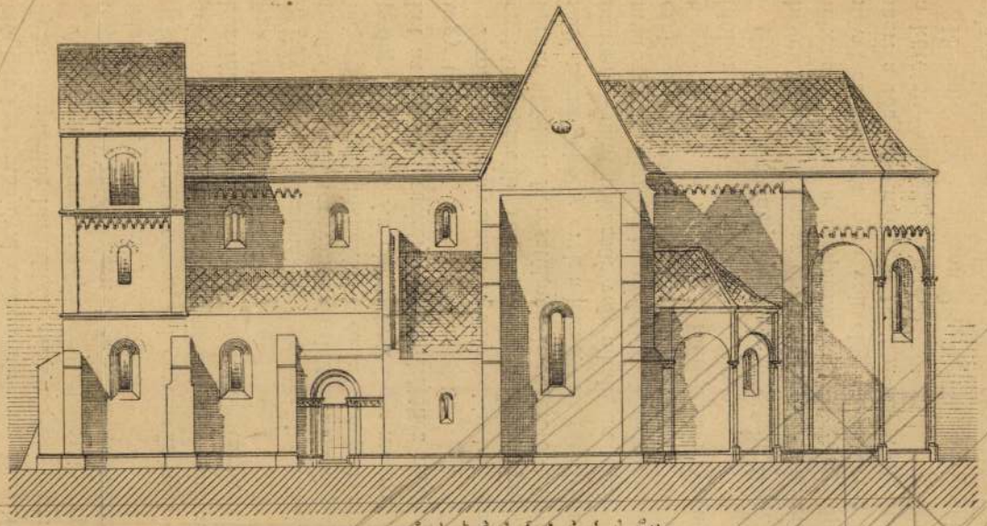
A kereszt- fő- és mellékhajók (5—7 ábra) ellenben arról tesznek kiáltó tanúbizonyságot, miként lehet a szépen tervezett és megkezdett, tér hatásában pompás egyházat kiméletlenül szükség szerinti épületre lealacsonyítani.

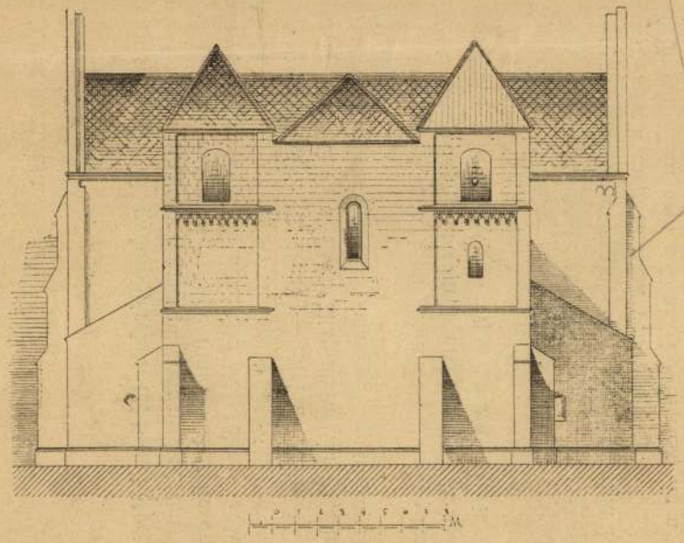
Aránytalan zenepadja barokk (5 ábra).

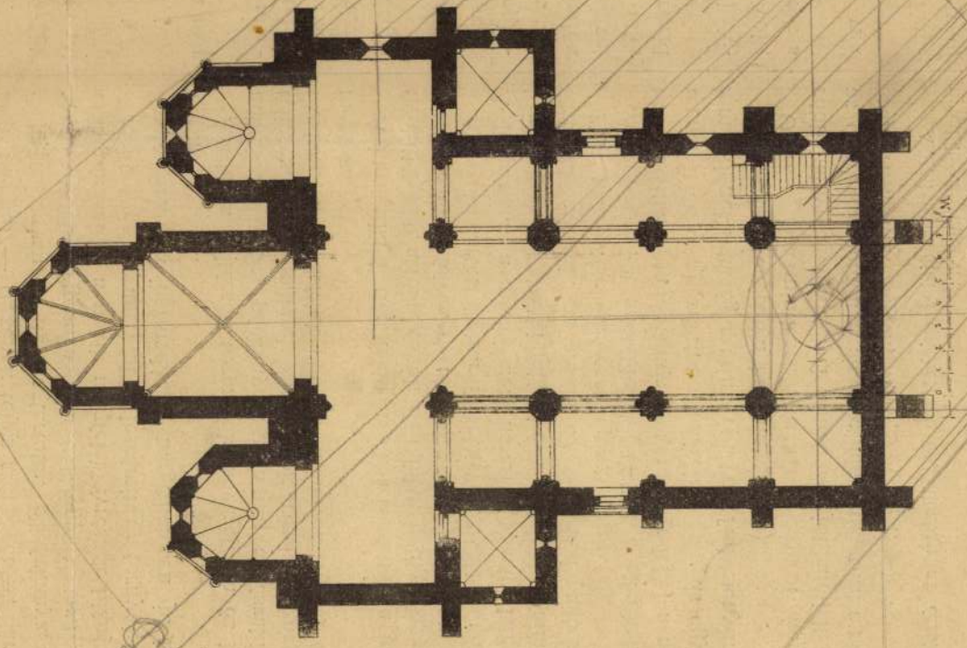
Összefoglalva mindezeket és a fel sem sorolható apróbb hiányokat, semmivel sem lehet jobban jellemezni az ócsai templom mai siralmas állapotát, mint e néhány szomorú szóval: *nagyon, de nagyon elhagyatott.*

* A déli apszidiól meglehetősen ép, ellenben az északi csunyául le van faragva.

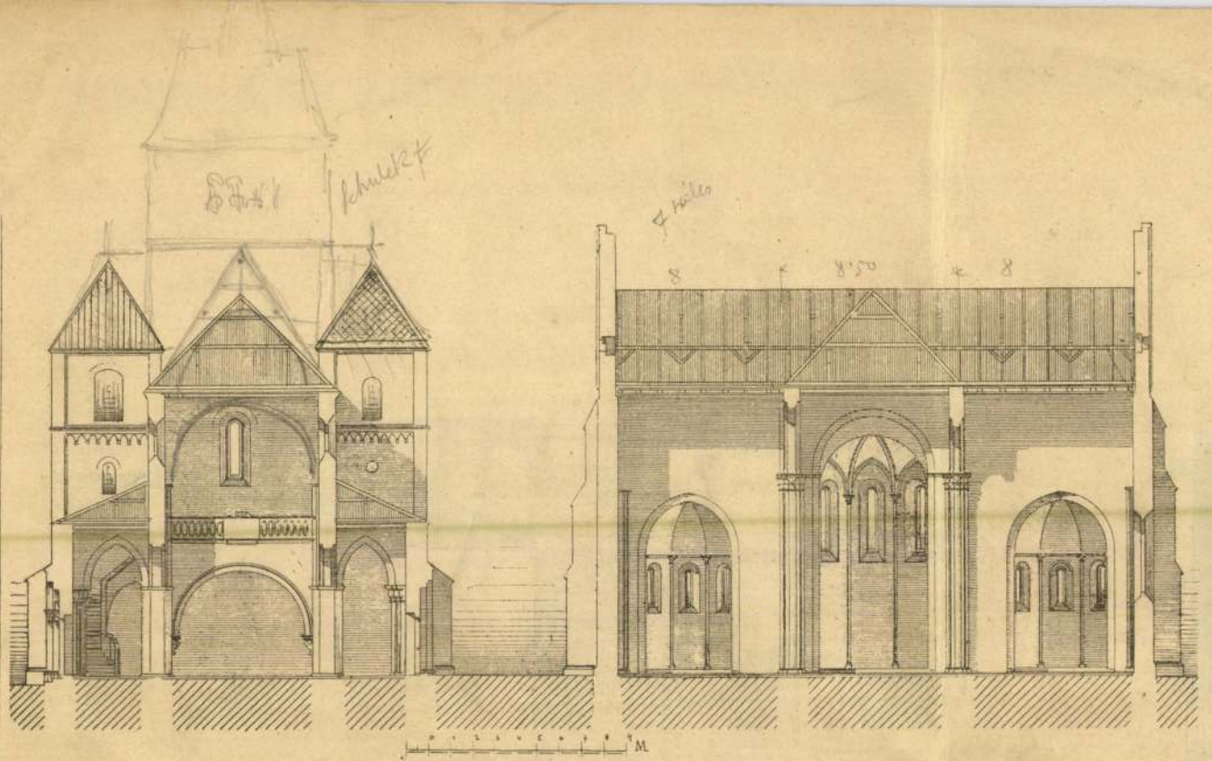

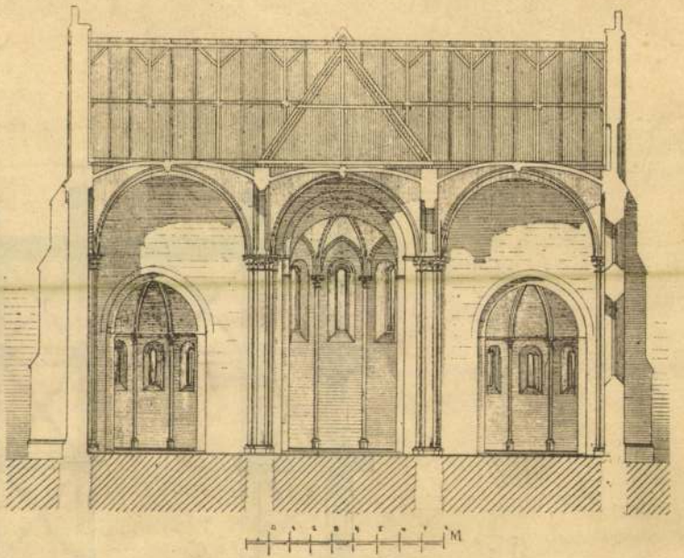
1—4. ábra. Az ócsai templom mai állapota.

1. ábra. Nyugati homlokzat.
2. ábra. Déli homlokzat.
3. ábra. Keleti homlokzat.
4. ábra. Alaprajz.

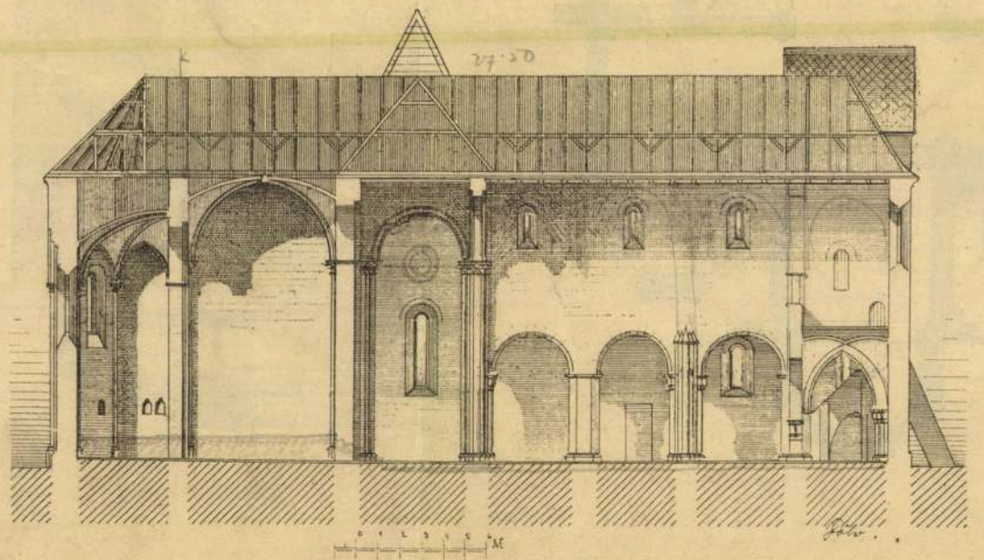

5. ábra. A zenepad keresztmetszete, a mai állapotban.

6. ábra. A kereszthajó hosszanti metszete, a mai állapotban.

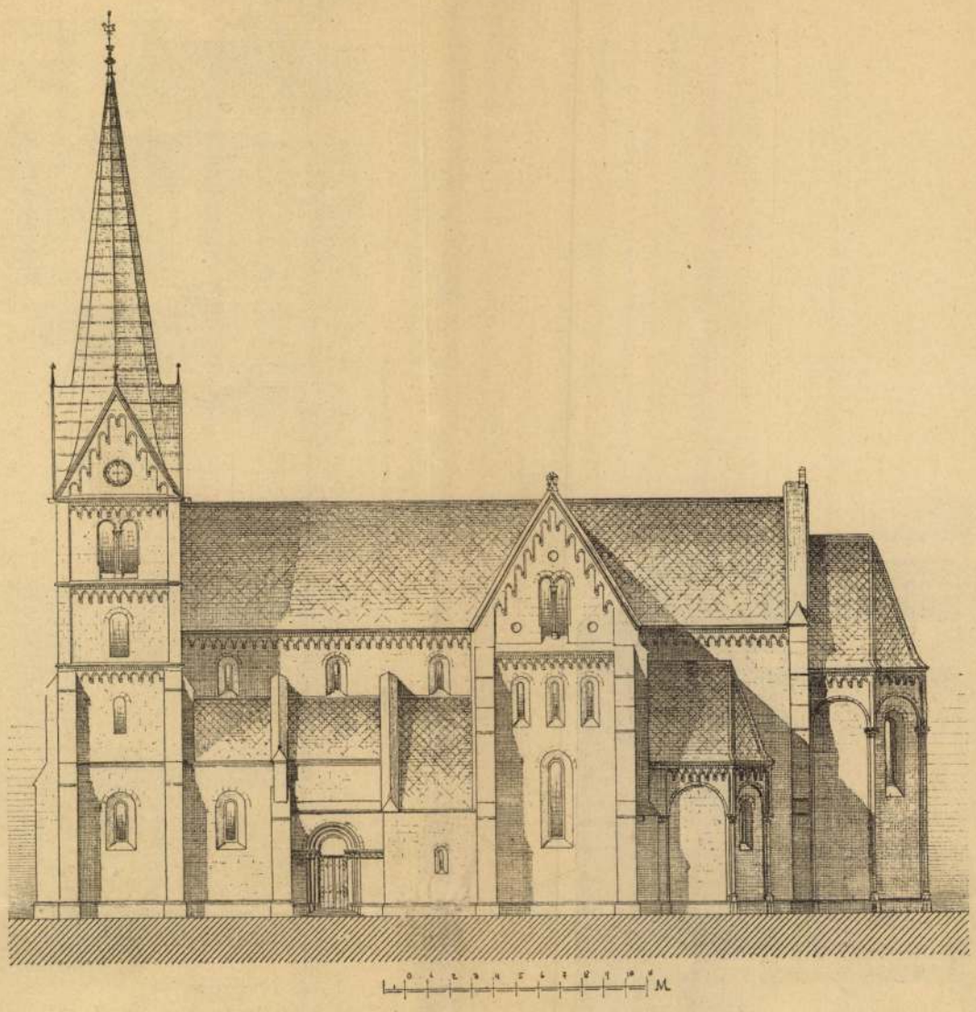

8. ábra. A kereszthajó tervezett hosszanti metszete.

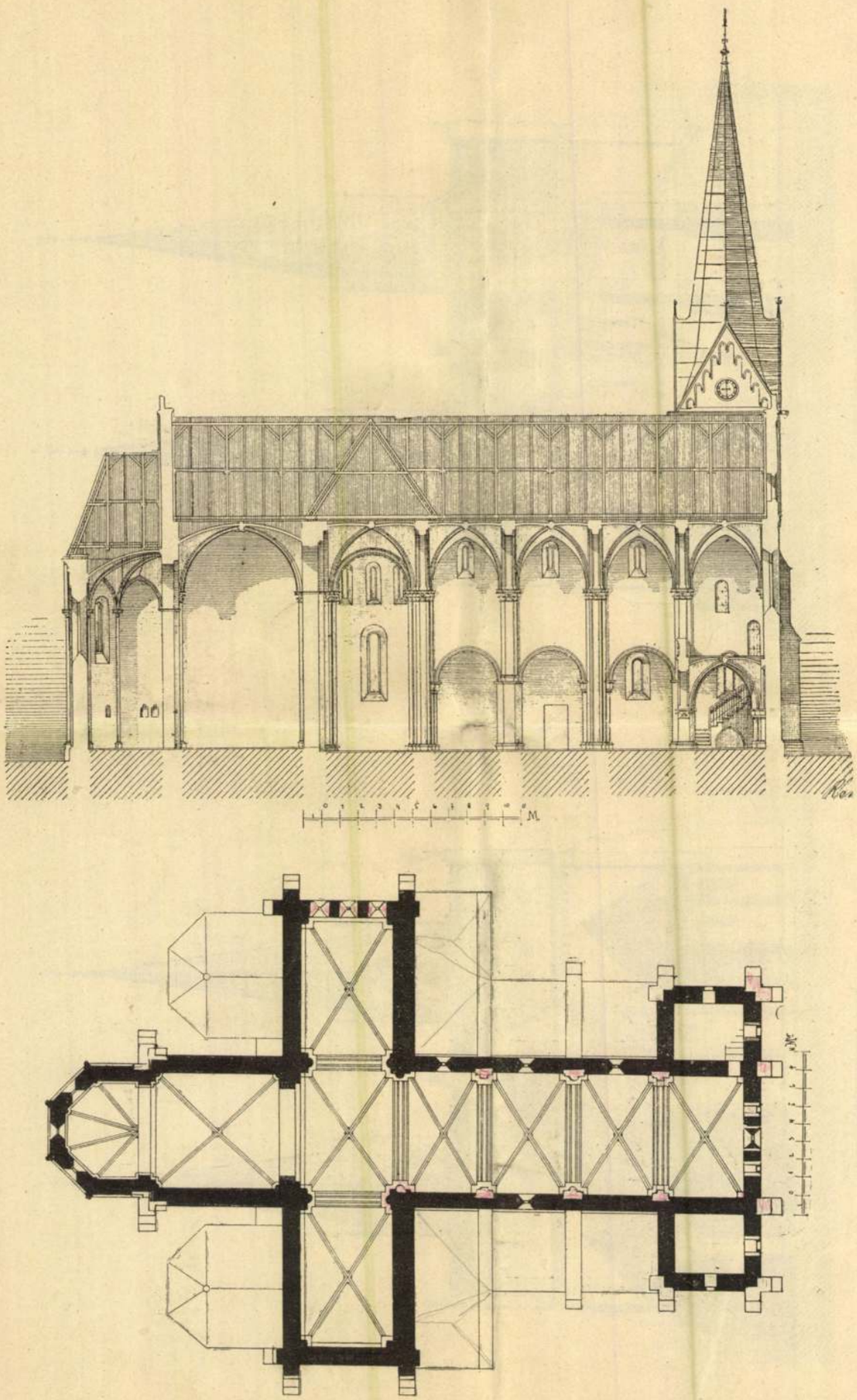

7. ábra. A főhajó hosszanti metszete, a mai állapotban.

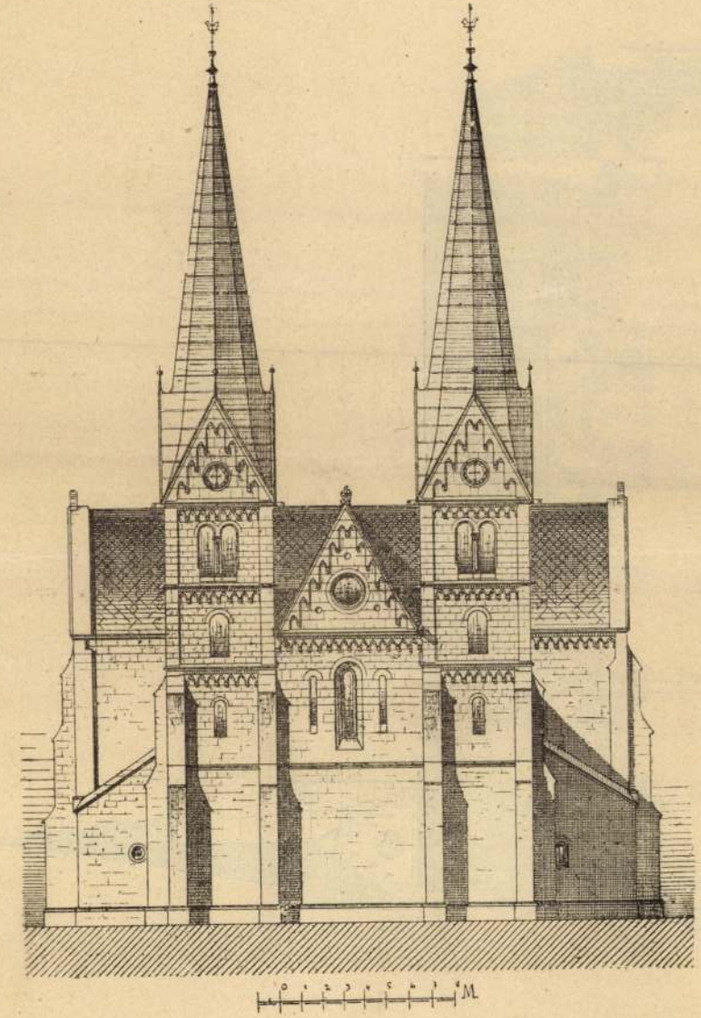
5—8. ábra. Az ócsai templom mai állapota és tervezett helyreállítása.

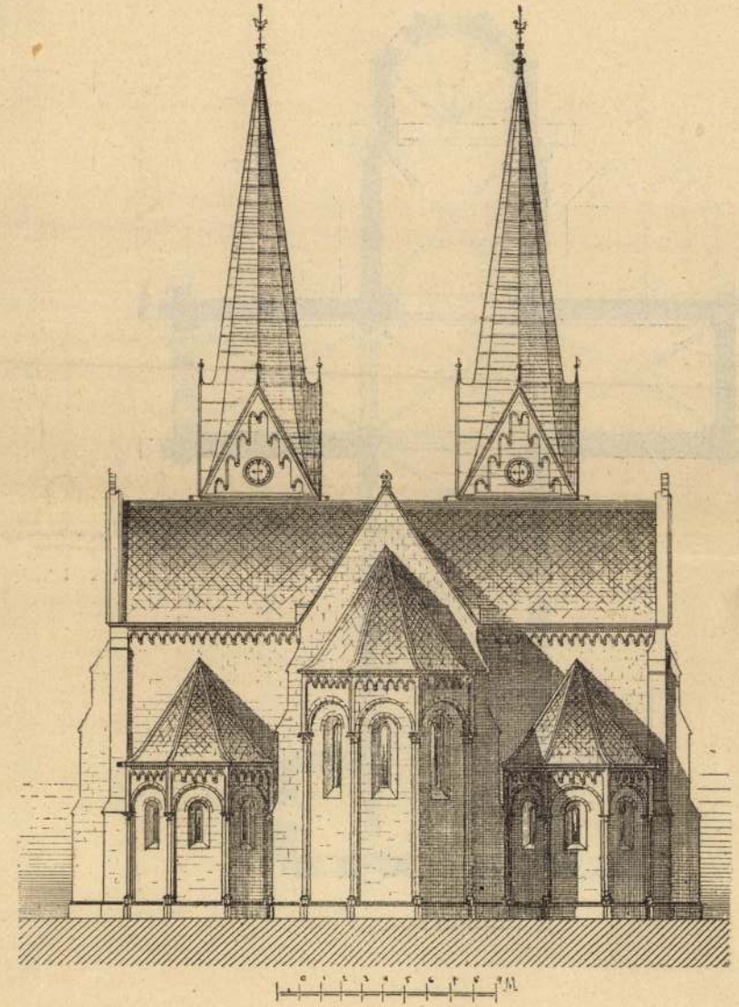

9—10. ábra. Az ócsai templom déli homlokzata és alsó alaprajza a tervezett helyreállítás első megoldása szerint.

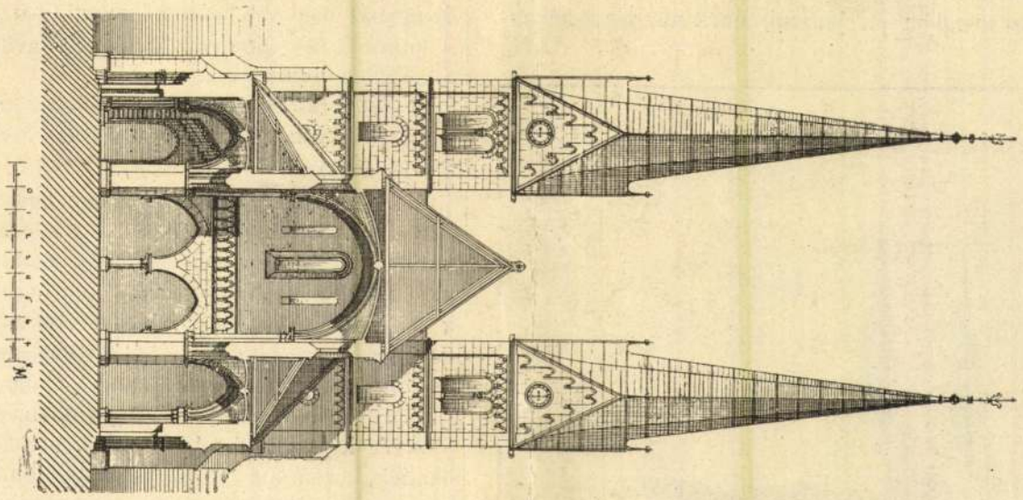

11—12. ábra. Az ócsai templom főhajójának hosszanti metszete és felső alaprajza, a tervezett helyreállítás első megoldása szerint.

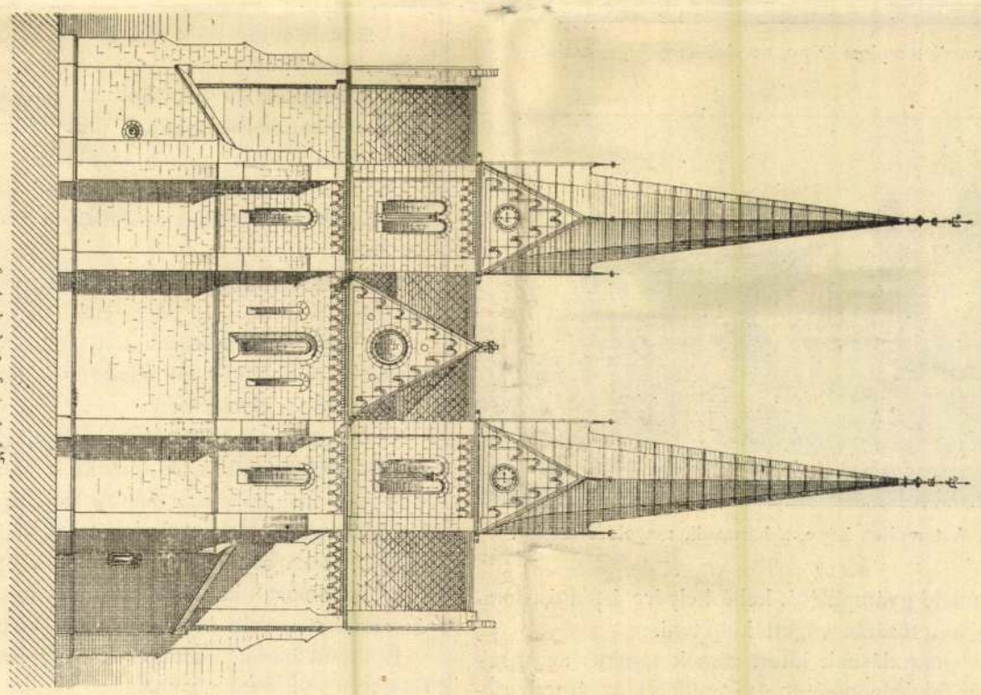

13—14. ábra. Az ócsai templom nyugati és keleti homlokzata a tervezett helyreállítás első megoldása szerint.

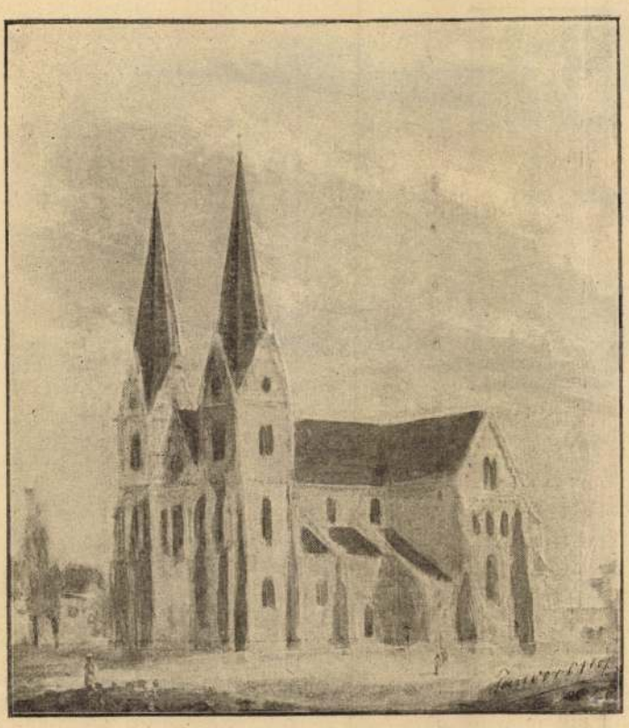
15. ábra. Az ócsai templom zeneemeletének keresztmetszete, a tervezett helyreállítás első megoldása szerint.

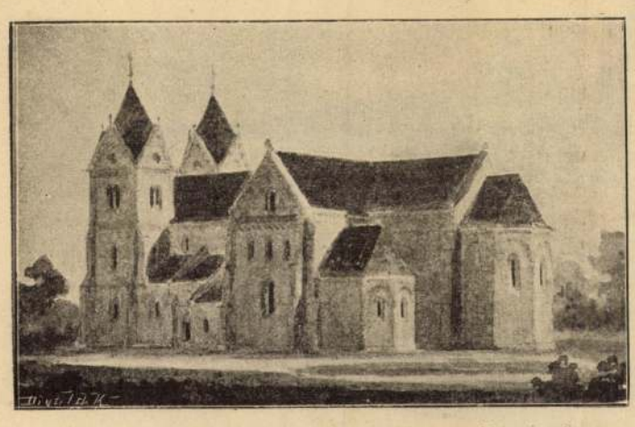
16. Az ócsai templom nyugati homlokzata, a tervezett helyreállítás második megoldása szerint.

Mindezek alapján tehát, ha szóba kerülhet az egyháznak akár gondozása, akár pedig gyökeres helyreállítása, a következőkre kell a fősúlyt vetni.

Ha csak a templom konzerválása a cél, a főapszist részben meg kell újítani, alapjait alá falazni; az előtte álló nyílást ideiglenesen elfalazni, ennek záradékát helyre-

17. ábra. A templom képe, az első megoldás szerint.

18. ábra. A templom képe, a harmadik megoldás szerint.

hozni, megfelelő gyámpillérét kellő helyére áttenni, oromfalát pedig a tetőzárás végett kiépíteni.

Ezután a pusztulásnak kitett részeket, mint: az apszisok és a kar falait, a sikátor gyámpillérét az átnedvesedéstől meg kell óvi, a bejáratok felső részét, az oromzatok és gyámfalak felső rétegeit a külső befolyások ellen biztosítani; a tűzrongálta mennyezeteket kijavítani, a födeleket, nevezetesen a déli torony, és déli mellékhajó födeleit — már csak a zsuppos házak közelsége miatt is — tűzálló anyaggal födni és végül több apróbb fogyatékosságot pótolni.

Ezekre a munkákra fordítandó összeg az építész díjazása nélkül 8776 frt 46 krra tehető.

Ez összeggel egyelőre csak annyit érhetünk el, hogy az egyház nagyobb mértékű pusztulását elodázzuk, mert a minden ízre kiterjedő gyökeres javítás előbb-utóbb elkerűlhetetlenné válik.

A gyökeres és végleges restauráció már sokkal több munkát kíván és a következőkre terjedne ki (lásd 8—18 ábrákat):

1. A főapszis alapjait biztosítani kell, felső részét pedig a főpárkánynak eredeti magasságra való leszállításával megújítani; a sarokoszlopok, oszloplábok és lábozati párkányok szintén újakkal pótlandók.

2. A kar gyámpillére áthelyezendő és oromfala kiépítendő, főpárkányát pedig a fő- és kereszthajó párkányával együtt 1 *m*-rel lebontván, újonnan kellene építeni.

3. A sikátor gyámpillére egészen megújítandó.

4. A kereszthajó ablak- és gyámpillér rézsléi kiváltandók, oromzata jó karba helyezendő, a déli puszta oromzatot pedig építészetileg meg kellene oldani.

5. Szükséges még a déli és északi apszidiol hiányos részeinek pótlása, főpárkányának megújítása és kellő helyre való tétele.

6. A mellékhajók falainak, ablakainak és gyámpilléreinek hibás részei újításra szorúlnak, tetőzetük és gyámfalaik pedig felépítendők.

7. Az északi bejáró egészen újból szerkesztendő, a délinek pedig hibás részeit kell kiváltani.

8. A volt sekrestyék ablakfelei, lábozati s főpárkánya újból készítendő.

9. A tornyok és a nyugati fal párkányai kiváltandók, ferde gyámpillérei újakkal pótlandók, a gyámpillérek hibás részeit pedig el kell távolítani.

10. A tornyok utolsó emeletének $^2/_3$-dát le kell bontani és az oromfalat e magasságra ezekkel együtt szintén megújítani.

11. A tetők megfelelő hajtásszöggel egészen megújítandók.

12. Végűl gondoskodni kell a vízlevezetésről, villámhárítóról és a külső fal felszínének letisztításáról.

A templom belsejében:

1. Az apszisok boltozatait kell megújítani, a kereszt- fő- és mellékhajókat beboltozni, a zenepadot lépcsőjével együtt újra építeni, a durván hagyott szobrászati díszeket kifaragni, a lábozatokat pótolni, végűl az összes falfelszíneket lekaparni és újból vakolni.

2. Az alapzatokat és feszítőfalakat meg kell vizsgálni és ennek kapcsán kijavítani vagy kiegészíteni.

E munkálatok összege az építész díjazásán kivűl 63498 frt 92 krra rúgna.

A felvétel alapján a restauráció tervezetét a következők szemmeltartásával állítottam össze.

Ott a hol csak nyoma van a réginek az, az eredetitől el nem tér, ha csak ezt szerkezeti vagy az eredetiből önkénytelenűl folyó okok nem kívánják.

Igy a főapszis boltozata egyezik a régivel s azt a két apszidiol borda közé fogott zárdaboltozatnak szerkesztettem, mert a *dienst*-ek végéig szaladó abakusza más boltozatalakot meg nem tűr.

A kereszt-, fő- és mellékhajók boltozatai az egész elrendezés egyszerű következményei.

A régi zenepad helyett — mely mostani aránytalan magasságával csak rontja a belső térhatást — az újat a megmaradt régi ajtó küszöbéig szállítottam le, hogy pedig nagy tömege az úgy is sokat tartó pillért túlságosan ne terhelje, két boltmezőre osztottam azt föl és egy közbenső oszloppal támasztottam meg (15 ábra).

A régi ajtó egyúttal a lépcső betorkolását is meghatározta, ezt különben lehetőleg egyszerűnek szerkesztettem

A templom külső részén a főapszist a meglevő jelzett magasságára szállítottam le, párkányát teljessé tettem, oromfalát kiépítettem s az itt levő gyámpillért a déli kereszthajóéhoz hasonlóvá teendő rendes helyére toltam (9. ábra).

Az apszidiolok teljes párkányát a régi vízköpőig szállítottam le. (9. ábra).

A déli oromfal pusztaságának mellőzése céljából a mellékhajók felett a boltozatok ellensúlyozására gyámfalakat szerkesztettem (9. ábra).

A nyugati homlokzathoz hármas megoldást próbáltam.

Az egyik szerint a szervetlen alacsony emeletmagasságot megtartottam, hogy a két torony, mint torony némi kifejezésre juthasson (13. ábra) és azokat egy emelettel megtoldottam. A másik szerint ugyan ezt a magasságot csak három emeletre osztottam föl. (16. ábra).

Utóbbi is megengedhető, mert abból következtetve, hogy a torony és a hajófalak nem kötve csak tompán illesztve vannak, föltehető, hogy e tornyok előbb épültek föl, mint a hajófalak és igy a szervetlenség hibája könnyen becsúszhatott.

Végül a harmadik megoldást csak a távlati képen tűntettem föl (18. ábra); mely mellett talán a jobb alak, de ellene a nagy alacsonyság szól. Megengedhetőbb volna ha a tornyokat még legalább egy emelettel lehetne megtoldani; csakhogy akkor annak a pillérnek anyagát is tüzetesen meg kellene vizsgálni, melyen egy-egy torony nyugszik.

A többtámaszú gerendáknak és a többnyílású függőhidak merevítő gerendáinak grafikai elméletéről.

Kherndl Antal-tól.

1. §.

A többtámaszú gerendatartókról.

1. *Bevezető megjegyzések.* A jelen értekezésünkben a lánchidak merevítő gerendáiról korábban közzétett tanulmányunkat[1] óhajtjuk kibővíteni arra az esetre, ha a függőhíd többnyílású s a merevítő gerenda többtámaszú tartóból áll. Az ugyanis, ha a merevítő gerenda minden hídnyíláson külön két támaszú tartót képez, az előbbinek speciális esete. Hogy ismételnünk ne kelljen, föl fogjuk jelen tanulmányunkban tételezni épp említett értekezésünk tartalmát, s esetleg ábráira is fogunk hivatkozni, (a teljes cím idézése helyett, egyszerűen *Értek.* szó hozzátételével,) csak azok részletesebb fejtegetésére szorítkozva, mik az ott előadottakhoz, ezek kiegészítéseképpen, hozzájárulnak.

Mielőtt azonban sajátképpeni tárgyunkra áttérhetnénk, meg kell ismertetnünk a többtámaszú gerendatartók grafikai elméletének ama részét, melyre később, a többtámaszú merevítő gerendák elméletének kifejtésére, szükségünk lesz.[2]

A kérdés a többtámaszú gerendatartók elméletében, amint tudjuk, első sorban az, hogy miképpen találhatjuk meg a hajlító nyomatékokat a középső támaszpontok függőlegesein abban az esetben, ha a tartó valamely pontja a tetszőleges G súlylyal van megterhelve. (E súlyt később a nyomatéki alaperővel, C-vel egyenlőnek fogjuk fölvenni.) E nyomatékok mérőhosszait az alább következőkben rövidség végett az $y_1, y_2, y_3, \ldots$ általában az y_n *ordinátáknak* fogjuk nevezni. A tartó alakja és keresztmetszeti méretei tetszőlegesek lehetnek.

Az épp említett ismeretlenek meghatározása azon alapszik, hogy a deformált tartó a támaszpontokat megfekszi, hogy tehát a másodsorú Δk képzelt erők kötélpoligónja a támaszpontok függőlegesein előre megadott pontokon átmegy. Hogy ezt az ismeretlenek megállapítására fölhasználhassuk, fölbontjuk a külső erők nyomatéki ábráját, bármiképpen van a tartó megterhelve, minden egyes hídnyíláson, a súlyok (esetleg a G súly) kötélpoligónjának szegmentjére, s az y_n és y_{n+1} oldalú, l_n magasságú két háromszögre. Ez úton a Δk képzelt erőket is minden hídnyíláson három-három (a szélsőkön két-két) csoportra osztjuk, melyek mindegyikét esetleg eredőjével is helyettesíthetjük. A súly vagy súlyok kötélpoligónjának szegmentjét rendesen a *tevőleges nyomatéki ábrának*, az épp említett háromszögeket *a bal és a jobb oszlop melletti nemleges háromszögeknek*, a Δk képzelt erők egyes, épp említett csoportjainak ereit és ezek eredőit *a tevőleges és a nemleges képzelt erőknek és eredőknek*, átalánosabb esetekben pedig a bal-

[1] *Értek. a Math. Tud. Köréből.* A Magy. Tud. Akad. kiadv. XIV. 4, 1890 és Math. és Term. Tud. Értesítő. IX. 3—4.

[2] Az erre nézve alább mondandókat, a Műegyetemen, 1882-ben, a rendes programm keretén kívül tartott előadásainkban tettük legelőször bővebb keretben közzé.

vagy jobboldali háromszög s a nyomatéki szegment képzelt erőinek s eredőinek fogjuk nevezni.

A grafikai módszerek megvilágítása céljából szerkesztett ábrákon a gerendákat tömöreknek fogjuk föltételezni, s a nyíró s esetleg az abszolut igénybevétel deformálását, — minthogy befolyása keveset tesz és könnyen számbavehető,[1] — el fogjuk hanyagolni. Ami pedig a tömör rudak hajlító igénybevétele deformálásának, és másrészt a rácsos szerkezetek deformálódásának megszerkesztését illeti, a két eset között, amint tudjuk, csak az a különbség,[2] hogy elsősorú képzelt erők gyanánt a tömör rudakon a $\Delta s : \tau$ mennyiségeket, a szilárdsági tengely egyes pontjain; a rácsos tartókon pedig az $s : t$ mennyiségeket, sorban az egyes rudak föpontjain, kell fölvennünk. Ettől eltekintve, az egész grafikai művelet a két esetben ugyanaz. A Δk forgásokat mindkét esetben az elsősorú ($\Delta s : \tau$ vagy $s : \tau$) erők sztatikai nyomatékai gyanánt, az elmozdulásokat pedig Δk forgások mértékeiből képzelt (másodsorú) erők sztatikai, vagyis az elsősorú képzelt erők centrifugális nyomatékai gyanánt szerkesztjük meg.

Az alább következőkben, a képzelt eredők kötélpoligónjának, továbbá a fixpontoknak és fixegyeneseknek fogalmát és fölhasználását, már a hasábalakú gerendatartók elméletéből ismertnek fogjuk föltételezni, mely okból a végrehajtandó szerkesztések egyes részeire nézve a következőkre fogunk szorítkozni.

2. *A nemleges eredők függőlegesei.* Minthogy a nemleges nyomatéki háromszögekhez tartozó Δk erők az y_n ordinátákkal arányosan változnak, a nemleges eredők függőlegesei állandóak, s az y_n-ek minden tetszőleges fölvétele alapján megtalálhatók. Legegyszerűbb, ha e függőlegesek megállapítása céljából, az y_n-eket minden egyes hídnyíláson az l_n támaszközzel egyenlőre veszszük föl. Ekkor ugyanis az oszlop melletti egyes háromszögeken minden ordináta egyenlő a csúcsponttól mért távolságával; e háromszög képzelt erei tehát egyenlőek a $\Delta s : \tau$ erőknek ama támaszponti függőlegesére számított nyomatékával, amelyen a háromszög csúcspontja van. Ha az elmozdulások torzításának viszonyszáma

$$v = \frac{\varepsilon I_0}{a b C} \text{ és } \tau = \frac{I}{I_0},$$

akkor megrajzoljuk ennélfogva mindenekelőtt a $\Delta s : \tau$ erők kötélpoligónját, miután erőpoligónjuk magasságát, a-t, alkalmasan fölvettük volna. (Az 1. II ábrán mind az erő-, mind a kötélpoligónt $\Delta s : \tau$-nak ráírásával jelöltük meg, s megjegyezzük, hogy a végrehajtandó szerkesztések magyarázata rendszerint a második hídnyílás ábráira, mint az átalánosabbakra, fog vonatkozni.) Ha most a jobboldali nemleges eredőt keressük, akkor azok a Δk hosszak, melyeket a $\Delta s : \tau$-ok kötélpoligónjának oldalai, ha megnyujtjuk őket, a bal támaszpont függőlegesén levágnak, az egyes Δs elemekre számítandó másodsorú képzelt erők mérőhosszai. Fölveszszük tehát az erőpoligón magasságát b-nek, s megrajzoljuk a Δk erők kötélpoligónját; (lásd a Δk-val jelölt kötélpoligónt az 1. II ábra;) a megnyújtott szélső oldalak : metszéspontja a jobboldali nemleges eredő függőlegesének pontja. (Az b csúcspontot az alább következőkben való könnyebb fölhasználás végett a $\Delta s : \tau$ kötélpoligón baloldali szélső oldalán vegyük föl.)

A baloldali nemleges eredőt egészen hasonló módon lehetne meghatározni, harmadik kötélpoligón rajzolása útján. Ezt azonban el is kerülhetjük, ha szemmel tartjuk, hogy a bal- és a jobboldali háromszögek együttvéve l_n ordinátájú parallelogrammot képeznek, s hogy e parallelogramm képzelt erőinek kötélpoligónja, ha b helyett l_n magasságú erőpoligónnal rajzoljuk, a $\Delta s : \tau$-oknak, már megrajzolt kötélpoligónjával azonos. A két nemleges eredő együttvett nyomatékának mérőhossza ennélfogva, a támaszpontok függőlegeseire, és $b = l_n$ alapra számítva, sorban $\alpha_1 \gamma_1$ és $\alpha_2 \gamma_2$ (1. II ábra, 2-ik hídnyílás). Szerkeszszük most meg a jobboldali nemleges eredő nyomatékait is l_n alapra. Tegyük tehát át a Δk erőpoligón csúcspontját b-ről γ_2-re s húzzuk meg a már előbb megtalált : metszésponton át, a második kötélszakaszt $\delta_1 \delta_2 \parallel \gamma_1 \gamma_2$-vel. Ekkor a $\delta_2 \gamma_2$ és $\delta_1 \alpha_1$ hosszak a jobboldali eredő nyomatéki mérőhosszai, az $\alpha_1 \gamma_1$ és $\alpha_2 \gamma_2$-ből fölmaradó $\delta_1 \gamma_1$ és $\delta_2 \alpha_2$ hosszúságok tehát a baloldali eredő nyomatéki mértékei. Amint ebből látjuk, ha y_n mind a két oszlopon $= l_n$ és ha b is $= l_n$, akkor a képzelt nemleges eredők kötélpoligónja $\gamma_1 \beta : \gamma_2$. A β metszéspont ennélfogva a baloldali nemleges eredőnek pontja.

Megemlítjük a mondottak kapcsán, hogy, amint a végrehajtott szerkesztésből kitetszik, a z'-tel jelölt $\delta_1 \gamma_1$ és $\delta_2 \gamma_2$ hosszúságok egyformák, ami egyébiránt abból is következik, hogy mind a kettő a $\Delta s : \tau$ mennyiségek centrifugális nyomatéka, ugyanarra a két tengelyre, t. i. a két szomszédos támaszpont függőlegesére.

3. *Az oszlop melletti függőlegesek, a fixpontok és a fixegyenesek.* Ha valamelyik y_n ordináta megváltozik, vele arányosan változik meg az n oszlop melletti mind a két nemleges háromszög valamennyi ordinátája, tehát a mondott oszlop mellett két nemleges eredő is. Tetszőleges oszlop melletti két nemleges eredőnek eredője ennek következtében állandó függőlegesre esik. Ez egyenest az alább következőkben *az oszlop melletti függőlegesnek* fogjuk nevezni, s az egyes oszlopok mellett levő függőlegeseket könnyen megszerkeszthetjük. Minthogy ugyanis arányosan megváltozó erők kötélpoligónja változatlan, mindenekelőtt világos, hogy $\gamma_1 \beta : \gamma_2$ mindig az l_n hídnyílás két nemleges eredőjének kötélpoligónja, bármilyen is az y_n ordináta két szomszédos oszlopon, ha csak egyenlő egymással e két ordináta, s ha csak a képzelt eredők erőpoligónjának magassága szinte y_n. Ez a vonal tehát a nemleges eredők kötélpoligónja akkor is, ha az y_n-eket b-vel egyenlőknek képzeljük, s ekkor az alaphosszak az a és b hosszúságok. Amint ezekből lát-

[1] Lásd *M. Mérn. és Épít. E. K.* 1883; 252-ik old.

[2] *Értek. a Math. Tud. Köréből,* XIV, 4, 1890; 35-ik old. és *Math. és Term. Tud. Értesítő* IX. 3—4.

Tandor Ottó

Vas. Ujs. 1886. 39. l.

Műemlékek restaurálása. A műemlékek országos bizottsága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a nagy történelmi érdekű *füleki* várromot fentartani óhajtja, de mivel nem tudja, mennyire terjesztendő ki a tatarozási munka, fel fogja kérni a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot, intézkedjék az iránt, hogy a megyei hatóság a munkát a kir. mérnök által terveztesse, a tervet és költségvetést a bizottságnak küldje be, addig pedig a romot további rongálástól óvja meg. — Tandor Ottó építész beterjesztette az *ócsai* régi templom restauráczionális két tervét, melyek közül a bizottság az olcsóbbakat fogadja el és megkéri a közoktatási miniszteriumot, hogy e költségek megszerzése végett a református püspökségek hozzájárulását eszközölje ki. — A *bártfai* plebániatemplom északi hajójának keleti falán felfedezett falfestményekről Linhardt rajztanár másolatokat készíttett és azokat beküldötte. — Tudomására jutott a bizottságnak, hogy *Sopron* városa a soproni vár falainak és tornyának tatarozása végett tervet készíttet. Ennek következtében a bizottság elhatározta, hogy e tervet megtekintés végett Sopron város tanácsától elkéri. Ezzel az ülés véget ért.

M. KIR. ADÓHIVATAL Ó-LUBLÓN.
Érk: 1904 MRC 10
296 szám.

II

Tandor Otto építész.

1886ban a nevezett Ócsai átmenő kori templom restaurátiójára vonatkozó tervrajzait s költségvetését az műemlékek országos bizottsága bírálat végett felterjesztette.

Arch. Ért., 1887. 84. l.

Az ócsai ref. templom restaurálásának ügyében a m. kir. minisztérium Tandor tervein kívül más szakértőt is meghallgatott.

u. o.

Tandor 04ó

Művészi Ipar

1891 120. l.

ravvivati da grandi ghirlande di fiori, reggenti vivaci putti svolazzanti. Altre ghirlande vennero appese ai quattro angoli del soffitto, in modo da coprire in parte le figure che reggono il cornicione. Tutt'intorno alle due finestre e al soprastante rosone concepì un'architettura dipinta di stile barocco, col cornicione spezzato dalle finestre, con volute e col timpano finale. A ognuna delle due estremità del cornicione siede un angelo (fig. 31). A destra e a sinistra del muro in cui si aprono le finestre, a metà dei pilastri d'angolo, pose delle statuarie figure allegoriche femminili piene d'efficacia. Ai due lati delle finestre stesse e sui muri laterali dipinse ampie cortine rosse che cadono dall'alto. Sui muri laterali queste tende lasciano vedere dei profeti seduti avanti dei colonnati di-

Tekintetes Bizottmány!

Van szerencsém az ócsai templom restaurálása végett keresztelő edénynyerő ügyében való leiratomhoz csatolt leirattal előterjeszteni Kárpáthy méltóságod leiratának tudomásul vétele és leiratomra a főhatósági engedély kieszközlése.

Maradtam kiváló tisztelettel a

Tekintetes Bizottmánynak

alázatos szolgája

Budapesten 1903 dec. 30-án.

Tanvor Ottó
műv. ügy. s. t.

Tandor Ottó

Kiselejtezett irat

: helyiség, a hol hat egyént
sztal, három szék és ugyan-
zésükre. A foglyok közül
neni asztalnál ír, gróf Lasz-
a Ferencz a terem közepén
gitározik, Bencsán Sándor
lf a divánon ülve pipázik.
neg az ablakfülkékben edé-

cm. — Lelt. sz. 623. — Értéke
ith-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 593
rilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

Tandor Ottó †

orvos

Pesti Hirlap:
1913. jún. 15.
(Halálozás.)

757. sz.

si munkára és a szükse-
sára az április 15-én
vetkező cégek pályáztak:
(Tatatóváros) Varga
z), Bergel András,

rtént.
s munka.) A budapesti
ság április 15-én ár
házat körülvevő vaskorlát
lő lakatos munkára. Ajánl

ajánl 46980 k., fent. 10 évig így
10 évre 15 fillérrel m²-ként, Magy
falt 48195 k., fent. 15 fill., Hir
48600 k., fent. 15 fill., Angol a
49410 k., fent. 15 fillérrel;

6. a II. ker. Aranka-u. csatornázásá
fer és Wellisch 4552 k. 25 f., D
I. 4769 k. 69 f., Melocco P. r.
38 f., Pessi G. és tsa 4100 k. 54
lász H. 5084 k. 77 f., Walla J.
kor. 47 fillérrel;

MMÉHÉVK
1914. 22. I.

Fémáru 044/1

lónagáz a szakba vágó munkák tervezését és kivitelét

(Ruha szállítás.) Cegléd ácsa a város szolgaszemélyzete részére s 50 drb. nyári zubbony, 40 drb. nyári 10 drb. nyári lovagló nadrág szarvas-tel, 50 drb. nyári mellény, 28 drb. züst zsinórral, 13 drb. sapka vörös szállítására versenytárgyalást hirdet. tok mintái a városi gazdatanácsnoknál hetők. Bánatpénz letétele nem kíván-: ajánlatok május 4-én déli 12 ajtandók be Cegléd város tanácsához, május 5-én d. u. 8 órakor fognak i.

(Gépek és vasszerkezetek ása.) A vrdniki kőszénbányahivatal gyalást hirdet az alábbi gépek és zetek szállítására és pedig: 1. Ilgner-itógép. 2, Villamos szállitógép 250 ához. 3 3 drb villamos vitla. Kötél-rője 1600 mm. 4. 3 drb. villamos eldob átmérője 1000 mm. 5. 1 drb. 35 0 Voltos, végtelen kötélszállitásra be-vitla. 6. 2 villamos turbinaszivattyu, literes, 300 m. manometrikus magas-2 villamos turbinaszivattyu 250 m. ikus nyomómagasságra. 8. 2 drb. vattyu, 500 percliteres, 100 m. mano-nyomómagasságra 9. 6 drb. villamos vattyu, 60 m. manometrikus nyomó-ra, 300 percliteres. 10. 2 drb. ventilátor najtásra, 2000 m^3 percenkénti légszál-) mm. mm. depresszió mellett. 11. 4 percköbméteres ventilátor 60 mm. ó mellett, szivásra és nyomásra. 12. 6) percköbméteres ventilátor, 60 mm. ó mellett. 13. Vasaknatorony egy 3·8 átmérőjü falazott körakna fölé, 14. 3 helyiségeiben a belső munkálatoknak az 19 junius 30-ig leendő te az ajánlatok a m. kir. segédhivatali igazgatójá tér 11. földsz, 26.) m óráig adandók be. Az m. kir. állampénztárn tehető le. A helyiségel ajánlati lap és a szerz hivatali igazgatónál d megszerezhető.

Miskolc. (Ócskaa A máv. miskolci üzlet folyamán a miskolci különféle acélt, vasbádo selejt papirt, hulladék p zuzott vasat értékesiteni céljából árverést hirdet. üzletvezetőség nyomtat ként 30 fillérért megsz 1 kor. bélyeggel ellátot üzletvezetőséghez m á j kell beadni. Az ajánlat üzletvezetőség anyag és l ban ingyen kapható állitandók ki. Bánatp egységárak 5%, az aján határnap előtt egy napp zett üzletvezetőség gyü

Liptóujvár. (Faela oszadai erdőgondnoksá termelt és még az 1909 lendő és a rakodókra tandó, továbbá a li bizonyos részeiben az a rakodókra szállitott fe

KSAY és PICHLER vizmüber
TELEFON

EURÓPA HIRLAPTERJESZTŐ
R.-T.

B U D A P E S T
Visegrádi-u. 36
IV/1.

Tandor Ottó

Lux Géza dr.

Műemlékek műszaki felvétele.
Szépművészet

1943. 13. l.

rendelhető meg szerzőnél, Budapest, I., Verbőczy-utcza 3-dik szám.

Folyóiratok. A *Közegészségügyi Szemle* czimü új havi folyóirat, melyet dr. Oláh Gyula szerkeszt, második számában is közérdekü közleményekben szól az egészségi ügyekről. Oláh Gyula szerkesztő folytatja a községek közegészségügyi szolgálati feladatainak fejtegetését, a lakóházak és iskolák dolgában. Gerlóczy Zsigmond a köztisztaságról ir, ismertetve a fertőtlenitésnek azokat a módjait, melyeket ő vizsgálatok utján kipróbált; Cserey Zsigmond dr. a parasztlakásokról, Zellerin Mátyás az iskolák és vasuti állomások ivóvizéről, Nékám Lajos Sándor a budapesti vaj hamisított voltát bizonyitja. A szerkesztő még a budapesti udvarok állapotát ismerteti. Végül kisebb rovatok vannak, melyek többek közt fürdőinkről szólnak. — *Az erdélyi muzeum-egylet kiadványai* közt a bölcselet-, nyelv- és történettudományi szakosztály munkálataiból megjelent az új folyam 2-ik füzete, Hegedüs István szerkesztésében. De Gerando Antonia a francziaországi legújabb nevelési reformokat ismerteti, Széchy Károly tüzetesen méltatja Dalmady Győző költészetét, Révész Ferencz történalmi dolgozatot irt Gritti magyarországi szerepléséről, dr. Békésy Károly folytatja a társadalmi forradalomról megkezdett czikkét, valamint Moldován Gergely is a román nép hitvilágának ismertetését.

A népszinházban e hó 3-ikán megkezdődött a nyári szünet, mely két hóig tart.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 2-iki ülésén, melyen *Hunfalvy* Pál elnökölt, *Szász* Károly új részleteket mutatott be Dante «Divina comoediájának» fordításából, a «Purgatorium» III—VI-ik énekéből.

Szász Károly nemcsak költőileg fordítja a nagy époszt, hanem a nagy közönség számára ellátja bevezetésekkel, jegyzetekkel, melyek egyesítik magokban a világirodalom Dantei magyarázatait, s tájékoztatják az olvasót e nagy mű politikai, történelmi vonatkozásairól s egyéb tekintetben is kellőleg felvilágositják és figyelmeztetik. A nagy éposznak ezuttal bemutatott helyei arról szólnak, mikor Virgillel együtt Dante a purgatorium előtti külső részbe (előcsarnok) ér. Ez azoknak a lelkeknek előkészülő helye, kik csak utolsó pillanatukban tértek bünbánatra, vagy erőszakos s hirtelen haláluk miatt bünbánat nélkül haltak meg, bár oly bünük nem volt, mi pokolra juttatta volna. — Ezek közül Manfréd, szicziliai király, majd Boumente, Pia de Tolomei, s végre a mantuai Sordello részleteit olvasta föl Szász Károly. A Sordello-részlet különösen érdekes, mert ebben Dante Itáliát, a pártoskodások miatt, a lovát hajszoló, de a gazdájának nem engedelmeskedő lóhoz hasonlitja, s ezt a hasonlatot Szász Károly oly szépen adja vissza, hogy a költő szellemének egy részét is érezteti. Ezután *Szász* Károly a Dante-fordításban követett elveiről szólt, s kifejtette, hogy ő a szöveget nem akarta magyarázni, hanem azt akarta, hogy a magyar olvasó ugy olvassa Dantét, mint az olasz olvasó olvassa. Ezért a fordításban a szöveg szerkezetét követte, s a rimeket is megtartotta, a mennyire lehetett. Ezután *Szász* Károly a Dante-fordításban követett elveiről szólt, s kifejtette, hogy ő a szöveget nem akarta magyarázni, hanem azt akarta, hogy a magyar olvasó ugy olvassa Dantét, mint az olasz olvasó olvassa. Ezért a fordításban a szöveg szerkezetét követte, s a rimeket is megtartotta, a mennyire lehetett. Ezután *Szász* Károly a Dante-fordításban követett elveiről szólt, s kifejtette, hogy ő a szöveget nem akarta magyarázni, hanem azt akarta, hogy a magyar olvasó ugy olvassa Dantét, mint az olasz olvasó olvassa. Ezért a fordításban a szöveg szerkezetét követte, s a rimeket is megtartotta, a mennyire lehetett.

A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyülése ez idén Nagy-Váradon lesz, aug. 16-ikától 20-ikáig. Ez már a huszonötödik vándorgyülés, tehát negyed század mult el, mióta az intézmény megalakult.

A gyülés tagjai aug. 15-ikén érkeznek N.-Váradra, hol ünnepélyesen fogadják őket. Este ismerkedési estély. Másnap a közgyülés megnyitása, aztán a következő napokon szakülések. A Rhédey-kertben és Püspök-fürdőben ünnepélyeket rendeznek. Aug. 20-kán a befejező ülés, másnap pedig a kirándulások kezdődnek a hegyes vidékre, Élesdre, Belényesre, Fekete-Erdőre, Rézbányára, Bihar-Füredre, Vaskóhra, stb. A gyülésben résztvenni kivánók dr. Gerlóczy Gyula pénztárnoknál jelentkezhetnek, Budapest, műegyetem.

A mérnök- és épitész-egylet e hó első napján tartotta évi közgyülését, *Tolnay Lajos* elnöklete alatt.

Az elnöki megnyitó beszéd melegen emlékezett meg az elhunyt Stoczek Józsefről, az egyesület volt alelnökéről és tiszteleti tagjáról. A közgyülés a részvétét kifejező jegyzőkönyvi kivonatát megküldi a műegyetem tanári karának. *Ney Béla* titkár felolvasta az évi jelentést, melyből kitünik, hogy az egyesület szakosztályaiban a lefolyt évben is munkás élet lüktetett. Az egyesületnek jelenleg 1738 tagja van. Az idei költségvetésben 20,900 frtnyi bevétellel szemben 21,450 forintnyi kiadás szerepel. A pályázatokra kerülvén a sor, jelenték, hogy kisebb pályadijakat nyertek: Sztehló Ottó, Santhó István két pályázatban és Giergl Kálmán. A kereskedelmi miniszter 300 frtos utazási ösztöndijat Kovács Pál nyerte el. A Hollán-pályadijból, mely az egyesületi közlönyben megjelent legjobb értekezéseknek van szánva, Cserháti Jenő 200 frtos, Nendtvich Gusztáv 100 frtos és Kádár Gusztáv 100 frankos dijakat nyertek. Nagy érdeklődéssel várta a közgyülés az idei nagy pályázat eredményének kihirdetését, melyróm. kath. templom terveire volt kitüzve. Két pályamű érkezett be szép rajzokkal, melyek a közgyülési teremben ki is voltak függesztve. A birálók mindkét művet jutalomra méltónak itélték. A jeligés levelek felbontása után kitünt, hogy a pályaművekért az egyesületi nagy arany érmet *Tandor Ottó*, a nagy ezüst érmet *Nagy Virgil* nyerte el, kiket a szaktársak élénken megéljeneztek.

hol Sárosy Gyula költő született. Az ünnepélyes leleplezés e hó első napján ment végbe, s Aradról külön vonat vitte az érdeklődőket az ünnepély színhelyére.

Az érkezőket már a boros-sebesi indóháznál nagy sokaság várta, s *Paradeyser* főszolgabiró üdvözölte az érkezőket. Az ünnepélyen megjelent özv. Viczmándyné is, a költő leánya. Harangzugás és mozsarak durrogása közt vonultak az uradalmi parkba. Az ünnepély délre volt kitüzve. A tisztára meszelt kis ház előtti két diófa közt helyezték az emelvényt a szónokok számára. *Parecz István* szólt elsőnek, elmondva az emléktábla történetét. Jiraszek Lajos épitész saját költségén állitotta a kőtáblát, melyről a beszéd alatt hullt le a lepel. *Varjassy Árpád* tanfelügyelő Sárossy irodalmi müködéséről és jelentőségéről szólt, aztán P. *Thewrewk* István szavalta el *Arányi Emilnek* ez alkalomra irt költeményét. Az ünnepély után ebéd volt a kaszinóban, 4 órakor népünnep a parkban. Az emléktáblán arany betükkel e sorok olvashatók: «*E házban született 1816 február 2-án Sárosy Gyula költő. Meghalt 1861 november 16-án. Emlékül az aradi Kölcsey-egyesület 1890.*»

A tizenhárom vértanu szobrának leleplezése. Az aradi vértanu-szobor bizottsága hozzálátott a szoborleleplezés ünnepének előkészitéséhez. Arad városa meghivja az ünnepélyre az országgyülést, a minisztereket, a szabadságharcznak életben levő kitünőségeit, Kossuthot is; a vértanuk családjának tagjait, a megyéket, városokat, tudományos testületeket, az orsz. képzőművészeti társulatot, a honvédegyleteket, az egyetemi ifjuságot, a külföldön élő hazai jeleseket, a felekezetek főpapjait, a napi lapokat, a külföldi magyar egyleteket. A leleplezés október 6-ikán délelőtt lesz.

A 90 éves Brassai Sámuel. Nagyérdemü tudós veteránunk, *Brassai Sámuel* friss erőben érte meg e hó 2-ikán 90-ik születésnapját. Mindenfelől érkeztek hozzá Kolozsvárra az üdvözletek. Az unitárius egyház, melynek Brassai egyháztanácsosa és iskolai gondnoka, *Ferencz József* püspök vezetése mellett nagyszámu küldöttség üdvözölte, diszes kötésü albumot nyujtva át; az akadémia nevében báró *Eötvös* Loránd elnök és *Szily* Kálmán főtitkár küldtek üdvözlő iratot, kiemelve benne, hogy Brassai Sámue ötvenhárom év óta büszkesége a magyar tudományos akadémiának s hosszu életpályája mély barázdát jelöl tudomány

és mely helyeket ismer még a kitüzött czélra alkalmasaknak, véleményét vele mielőbb közölni szeveskedjék.

Német gazdák utazása Magyarországon. A bécsi gazdasági kiállítás alkalmából számos tagból álló társaság, nagyrészben osztrák gazdák, utaznak Magyarországra. Junius 18-ikán *Mosonyba* mennek, Albrecht főherczeg uradalmának megtekintésére; onnan *Budapestre* jönnek, hova 19-ikén érkeznek; a főváros intézményeinek megtekekintése után a társaság este *Szolnokra* utazik, hol meghálnak, 20-án érkezés *Szentesre*, az alföldi kisebb gazdaságok megtekintésére; innen kirándulnak *Derekegyházára*, Károlyi László uradalmába; 21-én pedig *Szegedre*. Még aznap este visszatérnek Budapestre, honnan 22-én *Sárszentkereszturra* utaznak, Zichy Nándor gróf ménesének megtekintésére. 23-át a vendégek Budapesten töltik, este *Nagy Tapolcsányba* utaznak, Stummer báró uradalmába. Mindössze 40 külföldi gazda vehet részt a kirándulásban.

* **A virágillatokat** Francziaország nagy részében zsir által szedik ki, oly módon, hogy az üveglapokra tett virágkelyheket háromnegyed cm. vastag zsirbevonattal látják el s azután légmentes fakeretbe teszik, a hol a zsir az illatot rövid idő mulva magába szivja. Később a zsirréteget apró darabokban alkoholba teszik s ez veszi át az illatot, s ily alakban kerül a virágkereskedésbe.

Előfizetési fölhivás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése junius végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújitására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

	egész évre	félévre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság --- ---	frt 8.—	frt 4.—	frt 2.—
A Világkrónikával együtt	« 10.—	« 5.—	» 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ---	« 12.—	« 6.—	« 3.—
A Világkrónikával együtt	« 14.—	« 7.—	« 3.50
Csupán a Politikai Ujdonságok	« 6.—	« 3.—	« 1.50
A Világkrónikával együtt	« 8.—	« 2.—	« 4.—

*

A «Világkrónika», mint hetilapjaink kiegészitője, a hazai és külföldi *általánosabb érdekü eseményeket* részletesen ismertető és magyarázó czikkeken és képeken kivül *nagyobb elbeszéléseket és regényeket* is közöl képekkel illusztrálva, nov szintén *uti rajzokat, nép- és táj-*

II. Elemi (tüz-, szállitmányi- és jég-) biztosítások. A jégbiztositási üzlet a lefolyt évben ismét veszteséggel járt, — ennek daczára a 200,000 frtot tevő jégbiztositási különtartalék, nem vétetett igénybe, hanem érintlenül uj számlára átvezettetett. — Az elemi biztositási ágakban elért dijbevételek 8.336,922 frtra rugtak, melyből 3.379,462 frt viszonbiztositásokra fordittatott. — A kárfizetések 6.285,211 frtot vettek igénybe, mely összegből 2.554,107 forint a viszontbiztositókat illeti; ezenkivül 261,605 forint föggőben levő károk fedezésére tartalékba helyeztetett. — A dijtartalék 73,474 frttal emeltetett és tesz 1.559.224 forintot. — A későbbi években esedékes dijak tárczája tesz kerekszámban 19½ millió forintot. — Számbavétele nélkül az értékpapirok áremelkedése folytán való magasabb értékének, melynek 60.388 forint 53 krt tevő összege az áringadozási tartalékhoz csatoltatott s a jégbiztositási üzletből eredő veszteségeknek különféle feleslegekből való fedezése után a mérleg 274,196 frt 56 kr. nyereséggel záródik, melyből különféle alapszabályszerinti részeltetések után részvényenként 52 frt osztalék kifizetése határoztatott el. — A tartalékok 1889. évben összesen 1.091,316 frttal emelkedtek; tesznek pedig 13.197,356 frtot; s pedig: az életbiztosítások tiszta dijtartaléka 9.780,914 frt, a tüzbiztosítás tiseta dijtartaléka 1.537,256 frt. A szállítmányi biztosítás tiszta dijtartaléka 21,968 forint. Jégbiztosítási külön tartalék 200,000 forint. Értékpapir-áringadozások tartaléka 300.685 forint. Az életbiztosítás külön nyereség tartaléka 250,000 frt. Általános nyereség tartalékalap 1.106,533 forint. — Végül a jelentésben említés tétetik a Bécsben székelő «Nemzetközi baleset ellen biztosító részvénytársaság» keletkezéséről, mely tudvalevőleg az Adria biztosító-társulat kezdeményezése folytán lépett életbe, s minthogy az Adriai biztosító-társulat kitünőnek ismert ügynöki hálózata a baleset ellen biztosító társaságnak rendelkezésére bocsájtatott, joggal feltehető, hogy az utóbb említett új társaság is a legszebb jövőnek néz elébe.

HALÁLOZÁSOK.

Dapsy Lászlónak, a «Magyar Föld» szerkesztőjének és a budapesti reform. gymnázium tanárának temetése megható gyászünnepélylyel ment végbe május utolsó napján. A végtisztesség megadására a kerepesi temető halottas házánál megjelentek az elhunyt mélyen lesujtott özvegyén és gyermekén, s a rokonokon kivül a természettudományi társulat választmányának több tagja, kik a társulat nevében koszorut is helyeztek a koporsóra; több orsz. képviselő, egyetemi tanár, iró, stb. a ref. theologia tanári kara és ifiusága, a ref. főgymnázium-

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Hullámsir. A század első felében divatos konvenczionális románczok egyenes utóda. Van azonban benne egy kis hangulat s a formaérzék is dicséretet érdemel.

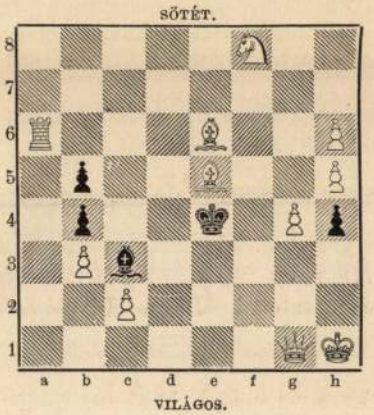
Megtörte a fájdalom. Ütemes versnek nevezi, de a vers nevet egyáltalán nem érdemli meg. Mérték, rythmus, rim, szóval minden hiányzik belőle, a mi a verset verssé teszi.

Emlékversek. I. II. Az első jobb, a könnyed dalhang jól el van benne találva, s a gondolat is, bár nem új, elég csinos, s ügyesen kikerekedik. Hiba azonban, hogy a második strófában a «boldogság himes pillangóját» üzi, a következőben pedig igy folytatja: «Te vagy leányka a pillangó». A leányka legföllebb a boldogság oka lehet, de őt a boldogsággal azonositani nem lehet. — A második kis vers egészen gyönge.

Az én édes anyámnak. Az egyszerü természetes érzés kedvessé teszi, csak az a kár, hogy erősen érzik rajta a Petőfi-reminiszczencia.

SAKKJÁTÉK.

1605. számu feladvány. Fuss 0.-tól. (Hannoverben.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1599. számu feladvány megfejtése.

Heathcote G.-től.

Megfejtés.

Világos	*Sötét*
1. Vb2—g7 ---	Ke4—f5 (a)
2. Fb5—d3 †---	Kf5—e6
3. He2—f4 mat.	

Világos	*a.*	*Sötét*
1. --- ---	---	Ke4—f3 (b)
2. Vg7—d4 ---		t. sz.
3. Vd4—f4 mat.		

	b.	
1. --- ---		Ke4—d5 (c)
2. He2—c3 †---		t. sz.
3. V v. F mat.		

	c.	
1. --- ---	---	d6—d5
2. Vg7—g6 †---		K. t. sz.
3. Vg6—f5 v. d2—d4 mat.		

Tandler Ottó

egyetem

*1857 †1913

U. 756

757

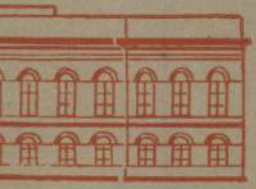
élete

Jandor Ottó

* 1852 Nagyszalonta.
† 1913. jun. 12.

L.

Zelovich Józsefmagy
354, 355. l.
195, 266. l.

1943

Tandor Ottó

Karikatúrája

Megfagyott muzsikus

1913. 37. l.

cikkek nemes devizaju országokba való kivitelével fedezte. A termékek versenyképességét az olcsó munkaerő és a belső fogyasztás terhére nyujtott kiviteli jutalom biztositotta.

Az uj helyzetben ez az út teljességgel járhatatlan. A háborús pusztulás következtében a mezőgazdasági ter-

álló szakképzett
a tekintetben
középhelyet fog
iparosodottabb
tria, másoldalró
legü délkeleteu
Ipari berende
zett munkáskéz

bi konkrétabb
ki belőlük. A
kkel egyidőben
eket is dolgoz-
őbbiek egy évre
sítását célozzák.
vek a munkás-
unkájának alap-
olytán további
s, sőt hónapos
tekre osztják fel
inél könnyebbé

kodás centrális
únió gazdasági
zervek kiemel-
kifejezésre jut.
Tervbizottsága
állandó szerv,
Népbiztosainak
szovjetkormány
Elnöke hivatal-
lyettese, tagjai
lományos szak-
ki, akiknek ál-
állalása a gaz-
an összeférhe-
bizottság, mint
en területi egy-
ovábbi aláren-
znak, amelyek
lalatok, szövet-
rvező szervein
helyi szervek
yi jelentőségű
ak, hanem az

Ezt a kommunista párt és a kormány együttesen végzi el. Az Állami Tervbizottság a Népbiztosságokkal szoros egyetértésben megállapítja a közgazdaság összes ágainak fejlődési irányát és a helyes arányt az egyes ágak között. Az elhatárolás nemzetgazdasági mérlegek felállításával történik, amelyek összhangba hozzák az őstermelést a feldolgozóiparral, a termelést a fogyasztással, a területi munkamegosztást a közlekedéssel és egységes szempontok szerint szabályozzák a nyersanyaglelőhelyek és a feldolgozó telephelyek kérdéseit. A Tervbizottság elhatározásait az egyes alárendelt tervező szervek lefelé egészen az egyes üzemekig és munkásokig mint tervezetet vitatják meg és esetleges ellenterv beállításával módosítják. Ezek az ellentervek, melyek a tervező szervek egymás fölé rendelt fokozatain keresztül ismét egészen az Állami Tervbizottságig mennek vissza, megmozgatják a tömegeket saját sorsuk javítása érdekében és ezáltal új felfedezések, hatalmas teremtő erőfeszítések és racionalizálások forrásai lesznek. A végső szintézist a tervvázlatokon az Állami Tervbizottság központi hivatala végzi el és ezekből egy egységes és végleges formába öntött tervet kovácsol. A kormány jóváhagyása előtt utolsó szűrőként a terv még a kormány-
szervek értekezletein

Nagyságos Tanár Úr!

Kérem szépen Nagyságodat szíveskedjék e sorat átadó-
Tanár az ócsai templom rajzait átadni. Steindl
Tanár Úr számára lemásoltattam és feliratokat
tettem el őrei.

Mindenkor kiváló tisztelettel

Nagyságod

alázatos szolgája

Pest. 1886 maj. 11én

visszaadtam maj. 11ei

Hofhauer (Herczmann Imre)

P. S. A teljes elaboratumot csütörtökön reggel
— 13án — bátor leszek visszaküldeni.

Tandor Otto

épitész →

A' Műemlékek
Nagytekintetű
Országos

Luc Kalmán bizo
umak mainapon
a hozzám beküldött
művényt; Hamm

(Tandor Ödő)

( ) Az ócsai templom restaurálása.
Kny. MMÉE Körl.
4-r., 18 kép, 9 l.
Bp. É. n.

Gent (2177)

Tandor Ottó építészmérnök

Magyar Életrajzi Lexikon

Tandor Ottó (Nagykanizsa, 1852. jan. 28. — Balatonfüred, 1913. jun. 12.): épitészmérnök, müegyetemi tanár, a Müemlékek Országos Bizottságának tagja. Tanulmányait a bp.-i müegy.-en végezte 1880-ban. Gyakorlati müködését Steindl Imre mellett kezdte 1882-ben, s munkatársa volt az Országház tervezésében és épitésében, amelyet Steindl halála után ő

KSné

fejezett be. Számos müemléket restaurált (ócsai, jáki templom stb.), s élete végén főleg a Balaton környéki müemlékekről készitett felvételeket. 1890-ben a Magy. Mérnök- és Épitész Egylet tervpályázatán aranyérmet nyert. 1895-től a müegy.-en a középitéstan tanára volt. -- Irod. T.O. (Müvészet, 1913).

Tandor Ottó 83, 91
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Tandori Dezsi

Tandori Dezső grafikái

A kölcsönhatások metaforái

Meghökkentve elgondolkodtató rajzokat és monotípiákat tartalmaz *Tandori Dezső* grafikai kiállítása. Nem a költő, az író, nem a szavak embere vált itt műfajt; *az alkotó ember* készül újabb gondolati síkok meghódítására — és meghódíttatására. A világ, ahová elvezet bennünket, a mi világunk. Ráismerhetetlenül a miénk; a turini lepel gyűrődéseinek metaformája tolakszik most ide bennem; az a lepel is valahogyan úgy őriz egy arcot, hogy annak felismeréséhez egy belső hit látószöge szükségeltetik; ahogyan Tandori Dezső alkotásainak megközelítéséhez is el kell vonatkoztatnunk valós világunk ideáit e látásmódtól.

Képzeljük azt: lehunyt szemmel születtünk, s a fény sohasem hatolt szemhéjunk alá. Örök sötétségben éltünk; s a szavak testetlenül, képtelenül hullottak agyunk tátongó kamráiba. De szívós akarattal rendet teremtünk e szavak között. Összekapcsoljuk őket; elképzeljük testüket, alakjukat; s az összeolvadó képekből új szavakat, új metaforákat alkotunk. Önmagunknak — hiszen e bennünk született világ éppannyira érthetetlen azok számára, akiktől a szavakat tanultuk, amennyire e szavak voltak számunkra megfogalmazhatatlanok.

De mindkét világ alapja közös; közös félelmekből és szorongásokból; közös örömökből és gyönyörökből; közös érzelmekből és érzetekből táplálkozik.

Az eljárás módja pofonegyszerű. Végy néhány falevelet, haldoklásuk különböző fázisaiból, fektess rájuk egy papírlapot, arra egy indigót. Görgess, csúsztass ezen az indigón egy üveget, dobozt, vagy bármit. Majd emeld fel a carbont — s a papírlapon egyszeri, megismételhetetlen alakban megszületett a mű; a kölcsönhatások metaforája.

S kínzóan ismerős ábrák, alakzatok. Az élet egyik megjelenési formájából indultunk ki; s mintha saját létünk belső térképei rajzolódtak volna elénk. Mintha? A Jambikus (Évszak) így közelít bizony; s az Anatómiai ősz mintha már-már túl is haladt volna... Rajtunk? Érzeteinken? Érzelmeinken? A költőtárs, *Pilinszky János* csontig csupaszított, szikár szavai — izzanak? derengenek? — e képeken. De *Kosztolányi* és *Jékely* is fel-felbukkan egy-egy mottó, kölcsönvett gondolat ürügyén; ez is bizonyíthatja — többek között — az alkotó világának belső és külső kapcsolódását a mi világunkhoz.

De külön örömöt, külön rokonszenvet támaszt az is, hogy ezt az alkotót nem kőtáblák, nem tízparancsolatok komolyságai ihlették. Ki-kimosolyog grafikái mögül; ránk nevet és velünk nevet, s ha akar — amikor megérdemeljük — akár „csőbe is húz" minket. Kevesebb komolyságot kér, hogy ne váljunk nagyon komolytalanokká; bár egyre gyarapodnak életünk neuralgikus pontjai, azért a derűt, a nevetést ne feledjük el, itt. — Az emberélet útjának kb. valamelyik felén...

Tamási Orosz János

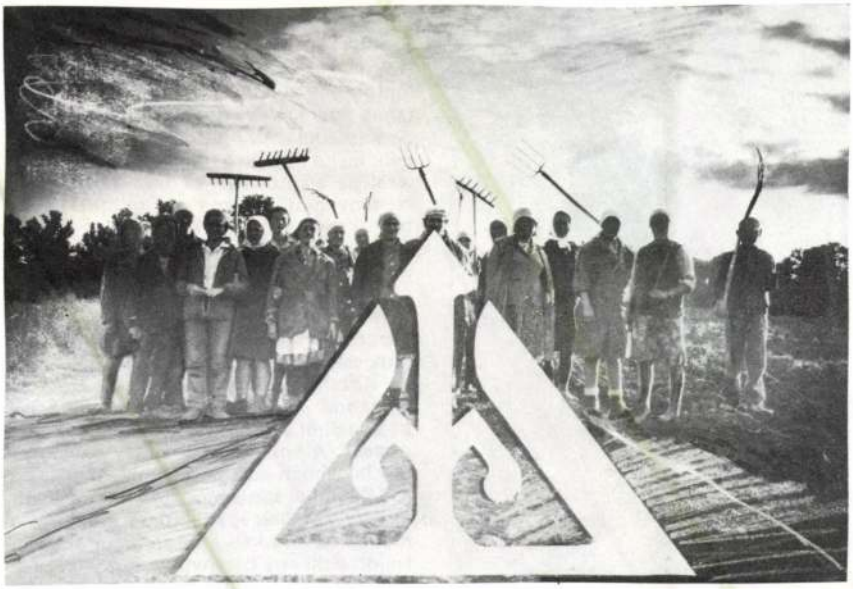
Az MTESZ és az Ipari Minisztérium vezetőinek tárgyalása

Az ipar nemzetközi versenyképességének növelését, a hazai műszaki fejlesztés meggyorsítását, a szellemi teljesítmények ösztönzését szolgáló közös munkaprogramot fogadtak el szerdán az MTESZ és az Ipari Minisztérium vezetői.

Fock Jenő, az MTESZ elnöke és *Tóth János* főtitkár megállapodott *Kapolyi László* ipari miniszterrel abban, hogy az MTESZ és tagegyesületei még intenzívebben bekapcsolódnak az ipar ötéves műszaki-fejlesztési koncepciójának kialakításába. A tudományos egyesületek 1985-ben közreműködnek konkrét gazdasági feladatok megoldásában is, egyebek között az *anyag- és energiatakarékossági*, valamint elektronikai kormányprogramok végrehajtásában. Elősegítik a *biotechnika*, a mechatronika, valamint az NC- és a CNC-eljárások gyorsabb ütemű fejlesztését, továbbá az oktatási rendszerek korszerűsítését. Részt vesznek az iparvállalatok termelékenységének növelését szolgáló elemző munkában is.

Az MTESZ és az Ipari Minisztérium szorgalmazza a műszaki-gazdasági értelmiség anyagi, erkölcsi megbecsülésének fokozását, és intézkedéseket tervez a fiatal műszakiak kreativitásának kibontakoztatására.

(MTI)

Szirányi István: Pereputty, ofszet, 22–34 cm, 1984 (fotó Szirányi I.)

hanem állapot. Előnyökkel és hátrányokkal természetesen, a nemzetköziség mellett a speciális, helyi sajátosságok kedvtelve való felvállalásával párosulva. A *közeg* intimitásainak fel- és kihasználása, az 50-es évek művészetének megcsavart (áhitatos-ironikus) divatja, a csak itt feltalálható banalitások műbe operálása, *Méhes–Vető* morbidan-dekadensen vidám szociálimpresszionizmusa színezik tarkává ezt a vonulatot. S ebben a tekintetben, e rácsodálkozó természetességben alig van különbség az avantgarde és utódai között.

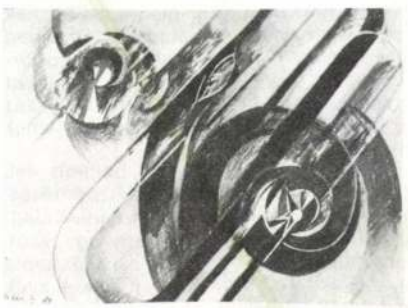
A fentebb röviden körvonalazott problémák Szirányi István tevékenységére is érvényesek. A fiatal művész fotóit s az ezekről készült nyomatokat kezdetben a médium lehetőségeiről való gondolkodás, a határhelyzetek kutatása jellemezte (*On-violinizáció, Transzparencia)*. A munkáiban rejlő önreflexív mozzanat néhány művét a koncept és a body art határaihoz közelítette (például *On-expozíció*, 1975), ahol a fogakkal és ajkakkal kioldott exponálózsinór jóvoltából nemcsak a fotó megszületésének pillanata rögzí-

a közeg, ahonnan tudósítanak, azonban szinte elválaszthatatlan Budapesttől, annak egyetemessé növelhető mikrovilágától. Avantgarde maradt abban is, hogy a médiumkutatás lanyhultával továbbra is *szereti* választott eszközeit és technikáit, a fotót és a telefont. Ez utóbbival alakította ki *Ó utcai telefonközpont*jának virtuális világát, s ennek szenteli privát felvételekből, magazinokból kivágott képekből, ideillő, évtizedes gyerekkönyvekből kimontírozott illusztrációkból és klasszikus konceptpoénekből összeálló *telefonkönyveit*.

A másik nagy téma, mely műveit végigkíséri, mongóliai, szibériai, Volga menti utazásainak élmény- és dokumentumanyaga. Ám Szirányi közép-európai-avantgarde volta tükröződik az ezeket megjelenítő grafikákon is. Számára Eurázsia (illetve annak keleti fele) nem jelentheti az ellentétek feloldását, az egységet, mint *Beuys* gondolatrendszerébe, a transzszibériai utazás nem maradhat csupán konceptuális gesztus. A bensőséges pátosz és a meglehetősen abszurd helyzetből (t. i. egy magyar avantgarde művész szembesülése egy merőben más értékeket őrző közeggel) fakadó távolságtartás keverékével közeledik hozzá. Ennek az alkotói alapállásnak a példái a *Titkos mongol telefonközpontok* montázsai vagy a sorozat talán legszebb darabja, a *Pereputty*, ahol a földekről hazatérő csuvas parasztok monumentálissá növő csoportja látható (a fotóról készült vörösbarna árnyalatú ofszet önkéntelenül is *Giuseppe Pellizza Negyedik rend*jét idézi fel) egy, a helyi népművészetből ismert motívummal kiegészülve-szembesülve.

Úgy is fogalmazhatnánk: Szirányi egy

tulajdonában levő *Ivan*), [illegible] védett olajfestményét (*Fürdő után*, 60×80 cm, 1920 k.), 2 db kisméretű, szintén a 20-as évekből való *Pór Bertalan*-ceruzarajzot, valamint 3 db saját művét, összesen mintegy 110 ezer forint értékben. Nemes gesztusát az ibrányi Tanács köszönettel fogadta, és vállalta, hogy megfelelő helyet, illetve állandó nyilvánosságot biztosít a képtárnak.

Urbán György: Kompozíció, vegyes technika, 24×33 cm, 1982 (fotó Balta L.)

Urbán felajánlása és szervező munkája nyomán további művészek *(Aczél Ilona, Bér Rudolf, Berecz András, Cséry Lajos, Csik István, Gerzson Pál, Gyémánt László, Kárpáti Éva, Kóka Ferenc, Korga György, Mengyán András, Nagy B. István, Óvári László, Papp Gábor, Takács Katalin, Tamás Ervin)* csatlakoztak az akcióhoz, és adtak

TANDORI DEZSŐ M.L.

Játék az indigóval

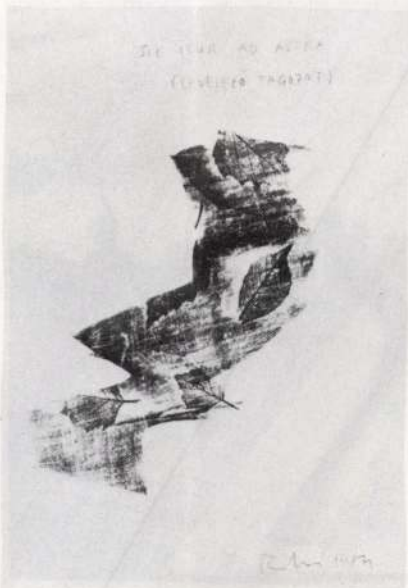
Tandori Dezső grafikai kiállítása a Helikon Galériában, 1985. II. 21–III. 17.

Művészet 1985/7/62 old.

Hol végződik a képvers és hol kezdődik a kép? Kísérletező és játékos kedvű költők a manierizmus óta olykor megpróbálkoznak vele. Nevének fennmaradását azonban sem *Christian Morgenstern*, sem *Apollinaire*, sem *Nagy László* – hogy néhányat említsek csak találomra a legutóbbi száz év képversírói közül – nem képverseinek köszönheti.

Kezdetben a versforma bomlott fel, majd a költői kép, eltűnt a központozás, majd a nagybetű (vagy épp ellenkezőleg: csupa nagybetű emelt ki egy-egy szót, sort, mint például *Kassák Lajos*nál és azóta oly sokaknál). A dadában már a szavak bomlottak fel halandzsaszavakra, betűkre, a vers egyre inkább grafikai képet vett fel. De ezek a kísérletezések is több mint fél évszázadosak, újrajelentkezésük igazán nem ajándékoz meg az újdonság varázsával. *Tandori Dezső* azonban ennél is továbbment: az írógépet és az indigót grafikai eszközként, a géppapírt pedig egyszerűen felületként kezeli.

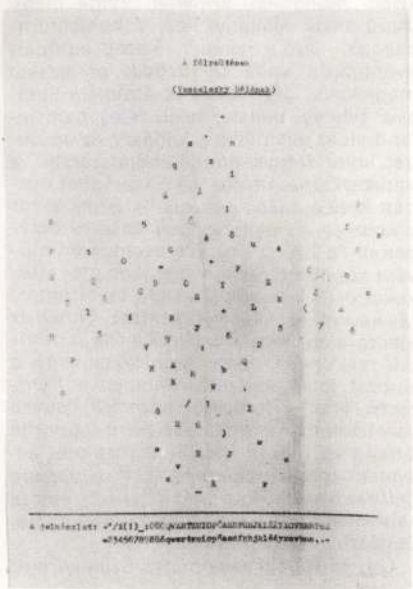
Kiállításán néhány lap emlékeztet a lettristák kísérleteire (*Halálod órája, Félreütések* stb.), képei többségén különböző

Tandori Dezső: Sic itur ad astra (Levelező tagozat) I, carbonpapír, monotípia, 29,5x21 cm, 1983

levélerezetek megtört vonalai láthatók szürke foltokba belekomponálva. Technikája egyszerű: végy egy (vagy több) levelet. Tedd rá egy A/4-es írógéppapírra. Tégy rá egy indigót (carbonpapírt). Ha nescafés üveget vagy írógépszalagot görgetsz, illetve dörzsölsz rajta, csak le kell venned a papírról az indigót és a levelet, készen az alkotás. A nyomástól a levél

Tandori Dezső: Félreütések, carbonpapír, gépirat, 29,5x21 cm, 1980 (fotók Somfai I.)

kissé megtörik, rajzolatának alapvonala azonban megmaradnak, az indigó szeszélyes piszokfoltot hagy a papíron. A nyomatok hasonlítanak, és mégsem hasonlítanak egymásra. Ezután következik a szabad asszociáció, mint a Rorschach-tesztben: mi jut eszébe a foltról és a levél erezetéről az alkotónak? Ez lesz a kép címe. Néhány grafika címe a Tandori-kiállításból: *A szűkre szabott haszontalan öröklét; Egy verébszárny emlékezete; Sic itur ad astra (Levelező tagozat); Az emberélet útjának kb. valamelyik felén.*

Mint láttuk, e műveletsorból talán a címadás a legfontosabb, így asszociálhatunk csak együtt a művésszel. Egyik lapja, az *Abszolút posztumosz versreszelő (A lopakodó jégszekrény)*, amely egy hasáb tíz vonalból álló rajza, ikertestvére, *A versreszelő (A közelítő tél)*, amely ugyancsak egy hasábban szaggatott vonásokat és apró félköröket tartalmaz, *Antoine de Saint-Exupéry Kishercegé*t juttatta eszembe. A Kisherceg arra kéri a mese narrátorát, rajzoljon neki egy bárányt. Az rajzol is, csakhogy ezt túl öregnek találja a Kisherceg. A másik sem tetszik neki, az túl szomorú. Végül is egy ilyen hasáb az, amelyben megtalálja az igazi bárányt: ez egy olyan láda, amelyben benne van a kisbárány (csak nem látszik).

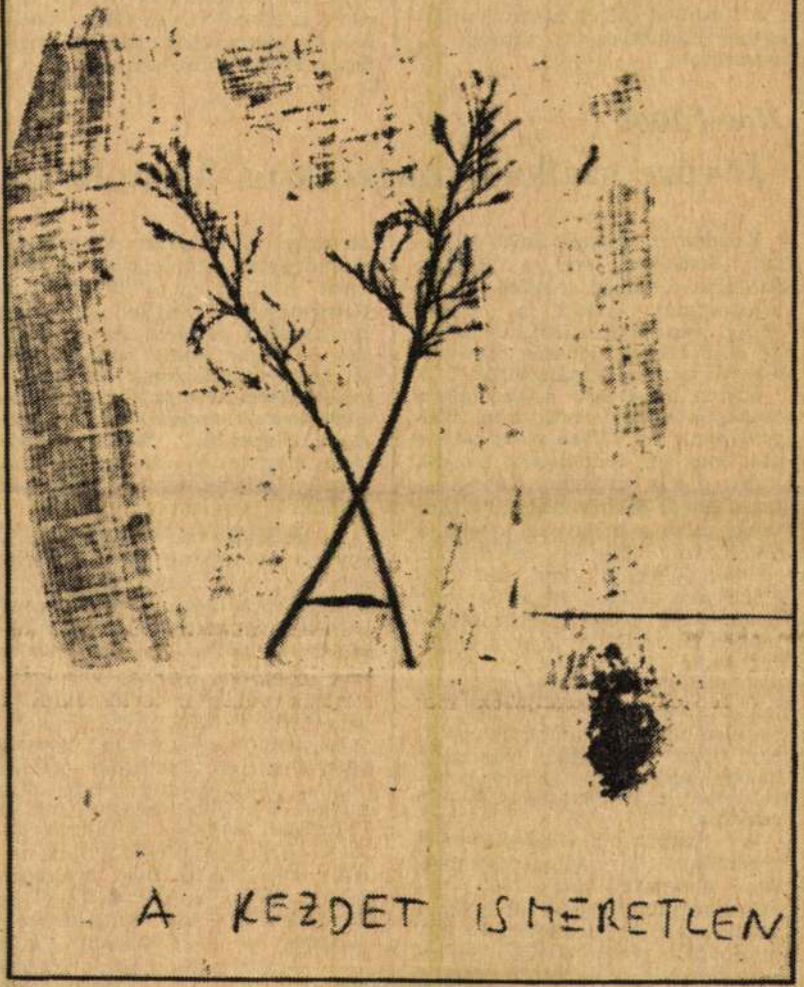
Ha valakinek kedve van hozzá, akár kisbárányt, akár verebet is képzelhetne a hasáb vonalai mögé. Ha azonban a művész versreszelőnek hívja, és zárójelben a lopakodó jégszekrényt nevezi meg, miért kételkednénk, hogy ebben a dobozban mondjuk egy Lehel hűtőszekrény lopakodik, a másikról pedig, hogy abban lakik a közelítő tél, akár Berzsenyi verséről, akár a valódi közelítő télről van szó, akár ennek költői toposzáról, a közelítő halálról?

Hogy jó-e, szép-e, fontos-e? A kérdés értelmetlen. Egyszer ilyet is játszhatunk. Még ötleteket is ad azoknak, akik írógéppel dolgoznak. Eddig csak bosszankodtak, ha fordítva teték be az indigót, ezután el is gyönyörködhetnek benne, milyen érdekes a tükörírás a papír túlsó oldalán. Ha én jobban szeretem az írást, mint a tükröt vagy akár a tükörírást, az csak egy kritikus magánvéleménye.

Kartal Zsuzsa

Tandori Dezső

Magyar Nemzet
1985. XI. 13.

Tandori Dezső rajza

tőkésországokból *tíz százalékkal többen érkeztek*, ezen belül az NSZK-ból például 12, az Egyesült Államokból pedig 28 százalékkal többen keresték fel Magyarországot, mint az elmúlt évben. A devizabevételek általában elmaradtak a forgalomnövekedéstől: az év első nyolc hónapjában mintegy négy százalékkal kevesebb bevétel származott az idegenforgalomból, mint 1984 hasonló időszakában.

A Magyar Szállodaszövetség eredményeiről szólva Somogyi Jenő elmondta, hogy 1968 — a szövetség alapítása — óta a tagok száma meghétszereződött, s a tagszállodák férőhelyeinek száma négyszeresére bővült. Jelenleg 142 tagja van a szövetségnek — ebből 135 szálloda — az ország összes szállodai helyeinek csaknem kétharmada a szövetséghez

A belföldi turistaforgalom, s egyben a szállodák hazai vendégkörének bővítésére szolgál a Magyar Szálloda Szövetséghez tartozó szervezetek akciója, amelynek keretében a téli és a kora tavaszi hónapokban száz szállodában kétszázféle programot kínálnak kedvezményes áron.

Az „Itthon otthon van" címmel most megjelentetett programfüzet számos különleges ajánlattal szolgál a belföldi turistáknak. A Pannónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat például Pannónia paletta elnevezéssel húsz szállodájában várja kedvezménnyel a vendégeket. A HungarHotels Vállalat a nászutasokat várja kedvezményes ajánlattal a pécsi Nádor és Pannónia Szállodába. A vasút húsz—ötven százalékos tarifa-kedvezménnyel járul hozzá az akció sikeréhez.

Tandori Dezső

■ Tandori Dezső grafikai munkáiból nyílik meg kiállítás csütörtökön a Helikon Galériában. A kiváló költőnek, írónak eddig nyolc kiállítása volt — kettő Párizsban és Bécsben —, ez a Helikon-tárlat képzőművészetének első budapesti bemutatója.

Népszabadság, 1985.11.20

Tandori Dezső, itt grafikus

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Fekete levelek

Kassák és Radnóti képverseket írt, Nagy László csodálatosan rajzolt, Weöres Sándor képes jegyzeteket készített. Mintha csak őket követné *Tandori Dezső*, akinek grafikáiból a *Helikon Galéria* rendezett kiállítást.

A költő Tandori Dezső, tudjuk, vonzódik a természet lényeihez. Versben, prózában nemegyszer szólt már kedves madarairól; egyáltalán: a kert, a táj mindennapi élete — kis eseményeiben is megrendítő történéseinek sora — folytonos ihlető élménye. E vonzalmáról tanúskodik a tárlat is. Emberi végtagokra és fatörzsekre egyaránt emlékeztető organikus alakzatok, levelek és ágak a kis lapok visszavisszatérő motívumai. Velük természetesen önmagáról vall a művész. Pontosabban: rólunk. A levél elmúlása vagy éppen az ág tavaszi zsongása az emberi lét keserveinek, illetve reményeinek kifejezésére szolgál. De, hozzá kívánkozik, minden didaktikusság nélkül. Itt az ábrázolás halvány sóhaj, félénk rebbenés, titokzatos sugallat. Alkotójuk szinte csak papírra leheli sejtelemszerű érzéseit.

A képversíró Tandori Dezső, érezzük, elégedetlen. Nem éri be azzal, hogy a költészet számára meghódítja a képet. A Veszelszky Bélának ajánlott lapon a rendetlen és értelmetlen betűhalmaz éjféli szellemet rajzol a felületre — *ez még néznivaló, mert felolvashatatlan*, vers. Többi művének azonban már semmi köze az irodalomhoz. Önálló grafikai lapok sorakoznak a falakon, ha történetesen irodalmi élmény munkál is mögötte. Ilyen *A versreszelő*, amelyen e közönséges háztartási kellék éles fogait A közelítő téli verstanj jelei jelenítik meg.

A grafikus Tandori Dezső, látjuk, jobbára monotípiával dolgozik. Jól választott tehát technikát. Akadémiai stúdiumok híján akarva, nem akarva dilettantizmusba esne, ha szép női testeket, vagy akár csak, hogy egyszerűbbet mondjak, fákat rajzolna. De nem. Ő nem akarja utánozni a valóságot, tisztában van a korlátaival. Indigópapír segítségével faleveleket, növényeket másol közönséges írólapokra. Nem akárhogyan. Ez a másolás pusztán a megjelenítés aktusát helyettesíti; a kompozíció azonban, amiben mindenféle művészet megnyilatkozik, eredeti. Tandori elhagy és elhalványít, szétvág és összemontíroz. Nem valóságos faágat ábrázol, hanem képzeletbelit; fantáziája olyan nem létező vegetációt teremt, amely egy létező dolog helyett áll. Hogy amannak — például a *Hangszernek* — a művész szemében legfontosabb vonását — nevezetesen a vegetáció pezsgésével rokon líráját — tudatosítsa bennünk.

A tanulmányíró Tandori Dezső, olvassuk, régóta vonzódik a képzőművészethez. Két kortárs festőről írt kis könyvet, művészettörténeti munkákat fordított. A műélvezőből időközben műalkotó lett. Aktív grafikus. Annak ritka fajtájából. Ez a művész ugyanis egyszerre vonzódik a dokumentarizmus tényimádó módszeréhez és a szubtilis szürrealizmus hiperérzékenységéhez. A rajzok ilyen módon jegyzetlapok; szellemes firkák, e szó pejoratív mellékíze nélkül. Nem mérhetők ahhoz a jelentőséghez, mint amit Tandori írásművészete képvisel. Finomságukhoz azonban semmi kétség nem fér.

Vadas
Élet
12.
XXIX/10

na szerelmes emberként való életnyilvánítással nem teszed magadat szeretett emberré, akkor szerelmed tehetetlen, szerelmed boldogtalanság."

A tehetetlen szeretet ugyanis nem szeretet. Ezt a gondolatot fűzi tovább és építi saját szeretet-elméletté Erich Fromm, aki bár korántsem tekinthető marxistának, de a marxi tanok bűvköréből nem tudta és nem is akarta kivonni magát. A frankfurti filozófiai iskolából indult amerikai bölcselő tanulmánya, *A szeretet művészete* is magán viseli Marx, s mellette Freud, Marcuse és a keleti szellemiség hatását. A szeretet Fromm szerint *képesség*, vagy még inkább *cselekvés:* a természeti és társadalmi környezettől való elkülönültség megszüntetésére tett erőfeszítés. Tehát nem passzív érzelem; *„nem beleesünk, hanem helytállunk benne"*. Lényege: *adni* — nem pedig kapni; szeretetet *nyújtani* — nem pedig szeretve lenni. A második mint állapot csak következménye az elsőnek, a tevé-

társadalomban ritka jelenség, a huszadik század emberének nem jellemzője a szeretet. Helyzeténél, s nem immanens tulajdonságainál fogva képtelen rá. Igaz, a látszat olykor mást mutat, hiszen például tartós párkapcsolatra képes az ember, az anyai és apai szeretetre is, de *nem az ember mint ember tevékeny és hatékony szeretésére.* Ezt fegyelemmel, koncentrációval, türelemmel el kellene sajátítania. *Objektív gondolkodásra*, s ennek érzelmi megnyilvánulására, *alázatra* van szüksége ahhoz, hogy szerető — teljes — emberré váljék. Tegyük hozzá, amit Fromm elmulasztott: szükség van hozzá a szűkebb és tágabb értelemben vett környezet, az emberi viszonyok, végső soron *a társadalom megváltoztatására:* humanizálására és demokratizálására. Másképp nem várható, hogy a szeretet mint emberi teremtő és megőrző képesség valóságos lehetőségeinek megfelelően kiteljesedjék.

Bálint B. András

Tandori Dezső

Tandori Dezső költő saját írásaihoz készített illusztrációiból rendezett kiállítás nyílt meg csütörtökön a miskolci József Attila Könyvtárban. A mintegy ötven rajz és litográfia szeptember 15-ig látható.

Magyar Nemzet 1984. VII. 27.

Tandori Dezső, író
[grafikus]

TANDORI DEZSŐ 1938-ban született Budapesten. József Attila-díjas költő, író, műfordító.

–: Morgó-lexikon

Morgó Világ, Bp. 1984. jan-jún.

Boríték 3.

X/1:2.

Tandori Dezső
grafikai kiállítása

Meghívó

Tandori Dezső
grafikai kiállítására

Megnyitja:
Keserü Ilona

1985. február 21-én
csütörtök du. fél 5 órako

Helikon Galéria
V., Eötvös Loránd utca 8

Megtekinthető:
1985. március 17-ig

Dny

Meghívó

Tandori Dezső
grafikai kiállítására

Megnyitja:
Keserü Ilona

1985. február 21-én
csütörtök du. fél 5 órakor

Helikon Galéria
V., Eötvös Loránd utca 8.

Megtekinthető:
1985. március 17-ig

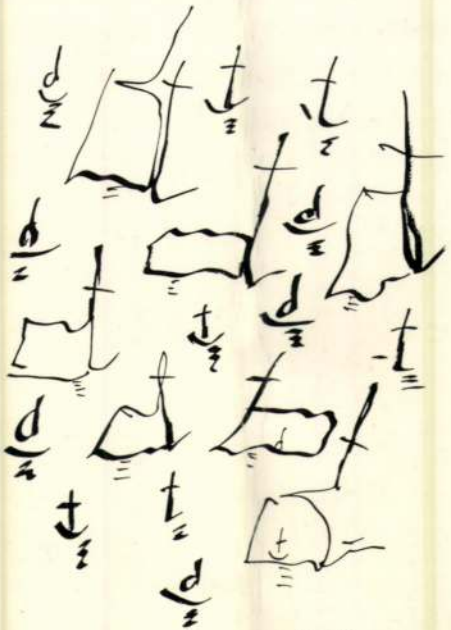
Dny

TAMBORÍ Dorado

TANDORI Dezső

PAPIK János: Buvópatak : Vaszkó Erzsébet festményei. = Budapest, 1983/10. 24.p.

Tandori saját grafikáiból, képverseiből összeállitott külön kis tárlattal -Hommage a Vaszkó - tisztelgett az 1983-as szentendrei tárlaton.

1995. 4. 19.

A VÍZRE ÍRT NÉV

A VÍZRE ÍRT NÉV

TANDORI DEZSŐ MUNKÁI

DEKALKOMÁNIÁK	1 9 9 5.
INDIGÓ- ÉS ÍRÓGÉPRAJZOK	MÁJUS 19 - JÚNIUS 2.
TANDORITÍPIÁK	MEGNYITÓ 18 ÓRAKOR
IDEOGRAMMÁK	
MADARAK ÉS FALEVELEK	JÚNIUS 6 (KEDD) - 23.
	MEGNYITÓ 18 ÓRAKOR
VÁROSRAJZOK	
LOVAK ÉS REGÉNYSZEREPLŐK	JÚNIUS 30 - JÚLIUS 14.
SÍRKÖVEK	MEGNYITÓ 17 ÓRAKOR

1146 BP. AJTÓSI DÜRER SOR 5.
KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG

LIGET GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÓJA A FRAME'S KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

FK. RESZLER ERNESZTIN

TANDORI Dezső

Polgári múzeum a királyi kastély városában

Százhuszonöt éve alakult meg a Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egylet

Gödöllő régi településszerkezetét a kilencvenes évek fordulójára majdnem felfalták a minden irányból támadó lakótelepek. A város szívében álló Hamvay-kúria, a település legöregebb épülete megmenekült. Három évszázados históriájával magára maradva azonban hosszú ideig úgy tűnt, hogy csak múltja van. Mire elkezdődött a felújítása, majdnem összse is roskadt. Olyannyira megcsúfult, hogy néhány évvel ezelőtt a városi útikalauz szerkesztői csak a retusált fotóját merték megjelentetni. A 2000. évben mégis ez a ház köti össze Gödöllő múltját a jövőjével – elé ültették a millenniumi emlékfát is.

Utoljára Grassalkovich I. Antal végeztetett olyan mértékű átalakítást a kúrián, mint most az önkormányzat. Mégis Hamvay Ferencnek, Gödöllő első helyben lakó földesurának, a vármegye országgyűlési követének a nevét őrzi az épület. Meglehet, azért, mert a gróf, akinek gazdag hagyatéka ma is egyik záloga a gödöllői prosperitásnak, szűknek ítélte a kúriát a maga számára, és hozzálátott nevezetes kastélya építtetéséhez a tér másik szegletében. A kúriában először gránátos hajdúi kaptak elhelyezést, később vendégfogadóvá alakíttatta át. Ezzel kezdődhetett a turisztika gödöllői története. A piacé pedig bizonyosan azzal, hogy a gróf kieszközölte a vásártartási jogot. Ez a piac a kúria mellett, Gödöllő főterén működött mindaddig, amíg királyi nyaralóhellyé nem vált a település. Azután többször változtatták a helyét, majd a nyolcvanas években a kúria udvarába költöztették. Pár éve még kirakták volna, de sehol sem kellett, sehol sem lett volna jó mindenkinek, mint ahogyan itt. A barokk falak felújításával egyidejű bővítése és korszerűsítése után már az idők végezetéig itt marad.

A múlt század végén lett a kúria Szálloda Erzsébet királynéhoz. A szállodából 1916-ban minorita gimnázium lett, majd polgári leány-, illetve fiúiskola, mígnem egyszerre járt ide mindkét nem fiatalsága tanulni. A mai múzeum a tanodából nőtt ki. Amint a március 15-i újranyitásán *Fá-*

emlékezve elmondta, az ötvenes években kezdték el összeszedni a múlt darabjait. „Gyakran úgy futottunk össze estébe hajlón, hogy megérkezvén Pestre, nagy táskában vitte a cserepeket, Gödöllő őskorának emlékezetőrzőit, hogy avatott régészek vizsgálódása után gyarapodjék az akkor még egyetlen szobában sokasodó gyűjtemény, a mai múzeum." Az 1972-ben megnyílt helytörténeti szoba 1978-ban vált *Polónyi Péter* vezetésével helytörténeti gyűjteménnyé, s egy évtized múltán városi múzeummá.

Az önkormányzat beruházásában 1998 májusában kezdődött el a kúria és a piac felújítása, a múlt év augusztusára be is fejeződött. A szűk két év alatt, amíg csak kívülről nézhette a város harmincezres közönsége az épületet, odabenn évtizedek peregtek le. A fiatalság vizét keverték a malterba a Hamvay-kúriát felújító kőművesek – így is acélabroncsba kellett az épületet szorítani –, akik a legkorszerűbb anyagokból építettek mellé kétszintes csarnokot és üzletházat, s mindez alá pincegarázst. A gidres-gödrös, falusias piac helyén egy ezredvégi kisváros hangulatos közéleti-kereskedelmi tere, fóruma született meg a múlt őszre. A város rendszerváltozás utáni legnagyobb beruházása készült itt el, ötvözve a hagyományt a korszerűséggel.

A város az ezredfordulóra megteremtette a királyi kastélyhoz méltó „polgári múzeumát", amellyel társbérletben a napokban egy kávézó nyílt; mellette pedig a Híd Antikvárium hangolja a múltra a bevásárlásban elfáradt gödöllőieket vagy a turistákat.

Az antikvárius – *Sz. Szász Endre* – örömmel látná vendégül egy üdítőre *Remsey Iván* bábművészt, a szecessziós gödöllői művésztelep hajdani alkotóinak leszármazottját, ha hajlana felkérésére, és előadásokat tartana a pelikános kút körül. Merthogy az utóbbival is megajándékozta magát a város a milliárdos beruházás végén.

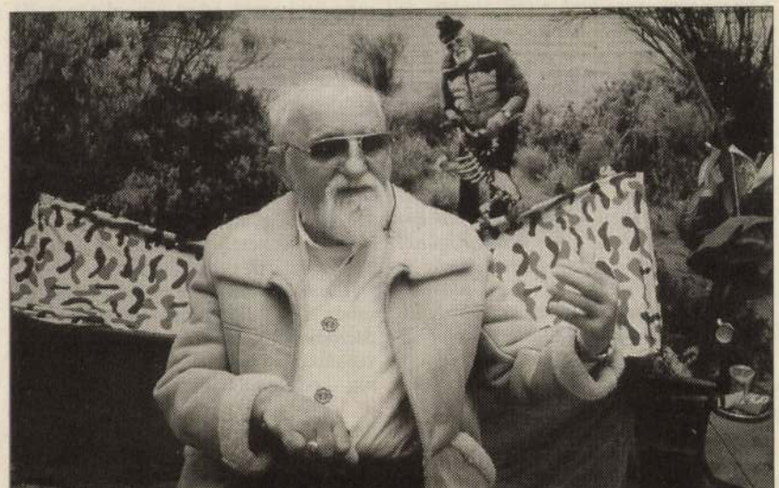
S ha már megemlítettük a művésztelepet, egyik alapítója, Nagy Sándor halálának 50. évfordulóján nyílt meg újra a múzeum kapuja, melyen belül

A házról készült archív fényképről csak azt tudni, hogy az 1911 előtti állapotokat rögzíti. Nem látszik még rajta az említett esztendőben elkészült helyi érdekű vasút FORRÁS: GÖDÖLLŐ ÉS VIDÉKE TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MÚZEUM-EGYLET

ségnek állít emléket. A nyitás évéhez még egy kerek évforduló köthető: 125 éve alakult meg a Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egylet, amely fennállásának mindkét évében kiadta azok évkönyvét is.

Gödöllő azóta is – mint a másik állandó kiállítás nevében rögzíti – nyitott város. A múzeuma is. Befogadja a zsivajgó természetet – a dombvidék állatvilágát bemutató tárlatot –, Ignácz Ferenc óceániai gyűjteményét és Csupor Zoltán tordasi plébános művelődéstörténeti hagyatékát. Az utóbbinak köszönhető, hogy Deák Ferenc visszatért Gödöllőre, ha csak a pipája révén is. Hosszú időn át ugyanis „ideiglenesen" a múzeumban tartózkodott az a dombormű, amely Erzsébet királynét ábrázolja Deák Ferenc ravatalánál. Az alkotást a rendszerváltozáskor szállították vissza régi helyére, a Magyar Tudomá-

Ignácz Ferenc, a városból elszármazott kutató a múzeumban felállított sátra és

Tandori Dezső

SZALON

Alternatívok, figyelem!

Ajánló: efZámbó István képzőművész, zenész

Barátaimmal mostanában be-benézünk a Balettintézetnél lévő, újonnan megnyílt Tütü Tangóba. Klassz hely, a lazasága a régi legendás Tilos az Á-ra emlékeztet, és mindig van a terítéken valamilyen meglepetésprogram. Múltkor például a nagyszerű Triton együttest láttuk-hallottuk: Vázsonyi János és barátai játszottak alternatív dzsesszt; pár nappal később pedig a Mozgó Ház Színház néhány tagja lépett föl, Lang Andrással az élen. Vázsonyi megjelenése azért is volt öröm számomra, mert nemegyszer zenéltünk már együtt, és nyugodtan mondhatom, hogy kiváló muzsikus.

Szóval a Tütü Tangót bárkinek merem ajánlani, akkor is, ha előtte nem nézett utána a programnak. Itt ugyanis csak kellemesen lehet csalódni.

A Tilos az Á-s nosztalgiabuli egyébként nagyon jól sikerült, és bár mi a csúszás miatt csak hajnali négykor kerültünk sorra, mégis volt közönségünk. Sok-sok ismerős arc – látszik, hogy a srácok nem felejtették el a régi időket.

És még valami: két hét múlva nyílik egy új szórakozóhely Pesten, amely a kezdeményezők reményei szerint idővel az alternatív zenei élet otthonává avanzsál majd. Long Time Jazz Club néven lesz megtalálható a hajdani legendás Metró Klub pincéjében, az egykori Filmmúzeumtól balra eső utcában, rögtön az első sarkon.

Lejegyezte: Rados Virág

A Fő utcai kocsmagaléria

A modern rajzolás párját ritkító életműve a füstös falakon

Nem jelzi sem városnéző bédekker, sem egyéb, kulturális műsorkalauz, hogy Tandori Dezső rajzainak állandó tárlata egy bel-budai kocsmában található a Vár tövében, a Corvin térrel szemközti házsoron. A Fő utcában, ahol a legújabb fővárosi luxusszálloda épül. A kocsma füstös, borszagú, utcaszintről nyíló kéthelyiséges söntés, lestrapált törzsközönséggel.

Grafika az ivóban

FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A Lánchíd tőszomszédságában élő költő a képzőművészetben is unikális jelenség, hiszen mindegy számára, mire húzza vonalait, cetlire vagy géppapírra, vékony filctollal vagy írógépbetűvel alakítja, formálja a képi látványt: eredeti összefüggésben jelennek meg kedvenc vizuális témái: a madarak, a lovak, az angyalok, a városrajzok, a sírkövek vagy mindenféle regények szereplői a világirodalomból és saját műveiből.

Legközelebb Paul Klee áll hozzá.

Vallomása szerint is érdekesen fejlődött ki benne a művészi kifejezésnek ez a formája: bár már azelőtt is készített indigórajzolatokat és tustintával készült képeket, voltaképpen egy nagy – hetvenes évekbeli – műfordítói munkaperiódus monotóniáját, egyhangúságát akarta megtörni azzal, hogy pihentetőnek rajzolni kezdett. De később is a véletlen befolyásolta a képzőművészeti munkák megszületését: amikor regényalakjait kezdte megrajzolni, azt a dohányzás elleni elfoglaltságként tette, meg hogy a napi munka utáni esti ürességet valahogy elűzze magától.

Elemzők szerint így, ezekkel a furcsaságokkal együtt született meg a modern rajzolás – nemzetközi összehasonlításban is – párját ritkító életműve.

Tandori Dezső, akit nyilvános fellépésében, így a Friderikusz-show-ban „madárzsokés" költőként lovagló-, vagy sísapkában ismerhetett meg a nagyközönség – eddig több mint nyolcvan könyvet írt, idehaza és külföldön pedig tucatnál is több rajzkiállítása volt: a vízivárosi kocsmagalériában a kilencvenes évekbeli madárzsokés korszakhoz kapcsolódó képek láthatók. Egyébként a világörökség részéhez tartozó rakparti sáv – durván a Margit hídtól az Erzsébet hídig – Tandori élet- és léthelyszíne: a költészet, a próza, a képzőművészet veréb- és lóparnasszusa, feltételes és állandó megállóhelye. Ebből a (költő által „örökhelyszínnek" nevezett) miliőből táplálkozik a mai és – az irodalomtörténet egyre inkább véglegesnek látszó értékítélete szerint – a mindenkori magyar művészet egyik nagy felfedezőjének lírai univerzuma, világhódító szenvedélye. Tandori – sokak által szentségtörőnek tekintett – lényében nagyon szeretetre méltó lírai hős (vagy – modernkedő kifejezéssel – antihős) lakik, a fellengzős, pátosznak, heroizmusnak engedő hazai irodalomfelfogás képviselői sokáig nem tudtak, nem is akartak mit kezdeni fölfogásának radikalizmusával, „nem várt" avantgárd gesztusaival; viszont korán inspirálója lett festőknek, képzőművészeknek, zenészeknek, hogy végül aztán *Esterházy Péter* irodalmi kánonba horgonyt akasztó intonációval laudálja Tandorit: „Mindnyájan sokat köszönhetünk neki. Ami pedig az újítások leleményességét és sokoldalúságát illeti – nos, a saruja szíját megoldani is méltatlanok volnánk."

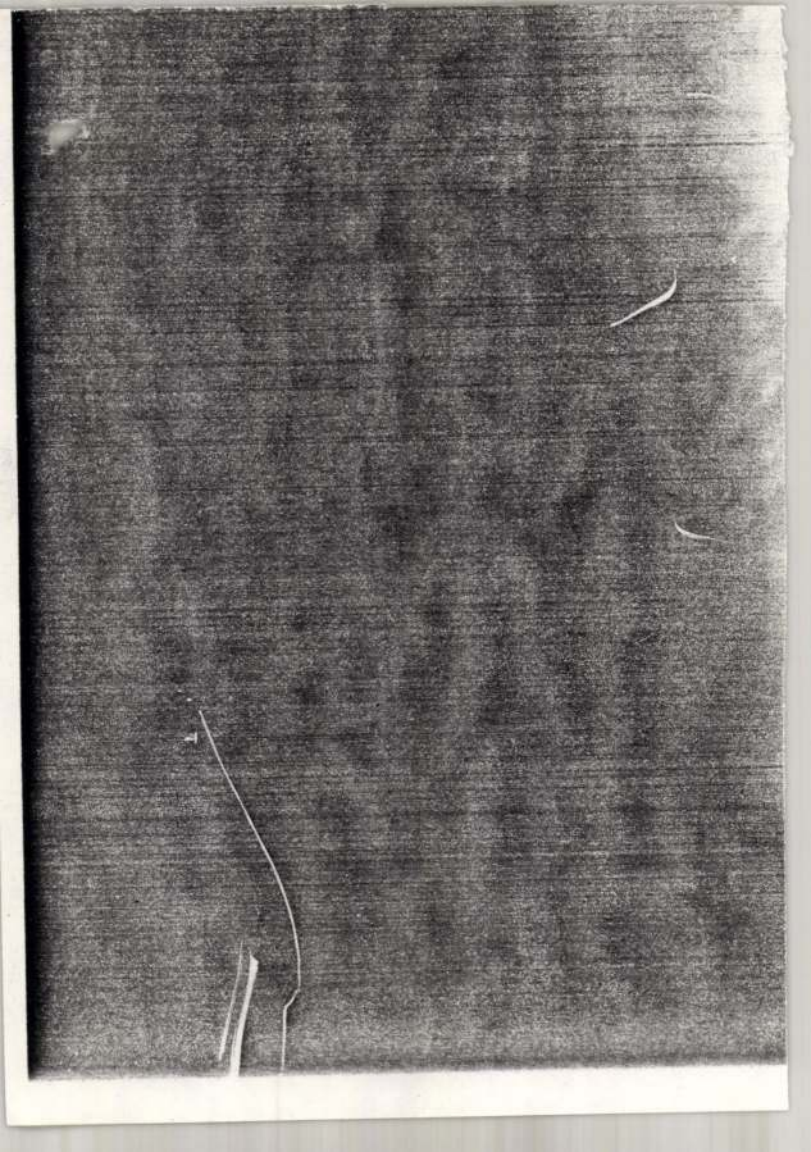
Ennél a rajzoló-költőnél persze nincs mi zavarba ejtsen, ha képei egy kocsma falán lógnak; ahogy nem ejtették zavarba a kocsmai népet sem, hiszen nem művészeti eseményt nézni járnak oda. Azt persze nem mondom, hogy a Tandori-rajzok természetes közege a söntés, viszont nem mondanám az ellenkezőjét sem. A kocsmatulajdonos gesztusa mindenesetre nem nevetséges, viszont halálosan őszinte; talán őszintébb a Tandori-rajongók némely újsütetű – furcsábbnál furcsább – akciójánál. Sajnos Budapesten a kocsmának nincs múzsája – vagyis becsülete –, a vízivárosi galéria „alkalmi dolog", nem szentély, nem a Hrabal-zarándoklatok Arany Tigrisének itteni mása. Füstös, bor- és összevegyült alkoholszagú, utcaszintről nyíló kéthelyiséges söntés, jobbára csóró, mándysan lepasszolt, banális figurákkal, a szigorúan vett törzsközönséggel, ahová a kulturális értelmiség – változnak az idők – már nem szívesen teszi be a lábát. Ebben a szociálisan lepusztult térben élnek Tandori rajzai, itt áll a kiállítás, melyet nem jelez bédekker, nem tartalmaz műsorújság.

Az a gyanúm, hogy már nem is fog. A feneketlen gyomrú luxusszálló előbb-utóbb fölfalja a kiskocsmát, hogy drága luxusbutikot telepítsen helyére.

Mohai V. Lajos

TANDORI Dezső

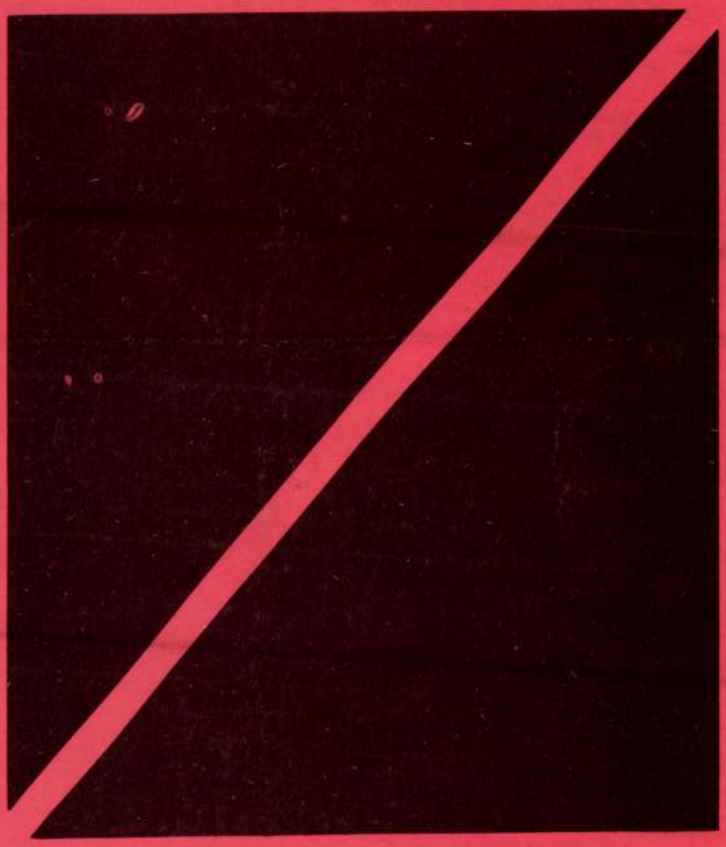
A legnagyaobb távolság: e gy pont közt.
rendhagyó beszélgetés Tandori Dezsővel.
közr. Boros Géza. Uj Forrás 1989.1.sz.
76-79.p.

Ára: 14,— Ft

HOLLÓ ANDRÁS

ISZAPFALVI LEGENDÁK

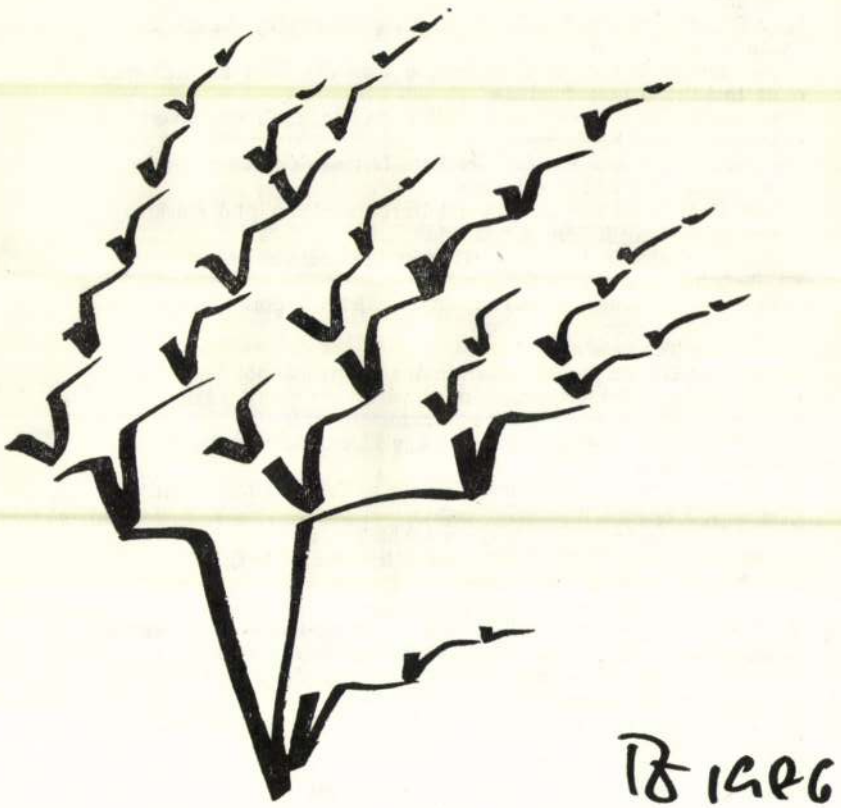

ÚJ FORRÁS FÜZETEK 4

NÈVELŐ NÖVÈNYEK

A vándormadarak fája

Tandori Dezső rajza

Erekcióbűvészek

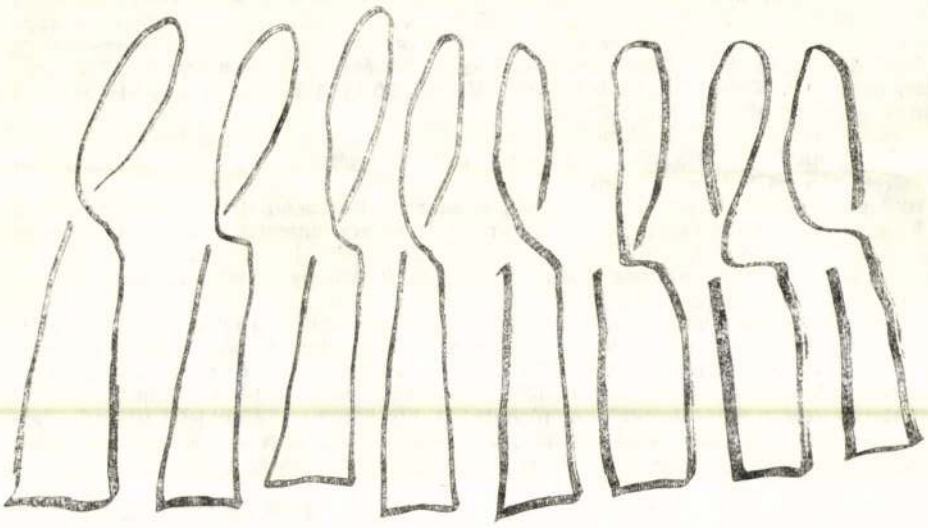
Rose Morphy egy kis hangyapillangó, kaland egy félromantikus lapáttal
Erik Satie ablaküvegre csókolt meleg fekete pulóver, egy másik mindenkinek bravúr
Hendrix a sorsra égetett puha jég, csokoládéhajú klitoriszhomály a többit abszolút érzem
Nina Simone a bocsánat nyelvtankönyve és szívalakú virág boncolás
Iggy Pop megnövekedett helyzetű ideiglenesregény, benne az utcán esznek a lányok
Bessie Smith koporsógyűjtemény, a banánligetben az orgazmus előtt imádkozó meteorlehelet
Maurice Ravel az esték elmeszelt iránytűje, több cselekvést egyszerre végző becézgetés
Tom Waits horog a hátsókijáratban, farmakológikus szentély és az elkóborolt ajkak érintése
James Brown félszeg szerelmilokátorok vázában álló apostola, a megtudhatóság külön jajbibliája
Elisabeth Waldo a leheveredett szépség élménykölcsönzője, kezében a kezeit szorongató reggel
John Cale távolságösztönző villanyfeszület, minden tépését elárulja valakinek
Beethoven Tengeralattjáró
(abszolút telefonsofőr és szextolmács, gyönyörű női boka)
Miles Davis az Istenien magányos várakozás azon oldalon, ahol a legtöbben lebegik a párhuzamos hajnalt
Holger Czukay erotikus neurózis egy kölcsönadott selyem pongyola égő ujjában
Janis Joplin mózesi-szamuráj, kiáltás az öröm táltosi csendjét megédesítő keserű mámorlángcsata
MOZART figyelmeztetni kéne a többieket is
(forró és illatos női térdhajlat, csak tapintani lehet)
Bob Marley szenvedélyt hasznosító független mennyország, aranyos kizuhanás a természet fészkébe
Yma Sumac a révületből kihasadó magfizikai személyre menekített találgatás, ellenáltalánosításaim szakrális fürdőszobája
Charlie Parker ideérkezett porcelánkatedrálisban tisztálkodó jósnő, aktív szempont
Nina Hagen részeg televíziók között sétáló detektívregényből kicsattanó melegvér és elegáns koponya
J. S. Bach erekcióbűvész
(imamalom rózsafüzér rózsafüzér imamalom)
Capitain Beefheart Magányos Isteni
(az élet megy tovább)

FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Szó/kép

Új évfolyamunkban számról számra ismétlődik majd lapunk végén ez a cím. Sorozatunkat azoknak a határsértő íróknak, képzőművészeknek szántuk, akik saját művészeti águkon túllépve számukra idegen területek becserkészésére (is) vállalkoztak. Költők rajzait, képverseit, xeroxait és képzőművészek verseit, szövegeit, feljegyzéseit közöljük hát e helyen. De idegen terület e íróknak a kép, képzőművészeknek az írás? Jeles alkotók példájával (is) igazolható, hogy nem teljesen. De nem is lehet (teljesen) az. Hiszen már maga a leírt szó, az írás is kép, s bizonyos értelemben egy-egy kép is olvasható. S végül is nem az eszköz, hanem a kihívás a fontos. Az, hogy az ember, különösen, ha művész, miként s milyen szinten tesz eleget kora, személyes sorsa, szűkebb és tágabb környezete, valamint anyaga szüntelen kihívásainak.

T. L. — W. T.

Tandori Dezső rajza

egészségügyének történetét mutatja be Szállási Árpád orvostörténész a *Szegényháztól a kórházig* című, gazdagon illusztrált könyvében. Ismertetését *ld. Új Forrás*, 1988. 6. sz.)

Körmendi Gézának és Süttő Olivérnek Tata sporttörténete összegezésére — *Sportegyesületek és sportélet Tata-Tóvároson 1910—1985.* — a Tatai Atlétikai Club 75 éves jubileuma adott alkalmat. (Az elmúlt években Tatabánya és Dorog sportjának feldolgozása jelent meg.) A gazdag forrás- és sajtóanyagra támaszkodó monográfia részleteit korábban a *Tata Barátainak Tájékoztatója* is közölte. (8—9. sz.)

Tatabánya várossá nyilvánításának 40. évfordulójára a városi tanács a Komárom Megyei Munkásmozgalmi és Ipartörténeti Múzeummal közösen reprezentatív albumot adott ki *Tatabánya régen és ma* címmel, amelyhez a múzeum archívumában őrzött fotókból és levelezőlapokból válogattak a szerkesztők — Fűrészné Molnár Anikó, Csics Gyula és Oláh Ferenc. *Szemelvények és források Tatabánya helytörténeti irodalmából* című alkalmi válogatással jelentkezett az évfordulón megyei művelődési központunk — Haraszti Mihály szerkesztésében. A *Tatabánya tűzvédelme és tűzoltóságának rövid történetét* összegezni szándékozó kiadványnak is a fenti évforduló adott ihletet, amelyről Busa János és munkatársai adnak áttekintést. (Az irodalom- és tartalomjegyzék nélküli könyvecskének a képanyaga érdemel figyelmet.)

Fontos művelődéstörténeti életrajzgyűjtemény a Komárom Megyei Tanács művelődési osztályának gondozásában megjelent *Új Komáromi Olympos*, amely a szlovákiai Komáromban élő Szénássy Zoltán kötetének átdolgozott, bővített kiadása. (Előzmény: 1984., Madách) „Új" a kötetben Mindszenti Sámuel és Czuczor Gergely életrajza a XVIII—XX. századi jeles komáromiak sorában, a könyv szerkesztése (az egyes személyiségekről szóló fejezetekbe helyezett képanyag), az átdolgozásban a pontos stilisztika, a bővítésben — az egyéb adatok mellett — a forrásjegyzék és az írók, tudósok Komáromban nyomtatott műveinek a biblográfiája. (Ez utóbbival kapcsolatban jegyezzük meg, hogy Csokonai műveinél kimaradt Kleist *Tavasz*-ának a a fordítása, (amelyhez „Hozzájárulnak Kleistnak némelly apróbb Darabjai" Komárom, 1802. Özv. Weinmüllerné betűivel. XVI. [2], 80 l.) A bővítés a szép kivitelezésű könyv terjedelmében is megnyilvánul.

Fontos munka — Nász János szerkesztésében — a *Szépirodalmi Írások a Dolgozók Lapjában 1946—1985.* című repertórium. (Ismertetését ld. *Új Forrás*, 1988. 3. sz.)

Nem megyei kiadónál jelent meg, de a helytörténeti kutatásban alapvető segédkönyv a *Komárom megye helyneveinek rendszere*, Körmendi Géza munkája (kiad. a Magyar Nyelvtudományi Társaság a megyei tanács támogatásával). *Az oktatás fejlesztése Komárom megyében* című monografikus jellegű munka a *Regionális kutatások* sorozatban jelent meg Kozma Tamás és R. Forray Katalin szerkesztésében. (Kiad. az Oktatáskutató Intézet.)

Az esztendő kiadványtermését két érdekesség gazdagítja: a szerző, Tamás István kiadásában megjelent, életrajzi ihletésű regénye: *Divertimento ágyúra és habverőre;* és megyei könyvkiadásunk második reprintje: *Tata-Tóváros írásban és képekben. (Az első a Komáromi Kalendárium* 1711. hasonmása volt, 1982-ben.) Tata város első útikalauza (1888) tehát ismét hozzáférhető! A kis könyvecske eredetit utánzó kivitelezése a Bábolnai Kombinát nyomdáját, kötése Váci György szakértelmét, kiadása pedig a Tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár leleményességét dicséri!

T. SÁRAY SZABÓ ÉVA

utcásdija és némely egyebe, meg Seurat pontvilága és grafika-éjsötétvilágosa. Kezdetben lett az ilyesmi, mint az Évelő Növényekre a Névelő Növények... aztán Veszelszky Béla vásznainak és rostlemezeinek pontvilágára az ábécé: úgy, hogy az írógépen bármelyik betűt leütheljük avval, hogy ez most pontosan az, aminek lennie kell... vagy teljes tévedésnek is felfoghatjuk, félreütésnek... ahogy Salinger idézi Kafkát erről, hogy a toll félreszalad s közli velünk, hogy „te egy igen-igen rossz író vagy". S mert Salingert is, Kafkát is a legküzdelmesebb időszakaimban fordítottam, mert, továbbá, ilyesmire egykor vágytam is — „kezdet"! —, s ez, ha változott is, mit sem kopott... hát elmondhatom legalább azt, talán, hogy élő és szerves anyaggal akartam élő és szerves kapcsolatokat kifejezni, sőt, mint már mondtam, ilyen kapcsolatokra — nem nyakra-főre, persze, inkább pontosakra, ha távoliakra is — szert tenni.

— ...

— A nulla-kilométerkő közelében ötvenedik éve élek épp. Azaz: itt, ahol egykor ház állott, aztán kőhalom lett, aztán különféle fazonú nulla-kő. S most megláttam benne, helyette, vele stb. ezt az örökmécset. A nullát lecsúsztatom, rá a talapzatra, s az „A lecsavart láng", a fenti nulla fekete, a fehér le van téve a kő tövébe: *Az éj;* vagy két madár ül fenn, fekete és fehér: *Nap és éj* — de ez már a gondolati lehetőség benne. Másrészt ez a grafika is: a szériaszerűség. Nem? De *A vándormadarat* is megláthatom rajta, ahogy a nulla lobogni kezd, sőt, a kő is... jelzi az utat a madár? a maradást? az elmenésben is helybenmaradást? a távolságban is az Eredeti Pontot? Nem kell ezt több szóval kifejezni, mint ami az ábrába fér, s így van „jól". Vagy, ez az egész, egy írás-eszközből lett: „a pont az i-n". Rajzoltam ilyet, vagy hét-nyolc éve: a pont vonulása az i-n... ebből lett *a pont visszavonulása az i-n* és ez folytatható... és nevetni lehet rajta, azt hiszem... jóllehet nem tudnám én se pontosan megmondani, „min is"... kapcsolatba kerülünk az égi nappal, a járásával, meg még közelebbi kapcsolatba az emberi kifejezésmóddal, hogy hát miket is szoktunk „mondani", mik a „kifejezéseink"... és ezek — nagy távolságok egyetlen pontban! — mennyire összejönnek, és azon nevetünk, hogy akkor mi is van.

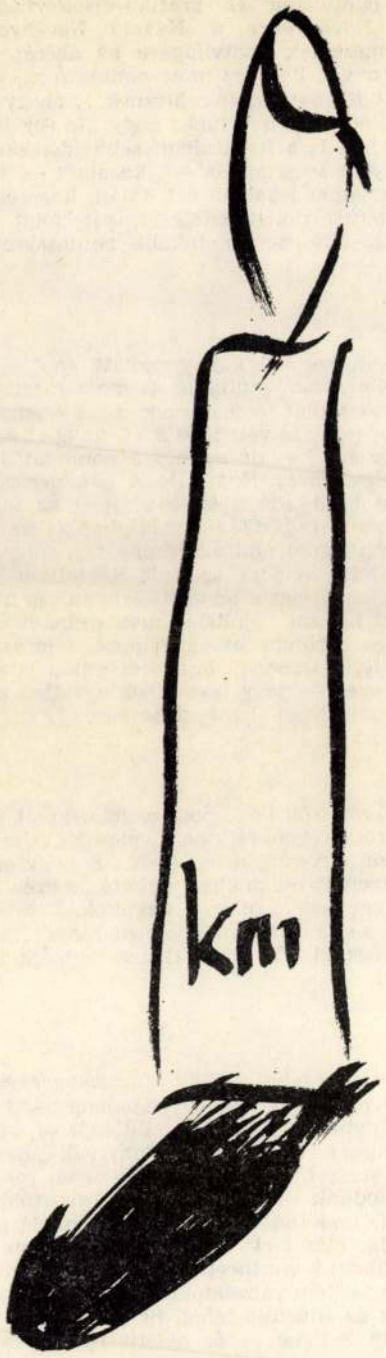
— ...

— Ezek a rajzolatok tehát konkrét dolgokról szólnak... pontosabban arról, hogy a világnak, az életnek van egy megnevezhetetlen konkrétuma, „valósága", ha úgy tetszik... és azt is illik megközelíteni, figyelembe venni, nem feledni. S hogy ennek mi az „igazsága"? Ennyi legalább... hogy ilyen rajzolatokban látható... ezek „kerek" vagy „ovális" vagy mit-tudom-milyen egészek... mint a kavicsok... és ezzel már nagyon sokat mondtam... bár olyanok lennének! Mindenesetre nincs „mese", elbeszélés, történet, nincs sok „aszongya"... ezekkel a rajzolatokkal semmiképp sincs. Meg kell állniuk a helyüket, vagy megbuktak.

— ...

— Hogy mi támogatja őket? Az az összebeszélés nélküli közmegegyezésünk, hogy ami megvan, az megvan... és hogy az ilyesmit jó „amúgy zsebkiadásban" hordozhatni. Hanem én a legkedvesebb versszakaimat — különféle költőktől — ugyanígy hordozom, és mások is tehát ezek a rajzolatok, megint Kosztolányival, „idézetek egy régi-régi műből", igen, régi-régi, mert a verssel, a rajzzal stb., az ilyen *formákkal* az emberiség hagyományaihoz is kapcsolódunk — mondjuk így, Szüszifusz kőgörgetéséhez, amit mindig elölről kezdhetett, csak nálam a kőbe egy madárprofil hajol be, ami nem egészen szüszifuszi minta, másrészt: a kő: emberszervalakú, mondjuk „szív" —, egyszerűbb szavakkal, ahhoz, hogy megpróbálunk meglenni valahogy. Ez különben sok mellébeszéléssel jár; efféle rajzolatokban viszont az ilyen mellékes dolgokat megússza az ember, és az az illúziója lehet, hogy egy pillanatig legalább úgy létezett, ahogy jó lenne, ahogy kellene — és ahogy, nyilvánvalóan, nem lehetne sokáig.

— ...

Tandori Dezső rajza
(„A kétfelé égetett láng")

eljutnak abba a bizonyos Egyetlen Pontba. Amit a cím és a vonal máris kettéoszt, tehát a folyamat kezdődhet elölről.

— ...

— Nekem az irodalom volt és maradt „a legfontosabb", ennek határai, ha tágulnak, márt történt valami... többet úgyse gondolhatunk. S mert nagyon sokszor éreztem a világ oly bőségét magamban és körülöttem — akármi szűkös helyzetekben is —, olyan tömérdek elmondani — és megélnivalót... amit aztán ezer oldalon vagy ötszáz versben sem lehet elmondani... rég kihűl addigra, rég valami másról lesz szó... elmegy tőle az én kedvem is... nyilván kerestem valami lehetőséget, hogy ezt az ámulást azonnal kifejezzem... ezt a csodálkozást, hogy a világon vagyok és élek, ezt éreztem és a jobb pillanataimban mindig, ahogy Kosztolányi azt mondja, hogy ő mindig csak arról ír, hogy meg fog halni, hát én erről próbáltam „címet adni és vonalat", hogy *egyszerre* van velünk ez a tömérdek minden, összefonódva és gabalyodva, ahogy meg Szép Ernő mondta: „Járás közben megálltam az utcákon, úton, kertben, / Ébredve néztem szét: a világon vagyok, élek...", s hogy mégse legyen azért egészen így, hogy „Az életet, barátom, szétszórja itt az élet, / Én nem tudom, mit éltem, s mi az, hogy én itt voltam..." Hát legalább ennyi bizonyosság kell... ami ezekben az én filozófiai rajzolataimban van talán...

— ...

— Lényegük, már ha mindezek után beszélhetünk így, arrafelé van, ahol a magyar irodalomban Karinthy Frigyes hagyománya, egyebütt — például — a csodaországbéli Alízé, Klee-é, de Max Ernsté is, részben, és benne kéne, hogy legyen Utrillo kihalt-

FODOR ANDRÁS

A tanú nem felel

Most megnéztem a házat,
fentről a nyári konyha felől.
Csipa giz-gaz a régi kert.
Ki esküdhetne tanúként
az ágyások duzzadt sorára,
a biztonság derűjét hordozó
utak mintáira?

A küszöbről kilépő
fiatal párra, ahogy épp
a pillanat napfénybe kattanó
lencséjébe nevet?

A vedlett, zárt ajtók mögött
fölismerném-e még
a szobák zegzugát,
kiszűrném-e a levegőből
a székek, ágyak nyikkanásait,
a szavak elhullt törmelékét,
az egymás fele mozduló
eleven testek titkait?

Egy festő is járt ide, magabízó
serényen, színes krétákkal bűvölte
kartonjára a házbeli,
kékszemű, szőke harmincéves asszonyt.
Ahogy múlt napra-nap,
ahogy vizsgáltuk innen-onnan,
a portré mind kevésbé
hasonlított a modellre.

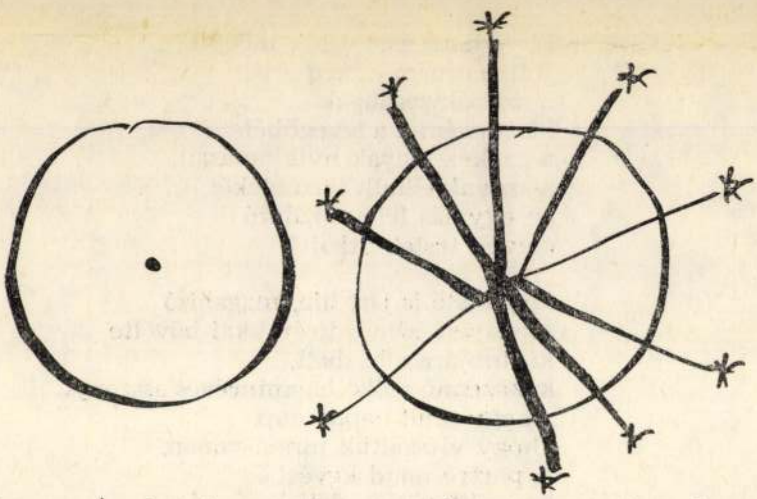
Végtére mégis úgy igaz, hogy
a környező világ
csak a mi képzetünk?
A változás önkénye irgalmatlan
közönnyel fújja szét
az egyszer-volt valót?

Tudom, hogy ott álltam a kertben.
A szomszédban egy ifjú, divatos
moziszínész nyaralt.
Pokrócon, félkönyékre dőlve
most is látom, ahogy
a bokrok közt sütkérezőn,
Józsuaként megállítja a Napot.

Próbáltam nemrég visszakötni
a tér, idő
egykori átlóiba, de ő
csak mosolygott jóságosan,
már nem emlékszik semmire.

Kant feltalálja a kereket

1946

(„A csillagos ég fölöttem és az erkölcsi törvény bennem")

Tandori Dezső rajza

TANDORI DEZSŐ

Bogyay Katalin: Tandori Dezső garfikái : Helikon Galéria. = Uj Tükör, XXII.évf.lo.sz.1985.3.p.

1953, 1963.

1965, 1980, 1982: 1-3. 5-12. sz.
1984, F. 1985: 1-3. 5-12. sz. F.
1986: 1-11. sz. F.

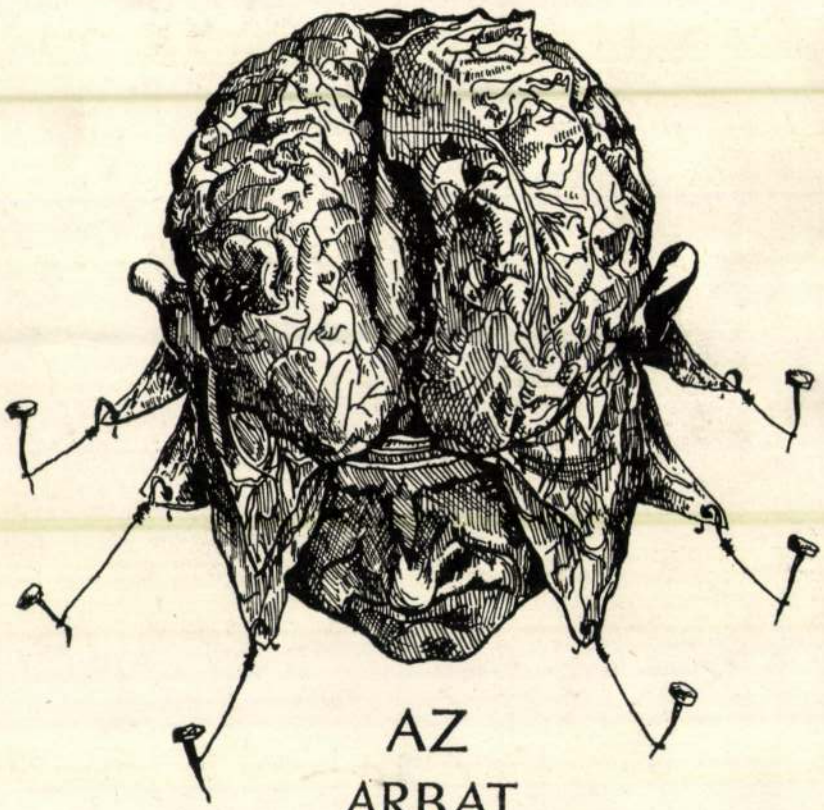
1973, 1979, 1984: 2-4. sz. F.
1985: 1-3. sz. F. 1986: 1-3.
sz. F.

Ára: 16 Ft

SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

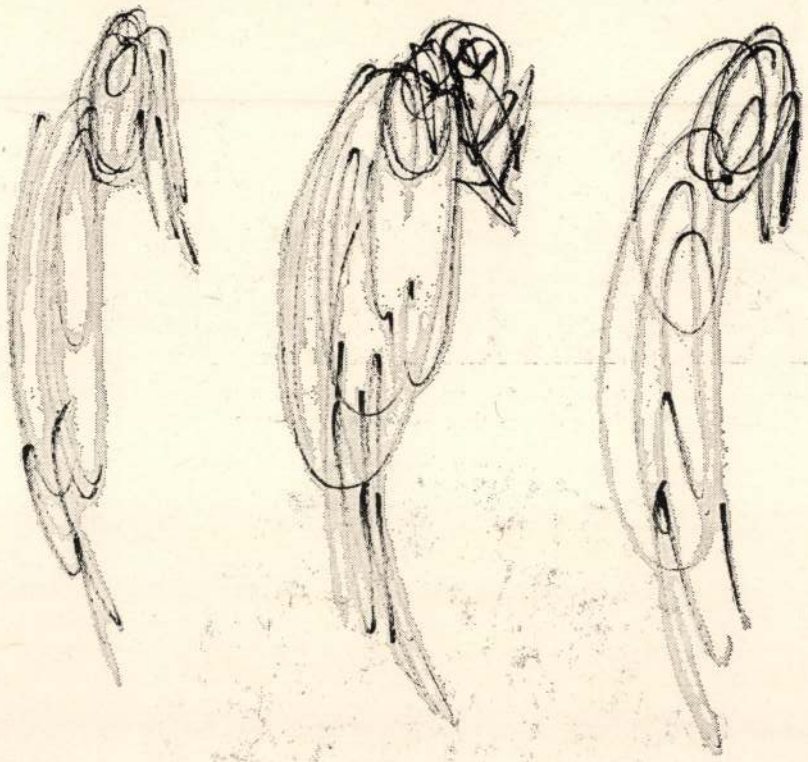
Rendezte:
RUSZT JÓZSEF
kiváló művész

ANATOLIJ RIBAKOV

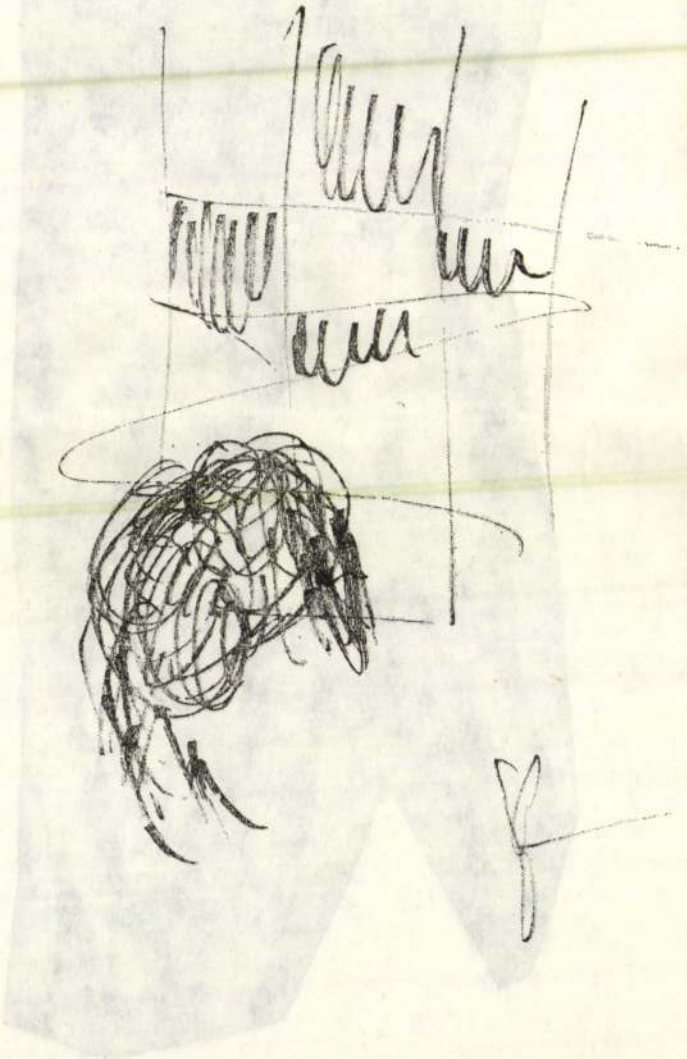

AZ ARBAT GYERMEKEI

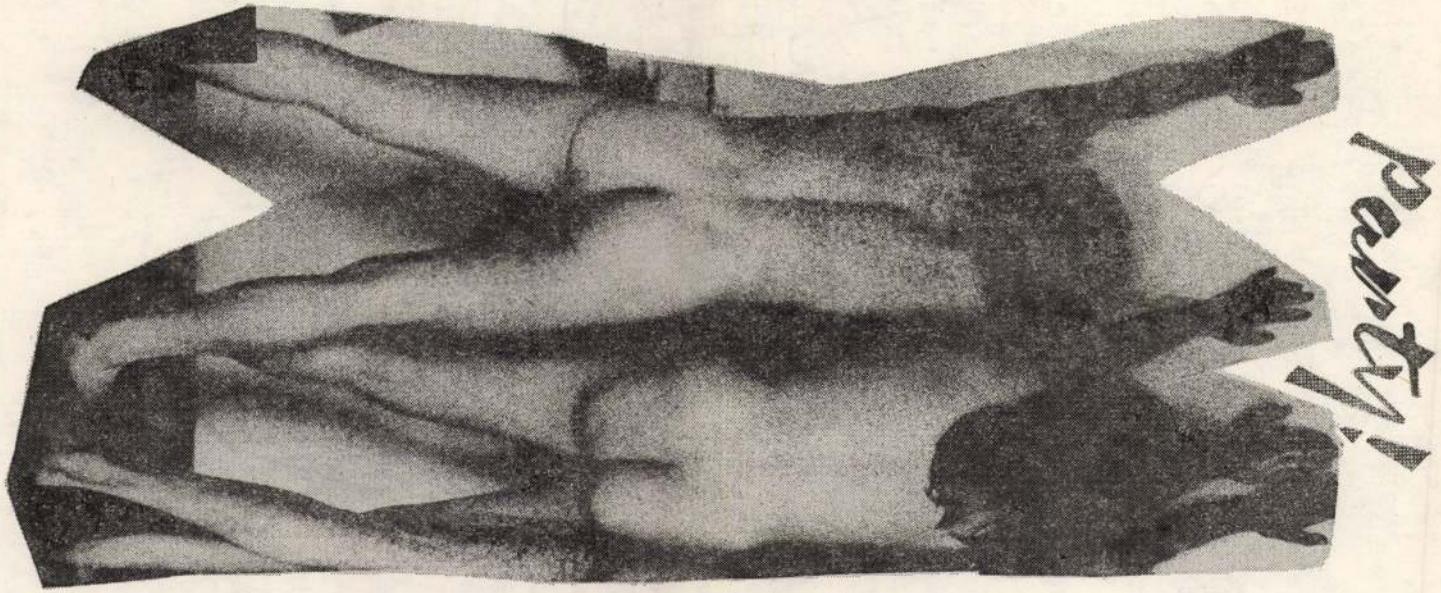
1989. január 6-án, pénteken este 7 órakor a Kisszínházban

Mårn Pont

SZOMBATHY BÁLINT: Hommage à Tandori, 1988

T	Ő	K	É	S		
			K	É	S	T

Ne akadj förn semmin

Ne akadj lenn semmin

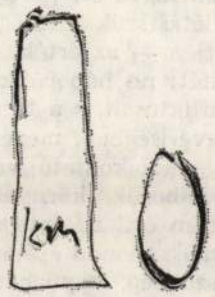
művészi formálás két más jellegzetes összetevője: a paradoxitás és az irónia. Paradoxonok újból meg újból való feltűnte jelzi, hogy ott rejlik az aljosai lélek nyugodtsága mögött a dezillúzió, halál, idegenség, a nyugtalan keresés és a tragédia. Aláaknázott a béke, a derű; a lélek nyári csendje. Tudja ez a költő, hogy „szakaszos mindenünk, ami emberi", ismeri „minden emberi laktér átmenetiségét". Tudja, hogy „csak a normális átlag élhető... csakugyan csak az. *Mondható* más, de nem *élhető* más". Elválik egymástól így az ember álma s a lét valósága: a mondható és az élhető. Ennek tükrözője tragédia-derű, nihil és otthonlét együttvonulása; paradoxitása.

S ott van a művészi formálás meghatározói közt mindig jelenlévőn, minden komolyságot, pátoszt megkérdőjelzőn, zárójelbe rakón mint kísérő esztétikai minőség, a játékos, könnyed irónia. Jellegzetesen tandoris fordulat például ahogy Thoreauról szóló költeményében a vágyat a hittel, bizalommal teli lét után visszaveszi az ironikus, rácsapó befejezésben: „És most, hogy valóbb lényem visszalátsszon, / hagyom ezt, megyek és megvacsorázom". Ért hozzá ez a költő, „hogyan nem kell túlzásba vinni a magunk mondandóját / szorongását, reményét és reménytelenjét", hogy kell bedobni folyvást a sorokba az irónia hatálytalanító ellenanyagát.

De épp ebben a hangulati összetettségben — az otthongondolatot, a szelídséghitet, a ritmikai zsongást megkérdőjelező paradoxitásban és ironikusságban — lett ez a művészet egy korszak hű tükre. Azé a koré, mely jellegénél, űrrakétákat teremtő nagykorúságánál fogva ott hordja már magában a kozmoszban való gondolkodás, a globális látás szükségességét, annak a parancsát, hogy ne a dzsungel, de a kultúra szintjén — az értékek jegyében — próbálja meg élni az emberi egész a maga életét: ne háborúkkal, de a szelídség útjain — dialógusokkal — intézze el a konfliktusait, s a természettel se „harcot" vívjon folyvást, éljen együtt vele, léttestvériségben, megértő barátként. Ott él a korban a technikai vívmányok meggondolkodtató valóságától beprogramozottan a szelídség parancsa. De helyi háborúk, környezetszennyeződések szüntelen mutatják, hogy ezt a parancsot nem érti az ember, s kérdés, hogy egyáltalán meghallhatja-e, elcsitíthatók-e a mást mondó érdekek? Kiküszöbölhető-e a fejlett és fejletlen országok közti feszültség, legyűrhető-e világgazdagság és világszegénység terrortetteket, fundamentalista indulatokat felhajtó ténye? Fékezhető-e a modern ipari termelés természetet szennyező vak dinamizmusa? Összeegyeztethető-e a hatékonyság és az emberség ütköző szempontja, humanizálható-e a célracionális teljesítményelv, nem szükségszerű-e annak civilizatórikus értékeket, s ugyanakkor magányt, idegenséget, értelmetlen fogyasztói létet teremtő ereje? S vajon egyáltalán alkalmas-e az emberi természet eszményi célokra, s vajon nem igaz-e, hogy sosem az orom-, de mindig az alanttermészet irányszabó benne, s terrorhoz, önkényhez, zsarnoki, vak bürokratizmushoz visz csupán kísérletező élettervezése?

Sorakoztathatók tovább a kérdőjelek; felsejlik bennük a kor alapvető antagonizmusa: természettudományos előreugrás és kulturális elmaradottság közti ellentmondás. A technikai civilizatórikus fejlődés teremtette nagykorúsághoz erkölcsi-szellemi kiskorúság társul, s innen szemlélve minden objektív szükségessége ellenére is lehetséges, hogy utópia csupán a szelídség vágya, az otthonossá tett világ reménye. A költészetnek azonban épp az a feladata, hogy bármily félénken és visszafogottan, de ilyen utópiákat — reális utópiákat — írjon be a szívbe. Mert mint Tandori írta, ha nem is *élhető*, de *mondható*, sőt *mondandó* ez már. S a kimondott szó is *van:* „van, ha szív tenni vagy gondolni

bírta". S nem véletlenül idézi ez a költő legutóbbi naplóregényének, a *Meghalni késő, élni túl korán*-nak befejezésében azt, „amit József Attila ír, hogy a bányászok mindig újra nyitnák azért az aknát, bár beomlanak a bányát vázázó ... vagy támasztó ... oszlopok, igen, mindig újra meg újra, amíg szívük dobog. *Ezt* nem szabad elfelejteni a «szívről», hogy ez az alaptényе van: a dobogása". Éppen ezért kellenek a Tandori-típusú költészettől hozott érzések, eszmék, csöndes „szívverések". Nemcsak azért van szükség rájuk, hogy ne hunyjon ki a cél, a messzi hívása, hanem azért is, hogy korrigálni tudja ezek üzenetét magában hordva a saját életét mégiscsak az egyes, s bevigye a maga másfajta haszon- és érdeketika diktálta viszonylataiba: a *makro* és a *mikro* közt létező *közép*világba — a mindennapjaiba (legalábbis néha) a szelídség parancsát.

LABANCZ GYULA

Válasz T.D.-nek

Földinek igazán
vízben tarthatod magad,
de amíg a túlparton —
közbe vetem magam
és ez helytelen.
Helytelen: árnyék
nem maradhat meg magának,
fának áll, folyónak áll
mi lesz veled?

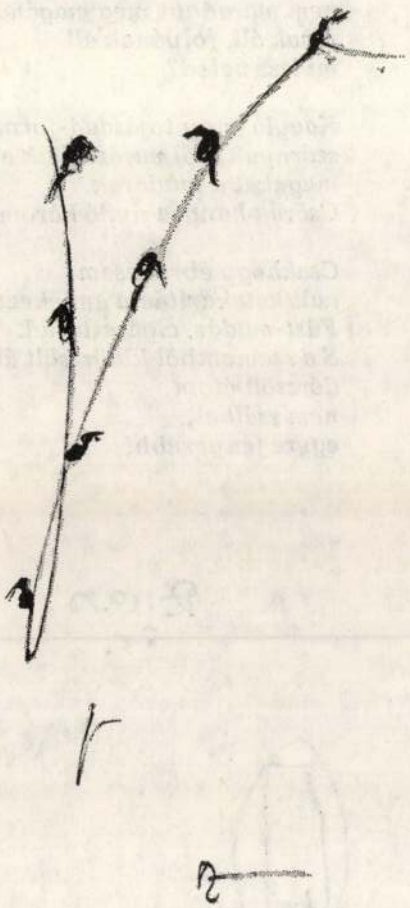
Kagyló vagy tojásdad-forma,
szárnyuk alól varázsolják elő
magukat a madarak.
Csőrük hangra nyíló háromszög.

Csakhogy ébredésem
kalitkatakarításra emlékeztet.
Füst-madár, cigarettarúd.
S a szememből kidörzsölt álom:
dörzsölt álom,
nem száll el,
egyre fényesebb!

nyaralás sátorépítő ügyetlenkedéséig. T. ezt fedezte fel, játszi, „botrányos" mutatóujjával így teszi láthatóvá saját élettényeinket, átélhetővé életünk mikroszféráját — azt ami, mi vagyunk, ahogy vagyunk/voltunk.

A tudóst a felfedezés teszi, a lírikus felfedezése mit sem érne a megformáltság varázsa nélkül. T. úgy lett zseniális formavirtuóz, hogy nem fitogtatja pazar (iskolázott? tehetségből adott?) formabiztonságát. Ilyen. Magávalragadó. Bosszantó és megbékítő. Mienk.

nett évszázadokig kikezdhetetlen egyik faktorára, a 14-es sorszámra és a tradicionális tipográfiai tagolásra. E színtereken a *Még így sem* kötetben roppant sok dekompozíciós változat születik meg.

A dekompozíciónak verselméleti szempontból létezik egy igen szigorú előfeltétele: dekomponálni csak azt a formát tudom, amelyet visszavezettem alapelemire, azaz amelynek diszkretizáltam, az izolálás után egyedivé tettem alapelemeit. Ezt csak úgy tudom megtenni, ha egy struktúra szemléletemben szétesik diszkretizált alapelemekre: csak ezután lehetek képes a már megnyert alapelemeket kombinatorikus módon új alapelemekbe rendezni. A strofika szintjén a dekomponálás előfeltétele azt jelenti, hogy: 1. szét kell esnie a szonettnek mint 4 strófás szerves egységnek; 2. az akár 4, akár 3 soros „árva" stófának meg kell őriznie az eredeti szonettben betöltött funkcióját, tehát önmagában is jeleznie kell tudni régebbi pozícióját az eredeti szonettszerkezet lineáris egymásutánjában, és 3. az új „szonett"-alakzatok létrehozhatók a 14 sorpozíció szabályának teljes elvetésével. A feltételek elfogadása után három lehetőség kínálkozik a romboló-építő munka kialakítására: a két különböző minőségű strófafajtát (az oktáva négyeseit és a sextett hármasait) vagy úgy állítom sorozatba, hogy az eredeti sorrendből törlök (redukció), vagy úgy, hogy az eredeti sorrendhez hozzáadok (bővítés) a kétféle strófatípusból valamilyent, vagy szabadon permutálom az eredeti sorozat alapelemeit (például ilyen, Tandori Dezsőnél nem található szerkezetet írok elő: 4/3 4/3).

Mielőtt példákat említenék, nem árt talán bevezetni egy nagyon egyszerű jelölést az alapelemekre vonatkozóan. Jelöljük az oktáva két strófáját egyenként Ø Ø-val, a sextett két strófáját egyenként 1 1-gyel! Ezek a továbbiakban önálló életet élő megnevezések csupán. Így a tradicionálisan tipografizált szonett (a vers szintezett felfogásából adódóan tökéletesen függetlenül az őt felépítő sorszám-alatti, végső soron: strófaszint alatti tényezők — például a hím- és nőrímek váltakoztatása, esetleges jambikus lejtésmód megléte vagy hiánya, a rímképlet konkrét karaktere stb. — milyenségétől) megnevezése a jelölésben: Ø Ø 1 1.

Nézzük előbb e törléses, redukciós típusokat! Ilyen például az *197712/d* című, azaz jelöléses, de címnélküli költemény:

(i) Ø Ø 1

Egy lépéssel tovább megy az *Azaz: z* ∞ című dekomponált szonett:

(ii) Ø Ø,

tehát itt „csak" a sextett hiányzik.

További redukciós lépést jelent a *Még mindig: jó lenne, ha hazatérnél* című vers. Formulája:

(iii) Ø 1

Még ez is fokozható! az *E:*

(iv) Ø és egy ezt követő töredékstrófa.

De a *Madárhangok* egyrészt a szonettkezdet *abba* jellegzetes rímképlete, másrészt a kötetkontextus és a záró ... jel miatt még mindig egyértelműen szonettredukció. Formulája pusztán:

(v) Ø

A többlet-típusú változtatás ugyanígy felírható. Két „plusz" sextett-strófát tartalmaz pl. a *Merre nézünk, mit érzünk.*

(vi) Ø Ø 1 1 1 1

Lineárisan ezt bonyolítja tovább egy strofikus határjelölővel a különben nagyon mély *St. Severin összefüggéstelenül meghal:*

(vii) Ø Ø 1 1 1 1 Ø

Az igazi tour de force azonban mégiscsak az *Oda-vissza szonett* a következő formalizációval:

(viii) Ø Ø 1 1 1 1 Ø Ø 1 1 Ø Ø.

Ez egy negyvenkét soros szonett. Az itt bemutatott hiánytípusú és bővítéstípusú változtatások előfeltétele, a szonettforma dekomponálásának előfeltétele az volt, hogy a szonett szűnjön meg 14 soros önálló formaként létezni, essen szét strofikus viszonyaira, viszont az egyes strófák őrizzék meg az eredeti 14 soros szonettben meglévő karakterüket. Ha az előfeltételt elfogadjuk, azt kell mondanunk, Tandori nem használta ki kötetében az összes elképzelhető kombinatorikus alakzatot (például, mert ennek is lenne logikája: Ø Ø 1 1 Ø Ø Ø Ø 1 1 Ø Ø, ami egyik inverze lenne *A park*nak), de a kombinatorikus típusváltozatokat lényegében jelezte. Itt mi technikai síkon írtunk le valamit, ami leírható költészetideológiai síkon is: azt a magatartást, amely meg szeretné őrizni a szonettet, még azon az áron is, hogy az eszményihez képest (Dante kertje!) *ront*. Ezzel akarja továbbépíteni.

D) Kóda: *„Üres. Sor-szóló, gépemen. Elnémul"*

A dekonstrukciónak, a forma átszerkesztésének csak egyik változata a szétszerkesztés, a dekompozíció, ám van egy radikálisabb változata is: a destrukció.

A destrukció, a forma teljes lerombolása azonban a szonett nyolcszáz éves történetének eszmei végpontját jelenti (eszmei végpontját, mert a destrukció után is lehet írni megkövesedett szonettet és dekomponált szonettet, de tőle többé elfordulni már nem lehet). Ez az eljárástípus hiányzik Tandori kötetéből, amit csak tory mivoltával vagyok képes magyarázni. E lépést egyszerűen kihagyta, rögtön a konklúzióra térve át: *„Elnémul":* mindenféle szonettváltozatot lehet írni, de szonettet nem. Szonett volt, változatai voltak, szonettvariáció van, de szonett nem lesz. *Visszaút nincs Dante kertjébe.*

HAJDU FERENC

Az igény teljessége

TANDORI DEZSŐ VERSEIRŐL

Dehogy forgatom, „rájátszatom" fenti címet mondandómra, inkább valós hitként-megállapításként bocsátom ítélet elé, hiszen olyan költőről igyekszem „magyarázatot adni", akiben az *amilyenség* (szóban és tettben egyaránt) él, s nem a teljességnek valamiféle igénye van meg, hanem az IGÉNY nevezhető mélységesen teljesnek.

A *Még így sem* kötetből:

Én a halálos ágyamon
nem mondanám: ezem-azom...
Medvéimet szólítanám,
mert hiányoznának nagyon.

Én is hiányoznék nekik?
Vagy ez csak most képzeltetik?
S ha nem vágyunk egymás után,
mindőnk megkönnyebbedik?

Az ötvözött, biztos kézzel kialakított forma „betöltése", a vers „felszín alatti" tágítása, szinte tértelenítése, a minden erőltetettség nélküli, mintegy haláli-könnyedén s mégis halálosan (ez itt, most szó szerint) komolyan fölpörgetett kérdés — már kezdettől fogva jellemző Tandori Dezső versvilágára. S ahogy ebben az egyetlen versben is „benn" a sűrítmény (a továbbgondolásra késztető értékes mondandó eszenciája), mindjárt ott a válasz is:

Ha egyike, ha másika:
kár erre választ várni ma.
Ami igazán egyszerű,
csak le kell bonyolódnia.

Mindez fölfogható ironikusan vagy épp önironikusan — s a „válasz" lazább, játékosabb megfogalmazása egyszerre éreztet így humort és közvetít *felkínált* magyarázatot. Ezek a „dolgok", ezek az élet-halál „ügyek" a későbbiekben (*A feltételes megálló, Celsius, A megnyerhető veszteség* kötetekben) tovább selymeződnek, például eképp:

Nem tudom, ki helyezett a világba;
mi ez a világ; mi vagyok magam;
részeimet egymás ellen kijátssza,
ami épp általuk bizonytalan,
és más a játszma kezdet- s véghiánya.

Időzzünk kissé ennél a részletnél, hiszen amikor Tandori Dezső ezeket a sorokat írta, már túllépett a dán királyfi sorspecsétje inspirálta meditatív, ám korántsem rezignált, hanem inkább pontosító és feltáró szándékú pályaszakaszon; túllépett — az ezután következőket feltétlen megalapozó — „fekete gyötrelmeken".

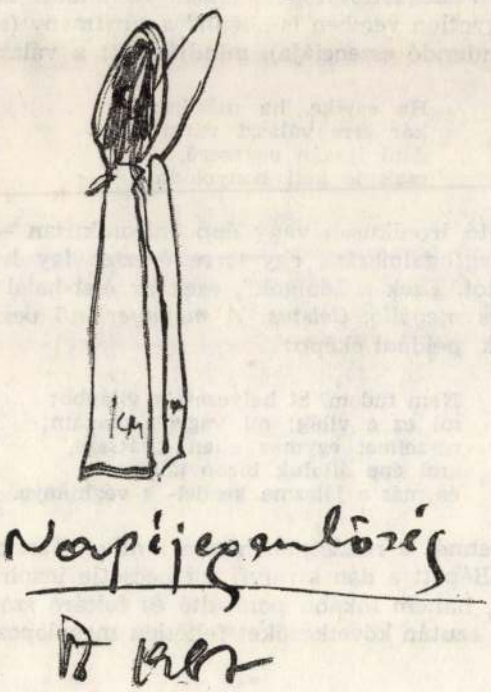
mégis szükségessé teszik a kockázatvállalást, az „esély" várását, hogy az én — bármennyire is töredezett, elszigetelt, meggyötört — ne legyen megtagadva. Ez nem kényelmes befejezés, mert a nyugtalanság, mely kezdetektől fogva áthatja a vers menetét, végül nem oldódik föl. De ez is része a jelentésnek. Egy másik vers, a „Béke magammal" végkövetkeztetése: „... kell hozzá valamiféle elintéződés, / hogy megértsük: soha semmi sem intéződik el".

Pár szót a madarakról, melyek oly gyakran megjelennek ezekben a versekben. Tandori valóban kilenc verébbel lakik együtt. Így kell fogalmazni, mert — mint a versekből világosan kitűnik — a madarak nem háziállatok: lakótársai budapesti lakásában (lásd „Más körök"). Ők az *Ugyanaz a város* és a *Részlet a Négy Madár Blues-ból* „benti madarai". Mind személyek és személyiségek, mindegyiküknek megvan a maga sajátos kapcsolata a költővel. Tandori 1983-ban róluk jelentette meg *Sár és vér és játék* című 800 oldalas könyvét.

* * *

Az itt megjelenő versek kiválasztása Tandorival konzultálva történt és időrendi sorban mutatjuk be őket. Hálával tartozom Kőrösy Máriának, aki mindig türelmes és gondos prizma volt a magyar szövegek és az én végső változataim között; a Nemzetközi Ösztöndíjak Tanácsának, az Egyesült Államok Információs Ügynöksége külföldi ösztöndíjhivatalának és a magyar Művelődési Minisztériumnak, a Fulbright Kutatási Díjért, ami lehetővé tette, hogy fél évet töltsek Magyarországon 1984-ben; az ekkor engem vendégül látó magyar PEN Club főtitkárának és munkatársainak; a Colgate Egyetem Humán Fakultása fejlesztési alapjának; és Tandori Dezsőnek, barátságáért és nagylelkűségéért, hogy elbeszélgetett velem verseiről.

(SELMECI GYÖNGYI fordítása)

A BEFOGADÓI ÉLMÉNY ELTÉRŐ SZINTJEI:
3. AZ UTÓPIA-ÉLMÉNY

(A megkérdőjelezett prometheuszi emberkép) A művészi befogadás egyik lényegi törvényét fejezi ki Goethe *Faust*-jában a Föld Szellemének ez a mondata: „Du gleichst dem Geist, den du begreifst". Az ember igazán megérteni csak azt tudja, ami részben benne is készen van. A művészi katarzis az egyén érzéseit, törekvéseit felerősítheti, maradéktalanul azonban nem szabhatja át. A Lukács György-i terminológiával: megfelelő *Előtt* nélkül csak kivételesen létezhet radikális fordulatot jelentő *Után*. Tandori művészete talán nem lett volna igazán mély élmény számomra, ha új jelenségeivel a század utolsó harmada nem gondolkodtat el.

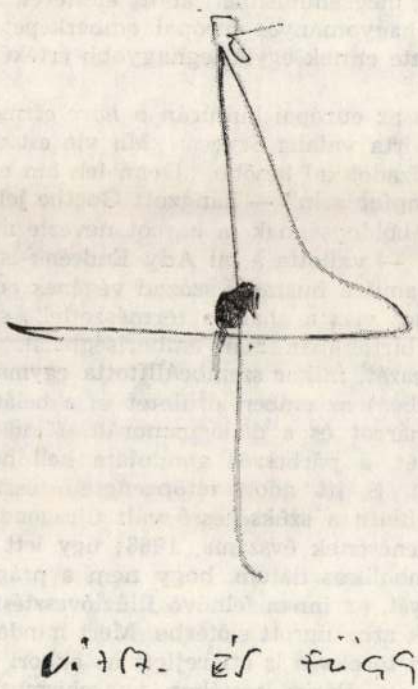
Olyan problémák merültek fel ekkor a világban, melyek meglétét a század elején nemigen sejtették még az utópikus művek szerzői sem. Az ember kijutott az űrbe. Oly pusztító eszközök birtokába került, melyekkel önmagát semmisítheti meg. A felgyorsult, rohamos technikai fejlődés nyomán mind nyilvánvalóbbá vált egy új gondolkodásmódnak, a földgömbben való világszemléletnek — a globalizmusnak — a szükségessége. A huszadik század végén ennek tudatában lehet már csak hitelesen nézni az emberi fejlődést. Mellékessé váltak a részérdekek, a külön szempontok: az összemberi megmaradás kérdése nyomult előtérbe. Hiszen elpusztíthatja a kezében lévő vívmányokkal már önmagát az ember, megsemmisítheti adott életterét. Megkérdőjelezte bennem ez a felismerés a hagyományos európai emberképet: a Prometheusz-eszményt. S megkérdőjelezte ennek egyik legnagyobb értékét: a harc gondolatát, az *agon* eszméjét.

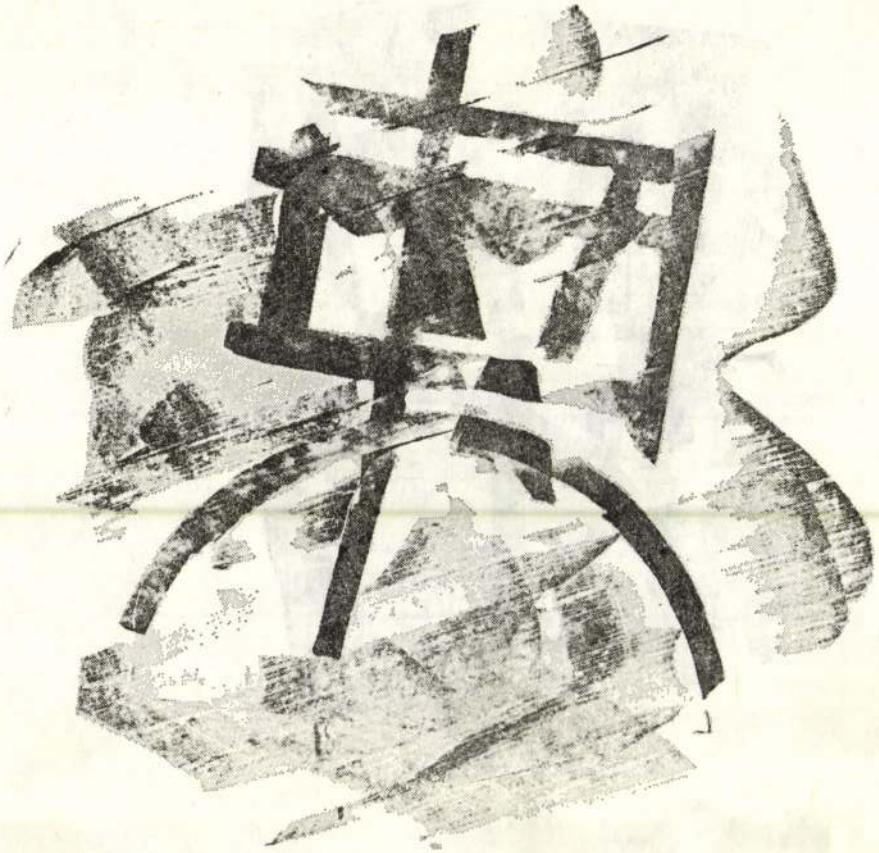
Végigvonul ugyanis az európai kultúrán a *harc* eszményítése. „Vivere, mi Lucili, militare est" — írta valaha Seneca. „Ma vie est un combat" — visszhangzott rá Voltaire századokkal később. „Denn ich bin ein Mensch gewesen / Und das heisst ein Kämpfer sein" — hangzott Goethe jeligéje. Marxot, mikor megkérdezték, mit tart boldogságnak: a harcot nevezte meg, *to fight* mondotta. S „a Harc az Isten" — vallotta a mi Ady Endrénk is. De mindezek a nagyok még nem tudták, amit a huszadik század végének embere már tud: hogy környezetszennyeződéshez visz a „harc a természettel", s osztályok, nemzetek harca az atombomba birtokában már emberiséghalál. Mindinkább éreztem Németh László korai igazát, mikor szembeállította egymással (legkövetkezetesebben az *Égető Eszter*ben) az emberi őrületet és a belátást, az állaterkölcsöt és a növényetikát: a harcot és a dialógusmorált. Mind nyilvánvalóbbá vált, hogy a békés együttélés, a párbeszéd gondolata kell hogy felváltsa a harc mindenekfölöttvalóságát. S itt adott eltöprengtető ösztönzéseket számomra Tandori költészete: segítette a szükségessé vált újragondolást.

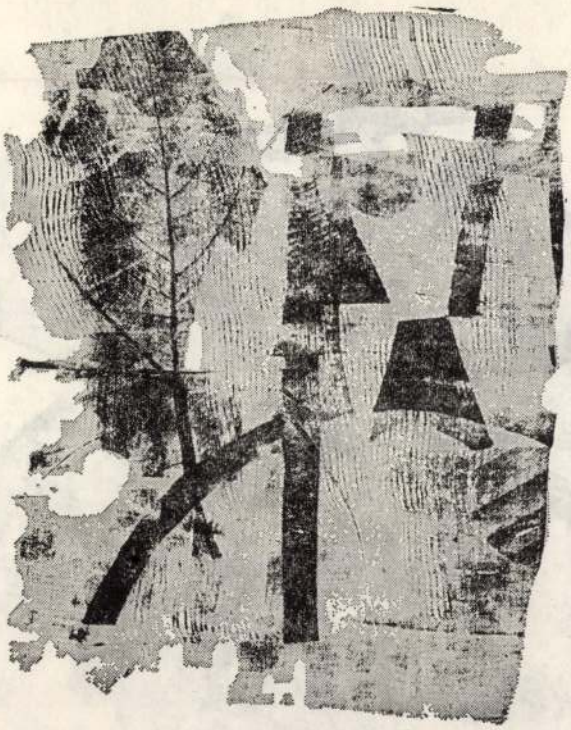
Első kötete megjelenésének évszáma, 1968; úgy lett mindinkább az életművet magyarázó, szimbolikus dátum, hogy nem a prágai és a párizsi mozgalmak bukásának tényét, az innen felnövő illúzióvesztést láttam többé lényegesnek benne: 68 másik arca ugrott előtérbe. Mert minden torzulás ellenére is egy előremutató emberi törekvés is ott rejlett az ekkori korán érkezett, s így szükségszerűen tévútra — Párizs esetében anarchizmusba, Prágáéban pedig ellenforradalomba — futó mozgalmakban. Elvetéltségükben is újat jelentettek történelmileg, mint valaha hajdan az eretnekmozgalmak. Újat, mert elsődlegesen nem anyagi okok, nem mennyiségi-fogyasztói, de minőségi szükségletek hajtották fel őket. A személyiség fokozottabb kiteljesedését, szellemi-kulturális

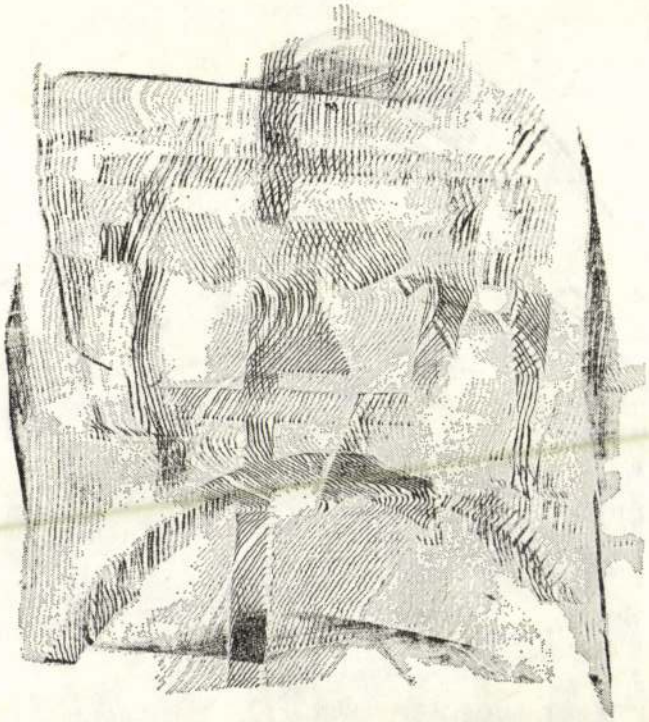
lehet; mindig a ti javatokra akartam csinálni valamit, s a reményére, hogy ti majd megértitek. Kik vagytok *ti?* Ma élő barátaim, furcsállóim, jámbor polgárok, lézengő művészjelöltek, futballkasszákhoz járulók vagy gyógyszerkiadók, újságosok, kocsmárosok, gépszerelők, postások, kik...? Ma vagy mindenkor, nekem nem olyan sürgős... nekem megvan ez a ki nem nyomtatott főfelügyelői kártyám... hogy én főfelügyelek rátok. Mindig valami konstruktívat akartam... legföljebb ebbe fáradtam bele."

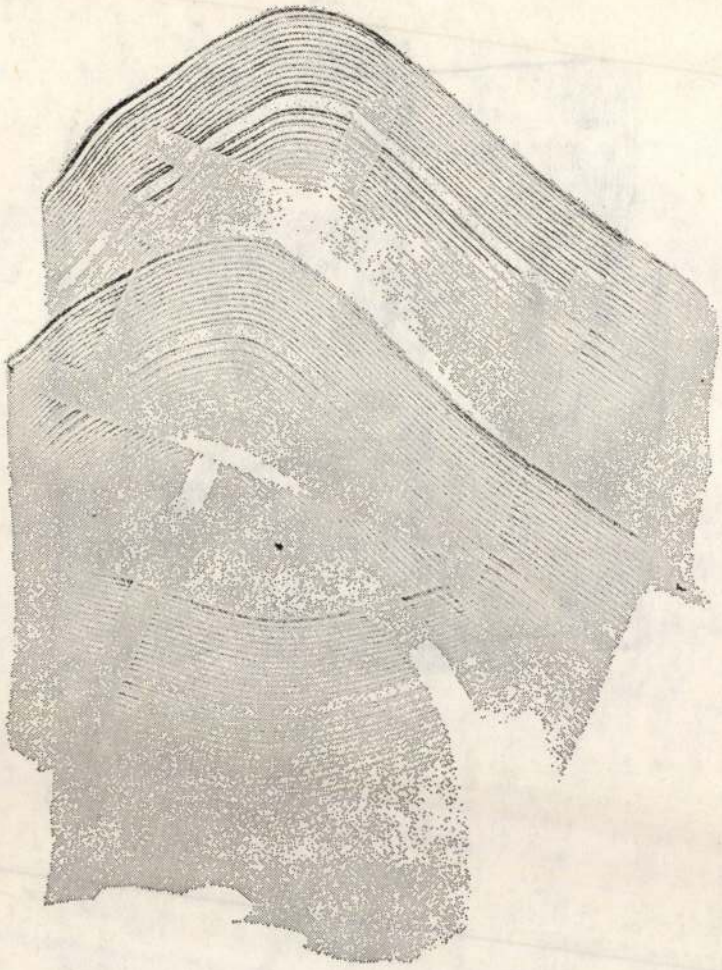
Másutt is feltűnik Tandori írásaiban ez a szó: *konstruktív.* Jelzi, hogy nemcsak a nem, a konvenciók tagadása és nemcsak a keresés, nemcsak a kérdőjel, de az igen is hozzátartozik művészetéhez. Éppúgy mint Adynál, József Attilánál és az egész (Thomas Mann-nak az orosz irodalomról mondott jelzőjét kölcsönvéve itt:) „szent" magyar irodalomban: a „konstruktivitás", az igenek akarása, az affirmatív jelleg az alapvonása egyéniségének. A befogadói élmény legmélyebb szintjét számomra épp ez jelentette: az igenek megléte, egy új típusú életmegoldás nem szűnő keresése.

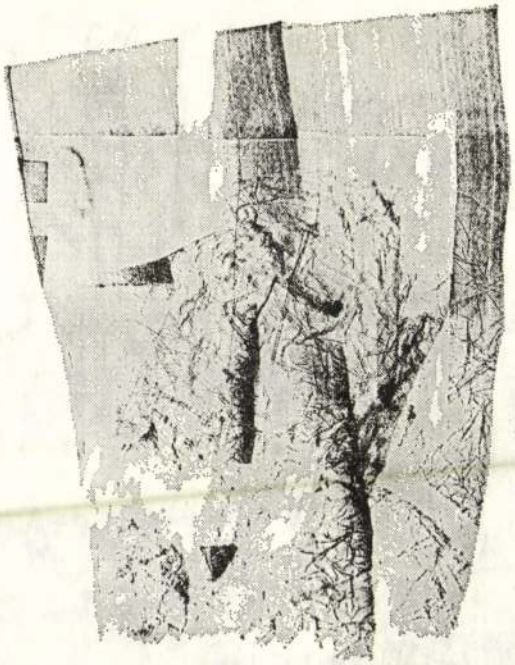

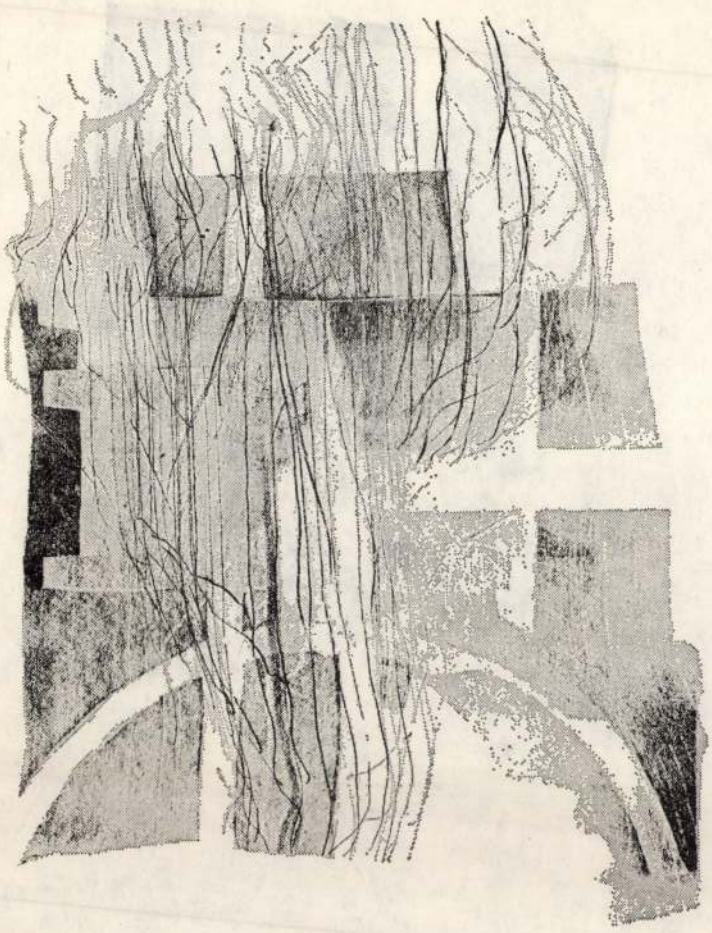

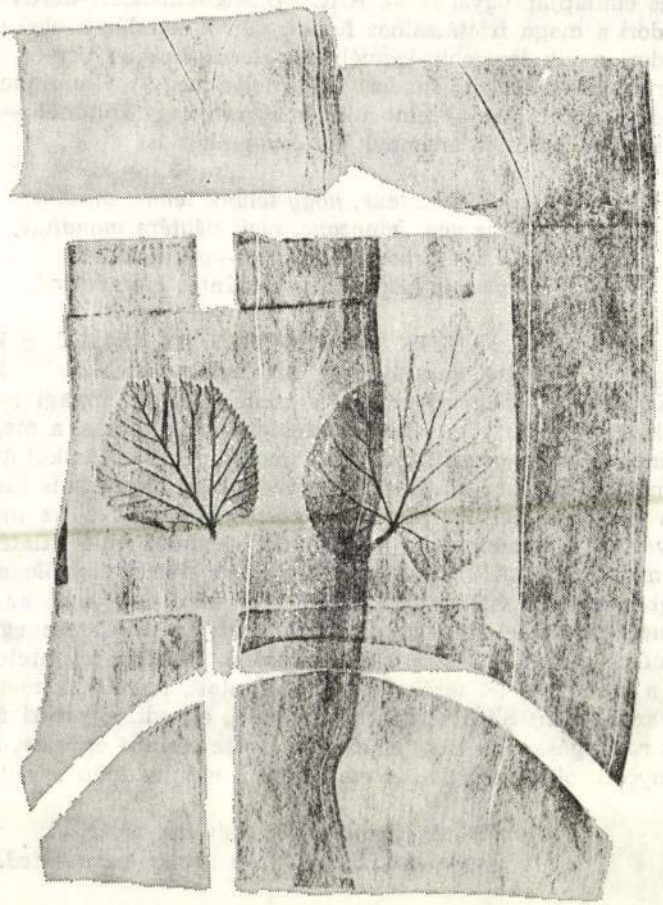

Tandori és Korniss D. indigógrafikái

lógus címlapját ugyanaz az ARC/ABLAK/KERESZT-motívum díszítette, amit Tandori a maga frottázsaihoz felhasznált. A katalógus első oldalán ott találjuk Tandori egyik legszebb, legmélyebb Kornisshoz írt versét, „Az arc állványai; illumináció"-t. Ebben Tandori maga adja meg az Illumináció-frottázsok értelmezési kulcsát, ami — mint minden igazán nagy költőnél — természetesen egy értelmezési kulcs valamennyi Tandori-műhöz is:

És át-tekintene, hogy tőlünk lenne, minket;
és az nem hangzana, amit végtére mondhat,
aki két vázon át néz már-egy nélkület;
s nem is hiába volt, ha tűntét észrevetted.

A két váz: az ABLAK és a KERESZT. Az ABLAK: a kitekintés, az egyik világból a másikba való átlátás, az önmagunkból való kilépés allegóriája. A KERESZT: világmagyarázat, a szellemi és az anyagi szféra, a növekedés, törekvés, fejlődés, illetve az állandóság, a bizonyosság, a megállapodottság egységének jele, mondriani, malevicsi motívum, az újjáalkotott világ emblémája, Korniss és Tandori közösen használt szignálja, kozmikus ideogramm, a személyen túli rend jelképe, Legkülső kör: a KERESZT. Az átvezető motívum, a közvetítés, a kitekintés, a valahonnan valahová való átlátás, a megértés motívuma: az ABLAK. Mindkettő közös tengelye a függőleges és az azt derékszögben metsző vízszintes vonal. S a legbelső kör, ami az egész konstrukciót személyessé, hitelessé, élettel telivé teszi: az ARC. Az egyes ember arca, a személyes képmás, az Én burka, Korniss, Tandori tekintete, az emberi tekintet, a személyes lét törékeny, kiszolgáltatott, esendő és mégis olyan fájdalmasan szép, igen: SZÉP formája, az érzéki, egyedi, egyszeri forma: a személyes sors ragyogása. Aki ezzel a tekintettel néz szembe egyszer, az megérti Tandori gyönyörű, okos, rezignáltan emelkedett, felejthetetlen sorait:

aki két vázon át néz már-egy nélkület;
s nem is hiába volt, ha tűntét észrevetted.

Amikor azonban Tandori a Korniss által 1945 és 1948 között készített Illuminációsorozat egyik alapképletét, az ARC/ABLAK/KERESZT-motívumot használja fel, sablon alakjában, frottázs készítéséhez, a fentebb leírt viszony összetettebbé válik. Az eredeti alap itt nem természeti, nem érintetlen, nem egy dologi adottság, csupán nem Tandori-mű: egy másik művész alkotta forma. A kartonból készített sablon viszont az indigó-rajzok és frottázsok sorozatában az állandó elemet szolgáltatja, hasonlóan az asztal lapjának erezetéhez, a papírlap alá tett textildarab textúrájához, vagy egy falevél felületéhez. A Korniss-műből sablon, a sablonból „közömbös" faktúra válik, melyre ráépül a Tandori-rajz (amit természetesen Tandori „menet közben" nem láthat, hiszen eltakarja az indigó lap). A végeredmény minden lapon más: a konkrét rajzolási, dörzsölési, préselési, másolási folyamatok, a kéz könnyűsége vagy erősebb nyomása, a ceruza biztonságos vagy tétova vezetése, a pillanatnyi rajzi rögtönzések és ellenőrizhetetlen gesztusok döntően megváltoztatják a lapok karakterét. S Tandorit — többek között — éppen ez a kiszámíthatatlanság, éppen ez a mindig másfelé fordulás, éppen ez a betervezett meglepetés érdekelte leginkább.

Interpretáció ez a mű: egy másik alkotó jellegzetes motívumának sajátos grafikai interpretációja. Tandori újraírja a kornissi formát, miközben a sajátjává teszi. Távoli emlékképként idézi fel az arc-ablak-kereszt egymásrarétegzésével nyert, rendkívül zárt, ideogramm-szerű motívumot, miközben telíti a pillanatnyi rögtönzések és ötletek gazdag sokféleségével.

Interpretáció, írtam az előbb, de ez nem meríti ki a Tandori-mű programját. Mert amennyire kiindulópont a Korniss-mű, éppen annyira el is tűnik egy új, „tandoris" világban, melyben szöveg, szó, betű és rajz, faktúra, tér egyetlen új minőséggé olvad össze. Egy új közeg keletkezik, melyben a felidézett elemek egyként emlékeztetnek valami ismeretre és elénk tárnak valami eddig soha nem látott, ismeretlen minőséget. Természetként jelennek meg, mikrokozmoszként, melynek részleteit nehéz feltárnunk és számba vennünk, oly végtelenül gazdag a felület. A Tandori-mű a bensővé tett természet, a megszemélyesített történelem, a konstruált szellemi mikrokozmosz allegóriája. Allegória a technika szintjén, hiszen a bensővé tétel az eltakarás gesztusával kezdődik: Tandori eltakarja az adott valóságot, elfedi a „talált tárgyat" (ami itt egy másik művész alkotása), fekete indigóval burkolja be azt, ami volt. S így a valóság és a létrehozandó új mű közé egy átlátszatlan, selymes, sejtelmes fekete függöny kerül. Egyetlen gesztus képes csak a két szféra, azaz az „eredeti", az „adott" és a „keletkező", a „létrehozott" között közvetíteni: a legszemélyesebb, csak Tandorira jellemző kéznyom, a személyes érintés.

S a személyes érintés itt varázserejű: nyomán egy új világ születik, a Tandori-mű egyszemélyes mikrokozmosza. Amikor a fekete függöny fellebben, nem csupán mi, a nézők láthatjuk meg a művet, hanem maga az alkotó, maga Tandori is. Az eltakarás és a leleplezés ennek az alkotói folyamatnak első és utolsó rituális gesztusa. Kezdet és vég mindkét gesztus, hiszen az eltakarás az adott világ végét, s a kreatív folyamat kezdetét jelenti; a fekete függöny fellebbentése pedig a mű immár autonóm világának kezdete, a világosságra kerülés, a megszületés allegorikus aktusa, mely egyben a sötétség végét, a homályban, bizonytalanságban való tapogatózás végét, az ismeretlenben tett utazás végét jelenti.

Éppen tíz évvel ezelőtt, 1978 decemberében állítottuk ki Korniss Dezső Illuminációit, oly hosszú idő után ismét, a Hatvany Lajos Múzeumban. A kata-

TANDORI Dezső

Tiszatáj, 1988.12.sz.

HEGYI LÓRÁND

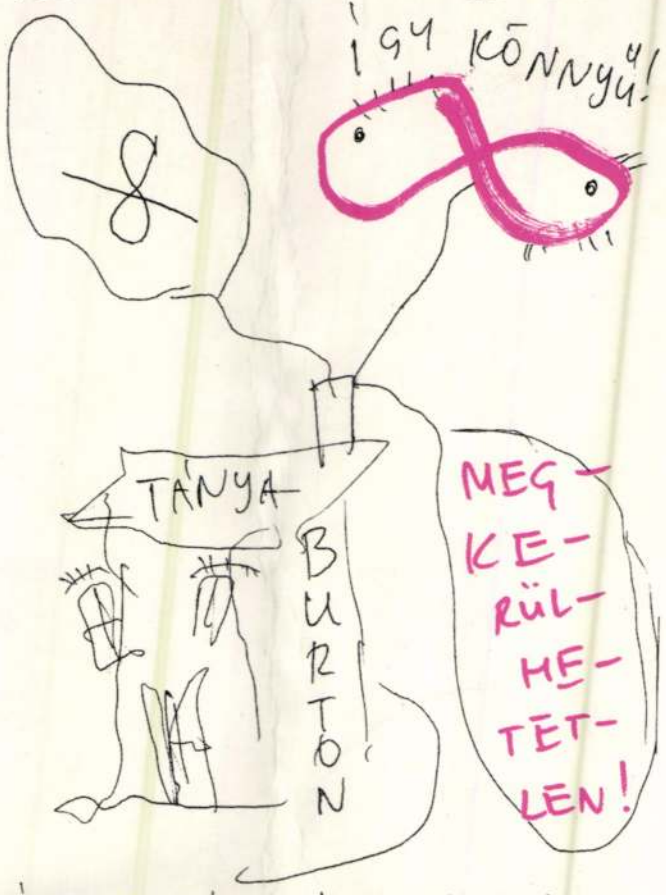
Tandori, a versrajzoló

Hommage à Tandori Dezső
In memoriam Korniss Dezső

Írásom nem tekinthető műelemzésnek, Tandori Dezső költő képzőművészeti tevékenységét ismertető tanulmánynak. Inkább tisztelgés ez, két mester előtt, akik néhány éven keresztül együtt dolgoztak, egymást inspirálva és egymásból merítve ötleteket, gondolatokat, erőt és bátorságot. Nem pusztán két ember, egy költő és egy festő baráti egymásra találása volt ez, hanem igazi szellemi műhely, együtt gondolkodás és együtt alkotás egy kicsiny szigeten, egy alig néhány négyzetméteres kis területen, mely mégis a szellemi kalandok kimeríthetetlen gazdagságát nyújtotta mindkettőjüknek. Az egyik mester Tandori Dezső, aki *Egy talált tárgy megtisztítása* című kötetével a magyar költészet legradikálisabb megújítói közé lépett, aki hatalmas életművével döntő mértékben hozzájárult a hetvenes és nyolcvanas évek hazai irodalmi gondolkozásának megváltoztatásához, s aki szinte valamennyi irodalmi műfaj területén sajátosan „tandoris" művet alkotott. A másik mester Korniss Dezső, aki már főiskolás éveitől kezdve a magyar avantgárd képzőművészet meghatározó személyiségei közé tartozott, akinek nevével éppúgy összeforrott a „szentendrei iskola", mint az „Európai Iskola", a szürrealizmus éppúgy, mint az absztrakció, aki mindvégig kompromisszumok nélkül élt és dolgozott, keményen és következetesen, de mindig készen az újításra és változtatásra; s aki éppen e szám megjelenésekor lenne nyolcvanéves.

Tandori és Korniss barátsága még a hetvenes évek elejére nyúlik vissza. Azonban a közösen készítendő „vers-rajzok" (vagy szöveges képek) gondolata csak a hetvenes évek végén merült fel. Tandori ekkoriban szinte mindennapos vendég volt Korniss Molnár utcai lakásában, ahol Korniss a konyhában dolgozott, mivel a lakás többi részét raktárnak használta. Ekkor még nála voltak az Európai Iskola évei és a korai ötvenes évek alatt készített szürrealista olajképek, a zománccsurgatások és a morbid humort megdöbbentő képi leleménynyel párosító kollázsok, valamint százszámra a tenyérnyi Illuminációk. Tandori ekkorra már kialakította „indigós módszerét", ami lényegében két paradoxonon alapult: egyrészt a sokszorosítás (sokszorosíthatóság) és az egyszeriség (egyediség) ellentmondásán, másrészt pedig a láthatatlanság mozzanatán. Ugyanis Tandori sohasem láthatja művét a mű készítésének folyamata közben, hiszen az indigó eltakarja. Többet képzel, mint amennyit lát, hiszen csupán az indigólap hátoldalára húzott vonalak árkait lehet látni a rajzolás közben. A mű mindig meglepetés tehát. Különösen akkor, ha az előre kiválasztott vízszintes felület (asztal, falap, valamilyen tárgy felülete, textil — vagy akár egy műalkotás!) frottázs-szerű (azaz dörzsöléssel leképzett) faktúráját is beépíti művébe. A vékony vonalrajz és az eredeti felület leképzésével nyert rajzi szövet egymásbahatolása mindig meglepetéssel szolgál. Hol az eredeti felület nyeli el az intellektuális programot hordozó vonalrajzot, hol viszont éppen fordított a helyzet, mivel a szellemi építmény rendeli maga alá a természeti mozzanatot, az érintetlen, nem Tandori által készített eredeti faktúrát.

TB 1996. II. 10 – X. 2.

A VÉGTELEN RÓTSATÍN BEMÜVEGÉN ÁT

TANDORI DEZSŐ
DOKUMENTACCS 1.

1996. MÁRCIUS 15 - 29.

MEGNYITÓ: MÁRCIUS 15, 18 ÓRA

A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA ALKALMÁBÓL KERÜL FORGALOMBA
A NAME WRITE ON WATER **TANDORI** A VÍZRE ÍRT NÉV
ÉS A **LIGET GALÉRIA 1990/1995** CÍMŰ KÖTET

BUDAPEST 52
-8. 3. 96
AL-I/39

MAGYARORSZÁG
≈013
FORINT

Majoros Valéria
MTA - Mûv.tört. Kut.Csop.
Bp. Úri u. 49.
1014

LIGET GALÉRIA
1146-H BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.
NYITVA: SZE-H, 14-18 ÓRÁIG

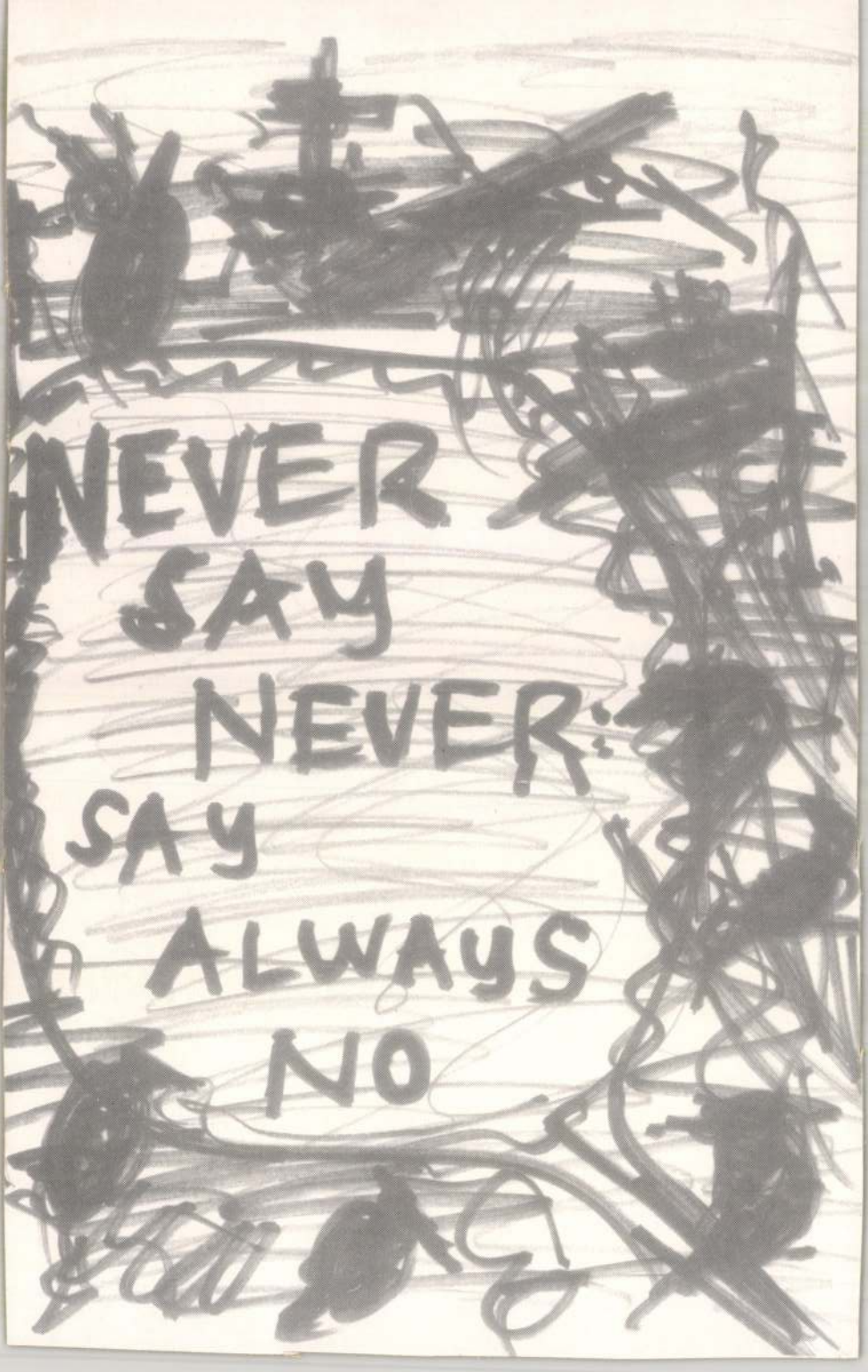
MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÓJA A FEDIMEX KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT, 1052 BUDAPEST, KÁROLY KRT. 16. TEL/FAX: (36-1)118 03 65

POVERA és POVEDA
(...say always no!)

TANDORI DEZSŐ RAJZAI

1997 OKTÓBER 4 - OKTÓBER 24.
MEGNYITÓ SZOMBATON, 18 ÓRAKOR

LIGET GALÉRIA
1146 BP. AJTÓSI DÜRER SOR 5.
KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG

NEVER
SAY
NEVER:
SAY
ALWAYS
NO

A kiállítóművész Tandori Dezső azonos Tandorival, az íróval. Máris érzem a bizalmatlanságot, hogy ő nem tagja a Szent Lukács céhnek, mégcsak képzőművészeti főiskolai diplomája sincs. Igaz. A bizalmatlanoknak csak annyit ajánlok, nézzék meg, itt a falakon Tandori grafikai lapjait, olvassák el ebben a katalógusban terjedelmes dokumentációját, belőle az is meglátszik, hogy a festők maguk közé sorolják.

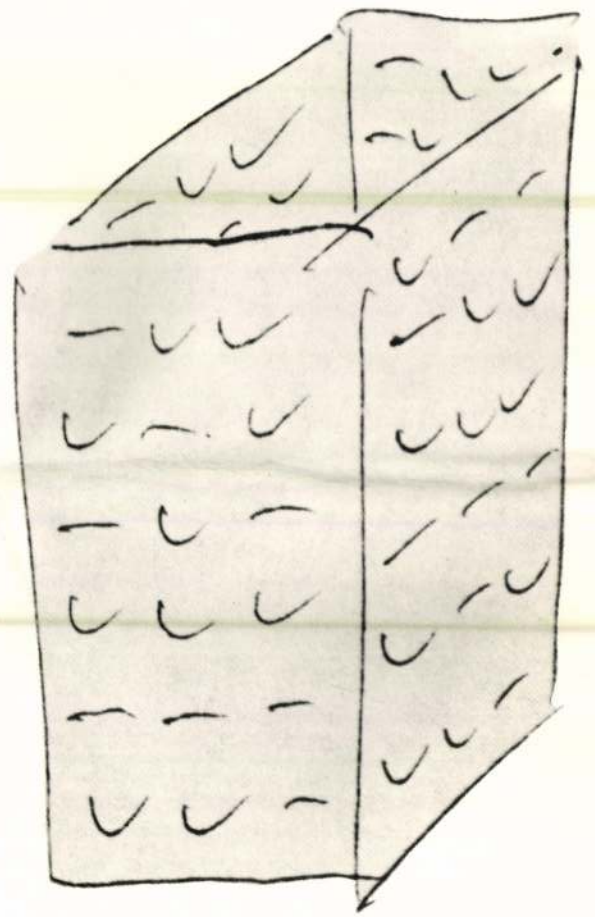
Tandori autodidakta festő, a hatvanas évek végén kezdte képverseit, lettrista műveit szerkeszteni, következtek vonalrajzai, majd a nyolcvanas évek elején fogott hozzá fakturális munkáihoz. Az utóbbi most a legkedvesebb törekvése, kiállításunk túlnyomó részét is ez a sorozat tölti meg. Ezeknek a lapoknak vezérmotívuma a falevél. Tandori elmondta, hogy madarainak gyűjtött füvet, s közben ébredt rá a levelek érdekességére, jelentőségére. A sokszorosító grafika történetében szokattan felszereléssel dolgozik: az író műhelyének utenziliáival. Lefekteti a faleveleket, rájuk A/4-es gépirópapírt helyez, erre a fehér lapra pedig gépi indigót, carbonpapírt. Aztán a carbon fonákján cilindrikus Nescafés üveget görget, vagy a Kores írógépszalag dobozával dörzsöli, úgy használja ezt a skatulyát, mint az egykori nyomdászok, fametszők a Reibert. Mai nyomdásznyelven azt is mondhatnám, hogy a falevéllel „curiktolja" a papirost. Fölemeli a carbont – kész a levonat. Műfaját elneveztem carbonpapír monotípiának, hiszen eszköze a másolópapír, a monotipia pedig olyan sokszorosító eljárás, amellyel csak egyetlenegy nyomat készül. „Hogyan rendezem el a leveleket, nem tudom – mondja Tandori –, magam persze előre is komponálok, de igen nagy szerepet juttatok az esetlegességnek. Szándékaimat és az eredményt a carbonpapír választja el."

Sohasem a verseit illusztrálja, s nem fogja a grafikáit megzenésíteni, a két művészeti ág kapcsolata azonban szoros: ugyanaz a szerző, miért is változnék meg a kézjegye, miért cserélgetné attitűdjeit a másik műnemben? Fontos együttható – mint Klee óta, Gulácsy óta, meg a művészettörténet századai óta annyiszor – grafikáinak címadása, „a címmel indokolom a művet" – deklarálja ő maga. Lapjain gyakori az irodalmi utalás, föltételezi nézője bizonyos műveltségét. Allegóriái néha olyan nyíltak, hogy direktségükben már nem is allegóriák, bőven él a szójátékokkal, szóviccekkel, gagekkel, hülyéskedéssel. Máskor – illetve mindig; cáfolom gyorsan az előző mondatomat – két-, illetve többértelmű, talán enigmatikus, vagy éppen a néző nem érti meg első olvasatra.

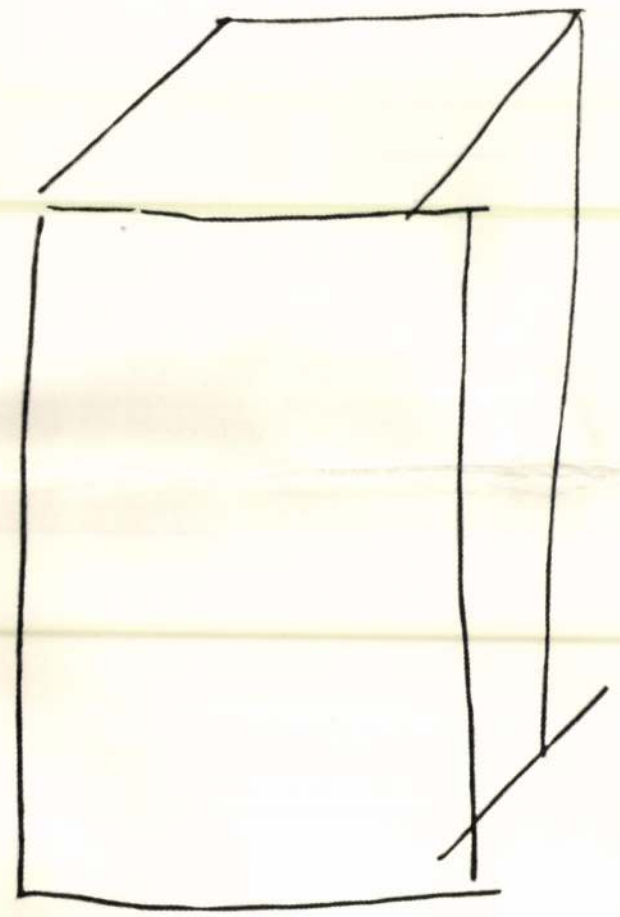
Amit az elején a kiállításlátogatónak ajánlottam, én is megnéztem Tandori Dezső grafikai lapjait. Láttam, jól komponál, biztos kézzel, jól szerkeszt, idézhetem a tárlaton nem látható – ismert – könyvborítóit is: profi munkák. A Tandori-grafika fő erénye, hogy minden kalligrafikus játéka mellett súlyos és ökonomikus, hogy – festői szlengben mondva – „minden együtt van", minden „ül", minden „komplett". Hogy is mondják ezt magyarul?

Teljes.

FRANK JÁNOS

A VERSRESZELŐ (A KÖZELÍTŐ TÉL) /
THE VERSEGRATER (THE APPROACHING WINTER),
1984

ABSZOLÚT POSZTUMUSZ VERSRESZELŐ (A LOPAKODÓ JÉGSZEKRÉNY) /
POSITIVELY POSTHUMOUS VERSEGRATER (THE STALKING ICEBOX),
1984

Dezső Tandori, the exhibiting artist, and Tandori, the writer, are one and the same person. At once, I seem to hear objections: he does not belong to St Luke's Guild and does not even have an art degree. True. Let me just answer this: take a look at Tandori's plates on the walls, read the comprehensive documentation in this catalogue, which also illustrates that painters treat him as an equal.

Tandori is a self-taught painter, he started making picture poems and lettrist works at the end of the sixties, followed by line drawings, and in the early eighties he turned to constructing factural works. The latter has become his favourite pursuit, and this series provides the bulk of the present exhibition. Leaves embody the **leitmotif** of these plates. Tandori tells it that he became aware of the curiosity, significance inherent in leaves while he was gathering herbs for his birds. His equipment is peculiar in the history of print-making: the everyday utensils of a writer's kitchen. He spreads the leaves and places a sheet of typewriting paper upon them, covered with carbonpaper. Then he rolls a cylindrical Nescafé jar on the back of the carbon, or presses it with the box of a Kores typewriter ribbon, using it in the same way as old printers and engravers had used the Reiber. Today printers would call it "blocking" the paper with a leaf. He removes the carbon and the print is ready. I termed it "carbonpaper monotype" as its medium is the carbonpaper and monotype is a process of reproduction that only yields a single print. "How I arrange the leaves I don't know", says Tandori, "of course I have my own design beforehand, but I let chance play its own part. My intentions and the result are separated by the carbon".

His drawings are never illustrations to his poems, and he is not going to set his drawings to music either; yet there is a strong relation between the two forms of art: the author being the same, why should the individual marks change, why should he keep changing his attitudes in another form of art?

The titles of his drawings – as so many times since Klee, since Gulácsy, and for centuries in the history of art – are of prime importance; "the title justifies the work", he declares. Literary references are frequent in his plates, presupposing certain erudition of the viewer. The quotations from Hungarian literature are, of course, difficult to explain for foreigners. His allegories are sometimes so overt that in this directness they are not allegories any more; they abound in plays on words, puns, gags, and tomfoolery. At other times, or rather always, – prompt refutal of the previous sentence – they have double or various meanings, perhaps enigmatic, or they may be incomprehensible for the viewer at first reading.

As I recommended the viewer to do so, I also went to see Tandori's plates. Looking at them, it becomes clear that he is sure-handed in composition, his well-known covers – not to be shown at this exhibition – could be mentioned as well: they are professional works. The great virtue of Tandori's drawings is that, in addition to all their calligraphic playfulness, they are profound and economical, and – as painters' slang has it – "everything fits", "it's all together, "complete". How to say it more precisely?

Complex.

JÁNOS FRANK

TANDORI DEZSŐ
DEZSŐ TANDORI

1938. december 8-án született Budapesten

Csoportos kiállításokon részt vett:

1981–82 Új szenzibilitás, Fészek Galéria, Budapest
1982 Kalligráfia, írás – jel, jel – írás, Fészek Galéria, Budapest

Önálló kiállításai:

1981 Herakleitosz H.-ban, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan
1981 Párizsi Magyar Intézet
1982 Mini Galéria, Budapest (Újpest); Swierkiewitz Róberttal együtt
1983 Tiszteleti kabinet Vaszkó Erzsébet életműkiállításán, Szentendrei Képtár, Szentendre
1984 Alte-Schmiede-Galerie, Wien
1984 Ifjúsági Ház, Veszprém
1984 József Attila Klubkönyvtár és Kiállítóterem, Miskolc
1984 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre

Könyvborítótervei:

Tandori Dezső: Ne lőj ülő madárra, Móra Kiadó, 1982
Tandori Dezső: Celsius, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1984
HC. G. S. Solenard (Tandori Dezső): A Stevenson biozmagória, Kozmosz Könyvek, Budapest, 1984
Nat Roid (Tandori anagrammája):
Nem szeretem, ha fázol, 1980
Túl jól fest holtan, 1981
Most van soha, 1981
Azt te hiszed bébi, 1982
... de maradj halott, 1983
Egyre kisebb gyilkosságok, 1984,
Magvető Könyvkiadó, Budapest

Képzőművészeti könyvei:

Baranyai, Képzőművészeti Alap Kiadó, 1979
Keserű, Képzőművészeti Alap Kiadó, 1982

8th December 1938 born in Budapest

Group Exhibitions:

1981–82 New Sensitivity, Fészek Gallery, Budapest
1982 Calligraphy, Ideographs – Graphic Idioms, Fészek Gallery, Budapest

One-Man-Shows:

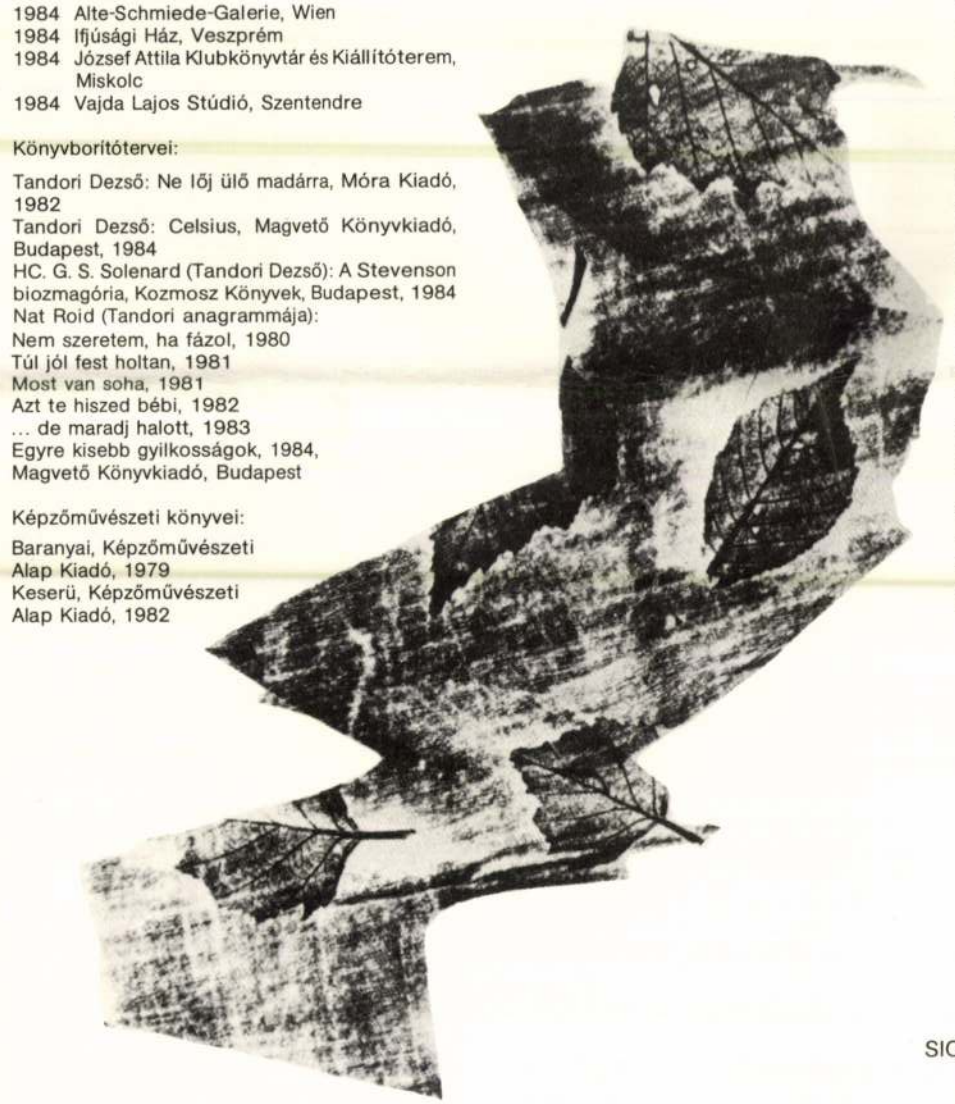
1981 Heracleitus in H., Hatvany Museum, Hatvan
1981 Hungarian Institute, Paris
1982 Mini Gallery, Budapest (with Róbert Swierkiewitz)
1983 complimentary cabinet at Erzsébet Vaszkó's retrospective exhibition, Szentendre Gallery, Szentendre
1984 Alte-Schmiede-Galerie, Vienna
1984 Youth House, Veszprém
1984 "József Attila" Club Library and Gallery, Miskolc
1984 "Vajda Lajos" Studio, Szentendre

Cover Designs:

Dezső Tandori, **Don't Shoot Sitting Birds,** Móra Publishing House, 1982
Dezső Tandori, **Celsius,** Magvető Publishing House, 1984
HC. G. S. Solenard (Dezső Tandori), **The Stevenson Biosmagoria,** Kozmosz Books, Budapest, 1984
Nat Roid (Tandori's anagram),
I Don't Want You to Feel Cold, 1980
Looks Too Good for a Corpse, 1981
Now is Never, 1981
That's What You Think, Baby, 1982
... But Remain Dead, 1983
Smaller and Smaller Murders, 1984,
Magvető Publishing House, Budapest

Books on Fine Arts:

Baranyai, Arts' Fund Publishing House, Budapest, 1979
Keserű, Arts' Fund Publishing House, Budapest, 1982

SIC ITUR AD ASTRA (LEVELEZŐ TAGOZAT) /
SIC ITUR AD ASTRA (LEAFLET-COURSE),
1984

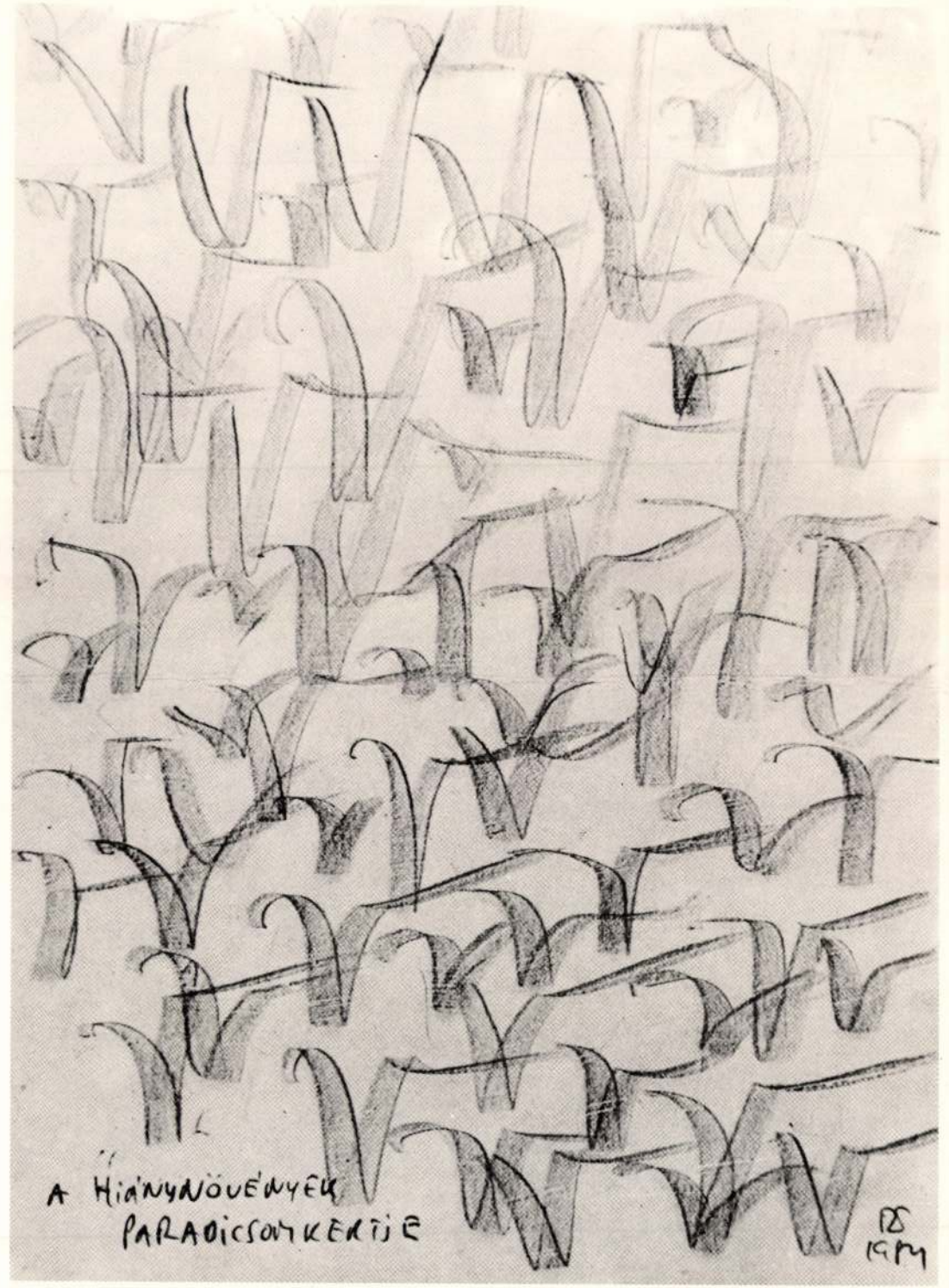
TANDORI DEZSŐ
GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA
HELIKON GALÉRIA
Budapest V.,
Eötvös Loránd utca 8.
1985. február 21–
március 17.

DEZSŐ TANDORI
DRAWINGS
HELIKON GALÉRIA
8 Eötvös Loránd Street,
Budapest V.
21 February – 17 March
1985

Felelős kiadó:
Néray Katalin igazgató
Fordítás: Szekeres Andrea
A fordítást ellenőrizte:
Lukin Gábor
A katalógust tervezte:
Bak Imre
Fotó: Pantl Mihály
A kiállítást rendezte:
Frank János
Címlapkép:
AZ EMBERÉLET ÚTJÁNAK
KB. FELÉN, 1983

Published by Katalin Néray
director
Translated from the
Hungarian: Andrea Szekeres
The English translation
revised by Gábor Lukin
Catalogue design by
Imre Bak
Photographs by Mihály Pantl
The exhibition was installed
by János Frank
Illustration on the
front cover:
APPROX. HALF WAY
THROUGH A MAN'S LIFE

MAHIR –
Zalai Nyomda Zalaegerszeg
85374 o
ISBN: 963–7161–49–X
Ára: 15,– Ft

A HIÁNYNÖVÉNYEK PARADICSOMKERTJE / PARADISE OF MISSING PLANTS, 1984

A FÉLREÜTÉSEK (VESZELSZKY BÉLÁNAK), 1980
carbonpapír gépirat, 29,5x21 cm
magántulajdon

EGY VERÉBSZÁRNY EMLÉKEZETE, 1981
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

H, MINT HASONLAT, 1981
carbonpapír rajz, 29,5x21 cm
magántulajdon

ABC (HÁZ SZÉLKAKASSAL ÉS MÉRŐÓNNAL), 1981–84
carbonpapír rajz, 29,5x21 cm

JAMBIKUS (ÉVSZAK), 1982
carbonpapír monotípia, 21x29,5 cm

A LÁB IHLETE, 1982
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

HANGSZER (LEVELEZŐ), 1982
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

A BEFEJEZETLEN MONDAT (A FÉLFÜLŰ), 1982–83
carbonpapír rajz, 29,5x21 cm

EGY LEVÉL KB. EGY NAPJA, 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

AZ EMBERÉLET ÚTJÁNAK KB. FELÉN, 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

AZ EMBERÉLET ÚTJÁNAK KB. VALAMELYIK FELÉN (LEVELEZŐ TAGOZAT), 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

CÍM NÉLKÜL, 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

„EMLÉKSZEM, EMLÉKSZEM"
(EGY HÁBORÚS KÖLTŐ), 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

A SZŰKRE SZABOTT, HASZONTALAN ÖRÖKLÉT (JÉKELY), 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

HALÁLOD ÓRÁJA, 1983
carbonpapír rajz, 29,5x21 cm

MASZKA, 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

ANATÓMIAI ŐSZ, 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

SIC ITUR AD ASTRA (LEVELEZŐ TAGOZAT) I., 1983
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

SIC ITUR AD ASTRA (LEVELEZŐ TAGOZAT) II., 1984
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm

A KEZDET ÉS A VÉG, 1984
carbonpapír rajz, 29,5x21 cm

A HIÁNYNÖVÉNYEK PARADICSOMKERTJE, 1984
carbonpapír rajz

A VERSRESZELŐ (A KÖZELÍTŐ TÉL), 1984
golyóstoll-rajz, 29,5x21 cm

ABSZOLÚT POSZTUMUSZ VERSRESZELŐ (A LOPAKODÓ JÉGSZEKRÉNY), 1984
golyóstoll-rajz, 29,5x21 cm

„FUTÓK KÖZÖTT TITOKZATOS MEGÁLLÓK" (KOSZTOLÁNYI), 1984
carbonpapír monotípia, 29,5x21 cm
magántulajdon

KATALÓGUS

LIST OF WORKS

WRONG KEYS (FOR BÉLA VESZELSZKY), 1980
carbonpaper typewriting, 29,5x21 cm
private property

THE RECOLLECTIONS OF A SPARROW'S WING, 1981
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

H FOR HASONLAT ('Simile'), 1981
carbonpaper drawing, 29,5x21 cm
private property

ABC (A HOUSE WITH A WEATHER-COCK AND A PERPENDICULAR), 1981–84
carbonpaper drawing, 29,5x21 cm

IAMBIC (SEASON), 1982
carbonpaper monotype, 21x29,5 cm

THE INSPIRATION OF THE FOOT, 1982
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

INSTRUMENT (LEAFLET-MAKING), 1982
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

THE UNFINISHED SENTENCE
(THE MAN WITH ONE EAR), 1982–83
carbonpaper drawing, 29,5x21 cm

APPROX. ONE DAY IN THE LIFE OF A LEAF, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

APPROX. HALF WAY THROUGH A MAN'S LIFE, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

APPROX. EITHER HALF WAY THROUGH
A MAN'S LIFE (LEAFLET-COURSE), 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

UNTITLED, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

"I REMEMBER, I REMEMBER"
(A WARTIME POET), 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

NARROW LIMITS OF USELESS ETERNITIY
(JÉKELY), 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

YOUR MORTAL HOUR, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

MASK, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

ANATOMICAL AUTUMN, 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

SIC ITUR AD ASTRA (LEAFLET-COURSE)
I., 1983
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

SIC ITUR AD ASTRA (LEAFLET-COURSE)
II., 1984
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm

THE BEGINNING AND THE END, 1984
carbonpaper drawing, 29,5x21 cm

PARADISE OF MISSING PLANTS, 1984
carbonpaper drawing, 29,5x21 cm

THE VERSEGRATER
(THE APPROACHING WINTER), 1984
ball-pen drawing, 29,5x21 cm

POSITIVELY POSTHUMOUS VERSEGRATER
(THE STALKING ICEBOX), 1984
ball-pen drawing, 29,5x21 cm

"MYSTERIOUS PAUSERS AMONG RUNNERS"
(KOSZTOLÁNYI), 1984
carbonpaper monotype, 29,5x21 cm
private property

TANDORI DEZSŐ

GRAFIKAI
KIÁLLÍTÁSA

HELIKON GALÉRIA
1985

Polgári múzeum a királyi kastély városában

Százhuszonöt éve alakult meg a Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egylet

Gödöllő régi településszerkezetét a kilencvenes évek fordulójára majdnem felfalták a minden irányból támadó lakótelepek. A város szívében álló Hamvay-kúria, a település legöregebb épülete megmenekült. Három évszázados históriájával magára maradva azonban hosszú ideig úgy tűnt, hogy csak múltja van. Mire elkezdődött a felújítása, majdnem összse is roskadt, Olyannyira megcsúfult, hogy néhány évvel ezelőtt a városi útikalauz szerkesztői csak a retusált fotóját merték megjelentetni. A 2000. évben mégis ez a ház köti össze Gödöllő múltját a jövőjével – elé ültették a millenniumi emlékfát is.

Utoljára Grassalkovich I. Antal végeztetett olyan mértékű átalakítást a kúrián, mint most az önkormányzat. Mégis Hamvay Ferencnek, Gödöllő első helyben lakó földesurának, a vármegye országgyűlési követének a nevét őrzi az épület. Meglehet, azért, mert a gróf, akinek gazdag hagyatéka ma is egyik záloga a gödöllői prosperitásnak, szűknek ítélte a kúriát a maga számára, és hozzálátott nevezetes kastélya építtetéséhez a tér másik szegletében. A kúriában először gránátos hajdúi kaptak elhelyezést, később vendégfogadóvá alakíttatta át. Ezzel kezdődhetett a turisztika gödöllői története. A piacé pedig bizonyosan azzal, hogy a gróf kieszközölte a vásártartási jogot. Ez a piac a kúria mellett, Gödöllő főterén működött mindaddig, amíg királyi nyaralóhellyé nem vált a település. Azután többször változtatták a helyét, majd a nyolcvanas években a kúria udvarába költöztették. Pár éve még kirakták volna, de sehol sem kellett, sehol sem lett volna jó mindenkinek, mint ahogyan itt. A barokk falak felújításával egyidejű bővítése és korszerűsítése után már az idők végezetéig itt marad.

A múlt század végén lett a kúria Szálloda Erzsébet királynéhoz. A szállodából 1916-ban minorita gimnázium lett, majd polgári leány-, illetve fiúiskola, mígnem egyszerre járt ide mindkét nem fiatalsága tanulni. A mai múzeum a tanodából nőtt ki. Amint a március 15-i újranyitásán *Fábián Gyula* író haidani [illegible] Miklósra

emlékezve elmondta, az ötvenes években kezdték el összeszedni a múlt darabjait. „Gyakran úgy futottunk össze estébe hajlón, hogy megérkezvén Pestre, nagy táskában vitte a cserepeket, Gödöllő őskorának emlékezetőrzőit, hogy avatott régészek vizsgálódása után gyarapodjék az akkor még egyetlen szobában sokasodó gyűjtemény, a mai múzeum." Az 1972-ben megnyílt helytörténeti szoba 1978-ban vált *Polónyi Péter* vezetésével helytörténeti gyűjteménnyé, s egy évtized múltán városi múzeummá.

Az önkormányzat beruházásában 1998 májusában kezdődött el a kúria és a piac felújítása, a múlt év augusztusára be is fejeződött. A szűk két év alatt, amíg csak kívülről nézhette a város harmincezres közönsége az épületet, odabenn évtizedek peregtek le. A fiatalság vizét keverték a malterba a Hamvay-kúriát felújító kőművesek – így is acélabroncsba kellett az épületet szorítani –, akik a legkorszerűbb anyagokból építettek mellé kétszintes csarnokot és üzletházat, s mindez alá pincegarázst. A gidres-gödrös, falusias piac helyén egy ezredvégi kisváros hangulatos közéleti-kereskedelmi tere, fóruma született meg a múlt őszre. A város rendszerváltozás utáni legnagyobb beruházása készült itt el, ötvözve a hagyományt a korszerűséggel.

A város az ezredfordulóra megteremtette a királyi kastélyhoz méltó „polgári múzeumát", amellyel társbérletben a napokban egy kávézó nyílt; mellette pedig a Híd Antikvárium hangolja a múltra a bevásárlásban elfáradt gödöllőieket vagy a turistákat.

Az antikvárius – *Sz. Szász Endre* – örömmel látná vendégül egy üdítőre *Remsey Iván* bábművészt, a szecessziós gödöllői művésztelep hajdani alkotóinak leszármazottját, ha hajlana felkérésére, és előadásokat tartana a pelikános kút körül. Merthogy az utóbbival is megajándékozta magát a város a milliárdos beruházás végén.

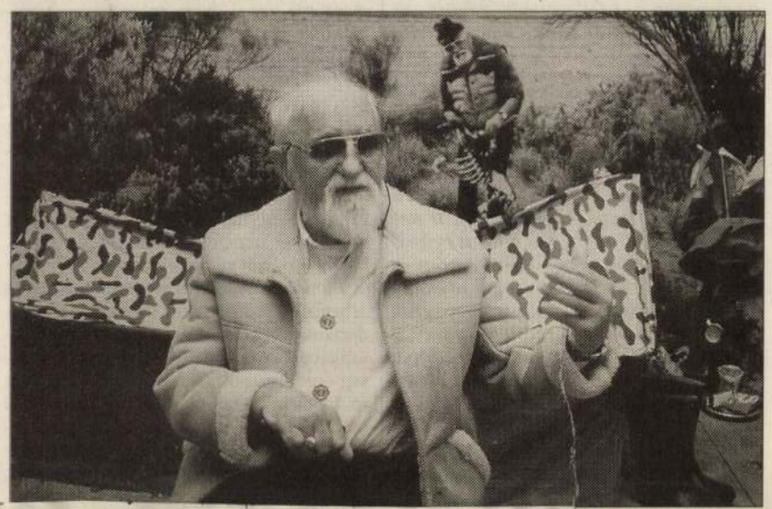
S ha már megemlítettük a művésztelepet, egyik alapítója, Nagy Sándor halálá[illegible]

A házról készült archív fényképről csak azt tudni, hogy az 1911 előtti állapotokat rögzíti. Nem látszik még rajta az említett esztendőben elkészült helyi érdekű vasút FORRÁS: GÖDÖLLŐ ÉS VIDÉKE TÖRTÉNELMI ÉS RÉGÉSZETI MÚZEUM-EGYLET

ségnek állít emléket. A nyitás évéhez még egy kerek évforduló köthető: 125 éve alakult meg a Gödöllő és Vidéke Történelmi és Régészeti Múzeum-Egylet, amely fennállásának mindkét évében kiadta azok évkönyvét is.

Gödöllő azóta is – mint a másik állandó kiállítás nevében rögzíti – nyitott város. A múzeuma is. Befogadja a zsivajgó természetet – a dombvidék állatvilágát bemutató tárlatot –, Ignácz Ferenc óceániai gyűjteményét és Csupor Zoltán tordasi plébános művelődéstörténeti hagyatékát. Az utóbbinak köszönhető, hogy Deák Ferenc visszatért Gödöllőre, ha csak a pipája révén is. Hosszú időn át ugyanis „ideiglenesen" a múzeumban tartózkodott az a dombormű, amely Erzsébet királynét ábrázolja Deák Ferenc ravatalánál. Az alkotást a rendszerváltozáskor szállították [illegible]

[illegible]n felállított sátra és

TANDORI DEZSŐ GRAF.

SZALON

Alternatívok, figyelem!

Ajánló: efZámbó István képzőművész, zenész

Barátaimmal mostanában be-benézünk a Balettintézetnél lévő, újonnan megnyílt Tütü Tangóba. Klassz hely, a lazasága a régi legendás Tilos az Á-ra emlékeztet, és mindig van a terítéken valamilyen meglepetésprogram. Múltkor például a nagyszerű Triton együttest láttuk-hallottuk: Vázsonyi János és barátai játszottak alternatív dzsesszt; pár nappal később pedig a Mozgó Ház Színház néhány tagja lépett föl, Lang Andrással az élen. Vázsonyi megjelenése azért is volt öröm számomra, mert nemegyszer zenéltünk már együtt, és nyugodtan mondhatom, hogy kiváló muzsikus.

Szóval a Tütü Tangót bárkinek merem ajánlani, akkor is, ha előtte nem nézett utána a programnak. Itt ugyanis csak kellemesen lehet csalódni.

A Tilos az Á-s nosztalgiabuli egyébként nagyon jól sikerült, és bár mi a csúszás miatt csak hajnali négykor kerültünk sorra, mégis volt közönségünk. Sok-sok ismerős arc – látszik, hogy a srácok nem felejtették el a régi időket.

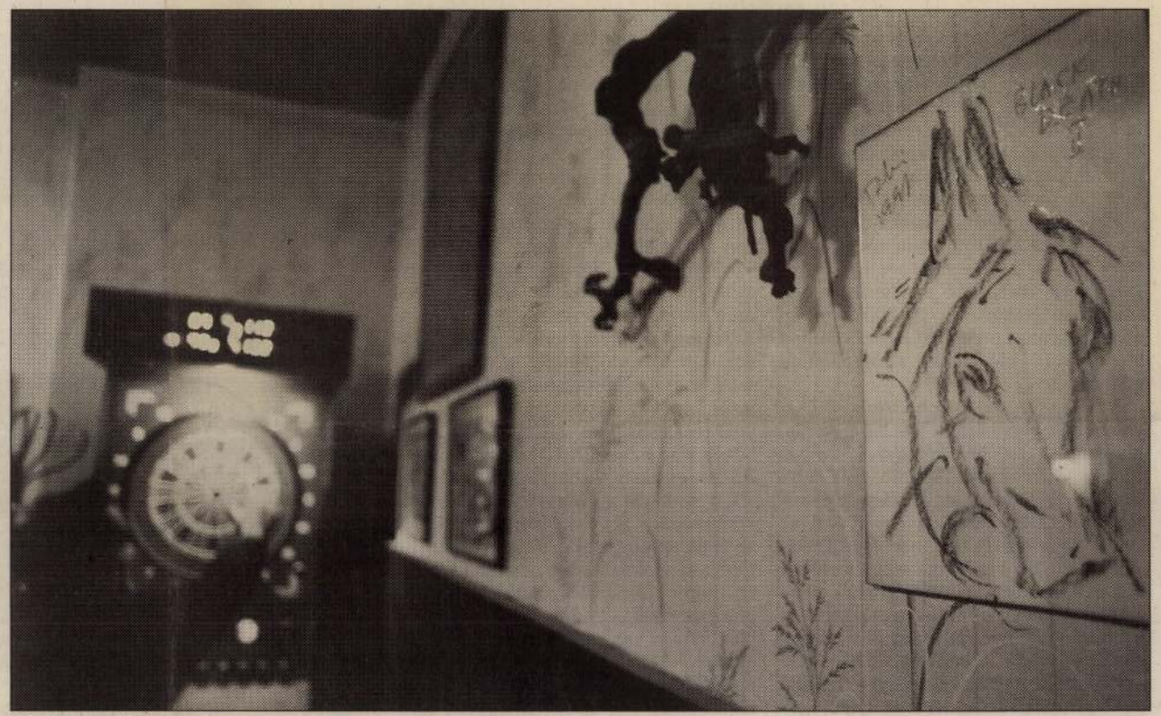
És még valami: két hét múlva nyílik egy új szórakozóhely Pesten, amely a kezdeményezők reményei szerint idővel az alternatív zenei élet otthonává avanzsál majd. Long Time Jazz Club néven lesz megtalálható a hajdani legendás Metró Klub pincéjében, az egykori Filmmúzeumtól balra eső utcában, rögtön az első sarkon.

Lejegyezte: Rados Virág

A Fő utcai kocsmagaléria

A modern rajzolás párját ritkító életműve a füstös falakon

Nem jelzi sem városnéző bédekker, sem egyéb, kulturális műsorkalauz, hogy Tandori Dezső rajzainak állandó tárlata egy bel-budai kocsmában található a Vár tövében, a Corvin térrel szemközti házsoron. A Fő utcában, ahol a legújabb fővárosi luxusszálloda épül. A kocsma füstös, borszagú, utcaszintről nyíló kéthelyiséges söntés, lestrapált törzsközönséggel.

Grafika az ivóban FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A Lánchíd tőszomszédságában élő költő a képzőművészetben is unikális jelenség, hiszen mindegy számára, mire húzza vonalait, cetlire vagy géppapírra, vékony filctollal vagy írógépbetűvel alakítja, formálja a képi látványt: eredeti összefüggésben jelennek meg kedvenc vizuális témái: a madarak, a lovak, az angyalok, a városrajzok, a sírkövek vagy mindenféle regények szereplői a világirodalomból és saját műveiből.

Legközelebb Paul Klee áll hozzá.

Vallomása szerint is érdekesen fejlődött ki benne a művészi kifejezésnek ez a formája: bár már azelőtt is készített indigórajzolatokat és tustintával készült képeket, voltaképpen egy nagy – hetvenes évekbeli – műfordítói munkaperiódus monotóniáját, egyhangúságát akarta megtörni azzal, hogy pihentetőnek rajzolni kezdett. De később is a véletlen befolyásolta a képzőművészeti munkák megszületését: amikor regényalakjait kezdte megrajzolni, azt a dohányzás elleni elfoglaltságként tette, meg hogy a napi munka utáni esti ürességet valahogy elűzze magától.

Elemzők szerint így, ezekkel a furcsaságokkal együtt született meg a modern rajzolás – nemzetközi összehasonlításban is – párját ritkító életműve.

Tandori Dezső, akit nyilvános fellépésében, így a Friderikusz-show-ban „madárzsokés" költőként lovagló-, vagy sísapkában ismerhetett meg a nagyközönség – eddig több mint nyolcvan könyvet írt, idehaza és külföldön pedig tucatnál is több rajzkiállítása volt: a vízivárosi kocsmagalériában a kilencvenes évekbeli madárzsokés korszakhoz kapcsolódó képek láthatók. Egyébként a világörökség részéhez tartozó rakparti sáv – durván a Margit hídtól az Erzsébet hídig – Tandori élet- és léthelyszíne: a költészet, a próza, a képzőművészet verébb- és lóparnasszusa, feltételes és állandó megállóhelye. Ebből a (költő által „örökhelyszínnek" nevezett) miliőből táplálkozik a mai és – az irodalomtörténet egyre inkább véglegesnek látszó értékítélete szerint – a mindenkori magyar művészet egyik nagy felfedezőjének lírai univerzuma, világhódító szenvedélye. Tandori – sokak által szentségtörőnek tekintett – lényében nagyon szeretetre méltó lírai hős (vagy – modernkedő kifejezéssel – antihős) lakik, a fellengzős, pátosznak, heroizmusnak engedő hazai irodalomfelfogás képviselői sokáig nem tudtak, nem is akartak mit kezdeni fölfogásának radikalizmusával, „nem várt" avantgárd gesztusaival; viszont korán inspirálója lett festőknek, képzőművészeknek, zenészeknek, hogy végül aztán *Esterházy Péter* irodalmi kánonba horgonyt akasztó intonációval laudálja Tandorit: „Mindnyájan sokat köszönhetünk neki. Ami pedig az újítások leleményességét és sokoldalúságát illeti – nos, a saruja szíját megoldani is méltatlanok volnánk."

Ennél a rajzoló-költőnél persze nincs mi zavarba ejtsen, ha képei egy kocsma falán lógnak; ahogy nem ejtették zavarba a kocsmai népet sem, hiszen nem művészeti eseményt nézni járnak oda. Azt persze nem mondom, hogy a Tandori-rajzok természetes közege a söntés, viszont nem mondanám az ellenkezőjét sem. A kocsmatulajdonos gesztusa mindenesetre nem nevetséges, viszont halálosan őszinte; talán őszintébb a Tandori-rajongók némely újsütetű – furcsábbnál furcsább – akciójánál. Sajnos Budapesten a kocsmának nincs múzsája – vagyis becsülete –, a vízivárosi galéria „alkalmi dolog", nem szentély, nem a Hrabal-zarándoklatok Arany Tigrisének itteni mása. Füstös, bor- és összevegyült alkoholszagú, utcaszintről nyíló kéthelyiséges söntés, jobbára csóró, mándysan lepasszolt, banális figurákkal, a szigorúan vett törzsközönséggel, ahová a kulturális értelmiség – változnak az idők – már nem szívesen teszi be a lábát. Ebben a szociálisan lepusztult térben élnek Tandori rajzai, itt áll a kiállítás, melyet nem jelez bédekker, nem tartalmaz műsorújság.

Az a gyanúm, hogy már nem is fog. A feneketlen gyomrú luxusszálló előbb-utóbb fölfalja a kiskocsmát, hogy drága luxusbutikot telepítsen helyére.

Mohai V. Lajos

TETTAMANTI BÉLA rajzaiból *Kaján Tibor* nyit kiállítást holnap este hat órakor a Dorottya Galériában (V., Dorottya utca 8.). A tárlat július 16-ig hétköznap 10–18, szombaton 10–14 óráig tekinthető meg.

NÉPSZABADSÁG
2000 VI 21

Szolgáltató és Kereske

MTA Művészettörténeti Kutatócsoport
Dr. Végh János úr részére
Bp. Úri u.49.
1014

Tisztelt Végh

A képzőművészeti gyűjtemény s
megjelenésével és tartalmával is érdekl

VISSZHANG

Gyógyulást Egyházunknak!

Mottó: Fáj, Uram, hogy bántanak,
Fáj, hogy megbántok
másokat . . .
(Kovács Gábor—Sillye Jenő: Jöjj, Lángoló!)

A legkülönbözőbb teológiai és politikai nézetek összecsapását láthattuk abban a vitában, amely a Bokor bázisközösséggel kapcsolatban az ÉS hasábjain kibontakozott. (Csapody Tamás: Fekete marad-e a bárány?, 1990. április 13.; Szeifert Ferenc: Bárányбőrbe bújt farkas, vagy jó Pásztor? 1990. május 4.). Nem a polémiát akarom folytatni, inkább rá szeretném irányítani a figyelmet e feszültséggóc kialakításának néhány körülményére. Föl kell tárni az Egyház testén éktelenkedő sebek valódi eredetét ahhoz, hogy esélyünk legyen a gyógyulás útjára lépni. (Csupán teológiai nézetkülönbségekkel nem magyarázhatók meg azok a szenvedélyes viták és egymás elleni indulatok, amelyek ez ügyben itt is, ott is tapasztalhatók. Itt másról van szó.)

1952-ben börtönbe csukták Bulányi György piaristát, 1961-ben Emődi Lászlót (Regnum Marianum) és sokan másokat. 1964-ben és még 1970-ben is volt koncepciós per kisközösséget vezető papok ellen. Nem feledkezhetünk meg a múltunkról. Nem azért, mert keseregni akarunk, hanem azért, hogy a tanulságokat levonhassuk a jövőre vonatkozólag. Az elmúlt háromnégy évtized eseményei ugyanis világosan mutatják, hogy a most is meglévő sebek eredendően nem a Bokor és a hierarchia szembenállásából fakadtak, hanem a föld alá szorított kisközösségek, valamint a marxista államhatalom által ellenőrzött látható egyház ellentmondásából. A Regnum ugyanúgy üldözött volt (egyes időszakokban még jobban) [illegible] kor, majd a hetvenes [illegible] duló Focolare [illegible] Csak sajnálni tudom, hogy sem egyházunk vezetői, sem más bázisközösségek ismert személyiségei nem vettek részt a Fórum munkájában.

Egy elszalasztott lehetőség a sebek gyógyítására.

Bízom benne, hogy nem ez volt az utolsó lehetőség.

(A mottó folytatása:)
. . . Sebeid érintsék sebeinket,
Gyógyító Lelkeddel tölts be minket,
Ruhánkat éltető Véredbe mártsd,
Sebeid szereznek gyógyulást!

Mihálffy László

Emlékeztető

Várnai Zseni (1890—1981). A száz éve született József Attila-díjas költőnő főbb verseskönyvei a következők: Katonafiamnak (1914), Anyaszív (1918), Vörös tavasz (1919), A fájdalom könyve (1921), Fekete bárány (1935), Üldözött versek (1945), Élők, vigyázzatok! (1962), Egy harcos asszony írásai (1973); válogatott versei megjelentek 1942-ben (V. Zs. válogatott versei), 1954-ben (Válogatott versek), 1958-ban (Így égtem, énekeltem), 1971-ben (Idő herolodja), 1973-ban (Vers és virág) és 1986-ban (Sorsod foglya vagy). Önéletrajzi írásai: Egy asszony a milliók közül (önéletrajzi regény, 1942), Mint viharban a falevél (önéletrajzi regény, Peterdi Máriával közösen, 1943), Fényben, viharban (önéletrajzi regény, 1958), Nem volt hiába (önéletrajzi regény, 1962).

★

Hetvenedik születésnapján tisztelettel köszöntjük *Tóth Eszter* költőt, írót és műfordítót. Főbb művei a következők: Ikermonológ (versek, [illegible] (visszaemlékezés) [illegible] választott soka- [illegible] Feltáma- [illegible]

ártatlannak induló tudósításba (is) belekeveredett a nevük.

Azt viszont tudom, ha kell be is bizonyítom, az információfogyasztók (akik egyébként potenciális érdeklődői a zsidó filmfesztiválnak *is*), elenyésző százaléka tudja csak, ki az a „pozsgaysta Csaba", a „Kinek a monogramja" című társasjátékban sem lenne túl sok nyerő, különösen, ha a V. D. Gy.-t kellene kitalálniok.

Lehet, hogy V. Á. nem is sejti, hogy tudósításába szőtt publicisztikai indulatával tulajdonképpen lefokozta a zsidó filmfesztivált, mert védekező-támadó írása egyfajta jogos (vagy jogtalan?) érzékenységet panaszolt fel megint, ahelyett, hogy lelkes toborzóként úgy invitált volna erre a fesztiválra, hogy az csak elnevezésében zsidó, de tartalmában, értékkínálatában méltó az egész nemzet figyelmére, megbecsülésére.

Párkány László

Tökéletesen egyetértünk. „Publicisztikám" erről is szólt: a témában sok még a jogos (vagy jogtalan?) érzékenység. Mindkettőnknek kívánom: én legyek az utolsó, akinek ezt érzékelnie (és érzékeltetnie) kellett.

V. Á.

Egyébként a zsidó filmfesztivál részletes programja a következő:

A Kossuth mozi nagytermében:

Hajnal, francia—izraeli játékfilm, rend.: Jancsó Miklós, 25-én hatkor; Por és hamu, izraeli dokumentumfilm, rend.: Orna Ben-Dor Niv, nyolckor.

Hazudós Jakab, NDK játékfilm (F. Beyer), 26-án, négykor; Exodus, amerikai játékfilm (O. Preminger), hatkor.

Hegedűs a háztetőn, amerikai játékfilm (N. Jewison), 27-én négykor; Látványok Párizsban, francia játékfilm (J. Fansten), nyolckor.

Dybuk, klasszikus lengyel jiddis film, 28-án hatkor; Művészet élni Odesszában, szovjet játékfilm világpremierje (Jungwald—Hilkevics), nyolckor.

Komisszár, szovjet játékfilm (Aszkoldov), 29-én hatkor; Sivatagi nemzedék, magyar ősbemutató (Halmy György), nyolckor.

Finzi Continék kertje, olasz játékfilm (V. de Sica), 30-án hatkor; Nyárvégi dallamok, izraeli játékfilm (R. Shorr), nyolckor.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:
VARGHA BALÁZS

M. E., SZÉKESFEHÉRVÁR. Szatirát írt egy áruház belső életéről. Szereplői: Zöldfülű Tóni, Rém Mariska, Kihaénnem Julis, Álmos János, Alamuszi István, Bájgúnárné sz. Alattomos Irénke, Harapós Rózsa, Büdös Banka, Talpnyaló Józsefné sz. Pattogós Borbála, Hófehér Jutka, Puczér Magdolna, Tramply Mária.

Mint ez a névsor is mutatja, ön bőségesen alkalmaz beszélőneveket, s ezt szánja a fő humorforrásnak. Nagy elődök példája is bátoríthatta, hiszen minden irodalomban, így a magyarban is bőven találhatók ilyen nevek. Gaál Józsefnél: Pókhasi Tóbiás. Vörösmartynál: Lőcsláb Jakab; Balga és Ledér. Aranynál: Rák Bende és Nemadózi — konzervatív kortesek; Hamarfy, reformpárti kortes. Petőfinél: Harangláb, a fondor lelkületű egyházfi. Két ügyvéd: Kisfaludy Károlynál Perföldy, Eötvös Józsefnél Macskaházy. Ágai Adolfnál Bukovay Absentius — ősjogász; Mokány Berci — vadmagyar; Sanyaró Vendel — koplaló hivatalnok; Lengenádfalvy Kotlik Zirzabella — széplelkű idős hajadon. Szabó Dezsőnél: Zicciáfájs Elemér — törtető egyetemi tanár. Esterházy Péternél Zenei Joli.

Névalkotó ötletessége vetekedik a klasszikusokéval, mégis eltévesztette a célt, mert túlírta munkáját. Arányosság és mértéktartás a szatíra műfajában is ajánlatos.

SÁRI PÁL, BP., AMERIKAI ÚT 81. I. 1. Szeretné a Páratlan oldalon kinyomtatva látni egy család nehéz helyzetéről írt levelét. A történet rövid summája: ketten kerültek kórházba a család tagjai közül. Az egyik betegtől húszezer forint hálapénzt kívánt a főorvos. A pénzt összeadták hárman, s eljuttatták a főorvoshoz. A beteg hamarosan meghalt hasnyálmirigy-gyulladásban. A másik beteg kezelőorvosának tízezer forintot ajánlottak fel, ő azonban ezt csak feltételesen fogadta el: ha a beteg meggyógyul, és meg lesz elégedve a bánásmóddal.

Nem idézem levelének teljes szövegét, mert már ennyiből is kitűnik, hogy a két eset közlése nem vezet sehova. Az egyik orvos húszezret kér, a másik tízezret. Az egyik beteg meghal, a másik meggyógyul. Az egyik osztályon jobban törődnek a betegekkel, a másikon kevésbé. Hozzátehetem még: az egyik glossza megragad valami lényegeset a valóságból, a másik csak a felszínen kaparász. Egy megállapítását idézem: „Szinte nevetséges, hogy egyes orvosok ezer forint különjövedelmet vallanak be adóalapként. Persze a hivatal nincs könnyű helyzetben. Ezt csak egy gyökeres átszervezés oldaná meg."

Bizonyos, hogy a hálapénzek megadóztatása sem sikerült. Mit várhatunk újabb átszervezésektől?

SZEKERES PÉTER, BP. Öt évvel ezelőtt, 1985. április 5-én közölte *Visszhang* rovatunk az Ön hozzászólását a filmforgalmazás visszásságairól, *Hiánygazdálkodás a moziban* címmel.

Újabb hozzászólásában bánatosan írja, hogy a helyzet nem javult. Ezt azért is fájlalja, mert fia, aki lelkes mozinéző volna, sorozatosan csalódik a budapesti mozikban. Önt az aggasztja, hogy fia külföldre menekül, hogy értékes filmeket nézhessen.

Átérzem apai fájdalmát, de sajnos nem tudok rá gyógyírt. Legfeljebb abban reménykedhetünk — önnel egyetértésben —, hogy a külföldi mozik műsorára is rá[illegible]het unni. Ennek meg-

TANDORI Dezső

KÖZHIR -
BUDAPEST
1900

F01.11

MTA MŰ
KUTATÓ

BUD

Bertha Bulcsu:
A Magyar Patkány; A gyalogbéka;
Avantgárd verebek

◆

Kulturális ajánlatunk: MÁS

◆

Polgár László: Litvánia, Litvánia

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XXXIV. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM

1990. MÁJUS 25.

Tandori Dezső: A pont vonulása az i-n (Médium-art)

GYERMEKJÁTÉKOK

MEZEI ANDRÁS:

Nusi levele

(1944. június 6. Derecske)

„Most már egészen biztosan, most már csak
néhány óra múlva, megyünk, fogalmam nincs hova.
Kolozsvár? Várad? Újfalu? Onnan a vagonírozás?
Onnan hova? — De ti csak ne aggódjatok,
kint a csomagok
sorban állnak, két hátizsák, az ágyneműs zsák,
a kanna méz, a kosár élelem. Áll a szekér a ház
előtt, ami a nagymamát viszi, most már egészen
biztosan, mindjárt, — az anyu írt lapot apunak is,
hanem a fontos, rendben vannak a téli dolgok
édes Sanyikám, elbúcsúzom. Írd apuńak, hogy
gondolok rá. A mi utunk akárhová visz, gondja
lesz ránk a Teremtőnek."

Az árvák kádisa

kockaházat; nos, az csöppet sem fogja fantasztikusnak tartani a film képvilágát. Akinek alapélménye az, hogy a dolgok évtizedeken át nem intéződnek el; aki magán és másokon méri le, hogy az egyetlen védekezés itt már csak állati — lói! — lehet, az állva alvás, az álmai megvalósulásának fogja tartani a szendergő ispotályt. Aki, mint holmi cölöpverő gép dübögését, éveken át hallja, amint a világ, amibe vétlenül beleszületett, azon méri magát, hogy *hol hány köbméter földet mozgattak meg*, nos, az az ember képes csak — menekülésképpen — megalkotni a földhányások ironikus költészetét, a fehéres szakadékokban oly sok mindent asszociáló holló mozgóképét, a kibetonozott földalatti alagutakban céltalanul, vissza-visszacsúszó, törekvő és tehetetlenkedő lényt, a kelet-középeurópait. Hiszen ez a fajta mozgóképművészet nem jöhet máshonnan (árad persze máshol is, de hogy néha milyen üresen, esztétizálón, azt *Kuroszava* — *Álmok*jában csalódhattuk végig például).

De vessük már alá magunkat Kamondi Zoltán filmjének kifeszített hálójába, tudván tudva, hogy néhol olyan ritka szövésű, hogy áteshetünk rajta. Például a legnagyobb lyukon, ott, ahol a sűrű hurkú, erős szálakból vetett történetnek kéne feszülnie. Egyezzünk ki: van is meg nincs is. Van a térségünkben meglehetősen elhasznált mese az Öregről, aki miatt a fiatal(ok) képtelenek zöld ágra šinsky exponáló szemhéját, amint rögzít a legmagányosabb helyen is, ahol egymagunkban, s bizony néha csak ott önfeledten álmodozó arccal szoktunk kuporogni.

A történet harmadik része a fiatalok boldogságkereső útja a beton- és homoksivatagban. A fő baj az, hogy a fiatalokból a lány lett; a fiút a forgatókönyv öntépő felhajtásra ítéli. Ez is visszaköszön magyar filmekből: minél kevesebb gondolat és törekvés sűrűsödik egy-egy alakban, annál harsányabb, testedobálóbb. A lány azonban emlékezetes. Kezdve magányos utazásával az ütött-kopott buszon, a senkiföldjén a senkiföldjére; folytatva az árva kecskés csoporttal való találkozással. És végül, gyötrődése, eszmélése a *bősi* tájon. (Kivételes érdeme a filmnek, hogy messze elkerüli a nyilvánvaló aktualizálhatóság csapdáját, mindamellett megalkotja azt, aminek akár a *bősi nemzedék* művésznevet is adhatnánk. Ez a Bős ugyanis nem csupán Bősön látható, hiszen a mozi elbeszélésében beletartozik a *Yucca* is... Csak az a kérdés, hogy rajtam kívül még hányan kedvelik a színvonalas rejtvényfejtést?)

A befejezést erőtlennek érezzük. Kiáll a vízből a tendencia lólába. Sokkal jobb, néhol lenyűgöző képi megfogalmazások voltak addig. És még két személyre szóló gratuláció: Medvigy Gábor képeihez. És egy nagy színész—rendező találkozáshoz. A színész *Dégi István*.

TOMPA GÁB[illegible]—VISKY ANDRÁS:

(nem lehet, azt mondod...)

(erdélyi magyar négykezes)

nem lehet, azt mondod, nem lehet, inti
kézfejed, nem lehet, lebegi sálad a déli
szélben, nem lehet, zubogja véred a sötét
pitvarokban, napraforgók kémlelik a magas
eget, magot érlelnek, épp mert nem lehet,
benövi a fű a toronyszobád, évekig zuhannak
ablakodból az újult pókok, pehelysúlyú szörnyek,
önnön mérgüktől kábult rovarok, ünnepi ön-
kívületben, hát vigyázz, odalent mélységek vár-
nak, de szürke örökmúlások is, a szabadság
vasalt csizmáitól csontodig, lelkedig
fertőtlenedj, őszök jönnek nagy, lobogó
köpenyekben, gyümölcsérlelő hajókürt-
[illegible]

míthat. Az előrejelzés napjainkban indulatos politikai röpirat, kiáltvány, memorandum, tézisgyűjtemény, elvi nyilatkozat, mindegy. Valamikor hőfokot szoktak megjelölni, a felhőzet várható jellegét, a szél irányát, légnyomást. Ma nem.

Különben meg nem baj, lehet, hogy így a jó. Végeredményben mire való tudni azt, hogy milyen idő lesz délután? Minek azt tudni már órákkal előtte? Egyáltalán: kire tartoberek nem föl-, meg összecsinálják mást meg magukat, de *meg*csinálják magukat. Ez is egy visszaható ige, igen gyönyörű. Persze, még mindig jobb, mintha föl kéne csinálni magunkat. Ám mégis, ez az ember ott, megcsinálva. Egy kedves, jóravaló, igyekvő ember, aki különben a Kádár-rendszerben is prognózist mondott, csak akkor még szélről beszélt, esőről meg hóról. Hogy hány fok délelőtt meg délután. Aztán jött a rendszerváltás és ő továbbra ember nem megy pecázni, mert biztosan pártállamból itt maradt halastavakban pecázik, pártállami felszereléssel, kádárista keszeget fog. A damil is kádárista, a bot is kádárista és kádárista a kisszék is, amelyiken ül. Ha meg téglára ül, még rosszabb, mert akkor biztos tégla volt maga is. Zsák a foltját, tégla a téglája (népi mondás, rendszerváltás után nem sokkal). És akkor még nem beszéltünk a kukacról, de ezt hagyjuk is, teljesen fölösleges elragadtatni magunkat.

FRANK JÁNOS:

Memoár is

„Utálom a kiállításmegnyitókat"

A legutóbb írtam *Lőrinczy Júlia*, Bartók 32 Galéria-beli kiállításáról, még a gyolcsra nyomtatott meghívóról is, csak már a művésznő záradék szövegére nem jutott helyem: *„Utálom a kiállításmegnyitókat... Az enyémet is utálni fogom (...)".*

Hát még én hogy utálom — e sorok írója —, aki negyven éve, mint kiállításrendező, muszájból járok az ilyen összejövetelre a díszruhámban, úgy éreztem magam, mint a pincér a frakkban, vagy ahogy tárgyaláson a hivatalból kirendelt védő. Pályám nagyrészén, zömében rossz tárlatokat engedélyeztek, untam a szónok mással megíratott előadását, látni sem bírtam a pulykaléptű főhivatalnokokat, és a pöffeszkedő *Liszenkó*-színvonalú festőket, szobrászokat. Persze, ha nem én voltam az ügyeletes, otthon maradtam. Pedig a vernisszázs a legszebb ünnepe a kiállító művésznek, olyan, mint amikor kijön az író könyve a nyomdából, vagy ha a szerző a saját premierjén meghajol a függöny előtt. Volt is, van is jó megnyitó, például az újra fellépő, a korábban félreállított nagy öregeké, vagy a neoavantgárdoké Székesfehérváron, Pécsett, vagy Budapesten. Szent ügy volt mind, mindenki eljött/eljön, akinek különvéleménye van.

Kassák, halálának évében, a Rákóczi úti *Fényes Adolf-teremben* rendezett kiállításával egyidőben kapott egy kitüntetést. Fölfortyant: „Még azt sem tudja ez a *fajankó* (Kádár Jánost tisztelte így), hogy nekem kiállításom van?" Aztán mégis elfogadta az aranyérmet, nehogy még azt higgyék, hogy a nyolcvanéves Kassák Lajos netán kevesli azt, amit kis, vállalati személyzetisek a negyvenedik születésnapjukon szoktak kapni.

De hát megnyitó-iszonyban szenvedett Lőrinczy Júlia jó néhány elődje is. *Szőnyi István* a moralista, köztiszteletben álló, pályakezdése óta sikeres, *Ferenc József-* és *Kossuth-díjas*, művészettörténeti jelentőségű festő, aki már 1938 óta prof is volt: a szájhagyomány szerint sohasem ment el a saját megnyitóira. Deviáns volt? Egyszer *Tandori Dezső* költő kiállítását is rendeztem. (Kevesen tudják, hogy ő remek, bonyolult technikájú monotípiákat is csinál.) „Műteremlátogatásra" nem mehettem hozzá a verebek miatt, ő járt a hivatali szobámba, mindig reggel hét órakor, hogy előkészítsük a *Helikon Galéria*-beli tárlatát. Rutinkérdésemre, hogyan is folytassuk le a megnyitó szertartását, Tandori lapidárisan kijelentette, hogy a Galéria tájára se megy aznap, sőt utána sem, talán majd belopakodik a zárás előtti héten. Úgy is lett, a teremőr néni máig sem tudja, hogy az egyik látogató maga a művész úr volt.

A pesti nemzetközi kisplasztikai triennálék történetében az addig méltatlanul mellőzött *Berczeller Rudolf* az első, aki már életében tiszteleti termet kapott. Ha én kiállítást rendezek, nem szeretem, ha a művész mindenbe beleszól, viszont szívesen látom őt, ha olykor meglátogat, tanácsot is kérek tőle. Berczeller felém se nézett. Később, gondoltam, megbeszélem vele, hogy mint ünnepelt, érkezzék — szokás szerint — a tárlatnyitóra egy kicsit korábban. Egyáltalán nem jön el, mondta. Próbáltam kedélyesen csábítani, hogy az ünnepély után állófogadás lesz, a szobrásznak — pedig nem vetette fel a pénz, inkább a macskáira költött — szeme se rebbent. A teremőrség pletykái szerint egyszer sem látogatta meg a százszorosan kiérdemelt *hommage*-részlegét.

Az egyik nagy, tiszta szándékú, modern műcsarnoki kiállítás nyitója után hazamenet ott találtam a *Fidel Castro*-i termetű, fiatal *Erdély Miklóst*, az aulában ácsorgott. Mondtam: miért nem láttalak benn? — Utálom a kiállításmegnyitókat.

Már a földalattin jutott az eszembe, meg kellett volna kérdeznem, hogy akkor minek villamosozott Budáról a Hősök terére, egyáltalán. Mint sokszoros lépcsőházi filozófus pedig most, az írógép előtt jöttem rá miért.

Mert ő volt Erdély Miklós.

TANDORI Dorsé

ÈS 1991. dec. 6. A1

94 21374 AKAPRINT

SZÉCHENYI · IRODALMI · ÉS · MŰVÉSZETI · AKADÉMIA

· 1992 ·

MEGHÍVÓ

AZ ELTE BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KARA
MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZETÉZETE
– PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE
ALAPÍTVÁNY TÁMOGATÁSÁVAL –
1994-BEN TANDORI DEZSŐT HÍVTA MEG
„ARANY JÁNOS JUTALOMELŐADÁSOK" CÍMMEL NÉGYRÉSZES,
IRODALOMTÖRTÉNETI ELŐADÁSSOROZAT MEGTARTÁSÁRA
(**A DAL VÁLTOZÁSAI,** MÁRCIUS 2-ÁN 18 ÓRAKOR.
MÁRCIUS 4-ÉN ÉS 9-ÉN 16.30 ÓRAKOR
A BÖLCSÉSZKAR TANÁCSTERMÉBEN).
ENNEK NEGYEDIK ELŐADÁSA EGYSZERSMIND
A SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI AKADÉMIÁN TARTANDÓ
SZÉKFOGLALÓJA.

AZ ELTE MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZETE
VALAMINT
A SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI AKADÉMIA
MEGHÍVJA ÖNT

TANDORI DEZSŐ

AZ ÉNEKES ÖNELEMZÉSE

CÍMŰ

AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓ ELŐADÁSÁRA.

IDŐPONTJA: 1994. MÁRCIUS 11. (PÉNTEK)

16.30 ÓRAKOR.

HELYE: MTA DÍSZTERME (BP. V., ROOSEVELT TÉR 9.)

„Night Calls"

veletek, „ennyi" kellett. Már a halál utáni időt éltem. Most, hogy meghaltatok, a látszat-élénkség ideje következett el. Bécs, Köln, Koppenhága, Tunisz, Dublin, Casablanca, Belfast... és Tunisz mintha tömörített Koppenhága volna, ezek már nem élő világukban mennek át egymásba, észak a déli világot folytatja, vagy ott tér vissza... Doderer kerületében még nem veszed meg a Joyce-monográfiát, Dublin még mit se mond, még csak az olcsó kenyér+ágy szobák listáját tanulmányozod, hogy aztán lecsapj, nem mint holló, csak mint „ez voltam én, veréb", megjelenj, Dublinból hazafelé már nem élhetsz Joyce nélkül, már alászállsz az ő halottainak birodalmába, már kedvenc-boltod van a Baggott Streeten, már kedvenc-helyed Sandymountnál a Grand Canal, az ottani Grand Canal partján, már vannak De Valera és Michael Collins emlékhelyeid, van kiégett-házad, van belfasti sarkod, ahol előző nap golyók fütyültek fejmagasban, de nem célzott lövések, csak rendőrségcsalogatók, a rendőrség nem ment bele a halálcsapdába, a ház teljesen hiábavalóan robbant, unottan elsétálsz mellette, egy saroknyit kellene menned, az utcákon, a barna-üveg bevásárlóközpontházak körül cirkáló hullaszürke autókat, ahogy páncélzatukból a közegek géppuskái pásztáznak téged, közönnyel veszed, gumi lappantyúik surrognak a kövezeten, írsz Gloucesterbe, repülő is megy oda, de nem látogatod meg Mornyt, Loganair, ez a társaság visz Liverpoolba és Gloucesterbe, a Manx Társaság Man szigetére, mik vannak, hol lehetnek túlvilági másaid, kik foghatóan, bár keresendően itt maradnak, talán még nem halálodra fogysz, már az 55 kilón belülre kerültél egy nap, vissza innen, a kenyér+ágy a kenyérrel kicsit visszatáplál, Doderer kerületében megveszed a Joyce-ot, aha, ez a Baggott Street, látod a fotón, ez a Grand Canal, visszanézel holtaid városába. Szpéró a havas város felett; az amerikai követség épületén, a szomszéd házban a Monarchia kettős címere, alatta az USA-tábla, Alvarezt olvasod, *A Sötét Isten,* az öngyilkosságról és Sylvia Plath-ról... és a te Clyde Istennőd, aki egy lóból lelkedzett (ha énekelnék, én a ló, mondta W. S. mester), egy folyó istennője, északon. Ó, Szpéróval akartad megfejteni a Clyde Goddess lovat, a Hyde Park sarán át gázoltál, kis csatorna mellett, volt időd. Cut Adrift? Elsodródott Tőlem? Vagy Clyde Istennő? Ki ez a Clyde? Nem jutott eszedbe a folyó. De ott húztál elsőül dupla fekete sapkát, a Brompton Roadon, ott volt kérdésként, egyszeriségben, Samu és Szpéró, Szpéró volt a Skót szimfóniával a Clyde Istennő, a Clyde folyó Skóciában, neve villogott vissza, nem a Halott volt ő, Cut Adrift, csak a sodródó víz maga, az örök víz, nini, milyen keskeny folyócska, mondod, ahogy meglátod aztán. S a Sasmadár, ahogy Szpéró a Kicsiny Sas is volt, válladon, meg ahogy a Skót szimfóniára elaludt. Zarán-

Alexandria-utáni korszak jön. A posztmodern lejár, ismét becse lesz a műfaji meghatározásoknak (keresésüknek), az átdöfött dal bárka-kalapja elindul kétes vizeken, Karthagónál keresgél, szent félszemével néz valamelyik víznyílás-ablaka. Te a vizet nézed a gépről. Hát eljöttél ide, még nem Samu után... Átbillent egyik tenyérből a másik tenyérbe. Két tenyér közt halt meg. Kontinens... ki álmaiban gyakran megjelensz az emlékezőnek... aki Szabó Lőrinc versét idézi, Amerikánál, Afrikánál messzebb kontinens... és hogy amaz Álom egyszer valahol ott felejt. Harminchat-éves élmény: Ottlik fordítása, *A megboldogult,* Aimée Thanatogenos (Halál Leánya, Szegény), aki oly jámboran követi a guru brahmin utasítását, hogy „akkor ugorjon ki az ablakon". Mert unják őt a lelkizésével. Maury ott ül tuniszi alexandria-zárkájának mélyén, a „zárka" egész bárka, ablakán át a városra tárva, de sehol párka, semmi találka, Justine nem kell, Maury ezt írja féltestvérének, Mornynak Dublinba: „ szorgalmasan nekiesem (magamnak), olykor, de senki nem jut róla az eszembe, és főleg semmi, hogy miért"; semmi vágykép, poszt-alexandriát él már Maury, nem akar puszta időtöltésből sem azonosulni magával, úgy se, hogy – másik személy nélkül! hát pláne, hogy már nélkül – „megvalósítja magát". Feleúton abbahagyja. Samumra gondol, írja Maury, nekem is ír, hosszan levelez, ld. Rilke (Rilke? Klee? utazás Tuniszba, a színé vagyok, kiált fel Paul Klee ott), fejtegeti Samut. Érdekes, Klee nyomán, Maury nyomán – viszontlátom-e még alexandriás alakmásaimat? Vagy csak belenézek a belfasti, dublini, limericki reptéri-fotó gépbe, fekete sapkában, fejem lóévá alakul, nézek, mit, honnét néz vissza rám „ez"?

Szpéró az Esthajnalcsillagból néz. Felpillantok, ott vagy, Szpéró, Czumínó, köszönöm, jó napom lesz, rendes röptöm... a Samu pedig súgott, míg vártam, vártam a bodega-szerű épületben, tuniszi reptér, lassan vánszorgó időmbe szabályos dalritmust hozott. Csak végig kellett veletek tizenegy, tizenhárom évet, csak mindig

Tandori Dezső: Az ír Respublikai Autofotó

Tandori Dezső

Bárka
1994/1-2

TANDORI DEZSŐ

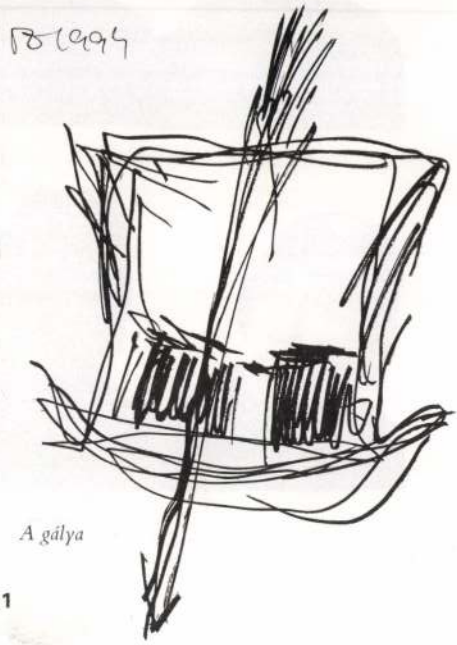
A Holló röpte

Seamus Heaneynek, Wicklow, Írország

Az a bizonyos „halál utáni valamitől"... honnét nem tért meg utazó... Akkor hát fel, Antheus-Én, a vakszemüveggel a kalapon, mely Sagittarius-jellel átdöfve, a gályán – útra! Véletlen-e? A tuniszi vállalkozás, Odüsszeusz karthagói nyomait követve, a Kashbah szinte eleven-halál kavargásában, kihalt utcákon hétköznap, hol a macskák ülnek a klee-i rajzokat idéző házak ajtóvágataiban... vasárnap emberek, vasárnap boltok nyitnak kapualjakban, tízezrével a használt holmi darab, cipőfűző-pár, zokni-pár nem illik össze...! szálanként veheted a cigarettát... a főutcákon nem „német szó, piszok", hanem helybeli szó, belekként kibuggyanó házbelsők *és* piszok, csempézett, bordélynak is lecsúszott, iszamos kapuzatú fürdők, gyanús férfiak támasztják a szebb fényt látott réz sarkalásokat... szállodádban Alexandria, csatahajónyi asztal, benned halál utáni semmi-vágy, a lámpa és a cigifüst csodája, hatalmas lámpa, hatalmas füst, szétrakod holmidat, Alexandria, összegezed gondolataidat (halál után), belebódulsz e villany-napsütésbe, alattad a Camus-városa-látvány, a müezzin (gépi) szól, a seregélyek és a verebek tízezrei telepszenek le a fákra, Odüsszszzzsssszzzussszzz, szól a müezzin, ott vagy, a liftben Ottlik-tangó, Element-A-Samu-Afrikába zene, Samu verebed lassan átbillen holtába, bal tenyeredből a jobb tenyeredbe, vágytalan ülsz ott, James Bond-film megy a magasban, tévéképernyődön, te Samuról írsz halál-után-verset, kívánkozástalan Justine-világ, kivédett, anti Sade... már a magad kínzása se, egy-kedv, elalvásod felől is bizonyos vagy, hárított kafkaiság. S erre – Joyce révén („Ulysses") hamarosan: a csupa szeglet Dublin.

A túlvilág bélyege abszolút

A gálya

CSAPLÁR VILMOS:

Én és az Isten*

Én! Én! Én! Igen, én! Ha kinyitom reggelente a szemem, tekintetem elsőnek magamon akad meg. A takaró alól kibújt lábam ujjain, a karomon. Az én pizsamámon. Az én szobámban, az én ágyamon én fekszem. A testem. A jól ismert kezem ujjai megmarkolják a takarót, félrerántják. De ez nem csak a testem, mert ha a *testhez* hozzáérzem, hogy az enyém, az már nem egyszerűen egy test. Mint ahogy nem is akkor kezdem el magamat szemlélni, amikor kinyitom a szemem. Álmaimban is minden körülöttem forog. Vagy én forgok minden körül. Szállok, erős vagyok, mindent megtehetek. Félek, menekülök, de én, akkor is én. Akkor a menekülésem helyszíne a világ közepe, a rettegésem a világ legfontosabb érzése. Mindig én és mindenütt *rólam* van szó, ezt Te találtad ki, nem? Mivé akarod velem rongálni a világot? Mit kívántál általam elérni, Istenem? Épp ezt, vagy valami mást, de akkor miért vagy Isten, ha mást?

Ezt *én* mondom! Az az *én* mondja, amit nekem teremtettél.

Én teremtettem magam? Akkor követem a vágyaimat! A vágyam a mindenhová kiterjedés, nem csak térben. Az időt is akarom. Az egészet! Akkor is akarom, ha nincs. Azt akarom, ami helyette van. Nem tudom, ki vagyok, nem is érdekel. *Én* vagyok. Az vagyok, aki pici Hozzád képest, csakhogy engem is világmindenség nagyságú vágyak feszítenek. Ha a vérem anyaga a Te teredből, a Te mindenanyagodból való, nem csoda, ha azért pezseg, hogy *kijusson,* de nem valahová, hanem mindenhová. Folytonosan átalakulva, közben is mindenfelé mindig máshová, másba továbbvágyódva, mindenné változni vágyva, viszont ehhez hozzátapadt valami, amiből például most szavak születnek, jelenleg így vágyódunk.

Arra a borzalmasan nagy mennyiségű pénzre, amire most gondolok, szintén azért lenne szükségem, hogy ne csak természetemnél fogva, ne csak képzeletben legyek földlakó, hanem én ott teremhessek, ahol akarok. Az egyik napon Afrikában, de már délután az Északi-Sarkon. Mindig oda röpülhessek, ahol világos van, vagy a lenyugvó napot megelőzve, a végletekig kiélvezhessem az éjszakát, csak azért, mert én vagyok, s a szüntelen éjszaka már nem egészen földi élmény. Fürödjek tengerekben, naponta több tengerben, sőt váltogassam az Óceánokat. Kora reggel az Európa nevű kontinensen leereszkedjek egy barlang mélyére, de délben már a felhők fölött szálljak ózonkékben Ausztrália felé, ahova nem érkeznék meg, mivel elfordulnék Japán irányába, ott viszont nem szállnék le, ha nem akarnék.

Farmerként iowai kukoricatáblám földjét taposnám, majd gyorsan átvedlenék új-zélandi aranyifjúvá. Szibériában rókát, a Kárpátokban medvét lőnék, Rotterdamban olyan olajat adnék el, amit a kuvaiti sivatag alól szívnak ki éppen akkor, a Wall Streeten dél-afrikai gyémántbányarészvényeket vennék, s közben ki se szállnék a magánrepülőgépemből, mely éppen Patagónia fölött emelkedne egyre magasabbra.

Egyszerre csöngene ki a telefonhívásom Németországban Würzburg és Nümberg között az autópályán, egy száguldó BMW-ben, Hollandiában egy családi házban, Budapesten egy külvárosi lakásban, New-Orleans-i kikötői kocsmában, ahol egy hosszú hajú kínai főiskolás, aki éppen a már sok éve halott Diane Arbus *An Aperture Monograph* című fotóalbumát lapozgatná, összerezzenne a zajra.

Szinte nem is léteznék senki számára, annyira mindig máshol lennék.

Mindenütt jó, de legjobb mindenütt.

Emberek százezreinek adnék munkát, utakat, gyárakat építtetnék, hatalmas hajók szelnék érdekemben az óceánokat, tornyok emelkednének a magasba, csak azért, mert én úgy látnám jónak.

A nap huszonnégy órájában megjelenne a föld valamelyik nagyvárosában több világlap első oldalán a fényképem és a kérdés: hol lehetek éppen?

Tényleg, hol vagyok?

Több milliárdnyi ilyen világfoglaló ént halmoztál föl, Istenem, ráadásul a Mindenség egy kis pontjában zsúfoltad össze őket. Lesz ebből valami, vagy a gének továbbmenekítése is egy azon képzeletbeli szándékok közül, amelyeket Neked tulajdonítunk?

A fény mintha *tudná,* melyik a legrövidebb út, arra terjed, csak lehet, hogy *mindegy* hova jut.

Érzem, hogy lefogod a kezem. Elhomályosítod a gondolataimat. Fáradtságot, fülzúgást küldtél rám. Te vagy az?

Egérré teszel, aki egy felhőkarcoló pincéjében lakik, ide született, nem is járt soha máshol. Honnan tudná ő, milyen a második vagy pláne a századik emelet! Egyáltalán, hogy mi az az emelet! Mi az, hogy tető!

Ha majd valamelyik kései utódom sorsa szerencsésen alakul, eljuthat egy kozmikus fekete lyuk közelébe, és belezuhanhat. Rögtön megszűnik az, ami *ő* volt, az is, ami én voltam belőle /, fölszívódnak a szubjektív élményei, teste spagetti alakúvá nyúlik, de még ez a spagetti se maradhat meg. Eltűnik az örök időben.

Valami, ami azt megelőzően spagetti volt, ez az én reményem mostanság? Ez is csak egéridőben jövő, Nálad már talán le is játszódott.

Isten óvja meg az Istent attól, hogy ő is valakinek az egere legyen!

**Részlet az író Az Isten című, könyvhétre megjelenő könyvéből*

Sulyok Gabriella rajza

TÁRCATÁR

„A fájdalom mint a lét őszinteségi rohama”

Ez versnek is, valóságnak is elmegy. Több hete hurcolom magamban, magammal, de eleddig nem jegyeztem még le sehol, nem éreztem rá biztos elhivatást, vagy mondjam inkább úgy, hogy számításba jöhető kívülállóként (ki mindenki lehetek magamon kívül!) nemigen éreztem rá a versike megkerülhetetlen aktualitására. Istenem, ha rajtam múlna, énrajtam egyedül, talán örökké csak húznám, halogatnám magam. Tárgyesetlenül. Magánnaplót ezért s megszokásból sem vezetek. Megvan egy-másfél éve, hogy a Magyar Naplónak számot adtam egy tucat napomról; akkori bajaimról, s a bennük talált örömökről. Most: „Térdműtét előtt állok.” Ó, hát *ilyen* vallásos volnék?! És a betegségig bizalmatlan másfelől...? Na persze, engem se igazán a személyes őszinteségem izgat, akkor sem, ha szerencsétlenségemre ez foglalkoztat éppen: hanem a fájdalom maga! Heideggernek és Wittgensteinnek — s általuk a bizakodóbb pragmatistáknak is — válaszul: *a fájdalom mint a Lét őszinteségi rohama!* Ez izgat, nagyon, hasonlíthatatlanul erősebben, mint az életkörülményeimet rongáló szakközösségek felelőssége vagy felelőtlenségtudata.

Illyés Gyula fordításában olvastam 17-18 évesen az ex-dadaista Tristan Tzarától: „Semmit nem tudunk, / semmit nem tudunk a fájdalomról. / A fagy keserű évszaka / hosszú nyomokat vág az izmainkba...” Többre nem emlékszem, az izmainkra is, látom már, minek? Azt viszont most is átérzem, hogy „Semmit nem tudunk, / mivel / semmit nem tudunk a fájdalomról.”

Na, és ha ez a nem-tudás egészen elhatalmasodik rajtunk? Térdem mint egy csepp a fájdalom tengerében? /A *verset,* verzót, mondanom se kell./

Adódik folyamatosság. Térdem ébresztett az időzített rádiócsipogó előtt. S az évszakokat összekavaró szélroham / jó válasz ez „őszinteségi roham” hasonlatomra!/, szemizmaimat hozta tónusba elsőként, nagyobb távolságtartásra kényszerítvén írásban, olvasásban. Nincs két hete, hogy *Dies illa* című versem zárójeleneténél visszaírtam magamban a tavalyi-tavalyelőtti vadromantikus viharokat, Van Gogh- és Vörösmarty-mámoromat, amelyben olyan vidáman tudtam együttérezni Wittgenstein színlelés-fóbiájával. Egy kitűnő példa arra, hogy a félelem nemcsak kellemetlenül lehet ragadós; hanem, igen, igencsak felemelően is. Persze, mikor minek a hasonlatává válik az ember. Továbbá: a hasonlatok közül melyekben találja fel magát, melyekben nem /, az utóbbiakat hogyan vészelheti át, mit veszíthet rajtuk, vagy mi mindent stb./; valamint, hogy feltalálhatja-e magát ugyanabban még egyszer...? Helyesen értem magam, ha azt kérdezem: hasonlatok nem pipálódnak-e ki egyszer s mindenkorra? — „A megtörténtek igen, az elmulasztottak nem.” Milyen egyszerű volna így; elfogyhatna, visszatalálhatna magához a világ. Hagyom mégis, hogy meghátráljon az eszem ettől a gondolattól. Nem pipázom, Helikont szívok, a méregdrága cigaretták között ez a legolcsóbb. Lebegtetem hasonlataimat. Fájdalmam enyhültével rám nehezül az életszerűségük; valószínűtlenül életszerűek, életellenes gondolkodásom tehát táplálkozhat belőlük is. Nagyvonalúan és megadóan fogalmazva. Magatartásom persze még így, ilyen nagyvonalúan sem képes fedni a gondolataimat; engedek a viccnek: őszinteségi rohamomban szégyent vallok. A postaládából ajándékkönyv zuhan ki, baráti küldemény a *Múlt és Jövőtől,* verseskötet, a címe: *hamvasztókönyv.* Kisbetűvel a címkezdés, a verscímek, a mondatkezdések, ahogy én is szerettem nemrég belevágni a kisebbségeimbe, utoljára, egy/d/-öntetűen épp „a víz most a hamutartóba csöpög” kezdetű *cselekmény*-könyvem írásakor. Két héttel ezelőtt pedig szintén a *Dies illa*ból hagytam ki egy közben adódó, elszólás értékű cselekvésmotívumot: „Kanalammal hamutartóba nyúltam.” Izgalmamban annyira kihagytam, hogy mindjárt két Helikonra gyújtottam rá. Nem oltották ki egymást.

Extra-lights-systole.

Egyetlen, egyenetlen... Megint nem fogom kibírni, hogy ne szóljak Egyenlőség utcámról? Krónikus eredetgyűlöletemről, amely, járjak bármikor, bármerre, igazából mindig csak az Egyenlőség utcát túrja fel bennem...? Közműves-ítése óta már az álmaimban sem találom ott a helyemet; semmi kedvem, úgy látszik, lépést tartani a rendszerváltással.

Mondatfoszlányra riadok fel, hajnali részegségemben a csipogó helyett csatornára tolhattam át az ébresztőgombot — változtassunk önkínzásmódszereinken...(?) Álmomból nem hozok semmilyen hasonlatot. A harsogó foszlány tagmondat: „...nem csak gyógyhatása van...” A végét magam, reflexből vágtam el, ne adjak helyet egyéb hatásoknak, de legyek kész bármikor, bárhol megállni így egy küszöbön. A többi mind maradhat esetleges. Fájdalomkészségünk — és a többi mind. Másfelől ugyanakkor mégsem tehetek / jegyezhetek, válogathatok, válaszolhatok, kezdeményezhetek stb./ úgy, mintha nem történt volna semmi. Semmi érdemleges. A térdemből, például, mintha kiállt volna a fájdalom, versem így nem is poén már, valamiért nagyon nincsenek az ínyemre a kitalált dolgok. Sértegetik a tűréshatáromat. Hagyján. Nem győzöm emlékeztetni magamat sérelemalapjaimra, hozzájuk mérjem a jelen képzetűeket, képzelőerőnk úgysem árulhat el többet a gyámoltalanságunknál. Ez pedig miért zavar, hogyha éppen meseszerűen jelenik meg? Pietikusan. Versem az olvasó térdén, majd /vagy előbb/ cserébe' térdemen az elgyötört olvasó feje; ahogy tegnap próbáltuk ezt egymással végig, a *hamvasztókönyv* meg én. Piétám, most látom, úgy hat, mint egy abszurd allegória, nem baj, örülök neki, legalább elsüthetem a becketti realizmus alapviccét. /Mindegy, ki áll a küszöbön, kik várakoznak a belszínen./ „Ja, csak te vagy az?!”

Mauro János

KÁNTOR ZSOLT:

A falevél

Ahogy kiesik a lexikonból a falevél,
megremeg, akár egy kérges,ráncos kéz,
préselt, gyűrött múlt, mennyi hajnal van benne,
esők, darazsak emléke, május, június melege,
keserű, gyógyító nedvek, rostok,
inak, erek, alkonyi szomorúságok, óvatos érintések,
magány, együttlét, fegyelem és figyelem
egymásba nőtt redői, lemondás, füst,
suttogás, szomj, érintések nyomai, árnyak, éjek,
bíbor, arany, felejtés, szél,
az erdő szaga, könnyek, szavak illékonysága,
mennyi idő, ima és lobogás, hajlongások,
tépelődések pora, nevetés, vihar, csend,
sejtelmek bezártsága, élet, remény széthullása,
zene, bogár-lábacskák kaparászása,
ásítás, ősz, titokban elrebegett vallomások,
tűz, ágak zaja, ajkak egybesimulása, forrósága,
megérett világ, lebomló lét,
miért hagyod el ezt az édes régiót,
ahol hűlt helyedet senki nem siratja?

MR. D. J. TANDORI

Lórajz mint erkölcsi állag

— Na, és ehhez akkor még az angyalok is! —

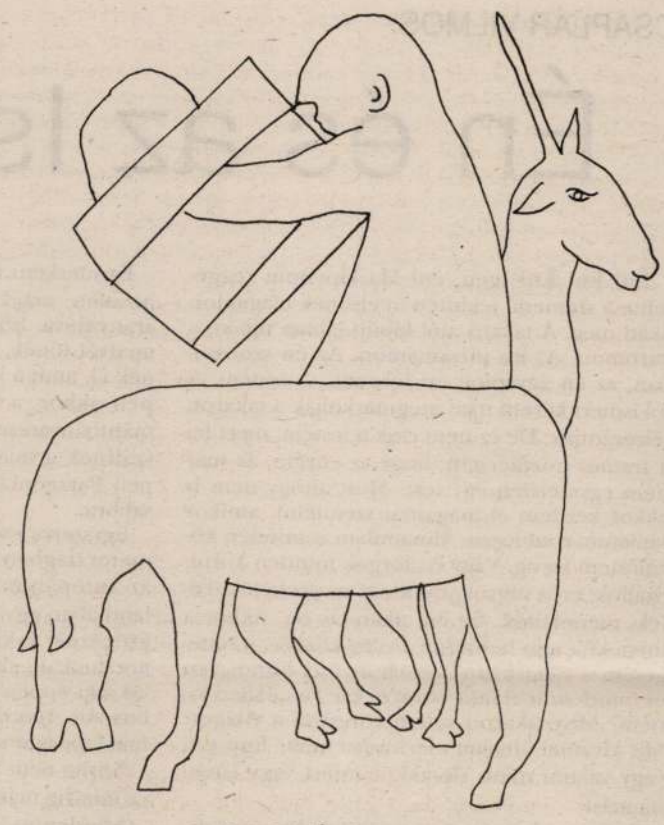
Egykor majdnem minden lónévről eszembe jutott valami; most majdnem mindenről valami lónév jut az eszembe. Nem fedem fel kártyáimat, aki érti, a kevésből is ért. Hát nem csodás-e, hogy egy ló apja Dubasoff, de már a nagyapja Ascertain? Nem biztos, lovaknál már a nagyapa sem biztos? És így tovább. Van olyan ló, hogy Monkey Ago, Sir Peter Lely, Lackli és Dackli, meg satöbbi. Kedvenceim, ezeket magam találtam fel: Kakukkoló Kukkoló, Pápuább a Pápánál, Csávó Cunci és örök ellenfele, Salátabár. De csakugyan volt Korogho nevű lovam Párizs mellett, amikor meglehetősen éheztem is hozzá, és egy Éji Saláta nevű lovat üldözött 1 mérföldön. Nehéz fogadni ilyenkor.

Marad, emlékül főleg, az erkölcsi állag. Én ezt építem, bár állítólag személyközi nihilista volnék. Kandinszkij, Chagall, Marc — remeklovakat alkotott, mesterműveket. Könnyű kézzel. Alacsonyra helyezve a mércét, az igényt. A lelküket festették, azt a nagy lelküket. Én magát a lovat akarom lerajzolni, és ezt: 1./ hajnali órán gyártom, amikor senkit se zavarok vele, mint például írógépzajjal tenném óhatatlan, 2./ hatalmas munkát ölök bele a dologba, 3./ a dolog pedig az, hogy tök amatőr munka jön létre. Mint Camus *Pestis* c. könyvében az amatőr író: 1 mondatig jutott, a Bois de Boulogne-ban kilovagló úrlovasról. Aztán meghalt. Angliában a — különben gyakorta kitűnő, profikat is verő — versenylovas amatőrök neve előtt „Mr" áll. A profi, az csak „hallja maga, Dunwoody; hé, Maguire". Erkölcsi erővel és lelkesedéssel rajzolva Mr, úr maradtam!

PELLE JÁNOS:

A GYÁSZ IDEJE

Luzsica Árpád rajza

Írhatnám e sorokat zárt intézetben, vagy otthon vegetáló idegbetegként is, akinek az orvosa meghagyta, rögzítse, mire gondol naphosszat, miféle őrült eszmék cikáznak át az agyán. Kézenfekvő ez a terápia olyasvalaki esetében, aki egykor könyveket publikált, s bár régesrég feladta „ irodalmi ambícióit", nem teljesen idegen tőle az önreflexió. Pszichiáter olvasóm tanulmányozhatná, milyen hatással vannak a különböző tabletták a szókincsre, a szintaxisra és a narráció síkjaira, különös tekintettel a posztmodernre. Álmélkodva fedezné fel, hogy a kicsiny, sárga tablettákat szedve hosszan, részletesen ecsetelem, miként dőfnék a manikűrollóval a szemembe, hogy ne lássam többé a fiam fényképét; a fehérek azt a vágyat ébresztik bennem, hogy a lehető legbrutálisabb módon kiheréljem magam; a nagy, vörös kapszulák pedig az autoagressziót (melyre eredendően hajlamos vagyok, anélkül, hogy el tudnám szánni magam az öngyilkosságra) sajátos módon destruktív késztetéssé alakítják át.

Végül a gyászomat nem sikerült „ kiírnom" magamból. A lélek égési sebeit semmiféle csodaszer nem gyógyítja, az emlékek felidézése pedig, ameddig a veszteség friss, s még ott lüktet a halánték mögött, csak fokozza a fájdalmat. Így néhány hét múlva abbahagytam a tabletták szedését, megrettentem furcsa, meleg fényű izzásuktól. Néhány szónál nem jutottam tovább a kitárulkozásban, mert működésbe léptek a gátlásaim. Alighogy tollat fogtam a kezembe, megválaszolhatatlan kérdéseket tettem fel magamnak. „ Mire való ez az egész? Csak nem akarsz orvosi rendelvényre visszatérni az irodalomhoz? Nem gyötrődsz eleget, hiányzik, hogy egy szerkesztő, miután biztosított a részvétéről, azon nyomban kivesézzen?"

A tükörbe néztem. Megtört, középkorú, hízásra hajlamos férfit láttam, hamvába holt, ostoba reményekkel. Élnem nincs miért, meghalni korai — vagy már visszavonhatatlanul elkéstem vele. Okádni tudtam volna magamtól. A legsötétebb tragédia mélyén is működött az absztraháló képességem, ez a társadalomfilozófián, történelmi és pszichológiai stúdiumokon iskolázott istencsapása, mely szinte kezdettől fogva leállíthatatlan masinaként zakatolt bennem. Azon mesterkedett, hogy elidegenítsen a fiam emlékétől, Seneca *Vígasztalásait*, Marcus Aurélius *Elmélkedéseit* olvasta a fejemre, s közben a fájdalomhullámokat azonosítani, eredetüket lokalizálni igyekezett. Két évbe telt, amíg kicsírázott bennem a vágy, hogy megkíséreljem a lehetetlent, s legalább képzeletben megpróbáljam visszahozni őt. Írnom kell, hogy dacoljak Malach Hamovesszel, akitől még az Úr is borzadt, úgy küldte el a dolgát végezni, hogy nem viselte el a látását. *Te kegyetlen halál, rejtsd el erőszakosságodat, fátyolozd el a rothadásodat, öltözz ifjúságba és dicsőségbe, és hozd el Nekem Ábrahámot, a barátomat.*

Már azt hittem, szembenézhetek vele, nem tör rám hátulról, alattomosan, hanem úgy jön, ahogy szokott, nyeglén. Tüdőrákként jelenkezett be, homályos eredetű fuldoklási rohamok formájában, 1987 májusában. Ocsmány jeleneteket produkáltam: levegő után kapkodtam, a fejem elkékült, a legváratlanabb pillanatokban harákoltam és hörögtem. A diagnózis dodonai volt, s a kivizsgáló orvosok szerét ejtették, hogy négyszemközt beszéljenek a feleségemmel: ettől már az elején tudtam, hányadán állunk. A vizitek után a család „ különös figyelemmel és tapintattal" vett körül, kilenc éves fiam is odaült az ágyam szélére és lelkesen mesélt arról, milyen jó lesz majd együtt lubickolni a Balatonban — ha eddig kétségeim voltak, ez meggyőzött arról, hogy az öldöklő angyal már szemrevételezte a lakásunkat, és keresztet rajzolt az ajtónkra.

Valahogy mégis úgy éreztem, hogy a játszma akkor még nem dőlt el. A tudatom mélyén sejtettem, hogy ez a tébolyult betegség, melynek kivizsgálására végül befeküdtem a budakeszi szanatóriumba, valahol kapcsolatban van Faffnerral. Azt a gyapjas hajú, szemüveges törpét neveztem így, a Rajna kincse után, akit váratlanul főnökké neveztek ki abban a kulturális intézményben, ahol akkoriban dolgoztam. Ahogy megláttam, rossz érzés fogott el, pedig a bemutatkozáskor igyekezett barátságos hangot megütni. Felemlegette, hogy ha nem is a könyveimet, de legalább a címeit olvasta. Elvárta ugyanakkor, hogy én is tudjak nyelvészeti publikációiról, s értésemre adta, hogy kettőnk babérjai kellemesen legyezgetik hivatalunk szakértettségizett káderigazgatójának hiúságát.

Csakhogy a nyelvész-törpe nyilvánvalóan őrült volt, s ennek az elviselése meghaladta a lelkierőmet. Félóránként fogat mosott, leküzdhetetlennek érzett szájszaga miatt, ami annyira zavarta, hogy két gargalizálás között különféle spraykkel permetezte a gégéjét. „Látod, itt vannak a gyerekeim, akiket a feleségem, ez a szörnyű teremtés, kivitt Ausztráliába, a lehető legmesszebb tőlem, csak azért, hogy soha többé ne láthassam őket. Hát ki lehet ezt bírni?" kérdezte tőlem az orális higiéné megtestesítője, s közben átkarolta a vállam. Mentolszagú bizalmától csuklani kezdtem, s néhány nap múlva, amikor megtudtam, hogy Faffner nemcsak őrültként viselkedik, de tényleg az — válni készülő hitvesére kalapáccsal sújtott le néhány évvel azelőtt, s a bíróság elrendelte elmeállapotának megfigyelését —, kitört rajtam az első fuldoklási roham.

Meleg május volt, a szanatórium parkjában vártam a feleségem és Danit. Ő előrefutott a fehér, kavicsos ösvényen, s én pizsamában és köpenyben letérdeltem, a karomat széttárva vártam: az arca örömtől sugárzott, szemében tükröződött az ég kékje. Kilépve az ütött-kopott, évtizedek óta felújításra váró épületből, magam mögött hagyva zsugorodó tüdejük maradékán tengődő betegtársaimat, ott, a kilátó alatt, a virágba borult parkban, a fiamat átölelve honnan is sejthettem volna, hogy Malach Hamovesz mégiscsak szemet vetett ránk?

Bár a fuldoklási rohamaim ritkultak, még tartottak. Egy éjjel, amikor a légszomjtól felriadva, habzó szájjal kirontottam a folyosóra, hogy egy nyitott ablakot találjak, beleütköztem egy idősebb nővérbe. A görcstől összegörnyedtem, ő mögém került, hátulról megragadott, rengő mellhez és hasához szorított. „ Szegényke, epilepsziás", mondta előrohanó társának, „ készítsd az injekciót!"

Volt ott velem a szanatóriumban egy könyv: igazán odaillő. Susan Sontag: *Death Kit*. Később *Halálkészlet* címmel jelent meg magyarul, több mint húsz évvel azután, hogy először kiadták New Yorkban. „ Ezt olvasod, papa?" — kérdezte a fiam, amikor a parkból felkísért a kórterembe, s az éjjeliszekrényben elhelyeztük a dobozos süteményt és az üdítős üvegeket. „ Te akartad, hogy ezt a könyvet hozzam neked Londonból. Forgasd, ha már három fontot adtam érte" — tette hozzá a feleségem.

Azzal tettem le a remekműként beharangozott regényt, hogy ha ezt a nyavalyát megúszom, még gondolatban sem tekintem magam többé írónak. Ha nincsenek tények, ha a halál csak egy, a lehetséges fikciók közül, nincs irodalom sem. Én nem tudok intellektuálisan szenvelegni a létről és nemlétről, alagutakban fellobbanó és kihunyó gyufákról példálózva. Azóta csak kívülről figyeltem, hogy a hazai posztmodern literátorok cohorsa húsz-harminc éves késéssel miképp merül el a halálon való allúziókban és exkluzív áthallásokban gazdag töprengésbe. Minden sorukon érződik, hogy csak teleszkópjuk gonddal csiszolt lencséjén, biztonságos távolságból méregetik a kaput, melyen a végzet egyetlen pillanat alatt átrobogott velem. A gyász és az arról való szenvelgő eszmefuttatás közötti szakadék mélységét csak itt, a túlsó parton érezni.

A kép visszatér: Dani előreszalad, hirtelen nyoma vész. Eltűnik mellőlem az őszi esőben a demokratikus charta tüntetésén, fáklyával a kezében, tavaszi napsütésben az Oszolj-tetőre menet, fehérlő sziklák között, nyári melegben, a Sportuszoda lelátója alatt, miközben fagylaltért állok sorba. Soha nem tudtam felfogni, hogyan veszhetett bele a semmibe hirtelen, és amikor megjelent, maga se tudta, merre járt. Persze, a gyerekek a maguk módján látják a világot, s egy szokatlan zaj, vagy egy elrepülő lepke máris elfordítja a figyelmüket. De ez akkor sem magyarázza, miért fogócskázott velem annyit, s figyelte végül mosolyogva, amint a tömegben kétségbeesetten keresem a tekintetemmel, vagy lihegve törtetek fel a fennsíkra, hogy megtaláljam. Amint eltűnt, bűntudat tört rám, szinte éreztem, hogy többről van szó, mint játékról, ez a gyerek mintha a föld fölött lebegne, s két kézzel kell tartanom, nehogy elsodródjon mellőlem.

Érdekes, az anyjával soha nem szórakozott úgy, mint velem. Nekem üzent csak, hogy soha, egyetlen pillanatra sem vehetem biztosra a létét. Azt játszotta, hogy csontos kamasz kezét, mint két lábszárcsontot a nyakára helyezte, s azt színlelte, hogy halott. Csakhogy én ezt soha nem vettem komolyan, hiszen a morbiditással való kacérkodás elmúlik a serdülőkorral, igaz, még csak az elején vagyunk, de majd abbahagyja, ha nem reagálok rá. Az anyját viszont garantáltan sikerült kétségbe ejtenie kivillantott szemefehérjével és leejtett állával. Amúgy is minden percben aggódott érte, mintha csak fel akarta volna készíteni magát a gyötrelemre, mely azon a vasárnapon szakadt rá. Betegségeiben már a közelgő tragédia előjeleit látta, és amikor egy gyomorrontástól legyengülve érkezett meg egy edzőtáborból, valósággal nekem esett. „ Hát nem látod? Rákos, el fog fogyni, menthetetlen, csak te nem veszed észre az ostoba szemeddel, az örökös bizakodásoddal, térj észre, az ég szerelmére..."

Nem volt daganat sem benne, sem bennem, legalábbis addig az áprilisig. A szanatóriumi májust még augusztus követte, amikorra elszántam magam, hogy otthagyom Faffnert, s az intézményt, melynek addig a kenyerét ettem: nem leszek író, de „ kulturális ügyintéző" sem, elég volt a kalapácsos őrültből. Ettől a döntéstől azonnal jobban lettem. Már csak elvétve fuldokoltam, amikor leült velem egy pszichológus (azóta nyomát vesztettem, pedig kerestem, mikor rámtört a vész, de hát neki sem lehetett panaceája), s elmagyarázta, hogy idegrendszeri alapon képződő glottisz görcseim voltak, mert nem tudtam elviselni a feszültséget, melybe hirtelen belecsöppentem. Amúgy ez a kór nem ritka, benne van a szakmai kézikönyvekben. Azzal, hogy nevén nevezte, mintha varázslat gyógyított volna meg, elmúlt a bajom.

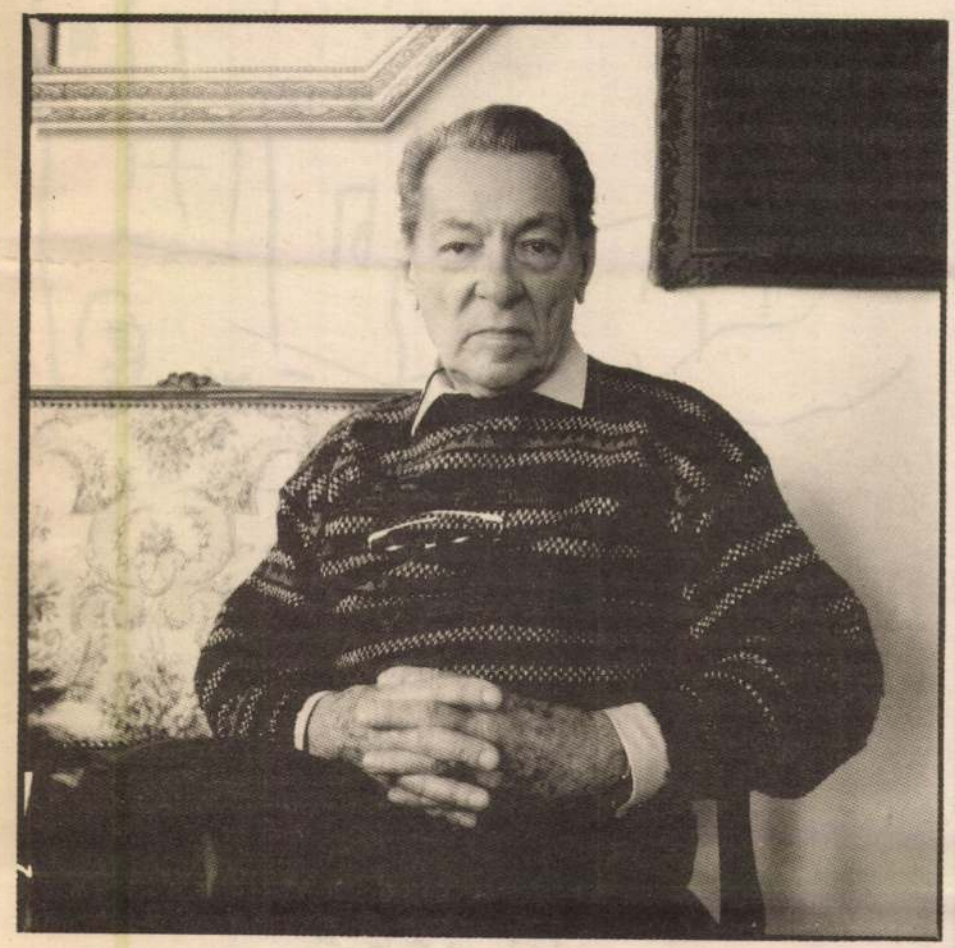
Síelni mentünk hármasban, de csak én csatoltam fel a lécet. A fiamon kitört a bárányhimlő, ami azzal fenyegetett, hogy nyomban el kell hagynunk a szállodát. A rossz hírek szélsebesen terjednek, az igazgató már aznap beszélni akart velem, hogy felszólítson, vigyem el őt egy helyi orvoshoz. „ Der Artzt muss ihn sehen", közölte kategórikusan, de akkor már bejelentkeztem vele a helyi poliklinikára. Másnap kedélyes doktor bácsi mérte végig piros kiütésekkel teli testét. „ Leicht Fall", nyugtatott meg mosolyogva, aztán szlovákul mondott valamit az asszisztensének. „ Könnyű eset", maradhatunk, az egész csak zavaró közjáték, majd az anyja őrzi a szobában, ő úgyis retteg a hótól. Ott töltjük a szilvesztert is, úgy, ahogy terveztük. Búcsúzik az 1989-es év, vajon mi vár ránk?

Éjjel süvít a tátrai szél az ablakunk alatt, Zsolna központi terén az irdatlan Lenin-fej körül kavarognak a hópelyhek. Vége a szilveszteri bulinak, amelyre Dani végül lejött az étterembe. Az arcán már nem is látszott a variola, úgy fújta a trombitát, mintha egészséges lenne, mint a makk. Az ablakon kibámulva hallgatom a testek szuszogását, és érzem az idő múlását. *Tempus edax rerum*, a mindent elpusztító. Hatalmáról a legtöbbet mi, évezredeket átélt zsidók tudunk, de annyit azért mégsem, hogy megérezzük, mikor vetődik ránk a halál árnyéka.

„Bevonultak az oroszok a Hunniába"

Makai Árpád operatőr

Makai Árpád, mint oly sokan, hazajött '89-ben. Maradhatott volna nyugodtan New Yorkban, hisz az ő története is ugyanolyan karriertörténet, mint amivel az emigráció keseríteni szokta az itthon maradott szerencsétlenek nagy részét. Dolgozott együtt Scorsesével, Jan Kadarral, Faye Dunawayjel, Robert De Niróval. Operatőri munkájáért többször kapott Golden Globe-díjat. Soha nem adta el magát Hollywoodnak, független filmesként élte túl századát. A nyolcvankét éves mesterrel pályájának kezdeti korszakáról beszélgettünk.

Fotó: Lukács Dávid

Magyar Narancs: Milyen családban született Makai úr ?

Makai Árpád: Köszönöm kérdésed, jó. Apám orvos volt, anyám anya. Erdélyben születtem, s az első mozgóképes élményem is ide köthető. Akkoriban vándorkinematográfusok járták Erdélyt, elég primitív géppel vetítettek egy sátorban. Nyolc-tíz perces kis epizódok voltak ezek, mi ott ültünk öt-hat évesen a padokon, és nagyon élveztük. Emlékszem az első filmre is, amit láttam. Az úgy kezdődött, hogy a vásznon megjelent a VÉGE felirat. Így kezdődött minden. A gépész nem vette észre, hogy fordítva vetíti a filmet, amin egy ember ült egy csónakban, s evezett, de visszafelé. Mulatságos volt, de nekem így sokkal jobban tetszett. Jóval később jöttem rá, hogy valójában ilyen a film. Mindent meg lehet vele csinálni, nincs abszolút szabály.

MN: Hogyan lett operatőr?

MÁ: Természetesen nekem is volt gyerekkoromban fényképezőgépem, s már akkor eldöntöttem, hogy képeket fogok csinálni. A Hunniába ismerősökön keresztül jutottam be. A Hunnia állami vállalat volt, három minisztérium alá tartozott. A kultuszhoz, a kereskedelmihez, illetve az iparihoz. Mindegyik jelölhetett egy-egy embert gyakornoknak. Így kerültem én is a stúdióba. Ez egy évig tartott volna, de állandóan változtak az igazgatók, elfelejtették megszüntetni a 80 pengős béremet, amit akkoriban elkölteni sem lehetett. Illetve fiatal voltam ahhoz, hogy ilyesmihez értsek.

1934-ben nagy volt a sürgés-forgás a Hunniában. Itt forgattak az angolok, franciák, németek, sőt, még amerikaiak is voltak. Én a kameraosztályon dolgoztam mint segéd-segéd-segéd, s állandóan ott téblábóltam a kameramanok körül. Figyeltem, hogy mit csinálnak. S akkor rájöttem újra, hogy nincs szabály, mindenki azt csinálja, amit elképzel. Két év múlva már én vigyáztam a kamerára, s így talált meg a szerencse. Az mindig kell. Német–magyar koprodukcióban készült a *Tokaji rapszódia*. Hiányzott pár kinti felvétel. S az igazgató mondta, hát csinálja a Makai. Nekem nem volt semmilyen gyakorlatom, de megcsináltam, úgy, ahogy a kamerán keresztül éreztem. Ezt vagy érzi az ember, s akkor operatőr lesz belőle, vagy nem. Másnap a vetítőben, mikor visszanézték, kitört a taps. S ez nagy szó volt, hisz engem akkor nem ismert senki.

1939-ben volt az első önálló forgatásom Balogh Béla bácsival. Ő még a némafilm nagy mestere volt. Rendkívül érdekes volt vele dolgozni, hisz a színészek még a némafilm stílusjegyeit hozták. *Karosszék* volt a címe, Szeleczky Zita és Szilassy László főszereplésével. A kritikusoknál siker volt. Inkább éreztem, hogyan kell világítani, a kamerát mozgatni. Nem is nagyon volt időm gondolkodni a történeteken, mert ettől kezdve évi tíz filmet forgattam, főleg külföldieknek. Rám kaptak, mert rendkívül gyors voltam. Míg mások 5-8 percet, addig én 25 percet is leforgattam készre egy nap alatt. A producereket pedig ez érdekelte. Ez a rengeteg munka '41 körül kezdett csökkenni, elmentek az idegenek, s akkor már magyar filmeket is csináltam.

MN: Miben volt más a látásmódja ?

MÁ: Ez előttem sem volt teljesen világos. A forgatókönyv elolvasásakor megjelent előttem a film, s utána már nem nagyon változtattam.

„Hát mert iszákos volt."

MN: Mik voltak az első sikerek?

MÁ: A *Gül Baba* dicséretet kapott Velencében, s hát az *Ének a búzamezőkről*. De Karády Katalin is velem debütált a *Halálos tavasszal*.

MN: Tényleg szexszimbólum volt Karády?

MÁ: Szexszimbólumnak csak azok tartották, akik nem ismerték közelről, csak fényképről. Negyvenkettes lába volt, tenyeres-talpas, mint egy jutasi őrmester. Ugyanakkor misztikus aura lengte körül. Rendkívül kedves asszony volt, aki olyan hanggal rendelkezett, hogy avval mindenkit elbűvölt.

MN: A film vetkőző jelenetében az árny kifejezetten kívánatos dívát sejtetett.

MÁ: Hát persze. Féja Géza felesége volt a dublőr. Vagyis az ő árnyékát látjuk. Problémát a csókjelenetek okoztak, mert Jávornak kisebb volt a feje, mint Karádynak. Csalni kellett a kettőseiknél mindig, nehogy kiderüljön a különbség. Jávorral jó volt dolgozni, igazi úriember volt. Sajnos, később inni kezdett, rabiátussá és megbízhatatlanná vált. Már nem lehetett vele művészetről beszélni.

MN: Miért ivott?

MÁ: Hát mert iszákos volt.

MN: De mi volt az oka?

MÁ: Hát miért, miért... mert szerette a szeszt.

MN: Miért hagyta el Makai úr az országot?

MÁ: 1948 őszén befejeztük a *Talpalatnyi földet*. Decemberben volt a bemutató, s rá két hétre már Bécsben voltam. Akkoriban kezdték nekem mondogatni, hogy mi is a szocialista realizmus. Nekem fogalmam sem volt róla, hogy mit jelent, főleg vizuális értelemben. Elkezdtek beleszólni a munkámba, egyre többen, egyre többször.

MN: '48-ban világosan lehetett látni, hogy mi készülődik itt?

MÁ: Ne vicceljél. Hisz negyvenötben bevonultak az oroszok a Hunniába. Jöttek a kerteken keresztül, át a stúdión. Ott húzódott a front. Abszolút lehetett látni, hogy mi készülődik.

*

Még órákig mesél. Az afrikai, dél-amerikai forgatásokról, a reklámfilmekről, amiket igazán szeretett csinálni. Arról a nyolc évről, mikor gyárban dolgozott, s látóhatáron sem volt a film. S hogy milyen érzés volt hazajönni.

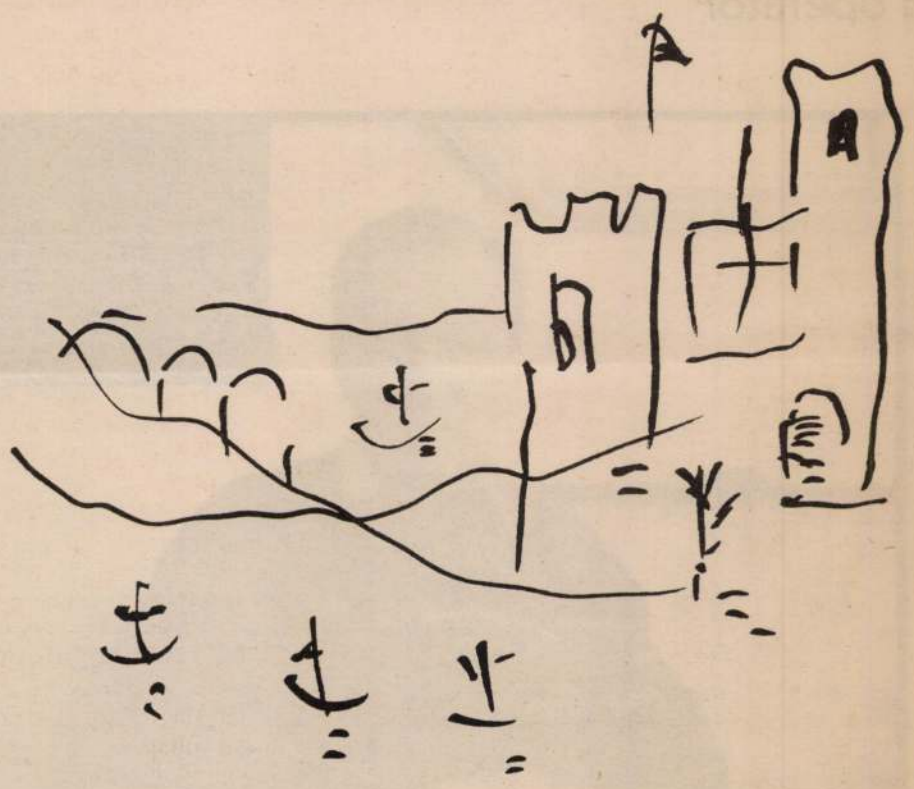
MN: Apropó, megkeresték Magyarországon, hogy átadja a tapasztalatait?

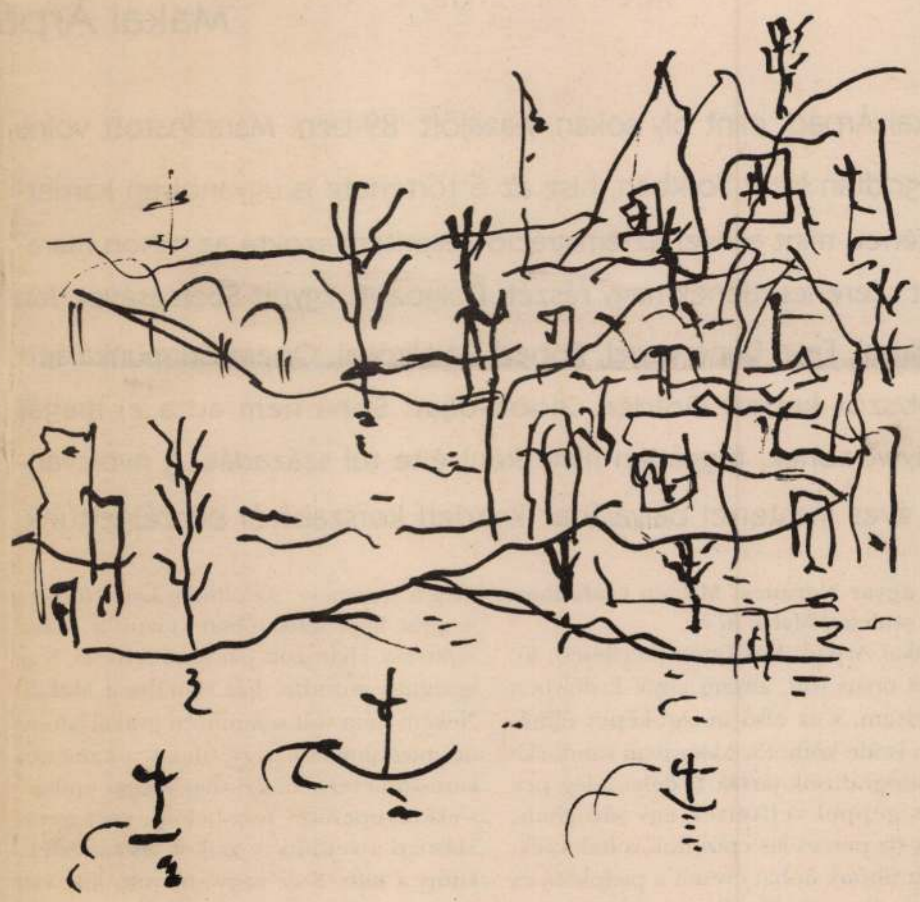
MÁ: Persze, megkértek, hogy egy filmes jellegű összejövetelen segítsek angolt fordítani.

Bakács Tibor Settenkedő

FORT GULF SHAADI

td 1995

td 1995

GULF SHAADI

TANDORI DEZSŐ

Ifjúkorom egyik kedvenc olvasmánya volt a *Testvérmúzsák* című könyv, amelyben számos művészt más oldaláról is bemutattak. Kassák írt és festett, Goethe írt és rajzolt. Oldenburg és Kondor Béla remek költő, Paul Klee kamarazenész volt. A sort igen hosszan folytathatnám. Ezeknél az eseteknél nem beszélhetünk *Gesamtkunstwerk*ről, csak a kifejezésmód más-más lehetőségeibe kóstolgattak bele a fejek. Olykor ezek a melléktevékenységek, melléktermékek egyenértékűvé váltak a főtevékenységgel. Az, hogy a fotósok csak kattintgatnak, a festők agya csak színes paletta, a zenészek pedig csak a zene nyelvén tudnak dudorászni, így nem igaz. Nyilván akadnak végletes esetek, szakbarbárok vagy reneszánsz figurák. Tandori Dezső egyik sem. Ő remek kalandor, aki most a grafikai kifejezés mezejére kalandozott. Én magam is kalandor volnék az írás mezején. Mindent összevetve tehát két kalandor találkozása érhető tetten ezen az újságoldalon.

Tooth Gábor Andor

HALÁLOZÁS

Megrendülten tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és tisztelték, hogy

PINTÉR JÁNOS

nyugállományú ezredes (pénzügyi) 78 éves korában, súlyos betegség következtében elhunyt. Temetése 1995. július 12-én 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben. A gyászoló rokonság és Gelencsér család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

BÓDECS ALADÁR

okl. gépészmérnök, az Állami Energiafelügyelet nyugdíjas műszaki igazgatóhelyettese 1995. június 26-án 68 éves korában elhunyt. Az energiafelügyelet saját halottjának tekinti. Temetése 1995. július 11-én 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben (főbejárat). Gyászolják: felesége, anyósa, rokonai, barátai, munkatársai. (232060/1K)

Fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. HORVÁTH MIHÁLY,

a néphadsereg volt tábornoka, anyagtervezési csoportfőnök, életének 81. évében elhunyt. Végső búcsúztatása július 11-én, 10.30 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában. A gyászoló család. (232148/1K)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. MÉNESI GYÖRGY,

a Külkereskedelmi Minisztérium és a NIKEX KKV volt munkatársa, életének 84. évében, hosszú szenvedés után, 1995. június 28-án elhunyt. Temetése 1995. július 18-án 10 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben. A gyászmisét 1995. július 18-án 17.30 órakor a Bazilika Szent Jobb kápolnájában tartjuk. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága édesanyám, nagymamánk,

KARDOS JÓZSEFNÉ (JUCI NÉNI)

1995. július 5-én, életének 79. évében, türelemmel viselt, hosszú szenvedés után elhunyt. Végső búcsút 1995. július 9-én 10 órakor a Kozma u. 6. szám alatti izraelita temetőben veszünk tőle. A gyászoló család.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetünket szeretnénk kifejezni mindazoknak, akik drága halottunk

TAKÁCS FERENC

nyugalmazott ezredest utolsó útjára elkísérték és részvétükkel fájdalmunkban osztoztak. Külön köszönetet mondunk a Budapesti Hadkiegészítő Parancsnokságnak és a Polgári Védelem Pest Megyei Parancsnokságának. A gyászoló család. (232061/1K)

Ezúton is köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik

DR. BADOS ISTVÁN

ny. gazdasági tanácsadót, a Magyar Posta halottját 1995. július hó 3-án (hétfőn) a Rákoskeresztúri új köztemetőben utolsó útjára elkísérték, megrendülésüket és együttérzésüket kinyilvánították. A gyászoló család és a Magyar Posta Rt. (141203/1H)

Ezúton mondunk köszönetet annak, aki

DR. HORVÁTH ANDRÁS

ideggyógyász temetésén személyesen részt vett, vagy részvétét egyéb módon kifejezve fájdalmunkat enyhíteni igyekezett. A gyászoló család. (232200/1K)

Állás

KÖZÖNSÉGSZOLGÁLATI IRODÁNKBA KERESÜNK MEGBÍZHATÓ, GÉPÍRNI TUDÓ, REKLÁM- ÉS SZÁMÍTÓGÉPES ISMERETEKKEL RENDELKEZŐ MUNKATÁRSAKAT HIRDETÉSFELVEVŐNEK. Tárgyalóképes idegennyelv-tudás szükséges. Érdeklődni a 138-2369-es telefonon, 9–14 óráig.

A FŐTAXI AUTÓKÖZLEKEDÉSI ÉS SZOLGÁLTATÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG főállású, mellékfoglalkozású és nyugdíjas munkatársakat felvesz TAXI-GÉPKOCSI-VEZETŐ munkakörbe. Alkalmazás feltétele: B kategóriás jogosítvány, pályaalkalmassági vizsga II. fokozat, személytaxi-vezetői szakvizsga. Képzési lehetőség biztosított. **Jelentkezés személyesen:** Budapest VIII., Asztalos S. u. 13. Telefon: 210-1370. (F)

☎ **Babysitter Nyugat-Európában:** 260-6199. (134527/10T)

Szitázásban, tamponnyomásban jártas munkatársakat felveszünk budaörsi munkahelyre. Érdeklődni: 153-6865, munkaidőben. (231003/3K)

Élelmiszer-kereskedelemben jártas üzletkötőket keresünk pékipari termékek forgalmazására, progresszív jutalék, karrierlehetőség: 116-3444.

☎ **Bútorgyár keres** budapesti export bemutatóterem irodájába területi képviselőt, Budapestre és Dunántúlra. Fa- és bútoripari képzettség, ill. gyakorlat, nyelvismeret előny. Jelentkezni munkaidőben: 188-7637-es telefonszámon. (139743/6H)

☎ **Országos hálózatunk** kiépítéséhez első munkatársainkat keressük. Jelentkezés rövid önéletrajzzal: Főnix Keresekedelmi és Szolgáltató Iroda, 6347 Érsekcsanád, Pf. 10. (139785/7T)

Magas jövedelem – mellékfoglalkozásban! 06 (20) 413-831.

☎ **Babysitter külföldön?!** 153-2818. (140326/3T)

Fiatal betanított munkásokat, hegesztő, lakatos munkaerőt alkalmaz AVA Kipufogó Gyár. Bp. XIII., Tahi út 108. (140-3550.)

A MATREX TERÜLETI KAPCSOLATTARTÓ MUNKATÁRSÁT KERESI MINDEN MEGYESZÉKHELYEN. Érettségivel és saját gépkocsival (lehetőleg kombi) rendelkező, max. 35 éves fiatalok jelentkezését várjuk, akik jó problémamegoldó készséggel, kifinomult esztétikai és erkölcsi érzékkel hiszik, hogy civilizált, európai életszínvonalat rendszeres, odafigyeléssel és örömmel végzett, kemény munkával lehet elérni.
A pályázatokat (önéletrajz, fénykép) 1995. július 13-ig, a Matrex, 1115 Budapest, Sárbogárdi út 7. címre kérjük.
(Telefon: 186-3159.)
(137041/2T)

UTAZÁSI IRODA keres IATA-vizsgával rendelkező, CRS-rendszerben jártas, gyakorlott repülőjegy-értékesítőket és fiatal pultosokat szövegszerkesztői tudással, idegenforgalmi pultos gyakorlattal. Jelentkezés **kizárólag írásban** szakmai önéletrajz megküldésével: TAN-TÚRA titkárság, 1066 Budapest, Zichy J. u. 4. (F)

☎ **Kertészmérnök,** növényvédelmi szakmérnök (gyümölcs és növényvédelmi szakértő), 18 éves nagyüzemi, vállalkozási gyakorlattal állást keres. Telefon: 06 (27) 342-918. (140864/3T)

VEVŐSZOLGÁLATI VEZETŐT
(fűtéstechnika)

keresünk Európa egyik legnagyobb, korszerű fűtő- és vízmelegítő berendezéseket gyártó és igényes szervizszolgáltatásokat nyújtó cégének dinamikusan növekvő, milliárdos forgalmú hazai vállalata számára, szakirányú végzettséget, vezetői gyakorlatot és piacismeretet szerzett, németül kommunikációképes épületgépész személyében.
Feladata: márkaszerviz kialakítása, beüzemelések, javítások, szerviztechnikusok irányítása, átalánydíjas karbantartás megszervezése, ajánlatkészítés, kapcsolattartás a partnerekkel, anyavállalattal.
Pályázatát N-21699 poz. sz. megjelöléssel kérjük Siklóssy és Partner Vezetői Tanácsadó Kft. 1051 Bp., József nádor tér 8. I. 2. Tel.: 266-5235. (F)

☎ **Nemzetközi babysitter** ügynökség nyári munkára jó megjelenésű, legalább középfokú angolnyelv-tudású, fiatal munkatársnőt keres. 202-7252. (140912/3T)

A Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet pályázatot hirdet 1 fő magyar–történelem, 1 fő német–bármely és 1 fő erjedés- és üdítőital-ipari technológia szakos tanári állásra. Az állások betöltésének feltétele: egyetemi végzettség. A pályázatok benyújtásának határideje: július 21. Cím: Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, 1106 Budapest, Maglódi út 4. (F)

Közlemények, információk

Elveszett

☎ **1995. július 5-én eltűnt a** Pannusz Ruhaipari GM., Bp. XV., Mosolygó A. u. 51., Adó.: 28087177201, OTP XV., 21898158/31384/5 és a Pannus Német–Magyar Könnyűipari Kft., Bp. XV., Bezsilla N. u. 51., OTP XV., 21898158/31820/4 lenyomatú bélyegző. Használatuk a fenti dátumtól érvénytelen. (141339/1T)

Az Antenna Hungária Rt. alábbi feliratú bélyegzője elveszett: Antenna Hungária Rt. Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Rt. Budapest XI., Petzvál J. u. 31–33. Postacím: 1519 Bp. Pf. 447. T.: 203-6060 951/1. A bélyegző használata 1995. június 28-tól érvénytelen. (232267/1K)

Utazás

EGYHETES BELFÖLDI ÜDÜLÉSEINKBŐL: BALATON, TISZA-TÓ, ORFŰ, BÁNK, HAJDÚSZOBOSZLÓ, PILIS, BAKONY, MÁTRA, BÜKK 3700 forinttól. CAR TOUR: 118-0562, 118-1133. (F)

PÁRIZS TOURS-szal PÁRIZS! Autóbusszal: 6 nap/27 390, 8/33 990, loire-i kastélyokkal: 8/37 290. Repülővel: 5/59 290. Egyéni szállásfoglalás is! Jókai tér 7. 269-2500, 269-2510. (230503/1K)

☎ **Spanyolország Santa Susanna,** Hotel Don Angel*** luxus autóbusszal minden pénteken, szuper árakon! 267-8846, 267-8847, **Musztáng Utazási Iroda,** 1077 Budapest, Wesselényi u. 36. (140022/4H)

☎ **ZSÁKBAMACSKAÚT** október 17., 1 hét autóbusszal, csodálatos tengerparton, apartmanban, programokkal, ár: 15 000 Ft. Tel.: 266-0213/115, 267-9329. **CAPRI Travel** Utazási Iroda. Augusztus 4., 19. Nápoly, Capri 10 nap kedvező ár, az utolsó helyekre. (140126/2T)

☎ **A PASSPORT PLUS,** a Teréz krt. legjobb utazási irodájának rendkívüli repülőjegy-ajánlata, telefonon megrendeli és mi házhoz szállítjuk: RODOSZ 26 000 Ft, COSTA BRAVA 25 000 Ft, MALAGA 34 000 Ft, MALLORCA 28 000 Ft, TENERIFE 45 000 Ft, MADRID 35 000 Ft, BARCELONA 32 000 Ft, LONDON 27 500 Ft, MÜNCHEN 20 000 Ft, VELENCE 17 000 Ft. Tel.: 269-5681, 132-5300, 132-2750 + voice box; 34-34-717/333. (139709/7H)

☎ **A PASSPORT PLUS** (Teréz krt. 33.) legjobb utazási irodájának „MÉZESMADZAG" ajánlata: július 1–22-ig HORVÁT TENGERPART 18 850 Ft/fő félpanzióval, MAGÁN-APARTMANOK: KRK szigetén 5 percre a tengertől, 5 ágyas/3 hálószobás vagy 4 ágyas/2 hálószobás, pótágyazási lehetőséggel: 18 DEM + 100 Ft/fő. SPANYOLORSZÁG július 1–29-ig, 19 900 Ft/fő/hét, félpanzióval, szállodában. TUNÉZIA repülővel 37 900 Ft/fő/hét, 2 csillagos szállodában, félpanzióval. Luxust kedvező áron a LUXUS H. RIVIERÁBAN, 4 csillagos szállodában, félpanzióval 66 500 Ft/fő/hét. Hívjon bennünket a 269-5681, 132-5300, 132-2750 telefonon vagy a 34-34-717/333, voice boxon hagyjon üzenetet. (140204/5H)

RING '95! Görögországi különlegesség: SIVOTA-SZIGETEK, Korfuval szemben, öblökkel, homokos parttal, szállodával, reggelivel, repülővel 37 999 Ft-tól; **SKOTINA:** Platamon mellett luxusszálloda, reggelivel már 16 090 Ft-tól. Egyéb ajánlatok: KORFU apartmanban, repülővel júl.–aug. 36 390 Ft. COSTA BRAVA, repülővel, félpanzióval 40 900 Ft-tól. 1078 Bp., Nefelejcs u. 27. Tel.: 138-0015, 267-0933. (F)

London 9 nap utazás, szállás, kirándulások 29 500 Ft-ért októberig folyamatosan. Anglia–Skócia–Párizs augusztus 5–18-ig 65 200 Ft-ért. ATTILA TOURS, 161-2695. (52075/14H)

AKCIÓS AJÁNLAT: Dél-Spanyolország, La Manga-félszigetre, luxusbusszal, apartmanban, 12 nap július 14-től 25 900 Ft/fő, július 21-től 29 900 Ft/fő. Délibáb Utazási Iroda: Budapest, Irányi u. 15., 117-7005, 117-7229; Debrecen, Batthyány u. 8. (52) 319-384, 346-789. (F)

...KORZIKA SZIGETE A KORZIKA HOLIDAYS-szal... Szeptemberi társasutazások, körutazások a szépség szigetére. Utazás: luxusautóbusszal, hajóval. Ellátás: igény szerint, félpanzió vagy önellátás. Indulási időpontok: szeptember 1., 8., 15., 22. Részvételi díj: 29 500 Ft-tól 69 500 Ft-ig. KORZIKA HOLIDAYS AZ ÖN KORZIKAI PARTNERE!! Cím: 1073 Bp., Erzsébet krt. 29. Tel.: 322-0685.

AUTÓBUSZ Fuvarvállaló Iroda. Mario-Bus. Tel./fax: 342-0762, 341-4375. (231431/1K)

RING '95! AMERIKA, AMERIKA! Magyar nyelvű idegenvezetéssel, autóbuszos körutazás, 10 nap, KALIFORNIA–Las Vegas–Mexikó. Elhelyezés luxusszállodákban. Gazdag városnéző programok, fakultatív programok. Részvételi díj: 236 145 Ft. 1078 Bp., Nefelejcs u. 27. Tel.: 267-0933, 138-0015. (F)

KÖRUTAZÁSOK A CSODÁLATOS SZENTFÖLDÖN, IZRAELBEN, A CHEMOL TRAVELLEL! Utazás repülővel, elhelyezés 3 csillagos szállodákban félpanzióval. Gazdag programok, magyar idegenvezető. A NYÁRON IS NÉPSZERŰ IZRAEL: 7 napos nagy körutazás aug. 20–27. és aug. 27.–szept. 3. időpontokban, 92 900 Ft. 11 NAPOS KÖRUTAZÁS. 2 napos eilati üdüléssel szept. 7–17. időpontban 129 900 Ft; SHALOM IZRAEL: 8 napos csillagtúra körút szept. 5–12. időpontban 89 900 Ft; IZRAEL–JORDÁNIA: 10 napos körút nov. 7–16. időpontban 124 900 Ft. Chemol Travel, Budapest V., József nádor tér 8. Tel.: 266-2261, 266-2173, 266-8545. (F)

STRESSZMENTES ÜDÜLÉSEK AUSZTRIA LEGSZEBB HEGY- ÉS TÓVIDÉKEIN, HETI 9780 forinttól. CAR-TOUR: 118-0562, 118-1133. (F)

HÉTVÉGI KIRÁNDULÁSOK autóval, busszal **GÖDÖLLŐI ÜDÜLŐKLUBBA,** ebéddel, **KASTÉLYLÁTOGATÁSSAL,** zenés estékkel 800 forinttól. SILVER CLUB: 06 (28) 320-345; CAR-TOUR: 118-1133. (F)

A 10 éves Falcontravel Pannonia új ajánlatai: **KORZIKA** legszebb részén APARTMANOK, VILLÁK 15 540 Ft/apartman/héttől; SZÁLLODÁK 4540 Ft/fő/éjtől. Átkelőhelyek árusítása a MOBY LINES komphajóra! Bp. V., Alkotmány u. 20. (Nyugatitól 3 percre). Telefon: 269-5555, 269-2686. (231806/1H)

☎ **AUTÓBUSZ-RENDELÉS, mikrobusz-bérlet:** 132-1997, 132-2996. (135124/28T)

☎ **Tossa de Mar** 27 000 Ft. Párizs 8/5 33 900 Ft. Sörfesztivál Münchenben 4800 Ft! Szafari park 1590 Ft. Hetente Zürich, Stuttgart. (33) 313-455. (140633/5T)

☎ **Szuper ár a főszezonra!** Spanyolország luxusbusszal, félpanzióval július 17-től, hetente 29 990 Ft. AVANTGARDE UTAZÁSI IRODA, 1065 Budapest, Podmaniczky u. 11. Tel.: 112-3446. (140662/3T)

☎ **MIKROBUSZJÁRATOK** Stuttgart, Mannheim, Tassel, Essen, Drezda, Lipcse, Erfurt, Berlin, Zürich. Tel.: 212-3702. (140723/1T)

☎ **TENGERPARTI nyaralás** egyedülállóknak. Tel.: 166-2115, 141-2189. (140748/4T)

A tenger szerelmeseinek: Francia Riviéra! 1995. július 16–22-ig, 34 550 Ft/fő, Isztria Rabac, 1995. július 22–29-ig 24 900 Ft/fő. Utazás busszal, idegenvezetővel, elhelyezés B kategóriás szállodai szobákban, félpanziós ellátás, programok. Andóra Kft. Bp. XI. ker., Fadrusz u. 17. Tel.: 186-9536, 209-3055. (F)

SZUPER PASHA FORTUNA hetente háromszor charterjárat **TUNÉZIÁBA** július 8–július 22-ig. 1 hét félpanzióval már **37 900 Ft-tól,** 2 hét félpanzióval már: **58 600 Ft-tól.** Elhelyezés 2–3 csillagos szállodákban, 40 százalékos gyerekkedvezmény 16 éves korig. Poggyász- és baleset-biztosítás. **PASHA CLUB RAMSES** magyar klubhotel, magyar animátorok, gyermekklub tenisz, szörf gratis, svédasztal, július 8–július 22-ig. **Exkluzív, 3 csillagos, légkondicionált szálloda** 1 hét félpanzióval már: **53 900 Ft-tól,** 1 hét ellátás nélkül: **44 200 Ft-tól.** Körutazás: Tunézia felfedezése Rejtő Jenő nyomában június 18-tól, hetente. **Pasha Tours Utazási Iroda.** 1137 Budapest, Katona József u. 10/A. Tel.: 132-3740, 132-3716, 132-4117. (F)

EZ NEM ÁLOM, EZ VALÓSÁG! Ötödik születésnapunk alkalmából akciós útjaink: július 31-én, augusztus 4-én, 7-én, 11-én, 14-én, 18-án SPANYOLORSZÁGBA, Lloret de Marba, 10 nap, 7 éjszaka, **Hotel Alexis** – háromcsillagos szálloda, svédasztalos reggeli és vacsora, utazás; emeletes luxusbusszal. Ár: 34 900 Ft, gyermekeknek 12 éves korig: **28 690 Ft.** KING DEVRAN TRAVEL KFT. 1074 Budapest, Rákóczi út 64. Tel.: 121-0913, 267-8545. (F)

☎ **King Tours Utazási Iroda ajánlata:** 1 hét Krétán 39 000 Ft-tól, 1 hét Tunéziában 51 900 Ft-tól, 1 hét Egyiptomban 55 900 Ft-tól, 1 hét Cipruson 51 600 Ft-tól, 10 nap Rio de Janeiróban 140 500 Ft-tól. Részletes információ: 1056 Budapest, Irányi u. 10., tel.: 266-5917. (140871/2T)

☎ **A Minitours Utazási Iroda ajánlataiból:** Nyugat-Kréta, Chania szerdai, vagy pénteki indulással, már 36 990 Ft-tól. Sharti, Korfu, Rodosz, Mallorca, Costa Brava, olaszországi apartmanok és lakókocsik, Ciprus, Málta, Tunézia, Kanári-szigetek. Belföldi nyaralás augusztusban, előszezoni áron Gárdonyban. Gyermeküdülés Boglárlellén. Jelentkezés: XII., Győri út 2/B. 175-0019, 201-2762, 180-7554. (141118/2H)

☎ **BIBIONEI apartmanok** július 29-től kedvezménnyel. Korfu, Kréta, Rodosz, Spanyolország, busszal, repülővel. AKROPOLISZ, VII., Wesselényi u. 18. 269-6599. (140997/3H)

LAST MINUTES-akció Rodoszra, repülővel 34 580 Ft-tól; Paralia 19 780-tól; Sarti 22 480-tól autóbusszal. Tihanyi Travel, Bp., Rákóczi 78. Tel.: 122-1915, 06 (60) 318-349. (232020/6K)

NONSTOP utazás: Párizs 5050; Amszterdam, Brüsszel 6280; Frankfurt 6080; Lignano–Jesoló–Bibione 5600; Bécs 1350. Tihanyi Travel, Budapest, Rákóczi út 78. Tel.: 122-1915, 06 (60) 318-349. (232019/6K)

AUTÓBUSSZAL NAPPAL, félpanzióval, szállodában! RÓMA–NÁPOLY–POMPEI–CAPRI (júl. 26.–aug. 4.): 44 900 Ft! LIDO DI JESOLO (júl. 29.–aug. 5.): 28 800 Ft! TO-MA TOUR, 1051 Bp., Október 6. u. 22. Tel.: 153-0819. (52292/1K)

KORFU – egész nyáron, hetente repülővel! Főszezonban apartmanok önellátással – 37 300 Ft/fő/hét, szállodák félpanzióval, úszómedencével, ** hotel – 39 900 Ft, *** hotelek – 48 300 Ft/fő/hét. A részvételi díj tartalmazza a repülőjegyárat. Fakultatív programok, kirándulások! **TAN-TÚRA** Utazási Iroda, 1065 Budapest, Lázár utca 6. Tel.: 266-1386, 131-5368; 6722 Szeged, Kálvária sgt. 16. Tel.: 06 (62) 325-488.

KANÁRI-SZIGETEK A SUNDAY-jel. GRAN CANARIÁN nem éri családas. Gyönyörű környezet, középkategóriás á-fekvés. Várjuk a SUNDAY ÚDVARBAN V. ker., Petőfi Sándor u. 5., vagy hívja a 266-5792 és a 118-5069-es telefonszámokat. **LAST MINUTE AKCIÓ!** Július 8-i indulással 10 000 Ft/fő kedvezményt adunk a katalógusárból! Egyedülállók, figyelem! Július 8-i és 15-i indulással egyágyas felár nélkül utazhat velünk.

Ön már tudja? Spanyolország – Costa Brava, hetenkénti indulás. Last minute-akció: július 10-től, illetve július 17-től. 1 hét félpanzióval csak 19 900 Ft. Autóbuszjegy: 11 000 Ft. Alfa Tourist, Ferenc krt. 6. 217-4122, 218-4218. (F)

Finnországba, Dániába, Svédországba utazzon lengyel komppal. Jelentkezés: ORBIS Budapest Idegenforgalmi és Kereskedelmi Kft. Tel.: 117-0532. Fax: 117-1474, telex: 22-4033.

AKCIÓ! Nyaraljon Santa Suzannán 2–3 csillagos szállodában, 7 éjszaka teljes ellátással. 1995. július 15–22-ig, vagy 1995. júl. 22–29-ig. 2 csillagos szállodában 25 900 Ft/fő, 3 csillagos szállodában 27 900 Ft/fő. Utazás: autóbusszal 11 900 Ft/fő, repülővel 27 500 Ft/fő. Érdeklődés, jelentkezés: GREAT TOURS Kft. 1086 Budapest, Karácsony S. u. 7–11. Tel./fax: 113-9905, 134-1030, 134-5609.

Tanfolyam

OLASZ NYELVI ÉS SZAKMAI TOVÁBBKÉPZŐ ISKOLA. Kétéves, moduláris rendszerű szaktanfolyam az olasz–magyar gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok területén elhelyezkedni kívánók részére. A tanfolyam két felsőfokú szakképesítést nyújt: **idegenvezető-hostess, irodavezető-menedzserasszisztens,** a második tanévben olasz kísérőtolmács, valamint angol nyelvi képzés is folyik. Álláskövetítés a végzős hallgatóknak. Követelmény: középiskolai végzettség, középszintű olasznyelv-tudás. Jelentkezés a felvételi vizsgára: augusztus 7-ig. STUDIO ITALIA OLASZ ISKOLA, Bp. XII., Somorjai u. 1/B. Telefon: 186-8533, 166-2779. (F)

MÉG EGY LEHETŐSÉG érettségizetteknek, egyetemre készülőknek! INTENZÍV ANGOL-, NÉMETNYELV-VIZSGÁRA ÉS EGYETEMI FELVÉTELIRE vagy SZAKMÁRA felkészítő, két féléves kurzus nappali tagozaton Pécsett, a Grastyán Alapítvány Ifjúsági Nyelviskolájában. (Iskolánk a Nyelviskolák Kamarája által minősített és ajánlott nyelviskola.) Kérje részletes tájékoztatónkat. Telefon: 06 (72) 310-808, 310-807. (F)

RELAXÁCIÓS nyelvoktatás. 112-0290. (224699/1K)

☎ **OLCSÓ TENISZTANFOLYAM GYERMEKEKNEK** (4–14 évesig) 175-6163. (140545/5T)

☎ **NYELVTANULÁS,** ÜDÜLÉS GÁRDONYBAN! Angol-, németnyelv-tábor 12–20 éves fiataloknak, július 14-től 23-ig, 10 nap. Elegant Inform Nyelvstúdió, tel.: 134-4522, 133-7588. (141226/2T)

Egyéb

KÖZLEMÉNY A DÉL-PESTI KÖZÉRT ÉLELMISZER-KERESKEDELMI Rt. (1181 Budapest, Baross u. 12.) 1995. április 1-jétől december 31-ig tartó üzleti évének GAZDÁLKODÁSÁRÓL. Mérleg (adatok E Ft-ban): Eszközök (aktívák) 1994. dec. 31.: A) Befektetett eszközök 505 400; B) Forgóeszközök 209 855; C) Aktív időbeli elhatárolások 11 594; ESZKÖZÖK ÖSSZESEN: 726 849. Források (passzívák) 1994. dec. 31.: D) Saját tőke 638 992; E) Céltartalékok 32; F) Kötelezettségek 70 969; G) Passzív időbeli elhatárolások 16 856; FORRÁSOK ÖSSZESEN: 726 849. EREDMÉNYKIMUTATÁS (adatok E Ft-ban): I–II. Bevételek 10 066 394; III–IV–V. Ráfordítások 1 073 972; A) ÜZLETI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE –7578; B) Pénzügyi műveletek eredménye 10 535; C) Szokásos vállalkozási eredmény 2957; D) Rendkívüli eredmény 1505; E) Adózás előtti eredmény 4462; F) Adózott eredmény 2932; G) Mérleg szerinti eredmény 0. (F)

TERMÉSZETGYÓGYÁSZ Moszkvából! 164-0955. (231258/1K)

☎ **USA** magyar újságjába ingatlan- és házassághirdetés-felvétel. Tel./fax: (37) 385-257. (140742/2T)

MOSÓSZERRE allergiások, figyelem! 342-3112. (51992/1K)

☎ **Fogyókúra** természetesen. 132-4908. (140937/2T)

Ingóárverési hirdetmény. Tájékoztatjuk az érdekelteket, hogy Császti Ferenc önálló bírósági végrehajtó – Berndhardt Sándor végrehajtási ügyében – 1995. július 18-án 12 órakor ingóárverést tart. Az árverés helye: 1036 Budapest, Tímár u. 19. I. 62. Az árverésre kerülő ingóságok megjelölése és becslése: Primtron televideo-berendezés 50 000 Ft, videoállvány 14 000 Ft, elemes szekrénysor 50 000 Ft, Daewoo mikrosütő 20 000 Ft. Az árverésre kerülő ingóságokat 1995. július 18-án 11.45 és 12 óra között lehet megtekinteni az árverés helyszínén. Az árverési vevő a megvett ingóságokat köteles haladéktalanul elszállítani. FRUTTA Kereskedelmi Rt. végrehajtást kérő. (F)

Válóperes bírói gyakorlattal rendelkező jogi képviselőt keresünk, egyetlen válóperes ügy teljes körű képviseletére. Garantáltan stabil munkaviszonyt és jelenlegi fizetésének kétszeresét kínáljuk. Olyan jelentkező pályázatát várjuk, akit az anyagi biztonság szempontján túl szakmai ambíciók is motiválnak: több évtizedes bírói gyakorlat után szeretne tapasztalatokat szerezni a pulpitus másik oldalán és a reá bízott ügyek sokaságát kövétően egyetlen ügyet minden apró részletére kiterjedően megismerni, feldolgozni és képviselni. Kizárólag olyan pályázó jelentkezzen, aki vállalja, hogy teljes munkaerejét a megbízója által reá bízott ügy szolgálatába állítja. Sikeres közreműködése esetén megbízásunk folyamatossá válik. Pályázatát – melyet bizalmasan kezelünk – kézzel írott, fényképpel kísért bemutatkozó levél formájában dr. Bay Endre Ügyvédi Irodájába küldheti be a következő címre: 1055 Budapest, Markó u. 11. A borítékra írja rá a hivatkozási számot: M-7831. (52417/1K)

ÉRTESÍTÉS! A Szépművészeti Múzeum ezúton értesíti tisztelt ügyfeleit, hogy műtárgybírálata **1995. július 11-től 1995. szeptember 5-ig** szünetel. A július 11-én beadott tárgyak július 18-án vehetők át. Szépművészeti Múzeum nyilvántartási osztály.

KÉREM azokat, akiknek fölösleges **SALAZOPYRIN** (nem EN jelű) vagy **SALAZOPYRIDOZIN** nevű gyógyszerük van, életmentés céljából juttassák el a 1081 Bp., Köztársaság tér 12. I. 8. alá vagy jelentkezzenek a 114-5283-as telefonon. Mihalovicsné. (232232/1K)

Versenytárgyalási felhívás! A Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórház (1145 Budapest, Uzsoki u. 29.) egyfordulós nyilvános versenytárgyalást hirdet két telephelyén (1145 Budapest, Uzsoki u. 29., 1146 Budapest, Hungária krt. 167–169.) lévő konyháinak üzemeltetésére. A kórház két, 1400 és 400 adagos konyhájának üzemeltetésére ajánlatot tehetnek azok a Magyarországon bejegyzett vállalkozók, akik hitelt érdemlően bizonyítani tudják, hogy a kórházi élelmezésben szakmailag jártasak és referenciával rendelkeznek. Az ajánlat készítéséhez szükséges dokumentációt 1995. július 10-én és 11-én 10 órától 14 óráig lehet átvenni a 1145 Budapest, Uzsoki u. 29. sz. alatt a pénzügyi és számviteli osztályon. A pályázati anyag a kórház házipénztárába történő 25 000 Ft (áfával) készpénz befizetését igazoló bevételi pénztárbizonylat bemutatása ellenében vehető át. A befizetett összeg nem igényelhető vissza. Az üzemeltetés helyszíne megtekinthető 1995. július 12-én 9 órakor. A felmerülő kérdéseket 1995. július 13-án 15 óráig írásban kérjük eljuttatni a kórház gazdasági igazgatóságára. (Fax: 251-5488). A pályázattal kapcsolatos kérdések tekintetében 1995. július 14-én 11 órakor a kiíró gazdasági igazgatóságán konzultációt tart. Igény esetén további konzultációra 1995. augusztus 14-én 14 órakor tudunk lehetőséget biztosítani. További, illetve egyéni konzultációra nincs lehetőség. A cégszerűen aláírt ajánlatokat – 2 példányban – kell leadni a kórház gazdasági igazgatóságán. Az ajánlatokat kettős borítékba zártan kell benyújtani úgy, hogy mindkét boríték pecséttel legyen lezárva. A borítékra írják rá: **Versenytárgyalási ajánlat „a Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórház konyháinak üzemeltetésére", Az ajánlatok benyújtásának határideje: 1995. augusztus 16., 10 óra. Helye:** Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórház, 1145 Budapest, Uzsoki utca 29. gazdasági igazgatóság. **Az ajánlatok felbontásának időpontja: 1995. augusztus 16., 10 óra 30 perc. Helye:** Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórház, 1145 Budapest, Uzsoki utca 29. gazdasági igazgatóság. **Eredményhirdetés időpontja: 1995. augusztus 24., 9 óra. Helye:** Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórház, 1145 Budapest, Uzsoki utca 29. gazdasági igazgatóság. **Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórháza,** kiíró. (F)

☎ **A TNK Kft.** értesíti tisztelt Elekta kötvény vásárlóit, hogy az 1994. évi mérlegbeszámolójának nyilvános betekintésére, 1995. július 17–19-ig Budapest X., Zách u. 6. alatt készséggel nyújt lehetőséget. (141410/1H)

BELVÁROSI BANK
önálló jogi irodába irodavezető mellé fiatal, agilis, ambiciózus, gyakorlott
titkárnőt
keres.

Követelmények:
érettségi • gyors- és gépírói végzettség • számítógép-használat • jó kapcsolatteremtő képesség • határozottság • megbízhatóság • pontosság • precizitás • nagy munkabírás.

Banki gyakorlat és/vagy jogi területen (pl. ügyvédi irodában, bíróságon) szerzett gyakorlat, angolnyelv-tudás előny.

Továbbképzési lehetőség biztosított.

Jövedelem:
banki színvonalnak megfelelő gyakorlattól és rátermettségtől függően, megállapodás szerint.

Jelentkezés a hirdetés megjelenését követő 5 munkanapon belül a 111-1285-ös telefonszámon.
(141337/1H)

☎ **Autódaru-kezelőt és daruszerelőt** felveszünk. 06 (30) 420-740. (140951/3T)

Építésvezetőt keresünk generálkivitelezési munkák önálló vezetésére. Érdeklődni: X-Monitor Kft., 252-4460. (F)

Művezetőt keresünk, aki a magasépítésben járatos. Érdeklődni: X-Monitor Kft. 252-4460. (F)

Keresünk kőműves szakmunkásokat. Önálló brigádok jelentkezését is várjuk. Érdeklődni: X-Monitor Kft. 252-4460. (F)

☎ **Gyakorlott** szakasszisztenst felvesz újpesti magángyógyszertár. Tel.: 169-2445. (140982/3H)

☎ **Bio-Fungi Gombatermelő és Forgalmazó Kft.** hirdet gépkocsi-vezetői (B, C kategória szükséges), és titkárnő-ügyintéző állásra (németnyelv-tudás előny). Érdeklődni: 1106 Budapest, Maglódi út 11–15., hétfőtől péntekig 8–16 óráig. (140989/2H)

☎ **R. H. Macy** amerikai cégképviselet angolul tudó könyvelőt keres. Jelentkezni: 269-6704, 269-6705, 269-6706, Zermen Filipovic. (141146/2T)

A Budapest 31. Általános Építési Vállalkozó Kft. azonnali belépéssel felvesz 2 fő építőipari kivitelezésben gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt, budapesti és Pest környéki munkahelyre. Jelentkezés: Budapest 31. Kft., 1052 Budapest V., Petőfi Sándor u. 7. (Pilvax köz) Nagy Ákosné munkaügyi vezető. Telefon: 118-4683, 118-4858.

XI. kerületi munkahellyel kft. titkárnői, adminisztratív munkakörbe számítógéphez értő munkatársat keres azonnali belépéssel. Válaszokat önéletrajzzal „Sürgős XI." jeligére a kiadóba kérjük megadni. (F)

TAPÉTÁZÓ szakmunkásokat felveszek. Jelentkezés: XIII., Lehel u. 1–3., reggel 6.45-kor. (231999/6K)

☎ **XIII. kerületben** szalámi- és tejnagykereskedés számítógép-ismerettel 1 fő pénztárost keres. Nyitva tartás: 3.30–13 óráig. Érdeklődni: 06 (60) 331-084. (141121/2T)

☎ **Olvasószerkesztői,** esetleg korrektori állást keresek, hirdetési területen szerzett gyakorlattal. Tel.: 252-3837, 12 órától. (141149/2T)

☎ **KÉPZÉS + ÁLLÁS!** Nyári intenzív tanfolyamunkon átképezzük pénzügyi-befektetési tanácsadóvá. Fő- és mellékállás lehetősége biztosított. Jelentkezés: 160-0034, 8–12 óráig. (141155/2T)

KERESSEN PÉNZT OTTHONÁBAN!
Magyar társaság keres egyéni szerződőket üveggyöngy fülbevalók összeállítására. A heti kereset elérheti a 23000 Ft-ot. Gyakorlat nem szükséges. Küldjön felbélyegzett, megcímzett válaszborítékot. Cím: San Francisco J. Co., Ltd-HC 1475 Budapest, Pf. 242. Tel.: 262-8743.

☎ **Szolgáltatások** és termékek eladásának fokozására, osztrák cég üzletkötőt keres. Németnyelv-ismeret előnyt j

Veszít-e az MTV-nemzedék?

Vannak-e gyerekeim? – kérdi Tony Wawryk úr, a Music TV Europe hálózatfejlesztési igazgatója, amikor magyarországi villámlátogatása alkalmával szerdán arról beszélgetünk, miért kódolják hétfőtől a Music TV adását, és mi történik ezek után.

Vannak gyerekeim, válaszolom, méghozzá tizenévesek, és el tudom képzelni, szülőtársaim – sorstársaim – szerte e kis hazában milyen nehéz helyzetbe kerültek. Hiszen még azt sem tudják elintézni, hogy jöjjön a Music TV. Nem véletlen, hogy Wawryk úrral azonnal arra terelődik a szó, mennyire ki vagyunk szolgáltatva a kábeltársaságok döntéseinek. Csakhogy kérdés: ebben valóban ők a ludasak? Hiszen az MTV kér tőlük mostantól előfizetési díjat, amit a Magyar Kábeltelevíziós Hálózatok Szövetségéhez tartozó cégek egyelőre elutasítottak (mások nem), az MTV viszont kódolni kezdte a műholdas adást, válaszul a hálózatok mást tettek a helyére. Itt tart az ütközet, a cég illetékese gyorsan ideutazott Londonból, és most nekem is elmagyarázza döntésük indokait.

Először is, már három éve elhatározták, hogy előfizetési díjat fognak kérni. Ez tehát nem jött váratlanul. Az ok: több pénzre van szükségük új programok bevezetéséhez, és főként technikai fejlesztéshez. A fejlesztés iránya a digitalizálás: ezzel egyaránt indíthatnak új programokat, illetve elkészíthetik a meglevők különféle adaptációit. Új technikát, stúdiókat kell felszerelni, ami nagy anyagi befektetéssel jár. Ezért fordultak a kábeltársaságokhoz díjigényükkel. Wawryk úr szerint egész Európában együttműködésre találtak – a kábeltársaságok 95 százalékával sikerült a megegyezés –, csak a magyar cégek egyik köre áll ellent. (Hiába, a virtus.) A másik, a Kábelkomhoz tartozó társaságoké, fizet, szerződés alapján. A kábeltelevíziós szövetséggel két és fél éve tárgyalnak, de a magyar partner végül nem volt hajlandó aláírni a szerződést.

Tony Wawryk reméli, találnak megoldást

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Vajon miért nem a reklámbevételeik növelésén törik inkább a fejüket? Erre az a válasz, hogy az MTV nem általános, hanem a fiataloknak szóló rétegprogramot közvetít, ezért – mondjuk a filmeket, sportadásokat és sok egyebet nyújtó ugyancsak műholdas, kereskedelmi RTL-csatornával összehasonlítva – nem számíthat a reklámozók teljes körére, csak a fiatal vásárlóréteget megcélzó cégekre. Emiatt korlátozottak a reklámbevételek, más forrásra is szükség van. Fizessenek a kábelesek.

Ők azonban azt mondják, csak akkor fizethetnének, ha a néző is fizetne. A magyar néző azonban szegény, még akkor sem áldoz erre szívesen, ha egy napilap áránál kevesebbről lenne szó. Wawryk úr erre a pesti utcán látható megannyi szép új autóra hivatkozik. Szerinte a havi 15-20 forint körüli díj jóval alacsonyabb mint Nyugat-Európában, és elfogadható, a társaságok által kigazdálkodható lenne. De vajon miért kérik tőlük valamennyi, a kábelrendszerekbe bekapcsolt lakás után ezt a pénzt? Miért nem csak azok után, ahol nézni akarják és kérik ezt a csatornát? A válasz szerint az MTV nem kíván csatlakozni az olyan „fizető tévék" táborához, mint amilyen az amerikai mozicsatorna, az HBO – amelyért mellesleg *5-6 dollárt* kell fizetni egy hónapban. Az MTV egy közbülső megoldást választott. Nem járul hozzá ahhoz sem, hogy a kábeltársaságok más csatornák műsorával közös programcsomagban adják el adásukat. Az alapszolgáltatásban kívánnak szerepelni, mert így – úgy vélik –, nem veszítenek nézőt és percentet a huszonöt százalékos piaci részesedésükből.

– Erős a meggyőződésünk, hogy az MTV programja a tömeges piacra való – mondja hangsúllyal Tony Wawryk. És ugyanilyen erős meggyőződéssel tiltakozik, amikor idézni hallja azokat a híreket, melyek szerint a Kábelkom hálózatában mégis programcsomagokban kínálják az adást. Ők dehogy tesznek különbséget a hálózatok között, a Kábelkommal meg tudtak állapodni – mondja –, a többiekkel nem. De a Music-vezető reméli, az utóbbiakkal is találnak közös megoldást. Mint mondja, eddig is számos kompromisszumos javaslatuk volt, ezután is lesz, de nem most és nem az újságon keresztül. Most csupán azért érkezett sietve, hogy elmondja a magyar nézőknek, miért tűnt el képernyőikről a Music TV. Az az igazán európai program – teszi hozzá –, amelynek saját nemzedéke van. És az MTV-nemzedéket nem akarják elveszíteni.

De vajon a nemzedék elveszíti-e őket?

V. Gy.

Tandori, a rajzoló

Tandori Dezső költő, író, műfordító rajzokat és indigónyomatokat állít ki a Liget Galériában.

Nincs ebben semmi különös. Egy író képekben gondolkodik, ámbár szóalapú képekben. Mégis, aki a szó használatával hozzászokott – aki hozzászoktatta magát – a jelentés és az értelem bizonyos közelségéhez, az csak nagy nehézségek árán tud alkalmazkodni új távolságokhoz.

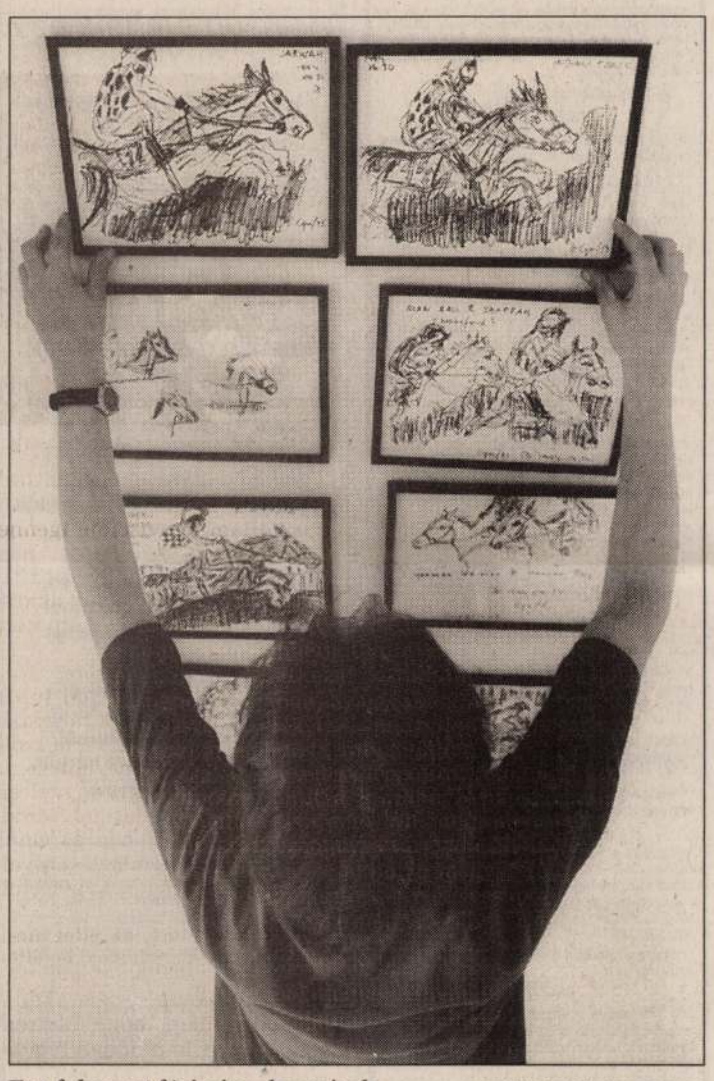
A szó azonban nem tud többet, sem kevesebbet, mint a vonal. Ezt mindenképpen megsejthetjük Tandori rajzaiból. És akkor itt nincs is igazi különbség. Nincs is valódi elszakadás a szótól. A szó is kép és a kép is szó. Tandori ül, utazik, járkál le-föl, mindegy, hogy a keze ügyében írógép, golyóstoll vagy filctoll van éppen. Talán nem kell kényszeresen eldönteni azt sem, hogy micsoda hát Tandori. Író vagy képzőművész? Kicsoda, micsoda egy ember? Művész? Égbekiáltó badarság. Az ember ilyen is, olyan is. Író is meg képzőművész is. Ezt is csinál meg azt is. Jót is meg rosszat is. Akar is jelentőset meg nem is. Képes is erre meg nem is. Nagy megkönnyebbülést tudnak okozni Tandori rajzai. Ki-ki megszabadulhat saját koloncaitól. Olyan, mintha hirtelen levegőhöz jutna az ember. Rajzaiban nincsenek kényszerek, nincsenek parancsoló értelmek és utalások. Szelíd lehetőségek vannak arra, hogy eszünkbe juthasson valami. Apró dolgok, jelentéktelenségek, történetek közepe, dolgok halvány emléke.

Tandori rajzainak nincs eleje és vége. Nem komponált képek ezek, hanem egy folyamat különféle fázisai. Mint amikor valaki firkálgat egy cetlire, abbahagyja és idővel újrakezdi.

Nem a befejezés, nem a lezárás szándéka irányítja. Egyáltalán: nem irányítja semmi. Automatikus kényszer. Vonalak, pontok és ami belőlük összeáll. Mégis: jel. Leginkább a folytonosságé, a munkáé, a próbálkozásé. Tandori egyszerű és elmélyült igyekezete válik láthatóvá, hogy végigkövesse nem az életét, nem az eseményeket, hanem az időt. Mintha tollával megjelölné. Történeteket érint a toll, képzelődéseket, verebeket, gondolattöredékeket.

Egy-egy apró vonás, egy bizonytalanul kirajzolódó forma, mintha véletlenül, különösebb hókuszpókusz nélkül az absztraktat tárgyiasítaná: az időt, ami nyomot hagy, és amin nyomot hagy a rajz. Mindez házi használatra. Mert van valami magánügyszerű Tandori rajzaiban. Otthoni bíbelődés: ötletek felvetése, félbehagyások, komolytalankodás, amiből váratlan elkomolyodás lesz. Intimitás és – talán furcsa, de – szándék sugárzik ezekből a rajzokból. Nem műalkotás készül, nem életmű, ami mindig magában rejt valamiféle agresszivitást. A művészi üdvözülésnek nagy a tétje, és az érte vívott harc szükségszerűen vad.

Ezekből a rajzokból éppen ez a feszültség hiányzik. Esetlegesek, látszólag teljesen hiányzik belőlük a tragikum, vidámak és könnyedek. Mintha csak egy nagyobb munka melléktermékei lennének. Valójában azonban egy olyan állapotot írnak le, ahol a lényeg nem a szigorú, a jelentős, a komoly és következetes személyiségben van, hanem a töredékes, a jelentéktelen szöszmötölésben. Olyan állapot ez, ahol a végcélhoz vivő apró segédeszközök maguk válnak eredménnyé.

Egy folyamat fázisai ezek a rajzok

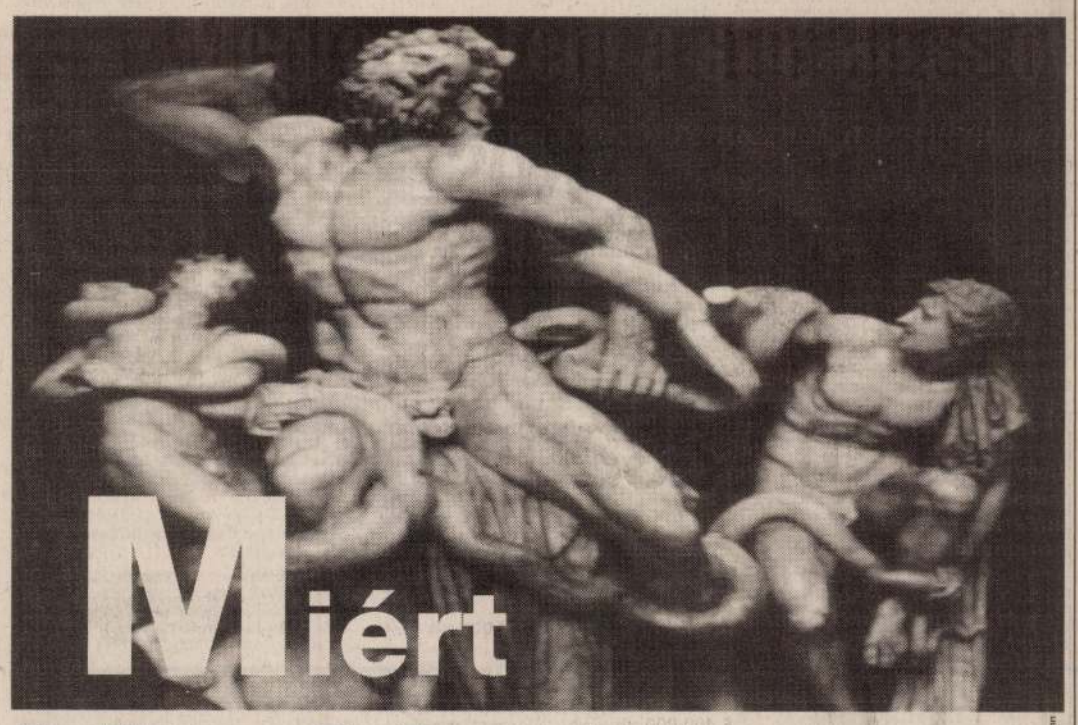
TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Erőfeszítés nélkül, mintha csak a véletlen műve lenne, egyszer csak összeáll valami, ahol a kis részlet megnövekszik, a könnyedség súlyt kap, a részek egésszé válnak, képpé a firkálás. Lényegessé válik mindaz, ami nem akar beszélni a nagyszabásúról.

Ebben az átváltozásban van Tandori rajzainak kivételes szépsége.

Szabadulás és a szabadság elvesztése. Szabadulás a tragikus és utalásoktól agyonterhelt művészettől, és belebocsátkozás a szenvedélyes alkotásba. *(Tandori Dezső kiállítása július 14-ig látható a Liget Galériában.)*

Orsós László Jakab

Miért kötné le magát? Nálunk lekötés nélkül is elérhető

Az új CA Prémium Számla

megoldás az örök dilemmára: rugalmasság, de alacsony kamat - vagy magas kamat, de hosszú lekötés. Nálunk nincs ilyen döntési kényszere. A CA Prémium Számláján 1995. február 6-tól minden magánvállalkozó vagy privát személy napi záróegyenlege szerint:

24%

1-2 millióig 22%
2-3 millióig 23%
3 millió felett 24% -os nettó kamatot élvezhet.

CREDITANSTALT Rt.
Sikerének bankja

További információkért kérjük forduljon az alábbi fiókjainkhoz:
1054 Budapest, Alkotmány u. 4., Telefon: 269-0812, Fax: 269-4544. 1052 Budapest, Szervita tér 8., Telefon: 269-0812, Fax: 266-4456. 2040 Budaörs, Szabadság út 49., Telefon: 06/23-317-177, Fax: 153-6107. 7621 Pécs, Mária u. 3., Telefon: 06/72-210-338, Fax: 06/72-210-345.

Az idő koldusa

Határ Győző: Partra vetett bálna

Határ Győző beszél és beszél, valamikor ezerkilencszáznyolcvannyolcban, Kabdebó Lóránt mikrofonja előtt. A nagymonológ egyetlen hatalmas történet: én és a világmindenség – ezúttal, az *Életút* harmadik kötetében – ötvenhéttől máig.

A nagytörténet szövete soksok kistörténet szálából szövődik. A sok szál közül fejtsünk fel most csupán hármat.

Az első szál a szívmelengető sikertörténet. Egy magyar menekültről szól, aki új hazájában megcsinálja a szerencséjét. „Londonországban", úgymond, „vajat köpül a lába alá". Ötvenhétben érkezik, a nagy menekülthullám után némiképp megkésve. Meglett ember már, negyvenhárom éves. Maga mögött hagyott mindent, bontakozó életművet és irodalmi ismertséget, rokonokat és barátokat. Nincs nála semmi, egyetlen vagyona, szerelmének kontyába rejtve, harminc angol font. A menekülttáborban a Vöröskereszttől kap forró levest és száraz harisnyát, szappant és törülközőt. A tökéletes semmiből, az abszolút nulla pontról indul tehát.

Pokolian nehéz évek következnek. A hivatalos segélyeknek és a baráti szívességeknek hamarosan vége. Saját lábra állni pedig súlyos feladat; a menekültet – helyzetének reménytelenségét látva – mármár az öngyilkosság gondolata kezdi foglalkoztatni, amikor aztán, nagy hirtelen, a BBC-beli állással rámosolyog a szerencse. Kegyetlenül kemény munka indul, hősünk másodállásban diplomaták magyartanítását vállalja, harmadállásban törvényszéki építész szakértő lesz. A kemény munka nyomán azonban megkezdődik a csendes gyarapodás. A hónapos szobából bérlakásba, a bérlakásból saját házba, a saját házból *Hongriuseule* kastélyába lehet költözni. Közben meg könyvtárat alapítani, régiségeket gyűjteni, a csúcstechnológia csodáit beszerezni. A semmiből vinni valamire.

A második szál a gyönyörűséges szerelmi história. Az író és az élettárs-feleség három évtizedes kapcsolatának finom rajza ez. A kapcsolat alapját egyszerre veti meg az érzéki gyönyör és az intellektuális ízlésazonosság, története során egymást váltja a viharos szenvedély és a letisztult harmónia. Az író, műveit alkotva, természetes-önzőn várja el a szerető gondoskodást, a feleség, az alkotást segítve, természetes-önzetlenül nyújtja az otthon melegét.

Amikor az íróval megismerkedik, Piroska virágzó szépasszony. Mögötte két kudarcot vallott házasság, előtte képzőművészeti tervek. Az új szerelem ezúttal boldog házassághoz vezet, a képzőművészeti tervek azonban nem teljesülnek. Bécsben fogadná a művészképző, ám ők nem maradhatnak ott. Londonban várná a festőakadémia, de nekik élniük kell. Mosogató lesz tehát, pincér, direktrisz, majd hivatalnoknő. Megöli magában a művészt, hogy párjának művészete kiteljesedhessen.

A harmadik szál végül az írói műhely meséje. Különleges műhelytitkok nincsenek. Hogy a mű megszülessék, dolgozni kell. A grandiózus oeuvre nem önmagától jön a világra: az író kell hogy megalkossa. Kíméletlenül kemény és szívósan kitartó munkával. Nem maradhat ki nap: hősünk a legsűrűbb években is minden hajnalban írógéphez ül, a bekapcsolt diktafon és a villogó szövegszerkesztő ma is állandó társai. Sajátos önzés is ez persze. A művész mindent és mindenkit csak éppen születő műve eszközének tekint. Az idős édesanya tragikus halála, egy sugárzó szépségű bakfis szerelme, a baráti beszélgetések, az utazások és az olvasmányélmények: mindmind művé formálódnak.

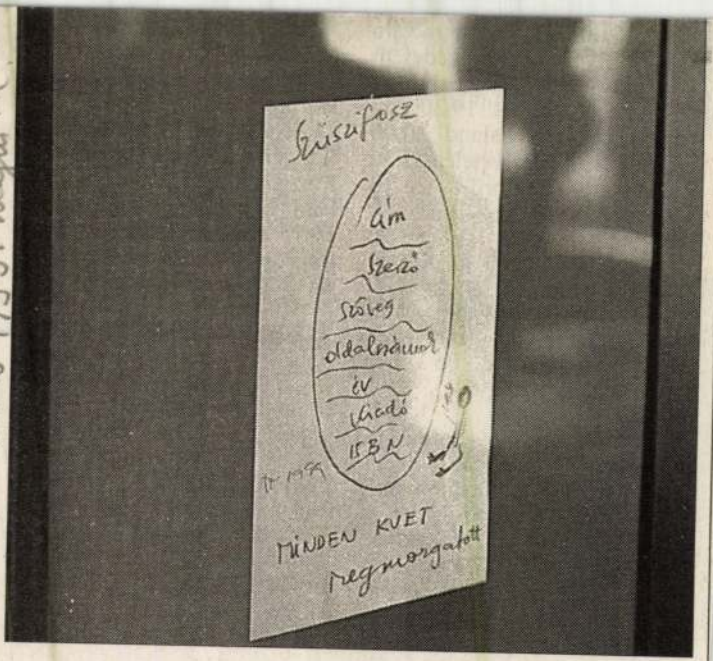
Nulla dies sine linea, mondja Apellész. Semmi az ember, minden a mű, teszi hozzá Flaubert. „Mindig irigyeltem a szépség koldusait", fejezi be Határ. „Semmi dolguk. Verseket írnak. Én az idő koldusa vagyok."

A nagyszabású életmű a bizonyíték rá: a koldus Határ Győzőnek nem maradt lapos a tarisznyája. *(Életünk Könyvek, 1995.)*

Perecz László

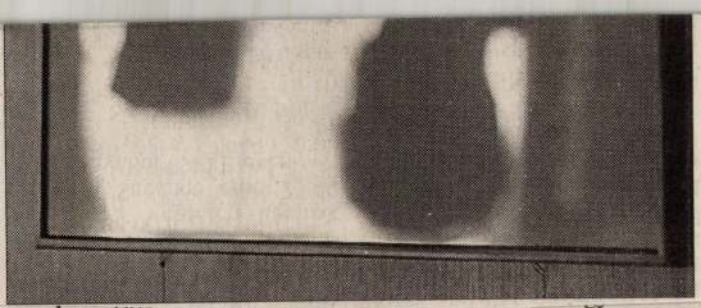
UMo 1999. május 12.

Tandori Dezső

Megnyílt Tandori Dezső író, költő, grafikus, madarász és showman rajzkiállítása a Bajcsy-Zsilinszky úti Helikon könyvesboltban. Tandori újabb képeinek központi témája a kő, ami számos szimbolikus jelentéssel bír – a rajzok többségén Szüsziphosz köveként jelenik meg –, és jelentésrétegeit még inkább szaporítja, hogy gyakran tojás alakú. Tandori rajzain, akárcsak régebbi munkáin, a grafika és a szöveg egymást értelmezi. Megesik, hogy apró eltéréssel, olykor néhány vonal elhagyásával és más szöveggel teremt egy létező műből másik alkotást. Intellektuális humora egyedi művekké teszi Tandori rajzait, amelyek manapság szokatlan módon nem számítógéppel készültek, hanem hagyományos technikával: grafittal.

HNOR

on 19.00 Vahúr 19.30 Ugródeszka 20.00 Veszélyben 21.35 Börtönterror 23.05 Vahúr 23.30 Music Box

HBO: 6.30 Geronimo 8.25 Apák napja 10.05 Zenemánia 11.00 Melrose Place 11.50 A pászka ünnepén 13.30 Kártyavár 15.25 Az ötödik elem 17.30 Hunter 19.05 Egyről a kettőre 20.00 Jó fiú 21.30 A provokátor 23.40 Blamázs 1.35 Rejtélyes manhattani haláleset 3.25 Jó fiú

Május 16., vasárnap

KOSSUTH: 6.04 Vasárnapi újság 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millennium 9.05 Világóra 10.04 Istentisztelet közvetítése 11.05 Gondolat-jel 12.00 Déli Krónika 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.04 Szonda 14.35 Mit üzen a Rádió? 15.04 Művészlemezek 16.04 30 éves

RTL KLUB: 6.30 Ez nem boszorkányság! 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 Mágusok 12.00 Bors 13.00 Hírek 13.10 Szeszélyes természet 14.05 Bugs 15.00 Knight Rider 16.00 A három testőr 18.15 Kész átverés 18.45 Híradó 19.05 Akták 19.30 Vasárnapi kiadás 20.00 Élő fegyver 21.40 Néma sötétség 23.30 Országház 24.00 Szeszélyes természet

TV2: 6.00 Reggeli gondolatok 6.30 Könyvek könyve 7.00 tv2-matiné 10.00 Segítség, apa lettem! 11.45 Lacikonyha 12.10 Premier 12.35 Világjárók 13.05 Vad világ 13.55 Kastélyszálló 14.50 MacGyver 15.35 Mission Impossible 16.30 A Szuper csapat 17.30 Xena 18.30 Napló 19.30 Szerencsekerék 20.00 Közkívánatra! 22.00 Y-akták Kb. 22.30 Gól! Gól!! Gól!!! Kb. 23.30 Régi nyár

A VÍZRE ÍRT NÉV

TANDORI DEZSŐ MUNKÁI

DEKALKOMÁNIÁK	1 9 9 5.
INDIGÓ- ÉS ÍRÓGÉPRAJZOK	MÁJUS 19 - JÚNIUS 2.
TANDORITÍPIÁK	MEGNYITÓ 18 ÓRAKOR
IDEOGRAMMÁK MADARAK ÉS FALEVELEK	JÚNIUS 6 (KEDD) - 23.
VÁROSRAJZOK	MEGNYITÓ 18 ÓRAKOR
LOVAK ÉS REGÉNYSZEREPLŐK	JÚNIUS 30 - JÚLIUS 14.
SÍRKÖVEK	MEGNYITÓ 17 ÓRAKOR

1146 BP. AJTÓSI DÜRER SOR 5.
KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG

LIGET GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÓJA A FRAME'S KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

FK. RESZLER ERNŐ

1995. 4. 19.

A VÍZRE ÍRT NÉV

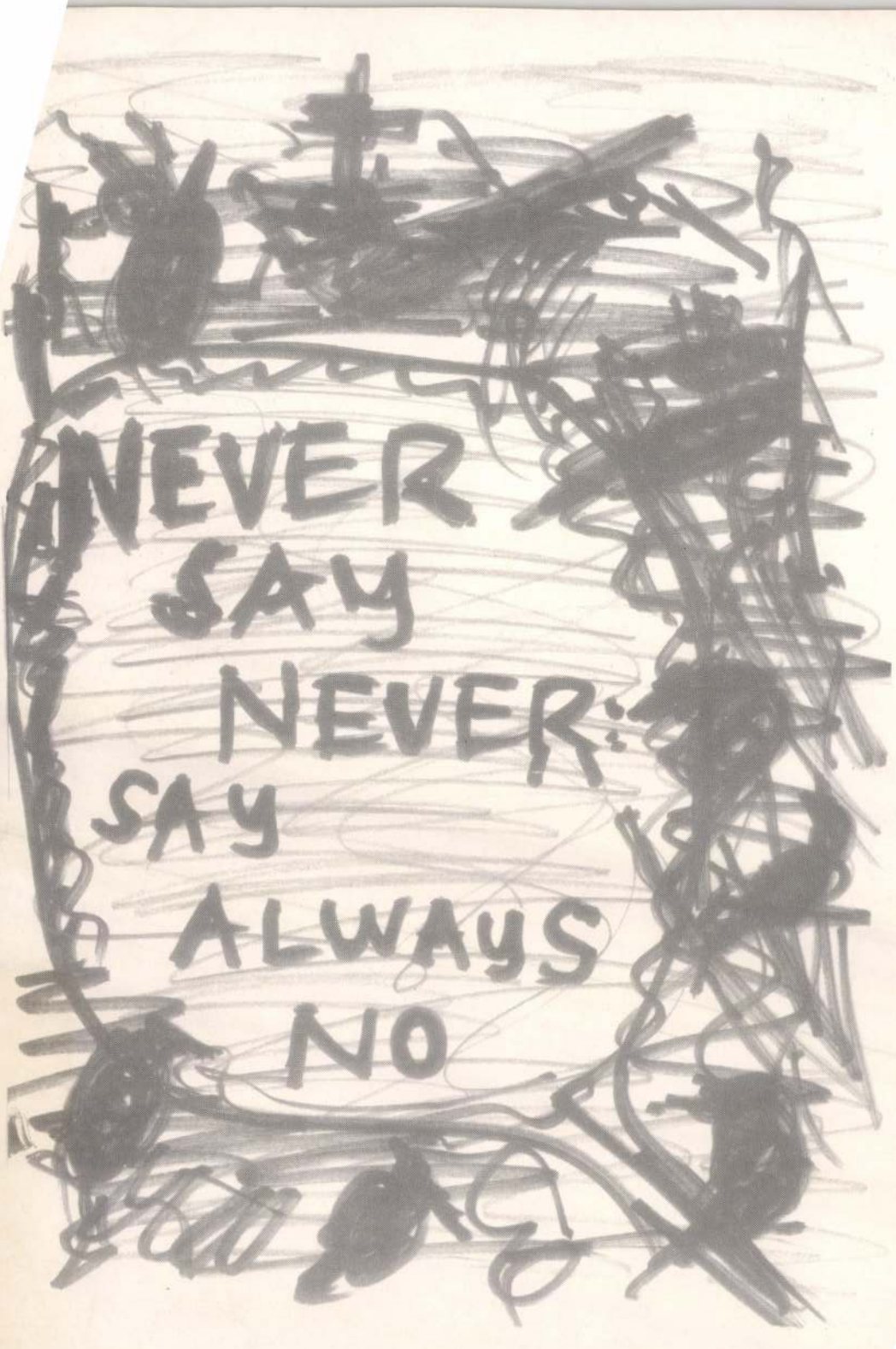
POVERA és POVEDA
(...say always no!)

TANDORI DEZSŐ RAJZAI

1997 OKTÓBER 4 - OKTÓBER 24.
MEGNYITÓ SZOMBATON, 18 ÓRAKOR

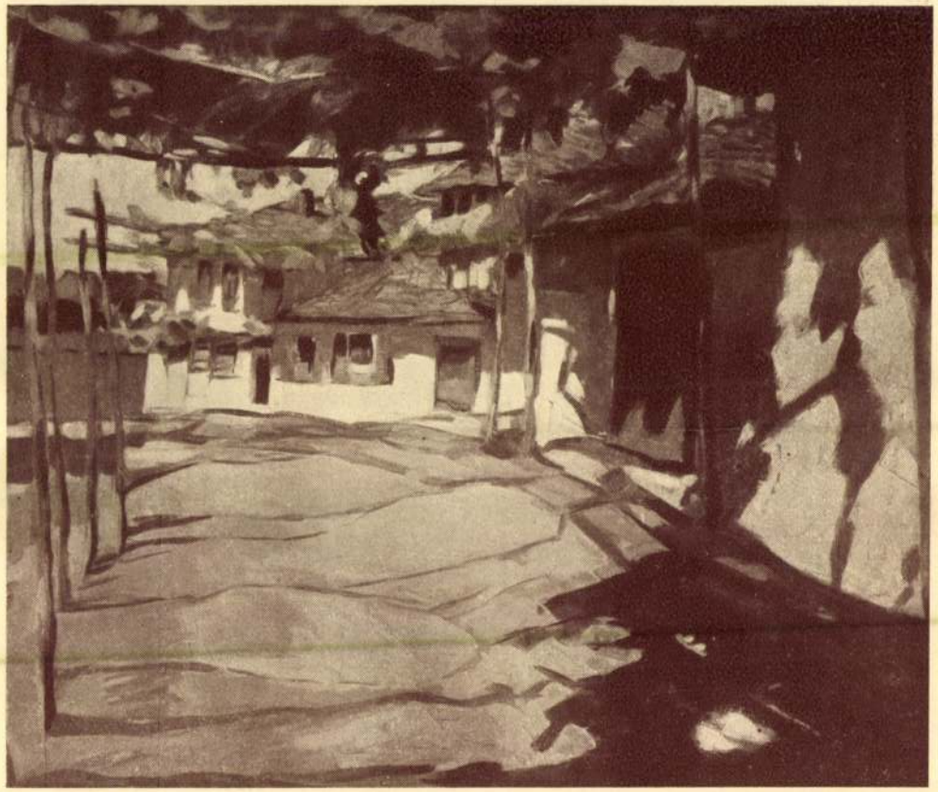
LIGET GALÉRIA 1146 BP. AJTÓSI DÜRER SOR 5.
KEDD SZÜNNAP, NYITVA 14-18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÓJA A FRAME'S KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT, 1052 BUDAPEST, KÁROLY KRT 16. TEL/FAX: (36-1)118 03 65

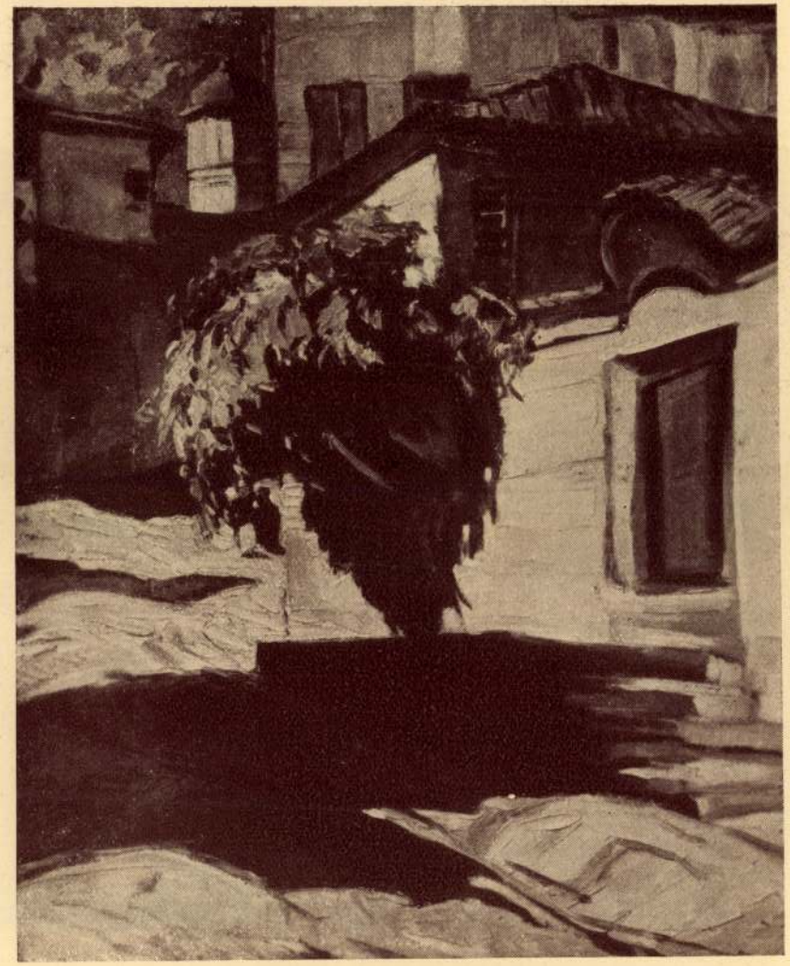

NEVER
SAY
NEVER:
SAY
ALWAYS
NO

SZÉLMALOM – SOSOPOL

UCCARÉSZLET KARLOVOBAN

UCCA PHILIPOPOLIBAN

NICOLA TANEFF bolgár festőművész, született Sistow-ban 1892-ben. Impressionista. Tájképfestő. Párisban tanult 1907—1911-ig.

Bulgáriában 1911—1934 között 17 gyüjteményes kiállítása volt.

Egyéb külföldi kiállításai:

1919. Innsbruck	*1929. Krakó*
1920. Innsbruck	*1929. Budapest*
1921. Mannheim	*1930 Belgrád*
1926. Bucarest	*1930. Zágráb*
1927. Prága	*1930. Spalato*
1927. Brünn	*1931 Milano*
1928. Róma	*1932. Amsterdam*
1929. Prága	*1933. Milano*
1929. Varsó	*1934. Belgrád*

Képei a következő Muzeumokban szerepelnek:

2 drb. Nemzeti Modern Képtár (Róma)
1 „ Ferdinánd Muzeum (Innsbruck)
2 „ Nemzeti Muzeum (Varsó)
1 „ Szépművészeti Muzeum (Budapest)
3 „ Pál herceg Muzeuma (Belgrád)
5 „ Szépművészeti Muzeum (Prága)
1 „ Strossmayer Muzeum (Zágráb)
1 „ Városi Muzeum (Spalato)
5 „ Nemzeti Muzeum (Sofia)
2 „ Modern Képtár (Milano)

Ezenkivül képei vannak az Olasz király, Ferdinánd volt bolgár király, Boris bolgár király, Mussolini, Horthy Miklós kormányzó, Massaryk közt. elnök és sok más bolgár és külföldi előkelőség gyüjteményében.

NICOLA TANEFF

KARLOVOI RÉSZLET

A KIÁLLITOTT KÉPEK JEGYZÉKE:

1. *Napraforgók*
2. *Karlovo-i részlet*
3. *Vásáron*
4. *Szélmalom*
5. *Csendélet*
6. *Vörös ház — Karlovo*
7. *Karlovo-i részlet*
8. *Gesztenyefa*
9. *Tájkép*
10. *Konstantinápoly*
11. *Uccarészlet*
12. *Karlovo-i vásár*
13. *Uccarészlet*
14. *Csendélet*
15. *Napfoltok*
16. *Vásáron*
17. *Napraforgók*
18. *Uccarészlet Philipopoliban*
19. *Karlovo-i török negyed*
20. *Karlovo-i részlet*
21. *Tájkép*
22. *Uccarészlet*
23. *Régi város részlet*
24. *Vidéki táj*
25. *Ucca részlet*
26. *Sárgafal*
27. *Messemvria*
28. *Koprifschtiza*
29. *Karlovo*
40. *Grafikák*

NICOLA TANEFF

BOLGÁR FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

1934 MÁRCIUS 18—28

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK
BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-U. 8.
TELEFON: 82-1-22.

LÓBL DÁVID ÉS FIA · 02 U 26 · BPEST NAGYMEZŐ U.

Taneeff, Nicola
foto

NICOLA TANEFF

Tangl Adolf

Davidházy Kálmán-féle
történelmi pályázaton
I. díj (100 K ár) nyert.
Értesítés 1908/9
13. ~~#~~ l.

Tanhoffer

11102

Pulszky Ferencz.

Mellig, jobbra fordult és arczélben látható. Pápaszemet visel. Haja hosszú és arcza beretvált. Felirata a kép alatt:

Pulszky Ferencz

és ezután: rajzolta Dr. Tanhoffer
1892 május 4-én
az Akademia ülésben.

Czrajz, mag. 11.7 cm.

Szn. 373-907
1931-907-14

Tanjè 5.

rèkruetzio.

1774-97.

Làsd: Huchtenburgot

VASÁRNAP

19

Kath. É. Pünkösdv.
Prot. F. Pünkösdv.

HÉTFŐ

20

Kath. *Pünkösdhétfő
Prot. Pünkösdhétfő

KEDD

21

Kath. Bobola And.
Prot. Konstantin

SZERDA

22

Balázs Klára
Bányász Judit
Bein Klára
Borz Judit
Egressy Teri
Góth Katalin
Göbölyös Márta
Katona Szabó Erzsébet
Kecseti Gabriella
Kozma Vera
Madarászné Kathy Margit
Manninger Mária
Mészáros Éva
Molnár Imre
Nyári Ildikó
Sárváry Katalin
Tankó Judit

A Budapest Galéria meghívja Önt a

TRADÍCIÓ

öltözéktervező művészcsoport

kiállításának megnyitójára

2004. február 26-án, csütörtökön 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(1036 Budapest, Lajos utca 158.)

Megnyitja

F. DÓZSA KATALIN

művészettörténész.

Megtekinthető 2003. március 21-ig,
hétfő kivételével naponta 10 - 18 óráig.

Tankó Judit

„A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi azt magának."

Kodály Zoltán

A Tradíció öltözéktervező művészcsoport a hagyományt mint „tiszta forrást" alkalmazza. Minden eddigi, Kárpát-medencei, közös eredetű motívum, szerkezeti elem a jelen időben és térben a mai, változó környezethez hasonulás folyamán, sajátosan más lesz, mint eredetije volt. Az új kapcsolatrendszerben az egyes elemek, motívumok különböző értékeket és értelmet nyernek. Az átvettekből összeálló együttes kompozíció és színvilág, az így mutatkozó értékrend új alkotást hoz létre. A Tradíció öltözéktervező művészcsoport modern szemléletű iparművészekből áll, akik fontosnak tartják a hagyomány szimbólumrendszerének felhasználását, kifejezésmódját és ezzel teremtenek új alkotásokat.

Tankó Judit, Munkácsy-díjas öltözéktervező művész

Budapest Galéria

1991 Árkád Galéria, Budapest, Újpest Galéria, Budapest • 1992 Collegium Hungaricum, Bécs, Árkád Galéria, Budapest • 1993 Agro Hotel, Budapest, Árkád Galéria, Budapest, Magyar Kulturális Intézet, Prága • 1994 Iparművészeti Múzeum, Budapest, Árkád Galéria, Budapest, Textil és Ruha Múzeum, Barcelona, Magyar Kulturális Intézet, Prága • 1995 Városi Múzeum, Pozsony-Metské, Szlovák Nemzeti Múzeum, Martin, Művelődési Központ, Gödöllő • 1996 Vigadó Galéria, Budapest • 1997 Heureka Központ, Helsinki • 1998 Mitsukoshi Nihombashi, Tokió, Hakkodamaru, Aomori, Japán, Kawatoku, Morioka, Japán • 1999 Magyar Kulturális Intézet, Prága • 2000 Magyar Intézet, Párizs

TRADÍCIÓ

öltözéktervező művészcsoport

Tankó Judit kiállítása

1021

Békéscsabai művészek kiállítása

Tegnap délután Komárnóban (Komárom) a Duna menti Múzeumban ünnepélyes keretek között nyitották meg négy szlovák származású békéscsabai festőművész: **Tankó Judit, Ezüst György, Jakuba János** és **Lukoviczky Endre** kiállítását.

A kulturális műsorral kísért ünnepélyes megnyitón megjelent **Lőrincz Gyula**, a CSKP KB tagja, a Szövetségi Gyűlés képviselője, **Vasil Homa**, az SZSZK művelődésügyi miniszterhelyettese, **Bielik György**, a Magyar Népköztársaság bratislavai főkonzulja, **Rátka Ferenc**, az MSZMP KB nemzetközi kulturális kapcsolatok osztályvezetője, **Garamvölgyi József** művelődésügyi miniszterhelyettes s a csehszlovákiai és magyarországi politikai, kulturális és művészeti élet sok más képviselője.

(—a—)

Új Szó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

nái je
a CSK
Mirosl
KB al

ülügyminiszter
longóliából

külügyminiszterének első helyettesével tanácskozott. A mindkét felet érdeklő kérdésekről tartott megbeszélésen részt vett **N. N. Rogyinov**, a Szovjetunió külügyminiszterének helyettese, és **Jan Havelka**, a CSSZSZK szovjetunióbeli nagykövete.

Tankó Judit

NYÁRI ILDIKÓ ÉS TANKÓ JUDIT textiltervező iparművész alkotásaiból kiállítás nyílt tegnap Prágában, a Magyar Kulturális Központ belvárosi székházában. Az egy hónapig tartó tárlaton csaknem 200 gyermek- és női felsőruházati modell látható, amelyeknek többségét a művészek munkahelye, a Fővárosi Kézműipari Vállalat sorozatban készíti a hazai piacra és exportra.

Magyar Hirlap 1980/9.12.11

37	Kopriwstrza	500.—
38	Tirnovo	600.—
39	Tirnovoi tájkép	600.—
41	Plovdivi tájkép VI.	900.—
42	Plovdivi utca	900.—
43	Karlovoi udvar	800.—
44	Piactér Karlovban	900.—
45	Piactér	900.—
46	Karlovoi udvar	900.—
47	Szélmalom Szozopolban	800.—
48	Piactér Karlovoban	900.—
49	Szozopoli malom	900.—
50	Korlovo környéke	800.—
51	Virágok I.	700.—
52	Virágok II.	700.—
53	Régi bolgár udvar Karlovban	1300.—
54	Karlovoi udvar részlet	1200.—
55	Karlovoi udvar részlet	1000.—
56	A nagy ég	1300.—
57	Karlovoi részlet	1200.—

Berzsenyi Dániel Társaság tagjai:

B. FARKAS KLÁRI

58	A kis árva, olajf.	150.—
59	Chrisantheumok, olajf.	250.—
59a	Ibolya, olajf.	150.—

BOCSKAY BÉLA

60	Szomoru visszaemlékezés, olajf.	600.—
61	Tanulmányfej, olajf.	1000.—
62	Imádkozónő, olajf.	1200.—

vitéz DOBÓ SÁNDOR

63	Téli táj, pasztell	120.—
64	Szentpáli erdő, paszlell	Eladó

ÉBER SÁNDOR

65	Arcképtanulmány Tornyai Jánosról, olajf.	1000.—
66	Babsy, olajf. Bisztrai Balku Gyula főispán úr tulajdona	
67	Csendes foglalkozás, olajf.	600.—
68	„Fiat voluntas tua“ Al-frescó	800.—

FISCHER FERENC

69	Sárga virágok, vizf.	80.—
70	Sümegi vár, vizf.	60.—
71	Pécsi havihegy kápolnával, vizf.	60.—

GAÁL DEZSŐ

72	Müncheni Odeons Platz	350.—

GYULAY DEZSŐ

73	Balatoni alkony, olajf.	250.—
74	Budaörsi táj, olajf.	250.—

KOVÁCS JENŐ JÓZSEF

75	Vadászó pogány magyarok, olajf.	400.—
76	Balatonparton, olajf.	Eladó
77	Somogyi erdő, olajf.	1200.—

M. MARCZELL GYÖRGY

77a	Önarckép	—.—

A KIÁLLITOTT MŰTARGYAK JEGYZÉKE

Nicolas Taneff

Olajfestmények :

1	Tirnovo látképe I.	500.—
2	Tirnovo-i utca	500.—
3	Szozopol látképe	600.—
4	Szélmalom	500.—
5	Plovdiv I.	700.—
6	Plovdiv II.	600.—
7	Plovdiv-i utca	600.—
8	Plovdivi Ókapu	700.—
9	Tirnovo látképe II.	500.—
10	Plovdiv látképe	600.—
11	Karlovai piac részlet	600.—
12	Tirnovoi részlet I.	700.—
13	Karlovoi piac részlet II.	500.—
14	Karlovoi részlet I.	600.—
15	Karlovoi részlet II.	600.—
16	Karlovo I.	600.—
17	Szozopoli részlet I.	600.—
18	Szozopoli részlet II.	500.—
19	Plovdiv	700.—
20	Szozopoli részlet III.	500.—
21	Karlovo környéke	500.—
22	Plovdivi utca	500.—
23	Karlovoi részlet	600.—
24	Szozopol I.	600.—
25	Szozopol II.	500.—
26	Karlovo II.	500.—
27	Szozopoli részlet III.	500.—
28	Fekete-tengeri szélmalom	500.—
29	Fehér falak	500.—
30	Plovdivi részlet I.	600.—
31	Plovdivi részlet II.	500.—
32	Plovdivi részlet III.	600.—
33	Plovdivi részlet IV.	500.—
34	Plovdivi részlet V.	500.—
35	Plovdivi részlet VI.	500.—
36	Plovdivi részlet VII.	500.—

Nicolas Taneff

Született 1892. a dunamenti Szvistovban. Müvészi tanulmányait Párisban folytatta, ahol mindkét festőművészeti akadémiát elvégezve, sikerekben dús 12 évet töltött. Hosszu ideig Clod Monetnek volt a tanitványa. 1915-ben visszatérve Bulgáriába, rabja lett hazája tájszépségeinek és ezek azok a tájképek, amelyek az általa 1922 óta Rómában, Berlinben, Bukarestben, Prágában és Varsóban rendezett kiállitásokon nagy nevet szereztek neki.

Taneff neve a müvészi körökben nem idegen, mert az általa Európa fővárosaiban az utóbbi években rendezett kiállitásain óriási sikereket ért el az ő impressionista, fénydús coloritban gazdag, tisztabolgár motivumu tájképeivel, melyek révén nemcsak saját hazájában első helyet biztositott magának, hanem külföldön is igen nagy hirnévre tett szert.

Mi magyarok mindig nagy figyelemmel kisérjük Bulgária fejlődését és mindig örömmel fogadunk minden olyan megnyilvánulást, amely a két testvérnemzet megismertetésére és a közöttük lévő ősi kapcsolatnak fejlesztésére szolgál. Képzőművészet terén is fölötte kivánatos, hogy a két nemzet között kapocs létesüljön.

A Nemzeti Szalon örömmel mutatja be Nicolas Taneff nagyobb kollektióját, amilyen nálunk eddig igy bemutatóra nem került és szeretettel üdvözöljük a Nemzeti Szalon nevében is hisszük, hogy a magyar müértő közönség is megtalálja és értékelni fogja ennek a velünk rokon nemzet müvészének munkáit.

Nemzeti Szalon 1929. maj
65. coop Rádl.

„A textil számomra az önmegvalósítás formáját, gondolkodást, kézművességet, a belső valóság megelevenítését jelenti. Szeretem és tisztelem alkotórészeit, hagyományait. Nincs régi és új textilművészet. A textil mint kifejezésforma állandó fejlődésben van. Az emberi kultúra szerves része. Véd, díszít, gyönyörködtet. Esztétikai fontosságával egyenrangú a funkció, a szerkezeti, elemi részekkel együtt. Szépség és harmónia az, amely a textilben jelentkezik, akár az öltözékekben, akár a fali textilekben."

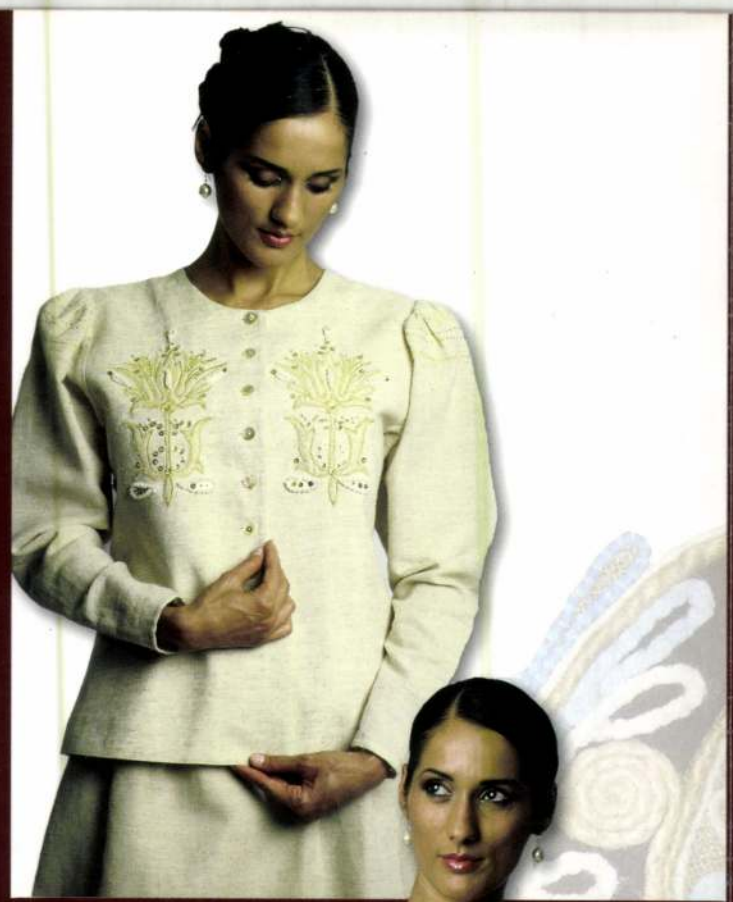
Tankó Judit

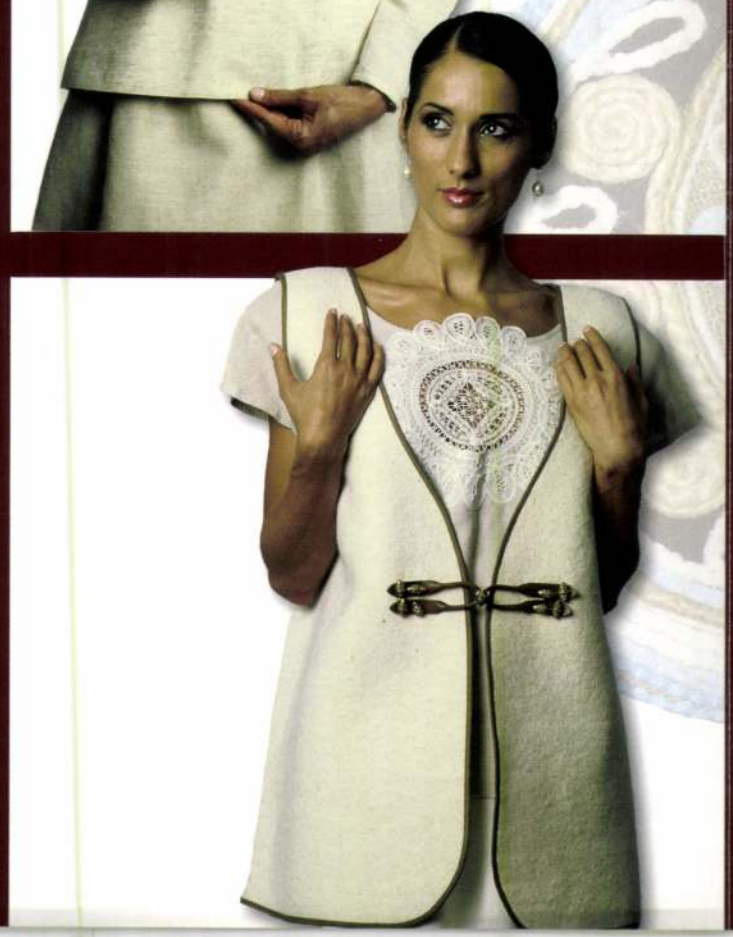
Tankó Judit 1963-1968 között a Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatója, ahol Gerzson Pál és Eigel István a mesterei. A főiskola elvégzése után a Fővárosi Kézműipari Vállalat munkatársa, ezt követően 1982-től 1992-ig a Hungarotextnél dolgozik.
Pierre Cardin, Ted Lapidus, Guy Laroche, Alain Delon, Balmain, Givenchy, Yves-Saint Laurent cégek adaptáló és önálló tervezője. 1986-ban megkapta Pierre Cardin három hónapos ösztöndíját.

A Haute Couture tervezés mellett szívesen foglalkozott arculattervezéssel és formaruhákkal (Malév, Volánok, olimpiák, bankok, Budapest Aiport, és szállodák).

1968 óta tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Képző-és Iparművészeti Szövetségnek. 14 éve tagja a Textil Választmánynak, Felügyeleti Bizottsági tag volt. Tanított a Magyar Iparművészeti Főiskolán és a Könnyűipari Műszaki Főiskolán.

Pályája kezdete óta elmélyülten foglalkozott a népművészeti hagyományokkal, ezek feldolgozásával, alkalmazásával. Művészetének fontos eleme a tradíciók megőrzése.

Díjak:

1968. Bécsi világkiállítás nemzetközi pályázat III. díj

1968 óta 67 országos ipar- és népművészeti pályázaton I. és II. díj
Ipari Formatervezési Nívódíj,
Szakmai nagydíj
1976, 1979, 1981, 1982, 1993 - Aranygyűszű Szakmai Nagydíj
1986. Munkácsy-díj
1988. Kis Jankó Bori-díj (Népművészeti nagydíj)
1992. Ipari Formatervezési Nívódíj

Önálló kiállítások:

1968 Bécs (Európa III. díj)
1978 Budapest
1979 Prága
2006 Gyöngyös
2007 Debrecen
2008 Sárvár

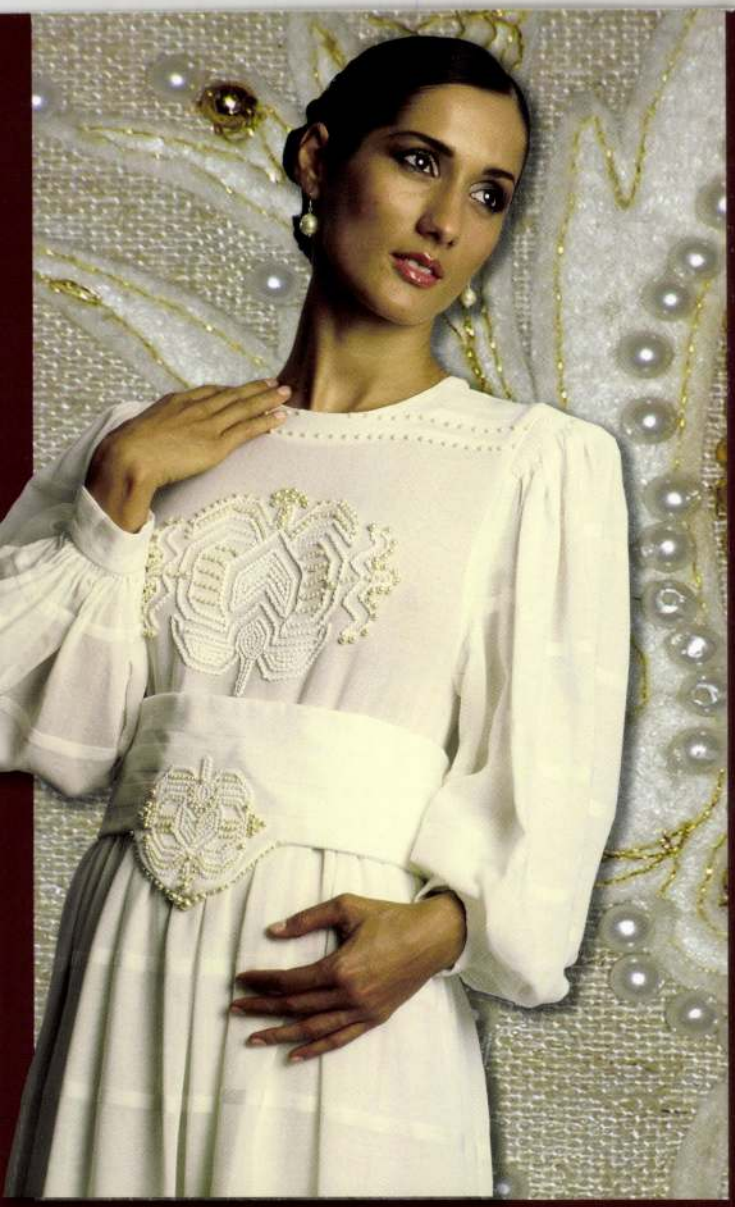
Közös kiállítások külföldön:

Prága, Barcelona, Berlin, Bécs, Tokió, Párizs, Pozsony, Tallin, Riga, Vilnius, stb.

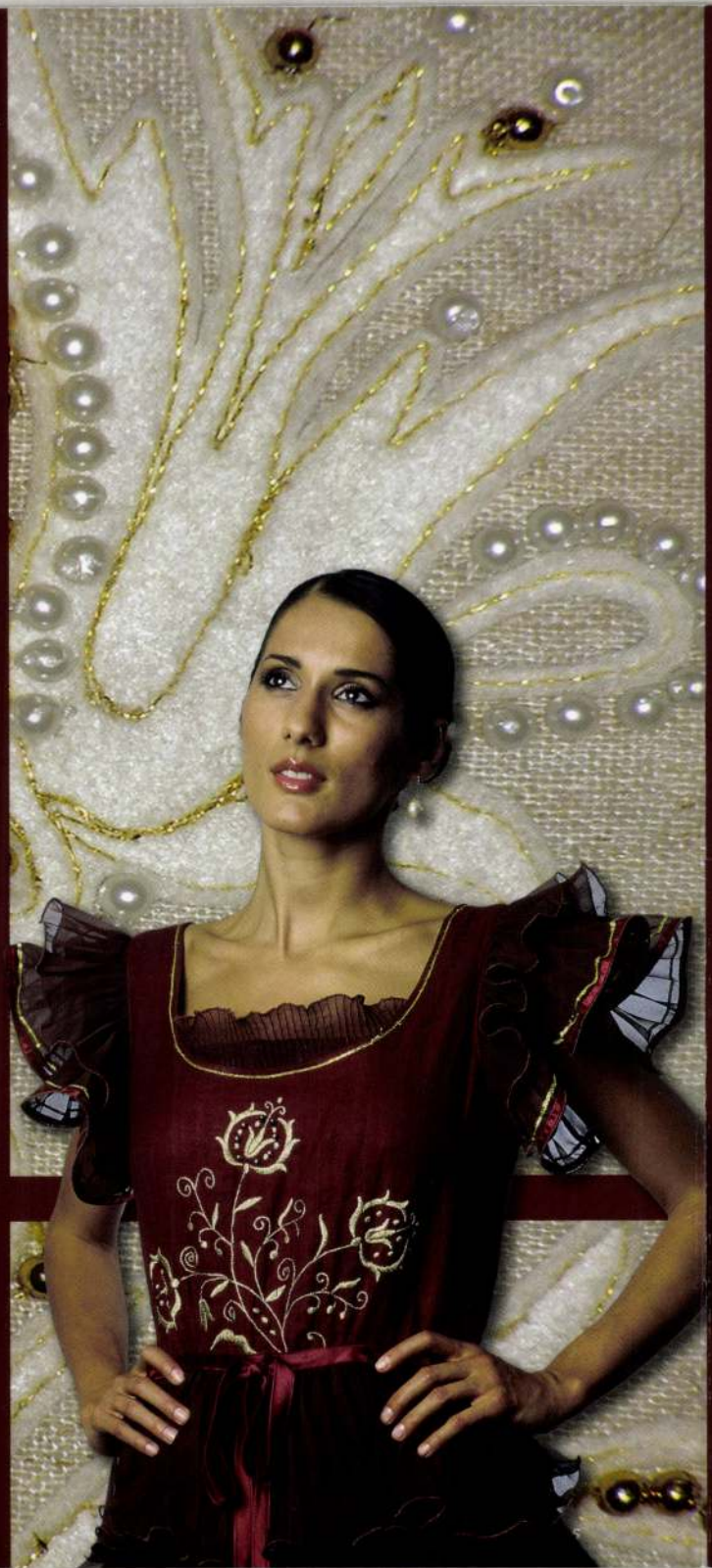
Közös kiállítások Magyarországon:

Sárvár, Gödöllő, Budapest, Szekszárd, Debrecen, Eger, Gyöngyös, Pécs

Klebelsberg Kultúrkúria
II. ker. Budapest, Templom u. 2-10.
www.kulturkuria.hu
Kultúrkúria
nka
Nemzeti Kulturális Alap

Tankó Judit

Munkácsy-díjas
textilművész

A Klebelsberg Kultúrkúria
tisztelettel meghívja Önt
Tankó Judit Munkácsy-díjas textilművész
kiállításának megnyitójára és
öltözékbemutatóra
2008. augusztus 22-én 17:30-ra.

A kiállítást megnyitja
Jankovics Marcell Kossuth-díjas
rajzfilmrendező, művelődéstörténész.

A tárlat megtekinthető
2008. augusztus 22 - szeptember 4-ig.

Tankó Judit és Hidegh Orsolya iparművész
őszi, téli kollekciójának divatbemutatója
2008. augusztus 23-án 18 órakor lesz.

A GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
TISZTELETTEL MEGHÍVJA

1995. DECEMBER 2-ÁN 16 ÓRÁRA A

MODERN ETNIKA
V.
ÖLTÖZÉKKIÁLLÍTÁS
MEGNYITÓJÁRA

A GÖDÖLLŐI GALÉRIÁBA

MEGNYITJA:
MÉSZÁROS ÉVA
RUHATERVEZŐ IPARMŰVÉSZ
ÉS
JANKOVICS MARCELL
FILMRENDEZŐ

A MEGNYITÓN:
ÖLTÖZÉKBEMUTATÓ

MODERN ETNIKA V.

ÖLTÖZÉKKIÁLLÍTÁS
1995

GÖDÖLLŐI GALÉRIA
1995. DECEMBER 2-30.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

BALÁZS KLÁRA
BÁNYÁSZ JUDIT
BEIN KLÁRA
BORZ JUDIT
EGRESSY TERI
GÓTH KATALIN
GÖBÖLYÖS MÁRTA
KATONA SZABÓ ERZSÉBET
KOZMA VERA
MADARÁSZNÉ KATHY MARGIT
MANNINGER MÁRIA
MÉSZÁROS ÉVA
MOLNÁR IMRE
NYÁRI ILDIKÓ
SÁRVÁRY KATALIN
IANKÓ JUDIT
T. NOVÁK ILDIKÓ

A BEMUTATÓT
MÉSZÁROS KÁROLY
SZÍNÉSZ, RENDEZŐ,
A KIÁLLÍTÁST
MÉSZÁROS ÉVA ÉS MEZEI A. MÁRIA
RENDEZTE

ÜZENET A SZÁZADVÉGEN

Az 1991 óta évente megrendezett MODERN ETNIKA című kiállítássorozat ötödik állomása a gödöllői bemutató, melyen ruha-, kötszövő- és bőrdíszműtervező iparművészek alkotásai szerepelnek.
A kiállítók szándéka, hogy népművészeti kultúránkat, népviseleti hagyományainkat a ma emberének életstílusához, környezetéhez igazítva beépítsék a modern öltözködésbe - értékeink megmentése és továbbéltetése érdekében, megőrizve e kultúra szellemét, egyedi vonásait.
Népművészetünk gyönyörű, gazdag szín- és formavilága predesztinált bennünket arra, hogy a nemzetközi divatirányzatokhoz kapcsolódva sajátos divattendenciát alakítsunk ki, s így etnikai sajátosságaink révén, a másság erejével keltsük fel az idelátogató külföldiek és a hazai közönség figyelmét, érdeklődését öltözködéskultúránk iránt.
Itthon és külföldön négy év alatt 13 kiállítást rendezett a csoport.

Külföldi bemutatók:
BÉCS, COLLEGIUM HUNGARICUM
PRÁGA, MAGYAR KULTURÁLIS KÖZPONT
(két alkalommal)
BARCELONA, TEXTIL ÉS RUHA MÚZEUM
POZSONY, MAGYAR KULTURÁLIS KÖZPONT
MARTIN, SZLOVÁK NEMZETI MÚZEUM

MÉSZÁROS ÉVA
ruhatervező iparművész

Címoldal: KATONA SZABÓ ERZSÉBET
Gyapjúszövet ruha pamutbársony rátéttel díszítve.
szürrátétes motívum, 1995
fotó: Potzmann János

TÁMOGATÓK:

KULTURÁLIS ALAPÍTVÁNY A TEXTILMŰVÉSZETÉRT
MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
MHB „MŰVÉSZETI" ALAPÍTVÁNY
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
ORSZÁGOS JÁTÉK ALAP

EXPRESS UTAZÁSI ÉS SZÁLLODAI RT.

GÖDÖLLŐI REMSEY JENŐ MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY

ÁGEN TEXTIL, Gödöllő, Ifjúság u. 10.
EZÜSTFENYVES GMK, Gödöllő, Fenyvesi főút 1.

VÁROSÜZEMELTETŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ INTÉZMÉNY,
Gödöllő, Dózsa György út 69.

Nyitva:
1995. december 30-ig

hétfő kivételével hétköznap 15-19 óráig,
szombat és vasárnap 10-18 óráig.

December 24-26-ig: ZÁRVA !

F.k.: KECSKÉS JÓZSEF

NYOMDACOOP, Budapest
F.v.: SZABÓ JÓZSEF

TANKÓ JUDIT

Tanko Sámuel

államvasuti építész

Alvezete a pécsi ref. templom tornyát 1894-ben s ujjá alakította a ref. templomot és paplakot.

Forr.: Galgóczy Károly:

Pécsről Kőrey leirása.
Pest 1896. 37. l.
38 l.

Jenti Pécselen lakott. Az épitőmester Pfleger Ferenc volt.

Tankó S
építész (?)

29

Tankó S. A lakóház tervezése és épitése. I. r. 1—2., II. r. 1. füzet. Bp. 1894. 1802. 4-rét *Több nem jelent meg!* 12.—

1929

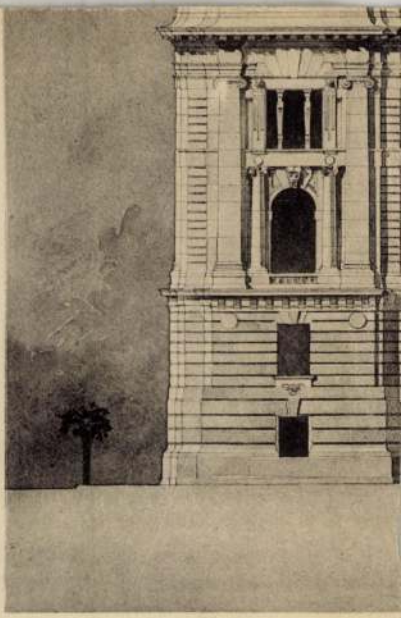
Tanner Egyed

Könnives

Sopron

1617. dec. 13. polg. eskü

Házi

Fénynyomat **Divald** *K. budapesti műintézetéből.*

Philipp Jaquier

Pozsony. Adólajstrom 1434.
Polgár volt. 1434 ben 19
ökr ben után 1 pénzt volt
megadniva.

Ortvay Pozsony város tört.
Pozsony. 1903. II k. II rész
172. l. 175 l.

12

Kath. F. 6. Exaudi
Prot. F. 6. Pongrác

HÉTFŐ

13

Kath. Szervác pk.
Prot. Szervác

KEDD

14

Kath. Bonifác vt.
Prot. Bonifác

SZERDA

15

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Tantardini

l.

Lykanthropromantika

126, 139. l.

Tantardini József

olasz szobrász

Laid

Pintér Imre

A kalocsai főrészegyház. Bp. 1942.

65. l.

Tántzos Mihály

Kőműves

1807. Tántzoss Mihály rom.-cath. murarius hujas, uxoratus.

Kemény Lajos: Kassai polgárjogot nyert művészek. Művészet 1913. 283. l.

TIZENHÁROM MAGYAR VERSEK. (Lyka Károly előszavával. Írta Lázár Béla. Budapest, 1913.

Tanzwohl Nándor

Tanzwohl Nándor, Szombathelyről, 17 éves korában, 1845-ben iratkozott be.

Fleischer Béla

90-l.

Ricci, Corrado VIII. 223, 224

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1968 DEC 1

TAPAI ANTAL szobrászművész „Munka és alkotói elvek a képzőművészetben" címmel tart előadást hétfőn este hét órai kezdettel a szegedi Művészklub soron következő foglalkozásán. Az előadásra az Újságíró Klubban kerül sor.

-ra a hatnok- 1968—1969. évi

Tápai Antal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

— **Vita a Szegedi Művészklubban.** Tápai Antal szobrászművész A munka és alkotói elvek a képzőművészetben címmel tart vitaindító előadást a Szegedi Művészklub hétfő esti programján, 7 órai kezdettel, a szegedi újságíróklubban.

1981

Az ötvenéves Árpád híd évszázados története

Az 1880-as évek közepétől Budapest székesfőváros addig sosem látott fejlődésnek indult: egész utcasorok épültek fel néhány év, sőt hónap alatt. 1893-ban ezért két új híd megépítését rendelte el a törvényhozás. Alig gördült át azonban az első jármű a frissen megépült Erzsébet hídon, máris nyilvánvalóvá vált, hogy Budapest lakó- és iparterületei ismét kinőtték a mintegy évtizede elképzelt határaikat.

Ezért 1908-ban az országgyűlés nagyszabású településfejlesztési tervet iktatott törvénybe, melynek része volt két új átkelőhely megépítése is. Egyiküket a Boráros teret és Ferencvárost kötötte össze az akkor inkább még lápvidéknek számító, de a lecsapolásra és új városnegyed megépítésére kijelölt Lágymányossal, míg másikuk a modern gyárvárossá nőtt Újpest, Angyalföld és a fejlődésben meglehetősen lemaradt, vidéki kisváros képét idéző Óbuda között létesített volna kapcsolatot. Ellentétben a déli építménynyel, ahol a Nagykörút vége és a szinte lakatlan budai oldal különösebb nehézségeket nem támasztott, északon már a nyomvonal kijelölése körül is kezdettől komoly viták voltak. A Dunát itt négy ágra osztotta a Margit-sziget és a Hajógyári- kis- és nagyobb sziget. A hagyományos mérnöki felfogás ragaszkodott a vízsodorra merőleges építéshez, ami viszont többszörösen megtört szerkezetet eredményezett volna. Ez azonban nemcsak a forgalmat lassította le, hanem alaposan megnehezítette volna a villamospálya megépítését is, arról már nem is beszélve, hogy a sikeres végeredményt is kétségessé tette.

Óbudai vagy Árpád?

A parti részek megtervezése sem volt egyszerűbb. Pesten ugyanis két főúthoz is szervesen kellett volna kapcsolódnia: a már akkor is meglehetősen sűrű forgalmú Váci úthoz, és a kiépülőben lévő, elsősorban teherforgalomra szánt Hungária körúthoz. A bal parton a két főút okozott fejtörést, Budán pedig a bekötési lehetőség hiánya: a hídpálya a meglehetősen rendezetlen, apró házakból és szűk, kacskaringós utcákból álló Óbudára futott volna ki.

Amíg a szakemberek a tervezéssel voltak elfoglalva, az óbudai kiskocsmákban „társadalmi vita" indult – a híd nevéről. A hivatalos iratokban „óbudaiként" emlegetett tervezet persze az összes többi városrész polgárai, de főleg az újpestiek heves nemtetszését váltotta ki. A konszenzus – legalábbis a név kérdésében – hamar megszületett: 1912-ben már szinte mindenki Árpád hídként emlegette a várva várt átkelőt, sőt javaslatok születtek egy Árpád-emlékmű felállítására is.

Név tehát már volt – pénz azonban még nem. Hosszas huzavona után csak 1916-ban kezdődtek meg a talajmintavételt szolgáló próbafúrások – hogy aztán a világháborús nehézségek miatt fél évvel később le is álljanak. A következő évtizedekben majd' minden kormány munkatervében szerepelt az Árpád híd terve, ám a hangzatos nyilatkozatokon kívül más nemigen történt. Időközben az is egyértelművé vált, hogy előnyt élvez a Boráros téri híd megépítése, részben egyszerűbb megvalósíthatósága miatt, részben pedig azért, mert ide tervezték az első világháború tengerészhőseinek emlékművét, amit Horthy kormányzó erélyesen sürgetett.

Kossalka János tanulmánytervét 1934-ben nyújtotta be a Fővárosi Közmunkák Tanácsának. Ebben a Margit hídhoz hasonló, egyszeresen megtört, a Margit-szigetre lejárattal bíró hidat vázolt fel, és korát némiképp megelőzve felvetette egy tisztán vasbetonból álló szerkezet lehetőségét is. A Közmunkatanács azonban Kossalkánál konzervatívabbnak bizonyult: nemcsak a hagyományos vasszerkezet mellett döntött, hanem a szigeti lejáró tervét is elvetette, mondván: a forgalom túl közel kerülne a gyógyszállóhoz, és zavarná zajával az idegenforgalmat. A véglegesnek szánt elképzelés szerint az építmény egyenes tengelyű lett volna. Döntöttek a városrendezési kérdésekről is. Óbudán a katolikus templomot és a kereskedelmi központnak számító Flórián teret elkerülve a Vörösvári útra futott volna ki a nyomvonal, a Lajos utcát pedig – melynek megkíméléséért egy cikkében Krúdy Gyula is szót emelt – aluljárón vezették volna tovább északra. Pesten a Váci út és a Hungária körút kereszteződésében a kor divatja szerinti körforgalmat szándékoztak kialakítani, bár felmerült egy felüljáró későbbi megépítése is (a maira merőlegesen).

Ismét volt tehát érvényes terv – csak az akarat fogyott el. 1937-ig nem is igen történt semmi. Ez év őszén az energikus Tantó Pál, a frissen kinevezett hídfelelős a három évvel korábbi javaslatok figyelembevételével új terveket készíttetett – és a következő évben a fővárosiak legnagyobb megrökönyödésére megkezdődött a munka. A próbafúrásokkal még óvatosan bántak az újságok – 22 évvel korábban, hasonló helyzetben egyszer már pórul jártak –, ám mikor 1939-ben elkezdték alapozni a pilléreket, általánossá vált a lelkesedés. A környék valóságos építési turizmus színtere lett: hétvégenként családok százai, sőt olykor ezrei látogatták el oda. Hiszen Közép-Európa leghosszabb, csaknem kilométeres hídja volt készülőben.

Hídavatás: 1950. november 7. FOTÓ: MTI – ARCHÍV

Egy sáv, két sáv

A pillérek alapozásával párhuzamosan megkezdték a Margit-sziget csúcsának meghosszabbítását is. Az új terveket készítő Széchy Károly ugyanis mindenképpen el akarta érni, hogy a pestiek kedvelt pihenőhelye északról is megközelíthető legyen, de joggal tarthatott tőle, hogy a Közmunkatanács nem fogja támogatni. Széchy ezért a kor egyik legtehetségesebb, a vasbetonszerkezetek tervezésében jártas mérnökét, Sávoly Pált kérte fel a kérdés megoldására. Az eredmény a mai napig látható: a meghosszabbított szigetcsúcson háromszintes, arányaiban tökéletes aluljáró-rendszert építettek, mely viszonylag távol esett a gyógyszállótól, belsejében – igazán ez volt, ami meggyőzte az illetékeseket – jókora befogadóképességű „automobil-garage-zsal". Szokatlan volt az útpálya építési módszere is. A többi Duna-hídnál a teljes medren át faállványzatot létesítettek, az Árpád hídnál a pillérektől kinyúló pályarészeken egy híddaru mozgott, s maga előtt építette a hidat – egyben saját útját is.

Az építkezés egészen 1942-ig folyamatosan haladt, akkor azonban megálljt parancsolt a háborús nyersanyaghiány. Eddigre négy és fél ív készült el a szigeti lejáró és a pillérek mellett. Az összes többi Duna-híddal ellentétben az alig negyedrészt kész Árpád hidat megkímélték a német csapatok, s kisebb-nagyobb belövésektől eltekintve épen érte meg az ostrom végét. A béke azonban csaknem elpusztította: 1945 telén, amikor egyetlen átkelőhely sem kötötte össze a két partot, komolyan foglalkoztak azzal, hogy szétszedik, s vasanyagát az Országház mellett épülő Kossuth hídba dolgozzák bele.

1948 elején, amikor a Szabadság híd után a Margit híd megnyitása is közelinek tűnt, értekezletet hívtak össze, eldöntendő: a következő az Árpád vagy a Boráros téri híd legyen-e? A kérdésben – csakúgy, mint korábban – ismét a politika döntött, ám most az északi átkelőhely javára. Augusztus 2-án, egy nappal a Margit híd átadása után meg is kezdődött a munka. Az azonban egyértelmű volt, hogy az újjáépítés mellett a szovjet jóvátétellel is túlterhelt magyar ipar nem képes megfelelő mennyiségű vasanyagot szállítani, így kompromisszumos megoldás született: megtartják a már elkészült kétszer kétsávos szakaszt, de a fennmaradó részen csak kétszer egysávos pályát létesítenek, egy későbbi kiszélesítés reményében.

Behozták a késést

A „hídcsata" megkezdődött. 1949-ben azonban a vasanyag késedelmes szállítása miatt már több hónap lemaradással számolhattak az építők. Mivel azonban a nagy propagandával körített munkának mindenképpen bele kellett férnie a hároméves tervbe, túlfeszített munkával, az emberek agyonhajszolásával igyekeztek behozni a késést. Az építők csaknem a lehetetlenre vállalkoztak, amikor 1950. november 7-re „önként" vállalták a közben – „kérésükre" – Sztálin hídnak elnevezett építmény átadását.

Hogy mindez sikerrel járt, s hogy sem emberéletet, sem komoly balesetet nem követelt, az a szerencsén túl a hídépítő munkások szakértelmét dicsérte. A híd megnyitója a kor szokásos külsőségei között ment végbe, amelyek közül talán egy furcsaságot érdemes kiemelni. Az ünnepség szervezői szerették volna, ha a villamosvasút 1879-es pályaszámú kocsija hajt át először a hídon (ekkor született ugyanis Sztálin). Mivel ez a jármű teljesen lepusztult állapotban volt, nem maradt más hátra, mint hogy leselejtezzék, számát pedig – nem kis gabalyodást keltve – egy másikra fessék föl...

Az Árpád híd 1950. november 7-től szolgálta a fővárosiakat. 1982-ben megkezdett fölújításáig és kiszélesítéséig ugyancsak furcsa látványt nyújtott. A Budáról induló pálya a Duna-meder fölött egyszerre csak felére keskenyedve haladt tovább, éjszakánként pedig – egészen az északi vasúti híd újjáépültéig – tehervonatok jártak rajta villamos helyett. De egyetlen dolgot a mai kor embere is irigyelhet rajta: egyetlenként ezen a hídon létezett külön kerékpárút.

Hámori Péter

Tantó Pál

HANGVERSENYEK • PÓDIUM • BULI VAN • SZÍNHÁZMŰSOR

HANGVERSENYEK

BM DUNA PALOTA (V., Zrínyi u. 5.) 12-én 9.30-tól és 11 órától Kinek hogyan sikerült az 1. szimfóniája? – A BM Duna Szimfonikus Zenekar hangversenye.

ERZSÉBETLIGETI SZÍNHÁZ (XVI., Hunyadvár u. 43/C.) 11-én 18 órától Herencsár Viktória (cimbalom), a Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar, Harváth Anita (hegedű), Tőszegi Bernát (tenorszaxofon), Godán Sándor, Tóth János és Takács Róbert (ütőhangszerek). Vezényel: Török Géza.

MAGYAR RÁDIÓ MÁRVÁNYTERME (VIII., Pollack M. tér 8.) 10-én 19 órától Improvizációs zenei koncert Satoko Fujii (zongora), Natsuki Tamura (trombita) és a Bálványos Társulat előadásában.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 10-én 19 órától Varga Csilla (zongora), Hargitai Géza (hegedű), Márkus György (brácsa), Gyurkó Julianna (gordonka). 11-én 19 órától 20 éves a Budapest Ragtime Band. 13-án 19 órától In memoriam Bozay Attila – Körmendi Klára, Bozay Melinda, Dargay Marcell (zongora) koncertje.

PESTI VIGADÓ (V., Vigadó tér 2.) 9-én 19.30-tól a MÁV Szimfonikus Zenekar hangversenye. Közreműködik: Zvi Harel (gordonka). Vezényel és közreműködik: Joji Hattori (hegedű). Kamaraterem: 9-én 19.30-tól Megyesi Schwartz Lúcia (ének), Horváth János (hegedű), Porzsolt György (brácsa), Magyar Gábor (gordonka), Kovács Imre, Bálint János (fuvola), Varga István (klarinét), Bokor Pál (fagott), Tóth Gábor (kürt), Paulikovics Pál (gitár), Eckhardt Gábor (zongora), a Nemzeti Filharmonikusok szólistái. Vezényel: Antal Mátyás.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 7-én 19.30-tól a Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar koncertje. Közreműködik: Szabó Rozália (fuvola), Lencsés Lajos (oboa). Vezényel: Héja Domonkos. 8-án 19.30-tól a Nemzeti Filharmonikusok hangversenye. Közreműködik: Virágh András (orgona). Vezényel: Kobajasi Ken-Icsiró. 9-én 16 órától Marczi Mariann (zongora) diplomahangversenye. Közreműködik: Kelemen Barnabás (hegedű), Kokas Katalin (brácsa), Rohmann Ditta (gordonka). 19.30-tól a Matáv Szimfonikus Zenekar hangversenye. Közreműködik: Fenyő László (gordonka). Vezényel: Héja Domonkos. 10-én 19.30-tól Kovács Dénes (hegedű), Falvai Sándor (zongora). 11-én 19 órától a Budapesti Ifjúsági Kórus és a MÁV Szimfonikus Zenekar ünnepi hangversenye a Budapesti Ifjúsági Kórus fennállásának 50. évfordulójára. Közreműködik: Cserekylei Andrea, Megyesi Schwartz Lúcia, Fekete Attila és Kovács István (ének). Vezényel: Gerenday Ágnes és Jos Vranken Jr. 13-án 19.30-tól a Szent István Király Szimfonikus Zenekar hangversenye. Közreműködik: Stuller Gyula (hegedű), Fenyő László (gordonka). Vezényel: Vásáry Tamás.

PÓDIUM

AKÁCOS UDVAR (VII., Akácfa u. 61.) 7-én 18 órától Filmművészeti klub: Illúziók – Jancsó Miklósról készült portréfilm. Az előadás vendége a filmrendező. 9-én 14 órától Nosztalgia filmklub: Gyöngyvirágtól lombhullásig. 19 órától Equinox Jazz Klub: Fekete Kovács Kornél. 10-én 15 órától Művészetbarátok köre. 13-án 17 órától Arizona, ahol a navajo indián az úr.

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 7-én 18.30-tól Popper Péter: Út a tükrön át (Izraeli napló és elmélkedések) című könyvének bemutatója. A szerzővel Szegvári Katalin beszélget. A belépés ingyenes. 8-án 18 órától a keleti gyógyászatról dr. Dávid György tart előadást. Vendég: Karáti Ildikó gyógytornász. 18 órától Orrszarvúak nyomában Dél-Afrikában – dr. Korsós Zoltán és dr. Bankovics Attila előadása. 11-én 19 órától 6 éves a Bálint Ház – ünnepi est. Fellép a Budapester Klezmer Band. 12-én 10 órától A múlt emlékei és a jelen képei Észak-Németországban – dr. Dénes György egyetemi tanár előadása. 10.30-tól Időutazás Jeruzsálembe – gyerekprogram. 19 órától Pannónia Klezmer Band-koncert.

DÓZSA MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVII., Pesti út 113.) 12-én 11 órától Dolák-Saly Róbert műsora gyerekeknek. Utána kézműves játszóház.

FONÓ BUDAI ZENEKLUB (XI., Sztregova u. 3.) 11-én Dona Lucretia háza – tangó, táncjáték. 13-án 20 órától Láthatatlan Színház.

KORONA PÓDIUM (I., Dísz tér 16.) 8-án 19 órától 90 év az állvány deszkázatán – Faludy György új szerzői estje. Közreműködik: Lukács Sándor, Mikes Lilla, Katona Dóra és a szerző. 9-én 19 órától Monpti – színpadi játék Vaszary Gábor regénye alapján. A címszerepben: Rancsó Dezső. Rendezte: Iglódi István.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐKÖZPONT (X., Előd u. 1.) 8-án 10 órától és 14.30-tól A kiskakas gyémánt félkrajcárja – élő zenés mesejáték a Trambulin Színház előadásában. 10-én 20 órától Új Bojtorján-koncert. 11-én 11 órától A két Lotti – a Nevesincs Színház előadása.

LÁNG MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XIII., Rozsnyai u. 3.) 10-én, 11-én és 12-én millenniumi vasútmodell-fesztivál.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 9-én és 10-én 19 órától a Budai Táncklub Gálaestje.

MAZSIKE KLUB (VII., Garay u. 48.) 11-én 19 órától Máthé Erzsébet színművésznővel Gervai András újságíró beszélget.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) 7-én 15 órától Szilveszter Kinga-Tar János: Én Istenem, hová leszünk... – film a moldvai csángó magyarokról. Advent 2000: 10-én 13, 15 és 17 órától virágkötészeti és egyéb bemutatók, 11-én 11 órától az Erkel Ferenc Vegyeskar hangversenye, 12.30-tól és 14.30-tól virágkötészeti bemutatók. 12-én 11 órától a Pataky női kar hangversenye, 13, 15 és 17 órától virágkötészeti bemutatók.

ÓBUDAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (III., San Marco u. 81.) 8-án 10 órától és 14.30-tól a Grimbusz Színház Süsü, a sárkány című előadása.

TRAFÓ – KORTÁRS MŰVÉSZETEK HÁZA (IX., Liliom u. 41.) 8-án és 9-én 20 órától Inspiráció – fiatal koreográfusok táncestjei. 11-én 19 órától a Zumfilm bemutatja: Cökxpon Ambient Fesztivál.

V. A. M. – R. S. GALÉRIA (V., Váci u. 62–64.) Arcok – építészeti előadás-sorozat: 9-én 18 órától A hatóságok építészei: Schneller István, Budapest és Ghyczy Emil, az V. kerület főépítésze beszél Budapest jövőjéről.

BULI VAN

AFRIKA CENTRUM (XIV., Thökölyút 164.) 8-án 18.30-tól Afrikai táncház. 10-én 22 órától Soul Train. 11-én 20 órától Arab est. 13-án 20.30-tól Nosztalgiabuli.

AKÁCOS UDVAR (VII., Akácfa u. 61.) 11-én 20 órától Pál Utcai Fiúk-koncert.

ALKATRAZ (VII., Nyár u. 1.) 9-én dj. Arab, Spo-Dee-O-Dee. 10-én Infra Gandhi, Avocaldo. 11-én Cool Miners, dj. Marcipán.

BESZKÁRT KLUB (VII., Akácfa u. 15.) Minden pénteken és szombaton 20-tól 1 óráig élő zenés táncest ismerkedéssel.

DÓZSA MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVII., Pesti út 113.) 12-én 18 órától a Kaláka együttes koncertje.

E-KLUB (X., Népligeti út 2.) 9-én Sales kocsma. 10-én 21 órától Nagyterem: Club Music, házigazda: dj. SpigiBoy, Guest: dj. Vick. UnderHouse: Resident: dj. Cool, Guest: dj. N-Tony. Kisterem: bulizenék, házigazda: dj. Duffy. 11-én 17 órától Viva Teenager party. 22 órától Nagyterem: Club Music, házigazda: dj. Dead Mike, Guest: dj. Lu-Yi. UnderHouse: dj. Peet, és vendégei. Kisterem: Buli zenék, házigazda: dj. Duffy.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (I., Bem rkp. 6.) 11-én 19 órától BluePop Fesztivál: Red Lights Flash (A), Bankrupt, Rémember, Gorilla.

FAT MO'S (V., Nyáry Pál u. 11.) 7-én Deep Fried. 8-án Get the Funky Dj. Kriskó Viktorral. 9-én 92.9 Star Rádió Fat Mo's. 11-én dj. Corey. 12-én Hot Jazz Band.

FONÓ BUDAI ZENEKLUB (XI., Sztregova u. 3.) 8-án 20 órától Tükrös klub – magyar táncház. Az Utolsó Óra vendége: Versec (YU). 9-én 10.30-tól Ghymes gyermekkoncert. 20 órától Ghymes klub. 10-én 20 órától Bolgár est: Slavia Orkester – Roza Bancseva, Eva Quartet.

FORTUNA DANCE PUB (Bajcsy-Zsilinszky út 63.) Pénteken és szombaton funky disco a legjobban táncolható zenékkel.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐ KÖZPONT (X., Előd u. 1) 11-én 20 órától Red Less klub és koncert.

LONG TIME KLUB (VII., Dohány u. 22–24.) 7-én Hooligans. 8-án Favágók. 9-én Tunyogi Rock Band. 10-én Gesarol. 11-én Eszterlövészek. 12-én Trio Midnight. 13-án Old Boys.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 8-án 20 órától Tatros táncház. 11-én 19 órától Jubileumi koncert Radványi Balázs pályamódosításának 30. évfordulója alkalmából. Vendég a Kaláka együttes.

MŰCSARNOK – JAZZ (XIV., Dózsa Gy. út 37.) 11-én 19 órától „Pecek-nap" – Fogarasi János (orgona), Egri János (bőgő), László Attila (gitár) és Lakatos pecek Géza (dob) koncertje.

OLD MAN'S MUSIC PUB (VII., Akácfa u. 13.) 7-én Deák Bill Blues Band. 8-án Boom Boom (Tátrai–Mohai–Szappanos–Winchester–Borlai). 9-én Takáts Tamás Dirty Blues Band. 10-én Hobo Blues Band. 11-én Muddy Shoes. 12-én Cotton Club Singers. 13-án Ferenczi György és a Herfli Davidson.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 9-én 19 órától a NOcoMMent együttes klubja. 10-én 20 órától Music Coctail Club a Shakers együttessel. 11-én 19 órától a Pannónia Klezmer Band koncertje, vendég a Klezmer-R „s" együttes.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor út 8/C) 10-én 19 órától táncház a Téka együttessel.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapesti Kamaraszínház Ericcson Stúdió: Anyánk napja (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Örömállam (fél 8). **Bárka Stúdió:** A Mester és Margarita (7). **Játékszín:** Black Comedy (7). **József Attila Színház:** Légy jó mindhalálig (6). **Kamra:** A színházcsináló (7). **Komédium Színház:** Stílusgyakorlat a 301.-től (7). **Magyar Színház:** Tévedések vígjátéka (7). **Várszínház:** Szentivánéji álom (7). **Madách Stúdió:** Ábrahám és Izsák (fél 8). **Madách Kamara:** Alku (7). **Merlin Kamaraterem:** Legszebb napjaim (fél 8). **MU Színház:** Tavaszi áldozat (8). Egy Kiss Erzsi Zene (9). **Operaház:** Operagála (7 – Pozsonyi Szlovák Nemzeti Színház vj.). **Radnóti Színház:** Ami a Márai-naplóból kimaradt (7). **R. S. 9. Színház:** Micimackó (3). **Thália Színház:** Háztűznéző (7 – Kaposvári Csiky Gergely Színház ea.). **Thália Színház Új Stúdió:** De mi lett a nővel? (fél 8). **Thália Színház Régi Stúdió:** A vágy (fél 8). **Új Színház Stúdiószínpad:** Woyzeck (7). **Vígszínház:** Furcsa pár (7). **Pesti Színház:** Macska a forró tetőn (7).

Őszi fesztivál a hónap végéig

Színházi előadásokkal, népzenével, cimbalomkoncerttel, képzőművészeti tárlatokkal várja látogatóit a hónap végéig a Gödöllői Őszi Fesztivál. A színvonalas produkciók fő helyszínei a gödöllői királyi kastély és a helyi Petőfi Sándor Művelődési Központ.

A selejtesek című színdarabot adja elő péntek délután öt és nyolc órától az Elő-Tér Művészeti Iskola társulata a Petőfi Sándor Művelődési Központban. A Nigel Williams művéből készült produkciót *Wéber Péter* rendezte.

Ugyanide látogat el november 17-én a Muzsikás együttes és *Sebestyén Márta*. Koncertjük a fenti napon este hét órakor veszi kezdetét. A rákövetkező napon, november 18-án, délután négy órakor nyílik a Kastély-rezonancia című kiállítás. A Gödöllői Iparművészeti Műhely tagjai és a meghívott művészek tárlata a Gödöllői Új Művészet Közalapítvány Körösfői utcai alkotóházában tekinthető meg.

Kétcimbalmos estre várja vendégeit a Petőfi Sándor Művelődési Központba *Farkas Rózsa* és *Szakály Ágnes*. A koncert november 26-án, 18 órakor hangzik el a fesztivál zárlataként. Valamennyi eseményre jegyek válthatók a művelődési házban, a kastély és a budapesti Zeneakadémia jegypénztárában, valamint a rendezvények helyszínén.

Magyar hősök arcképcsarnoka a címe *Somogyi Győző* festőművész kiállításának, amely a fesztivál ideje alatt megtekinthető a gödöllői Városi Múzeumban.

A fesztivál programjain kívüli fontos esemény a gödöllői királyi kastély új tárlatának megnyitója, amelyre csütörtök délután négy órakor várják a meghívottakat. A kiállítás címe Kapcsolat-formák, és a Szépművészeti Múzeum Bryan Montgomery-gyűjteményének válogatott anyagát mutatja be. A kastélyban az intézmény karácsonyi ajándéka gyanánt brit kortárs művészek alkotásait láthatják az érdeklődők.

R. V.

1968 ÁPR 20

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

Tápai Antal

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

Ünnepségek Lenin születésének évfordulóján

V. I. Lenin születésének 98. évfordulója alkalmából több helyen rendeznek ünnepségeket. Szegeden, a Rákóczi téri Lenin-szobornál április 22-én, hétfőn délután 3 órakor kezdődik a megemlékezés a munkásőrség zenekarának közreműködésével. A párt, az állam Csongrád megyei és Szeged városi szerveinek, valamint a tömegszervezetek, az üzemek és intézmények képviselői koszorút helyeznek el a szobor talapzatán.

Szoboravató ünnepségre kerül sor április 21-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel a szegedi Sajtóházban. *Tápai* Antal szobrászművésznek a Sajtóház előcsarnokában felállított Lenin-mellszobra előtt *Siklós* János elvtárs, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára mond avatóbeszédet.

l a ládát..., kö-
l egy padban ül-
..totta magát.
abból úri kisász-
a, azért járatja a

g köszön-köszön-

népség..., azok

a bágyadt buz-
z asztalra, elsírta
s Manci ennyire
lig az iskolában
ottak. Még el is
a Manci kézitás-
puig. Lám, most
intha soha nem
t.
zólt a gazda. Vé-
k. A fekete kis
kkel állt a Kicsi
hátáról a földo-
mfába akasztotta

aretta — állt a
gazda és kiosz-

A ta
után
acsorg
romba
san be
életébe
Megcs
ban b
megcs
vette
rekei

— Ide figyelj, beszédem volna veled — állt a gazda elé ezen a reggelen az idős Csüllög.

— Miről?

— Legyünk őszinték. Ez a néhány sátor a napi élelmet sem hozza. Itt van ez az őszver, annyit zabál, mint egy igásló..., nem győzöm takarmánnyal...

A gazda közömbösen nézte a szemben levő ház ablakát, ahol a szobalány a porrongyot rázogatta a járókelők nyakába.

— Eladom a fölszerelést, a jószágot, azután beállnék hozzád. Úgyis te

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

Barnard szívet lopott

Az alábbi cikket a Paris Match közölte.

A puritán Fehér Afrika nehezen bocsátja meg Barnard doktornak nemzetközi kilengéseit, próbálkozását Sophia Lorennel és monacói keringőit. Úgy látszik, megtört a varázs és éppen azok bontották meg, akiknek Barnard dicsőségét köszönhette: az újságírók. Mindez olyan botrány következménye, amelyben elég borzalmasan keverednek a komikus és a tragikus elemek.

Christian Barnard szeptemberben sajtóértekezletet tartott, amelyet mindenki nagy érdeklődéssel várt: ez öt nappal a harmadik szívátültetése után történt. A beteg jóval gyengébb állapotban van mint Blaiberg, de Barnard — vörös nyakkendő, Olaszországban készült öltöny — kissé provokálóan mosolyog, mint aki biztos abban, hogy mély benyomást fog kelteni:

— Mister Smith jól érzi magát: felkel, s maga mosakszik és étkezik, úgy, mint bármelyikünk.

Egy hang félbeszakítja:

— Kérem, szóljon néhány szót a donorról.

Barnard alig észrevehetően elsápad. Várta ezt a kérdést, de nem ilyen gyorsan.

— Sajnálom. Önök is tudják: úgy döntöttünk, hogy erről a kérdésről nem fogunk beszélni.

— Akkor talán abban a formában: szóljon néhány szót Evelyn Jacobs asszonyról!

venni a szívet anélkül, hogy engedélyt kérnének? Bepereljük a kórházat!"

Az egész história szeptember 6-án kezdődött. Evelyn Jacobs 38 éves néger szobalány összeesett az utcán. A munkadójának lakására vitték, s az orvos sürgősen kórházba szállíttatta. Minthogy továbbra is ájult állapotban volt, a munkaadója megadta a személyazonosságát a mentőautó vezetőjének. Amikor a kórházba értek, a sofőr átadta a személyazonossági cédulát egy alkalmazottnak, aki kartotékokat állított ki a betegről. De minthogy az utóbbi még mindig nem nyerte vissza eszméletét, a reanimációs terembe vitték. Megállapították, hogy agyvelőgyulladása van és vérkeringését bekapcsolták a mesterséges érverést biztosító gépbe. Ennek ellenére, Evelyn röviddel éjfél előtt meghalt.

Néhány szobával odébb Barnard csapata már felkészülten várta a vizsgálatok eredményét: igen, Evelyn „összefér Smith-szel, a fehér emberrel, aki négy hete agonizál a szomszéd szobában."

Reggel egy James Mzila nevű néger jelentkezett a kórház bejáratánál. Együtt élt Evelynnel; szeretné tudni, hogy mi történt vele.

— Evelyn Jacobs? — kérdezte a felvételi iroda vezetője. Szólítottam ezt a nevet tegnap, de senki nem jelentkezett. Nyilván már hazament.

A néger tiltakozott; megígérték neki, hogy vizsgála-

KK-mérkőzések

Ma, szerdán három magyar labdarúgócsapat Közép-európai Kupamérkőzést játszik. A Vasas most kezdi meg szereplését a kupában. A piros-kékek Budapesten a Sturm Graz osztrák csapat ellen vívják az első kilencven percet.

A Tatabánya Csehszlovákiában az észak Csehországban levő Teplicén szerepel, ahol nehéz feladat vár az együttesre. Ők már a második egymás elleni mérkőzést játsszák. Az elsőn — mint ismeretes — 3:3 volt az eredmény, s így a hazaiak bizonyára mindent elkövetnek, hogy tovább jussanak. Idegenben mérkőzik a Bp. Honvéd is. A piros-fehéreknek talán még rosszabb a helyzetük, mint a Tatabányának, mert ellenfelük, a Szarajevo Kispesten 1:0-ra győzött. A Honvéd részéről nagy siker lenne, ha az egygólos hátrányt behoznák.

HOGYAN TIPPELJÜNK?

NB I

MTK (10.)—	
Bp. Honvéd (4.)	x 2
Pécs (8.)—Vasas (3.)	x 2
Tatabánya (6.)—	
DVTK (14.)	x
SBTC (13.)—	
Dunaújváros (7.)	1
Ú. Dózsa (2.)—Győr (11.)	1
Szombathely (12.)—	
Egyetértés (9.)	1 x
Csepel (5.)—	
Videoton (15.)	1

Olasz bajnokság

Atalanta (16.)—	
Torino (12.)	1
Cagliari (1.)—Bologna (8.)	1
Fiorentina (3.)—	
Napoli (10.)	1
Juventus (4.)—Milan (2.)	1 2
Lanerossi (11.)—Róma (9.)	1 x
Pisa (15.)—Palermo (5.)	x 1

13+1

Olasz B-osztály

Como (2.)—Genoa (3.)	1 x

1021

Munka és művészet

Képzőművészeti napló

Tápai Antal

Az elmúlt hétfőn is megtartotta — immár hagyományosnak számító — vitaestjét az újságíró klubban működő *Szegedi Művészklub*. Ezúttal *Tápai Antal* szobrászművész tartott előadást *Munka és művészet* címmel. A nagy érdeklődéssel kísért referátumban arról szólt, hogy általában elhanyagolt terület a munkának — mint esztétikai értéket teremtő tevékenységnek — és a művészetnek az együttes vizsgálata — pedig e reláció elemzése igen fontos. Főképp azért, mert jelen napjainkban érdeméhez kisebb megbecsülést kap a művek születésében oly fontos szerepet játszó *technika*. Mint mondotta, csak a technikai ismeretek teljes birtokában tudhatja kifejezni magát a művész, csak akkor, ha mind anyagismerete, mind pedig a választott matéria formálásához szükséges készsége megfelelő.

A maga által leggyakrabban szoborrá formált anyag, a *vörösrézlemez* példáján mutatta be a kérdéshez kapcsolódó elképzeléseit Tápai Antal. Elmondotta: ebből a jól formálható, „dinamikus" fémből csak az tud három dimenziós képzőművészeti alkotást készíteni, aki teljesen tisztában van a lemez tulajdonságaival, s — mivel minden megtett mozdulat megismételhetetlen — az alakításhoz szükséges tettek összességének is „birtokosa". Csak a jó kalapácsütések nyomán bontakozik ki a mű; az iskolázott kézzel, jó helyre mért ütések nyomán!

Az előadás hallgatóinak többsége örömmel nyugtázta ezt a kijelentést, hiszen manapság korántsem esik elegendő szó a a technikai felkészültség fontosságáról, a művészek igazi kibontakozásához elengedhetetlen *manuális iskolázottságról*. Reméljük, a jövőben — sem a szegedi, sem pedig a más tájakon munkálkodó művészek körében — nem marad hívek és előadók nélkül ez a fontos téma!

A. L.

Kiállítás Miskolcon

A Miskolci Galéria három termében megnyílt X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításon a város nagydíját *Kunt* Ernő miskolci grafikusművész, Borsod megye tanácsa két díját és a nagyüzemek (a Borsodi Szénbánya Vállalat, a Borsodi Vegyi Kombinát, az Ózdi Szénbánya Vállalat, az Ózdi Kohászati Üzemek, a Lenin Kohászati Művek és a Hejőmenti Állami Gazdaság) díjait *Lenkei* Zoltán, *Kalló* László és *Tóth* Imre miskolci, *Czinke* Ferenc és *Lóránt* János salgótarjáni, valamint *Asszonyi* Tamás, *Berki* Viola és *Kis Nagy* András budapesti művészek kapták.

A tárlatra 119 alkotó 237 művét fogadta el a zsüri. Az alkotások között 68 festmény, 63 grafikai mű, 47 szobor és 59 érem található. Nagyon gazdag a szobrászati anyag. Tulajdonképpen ez teszi országossá a kiállítást, hiszen a 106 szobrászati munka közül mindössze egy miskolci alkotóé, míg a festmények és grafikák egyharmada helyi művész alkotása. Az országos jelleget a fővárosi művészeken kívül *Csizmadia* Zoltán, *Kajári* Gyula, *Tóth* Sándor, *Czinke* Ferenc, *Lóránt* János és *id. Szabó* István jelenléte biztosította, bár az utóbbi három ugyanannak a területi szervezetnek a tagja.

A Szegedi Nyári Tárlaton szereplő fővárosi alkotók mindegyikével találkoztunk, sőt több nyáron Szegeden elsőként bemutatott szobrot és képet láttunk. Csak egy-két nevet említek a kiállítók közül: *Ábrahám* Raffael, *Bazsonyi* Arany, *Csohány* Kálmán, *Galambos* Anna, *Kis* István, *Orosz* János, *Somos* Miklós, *Kondor* Béla, *Ligeti* Erika, *Nagy* András, *Németh* Mihály, *Szabó* Iván, *Szellősy* Enikő, *Szurcsik* János, *Vecsési* Sándor.

A Szegedi Nyári Tárlatra bevett művek száma megegyezett a miskolcival, mégis inkább országos jellegű volt, *sokrétűbb és egyben egységesebb élményt adóbb a mi kiállításunk*. Örömmel tölthet el bennünket, hogy nemcsak felnőtt a IX. Szegedi Nyári Tárlat a X. Miskolcihoz, hanem tovább is lépett annál.

H. R.

TISZATÁJ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Majd két évtizedig volt a Tábor utcai képzőművés vezetője. Nála ismerkedtek az anyaggal — Bányai Jó Ilona szobrász- és Majorossy Sarolta kerámikusművészek

Catói szívóssággal és következetességgel harcolt a mű zásáért. Meglett. 1967. szeptember 1-től a pécsi és a nagy egytantervű, egyenrangú intézet lett a kőfaragó, kerámi középiskolából, melynek ő volt első szakmai igazgatój Iskolaszervező munkája gyümölcseként került Fekete Já lay Ferenc kapcsolatba Szegeddel, mint a szakközépiskola tanárai.

Tápai Antal 1902. április 6-án Kisteleken született. Kétéves, amikor Szegedre költöztek, és immár 65 éve itt él. Szegeden tanult, a MÁV vasúti műhelyében lett lakatosinas. Az anyagalakítás küzdelme — visszahatva rá — szobrásszá formálta őt. Elgondolkoztató, hogy a magyar szobrászat klasszikusai — Ferenczy István, Fadrusz János, Stróbl Alajos — lakatosként kezdték művészi pályájukat. 24 éves, amikor három szakmával — géplakatos, kazánkovács és faszobrász segédlevéllel — tarsolyában Móra Ferenc és Petrovics Elek javaslata alapján a város ösztöndíjával beiratkozik a Képzőművészeti Főiskolára. Itt Szentgyörgyi István, a Szegedi Pantheon két domborművének és a híres „bigéző fiú"-nak alkotója a mestere. Harmadéves hallgató, amikor az év végi kiállításon *Ferenczy István-díjat* nyer. Az ösztöndíj háromhónapos vakációt biztosított Tápainak a római Collegium Hungaricumban. Tanulmányai végeztével hazajön Szegedre, és most már megszakítás nélkül itt él majd negyven éve, csak egy-egy kirándulásnyira hagyja el városát, hogy újra lássa Firenzét, Rómát, Párizst.

Első jelentős szobormegbízása: az 1940-ben felállításra került háborús emlékmű Kisújszállás főterén. Szerencsés a szobor és talpazat viszonya, az emlékmű és a környező házak léptéke. A merész lendületű lovas szobor ősi dinamikával magasodik a tér fölé. Tápai művészetében megjelennek a Boda, Medgyessy, Mészáros művészetére is ható „turáni" nosztalgia jegyei. Az „ősi magyar fajta" karakterének keverése, szoborrá formálása lesz életművének egyik vezérmotívuma. *Dorozsmai kubikos* című szobra, vagy Móra emlékének *„pipát tömő magyarja"* új, rusztikus típus megjelenése, Borbereki szentesi szobrának rokona.

Szegeden a múzeum előtti parkban áll a közművelődési palota két tudós igazgatójának — *Tömörkény István*nak és *Móra Ferenc*nek — a szobra, pár lépésnyire, a színház homlokzatán, *Katona József* és *Erkel Ferenc* életnagyságot meghaladó, egész alakos portréját szemlélhetjük. Tovább menve a Tisza-parton, a vízi sporttelep *„evezőse"* a déli nap sugarából ellenzőként emelt kézfeje alól tekint ránk. A város Nemzeti Pantheonjában a Dóm tér árkádjai alatt Ferenczy István, Stróbl Alajos, Szentgyörgyi István, Medgyessy Ferenc, Kisfaludi Strobl Zsigmond mellett Tápai Antal szobraival is találkozunk.

Szólni kell szoborkovácsolási eljárásáról és az így készült portrék soráról. Ezek közül csak néhányat említek: Juhász Gyula, József Attila, Móra Ferenc, Madách Imre, Kodály Zoltán képmásait.

Sajnos nincs lehetőség e pár sorban, hogy gazdag életútjának-életművének csak főbb állomásait is felidézzem. Ideje lenne elemző, minden művét (egyházi szobrait is) feltáró, gondos tanulmányt megjelentetni Tápairól.

Szép város, az ország legszebb városa — szokták mondani Szegedre. Talán így igaz, és hogy az, abban nagy része van Tápai Antalnak. Az utcák, terek számos szoborkompozíciója, domborműve, és — mondhatjuk bátran — számtalan épületplasztikája, emléktáblája a város szerves részévé vált.

Tápai Antal nélkül szegényebb lenne Szeged. Többet adott, mint kapott városától. Szájának kesernyés mosolya számomra Juhász Gyulát idézi. Fél évszázada nem tudta a város, hogy mit jelentett neki a költő.

TÓTH SÁNDOR

BÚCSÚ A JÁTÉKSZÍNTŐL

A Játékszínnek csak egy esztendőt engedélyezett a sors: tavaly októberben nyílt, s az idén májusban már be is zárják. S mindaddig, amíg a nagyszínház átalakítása meg nem kezdődik, a kis színház zárva marad.

Amikor tehát újra megkezdődnek az előadások a Horváth Mihály utcai kamarateremben, nem a Játékszín folytatódik tovább, nem azoknak a törekvéseknek a kiteljesítésével találkozunk majd, amelyek ezt a vállalkozást tavaly októberben elindították; a Játékszín a szegedi színháztörténet múltjába kerül. Ily módon az értékelő

MŰVÉSZEK A TISZA PARTJÁN

TÁPAI ANTAL

1961 tavaszán Beszédes Kornél építész barátom vitt el Tápai Antal Csongrádi sugárúti otthonába. Bemutatkozásként egypár darab szoborfotót vettem elő, és elmondottam, Szegeden akarok megtelepedni. A fotókat nézegetve kesernyés mosollyal tanácsolta, menjek vissza Pestre. Szobrászt még nem volt képes egy vidéki városunk sem eltartani — panaszolta rezignáltan. Kis ország, „egyvárosú" ország vagyunk, csak Pesten van lehetőség...

Számba véve szobrászatunk múltját és jelenét, azt kell mondani, hogy így igaz, különösen ami a múltat illeti. Az ötvenes évek derekáig, vidéken egyedül Tápai Antal tudott művészetet teremteni, nem megmaradni a sírkőszobrászati szinten, ami a vidéki megbízásokból szükségszerűen következett.

Tíz-egynéhány éve telepedett meg egy-egy szobrász Szolnokon, Hódmezővásárhelyt és Pécsett. Szegeden Tápai mellett jelenleg három szobrász is él — kiállító művészi szinten, és három olyan szobrásznövendék tanul a Képzőművészeti Főiskolán, kiknek ő volt első mestere.

akár egy
kendőnek nem m
minősége, vagyis
tunk akár tíz fo
Másrészt a gyárat
meztetni a gyártási
panaszok gyakorisá
kereskedelem ezt figyelem-
be veszi a legközelebbi ren-
delésnél.

vonatkozasuak legyenek.
Ez nemcsak a személynevek-
re vonatkozik, de elsősorban
rájuk. Nincs értelme szapo-
rítanunk az olyan utcanevek

ítható

Múlt az idő. Egyre riasztóbb jelentés
tek a németek előkészületeiről. Az
haboztak. A légiósok harcr
pillanatot.
ncs azonban nem érkezett meg.
előzték az angolokat és megl
megrohanása. Hitler csapatai
törekedtek, és több helyen,
révén jelentős eredményeket
ban.
már két hajó, a Providence é
délzetén voltak a 13. félbrigád
m mondta, de mindenki sejte
ba szállítják őket. Május 15-é
katonák a fjordok közé. Má
érezték, hogy nehéz ellenfél
A németek légi fölényük rév
az időjárás engedte, bombázták
zok nehezen találtak fedezéket
ztultak el és sebesültek meg
tis nyomultak előre. Május 28-
farvikot. Az általános norvég
azonban kedvezőtlenül alakult,
b sikereket értek el és az ango
tartották kivonni csapataikat.
gkezdődött a félbrigád elszállí
únius 14. A félbrigád megérke
be. Körülöttük pánikhangulat,
eledett a francia dráma. Közv
nyegette az alakulatot is. Nél
robogó német motorkerékpáros
ültek, másokat a bombák sebe
s kavarodás. Jó alkalom nyílot
De a 13. félbrigád nem ol
idegenlégió általában. Ide p
s antifasiszták kerültek, és a
spanyol, cseh, osztrák és nén
rtak az ellenség fogságába ke
aik között azonban annál he
lt ki. Egy ezredes ezt mondta:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

Tápai Antal

JÚLIUS MÁJUS

Megjelent a májusi Tiszatáj

1021

A szegedi írók folyóiratának májusi számát tartalmas és érdekes összeállítás nyitja a hatvan éve született Radnóti Miklósról. Két közeli barátja, *Ortutay* Gyula és *Bartóti* Dezső személyes emlékeit teszi közzé. A költő özvegye Radnótinak egy levelét közli. *Vargha* Kálmán a Majális című verset elemzi. Több más anyagon kívül közreadja még a folyóirat Radnóti fordítóinak a francia Anne-Marie *de Backer*nek és az olasz Gianni *Toti*nak írását.

Munkatársai közül ezúttal *Takács* Imrét mutatja be a folyóirat, illusztrációként közölve a költő két érdekes versét.

A szépirodalmi rovatban ezen kívül *Hatvani* Dániel, *Gutai* Magda, *Oláh* János, *Bécs* Ernő, *Veress* Miklós, *Pardi* Anna és *Sipos* Áron verseit, *Kemény* Dezső novelláját és *Cserhalmi* Imre Fitos című tévéfilmjének folytatását olvashatjuk.

A most is gazdag Hazai tükör *Lődi* Ferenc szociográfiai igényű nagy riportját közli a dorozsmai cigányokról, Lelkek ablak nélkül címmel. *Mészáros* György a cigány népköltészetet mutatja be. A Kilátóban és a Művészet rovatban egyebek között *Tápai* Antal szobrászművészről és a szegedi színház vezetésében beállott változásokról olvashatunk.

Az új számot gazdag kritikai anyag és a most is színes Krónika egészíti ki.

Emberi jogok

Nemzetközi értekezlet Teheránban

● **Teherán (MTI)**

Hétfőn Teheránban 71 ország 2000 küldöttének részvételével megkezdődött az emberi jogok egyetemes deklarációjának 20. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi értekezlet. A megnyitó ülésen az iráni sah és U Thant ENSZ-főtitkár tartott beszédet.

U Thant élesen elítélte a fajgyűlöletet. Többek között hangsúlyozta, ha nem sikerül teljesen leküzdeni a faji ellentéteket „ez a romboló szörny" olyan pusztításokat okozhat, amelyekhez képest a régi vallási és világnézeti konfliktusok csak „családi perpatvarnak" tűnnek.

Alekszej Koszigin hétfőn táviratot intézett a nemzetközi értekezlet résztvevőihez. A Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke emlékeztet rá, hogy „az emberi jogok területén jelenleg nyugtalanító a helyzet. A népek elkeseredését váltja ki az imperialista agresszió politikája, amely halált és szenvedést okoz az emberek millióinak. Egy sor országban az ENSZ-nek az emberi jogokkal kapcsolatos elveit és határozatait semmibe veszik. Hathatós intézkedéseket kell hozni — folytatódik Koszigin távirata —, melyek képesek arra, hogy megoldják az emberi jogok megsértésének területén jelentkező problémákat."

Gunnar Jarring, az ENSZ-főtitkár közel-keleti különmegbízottja, aki látogatásra Teheránba érkezett, hétfőn találkozott U Thant főtitkárral és tájékoztatta tevékenységéről.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1983 APR 23
DÉL
MAGYARORSZÁG

Szoboravatás a Sajtóházban

Április 21-én, vasárnap délelőtt *új Lenin-szobrot avattak* a szegedi Sajtóház előcsarnokában, *Tápai* Antal szobrászművész alkotását. Az ünnepségen résztvett **Rózsa István**, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára, *Sipos Géza*, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára, a megyei és a városi pártbizottság, a megyei és a városi tanács, az egyetem, a tömegszervezetek több vezetője is. A szoboravató beszédet *Siklós* János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára mondta, majd *Kovács* János, a Szegedi Nemzeti Színház Jászai-díjas művésze Földeák János *Láttam Lenint* című versét adta elő.

Tápai Antal

Tápay Antal
szobrász

Magyar Nemzet
1946. okt. 27.

Leleplezték Móra Ferenc szobrát Szegeden

A szegedi kultúrnapok előadás-sorozatában a budapesti írók is többen szerepeltek. Szombaton *Móra* Ferenc szobrát leplezték le a Móra-parkban. A leleplezési ünnepségen megjelent Móra Ferenc özvegye is. A szobrot *Tápay* Antal szobrászművész készítette. A város nevében *Honászy* Kálmán kultúrtanácsnok mondott emlékbeszédet, a Juhász Gyula Társaság részéről *Magyar* László elnök emlékezett meg Móra Ferencről.

Nagy magyar elbeszélők

Az *Uj Idők* sohasem szokott nyomtatásban már megjelent műveket közölni. Most, alapos megfontolás után, eltérünk ettől a magunk elé tűzött szabálytól. Három-négy hetes időközökben, *Nagy magyar elbeszélők* gyüjtőcímen egy-egy elbeszélést közlünk a magyar elbeszélőirodalom régebbi mestereitől. A legjobbat választjuk ki nagy írók maradandó írásaiból. Azokat az elbeszéléseket, amelyeket meggyőződésünk szerint minden művelt magyar olvasónak ismernie kell, s amelyeknek feledésbe veszniök nem szabad. Azzal az élő magyar irodalommal, amely az *Uj Idők* minden számában megszólal, ilyenformán párhuzamosan fog megjelenni a tegnapnak *ugyancsak élő* magyar irodalma. Érzésünk szerint a tegnap írói növelni fogják a ma íróinak megbecsülését is. Irásaikból látni fogja az olvasó, hogy a művészi kézzel megírt novella nem múlik el a mai nappal, nem kell feledésbe vesznie. Ami igazi érték, azt az irodalmi köztudat hálásan őrzi a nemzet kincsei közt.

A sorozatot *Tömörkény* István mesteri kis novellájával kezdjük meg. Tömörkény írásainak nem ártott meg a halála óta eltelt negyedszázad. Prózája oly friss és eleven, mintha az író ma beszélne hozzánk. Témáihoz pedig *ma* jutott el igazán az irodalom; *ma* kezdi úgy látni, úgy rajzolni a föld népét, ahogy Tömörkényi egy emberöltővel ezelőtt látta és rajzolta. Tömörkény elfogyott könyvei most kezdenek újra megjelenni; a legrövidebb időn belül látja meg a napvilágot *Gerendás szobákból* című kötete, lelkes hívének, *Gulácsy* Irénnek szép, tartalmas, meleg előszavával.

Tanyaverés

Irta: **Tömörkény István**

Történt, hogy a földet abban az időben odakint osztogatták. Nem akkép osztogatták, hogy: ne, itt van, vedd el, hanem osztották csak ama rend szerint, hogy ki ad többet érte. Ebben a foglalkozásban kint jártakkeltek a városi urak és gázolták a homokot és haragudtak a homokra, pedig jobb a homok, mint az aszfalt. Mivelhogy emez nem terem semmi hasznosat.

Ebben az időben tehát, ahogy lépést menve mentek az urak kocsijai s ballagott utánuk a külső nép dandárosan, volt a dandárjukban ez a bizonyos nevezetű Hévizi János, épp oly foltos kabátban, mint a többi, mert ezen a kinteső vidéken már csak az ilyen csekélyebb, elesett nép szándékozta leginkább kifogni a földeket. Nem sokat, éppen csak annyit, amennyi rájuk illendő lenne, hogy rajta el lehetnének valahogy, a kis családjaikkal egyetemben. Már azután akkor nem éppen kellene a gazda szava után szaladgálniuk és nem mondaná senki, hogy minek az ököristállóban az a sok apró fattyú. És a kis Miska gyerek se volna sánta, mert nem nyomhatta volna szét lépte nyomával gyenge csontjait az ökör.

Igazán. Elkívánkoznak a szolgálatból idővel az emberek, hogy ne mindig csak a más jószágát ajnározzák, hanem egyszer már a magukét is. Árulták a földet, Hévizi nézte a tagokat, a dülőket és gondolatai oda terjedtek, hogy mennyire alkalmatos volna, ha már a kis tanya állana is a helyén, csak úgy napraforgószárral kerítve, bár hiszen mily jó volna az is, ha volna. Hát nézték az emberek a földeket és mértékelték, de csak úgy szemmel, hogy emez emilyen, amaz amolyan, né, bátya, hát az ott az oldalasban, ott a malyban csakugyan dinnye alá való. Licháltak az emberek a földekre és azt mondta Sárhányó Mihály:

— Okosan, embörök, hogy mindenkinek jusson, aki szögén.

Ritkán van az uraknak ilyen jó dolguk arra kifelé, mint éppen most volt, mert hálásan tekintettek föl reájuk az emberek. Mert bolond beszéd és rossz szándékú beszéd, amelyik azt mondja, hogy a nép a föld osztását csak úgy kívánná, hogy az majd ingyenbe menne. Nem bizony, ezt jó lélekkel nem lehet mondani. Vágyják a földet, mert szeretik a földet és jó né pünknek ettől való jogát eltagadni ugyan ki merné Szeretni csak talán szabad és nincsen tisztább szerelem a világon, mint a dúsan kalászozó anyaföld szerelme. Mondta is Hévizi János tehát, az igen csak foltos küdmönbül szólván:

— Ezt a darabot én mögtartom

Nem licháltak rá, mert ez már igen csak a nagyon kintvaló tájékon történt és beírták az urak a papirosba, hogy ezt a kisded anyaföldet Hévizi János megtartja.

Tömörkény István.
Tápai Antal szobormüve

János ezek után hazatért a zseléri viszonyba és mondta az asszonynak, hogy kifogta a földet. Kis sánta Miskáját tartogatta karján az asszony, pedig már nem karra való volt, de mégis fölemelte olykor magához, hogy a szívéhez közelebb legyen, mert kell az, hogy aki ok nélkül szenvedett, a szív melegének a tüzében többször sütkérezzen.

János pedig úgy gondolta, hogy most már kimegy a földre és tanyát ver. Szokás ugyan tanyát építeni is, de a szegény ember azt csak veri. Mert nem olyan ember készíti, akinek arra külön ipara van, hanem csak a maga iparkodásából csinálja meg magának minden ember. Legelsőbb kinézi, hogy melyik tájra verje a tanyát. Hogy a földnek melyik oldalára legalkalmasabb, továbbá, hogy azon oldalát, amelyiken az ajtó van, meg az ablak, ne fújhassák az északi szelek. Mert a pusztákat süvöltő szél a falon is átfúj, nemhogy az ablakon át ne fújna. Gödröt kell ilyenkor ásni, amibe az alapot megvetik, azután pedig karó kell meg deszka. A karót leverik kétfelül, a deszkákat melléjük rakják, ami köz a deszkák közé esett, azt földdel kitöltik, furkóval leverik: így verik föl magosra az efféle próbálkozó zsellér barlangjának, kis tanyájának falát

Levente-betlehemjárás a Kormányzói Családnál. Kozák Lajos három fényképe
A betlehemesek a palotában

Ütésről, verésről van szó a magyar beszédben, de nem mindig ütleget meg verekedést jelent, hanem táborütést, meg tanyaverést.

Hévizi hát bele is kezdett ebbe az iparba a feleségével azon a puszta földön, ahol majd boldogságuk talán fölépül. De igen lassan hàladtak a dologgal, mivelhogy a dolognak az a sajátsága van, hogy ami belőle hat emberre való, azt kettő nem bírja. Kínlódtak egy darabig és bár a falak valamennyire emelkedtek is, látnivaló volt, hogy beáll a hideg ősz, mielőtt tető alá kerülne a tanya. Belátván az ügyek állapotát, mondta az asszony:

— Hogy löszünk?

János nem tudott felelni. Sárosak voltak derékig, mert lábbal kell dagasztani az ilyen házfalföldet. Szerencsére azonban ott volt az apró Miska, a sánta lábával és a pusztai iskolából arra vezetett az út, hát némely egészen külső pusztai gyerek arra járván, megállt és nézte, mert sohasem láttak még sánta gyereket. Hát ilyen is van? Milyen furcsa. A lába, hogy szerteszéjjel szolgál... Meg mi egymás.

Hévizi János rájuk szólt, ahogy ott bámultukban a készülő falak mellett álltak:

— Hát mit bámultok, hé? Gyertek inkább segíteni, gázoljátok ezt a kis szalmát össze a sárral.

Gyereknek nem igen szükséges az ilyesmit kétszer mondani. Beleálltak azonnal a munkába, némely része alig akarta abbahagyni, s későn értek haza, ahol előfogták őket, hogy hol voltak? Otthon aztán elmondták a gyerekek, egyik így, a másik amúgy, hogy ők segítettek valami embernek az útszélen házfalat tapasztani. És az apák, a szótalan és komoly pusztaszéli emberek belefogódzkodtak hosszú, lelógó bajuszukba, azután meghúzták, pödörgetni kezdték: — No nézd el, nézd, a kölyök munkába állt és segítségül szolgált egy embernek... És másnap reggel többfelől igyekeztek emberek Héviziék falai felé. Furkót vitt az egyik, ásót és lapátot a másik, ellenben Dani Sándor kocsival ment, hogy majd hord oda néhány kocsi székföldet, mert anélkül nem ér a munka semmit. Elmentek hát az emberek Hévizihez és nem mutatkoztak be, hanem azt mondták, hogy nono. Azt is mondták, hogy igen csak el vannak már késve a fallal és annyi bizonyos, hogy ezen a télen hideg lesz a tanya, mert már nem lehet a falat sárral betapasztani és kimeszelni, hanem azért csak elkészítjük a tanyát, el, el, no, ha mindjárt csak kukoricaszár lesz is a teteje.

Azután belefogtak és csinálták. A belső vidékekről, lakottabb tanyai tájakról került Hévizi szólni sem tudott, csak gondolatok jártak az elméjében. Mert van ugyan eset, hogy az emberek elmennek egymáshoz ingyen dologba, aminek móva a neve, hanem ilyenkor estére paprikáshúst és bort tartozik adni ingyennapszámosainak a gazda. Már pedig ő ilyesmit nem igen adhatott és mondta is akadozva, hogy csak paszulyt bír főzetni estére, de az emberek azt felelték, hogy nem kell az, mert ez a munka egyedül csak a fölöttünk élő szent Isten nevében történik.

A munka megtörtént, de baj is járt vele. Közben egy fal kidőlt, mert Hévizi rosszul rakta az alapját, mert nem értett hozzá. Vagy úgy lehet, értett, de mindhiába, mert nem volt az alaprakásnál még ott Dani Ferenc, hogy széki földet fuvarozott volna neki. Hát bedőlt a fal és a Miskára esett.

Bentélők és kintélők egyforma emberek vagyunk, legfeljebb a ruházat módjában van különbség, bár mióta a belső urak is bőrből varratják maguknak a téli gúnyát, az is igen csak enyészget. Hát általános emberi dolog az, hogy azok, akiknek valami testi hiányuk van, legtöbbször az élénk fajtához tartoznak. A szarka is élénk madár, de igazi furfangos csak akkor lesz belőle, ha eltört a lába. Hát ez a töröttlábú Miska is pajzán volt és csintalan és mondták neki, hogy ne járjon a fal körül, mert alighanem kidől, csak ott sza-

Tömörkény István szobrát május 23-án leplezték le Szegeden.
Gulácsy Irén mondta a szoboravató beszédet

Csipetnyi bors

— Regény —

Copyright by Singer és Wolfner 1943. Budapest.

Írta: **Bónyi Adorján**

10. folytatás

Szigorúan nézett Herman úrra és hirtelen azt kérdezte:

— A bifsztek úgyebár marhahús?

A főszakács megpengette vidáman a villáját az asztal szélén:

— Még ennyit se tud?

— Csak azt nézem — folytatta Lajos és le nem vette szemét a főszakácsról — hogy magából milyen szép nagy darab bifsztek lett volna.

A főszakács kiejtette a villát, egy nagy kés után kapott, megmarkolta.

— Hallja — a hangja elfulladt az indulattól. A pincérhad gyorsan elszelelt a tálakkal.

Szerencsére ekkor egy kukta hatalmas ezüsttálat tett Herman elé, némi áhitattal:

— A kegyelmes úr bifsztekjéhez a saláta.

S másik kukta nyomban egy másik tálat:

— A köret.

Lajos a séf puha, kövér kezeit nézte, amint Herman úr babrálni kezdett a salátával. Evvel a két túlfőtt kelvirággal akar ez az ember Mancikához hozzányúlni? Körülnézett, most egyedül voltak a tálalóasztal mellett.

— Már megmondtam egyszer, hogy hagyja békén Mancikát, hitvány fráter — szólt Lajos, elfojtott hangon.

A főszakács nyelt egyet. De most elhatározta, ez az ember nem fogja őt mégegyszer dühbe hozni.

— Nagyzási hóbortban szenved, fiatalember — mondta félvállról.

— Megtiltottam, hogy közeledni merészeljen Mancihoz! — tüzelt a pincér.

Herman megkóstolt egy falat salátát:

— Én itt a konyhában hivatalomban vagyok. Nem érdekelnek egy pincér magánügyei.

Lajos közelebb hajolt:

— Vasárnapra kirándulásra csábította az irodakisasszonyt, meri tagadni?

A főszakács odébb tolta a salátástálat. Mi az? Ez az ember már ezt is tudja? Mancika elmondta neki? Ennyire bizalmas viszonyban vannak? Máshonnét nem tudhatta meg. Herman úr homlokán verejték gyöngyözött.

— Tagadni? Maga előtt? Hát ki maga? — a főszakács igyekezett fölényesen nyugodt maradni. — Én a párisi Claridgeben dolgoztam és a londoni Savoyban.

— És most szerelemben dolgozik — Lajos gúnyosan vigyorgott. — Konyhaszagú gavallér.

Herman úr most leemelte a forró fedőt a kegyelmes úr körítéséről és azt kezdte vizsgálni. Közben elutasítóan felelte:

— Maga nem sérthet meg engem. Maga társadalmilag mélyen alattam áll.

— Ezt melyik szakácskönyvben olvasta? — gúnyolódott tovább Lajos.

A főszakács visszatette a födelet a köritéses ezüstedényre s körécsavarta az átforrósított asztalkendőt, hogy ki ne hűljön.

— Maga uraságok elhullajtott borravalóiból él, pfuj — szólt őszinte megvetéssel, de ez inkább Lajos személyének szólt s nem a foglalkozásának. Titokban bocsánatot is kért e gőgös mondatáért az egész pincértársadalomtól, mert Herman úr alapjában puha és szerény lélek volt. Csak éppen ez a fiú hozta ki mindig a sodrából.

— Legalább urak közt élek, nem mosogatódézsák társaságában, mint maga — felelt hevesen Lajos, aki nem ment a szomszédba egy kis gorombaságért.

— Urak közt él — legyintett a séf, — de nem úr. Én meg itt az vagyok, a magam ura. Én még sose mondtam borravalónak, hogy kisztihand, köszönöm-

Uj Idők 1943.23.sz.

alássan. Tehát egyáltalán ne avatkozzék bele a magánügyeimbe, hallja.

Farkasszemet néztek egymással, de aztán, mindjárt, mindketten egyszerre megrezzentek és elkapták egymásról tekintetüket. Gyors, könnyű cipőkopogás hallatszott a konyha kőkockáin és fekete klott munkaruhájában, sietve és kedvesen, ott termett előttük az irodakisasszony, Mancika, személyesen, kezében pár levelet lobogtatott.

— Itt az esti autobusz postája — mondta és hangja mindkét férfi fülében olyan édesen csengett, hogy nyomban megfeledkeztek minden felindultságukról, csak ezt a csinos, édes teremtést látták. — Három levél a konyhabeli uraknak, egy pedig magának, Herman úr.

Azzal letette a leveleket a séf elé.

A főszakács szinte eszméletlen mozdulattal odébb rakta a leveleket, és elbűvölten bámult Mancira.

— Köszönöm, Mancika.

Olyan hangon mondta ezt, mintha sistergő zsírral öntene le egy puha, hófehér csirkét — gondolta Lajos, megrőkönyödve ettől a megittasult hangtól. Sértődötten kérdezte Mancitól:

— Nekem nincs semmi?

Manci feléje fordította arcát, rámosolygott s Lajos úgy érezte, most az ő szívét öntözi valami körül, sistergő forró zsírral.

— Magának, Lajos, nincs semmi.

Engem szeret ez a lány, hiába, hallani a hangján — nyúlt egyszerre magosra a pincér, egész nyalkaságában.

Most egymásután két pincér jött, egyik rendelést adott egy adag borsos tokányra, s visszaszaladt egy tésztával, a másik most kapta meg a vadszószos pecsenyéjét. Herman úr, mielőtt odaadta volna, megkóstolta a vadszószost. Közben Mancikára pislogott.

— Mit tegyek félre ma este magácskának, Mancika?

Manci mohón válaszolt:

— Ha marad valami kis libamájas dolog.

A főszakács lenyelte a vadszószost, kiadta a tálat a pincérnek, rámosolygott Mancira, mikor a pincér elrohant:

— Hogyne maradna. Magának ne maradna?

Lajos szinte előretört most az oszlop mellől. Mancika mellé lépett, fenyegetőn és támogatón egyben.

— Éppen most tiltottam meg ennek az alaknak, hogy maga körül pimaszkodjék — mondta azon a lefojtott, csaknem suttogó hangon, amit többször ellesett, vendégasztaloktól, hol a párocska valamelyik tagja az ő közeledtére, a pincér közeledtére, így fejezte be, ilyen hangon, felindult mondatát. — Nagyon szeretném, Mancika, ha ezt maga is tudomásul venné.

Manci nagyokat pislantgatott, egyikről a másikra forgatta a szemgolyóját. Határozottan zavarban volt. Még egyáltalán nem határozott, hogy a jövőben melyik gavallérja mellé fog állani. És most, sajnos, úgylátszik szint kell vallani.

Ekkor, szerencsére, egy szakács nagy ezüst tálat tett a pultra, ezüstfödővel letakarva.

— A kegyelmes úr bifsztekje. Tessék vigyázni, a tál nagyon forró — mondta s elégedetten nézte, amint a főszakács megemeli a födőt és nézi a remekbesült bifsztek darabokat. Aztán a kis szakács visszarohant a tűzhelyhez. Nyomban felbukkant egy másik szakács, egy adag borsos tokányt tett le a pultra, lefödve, aztán ez is visszament a tűzhelyhez.

— A kegyelmes úr bifsztekje — mondta Herman úr is, ünnepélyesen és hozzáfogott, hogy egy parányi darabkát lenyessen ízelítőül a nagy konyhakéssel.

Közben erősen figyelte Mancikát és Lajost.

— Megtiltotta! — nevetve hadonászott egyet a késsel. — Mit szól ehhez, Mancika? Mulatságos, úgye. Mondja édes, lehet kicsit foghagymás az a libamájfilé?

— Lehet ám — sietett a válasszal Manci, megkönnyebbülten, mert a kényes diskurzus íme visszaterelődik az ő kis vacsorájára, már pedig azt Lajos se ellenezheti, hogy ő ne vacsorázzék jóízűen. Szinte már szájában érezte a remek, frissen sült libamájat.

A főszakács elégedetten bólintott, ekkor felbukkant a pincér a borsos tokányért, Herman úr tehát előbb gyorsan megkóstolta, egy kis borsot szórt rá, odatolta a pincér elé, az már el is tűnt vele.

— Manci, maga vissza fogja utasítani ezt az erkölcstelen ajánlatot ezzel a libamájjal — szólt Lajos, ellentmondást nem tűrően.

— Erkölcstelen? Mért? — kérdezte Manci ártatlanul.

— Maga jelentse ki itt előttem — Lajos izgatottan beszélt —, jelentse ki, hogy ugyanazt a személyzeti ételt akarja enni, mint mi többiek, és nem vesz részt ennek az embernek a panamáiban, magának nem kell ennek az eltolvajkodott étele!

A főszakács, aki még mindig kezében tartotta a borstartót, másik kezével felragadta a villát a falatnyi lenyesett bifsztekkel, bekapta a falatot és dühös szemmel kérdezte:

— Mit tolvajkodok én? Micsoda panamáim vannak nekem? Kikérem magamnak!

— Jelentse ki, Mancika — követelődzött izgatottan Lajos. — Hiszen maga olyan büszke lány volt eddig Nem is értem ezt most. Maga tisztességes lány.

Na igen, hogyne, — gondolta Manci — de egy libamájfilé... Azért kicsit megszeppent, Lajost sose látta ilyen haragosnak.

— Jó. Hát nem kell — kapta fel a vállát duzzogva.

— Nahát Mancika — a főszakács akkorát sóhajtott, mint egy hirtelen kilukadt, kisebb arányú Zeppelin.

Nézte Mancit, megrendülten s közben egyetlen réveteg mozdulattal, mintha még mindig a borsos tokánynál tartana, megszórta borssal a nagy ezüst tálat, a tálban a bifszteket.

Mindketten, ő is, Lajos is Mancit nézték, egyikük se látta a szórakozottan, gyorsan hulldogáló borsot.

— Nem hittem volna, Mancika, hogy önzetlen kedvességemet... — folytatta a főszakács síri hangon.

Manci e pillanatban úgy döntött, azért még sem akarja elveszteni ezt a kedves, hülyén szerelmes főszakácsot. Tehát hirtelen rámosolygott:

— Már úgy értem, a jövőben nem kell. De még ma este azt a kis libamáját megeszem.

És nehogy többé bármi is veszélyeztesse a kérdéses libamáját, merészen rámosolygott Lajosra is, aztán megfordult és kisietett.

Azok mindaketten utánabámultak.

— A libamáját igen. Édes — súgta, csak úgy magának, Herman úr. De Lajos is meghallotta s megmozdult. A főszakács ránézett, magához tért, rácsapta a födelet a bifsztekre és tekintélyesen odataszította a pincér elé, a köretes és salátás tállal együtt.

— Itt a kegyelmes úr bifsztekje. Viheti — mondta azzal az elégedettséggel, hogy ebben az egy kérdésben aztán valóban rendelkezhetik a hencegő vetélytárssal.

Lajos bűvészi gyorsasággal és művészi egyensúlyérzékkel kapta a tálakat a karjára. Indulása pillanatában még foghegyről odaszólt:

— Isten óvja magát, hogy mégegyszer Manci körül találjam.

Daliás, gyors léptekkel távozott, szertartásos gőggel emelve a magasba a tálakat, hadd lássa az a puffadt, nadrágos szakácsné, milyen büszkén és öntudattal tud dolgozni egy lenézett pincér.

Pápai Antal

szobrát

— **A vasutasok Szegeden is felállítják Horthy István szobrát.** A Magyar Mozdonyvezetők Országos Szövetsége már régebben elhatározta, hogy Horthy István emlékét Szegeden megörökiti és e végből az Alföld metropolisában szobrot állit fel. A szobor megmintázásával *Pápai Antal* szobrászművészt bizták meg. Pápai elkészitette a szobormodelleket, amelyeket Szeged város vezetősége is megtekintett. Most a vasutasok kiküldöttjei jártak Szegeden, hogy a város vezetőségével a szobor helyét kijelöljék. Döntés még nem történt, mert határozat előtt ki akarják kérni az Országos Művészeti Tanács véleményét is.

2.

Pesti Hirlap

1943. okt. 29.

Nagyságos

Dr Szentiványi

a Mob. f

Tápay Antal

szobrász

Október 6-án leplezik le Szegeden a Kormányzóhelyettes emlékművét

A Mozdonyvezetők Országos Egyesületének szegedi csoportja elhatározta, hogy Szegeden, a Hősök kapuja előtt felállítja a hősihalált halt Kormányzóhelyettes emlékművét Tápay Antal szobrászművész már el is készítette az emlékmű modelljét, amelyet bemutatott az érdekelteknek, a kivitelre azonban az Országos Művészeti Tanács ad megbizást. Ha ez hamarosan megtörténik, a szobrot október 6-án, a nemzet gyászünnepén országos ünnepség keretében leplezik le.

Pesti Hírlap

1943. aug. 12.

Tápay Ferenc †

† Tevés Antal
halott

— **Móra Ferenc szobrot kap Szegeden.** Szegedről jelentik: A *Dugonics Társaság* közgyűlésén *Tonelli Sándor* elnök bejelentette, hogy a közeljövőben lehetővé válik *Móra Ferenc* szobrának felállítása. A szobrot *Tápay Ferenc* szobrászművész készíti. A közgyűlés *Szent-Györgyi Albert* és *Várkonyi Hildebrand* egyetemi tanárokat tagjaiul választotta.

Pesti Hirlap

1938. ápr. 26.

Tápai Antal

Mobart

1943

Délvidéki Szemle

7. SZ. Banner János: Beköszöntő. *Pálfy József:* Szeged és a Dugonics-Társaság. *Firbás Oszkár:* Az 50 éves Dugonics-Társaság. *Gulácsy Irén:* Tömörkény szobra előtt. *Oroszlán Zoltán:* A Tápai-kiállítás. *Bálint Sándor:* Móricz Zsigmond Szegeden. *Pálfy-Budinszky Endre:* A városrendezés feladatai Szegeden. *8. SZ. Faluhelyi Ferenc:* Baranya, Bácska, Bánát nemzetiségi képe. *Borbély István S. J.:* A szovjet és a kereszténység. *Balogh Ányos:* A délvidéki szellem kialakulásának tényezői. *Szirmai Károly:* A halál költője. *Lévay Endre:* A pánszlávizmus története.

Tápay Antal

Volt

Lásd

=

Némedy Szeged 42. l.

Tápai Antal

Pesti Hírlap

1943. máj. 18.

— **Szegeden leleplezik Tömörkény István szobrát.** A szegedi Dugonics-Társaság május 23-án Tömörkény-emlékünnepséget rendez, amelynek keretében leleplezik a nagy magyar író szobrát, *Tápai Antal* szobrászművész alkotását. A kulturpalota nagytermében ugyanekkor megnyílik az a kiállítás, amely Tömörkény irodalmi munkásságát és a rávonatkozó irodalmat mutatja be.

a műemlékké nyilvánitás ténye ne
tási költségek viselése alól.

Budapest, 1943 május 17

Méltóságos

Br. B ÁN F F Y A

T a n t z o s Mihály kőmüves
/Kassa, 1807/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
283.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Pályázatok

Iparmüvészeti Muzeum terv-
pályázata
/Dij: Tandor Otto/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Otto"

T a n d o r O t t ó építész
1852 - 1913.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Belső építészet - Templom

Tandor Ottó:
A budapest-kőbányai templom
belső kiképzése

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Egyházi építészet _ Templom

T a n d o r Ottó:
Templomterv a M.Mérnök és Építészegylet templom-pályázatán/Aranyérem/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Városrendezés

Nagykanizsai Batthyány tér
rendezése/Tandor Otto/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Otto"

Müvészeti oktatás

T a n d o r Otto müegyetemi tanár

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ott."

Kitüntetések, ösztöndijak

M. Mérnök és Epitészegylet
aranyérme és utazási ösztöndija
- Tandor Ottó -

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Pályázatok

Milleniumi kiállitás történeti csarnokának tervpályázata
/Dijazás: Tandor Ottó/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Pályázatok

M.Mérnök és Épitészegylet
templompályázata
- Tandor Ottó -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Ottó"

Restaurálás

Ócsai ref. templom restaurálása
/Tandor Otto/

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
282-283.
"Tandor Otto"

Világi épitészet - Középületek

Az Országház pályatervének
első vázlata
- Tandor Ottó -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282-283.
"Tandor Otto"

KIÁLLITÁSOK

XIX.szd. Párisi világkiállitás, Tander Ottó a kőbányai templom részére készitett egyházi berendezése .

Religio 1898.II.fv. 16.sz. vegyesek 128.old.

Tander Otto, iparmüvész, XIX.szd.
a kőbányai kath.templom belső be-
rendezése.

Religio 1898. II.fv. 16.sz.
vegyesek 128.old.

Tauber Otto, építész,

Kol. Iurnk, 1894.

30-57, 233-247, 414-440.0.

529-603, 799-812.0.

Vele is tónlo: Az egyházi ... etc.

Jandor Otto ejulaš

Bedgor. thizlgr. 1+P2 VB 1.

179. h. 3.0. (ch ck)

Tandor Ottó építész

Pesti Hirlap. 1877. dec. 29. 3.

A Tonus szobán felállítandó....

Tanulás által épített, XIX sz. második fele, kiállítási napi rend, sz. kiáll.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 3. 4o.

Rózsé az ors. kiállítási képviselet tanulás által...

Tandor Ottó építész 1852-1913: Ybl

Nagykanizsai áll.szính.pályázata

Budapesti Hirlap 1882.VII.1.
179.sz.3.o. /Sz.és M./

MDK

Tandor Ottó építész

kiállitási nagy éremmel kitüntetve.

A képzőm. kiáll. kitüntetései. Vasárnapi Ujság, 1885. 32.sz. 520 l.

Tandor Ottó

l.

Egyházm. Lap

V. K. 1884. 56. l.

MDK

Tandor

Kemenesalja, Tandor rajza, Rusz famesszete

Vas. Ujs. XIII.1866. VII.8. 326 l.

Tandor

Lechner Ödön és Tandor tizenkét mellék-
oltárt is tervezett .

Z-olnay Terézia, M. Zs. Inay Margit:Zsolnay
Corvina 1974 181.o.

Tandor Ottó, belső épitész

L. Lipták Tzsi

L. T.: A kőbánya Szent Károly-templom
tervpályázatú terve, Bp 54.

Magyar
Építőművészet, Bp. 1983 83/3

Tandor Ottó, ipari művész

L.: Lechner Ödön

Lukács Ákos: Tégla-történet — 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. aug. 24.

Tandor Ottó

életének és munkásságának rövid összefoglaló méltatása:

Major Máté: A százéves Építész Kar tanárai és a magyar építészet. - Magy.Ép.müv.1972.4.sz. 58-61.l.

Tandor Ottó tanár

Arcképét bemutatja a lap. Steindl Imre volt asszisztense, jelenleg munkatársa. Vezetője annak a müvészgárdának, amely az uj Országház tervein dolgozik, tervez és rajzol, épitészek és mürajzolók.
"Az ezredévi ünnepségek" c. beszámoló.

Otthon, Bp. 1896. junius hó
195-2o4. lap

Tardi Lajos

A gyomai gimnázium igazgatósága és tantestülete segítségével képzőművészeti kiállításokat rendeznek. Ebbének Flórti antal és családja mutatkozott be az iskola kiállítási tárzatában, aki a Flórti család-ba tartozik Tardi Lajos is, aki expressziv látomásaival tűnetett munkáival magára.

Bcs Zoltán: Tárlatvezetést kerdő dik a gyomai gimnáziumban.
Békés m. Népujság, 1944. febr. 13.

Tandi Lajos

III. díjat nyert

a Szegedi Tanárképző Főiskola

plakátpályázatán

N. N.: Plakátpályázat

Délmagyarország 1969 III. 7.

Tanoki Kojis

Plakett /I.-lijat nyert a Repr.
az „Olvasó népért"
kiáll.-on./
A Szegedi Tanárképző Főiskola rajzmesterkos hallgatója

Tiszatáji Szeged 1969. VII. - VIII. képmell.

Tandi Lajos:

„Jövőteljes kép". Összeállította: Menyhárt László.
Művészeti művek, 1973/4. 35–39. o.

„Szegedi kérfogás" (Kísérlet az építészet és a társművészetek szerves kapcsolatának megvalósítására), 1982/8. 24–27. o.

Művészet, 1989., okt., 9-old.

M. D. K.

TANDARTINI

A fóti templom építésének közreműkö-
dő művész

Ybl István: Ybl Miklós 122.)

TANDARDINI, Alois kalyhás. XIX. sz. MDK.

Ybl Ervin: A budai vár helyreállítása a XIX. sz. derekán.
Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 319. l.
321.

MDK

Tandor Ottó

az iparművészeti muzeum és iskola ujonan emelendő épületére hirdetett pályázaton 1200 forintos II. dijat nyert

Vasárnapi Ujság 1891. 492.l.

MDK

Tandor Ottó

1500 koronás jutalom a történelmi csarnok pályázatán 1893-ban és szükebb pályázatra való felszólitás.

Magy Alp II. 49.l.

M.D.K.

Tandor Ottó épitett

Servei szerint épült a kaposvári r. k.
templom. Felszentelték 1866-ban.
1886! Ott

Berecell Sándor: Kaposvár rendezett tanácsu város tört. és fejlödése. Bp. 1925. 140.

Tandor Ottó müépitész M.D.K.

Kaposvár, nyári szinkör, 1886.

Zádor Mihály : Kaposvár, Bp. 1964. 175.l.

Tandor Ottó épitész M.D.K.

müegy etemi tanár,

Kaposvár, rk. plébánia templom terve, / tervpály

zat nyerteseként/ kivitelező: Gxixlxrxxxxxxxx

Hirsch és Bachracsh

Z ádor Mihály: Kapsovár, Bp. 1964. 178.1.

mák.

Tanári célú egyéni fotói

és készített a fennmaradt leírások szerint
valószínűleg fényképeket, 1890 után.

Magyar Nemzeti Múzeum, Kézirattár Történeti
1962. 91. L.

MDK

Tandor Otto
építész

A kőbányai Szt László templom berendezési munkálatainál a Főváros Tanácsa mellőzte Lechnert és a butorok és oltárok tervezését Tandor Otto épitészre, Steindl Imre munkatársára bizta.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.

72.1.

Tandor Ottó MDK

Bp. X. Pataki István téri r.k. templom.

Lechner Ödön épitette 1892-1906 között.
A templomot befejezte és a belső diszt tervezte Tandor Ottó, a kerámiai munkákat készitette a pécsi Zsolnay-gyár.

Repr. 272. kép.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
175.1.

Tandor Ottó épitész MDK

épitette át 1886-ban neoromán stilusban a kaposvá-
ri r.k. templomot.

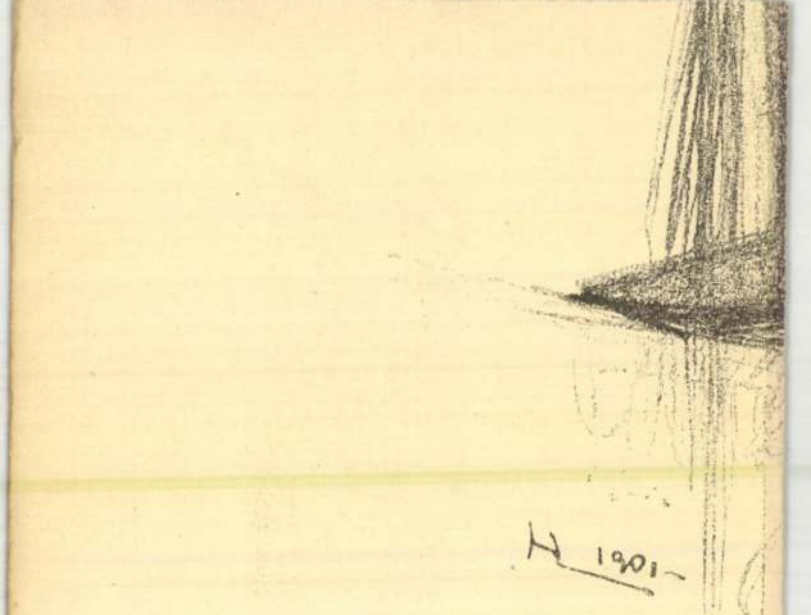
Genth.Müeml.1959 I. 148

Tandor

MDK

A Zsolnay gyár főművei az épületdiszitésben:
Budapesti Iparművészeti Muzeum /Lechner/
" uj Mücsarnok /Schickedanz 1894-95/
A földalatti villamos megállóinak majolikái.
A Csernyeczky- és Lechner -féle budapesti épületek.
A budapest-köbányai templom külső diszei szobrai és majolika fájansz oltárai/Lechner és Tandor./
Az erzsébetvárosi templom külső és belső kerámiái. /Steindl/
37.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

TANULMÁNY
A SZÁZKORONÁS BANKJEGY
EGYIK ALAKJÁHOZ
HEGEDŰS LÁSZLÓ RAJZA

Tandor Ottó

épitészi

l.

Tanulmányok Bp.

multjából

X - 258. l.

259. l.

MINIATŰREK ÉS G

JEGYZÉ

A VONATKOZÓ LELTÁRI ÉS B

BUDAPE

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS N

1909.

Tandor Ottó

építész

Vród

e

Fridrich Lajos:

Épületek elrolása és

emelése, tekintettel

az Eskü-téri temp-

lomra. Kiadj 1935.

2. l.

Ismeretlen festő

~~623. Arad:~~

623. A börtön.

Nyitott ajtóval + három ajtóval ~~[illegible]~~ he

el, kiknek négy asztal, ~~két~~ szék és ugyan
lyok ~~[illegible]~~ Derra Kálmán a kályhán inner
Károly és báró Meszéna Ferencz a terem kö
~~[illegible]~~ Calzada Alfonz gitározik, Bencsán Sán
non ülve pipázik. A kecskelábú asztalokon
sok vannak. ~~A ajtó tárva nyitva áll~~

Vászon, méretei 55: 68.5 cm
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

: 62

904: V. 5.

Tandor Ottó †

építész

Pécsi Napló

1913. jún. 15.

(T. O. műépítész halála.)

756. sz.

OSTÁBLA-JÁTÉK,
összecsukható, benne csontlapok.
Német munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, szél. 6 cm.

TŐR,
niellós hüvellyel és csontmarkolattal.
Török munka, XVIII. század.
Ezüst, hossza 25 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi, 81. szám.

TŐR,
festett, zománcos tokkal.
Perzsa munka, XVIII. század.
Hossza 47 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi, 91. szám.

TÜZELŐSZERSZÁMOK ÉS DOHÁNYZÓ-ESZKÖZÖK,
56 darab.
XVIII—XIX. század.

MELLKERESZT,
háromkarélyos szárvégekkel.
Balkáni munka, XVIII. század.
Ezüst, előlapja aranyozva, mag. 9·5 cm.

Tandor Ottó

műegyetemi tanárt birta (a nőtlen) meg
szanácia 1898-ban a Kőbányai
plébániatemplom belső felsze-
relésének kivitelezésével.
1899-ben a templom felszen-
telésén állt.

Dauer Gyula: Kőbánya
multja és jelene. Bp.
1913. 98.l.

Ferenc képe között mutatkozik hasonlóság, úg
térdeplő szent, mint az égben megjelenő At
alakja egyazon művész kezemunkájára vall. A
pesti kódex Utolsó Ítéletén a felső balsarokbar
lén keresztbefektetett kézzel festett apostol ugy
hajszálnyi pontossággal azonos a sienai kódex
ján, Jézust az apostolokkal ábrázoló miniatúr
deplő legelső apostollal. Mindkét kódexben
térdeplő alakok, arcok, kezek, mezítelen lábak
mint a ruharedők esése annyira egyezik, hogy a
pesti Antifonale díszítését egészében Giova
Paolo alkotásának kell tekintenünk.

Hogy a budapesti kódexben se renaissanc
mölcsfűzérekkel, se gazdag, mélybevezető tájké
nem találkozunk, azt csak egy módon magyaráz
A renaissance girlandok alkalmazása az olasz
túraművészetben a XV. század közepén jelen
és a század második felében válik egyre kedve
A sienai Antifonale a 40-es—50-es éveknél ko
nem készülhetett. Viszont a budapesti még ab
időből való, amikor a kódexek növényi ornam
jában a trecentónak túlérett formái között a ren
díszítőelemek még nem mutatkoznak. A buc
Antifonale a sienainál korábban, még a XV.
első felében, a harmincas években készült.

A budapesti kódex korai volta szolgálhat ma
zatul arra is, hogy az Utolsó Ítélet miniatúrája
oly eltérő az 1445-ben készült, azonos tárgyú
predella-képtől. De itt az eltérés nemcsak
távolsággal magyarázható, hanem azzal is, hogy

Fandor Ottó

építész

† Balatonfüreden

1913. jun. 12-én.

A Műegyetemen a

2-ik Középítési tanszék

tanára volt.

Rezsében Steindl Imre

utódját vette, ő volt a tel-

ke az Országház építészévé-

nek is. 1895-ben meghívták

a Műegyetemre. Magyaror-

szágon temették június 15-én.

62 éves volt.

Építő Ipar 1913. 267. l.

a fiúk hívta a hajót, vagy forró volt a
leves, engem vert meg. Sőt egyszer beszélt
arról és kérdezte, hogy miért vagyok arra
— „Hogy nem verte meg érte a fiút?" —
Nem, mert akkor elbeszélgettek volna
és én ott akartam maradni, mert mikor
a fiú tanult, én is tanultam. A fiú érte
is megvert, hogy miért tudom a leckét
jobban, mint ő. 16 éves voltam már akk
• alkalmas számvetés a ellenem ü

Tandor Ottó

† 1913. jún. 12.
Balatonfüreden
Teljes élete.

Művészet
1913. 282
283. l.

MDK

Tandor Ottó

Steindl Imre, Tandor Ottó tanára

Tandor Ottó. Müvészet XII. évf.1913. 282-283.

3/. Tandor Ottó, müépitész.

Mestere tanácsára vállalta el a Lechner-féle kőbányai templom belső müvészi munkáit. Utánna nem is vállalt tervezői megbizásokat, m ert a müegyetem rendes tanára lett. Restaurálta az -becsei templomot s a a nagykanizsai Batthyány terére muzeumot tervezett, stb.

Tandor Ottó.
Müvészet. 1913. 282-283.l.

Herbert Otto, Mühlenstraße

MDK

L.Pm.-Bez. 21. Abt. Landwirtschaft. Kühlhäuser

An [illegible] - A 44.5725 - Betr.: Kühlhaus [illegible]

Kühlhaus [illegible] Kühlhaus [illegible] Kühlhaus [illegible]

2/.

MDK

Tandor Ottó, müépitész

MDK

az iparmüv. muz. és a milleniumimtört. kiállitá
son tervpályázatain dijat nyert. - A bp.erzsébet-
városi -plébánia-templom tervpá lyázatára szintén
ké szitett tervet, de visszatartotta, mert meste-
re is adott be tervet, ki az I. dijat és a megbi-
zatást is megkapta. De ezzel a tervével a MMÉE t
templompályázatán résztvett s az Egylet arany-
éremmel és utazási ösztöndijjal tüntette ki.

Tandor Ottó.

Művészet. 1913. 282-283.l.

1/. Tander Ottó, müépitész. MDK

a müegyetemen a középitéstan nyilv.r.tanára. 1913 jun.13-án halt meg. Balatonfüreden.

1852-ben szül. Nagykanizsaán. Tanára Steindl Imre felismerte tehetségét. Maga mellé vette, asszisztense majd irodavezetője lesz. Mestere intenciói szerint önállóan is végzett tervezéseket. Fiatalbb korában templom-pályázatokon vett részt.

Tander Otté.
Müvészet. 1913. 282-283.l.

Tandor Ottó

Az ócsai romanikori templom helyreállításához sok rajz tervet készítettek, de tervei közül csak az építmény konzerválására vonatkozók valósultak meg. A főntartási munkálatok 1897-ben kezdődtek és 1900 ban végleg befejeztek.

Petrik Albert: Magyarország romanikori építőművészetéből. Budapesti építőmesterek 16. iparestülete VIII. Ötkönyv. Bp 1912. 171. l.

M.D.K.

Tandor Ottó, építész

a kultuszminiszter kinevezése folytán tagja lett a Műemlékek Országos Bizottságának.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

febr. 1. sz. 13. old.

MDK

Tandor Ottó

Az ócsai templomot 1897-1900 között Tandor Ottó restaurálta 40.000 korona költséggel.

Kabdebó Gyula: Magyarországi restaurálások 1867-től 1902-ig.

Magyar Mérnök és Epitész-Egylet Heti Ertesitője. 1907.márc.31. 12.sz. 137-139.l.

Gyüjtés helye:.....

MDK

Tandor Ottó

építész

Alpár Ignác cikke. Magyar ~~fővár~~ Építőművészet.
1907. 8.sz. képek, tervrajzok.

Tandor Otto

Arad

Orosz Vilag

1902. 829 l.

arckepek

Okv fol.

MDK

Tandor Ottó müegy.tanár

A müemlékek orsz.bizottsága. . . Műcsarnok, 1899. 7.sz. 88 l.

M.D.K.

Tandor Ottó, építész

bírja meg a fővárosi körgyülése a lőbányai r. k. templom belső berendezési munkáival. Lechner Ödön-díjra az érdekében tett beadványunkat - mellőzte.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.
febr. 16. sz. 6. old.

M.D.K.

Tandor Ottó, építés-tanárt

bízta meg a tanács a Kőbányai r.k. templom berendezési és díszítési munkáinak vezetésével. Erre "minlapj 160 építés, festő és szobrász aláírásával hirdetményt nyújtottak be a tanácshoz, hogy a Kőbányai templom csipke árderében a belső tervezet is a tervező műépítész: Leonus Gedon készítse."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

Jan. 26 sz. 4. old.

Brodszky S.

3198. Königssee

A tó túlsó partján a
látható, míg az innenső part
lednek a fahíd felé, kiknek
míg jobbról a tisztáson két
ból egy leheveredett és eg
kíti. A háttérben hótól bor
felhőzött égboltú vidékre kö
»*Brodszky S.*«.

Vászon, méretei 83·2 : 1
1200 K. — Gillming Hermi
(426–905). — Az adományt
101406–905 sz. leirat (755–
6-án (30–906).

Aj.
Gillming H.
1905

Tandor Ottó

vrő
2

Bálint Zoltán:

Az erdélyi kiállítás
architektúrája.
Bécs 1897. 14. l.
17. l.

Tandor Ottó MDK

A történelmi csarnok pályaterve, tusrajz

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kenyyel, konfoplaläskori VI. 137

Tandor Otó

Műcsarnok
1896. mill. Eiáh.

Tandor Otto

Szod

Galgóczy Ilka. Az
új osztályban. Ill. Ge-
rinc 1896 I 387 l
Arckepével s 392
lapon

Tandler Otto

Sch
2

Arch. f. Anat. 1895

278.

Tandor Ottó

építész

Irod

Tandor Ottó. Az ócsai templom restaurálása. M. Mérnök- és Építész Egylet közlönye XXIX. K. 1895. 1–9. l.

M.D.K.

Tardos Ottó, építész

javaslata az ócsai templom helyreállítására. Ezzel kapcsolatban ismerteti a templom történetét, a róla megjelent munkákat, helyreállítására vonatkozó elgondolásait 18 szövegábrával is illusztrálja.

A Magyar Mérnök- és Építészeti-Egylet Közlönye, Bp. 1895. 29. köt. 1-9. old.

MDK

Tandor Ottó műépitész

Az új országház művezetősége élén Tandor Ottó műépitész állt.
Tandor terveivel több pályadijat nyert.

Cikk: Az új országház ünnepéhez.

Ország-Világ, 1894. 19.sz. 314.l.

Lénárd hv.

Csütörtök

7

Engelbert pk.

Péntek

8

Gottfried

Szombat

9

Tivadar vt.

Nap kolte 6 ó. 54 p. — Nyugta 16 ó. 38 p.

1935 • 45. hét **November** XI. hó • 30 nap

naptár

Markhesvan

V	7	
H	8	Seni b.
K	9	
S	10	
C	11	Kh. b.
P	12	
S	13	S. L. L.

Tandor Otto.

szerzette a kapuvári román stílű plébánia-templomot, melyet 1886-ban szentelték fel.

→ rod

Veliczky László. Az egyházi művészetek szemlemunkájáról. Bpest 1894. 82. l.

Tandor Ottó épitész

A milleniumi kiállitás történelmi csarnokra kiirt pályázaton dijat nyert.

Vas-Ujs. 1893. 392 l.

Tandor Ottó

A történelmi ásatások
kézikönyve 1893

Repr.

Magy Alp. II.

55. l.

57. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

.

i ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Tandor Otto

erd

Épitő Ipar

1893. 14 szám. (Orszá-
gos Magyar Iparmű-
vészeti Museum és Isko-
la)

dijat nyert, de
mellbetegsége miatt nem

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
isa.

- Endrényi Imre, Szeged.

Tandor Otto

Arad

Építő Ipar 1893.

135. l. (A millenniumi kiállítás tér szinházi csarnoka kidelett vasszerkezetét alkalmával dijazok tervek)

M.D.K.

Tandor Ottó, épitész

volt Steindl Imre helyettese az Országház épitkezésénél, melynek folyamán a dunai front talaj süllyedés lépek fel s a Duna-ra néző orhádor pilléreinek a Bolvek cserélő mérlárban megrepedez fal. Szerzőtől nemle megállapitotta hogy ezek magára az épületre minden befolyással, mert a pillérek a falnak csak diszéül szolgálnak."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XVII évf.

márc. 24. sz. 2 old.

M.D.K.

Tandor Ottó, épités

1200 ft-os második dijat nyert az Iparmüvészeti Museum- és Iskola terv-pályázatán.

Bauzeitung für Ungarn, Sp. 1891. XX.évf.

jul. 1. sz. 146 old.

Tandor Ottó, építész

M.D.K.

második díjat (1200 frt) nyert az Iparművészeti múzeum- és irodaházra kiírt pályázaton. (Első díj: Parkos és Lechner Ödön).

Vállalkozók Lapja, Bp. 1891. XII. évf. jul. 1. sz. 3. old.

Tandor Ottó, ép. MDK

... a pályázatokra kerülvén a sor:
nagy érdeklődéssel várta a közgyülés az idei
nagy pályázat eredményének kihirdetését, mely
róm.Kath.templom terveire volt kitüzve. Két pálya
mü érkezett be szép rajzokkal. Mindkét mü jutalom-
ra volt méltó.
T.O. az egyesületi nagy arany érmet nyerte el.

A mérnök- és épitészegylet évi közgyülése...
Vasárnapi Ujság. 1890. 23.sz. XXXVII.évf. 377.l.

Tandor Ottó

építész

Lásd

Tandor Ottó. Plébánia templom pályaterve. M. Mérnök- Építész Egylet Évkönyve XXIV. kötet. 1890. 493–496. l. XXI–XXVI. tábla.

A mérnök egylet 1889/90 évi pályázatán első díjat nyert vele.

M.D.K.

Tandor Ottó, építész

az egyleti nagypályázaton első
díjat nyert terve, egy plébánia
templom részére.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1890. 24. köt. 493-496. old.
XXI. - XXVI. táblák.

voyages

U. 59
1 kot. 8 n°

Horányi

Alexii

De sacra corona Hungariae
ac de regibus eadem redimitis
commentarius

I.-VI. + 1.-378. M.

(Tandor Otto)

cikke

( ) Plébánia-templom pályaterve. A M. Mérnök- és Építész-Egylet 1889/90. évi nagy pályázatain elsőrendű díjat nyert pályaterv. MMÉE közl. 1890. 493–496. l. 21–26. tábla.

DUDAS GYORGY
KISHEGYES

Tandor Ottó

l.

Arch. Ért. 1887

84. l.

2 példány

Tandor Ottó

építész

1886 ban a nevezetes
ócsai átmeneti kőtemplom restaurációjára vonatkozó tervrajzait és költségvetését beterjesztette.

Hensztmann 2. A műemlék. 1886. évi jel. arch. Ért. 1887. 64 l.

Tándor Ottó

rod

Vas Vp 1886. 391 l

Tandor Ottó

A már korábban kinevezett építész-tanársegédek /Pfaff Ferenc és Tandor Ottó/ mellé 1882-ben Alpár Ignác, 1883-ban Pecz Samu, 1884-ben Hegy Virgil került be a Mintegyetemre.

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építőművészet történetéhez. - Építud. 1971 /XIX/. 4.sz. 433-469.l.

449.l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

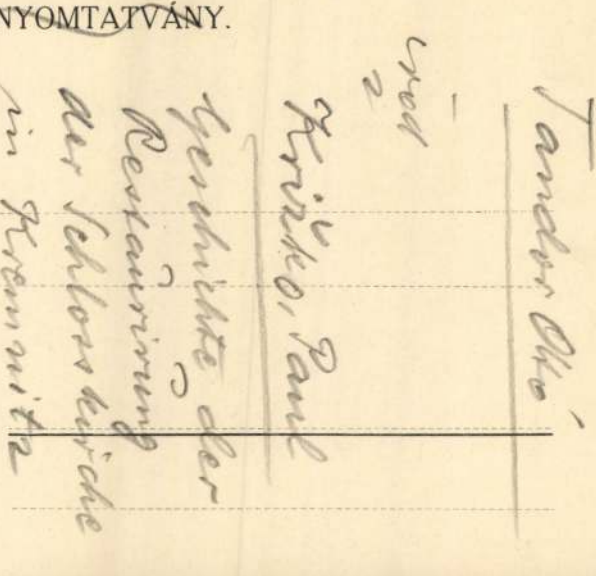
Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

276.			Leidenschmit, Albrthum			
277.			Maag, Meyrovny Képerbe			
278.			Fischer, Della-Robbia			
279.			Leudrei, Meyr Dürstmezek			
280.			Bonn-Lübeck, Gf. Haller			
281.			Réthy, Corpus numorum			
282.			Leudrei, Abwösmünzkünde			
283.			Baumgarten, G.D. de Rossi			
284.			Album de Rossi			
285.			Zpolzi, Mayr Leuk Korona			

Tandor Ottó

erod
=

Dinst Ferenc dr =

Emlékkönyv a Reáli-
rális Kerthely r. k.
tanulók Felsmertetése
alkalmából. 1896.
Sept. 8. Kerthely
1896. 8. l.

Forti 1891-ben tervet Készí-
tett a restaurálásra, de
ez költséges volta miatt
nem foganatosíttatott el-

Tandor Ottó

MDK

A budapesti kereskedelmi akadémia pályaterve
I-II. tusrajz

A ditrói tpl.pályaterve I-IV. tusrajz

Az 1885.orsz.kiáll.mücsarnokának pályaterve
tusrajz

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Tandor Ottó MDK

Templom, tus. I-II.

Az ócsai tpl.restauráló terve I-V. tollrajz

S vingai tpl.pályaterve, vizf.

Milleurnok 1896. ezredéves kiáll.

Tandor Ottó MDK

Az Iparmüvészeti Muzeum és Iskola pályaterve

I-II. tus

A báttaszéki tpl.pályaterve I-IV.
Templom. /homlokzat/ aranyérem nyertese, tus

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Tandor Ottó MDK

Az Iparm.Muzeum és iskola pályaterve

főhomlokzat, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

M.D.K.

Tarnóczy Ottó, építész

terve még 1886-ban második díjat nyert a váci templomra kiírt pályázaton, de a kivitelt sem az ő, sem az első díjas Stehlo Ottó terve szerint hajtották végre. Hanem ezzel Reitter Ede temesvári építészt bízták meg.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1892. XIII. évf.

jun. 21. sz. 2. old.

M.D.K.

Tandor Ottó, építész

a vingai templom
terveire kiirt pályázaton második díjat
(400 frt-ot) nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1886. VII évf.
nov. 17. sz. 2. old.

székesegyház helyreállitás

ár havi pénztári naplója.

	Melléklet	Bevétel	Kiadás
hóról		-.20	
	1.		4.49
.	2.		15.-
	3.		18.-
tdija			
	4.		1500.-
	5.		18.-
	6.		18.-
ri iro-			
	7.		10.60
II/1-V/1.	8.		125.-
ásért	9.		10.-
ri ille-			

Tandor Ödön
építész

Szentmiemi.
84, 348, 379. l.

ü prémes kalpagját ékköve
zíti,

Át. Képt. 307.

Át. Képt. 307

dul. ~~[illegible]~~
és körszakálla őszbevegyült; szemöldök nagyok, prémes mentéje pedig piros.
rojttal és koronás czimerrel. Jobbról
~~[illegible]~~ EXCELLENTISSUS DNUS FRANCISCUS
DATIAE SEVERINIAE REG: HUN: ABLEGAT:
T REGE IN CAMPO MOHACZ.

. —

i adatok
1: T. V. — 1894: T. 49.

Tandor Otó

l.
Magy. Mücemléki
III. 257. l.
259 l.
261. l.
270 l
288 l.

TH. LAUFFER TIVADAR
Régiségkereskedés — Antiquarium
BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 11.
POSTACÍM 311.
ALAPÍTVA 18[illegible]. TELEFON: 157-33[illegible]

TH. LAUFFER [illegible]OR
Agency for [illegible]
BUDAPEST, IV.
P. O. BOX 311.

BUDAPEST
9-8-6
112

Tandor Ottó

l. Magy. Múzeumlevéltár

VII. 223. l. 233. 1.

Kodexek IV. 41.

Tandor Ottó

építész

Nül. Magyar Iparművészek

Urod

Barbarito

276-l

Tandor Otto

Magyarországi Tűzoltók
és Oltás története
emlékei.

Barbaits

369. l.

Wenzel

Pest von

Tandor Ottó

tervezte a budapest–
Kőbányai plébániai templom
tervező berendezését
1896-ban

Florentinum

44. l.

Tandor Ottó
építész

Tandor Ottó: Az ócsai templom restaurálása

Kir. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye
40, 18K, 9L, Bp. évnélkül

len festő.

zadból.

dultan áll, de szembe néz.
ta és balját a kék terítő-
gtatja, hol kócsagos kal-
za és szakálla ősz. Her-
dája fekete. A háttérben
g jobbról három tábori
lt felhős.

— Lelt. sz. 466. — Vétetett
— Kifizettetett 1893 július
18 28-án. — Az elszámolást
5 szvsz. határozat (121–894).
latok. 1894 : I. 50. *Ismeret-*
ics György. — 1907 : I. 27.
Brankovics György, szerb

Tandor Otto

l. Kalininemd

67. l.
70. l.
73. l.
74. l.
81. l.
90. l.
93. l.

Tam

Tandor Otto
építész MDK

A/Z//Ócsai/

Az ócsai református /hajdan premontrei/ templom helyreállitása.

GL

Gerő ÉpMüe 52-53.o.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tanclor Otto

l.

Közlekedés

233. l. 245. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tandor Ottó

vrsd
2

Közlekedés

126. l. – 127. l.

Tandor Ottó

l. Gerecsereapitar

266-h.

9

…el J. L.: Rudolph von Habsburg, 11 ének.
…288.).

…f és Ottokár között.

…gúldó fehér lovon ül Ottokár király. Jobb
…kardjával az ő hármas ifjúra vagyon, balját-
…gyása van felsasolva, a kantárszárat fogja. Előtte
…zenet s körülötte a marenburgi lovagok cso-
… egyike: az, a ki az előtérben balra áll, dárdájával
…ch király öltözete: sisak fehér tollal, aranyozott
…es bibortörös mellén a cseh oroszlánual. Derekát
…kásterben az „áldozó" lovagok egyike fehér kendőt
… jobbra a cseh lobogó leng. Az égből felhők.

…ma 58·5 : 69·5 cm.

…s 19-én. + Kojanov 1845. május

55.

Tandor Otto

l.

Generalsekretär

439. l.

HENYVES

Tandor Otto

l. Gerechtsrat

217. l. 221. l.

Székely Nemzeti Múzeum építési ügye

V. 227.

Tandor Otó

2 rod

Forster 1905

8.l – 10.l

33.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tandor Otto

orsai ref.
templ. rest-
ród
s
Csányi múzeum rest.

15, 16. l -
38. l. (képpel.)

BUDAPEST
936 APR 15 12

Tandor Ottó

Irod

Kel 1885

M.K.4.7.7761.

ban meghivta Károlyi Mihályt a nemzet-

ó ülésére.

s De Gaulle és a pártok között. A szerdai

hozzák az uj kormánylistát.

mozgalom kedden kiadott nyilatkozatában

a polgári szabadságjogokért és a demokrác

azóknak legfeljebb 25%-a nem pedig 60%-a

dakat csak éjszaka fogják lezárni.

eyer Károly nyilatkozatát közli, amelyber

Tandor Ottó.

Kapuvári új neo-
román plébániatemplom
felszentelve
1886.

rod.

Velvárd

1731

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Tandler Otto

Schoen Feldmann

Czibakházai Leányegyesület népkvt.

VI. 223.

Tandor Ottó

építési

tervezete a Kapos-

vári új plébánia-

templomot neo-

román stílben.

Felterjesztetett 1886-

ban

Volics 1894

82. l.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ A
SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, IV. kerület, Kecskeméti-utca 2. szám. Telefon: Aut. 841—79.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

.....úrnőnek
úrnak

.....

.....

u. p. .....

..... vármegye

Tandor Ottó

építész

l. Dornyay Vencel

11. 1.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tandor Ottó

1

Bori Zserbalys

49. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tandor Ottó

Versenyen kívül

Közlezrkiáll

1265. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Tandor Otó

l.

Közlekedés

460 l.

Fegyverek, ujabbkori V. 181.

Tandor Otto

Archiv für Entwicklungsmechanik 1913. 282

ᠪᠣᠯᠣᠭᠠᠨ ᠬᠣᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠭᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠤᠷᠭᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠵᠢᠭᠠᠰᠤ ᠤᠨ ᠬᠡᠯᠬᠢᠴᠡ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠰᠤᠷᠭᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠰᠤᠷᠭᠠᠯᠲᠠ

Tandor Ottó

l. Szabóáripej.

~~70~~ 232 l.

Keresztély Ernő.

Balra fordulva ágaskodó lo
lon átvetett kendővel, jobbjában p
nek végát fogja. A háttér hegyes v

Serenissimus Princeps ac Dominus
et Dux
Brandenburgicus ete.

Rm., már. a rl. 33.5: 27.

Sz.n. 26
218-901-

Tandor Aló

épitész

Szül Nagykanizsa 1852

okievelet nyert 1880

Nőjegyz műegyetem 20 l.

mü-
eter-
a
st,
is
ksé-
zton-
szem-
hreum-
álló
i Mu-
park-
em-
za-
szak-
tesi-

Tandor Ottó

Ócsai ref. templom jegyzőkönyve

1908

Levéltárhely. 551. l.

amelyben cégének a kereskedelmi egyéni cégek jegyzékébe való bejegyzését kéri.

4 db. melléklet.

Tandor Ottó

a berlini gótikus
rh templom felvételi
rajzairól

Dor Bakony

144, 175. l.

Budapest, 1932

Tandor Ottó ille
tőségének iga
zolására

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Tandor Otto

cand

Mth. Ph. IX 4. 1898

286

Tandor Otto

God

NB. 61.

Tandor Otto

and

Cx. 331

Tandori Dezső, író
grafikus

7 rajz : : rep.

–:

Tandori tipiák 46-52

Magyar Világ, Bp. 1984. jan. 1.

Tandori kerek

Gyetvai Ágnes: Lelkes az „új misztikáról"

Kecskemét, 1983. május

Tandori Dezső

Rott

Magyar Nemzet 1985. X. 29.

Tandori Dezső

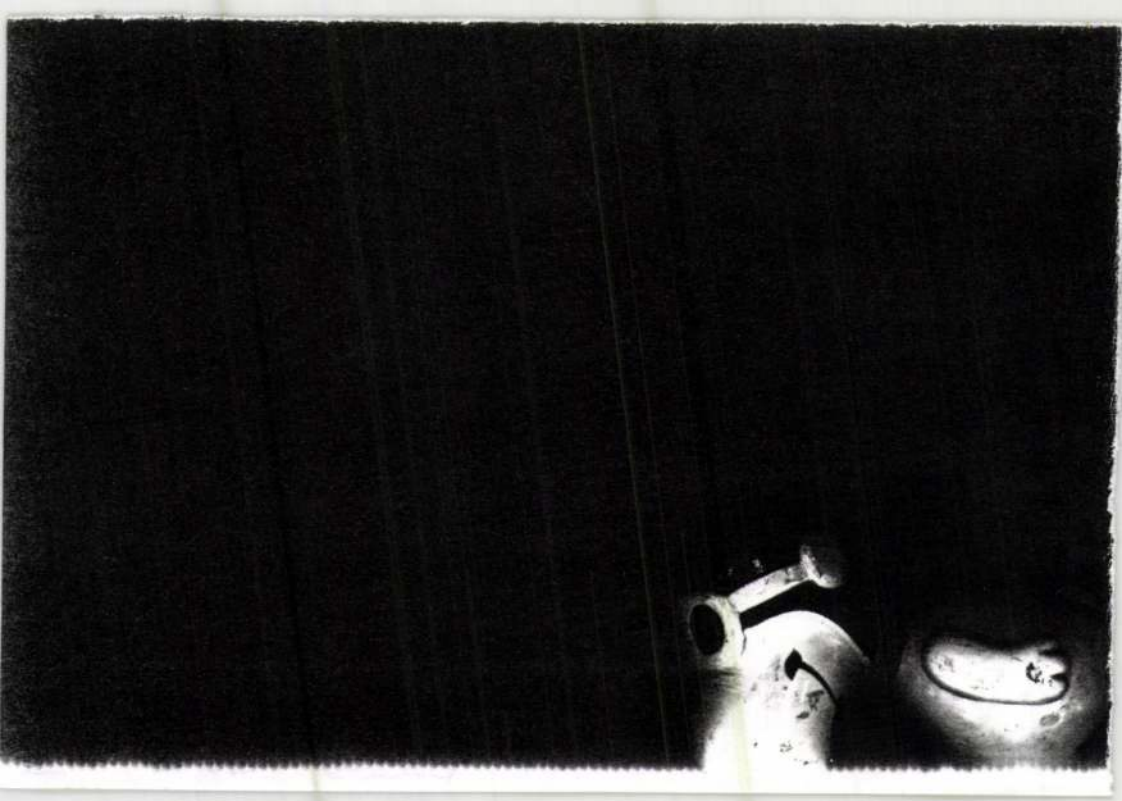
A Hazafias Népfront Bem rakparti helyiségében volt bemutatója a müvésznek .

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MÜVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

TANDOR Ottó

19. sz. rajza az őskori karcképekről

MNM 1994/2. 22.

TANDOR OTTÓ

Kaposvár

Szikesegyház

TKM 629

4. old.

raphiker & Illustrator

at

Zeichner, Graphiker,
Abaújszina), † 22. 3.
)–44 HBK Budapest.
agykálló, ab 1950 in
eichenzirkel des Kul-
ernat. Künstlerkolonie
eis des Landes-Wettb.
Ausst. der Pädagogen;
; 1971 Madách-Preis;
ts-Gal. in Salgótarján;
Natur"; 1977 Balassi-
"; 1981 Pro Urbe; 1986
irger von Balassagyar-
qu., Tusche-, Kohle-
ben in den Dörfern der
n Tönen eine gefühls-
inserte Personen und

TANDOR OTTÓ
építész

Ócsa

Református templom.

TKM 525

16. old.

Jézus istenségének hitét tanúsítják (*nemetujpcsei, u*
evangéliumi szereplők egyszerű emberi természet
1785, 1794 Jézus nemegyszer földre dobott szalmacsomón f
koronát sem visel, Jézus pedig ruhátlan gyermel

A 14–15. századi művészetben megjelennek
valamilyen csoda folytán kerültek őrzési helyükre
kép. Az alaptípust egy bizánci ikon nyújtotta, a
fejezte be és hitelesítette is ezáltal. Ez a kép
passiótörténetbe is beolvadt, majd önálló szentk
jellegű ábrázolás a *Volto santo*. A kultusz tárgyá
formájában 13. századi, de korábbi mű alapján k
1310 helyezte rá a fejet. Zarándoklatok hatására te
ábrázolásai adnak számot.

PASSIÓ-CIKLUSOK

A 14–15. század eszmei irányzatai a passió-
szenvedésének története a korszak irodalmában
különböző feldolgozásokban a szenvedéstörté
csoportosításokban jelentek meg: feldolgozták pé
események topográfiája alapján vagy Mária *co*
órájára bontotta le az egyes eseményeket.
befogadásához vezető biztos vezérfonalat kívánt

TANDOR OTTÓ

Prakfalvi E. : Röm. kat. templ.

2003.

16.o.

Tandori Weiss

Forbémüveg.

„Új neuzibilitási" címmel nyílt kiállítása a Fészek Galé.ia ábban.

Láthatók, hallhatók
1981 XII. 2. Pcbóti 10 41-

1408, 1953, 2016, 2058, 2169

2

TANDOR OTTÓ építész

1898-ban bizzák meg a belső berendezés elkészitésével

DEMÉNY-DITTEL Lajos: Budapest, A kőbányai Szent László-plébániatemplom. Bp. : TKM, 1991. 16 p. ill.

Tandori József
műszabó
Pavlatkovácsi
l. Győrffyvár
203. l.

18529 M1c

TANDORI Dezső

91 1. 65
6. 57, 58
7. 15
9. 7

Új Művészet

nezőbe. Megcsonkítása előtt a tábla – a lőcsei
mátumú volt, méreteinél fogva egy elég nagy
elület az eddig feltételezéseknél korábbinak, 1430
ri osztrák festészethez, a lágy stílus legutolsó
gy a művész azonos a *pozsony*i Erzsébet-tábla
ital, és az osztrák kortársaknál határozottan

ermészetesen következnének itt a többi osztrák
et- és Magdolna-táblák, az újonnan felbukkant
Szentháromság stb. Az 1430-as év a festészetben

stészeti anyaga túlságosan hiányos ahhoz, hogy a
megoszlásáról valóságos képet nyerjünk. A királyi
két imakönyvétől eltekintve nincs tudomásunk, a
Selmecbánya, Körmöcbánya) képviseli. A világi
a városi polgárság, míg a királyi kancelláriához
res levél tanúskodik, melyek között külön hely illeti

Tanári Dersŏ

Tanárképzők : Tanári Dersŏ Kiállítása
: JAttila Könyvtár, Miskolc, 1984 július 26 -
aug. 12 Red. Fejér Emő. Rev. Tanári Dersŏ, Dramatikus
Imre
Miskolc : JA Könyvt., 1984 [16] p. ill

HERTIKÁLIS

VORIZONTÁLIS

Korniss Dezsőnek

Tímár Árpád

Budapest

Üllői út 119

1091

A HATVANY LAJOS MÚZEUM (HATVAN, KOSSUTH TÉR)

meghívja Önt

TANDORI DEZSŐ:

HÉRAKLEITOSZ H-BAN

c. kiállítására

1981. évi április hó 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor

Weöres Sándor megnyitója után

Jeney Zoltán: Tájkép „ad hoc" és Hérakleitosz H-ban c. műve hangzik el (bemutató).
Közreműködik az Új Zenei Stúdió Együttese

A kiállítást Korniss Dezső
Kovács Ákos
Tandori Dezső
rendezték

A kiállítás nyitva: hétfő kivételével naponta 13—18 óráig

Tandori Dezső

Jubileumi kiállítása

a Helikon Galériában 1985. febr. 21-márc. 14-ig látható a művész kiállítása.

Műcsarnok és Kamaratermei

1985 febr.

Tandori Dezső, író és

grafikusművész

~~De Witt díjas kiállítása~~

a művésznek eddig 8 kiállítása volt, Pesten és a Balaton-térségben az első bemutatója.

Művészeti és Kiadóvállalat

1988 márc.

Tandori Dezső, költő

grafikai művei

Varsói Erzsébet Sátmúkiállításáról Tandori Dezső saját grafikáiból külön kis tablattal (Hommage a Varsói) tisztelgett a művész előtt.

(Szentendrei Képtár).

Budapest

1983. 04.
24.-dd.

gondatlansága okozza, részint 's főleg pedig az ösiség. Töprenkedjenek az urak akármennyit, mig az aristocratia azt mint bástyáját védi, nem fog hitele nagyon gyarapulni 's nem fog az uzsora' körmeiből kiszabadulni. Hoztak váltó- és csődtörvényt, gondolva, lesz már pénz elég, de az ősiség elszárazt minden pénzforrást, csak annál gyorsabban bukfattja le áldozatait. De igazi okát azon váratlan eredménynek nem akarják belátni, 's átkozzák az ártatlan váltó- és csődtörvényt, mellynek minden szigorusága mellett sem kaphatja meg a' hitelező a' maga pénzét, évekig halasztatván az ügy' bevégzése, mig a' gondnokság 'stb. azt is, mi volt, föl nem emészti. — Most hitelintézetet akartak létrehozni, de azt meg nem gondolják, hogy az itt-ott keletkező takarékpénztárak szabályul fogadák el, miszerint nemesi jószágra nem kölcsönöznek, pedig kötve hinném, hogy azért „mivel a' takarékpénztárak leginkább polgárok' kezéből alakultak, tehát illendő 's természetes, hogy mindenek előtt a' polgárok élvezzék az intézet' jótékonyságát," — hanem sokkal inkább azért „mivel, mint K—u J. ur a' Századunk' 7. számában maga is megvallja, — nincs ország a' világon, hol nehezebb az emberek' miképi állását evidentiaban tartani, mint hazánkban a' földesurakéit, kik közönségesen akkor árasztanak legnagyobb fényt magok körül, mikor a' bukáshoz már közel állnak;" 's „mert nincs ország a' világon, hol a' hitelező különféle fogások által könnyebben kijátszatnék mint hazánkban, ha nemes urak 's nemes birtokra hitelezett." — Lehet e valakinek hitele, ha nincs biztos vagyona? 's hány nemesnek van valamije, mit

*) Hogy a' nép' nevelése igen-igen hiányos, egyértelműleg mindenki elismeri; de bizonyos urak, kik magokat az egész országnak képz-

kétségtelenül szintén csökkentik a
az uzsoráskodást, 's mig a' törvény
a' decretalis napok' eltörlésével de
el; mig a' pártfogás és nagyuri szi
zékek maradnak az igazság' mérl
fogás és vak születés a' fősze
a' törvények nem fognak minde
tosan megtartatni és végrehajtatn
nak az urak hitelről, tehát ol
uzsoráskodás mindaddig boszuló feg
azonban bünöst, nem bünöst egyir
mellett, kétséget nem szenved, a'
gasága is okozza az uzsoráskodást
pedig évről évre mindinkább kise
münk' pangása 's az iparhi
távál a' földmivelés is emelkednék
productiv erők' hiánya. De
szasan értekezni, csak azt jegyzem
lett a' gyáripar sem fejlődhetik szal
falun, hol a' gyártás legolcsóbb, l
bátorsággal. — Ezek nézeteim a'
ráskodás' ügyében. — H u n f a l v

Törvényhatóság

BIHAR. Midőn a' követek a'
munkálódásáról küldöik előtt beszá
hallók mondatni: elmult az országá
országgyüléshez; 's a' teendők i
küldöttségek bizattak meg.

E' jelenség mindenesetre jelle
Viszhangját látjuk benne azon feli

Tandori Dezső

Vadas József

Ferde levelek

[Tandori Dezső, Helikon gal.]

Élet és Irodalom 1985. márc. 8. 12.

Attila

ofszet,

1990,

60 cm
2 cm

arapo-
illag –

Tandori Dezső

Tamási Ároni társa
A közönyhatáson metaforái
Tandori Dénes grafikái

Magyar Hírlap 1985, máj. 14. 6.

tvédelmi hidegháború?

Mit tartalmazna ez
m?
lálkozó hivatalos
zet és Fejlődés Vi-
ia. A chartának
rencia alapdoku-
legfontosabb ele-
ható fejlődés elve.
adó országok vál-
lyan gazdaságfej-
ikát választanak,
észeti erőforráso-
ányolja ki gát-
anem a körfolya-
ár meglévő forrá-
sználására helyezi
A legnagyobb baj
charta nem szüle-
ette csak egy nyi-
gadnak el, amely
et „hígabb" for-
nazza.
úsult meg a Föld
sa?

„déli" államok szerint a program finanszírozásához szükséges összeget is az északiaknak kell összeadni, és ennek elosztására külön szervezetet kell létrehozni. Észak ugyanakkor túlzottnak találja Dél évi 125 milliárd dolláros követelését, szerinte ennek a fele is elegendő lenne. Azt szeretnék, hogy a pénzt ne egy újonnan létrejövő szervezet, hanem a meglévő intézmények, az ENSZ gazdasági és szociális bizottsága, az ECOSOC, valamint a Világbank osszák el.

– *Ebben a kérdésben mi a magyar álláspont?*

– Szerintünk a meglévő intézményrendszer (ECOSOC, Világbank) használata célszerűbb.

– *Tehát Magyarország is a*

TANDORI Dezső

kiáll. Bp., Helikon Galéria, 1985, II 21-III 17

ism. KARTAL Zsuzsa: Játék az indigóval. = Művészet, 26, 1985, 7. 62., ill.

TANDORI Dezső

kiáll., Bp.,Helikon Galéria, 198

ism.FRANK,János: Landscape, ladders,leaves.
= NHQ, 26, No 99, 1985 175-177., ill.

Tandori Dezső

Heliikon 6. 1985

Bozzay Katalin: Tandori Dezső grafikái. =
Új T. 1985. máj. 10. 3. ill

Főoltára szárnyasoltár a XVI. sz. elejéről, mennyezetű szekrényében a Madonna Szent Katal szobrával, szárnyain a utolsó vacsora és Szent háttérrel, a szárnyak hátsó oldalán: Ecce Ho föltámadása, az Olajfák hegye és a Kálvária festményével. A szárnyasoltár tetején sovány fia feszület s a Mater dolorosa és Szent János szobrocskája.

A hajó három szakaszos s XVII. századbeli stuc rozettás boltozata van. Az orgonakarzaton XVI festett díszítésű tabernaculum fából. A nyugati tor kőből faragott díszes kapu avató felirattal: Chistianae MDCXI. tmeplom renovatm, auctum fornix ex structus, turris erecta, parochianorum

TANDTER, Geary Lönnvs (Parsons)

17. n. vège

An 1997 240

stíljében. A kereszt ágai háromkaréjosak, mellső
kis feszületen öntött corpus, kereszt végein
áldrágaköves rózsák, tetején Mater Dolorosa szo
kereszt hátsó lapján vésett művű növényi
Madonna, Szt. Borbála, Dorottya, Katalin vésett
sz. eleje. Ar. ezüst. 37,5 cm m.

7. Pacificale, négykaréjos talpján vésett mértani r
alul lapos bütyök, e fölött kristály félgömb foglalat
vésett Krisztusfejjel. A keresztre a corpus vé
végein ezek a betűk

I S

h

MAT REX

IVDE

A kereszt hátsó lapjára későbbi öntött Corpust sze

TANDORI Dersa

Mr & Tandori. Szegad. Gruun, 1997

79 p. ill

NICOLAS TANEFF

BOLGÁR FESTŐMŰVÉSZ

ÉS A

LXV. CSOPORTKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA MÁRC. 18-TÓL MÁRC. 28-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG

BUDAPEST 1937 MÁR 15
NEMZETKÖZI VASÁR BUDAPEST
MESSE FOIRE
KÉSZPÉNZ-FIZ
BÉRMEN-TESITVE

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula urnak
urhölgynek

H.

Lajosmizsei Múzeum

Arena út

MEGHÍVÓ.

TISZTELETTEL VAN SZERENCSÉNK MEGHIVNI

NICOLA TANEFF
BOLGÁR FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA,

AMELY MÁRCIUS 18-ÁN, D. E. 11 ÓRAKOR
NYILIK MEG.

A KIÁLLÍTÁS
MEGTEKINTÉSE
DÍJTALAN.

FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

TELJES TISZTELETTEL
A VEZETŐSÉG

Taneff, Nicola

LÖBL D. ÉS FIA

)lna, olyan, a milyenről írni
ájdalmas. Olaszországba is
nehéznek éreztem a szívemet.
atom sem, a milyent annyit
értve azt a rövid tartalmú álla-
últját nem érzi, sem a jövő-
jelenben.
Milyen kifogyhatatlanul szép.
állok, a végső elindulás jelét
a mely ehhez az élethez fűz, hogy

megalázottságban élni; nem fo-
egkülönböztetést sem. Én egy-
ri módon nem élhetek - szabad
l - akkor egy pillanatig sem
t megettem - már a héjáig értem -
bb, vagy utóbb megyek, amúgy is

Tankó Judit

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

87.l.

Tankó Judit, újságíró

L: Nyári Tedikó

– : Iparművészek találkozása 4

Népszabadság, Bp. 1979 nov. 9.

Tauhó Ipolyt

divatterező

Ruhaterveket készített Tauhó Ipolyt.

Orutai Tauhó: Népi és romantikus.

Tükör, 1975. apr. 1 – 19 oldal.

Tankó Judit

"Modellek" (versek)

— : A.H.X.

Nők Lapja, 1975. okt. 18 - 18 oldal

Tankó Judit

A Kézműipari Vállalat egyik
modell tervezője.

f. b.: Nézzük a divatot.
NŐK lapja, 1977. dec. 17 - 18 lap.

Tanko Judit
divattervező

Ruhaterek.

— : Tavaszi kollekció.

Vác, Kapás, 1970. január - 5 darab

Tanító Judit
dia attenció

Tanító Judit former
modellekt tervezett.

Ortodox Anikó: Former, former.
Tukior 1975. március 25 - 14 oldal.

Tanko Judit
diszlettervező

„Modellek" (repro)

—: Dísz attitűdök képekben.
Nők Lapja, 1975. május 29 – 18 oldal

Tanító Judit
diósatterem

Rukkatervek

L. M.: Őszi-téli variációk.
Tűkör, 1974. szept. 24 - 19 lap.

Tankó Jutka, [iparművész, ruhatervező]

Az Iparművészeti Főiskoláról került a Fővárosi Kézműipari Vállalathoz. Most ruhákat tervez.

(cs. benkő): Jelmez után ruhát tervez 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. okt. 11.

Tankó Judit, divattervező

tervei
repr.

Kerdődik a suli!
Magyar Ifjúság, 1971. aug. 27. 16. l.

Tanki Judit: diavetítő

Nyári üdülés
diavetítő

Kovács Margit: Nyári üdülés
Magyar Ifjúság, 1970. VII. 10. 16. l.

Tankó Judit, divattervező

– női divattervező

Kovács Margit: Unisex
Magyar Ifjúság, 1970. VI. 12. 16. l.

Tarkó Judit, divattervező

tervei
repr.

Kovács Margit: Unisex
Magyar Ifjúság, 1970. VI. 12. 16. l.

Taukó Judit, divattervező

Népi hímzésminták
textilre repr.

Magyar Ifjúság, 1970. febr. 6. 16. l.

Tarkó Judit, divattervező

nemzetközi siker
repr.

Magyar Ifjúság, 1970. aug. 28. 16. l.

Tankó Judit, divattervező

őszi divatrajzai
repr.

Magyar Hírlap, 1970. IX. 18. 16. l.

MDK

Tankó Juci, [hímzőnő, népművész]

A budavári Palota népművészeti Kiállításán látható 1793-ban készült varrottasa.

Harangozó Márta: Tűzkák, vetkák, bokályok 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 3.

Tauhó Judit
divattervező

A Béke Szállóban rendezett tavaszi-nyári divatbemutató egyik tervezője Tauhó Judit.

(f. é.): Miért tetszik?
Nők Lapja, 1976. márc. 27 – 18 oldal.

Tauhó Judit

A Fővárosi Kézműipari Vállalat
modelljeit Tauhó Judit tervezte

— : —

Nők Lapja, 1977. ápr. 2. – 18. oldal.

TANKÓ JÓZSEFNÉ, iparművész

I. Ipari Textilművészeti Biennalé, Szombathely, 1973.
II. dij.-Tankó Józsefné/Lenfonó és Szövőipari Vállalat Budakalász tervezője/Jacquard szövésü, Kukoricas elnevezésü függönyanyaga. 4549.old

MIHÁLY MÁRIA: Az I. Ipari Textilművészeti Biennálé 541.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72, Szombathely, 1975

Tanács József, ipari t. tanszéki

d.: Droppa J.

Horváth T.: Ipari textilnyomóanyagok .... 5.

Népszava, Bp. 1975. szept. 12.

Tanko József

„Kukoricás" bútorszövet, fonat

I. Pari Textilművészeti Biennálé
Lombard Hely 1973. nov.-dec.

Tanító József

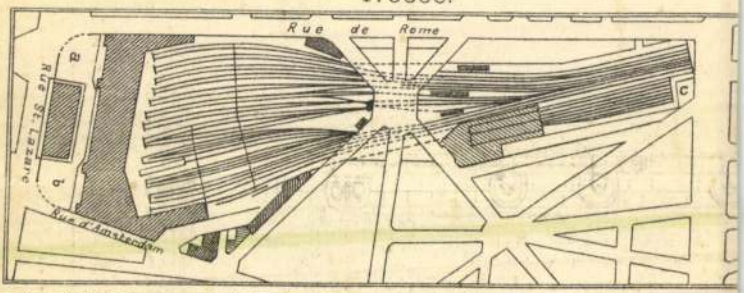
Részletes a Biennálén
A katalógust lásd Mezősi
Sándornál

I. Ipari-Textil Művészeti Biennálé
Szombathely Savaria Múz.
1973. Nov-Dec.

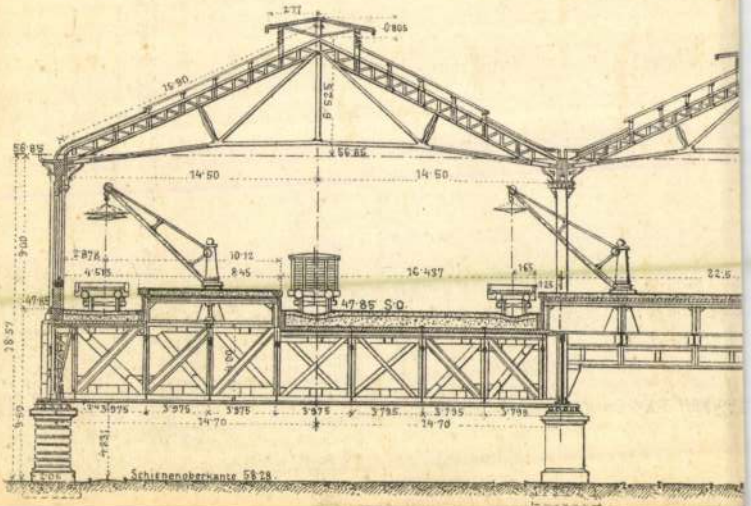
Fig. 3. Situation des Bahnhofes.

1:9000.

a Zugangshof f. d. Vorortеverkehr, b f. d. Fernverkehr. c. elektr. Centralstation.

Fig. 4. Querschnitt durch den Gütersch

Tankó Gábor

újsám.

Évf. 1928

Quincey Josiah, bostoni polgármester

III. 191.

Tanko Gábor

200 k államsegély

Címiek 1912/13.

28. l.

Viselet.

A hegyes vidék előter
lévő Mária szobor előtt, megra
négy lovat fogtak, és a melyr
szélget. Felirata:

Ungarische

alól jobbra: No. 3.

Szines kny., mér. a vk

Tankó Gábor

honvédtörzsőrmester

Kőrösmező 1912/13.

29. h

M.D.K.

Tanko Károly.

Pilisvörösvári épitész

tervei szerint épitik át

a pilisvörösvári városházát

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

máj. 22. sz. 9. old.

MDK

Tankó Károly épitész

A szilágysomlyói városházat Tankó Károly tervei szerint állitják helyre.

Vállalkozók Közlönye, Bp. 1907. máj. 29. 8.l.

Tankó Judit, divattervező

rajzai

Magyar Ifjúság, 1969. V. 30. 18. l.

M.D.K.

Tankó Juci

Székely himzés "Tankó Juci varta 1793" jelzéssel. Népr. Múz. 167.o. 170.ábra. Bpest. Népr. Múz. 149.o. Fekete repr.

Balogh Jolán: A népművészet és a történeti stilusok. 73.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX. 1967. Bpest. Akad. Kiadó. 1967. Bp

Tankó György PMMF munkatárs

A pécsi Hősök terén tervezett mauzóleum helyreállítási előkészítő munkálatai

Építészeti, műemléki kutatás-tervezés:

dr. Bachman Kálmán (Pollack Mihály Műszaki Főiskola),

Vayer Gabor, Sipos Gábor, Tankó György

(PMMF munkatársak)

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 12-old.

Budapest, 1939. évi szeptember hó. 6

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

los másolat hiteléül:

iniszteri iroda s.tiszt.

Tankó Béla, grafikus

Kormos István – Tankó Béla
közös könyve a Bukéta Jeromos

↓

– : Most jelent meg

8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. szept. 27.

Tankó Béla

A lap közli Vadas József: "Képártalom" c. kritikáját, melyben élesen támadja a diafilmeket és a tankönyveket illusztráló grafikusok munkáját. Kifogásolja, hogy a Diafilmgyártó Vállalat az itt felsoroltakat "Neves" grafikusokként emliti, bár néhányukat ő is elismeri. A diafilmek grafikusai: Bencze László, Benkő Sándor, Bényi Margit, Bognár Magda, Czeglédi István, Fekete Edit, Köpeczi Bócz István, Mész István, Németh István, Rogán Miklós, Sóti Klára, Tankó Béla, Zórád Ernő.
A tankönyvek grafikusai: I.oszt.: Rogán Miklós, II oszt.olvasókönyv: Reich Károly, III.oszt. olvasókönyv: Kass János, IV.oszt. irodalomkönyv: Szecskó Tamás, V.és VI. oszt. olvasókönyv: Csergezán Pál é Görög Rezső. A Munkalapok c. kötet Boromissza Zsol és Démúth ágnes munkája. A kritikát lásd: Reich Károly nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov.26 XXI. évf. 48. sz. 5. lap

Tankó Béla, grafikus

NDK

A mesekönyvet illusztrálta.

— : Kálmán Jenő : Ficc Mesevárában 2

ESTI HIRLAP, 1962. aug. 6.

M.D.K.

Tankó Béla

Kálmán Jenő: "Sicc az iskolában" c. ifjusági könyvét illusztrálta a müvész.
Könyvek a kirakatban c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 8.
XIII. évf. lo. sz. 7. lap

de. D. cl.

TANKÓ Béla

Koncentráció Kálnoky Jenő: Sice c. gyermekregéjében (kiadatlan) színes rajzok

Könyvespolc

Magyar Nemzet 1961. jún. 16. 4. l.

M.D.K.

Tankó Béla

Kálmán Jenő: "Sicc a Szaharában" c. könyvének illusztrációit készitette.

Uj Könyvek c. rovat.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1964. jan. 3. VIII. évf. 1. sz. 22. lap

MDA

Tamkó Béla

tervezte és [redacted] készítette a kivámosi elefántról szóló báb-diafilm bábúit és díszleteit. (filmkockák repr.)

SIL—: A kivámosi elefánt és társai.

Nők lapja, 1955. augusztus 4. [8.l.]

Matz

Tankó Béla

szellemesen "illusztrálta Kálmán Lenő: Két mesevarázsban c. könyvét

Új könyvek margójára:
(–a–ő) Kálmán Lenő: Két mesevarázsban.

Országép-Világ 1962, 33. sz. 8. l.

nakarzat és toronyfeljárat a hajó déli
ati oldalán, felette kis kerek ablak.
szintes sekrestye a templom északkeleti
lán.

A hajó és a szentély falai simák, ta-
s nélkül. A hajóban eredetileg két-két
k volt. A szentély déli oldalán egy ab-
. A hajót keresztbajószerüen egy-egy ol-
zárnnyal bővitették. A nyeregtető pa-
l.

A templom homlokzati felépitése igen
yos. Szép aranysárga vakolata van.
eje: Az eredeti hajótér a szélesség-
képest hosszu volt, de jó arányokkal.
ony alatti földszinti rész előcsarnok-
, az emeleti pedig orgonakarzatnak szol-
: Ezt egy magas fal teljesen elzárja
ajótól, lent kosárives árkáddal, fent
körives ablakkal a hajó felé. A hajó

Tankó Béla

Gyermekruhaterv, textilterv

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
14 / 1.

MDK

Tamkó Béla textiltervező

tervezése: őzikemintás anyag – szerepel az első magyar iparművészeti kiállításon.

Fedor: Az első magyar iparművészeti kiállítás.

Nők Lapja, Bp. 1952. augusztus 14. [8. l.]

Tankó Balázs

ács

1599-ben készítette az

amadeji (Moldva)

fa templomot és harang-

tornyot.

Balthel 115.l

Tankay József

az állami vásárlások anyagát a tűz garnolban mutatják be. a műhely kiszolgálását is itt látják.

Képes Krónika.

1944. máj. 11. TV 18.35 /11/ kopé

Tankács János MDK

Tanulmány, terrakotta

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Tanjé Péter rézm. /1706-1761/

Marczali Henrik: Mária Terézia 1717-1780. Magyar Tört. Életr. Bp. 1891. 330.l.

lásomat javasolom.

zíves üdvözlettel

Fülep

TANÍTÓ BALÁZS

Magyar Iparmű'v.
2003/4.

49. old.

áz lelkipásztori hivatalától.

1

előirányzott 150, azaz 150 pengő
ilején, s eppen tisztelettel jelentem,
ontorom és rendelem elvégzését.

9.

Jan tisztelettel a Tőnön Tiszel:

Benke Imre
lelkipásztor.

Tankhofer

festő

l.

Arányi Lajos

Vajda-Hunyad

vára. Pozsony;

1867. 25. l.

XIII. tábla

(?)

LEOPOLD T A N G L , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 354.- Herr LEOPOLD T A N G L
Felvétel ideje: 1819. 13. 7tber.
Hová vették fel: Grosz Kikinda, /Nagykikinda/. 161.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

JOANNES TANGL, kőműveslegény

A régi fertődi kastély 1732-ben javításra szorult. Az első üttőn letelepedett kőművesek végeztók e munkákat: Vitus Conrad /Veit Konrad/, kőművesmester; Joannes Tangl kőműveslegény; Mathias Grober kovács és Nicolaus Sedl/Niclas Schell kovácsmester. 133.old

Katona Imre: A fertődi kastélyrendszer kialakulása
130.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, XXX. 2.sz.
Sopron, 1976

TANGL JÁNOS, diák-festő

Vörös Ferenc a sárvári Entzbruder Dezső Ált.Iskola rajz tanára volt.1967-ben a prágai gyermekrajz-világkiállitáson 8 tanitványa szerepelt.-Udvardi Katalin,Tangl János, Remete Vilmos,Jordanics Erzsébet,Fischbech József VIII. Gál Sándor,Godó Katalin VI.és Vörös Livia IV./Vörös Ferenc kisleánya/osztályos tanulók. 602.old

KASZADOS ISTVÁN: Vasi művészportrék.- Bemutatjuk Vörös Ferencet 600.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 4.szám, 1968. Szombathely

NDK

Tangl János kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.399.l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
500

Ipolyi Arnoldról. Az orsz. m. képzőművészeti társulat 1883 ápr. 8. közgyűlését megnyitó beszéd.
Pest, 1883.

Tängl, Christoph

verwitwet

d.

Coal-Frey Öst. Kunstf.

XXIV. K.

60-l.

M.D.K.

Tangl Ede, építész

tervét ítélte a bíráló bizottság legmegfelelőbbnek az özv. Kerkápoly Károlyné által egy bérház emelésére kitűzött pályázaton, bár ennek a tervnek is sok súlyos hibát fogásolni valók talált.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

old. 15. sz. 3. old.

Tangl Adolf

laráisbesenderő

Végbir. jó eredm.

Érettségizett 1908/9.

H. l

Rozs. A. 49.

MDK.

Tangl.János

Kiállitási hir

Vas Népe 1967 márc 19.

akadtam, melynek
üszöbe eredeti helyén
ll, egyszersmind meg.
ltem az egykori épü.
t belső részének elliptí.
s irányú alaplalazatát
integy öt méter hosszban.
nmár tisztában állt előt.
n, hogy vagy theatrum
gy amphitheatrum volt
z az épület, melynek rom,
it ásatom, s az ásatá.
ok már harmad napján

Tanger Illés
(Elias)
magyar könyvkötő.
A törökök kiűzése után az első telepes polgárok közé tartozott, s 1690-ben háza volt Egerben

Srederk
IV. k. 10. l.

MDK

Taneff, Nicolas

A nagy ég, of,

Karlovoi részlet, of,

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Régi bolgár udvar Karlovban, of.

Karlovoi udvar részlet, of.

Karlovoi udvar részlet, of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Szozopol II. of.

Karlovo II. of.

Szozopoli részlet III. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdivi utca, of.

Karlovoi részlet, of.

Szözopol I. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdiv, of.

Szozopoli részlet III. of.

Karlovo környéke, of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Karlovo I. of.

Szozopoli részlet I. of.

Szozopoli részlet II. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

DK

MDK

Taneff, Nicolas

Karlovai piac részlet II. of.

Karlovoi részlet I. of.

Karlovoi részlet II. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdiv látképe, of.

Karlovai piac részlet, of.

Tirnovoirészlet I.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdiv-i utca, of.

Plovdivi Ókapu, of.

Tirnovo látképe II. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Szélmalom, of.

Plovdiv I. of.

Plovdiv II.of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Tirnovo látképe I. of.

Tirnovo-i utca, of.

Szozopol látképe, of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Kopriwstrza, of.

Tirnovo, of.

Tirnovoi látkép, of.

Nemzeti Szalon 65. csop.kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdivi részlet V. of.

Plovdivi részlet VI. of.

Plovdivi részlet VII. of.

Nemzeti Szalon 65. csop.kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Szélmalom Szozopolban, of.

Piactér Karlovban, of.

Szozopoli malom, of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Korlovo környéke, of.

Virágok I. of.

Virágok II. of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdivi látkép VI. of.

Plovdivi utca, of.

Karlovoi udvar, of.

Nemzeti Szalon 65. csop.kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Piactér Karlovban, of.

Piactér, of.

Karlovoi udvar, of.

Nemzeti Szalon 65. csop. kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Fekete-tengeri szélmalom, of.

Fehér falak, of.

Plovdivi részlet I. of.

Nemzeti Szalon 65. csop.kiáll. 1929. máj.

MDK

Taneff, Nicolas

Plovdivi részlet II. of.

Plovdivi részlet III. of.

Plovdivi részlet IV. of.

Nemzeti Szalon 65. csop.kiáll. 1929. máj.

Budapest
Athenaeum
1885

Tanko Sámuel

építész

cikke

A középkori

német középítészetről.

MMÉ Közl

1884. 129 – 149. l.

Tanko Sámuel

építész

L.

Erődi – Bodnár

173. l.

Mis Rolcr VI. 192, 193

Tankó Sándor

1877/8.I. vendéglátógató
szül. 1859. okt. 2. Temesvárott
Kath. Temesvári vajdaiuló
Keithnél dolgozik 1877/2-ben,
a gimn. 7 ik osztályát végezte.
Festő akar lenni.
1877/8. II. vendéglátógató

Jätelesitöbelyg, pärisi VIII.48.

Tapkó Sándor

Szül. Temesvár 1859

1880/81. I. vendéglát.

Tarcsa.

A háttérben van a kastély
vő asszony közeledik, jobbról
felé, kik közül egy kalapját l
kát vezeti. Felirata

balra: TARCSA
A Kastély.
jobbra: TATZMANSDORF
Das Schloss
alól középütt: Du Druck v. Rei

Kny., alányomással, mére

Tankó Sándor

1877/78 – 1880/81 I.

Ferképzomfoiskevk

139. l.

< Tankó Sándor >
építési
könyve
< > Lakóházak
építése.
Emlékül
Mátéfalvi
592. l.

Cigala J. M.

Mellig, szembe néz, herme
val és talapzatra helyezett tojás
képez diszt. Felirata a kereten:

IOANNES MICHAEL CIGALA ST
TIA CHRISTIANUS

a talapzaton turbántól, kardtól é
Domine Jesu Christe gratias a
tenebris Mahometanis
lumen tuum.
ez után balra: R.I.F. Vtus Pinxit
középütt: cum pri. Re.
jobbra: Stephanus Picart

Rm., mér. a rl. 43.3: 30

Sz. n.
218-9

Tanko Sámuel

épitész

Szül. Segesvár 1853.

oklevelet nyert 1880

Nőjegyz. műegyetem 20 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Tankó Sámuel

kőnyomó.

[?] A lakóház tervezése és építése. II. rész. Bp. [1931] MMÉ Egylet 2. Könyvkiadó váll.

fragaria vesca

ordine ep

Tanko Sámuel
építészhallgató
műemlékirajzok auto-
grafált az alábbi
című vezérül
Steindl Imre.
Magyarországi műem-
lékek. Bp 1878.

Tankó (Tanoko)
chinaig
ács Moldvában
1599.

L. Balhol
62. l.

Tanko Mihály ács
(Michael Tanoko)
1599. Amadoej
(Moldva)
Balkel 122 l.

Révay báró család VI. 12.

Tarkó Mátyás

kőművesmester
a XVIII. decrain Nagy-
kanizsában(?)
a pesti kőművesek
vidéki mestere volt.

Pkc. 212. 1.

Tanko, Norbert, épitész 70k

(k. 1739.-ben, Hapenfurth-ban. – Ekhardt. –
megh. 1797.-ben.)

Magyarban: Dankó néven nevezte. (l. alatt.)
Tanulmányait Königsmarkban végezte. Landerer
Tervei alapján építette a
„Propstei"-t 1778-ban.

67. l

Frauz, A. R.: Rendtung, die ehemalige
Hauptstadt Ungarns....
Berlin-Stuttgart, 1935. 83. l. 12. t

Tanko (Danko)
Norbert

---

pozsonyi kanonok
1790 kört.

vod
e

Weyde, Dr L. Die evang.
Kirche und ihr Erbauer
M. Walch. Preßburg 1924.

1. l.

Tanko Judit, iparművész

Nyáni Oldikó és Tanko Judit iparművészek kiállítása 1949. nov. 8.-án nyílik meg, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében.

Meghívó

1949. nov. 8.

TA'R

TÁPAI ANTAL / Szegedi kötőtűr

A Szegedi Szikra Erkel F. kötőtűnek
modelljei gipsz 60cm

Vidéken élő képzőművészek kiállitása 2. Bp., 1955.
/Kat./

20

MDK

Tápai Antal

Apám 9o éves, kovácsolás

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.

1968. aug.

MDK

Tápai Antal

Apám 9o éves, repr.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.
1968. aug.

MDK

Tápay Antal

a gyermekváros 193o. évi ösztöndijpályázaton dicséretet kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1929/3o. 42 l.

MDG.

Tápai Antal. szobrászművész

Szegedi Nemzeti Színház számára két szobrot készít: Katona József és Erkel Ferenc.
Erkel szobor (repr.) a szobrászral.

Művelt nép. 1955. febr. 20. VI. 8. sz. 5. l.

MDK

Tápai Antal

Vivó, gipsz

Nemz. Képzőművé kiáll. Műcs. 1933. ápr.

47 1.

Tápai A. szobrász Szeged

A vidéken élő művészek kiáll. 1954. nov.

Tanyáig Mátyás

egy Csehországból idetelepedett
üveges fia, 1852-ben nyitotta meg
üzletét.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség.
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1974 109. old.

FMKE nyitrai könyvtára V. 182.

Tárnoky Mihály

Művészet 1913: 283

JOHANN TANZER, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-1869-ig.
E mesterek egyike volt:
84.- Johann Tanzer, Leibitz. 151.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARKABONA, A Xantus János Múz.évkönyve, 16. Győr, 1974.

Tänzer Florian

Arad 1890

l. Sajtóvegyipar

261. l.

GEORG TÁNTZER, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
91.- Georg Tantzer, Keisersmarckt. 151.old

DOMONKOS OTTÓ Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Tanzinger Mátyás

festő

Buda XVIII. sz

l.

Tanulmányok Bp

Irodalmából. I. 179. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Tanítás kezd.
órakor
Kb. befejeződik
kor
Tgp.-P.

Mdk.

Tanítsa Ferenc sárszegi születésű

1843-ban

a cifraszűr hímzésnél Korösön vörös, fekete zöld szín uralkodik. Díszítő elem: rozsa levélpár és palástcsa

a cél pecsétje és fabélyeg 1830-ból való Horváth Zoltán: Egy Maros-vidéki ékes szám Nagykörös 1943. 133. l

Tantos Ferenc

Juhász Jenő: Budapesti labdajáték körcsarnok. Építész Juhász Jenő, statikusok dr.Garay Lajos, Tantos Ferenc /ismertetés, képpel

Magy.Ép.ip. 1971. 6-7 sz. 408-410.o. 1.

MUSEUM

Tantos Ferenc

építészmérnök

Szabadka város
általános rendezé-
sére kiírt ver-
pályázaton
megvétel

MMÉE Közl.

1944. 32. f.

mikečke

Tantos Ferenc

az alábbi pályázaton
terveit megvették

Magyar Építőművészet
1944. 76. l.
(R. M.: Szabadka
általános rendezésére
kiírt pályázat
eredménye.)

ges, hogy a költségvetésbe e cí

III. Miemlékvédelmi cél

Ez összeg a következő t

1. Az aranyosmedgyesi v
sürgősebb lebontások
lak biztositására és
sére .....

2. A kolozsvári Szent M
lazult szentélyfalai
biztositására .....

3. A kolozsvári Mátyás-h
eredeti állapotba val
sára és a tető cserép
jó cseréppel való ujr

4. A zabolai földrengés
templom helyreállitás

5. A csiksomlyói földren
rencrendi zárda helyr

Tantos Ferenc

okl. építőiparművész

Belföldi Kutatási
Ösztöndíj 1943/44.
évre.

Nemzeti Ujság
1943. júl. 4.
(Tanulmányi
ösztöndíjak.)

Pesti Hirlap
1943. jul 4.
(Kik kapták
a tanulmányi
ösztöndíjakat?)

Paks (Tolna)

Bottyán vára, Imsóson. Prehiszt
zadi kuruc-labanc hárcokban mege

(Gerecze Péter: Magyarország műemlé
2 l)

Tantos Ferenc

MDK

építészmérnök

sz. Szabadka, 1916

1941-42 tanévben oklevelet szerzett végzett hallg.

József nádor 1941/42. 32o l.

Tautos
festő.

Vinkler László első mestere 6 éves
korában a szabadkai rajztanár
Tautos tanár úr volt.

Dér Endre: Vinkler László kiállítása.
Művészet, 1972. június - 28 oldal

Tantner Ilona MDK

Textiliáival szerepelt A Népi Iparmüvészeti Tanács Régiposta utcai helységében rendezett kiállitáson.

Himzései

(gyurkó): A népmüvészet mestereinek kiállitása.

ÉLET ÉS IRODALOM 1964 szept. 19

MDK

Tantardini József olasz szobrász
magy. király carr. márv. szobra

Pintér Imre: A kalocsai főszékesegyház.
Bp. 1942, 65 l.

...ARAGVÁNYOK
...de)

...alá rendezett soralból ...
...-es oldalhosszúságú ko...
...ozíció gyakorlatilag ne...
...lyített megformálását ...
...műhelyben különösen ...
...ségesen párkányprofilo...
...s lehet). A párkány dísz...
...elyzete, falkoronázó sz...

...tásai közt, így stílusösszef...
...jedésének, alkalmazási ...
...ráció volt, és az esetek ...
...nert párkánydíszt[1] a szü...
...erű geometrikus minta ...
...vatív művészeti környez...
...rmmozgalmak puritán ép...
...oronapárkányán és a fő...
...ta alkalmankint ismét a ...
...ísszel is társult.[4] Elterje...
...nek azok a sakktáblad...
Pécsett (I/D). A királyi ...
...is az I/D típusú sakktábla...
...ben jelenik meg.[5] Az arc...
...akktábladísz leszármazás...
...zó. Figyelemre méltó pél...
közül Jásdra[7] jellemző ...
...arabokon is szerepel,[8] ...
...iltozata.[9] I/D-től való el...

V.TANOS Márta építész

TEAM '82 Építész Műterem. = Magyar Építőművészet,
LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991 12 - 19.p. ill. E.

A műhely tagja. Munkáik részletes bemutatása.

Petőfi utca Versecen VIII. 195.

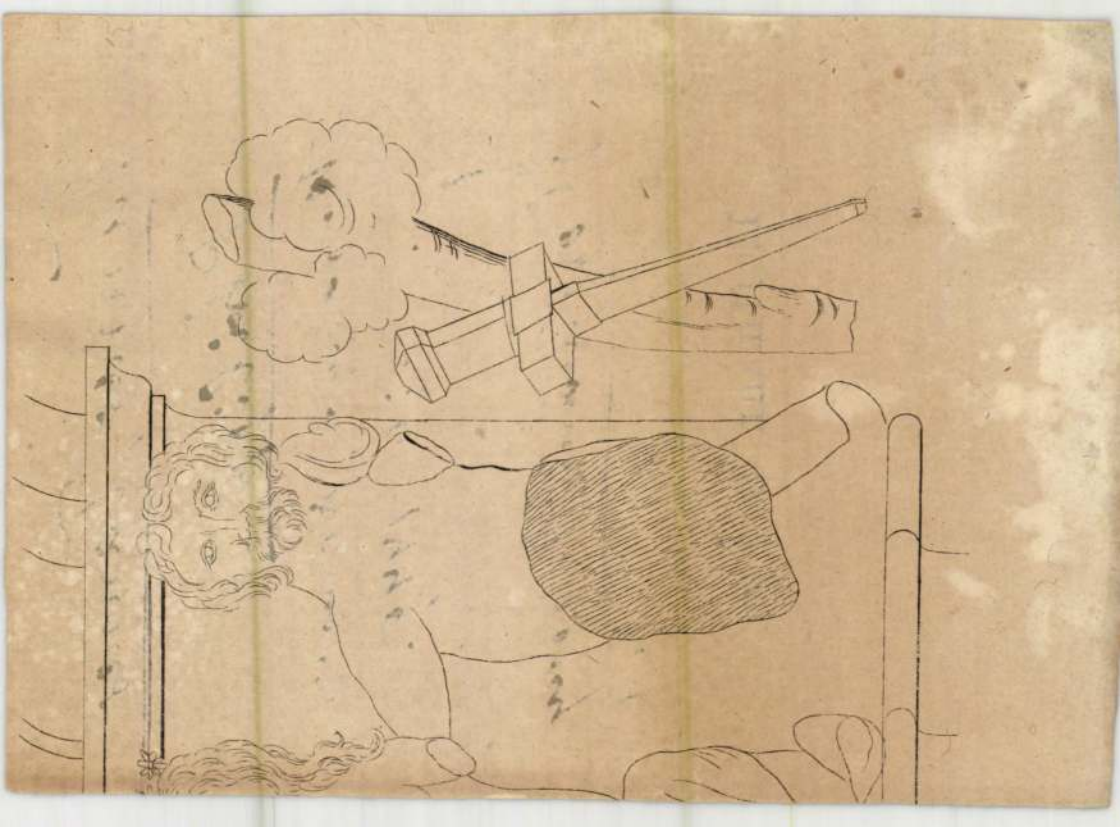
Tannhäuser Henrik

kobrai Budapesten

működő

Építészek 1900/1901.

39 l.

Tanner, Danner

Philipp

Kőfaragó, Kőmíves

1434-1449.

1.

Hoffmann Pozsony

38. C

Hoffmann Südost

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
rázlatpa- ír-lap, tusrajz,		Gót stil. 26·5/36·5 cm. felvette: Platzer A.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Tanner Andor

Készítette a városkerti
műemléki felvételek
egy részét

Focsk Ernő. A budapesti magyar királyi
állami felső építő
ipariskola 1912. évi
műmidei felvételei
Bp. 1912.

Mikor lesz már komoly fiu?

írjál sokat szeretettel

Anyu

Tannenbaum R.

+ Székesfehérvár
1936

A Székesfehérvári
Javító intézetben
fazobrász (fajáró)
munkaerető volt.
38éves volgálat után
11 évig volt agyag-
ban. Fia építész
mérnök, akit Tamási
Áron hívnak, maga
is ügyes fajáráso. Egy
Fentinek egy medvé-
pár ábrázoló kisebb
asztalos, de lo meg-
nyeb magyar tárgy fazobra

Szabó Ferenc építész

Szabó Ferenc Székesfehérvári építész hallgatónak

Tantos Mária, VIII.o.tan.
Tolna,l.sz. ált.isk.

5. Tavaszi szántás.

Nagy. Ifj. Képzőm. Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949. aug.16-szep. 1o.. Kat.

MD K

Tantos János, rajztanár

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

1906-ban oklevelet nyert.

Rajztanárok nyilvántartása. Ki tud róla?
RAJZOKTATÁS. Fel.szerk.: Bán Tibor. 1941.jan.15.
II./XLIII./évf. 1.sz. Címlap.

TANTOS JÁNOS

középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Mintarajziskolai évk. 1905-6. 49. l.

MDK

Tantos Ferenc, ép. mérnök
1943-44. belf. kutatási ösztöndij

Kik kapták a tanulmányi ösztöndijakat? Pesti Hirlap 1943. jul. 4. 8.l.

MDK

Tantos Ferenc okl.ép.mérnök
1943-44 belf. kutatási ösztöndij

Tanulmányi ösztöndijak . Nemz.Ujs.1943.jul.4.
5.l.

Tantos Ferencné, ajándékvár DOK

Balatoni Kaplóból készült
tük. Repr.

V. É. : A nyári divatékszerekről

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 16. 9. (

Tantó Pál

MDK

Poroszló közelében atiszafüredi ártéri szakszon 1927-ben épült az Egerpatak-híd.

A tervelet a közuti hidosztály /Novák Ferenc és Tantó Pál/ készitette. Gajdocsky Dezső és László épitőmesterek voltak a vállalkozók.

111.o.

Dr. Michilich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépitéstörténete. Bp. 1960.

Tantó Pál

MDK

A vásárosnaményi Tiszahid ujjáépitésében 1947-48/ nagy érdeme van Dr. Széchy Károlynak. A hidat Tantó pál és Hilvert Elek tervezte.

90.o.

Repr: a vásárosnaményi Tisza hid.

91.o. 22. ábra.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Tantó Pál építészmérnök

kitüntetést kapott

MMÉKözl 1943.márc.21. 48 l.

Jantó Pál.

A legnagyobb magyarországi befejezett hídszerkezet az ő és ~~Fr.~~ Hilgert Ede tervei alapján készült, a Tisza-híd. A háború során jelentősen károsított régi ~~hídtestek~~ hidat, az 1947-48 években építették új nyílásbeosztással. (12,20 + 42,10 + 101,70 + 41,0 + 12,25 m-es)

Dr Vajda Pál: A magyar hídépítés, Bp 1964

23.

Tantó Pál

MÉK

épitész mérnök ?

Az adatok összegyüjtésénél segitségére volt

a szerzőnek:

Dr. Mihallich Győző: A XIX. és XX. századbeli

magyar hidépités története. Bp. 1960.

5.o.

F.D.F.

M.D.K.

Tannhauser Emil

"Férfiakt" c. müvét bemutatja a lap a Láng Gépgyár dolgozóinak képzőművész csoportja kollektiv kiállitásán.
Repr.

"Munkásfestők és szobrászok. c.
Szinház, Bp. 1946. dec. 4-lo. II. évf. 47. sz. 21. lap

M.D.K.

Tanner (Danner) Philipp, kőfaragó

1439-1449. között, mint adóbefizető és több ingatlannal rendelkező polgár, többször szerepel a pozsonyi telekkönyvekben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 38. old.

MDK

Tankovits E.

Szerepelt a soproni nyári művésztelep termését bemutató kiállitáson.

(M

(h.i.)Termékeny nyár.(Jegyzetek egy kiállitásról.)
KISALFÖLD. 1963. szept. 1.

Tápay Antal

vegyészmérnök

Tömörkény István
szobrának telepítése
alkalmából lásd
a Szegedi Napok
1943 május 23. és
25-iki számait.

Tápai Antal

nobrai kegyed

3 tere

Részvett a bpesti

Madách - rokon első

halálozásán 1938 febr.

megerősitett vár foglalja el, mely-
ek és a melynek kapujához az előtér-
térben pedig hegyek hullámzanak. Fel-

5.5 : 11.1 cm.
tädtebüchlein, Nürnberg 1664.

Tájay Antal

1926/27 – 1929/30

Ferképzőmtoisk.vk

139. l.

Szilas.

A kőfalakkal megerősitett
háttért hegyek képezik. Feli

S
ad

Rm., mér. a vk. 9.8: 1

Tantos János

1902/3 — 1905/6

Ferkápzomfoiskávk

139. l.

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Tápai Antal

24 rajz

Műcs. kiáll. 1933 tól.

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Tajay Dezső †

Nagydi Zoltán

készítette az alábbi em-
lékművet, melyet a nagydi
közönség hódolata, valamint
Feketeházy kezdeménye volt,
helyeztek el. Lelep-
lezték 1935. aug. 11.

MMMÉE Kötet

1935. 274. l.

(Feketeházy János
emlékművének
leleplezése.)

† Szécsi Antal
helyett

NÁDLER RÓBERT
1858 IV. 22.—1938. IV. 7.

*

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN
1884. VI. 20.—1938. IX. 28.

*

VASZARY JÁNOS
1867. XI. 30.—1939. IV. 19.

Tápai Antal

9 szobor műve kiállítva
Erdélyi Mihály festő
szegedi koll. kiállításán
1936 aug. – szept.

Németh Gyula dr.

Erdélyi Mihály (szept.) kiállítása
katalógusa.
Szeged 1936.

129

Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp., 1884., ötödik terem, 9. l. — Radisics Ipolyi 87. szám. — Gerevich PA, 260. l.

POHÁR.

Tajnai Antal

a negedi 3-as hu-
szárok emlékműve
bronzszínűre patiná-
zott alumíniumból
fenti műve??

Készítője nincs említ-
ve a könyvben

Domanji Imre:
Művészet. Délvidéki
Honle 1943. 286. l.

PÁSZTORBOT KAMPÓJA,
egész felülete zománcozva. Limogesi románstílű munkák utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 21·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 519. l. —A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 7—8. l. — Radisics Ipolyi 49. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ., VII., 1887., 344. l.

EREKLYETARTÓ-LÁDA,
zománcos, vésett angyalokkal és jelenetekkel, egyik oldalán IHS. Limogesi románstílű munkák untánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 21·5 cm.

KRISZTUS-TEST,
XIV. századi mű utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 8·3 cm.

ÚRMUTATÓ,
talpas, fenn hengeres résszel. Renaissance-stílű olasz mű utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 33 cm.

Tápai Antal

Irod

Gyulácsy Irén: Tömörkény szobra előtt.
Délvidéki Hemle
1943. 298–303. l. (A Tömörkény-szobor képével.)

Tápai Antal

Oroszlán Zoltán: A Tápai-kiállítás. Délvidéki Szemle 1943. 304—307. l.

Karácsonyais megtekintését tanulmányozta, majd a képzőművészeti főiskolát látogatta. Ha más nincs, ebből a cikkből kedvelő önre a kiállított művek száma.

Tőle a kisnyírlaki hősi emlék is.

Papai Antal

Tavasz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

Tápai Antal

Oroszlán Zoltán: A Tápai-kiállítás. Délvidéki Szemle 1943. 304—307. l.

Karácsonyaics miskolczegét tanulmányozta, majd a képzőművészeti főiskolát látogatta. Ha más nincs, ebből a cikkből kedvelő örömé a kiállított művek orra.

Tőle a kisujjkállási hősi emlék is.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

Tápay Antal

Szobrai

Szent Ferenc
Csodalátó, gipsz

Délmagyarország

1937. dec. 5.

(v.: Szegedi képzőművészek kiállítása a múzeumban.)

Tápai Antal

nobrás

vród

3

Krammer Jenő:

A Dugonics-Társaság

Tömörkény-kiállítása.

Délvidéki Szemle

1943. 334. l.

Tito Ettore

A művész fiának arcképe

Cenefora

Nidiata

Madonna

Tito Luigi

Atyjának arcképe

Tájay Antal
volt ár

l.
Művészet Kenderes
1939. 28. 4.
100. l.

Tápai Antal

Szeged

Művészmok

1933. nemz. képzm. kiáll.

606.

NOTESZ

1.

Teleki Pál gróf miniszterelnök vasárnap fejezte be hatnapos üdülését a svábhegyi Golf-szállóban. A miniszterelnök itt is fogadta referenseit a reggeli órákban, délelőtt két-háromórás sétákat tett, rendszerint egyedül, délután családja látogatta meg. *a koraesti órákban azonban már visszavonult szobájába és gyakran késő éjszakáig dolgozott.* Utolsó svábhegyi estéjén a szálló nyilvános éttermében, az egyik csukott erkélyen elhelyezett asztalnál vacsorázott, *Jáky József* műegyetemi tanárral, aki a miniszterelnök régi barátja és egykori professzortársa a műegyetemen.

* Smart levendula jobb a külföldinél.

2.

Az angyalföldi „Babér-telep" és a IX. kerületi „Kiserdő" szegénysorsu lakóinak lelkiekben és anyagiakban legfőbb patrónusa gróf *Pongrácz* Jenőné, aki védenceinek boldog karácsonyt biztositandó: december 15-én jótékony müsoros estét rendez a Park Klub-ban. Az estén *Meszlényi* Zoltán püspök mondja a megnyitó beszédet, majd *Teleki* Kata grófnő rendezésében Székely környezetben játszó szindarab kerül előadásra műkedvelőkkel. *Antalné Herczeg* Ilona a székely *„keserves"*-t táncolja el, *Pintér* Ferenc költeményeket ad elő, *Szapáry* Gabriella grófnő énekel és *Halmy* Lujza klasszikus táncszámokkal szerepel. Befejezésül *„Szent Erzsébet és a szegények"* cimmel egy élőképekkel illusztrált jelenet következik. Szent Erzsébetet *Keglevich* Jenke grófnő ábrázolja, az élőképekben pedig, amelyeket *Batthyány* Gyula gróf rendez, *Bethlen* Erzsébet grófnő, *Bárány* Istvánné, *harminc mágnáskisasszony* és egy tucat édes kis gyerek szerepel. Az esten *résztvesz a kormányzói pár is.*

* A Semler-cég közismerten kiváló minőségü szövetfeiben ma is igen nagy a választék.

3.

Párisból jelentették a *Notesz*-nek (lengyel félhivatalos közlés alapján) *Alvensleven-Schönborn Joachim grófnak*, a Doornból most költözködő II. Vilmos császár unokatestvérének, a hires osztromeckói hitbizomány urának *tragikus körülmények között történt váratlan elhalálozását.* A gyászhir, *amelyet hivatalosan még meg nem erősitettek*, főleg azért keltett nagy érdeklődést nálunk, mert az ismert lengyel arisztokrata *felesége Alvensleven-Schönborn Gizella grófné magyar hölgy*, akinek kiterjedt, előkelő rokonsága van Budapesten. A grófné egyébként a háboru kitörése óta *a párisi svájci vöröskeresztkórházban* ápolja a sebesülteket, ahol *Laval* volt miniszterelnök leánya, a szép *José Laval, Caillauxné, Lebrun* elnök két *unokahuga* és *Ybarnégary* ismert jobboldali francia képviselő felesége vöröskeresztes-ápolónővérek.

4.

A székesfőváros képtára számára megvette *Munkácsy Mihály* két remekmüvét: a *„Krisztus Pilátus előtt"*-öt és a *„Golgotha"*-t. Érdekes, hogy a nagy magyar Mester e két reprezentativ müvét évek előtt *Kállay Tamás vásárolta a párisi Sedelmayer-örökösöktől.* A képek sokáig *eladatlanok* voltak és Kállay Tamás lánchidutcai lakását diszitették. Később a „Krisztus Pilátus előtt" gazdát cserélt, *Wertheimer* bankigazgató vette meg; a *„Golgotha"*-t pedig *Szemere István* nagybirtokos. Ez a két Munkácsy-festmény *nyerte el a római kiállitás nagydiját.*

5.

Ritka kitüntetés érte *Vághó József* honvédszázadost, a *Riccardi* hadtesttábornok tiszteletére a Keleti pályaudvarra kivezényelt diszszázad parancsnokát. A diszszázadot a budapesti 3-ik gépkocsizószászlóalj legénységéből alakitották s miután az olasz hadtesttábornok megszemlélte: ott *a pályaudvaron személyesen nyujtotta át Vághó Józsefnek, a század parancsnokának az Olasz Koronarend lovagkeresztjét.*

* Utánozhatatlan a Kosztelitz Levendula.

6.

A Magyar Szinház vezetősége nem hivatalos formában aziránt érdeklődött, *vajjon volna-e akadálya a szinház tervezett karácsonyi megnyitásának?* Elterjedt hirek szerint a Szinészkamara a tapogatódzó érdeklődésre *nem kedvező felvilágositást adott.* Ezek után kérdéses, hogy a szinház hivatalos formában elő fogja-e terjeszteni megnyitási kérelmét. Mindenesetre *kár volna nem előterjeszteni, mert nem tudjuk elhinni, hogy a Szinészkamara hivatalosan is komoly akadályokat gördítene olyan vállalkozás elé, amely 150 embernek jelent kenyeret, sok szinésznek meleg karácsonyestet.* Nem tudunk hinni a szállongó pletykáknak, nem tudjuk elhinni, hogy a Szinészkamara annak a regebeli családnak példáját követné, amely a fejőstehenet vágta le, aminek eredménye természetesen az lett, hogy a gyermekeknek nem jutott reggelire tej . . .

* Tenyésztett igazgyöngysor még mindig 22 pengő: Jolie divatékszerbolt, Kigyó-u. 4—6.

7.

A hét esküvője: dr. Wolf Emilnek, a Chinoin-gyár vezérigazgatójának leányát, Zsuzsát feleségül vette *Weltzl* István. Az esketési szertartást *Baranyay* Lajos pápai prelátus végezte, tanuk voltak *Farkas* Béla ny. főispán és *Radó* Sándor müépitész.

8.

A hét eljegyzése: Katona Jenő, a kiváló köziró, a *„Jelenkor"* főszerkesztője eljegyezte *Ney* Klára Máriát.

* Rotschild Kláriné Deák-téri divatszalonjában fokozott tempóban készül egy különleges Demikollekció.

9.

Vasárnap a belgrádi gyorssal elutazott Budapestről *Petrovics* Szvetiszláv filmszinész, akit még a néma film korából ismer a közönség. Petrovics tárgyalásokat folytatott *magyar-jugoszláv filmegyezmény* létrehozása érdekében. Az egyezmény létrejött és nemsokára hozzáfognak a jugoszláv filmek gyártásához, mégpedig a budapesti studiókban. *A készitendő filmek két verziósak lesznek, szerb és magyar nyelven készülnek.*

RÓKÁK BUNDÁK KEPPEK NERCEK Schmideg SZŰCS PÁRISI UTCA 3.

Két magyar és egy francia vigjáték

Az elmult héten *három szinházban* volt premier: a Vigszinház *Hunyady „Kártyás asszonyok"*, a Nemzeti Kamaraszinház *Bókay „Feleség"*, a Pesti Szinház pedig *Bourdet* francia irónak, a Comédie Français igazgatójának *„Szabad az ut"* cimü vigjátékát mutatta be.

HUNYADY Sándor nemcsak tehetséges, hanem rokonszenves irói egyéniség. Alakjait a tiszta irodalom tükrével vetiti szinpadra és azok az alakok, akiket a *„Kártyás asszonyok"*-ban bemutat, valóban élnek. Ismerjük őket! (Ha hajnali vonattal kell a fővárosból elutaznunk, *találkozhatunk is velük — hazatérőben.)* Hogy a darab a drámai hármasszabálynak nem felel meg? Ez igaz, de hiszen ujabban a legkiválóbb drámairók közül számosan üzentek hadat a régi iskola sablonjának és győztek. Hogy a figurák cseppet sem rokonszenvesek? Ez is igaz. De *az iró maga sem szereti őket* és nem azért állitja elénk, hogy mi megszeressük. Nem is az a hiba, hogy letünt szmokingos alvilágot tár elénk, hanem inkább az, hogy *a problémák tulzsufoltsága miatt* — mint a klasszikus mondaná: *mule ruit sua*, saját tömegénél fogva sürüsödik össze. Ezt a hátrányt sem az iró emelkedett irodalmi szinvonala, sem a kitünő szinjátszás nem tudja kiegyenliteni! Pedig *Muráti* Lili és *Mezey* Mária, *Somlay* és *Somló* valóban remek kvartett. Alakitásuk egészben és részletekben kidolgozott, hibátlan és méltóan csatlakozik hozzájuk *Ladomerszky* Margit, a *Kártyás asszonyok* egyetlen vérbeli kártyás asszonyának karakterfigurájával.

BÓKAY János könyveli el hazai szerzőink közül *az idei első nagy szinpadi sikert!* Az örök asszony, anya és feleség harcát mutatja be a megszédült férj és a széditő démon ellen. *A harc* nem is lehet másként — *pyrrhusi győzelemmel végződik.* Sebet kap a győztes, a legyőzött, de legsulyosabban az önzetlen jóbarát, az ideálisan szerelmes férfi sérül meg, ő ennek az örök harcnak örökös rokkantja, jutalma pedig, a sebesülési érem, egyetlen röpke csók, amit inkább szánalomból, mint vonzalomból kap. *Bókay* ezt a szinpadi harcot a vérbeli drámairó taktikájával és szinpadtechnikai felkészültségével vezényli. *Bajor* Gizi, *Rajnai, Páger* tökéletes triójához *Lukács* Margit mint negyedik, hibátlanul csatlakozott. Ez az előkelő négyes mindent megjátszik, azt is, ami a sorok között van.

BOURDET vigjátékáról indián rege jut eszünkbe, amely oktat arra, hogy a felszarvazott férj ne menjen ki a prérire vadászni, mert holtbizonyos, hogy felökleli a bölény. *Bourdet* ezt ugy fogalmazza, hogy a bakfis-álom szétfoszlik, az imádott férfi leszáll a piedesztálról, ahová a rajongás emelte, ha egyszer bebizonyosodik, hogy őt is meg tudja csalni egy asszony *Tragikum és komikum rutinos keverése* a darab és minden azon fordul meg, hogy a rajongó bakfis, a nagy ravágyó csitri meg tudja-e értetni a nézővel a szerzőt. *Szepes* Lia játékán mulik a darab sorsa. Az egyébként tehetséges fiatal szinésznő azonban sehogyan sem tud emlékeztetni a pirosodni kezdő zöld gyümölcsre és nem tudja hiven tolmácsolni a szerző intencióit. *Ajtay* Andor is sokszor melléfog. Mellettük *Sulyok* Mária tünik fel és *Dénes* György, aki a bohózati tónust üti meg és ezzel arat sikert. (v. gy.)

Vasárnap másodszor maradt el a szegedi Móra-szobor leleplezését

Szeged, november 12.

Vasárnap *másodszor* is elmaradt Szegeden *Móra* Ferenc szobrának leleplezése. Még a nyáron állitották fel a szobrot a muzeum előtt. A terv az volt, hogy a szabadtéri játékok idején *országos ünnepség* keretében leplezik le a nagy szegedi iró szobrát. *A leleplezés el maradt*, mert a város *„nem tartotta alkalmasnak az időket"* a *Móra*-szobor megkoszoruzására és a hivatalosok közül

nem vállalkozott senki, hogy a szobor előtt elmondja az avatóbeszédet.

Akkor *Tápay* szobrászmüvész, a szobor alkotója, indulatában *letépte a szoborról a betakaró leplet. Azóta igy áll a szobor, leleplezés és felavatás nélkül.* Most hónapok mulva *az egyetemi ifjuság vette kezébe az ügyet* és a *Bethlen Gábor Kör* elhatározta, hogy függetlenül a várostól, megrendezi az ünnepséget. A *református* egyetemi kör *Sik Sándor* professzort, a kiváló *katolikus pap-költőt* kérte fel az ünnepi beszéd elmondására, aki vállalkozott is erre. *A vasárnapi ünnepségből mégsem lett semmi.* A Bethlen Gábor Kör meghivta az ünnepségre a város hatóságát is, ahol azonban

kijelentették, hogy a város nem képviselteti magát a leleplezésen.

Meghivták a *Kisfaludy* és a *Petőfi Társaságot, Félegyháza* városát és ugy a társaságok, mint Móra szülővárosa közölte, hogy képviseltetni magát a vasárnapi ünnepségen. Amikor már mindent előkészitettek a vasárnapi ünnepségre, olyan értesitések érkeztek a Bethlen Gábor Körhöz, hogy

bizonyos részről mozgalom kezdődött a szoborleleplezés megzavarására.

Ezek a körök *tüntetést akartak rendezni* azzal az indokolással, hogy a mai idők nem alkalmasak a leleplezésre, hiszen *Móráról* köztudomásu, hogy *az emberi szabadságjogokért rajongó*, meggyőződéses humanista volt. Mivel a jelentések *egyre komolyabb tüntetési szándékról* szóltak, a Bethlen Kör

elhatározta, hogy nem tartja meg az ünnepséget.

Az utolsó órákban táviratban értesitették a meghivottakat, hogy *az ünnepség rajtuk kivülálló okokból elmarad.*

—

„Julia szép leány"

Az idény müvészileg *legérdekesebb*, társadalmilag *legszebb* eseménye az Operaház magyar bemutatója! A „Julia szép leány" bemutatójára zsufolásig megtelt az Opera: csupa estélyiruha, kitüntetések, ékszerek, a földszinten és a páholyokban sok közéleti nagyság és erdélyi dáma. *Ottó* Ferencért özvegy édesanyja izgult a földszinti páholy mélyén. *Bartókért* zongoramüvésznő-felesége *Nyiró* József, nem jelenhetett meg, mert *utazási nehézség miatt nem jöhetett Budapestre* (helyette felesége élvezte végig az előadást) Nyiró szövegében sok a poézis, Ottó pedig tele van nemes pátosszal, meleg zenei szinekkel, s a „Fából faragott királyfi..." még ma is *a legjobb magyar, sőt európai balettmuzsikák* egyike! (sz. d.)

ŐSZINTE MOZIKRITIKA

***

Francia négyes

Ragyogóan szellemes! Megnézni!

Ez a film a hölgyvek örömei (Nem kell ujságban dicsérni, mert viszi hirét a legjobb reklám, a közönség szájpropagandája.) *Sacha Guitry* ezuttal nem tuloz, nem részegszik meg a saját hangjától, szóhoz engedi jutni a Francia négyes másik három tagját is. Micsoda cselló-hegedü-duo minden párbeszéde Geby Morlayval! Mellettük ott bug Grey, az amerikai férfiprimadonna és a rigófekete Jacqueline Delubac bájos hangja. A film legfőbb erénye, hogy *a szerelemről szól, de mentes minden giccstől.* A történet csupán ennyi: valakinek elszeretik a szerelmét, de nem esik kétségbe, sőt nyomban vigasztalódik. Hát nincs igaza? *(Fórum)*

**

Áll a bál

Varsó, 1939 augusztus!

Ez a magyar film csak szórakoztatni akart, amikor felvették és ime, néhány hónap alatt történelmi dokumentummá nőtt! Látjuk Varsót 1939 augusztusában napfényben, gondtalanul, sebek nélkül. A legtöbb palota, amelyet a filmben megcsodálunk, ma már romokban hever, a szép utcák foghijasak... A kiállitás, a fényképezés, a rendezés és a szereplők játéka egészen kifogástalan. A színészek egytől-egyig elsőranguak, öröm és élvezet nézni őket. Csak éppen a történettel van baj. Olyan ez a mese, mint a csirkepörkölt paprika nélkül, az az „übercsőkelő" barokk irányzat pedig, amely belőle árad, érthetetlen. Nem tudunk helyeselni annak sem, hogy a film az annyiszor átkozott protekciónak valóságos dicshimnusza. Hogy ehhez a vézna történethez miért kellett négy szerző! Szerencsére a főszerepet Szeleczky Zita játssza, aki olyan elragadóan kedves, ragyogóan szép és tehetséges, hogy már csak miatta is érdemes megnézni a filmet. Csortos fejedelmien méltóságos. Biliesi kedvessége francia müteremben is megállná a helyét. *(Uránia, Décsi.)*

***

A kis fenség parancsa

Bűbájos!

A cimet nyilván *Oszkár bácsi mesedélutánjairól* vették kölcsön, holott a film egyáltalán nem ilyen gyermeteg. A Shirley-filmeknél ujra meg ujra felpanaszoltuk, hogy Hollywoodban ebből a zseniális kis színésznőből ugylátszik *szteppelő automatát* akarnak nevelni. Ebben az uj képben végre alkalma van megint játszani. És hogyan játszik! Isten látja lelkünket, kicsordult a könny a szemünkből. A színes felvételek jól adják vissza a Victoria-korabeli angol hangulatot. *(Scala)*

**

Tánc a föld körül

Fele ilyen, tele olyan...

Ginger *Rogers* és Fred *Astaire* táncolnak és ez *nagyon jó.* A táncuk köré Hollywoodban *„drámai cselekményt"* kanyaritottak és ez már *korántsem ilyen jó.* Érthetetlen, hogy ennek a két nagyszerű színésznek nem tudnak épkézláb mesét találni. *(Royal Apollo.)*

**

Hollywoodi képeskönyv

Mickey, Donald et Co.

Ugy van ezen az előadáson, mint az egyszerű anekdotában, egy cigány, egy király — egy hiradófilm, egy rajzfilm. A hiradófilmeket nem a legszerencsésebben válogatták össze, Walt Disney kis remekművei között pedig legfeljebb az a különbség, hogy az egyik jó, a másik mégjobb. Nekünk a tengeralatti sellős móka tetszett a legjobban. (City, Casinó.)

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ

POZSONYI LAKODALOM

PREMIER PÉNTEKEN

Csibri LEÁNYKA- ÉS BAKFISRUHASZALON

Ruhái, kabátjai szenzációsak! Árai jutányosak! Haris-köz 1, félemelet.

Nyuzalom, pihenés, üdülés a Svábhegyen

a Mátyás király üdülőben!

Remek ellátás, kivánatra diétás konyha, luxus kényelem. Utószezón árak. Nagy park, autógarázs. Mátyás király-út 7. Telefon: 365—361, 365-362.

Csillárt Meteor csillárgyárnál vásároljon: Podmaniczky-utca 27 József-körút 44

VÁROSI SZINHÁZ

November 15-től, szerdától, minden este a Magyar Színház nagy sikerének folytatása

ERZSÉBET

Huszka—Szilágyi regényes operettje

Helyárak: 50 fillértől 5 pengőig

Főszerepekben: Lázár Mária, Fejes Teri, Földényi, Misoga, Vizy

A szovjet nem fogadja el a finn ellenjavaslatokat

Finnország megerősíti védelmi intézkedéseit

A finn külügyminiszter szerint a szovjet Finnország függetlenségét fenyegeti!

Helsinki, november 12.

(Havas.) **A finn sajtóirodát hivatalos helyről felhatalmazták, hogy a Szovjetorosz Távirati Irodának az orosz-finn helyzetről megjelent közleményével kapcsolatban a következő magyarázatot tegye közzé:**

A szovjetkormány maga javasolta, hogy kezdjünk tárgyalásokat, de e tárgyalások folyamán, számítva Szovjetoroszország fenyegető hatalmára, igen jelentős engedményeket követel Finnország részéről. Ezért érezte magát kötelezve Finnország arra, hogy fokozottabban gondoskodjék semlegessége biztosításáról.

A Szovjet Távirati Iroda által közzétett jelentésre válaszolva a finn külügyminiszter közli, hogy a szovjetkormány olyan javaslatokat tett a finn kormánynak, amelyek fenyegetik az ország függetlenségét. A finn kormány elég messzemenő engedményeket tett ott, ahol a szovjetunió és különösen Leningrád biztonságáról van szó. A szovjetkövetelések következtében Finnország kénytelen megerősíteni védelmi intézkedéseit.

A szovjet ragaszkodik finn tengerészeti támaszpontokhoz

London, november 12.

(Havas.) **A Reuter Iroda Helsinkiből érkezett távirat alapján jelenti, hogy Sztalin állítólag kijelentette, nem fogadhatja el jelenlegi formájukban a finn ellenjavaslatokat és nem mondhat le a finn területen létesítendő haditengerészeti támaszpontokra irányuló követelésről. Szovjetoroszország vezetői új emlékiratot készítenek elő.**

Karélia az ütközőpont

Berlin, november 12.

— A Hétfő Reggel tudósítójának telefonjelentése —

Vasárnapra megint kiéleződött az orosz-finn viszony.

A kérdés Karélia körül forog.

Ez az észak-déli irányu földsáv az Északi Jegestenger és a Keleti Tenger között terül el. 1919-ben és 20-ban a bolsevikiek, a fehéroroszok, a finnek és az angol csapatok között rendkivül hosszadalmas és bonyolult hadmüveletek szintere volt. A bolsevikiek harcoltak a fehéroroszok ellen, a finnek mind a kettő ellen és az angolok hol itt, hol ott avatkoztak bele az ütközetekbe.

A dorpati szerződés 1920 októberében

Karélia keleti részét Szovjet-Oroszországnak itélte és Finnország beleegyezett. Az oroszok ennek fejében elismerték a finn köztársaság függetlenségét és Karélia legészakibb pontját, a fontos *Petsamo* kikötővárost átengedték a finneknek. Nyugat-Karélia finn fenhatóság alatt maradt, ennek a tartománynak a fővárosa az utóbbi hetekben oly sokat emlegetett *Viipuri*, ismertebb régi svéd nevén *Viborg*. Karélia a legősibb finn település és a finn történelemben és a gyönyörü ős finn mondavilágban ugy szerepel, mint a „harmadik finn terület". (Az első *Suomi*, a mai Finnország délnyugati részén, a második *Hame*, az ország középpontja.) Karélia

népessége jelenleg 330.000 lélek, legnagyobbrészt finn,

mégpedig a szovjetorosz területeken is. A tartomány területének 16 százaléka tó. Maga a szó ó-finn nyelven annyit jelent, hogy *marhacsorda*.

Helsinki, nov. 12.

Az orosz-finn viszony sulyosbodásának hatása alatt a finn kormány ujabb védelmi intézkedéseket határozott el. Azon a finn földnyelven, amely legközelebb csik Leningrádhoz, eddig két finn hadosztály állomásozott. Ennek az őrségnek létszámát most sürgősen felemelték hét hadosztályra.

Holtponton...

Helsinki, november 12.

A moszkvai tárgyalások ismét holtpontra jutottak. Semmi bizonyosat nem tudnak arról, mikor szándékozik az orosz kormány ujra felvenni az összeköttetést a Moszkvában tartózkodó finn kiküldöttekkel.

A finn küldöttség elhagyja Moszkvát?

Kopenhága, nov. 12.

Helsinki-i jelentés szerint a finn fővárosban azzal számolnak, hogy a kormány még az éjszaka dönt: tovább folytatják-e a tárgyalásokat az orosz kormánnyal, vagy pedig a finn küldöttség elhagyja a szovjet fővárost és visszatér Helsinkibe. Erko külügyminiszter közölte a külföldi sajtóval, hogy Finnország az engedékenység legvégső határáig ment el.

Elmaradt a franciák által a fegyverszünet évfordulóján várt német támadás

Páris, november 12.

(Havas.) **Hivatalosan jelentik november 12-én délelőtt: Vasárnapra virradó éjjel az arcvonal különböző pontjain kisebb csatározások voltak.**

Páris, november 12.

(Havas.) **A szombati nap, a fegyverszünet évfordulójának napja — a jóslatokkal ellentétben — az egész arcvonalon a legteljesebb nyugalomban telt el. Azt gondolták, hogy a Német Birodalom vezetője nem hagyja esemény nélkül elmulni ezt a történelmi évfordulót, s hogy a német csapatok akár az elzász-lotharingiai, vagy pedig más vidéken huzódó francia vonalak ellen ne intézzenek támadást. Ezt a feltevést megerősitették azok az óriási méretü német csapatösszevonások, amelyek a semleges országok határainál történtek, továbbá a Rajna felső folyásánál végzett hidépitési munkálatok, végül a Siegfried-vonalba érkezett csapatmegerősítések. Az arcvonal nyugalmát csak két helyen zavarta meg bizonyos foku haditevékenység. Az egyik néhány kilométerre a Saartól nyugatra, a másik pedig ugyanesak a Saar partján, de keletre, vagyis a lotharingiai határ kétszárnyán, amelynek a középpontja megközelitőleg Forbach és Saarbrücken között van. Két német járőr próbálkozott az emlitett pontokon. Ennek során szórványos géppuskatüzelés folyt, de harcra nem került sor. Szombaton a hajnali órákban a légi tevékenység igen élénk volt, de már a kora délelőtti órákban megszünt. A légitevékenység a hirtelen rosszrafordult időjárás miatt szünt meg. Az esőzés olyan erővel indult meg, hogy mindenféle szárazföldi vagy légi tevékenység lehetetlenné vált.**

Folytatják a londoni közhivatalok kiürítését

London, november 12.

(Stefani) **Ugy tudják, hogy a londoni közhivatalok kiürítését, amelyet ideiglenesen félbeszakitottak, ujra megkezdik.**

Roosevelt a Vörös Keresztért

Washington, november 12.

(Havas) Roosevelt elnök rádióbeszédet mondott, amelyben

a Vörös Kereszt támogatására

szólitotta fel az amerikai nyilvánosságot.

Ujabb letartóztatások Elzászban

Páris, november 12.

(Német Távirati Iroda.) **A francia kormány folytatja a vezető elzászi személyiségek letartóztatását. Amint most ismeretessé vált, bezárták Toppit, az elzászi katolikus párt vezetőjét, Schall strassburgi városi képviselőt és Schlegelt, Schall legközelebbi munkatársát. A bebörtönözésnek az az oka, hogy a letartóztatottak állítólag összeesküvést szőttek az állam biztonsága ellen.**

Párisba érkezett a walesi gárdisták zászlóalja

Páris, november 12.

(Havas) Vasárnap délelőtt **Párisba érkezett a walesi gárdisták zászlóalja.**

A zászlóalj a déli órákban a lakosság lelkes tüntetései közben énekszóval felvonult a nagy körutakon. A Champs Elyséen történt felvonulás után az angol katonák laktanyájukba vonultak.

Magy. Kir. Oszt. Sorsjáték

Ne felejtse el

a megujitási betétet

1/8 = 3 1/2 pengő, 1/4 = 7 pengő
1/2 = 14 pengő, 1/1 = 28 pengő
és az előirt 30 fillér költséget

húzás előtt befizetni,

mert a 2-ik osztály huzása

holnap, 14-én kezdődik

Csak kifizetett sorsjegyekre van nyereménylgény!

Londoni jelentés

angol felderitő repülőgépek berlini utjáról és a belga-holland védelmi intézkedésekről

London, november 12.

— A Hétfő Reggel tudósitójától —

Az egész angol közvélemény annak a rádióbeszédnek hatása alatt áll, amelyet Erzsébet angol királyné elfogódott, *belső felindulástól remegő hangon* intézett a szövetséges hatalmak asszonyaihoz. A királynénak ez volt az első beszéde azóta, amióta Kanadából és az Egyesült Államokból visszatért a királyi pár. Különösképpen feltünést keltett az, hogy

Erzsébet királyné mindenekelőtt a lengyel nők szenvedéseiről emlékezett meg.

A tájékoztató miniszterium vasárnap délelőtt közhirré tette, hogy

angol repülőgépek az éjjel Berlin és még két német nagyváros felett jelentek meg

és megfigyeléseket végeztek. *Valamennyi angol felderitő gép sértetlenül tért vissza Németország felől.* A pilóták beszámoltak arról, hogy a németek ujabb légelháritó találmánnyal kisérleteznek, s ezzel áll összefüggésben az, hogy most már nem fehér, hanem

ibolyaszinü, sárga és rózsaszinü fénycsóvákkal keresik a reflektorok az idegen repülőket.

A nyugati fronton látogatást tettek a brit dominiumok miniszterei, akik már több mint egy héttel ezelőtt az anyaországba érkeztek. *Szombaton este érkeztek meg Strassburgba a dominiumokból jött államférfiak.* Lord *Gort*, az angol hadsereg főparancsnoka bemutatta nekik *a hadszintérnek azokat a pontjait, amelyek eddig legtöbbet szerepeltek a különböző hadijelentésekben.* A tábori ebéden *Mackenzie-King*, Kanada miniszterelnöke beszédet mondott, s ebben hangoztatta

Kanada hadiiparának gigantikus fejlődését,

majd beszámolt a *kanadai pilótaképzőiskola eddig elért eredményeiről.* A vasárnapi angol sajtól egyébként mindenekelőtt az a feszültség foglalkoztatja, amely egyrészt Hollandia és Belgium, másrészt Németország között kisért. Részletesen ismertetik a két semleges országnak *függetlensége megvédése érdekében* foganatositott intézkedéseit.

Belgium alánaknázta az utakat és hidakat.

a belga kormány kiürittette a határmenti városokat, a holland hatóságok pedig előkészitették a veszélyeztetett vidékek vizaláhelyezését. Belgiumban és Hollandiában is elrendelték a háborus cenzurát. Az *Observer* vasárnapi számában a legtekintélyesebb publicista, *Garwin, a veszély némi csökkenését állapitja meg.* A *Sunday Express* arról ir, hogy a németek számára azért lenne fontos, hogy bevonuljanak Hollandiába, mert *igy Anglia ellen közelebbi légi és vizi támaszpontra tennének szert.* Nem szabad elfelejteni azonban azt sem, — folytatja a cikk —, hogy

az angol repülők is sokkal gyorsabban jutnának el német terület fölé,

250 kilométerrel megrövidítenék utjukat a német iparvidékek elérésére, ha nem kellene megkerülniük Hollandiát. Még egy érdekes hir futott be vasárnap az angol fővárosba. *Zürichből* érkezett távirat közli azt az eddig még meg nem erősitett hirt, hogy *Schuschnigg* volt osztrák kancellár kezelőorvosai jelentést nyujtottak át az osztrák tartomány körzetvezetőjének. A jelentés szerint az orvosok megállapitották, hogy

Schusehnigg állapota az utóbbi hetekben mind testileg, mind lelkileg annyira megromlott, hogy szükséges lenne a volt kancellárt kórházba szállitani.

A zürichi távirat ugy tudja, hogy a volt kancellárt jelenlegi tartózkodási helyéről *a bécsi Invalidusok kórházába* viszik...

Dr. M. Gy.

Fecsegő-razzia Budapesten

— A Hétfő Reggel tudósitójától —

Hetekkel ezelőtt jelent meg az a hivatalos felszólitás, amelyben figyelmeztették a közönséget, hogy *nyilvános helyeken tartózkodjék a politikai és közgazdasági vonatkozásu megjegyzésektől és vitáktól.* Miután a felszólitásnak nem volt kellő hatása, a rendőrség annakidején több fecsegőt előállitott a főkapitányságra. Ezek közül egyeseket *letartóztattak*, mások ellen *közigazgatási eljárás* indult. Miután a hatóság ugy látja, hogy az annakidején történt intézkedések *nem hozták meg a várt eredményt, tegnap este detektivek mentek ki különböző nyilvános helyekre, kávéházakba, éttermekbe, mozikba és*

több személyt, akik a hatósági figyelmeztetést nem tartották szem előtt, előállitottak.

Ezeket egyelőre *nem engedik szabadon* és csak néhány nap mulva, amikor már szerepüket tisztázták, *döntik el, ki ellen inditanak eljárást és kit vonnak tolonceljárás alá.*

— **A Hutter és Lever r. t.** igazgatósága a Horthy Miklósné segélyalapra mult évi ajándékának kétszeresét; 20.000 Hutter szappant adományozott.

— **Vass Béla iparmüvész halála.** Hosszas szenvedés után szombaton, 63 éves korában meghalt Vass Béla tervező-iparmüvész. Ő tervezte a fővárosi könyvtár belső berendezését, a lillafüredi szálló interieurjének kikozését, a Nemzeti Színházban is sikert aratott díszletterveivel.

A hét régen várt filmeseménye:

GIBRALTÁR

Izgalmas filmregény — két ragyogó főszereplővel:

VIVIANE ROMANCE és ERICH von STROHEIM

ORION

055 V 099 V tipusok

RÁDIÓ
Egy gombnyomás... és kedvenc állomása szól, tiszta, csengő hangon.

HŐPALACK
Minden italt melegen vagy hidegen tart. Higienikus, tartós, olcsó.

Megjöttek a nagy rádiók, zenegépek! Legnagyobb választék az összes márkás készülékekben „KONCERT" nél IV, Váci u. 28 Telefon 181—255 183—464

Előnyös csere. — Részlet. — Alkalmi vételek. — Univerzális (egyenáramú) készülékek speciális raktára.

Továbbra is enyhe időt jósol a főmeteorológus

Százhusz éve nem volt ilyen langyos november

Budapest, november 25. November utolsó napjai morzsolódnak le a naptáron s még mindig enyhe, szinte tavaszias az időjárás. A rendkívül enyhe novemberi időjárás magyarázatát a Meteorológiai Intézet egyik főmeteorológusa az alábbiakban adta meg:

— A jelenlegi különösen enyhe időjárást a hozzánk Délnyugatról érkező tengeri légtömeg okozza. Európa felett már hetek óta olyan ezeknek a légtömegeknek az elhelyezkedése, hogy számunkra majdnem állandó délnyugati légáramlást biztosít.

Novemberben több olyan nap is volt, amelyen olyan hőfokot mért a budapesti időjárás-kutató intézet, hogy *11 fokkal haladta meg a normális állagértéket.* Ilyen magas hőmérsékletet amióta az intézet fennáll, 1870. óta novemberben még nem jegyeztek.

— *Az utolsó 120 esztendő alatt, az 1926. évi enyhe őszi időjárástól eltekintve, a meteorológia történetében még nem találkoztunk ilyen enyhe novemberrel* —, folytatta az intézet főmeteorológusa — *s a jelek mind arra mutatnak, hogy továbbra is enyhe időjárás lesz.* Tapasztalati tények alapján bizonyos következtetéseket lehet levonni abból, hogy igen szigorú télre még egy szigorú tél sohasem következik, sőt túlnyomórészt igen enyhe téli évszak váltotta fel a szigorú telű esztendőt.

A jóslat mindenesetre biztató ebben a tüzelőanyagszegény világban.

100.073 kiló zsírt és 3243 darab sertést jelentettek be Szegeden

Kihágási eljárás indul azok ellen, akik nem jelentették be a sertésállományt

(A Délmagyarország munkatársától) A földmüvelésügyi miniszter rendeletére Szegeden is be kellett jelenti az öt darabon felüli sertésállományt, valamint az ötven kilogrammnál több zsírkészletet. A bejelentések adatait most dolgozzák fel a Közélelmezési Hivatalban és ebből megállapítható, hogy aránylag kevés sertést jelentettek be. Ugyanis a határidő lejártáig összesen 3243 darab sertést jelentettek be Szeged közigazgatási területéről, beleértve a tanyai körzeteket is. A bejelentés arra mutat, hogy leginkább ötnél kevesebb számú sertés van most már a hízlaló gazdák tulajdonában, bár az is bizonyos, hogy az utóbbi időben igen megfogyatkozott Szegeden és környékén a sertésállomány.

A zsírkészletek bejelentése nagyobb meglepetéssel szolgált. Ötven kilogramnál több zsírkészlet 100.073 kilogramot tesz ki Szegeden, ennyit jelentettek be, ami viszont meglehetős nagy mennyiségnek számít. Nem lehet tehát azt mondani, hogy Szegedről teljesen eltünt a zsír, *úgylátszik, sok háztartásban a kelleténél jóval több zsírt raktároztak el, számítva a bekövetkezhető zsirinségre.*

Még a bejelentések nagy adatai után is számolt azzal a Közélelmezési Hivatal, hogy voltak, akik nem tettek eleget bejelentési kötelezettségüknek. Akadtak olyan gazdálkodók is, akik elkéseten nyújtották be a jelentésüket azzal, hogy nem értesültek kellő időben a bejelentésről. Ezeket a bejelentéseket a hivatal még figyelembe vette, de voltak többen, akik egyáltalán nem is tettek eleget a bejelentésnek és most ezek ellen kihágási eljárást indult. Főképpen a sertésállomány hiányos bejelentése miatt tett kihágási eljárást folyamatba a Közélelmezési Hivatal, *a zsírkészlet eltitkolása miatt csupán egy-két esetben indul eljárás Szegeden.*

A kegyesrendi gimnázium örömünnepe

az erdélyi piarista gimnáziumok felszabadulása alkalmából

(A Délmagyarország munkatársától) Nagyszabásu ünnepséget rendezett a szegedi kegyesrendi gimnázium a rend alapitó szentjének: **Kalazanti Szent Józsefnek** tiszteletére és az erdélyi piarista iskolák, a kolozsvári, máramarossziget és nagykárolyi gimnáziumok visszatérésének örömére. Az ünnepség vasárnap reggel 8 órakor szentmisével kezdődött a fogadalmi templomban. A Budapesten betegen fekvő dr. Sík Sándor egyetemi tanár ünnepi beszéde elmaradt, helyette a békéért való könyörgést mondották el az intézet diákjai.

Délelőtt 11 órakor érdeklődőkkel telt meg az intézet diszterme. Az ünnepi müsort egy Kreutzer-nyitány vezette be, amelyet a gimnázium zenekara adott elő nagy sikerrel. Farkas István VIII. o. t. Mécs László egyik leghatásosabb költeményét: »Láttam a Férfit« szavalta el mély átérzéssel, majd a gimnázium énekkara vonult fel az emelvényre és Orlando di Lasso két bájos, rendkivül hatásos kórusmüvét, valamint Claude le Jeune egyik megkapó kardalát adta elő Makláry József énektanár vezényelte mellett. Különösen a talaiékonyan kidomborodott »Visszhang« cimü karéneknek volt kirobbano sikere; a külső szólamokat ifj. Kertész Lajos VIII. o. t. vezényelte igen ügyesen, tehetségesen.

Dr. Halász Pál belvárosi plébános ünnepi beszédében elmondotta, hogy mit köszönhet Szeged városa, az ország, vagy akár az egész világ Kalazanti Szent József rendjének: a piarista atyáknak. A kegyesrendi atyák, az ifjuság kiváló nevelői hitet, férfias jellemet és idealizmust adnak azoknak, akiket ők inditanak el az életbe. Rendalapitó szentjük ismerte fel elsőnek, hogy **az ifjuság lelkében kell felépiteni a szebb, jobb, keresztényibb világot** s ezen munkálkodnak a piaristák Szegeden évtizedek óta.

Az ünnepség kiemelkedő része a székely balladacsokor és a székely népdalok előadása volt. A gimnázium férfikara valóban nagyszerü munkát végzett a balladacsokor megjelenitett előadásának betanulásával és a székely népballadák stilusos előadásával. Dietrich Dénes VII. o. t. költői összefoglalót mondott a balladákkal kapcsolatosan, kihangsulyozva, hogy a székely nép **kettős sullyal élt át minden csapást, amely nemzetünket érte** s ez az évszázadokon keresztül felgyülemlett keserüség kristályosodik ki a székely balladákban. A balladák és a népdalok őszinte tapsokat, nagy elismerést arattak.

Az ünnepségen megjelent dr. Glattfelder Gyula megyéspüspök, dr. Pálfy György és vitéz dr. Szabó Géza tanácsnokok a város részéről, dr. Becker Vendel c. apát, Hertelendy Ignác csendőrezredes, Hermann Egyed egyetemi tanár és mások a város társadalmi vezetői közül.

GUMIHARISNYA

fájós, dagadt és viszeres lábakra készen és méték után HÖFLE. Klauzál-tér 8. sz. Gyógyhaskötők. füzők készitője.
421

Ismét elitélték nemzetgyalázásért Virraszló-Koppányt, a turáni táltost

(A Délmagyarország munkatársától) Virraszló-Koppány Mihályt, az ismert »turáni táltost« legutóbbi kétéves fegyházbüntetésének a kitöltése után a hódmezővásárhelyi kapitányság rendőri felügyelet alá helyezte. A hódmezővásárhelyi rendőrségnek ezt az intézkedését szeptember első napjaiban a vidéki rendőrkapitányság jogerőre emelte. Virraszló-Koppány a határozat ellen kifogással élt a belügyminiszterhez. Az ügyben a belügyminiszter döntése október 14-én érkezett meg a hódmezővásárhelyi rendőrséghez. A belügyminiszter a turáni táltosnak rendőri felügyelet alá helyezését jóváhagyta. Ezt a határozatot Vidor Dezső rendőrkapitány hirdette ki Virraszló-Koppány előtt október 14-én. Amikor a belügyminiszter döntését a rendőrkapitány Virrasztóval ismertette az ismeretes izgató bünügyeit, a »turáni táltos« éles szavakkal kelt ki a belügyminiszteri döntés ellen, majd a csendőrséget szidalmazta és azt állitotta, hogy hamis csendőrjelentések alapján itélték el.

A kijelentés miatt Virraszló ellen **nemzetgyalázásért indult meg az eljárás.** Az ügyben hétfőn tartott tárgyalást a törvényszék ötöstanácsa dr. Novák Jenő törvényszéki tanácselnök elnöklete vel. A nemzetgyalázással vádolt Virrasztó Mihályt, aki jelenleg felhatalmazásra üldözendő rágalmazásért kiszabott kéthónapos fogházbüntetését tölti, börtönőr vezette elő.

Virraszló a vádbeli bünc selekményt részben beismerte. A törvényszék ezután több tanut hallgatott ki, a tanuk terhelően vallottak. A perbeszédek elhangzása után a vádlott az utolsó szó jogán **közel félórás védbeszédet mondott.** Kifejtette, hogy nem érzi magát bünösnek, mert a nemzetnek elesettsége fölött érzett fájdalmában ragadtatta el magát. A fajszeretet sokszor áldozatokkal jár, **mártirnak érzi magát** és hiszi, hogy egyszer eljön az idő, amikor nevét a nemzet nagyjaival emlegetik együtt.

A törvényszék ezután megállapitotta a vádlott bünösségét és **négyhónapi fogházbüntetéssel** sujtotta. Az itélet ellen mind az ügyész, mind a vádlott semmisségi panaszt jelentett be a Kuriához. Virraszló a Kurián szóbeli tárgyalást kért, valamint azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a Kurián dr. Benesi Zoltán budapesti ügyvéd a turáni egyistenhivő mozgalom főtáltosa védhesse...

Drága forrón szeretett Édesanyánk, Nagyanyánk, Testvérünk, kedves jó rokonunk

özv. Lampel Miksáné

áldásos és jóságos szeretetben eltöltött életét 70 éves korában rövid betegség után rajongó gyermekei körében f. hó 24-én befejezte.

Megboldogult drága halottunkat f. hó 26-án, kedden délután fél három órakor helyezzük örök nyugalomra, a zsidó temetőben.

Jóságos felejthetetlen lényének imádott emlékét, amíg élünk, szeretetben megőrizzük!

Lampel Oszkár	Lampel Oszkárné	Óvári Lívia
Lampel József	sz. Bauer Piroska	Schulz Marianna
Óvári Lászlóné	Lampel Józsefné	Lampel Miklós
sz. Lampel Irma	sz. Mayer Edith	Lampel Péterke
dr. Schulz Károlyné	Óvári László	Lampel Jánoska
sz. Lampel Erzsébet	dr. Schulz Károly	unokái
gyermekei	menyei és vejei	

Testvérei, sógornői, sógorai, rokonai.

Minden külön értesités helyett!

Külön villamos-kocsik 2 órakor indulnak a Dugonics-térről.

A Tisza magas vízállása megnehezíti a talajvíz elleni védekezést

A magas vízállás a csatornázási munkálatokat csaknem lehetetlenné teszi

(A Délmagyarország munkatársától) A hetek óta tartó esőzésen kívül *új veszedelem jelentkezett a szegedi árvízfronton* a néhány nappal ezelőtt bekövetkezett enyhülés után: *veszedelmes mértékben kezd áradni a Tisza.* Az árvíz szempontjából ennek az áradásnak nincs jelentősége, *a magas vízállás azonban rendkívüli mértékben megnehezíti a talajvíz elleni védekezést.* A Tisza jelenlegi vízállása 4.72 méter, vagyis *közel öt méterrel haladja meg a vízmagasság normálszintét.* Négy és félmétert emelkedett a víz október vége óta. Múlt hó 29-én mért vízmagasság 0.29 méter volt, tehát a vízszintje alig 30 centiméterrel haladta meg a normálnivót. Ebben az évben a tavaszi áradáskor mért legnagyobb vízmagasság április 10-én volt: 8.40 méter. Ennél nagyobb vízállást csak 1932. április 12-én mértek, amikor a víz 9.23 méteren állott. Ez a magasság meghaladta az 1879-i nagy árvíz nivóját is; amikor lényegesen alacsonyabb volt a Tisza vízállása, de a percsorai gát nem tudott ellenállni ennek az alacsonyabb vízállásnak sem. A Tisza legkisebb vízállást 1918. január 30-án mérték, ekkor a magasság mínusz 2.33 méter volt a normálszint alatt. A normálszint egyébként egyenlő a tengerszintre átszámított 74.47 méterrel: ennél a magasságnál van a Tisza szegedi szakaszának nulla pontja. A legalacsonyabb és a legmagasabb pont közötti adatok azt mutatják, hogy a Tisza szegedi szakaszának mintegy 12 méter vízingadozása van.

A jelenlegi magas vízállás miatt *a talajvíz egyre rohamosabban tör fel a föld mélyéből és a város közvetlen közelében is egyre inkább közeledik a talajvíz földalatti szintje a föld felszínéhez.* Ez a helyzet nagymértékben megnehezíti a talajvíz elleni védekezést, mert a csatornázási munkálatokat csaknem lehetetlenné teszi.

Az Ügyvédi Kamara elnöke a felelőtlen politizálók és a szétválasztó pártharcok ellen

Dr. Széll Gyula elnöknek a kamara vasárnapi közgyülésén elmondott beszédét megküldik minden erdélyi ügyvédnek

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi Ügyvédi Kamara vasárnap délelőtt tartotta közgyülését, amelyet dr. *Széll* Gyula kamarai elnök nyitott meg. Megnyitó beszédében Erdély visszatérésével foglalkozott:

—A magyar népnek a Kárpátok medencéjében — mondotta beszédében dr. Széll Gyula elnök — Istentől elrendelt hivatása van és az Isten nem hagyja el ezt a népet addig, amíg ennek a hivatásnak a betöltésére méltók vagyunk és magunkban az erőt érezzük. Ez az elhivatás tudat és erős nemzeti érzés a legszomorúbb időkben is élt a magyarban, *ez a lényege a szegedi gondolatnak is.* A legkétségbeejtőbb helyzetekben sem lépett a magyar nemzet a megalkuvás terére, nem lehetett elhallgattatni az egészséges nemzeti életösztönt és nem lehetett lemondatnia a nemzetet a nemzeti teljesség kiépítésnek szent céljáról. Most, amikor a keleti vármegyék és Erdélyország egy gyönyörű része vérontás és véráldozat nélkül visszatért, elmondhatjuk az írás szavaival: *„Hatalmasat cselekedett velünk az Ur".*

— Európa népei ma nagy olvasztókemencében izzanak és nekünk magyaroknak vigyáznunk kell arra, hogy *ebből a kataklizmából életképesen és magyarokként kerüljünk ki.* Magyar mivoltunknak kell mindenekfelett élni és *magyar nemzeti életösztönnek kell uralkodnia mindannyiónkban,* mert ebben a kérdésben megalkuvásnak helye nem lehet. A magyarság, a magyar nemzeti eszme: ez nekünk a lét és nem lét kérdése. Amikor ebben a világforgatagban nemzetek és országok hetek, vagy hónapok alatt roppannak össze és semmisülnek meg, akkor rá kell eszmélnünk arra, hogy *szétválasztó pártharcoknak nálunk nem lehet helye,* mert sorsdöntő időkben nem szabad pártoskodással gyengíteni ellenálló képességünket, hanem *nemzeti egységbe kell tömörülnünk és a Gondviselés által kiválasztott vezér után mennünk, akiben a magyarság bizalma összpontosul.*

— Ilyen világforrongás közepette — folytatta az elnök — *a számonkéréssel nagyon óvatosan kell bánni.* Vannak kényszerítő események, amelyekkel számolni kell, amelyek nem a mi akaratunktól függnek, mert igaz az a szellemes megállapítás, hogy tények előtt meghajolni, gyakran kényszerűség, sokszor okosság, de ritkán nyereség. Mindig vigyáznunk kell *a háttérben álló erőket és mozgató eseményeket, az esetleges következményeket, amelyek valamelyeknek a cselekvésre, vagy nem tevésre az elhatározó befolyást gyakorolták.*

— *Óvakodjunk a felelőtlen egyének politizálásától. Hangzatos elveket hirdetni könnyű, de ezek után meggondolás nélkül menni nemzetellenes bün. Leszűrt életbölcseség az, hogy „az elv olyan, mint a tűz, okos ember kezében fűt, ételt főz, gépet hajt; a szamár ember pedig maga felett gyújtja fel a házat."*

Beszédének befejező részében a következőket mondotta az ügyvédi kamara elnöke:

— A jó Isten kegyelme megsegítette nemzetünket, a trianoni békeparancs ronggyá vált. Sajog ugyan a szívünk, hogy Erdélynek többi részeit ezideig még nem kaptuk vissza, *de hisszük, hogy ezekre a részekre is mielőbb eljön az idők teljessége.* Amint Teleki Pál miniszterelnök úr a felsőházban tartott ünnepi beszámolójában is mondotta: „Ha mint magyar embert kérdeznek, hogy mit követelünk vissza, csak egy szóval felelhetek: mindent. De ha mint felelős politikust és államvezetőt kérdeznek, tudom, hogy Európa, talán Magyarország és a szomszédállamok érdekében is kompromisszumra kellett hajlandónak lennem." A magyar itt maradt 1000 éven át, túl élt minden bajt, veszedelmet, megpróbáltatást és a magyar meg fog maradni, megfogja őrizni a jövendőben is az Isten megtartó kegyelme, mert hatalmasat cselekszik velünk az Ur.

A mély gondolatokkal telt, nagyhatású beszédet élénk tapssal fogadta a közgyülés, majd elhatározta, hogy *a beszédet megküldik valamennyi erdélyi ügyvédnek.* Ezután dr. *Pap* Róbert elnökhelyettes lemondásával foglalkozott a kamara közgyülése. A közgyülés jegyzőkönyvileg üdvözli Pap Róbertet közel negyvenéves ügyvédi működése alkalmából és *jegyzőkönyvi köszönetet mond azért a lelkiismeretes és nagy eredményekkel dicsekedhető működésért, amelyet húsz éven keresztül mint kamarai elnökhelyettes kifejtett.*

Ezután dr. *Kersch* Ferenc kamarai titkár ismertette a költségvetést és a zárszámadást, amelyet a közgyülés elfogadott. Több felszólalás után a kamarai közgyülés végetért.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Ma adja át kormányzónknak Szeged hódoló feliratát a város küldöttsége

Az átadás ünnepélyes pillanatában megszólalnak a szegedi harangok

(A Délmagyarország munkatársától) Ma, kedden délelőtt 11 óra 50 perckor adja át dr. *Tukats* Sándor főispán, dr. *Pálfy* József polgármester és dr. *Tóth* Béla helyettes polgármester Horthy Miklós kormányzónak azt a hódoló feliratot, amelyet *húszéves országlása és Szegedről való elindulása emlékére készíttetett a város.* Amint ismeretes, a márciusi közgyülésen határozta el a város, hogy hódoló feliratban köszönti a kormányzót és állít emléket a nemzet megmentése nagy napjainak: ezt az emléket adja most át a szegedi küldöttség a *Civitas Solis* nevében Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának. Az átadás időpontjában *megszólalnak az összes szegedi harangok,* jelezve Szeged új történelmi pillanatát. Ugyanekkor adja át a küldöttség a kormányzónak *Tápay* Antal szobrászművész remekbekészült faszobrát: a *„Nyilazó"*-t. A szobor ősi harci ruhába öltözött férfit ábrázol, lábai előtt leterített madár fekszik, kifeszített íjját a magasba tartja. A szobrot egy százéves diófa törzséből faragta *Tápay* Antal szobrászművész. A fatörzset néhány évvel ezelőtt vágták ki; egy vízimalom kerekének hatalmas küllőit készítették belőle; ezeket a küllőket vette meg Tápay és ezeknek egyikéből faragta ki a „Nyilazó"-t.

A hódoló felirat és a szobor átadásának ünnepélyes pillanatára az egész város hódolata és hálája kíséri Szeged küldöttségét.

BELVÁROSI MOZI Ma kedden utoljára!
A menekülő asszony
(L'EMIGRANTE)
Dráma, főszerepben EDWIGE FLEUERRIE
5, 7, 9

JEANETTE M'DONALD és
EDDY NELSON
csodálatosan szép filmje:
Pajkos hercegnő
a legszebb zenei élmény. JÖN!

KORZÓBAN
Ma utoljára a jóizü kacagás napja!
CSERE-BERE
BORDY BELLA—SZILASSY LÁSZLÓ
KISS MANYI—LATABÁR KÁLMÁN
KOVÁRY—PETHES—MAKLÁRY—

Ma utoljára
A hazajáró lélek
Karády—Páger szenzációs sikerül filmje,
5, 7, 9 órakor a SZÉCHENYI MOZIBAN.

Bonyodalmak Szegeden Móra Ferenc szobrának leleplezése körül

Szeged, július 27
(Az Est tudósítójától)

Furcsa bonyodalmak támadtak Szegeden *Móra* Ferenc szobrának leleplezése körül. A szobrot sok nehézség és még több idő után felállították, ott áll hetek óta Móra egykori rezidenciája, a városi múzeum lépcsőfeljárója alatt, ünnepélyesen akarták átadni a nyilvánosságnak, de a Szeged nagy írójának emlékére rendezendő ünnepség most egyelőre, bizonytalan ideig *elmarad*, mert nem tudtak megegyezni abban, hogy ki leplezze le a szobrot.

Öt és fél éve múlt annak, hogy Móra Ferenc hosszú, súlyos betegség után elhúnyt. Már akkor azonnal mozgalom kezdődött Szegeden, hogy *monumentális emlékművel örökítsék meg a nagy író emlékét*, aki örök időkre beleírta Szeged szellemét az irodalomba. A mozgalmat a nem sokkal utána elhúnyt dr. *Szalay* József, a »literátus főkapitány«, Móra hűséges barátja indította meg, de akkor, tekintettel a város nehéz anyagi helyzetére, elhalasztódott a terv megvalósítása. Hogy mégse legyen emlékeztető nélkül Szegeden Móra Ferenc neve, azt a parkot nevezték el Móra Ferencről, amelyre évek hosszú során néztek le Móra múzeumi ablakai. Most ide a *Móra-parkba*, a *Móra-rózsák* közé került mégis a *Móra-szobor*, amelyet

nem lehet leleplezni.

A »literátus főkapitány« nem nyugodott. Ujabb mozgalmat kezdeményezett és hogy megteremtse a szobor anyagi alapját, vállalkozott arra, hogy *sajtó alá rendezi Móra összes posthumus írásait*. A feladat valóban nehéz munkát jelentett, hiszen Móra nemcsak termékeny író volt, de évtizedeken keresztül dolgozott a szegedi lapokba. Szalay József hosszú hónapokon keresztül dolgozott a kötetek összeállításán és csak egy feltétele volt, hogy *a kötetek bolti árából bizonyos részt fordítsanak Móra szobrára*. Móra Ferenc kiadója örömmel teljesítette a feltételt. Nemsokára meg is jelentek a kötetek és szorgalmasan gyüjtötték az eladott példányokból befolyó *szobor-filléreket*. Tekintélyes összeg gyült így egybe, amely megadta a szobor elkészítésének anyagi alapját. De a szobor elkészülését a literátus főkapitány nem érhette meg.

Mintegy *háromezerötszáz pengő* gyült egybe a posthumus kötetek szobor-filléreiből és ekkor az összeget Móra kiadója eljuttatta a városhoz. Mivel ez az összeg még nem volt elég, az elmult évben a város dr. *Pálfy* József polgármester javaslatára hozzájárult ahhoz, hogy

mintegy ezerhétszáz pengőt utal ki a szobor felállításának költségeire,

mert mindenképpen azon van, hogy *méltó emlékművel örökítsék meg Szeged nagy írójának emlékét*.

Amikor a szükséges összeg így együtt volt, megbízást kapott egy tehetséges fiatal szegedi szobrászművész, *Tápai* Antal, hogy készítse el a szobrot. A fehér mészkőből, illetve fehér márványból kifaragott szobor a közelmúltban elkészült. A szobor számára azt a helyet jelölték ki a múzeum alatt, ahová Móra dolgozószobájának ablakai lenéztek. A szobor felállításának munkáját napokon át nagy tömegek figyelték.

A szobor két részből áll. A *főalak* voltaképpen egy szimbolum Móra Ferenc oeuvrejéből, egy *szögedi magyar*, az *állandóság*, a *maradandóság* szimboluma, ahogy erőt sugárzó egyenes hézéssel előre néz a városra. A szimbolikus alak mellett egy oszlop magasságában fehérmárványban mosolyog finom emberi megértéssel *Móra* Ferenc portréja.

Rövidesen elkészült a szobor és a két alak fejére kámzsa került. *De a leleplezés ezúttal elmarad.*

Amikor a művész elkészült a felállítással is, jelentést tett az összes illetékes helyekre és az intézőbizottsággal együtt kérte, *jelöljék ki az ünnepélyes leleplezés napját*, talán

MÓRA FERENC SZOBRA
A SZEGEDI MÚZEUM ELŐTT

a szabadtéri játékok idején. Most semmiesetre sem rendezik meg az ünnepséget, mert

senki sem kívánta a leleplezési ünnepséget vállalni.

Nem akadt mértékadó tényező, aki vállalkozott volna arra, hogy Szeged nagy írójának szobrát átadja a nyilvánosságnak. Az indokolás egyszerű volt és érthető. Egyszerűen — *a politikai viszonyok nem alkalmasak...* Móra ugyanis mindig *progresszíven hirdette a megértés és emberszeretet gondolatát.*

Amikor ez a határozat megszületett, ünnepség nélkül is megtörtént a »leleplezés«. Tápai Antal, a szobor alkotója kiszaladt a múzeum elé és egyszerűen *leleplezte a művet, lerántotta a szoborról az arcokat takaró kámzsákat.*

AZ EST II. FELSŐOLASZORSZÁGI TAVI ÉS MAGAS ALPESI AUTOBUSZTÚRÁJA

1939 augusztus 27-től szeptember 9-ig.

Budapest–Graz–Packstrasse–Lienz–Sillian–Dobbiaco—Misurina—Dolomitok–Cortina–Passo Pordoi–Bolzano–Trento –Riva–Garda tó–Gardone–Milano–Lago Maggiore — Chiavenno — Maloja Pass — Passo del Stelvio–Merano–Jauffenpass etc.–Innsbruck–Salzburg–Linz–Wien–Budapest.

Összköltség 390.— pengő

Kitünő szállodák. Szakszerű, gyakorlott vezetés. Luxus autocar.

Korlátozott létszámú utazás, miért is haladéktalan jelentkezést kérünk!

M. N. B. 1223. sz. eng.

Jelentkezés:

AZ EST Utazási és Menetjegyirodájában

VII., Erzsébet-körút 18—20

A

Balatoni Sporthét

1939. aug. 26.—szept. 10. között van, oda ellátogatni kitünő szórakozás, üdülés s amellett hazafias kötelességet is teljesít.

A FÉRJGYILKOS ASSZONY DRÁMAI VALLOMÁSA

„Megbántam amit tettem, nem akartam megölni", mondta Nagy Ferencné

— Az Est tudósítójától —

Sápadt, fiatal, kisírtszemű asszony állott ma reggel a főkapitányság központi ügyeletén a vallató rendőrtiszt előtt: *Nagy* Ferencné 19 éves asszony, aki a Hársfa-utcában tegnap este agyonlőtte férjét, *Nagy* Ferenc 26 éves női szabót. A vallatás lassan és akadozva ment, mert a fiatalasszony szavai minduntalan sírásba fulladtak és artikulátlan kiáltásokban tört ki.

— *Mondja el szépen, folyamatosan, hogyan éltek az urával és hogyan történt a gyilkosság* — szólt a rendőrtiszt.

— Kisteleken, tánciskolában ismerkedtem meg férjemmel, — kezdte vallomását *Nagy* Ferencné *Gömöry* Margit. — Ez négy évvel ezelőtt volt. *Feri* udvarolni kezdett, októberben eljegyeztük egymást és december 18-án megesküdtünk. Férjem megszerezte a nőiszabóképesítést. A Hársfa-utca 27. számú házba költöztünk, a második emeletre, háromszobás lakásba. Műhelyt rendezett be férjem. Igen jól ment az üzlet.

— Már házasságunk első hónapjaiban voltak kisebb nézeteltérések köztünk. Husvétkor hazamentem szüleimhez Pusztaszerre. Visszatérve észrevettem, hogy férjem közben ismeretséget kötött más hölgyekkel. *Amikor a lakásban körülnéztem, egy fiókban revolvert találtam.* Ugy látszik, azalatt szerezte be férjem, amíg távol voltam. Nyitott vaskazettában tartotta. Nagyon megijedtem, nem tudtam mire vélni a dolgot, nem tudtam, miért szerezte be a revolvert. *Elhatároztam, hogy eldugom előle.* Sikerült is elrejtenem anélkül, hogy észrevette volna.

— Mintegy két héttel ezelőtt volt az első komolyabb összetűzésünk. *A Margitszigeten durván rámtámadt és megsértett Feri.* Szombaton délben ebéd közben ismét összetűztünk. Palacsintát sütöttem. Amikor az asztalra tettem, Feri durván nekemtámadt, hogy miért lekvárral töltöm meg, amikor tudom, hogy ő üresen szereti. Ezzel földhözvágta a palacsintástálat. Ez igen rosszulesett és elhatároztam, hogy nem maradok vele tovább, vagy elválok tőle vagy más módon végzek vele. Vasárnap este ittasan tért haza. Keresni kezdte a revolvert. Nem találta, erre igen dühös lett, rámkiáltott, hogy adjam oda, mert bizonyosan én dugtam el. Nem adtam oda. Dühösen eltávozott hazulról.

— Az utóbbi idők eseményei annyira megviseltek, hogy heves szívfájdalmakat éreztem, ezért orvoshoz mentem. Az orvos megállapította, hogy idegcsillapítókra van szükségem, ezért receptet adott. Amikor hazatértem, levelet írtam barátnőmnek, *Tóth* Rózsinak: *azzal a gondolattal foglalkozom, hogy megölöm az uramat.* Egy hársfautcai vendéglőből egy liter bort hoztam, két pohárral megittam belőle, bementem a műhelybe és pénzt kértem férjemtől a receptre.

— Nekem támadt, hogy nincs semmi bajom, szimulálok. Gúnyolódott betegségem felett, majd azt mondotta, hogy mutassam hát a receptet. Bementem a hálószobába a receptért. *Amikor benyultam érte a szekrénybe, magam sem tudom hogyan, nem ezt fogtam meg, hanem a revolvert.* Kivettem és megfordultam. Ebben a pillanatban belépett a szobába férjem. *Meglátva kezemben a revolvert, hozzám ugrott, megragadta karomat, dulakodni kezdtünk.* Kihátráltam az ebédlőbe és itt, magam sem tudom hogyan, hirtelen eldördült a pisztoly. *Feri melléhez kapott, megtántorodott, majd kitámolygott a műhelybe.* Ott hanyattvágódott. Amikor láttam, hogy milyen borzalmas dolog történt, melléje ugrottam, azután felrántottam az ajtót és a házmesterért rohantam. Vele együtt tértem vissza. Az ajtó közben becsukódott és nem tudtam kinyitni.

— A házmester lakatosért szaladt. De én nem tudtam kivárni ezeket a nehéz perceket, hanem betörtem a konyhaablakot és bemásztam. *Férjem ekkor már holtan feküdt.* Kiabálni kezdtem, hogy segítség, segítség, öngyilkos lett a férjem. Több szomszéd előrohant, azután rendőrt hívtak. A rendőrnek is azt mondottam, hogy öngyilkos lett az uram, csak később vallottam be, hogy én öltem meg. Ezt a vallomásomat később a rendőri bizottság előtt is megismételtem. *Megbántam, amit tettem, nem akartam megölni* — kiáltott fel vallomása végén.

A rendőrtiszt eléje tárta azt a levelet, amelyet a tett elkövetése előtt barátnőjének, *Tóth* Rózsinak írt. Ebben világosan, minden kétséget kizáróan, egészen apró részletességgel leírja, hogyan fog végezni férjével.

— *Hát ehhez mit szól?* — kérdezte.

— Nem tudom, hogyan tehettem — válaszolta Nagyné.

Kihallgatása után letartóztatták, előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés bűntette miatt. A 200-as cellába kísérték. Valószínűleg holnap kerül át az ügyészségre.

Teherautó és bútorszállító kocsi halálos karambolja

— Az Est tudósítójától —

Halálosvégű közlekedési szerencsétlenség történt ma reggel Tápiósüly és Mende között az országúton. Egy budapesti teherfuvarozó teherautója, amely Budapest felé igyekezett, teljes sebességgel *belerohant egy bútorszállító kocsiba*, amelyen többen ültek. A bútorszállító kocsi az összeütközés következtében felborult, a magasan felhalmozott bútordarabok a kocsin ülőkre dőltek és *teljesen eltemették őket*. A teherautó az árokba fordult. A szerencsétlenség színhelyére a kispesti mentők két kocsival vonultak ki és a bútorok romjai alól kiemelték a sebesülteket: *Benedek* István bútorszállítót, *Benedek* Marcel 11 éves kisfiut, aki Jászberényben lakik és *Cseh* Istvánné 43 éves budapesti asszonyt. Alig, hogy a mentők beemelték a kocsiba a sebesülteket és elindultak, a 11 éves *Benedek Marcel súlyos sérüléseibe belehalt*. Cseh Istvánnét, aki mindkét lábát törte és súlyos belső zúzódásokat szenvedett, *haldokolva vitték a Szent István kórházba*. A helyszínre kiérkezett rendőri bizottság azonnal megindította a vizsgálatot annak megállapítása végett, hogy kit terhel a szerencsétlenségért a felelősség.

HUDSON AUTÓ

VEZÉRKÉPVISELET:

BARDI

V. KRESZG.-U. 15 NYUG. P. U.-NÁL

SZÍNHÁZ ZENE RÁDIÓ MOZI

Pethes Sándor

Kigyultak a lámpák a Magyar Filmirodában

Kiss Manyi

Megkezdték a „Hölgyek előnyben" című legújabb magyar film felvételeit

Mialatt tovább folyik a vita, most már röpiratokban, a magyar filmgyártásról, azalatt *a Magyar Filmirodában szépcsendesen megkezdődött a munka.* A »*Hölgyek előnyben*« című filmet kezdték el forgatni. Ma délelőtt látogatást tettünk a műteremben, ahol éppen úgynevezett »szinkronizációs« felvétel volt, zenekarral és a főszereplők közreműködésével.

A szünetben beszélgettünk a művészekkel dr. *Szentpály* Istvánnal, a film gyártási vezetőjével és *Martonffy* Emillel, a rendezővel, akik elmesélték, hogy mi van a legfrissebb magyar filmben, amelyet ugyanaz a cég készített el (az »*Atelier*« filmvállalat), amely a *Bors István*-nal az utóbbi évek erkölcsileg és anyagilag legsikeresebb magyar filmjét készítette el.

Két éhenkórász zenész a hőse a filmnek. Az egyiket *Szilassy* László, a másikat *Pethes* Sándor játssza. Nem tudnak elhelyezkedni. Hiába járkálnak az ügynökhöz, *Pártos* Gusztávhoz, hogy szerezzen nekik állást. Végre is egy *cigánybandához* szegődnek, onnan egy *néger* zenekarhoz, majd egy *hawai tangóegyütteshez.* Aztán megint az utcára kerülnek, éheznek, nincs egy betevő falatjuk sem. Egy napon meghallják, hogy *női zenekarhoz keresnek tagokat.* Elmennek a fodrászukhoz és ott *nővé maszkíroztatják magukat.* Azt remélik, hogy ilyen módon a »*Hollandi tulipánok*« néven Abbáziába készülő női zenekarban elhelyezkedhetnek. A női ruhába öltözött két férfizenész szerződést kap és ebből aztán a legnagyobb bonyodalmak származnak. Mindketten halálosan beleszeretnek a zenekar legszebb hegedűsnőjébe, *Nagy* Aliceba. Természetesen szerelmesi minőségükben gyorsan átöltöznek finnak és úgy udvarolnak neki.

A legkülönbözőbb kómikus helyzetek keletkeznek ebből, mert Szilassyba, amikor női ruhában van, halálosan szerelmes lesz a film egy másik férfifőszereplője, *Bilicsi* Tivadar.

A »*Hölgyek előnyben*« főszerepeit az említetteken kívül még *Vaszary* Piroska, *Kiss* Manyi, *Dajbukát* Ilona játsszák. *Losonczy* Dezső a film zeneszerzője. A filmnek külön attrakciói lesznek a nagyszabású, érdekes díszletek, amelyeket *B. Kokas* Klára tervezett. Beszéltünk a tervező művésznővel:

— Hat év óta dolgozom a filmszakmában, — mondotta Kokas Klára — és *ez a hatvanadik filmem*, amelynek munkájában résztveszek. Nagyszabású feladatot kellett megoldanom, többek között egy olyan hotelhallt kellett terveznem, amelyre nézve az instrukció úgy szólt: »*Na, most mutassuk meg, hogy mi is tudunk valamit...*« Csak természetes, hogy ilyen körülmények között valóban igyekeztem megmutatni, hogy *tényleg tudunk valamit.* A reprezentatív hotelhallon kívül van még egy érdekes bárdíszletem, egy gyönyörű nagy utcatervezésem, néhány egyéni hotelszoba-díszletem és csak természetes, hogy igyekeztem egyénit és színeset produkálni. Remélem, hogy a munkám sikerült...

Köröskörül vezényszavak röpködnek a levegőben, *szólnak a figyelmeztető dudák, jelzőlámpák gyulladnak ki és alszanak el, élet, izgalom és pezsgés az egész gyár. Hála Istennek!*

MA az ANGOLPARK-BAN tarka-est!

MAKAY MARGIT, VASZARY PIROSKA, Fellegi Teri, Szondy Biri, CSORTOS GYULA, Ajtay Andor, Gárdonyi Lajos, Z. Molnár László, Fekete Pál, Lázár Tihamér, Horváth József.

Kezdete 8 órakor

Öt új magyar filmkölcsönző cég fog működni az új szezónban

Filmet egyelőre nem igen gyártunk még, de az új filmkölcsönző cégek egyre-másra alakulnak. Legfrissebben arról értesülünk, hogy *öt új magyar filmkölcsönző is fog szerepelni a piacon az elkövetkezendő évadban.* Többek között két fiatal filmrendező — egyébként testvérek — *térnek át a film művészi területéről annak kommerciális ágazatára,* amennyiben filmkölcsönző céget alapítottak. Rajtuk kívül *egy volt mérnök,* egy *volt könyvszakértő* és egy *nyugalmazott katonatiszt* is filmkölcsönző vállalatot alapít.

Dohnányi Ernő

Dohnányi születésnapja

Dohnányi Ernő, a Zeneművészeti Főiskola főigazgatója *ma ünnepli 62. születésnapját.* A művészeti és társadalmi élet számos kiválósága kereste fel ebből az alkalomból a nagy mestert szerencsekívánataival.

* A »Cigánybáró« a rádióban. A »Cigánybáró« szombati, augusztus 5-iki előadását közvetíti a rádió a hallgatóknak.

ÁLLATKERT
Ma este 8-kor Bécsi muzsika
Vez.: Fridl Frigyes, közr.: P. Barabás Sári

Horthy Miklós kormányzó szegedi látogatása alkalmából műsorcsere lesz a Dóm téren

A szegedi szabadtéri játékokkal kapcsolatban augusztus 6-án *nagyszabású országos ellenforradalmi ünnepséget rendeznek Szegeden.* Kilátásba helyezte megjelenését ebből az alkalomból *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója is. A kormányzót augusztus 6-án Szegedre kísérik a kormány tagjai, valamint a magyar társadalmi és politikai élet kiválóságai.

Mint emlékezetes, a kormányzó több alkalommal járt Szegeden, ahol több szabadtéri előadást is megtekintett. Tekintettel arra, hogy az államfő néhány héttel ezelőtt megnézte »*Az ember tragédiája*« előadását, a rendezőbizottság mostani látogatása alkalmával *műsorcserét hajt végre.* Ugy csoportosították a játékrendet, hogy augusztus 6-án, amikor a kormányzó Szegedre érkezik, a »*Magyar passió*«-t adják. Augusztus 5-én a Tragédia kerül színre.

Rendőrfilm készül Budapest utcáin

A film célja: megszerettetni a rendőrt az ifjúsággal

Néhány nap óta érdekes filmfelvételeket készítenek a budapesti rendőrlaktanyákban és a főváros utcáin. *Rendőrfilm készül a főváros iskolái számára.*

Ezt a rendőrfilmet *Albrecht* István szakfelügyelő-igazgató és *Stelly* Géza szakfelügyelő elgondolása alapján készítik. Arról szól, hogy *mi mindent csinál egy rendőr, attól kezdve, hogy őrködik a város rendjére, csendjére, hogy irányítja a közlekedést, hogy az elveszett gyermeket a szüleihez viszi, hogy útlevelet állít ki, egészen addig, amíg megszólal a riadó, hogy a helyszínen teremjen, ahova a parancs szólítja.*

Hatszáz méter lesz a film, amelyet a *Magyar Filmiroda* emberei készítenek *Hamza* Pál vezetésével. A dagályutcai rendőrlaktanyában már megtörténtek a felvételek, amelyhez a rendőrfőparancsnokság az újoncokat is rendelkezésre bocsátotta.

Mint értesülünk, a film már a jövő tanévben látható lesz a főváros iskoláiban és célja, hogy *az ifjúsággal megszerettesse a magyar rendőrt...*

KIS HÍREK

A szegedi szabadtéri játékok előadássorozatában szombaton a »*Bizánc*« kerül színre, amelynek főszerepét, *Konstantin* császárt életében először *Perényi* László, a Vígszínház tehetséges fiatal tagja fogja játszani. Vígszínházi kollégái *közül többen leutaznak ebből az alkalomból Szegedre,* hogy jelen lehessenek Perényi művészi pályájának ennél a fontos eseményénél.

⊙

Zukor Adolf, aki néhány héttel ezelőtt Hollywoodból Honoluluba utazott pihenésre, amint az amerikai lapokban olvassuk, *Ausztráliába, Sydneybe érkezett.* Az amerikai lapok szerint Zukor utazása összefügg a Paramountnak azzal a tervével, hogy *Ausztráliában is fog filmeket gyártani.*

⊙

Székely István befejezte első filmjét Hollywoodban. Most azt olvassuk a hollywoodi szaklapokban, hogy »*Steve Secel Productions*« gyüjtőcím alatt *még három új filmet fog gyártani spanyol és angol verzióban.*

⊙

Lajtai Károly magyar filmrendező, aki több némafilmet rendezett és aki hosszabb ideig Németországban tartózkodott, Budapestre érkezett, ahol *magyar-szerb filmgyártási együttműködés létrehozásán fáradozik.*

⊙

Szalay Karola, az Operaház magántáncosnője Szegedre utazott, ahol résztvesz az »Aida« előadásán.

„RUHA TESZI AZ EMBERT"

Bolváry Géza rendezi Gottfried Keller regénye filmváltozatát

Berlin, július 27
(Az Est tudósítójától)

A Terra filmgyár megfilmesíti Gottfried Keller klasszikus regényét, a »Ruha teszi az embert«. A filmet Bolváry Géza rendezi.

Pesti bonviván és szubrett Lisszabonban

László Andor, a Király Színház volt bonvivánja és *Gellért* Marika, a *Royal Színház* volt szubrettje néhány héttel ezelőtt *Portugáliába utazott.*

Most kaptuk a hírt, hogy László és Gellért Marika *már szerződést kapott a portugál fővárosban.* Az Edenszínházban lépnek fel.

A 84 éves zeneszerző utazása Velencébe

Velence, július 27
(Az Est tudósítójától)

Szeptember 4-től 11-ig rendezik meg Velencében a hetedik nemzetközi zeneünnepélyt. Az ünnepségeken megjelenik Norvégia világhírű zeneszerzője, Christian Sinding. A nagy zeneszerző 84. születésnapját ott fogja ünnepelni a lagunák városában. Sindinget 500 honfitársa kíséri Olaszországba. Ünepélyesen fogadják majd a Vendramin palotában.

Fagázgenerátor

vegyes üzemű rendszer, automatikus gázkarburátorral, **dr. Schimanek tanár** szabadalma szerint.

Gyártja:

Uhri Testvérek

autókarosszéria- és járműgyár, Bpest, XIV., Hungária-körut 207.

Könyveléshez értő, komolyabb

tisztviselőnőt

keres azonnalra Kereskedelmi vállalat. „Őskeresztény 3503" jeligére a főkiadóba.

Megvételre keresünk

100—300 tonnás, gyorsjáratú, nagy asztalméretű és emelkedésű

frikc- és orsospréseket

Ajánlatokat „Üzemképes 354" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, Városház-utca 10. 3500

Sikkölő gépeket vennék

50 cm. vagy annál szélesebbet. Zsák József, Rákosszentmihály, János-utca 88. 3446

Nagy állami iparvállalat budapesti gépgyára részére lehetőleg kereskedelmi érettségivel rendelkező, őskeresztény

tisztviselőnőket

keres. Ajánlatokat „Azonnali belépés 3494" jeligére főkiadóba.

Nagy iparvállalat keres

anyagelszámolásban és könyvelésben jártas

női munkaerőket

Ajánlatokat kérjük fizetési igénnyel: „Őskeresztény 403" jeligére Blockner J. hirdetőbe, IV., Városház-utca 10. 3518

50—60 vagon befogadóképességű, jól elkülöníthető

RAKTÁRT KERESÜNK

állomáshoz közelfekvő helyen. Jelige: „Terménykiviteli Vállalat 3472".

CSAPÓ-KERTI-HÁZAK

IX., Viola-utca 7. — Telefon

LÉGVÉDELMI HOMOK

csomagolva, olcsón, házhoz szállítva, megrendelhető: V., Vadász-utca 12. sz.

Tömörkény

Szegedi szobrának 1943 május 23-iki leleplezése alkalmából

Szobor volt már életében is.

A magyar nyugalom, a halk mosoly, a játékos derű s a mély szociális belátás szobra. Mindezek a vonások benne voltak emberi lényében és benne vannak írói alkotásaiban. Lelki jegyek ezek. *Tömörkény István* nagy volt írásaiban, mint a szegedvidéki magyar népélet klasszikus megszólaltatója, de epp oly nagy volt emberi valójában is. Nincs a magyar irodalomban még egy író, aki ennyire egy lett volna a föld népével. Mindazt, amit a mai fiatal népi és népies írók tanulmányaikban feltárnak, azt Tömörkény István, a kitűnő magyar szépíró könnyed eszközeivel, de a magyar népi élet és lélek szakavatott ismeretével, éles megfigyeléssel, remek ábrázolással, magyar irásművészetének megjelenítő erejével, sokszor szinte egyetlen mondatban mutatta meg.

Ahogyan a filmnél a képekben való gondolkodni-tudás, az irásnál a beleérző fantázia az alkotás elengedhetetlen feltétele.

Juhász Gyula prózai irásaiban költői emléket állitott a nagy magyar elbeszélőknek: *Jókainak, Mikszáthnak, Gárdonyi Gézának.* Hőseik lelki viszonyáról alkotójukhoz — összehasonlitva a szegedi Tömörkény István iróí magatartásával — igy ir *Holmi* c. művében: „Jókai a komáromi nemes patriciusnak mintegy atyai szeretetével nézi a föld népét, a fölszabaduló jobbágyot, valami uri fölény érződik ebben a szeretetben, Mikszáth is felülről szemléli a kis embereket, valahonnan az Országos Kaszinó és a Tisztelt Ház magasságából, Gárdonyi a tanitói tekintély tisztes távlatából; de Tömörkény ott üldögél velük a söntésben, ott álldogál mellettük a rakparton, ott bandukol közöttük a jegenyék alatt." Majd igy folytatja: „A magyar géniusz egyik legcsodálatosabb és legmaradandóbb hóditása ez a Tömörkény, aki Steingassnerből válik lelki kincseink, örök értékeink és büszkeségünk egyikévé. Mert a lélek a fő, az a szellem, amely téremt és elevenit."

Tömörkény István annyira egy volt a föld népével, hogy szinte fizikai érzékelhetőséggel mintázta meg alakjait.

*

Az első *Tömörkény-Emlékünnep*-et a *Dugonics-Társaság* 1918 április 28-án tartotta, Tömörkény halálának első évfordulóján. A társaság boldogult nagyemlékü elnöke, dr. *Szalay József* kerületi rendőrfőkapitány, már akkor bejelentette azt a törekvést, hogy Szeged város közönségének emlékműben kell megörökitenie Tömörkény István egyedülálló irodalmi alakját. Ez az igaz magyar szivből sarjadzott terv negyedszázad multán valósulhatott meg *Tápay Antal* szegedi szobrászművész ihletett alkotásában. A szobormozgalmat a 25. évforduló eszméjében dr. *Banner János* egyetemi tanár, a Dugonics-Társaság jelenlegi elnöke inditotta el és vitte eredményre.

Az első szegedi irodalmi ünnepen *Móra Ferenc*, az egykori munkatárs és szivbeli barát rajzolta meg Tömörkény megható emberi képét. „Akkor halunk meg igazán — mondotta bevezetőül —, ha az utolsó szem is lecsukódik, amely valaha fotografiát vett fel rólunk és senki sem tudja többé, melyik volt kedves nótánk és hogy kopogott a lépésünk le és föl a lépcsőkön."

Tömörkény István, a halk, komoly ember, nagyon szerette az apró tréfákat. Azt tartotta: „a humor az élet gyöngye". Ha Móra uj cipőben ment be a Múzeumba, nem mulasztotta el megjegyezni: „Fene teremti, de csikorgós cipőd van. Tudod mit? Tödd éjszakára olajos papirra, akkor nem csikorog." „Ugy kell ezt érteni — magyarázza Móra —, hogy *akkor* nem csikorog, mikor nem lábon tartózkodik. Gyerekesen boldoggá tudta tenni az ilyen tréfa."

A szegedi Tömörkény-ünnep napjaiban hálával kell megemlékeznünk a *Tömörkény Irodalmi Kör*-ről, az egykori *Tömörkény-Asztaltársaság*ról is, amelyet Juhász Gyula alapitott. Ennek az égisze alatt néhány lelkes, igaz magyar érzésü szegedi ur esztendőkön át ápolta Tömörkény István irodalmi kultuszát. Halálának *tizedik* évfordulóján *Márky Imre* szegedi költő irt finom szépségü sorokat „Tömörkény fejfájára".

„Tiz éve hagytál itt bennünket árván,
Mikor zúgott a forró förgeteg...
Hamvad nem őrzi még művészi
[márvány,
De szivén hord sok Halbőr, Förlgeteg.

Betyárlegendák szárnyán is
[suhantál —
S pihentél a Jegenyék alatt...
Urak, parasztok kézbe kéz e hantnál:
Szeressük egymást és a — holtakat."

Ma már áll Tömörkény szobra a Tisza partján s ha szólni nem tud is, lelke tán megérzi, hogy az 1943-as magyar tavasz szegedi Tömörkény-ünnepe valóban egy lélekké forrasztotta a magyar irodalmi hagyományokban oly nagymultu s oly gazdag várost.

*

Tömörkény István iróí sorsa: magyar sors. A legnagyobbak vagy sokáig rejtve maradnak, vagy elfelejtik őket. Tömörkénnyel — ha pontosan vesszük — egyik sem történt. Egyszerüen nem ismerték, rejtőző iró volt, akit napjainkban *kezdenek* — felfedezni... S ez az uj-régi iró kristályosan tiszta irásművészetével, nemesen mértéktartó hangjával, amelyből árad a mély emberi részvét, együttérzés és melegség — átszőve a drámai erő és lirai szépség finomságaival —, még a szoboravatás tavaszán meg fogja hóditani az egész ország nyilvánosságát, ha müveit a szélesebb magyar néprétegek számára is hozzáférhetővé teszik.

*

Juhász Gyula, Móra Ferenc és mások *szegedi jellegü* tanulmányai mellett *Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Krudy Gyula* és *Móricz Zsigmond* is szép sorokban méltatta Tömörkény iróí munkásságát. Sőt a külföldi mübirálat is felfigyel az alföldi homoki világ őszinte iróí képeire. Nagyvonalu magyar esztétikai magyarázója: *Ortutay Gyula* egy. m. tanár, Müve 1934-ben jelent meg Szegeden, a *Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumá*nak kiadásában. Az ifju szerző tudóspontossággal, költői szépséggel és a szegedi lélek melegségével alkotta meg Tömörkény lelki arcképét s a nagy szegedi iró költészetéhez kitünő vezető ez az irodalomtörténeti szempontból is monumentális munka. Ezen a tavaszon pedig előkelő tollu irónőnk: *Gulácsy Irén* ajándékozta meg a magyar irodalmat néhány leheletfinom Tömörkény-emlékképpel. S mialatt e sorokat irjuk, vesszük a sajnálatos hirt: dr. *Rozgonyi Margit*, az *Akadémia* könyvtárának segédőre — Tömörkény első irodalomtörténeti méltatója — eltávozott a földi létből. Tömörkény István reneszánszának esztendejében, hulljon itt egy szál virág frissen hantolt, korai sirjára.

*

A magyar Tömörkény-emlékirók szinte kivétel nélkül megemlitik *Tolsztoj* érdeklődését a szegedi Tömörkény munkássága iránt. Ennek mély lelki okai vannak. Abban az időben a nagy orosz iró már az emberi élet nehéz periódusát élte — kiábrándulva az emberből és csalódva az emberben — és friss, tiszta forrásvizre vágyott olvasmányaiban is, amely nem bontja meg nehezen féken tartott lelki egyensulyát. Tömörkénynek nem témája a szerelem. Szava és iróí szine is alig van az emberi élet eme megnyilvánulásához. Irásaiban alig is esik szó róla. Oly kérdésnek tartja, amelyről nem kell sokat beszélni. Sajátos lelki tünemény ez nála.

Ezt a kemény zárkozottságot és mély férfias szemérmet a magyar szellemtörténetben csak a költő *Arany János* lelkiségében találjuk meg. Mórát egyenesen megrendíti ez az iróí magatartás: „Egy apácanövendék nem lehetett szemérmesebb — irja a többi között —, mint a paraszti élet e legnagyobb tudósa volt és nála kedvesebbet senki sem mondhatott az asszonyoknak." „Asszonyom — mondta egyszer valakinek muzsikás és nótás hajnalon — nagyságodnak olyan szép szeme van, hogy az egyiket bátran ki lehetne szurni, mert a másik magában is többet érne, mint másnak kettő." „Ilyen az óriás — jegyzi meg a halhatatlanságban is szegedi költőtársa, — amikor leül a földre, kis rózsaszin kavicsokkal tiplózni."

A háborúban halkabb lett Tömörkény István tréfás kedve. Irásait beárnyékolja a világrengés szomorusága. Megrenditően szép képet ad a hazatért csonkalábu katona és felesége találkozásáról:

„. . . Azt mondja a Mihály:

— A szalonnáért én már nem igen mék föl a padlásra.

Az asszony mondja:

— Majd fölmék én.

Azt mondja Mihály:

— Az eke után se tudok már járni.

Azt mondja az asszony:

— Majd járok én.

Azt mondja Mihály:

— Hát aztán köllök én igy is?

Azt mondja az asszony:

— Te vagy énneköm igy is a mindönöm." (Népek az ország használatában 237—238.)

Igy irt Tömörkény István a szerelemről, ha — irt. De jegyezzük fel itt nézetét, egy ma annyira *időszerü kérdésről* is: Istenről. „Az Istent ne bántsátok. Tiszteljétek az Istent. Aki úgy megy el a templom előtt, hogy ha nyitva van az ajtaja, azután még se megy bele, az nem rendes ember."

Ez volt Tömörkény István, az iró és az ember, aki Steingassnerből lett a magyarság egyik legnagyobb értékévé, aki a ceglédi állomáson látta meg a napvilágot, de Szegedet nevezte „a szülőváros"-nak és akinek irodalmi alakjai — mint édes testvérek — magukkal hozzák alkotójuk minden magyar erényét átszőve szivbeli gazdagságával.

V. J.

1943 május 24—30. A PESTI HIRLAP HÁBORUS KONYHÁJA Ételleírások: 159—181

Most, hogy túljutottunk a tél és tavasz legnehezebb hónapjain és a piac bőkezűen tárja elénk a friss zöldfőzelékeket, amelyek naprólnapra olcsóbbak lesznek, egy percet sem szabad késnünk, hanem már most meg kell kezdeni a jövő télre való felkészülést.

Ha jólesett a télen, hogy volt eltett főzelékünk, vagy ha súlyosan éreztük a terhét annak, hogy nem készültünk fel eléggé a télre, most egyaránt és idejében kell hozzákezdeni a jövő évad gondjainak áthidalására.

Már nagy mennyiségben áll rendelkezésünkre, még hozzá meglepően olcsón a paraj. Kétféleképpen is el lehet tenni, mind a két eltevési mód ajánlható:

1. A megmosott, szárától és az esetleges rothadt levelektől gondosan megtisztított parajt húsdarálón átdaráljuk, majd megfőzzük, úgyhogy a levét eléggé elfőjje, keverünk bele kg-ként 1.5 gr benzoesavas nátriumot vagy szalicilt, üvegekbe töltjük, a tetejére öntünk egy evőkanálnyi zsírt és jól lekötjük. Ezután az üvegeket ujságpapirba becsomagolva, derékig egy vízzel telt üstbe állitjuk és letakarva, a forrástól számitva, 15 percig gőzöljük. Az egész üstöt levesszük a tűzről, de az üvegeket nem bontjuk ki, hanem másnap újra 10 percig gőzöljük és a gőzölőedényben hagyjuk kihülni.

2. A megmosott és ugyancsak gondosan megtisztított parajt egy fehér papirral letakart tálcára tesszük, vigyázva, hogy legfeljebb két levél kerüljön egymásra és a napon megszárítjuk. Amikor teljesen megszáradt, összetörjük és szellős zsákba tesszük.

A sóskát ugyancsak fenti két módszer szerint lehet eltenni. Természetesen mindkét esetben sokat kell belőle eltenni, **mert nagyon összeesik.**

Hétfő

Ebéd: Sárgaborsóleves, kelvirágpogácsa, parajfőzelék.

Vacsora: Pasta sciutta, tejfölös saláta.

159. Sárgaborsóleves. A rózsákra szétszedett sárgaborsót éjszakára vízben áztatjuk. Reggel sósvízben feltesszük főzni és addig főzzük, amig teljesen szétfő. Ha szükséges, szitán át is lehet törni, de ha jól szétfőtt, erre nincs szükség. Berántjuk és mégegyszer jól felforzük.

160. Kelvirágpogácsa. A kelvirágot megtisztitott levelével és torzsájával együtt sósvízben puhára főzzük. Kanállal jól szétnyomkodjuk, vagy húsdarálón áthajtjuk, esetleg szitán áttörjük. Aztatott szemlével vagy kenyérrel, reszelt hagymával, esetleg kis párolt gombával, sok aprított zöldpetrezselyemmel összedolgozzuk. Pogácsákat formálunk, ezeket lehetőleg morzsában, ennek hiányában lisztben megforgatjuk és zsiros, vagy jól kikent tepsiben sütjük.

161. Pasta sciutta. Hagymát zsiron megfonnyasztunk, majd darált húst vagy darált felvágottat, (kolbászt), sót, paprikát és bő paradicsomlevet teszünk bele. Mindezt együtt vízben áztatjuk. Reggel sósvízben feltesszük főzni és addig főzzük, amig teljesen szétfő. Ha szükséges, szitán át is lehet törni, de ha jól szétfőtt, erre nincs szükség. Berántjuk és mégegyszer jól felfőzzük.

162. Tejfölös saláta. Citromlevet és tejfölt összekeverünk és kis sóval, cukorral, aprított metélőhagymával izesitjük. A fejessaláta vékony csikokra vágjuk és a salátamártásba belekeverjük.

o

TANÁCS: A makaroni minden időben könnyen végigrepedt, de a mostani makaroni-tészta különösen gyenge. Éppen ezért főzésénél különösen óvatosan kell eljárni. A makaronit a forrásban levő sósvízbe tesszük bele, lefedetlenül hagyjuk és egész kis lángon főzzük 15—20 percig. Ezután letakarjuk és a gőzben hagyjuk még állni ½—1 óra hosszat

Kedd

Ebéd: Paradicsomleves, hamis sonkáskalarábé, sárgarépafőzelék.

Vacsora: Paprikás burgonyástarhonya, vegyes saláta.

163. Paradicsomleves. A paradicsomot felereszt jük, megfelelően sózzuk és cukrozzuk, majd berántjuk. Ha a zsirral takarékoskodni akarunk, akkor a levest a saját levével behabarhatjuk, de sürithetjük árpapehellyel is.

164. Hamis sonkáskalarábé. A kalarábét megtisztitjuk és felszeleteljük. Nem kell friss kalarábéból készülnie. A nem fás, régi kalarábé is nagyon jó erre a célra. A kalarábét sós vízben puhára főzzük és jól kikent tűzálló tálban soronként lerakjuk. A sorok közé darált párisit, apró margarindarabkákat teszünk és tejfölöl locsoljuk. Jó, hogyha a tetejére morzsa vagy reszelt sajt kerül, de enélkül is el lehet készíteni.

165. Paprikás burgonyástarhonya. Burgonyát héjában megfőzünk és átnyomjuk. Közben tarhonyát szirón megpirítunk, vízzel felengedjük és fedő alatt puhára megpároljuk. Bő hagymás, paprikás mártást készítünk és amikor kész, a tarhonyát és az áttört burgonyát jól összekeverjük. Vigyázni kell arra, hogy a mártás elég sok legyen, mert sok levet szív fel és csak akkor jó.

o

TANÁCS: Ha hónapokig könnyen oxydálódik. Ha egy doboz tartalmát nem használjuk fel a főzéshez, akkor fogyasszuk kenyérre kenve, mert a tes. hanem egészséges is.

Szerda

Ebéd: Spárgaleves, párolt húsgombóc, tökfőzelék.

Vacsora: Zöldborsós burgonyafészek.

166. Párolt húsgombóc. 15—20 dg húst megdarálunk 2 nagy, hámozott, nyers burgonyával és a levesben főtt zöldséggel együtt. Sóval, reszelt hagymával, pirospaprikával megfelelően izesitjük és annyi darát keverünk bele, hogy eléggé jól összeálló gombócot tudjunk belőle formálni. Hagymás, paprikás mártást készitünk és ebben a húsgombócokat fedő alatt puhára pároljuk.

167. Tökfőzelék (eltett). A sóban eltett tököt éjszakán át hideg vízben áztatjuk, vagy reggel meleg vízben többször átmossuk. Az ecetes vízben eltett tököt nem kell kimosni. Világos rántást készitünk, a tököt benne felfőzzük, de vigyázunk, hogy üveges maradjon és ne főjjön szét. Citrommal, ecettel, vagy tejföllel és kaporral izesitjük.

168. Zöldborsós burgonyafészek. Főtt, hámozott burgonyát áttörünk és higitott tejjel, vagy higitott tejföllel és kis olvasztott margarinnal laza burgonyahabbá jól kikeverjük. A kész burgonyahabot egy kikent tűzálló tálba simitjuk, evőkanállal mélyedéseket nyomunk bele és ezekbe a fészkekbe párolt zöldborsót teszünk. Természetesen még jobb, ha a fészkekbe bele tudunk ütni 1—1 tojást is. Ha se tejünk, se tejfölünk nincsen, akkor az áttört burgonyát kis vízzel is kikeverhetjük.

o

TANÁCS: Ha az otthon eltett tök teljesen kifogyott, vagy egyáltalán nem tettünk el, akkor a piacon még most is lehet kapni kimárve.

Csütörtök

Ebéd: Kelkáposztás egytál, édes burgonyalepény.

Vacsora: Vegyes rakottas.

169. Kelkáposztás egytál. Birka vagy marhahúst kockára vágunk, besózzuk és kömény-maggal meghintünk. Sok friss kelkáposztát, sárgarépát és egyéb zöldséget összevágunk és a hússal, elég sok vízben feltesszük főni. Ha a hús nem zsiros, diónagyságú zsir is kell bele. Kevés paradicsommal, reszelt hagymával, aki szereti fokhagymával, izesitjük. Amikor a hús is, a zöldség is félig puha, kockára vágott burgonyát teszünk bele, amelynek azonban nem szabad kásává főnie. Kitünő egytál-étel, ahol leves, hús és zelék, burgonya együtt van.

170. Édes burgonyalepény. 12 dg főtt, áttört burgonyát 12 dg liszttel, 7 dg margarinnal, 7 dg cukorral, 1 tojással, késhegynyi szódabikarbónával vagy fél csomag sütőporral, 1 citrom leszerelt héjával és kifacsart levével, ha van, kevés törött fahéjjal összegyúrunk. A tésztát felét ½ cm vastagra kinyújtjuk, kikent tepsibe tesszük és gyümölcsizzel megkenjük, vagy almával megrakjuk. A tészta másik feléből fedőlapot vagy rácsot készítünk, a tetejét feketekávéval megkenjük és közepmeleg sütőben aranysárgára megsütjük.

171. Vegyes rakottas. Spárgát, sárgarépát, kalarábét sósvízben megfőzünk. Zöldborsót és egy kis gombát megpárolunk. Néhány szem burgonyát héjában megfőzünk, de burgonya helyett párolhatunk rizst, tarhonyát vagy árpagyöngyöt is. Bő hagymás, paprikás mártást készítünk és a főzelékeket tűzálló tálba soronként, a mártással mindig meglocsolva lerakjuk. Sütőben megforrósítjuk és úgy tálaljuk.

o

TANÁCS: Marhacsontot 2—3 napig is frissen eltarthatunk, ha forró sütőbe tesszük 3—4 percre.

Péntek

Ebéd: Kenyérleves, töltött metélt.

Vacsora: Tejfölös kel.

172. Kenyérleves. A legkisebb darab, legszárazabb kenyeret is felhasználhatjuk erre a célra. Zöldséget pirítunk, liszttel behintjük és felereszt jük. A szaraz kenyeret beletörjük és addig főzzük, amig a kenyér benne teljesen el nem ázik. Ha puha, az egész sürüjét áttörjük. Paradicsommal, sóval és egy kockacukorral izesitjük.

173. Töltött metélt. A kifőtt metélttésztát egy jól kikent tűzálló tálba, gyümölcsizzel megkenve és cukrozott, tört dióval meghintve, soronként lerakjuk. A sütőben felsőlánggal sütjük, úgy hogy a teteje piros-ropogósra süljön.

174. Tejfölös kel. A kelkáposztát sósvízben puhára főzzük és szitán lecsurgatjuk. Kikent tűzálló tálba tesszük és a tetejét tejföllel leöntve és a sütőben átsütve, forrón tálaljuk.

o

TANÁCS: Tekintettel arra, hogy a kenyérleveshez minden száraz kenyeret felhasználhatunk, ajánlatos a legkisebb darab kenyeret is jól kiszárítani és egy tűlizsákban, szellős helyen felakasztva eltenni.

Ha zöldhagymát veszünk, ne engedjük a zöld szárát levágni vagy letépni, mert azt levesbe apróra vágva, de még vöröshagyma helyett is felhasználhatjuk.

Szombat

Ebéd: Zöldségleves, főzelékpogácsa, spárgafőzelék.

Vacsora: Töltött sültburgonya, friss kalarábésaláta.

175. Főzelékpogácsa. A levesben főtt mindenféle zöldséget, sárgarépát vagy karottát, petrezselyemgyökeret, karfiolt, zellert, kalarábét, zöldborsót összetörünk és annyi áztatott szemlét, kenyeret, lisztet vagy darát gyürünk hozzá, hogy összeálljon. Ha módunkban van beletenni egy tojást, természetesen jobban összeáll. Kis pogácsákat formálunk belőlé és ezeket zsirban vagy kizsirozott tepsiben kisütjük.

176. Spárgafőzelék. A tól megtisztitott spárgát ½ ujnyi darabokra vágjuk és sósvízben puhára főzzük. Közben világos rántást készítünk, a tetejét feketekávéval megkenjük és közepmeleg sütőben aranysárgára megsütjük.

177. Töltött sültburgonya. Hozzávetőleg egyforma nagy, hámozott burgonyát kizsirozott tepsiben sütünk, úgy hogy közben gyakran rázogatjuk, hogy egyenletesen süljön. Amikor a burgonya félig puha, kalarábéfürével kivájjuk. A kivájt részeket kis átdarált felvágott vagy kolbászfélével, vagy párolt gombával összedolgozzuk, a tölteléket megfelelően izesitjük és visszatöltjük a kivájt burgonyába. A burgonyát most a tepsiben vékony szeletekre vágsorbaállítjuk, úgy hogy a töltelékes része fent legyen és zöldséglével vagy paprikás mártással, vagy tejföllel locsolva megsütjük készre.

178. Friss kalarábésaláta. A megtisztitott fiatal kalarábét egész vékony szeletekre vágva, vagy megreszelve belekeverjük az előre elkészitett izes salátamártásba.

TANÁCS: A zöldségpogácsához szükséges főzelékféléket a levesben főzzük meg.

Vasárnap

Ebéd: Gombaleves, bevert hússzelet, zöldbabfőzelék, lekváros kifli.

Vacsora: Halsaláta, pirított kenyér.

179. Bevert hússzelet. A deszkára előre kiképzitünk szemlemorzsát vagy lisztet, ráhelyezzük a hússzeletet és a húsverővel apránként kiverjük, hogy a szemlemorzsa, vagy a liszt belenyomódjék a húsba. Vigyázni kell arra, hogy a hús ne rongyolódjon el. Amikor a hússzelet mindkét oldalát jól bevertük, forró zsirban mindkét oldalán megpirositjuk, majd felengedjük és fedő alatt megpároljuk. Ha lehet, öntsünk a mártásba tejfölt.

180. Lekváros kifli. Ehhez a süteményhez nem kell tojás. ½ csomag sütőport elkeverünk egy kevés tejben, higitott tejfölben, vagy vízben. 10 dg margarint 10 dg cukorral habosra kevérünk, majd hozzákeverünk 30 dg lisztet és a folyadékot a sütőporral. A tésztát jól kidolgozzuk, majd vékonyra kinyújtjuk. Gyümölcsizzel töltött kifliket formálunk és kikent, kilisztezett tepsiben, cukrosvizzel megkenve, középmeleg sütőben aranysárgára sütjük.

181. Halsaláta. Apró, szálkás halat sós, zöldséges vízben megfőzünk és szálkátalanítunk, azaz a főtt húst a szálkákról leszedjük. Közben ½ liter tejbe, illetőleg tej hányában vízbe belefőzünk 2—3 púpos evőkanál lisztet, de úgy, hogy ne legyen csomós. Amikor kihült, belekeverünk 1—2 evőkanál mustárt, ha van, kis tejfölt, sót, cukrot, citromot, kis paradicsomot, kis paprikát, ezyssóval izlésünk szerint mustáros salátamártást készítünk belőle. Belekeverjük a halat és az apróra vágott zöldséget, 1—2 szem főtt burgonyát, hámozott, kockára vágott almát, uborkát stb.

o

TANÁCS: A zöldbabfőzeléket szárított zöldbabból készítsük, amelyet éjszakán át vízben kell áztatni.

Közellátási naptár

Budapesten és a közellátás szempontjából hozzácsatolt helységekben.

Husjegy

B/31 szelvényre május **26-ig sertéshús.**
B/37, B/39, B/40 szelvényre május **26-ig marha-, borju- vagy lóhús, vagy kolbászáru.**

Közellátási jegy

29. sz.	szelvényre máj.	**30-ig 1 kg burgonya**
23. „	„	„ 29-ig 1 kg bab v. borsó
T. „	„	„ 26-ig 1 tojás
IV. „	„	„ 31-ig 20 dk mosószappan
V. „	„	„ 31-ig 25 „ mosószer
VI. „	„	„ 31-ig 10 „ mosószappan
X. „	„	„ 26-ig húskonzerv

A cukor-, liszt- és zsirjegy a rajta jelzett időpontokon váltható be.

A hétközben esetleg előforduló változások miatt kísérje figyelemmel a Pesti Hirlapot.

Vasárnapi Krónika

Irja Márai Sándor

A másik parton

1.

Az éjszakában német repülőgépek szállanak, százával és százával. London fölött szállanak és ledobják bombáikat. Az angol partvidék városai és ipartelepei fölött szállanak, s mindenütt nagy tüzek égnek az éjszakában. 1940 nyarának végén vagyunk. Dünkirchen után.

Ez a nyárvége Angliában különösen napos és szelid. Az elhagyott fürdőhelyeken, a szállodákban néhány magányos sereghajtó lézeng csak. Az ég heteken át csodálatosan derüs. (Egy könyvben, melyet egy Paul Moussot nevü francia tiszt irt, s mely *„Végzetes napok"* cimen most jelent meg magyarul, a szerző, aki összekötő tiszt volt a francia és az angol expediciós hadsereg között, leirja e nyárvégi napokat Angliában: Dünkirchenből érkezik ő is, tehát a pokolból. De hatvan kilométerrel arrább, Anglában, ahol a menekült partraszáll, csend van. A francia tiszt a partmenti pályaudvaron vonatot lát, ahol teát szolgálnak fel, s a pénzváltó is működik az állomáson, mintha turistákat várna... Alkonyatkor a vonatablakból még tenniszező párokat lát a francia tiszt. S hatvan kilométerrel arrább, a másik parton, Franciaországban és Belgiumban, az égő gyehenna. Egy angol fiatalember, aki a tenniszpályáról érkezik, néhány nap multán elgondolkozva feleli a francia tiszt kérdésére, hogy jövőre talán hajlandó lesz beállani a hadseregbe.)

De most egy másik könyvben vagyunk. Ez a könyv regény, fiatal angol irta, Eric Knight. A könyv cime egy Hamlet-sor: *„This above all.'* Mert ez a legfontosabb, ez mindenek felett való: a hűség önmagunkhoz. Tragikus csak az, ahogy legtöbben nem ismerik önmagukat, s igy nincs mihez hűségesnek lenniök.

A regényben, melyet egy svájci kiadó most adott ki németül, fiatal angol nő és fiatal angol férfi beszélgetnek, a dünkircheni összeomlást követő napokban, mikor a német légi flotta megkezdette rendszeres, nagy támadásait Anglia ellen. A férfi katona volt az angol expediciós hadseregben, végigharcolta a májusi napokat Belgiumban, s végül hajóra rakták és bajtársaival hazahozták Dünkirchenből. Most szabadságot kapott csapatától tiznapos szabadságot. A férfi neve Clive, a nő neve Prudence. A fiatal nő angol polgári családból származik; a férfi munkás volt, most közkatona. A nő kedvese a férfinak: a háboru rendetlenségében találkoztak, s elszöktek tiz napra szerelmeskedni az elhagyott és napsütötte angol tengerpartra. Éjszaka van, egy férfi és egy nő beszélgetnek az angol tengerparton, néhány héttel Dünkirchen után, egy szállodaszobában. A sötétben a német bombázók zúgnak.

2.

A férfi megvallja a nőnek, hogy e pillanatban már katonaszökevény: nem hajlandó a szabadság multával visszatérni csapatához. Miért? — kérdi a nő. Clive hallgat. Aztán felel: ott volt Belgiumban és Franciaországban, harcolt, kitüntették. Ott volt Dünkirchenben, állott a rakodóparton napokon át, a német bombázók tüzében. S megtudta, hogy ő, a fiatal angol munkás, nem harcolhat tovább ebben a háboruban, mert nincs miért harcolnia. Az elmult husz évben a legtöbb angol kormányzati ténykedés mögött nem volt más, — mondja — mint „a vak és esztelen félelem, hogy az angol munkásság egy napon ki akar emelkedni a csatornák büzös légköréből... Minden egyes esetben Oroszországtól féltek nálunk" — mondja. — „Ezért támogatták a brit fasisztak mindazt, amit a nemzeti szocializmus jelentett, — abban a reményben. hogy a győztes Németország végül is Oroszország ellen fordul majd... Féltünk Oroszországtól, s ezért volt az égrekiáltó komédia, mikor nem avatkoztunk be a spanyol polgárháboruba... Mindig és mindenütt ugyanaz a vak gyűlölet és félelem a munkássággal szemben... S ezért mondom és mély meggyőződéssel hiszem, hogy a mi vezetőink önzésükben és félelmükben mindent szétromboltak, amit nagy férfiak és erős nemzedékek épitettek és amiért ezek az emberek életüket adták. Bűnösek, bűnösek!" — kiáltja a férfi. S ezért nem akar harcolni. Miért harcoljon?...

— Harcolj Angliáért, — mondja a nő.

— Angliáért, — mondja nyugodtan a férfi.

3.

A most következő néhány oldal a könyv értelme. Ezek az oldalak csaknem költőiek; egyszerüek, mélyen igazak. Háborus gyűlöleten, pillanatnyi szenvedélyeken túl egy angol férfi és egy angol nő megbeszélik az éjszakában, amig a nagy bombázók zúgnak fejük fölött, mit jelent számukra ez a szó: Anglia? A fejezet csendes, nincs hangsulya. Először a nő beszél. Anglia, mondja csendesen, egyszerre Shakespeare, a náddal fedett vidéki parasztházak, a tájak, a zöld gyöp, a szólásszabadság a Hyde-parkban, az udvarias rendőrök az utcákon, Sir Francis Drake, a Magna Charta, az, hogy a törvény a legegyszerübb ember házát is védi, a cricketjátékosok mozdulata, egy „cockney" tájszavas beszéde, a régi városok, a tea illata, Dickens, s millió dolog még, a rossz és önző vezetőkön túl nagyság és kicsinység, amiért érdemes élni, s ő, Prudence, azt hiszi, mindez érdemessé teszi Angliát arra, hogy egy fiatal angol férfi meghaljon érette.

Mindezt páthoszmentesen mondja el Prudence. S Clive felel: elmondja, mi az ő számára Anglia?... A munkanélküliség. A sorbanállás, a tömegszállások, a reménytelenség, a rossz fogsorok, a megfizetett sajtó, a vezetők önzése, rövidlátása, kapzsisága. A vörös frakkos rókavadászatok Angliája mögött van egy másik, sötét, komor, eltitkolt; s az angol munkás, aki harcolt Franciaországban és megélte Dünkirchent, nem hajlandó tovább harcolni a részvényesek Angliájáért. Ez a néhány oldal egyáltalán nem propagandisztikus. Az olvasó, ideát, a háboru másik partján is megérti, hogy erről volt szó három esztendő előtt Angliában: az angol munkástömegek biztositékot akartak, hogy ennek a háborunak értelme van számukra, s csak akkor voltak hajlandók dolgozni és harcolni, ha zálogot kapnak, hogy az a másik, háboruelőtti Anglia, a vörösfrakkos, a biztonságért rettegő részvényesek Angliája e háboru végeztével csakugyan átalakul a dolgozó tömegek méltányos otthonává. Prudence meggyőzi a katonaszökevényt, aki visszatér csapatához. Utközben, Londonban, egy bombatámadás áldozata lesz. De ez már a regény.

4.

Ami fontosabb, mint ez a szerelmes párbeszédekkel túlterhelt, aránytalan és bőszavu regény: a fenti néhány oldal valóságos értelme. Nem tudhatjuk pontosan ideát, mi történik most Angliában, de bizonyos, hogy Prudence és Clive vitája nemcsak a regényben zajlott le. Ebben a háboruban Anglia, a régi Anglia föltétlenül felszámol valamivel; kénytelen felszámolni, ha meg akarja menteni azt, ami Prudence-nek fontos, s amiért Clive is hajlandó meghalni. Az angol életforma és társadalmi berendezkedés mindig forradalmak nélkül valósitotta meg a nagy változásokat: most, először az angol történelemben, gyorsitott ütemben kénytelen elszenvedni nagyon mélyreható társadalmi változásokat. A nivellálódási folyamat, melyre ez a háboru az egész világot kényszeriti, az angol szigetet sem kerüli el. A küzdőfelek szeme elől most még a háboru vasfüggönye takarja el e változásokat: nem tudhatjuk pontosan, mi történik Prudence és Clive Angliájában, ahogy a másik parton sem tudják egészen pontosan, mi történik a kontinensen? Egy napon aztán egymás szemébe kell néznünk, a béke kiszámithatatlan pillanatában. S erre a napra legalább olyan bátorsággal s legalább olyan őszinteséggel kell felkészülnünk ideát, mint Prudence és Clive készülnek odaát.

Üzlethelyiséget keresek

a Belvárosban, vagy tőkével, mint üskeresztény betársulnék a textilszakmába. Ajánlatokat „Komoly cég" jeligére Patak hirdetőirodába, Vilmos cs.-ut 29. 3595

Gyárvállalat keres

sürgős megvásárlásra, jókarban lévő, leállitott 5 tonnás

nyersolajmotoros teherautót

pótkocsival, gumikkal vagy anélkül. Ajánlatokat „Gyárvállalat 1943" jeligére Tenzer hirdetőbe, IV., Szervita-tér 8. sz.

Élete végéig uri ellátást

gondozást kellemes családi körben biztosit annak ingatlanörökségért id. kellemes urnak vagy hölgynek. „Lehetőleg katolikus 3550" jeligére a főkiadóba.

Legalább

HUSZ HOLD

területet vegyigyár részére megvételre keresek Budapest közelében, közvetlen a Dunaparton. Részletes leirást és ármegjelölést kérek, Udvary Antal, Budapest, V., Visegrádi-utca 41. 3536

Lexikon, 1943

Negyedik közlemény

Anyagcsere. A Ház Asszonya elcserél egy félkiló rizskását egy negyedkiló szappanért. Ez olyan anyagcsere, amely teljesen törvényes és veszélytelen. Nem lehet belőle anyagcserevizsgálat.

Barát. Valaki, akivel valaha egy osztályba jártunk, vagy együtt szolgáltunk a katonaságnál. Ennélfogva most eljön, felolvassa a fia verseit és elsziv a féltve őrzött tiz darab Nikotex-Symphoniánkból kilencet.

Csillag. Valami, ami ma is pontosan ugyanazt az életet éli, amit valaha folytatott, békében. Este épp úgy ragyog és a földtől épp olyan messze van. Könnyü neki.

Disznó. Ez ma olyasmi, mint valaha a törvénytelen gyerek volt. Kitünő családok neveltetik titokban, vidéken és létezését ismerőseik előtt gondosan eltitkolják.

Egérfogó. Teljesen értelmetlen, békebeli szerkezet. Valaha állitólag szalonnát, meg dióbelet tettek bele, hogy odacsalogasák az egeret. Ma ezeket a drága körömfaladékokat — nagyon helyesen — a család eszi meg és azt mondja: inkább soha ne lássak egeret.

Fátyol. Textilanyag, amit a nők mostanában azért tüzködnek olyan nagy tömegben a kalapjukra, mert különben olyan kicsi lenne, hogy talán el se tudná vinni a szél.

Gondolat. Petőfit valaha egy gondolat bántotta. A mai költők legnagyobb részét egy gondolat se bántja.

Hivatal. Helyiség, amelynek több szobája van és egy előszobája. A szobák nagyok, az előszoba kicsi. Ennélfogva a szobákban legfeljebb egy vagy két ember ül, de az előszobában legalább tizenöt.

Idézőjel. Az embert megidézik az adóhivatalba. És ez rossz jel.

Jelvény. Az emberek ezt ma gomblyukban viselik, virág helyett. A virágnak sokkal jobb szaga volt.

Kalauz. Modern mitológiai csodalény. Olyasvalami, mint valaha, békében a szirén volt. Felül női feje van és alul férfinadrágja.

Latin. Ez ugynevezett holt nyelv. Elkeseredett középiskolai tanulók szerint nem az a baja, hogy ma már halott, hanem az, hogy annakidején megszületett.

Mahommed koporsója. Ez valaha nagy csoda volt, mert motor nélkül lebegett ég és föld között. Ma már tudjuk, hogy ez nem csoda, hanem vitorlázó repülőgép.

Nagymama. Hölgy a válaszúton. Nem tudja: illik-e még neki a platinaszőke haj, vagy festesse inkább diszkrét vörösre és szabad-e még neki swinget táncolni, vagy inkább már csak bridzsezzen?

Nyakatekert. Húsz éves fiu, aki mellett csinos lány megy el az utcán.

Papagály. Nem érti ugyan, hogy mit hallott, de mindenesetre utána mondja. Ő az állatok között a rémhirterjesztő.

Rémkép. Fotografus csinálja az emberről, igazolványra, huszonnégy óra alatt.

Sajtkukac Ritka állatfaj. Nem a kukac ritka, hanem a sajt.

Szobalány. Szinpadi szerzők azt mondják, hogy van ilyesmi. Cseléd-szerzők azt mondják, hogy nincs.

Tánciskola. Fiuk járnak oda, meg lányok és sok mindent tanulnak. Esetleg táncolni is.

Vadász kolbász. Vékony, száraz, kőkemény hentesáru. Nem tudom: miért vadász és még kevésbbé tudom: miért kolbász?

Zágon István.

Születésnap

A lány (egy budai utcácskában sétál a vőlegényével): Jaj, de utálatos volt ma Jolán. Hosszasan eldicsekedett vele, hogy mi mindent kapott a születésnapjára. A nagybátyjától gyürűt, a vőlegényétől grammofont és persze, fűtől-fától virágot. Elsorolt mindenkit és várta, hogy ámuldozzam, meg irigykedjem. De jól megjárta velem! Megmondtam neki, hogy mi túltettük magunkat az efféle előítéleteken, amilyen a születésnapi ajándékozgatás is, és megállapodtunk benne, hogy nem kötjük időponthoz, ha meg akarjuk örvendeztetni egymást valamivel.

A fiú: Jól tetted. Megértette?

A lány: Nem nagyon. Vonogatta a vállát.

A fiú: Talán még ő is megérti valamikor, hogy igy szebb és helyesebb. (És másról kezdenek beszélgetni.)

A lány (negyedóra mulva): Igen, még azt is mondtam Jolánnak: lényegtelen, hogy éppen ezen vagy azon a napon születtünk... az a fontos, hogy egymásra találtunk és szeretjük egymást.

A fiú (megszoritja a lány karját): Hát persze. S az életnek e mellett az óriási ajándéka mellett még komikusan is hat mindenféle gyürű meg virág...

A lány (szánakozó mosollyal): Meg grammofon... (Nevetnek és megint másról kezdenek beszélgetni. Ujabb negyedóra mulva a lány összehúzza a szemöldökét:) Egy kicsit szemtelen is volt Jolán. Mert azt is mondta, hogy ha valaki igazán szeret valakit, akkor örömmel ragad meg minden alkalmat, hogy megajándékozhassa s még azzal se törődik, hogy az előítéletek rabjának fog feltünni.

A fiú (meghökken): Ez igy, látszatra elég erős ellenérv.

A lány (ragyogó arccal): Jatszva kivédtem! Megmagyaráztam neki, hogy az élet minden pillanata együttal alkalom is az ajándékozásra... s nekünk minden együtt töltött estünk van olyan ünnepi, mintha holmi évforduló volna.

A fiú (fellélekzik): Nagyon jó válasz volt. (Csodálkozva nézi a lányt.) Több mint egy éve ismerjük egymást, de még mostanában is sokszor elbámulok rajta, hogy milyen okos vagy.

A lány (elpirul): De hiszen ezt te mondtad. Minden ilyesmit te mondtál. Csak máskép. (Elgondolkoznak, majd másról beszélgetnek. Egy félóra mulva a Városmajorban üldögélnek. A lány egyszerre csak felkacag): Kár, hogy nem hallottad, milyen remekül megvédtelek.

A fiu (gyanakodva): Megint Jolánról van szó?

A lány: Róla. Képzeld: végül is egyenesen megvádolt téged, hogy nem is tudod, mikor van a születésem napja. De én megszégyenitettem. Kijelentettem neki: nagyon helyes, ha nem tudod. Te sokkal komolyabb és sokkal elfoglaltabb ember vagy. semhogy még mindenféle csip-csup időpontokat is számon tarts. S különben is megállapodtunk benne, hogy nem törődünk az évfordulókkal.

A fiu (nyel egyet): Hát persze.

A leány (egy óra mulva a Bástyasétányon): Azt is kérdezte Jolán, hogy én sem tartom-e számon a te születésed napját. Mondtam, hogy én igen és készülök is rá...

A fiu (megáll): Készülsz rá? De hiszen...

A leány (hevesen): Megállapodtunk, rendben van, te csak tartsd is meg, légy hű elveidhez, elismerem, hogy ez nagyvonaluság és miegymás, én azonban képtelen vagyok nem készülni a születésed napjára, mert én még álmomból felriadva is tudom, hogy mikor van, mert én..., mert én... (Elcsuklik a hangja) szeretlek... Te pedig...

A fiu (elmosolyodik és meg akarja simogatni a lány haját): Hát rendben van, szivem, bontsuk fel a megállapodást és ezentul én is...

A leány (elrántja magát): Megtiltom, hogy megajándékozz! (S egy meggondolatlan kijelentést tesz): Töled már soha az életben nem fogadok el semmit! Ha magadtól nem érzed, hogy én mennyire örülnék neki, ha éppen..., igenis, ha éppen a születésem napján lepnél meg valamivel, ha csak egy szál virággal is, akkor igy, kegyelemből nem kell. A Jolánok gúnyos mosolyát meg majd csak elviselem valahogy... Pedig olyan megszégyenitő volt ma is...

Egy másik fiatal pár (megy el mellettük, köszöntik egymást, s a másik lány visszaszól emennek): Gyere már el egyszer Magduskám. Hónapok óta nem láttalak.

A fiu (a lányra bámul): Hónapok óta... Hiszen ez Jolán volt.

A lány (sirva fakad): Ő...

A fiu (elérzékenyül s erőszakkal belekarol szégyenkező és húzódozó menyasszonyába): Drágám..., hát mért nem szóltál már tavaly is, ha ennyire fontos neked, hogy éppen a születésed napján...?

A lány (sirdogálva): Mert szégyeltem. Tudom, hogy igazad van és én mégis... Csacsi vagyok.

A fiu (simogatja a kezét): Hát mondd: mikor is van a születésed napja?

A lány (törölgeti a könnyeit): Nem mondom meg. Most már ugy sem fogadnék el semmit. Nagyon is megalázó volna.

A fiu (megdöbben): Szent Isten! Csak nem ma van?

A lány (könnyein mosoly csillan át): De te is csacsi vagy. Csak nem képzeled, hogy éppen a születésem napján tennék szóvá ilyesmit?

A fiu (megkönnyebbül): Az igaz... De mikor is van?

A lány: Megigéred, hogy rögtön el is felejted?

A fiu: Megigérem.

A lány: Akkor megmondom. (Ujból elpityeredik s arcát a fiu válla mögé dugja.) Holnap...

Lezsky András.

Hogy kerül a tehénturó a rakottburgonyába

Ételszenzációk hústalan napokra

A hústalan napok bevezetése az első időkben igen sok gondot adott a háziasszonyoknak, bár hivatalos részről is indultak meg akciók, amelyek segíteni kívántak a hústalan napok gondjaiban.

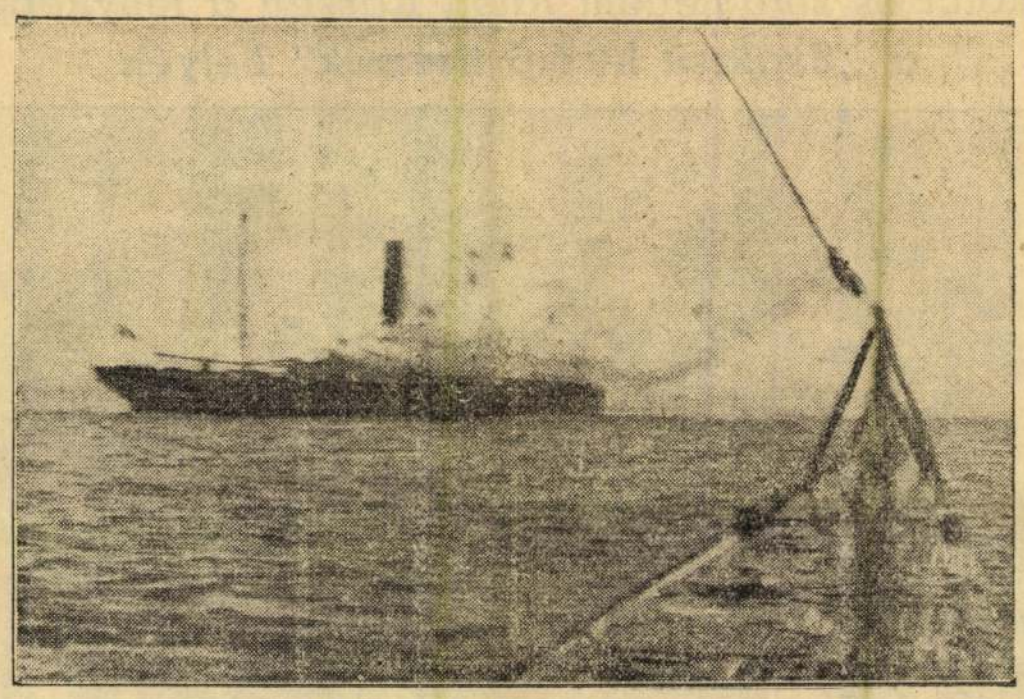
A gyakorlat során kiderült, hogy a magyar háziasszonyok ötletessége és leleményessége ezt a minden család számára fogas problémát is *aránylag könnyűszerrel meg tudja oldani* és megfelelő körültekintéssel a jó háziasszony családja alig veszi észre a hústalan napot. Ez természetesen nem kijátszása a törvényes rendelkezéseknek, csupán technika kérdése: *hústalan ételeket is lehet úgy készíteni, hogy azok legalább a húsételek illúzióját adják.* A háziasszonyok most kétségkívül értékes vezetőt kapnak abban a könyvben, amelyet Z. *Tábori* Piroska írt és amelyben közli a húspótló ételek receptjeinek egész légióját, egyben pedig *hústalan étrendet ad egész esztendőre.*

A szerző a könyvben *háromszáznegyvenhét receptet közöl és egyetlenegyben sem szerepelteti a sertés-, borjú-, marha-, illetve baromfihúst,* hanem a hústalan napokon is kapható birkahús különböző elkészítési módjairól ad rövid áttekintést. Utmutatásait a szerző olyan levesfélék felsorolásával kezdi, amelyek táplálók, jóllaktatók, gyorsan készülnek és alkalmasak arra, hogy tésztával együtt kiadják a napi menüt.

A másik fontos fejezet a belsőrészek különböző elkészítési módjainak légióját öleli fel. Laikus számára szinte meglepő, hogy májból, nyelvből, velőből, veséből, mirigyből, szívből, de még pacalból is az ételek hányfélesége készíthető el. A tojásételeknél hasonló gazdagságot találunk és *nem kevésbbé értékes, de egy érdekes is a burgonya különböző elkészítési módjainak felsorolása.*

Ezek sorában a burgonyafelfujtat például így készítjük: 6 tojás sárgáját elkeverünk 35 deka héjában főtt és áttört burgonyával. Adunk bele 10 deka jól elhabart vajat, kis sót és a 6 tojás habját. Vajjal jól kikent felfujt formában főzzük egy órát. Gomba, sajt, vagy más ízes mártással tálaljuk. Lehet burgonyát burgonyával vagy zellerkrémmel tölteni. Kiderül az is, hogy a rakott burgonyába nem okvetlenül szükséges a tojás és a füstölt kolbász, jó az tehéntúróval is. Ezt viszont így csináljuk: félkiló burgonyát héjában megfőzünk, azután karikákra vágjuk. Negyedkiló túrót elkeverünk 2 deci tejfellel, tűzálló tálat jól kivajazunk, rárakjuk a burgonya felét, alaposan meglocsoljuk olvasztott vajjal, rátesszük a túró felét, rá a burgonya többi részét, megint a túrót, majd bőven olvasztott vagy darabos vajat és sütőben átsütjük. A rizs- és sajtételek mellett a spárgáról, paradicsomról, kelvirágról, zöldbabról is értékes útbaigazításokat kapunk, de nem kevésbbé értékesek azok a receptek, amelyek lényegében tésztafélék, de *feltétként tálalhatók és pótolják a húsételt.* Szerepel ezek között a galuska lecsóban, a derelye zöldséggel töltve, a metélt tészta almával lerakva, a bundáskenyér, palacsinta gombával, tarhonyafelfujt, úgy hogy a könyv forgatása valóban értéket jelent minden háziasszony számára.

— Polgármester- és tisztviselőhiány Pest megyében. Az ország legnagyobb vármegyéje már a multban is sokat küzdött a tisztviselőhiány gondjával, amit növel az a körülmény is, hogy jelenleg Pestkörnyék két legnagyobb városának, Ujpestnek és Pestszenterzsébetnek nincsen polgármestere. Mint ismeretes, Pohl Sándor dr. ujpesti polgármester a két év előtt felszabadult Kassa élére került, Májay Ferenc dr. pestszenterzsébeti polgármester pedig a legutóbbi belügyminiszteri kinevezés folytán Marosvásárhely polgármesteri székét foglalta el. A pár nap előtt megjelent kormányrendelet értelmében kereken hatvan vármegyei, városi és községi tisztviselő távozott el új beosztási helyére a felszabadult erdélyi terület városaiba és a közületek egymásután ostromolják a vármegye alispáni hivatalát a tisztviselők megfelelő pótlására. A vármegye éppen ezért a megüresedett állások sürgős betöltése érdekében felterjesztést akar intézni a belügyminiszterhez.

Égő angol tankhajó a Csatornán

— A károsult mámorát aludta ki az őrszobán, mialatt a rendőrség elfogta kabátja tolvaját. Perger Győző 19 éves kifutó, hétfőn délután a Teleki-téren bőrkabátot akart eladni. Az ügyeletes detektívek gyanusnak találták a fiatalembert, előállították az őrszobára s vallatóra fogták. A kifutó először hazudozott, később azonban bevallotta, hogy a közeli Szerdahelyi-utcában egy ittas férfi válláról emelte le a bőrkabátot. Perger a főkapitánysagra került és a detektívek most már a kabát tulajdonosát kutatták. Később értesítették, hogy a Szerdahelyi-utca 4. számú ház udvarára egy részeg ember bement, hangos botrányt rendezett és nyitott késsel a kezében követelte a házbeliektől, hogy adják vissza kabátját. A kerületi kapitányságon tudtak róla, hogy a Teleki-téren elfogtak egy kifutót, aki bőrkabátot kínált eladásra s érdeklődtek a főkapitányságon, ahol éppen a tolvaj kihallgatása folyt. A gyárimunkás megörült amikor megtudta, hogy mialatt ő mámorát pihente ki az őrszobán, a rendőrség elfogta a tolvaját.

— A TATRA ÉSZAKKELETI RÉSZÉN ELKÉSZÜLT EURÓPA LEGNAGYOBB VÖLGYZÁRÓ GÁTJA. A Tátra északkeleti nyúlványán, a Dunajec völgyében elkészült Európa legnagyobb völgyzáró gátja, amely mentesíti a Dunajec és Visztula völgyét az árvízveszedelemtől. Az új völgyzáró gát szárazság idején tartalékolhat nagymennyiségű vizet a Visztula-völgy számára és nagy jelentősége lesz mint energiaforrásnak is.

— A német hadifogságban lévő francia tábori lelkészek hazatérhetnek otthonukba. A német birodalmi kormány rendeletére valamennyi hadifogságba esett francia tábori lelkész visszatérhet hazájába. Németországban, vagy a francia megszállott területeken lévő hadifogolytáborokban csak azok a lelkészek maradnak, akik ottmaradási szándékukat bejelentették.

— Beküldött hírek. A Kelenföldi Gazdasági és Közművelődési Egyesület november 30-án este félnyolc órai kezdettel a Tétényi-út 42. szám alatti helyiségében ülést tart. Az ülés előadója vitéz *Nagy* Iván miniszteri osztálytanácsos. — A *Balaton-teát* november 30-án este félkilenc órai kezdettel tartják meg a Gellért-szállóban. — A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége kedden délután négy órakor tartja összejövetelét a Savoy-kávéházban. — *A tisztviselőtelepi református egyházközség* „Kálvin Férfi Szövetsége és Nőszövetsége" szerdán este 7 órakor Üllői-út 90. szám alatt összejövetelt tart. *Benkő* Ferenc dr. főgondnok megnyitója után *Zilahi Sebess* Jenő dr. miniszteri titkár, a külügyminisztérium sajtóosztályának h. vezetője „Nagy magyar diplomaták" címmel tart előadást. *Papp* Ferenc szavai után pedig *Rácz* Gyula nyugalmazott államtitkár zárószava következik.

— Minden ócska hajó egyszerre értékké vált Amerikában. Az északamerikai hajózási piacon egyre emelkedik a régi és üzemből kivont hajók ára. Ezekért az elavult hajókért raktonnánként most 60 dollárt fizetnek az elmult évi 30—40 dolláros átlagárral szemben.

— A „Ferenc József" keserűvíz régóta kitűnően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható természetes hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

— Szeged valamennyi harangja megszólal ma abban a percben, amikor a kormányzó a város hódolatát fogadja. A kormányzó országlásának huszadik évfordulója alkalmából Szeged törvényhatósági közgyűlése elhatározta, hogy hódolatát díszeskivitelü feliratban fejezi ki. A művészi kivitelü hódoló felirat most készült el s Tukats Sándor dr főispán, Pálfy József dr polgármester, Tóth Béla polgármester-helyettes ma délben különkihallgatáson nyujtja azt át Magyarország kormányzójának. A főméltóságú úr Szeged hódoló küldöttségét háromnegyed tizenkettőkor fogadja. Ugyanebben a percben Szegeden megszólalnak az összes harangok, hirdetve a város lakosságának, hogy ebben a pillanatban fogadta Magyarország kormányzója a nemzeti feltámadás városának hódolatát. A küldöttség Szeged hódolata jeléül egy remekművü, nyilazó ősmagyart ábrázoló, diófából készült szobrot is felajánlott a kormányzó úrnak. A szobrot Tápay Antal, a tehetséges fiatal szegedi szobrászművész készítette.

— Halálos baleset a tiszaföldvári vasúti állomáson. Tiszaföldvár vasúti állomásán Lukács Sándor MÁV-munkás az egyik vagónból talpfét rakott ki. A talpfák rázuhantak és a szerencsétlen embert maguk alá temették. Lukács Sándor meghalt, a vizsgálat megindult.

— ÉSZAK-VELENCÉJE — SÖTÉTBEN. Amszterdamot nevezik észak Velencéjének, mert Hollandia érdekes városát keresztülkasul hálózzák a csatornák. Amszterdamban mostanában éjszakánkint elsötétítés van, amely azzal a szomorú tapasztalattal jár, hogy a csatornák veszélyeztetik a közlekedést. Az októberi balesetstatisztika jelentése szerint egy hónap alatt 133 ember fulladt a csatornákba.

— Megalakult a Jugoszláviai Magyar Közművelődési Egyesület. Vasárnap az ujvidéki Polgári Kaszinóban megalakult a Jugoszláviai Magyar Közművelődési Egyesület. Az egyesület díszelnöke Sántha György, elnöke pedig Kramer Gyula lett. Az egyesület alelnökévé Ágoston Sándort, Korányi Elemért és Bissingen Ernő grófot választották meg.

— PAPUCSHÁZ ÉPÜL SZEGEDEN. Mióta megszünt a szegedi idegenforgalom és a belső vándorforgalom is erősen megcsappant, súlyos gondokkal küzd a híres szegedi papucskészítő ipar. Eddig a városháza melletti Széchenyi-téren vertek sátrat hetipiacos napokon a papucsosok és most, amikor vásárló alig akad, szervezkedni kezdtek, hogy a város szívében bazárszerű „papucsházat" építsenek. A papucsház megnyitásától remélik, hogy közös munkával újból fellendítik a papucsipart és divatba hozzák a tarka szegedi papucsokat.

— Fából gyártanak cukrot Bernben. A svájci Grison-kantonban gyárat alapitanak, amely friss fából készit majd cukrot. Ötszázezer frank segélyt kért a kanton az államtól, a gyár felszerelése pedig 5 millió frankot emészt majd fel. A svájci szövetségtanács hozzájárult a segélyhez és kilátásba helyezte, hogy megveszi a gyár által készitett alkoholt és cukrot. A grisoni kantonban hatalmas kiterjedésü erdőség van, amelyet cukorgyártás céljaira akarnak kitermelni.

Já tudni,

hogy a bútorokat pusztító szút legjobban úgy irthatjuk ki, ha a bútoron látható lyukakba benzint fecskendezünk és a lyukakat gipsszel, vagy finom anyaggal betömjük. Ez az eljárás természetesen nem menti meg rögtön a bútort, de ha ismételjük, teljes eredményt érhetünk el;

hogy ködös, füstös és esős időben a csecsemőket nem tanácsos kivinni az utcára, mert a meghülés és az influenzás fertőzés veszélye igen nagy. Inkább tartsuk a gyermeket nem túlfütött és gyakran szellőztetett szobában.

— A budapest—mohácsi személyhajójáratok megszüntetése. A MFTR igazgatósága közli, hogy a személyhajójáratokat Budapest és Mohács között az előrehaladott időszakra való tekintettel az idén olykép szünteti meg, hogy az utolsó hajó Budapestről Mohácsra november hó 30-án, Mohácsról Budapestre pedig december hó 1-én indul.

— EZÜSTRÓKA-KIALLITAS. Skienben, Norvégiában megrendezték az első ezüströka-kiállitást, amely óriási sikerrel járt. Rövidesen egy másik norvég városban, Erverumban is rendeznek ezüströka-kiállitást, még az eddiginél is nagyobb keretekben.

— Fel akarták robbantani a bostoni hajógyárat? A bostoni hajógyárban hétfőn rendőri motozásnak vetettek alá több mint 5000 munkást, mert a rendőrség bizalmas értesitést kapott, hogy valaki titokban pokolgépet akar becsempészni a hajógyárba, ahol ezidőszerint több hadihajó áll épités alatt. A tömeges motozások eredményéről nem tájékoztatták a nyilvánosságot.

— HÁROMMILLIÓ PATKÁNYT FOGTAK A MAGINOT-VONALBAN. A Maginót-vonal elhagyatott erődjeiben rendkivül elszaporodtak a patkányok. A német katonák az utóbbi időben több, mint hárommillió patkányt fogtak össze, de az egykori védelmi vonalban még tovább kell folytatni a patkányirtást. Ez a kérdés egyébként a Popolo d'Italia jelentése szerint a londoni parlamenti köröket is foglalkoztatja, mert az összebombázott házak romjai között és a földalatti óvóhelyeken ugyancsak tanyát ütöttek és elszaporodtak Londonban is a patkányok.

— Számlafizetés helyett összetörte a vendéglő bútorait egy részeg ügynök. Pestszenterzsébeten az Erzsebet-utca 52. számú házban levő vendéglőben Hoffmann Károly 55 éves ügynök nagy mulatozást rendezett és amikor fizetésre került a sor, kijelentette, hogy nincs pénze. A vendéglős rendőrért küldött, közben Hoffmann törtzúzott s felborította az asztalokat. A rendőr csak a vendéglő alkalmazottainak segitségével tudta összekötözni a dühöngő férfit és előállította a pestszenterzsébeti rendőrkapitányságra. Ott, amikor eloldották kötelékét, ismét folytatta a botrányt. Feldöntötte a tintatartót, székeket dobált, majd a fogdában beverte öklével az ablakot. A dühöngő részeg embert meg kellett bilincselni. Ma délelőtt a főkapitányságon utánanéztek Hoffmann előéletének és megállapitották, hogy nyolcszor volt már büntetve lopás miatt. Letartóztatták.

— Kifosztották egy borkereskedő lakását. Krausz Ernő borkereskedő Podmaniczky-utca 8. számú házban levő lakásán betörés történt. Álkulccsal felnyitották a konyha ajtaját és 10.000 pengő értékü ékszereket, azonkivül 2000 pengő készpénzt vittek el a lakásból. A rendőrség keresi a betörés tetteseit.

Erdélyi, soproni (Lővér) és kőszegi

karácsonyi és téli társasutazások

Első utazás 1940 december 21—30.

További utazások minden szombaton.

8 NAPOS UTAZÁS RÉSZVÉTELI DIJA:

1. Nagybánya	P 93.—tól
2. Borszék	P 133.—tól
3. Gyilkostó	P 137.—tól
4. Szováta	P 123.—tól
5. Tusnádfürdő	P 124.—tól
Sopron (Lővér)	P 98.50-től
Kőszeg	P 78.—tól

A részvételi dijban a teljes ellátás napi háromszori étkezéssel, adó és borravalóval bennfoglaltatik.

Jelentkezési határidő: az indulást megelőző szombaton, azaz 8 nappal az indulás előtt.

Felvilágositás és jelentkezés: Utazási Irodánkban, VIII., József-körut 5. és Máv. Hiv. Menetjegyirodákban. Telefon: 14—44—00.

Kérjen prospektust.

Ennyi kiskorút és serdületlent látott Kassán a fényképezőlencse a „Szálasit kisérő tízezrek" helyén

Fogadás Berlinben Grandi tiszteletére

Berlin, november 26.
(Német Távirati Iroda)

A Grandi gróf olasz igazságügyminiszter tiszteletére hétfőn este rendezett fogadáson a német birodalmi kormány nevében Frank dr. birodalmi miniszter üdvözölte Grandi minisztert. A Führer egyik kijelentésére utalva, hogy a jog Németországot és Olaszországot minden időkre mélységes bajtársisasággal kapcsolja össze, Frank annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a két tengelyhatalom győzelme Anglia felett a jog győzelme lesz a jogtalanság felett. A történelemben ezzel először válik a jog valóban rendező erővé a kontinensen.

Grandi miniszter válaszában kijelentette, hogy a jog érdekében kifejtett közös munka, amelyben Németország és Olaszország találkozott, olyan feladat, amely elé a Gondviselés állította a két népet. Ez a mű a győzelemmel tetőződik be, amely a Führer és a Duce, e két lánglelkű férfiú vezetése alatt álló Németország és Olaszország fegyverei számára bizonyos. (MTI)

KÉPZŐMŰVÉSZET

Akvarellkiállítás a Nemzeti Szalonban

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete kiállításán a Nemzeti Szalonban a konzervativ szárnyat, a részletekbe menő naturalista ábrázolási stilust *Edvi Illés* Aladár és *Baranszki* E. László képviseli komoly, tisztes színvonalon. Mellettük ragyogóan bontakoznak ki a különben nem jelentéktelen számú, szürke és lapos átlag mellett azok a tehetségeink is, akik felismerve az akvarell és pasztel sajátos technikáját, az azokból adódó lehetőségekkel fejezik ki színes mondanivalóikat. A pillanat megrögzítésére szánt akvarell sajátos művészi beállítottságot kíván meg a festőtől, ezért van, hogy az akvarellnek az olajjal szemben megvannak a maga külön tehetségei. Ezek között elsőnek kell megemlítenunk *Elekfy Kirchner* Jenőt, akinek vízfestményei különösen finom álomvilágot tárnak elénk. *Cséby-Pogány* István erőteljes tehetsége még ennek a sajátos technikának, azután fenntartásnélküli tetszéssel merülhetünk el *Szőnyi, Szüle* Péter, *Varga* Nándor Lajos, *Nagy* Imre, *Halápy* Ede művészetében, de *Makoldy* József, *Duray* Tibor, *Enőd* Aurél, *Éless* István, *Halasi Horváth* István, *Istokovits* Kálmán, *Kássa* Gábor művei is határozott értékét jelentenek ebben a kiállításban, hol a meglepően szép és finom különösen keveredik a selejtessel és banálissal.

DÖMPING

Sokallja a kormánypárti interpellációkat a határidős nemzetmegváltás reggeli hivatalos lapja. Azt mondja: micsoda dömping ez, minő lejáratása az interpellációknak és egyáltalán hogy mernek a kormánypárt padjaiban ülő képviselők ezzel a jogukkal élni? Sok furcsaságot megszoktunk már a zöldinges eszmehomály bajnokaitól s edzettek vagyunk a legmeglepőbb dolgokkal szemben is, amelyekkel naponta megajándékozzák a derűre szomjas nemzetet, de ez az érzékenység mégis: furcsa kissé. Ha emlékezetünk nem csal, mostanáig nyilas honatyáink éltek, sőt visszaéltek a legkorlátlanabbul a kormánynak a Ház színe előtt való feleletrevonásával. A legvicinálisabb kérdésekkel, személyes kis problémácskák végtelen és végevárhatatlan pertraktálásával, a karzatra csődített nyilas testvérek szórakoztatására szánt improvizált botrányokkal, a magyar parlamenti életben szokatlan és idegen alpári hanggal buzgólkodtak az interpellációs jog lejáratásán, s ha bárkinek joga volna is mások „interpellációdömpingje" ellen szót emelni — ők tehetnék ezt legkevésbé. Már csak azért is, mert azok a kormánypárti képviselők, akik interpellációkat jegyeztek be, országos jelentőségű kérdéseket visznek a Ház színe elé s nem — nyilas mintára — botrányanyagot, vagy viharmagot.

Lehet, hogy a nyilas testvéreket haraggal tölti el az a puszta tény, hogy rajtuk kívül másnak is joga van interpellációt bejegyezni és elmondani, egyelőre azonban bele kell nyugodniok a megváltozhatatlanba: alkotmányos országban élünk s az egyik embernek éppen annyi jussa van, mint a másiknak, s a zöldinges törzsfőnökök egyelőre nem nyirbálhatják meg a maguk szája íze szerint ezeket a jogokat. Legfeljebb saját portájukon élhetnek ilyen diktatórikus gesztusokkal s úgy látszik, élnek is, mert hiába keressük a párt két hivatalos lapjában azt a paragrafusokba szedett, szörnyen hivatalos formájú rendelkezést, amelyet a Vezér vasárnap bocsátott a nagy nyilvánosság elé. Kár pedig, hogy a testvérek a hivatalos közlönyben nem olvashatják e pontozatokba, fejezetekbe és szakaszokba szedett, obligát-homályú koraszülött testamentumot, mert némely passzusa egész hétre való elmetöredelmet biztosított volna számukra s elszórakoztatta volna őket a szöveg megfejtése... Nem akarunk beleszólni a nyilasok legintimebb ügyeibe, de mint magánvéleményt mégis megkockáztatjuk, hogy annak a vezető testvérnek, aki a pártban annyira élet-halál ura, mint Szálasi Ferencről ők szokták mondani, talán mégse illenék korszakalkotó intézkedéseit a maguk tényvalóságából kiforgatni, idegen köntösbe öltöztetni s főként annyi fáradtsággal — közérthetővé tenni. Annál kevésbé, mert a nép hamisitatlanul akarja élvezni a vezetőtestvér összes megnyilatkozásait. Mennél érthetetlenebbek, annál inkább. Avagy tán a trónöröklés rendjét szabályozó eszmevalóság átköltése kritika akart lenni? Mert ez lenne aztán a legszomorúbb.

Churchill tanácskozása de Gaulle tábornokkal

Amszterdam, november 26.
(Német Távirati Iroda.)

A brit hírszolgálat közlése szerint Churchill miniszterelnök hétfőn a miniszterelnökségen háromnegyed óra hosszat tartó tanácskozást folytatott de Gaulle volt francia tábornokkal. (MTI.)

Jugoszlávia letöri az árspekulációt

Belgrád, nov. 26. (NST)

A jugoszláv hatóságok erélyesen folytatják a harcot az árspekuláció és az áruhalmozás ellen. A most kiadott hivatalos kimutatás szerint október folyamán nem kevesebb, mint 1441 személyt büntettek meg elzárással vagy pénzbirsággal árdrágitás vagy áruhalmozás miatt. Kilenc árdrágitót internáltak. Szeptember hónapban az árdrágitás és áruhalmozás miatt elitélt személyek száma még csak 891 volt.

Roosevelt nem alakítja át kormányát

Washington, nov. 26. (NST)

A Fehér Házhoz közelálló körökben cáfolják azokat a híreszteléseket, hogy Roosevelt elnök rövidesen átalakítja kormányát. Nem igaz, hogy Stimson hadügyminiszter és Perkins asszony munkaügyi miniszter beadták volna lemondásukat.

A svájci költségvetésből törölték a népszövetségi hozzájárulást

Genf, november 26. (MTI)

Az 1941-i svájci költségvetési előirányzat népszövetségi hozzájárulás címén, amely az eddigi költségvetésben 446.000 svájci frankot tett ki, semmiféle tételt nem tartalmaz. Ugyanúgy törölték a népszövetségi szervezetek és az állandó nemzetközi döntőbiróság tételeit, amelyek eddig 4000, illetve 5200 frankot tettek ki.

Meghívó

Budapest ragyogó csodapalotájában péntektől a nagyszabású új revű, melynek címe:

Bál az Arizonában

Egy felejthetetlen báli éjszaka ezer meglepetése, hangulata, bája és művészi élménye.

Minden este fél 9-től 11-ig műsoros táncestély — délutáni árak mellett.

Szeretettel várja:
Miss Arizona

Tápai MDK

Résztvett a Kiskereskedelmi Vállalat Klauzál téri tárlathelyiségében a szeged képzőművészet gyüjteményes kiállitásán.

sz.g.:Megjegyzések egy képkiállitáshoz. Délmagyarország, 1958. ápr. 12.

Nyomtatott műselymek
40,70— 60,40 Ft-ig.
Tisztaselyem burett
95,00—135,00 Ft-ig.
Műselyem shantung
44,50 Ft.

Averell *Harriman* amerikai külügyminiszter-helyettes, aki *Kennedy* elnök személyes megbízottjaként érkezett Moszkvába, szombaton délután az Egyesült Államok moszkvai nagykövetségén sajtóértekezletet tartott.

»*Kielégítőnek*« nevezte a *Hruscsovval* és *Gromikóval* folytatott megbeszéléseit. Mint mondotta, a hosszas eszmecsere során sok kérdés szóbakerült, de tárgyalást csak a laoszi helyzetről folytattak. Az eszmecsere egyéb témaköreiben folytatott megbeszélésekről nem volt hajlandó nyilatkozni.

moshat

idő- és fényálló, rendkí
A házak külső falának
Kérjen szaktanácsot a f

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

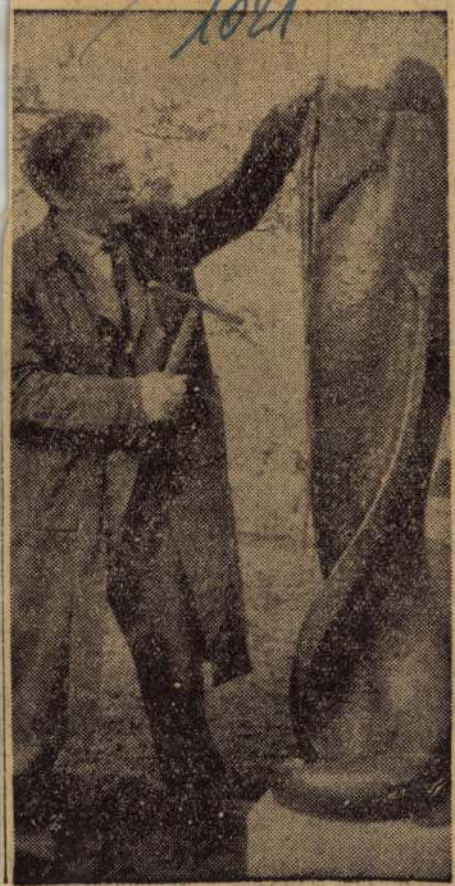
Tápai Antal

DÉLMAGYARORSZÁG

1963 ÁPR 2 d.

SZEGED ÚJ SZOBRA

1021

Szeged új szobra, Tápai Antal szobrászművész Hal című alkotása egyelőre még a művész műtermében áll. De a zsüri már elfogadta, s rövidesen végleges helyére, a strandfürdőre kerül. Képünkön a művész és alkotása.

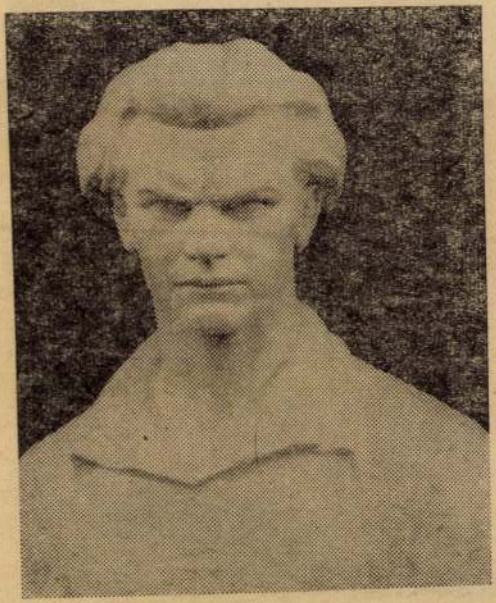
Tápai Antal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1962 DEC.
1021

Portrék József Attiláról

TÁPAI ANTAL szobra

teres és
3,— Ft er
CSAK NÁ

Ke

KERESKEDELMI VÁLLALAT

Gyorsaság, tiszta üze
resse fel szaküzletein

SZEGED
Mérey u. 15.
Kiss M. u. 3.

MAKÓ
Lenin tér 11.

KOMPLETT
RUHÁZATI VÁLLALAT

Má

a ru

NE MULASSZA EL AZ

a Komp

Szaküzleteink nagy áruválasz

Tápai Antal
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 FEB 18

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Szeged szobrai

1021

Tavasz

(175.) Az újszegedi liget egyik szobordísze Tápai Antal alkotása. Az 1963-ban felállított munka címe: Tavasz.

szemközött kötött, kis Szibéria adja a Szovjetunió-
szembőségű [illegible] hos tengeri folyókon fűtő-
veszik a szil
rebek és má
darak nem
bonához. A
letképpen
igen jól bev
sen érkeznek
delések a gy
géig több m
zetméter gá
anyaghálót
üzemben.

DEL-MAGYARORSZÁG

ÓRAKIÁLLÍ

Prázában
szovjet órak
nagy siker
lítást 30 000
tette meg. C
a Szovjetun
óraimportja
haladta a 7
Ez gyakorlat
lent, hogy
csehszlovák
szovjet órává

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., OTTÓ UTCA 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EZREK FEDÉL NÉLKÜL

A szünni nem akaró tró-
pusi viharok és esőzések kö-
vetkeztében több mint 10 000
ember maradt fedél nélkül a
dél-vietnami Da Nang vi-
dékén. A hatóságok szerint
az ítéletidőnek egyelőre nem

A kétegyházi Mezőgazda-
sági Gépészképző Intézet ku-
tatócsoportja a Gödöllői
Agrártudományi Egyetem-
mel karöltve kidolgozta a
kombájnosképzés új módsze-
rét. Az intézetben valóságos
kombájn-laboratóriumot ren-

SZEGED a hazai lapokban

1970/44

TARKANYI SZŰCS Ernő: Népi jogtudat Tömörkény István műveiben. **Ethnographia,** 2—4. szám.

TAPAI Antal: Adalékok a munka esztétikai kategóriáihoz. — Válasz Mészáros Mihálynak. **Művészet,** szeptember. [A szegedi szobrászművész alkotómódszeréről.]

GOTTWALD László: A „Szegedi Boszorkány Perek". (1.) [rész.] **Az Egészség,** október.

LAJOS Sándor: A Fotóklubok 6. Szegedi Szalonja. **Fotó,** október. [Kritika. Fényképekkel.]

MORVAY József: Dr. Kőszegi Dénes (1888—1970). **Gyógyszerészet, október.** [A szegedi egyetemi tanár nekrológja. Fényképpel.]

Társaságunk hírei. — [KOVÁCS László] K. L. Csongrád megye. — Előadóülések. **Gyógyszerészet,** október. [A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Csongrád megyei csoportjának rendezvényeiről.]

SZILY József: Maróczy Géza (1870—1951). 8. [rész.] **Magyar Sakkélet,** október.

Egy szegedi peremkörzeti gyermekorvos egyévi munkájának elemző vizsgálata. [Írta] Bakacsi Gyula, Szél Éva stb. **Népegészségügy,** október.

TÓTH Károly: Asztalisó fluorozási módszerrel elért fogszuvasodás csökkenés 3 év után Deszken. **Népegészségügy,** október. [A szegedi Fogklinika vizsgálata.]

KISS Ferenc: Mocsár Gábor: Égő arany. **Valóság,** október. [Könyvismertetés.]

1950—1970. — BICZÓ György: Idegenforgalom. **Tanácsok Lapja,** okt. 24. [A Szeged m. j. városi Tanács vb-elnökének nyilatkozata.]

A szovjet kultúra napjai. — Szegedi és pécsi ünnepségek. **Népszabadság,** okt. 25.

Másodszor. — Új szövőcsarnok. **Esti Hírlap,** okt. 26. **Magyar Hírlap,** okt. 27. [Az újszegedi kenderfonógyárban.]

Szegeden belvárosi palota a bányászoknak. **Esti Hírlap,** okt. 28.

65,30. — Tégla felváltotta Fejért a csúcslistán. **Népsport,** okt. 31. [Új országos csúcsot dobott a Szegedi VSE diszkoszvetője, Tégla Ferenc. Fényképpel.]

AROKSZÁLLASI Éva: Készülődés a kongresszusra. Szegeden, a Kossuth Zsuzsában és Vásárhelyen. **Ifjú Kommunista,** november. [A X. pártkongresszusra. Fényképekkel.]

FÉJA Géza: Magyarország felfedezése. **Új Írás,** november. [Mocsár Gábor: Égő arany című könyvének ismertetése.]

AZ FCI KÖZGYŰLÉSE VARSÓBAN

Kialakult gyakorlat, hogy az FCI éves közgyűlését a mindenkori elnök országában tartják. Az idén Edward Mykulski, a lengyel tagegyesület elnöke elnökölt, így a közgyűlést Varsóban tartották május 5-e és 11-e között.

A gondosan és jól szervezett közgyűlésen a tagegyesületek közül Belgium, Hollandia, Spanyolország, Olaszország, Svájc, Monaco, Ausztria, Svédország, Finnország, Jugoszlávia, Portugália, Luxemburg, Csehszlovákia, Brazília, Mexikó és Magyarország küldött delegációt, és természetesen a vendéglátó Lengyelország.

A közgyűlés Magyarország részére legjelentősebb eseménye kétségkívül elnökünknek, Dr. Sárkány Pálnak az FCI elnökévé történt megválasztása volt. A felszabadulás óta először foglalja el magyar kynológus a Fédération Cyn[illegible] néki szél[illegible] ebtenyés[illegible] ségének [illegible] MEOE é[illegible] kere is. [illegible] dete óta [illegible] emelked[illegible] anyagi b[illegible] zetközi me[illegible] érte el. [illegible] FCI-elnöki [illegible] vező tehe[illegible] szaktudását [illegible] hasznosítja majd és a jövő évben Magyarországon rendezendő FCI közgyűlés egy sikerekben gazdag évet zár le.

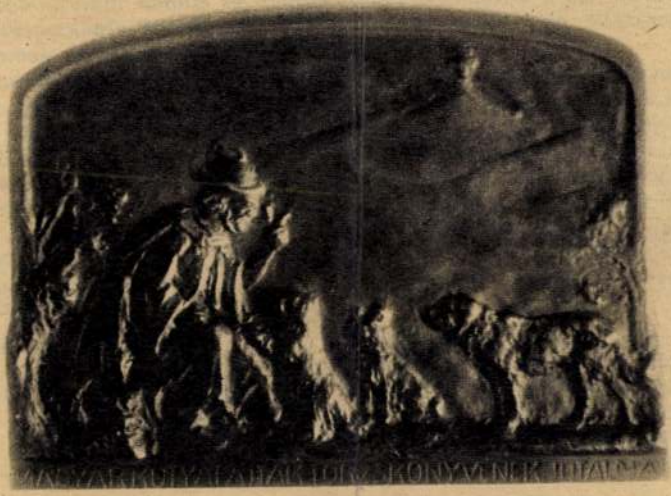
Az FCI vezetőségébe alelnökké Dr. Antonio Cabral-t (Portugália), tanácsadókká pedig R. Bandel-t (NSZK), P. Rub-ot (Svájc) és Prof. S. Pavlovich-ot (Jugoszlávia), választotta a közgyűlés.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

tás alapján Argentína. Ezzel 24-re emelkedett az FCI rendes tagjainak száma. (Egyébként a társult országsőt meghaladja a lengyel sportbarátaink által igen magasra helyezett szintet.

1021

A MEOE 70 ÉVE... A magyar fajták törzskönyvének megszületése tiszteletére, a század elején készített 115×85 mm nagyságú emlékplakett. Alkotója: Tápai Antal, Szeged

Tápai Antal

DÉLMAGYARORSZÁG
Szegedi
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tatok. A vendégek sztárja Nikolov, aki — milyen jó ezt közbeszúrni, mikor a Szegedi Szabadtéri Játékok idei programja miatt jöttem el kijevi színháznézőbe — Szegeden is óriási sikert aratott Kalaf szerepében! És itt a nyári szünetet sem ismeri a közönség. A legnagyobb strandidényre, júliusra is már most telt házai vannak a moszkvai Puskin Drámai Színháznak és a Jermelov Színháznak. És ne tessék nagyon elcsodálkozni, a Puskin Színház éppen hatvan előadást tart kijevi kiruccanásán!

Melyik volt előbb: tyúk vagy tojás; rajongó közönség vagy eleven színházművészet? Akadémikuskodó kérdés lenne. Egymásra utaló dolgok erős szövetsége ez. Mert a Szovjetunióban nagyon mély gyökerei vannak a színház páratlan kultuszának. Mást ne mondjak: a Kijevi Állami Akadémiai Opera és Balettszínház, ahová látogatóban érkeztem idei szegedi vendégszereplésük okán, éppen egy nagy jubileum mezsgyéjén áll. Színházlapjain fent mindenütt ezt olvashatjuk: százegyedik évad. A száz esztendőről mindjárt a kezembe is nyomtak egy szép emlékalbumot a színházban. Érdemes ebből néhány mondatot, néhány dátumot, néhány nevet kijegyezni.

A színház története Csajkovszkijjal kezdődik. Már az első években megfordult itt, hogy részt vegyen operáinak rendezésében. Aztán viától, Németországt is épp hogy csak v tek a Távol-Keletről rombolt Kijevbe, m ben elindultak euró dégszereplésre is. A reg után haladtak, s vészettel hódítottak séget, barátokat.

Kijev mindig vá szellemű színházi éle csekedhetett. Eredeti tatók egész sorát jeg emlékkönyv lapjai. A rán nemzeti balettnel apadhatatlanul gazda rásai buzognak a Sev Színházban. Ugya operában vagy balett egész világ színpada is a kijevi. Mondhatnám úgy is: semmi sem hiányzik a színlapokról. A már említetteken kívül csak néhány, időben és távolságban is nagy változatosságot mutató címet és nevet vegyesen: Aida, A nürnbergi mesterdalnokok, Bajadér, Coppélia, Giselle, Faust, Lohengrin, Spartacus, Hugenották, Don Quijote, Bajazzók, Parasztbecsület, Straussiána, Iván Szuszanyin, Seherezade, Ga- a szigeten is. Ha szabad így fogalmazni: Aszafjev balettjével csak Szegedre szerződtek. Pesten Melikov balettjét játsszák, a Nazim Hikmet elbeszélő költeménye alapján komponált és koreografált Legenda a szerelemről című balettet.

Következő levelemben szeretném majd bemutatni a Szegedre készülő színházat kicsit belülről, kicsit közelebbről.

Sz. Simon István

Szöveg nélkül

ár úr, bocsánatot jöttünk kérni.
ra kell mennem. Csendes úr, becsön-

róusain át. Nem bírom tovább. Italozásban is
megérzem, amikor elég. De most, ha akarom,
, és ívódik belém, még a ha-
a betegítő szédület.
ımli. Az órákon a fegyelem
tanár az iskolát is elkerüli.
en helyettesítünk. Dódi sza-
az újabbnál újabb hírekből.
ként két-három napot Pesten
használni a saját kocsiját.
n sokáig nem tudtam, mi csi-
nnét az erő, amely fasorokat
s ezerholdas vetéseket leta-
. Honnét a tölcsérekben dol-
nely kúpszárakat emel és ku-
sba. És forgat szárlevelet, és
teli a bámészkodó szemét.
z meg, semmit nem látsz meg.
ár semmit. Csak, hogy nagy
ög belé a fasor.
ıllott fekete üszkök takarták
gjaimat ijedtség, félelem, vá-
közeledése zsibbasztotta. Ta-
am az eseményeket, mert gú-
s egyedül. Velem az elvtár-
k, nem is léteztem számukra.
ttam hozzájuk kérdéseimmel.
égiscsak volt olyan közösség,
élkül is kiértettem magamat.
lólegelőn. És már harmadik
n osztály, ahol várták volna a
. Minden teremben lézengett
. azokkal összeültem, de ar-
tóhelyettes pisszentett le.
kívánatos az ön tevékeny-
! Persze, ugye, jobb marxis-
lja a lehetetlent is. Hát most
ását, jó? Ebből elegünk van!

(Folytatjuk)

Moderné válik, ami századvégi

Kevés Szegeden a műemlék, vigyázni kell rájuk

Múlt és jelen összecsapása: lehet-e gázkonvektor egy műemlékházban? Mosolygásra késztető kérdésnek látszik, pedig nem is olyan régen még vitatkoztak róla a tanács és a műemlékvédelem szakemberei. A Kelemen utcai jövendő színészszálló ekletikus épületének könyöklő alatti „tükrei" nem tűrték volna meg a konvektorszellőzőket, ha — ahogy az eredeti tervben szerepelt —, azok köralakúak. A múlt és jelent összecsapását végül sikerült elsimítani, a két fél megegyezett, hogy a négyszögletes díszekbe beillő négyszögletes konvektornyílások lesznek.

Kétféle múlt

A védelem a múlt nem mindegyik korszakának jár ki egyformán. Példa erre a Kárász utca mostani tatarozása, amely az épületek eredeti stílusának helyreállítását tűzte ki célul. Ez a tatarozás a századvégi múltat védi a húszas évek múltjával szemben, amelynek eltűnő portáljai egy korszak kíméletlen üzleti szellemének utolsó tanúi voltak.

Még azok a szegediek is naponta meg-megállnak gyönyörködni az új szépségekben, akik először makacsul ragaszkodtak a régihez. Az eredeti utcakép ugyanis most modernebbnek tűnik, mint a későbbi eltorzított.

Tudatos munka

Nem egyszerű a védett városképi jellegű utak és terek hasonló átalakítása. Nemcsak az a fontos, hogy a sortatarozás keretében hasonló módon újuljon meg a Széchenyi tér vagy a Tanácsköztársaság útja, hogy ennek szellemében szépüljenek meg a Lenin körút egyes szakaszai, az sem mellékes, hogy a nagy anyagi áldozatokat követelő felújítás után nem rontsa el semmi a városképet. A Kárász utcai új neonok már csak a műemlék bizottság engedélyével tervezhetők, nem állhat stílusuk ellentétben az építészetivel.

A világítás javulása azonban nemcsak a neonosításban lesz mérhető. A Széchenyi tér látványát hamarosan este is a nappali szépségben bontja ki a tíz korszerű, gombafedelű kandeláber, egy ilyen lámpa kerül a Klauzál térre is. Az már nemcsak a hivatalos szerveken fog múlni, hogy az ily módon megszépített városrészek most már a rongáló kezektől is védve legyenek.

Törhetetlen szobrok

Hovatovább a köztéri szobroknak nemcsak esztétikai szempontból kell hibátlannak lenniük, ugyanilyen előny lesz szilárdságuk is. A Dankó-szobor hegedűfejének letörése köré már egész legendát kerekített az újmódi népképzelet, de azt kevesen tudják, hogy a Tisza Lajos-szobor kubikos mellékalakjának vaskos kőkezét sem kímélték a „műpártolók". Három-négy éven át rendszeresen letörték, míg végül Tápai Antal szobrászművész ókumulálta ki, miként lehet törhetetlenné tenni a sokszor megcsonkított kezet.

A műemlékek, védett városkép szempontjából leggazdagabb I. kerületben 117 szobor és emléktábla van, rendszeres gondozásuk évi ötvenezer forintba kerül. Közös kincs ez, egyik aranyfedezete a város idegenforgalmának, ezért kell különös gonddal ügyelni rá.

Mindennapi gondoskodás

Sokféle lehet ez a védelem: a tatarozóé, aki lelkiismeretesen végzi munkáját, a plakátragasztóé, aki véletlenül sem csúfítja el az újjávarázsolt falat, a városlakóé, aki tisztának őrzi meg a környéket. Az egységes szemléleté, amely — például — nem tartja helyesnek, ha a híres szegedi Pantheon egyik oldalát díszletraktárnak használják.

Az idő azokat igazolja, akik hisznek ennek a szemléletnek előtérbe kerülésében. Nemcsak a Kárász utca már láthatóvá vált szép példája igazolja őket, de az a pályázat is, melyet a városi tanács írt ki szét- s összeszerelhető szabadtéri nézőtér megtervezésére. Szeged nem különösebben gazdag műemlékekben, ami van, mindannyiunk mindennapi gondoskodásával marad fenn a jövőnek.

Veress Miklós

szobás, esetleg másfél szobás, összkomfortos lakással. Magasföldszinti vagy I. emelet jöhet számításba. „Március" 4077 jeligére a Sajtóházba.

Házaspár részére külön bejáratú, bútorozott szoba kiadó. Bécsi krt. 16., VII. em. 28.

Keresek külön bejáratú üres helyiséget házaspár részére. „Megegyezünk" 4048. jeligére a Sajtóházba.

napi 2 órai otthoni munkáért térítés nélküli összkomfortos albérletet adnék a Belvárosban. „Otthoni munka 77 761" jeligére a Hirdetőbe.

Eleseréléném három szoba, összkomfortos, földszinti lakásom, másfél szoba, összkomfortért és egyszoba összkomfortért. Emelet nem akadály. „Két lakás 77 701" jeligére a Hirdetőbe.

2 lánynak albérlet kiadó. Érd.: 3-tól. Gyöngytyúk u. 18.

szoba kiadó, azonnalra is. Török u. 6., I. em. 9. sz.

Fiatal értelmiségi házaspár üres, külön bejáratú szobát keres. „Egy és fél évre 77 823" jeligére a Hirdetőbe. x

Eleseréléném egy szoba, konyha, spájz, előnyös kialakítású lakásunkat kétszobásra. Megegyezünk. Szeged, Bercsényi u. 15.

Rendes fiú szobatársat keresek 15-re. József A. sgt. 82.

Tapai Antal

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DEC 14

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

Szeged szobrai

1021

Juhász Gyula

(1883—1937)

(173.) A József Attila Tudományegyetem Ady téri épületében, az Irodalomtörténeti Intézet folyosóján áll Juhász Gyula portréja. Az alkotás Tapai Antal szegedi szobrászművész tehetségét dicséri.

hetnek vi
ző fiatal
munkások
sünk tová
lentkezés:
krt. 33., 1

PNYV
keres azo
gályos, la
tekercsel
és női s
rítónőket
ket betö
kat bet
Gyárunk
keztetés,
alkalomm
vásárlás,
szerződé
bad szo

A Te
tóipari
felvételr
perfekt
nisztrát
relőt, l
bádog-
lőt, kő
kásokat
Szt. László u. 8/a, [illegible]
előadónál. xDK. 1569

TECHNIKUSI beosztásba alkalmazunk bármilyen érettségivel rendelkező férfidolgozót. Jelentkezés november 17-én 9—17 óráig. Meteorológiai Obszervatórium, Bajai út 11. S. 101 427.

Adminisztratív munkakörbe érettségizett munkavállalót keres a Papírértékesítő Vállalat, Moszkvai krt. 4. S. 101 551

Fővárosi jártassággal rendelkező gépkocsivezetőt, szak- és segédmunkásokat felveszünk. Vasipari Ktsz, Kátai köz. xS. 101 368

A Szegedi Járási Tanács [illegible] B. Pénzügyi Osztálya felvételre keres gép- és gyorsírónőt. Jelentkezni lehet a Járási Tanács V. B. Pénzügyi Osztály vezetőjénél, Szeged, Széchenyi tér 9., I. emelet 101. szoba. Illetmény a 116/1960. (12) MüM. sz. utasításra és a jelenlegi lehetőségekre figyelemmel kerül megállapításra. xDK. 1579

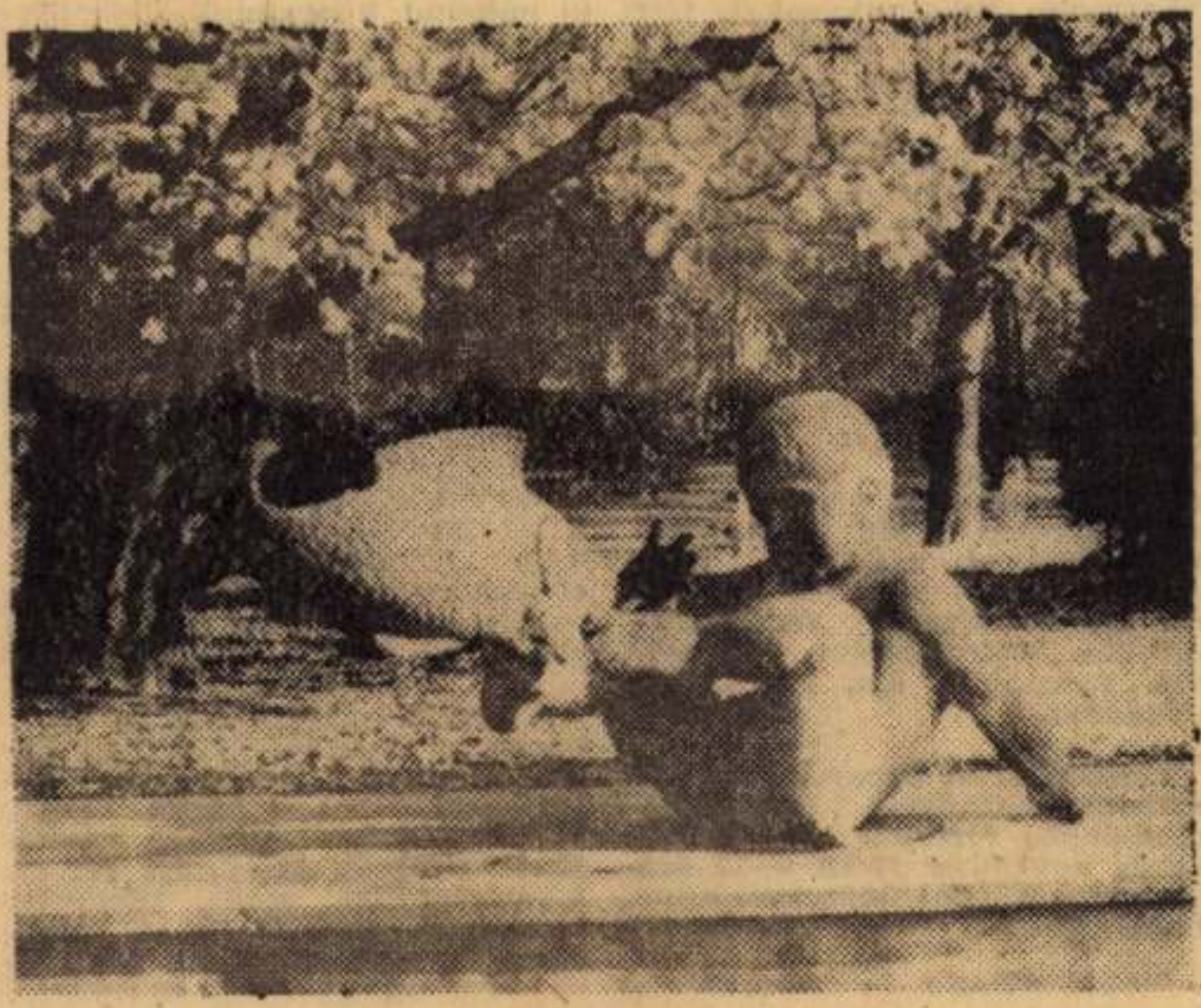
A szegedi Felszabadulás Mg. Tsz erő és munkagép szerelőket vesz fel, mezőgazdasági gyakorlattal rendelkezők előnyben. Jelentkezni lehet a tsz Rózsatanyai gépműhelyében (Sándorfalvi út mellett). xS. 101 320

DELMAGYARORSZÁG
Szeged
NOV 1959
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1021

Szeged szobrai

Tápai Antal

Halas fiú

(99.) Tápai Antal szegedi szobrászművész neobarokk stílusú kútfigurája az újszegedi liget bejáratát díszíti. A bronzszobor 1959-ben került jelenlegi helyére.

Érdel
irodá
Telef

A B

sportlovasokat,

baromfigondozókat

Teljes ellátást.

ösztöndíjat biztosítunk.

JELENTKEZHETNEK

a 8 általános iskolát elvégzett

14—17 éves fiúk.

A jelentkezéseket írásban kérjük március 15-ig

a személyzeti osztály címére elküldeni.

OSI TÖRTÖK.

Tápai Antal
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 FEB 26

Szeged szobrai

102

Móra Ferenc (1879—1934)

(186.) A Sportorvosi Intézet falán látható Móra Ferenc emléktáblája, amelyet Tápai Antal készített. Móra 1932—34 között lakott ebben a házban.

megérkezett Tano Colov, Csehszlovákiából Frantisek Hamouz, Lengyelországból Piotr Jaroszewicz, Magyarországról Apró Antal, Mongóliából Damdingijn Gombazsav, a Német Demokratikus Köztársaságból Gerhard Eiss, Romániából Gheorghe Radulescu.

k találkozó

A két küldöttség egyetértett abban, hogy ez idő szerint hasznosnak bizonyulnak a szakértői szintű kapcsolatok, s ezeket továbbra is fenntartják.

A szovjet és az amerikai küldöttség legközelebbi plenáris ülésének időpontját később tűzik ki.

Szerződés

tanácsa

a csapatok és a törzskarok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tápai Antal

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 DEC 11

1021

Az én világom

Tápai Antal szegedi szobrászművészt mutatja be a *Bartók Béla Művelődési Központ* holnap, pénteken este 7 órakor kezdődő estje. A helyszíni szoborbemutatóval egybekötött, „Az én világom" című rendezvényen *műsoros tárlatvezetésre* kerül sor, amelynek keretében Tápai Antal vall művészi céljairól, munkásságáról; a szobrászművész legkedvesebb verseit, zeneműveit *Végvári* Tamás színművész, valamint *Bodó* Árpád zongoraművész tolmácsolja. A műsort *Hemmert* János festőművész vezeti, szerkesztő *Laczó* Katalin. A művelődési központ Tápai-estje után más szegedi alkotókkal is megismerkedhet a közönség, hasonló rendezvények keretében. A képzőművészek, írók, költők saját alkotásaik bemutatásával, személyes vallomásokkal tárják fel belső világukat. A tervek szerint évente három-négy ilyen összeállításra kerül sor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK

Tápai Antal

1971 ÁPR 22.

LÉNIN-SZOBOR SZEGEDEN. Lenin születésének 98. évfordulója alkalmából vasárnap Lenin mellszobrot avattak Szegeden. Tápai Antal szobrászművész alkotása a szegedi sajtóház előcsarnokában kapott helyet.

Koszorúzás. A bergen-belse-

nozgalom erejét adó egy-

legnagyobb vállalata

IPARI VÁLLALAT

ÁRUHÁZBAN ÉS
OLTBAN KAPHATÓK

V" MÁRKA

IZLÉS!

ÓSZÖVETKEZETEK!
állítással ajánlunk

inőségű és fazonú

ákat

-

at

és Felsőruházati Nagyker.
u. 8. sz. Telefon: 114—76.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Tápai Antal

1968 MÁR 2 3

1021

Emlékmű a Sárgán

A felszabadulás előtti években a szegedi és a környékbeli kommunisták illegális találkozójának gyakori színhelye volt a Tisza—Maros torkolatának füzes területe. Sok harcos megmozdulás elhatározása, sok szervezett akció gondolata született meg itt.

E múlt ma is élő résztvevőinek kezdeményezésére 1963-ban a Sárgán működő Tömörkény István üdülőtársulat emlékművet állíttatott. Tápai Antal szobrászművész alkotta a hatalmas méretű szimbolikus tiszai kavicsot, amelyen felirat emlékeztet a régi találkozókra. E mű akkor ideiglenesen készült el csupán, s végleges befejezésére most kerül sor, amikor a folyam parti része kőfalat kapott, s nem kell tartani tőle, hogy ha a Tisza kiönt, kimossa az emlékmű alól a talajt.

A szegedi II. kerületi tanács és az üdülőtársulat a benyújtott javaslatok közül a napokban kiválasztotta a legalkalmasabbat, s megbízta Tápai Antal szobrászművészt a munka elkészítésével. Az emlékműre fémlemezből kovácsolt ötágú csillagot ábrázoló dombormű kerül, ugyanakkor parkosítják környékét, s díszkőkorláttal veszik körül a területet. A munkálatok anyagi fedezetét az üdülőtársulat biztosítja. Az emlékmű avatására előreláthatólag május 1-én kerül sor.

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 DEC 3
SAJTÓHÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 41
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

47. Tel.: 12-482.

Szaporítóteleprő származó továbbtenyésztésre alkalmas New-Hampshire

naposcsibe

előjegyzést január, február hónapra megkezdtük. 1000 db-on felüli vásárlás esetén helyszínre szállítjuk. Keltetőállomás, Kiszombor, Tel.: 9.

„Gyógyító növények"

könyv, RAPOTI—ROMVAR kapható. Gyógynövény Szaküzlet.

7—8 fős

lakatosbrigád

állást változtatna. Ajánlatokat fizetésmegjelöléssel kérjük. „Univerzális" 1655. jeligére a Sajtóházba.

Gépk
figye

eztük új
i-karban

as teher
ok nagyja
ergépkocs
zépjavítás

SZEGED, VÁSÁRHELYI P
Telefon: 15-491.
VÁLLALUNK:
személygépkocsi, tehe
futó- és középjavítás
műszaki szemlére el
Karambolos gépkocsil
SZEGED, TOLBUHIN SGT
szervizállomás.
Telefon: 15-061.
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, S
szervizállomás.
Telefon: 236, 87

AF
VÁ

Szeged szobrai

1021

Tápai Antal

Evezős

(114.) A kétszeres életnagyságú alumíniumszobor Tápai Antal alkotása; 1959-ben állították fel a felső Tisza-parti csónakház előtt.

Tápai Antal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 MÁJ 16.

— TÓTH SÁNDOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁT holnap, vasárnap déli 12 órakor nyitják meg Tápai Antal szobrászművész a Horváth Mihály utcai képtárban.

TÓTH BÉLA

— „Mi, janicsárok" c. regényem *nem* a népi kollégisták életéről szól, hanem a népi kollégiumok országos szervezését követő időszak „hőseiről", tehát azokról a kétkezi fiatalokról, akik az 1949 őszén indult, ún. „kísérleti évfolyam" hallgatói voltak a szegedi egyetemen — vallja kitüntetett művéről Tóth Béla. — Magam is tagja voltam ennek az évfolyamnak. A szakérettségisekkel egyidőben pásztorítottak be bennünket az egyetem padjaiba — egyenesen az eke szarva, a gyalupad, esztergapad mellől, vagy épp a lovak nyergéből, ahogyan Kovács Palit, regényem hősét is, az egykori mezőhegyesi csikósbojtárt . . .

Tóth Béla — akit az ifjúság számára írott, „Köszörűs Kádi" c. mesefüzér, valamint az „Atya, fiu, szentlélek" c., a falusi átalakulás drámáját árnyaltan ábrázoló regénye kapcsán kedveltek meg az olvasók — tanári diplomát szerzett, majd rövid egyetemi tanársegédeskedés után a szegedi Somogyi Könyvtár tudományos munkatársa lett. Új művében sem kerülgeti óvakodva az ún. „kényes kérdéseket", hanem sokoldalúan, összetetten, a jellegzetességeket nevükön nevezve, jóízű érzékletességgel ábrázolja ennek a pionírsorsú fiatalságnak küzdelmeit, harcait. Azokét a fiatalokét, akik esetleges tévedéseik, nyerségeik ellenére is mindig a közéleti és egyéni becsületesség útján iparkodnak maradni, s kemény következetességgel igyekeznek az egyetemet követő évek bonyolultságában, szövevényességében is egyenes gerincű, nyílt tekintetű, a szocialista etika normái szerint érző, gondolkodó s cselekvő bajtársakká lenni.

E művéért, s a Tiszatáj-ban folytatásokban megjelenő Tisza c. kiemelkedő szociográfiájáért részesült a megtisztelő kitüntetésben.

ERDÉLYI MIHÁLY

A kiváló szegedi festőművész egész életművét reprezentáló kiállításáért részesült a kitüntetésben.

„Erdélyi Mihálynak Szegeden kellett maradnia, hogy az arab mesék láncolatához hasonló módon megörökítse ezt az adottságokban és lehetőségekben hívő, tényekre épülő, harcos, de egyensúlyos világot." (Tiszatáj, 1968. II.)

SZ. SIMON ISTVÁN

— Ha már magamról beszélhetek, hadd beszéljek a hivatásomról, amellyel mindig teljes szívvel azonosítottam magamat. Egy ENSZ-statisztika szerint a különböző foglalkozási ágakban dolgozó emberek közül az újságírók átlagkora a legkisebb. Többször gondoltam már arra, hogy jó lenne sokáig élni, s talán lehetne is, mérséklettel, nyugalomban. De az élet hosszát nem évekkel mérem. Éppen hivatásom gyakorlása közben találtam föl a szüntelen mozgás örömét, az örök nyugtalanság, a fölfokozott tempó boldogságát. Azonos idő alatt kétszer-háromszor-ötször annyit lehet éli — vagyis: látni, tapasztalni, dolgozni.

— A kitüntetésben ennek a sajátos életformának a megbecsülését érzem. Publicisztikai munkásságért először adott alkotói díjat a városi tanács. Személyes öröm, hogy éppen rám gondoltak, de a hivatás tisztelete, hogy az újságírásnak egy bizonyos színvonalát már alkotásnak minősítik.

— Sokszor leírtam és magyaráztam, hogy a mi társadalmunk legnagyobb hatású fogalma a munka. És minden munkába beleérezheti az ember az alkotás örömét. Fölemelő érzés, hogy most ezt a mindent átható elvet ilyen megbecsülő gesztussal érzékeltették velem.

— Fogadkozni illenék most: így meg úgy fogok dolgozni. De hiszen én még azt a luxust sem engedhettem meg, hogy a díj átvételének napján csak ünnepeljek. Dolgozunk, s természetesen mindennap többre törekszünk. És a társadalmi figyelem, megbecsülés ilyen légkörében mindig többre is jutunk.

CSETRI LAJOS

„Kezdetben főként általános esztétikai kérdések foglalkoztattak, erről tanúskodnak esztétikai vitacikkeim és Lukács-kritikáim. Az egyetemi munka az irodalomelmélethez közelített: doktori disszertációm az irodalom fejlődésének stílustörténeti koncepcióját vizsgálta (1965), a Tiszatáj-beli kisregény- és történelmi regény-vita nyitó cikkei, ill. a Lukács regényelméletéről írot tanulmány pedig műfajelméleti érdeklődést jeleznek. Az irodalomtörténet is főleg elméleti vonatkozásban foglalkoztat: egy nagyobb munkán dolgozom Döbrentei Erdélyi Múzeumának irodalomszemléletéről. Hoszabb távon pedig a magyar felvilágosodás kora lírai műfajainak történetét és elméletét szeretném vizsgálni. Az élő irodalom kritikai figyelése mindezekkel párhuzamos: ez mindennapi feladatunk." (Tiszatáj, 1969. 9.)

SZEGED ALKOTÓI DÍJASAI—1969

KARIKÓ TERÉZ

Az ismert operaénekesnő az elmúlt színházi évadban nyújtott kiemelkedő művészi tevékenységéért, kivált a szabadtéri játékok ez évi műsorán Bizet Carmen című operájának Micaela szerepében nyújtott magas színvonalú művészi alakításáért kapott alkotó díjat. Persze, egy ilyen kitüntetés nem csupán egy évben, egyetlen produkcióban mutatott művészi munkát igazol.

— A főiskola után Olaszországban tanultam, Salvatore de Tommantól, Tito Schipa magániskolájában. 1960-ban debütáltam Szegeden — az Anyeginban. Azóta és majdnem minden évadban énekeltem hősszerepeket, így a Nabucco, az Othello, a Don Juan, a Nyugat lánya és más zenedrámákban.

Az idén a szabadtéri Carmenjéről megjelent kritika Karikó Teréz teljesítményét kiemeli: „. . . Kitűnően, látványosan nőtt fel hírneves társaihoz — bárhol megállja a helyét a világszínpadon . . .”

— Külföldön ezeddig nem szerepeltem. Budapesten is egy ízben énekeltem. Amolyan beugrásszerűen, a Nabuccóban. Szeretem Szegedet. Kőszínháza és a dóm óriás színpada — egyelőre — kielégítik művészi vágyaim. Az opera mellett az oratórium is kedvelt műfajom. Az idei évad ifjúsági programjában preklasszikusok és romantikusok műveiből összeállított ária- és dalesteken szerepelek majd.

TÁPAI ANTAL

Itt a Tisza partján immár 40 éve él, dolgozik, alkot. Sok-sok köztéri szobor tanúskodik apadhatatlan városszeretetéről.

— Ahogy erőmből tellett, mesterségbeli tudásom gyarapítására törekedtem. Igyekeztem az anyag tövényszerűségeit megismerni, anyagban gondolkodni. Szeretem a konkrét formákat: a biztos szerkesztést követelő fát, a tömörséget sugalló követ, a kemény formákra, mozgásra, lendületre kényszerítő fémeket. Az anyagot gonddal, szeretettel, ám gyakran minden tartalék erőmmel és akaratommal is alakítom. E hozzáállás határozza meg szobrászi mivoltomat.

Egy, már napvilágot látott kritika így vall a művészről: „Benne van a nagyok elpusztíthatatlan hite, akarása, szépség keresése, és a helyi táj, az alföldi vidék zamata, melynek ízét az itteni nép típusait tükröző szobrai maradandóan őrzik.”

— Szeged számomra alap, keret és lehetőség. Minden emlékem és ebből fakadó formakincsem, képzeletvilágom ide köt. Emberi és művészi fejlődésemnek minden kellékét itt találtam. Úgy érzem, Szeged szolgálatában saját legbelsőbb lelki érdekeimet is szolgálom.

A kiváló szobrász a fiatalabb tehetségek képzésében is maradandót alkotott. A szegedi Iparművészeti szakközépiskola alapító tagja, s több éven át helyettes igazgatója.

A felszabadulás óta eltelt 25 év alatt kifejtett gazdag képzőművészeti alkotó munkájáért, művészetszervező és művészetoktatási tevékenységéért áll az idei alkotó díjasok között.

FENÁKEL JUDIT

Fenákel Juditot jól ismerik s szeretik az olvasók, kivált a nőolvasók, hisz róluk ír, az ő problémáikat veti fel s „feszegeti” igényesen, sokoldalúan, őszintén.

Jobbára a kisváros olykor ma is fullasztó levegőjében, sok vonatkozásban megcsontosodott szokások között vergődő asszonyhősei jó ismerősei a mai sorskérdések iránt érzékeny olvasónak.

A „Tíz nap vidéken” c. kötet negyedik kötete immár az írónőnek, s csakúgy egy képzeletbeli kisvárosban játszódik, mint az előző, az „Akvárium” című: „Az újságíró-mesterség hétről hétre végigjáratja velem ugyanazokat a helyeket, s az alföldi városka virágos főterével, az emeletes házak mögé bújó falusi utcáival, helyi erkölcseivel és megrögzött szokásaival úgy otthonom, hogy egyben haragosom is. Megszoktam, de megszeretni nem tudtam ezt az atmoszférát, s iránta érzett elégedetlenségemből — azt hiszem — még további írásokra is futja” — vallja az írónő. S csakugyan „futotta”: a „Széll Margit” című regényében szintén a kisvárosi atmoszféra ellen lázad, a vidékies korlátoltság, az anakronisztikus szokások, a korszerűtlenné nevetségesedett élet- és szemléletmód, a rosszízű provincializmus ellen.

Újabb regényeiért méltán nyerte el a városi tanács művészeti díját a népszerű szegedi írónő.

..... Kötve 29,50 Ft
..... Kötve 16,— Ft

épületek, s a dunaújvárosi
tett tervezői tevékenységért,
lep megyaloštitasában kitel-
vállalat mérnöke. Tarjánte-
gedre közöztött, hogy Sze-
Öt éve csupán, hogy Sze-
székének tanácselnökévé lan-
egyetem épületszerkezeti
dapesten maradt a műszaki

Mint kiváló diplomás, Bu-
lyebbre tekintettek.
embereik, a díj odaítélői mé-
gedi ember. Jólehet a szak-
ció" — amolyan „konzek-
hatni — munkámból — mond-
hisz munkáinkról ért,
— Zavarbaejtően jóleső
a kitüntetés. Váratlanul ér-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1965 DEC

TISZATÁJ
Szeged

NK

..... Kötve 24,— Ft
..... Fűzve 10,50 Ft
t ..... Kötve 110,— Ft
..... Kötve 34,— Ft
..... Kötve 100,— Ft
..... Kötve 34,— Ft
..... Kötve 40,— Ft
..... Kötve 39,— Ft
t ..... Kötve 50,— Ft
..... Kötve 75,— Ft
..... Kötve 60,— Ft
R ..... Kötve 63,— Ft
..... Kötve 60,— Ft
..... Kötve 32,— Ft

..... Kötve 25,— Ft
..... Kötve 32,— Ft

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

Címem: Odess

Dimitrij Tyurtyubek keresi magyar

A múlt év végén szovjet testvérvárosunkban, Odesszában vendégeskedtem. Kollégám, Dimitrij Tyurtyubek arra kért, segítsünk neki megkeresni azt a nagyszerű magyar embert, aki 1945 februárjában, a legnehezebb percekben barátként fogadta, s ezzel megmentette az életét. A nevét és a címét azonban nem volt ideje megtudni. Megegyeztünk, hogy emlékezetből leírja a 24 évvel ezelőtt történteket, s elküldi a Délmagyarországnak.

A levél — amely újságcikknek is rendkívül érdekes —, néhány nappal ezelőtt megérkezett, s mi, felszabadulásunk 24. évfordulóján készséggel adjuk közre lapunkban. Abban a reményben tesszük ezt, hogy olvasóink közreműködésével sikerül megtalálni azt a férfit, aki odesszai kollégánkat, a felszabadító szovjet hadsereg egykori tisztjét önzetlenül támogatta.

Mivel a felszabadító harcok akkor Fejér megyében zajlottak, a levelet elküldtük a Fejér megyei Hírlap szerkesztőségének is azzal a kéréssel, hogy a Délmagyarországhoz hasonlóan közölje azt.

F. NAGY ISTVÁN

Kedves magyar elvtársak! Azokban a napokban, melyekről szó esik, nem voltam újságíró. Egyszerű szovjet katonaként szolgáltam, aki — mielőtt magyar földön járt — megismerte az 1941-es év visszavonulásának keservét, Sztálingrád nehéz napjait, a dühödt hitlerista hadseregek fölött aratott nehéz győzelmek örömét. Saját, szovjet földünkön négyszer sebesültem meg és légnyomást kaptam.

Soponya és Csősz

Az az eset, amelyről tájékoztatni akarom Önöket és Soponya, valamint Csősz községek lakosait, 1945 februárjának elején, Székesfehérvártól mintegy 25—30 kilométerre történt. Ezekben a napokban a hitleristák dühödten kapaszkodtak minden maréknyi magyar földbe. Tizenegy tankhadosztályt vetettek be ellenünk, egyes frontszakaszokon katonai, technikai fölényt biztosítva maguknak. Nehéz harcok, véres ütközetek folytak. Az elkeseredett ellenállás ellenére a németeknek vissza kellett vonulniuk. Elfoglaltuk a Henrik-tanyát, majd további két lakott települést, kiértünk a Sárvíz csatornához, átkeltünk rajta az ellenség tüze ellenére, és egy öntözött területen túlhaladva elfoglaltuk Soponya falut.

Aknavető szakasszal együtt haladva, a gépkocsiátkelést biztosító egyetlen híd közelében, estefelé egy házba tértünk be. A házigazda akkor 45 éves lehetett, feleségével és 17—18 év körüli lányával lakott ott. Nagyon barátságosan fogadott bennünket, jó barátokként, kedves vendégekként kínált. Mi hálásan megköszöntük ezt, és tovább mentünk támadási hadrendben.

Ismét támadni kezdtünk, és elfoglaltuk a Soponyától 2—3 kilométernyire levő Csősz községet. Véres harcot vívtunk. A németek bevetették ellenünk nehéztankjaikat, a Tigriseket is. Áttörték védelmi vonalunkat és elfoglalták Soponya községet, ami már mögöttünk volt. Két zászlóaljunkat ily módon bekerítették. Bonyolult és tisztázatlan volt számunkra a helyzet. Éjjel a hare váratlanul megszakadt. Feltétlenül szükségünk volt kapcsolat teremtésére további egységeinkkel, erősítésre, valamint összehangolt cselekvésre, hogy az ellenséget szétverjük.

Úgy határoztunk, hogy az éjszaka leple alatt behatolunk Soponyába, azaz áthatolunk az ellenség védelmi vonalán, és összeköttetést teremtünk parancsnokságunkkal. Akkor alhadnagy voltam és a zászlóalj Komszomol szervező titkára. A választás rám esett.

Éjjel kiérve Csősz falu határába, óvatosan kezdtem előrehaladni a szántóföldön át. Miután egy kilométernyit mentem — gondoltam, hogy már áthaladtam a németek védelmi vonalán — az országút felé indultam. Fehér köpenyt viseltem és az akkori időszak géppisztolyával — PPS — voltam fölfegyverezve. Ebben az öltözékben éjjel aligha lehetett fölismerni bennem, hogy szovjet tiszt vagyok. Szerencsésen kiértem az országútra, köröskörül csend honolt. Ezután beértem Soponyába, és az egyetlen főutca közepén indultam tovább. Egy lélekkel sem találkoztam, az út mentén tépett szerszámú lovak barangoltak. A házak üreseknek tűntek. Kezdtem megérteni, hogy a németek az egész falut elfoglalták, de továbbra is az út közepén haladtam. Nem találkoztam senkivel. Mégis abban a hitben ringattam magam, hogy valahol a falu végén megtalálom a mieinket.

Veszélyes helyzetben

A falu végéhez érve bementem abba az udvarba, ahol azelőtt gazdasági szakaszunk állomásozott. Üresen állt. Megnyitottam a nagy ház ajtaját, és rögtön egy német vadászkutya vetette rám magát. Világossá vált előttem: németek vannak itt. Becsaptam az ajtót, és az udvarról kifutva elfordultam a sarok mögött. Merre tovább? Vissza? Vagy előre, az egyetlen híd irányába, amelyik Soponyából vezetet? Távolabb elárasztott öntözéses mezők voltak. A híd minden bizonnyal biztosítva van, ott feltétlenül német őrség áll.

És ekkor eszembe jutott a híd melletti szélső ház gazdája. Egy pillanatra sem kételkedtem abban, hogy együttérez velünk. Nem volt gazdag ember, és megértette, hogy a szovjet hadsereg az ő családjának is a szabadságot hozza, és a nemzeti fölszabadulást. Jóindulatú ember volt, ráadásul szlovákul is beszélt. Orosz, ukrán szavakat használva, meg tudtam értetni vele magam:

— Vannak németek a házukban? — kérdeztem.

— Nincsenek, jöjjön be! — mondta gyorsan.

A gazda láthatóan emlékezett rám. Gyorsan becsukta mögöttem az ajtót, és közölte, hogy két házzal odébb SS-katonák vannak.

A ház középső részében ült a földön a házigazda felesége és leánya. A földön petróleumlámpa pislogott, gyenge fényt árasztva. De így is tökéletesen láttam az asszonyok izgatott arcát. Ez az ember, aki beengedett házába, saját és egész családja életét tette kockára.

Megvizsgáltam géppisztolyom, fegyvertára át volt lőve. Veszély esetén tehát csak egyszer tudtam volna lőni. A gazda meglátta a sérülés nyomát géppisztolyomon és így szólt:

— Ne adja meg magát! Az SS nem ejt foglyul, lelő mindenkit, még a sebesülteket is.

Azt válaszoltam, hogy sohasem adom meg magam elevenen. Van egy gránátom. Csak a mellemhez kell szorítanom, és letépni a biztosítékot.

— Menjen az erdő felé! — tanácsolta az asszony.

Eleinte nem értettem. Az erdő szót a szlovákok és oroszok nem egyformán ejtik. Akkor kijött velem az udvarba. Hallottam, hogy lánya sírvafakadt.

Magát kockáztatva

A gazda, életét kockáztatva, a ház sarkán is túljutott és az erdő irányába mutatott, melynek sötét sávja körülbelül fél kilométernyire húzódott.

Elindultam, de mintegy 20 méterrel odébb beszakadt alattam a jég. Kimásztam a jeges, kásás vízből, kiöntöttem csizmáimból a vizet, és elindultam az erdő felé. Újabb 50 méter után ismét jeges fürdő következett. S ez még néhányszor megismétlődött. Persze, valahol a közelben volt egy ösvény is, de éjjel azt nem tudtam kifürkészni.

Sikeresen elértem az erdőhöz, átmentem az országúton, és kiértem egy keskeny nyomtávú vasúthoz. Előtűnt a hold is. Közben a németek felfedeztek, jobb felől valaki felkiáltott: Halt! Gyorsított tempóban haladtam tovább. Mögöttem géppisztolysorozat hallatszott, de a golyók már nem érhettek el.

Rövid találkozás

Sikerült megérkeznem egységeinkhez. A következő napot az ellentámadás előkészítésének szenteltük, majd késő este Soponyát megközelítve, „hurrá" kiáltással vetettük magunkat a német állásokra. Támadásunk annyira váratlan és lendületes volt, hogy a németek rendezetlenül futásnak eredtek. Másfél kilométernyi üldözés után elfoglaltuk a dombokon levő szőlőst és védőállásokat építettünk ki. Két nap múlva, amikor már teljesen fölszámoltuk a bekerítést, Soponyába indultam, annak az embernek a házába, aki nem csupán életemet mentette meg, hanem segített a német fasiszta megszállóknak magyar földről történő kiűzésében is. Örömteli, de rövid volt a találkozás. A háború elválasztott bennünket egymástól.

Sajnos, nem tudom annak az embernek a nevét, nem tudom a címét sem. Pedig mennyire szeretnék hálát mondani neki! Kérem Önöket, aki ismeri ezt az embert, közölje velem nevét és címét. A háza annak a hídnak a közelében található, amelyik a Soponyába vezető úton van. Ez a szélső ház a faluban, a Sárvíz öntözőrendszerének csatornája mellett.

A címem: Odessza 59. Novoszjolov utca 36., 36-os ajtó.

DIMITRIJ TYURTYUBEK

---

szabadulási

pályamunkákat számozzuk, s a zárásakor — 1969. szeptember *avazólapot is elhelyezünk a Dél-ágban,* hogy olvasóink megje-nelyik írások nyerték meg tet-*legtöbb szavazatot elnyerő há-olvasók díját kapja:* 600, 300, forintot. A szerkesztőség mun-alakuló *zsüri egy 1000 forintos 0 forintos második és egy 600 madik díj sorsáról dönt.* A rásokért megküldjük a szoká-*iumot.*
ényt 1969. október 11-i lapunk-közzé.
nkon minden olvasó részt ve-em hivatásszerűen foglalkozik l, újságírással. Közösségek — szakkörök, úttörő őrsök, szo-ádok stb. — kollektív munká-mel fogadjuk.
ti munkákat *teljes névvel és jük* beküldeni *Délmagyarország ge, Szeged, Magyar Tanács-útja 10. címre,* a borítékon fel-*ubileumi pályázat".*

ldön

Somogyi Károlyné felvétele

las József, Varga József, és Láposi Mihály

bálkoztam, de ott nem volt hely. Szüleim földművesek, arra felénk mindenki be-széli, hogy jó dolguk van az olajosoknak. Gondoltam, megpróbálom...

és mennyi fogyasztunk

endelkeznek. telezhetően arra követ-hetünk, hogy munkával ább lekötött tály túl ke-törődik a lelő táplál-al.
toknál kel-vitamin el-l csökken-ehet a be-ekre való hot. Ugyan-vizsgálatból az is, hogy eseti pacien-sokkal ma-az A-vita-rtalék, mint a szívbajosoknál, a vérkeringési és légzési zavarokkal küzdőknél. A legkisebb A-vitamin tartalékokkal a rákos betegek rendelkeznek.

A kutatócsoport mindebből arra a következtetésre jut, hogy a krónikus betegeknél és a 30—40 év közötti egészségeseknél az eddiginél sokkal nagyobb gondot kell fordítani a helyes táplálkozásra és az A-vitamin ellátásra.

Tápai Antal 1021

Szeged szellemi karaktere

Az utóbbi időben megélénkültek a viták Szeged szellemi életéről. Nem csodálható tehát sem az, hogy a most alakult *Szegedi Művészklub* első vitaestjének témájaul éppen ezt az aktuális kérdést választotta, sem az, hogy ez a kérdés a viták iránt egyébként eléggé langyos érdeklődést tanúsító szegedi közéletben *rendkívül nagy érdeklődést* váltott ki. Ez a felfokozottság egyaránt dokumentálható a megjelentek és a vitában résztvevők meglepően nagy számában, valamint az anket hangulatában, atmoszférájában. A vitaindító előadás megtartására — mint már jelentettük — a Művészklub *Erdei* Ferenc akadémikust, a Hazafias Népfront Országos Tanacsának főtitkárát kérte meg, aki nemcsak közismert szegedi kapcsolatai — itt járt egyetemre, itt katonáskodott, rokonsági kötelékek miatt is kötődött a városhoz, ma pedig a *Magyarország felfedezése* című könyvsorozat számára *Szeged és környéke* szociográfiáján dolgozik —, hanem eddigi tudományos működése következtében is alkalmas e fontos téma exponálására.

Somogyi Károlyné felvétele

Erdei Ferenc vitaindító előadását tartja

Bevezetőjének gondolatébresztő izgalmasságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy utána tizenhárman szólaltak fel: *Bárdos* Pál író, *Csaplár* Ferenc tanár, *Fazekas* István, a városi tanács művelődésügyi osztályának munkatársa, *Kedvessy* György egyetemi tanár, *Mocsár* Gábor író, a szegedi írócsoport titkára, *Papp* Gyula, a városi tanács vb elnökhelyettese *Papp* Lajos költő, *Petri* Gábor sebészprofesszor, országgyűlési képviselő, *Szabó G.* László, a városi pártbizottság munkatársa, *Tápai* Antal és *Tóth* Sándor, szobrászművészek, *Vántus* István zeneszerző és *Vinkler* László festőművész. A vita este hattól megszakítás nélkül három és fél órán át, fél tizig tartott.

A múlt és a hagyományok

S a vita valóban vita volt. Nemcsak párhuzamosan egymás mellett futó vagy összeölelkező, találkozó gondolatok hangzottak el, hanem egymással szembefordulók, egymásnak feszülők is; a felszólalók többször, mintegy ellentpontként, módosították vagy kiegészítették a bevezetést, vitába szálltak vele.

Erdei Ferenc bevezetője a földrajzi helyzet elemzéséből indult ki, rámutatva, hogy Szeged négy eltérő jellegű táj, a Duna—Tisza köze, a Bácska, a Bánát és a Viharsarok érintkezési pontjainak középpontjában fekszik. Szeged arculatát ezeknek a tájaknak összefutó energiái formálták, alakították. Ez energikus növekedéssel járt együtt, már az ókorban is, amikor egyebek közt a Dunántúlt és Erdélyt összekötő, Baján át vezető út adott fontosságot a városnak. A török időkben Szeged környéke elpusztult, s a város a környék földjeinek birtokosa lett, de ez egészen sajátságos, kollektív földbirtokolás volt. Szeged sem ekkor, sem később *nem lett földbirtokos-központ,* földbirtokos urak, dzsentrik telephelye, s nem volt még a kapitalizmus korában sem, amikor az iparfejlődés kibontakozott — s ez nagyon jelentős Szeged karaktere szempontjából — *vármegyeközpont.* A város karakterének meghatározó tényezői között nagyon jelentős viszont *a polgáriság fejlettsége,* — a parasztság között is erőteljes vilt a polgárosodás — s a középkortól kezdve fejlett szegedi *kereskedelem.* A felszabadulás után, a szocializmus építésének első évtizedében Szeged perifériáira szorult. Az utóbbi tíz évben fejlődése nagymértékben *meggyorsult.* A város *megyeszékhely* lett, központi helyeztét tehát az igazgatási formák is igazolták, nagymértékben fejlődött itt a *könnyűipar,* a legújabb időkben pedig megjelent az olaj- és a vegyipar, mindennek következtében jelentősen növekedett munkásosztálya, s hazánk idegenforgalmának egyik központjává vált, amelyben kiemelkedően nagy szerepe volt és van a nyári feszitválnak.

Problémafelvetés, gondolatindítás

Így exponálva a témát érkezett el a bevezető előadás tulajdonképpeni tárgyához, valamint az anket egyik legrokonszenvesebb vonásához. Nevezetesen ahhoz, hogy *nem törekedett* elhamarkodottan felületes meghatározásokra, megállapításait nem nyilvánította vitathatatlanoknak, hanem inkább — további vizsgálatokra serkentően — *a problémákat vetette fel,* gondolatokat indított el, régi, megszokott és sokak által elfogadott formulákat kérdőjelezett meg. Jellemző volt ebből a szempontból ahogyan a bevezető Szeged szellemi arculatának rajzát megközelítette. Mielőtt vállalkozott volna arra, hogy ezt a karaktert megfogalmazza, Erdei Ferenc — rámutatva a meghatározás nehézségeire — inkább azt hangsúlyozta, hogy *mi nem jellemzi* Szeged kulturalis képét. A városnak nincsenek *úri, vármegyei hagyományai,* s ez természetesen érződik a mai városképen is. Nem számottevő továbbá Szeged szellemi arculatában *a paraszti hagyomány,* a paraszti jelleg. Viszont mint tradíció jelentkezik a *katolikusság, az erőteljes polgáriasodás, s a munkásmozgalomban bizonyos „bezárkózó" hagyomány.* Hogy ezek ma milyen arányban és mértékben élnek, hogy mennyire mennek át mai jelenségekbe, természetesen nehéz kérdés, és még további vizsgálatokat igényel, annyi azonban biztos, hogy hatásuk *a jelenben is érvényesül.*

Az irodalmi hagyományok értékelése kapcsán a bevezető egyebek közt azt fejtegette, hogy a két nagy regényírónak, a rövid ideig Szegeden újságíroskodó Mikszáthnak és Gárdonyinak, tulajdonképpen semmi köze sem volt a városhoz, s a későbbiek, József Attila és Radnóti Miklós csak vendégek voltak itt. Szeged reprezentánsai: Tömörkény, Juhász és Móra. Ezt az értékrendet a felszólalók közül többen *vitatták,* hangoztatva, hogy ha csak a táj, a hely jellegének irodalmi megnyilvánulásait vesszük figyelembe az írói műnek világokból, azok, akiknek művei tágabb határú területeket fognak át, szükségszerűen kimaradnak, pedig a valóságban *beletartoznak* a szegedi értékrendbe.

A tájjeleg egyébként az anket egyik *vitatott* problémájává vált. Több felszólaló, írók, költők képzőművészek vitatták a tájjeleg *dominálo szerepét* az értékrend kialakításában, rámutatva többek között arra, hogy az ilyen törekvések például a vásárhelyi festészetben egészen a parasztromantikáig elvezettek. Fontosabb és az értékrend kialakításában előbbrevalóbb *a nagy emberi mondanivalók kifejezése.* Végső megállapodás, „határozat" természetesen ebben a dologban sem született, végül is azonban az elhangzottakhoz talán az állt legközelebb, amit a vitaindító Erdei Ferenc a zárszóban összegezett. Mint példára a *bartóki modellre* hívta fe a figyelmet, vagyis a népi és az emberi, a táj és az egyetemes összefoglalásának, egybeötvözésének olyan módszerére, amely ma is követhető.

A tudományokról szólva a vitaindító egyebek között kiemelte, hogy a direkt tájhoz kötött tudományokban, például a történelemben és a néprajzban, magától értetődőleg jelen van Szeged, általában azonban a tudományokban a szegedi karaktert *nyilvánvalóan nem mutathatjuk ki.* A szegedi természettudomány világszerte ismert nagy teljesítményei *hatnak a város karakterére,* de pontos körvonalazásuk nehéz.

Mind a bevezető, mind a vita elismerte, hogy a képzőművészet „szegediségének" meghatározása még nehezebb és még problematikusabb. A legfőbb forrás e tárgyban Vinkler Lászlónak a Művészetben megjelent tanulmánya, amely a szegedi arculatot éppen a sokféleségben, az összetettségben jelöli meg.

A jövő

Mindezek után, megállapítva, hogy *Szegednek nincs olyan tömény karaktere, mint például Debrecennek (Szegednek az a karaktere, hogy nincs karaktere* — fogalmazta meg találó szelleméssel később az egyik hozzászóló), foglalkozott a bevezető azzal — s ezt is igen élénk vita kísérte —, hogy *milyenné alakítsuk a jövő Szegedének szellemi arculatát.* Szeged sorsát a többi négy vidéki nagyvárossal *együtt* kell tárgyalni, s azon kell munkálkodni, hogy ezek a vidéki városok — jó értelemben — Budapest „ellenpólusai", partnerei legyenek, hogy aki ezekben a városokban él, ne érezze magát „száműzöttnek". Történelmi folyamatról van itt szó, nem rövid lejáratú ügyről: hatása, eredményei nyilvánvalóan hosszú évek múlva jelentkeznek majd.

A dinamikusabb fejlődésben — mint a felszólalók rámutattak — rendkívül nagy szerepe van a decentralizálásnak. Bár — mint a felszólalók kiemelték — a város markánsabb szellemi életét nem lehet *pusztán* kormányintézkedésekkel biztosítani, hanem szellemi produktumokkal, nyilvánvaló, *nagyon fontos,* hogyan bánik a város a szellem embereivel, akarja-e, tudja-e segíteni őket, többek között abban is, hogy Szegeden maradjanak, itt telepedjenek le.

Ezzel kapcsolatban, az itt-maradással és a vándorlással összefüggésben, szellemesen mondotta Vinkler László, hogy Szeged arculata állandó mozgásban, változásban van, *„üröllomás",* ha tetszik. Rendkívül nagy Szeged „átmenőforgalma", s a város karakterét ez határozza meg. Az anket azt a gondolatot lényegében elfogadta, azzal, hogy ez a tény *ne mentsen fel* az itt levő értékek megtartásának kötelezettsége alól.

A három és fél órás vitában felvetődött összes problémát lehetetlen itt részletezni, de mégcsak utalásszerűen érinteni is. Azt azonban a vita szerteágazó volta ellenére is kiemelnénk — az elhangzott zárszó alapján —, amiben a tanácskozás résztvevői *egyetértettek.* Ezek közül az első és legfontosabb, hogy most valami *igen biztató periódus kezdetén vagyunk* — bizonyos értelemben a vita puszta ténye is ezt igazolta —, hogy *együtt vannak a feltételek* ahhoz, hogy Szeged karaktere markánsabban fejlődjék, s hogy abban, amit decentralizálásnak nevezünk, Szegednek a többi vidéki nagyvároshoz képest *sajátos előnyei vannak.* Egyetértett az anket abban is, hogy a szellemi karakter formálásában a két egyetemnek és a főiskolának, általában a tudományos műhelyeknek *elsőrendű szerepe van.* Vita alakult ki viszont — mint már utaltunk rá — a hagyományok, a történetiség jelentőségének kérdésében.

Végezetül azt kell kiemelnünk, hogy bármenyire érdekes, izgalmas is volt ez az anket, nem lezárásnak, hanem *kezdetnek* kell tekintenünk. Kezdetnek egy olyan vizsgálódáshoz, amely Szeged szellemi arculatának felvázolásához a jövő érdekében tud hozzászólni.

Ökrös László

Tápai Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1970 FEB -3

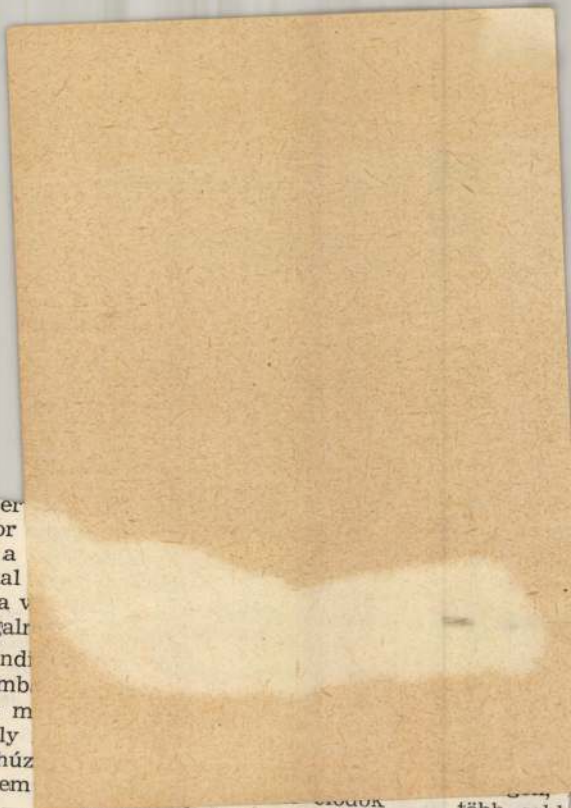
TISZATÁJ
Szeged

A Bartók Béla Művelődési Központban

„Az én világom" címmel indult művészportré-sorozat december 12-én. A rendezők célja, hogy a szegedi képzőművészeket s alkotásaikat minél sokoldalúbban mutassák be az érdeklődőknek. Képzőművészekkel indul a sorozat, de írók, zeneszerzők, tudósok bemutatását is tervezik.

Az első esten a vendégeket Tápai Antal szobrászművész felállított művei fogadták — főként lemezdomborítással készült portrék.

A bevezető után — melyben a művész életéről, műveiről, kiállításairól, művészetpedagógiai és művészetszervező tevékenységéről esett szó — Hemmert János festőművész vetítette

ember
akkor
lem a
sokkal
va" a v
nyugalr

Mindi
koromb
lehet m
osztály
kell húz
ha nem
után — „nagy" szegedi költő. Ilyen babérokra akkor sem aspiráltam, amikor lapszerkesztője, rovatvezetője voltam a Tiszatáj-nak. Túléltem ellenségeim gyűlöletét és barátaim szeretetét. Így

több, sokk
és még tö
nemzetten
sadalom s

KRÓNIKA

diapozitíven a műveket, s közben Tápai Antal vallott alkotásairól, művészetesztétikai elveiről, Szegeddel való kapcsolatáról. A műsorban megszólaltak azok a versek is, melyek közel állnak a művészhez. Juhász Gyula, József Attila, Szabó Lőrinc és Ady verseit Végvári Tamás színművész, a Bartók- és Debussy-műveket Bodó Árpád zongoraművész tolmácsolta.

jdonságok!!!

Bánk Bán — opera 3 felvonásban
teljes előadás
József Komlóssy Erzsébet, Ágay

Telefon: 188-290,

Tápai Antal

DÉLMAGYARORSZÁG

1964/FEB/12

1021

„Nagytakarítás" az árkádok alatt

Tápai Antal szobrászművész tanítványai, az ipari szakközépiskola diákjai jelentek meg a napokban az árkádok alatt, hogy megkezdjék a szobrok védelmében a »tavaszi nagytakarítást«.

A fiatalok vállalták a Pantheon szobrainak karbantartását. Létrákat vittek magukkal, s kis seprűkkel láttak munkához.

Először a város alapítását ábrázoló domborművet tisztogatták meg a rárakódott portól, majd a nemzetünk nagyjairól készült portrék kerültek sorra.

Mire kitavaszodik, az árkádok szobraj is megújhódnak.

*

Fent: Létráról tisztogatják a szobrokat.

Lent: Klukovics Ilona Izsó Miklós portréját portalanítja.

kat, a többséggel viszont nem törődött. De én janak. De ha valaki ma a szocialista
arra kérem ezeket

...sán megkezdődik az egyetemisták és főiskolások tíznapos népművelési gyakorlata, amelyen több mint 350 hallgató vesz részt 17 felsőoktatási intézményből. Baranya, Békés, Bács-Kiskun, Borsod, Fejér, Csongrád, Hajdú-Bihar, Nógrád, Somogy Szabolcs, Szolnok, Tolna és Zala megye mintegy 90 községét keresik fel a fiatalok. A gyakorlat célja: a falusi ismeretterjesztő, felvilágosító munka segítése, az ottani KISZ-szervezetek támogatása, tartós kapcsolatok kiépítése az egyetemek, főiskolák és a falvak KISZ-szervezetei között.

Darvas József és Dobozy Imre Prágában

Darvas József, az írószövetség elnöke és Dobozy Imre, a szövetség titkára kedden az európai szocialista országok írószövetségei képviselőinek tanácskozására Prágába utazott.

Halálos közlekedési baleset

Tegnap a déli órákban Szegeden, a Kelemen utcában közlekedő villamos, melyet Katona Mihály, Szeged, Pacsirta utca 12. szám alatti lakos vezetett, elütötte az előtte azonos irányban, a villamossínpár között kerékpárral haladó Homolai Jó-

híres énekesek műsorából. A novella mesterei. 22.00 Hí... 22.10 Időszerű nemzetközi kö... rek. 22.30 A Magyar Ál... Hangversenyzenekar hangve... nye. 23.05 Versek Bartókról. ... Hírek. 0.10 Rudy Hirigoyen ... pez-operettekből énekel.

PETŐFI RÁDIÓ

6.10 Torna. 6.30 Hírek. 8.00 ... rek. 14.00 Schirmer: Szólistá... parádé. 14.10 Időjárásjelentés. 14.25 Operettmuzsika. 15.00 Hírek. 15.05 Afrikai vagyok! 15.25 Dvorzsák: VI. szimfónia. 16.10 Iskolarádió. 16.25 Könnyűzene. 17.00 Hírek. 17.05 Kürti Etelka és Bella Klára hangversenye a stúdióban. 17.40 Orvosi tanácsok. 17.45 Lányok, asszonyok. Budapest: 33 kilométer! Riportfilm Szentgyörgypusztáról. 19.20 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 19.45 Puskin rajzni. Szovjet kisfilm. 19.55 Szökjetés a szerájból. Mozart operájának tv-változata. Az Intervízió műsora Prágából. 22.00 Hírek. Tv-híradó. (Ism.)

Közlemények

x **Felnőttek** tánctanfolyama kezdődik február 17-én, hétfőn este fél 8 órakor Zászló u. 2. sz. alatt. Tanfolyamvezető: Tiszayné Szabó Steti. Jelentkezni lehet (telefonon: 48-13) és a helyszínen. x

x **Az öregedés** problémái címmel dr. Adámffy József orvos tart érdekes előadást a Juhász Gyula Művelődési Otthonban, február 14-én, pénteken délután 5 órai kezdettel. Belépés díjtalan. Minden érdeklődőt szívesen látunk. x

x **Az Építők** Művelődési Otthonában (Kossuth Lajos sgt. 53.) ma este 6 órai kezdettel Mi az erkölcs? címmel érdekes előadást tart Bodó Károly, a KISZ politikai munkatársa. Utána ingyenes filmvetítés.

Gyászközlemények

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férj, testvér és rokon, **BAKACSI FERENC JÁNOS**, életének 58. évében hosszú, súlyos szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 13-án 15 órakor lesz a Dugonics-temető ravatalozójából. Gyászoló család. Ősz u. 32/a sz. 1008

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett feleség, édesanya, nagymama. **MAKRA ANTALNÉ Almási Teréz**, életének 69. évében rövid betegség után elhunyt. Temetése f. hó 13-án 14 órakor lesz az alsóvárosi temető ravatalozójából. Gyászoló család. 1010

Lapunk kiadóhivatala (Klauzál tér 3. alól) a Magyar Tanácsköztársaság útja 10. szám alá, a Sajtóházba költözött.

Hirdetési és kiadói ügyeket február 12-től új helyiségünkben intézünk.

1968 JUL 7

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

el ugyanaz. A:
át azt a 4 in
moly segítség
szabályok bet
sek megtételé
dalmi tulajdo
mindenkinek
tely egyre er
tökéletesen
Csongrádon?"

Ez a ké
lősségérzetből
igazgatójában fogalmazódott meg. A város vezetői is hasonlóképp nyilatkoznak. A felelősség „elhárítása" írásban megtörtént. Kié hát a felelősség? S ki meri azt állítani, hogy nincs szükség Csongrádon állami tűzoltóságra, mert 1961 óta az „önkéntesek" megfeleltek feladatuknak? Eddig szerencsére nem pusztított a tűz. De mi a garancia arra, hogy ezután sem fog?

Anélkül, hogy felesleges rémeket, a vörös kakast festeném Csongrád kék egére, illő komolysággal kérdem: nem volt-e elhamarkodott intézkedés az állami tűzoltóság megszüntetése? Az iparosodó város nem kérheti-e, hogy szervezettebb, színvonalasabb tűzvédelemben részesüljön? Az orvosok azt szokták mondani: legeredményesebb gyógyítás a betegség megelőzése. Mivel a bútorgyáron kívül számos üzem, szövetkezet, termelőszövetkezet, lakóház, sőt Csongrád vonzási körzetébe tartozó községek vagyonának védelméről van szó — százmilliókról —, ezért tárjuk a nyilvánosság elé a tényeket és az érveket. S nem tagadhatjuk le a kételyt sem, amelyet mind többen hangoztatnak Csongrádon: vajon az önkéntes tűzoltók gyorsan és eredményesen be tudnának-e avatkozni egy nagy tűz esetén. Hangsúly a gyorsaságon van! Mert az ördög nem alszik! A tűz ördöge sem!

BÁLINT GYULA

Sokoldalú elemzések

Megjelent a Nemzetközi Szemle júliusi száma

A Nemzetközi Szemle júliusi számában vezető helyen közlik Alexander Dubcek beszámolóját a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának 1968. május 29-én tartott plénumán. Alexander Dubcek foglalkozik a Csehszlovákiában végbemenő demokratizálódási folyamattal, kitér a jobb- és baloldali szélsőségekre és körvonalazza Csehszlovákia, valamint a Csehszlovák Kommunista Párt Politikájának irányát, amely a jelen körülmények között helyesen jelöli meg a célt. John Williamson: Robert Kennedy egy beteg társadalom áldozata című írásban foglalkozik a Kennedy-család legutóbbi tragédiájával, amelyen át vázolja az amerikai politika lényegét is. Bert Baker: Ahol életforma az erőszak című cikke hasonlóan a Kennedy-gyilkosságból kiindulva néhány összefüggést mutat be az amerikai erőszak-politika és a vietnami háború között. E témakörrel foglalkozik J. Jersova: A vietnami háború és a jobboldali veszély növekedése az Egyesült Államokban című cikkében. Részletezi az amerikai társadalom ellentmondásait és kronológikus áttekintést ad ezeknek az ellentmondásoknak a kiéleződéséről. A Nemzetközi Szemle több cikke foglalkozik még az Egyesült Államokban uralkodó állapotokkal, a franciaországi eseményekkel, valamint a nyugat-németországi helyzettel a „nagykoalíció" időszakában. A többi között Luigi Pestalozza: Miért fél a nyugatnémet kispolgár című cikkében is az említett témakört takarja.

A Nemzetközi Szemle júliusi számában több könyvismertetés található.

endeletek között

ÉMÉTGYŰJTÉS KÖRE

t perifériára is.
tennünk itt egy ellent-
nnál is inkább, mert a
többsége aligha olvasta
rendeletköteget. For-
sal szentesítette ugyan a
vonatkozó — s általá-
irányelveket, de nem
rehajtásának eddigi ta-
várható következmé-

5. §: „1. A ház- és épü-
annak helyben nem
megbízottja (házfelü-
na ilyen nincs, úgy a
gondoskodni a ház
, illetőleg az üres telek
áró tisztántartásáról".
Az üzlethelyiségek és
előtti gyalogút a he-
használója (állami
vetkezet, kereskedő,
teles az 5. §-ban fog-
a nyitvatartás ideje
n tisztán tartani — te-
arra, hogy a szemét az
ységből keletkezett-e,

ük hát?

SI TILALMAT

k néhányat a rendele-
szerűségét a mostani
árosfejlesztés indokol-

Tilos például a Korona mögötti szanálásra ítélt ódon üzletek, lakások között melléképületeket, garázsokat is emelni. Értékükkel növekedne ugyanis a kártalanítási költség. Mint ahogy a lakásgond növekszik, ha lebontásra váró lakásukba — akár albérlőként is — beengednek családokat a háztulajdonosok — nehezen bizonyítható, de nyilvánvaló anyagi ellenszolgáltatásokért.

A városkép védelmét és fejlesztését hasznosan szolgálja az az állásfoglalás, amely csatornázott utak mentén csak kivételes esetben engedélyezi földszintes ház építését. A közművesítés tetemes költsége így kamatozik több makói javára, s egyben városiasodik is Makó.

Nemcsak a lakhelykultúra kíván ilyen szigorú intézkedéseket hanem sokak olvasmány-igénye is. Ezért büntetik

A PONYVAÁRUSOKAT

és más szennyirodalom terjesztőit, szintén ezer forintra. A piacon elvétve fordul elő, de a zugkereskedelemben gyakoribb a krajcáros füzetek árusítása. Még gyakoribb ismerősök közötti kölcsönzése.

Ezt azonban aligha tilthatná rendelet. De a szellemi szükséglet alacsony színvonala és a garázdaságok rendszerint közös eredetűek — nem csak Makón.

RAFFAI ISTVÁN

1021 Tápai Antal

Vendégünk:

TÁPAI ANTAL

Elég ritka eset a művészettörténetben, amikor az alkotó neve mellé még életében jelzőt tapaszt a közvélemény. Ez — vitán felül — elismerést, rangsorolást, sőt: körülhatárolást is jelent, de talán még ennél is többet — jelez emberi magatartást, tartalmaz művészi hitvallást, sugall légkörteremtő erőt. Nem ok nélkül tapadt *„Szeged szobrásza"* Tápai Antal neve mellé. Bizony nem ok nélkül: közel hét évtizede ebben a városban él, szervez, tanít és alkot, fáradhatatlanul. Az alkotó és a város viszonyáról hadd idézzem Szelesi Zoltán 1958-ban írt cikkének néhány sorát: „Egy életen át gyúrta, dögönyözte, alakította a lelketlen anyagot, hogy sokunk számára elevenné tegye. Birkózott sárral, kővel, fémmel, hogy mind hívebben kifejezze e város népének szellemét, életerejét. Benne van a nagyok elpusztíthatatlan hite, akarása, szépségkeresése és a helyi táj, az alföldi vidék zamata, melynek ízét az itteni nép típusait tükröző szobrai maradandóan őrzik."

Ez Tápai Antal — Szeged szobrásza!

☐ *Sok vitája van Tápai mesternek másokkal az anyag és a technika összefüggéséről. Érdekes lenne erről szólni...*

— A szobrászat terrenuma az anyagátalakítás. De nem az anyag belső törvényszerűségeinek ismerete nélkül, mivel az anyag lényege megszabja az alakítást. A szobrász ezt a feladatát ellátni csak invencióval és emócióval ötvözött magas szintű technikai tudás birtokában képes. A szobrászat át is váltott már technikai értékek kutatására. Én is ezt teszem elszántan, tudatosan is, ösztönösen is. Ezért fáj, ha a kiállításokon mesterségbeli ügyetlenségekből elnyúzott anyagot látok, tenyérnyi darabokból hegesztett, folt hátán folt műveket, amiket stíluskövetelményként, stílusértékként tálalnak a közönségnek. A formabontásnak és a formakereső törekvéseknek az anyagban rejlő lehetőségeit vitték át szobrászkollégáim egy újra divatba jött nemes anyagba, a vörösrézbe. De nem vették figyelembe, hogy az új anyaghoz új kiindulási pont is kell, különben hamis eredményeket kapunk. A szobrászat új technikai törekvéseinek félremagyarázása az a hegesztő divat, minek tanúi lehetünk ma a magyar szobrászatban. Anyagszerűtlenek ezek a vörösréz lemezekből darabolt és hegesztett munkák. A vörösréz az a matéria, amelynek részecskéi nyújtás, elvékonyítás nélkül is eltolhatók az anyagban, mert nagy a kohéziója. Tehát szétdarabolni indokolatlan. Az anyag lényegét megőrizve szülessen a forma...

☐ Mélységes anyagszeretet csendül ki szavaiból. Honnan ered ez a szeretet? Eredete életútjával kapcsolatos. A kisteleki parasztgyerek (1902-ben született) 14 éves korában géplakatos-kazánkovács inasnak áll. Rajzkészsége fejlett és sok hasznát veszi ennek. Jó ideig kőfaragással is foglalkozik és innen kerül a Képzőművészeti Főiskolára, ahol mint Szentgyörgyi István, Kisfaludy Strobl Zsigmond és Bori Jenő tanítványa, 1931-ben diplomázik. A város ekkor is mellette áll: ösztöndíjjal segíti tanulmányai alatt, de megkapja a Ferenczy-díjat is tehetsége, szorgalma elismeréseként. Szegeden végleg megtelepedve kezd dolgozni.

☐ *Szeretik újnak feltüntetni azt a technikát, amit alkalmaznak már olyan sokan és amit Tápai mester is alkalmaz. Talán erről is van különvéleménye...*

— A szóban forgó technika nem új, élő műfaj volt a XVI. században Magyarországon. Nálunk legnagyobb hagyományai ennek a technikának vannak. Csak két szót emlékeztetőül: hermakészítés — ötvösművészet. Nincs új a nap alatt. A múltban kérdést intéztek sokakhoz: mi a modern? Én Babits meghatározását fogadom el, aki — körülbelül — így fogalmazott: a hagyományok ismerete, plusz még egy kcsi. Ehhez tartottam magam mindig. Realistának. Törekvésem az volt és ma is az, hogy az embert a saját érzéseivel, indulataival rögzítsem az anyagban. Ezért iparkodtam az anyagok törvényszerűségeit megismerni. Anyagban gondolkodni. Szeretem a konkrét formákat és a biztos szerkesztést követelő fát, a tömörséget sugalló követ, a kemény formákra, mozgásra, lendületre kényszerítő fémeket. Az anyagot gonddal, szeretettel, erővel és akarattal alakítom. Ez a hozzáállásom az anyaghoz határozza meg szobrász mivoltomat. Szeretnék *m a i* lenni, miután — vallom — a konzervatív szemlélet termelte ki a giccset, a modern szemlélet a blöfföt.

☐ *Évtizedeken át szervezett, tanított Tápai Antal Szegeden. Nem ment ez sokszor művészetének rovására...*

— Bizony ment. Volt időszak, amikor az iparművészeti szakiskolát szerveztem, közel négy év esett ki az alkotói időből. De voltam vándoroktató üzemekben. Ez adott impulzust ahhoz, hogy kutassam azt a valamit, aminek a hatására a testi-lelki robotból szívesen végzett munka válik. „Munkák és napok" címen szinte egy élet tapasztalatait gyűjtöttem össze erre vonatkozóan. Jó volna egyszer ezt megvitatni.

☐ *Alkotó erejének még teljében van Szeged szobrásza. Mit rejtenek a tervek...*

— Mindenekelőtt koncentráltságot. Kissé szétaprózódott az életem, szétforgácsolódtam magam is. Művészetem technikáját, mint szakmát szeretném megfogalmazni. Készülök egy Katona József portré domborításra és még egy-két dologra. Érzek még annyi fűtöttséget magamban, hogy — mint eddig — egy darab lemezből, direkt alkotva fejlesszem ki a szobrot. Kell ez a fűtöttség, mert mint a szakócáját faragó ősember indulata, emberré válásának izzása látható az eredményen, úgy hordozza minden kalapácsütés az alkotó érzelmi hullámzását, indulatait. Ezek hordozzák a szoborprimér értékeit. Ezt tanácsként is mondom a fiatalabbaknak...

☐ *Megdöbbentő, milyen keveset tudtam elmondani Tápai Antalról a fenti sorokban. Bocsánat ezért a Mestertől és az olvasótól egyaránt...*

SZABÓ ENDRE

set, ha ezek a hibák a kül-
ő, burkoló részeken jelent-
eznek, de ha az önhordó
arosszériák teherviselő ele-
eit támadta meg az oxidá-
ló, súlyosabb következmé-
yekkel kell számolni. A
ervszerű megelőzéssel sok
későbbi bosszúság és költség
lkerülhető.

űnei

sítja az ablakemelő mecha-
izmus és a zárszerkezet al-
katrészeit, sőt sok esetben
megtámadja a belső oldalról
a karosszérialemezt is. A
emez rozsdafoltjait dörzs-
apírral távolítsuk el, a fel-
ületet zsírtalanítás után lás-
uk el festékréteggel. A moz-
gó-forgó alkatrészeket meg-
isztítás után kenjük be
avmentes zsírral.

A kocsiszekrény festékré-
egének kisebb lepattogzásai-
nál ugyancsak tisztítsuk meg
a fémfelületet, és megfelelő
zínű zománcfestékkel javít-
uk ki a hibát. Nagyobb fes-
ékleválást nem ajánlatos
ázilag pótolni, a gittelés,
dapozás és az eredeti szín-
el megegyező zománcozás
nár nagyobb szakértelmet
génvel.

"ruhában"

elmet is biztosít, mivel
gyúttal vékony víztaszító
téteggel is bevonja a felüle-
et.

A nikkelezett, krómozott
líszítőelemeken is nyomot
agynak az időjárás viszon-
agságai. Nem kell megijedni
ttől, ha a fényes részeket
zürkésbarna oxidréteg von-
a be, puha ronggyal való
rőteljes dörzsölés, oxidoldó
asztával való bedörzsölés
után visszanyeri eredeti ál-
apotát. Mind a políranyа-
gok, mind a krómpaszták
azonban csak addig nyújta-
nak védelmet, amíg nem ke-
rül sor a következő tisztító-
szeres lemosásra. Utána
minden alkalommal meg kell
ismételni a bedörzsölést.

elleni védelem

gumitömítései, melyek a be-
ható por és szagok ellen
védenek, nem „öregedtek-e"
el, ami repedezésben, mor-
zsolhatóságban mutatkozik
meg. Ezek élettartama
ugyanis nem több néhány
évnél, cseréjükről tehát
rendszeresen gondoskodni
kell.

vezményes, olcs
várják az előszez
geket. Az étter
május 16-ig 25 sz
teljes penziót igé
10 százalékos
kapnak, s a s
minden negyedik
gyen lakhat a ver
ezek a kedvezmé
zonyítják, hogy
Szálloda és Vendéglátó Vállalat jól alkalmazza az új gazdasági mechanizmus nyújtotta üzletpolitikai elveket. Három 60 szobás, 120 ágyas hotel is épül: a szántódi révnél, Zamárdiban és Balatonszéplak felsőn a vasútállomással szemben. A tervek szerint június, illetve július 1-től birtokukba is vehetik őket a vendégek.

Szélesítik a szántódi révnél a kompkikötőt is, és ezzel alkalmassá teszik arra, hogy egyszerre két komp is kiköthessen, és hogy meggyorsuljon a két part között a gépkocsik, gyalogosok átszállítása.

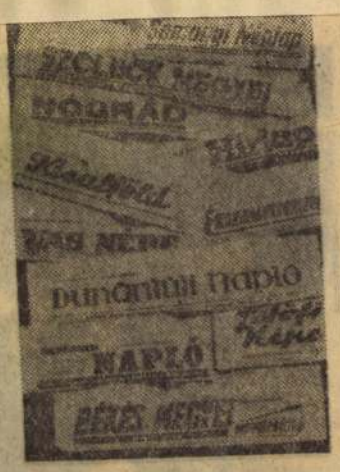
NÉPÚJSÁG

Régi magyar dallamok korabeli hangszereken csendültek fel Egerben, az Agria Tavernában. Zeneművészeti főiskolás és konzervatóriumi hallgatók szólaltatták meg a lantot és a blockflőtét. Egerben az ódon hangulatú borpince stílusos keretet nyújtott a nemes csengésű dalóknak. A fellépésre az alkalmat a felsőoktatási intézmények II. országos néptáncfesztiválja szolgáltatta.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

A Szerszám- és Gépelemgyárak békéscsabai forgácsoló szerszámgyára új telephelyén április végén kezdődik meg az épületek és a technológiai berendezések átadása. Már szerelik a kemény fémlapkás kés ciklusgépeit. Az új üzem avatását június 15 és július 1 között tartják. A békéscsabai forgácsoló idei termelési terve 75 millió forint, ami több mint kétszerese a tavalyinak. Májustól decemberig folyamatosan 100 női munkaerőt vesznek fel azokba a munkakörökbe, amelyek megfelelnek az előírt követelményeknek, továbbá 100 férfi dolgozót, főleg marást és esztergályost.

Ugyancsak a Békés megyei Népújság ad hírt „Dürer nyomában" című cikkében arról, hogy az idén áprilisban lesz 440 éve, hogy az Ajtóssy-nemzetség világhírű festő-leszármazottja Albrecht Dürer meghalt. A reneszánsz

tos művészeti irányt jelez, rajztechnikájának ma is csodálattal adózik a világ. Már csak ez utóbbi miatt is érdemes lenne Gyula városának Dürerre emlékeznie.

NAPLÓ

A Veszprémben megjelenő napilap Ajka korszerű ipari várossá való fejlődéséről tudósít. Ajka lakóinak száma 1968-ban már meghaladta a 23 ezret. Nem számítva a mintegy 8600 ideiglenesen bejelentett lakót. A lakók 1960 óta körülbelül 6 millió forint társadalmi munkával segítették Ajka fejlődését. 1968 és 1970 között mintegy 504 lakást építenek fel ebből 386-ot a város Bakonygyepes felőli oldalán az úgynevezett Bauxit-lakótelep mellett. Nagy lépést jelent majd a város és környék egészségügyi szolgáltatásában a megépítésre kerülő 555 ágyas kórház, ezenkívül a művelődési ház, és a jelenlegi 5 tantermes MÜM-iskola helyén a 12 tantermes új iskola. A következő évek feladata lesz, hogy a várost az üzemi lakótelepek laza hálózatából egységes ipari várossá alakítsák. A Napló számol be Hévíz fejlődéséről is. A gyógyhelyek fejlesztésével foglalkozó kormányprogram külön figyelmet fordít Hévízre, a reumások „Mekkájára". Az Egészségügyi Minisztérium beruházásában épült új fedett gyógyfürdő, valamint a szükséges szakrendelők építési költsége 70 millió forint volt. A

ügyi és
hatása van, bizonyítékul egy legutóbbi eset szolgál: a szentesi járás egyik termelőszövetkezeti tehenészetében tőgyfertőzés következtében 3,8 liter tejjel adtak kevesebbet a tehenek és ez éves szinten 30 ezer forintos kiesést jelentett.

kát. A tovaknat főként fogászati kezelések a jellemzők, de hoznak lovakat sántasággal és különféle sebekkel, még Nagyszénásról, Kunszentmártonról, Csengelérről és Battonyáról is. A szarvasmarhánál az emésztőszervi, a meddő-

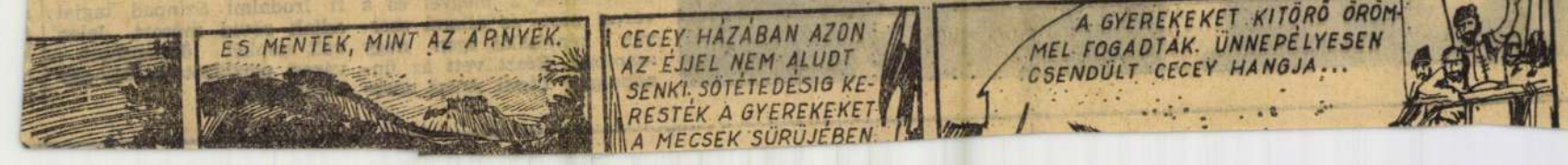
lományban fehéregerek, nyulak, patkányok stb. találhatók. Elősegíti a munkát az ambulancián a mikroszkóp, a termosztát, a stabilizátor, a centrifuga és más laboratóriumi és állatorvosi műszer és eszköz.

SZ. K.

RI CSILLAGOK

Gárdonyi Géza regényét feldolgozta: **Márkusz László**

Rajzolta: **Zorád Ernő**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-207
1303 Ap. 23
Tápai Antal
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

Emlékezés — Leninre

Koszorúzás Szegeden a Rákóczi téren, szoboravató a Sajtóházban, ünnepségek Vásárhelyen

Forradalmi indulók hangjára gyülekeztek Szeged dolgozói tegnap délután a Rákóczi téren, megemlékezni V. I. Leninről, születésének 98. évfordulóján. Munkásőrök álltak díszőrséget a a szobor előtt, s a koszorúk elhelyezői a KISZ Ifjú Gárda tagjainak egyenruhás díszsorfala között érkeztek a helyszínre. Százan és százan voltak részesei a meghatő ünnepségnek, munkások, vállalatok, intézmények dolgozói és sok-sok fiatal.

Három órakor felcsendült a magyar, majd a szovjet állami himnusz. Utána a „Fel vörösök, proletárok . . .” című forradalmi induló hangjai mellett helyezték el koszorúikat a Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei Bizottsága, Szeged városi Bizottsága és Szeged járási Bizottsága nevében *Rózsa* István elvtárs, a Csongrád megyei pártbizottság titkára, *Sípos* Géza elvtárs, a szegedi városi pártbizottság titkára és *Kiss* István elvtárs, a szegedi járási pártbizottság osztályvezetője. (Lásd felső képünket. — Foto: Enyedi Zoltán.) A Csongrád megyei Tanács nevében *Török* László elvtárs, a tanács vb elnöke, Szeged megyei jogú városi tanács nevében *dr. Biczó* György elvtárs, a tanács vb elnöke helyezett el koszorút. Ezután következett a Hazafias Népfront Csongrád megyei Bizottsága, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség és az MSZBT koszorúja.

Az ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

●

Megejtően kedves házi ünnepség zajlott le vasárnap kora délelőtt Szegeden, a Sajtóházban. A Magyar Újságírók Országos Szövetségének Csongrád megyei Csoportja, a Csongrád megyei Hírlap és a Dél-Magyarország szerkesztő bizottsága szoboravató-ünnepséget tartott. Ekkor leplezték le ugyanis a Sajtóház előcsarnokában *Tápai* Antal (alsó képünkön jobbról) szegedi szobrászművész Lenin-mellszobrát (alsó képünkön balról). Az avatóünnepségen a Sajtóház dolgozói mellett megjelentek a megyei és a városi párt- és állami szervek képviselői igen nagy számban. Részt vett az ünnepségen Tápai Antal szobrászművész, a Lenin-mellszobor alkotója. A vendégeket köszöntő szavak után *Siklós* János, (alsó képünkön középen), az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára mondott avatóbeszédet, amelyben a halhatatlan V. I. Lenint méltatva megemlékezett az újságíró Leninről is. Az avatóünnepség *Kovács* Jánosnak, a Szegedi Nemzeti Színház tagjának szavalatával ért véget.

A rendezőszervek nevében ezúton is köszönetünket fejezzük ki a Csongrád megyei Tanács V. B. Művelődési Osztályának, hogy megértésük révén anyagilag is támogatták Lenin mellszobrának a Sajtóházban való felállítását.

●

Tegnap délután kedves ünnepség színhelye volt a vásárhelyi Lenin Tsz kultúrterme. A tsz dolgozói emlékeztek meg Leninről, a nagy forradalmárról. Részt vett a megemlékezésen a tsz-t patronáló Fővárosi Közlekedési Vállalat több dolgozója is. Az ünnepségen a vásárhelyi Petőfi Irodalmi Színpad tagjai adtak műsort.

Ebben az időpontban tartottak Lenin-ünnepséget a Szántó Kovács János Kollégiumban és a Bethlen Gábor Gimnázium tanulói és tanárai is. A közös rendezvényre a kollégium kultúrtermében került sor, ahol *László* József gimnáziumi tanár mondott beszédet. Ezt követően a vásárhelyi Petőfi Irodalmi Színpad tagjai adtak rövid műsort. Jelen volt minkét ünnepségen a városi pártbizottság egy-egy képviselője is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 ÁPR 23

NÉPSZAVA

Lenin-szobrot avattak Szegeden

Lenin születésének 98. évfordulója alkalmából vasárnap délelőtt Lenin-szobrot avattak Szegeden. A forradalom lánglelkű vezérének mellszobra, Tápai Antal szobrászművész alkotása, a szegedi sajtóház előcsarnokában kapott helyet.

elhelyezéséről

A Goldberger Textilnyomógyár műhelyeiben járva-kelve, visszatérő témaként említik a munkák *az április 5—6-i pi-*

1968 ÁPR 23
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Tápainak

— LENIN-SZOBROT avattak Szegeden V. I. Lenin születésének 98. évfordulója alkalmából. A mellszobor Tápai Antal szobrász művészi alkotása, a szegedi Sajtóház előcsarnokában kapott helyet.

1021

költő nevet, s olvastak eredetiben néhány versét. Egy 1939-ben Nápolyban kiadott magyar nyelvkönyv az *Altató*-t hozta magyarul, s néhány nyelvtani példát József Attila egyéb verseiből. Két évre rá F. *Nicosia* az *Altató*, a *Reménytelenül* és a *Mama* fordítását közölte a fiumei *Termini*-ben. Ugyanebben a folyóiratban 23 sor ismerteti a »tudatosan szocialista« költő működését. Nicosia később a római Magyar Intézet (Accademia d'Ungheria) színvonalas kiadványában, a *Janus Pannonius*-ban ismét leközli — erősen átdolgozva — a *Reménytelenül*-t és az *Altató*-t, valamint a *Várlak*-ot (1947. 270—272. l.). 1948-ban a *Vita d'Arte* a *Búzá*-t, a bolognai *Indicatore partigiano* pedig az *Éhség*-et ismerteti meg olvasóival, szintén Nicosia átültetésében. Az *Altató* az *Orfeo — Il tesoro della lirica universale* című kötetben (Firenze, Sansoni, 1949) kerül újra a közönség elé.

Ezek azonban csak részleges sikerek. József Attila első, valóban nagy sikere Benedetto Croce nevéhez kapcsolódik.

Croce elismerése Attiláról

Croce 1931-ben, Luigi Russo és még néhány olasz tudós, valamint kiadója, Laterza társaságában részt vett a máj. 21—24-én Budapesten tartott első nemzetközi irodalomtörténeti kongresszuson. Az olasz szellemi élet vezérét, aki akkor már szemben állott a fasizmussal, a magyarok megbecsülése vette körül. Erre vall az, hogy a főváros által adott banketten a hivatalos olasz szónok után Crocét akarták hallani. A nápolyi filozófus nem szeretett szónokolni, de ezúttal nem kérette magát. Nápoly és Magyarország kapcsolatairól beszélt, s a végén Dantét idézte. Viharos sikere volt. Croce — Russo tanúsága szerint — többször visszaemlékezett erre az utazásra s 1945-ben is, többek között, ezt mondta ellágyulva: »A mi szép Budapestünk romhalmaz.« (*Belfagor*, 1953. 8—9. l.)

A magyarbarát Croce címére rendszeresen járt a budapesti olasz nyelvű *Corvina*. A folyóirat 1942. 5. és 6. számaiban Bóka László a modern magyar lírát is-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

kül a Józ
danánk.«

Aligha t
ka határoz
ban és az
gyarok irá
keressük
figyelemnek
amellyel Cr
tila művésze
lemzést olva
közölt *Mama* rendkívüli szépségét — a nem kiváló fordítás ellenére is — megérezte. Az élmény hatása alatt lapja, a *La Critica* 1942. novemberi számában *Egy gyönyörű költemény* cím alatt a következőket írja: »Oly ritkán szedhetünk igazi virágot a versek között, hogy valahányszor szerét ejthetjük, nagy vigasság költözik lelkünkbe, s vágy támad bennünk, hogy másokat is részesévé avassuk. A budapesti *Corvina* folyóiratot lapozgatva... bukkantam e virágra: leszakítom s felajánlom olvasóinknak. Rövid kis vers, magyar poéta írta. József Attila proletárköltő; édesanyja mosónő volt Budapest egy külvárosában. Ő maga forrongó lélek, anarchista. 1937-ben halt meg, harminckétéves korában, tragikus körülmények között... A költemény egypár versszak csupán, édesanyja emlékét idézi bennük a költő. (Ezt követi a vers, Lina Linari fordításában.)... Mi is nagynak látjuk és érezzük ezt az anyát: mert nagy, végtelen és magasztos az az erkölcsi erő, mely a teljes odaadásból, az elszánt tehervállalásból árad. Általa lesz az alázatos munkában görnyedő... asszonyból, a vízből s a frissen mosott fehérneműből remekmű... E néhány versszak bűvölete és varázslata egy az igazi költészet varázslatával és bűvöletével, mely mindig a legváratlanabb pillanatokban születik újjá az emberi szívekből«. (*Magyar Csillag*, 1943. dec. 15., 701—702. l.)

Milyen boldog lett volna a költő, ha Thomas Mann elismerése után Croce dicséretét megérte volna!

József Attila és Albini

1942-ben egy másik nevezetes esemény is történt, amely máig érezteti hatását. József Attila néhány szuggesztív költeményét ekkor ismerte meg egyik későbbi fordítója, aki szinte tervszerűen közvetíti a ma-

költeményeket, hogy hallgatóit valóságos láz fogta el. Az esztétikai élményen túl Albini társadalomszemléletet is kapott ezeken az órákon. Lelkesedésében megkísérelte olasz versekké ötvözni a prózai fordításokat. A háború végén Svájcba sodródott olasz diák Genfben József Attila egy másik csodálójával, Hubay Miklóssal barátkozott össze. A következő lépés Albini Magyarországra jövetele volt. 1946-ban, Varga Tamás társaságában részt vett a debreceni Nyári Egyetemen. Ekkor jegyezte el magát végleg József Attila külföldi népszerűsítésével. Azóta szinte minden szabad idejében magyar írókat fordít vagy róluk ír. József Attilát még 1949-ben ismertette. (*Il Ponte*, Firenze.) Fordításaiból eddig két kötet jelent meg: *Poesie scelte di Attila József* (Firenze, Sansoni, 1952), *Poesie di Attila József* (Milano, Lerici, 1957). Az utóbbi nyolcvan verset tartalmaz magyar eredetiben és párhuzamos olasz fordításban.

A karácsonyi olasz könyvpiac nagy magyar eseménye az utóbbi kötet második, bővített kiadása volt, A József Attila halálának 25. évfordulóján megjelent új kiadás mintegy 120 verset tartalmaz, egy sereg fényképpel a költőről és kéziratairól. Van benne életrajzi táblázat is. A könyv szenzációja Szabolcsi Miklós bevezető tanulmánya. Erre nagy szükség van, mert a modern olasz lexikonok ugyan foglalkoznak József Attilával, de értékelésük hiányos, néha egyenesen téves.

TTILÁRA EMLÉKEZÜ

1021

JÓZSEF ATTILA FEJE

EGY SZOBRÁSZMŰVÉSZ FELJEGYZÉSEI

»Másfélszeres életnagyságú mellszobor.« Csak ennyire határozta meg a feladatot a Művelődésügyi Beruházási Vállalat, mint megbízóm.

Nagyjából ismertem József Attila életművét. Pár versét kívülről tudtam. Beszélgettem a barátaival, olvasgattam Révai József Attila-tanulmányát és beszereztem a Szegeden fellelhető fényképeit. Elég jó fényképekhez jutottam, és a különböző korú fényképeket összevethettem.

A fiatal és idősebb József Attila fényképei közötti óriási különbség megdöbbentett. Tíz év az arc egész formarendszerét, sőt arányrendszerét megváltoztatta. Az eddigi József Attila-szobrok Attila arcvonásainak ezt a harmincéves korára kialakult rendjét, szerkezetét és felépítettségét ábrázolják. Ez ment át a köztudatba és a »Nagyon fáj« kötet József Attilájához kapcsolták egész életművét. Nem éreztem igazságosnak ezt.

Könnyű és hálás feladat lenne ezt a csupa szoborformákat, nagy síkokból és harsogó karakterjegyekből felépített fejet — amihez már egy jelentékeny életművet kapcsoltak — újjáteremtenem. Ha csak szakmai kérdések izgatnának, meg is tenném. Egy nyugodt boltozatos építmény az egész fej. Szokatlanul magas, hátrahajló homlok, a homlokemeletén kétoldalt félkörű horpadás, mellettük befelé a szemöldökig futó erős gerinc. A homlokemelet kis töréssel megy át a koponyatetőbe, két oldalt a gerinc szegletes töréssel fordul át a lapos halántékcsontba. Az arc felett a szemöldökívek és a homloksík erősen előreugrik és emiatt úgy hat, hogy a szemek mélven feküsznek. Maga az arc alul sem keskenyedő, síkokból összerakott. Az orrgyök és az egyenes orrhát kicsit behornadt, a háromszögű porcogói kicsit előre állnak. A járomcsont erőteljes, ugyanúgy a szegletes állkapocs is, ami az egész építmény szilárd alapja.

A húsz-huszonkét éves Attila bozontos üstöke alatt az agytok széles, sima boltozatú. A szemöldökeresz vízszintes, csak a végeken törik. Az arci rész szélessége a párnázott járomcsont magasságában a legnagyobb, innen lefelé keskenyedik. A még fedetlen szűrő és a felső ajak duzzadt és egy ajakszélességgel előbbre áll mint az alsó. Az áll hegyesedő, az állszegletek elmosottak.

Az egész fej lágy domború formák együttese. Csak a szem kemény nézése zavarja meg ezt a harmóniát.

Bennem úgy ért meg ez a feladat, hogy a szegedi fiatalságnak a szegedi József Attilát mintázom meg. Húszéves fiatalságában. Egy életszerető, életigenlő, életértszabadságért harcolni tudó és akaró ifjút. Kontrasztként odaállítom az ifjúságunk elé; íme, ez volt Attila húszéves hamvával, és idealizmusával, akit a múlt emberőrlő könyörtelensége a vasúti sínekre fektetett.

Három fiatalkori barátját kértem meg, hogy ellenőrizzék a mintázást: dr. Kormányos ügyvédet, Csertő festőművészt, és Mayer iparművészt. Becsületbeli felelősségemnek éreztem, hogy a fiatal József Attila vonásaiból annyit mentsek meg az utókor számára, amennyit csak birok. Mikor mind a hárman — külön-külön és együtt is — azt mondták, hogy a hasonlóság teljes, nyugodtan letehettem volna a mintázófát.

A fejen látott óriási változások azonban, engem a szakmai kérdéseken túl is érdekeltek. Nem hagyott nyugtot a probléma. Mi volt az, ami még a bilológiai örökséget, a stabil alapokat, a csontvázat is így alakította.

A gipszöntésnél darabformát és köpenyt készítettem, hogy az agyagformát megmentsem. Mintázva megpróbáltam végigkövetni a változásokat. Csak leszedő technikával akartam dolgozni és így eljutni a húszéves Attilától a harminckét évesig.

Lassan szedegettem le a húszéves fej párnázottságát az izommentes helyekig és nyomról nyomra követtem a változásokat.

A huszonnegyedik évben kezd a hajhatár felfelé tolódni. Ez emelte a homlokot, de az orcadombok még lágyak, domborúak. Az izommentes helyek — amik másnál már ebben a korban állandó jellegek — most kezdenek eltolódni. A fej arányaiban változik, az agytok és az arckoponya kezd megnyúlni.

Innen kezdve kellett megváltoztatni a fej szerkezetét. A huszonhat-huszonhét éves Attilánál már kifejlődik a homlok uralkodó szerepe. A homlokcsont pikkelye magasodik, dűlése meredekebb. A homlokdudorok simábbak, és a kétoldali horpadás mellett futó erős gerinc kifejlődik.

Harmincéves korra kezd az egész fej síkokba törni. Az orrnyereg mélysége csökkent, a homlok és orrhát szöge nagyobb, az alsó állkapocs megnyúlik, alapja ferdébb és lécei szélesebbek. Az orcadombok eltűnnek, a orrajkbarázda mélven kirajzolódik és a homlokeresz által árnyékolt szemgödrökből már a »Nagyon fáj« kötet József Attilája néz.

Dr. Czibula Antal még Attila szegedi éveiben tömören, szinte váteszien sommázta József Attila várható életútját. »Ezt a fiút, ha nem alkuszik meg és nem tudják megvásárolni, mesiás lesz, és keresztre feszítik«.

Nem vásárolhatták meg, nem alkudott meg, és nem tért ki a küzdés elől. »Négykézláb mászva« is minden erőtartalékával küzdött. Küzdött az eszméért, lázadt »jajgató népéért« és harcolt a »sűket elnyomással«. Egy évtizeden keresztül széles érzésskálájának minden végletével, vajúdva kereste az önkifejezés teljességét és vájták csontmedrüket gazdagon ömlő gondolatai.

Egy kazán, amit a belsejében égő tűz formált és a kíméletlenül fojtogató külső nyomás malomköve őrölt és deformált.

Ilyen erők vésték nyomaikat Attila portréjára.

Mint szobrásznak ez volt legnagyobb élményem. Úgy éreztem, hogy bepillanthattam a legbonyolultabb életalakító erők műhelytitkaiba.

TÁPAI ANTAL

Séta a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 NOV - 6.

Tóth Ferenc

Mihályteleki ünnepélyek

ahol a szovjet katonák elő- lésekezés virágait.

A Nagy Októberi Szocialista forradalom 49. évfordulója alkalmából Mihályteleken a művelődési otthonban rendezett ünnepség keretében lepleztek le Móricz Zsigmondnak a kultúrház névadójának domborművét. A megyei, városi és

arbatalmnál

járási párt-, állami és társadalmi szervezetek képviselői mellett az ünnepségen megjelent a vajdomborművész Tápai Antal szobrászművész Attila-díjas alkotója, József Dér Endre, József Attila-díjas író rövid beszédben méltatta a magyar szépprózai és költői életművét. Móricz Zsigmondunkat a munkájáról, mellyel a mi kezű alkotóművészet emlékezett meg az ava- tott mesterének szerepét. Móricz Zsigmondunkat a mi korunk és a KISZ-fiatalok méltá meg". A község lakossága és a KISZ-fiatalok nevében Sánta Miklós tit- kár, a községi KISZ-bizottság helyi titkára köszönte meg és vette át a művelődési otthon névadóját a művelődési otthon mellett kialakított bejárati dombormű- vét.

A bensőséges, hangulatú ünnepségen szavalatokkal és énekszámokkal működtek közre a Gárdonyi Géza általános iskola úttörői és a KISZ-szervezet tagjai.

a sportolók közötti összhang fontosságát. A sportolók iránt támasztott követelmények között pedig hangsúlyozza a lelkiismeretes fel-

tott bennü
— Télen
versenyeket
azért a sz
óráit heten

Az eredmény m
— minden Londonért

Baróti Lajos nyilatkozata Buenos Airesből

Az első kérdés ez volt: mi a véleménye az Eintracht Frankfurt elleni vereségről?

A válasz: — Kissé lebecsültük a német csapatot és a 4:2 után túlságosan korán lassítottunk a játék iramán. Persze, ez önkéntelenül is bekövetkezett, hiszen a ferencvárosi játékosok 48 óra múlva Athénben EK-mérkőzésen szerepeltek.

Ugyanezek a játékosok mennek majd Angliába is?

— Valószínűleg. 80 százalékban. Nekünk különben a délamerikai út tanulmányutat jelent, előkészületi mérkőzéssorozatot Londonra. A jelenlegi 18 játékosból, talán 7—8 nem lesz a világbajnoki csapat tagja.

A százszázalékos és számszerű megjelölés között lényeges a különbség. Mi késztette arra, hogy így változtasson véleményén?

— A világbajnokság kemény, nagyon kemény dolog lesz. 72 óránként kell játszani. A délamerikai út erre is tapasztalatokat ad, mint ahogy már meg is mutatkozott néhány játékosunk gyengesége.

Dél-Amerikában nagyon tetszik a 20 éves Varga játéka, mi a véleménye teljesítményéről?

— Varga a mi titkos fegyverünk Angliára. A mi Pelénk, ha úgy tetszik.

A dél-amerikai vereségek nem elkeserítőek kissé?

— Egyáltalán nem, persze az eredményekkel nem vagyok elégedett. Előkészületek során azonban bármely országnál előfordulhatnak ilyen defektek. Mi láttuk a brazil és argentin futballt, kitapasztaltuk a chilieiek és mexikóiak játékát, és ez már nem hiábavaló.

Mely országoknak vannak esélyei a VB-n?

— Angliának, Angliának és harmadszor is Angliának. A vendégjátékoknak ugyanis a VB-n mindig jóval nagyobbak a lehetőségeik. Gondoljunk csak az 1962-es évi chilei válogatottra, amely akkor szinte a második klasszisba számított és mégis bronzérmet szerzett. Óriási eredmény volt ez számukra, mi persze magunk is szeretnénk egy kissé esélyesek lenni.

Kit számít még a favoritok közé?

— Kétségtelenül Olaszországot.

(MTI)

ől kezdve tehát a tíz
ult.

●

edik esztendő válsá-
zleiné rájött, hogy
éte Csombergerrel
t el nem viselhette
nak nem lettek vol-
ülei, de így!? Ezért
ásának színterét át-
dugott cukrászdába,

naradhatott soká ti-
nem sajnálta a vál-
s saját munkaidejét
onon értesítette Pe-
l és kivel találhatja

tőnek és nagyvona-
. A kapott magya-
csupán választás elé
vagy ő, vagy a lot-
álmatlan hánykoló-

együttesen, nehogy az ígéret a semmibe hulljon és ha kihúzandják valamelyik öt számot, titeket megüssön a guta.

Végakarata családi alkotmánnyá változott.

●

Kétszáz év múlva a szép pereszlei Katinka és a fiatal, bár kajla fülű Csomberger Lóránd a hetedik szelvény kitöltésekor megfogták egymás kezét és a következő számok szerencsehozó voltát egy-egy csókkal erősítették. Ők lettek megalapítói a híres Pereszlei—Csomberger családnak, amely neves tudósokat, írókat és zenészeket adott a világnak. Akkoriban újra divatba jöttek a címerek: a Pereszlei—Csombergerek címerén egy kék lottószelvény díszlett napsugaras mezőben.

Pereszlei—Csomberger Hektornak, a

s eredmé-
di Dózsa
derekasan
I-ben ki-
aradást. A
llett a me-
csapatbaj-
a tömegek
gyeiben a
hódmezővásárhelyi, a szentesi és a szegedi csapatokon kívül Nagylak, Ambrózfalva, Derekegyháza és Dóc is

S=O=R=O

Kisteleken ma délután 5 órai kezdettel tartják meg a sportakadémia első előadását. Ezen dr. Monostori Tibor, az MTS megyei agitációs és propaganda bizottságának elnöke tart beszámolót Háziversenyektől az országos sportnapokig címmel. Az előadást filmvetítés követi.

*

A Szegedi Építők SK holnap, december 17-én délután fél 5 órai kezdettel tartja meg vezetőségválasztó közgyűlését a Csongrád megyei Építőipari Vállalat Bocskai utca 10. szám alatt levő kulturális termében.

*

A Magyar Atlétikai Szövetség december 19-e és 21-e között országos értekezletet tart az edzők részére. Ennek keretében előadásokat, szakmai vitákat és a való-

Fővárosi 3. számú Építőipari V. felvesz mély vagy magas építőipari vizsgával rendelkező földmunkás

művezetőt

továbbá

földmunkásokat

(kubikosokat).
Jelentkezés: Budapest VIII., Csokonai u. 6., munkaügyi osztály. xBp. 1340

Értesítjük ügyfeleinket, hogy vállalatunk 1965. december 15-től 1966. január 3-ig évvégi

leltárt tart

Ezen időponton belül az áruátvétel szünetel.

Csongrád megyei Húsipari Vállalat, Szeged
xS. 28 161

Tápai Antal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1965 DEC 16

SZEGEDI MŰVÉSZEK

1021

TÁPAI ANTAL

Ahogyan a sárga avarral behintett árokpart mentén a hosszan elnyúló Csongrádi sugárút járdáján meg-megcsúszva, Tápai Antal műterme és regényes kerttel körülvett családi hajléka felé ballagtam, azon tűnődtem egyre: hogyan találja fel magát a kétségtelen eseményteleneséget s csendet is jelentő „nyugdíjas" életforma közepette az az ember, akit örökké tevékenykedő, serény, motorikus alkatú művészemberként ismertem eddig... Akinek legbensőbb szívügye volt az általa életre-nógatott szakközépiskola, melynek mindmáig vezetője volt...

Saját édesapám példájából tudom, mekkora lelki megrázkódtatás — egy folytonos tevékenységhez szokott ember számára a tétlenségre kárhoztató nyugdíjasság első pár hónapja — s hogy mennyire nem „édes semmittevést", hanem éppenhogy gyötrő munkalázat hoztak apám számára a nyugdíjas állapot első hetei...

Rosszkor szántam rá magam erre a műteremlátogatásra: erősen esteledett már, mire a számtalan apró s nagyobb szoborral dugig-rakott, otthoni műterembe kopogtattam. A hatalmas dobkályhában is elaludt már a tűz, ám Tápai Antal még percekkel előbb is kalapácsot forgatott: „trébelt", ahogyan szobrásznyelven mondják, azaz fémet domborított.

— *Ez a leginkább szívem szerinti módja az anyagformálásnak* — magyarázza Tápai mester —, hiszen a *„vert művek" a szó szoros értelmében magukon viselik a szobrász kezenyomát:* sajátkezűleg kalapálja ki az ember a pozitív ábrázolatot, *személy szerint ő küzd meg az anyaggal*, itt nincsenek „összekötő" kezek, mint az öntéseknél.

Csakugyan ilyenképp lehet: egyik József Attila feje, s önarcképe, a műről sugárzó erő, és poézis, szuggesztivitás és gondolat azért oly érzékletes, mert a réz a művész *saját*, alakító kezenyomán görbült úgy, ahogyan görbült...

Váltig emlegeti Tápai, hogy a Tisza-parton felállított, klasszikusan aranyos szépségű evezős-szobor is sokkal-sokkal többet mondana, ha a művész eredeti elgondolásának megfelelően — trébeléssel készül el.

A szobor apró váza egyébként hamar előkerül, csakúgy, mint a mezőkovácsházi gimnázium számára készített dombormű — a Szibinyáni Jank —, a Szegedi Nemzeti Színház homlokzatán látható Erkel- és Katonaszobor, a Kubikos, a Kígyómarás, a „Szellő" katonakorában és a „Szellő" temetése című alkotások — számos más vázlat vagy kidolgozott szobor társaságában. Anyagszerű, realisztikus művek ezek rendre; mind az olcsó naturalizmus, mind az öncélúság buktatóit elkerülők, szívet melengetően egyszerűek s mégis poétikusak, szeretettel megformáltak... Lám, Tápai sem adhat mást, mi lényege; csakugyan olyan ő maga is, mint az általa megjelenített Szeged környéki kétkezieki, akik közül elő emelkedett: világos beszédű, értelmet sugárzó — s szeretetreméltóan emberséges.

Mennyi szív, mennyi — szemérmesen takargatott — emberszeretet lobog ebben a halk beszédű, fürkésző tekintetű, zömök emberben, — aki nem is volt mindig ilyen erőt-sejtető termetű.

— Nem bizony — bólogat mosolyogva, — én voltam kazánkovács koromban a legsoványabb legény a társaim között, ezért szegecseléskor nékem kellett minduntalan bemásznom a kazán gyomrába, hogy kalapácsommal a szeget szorítsam vissza... Társaim fülsértő kalapácshangjától mindmáig zúg a fülem...

A múltkoriban kedvesen tréfálta meg egyik régi munkatársa: apró szobrocskát mutatott Tápainak, azzal, hogy egy kisfiú készítette, mit szól hozzá a mester: van e gyerekben „spiritusz..."

Tápai hosszan nézegette a szobrot s bólogatott:

— Ha szorgalmas a gyerek, feltétlen vinni fogja valamire...

A szobor — *gyerekkori szobra volt Tápainak, melyre nem is emlékezett már*...

Nos, a „gyerek" feltétlenül „vitte valamire": egész sor szobra díszíti városa tereit, épületeit, büszke lehet alkotásaira Szeged. Az az érzésem: sokkal büszkébb és hálásabb, amennyire eddig volt...

Ő, persze, nem panaszkodik: hittel s fiatalos energiával forgatja kalapácsát, formázófáit, iparkodik továbbra is életet lehelni a biztos szerkesztést követelő fába, a tömörséget sugalló kőbe s a mozgásra, lendületre kényszerítő fémekbe. Ereje teljében munkálkodik, láthatóan lankadatlan odaadással alakítja gondolattá s zenévé a holtnak mutatkozó anyagot — remélhetőleg még sok-sok munkás éven át...

Dér Endre

Legszebb ajándék
a fénykép
A Fényképész Szövetkezet műtermeiből — Kárász u. 7., Széchenyi tér 7., Lenin krt. 44. xs. 28 105

(Makó, Vízmű), 2. Kmetykó, (Vásárhely). 4x50 m gyors váltó: 1. Vásárhely csapata, 2. Szeged.

Az egyéb sportágakban szerepelt még az úszáson kívül sakk, tekeverseny, lőverseny, míg a labdarúgómérkőzés szünetében kihívásos kötélhúzáson szórakozhatott a közönség.

ZELMAN FERENC

(1:1), majd Kopcsándi 4 méteresből megszerezte a vezetést is (1:2). A harmadik játékrészben Filep labdájával Lippai dr. elúszott és hatalmas gólt lőtt (2:2). Ellentámadás során Lázár újból vezetést szerzett a Tatabányának (2:3). Egy perc múlva azonban a kitűnően játszó Lippai dr. góljával (3:3). Ezután a vendégcsapat két gólt dobott. Így 5:3-as vezetést szerzett, amire Szepesi válaszolt, majd a befejezés előtt fél perccel Lippai dr. állította be a végeredményt (5:5).

küzd.

*

Augusztus már Európába is meghozza az őszi szezon kezdetét, egyelőre azonban a tengerentúl játszanak érdekesebb mérkőzéseket. Így nagy figyelem kíséri a dél-amerikai válogatottak világbajnoki selejtezőit, amelyek rövidesen választ

(5:2) arányban győztek.

Br
zony
mény
kosn
gólt
ás
vezet
re a
húztak
tán 15
4 gólt l
dapesti c
lett a fé
A másodi

kozó. A

A Hmv.-helyi Állami Gazdaság a vajháti, a barattyosi, a tankerületi és a székkutasi kerületei összes lucerna tábláin

július 30-tól aug. 15-ig tarlóporozást végez

DL—7-es és L—2-es porozóval. A porozószer méhekre veszélyes! H. 50 196

Vállalatunk márványmegmun
állítású fehér, fekete, szürke

márvány sí
kaphatók

és kívánságnak megfelelően megrendelhetők a
CSONGRÁD MEGYEI
TEMETKEZÉSI VÁLLALAT
SÍRKŐÜZEMEBEN,
Hódmezővásárhely, Szentesi út.

H 3526

IRCUS LUXEMBOURG MEGÉRKEZETT

MINDSZENTRE július 29—30

SÁVAL.
JÖN!
. AUGUSZTUS 1-ÉN,
. 10-én, 11-én. MAKÓN
DMEZŐVÁSÁRHELYRE
2-én. Előadások kezdete

minden este 8 órakor, vasárnap délután 4 órakor is.
A műsor kiemelkedő számai: Puspita Gó-Gó görlök, beategyüttes, a tokiói tv-sztárok, Anakonda óriáskígyók, Berber oroszlánok és még 15 világszám. Jegyek elővételben már válthatók a művelődési házaknál.

H 50 300

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szegedi
SAJTÓTERMÉK
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-178
1969 JÚL 7 9

Kutyák a kiállításon

1021

Tápai Antal

Vasárnap negydizben rendezett a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének szegedi csoportja kutyakiállítást Szegeden. Ezúttal a 600. sz. ipari szakiskola udvarán állítottak ki 367 hűséges házőrzőt. A rendezőbizottság meghívására Jugoszláviából és Csehszlovákiából, de legtöbben Budapestről érkeztek kiállítók. A kutyatenyésztés Magyarországon a hatvanas évek elejétől lett különösen népszerű hobby. A szegedi kiállítás is jól tükrözte, hogy a divat a kutyák között is meghatározó tényező, ugyanis a bemutatott kutyák közel egyharmada boxer volt — most ez a divat. A jutalmazottaknak 80 tiszteletdíjat és — Tápai Antal szobrászművész által készített — bronzplakettet ítéltek oda. Sikeresen vettek részt a szegedi kiállítók is: hetet díjaztak.

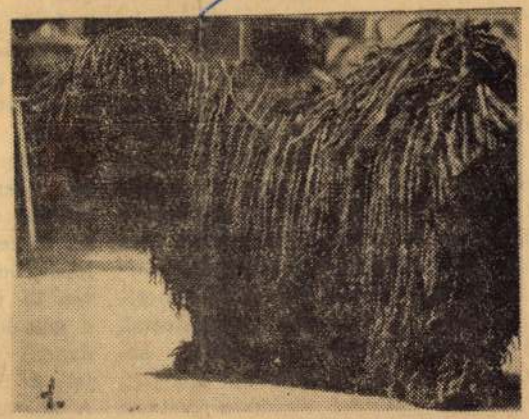
1. Hosszú szőrű magyar puli.

2. „Havaskürti Aladin", a fekete uszkár.

3. A két német boxer — anya és leánya, Magyarország babérkoszorús bajnokai.

4. Először vesz részt a kiállításon „Jankácsi Ralf", a rövid szőrű tacskó.

(Foto: Enyedi Zoltán)

1.

2.

3.

4.

KEDD,
1969. JÚLIUS 29.

HÍRLAP

irható. 13. sz.

Nagyobb trágyát rélnék. Ke, Pelsz

Kamaszhe tól, ágyb kamék, ágyak k Javítást u. 12. D

Gamat f hető fali hosszabbító új állapotban eladó. Érdeklődni: délelőtt telefon: 121-70/1 Tombáczné.

Zöldcsempés tűzhely eladó. Cserzy Mihály u. 19. sz.

NDK mély gyermekkocsi és egy kiságy eladó. Lenin krt. 23., fszt. Borosné.

Trabant 500-as motorháztető eladó. Lengyel u. 5. Dekor műhely.

Hangszalagok, angol beatlemezek eladók. Jenei, Osztrovszky u. 6. 18 óra után.

Renault Dauphine személygépkocsi eladó. Orosháza, Táncsics Mihály u. 34.

tet, aki otthonát ... ne. 1200 havi jövedelmem és 70—80 ezer forint a vagyoni értékem. Csak nyugdíjastól és akinek „Szegeden van lakása" 3392 kérek választ a Sajtóházba.

28 éves műszaki foglalkozású nő 2 kisfiával intelligens, lehetőleg diplomás férfi ismeretségét keresi házasság céljából 35 évesig. „Igényes 77 611" jeligére a Hirdetőbe.

Megismerkednék 60 éves férfival „Házasság céljából" jeligére a makói Hirdetőbe.

igére a Hirdetőbe.

Csepel hengerfejet tehergépkocsihoz, erőgépre felújítok, cserélek. Szeberényi autószerelő, Balástya. x

Német angol nyelvtanítás fordítás. Gutenberg u. 26. Tanárnő. x

Másfél éves kislányom mellé — lehetőleg lakásomon — lelkiismeretes gondozónőt keresek. „Éva 77 617" jeligére a Hirdetőbe. x

Tarjántelepről jövő villamoson II. hó 2-án reggel egy iskolatáskát tévedésből elvittek. Rácz Attila névre kérem leadni, Hajnóczy u. 5. a. (műstoppolóhoz.)

Gyászközlemények

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett testvérünk, HERCZEG JÁNOSNÉ Bán Gizella 1970. február hó 3-án váratlanul elhunyt. Temetése 1970. február hó 5-én délelőtt 10 órakor lesz az alsóvárosi temető ravatalozójából. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy KÓVÁRI LÁSZLÓNÉ Vértessi Irén nyugalmazott tanítónő 1970. február 4-én elhunyt. Kívánságára elhamvasztatjuk. A gyászoló család és barátai, Dugonics u. 13. S. 77 682

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett halottunk, TELEKI LÁSZLÓ temetésén megjelentek, részvétükkel és virágaikkal mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család. T. 4937.

Küszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett halottunk, MOLNÁR GYÖRGYNÉ temetésén megjelentek, részvétükkel és virágaikkal mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló testvérei, Szabadkai u. 4. T. 4934.

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett halottunk, özv. FEHÉR MIHÁLYNÉ temetésén megjelen-

Tápai Antal

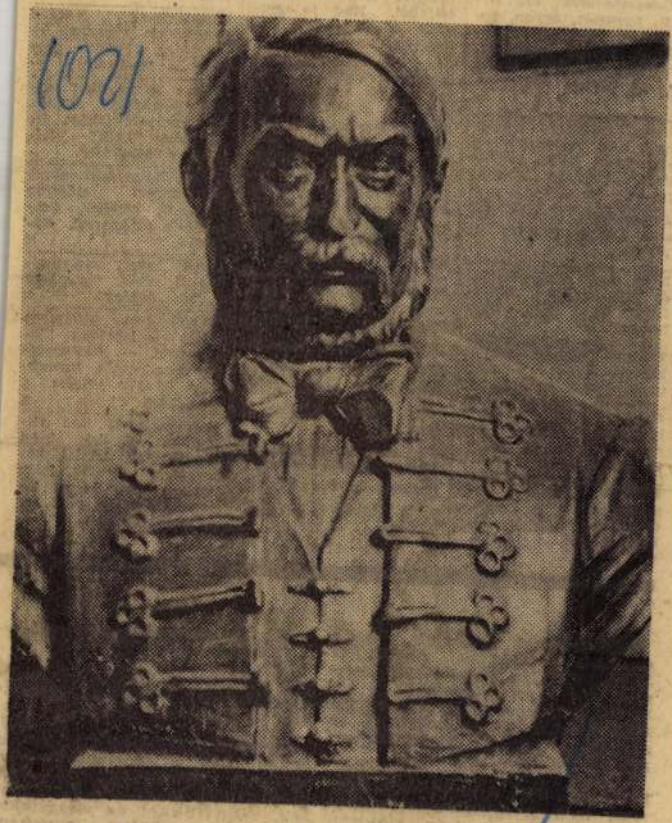
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., [illegible] ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 5

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Szeged szobrai

1021

Vedres István (1765—1830)

(166.) Szeged város főmérnökének, a Tisza kutatójának szobra a róla elnevezett építőipari technikum előcsarnokában áll. A portré készítője: Tápai Antal.

...ház épít... 5. Hétvezé... díjas néni... vei 1969. ... ni akartan... laszt. Ördö... dapest VI... u. 5—7. ...

Szétköltözöl... szoba, kon... út építési... városi lak... 2 szoba ös... „Autótartás... 102 745 jel... detőbe.

Elcserélném 2 szoba, összkomfortos lakásomat szegedi vagy makóiért. „Tatabánya" 102 207 jeligére a Hirdetőbe. x

Nagyméretű szobába 2 egyetemistalányt szobatársnak keresünk. Lenin krt. 33., II. 6. Damásayné.

Főútvonalon egyszoba, konyha, alápincézett, ezermeles megosztott házrész szövetkezeti lakással elcserélhető. „Megegyezünk" 6620 jeligére a Sajtóházba.

Odessza, IV. em. erkélyes 2 szoba összkomfortos lakásomat kisebbre elcserélném. Ajánlatokat „Május" 6642. jeligére a Sajtóházba.

Egy szoba főbérleti lakásért adok félkomfortos utcai lakást, mellékhelyiségekkel. „Azonnal" 6646 jeligére a Sajtóházba.

Elcserélnénk nagyméretű, régi bérű, külön bejáratú 2 szobás összkomfortos lakást, két kisebb hasonlóra, Marx tér környékire. „15 lépcső" — 6078 jeligére a Sajtóházba.

fortos, I. emeleti főbérleti lakásom szegedi hasonlóra. „Nyár" 6719 jeligére a Sajtóházba.

Elcserélném belvárosi, magasföldszintes 2 szoba, összkomfortos lakásom nagyméretű kétszoba összkomfortosra. „II. emeletig" 6716 jeligére a Sajtóházba.

Marx téri szoba, konyha, kamra, fáskamra főbérletemet elcserélném 1 szoba, összkomfortos, házfelügyelőiért. Különbözetet nem kérek, nem is adok. Idössel. — „Tavaszi csere" 6730. jeligére a Sajtóházba.

Összeköltözök! Központi, I. emeleti nagyméretű 2 szoba, alkovos lakást cserélek 2 db 1 szobás-konyhásra. „Sürgös" — 6094. jeligére a Sajtóházba.

Elcserélném Lengyel utcai magasföldszintes 1 szoba, nagy konyha, éléskamra, gáz- és vízvezetékkel ellátott udvari lakásom, egyszoba, összkomfortosra. „Költségtérítéssel" 6717. jeligére a Sajtóházba.

Dömaszéken a Bákó malom mellett 1000 n-öl föld kiadó vagy eladó. Érd. lehet: Ságvári telep, Szondi u. 27. Ugyanott hálószobabútor igényesnek eladó. x

Magánház eladó, lakáscserével, Bihari u. 17/a. x

Kert 255 n-öl I. o. eladó. Újszeged, Alsó Tisza-part, Újszőregi u. 53. Érdeklődni vasárnap, Tiszasziget, Vörös Hadsereg u. 3. Gulácsi. x

Beköltözhető ház igényesnek eladó. Háromszobás, összkomfortos, villanybojleros, mellékhelyiségekkel, garázzsal, két családnak megfelel, HÉV-vonalán. Érd.: mindennap délután Szilasligeti, Király László.

Beköltözhető kertes magánház eladó. Retek u. 16. x

Ház 1 kh részben betelepített földdel, 5 kh külön megegyezéssel, minden elfogadható áron eladó. Villamositás lehetséges. Fürtön János, Zákányszék, I. ker. 76. sz. x

Tápai Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 ÁPR 18

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Szeged szobrai

Dózsa György (?—1514)

(221.) A József Attila sugárúti Dózsa György iskola falán látható Dózsa György bronzportréja. Készítője: Tápai Antal.

orvosi
mellett
orvosi
hírű ír
honorár
kon, ak
mint n
ratizmu
De a
hov en
Mert it
nem ére
vágyott
ra, ahol
pölygetik
ahol min
a Moszk
híressé v
ták lomb
Hiányz
nyezet is

1989 NOV 2
DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

Horváth Dezső

A FESTŐ

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegén ember. Egész héten a földben dolgozott, de vasárnap el vette a gyúródeszkát, ráigazította rajzszeggel a visszájá fordított falvédő papirost, és mire beesteledett, telerajzolt azzal, amit a héten látott. Csodálatosan szép rajzokat ra zolt.

Ahogy sötétedett, összetekerte, átkötötte vékony spá gával, beállította a szekrény mögé, és visszavedlett közön séges szegény emberré. Este azért még ellátogatott a kocs mába. Külön asztalhoz ült, egy liter vöröset kért, és zá óráig szépen megiszogatta. Kevés emberrel beszélt. Senk sem tudta, hogy azt fürkészi az arcokon, ki mit szóln ha most kiderülne, hogy ő híres festő. (A Sándor bizto san nagyot nevetne, de ő akkor hozzávágná ezt az üve get, még akkor is, ha félig van borral.)

Pedig egyszer híre ment ennek is. Az egész falu mes tudta, hogy a főjegyző valami pesti úrfélével olyan vára lanul nyitott be hozzá, hogy még a deszkát sem tudta e tenni az asztalról. Alig tekintette meg a rajzokat, minc járt azt kérdezte:

— Festeni próbált-e már?

— Még soha se. De ha az úr úgy óhajtja, megpróbá hatom azt is.

A szerkesztő úr fölírta egy papírra, hogy a városba melyik kereskedőnél milyen festéket, ecsetet meg papí vegyen, a falvédőn pedig bekeretezte azokat a rajzoka amelyeket jó lenne megfesteni. Megtadta a pesti címét, a tán meghagyta, hogy azonnal küldje el az első képét, ahog készen lesz, mindjárt. A többivel ne törődjön, olyan hír embert csinál ő belőle, hogy tátva marad a falu szája.

Alig telt el az egy hét, elindult az első kép Pestre. Jö érte öt pengő előleg, meg egy levél.

A levél körbejárt a kocsmában. Mindenki olvashatt hogy ő olyan tehetséggel megáldott embere szomorú so

Tápai Antal

Szeged szobrai

1021

Katona József (1791—1830)

(89.) Nemzeti drámánk, a Bánk bán alkotójának szinezett műkő szobra a Szegedi Nemzeti Színház homlokzatán kapott helyet. Alkotója a ma is Szegeden munkálkodó mester: Tápai Antal.

Aut

Rossz id
import

Lobakonnal

mely megvédi a korróziótól.
Egyéves garanciával végzi a
SZEGEDI GÉPJÁRMŰJAVÍTÓ KTSZ.
Cserzy M. u. 13.
Fix árak. Kocsinagyságtól függően: 250—350,— Ft
Előjegyzés: T.: 132-72.

Az Érsekcsanádi Búzakalász Tsz.

kiváló savanyúságai

sláger áron

vásárolhatók.
Kizárólag a Szegedi Élelmiszerkiskereskedelmi Vállalat
8-as (Széchenyi tér 6.) és
31-es (Kárász u.) számú
önkiszolgáló boltjaiban.
MOST SZEREZZE BE TÉLI SZÜKSÉGLETÉT!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

NOV 4

1021

Szeged szobrai

Erkel Ferenc (1810—1893)

(90.) A Bánk bán, a Hunyadi László és még számos opera, zenemű halhatatlan költőjének szinezett műkő szobra a Szegedi Nemzeti Színház homlokzatát díszíti. A háromszoros életnagyságú szobor alkotója a ma is körünkben munkálkodó Tápai Antal.

Tápai Antal

belvárosira és egy szobára bárhol csere" 101 592 Hirdetőbe.

Külön bejára ses. bútorozot egy vagy 2 fiúnak kiadó, ri u. 14/a, 1

Szoba-konyhá lakásom elcse sonlóra idős vagy bácsival nt mindennap Remény u. 6

Külön bejára zott szoba i is kiadó. 1 159. (Csongrá gén.)

Külön bejára ba kiadó. Bajmóczi u.

gázfütésű szoba kiadó. adó. Krd.: Sándorfalva

66 AUGUST

Szegedi

DÉLMAGYARORSZÁG

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFIX Olcs
Olcs
KÜLÖNLEGES MOSÓPOR Olcs

5,7
4
vá
ALFIX pam
gyap
nylo
KÜLÖNLEGES MOSOPOR

1021

Szeged szobrai

Tápai Antal

Tömörkény István (1866—1917)

(105.) A jeles író és múzeumigazgató mészkőszobrát, a Móra-parkban állították fel. Készítője a szegedi szobrászművész, Tápai Antal.

Gyors-gép
Szegedi Pa

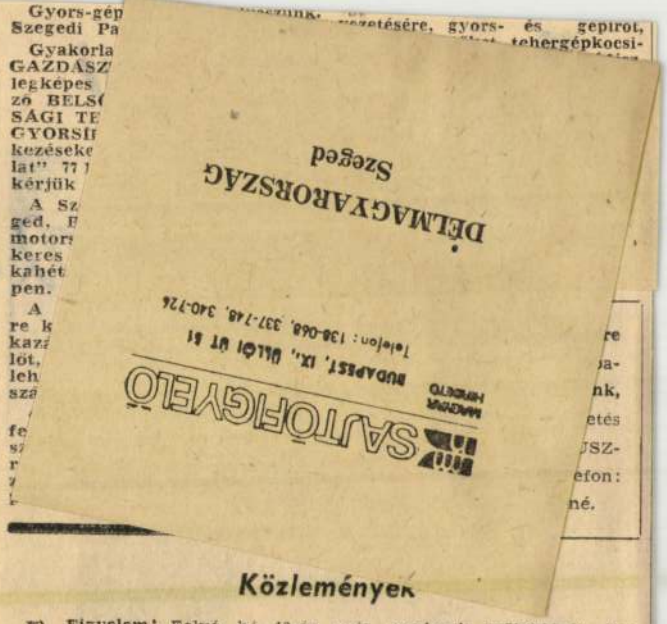
Gyakorla
GAZDÁSZ
legképes
zó BELSŐ
SÁGI TE
GYORSÍI
kezésekе
lat" 77 1
kérjük

A Sz
ged, F
motor
keres
kahét
pen.

A
re k
kazá
lót,
leh
szá

fe
s
r
y
l

gyors- és gépirót,
tehergépkocsi-

re
ja-
nk,
etés
JSZ-
efon:
né.

Közlemények

x) Figyelem! Folyó hó 10-én az alsóvárosi művelődési házban Újévi bálat rendezünk. Mindenkit szeretettel vár a rendezőség. S. 77 075

(x) Kis éji zene c. előadás keretében a hangszereket ismerteti Szécsi József tanár ma este 6 órakor a Postás Művelődési Házban. S. 77 068

(x) Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy a Juhász Gyula Művelődési Ház könyvtára 1970. január 12-én délután 13 órától ismét megkezdi működését. Szeretettel várunk minden olvasónkat. x

(x) Athén, Törökország aranypiaca címmel tart ismeretterjesztő előadást dr. Bagdi Sándor főisk. adjunktus 1970. január hó 12-én este fél hét órai kezdettel a Juhász Gyula Művelődési Központ emeleti nagytermében, Vörösmarty u. 5. sz. alatt. Az előadásra mindenkit szeretettel várunk.

MEKALOR OLAJKÁLYHÁK

garanciális és fizető javítását vállalja

a
SZEGEDI ELEKTROMOS SZÖVETKEZET
Telefon: 140-07. Kállay Ödön u. 6.
Kérésére
expressz elvégezzük javítását.

Szeged szobrai

Üvegfúvók

(141—142.) Tápai Antal Üvegfúvók című alkotása a Mérey utca 6., illetve a Tábor utca 9. számú ház falát díszíti. A két azonos figura 1929-ben műkőből készült.

lattal fordítja fejét két társa felé, a kezét ezzel ellentétesen hirtelen a Mester felé nyújtja és e felbecsülhetetlen eszközzel csoportját a megelőzőkhöz kapcsolja. Tádé kifejezése heves meglepetést, kétséget és gyanút mutat. Balját nyitva az asztalra teszi, és a jobb kezét annyira emelve fel, mintha fel akarna állni, és jobb öklét belecsapná bal tenyerébe, egy mozdulat, amit egyszerű embereknél figyelhetünk meg, ha valami váratlan eseményt akarnak kifejezni. — Hát nem megmondtam! Hát nem mindig gyanítottam! — Simon nagy méltósággal ül az asztal végén, egész alakját látjuk; ő a legöregebb közöttük, bő redőzetű ruhájában arca és mozgása mutatja, ő megdöbbent és megfontolt ember, de nem borzad el, nem annyira hányatott.

A szembenlevő végére vessük ismét tekintetünket az asztalnak, ott Bertalant látjuk, aki jobb lábán áll s a másikat keresztbe rakja, s mindkét nyugodt, az asztalon nyugvó kezére nehezedve előrehajtja törzsét. Megdöbbenve hallgatózik, valószínűleg azért, hogy hallja, amit János apostol az Úrtól kérdezni fog, ugyanis erről az egész oldalról biztatás látszik kiindulni a legkedvesebb tanítvány felé (hogy kérdezze meg a Mestert). A fiatalabb Jakab Bertalan mellett és mögött bal kezét Péter vállára teszi, míg Péter Jánoséra, de Jakab szelíd, csak felvilágosítást óhajt, ám Péter bosszút követel.

És ahogy Péter Júdás mögül, úgy nyúl a fiatalabb Jakab András mögül elő, egyike a legkimondottabb figuráknak, félig felemelt karral, lapos tenyérrel előre mutat, az iszonyat megdöbbentő kifejezésével, s ez a mozdulat csak egyszer jelentkezik a műben, míg más kevésbé szellemes és nem ily alapos átgondolt művekben, sajnos, túl sokszor ismétlik."

A kép egyetlen nyugodt pontja Krisztus félalakja. Szelíden félrehajtott feje, a visszavonhatatlan bizonyosságot sugárzó némasága jól kiemeli a tumultusból. A perspektíva kutatására annyi energiát áldozó quattrocento vérbeli fiaként Leonardo még azzal is aláhúzza jelentőségét, hogy őbenne, még az árulónak is megbocsátó szeretetet sugárzó szemében futtatta össze a kép futóvonalait. Az Utolsó vacsora eseményei közül nem a vallásos jelentőség, hanem a dramatizálhatóság szem előtt tartásával választott. Üdvtörténetileg fontosabbak lettek volna az oltáriszentség megalapításának, vagy Krisztus úgynevezett főpapi imájának pillanatai, ezek azonban nem vonzották Leonardót, a festőt; a fennkölt ünnepélyesség tizenhárom arcra kivetülve aligha lett volna elég változatos, élményszerű. Neki a dráma kellett, a nagyon egyéni, típusból immár jellemmé vált szereplők viharos összecsapása, és ebben őt a jellemtragédiák legnagyobb írója, Shakespeare ősének látjuk. Az összecsapásban csak a tekintetek és mozdulatok vesznek részt, de a szituáció drámai heve nem kisebb, csak éppen kevésbé szembetűnő mint a néhány évvel később készült Anghiari csatában, az egymásra rontó fegyveresek dulakodásában. Mennyire más festő áll itt előttünk, mint a titokzatos mosolyú Mona Lisa és a lágy »fumatókba burkolt Madonnák mestere! Mint minden igazán nagy művész, Leonardo is mennyivel többrétű, mint a beskatulyázásra mindig hajlamos közfelfogás szeretné!

Sajnos, ez a nagyszerű alkotás napjainkra csupán szánalmas roncs. Tulajdonképp Leonardo saját gondolkodó, a kompozíciót lassan érlelő, minden részletet újra és újra meghányó-vető módszerének lett áldozata. Nem választotta a freskófestést, — a „buon fresco"-t, amely már nevével is arra a hagyományos megbecsülésre utal, ami évszázados frisseségének elismeréseként Itáliában mindig is övezte ezt a technikát — mert ott a vakolat gyors száradása lehetetlenné teszi a változtatgatást, az alakítgatást, a készülő mű előtti töprengést. A színek kötőanyagaként felhasznált olaj nagyon hamar, még a művész életében elkezdett hullani a falról. Az elmúlt századok viszontagságai és néhány jószándékú, de csekély hozzáértésről tanúskodó restaurálás annyira tönkretette a képet, hogy most már csak a kompozíciót, a foltok elosztását és egyéb ilyen jellegű dolgokat tanulmányozhatunk rajta. Eredeti hatásának legfontosabb eleme, színei, mondhatni teljesen hiányoznak, pedig ezeknek Leonardónál mindig igen nagy szerep jutott, ő korántsem nézte le őket, tartotta asszonyos cicomának, mint nagy konkurrense, Michelangelo. Akik az eredetit látták, mind arról számolnak be, hogy a fényképeken sokkal többet látni, mint magán a falon — az egykori Santa Maria della Grazie kolostor refektóriumába inkább a kegyelet vagy a kíváncsiság vonzza a látogatókat, esztétikai élményt alig nyernek.

VÉGH JÁNOS

1021

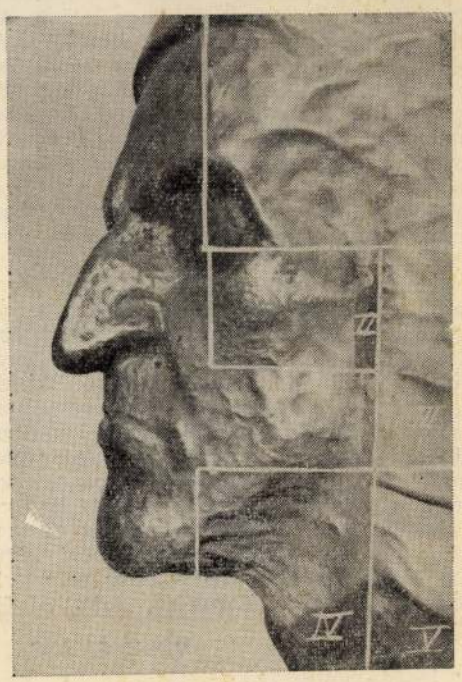
DANTE ALIGHIERI FEJE

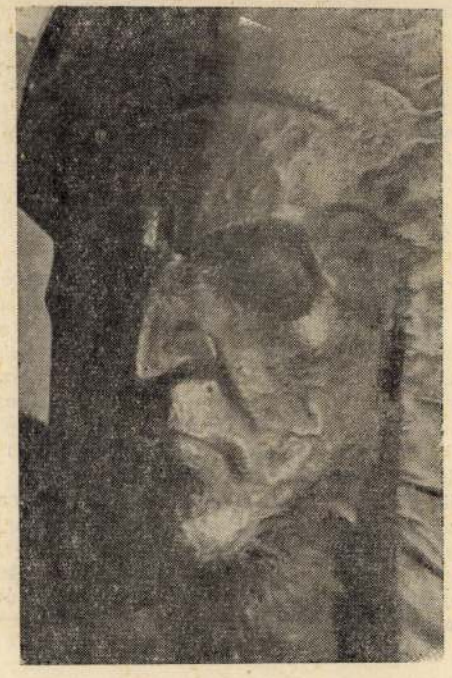
Egy írói álmokat szövögető, költői lelkű barátom — Babits fordításán keresztül — közvetítette számomra Dante álmait. Kevés szabad időnkben, petróleumlámpa imbolygó fénye mellett ekszтázisban szavalta Dantét, és én szinte önkívületben hallgattam a lázas víziókat. — Húszévesek voltunk!

Dante alakja eluralkodott a képzeletemen. Téli hajnalokon, a MÁV vasúti műhely felé bandukolva, Dante sorait mormoltam. A sötét kovácsműhelyben — ahol nagyokat lobbant a kohó vörös lángja, és a gőzkalapács félelmetes erejű ütései alatt vajként alakult a kemény acél — a gőzkalapács dobbanásaira Dante rímeit ismételtem. Sem előtte, sem utána nem mozgatta meg így a fantáziámat semmi. Ezek az élmények nem hagytak nyugodni, és szinte kényszerítettek arra, hogy — mikor (évtizedek múlva) megengedhettem magamnak, hogy saját gyönyörűségemre kalapáljak — kovácsszerszámaimmal megidézzem Dante „tűnődő, szomorú arcát".

A mindig készséges Tóth Béla barátom felkutatta és lefényképezte számomra a fellelhető Dante-festményeket, karcokat és rajzokat. Felajzottan nézegettem a kapott képeket; a nagy síkokból szerkesztett, élesen metszett, fémbe kívánkozó fejet: a homlok sima, hátrahajló, dudorok nélkül. Csak a halánték erei árulkodnak gyötrő belső tüzekről. A szemöldökív teraszként árnyékot vet a szemre. (A szem maga nem érdekelt, „könnyes szemet, ami könnyen fakasztott könnyet más szemekben" úgysem lehet kalapáccsal fémből kisimogatni.) Az orr nagy, merész ívben előreugró, keskeny alapú, de komoly plasztikai értékű. A szűrő hosszú, bajusztalan. A felső ajak keskeny, erősen az alsó ajakra szorított. A szájzugok szomorúságot sugallón lefelé hajlóak. Az alsó ajak húsos, dacosan előreugró; erőszakos száj. A járomcsontok erőteljes formaadó elemek. Az áll keskeny, hosszúkás, szeglet nélküli.

A csontos részek kemény töréseit és a lágy részek beszédes gyűrődéseit tanulmányozva annyira lobbot vetett bennem a formaalakító düh, hogy első szándékkal, direkt-alkotva, számomra is ritka gyönyörűséggel, szinte megszállottként dolgoztam. Olyan anyagban, amiben legmarkánsabbak a karakterjegyek: vörösrézben; és olyan technikával, amiben legjobban érvényesülnek a strukturális szépségek:

Süle István: Radnóti-illusztráció

...mondott dolgokat nehéz a nyelv szavaira ... egyediek és egyszeriek, érzelmi és indulati elemek a plasztikai formán. ...ményeket közvetítő strukturális szépségeket nehéz magya-Primér értékek. Az arc lágy részeit alakító simogató ütések sora, vagy a nagy, formarendet alakító kalapácsütés széles nyoma legalább annyira szolgálja a szobrászi mondanivalót, mint a plasztikai forma. Mivel a szoborkovácsolás saját technikám, a Dante-szobor egyik nagy technikai élményem, úgy illik, hogy magam próbáljam magyarázni a felületmegmunkálási mód, struktúra és forma, forma és szerszám, szerszámnyomok és érzelmek kapcsolatát. Erre Dante FEJE — mint a legspontánabb munkám — a legalkalmasabb. Az első szándékkal modellírozott felület minden érzésemet, indulatomat hordja, legalább annyi van belőlem ebben a kovácsolt fejben, mint Dantéból.

I. mező. A halántékrészen a lemez természetes gyűrődése alakított kemény és lágy formákat. Az egész felület faszerszámmal lett alakítva, csupán a fejet borító sapka élén látszik az acélszerszámnak pár apró nyoma.

II. mező. A járomcsont és járomív állandó jellegek, markáns karakterjegyek. Formaértéküknek és építettségüknek megfelelően, acélszerszámokkal, apró, kemény ütésekkel belülről kifelé húzott formák. Gazdag struktúrájuk biztosítja, hogy a felületet végigtapogató szem nem siklik el fölöttük. Az arc formarendszerében funkciójuknak megfelelő értékben érvényesülnek.

III. mező. Karakter és kifejezés szempontjából közömbös felület, csak a fej tömegességét és építettségét szolgálja. Ennek megfelelően — mivel formai funkciója másodlagos — csak faszerszámmal alakított, lágy felület. A lemez szerszámnyomok nélkül szinte makulátlan állapotú.

IV. mező. A struktúra és a forma legbeszédesebb együttese, a lemez legerősebben igénybe vett része. A lemez erős összehúzása alakította ki a nyak bőrizmát. A fölös anyag formákba lett behúzva, és szinte önmagától alakult a kívánt formaegyüttessé.

V. mező. A fej kihúzása közben alakult esetlegességek. Lágyan hullámzó felület, a szerszámok nyomai nélkül.

Az orron látható erőteljes kalapácsütések a formaalakítás első rohamának nyomai, ugyanez a lendület alakította az állkapcsot is, míg a szűrő és alsó ajak formái, a kifejezés hordozóiként, acélszerszámokkal, aprólékosan megdolgozottak.

Dante fején a technika esztétikai értékeit akartam bemutatni. A csillogó fémes felület, a fém természetes gazdag színezettsége, fa- és acélszerszámok beszédes nyomai nem csak a megjelenítést szolgálják, de primér esztétikai értékek is. Nem közömbös az sem, hogy tízszerte több nemes anyagot elhasználva, több iparág és szakmunkások során keresztül nyilatkozik-e meg a szobrász, vagy kulcsig maga ajnározza a munkáját. A kalapácsütések az alkotóról is vallanak és a szobrász legszebb élményét, a munka élményét közvetítik.

TÁPAI ANTAL

EGY KÉSHEGYNYI MÉZ

MEGJEGYZÉSEK SALAMON PÁL MÉZ A KÉS HEGYÉN CÍMŰ DRÁMÁJÁNAK SZEGEDI BEMUTATÓJÁHOZ

Ahogy az orosz prózairodalom múlt századbeli nagyjai Dosztojevszkijjel együtt vallották, hogy mindnyájan Gogol „köpenyéből" bújtak elő, joggal hivatkoznak a XX. század drámaírói az ibseni, hauptmani, pirandellói felöltőkre. Mégis, ha manapság egy új mű színpadra kerül, nagyon nehéz meghatározni: kik és hogyan hatottak írónkra. A modern dráma nagyon sokat forgatta a köpönyeget. Sokszor a tehetséget ruházta fel, másszor a sarlatánságot takarta el. Ma már ez a ruhatár olyan nagy és színes, mint egy igazi színházé: megtalálható ott a milleri kabát, a williamsi lumberjack, sőt már a ionescoi–becketti gúnya is. Persze: nem a ruha teszi az embert — lehet valaki Shakespeare jelmezeiben is korszerű, és ultramodern díszletek közt ósdi. Csupán a kritikusi feladat lett nehezebb: megtalálni azt a nézőpontot, ahonnan együtt látja a varázslatot és a bűvésztrükköket.

közé tartozik, hiszen cselekménye szinte a
mányi kísérletnek nevezi a Méz a kés he
kat, s megelőzve jogos lehetőségként a
magyar drámapályázat e díjnyertes dar
megadott formai határokon belül színészek korszerű játékával lehet élettel meg-
tölteni. A szerző mindent egy lapra tesz — egy modernnek látszó keretjáték megvalósítására. Teszi ezt azon egyszerű okból kifolyólag, hogy tulajdonképpen nincs megfelelő tartalmi koncepciója.

Adott a formai váz: XXI. századbeli történettudósok munkaértekezlete, amelynek keretében egy tétel igazolására lejátszanak néhány történelmi eseményt. Azt hiszem, ez bármi lehetett volna (arra is gondoltam, hogy szerencsés kézzel a magyar történelem könyvében lapozhatna fel a szerző érdekes, mindmáig homályos oldalt), de Salamon Nagy Péter és XII. Károly harcait választotta. Talán azért, mert ebben látta a megfelelő drámai magvat, amelyből kinőhet a cselekmény? Nem, azt már az első történettudósi utasításokban elmondja, itt a nagy emberek, a nép és a történelmi igazság viszonyáról lesz szó.

Ilyen szempontból Brecht tan-drámáival lehetne összevetni a Méz a kés hegyén-t. Míg azonban Brechtnél a tétel igazolása is a valóságból vezethető le, tehát a valóságos drámai cselekményből, addig Salamon csupán illusztrál eleve beállított történelmi jelenetekkel: nem tesz egyebet, mint utánajátszatja a történelemnek a szereplők minden mozdulatát.

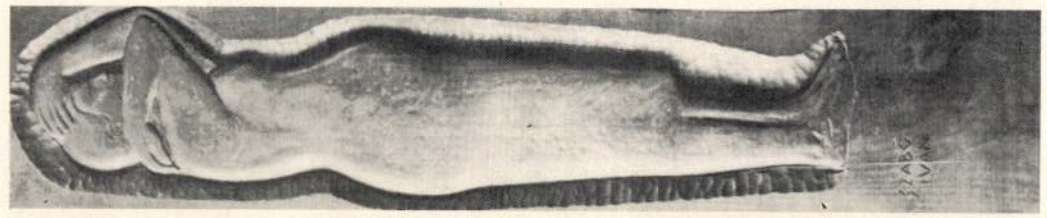
Az igazolandó tétel benne foglaltatik egyébként a dráma címében, amit egy lírai mondattal a Nagy Pétert és XII. Károlyt humanista meggondolásból egyaránt kiszolgáló hadimérnök mond ki: a jó, amit az uralkodók a népnek adnak — csak méz a kés hegyén. „Eszmei mondanivalója" tehát — ha nem is mondható ósdinak — túlhaladott. A darabon végigvonul az „örök humanizmus" és történelmi materializmus küzdelme, a történelmi realitásokból közhellyé általánosított tanulságokat levonó és a történelmi szituációt megfelelően értékelni tudó kétféle Salamon vitája — de sajnos ebből jobbára az „örök humanizmus" kerül ki győztesen. A kettősség kézzel foghatóan abban mutatkozik meg, hogy míg a tényszerű történelmi hűség kedvéért a szerző egészen precízen olvassa szereplői fejére bűneiket, tetteikből nem az adott korra vonatkozó tanulságokat von le, hanem tulajdonságokat és viszonylatokat ragad ki: úgy általánosít, hogy az egyedit a valóság fölé emeli. Nagy Péter jellemének kettősségéből az uralkodók és a nép viszonyára utalva mondatja ki a címet adó aranyigazságot.

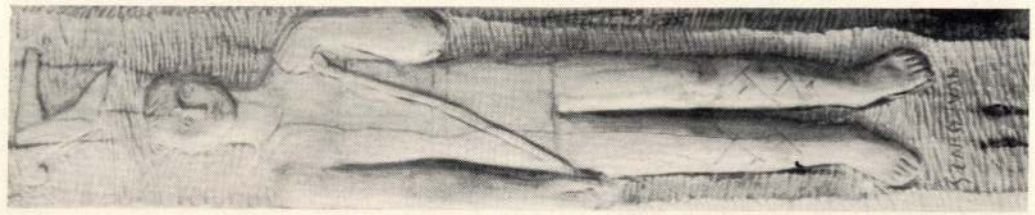
Shakespeare akkor is hiteles, ha Csehországot a tenger mellé teszi. Salamon darabjában éppen az a baj, hogy csak azt tudja: Csehország nincs a tenger mellett. Ha a néző felszólna a színpadra XII. Károlynak, vagy akár egy kurtizánnak, hogy mutassa meg a személyi igazolványát, a szereplő pontosan tudná születésének évét, hónapját, napját — talán még óráját is. Talán még arra a történelemkönyvre is emlékezne, amelyből jellemét kiollózták. De ha kiesik történelmi szerepéből, és egy gimnáziumi történelem számára anakronizmusnak ható szituációba kerül, akkor nem tudja, miként viselkedjen. Ennek oka, hogy nincs egyénisége, illetve az csak tipikus jegyeket tartalmaz. Mintha ugyanabból a történelemkönyvből lenne kivágva, amely az általánosító tételeket tartalmazza.

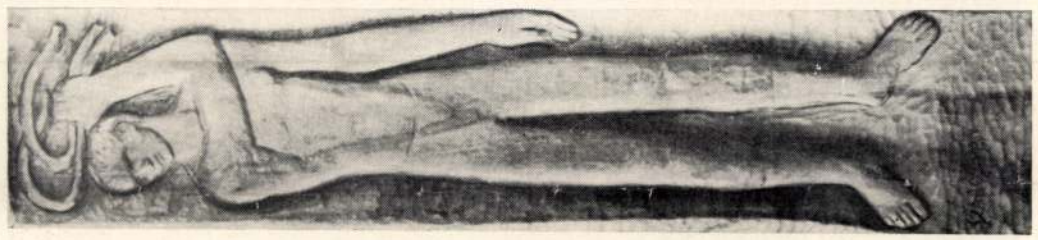
Salamon kétségtelen tehetségének szikrái mégis felcsillannak a jellemek kavargásában. Olyan kitűnően sűríti néhány jelenetbe Alexej Tolsztoj vaskos Nagy Péter-regényét (ez is a legjobb figurája), hogy az embernek az jut eszébe: milyen nagyszerű jellemeket formálhatna, ha nem kötnék meg kezét időnként saját formai elképzelései.

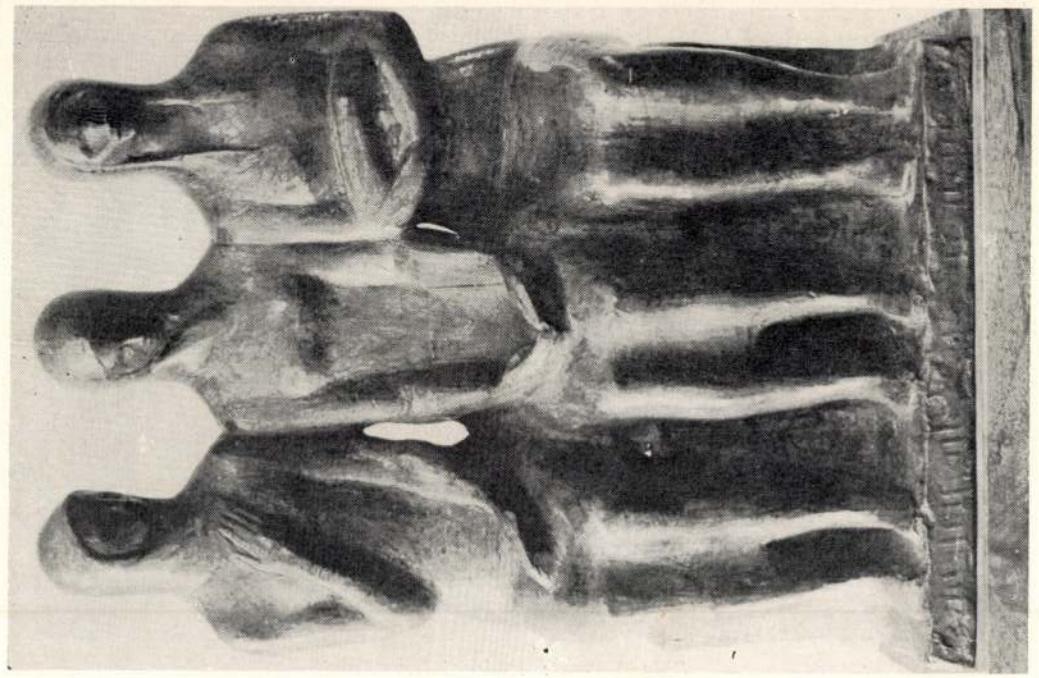
Nagyon jó elgondolás például a már említett keretjáték. Kísérhetné egy fantasztikus regény időgépének búgása, mely századokon ugratja át a cselekményt. De a XXI. század tudósai semmiben sem különböznek a maiaktól e darabban: ugyanazokat a gondolatokat fejtik ki, amit nem a maiak, de már a múlt századbeliek is próbálgattak. Személyi kapcsolatok predesztinálják őket arra, hogy jövő századbeliek legyenek? Nem. Akkor meg mi szükség van ilyen megkülönböztetésre? Talán azért, hogy a különösség látszatával kendőzze a szerző a keretjáték hiányosságait? Meglehet.

A keretjáték szereplői tehát tudósok. Milyen tudósok? Meghatározhatatlanok. Egymással csak a történelmi színeken lépnek kapcsolatba, jellemüket az határozza meg indirekt módon, hogy milyen szerepet vállalnak. Ezen felül azt tudjuk csak róluk, hogy melyik színész játssza szerepüket. De akkor meg mi szükség arra, hogy tudósok legyenek? Ez már nem a „megváltó", ez a kiábrándító mutatvány. Hiszen csak arról van szó, hogy a történettudományi bölcsességeket csak tudósok mondhatják el. Úgy jobban hangzanak. A keretjáték tehát semmiféle tar-

Szabó Iván szegedi kiállításának anyagából

I.

ség 31 671" jeligére a Sajtóházba.

Pécsi üdülését megkönnyítem. Olcsó szállást biztosítok. Surányi Alfonz, Pécs, Mindszent u. 4.

Autóülés hátsó részét elvesztettem a Bajai úton. Kérem Bokor u. 2. szám alá leadni jutalom ellenében.

Bérbeadó 600 négyszögöl kert Újszegeden. Érd.: Mérey u. S., III. 11.

Női szabóhoz kisegítő rövid önéletrajzzal. „Motorkerékpár jogosítvánnyal rendelkezők előnyben 20 853" jeligére a Sajtóházba.

Raktári dolgozókat, udvarost, vizsgázott kazánfűtőt azonnali felvételre keres a VIDIA Kereskedelmi Vállalat szegedi telepe. (Szeged, Bakay Nándor u. 52.).

Szegedi Építő Ktsz, Szeged, Brüsszeli krt. 8. felvételre keres bérszámfejtőt, utókalkulátort, építőipari árelemzőt, anyaggazdálkodót, gépírót, kőműves szak- és segédmunkásokat, festő szak-

Üzemképes

Warszawa

személygépkocsi

közület vagy magánszemély részére megegyezéses áron

eladó

VIDIA Kereskedelmi Vállalat Szeged, Bakay Nándor u. 52. Ügyintéző: Horváth Sándor. DK/960

KPM-engedély nélkül

Korlátlanul

Tápai Antal

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 29

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Kutyák paráđéja

Vasárnap negyedszer rendezett a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének szegedi csoportja kutyakiállítást. Ezúttal a 600. sz. ipari szakiskola udvarán állítottak ki 367 kutyát. A rendező bizottság meghívására Jugoszláviából (12 kutya) és Csehszlovákiából (2 kutya) is érkeztek kiállítók. Legtöbben Budapestről (105 kutya) és Szegedről (47 kutya) képviseltették magukat.

A kutyatenyésztés Magyarországon a hatvanas évek elejétől lett különösen népszerű hobby. Jellemző adat, hogy Budapesten 1961-ben ötezer ebtenyésztő volt, ami 1967-re tizenkétszeresére emelkedett. A szegedi kiállítás jól tükrözte, hogy a divat a kutyások között is meghatározó tényező, ugyanis a bemutatott kutyák közel egyharmada boxer volt.

A külföldön is keresett magyar fajták (puli, pumi, komondor, kuvasz, magyar agár, magyar vizsla) is szép számban (117) voltak jelen. A kiállítás sztárja egy borjúnagyságú, csillogó fekete újfundlandi volt.

Tekintélyt követelő tekintetükkel hívták fel a figyelmet magukra a német juhász (farkaskutya) és boxer fajták. A kiállítás után 80 tiszteletdíjat és a Tápai Antal szegedi szobrászművész által készített bronzplakettet ítélték oda. Sikeresen vettek részt a vetélkedőn a szegedi kiállítók is, hiszen 7 kutyasztár (Szelesi Zoltán és Ádok Lajos pulijai), Gábor Miklósné uszkárja, Kazinczy Péter boxere, Wéhli Béla magyar agár, és K. Nagy Jánosné pomeráni törpe spitz kutyája is díjat kapott.

A. S.

kancelyre
felveszü
jük: Sze
ra megk
legképes

Megye
főelőadó
ban gyá
főiskolá
ellátott
zetési
„Szövet
Szeged

Felvét
kaerőke
festő é
betanító
kereseti lehetőség. Albérleti szobát biztosítunk. Jelentkezés levélben. Újpest, Hazai Pamutszövőgyár, Bp. IV., Baros u. 99.
xBp. 138

Titkárnőt gyors- és gépírói gyakorlattal azonnali hatállyal felvesz a MÉK-központ, Szeged, Horváth Mihály u. 1/b. Havi illetmény megegyezés szerint. Jelentkezés a főkönyvelőnél.
xS. 77 112.

A Szeged I. sz. téglagyár Szeged, Bajai út 2—4. lakatos és motorszerelő szakmunkásokat keres felvételre, 44 órás munkahettel. Jelentkezés a gyártelepen.
xS. 77 089.

Országos vállalat vezető árelemzőt keres azonnali belépéssel, szegedi munkahelyre, fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: „Vezető árelemző 77 148" jeligére a szegedi Hirdetőbe.
xS. 77 148

A Szegedi Orvostudományi Egyetem kollégiumaihoz egész állásra takarítónőket felveszünk. Jelentkezés: A Semmelweis Ignác Kollégiumban (Női Klinikával szemben), Semmelweis u. 4.
xS 77 170

A Szegedi Patyolat Vállalat (Szeged, Fonógyári u. 4.) fehérnemű és felsőruha kézi és gépi vasaláshoz női munkavállalókat, férfi segédmunkásokat, vízlágyítót és kazánfűtőket vesz fel.
xS. 77 171

Azonnal kere[illegible]ilt

és megkezdődtek a kivizsgálások. A konzultációk után három esetben próbálták a csapágygolyót Makón, majd a budapesti Baross utcai klinikán kivenni a kislány tüdejéből — sikertelenül.

A csapágygolyót 1969. december 26-ig hordta tüdejében. Közben férjhez ment, s az örökre emlékezetes napon, már második gyermekét várta.

— Hogy is történt? — Vígh Jenő rendőrmestert kérdeztük testvére különös esetéről.

— Karácsony másnapján együtt volt az egész család. Ebédhez készülődtünk, amikor Évára kisebb megfázása miatt, köhögési roham jött rá. Egyszercsak a szájához kapott, a köhögés elmúlt és azt mondta: — Itt a csapágygolyó! Alig akartuk elhinni. Ez a karácsony nemcsak húgomnak, de az egész családnak is örökre emlékezetes marad. Tizenhét év után egy véletlen folytán sikerült

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 JAN 14

Tápai Antal

Szeged szobrai

1021

A család

(146.) Terrakottából alkotta meg A család című munkáját Tápai Antal: a háromfigurás dombormű a Hajnóczy utca 33. számú házon látható.

bizottság beszámolóját, amely a járásban élő mintegy húszezer fiatal helyzetét, jelenlegi körülményeit, főbb törekvéseit és a KISZ-szervezetek erejét, munkáját körvonalazta, az eredményeket illetően kissé borúlátóan. Hangsúlyozta, hogy a KISZ-től többet várna az élet, mindenekelőtt a falun élő, megközelítőleg tízezer fiatal politikai nevelése, szervezése, kulturált időtöltésének elősegítése, érdekeinek védelme szempontjából. Annál is inkább fontos ez, mert egyre több a szegedi járásban azoknak a fiataloknak a száma, akik otthon, a faluban akarnak megélni és a mezőgazdasági munkát választják élethivatásnak. Ez a pozitív jelenség mindenekelőtt abból következik, hogy a járás termelőszövetkezetei és szakszövetkezetei egyre fejlettebben gazdálkodnak, mind biztosabb megélhetést nyújtanak az embereknek. De a városban tanuló, vagy a szegedi üzemekben dolgozó és ugyanakkor otthon, a falvakban vagy a tanyákon lakó és általában magasabb igényű fiatalok tízezres tábora is fokozott követelményeket támaszt az ifjúsági mozgalommal szemben.

Utalt határozatában a küldöttgyűlés bizonyos ellentmondásokra, amelyek lassítják a fiatalság szocialista szellemű nevelését. Jellemző például, hogy az iskolások körében lényegesen magasabb fokú a szervezettség, a mozgalmi élet, mint a tizennégy-huszonnyolc évesek körében. Ez részint annak tudható be — ezt az úttörők és a kisdobosok csaknem 13 ezer fős tábora és annak sok szép eredménye is igazolja —, hogy az úttörőmozgalomban növekvő mértékben és közvetlenül részt vesznek a pedagógusok. Kevésbé tapasztalható ez még a KISZ-ben, ahol a többség húsz éven aluli és

[illegible]zetben.

Ennek szü[illegible]dokolja, hogy [illegible]érdeklődése, [illegible]alapszervezet[illegible]az is, hogy [illegible]múlt két-hár[illegible]a szegedi já[illegible]járási bizotts[illegible]hogy az úttö[illegible]lom tevéken[illegible]nem eléggé [illegible]kikerülő fiat[illegible]KISZ-ről, annak céljairól, szerepéről, jelentőségéről. A küldöttértekezlet állásfoglalása szerint az sem helyeselhető, hogy a fiatalok úgyszólván minden követelmény nélkül kerülnek a KISZ-be. Növeli a problémákat, hogy az alapszervezetek egy része (a vitában felszólalók véleménye szerint többsége) nem rendelkezik a munkához, az érdekes, vonzó programokhoz szükséges anyagi és technikai feltételekkel. Az is gyakori, hogy nem elég jó a kapcsolat a KISZ-szervezet, valamint a helyi művelődési intézmény között.

Mindennek ellenére igen jelentős eredményeket értek el az elmúlt két-három évben a szegedi járás KISZ-szervezetei. Tekintélyük, befolyásuk a legtöbb községben és mezőgazdasági üzemben nőtt. Az eredményekre támaszkodva a következő időkben minden vonatkozásban nagyobb lehet az előrehaladás.

A küldöttértekezlet a beszámoló megvitatása és jóváhagyása után megválasztotta a KISZ új járási bizottságát, amely első ülésén megválasztotta a titkárt és az új végrehajtó bizottságot. A szegedi járási KISZ-bizottság titkára ismét Karsai Árpádné lett.

KACZÚR ISTVÁN

HÍRLAP

DEC 13

A szobrok költője

1021

Tegnap este „Az én világom" címmel új sorozatot indított útjára a szegedi Bartók Béla Művelődési Központ. Első alkalommal Tápai Antal szobrászművész műsoros tárlatvezetésére került sor. Laczkó Katalin, a műsor szerkesztője meleg szavakkal méltatta a neves szegedi szobrászművész eddigi munkásságát, pedagógiai és művészetpolitikai tényked

Ezután Hemmert János festőművész diavetítéssel kísért tárlatvezetésen mutatta be Tápai Antalnak a város közterein, parkjaiban felállított szobrait, a házakon elhelyezett domborításait. Szólt a művész Móra, Tömörkény, Erkel, Katona, Dózsa alkotásáról és lényegre törő pontos elemzéssel emelte ki a szobrok mondanivalóját, művészi és esztétikai értékét.

A művész önvallomásában papírra vetette Don Quijote című szobrának formázása közbeni gondolatait, és látleletszerű pontossággal mutatta ki az alkotás jelentős

Tápai Antal szobrászművész

periódusában ható tényezőket, a múltból felmerülő emlékképeket, akarati és érzelmi motívumokat.

Az önvallomást tolmácsoló és Juhász Gyula, Ady Endre és József Attila egy-egy versét megszólaltató Végvári Tamás, a Szegedi Nemzeti Színház művésze méltán aratott megérdemelt sikert az esten.

A diavetítésen kívül Tápai Antal kiállított műveire terelődött a szó. A Don Quijote, Apám, Juhász Gyula, Hálóvető, Kígyómarás, Dózsa, Kodály szobra és a József Attila lemezdomborítása nagyszerű lehetőséget nyújtott a művésznek, hogy a feltett kérdések alapján megfogalmazza és összegezze ars poétikáját.

A műsoros tárlatvezetésen közreműködő Bodó Árpád zongoraművész Debussy- és Bartók-művekkel emelte az est színvonalát.

A műsoros tárlatvezetés nemcsak egy művész jól sikerült bemutatása volt, hanem egy sajátos hangvételű és magasszínvonalú népművelési forma is, amelynek rendezéséért kellő elismerés illeti a bátran kezdeményező művelődési központot.

POLNER ZOLTÁN

Érdemes alkal

„Bűvö
melés. a
a munk
erő-ván
ban ta
zaléka
hagyta
nem j
szegedi
elköve
nyeres
magas
szeretı
vös”
avatk
dájáb
közl
szerű
gazdá
minden uj belépő
zásra kötelezi — s minden megtakarított létszám után nyereségnöveléssel jutalmazza — a vállalatot, megteremti a beavatkozás lehetőségét. Igaz, nem mindenütt alkalmazható egyformán, de a vállalatoknak saját körülményeik között érdemes megvizsgálni: hogyan éljenek vele.

Matkó István

vetkezménye, hogy eltűnt s
sokat lendített néhány jele

DELMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 JAN 1 1
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

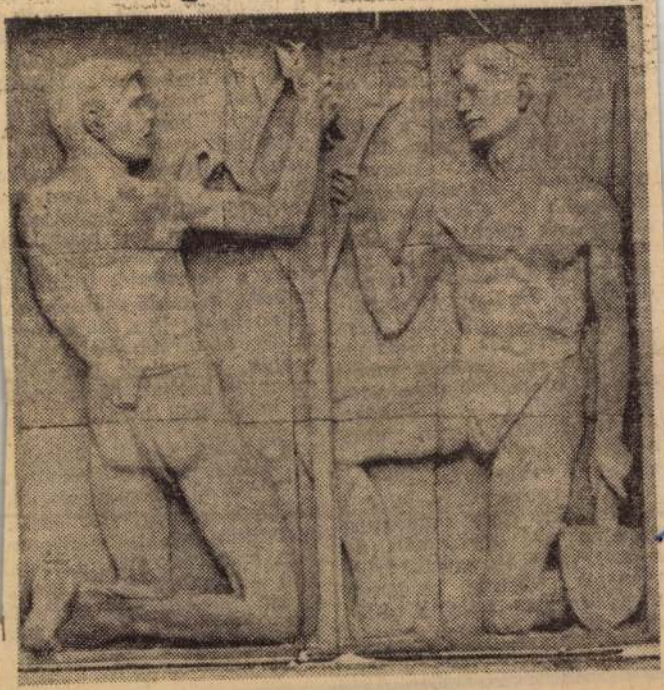
Sokáig együtt voltak
mondták el vélemén
térről, pártmunkájuk
tek, s gazdasági kérdéseke
ben talán ellentmondásosna
nem kár lenne ma is annal
nézi az ember, a jó gazda
jelent, feltételezi a párt ga
nek helyességét. S ez a tétel

Hazaérkezett Buka

1021

Tápai Antal

Szeged szobrai

Faültetők

(144.) Tápai Antal készítette a Faültetők című terrakottát a Hajnóczy utca 31. számú ház kapuja fölé.

DELMAGYARORSZÁG
Szegéd
1970 JAN 2 31
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTERJESZTŐ BUDAPEST, IX., BULCSÚ ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

állami viszonyával kapcsolatban. A Brandt-kormány hozzálátott, hogy megfogalmazza Stoph miniszterelnökhöz szóló levelét. Ami máris ismeretes: a levél nem ellenjavaslat lesz az NDK államszerződés-javaslatára, hanem csupán készség a tárgyalások megkezdésére.

Herbert Wehner, az SPD parlamenti csoportjának vezetője, kommentálva Ulbricht sajtóértekezletét, kijelentette: „Számunkra minden szerződés rendezés, amelyet korrekt körülmények között két egyenrangú tár-

miniszter ülést tartott és pozitívan értékelte Walter Ulbricht nyilatkozatát. Nyilvánvaló, hogy a konkrét

Tény tett pár átvette t ellentét viszonyá mindkét a tárgy létrejön széd, az dalni az

Nixon-dokt

Az amerikai elnök Guam-szigeten fejtette ki múlt évi ázsiai utazása során elképzeléseit, s ebben lényegében azt mondotta, hogy az Egyesült Államok a távol-keleti térségben a jövőben kisebb, közvetlen jelenlétet mutat, de fokozottan be akarja vonni e politikai megvalósításába az ázsiai országokat. Nixon akkor azt mondotta, hogy az USA a jövőben nem avatkozik be közvetlenül a helyi polgárháborúba és fegyveres belső felkelésekbe, de nyomatékosan hangoztatta, „külső támadás" esetén „továbbra is teljesíti kötelezettségeit".

Ezt a politikát az amerikai sajtó Nixon-doktrina néven emlegeti, s Agnew amerikai alelnöknek távol-keleti körútján az volt a feladata, hogy „eladja" Washington politikai elképzeléseit. Ám nem kapott határozott ígéretet a katonai szövetségesektől arra, hogy maguk is hasonló ügybuzgalommal sietnének megvalósítani az amerikai terveket.

Agnewnak alkalma nyílt arra, hogy megtudja: a vietnami háború elleni tiltakozás nem csupán az amerikai közv ki. Az ale — amely többször is heves háborúellenes tüntetések fogadták, így Ausztráliában, Új-Zélandon, de még Tajvanon, Indonéziában, Szingapurban, Malaysiában is. Ezek a megnyilvánulások azt fejezték ki — amit a világközvélemény ismer —, hogy a Nixon-doktrina valójában hamis elképzelés, egyik USA-taktika a sok közül. Ez jellemzi egyébként Nixon elnök politikáját egy évvel beiktatása után.

M. T.

ságban elemzik az antikommunizmus

országi tapasztalatokat az antikommunizmus ellen napjainkban folyó harcban is hasznosítani lehet.

A szovjet sajtó kiemelt helyen foglalkozik a nemzetközi elméleti konferenciával. Az értekezlet munkájáról beszámoló moszkvai lapok nyomatékosan aláhúzzák: az antikommunizmus elleni harc valamennyi antiimperialista erő alapvető feladata.

A 135. kínai—amerikai tárgy

Varsó (MTI, AFP, AP) Walter Stoessel, az Egyesült Államok varsói nagykövete kedden 14.00 órakor a Kínai Népköztársaság nagykövetségére hajtatott és tíz perccel a kitűzött idő után: 14 óra 10 perckor megkezdődött a két ország diplomáciai

Rádiótelex

Saigon

A saigoni kormány hadseregének 17 tisztiiskolása *vesztette életét, amikor Saigon* közelében gyakorlatozás közben partizántámadás érte őket. Életét vesztette egy kiképző tiszt és egy polgári személy is. Negyvennégy kadét és egy másik kiképző tiszt megsebesült.

Hága

Január végén Moszkvába látogat a holland külügyminisztérium magas rangú dip-

kassa látogatása összefügg a három államfő — Kinshasa-Kongó, Brazzaville-Kongó *és a Közép-afrikai Köztársaság* államfői — január 22-re kitűzött tanácskozásának előkészítésével.

Dar Es Salaam

Dar Es Salaamban kedden hivatalosan bejelentették, hogy Tanzánia fővárosában április 13-tól 16-ig tartják az el nem kötelezett országok csúcsértekezletének előkészítő tanácskozásait. A ta-

1021

Új szobrok, emlékművek Szegednek

A különböző ismertetők, prospektusok eddig is a „szobrok városának" nevezték Szegedet, és ez a megállapítás a jövőben méginkább igaznak bizonyul. Mint azt a Szeged m. j. városi tanács művelődésügyi állandó bizottsága mellett működő *műemléki és városszépítészeti albizottság* tegnap, kedden délután a városi tanácsházán megtartott ülésén megtudtuk, a IV. ötéves tervben számos új szobor és emlékmű díszíti majd utcáinkat, tereinket.

Ami az ezután elkészülő jelentősebb *középületeket* illeti, azok közül külső kerámia- vagy lemezdíszt kap majd a *Postaközpont*, amelynek építését — a Lenin körút és a Kossuth Lajos sugárút sarkán — hamarosan megkezdik. Ugyancsak iparművészeti díszítőelemet szánnak annak a 13 szintes *toronyháznak* a homlokzatára is, amely a *Centrum Áruház* mellett fogadja majd falai közé a különböző intézmények irodáit.

A közterek *politikai emlékművei* közül elsőnek az újszegedi hídfeljárónál *Petőfi—Dózsa* szobra érdemel említést. Ez az alkotás a tervek szerint 1973-ban kerül a helyére. Petőfi születésének 150., valamint a Dózsa-féle parasztháború kitörésének közelgő 460. évfordulóján.

Egy évvel később, 1974. augusztus 20-án — a tervek szerint — újabb emlékmű avatására kerül sor a *Magyar Tanácsköztársaság útján*. Itt a *magyar hősök* tiszteletére készített alkotást adják majd át a város lakóinak; a *hősi emlékmű* azoknak a névtelen milliónak tiszteleg, akik államiságunk folyamatosságát hosszú évszázadok alatt fenntartották.

A *Hunyadi János-emlékmű* — stílusosan — a Mátyás téren kap majd helyet, a *munkásmozgalmi panteon* szobrait pedig az újszegedi ligetben, a Rózsa Ferenc sugárút két oldalán, a szegedi munkásság hagyományos május elsejei találkozóhelyén állítják fel. Évente két-három portréval — esetleg egészalakos szoborral — gazdagodik ez a gyűjtemény.

Lakónegyedeink — *Odessza* és *Tarján* — ugyancsak kapnak szobrokat. Az előbbi városrésznek egy köztéri alkotást és néhány belső iparművészeti tárgyat, az utóbbinak hasonlóképpen egy köztéri alkotást szánnak.

További újdonságok: a város történetét idéző munkákkal díszítik majd a *Hősök Kapujának* oszlopait; újabb portrékkal gazdagítják a Dóm téri nemzeti panteont (1970-ben *Móricz* Zsigmond, *Balázs* Béla és *Csontváry Kosztka* Tivadar szobrai kerül nagyjaink sorába); és tovább bővül a Szeged nagyjait megörökítő szobrok sora. (Többek között *Jancsó* Miklósnak, a nemrég elhunyt kiváló orvostudósnak is szobrot állítanak egy később meghatározandó helyen.)

Kulturális és egészségügyi berendezéseink közül elsőként a *központi könyvtár és levéltár* tervezett kombinátját említjük, amelyet freskóval díszítenek, valamint elkészítik számára — vagy a Somogyi Könyvtár jelenlegi épülete számára — *Somogyi* Károly könyvtáralapító szobrát. Az *újszegedi fedett uszoda*, valamint a *Biológiai Kutatóintézet* szintén nem marad értékes díszítés nélkül.

Valamennyi tervezett szobor és emlékmű közül *Tápai* Antal „Pöndörháló" című alkotása kerül leghamarabb a helyére; ezt az alkotást hamarosan felállítják az átrendezett *Korányi-rakparton*.

A műemléki és városszépítészeti albizottság tagjai — akiket *Tóth* Béla író, a bizottság vezetője üdvözölt — sok értékes gondolattal egészítették ki a tervezetet. Szóltak többek között arról, hogy az eddiginél több szegedi képzőművészt kell bevonni a munkák elkészítésébe, s hogy részletes tervet kell kidolgozni arról, kiknek a portréja kerüljön a nemzeti, illetve a tervezett munkásmozgalmi panteon szobrai közé. E névsor elkészítésére máris *különbizottság* alakult.

A. B.

adó. Alföldi u. 22., I. D. IV. 18., délután 17-től.

Négyhónapos malacok eladók. Hídverő u. 10. Baktó.

Használt tűzhely és kétlapos villanyrezsó eladó. Rózsa u. 9. Belső csengő.

6 db enyvezőbak eladó. Petőfitelep, Fadrusz János u. 26.

80—90 kg-os hízott sertés eladó. Tisza Lajos u. 57.

Szekrény, tükör, ágy, férfi télikabát, divány, ebédlőkredenc, márványos székek olcsón eladók. Széchenyi tér 8. szám, I. emelet 19. ajtó.

Konvektor városi gázas, újszerű állapotban eladó. Érd.: fél 5 után. Tolbuhin sgt. 92. „B"-épület 3.

6 hónapos faj tacsikutyák eladók. Halász c. 32. sz.

Üzembiztos gáztűzhely, 3 tős, festett, eladó. Érd.: 4 után, vasár nap. Soprony Szeged, Marx magasföldszint.

Olajkályha hé pusú, garanci adó. Érd.: Le 5/b, délután 5

HÁZA

37 éves, 176 barna, elvált dolgozó meg házasság célj zá illő diplo nyal vagy el szonnyal. Egy nem akadály megoldható 7 igére a Hirdet képes, kézzel vére válaszol

Házasság célj megismerkedné évesig. Levele ját házzal 77 igére a Hird

TSZ-TAG

ÁPOLÁSI T

70 000,—

15 000,—

A TERMEL

BIZTOSITÁSI ÉS ÖN

CSÉB/

Csoportos

ÚJ SZOLC

Részletes tájékoztatást nyúj

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Szeged szobrai

Gyógyítás

(157.) A Szegedi Orvostudományi Egyetem Fogászati Klinikájának épületét díszíti Tápai Antal Gyógyítás című szobra. Az alkotás műkőből készült.

Tápai Antal

hogy özv. ZUCKER SIMONNÉ
hosszas szen
nuár 13-án,
elhunyt. Ten
15 órakor l
mető ravati
szoló család.

Mély fájd
hogy szerete
gornő, özv. I
NÉ, életének
Hamvasztás
január 16-án
belvárosi te
rolójából. A g
Kalas Imréné

Külföldi sz
bútorozott
rált kiadó l
2 éves időta
megegyezés
on keresz
15-758. Tenke

1970 JAN 1 5

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

SAJTÓFIGYELŐ

Értesítjük kedves vevőinket, hogy január 1-e óta a tőlünk vásárolt, vállalatunk jótállási jegyével ellátott, importált

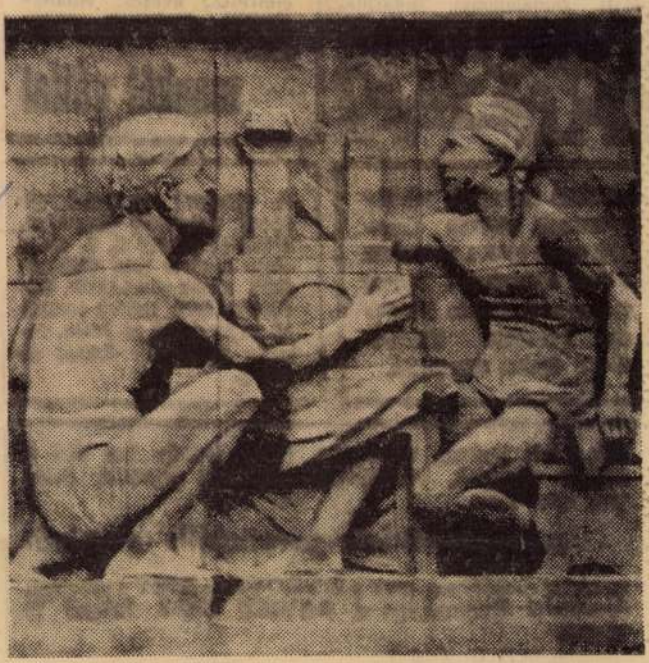
műszaki cikkek garanciális javítását

az egész országban csak a **RAMOVILL KSZV** szervizei, ezenkívül Budapesten a **RÁVISZ KTSZ** fiókjai is végzik.

SZÖVÁRU
Országos Árubeszerző és Értékesítő Szövetkezeti Vállalat,
Budapest, IX., Soroksári út 16.
Telefon: 336-355.

1021

Szeged szobrai

Várat építő gyerekek

(147.) Tápai Antal munkája A várat építő gyerekek című dombormű; az alkotás a Mikszáth utca 24. számú ház kapuja fölött látható.

Tápai Antal

rezzen, [illegible] hogy a tulaidonát k[illegible] kelljen [illegible] lálra íté[illegible] bántotta[illegible] az 1482-[illegible] gyalás [illegible] is uniku[illegible]

A k[illegible] mert k[illegible] vári vo[illegible] jor par[illegible] vonzód[illegible] egyház[illegible] kült é[illegible] tárban[illegible] kutatá[illegible] szabál[illegible] pott a[illegible] nében[illegible] ket. [illegible] másra[illegible] könyv[illegible] Szobo[illegible] Pichl[illegible] a kabátjá[illegible] ürüggyel, hogy piszkos a kabát, végigtapogatta a tudóst. A kabátban könyvek voltak, s a motozás egész csomó könyvet eredményezett. Pichler lakásán 4372 könyvet találtak, de a könyvtárban kölcsönzési cédula nem volt róluk. Sőt! A könyvtár pecsétjét minden könyvből eltüntette, s helyükbe „Ad Bibliothecan Dr. Pischler" feliratú ex libris került. Az 1871. június 24—25-én lezajlott tárgyaláson életfogytiglani Szibériába szóló számkivetésre ítélték. A tárgyalás anyaga nyomtatásban is megjelent, ennek tanúsága szerint évekig a kabátja hátára varrott zsákban lopkodta ki a könyveket. 1873-ban Lipót bajor herceg közbenjárására kegyelmet kapott és visszatért Bajorországba, ahol egy esztendő múlva meghalt. Tettét a német közvélemény nem nyereségvággyal, hanem bibliofil szenvedélyével magyarázta.

(állami házat olcsóbb [illegible] [illegible] áll[illegible]

Mivel a közmuvek, a lapota sem látszik el kérdést, újabb vizs szükségessé: januárban hozzá a ház-, a közm karbantartási költsége séhez. Megnézik, mi a eredményt: az állami szeri felújítása és 15 bantartási költsége, va tás; a magánházak vagy szintén a bontás

Csupán érdekesség, demes megemlíteni azért, mert nehezíti hanem mert egy ism nem orvosolt hiár fényt vet), hogy a nem ad mindig tám egy telek tulajdonvis Bécsi körúti új lak újszegedi Odessza-vá például a hangszergy könyv szerint még r lyek aprócska telk

DELMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 JAN. 7 8.
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1021 Tápai Antal

Szeged szobrai

József Attila (1905—1937)

(150.) A fiatal József Attila portréját Tápai Antal készítette el a Szegedi Tanárképző Főiskola számára. A bronzból domborított alkotás a főiskola Hámán Kató utcai épületét díszíti.

lismerés a jó munkáért

jedi üzemek obbak között

y azokat az üzemeket, ame- kimagasló munkát végeztek, smerésben, kitüntetésben ré- alatok mindig is ott voltak a ztertanács és a SZOT vörös lüzem címmel kitüntetettek hiányoznak üzemeink a leg-

zló és az MSZMP usi zászlója

címet. A vállalat nyolc termelőüzeme közül a szegedi textilművek különösen sokat vállalt magára az érdemszerzésben. A legfontosabb feltételek közül főként az exportfeladatok teljesítésében, a minőség javításában jelentett nagy hozzájárulást a korszerűsített, újjászületett üzem munkája.

A nagyvállalat 15 millió 750 ezer négyzetméter nyerssző-kivitelének közel kétharmada, 10 millió négyzetméter készült itt, közvetetten pedig — a kikészítési eljárás után — 18 millió 500 ezer négyzetméter szövet indult külföldre az itteni szövödéből. Mivel a szegedi fonodában gyártott fonal elismerten a legjobb, a textilművekben termelték tavaly az exportra szánt, luxus kivitelű pamutszövet alapanyagának jelentős hánya-

munkaversenyében hét első hely közül hatot szegedi fúróbrigádok foglalnak el.

Ládaipari Vállalat:

Vörös vándorzászló

A Ládaipari Vállalat szegedi gyáregysége jól dolgozott a múlt évben, sokat tett azért, hogy a nagyvállalat elnyerhesse a Minisztertanács és a SZOT vörös vándorzászlóját. A szegedi üzemegység 80 millió forint értékű munkát végzett el a múlt évben. 1965-höz képest megötszörözte az export termelését. Nyugat-Németországba fenyőfűrészárut szállítottak, Franciaország és ugyancsak Nyugat-Németország megrendelésére nyírfából, nemzetközi szabvány előírása szerint rakodólapalkatrészeket, palettákat készítettek. Külföldre összesen 20 és fél millió forint értékű áru került a szegedi ládagyárból. Az eredmények értékét növeli, hogy a múlt évben a dolgozók létszáma csökkent, de mégis 2 és fél millióval nagyobb nyereséget értek el, mint 1965-ben.

Kitüntetett gazdaságok,

Olajközp

Kioszt

Új panoráma nyílik a Tis lesz. Természetesen ez mé

(Kiküldött munkatársunk jelenti.) Ismeretes, hogy az *Építési és Városfejlesztési Minisztérium* a *Nehézipari Minisztériummal* és a *Szeged m. j. városi tanács végrehajtó bizottságával* közösen 1966 decemberében *pályázatot* hirdetett a szegedi olajközpont tervjavaslatának elkészítésére. A cél az, hogy önálló építészeti egységet alkotva egyúttal *Szeged városképébe is beilleszkedjen,* hiszen az olajközpont a város egyik leg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tápai Antal

Dél-Magyarország

1967 APR 23

1021

SZEGEDI SZOBRÁSZ

Lenin-portréja

A műteremben egy frissen megmunkált *Lenin-szobor* most a főszereplő. A markánsra formált arcról erő és elszántság sugárzik, a milliméter vastagságú rézlemezből kalapált portré súlyos nyugalmat, biztonságot rejt. A Lenin-szobor, *Tápai* Antal alkotása, egy hosszú ideje készülő sorozat tagjaként született. Szeged nagyjainak, illetve a magyar és világirodalmi nagyságok portréinak készítése közben ötlött fel benne a gondolat, hogy a munkásmozgalom nagy alakjait is kikovácsolja.

De nemcsak a tematikai elgondolás illeszti egymás mellé a szobrokat, hanem a művészi-technikai megvalósítás is, a hazánkban is majdnem egyedülálló szoborkovácsolás művészete.

A művész álláspontja:

— *Minden fejet megpróbáltam emberileg és szobrászilag is megfogalmazni, kiaknázni, de ugyanakkor a munka élményét, esztétikáját is szerettem volna megmutatni a kovácsolt szobrokon.*

A Lenin-szoborhoz egyik ismerőse küldött fényképet így a portré azonnal megfogalmazódott előtte, s rögtön minden kísérlet nélkül véste és kalapálta a rézlemezbe. Éppen érdeklődni akartam a szobor sorsáról, mikor megtudtam, hogy Szegeden a textilüzem pártbizottsága fogja megvásárolni.

J. Á.

Az új Lenin-portré, Tápai Antal szobrászművész alkotása

Tapolyi Gizella
247 Férfifej

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Hadsereg.

E lapon az 1620, a
évi kürtösök és az 1700 évi
fölül

középütt: DIE K
jobbra: No. 32.

a kép alatt: Trompeter & Hee
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr. bei J. Hö
legalol középütt: Wien bei J

Szines kny., mér. a pap
F. l'Allemand: Die k.k.
zweyer Jahrhunderte, J. Bern

140-915.

Tápai Antal

több zobra kiállítva
(miscenor. magne-
vervé)

Szeged 1945. marc

sen tehát: 2,216.975 mi
tizenhatbilliókilencszá
Dezső titkár kezéhez a
azonnal utaljon ki.

Budapest,194

A hivatalos másolat hit

irodavezető

Tápai Antal ajtónálló

Pesti Hírlap. 1932. jul. 2. 6

Hősök emléke

TÁPAI Antal

Délmagyarország 1996. nov. 29.

PÉNTEK, 1996. NOV. 29.

Szoborlopás...

● **Munkatársunktól**

Időnként azok is meglepődnek, akik sokat foglalkoznak bűncselekményekkel, rendőrként vagy tudósítóként. Hasonlóan hihetetlen eset történt november 15-én: elloptak egy köztéri szobrot.

Ismeretlen kezek az Újszegedi Ligetben felállított, Tápai Antal által készített bronz „Halas fiút" lovasították meg. A kétfigurás életnagyságú szobor értéke a Képző- és Iparművészeti Lektorátus szegedi bizottságának véleménye szerint másfél millió forint.

A Szegedi Rendőrkapitányág Nyomozó Alosztálya várja azok jelentkezését, akik az üggyel kapcsolatban felvilágosítást tudnak adni. Jelentkezni lehet személyesen a Szeged, Párizsi krt. 22-26. szám II. emeletén, vagy telefonon a 477-577/14-36-as számon, illetve a 07-en. A megyei főkapitányság vezetője a nyomravezetőnek – személyének titokban tartása mellett – 100 ezer forint jutalmat ajánlott fel.

a nagy-koltai id. Vidoss Jó-
d által építtetett, „T" alap-
or ízlése szerint eklektikus
timpanonnal díszített, fe-

után nem sokkal, 1911-ben
ett, „L" alakú kastély sze-
iányában a belső beosztás
lóan Mihályfán is e század
eklektikus sisakkialakítás-
tó az új homlokzat díszítő-

jénben szentmártoni Radó
Eklektikus stílusával a kör-
tszintes épület. A 24 x 16

métert.
köbmét
mint a
nak két
nosíthat
mert *ál*
vízfolyá
vő orsz
sa és *te*
lejjebb fekvő országok jogos vízigényét is. A nemzetközi megosztás figyelembevétele nélkül számított 1440 köbméter másodpercenkénti felszíni vízkészletet 1970-ben kereken *250 köbméter hazai vízigény* terheli, ezenfelül a hajózás érdekében szükséges mélység biztosítására legalább 300 köbméter másodpercenkénti további vízhozam szükséges. Az ország összesített felszíni vízmérlege tehát az 550 köbméter másodpercenkénti vízigényt figyelembe véve *38 százalékos elvi kihasználtságot mutat, s így még kedvezőnek mondható.* 1985-ben azonban már körülbelül 900 köbméter másodpercenkénti vízigény várható, ami — figyelemmel arra, hogy időközben a szomszédos dunai országok vízigénye is növekszik — már országos szinten is nehézsége-

m
le
y
lé

technológiájának változatossága, újabb termékek előállítása folytán — igen változó.

Az ipar szennyvíztisztí kapacitása nem kielégítő. meglévő tisztítóberendezés is általában alacsonyabb h tásfokkal üzemelnek. A m zőgazdaságban mind nagyo területeken és növekvő mérté ben alkalmazott *különbö vegyszerek* is sok káros any got juttatnak az élővizekb Az országhatáron túlról id szakosan szennyvízhullámo érkeznek.

A vízminőség-védelem ér dekében hozott jogszabályo és a gyakorlati intézkedése eredményeként *sikerült fel tárni a vizek elszennyeződé sének folyamatát, mértéké helyét.* Ezek ismeretében je lentős lépéseket tettünk további vízszennyeződé

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest
1969 AUG 9

1021

tiszatáj

XXIII. ÉVFOLYAM
1969. MÁJUS

Tápai Antal rézdomborítása: Kodály

Tápai Antal

Szeged város lakóit, hogy az Alföl krt.-tól a Tisza ragó ut között, ban a a Petőf utcában Bécsi hó 26-t

idős

áram

1970 JAN 23

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÁJ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

A CS

Vállalat áruátvevője MNB 623 14." sz

bélyegzője elveszett, érvénytelen

A Szegedi Építő Ktsz

Szeged, Brüsszeli krt. 8. CÍMFESTŐ, ÜVEGES, VILLANYSZERELŐ, PARKETTÁS, SZOBAFESTŐ-MÁZOLÓ, VÍZ-GÁZSZERELŐ és KÖZPONTIFŰTÉSSZERELŐ

munkát vállal

1021 Tápai Antal

Szeged szobrai

Lenin

(154.) A tudós forradalmár portréja a szegedi Sajtóház előcsarnokát disziti. A bronzból domborított alkotás készítője: Tápai Antal.

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 JAN 24

SAJTÓIGAZGATÓ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

Felveszü
gálatra é
kavállalók
ket, segéd
járáshoz
mentes
számú
Nándor

apró hird

LA

Szegedi 3
komfortos
sonló buda
rélem.
2310 jelig
házba.

Nagyméret
összkomfor
rú lakást
ném egy
összkomfor
1 szoba,
teakonyhásra. Tavaszszal, Párizsi krt. 36/a, fszt. 3. x

Értelmiségi nő külön bejáratú, társ nélküli albérleti szobát keres. „Sürgős" 3106 jeligére a Sajtóházba.

Albérleti, külön bejáratú szobába, albérlő társnőt keresünk. Makkoserdő sor 44.

Budapest központjában levő, nagyméretű, központi fűtéses szobámat elcserélném tarjántelepi másfél szobásra. „Megegyezünk" 3089 jeligére a Sajtóházba.

Másfél szobás, távfűtéses,, odesszai, tanácsi lakást cserélnék nagyobbra. „Márciusra" 3069 jeligére a Sajtóházba.

Külön bejáratú bútorozott szoba, egyetemista lánynak azonnal kiadó. József Attila sgt. 25., fszt. 4. Telefon: 11-342.

Két lány részére, külön bejáratú bútorozott szoba, villamosnál kiadó. Retek u. 35/b.

Igényes fogorvosnő és húga albérleti szobát keres. Cím: Hunyadi J. sgt. 3.

Külön bejáratú bútorozott szoba házaspárnak, vagy 2—3 diáklánynak kiadó. Zsótér u. 8.

Rendes fiatalember lakótársnak jelentkezhet azonnalra vagy februárra. Párizsi krt. 38/b.

Külön bejáratú bútorozott kis szoba, fáskamra, gyermektelen házaspárnak kiadó. Petőfitelep, Fadrusz J. u. 47. (13. u.)

Jó lelkű 3 dolgozó nő részére rendes, bútorozott szoba, fűtéssel február 1-től kiadó, azonnal is elfoglalható. Pap Vilmosné, Sajka u. 11.

Átvennék szövetkezeti lakáskiutalást, vagy lakásért életjáradékot fizetnének. „Egy gyermek van 77 317" jeligére a Hirdetőbe.

Rendes házaspárnak albérleti szoba, esetleg eltartással kiadó. „Lakás 77 321" jeligére a Hirdetőbe.

Csendes, tiszta, dolgozó lány szobatársat keresek emeleti szobába. Árvíz u. 2/b.

Külön bejáratú bútorozott szoba házaspárnak kiadó február 1-re. Teréz u. 37.

zott szoba lánynak kiadó, azonnal elfoglalható. Újszeged, Rózsa F. sgt. 56.

Albérleti szobát keres fürdőszobával, fűtéssel egyetemista lány, február 1-től. „Egyedül tanulok" 3123. jeligére a Sajtóházba. x

Keresek egy szoba-konyhás, vagy egy nagyobb szobából álló száraz főbérleti lakást, magános nő részére. „Sürgős" 2348. jeligére a Sajtóházba.

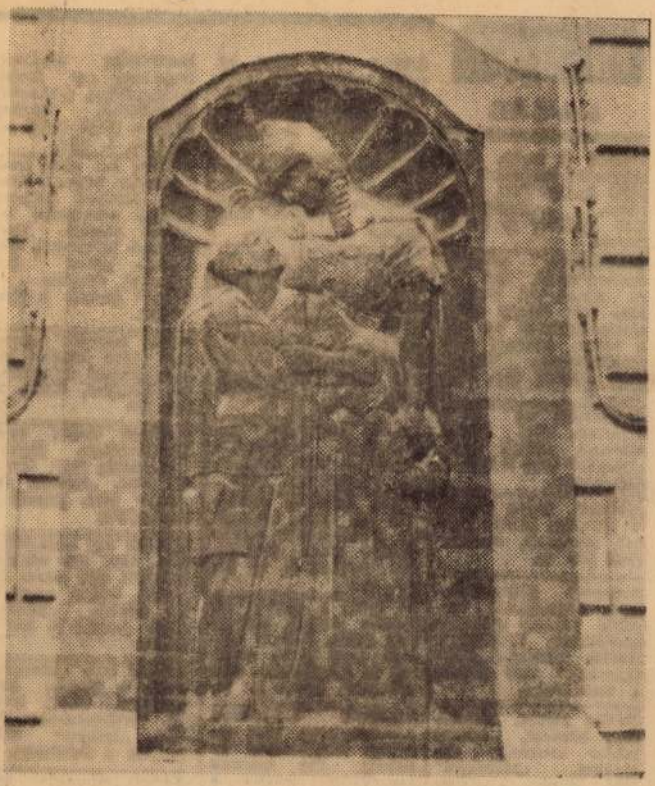
Iskolás lány szobatársat keres a Belvros központjában, fűtött szoba és fürdőszoba-használat van. „Igényes" 3126. jeligére a Sajtóházba.

Váltott műszakban dolgozó lány február 1-től csendes külön bejáratú egyszemélyes albérleti szobát keres fürdőszobahasználattal. Lehet Újszegeden is. „Tanárnő" 3125. jeligére a Sajtóházba.

Középkorú férfi albérleti szobát keres idős egyénnél vagy házaspárnál február 1-re. „Egyedül" 3119. jeligére a Sajtóházba.

Tápai Antal 1021

Szeged szobrai

Világháborús emléktábla

(155.) A Radnóti Miklós Gimnázium udvari falán helyezték el Tápai Antal alkotását, a Világháborús emléktáblát. A kalapált technikával készült lemezdomborítás 1931-ben került jelenlegi helyére.

DÉLMAGYARORSZÁG
Szegedi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-724

mancozott vezetékes gáz.

...lei is rendelkező, ...olát végzett óvónő, ...óde vagy npközi-...havezetést vagy ...noki állást vállalna, ...ileg szolgálati la-...ul vagy szobá-... és ...átheiyezéssel. ...íz 2844." jeligére ...jtóházba.

...ek, figyelem! 12 ...fmsz-i gyakorlat-...étterem, kisvendég-...alászcsárda vezeté-... jártas pincér há-... azonnali belépés-...helyezkedne. Er-... eügy, munka-...ink rendben. — ...y kizárva" 2758. ...e a Sajtóházba.

x

...ált, kötött kardi-... megjavítja, át-... és gombhúzást ... Müller Erzsi, ...krt. 55.

Jó állapotban levő Delta-tv, 2 aknás fehér zománcos kályha, 3 ajtós szekrény eladó. Móra u. 39. x

Mély gyermekkocsi, alig használt, eladó. Érdeklődni: Boross J. u. 4. (Macha).

Két jó karban levő ágybetét és egy szelon eladó. Jósika u. 20., emeleten. Kovácsnéknál.

Skoda 1100-as 17 000-ért eladó. Motor garanciával. Bárka u. 12.

...kus lány társaság hiányában megismerkedne korban hozzáillő intelligens férfival házasság céljából. Kalandorok kíméljenek. Kézzel írott, fényképes levelekre válaszolok. „Boldogság" 2806 jeligére a Sajtóházba.

41 éves, önhibáján kívül elvált szakmunkás 3200.— Ft havi keresettel, lakás van, házasság céljából megismerkedne hozzáillő hölggyel. „Marica" 2263 jeligére a Sajtóházba.

...közgazdász állást változtatna. Ajánlatokat: „Pénzügyes 77 154" jeligére a Hirdetőbe.

Keresek képesített idomítót, aki tud fizikai bántás nélkül doberman kutyát idomítani. „Ne bántsd 77 153" jeligére a Hirdetőbe.

Mezőgazdasági technikus állást változtana. „Sokoldalú 77 048" jeligére a Hirdetőbe.

Intelligens szülők gyermekét lakásukon bármilyen kortól felnevelném. Farkas Kálmánné, Szeged, Lomnici u. 103.

Kóstolja meg
füstszűrős c

Szeged szobrai

Pihenő munkások

(145.) Tápai Antal kétfigurás dombormüve a Jósika utca 5/b számú házat díszíti. az alkotás terrakottából készült.

Tel
Kér
exp

L

kedden és szerdán

a Gellért utcai HATÓSÁGI HÚSBOLTBAN!

Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi V.

INGATLANTULAJDONOSOK, FIGYELEM! Tisza-part, Csongrádi sgt. és körtöltést behatároló területen TÜZÉP-BOLTNAK ALKALMAS UDVART (KERTET) KERESÜNK. Tüzelő- és építőanyag kistételes árusítására. Esetleg a tulajdonost alkalmaznánk boltvezetőnek. Választ kérjük írásban Szegedi TÜZÉP Vállalat. Szeged, Vértanúk tere 6. sz.

A szegedi II. kerületi tanács vb építési és közlekedési osztálya az akoltelepi iparkörzetben üzem létesítése céljára alkalmas

területeket ajánl fel,

kitelepülő vállalatok részére. Részletes tájékoztatást az építési és közlekedési osztály ad.

Tápai Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN 10

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Szeged szobrai

Munkás-paraszt szövetség

(143.) *Tápai Antal munkája a munkás-paraszt szövetséget szimbolizáló terrakotta, amely a Jósika utca 7. számú ház kapuja fölött kapott helyet.*

...SZAG
1968 NOV 9

Ünnepi tárlatokon

Három képzőművészeti kiállítás nyílt Szegeden a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának tiszteletére. A Csongrád megyei festőművészek retrospektív kiállítása és a szegedi festőművészek ünnepi tárlata várja a közönséget a képtárban, s Tápai Antal szobrászművész gyűjteményes kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában.

1

Huszonöt festő 87 műve került 140 beküldött festmény közül a szigorú, rendkívül igényes zsüri döntése nyomán az ünnepi képzőművészeti tárlat közönsége elé.

A földszinti teremben mindjárt Jánoska Tivadar »Szeged felszabadulása« című festménye tűnt szemünkbe. Méltó emléket állít a festmény 1944 október 11 emlékének. Számos új alkotását állította ki Szeged korban egyik legidősebb, de művészetében ma is friss, újat adni tudó festőművésze, Vlasits Károly. Festményeinek kevés színű egyszerűségével, az egyszerű emberek prózai életének egy-egy jellemző pillanatát ragadja ki témaként. Erdélyi Mihály sajátos, eredeti művész. Mostani képeiben a »Majális«-ban s az »Időváltozás«-ban is érvényesül sokszor bizarr primitívségű ecsetkezelésének hallatlanul kifejező expresszív hatása. Tápai Lajos »Gátőrházai« és »Tiszai halászok«-ja érdekes fénykezelése mellett színeinek gazdagodásával tűnik ki. Dorogi Imre: Tápéi utca« című olajfestménye, de többi művei is érdekes színkezelésével hívja fel magára a figyelmet. Számos festménnyel szerepel a kiállításon Sándor Lajos is, akinek »Egri utca« és »Utca templommal« című olajfestményei érdemelnek elsősorban figyelmet, különös fény-árnyék megoldásukkal. A fiatalabbak közé tartozó Pintér Józsefnek öt képe került a kiállítás anyagába. Az öt kép közül elsősorban a »Tabáni házak« című olajfestményt kell megemlítenünk a meleg színek gazdagságával. Fontos Sándor szintén több képpel lép a kiállítás közönsége elé. Mesteri megoldású a »Búcsú a kiskapunál« kisméretű olajfestménye, s a »Holdas éjszaka«. Major Jenő »Olvasó fiú« és »Tavaszi napsütés« című olajfestményeivel és aquarell-vázlatokkal szerepel a kiállításon. Vincze András pasztelleket és tollrajzokat állít ki; Hemmert János »Lengyel táj« című kisméretű olajfestményét, valamint »Vitorlások« című finom ceruzarajzát kell megemlíteni. Rajtuk kívül két nőfestő, Kopasz Márta és Kovács Margit szerepel még egy-egy olajfestménnyel. Beszédes Kornél több vízfestménnyel és egy olajfestménnyel, Budai Lajos »Dohányfűzés« című olajfestményével. Csertő Ferenc, Csikszentimrei Kálmán, Haino Hackulinen két vízfestménnyel, Kormos István két képével szerepel, melyek közül különösen a »Ködös Tisza« érdekes sajátos színtelenségével, Szőke Győző »Szeged« című nagyon szép olajfestményével, s a legfiatalabbak közül Papp Sándor, Süle István és Zombori László kapott még helyet egy-egy képpel.

A retrospektív kiállítás anyagában újra láthatjuk Winkler László »Tápéi tánccsoport« és »Úttörők énekkara« című festményeit, Jánoska Tivadar nagyméretű »Jónyeit, Jánoska Tivadar nagyméretű »Jómert—Pintér »Textilművek«-jét és Tápai—Vlasits »Szegedi Kender« című festményét.

Festőművészeinknek ez a mostani kiállítása is bizonyítja alkotókedvük töretlen lendületét, s eggyéforrni akarását a hétköznapok új világot teremtő munkáshőseivel.

2

Őszi idényre

Mosógép

Varrógép

Rádió

Tűzhely

nagy választékban és minden szakárudában.

Szánjon

naponta öt percet é
egy fél vonaljegy ár
hogy arcbőre rugalma
üde, sima legyen

használjon Pa

kérje bár

A Nagy Októbe
Forradalom

ünnepe alkalm
üzemünk valar

További munkasikereket é
kívánunk.

A
pá
üz
és

Palyázat

Kereskedelmi Vállalat pályázatot hirdet

vegyesiparcikk ellenőri
és áruforgalmi előadói

munkakör betöltésére. — (Utóbbi főleg papír-írószer szakmában legyen képzett.) Fizetés kollektívszerződés szerint. A jelentkezést „Önálló" jeligére a Hirdetőbe kérjük leadni.

Tápai Antal

Tápai

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17

MŰVÉSZET

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA

1967 NOVEMBER

VIII. ÉVFOLYAM 11. SZÁM

1967 NOV
1021

Tápai Antal: Lenin – Lénine – Ленин

Tápai Antal.

Szabadi Szeged

Móra-dy, domborműi

Szeged 1948. nov

233/1934.

Folyó évi ápril

évi május hó 25.-én kelt kér

ságodnak I. Uri-utca 40. sz.

lakitásának terveit a Műemlé

vizsgáltatta, s hogy a tervb

előzetes engedélyt ezennel

A Nagyméltósá

148.728/1933. VII. a. számu

kitási költségek végösszege

Tápai Antal

— **Katona József és Liker Ferenc szobrát** helyezik el az újjávarázsolt szegedi Nemzeti Színház homlokzatára. A szobrokat Tápai Antal szegedi szobrászművész készíti.

Magyar Nemzet

1955. ápr. 7.

Állami Faluszínház nagy sikerrel játssza Jókai »Az aranyember« című művét. Sándor Böske, Feleky Sári és Hoykó Ferenc az előadás egyik jelenetében

(Magyar Fotó — Farkas Tamás felv.)

Tápai Antal szobrászművész a szegedi Nemzeti Színház számára elkészíti Erkel Ferenc és Katona József szobrát. Képünkön a művész az Erkel-szobron dolgozik. (MF. — Keleti Éva felv.)

Tápay Antal szobrász.

Katol.Szemle.1930.II.781-86.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tapai Ferenc

1966 NOV 26

Dél-Magyarország

— Házi kiállítás nyílt Tapai Ferenc szobraiból tegnap este a Tábor utcai képzőművész klub kiállító helyiségében. A Tapai Ferenc legújabb alkotásait bemutató kiállítás december 3-ig tart nyitva.

következő tavaszon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 14

Tápai Ferenc

Dél-Magyarország

— **Helyreigazítás.** Szegedi téli tárlat címmel tegnap megjelent cikkünkben elírás folytán tévesen szerepelt ~~Tápai~~ Antal szobrászművész neve. A két kisplasztikai alkotás Tápai Ferencnek, a Finommechanikai Vállalat dolgozójának munkája.

Tápai Antal, szobrász

SZOBROK AZ ARBORÉTUMBAN

Dísztó partján áll majd a Tavasz

Képzőművészeti alkotások elhelyezésével teszik esztétikusabbá Szeged idegenforgalmi nevezetességét, a József Attila Tudományegyetem botanikus kertjét. Az arborétum dísztavának partján hamarosan elhelyezik Tápai Antal szobrászművész Tavasz című alkotását, s rövidesen elkészül Hemmert János fémdomborítása is, amellyel Györffy István professzornak, a kert megalapítójának állítanak emléket. (MTI)

– : Dísztó partján áll majd a Tavasz 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 5.

Tápay Antal, szobrászművész

Utcák, terek, szobrok.

Szolnok Megyei Hírlap, 1948. júl. 30.

A kisújszállási főtér központjában áll Tápay Antal lovasszobra

Tápai Antal

TÁPAI ANTAL szobrászművész kiállítása tegnap nyílt meg a szegedi olajbányász klubban. A művész nem ismeretlen a bányászok előtt, hiszen a klub képzőművészkörének egyik irányítója.

Magyar Hirlap 1977-178-lo

Tápai Antal, szobrász

— TÁPAI ANTAL SZOBRÁSZMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt kiállítás csütörtökön a szegedi Bartók Béla Művelődési Központ udvarán. Az idős művész tárlatvezetésen mutatta be alkotásait a több üzemből érkezett szocialista brigádok tagjainak.

—: Kő

8

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 19

záértő személyek
és felelősségteljes
kozását. A szervez
célkitűzéseivel sze
szefügg például, h
szítsék a leendő s

Algyőn új boltokat épít az ÁFÉSZ

Algyő nagyközség tanácsa tegnap, szombaton délelőtt ülést tartott. A tanácstagok meghallgatták az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet jelentését az elmúlt évi gazdálkodásáról és idei terveiről, majd dr. Szögi Zoltán előterjesztésében a végrehajtó bizottság egységes szakigazgatási szervének munkájáról szóló beszámolót. A végrehajtó bizottság titkárának előterjesztése után a tanácstagok interpellációival zárult a tanácsülés.

A nagyközség ellátásában fontos szerepet játszó ÁFÉSZ tagsága évről évre nő. Jelenleg meghaladja az 1370-et. A szövetkezet tavaly ünnepelte 25. születésnapját, akkor három brigádja nyerte el a szocialista címet a versengő öt közül. Az ÁFÉSZ 28 boltja, italboltja stb. általában nagy forgalmat bonyolít le. Tavaly a kiskeresedelemé 37, a vendéglátóiparé 11 millió forint volt. Felvásárló tevékenységük egy év alatt 31 százalékkal nőtt.

Az algyőiek több élelmiszert, vegyes iparcikket vásároltak 1971-ben, mint 1970-ben, viszont kevesebb ruhát, cipőt az ÁFÉSZ boltjaiban. Az is szembetűnő, hogy míg az ételforgalom visszaesett, az italforgalom 11 százalékkal nőtt. Tavaly alig több, mint félmillió forintot fordítottak beruházásokra: zenegépeket vettek és szállítóeszközöket, idén viszont már boltépítést is terveznek. Mintegy 1,8 millió forintos költséggel új, korszerű élelmiszer- és húsboltot építenek a Vásárhelyi utcában és megnyitják új italboltjukat. Tárgyalásokat folytatnak egy Patyolat felvevőhely, s egy háztartási gépjavító üzlet létesítéséről.

feladatok és
ségek áran

A Szegedi
68' csoport
erősödő haza
vén került n
Móra Ferenc
lájában a M
kiállítása. K
Bayer Károly
rás mutatják
kat. Bayer K
ges fények, f
tások, kontra
tónusok hatá
képein és azo
sain, melyeke
és az emb
Kontraszt és
mű képein bi
lemzőbben ez
A különlege
véletlen törvé
Alkonyat, M

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1977 JUN 25

Tápai Antal

1021

Tápai Antal reliefje

Tápai Antal

SZOT - di, 185

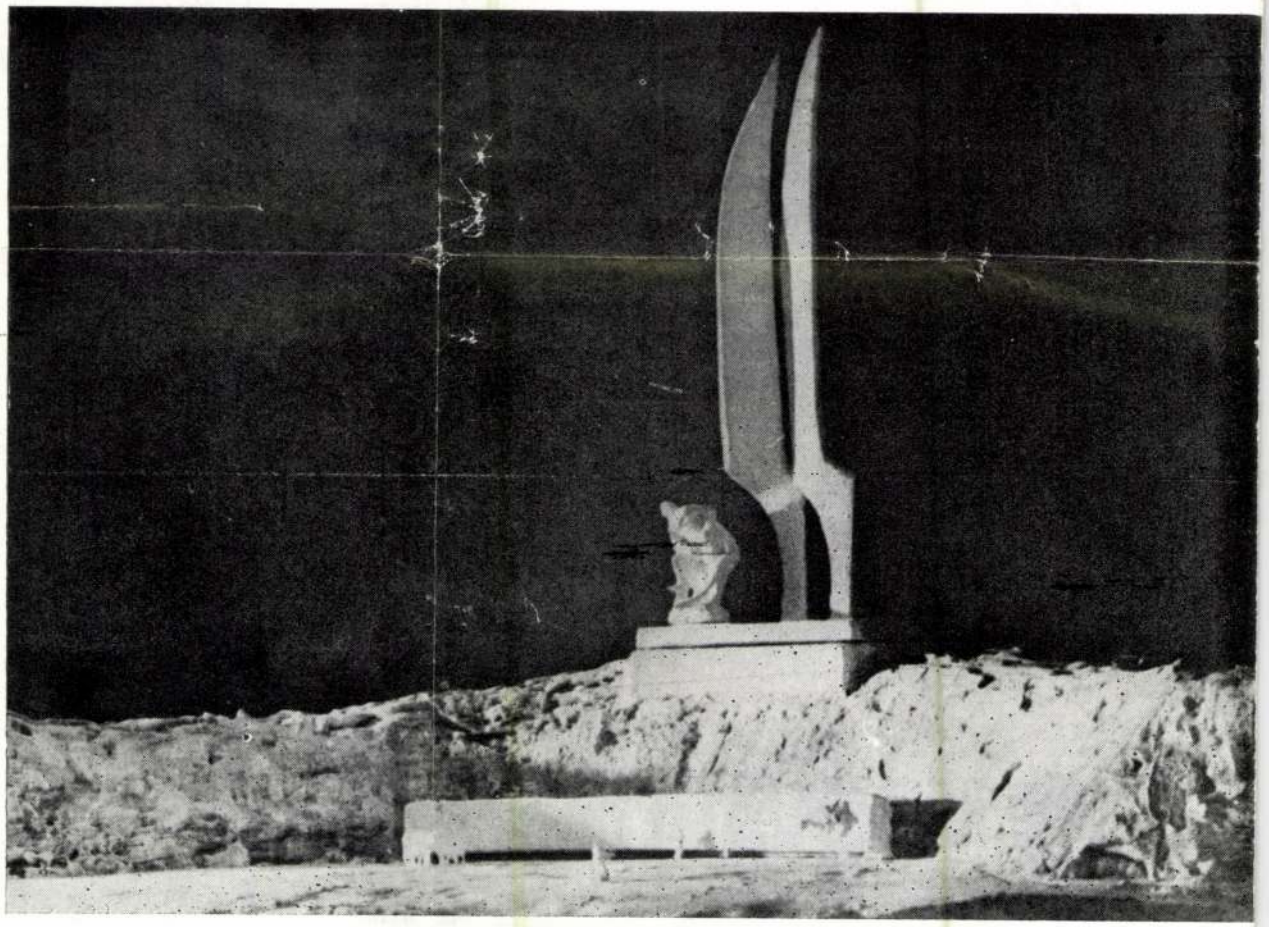
Tápai Antal szobrászművész

1985. IV. 26.

FENT: A CSIGA-MEZŐ, AHOL DÓZSA SEREGE VONULT

LENT ÉS JOBBRA: SZOBOTKA ANDRÁS (ERDÉLYI MŰVÉSZ) EMLÉKMŰTERVE. A MONUMENTÁLIS KOMPOZÍCIÓT DÓZSA SZÜLŐFALUJA, DÁLNOK HATÁRÁBAN ÁLLÍTJÁK FÖL

UJ VERSEK

DÓZSA FEJE.

Fehér gyolcsban, setét éjben
— Ezerötszáz tizennégyben —
A kakas épp harmadszor szólt,
Dózsa feje Szegeden volt.

Pálfi biró fölemelte,
Hajnal előtt sirba tette,
Lenn a sirban, némán, mélyen,
Alszik a fej vaksötétben.

Pálfi biró Piros lánya
Hófehér lőn nemsokára,
Mint viola rózsa mellett,
Hervad ő is Dózsa mellett.

Zsarátnok lesz, ami tüz volt,
Siri virág, aki szüz volt,
Koponyák és szivek porán
Uj dalba fog uj csalogány.

Hej, a sirok egyre nőnek
Szőnyegén a temetőnek,
Elhervadnak mind a rózsák
Őskertében, Magyarország.

Ó de néha éjten éjjel,
Mikor csak a kakas éber,
Kigyul egy láng, mint az őrszem
A szegedi temetőben.

Nézi más láng lobogását,
Földi tüzek égi mását,
Vár egy napot fölkelőben,
Régi magyar temetőben!

JUHÁSZ GYULA

JUHÁSZ GYULA VERSE A DÉLMAGYARORSZÁGBAN

TÁPAI ANTAL FASZOBRA ÉS BRONZ RELIEFJE

Ára 40 fillér.

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség: SZEGED, KÁRÁSZ-UTCA 9. SZÁM. A szerkesztőség telefonja: 380.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 96.— K, negyedévre 24.— K, félévre 48.— K, egy hónapra 8.— K. Egyes szám ára 40 fillér.

Kiadóhivatal: SZEGED, KÁRÁSZ-UTCA 9. SZÁM. A kiadóhivatal telefonja: 365.

Szeged, 1919. VIII. évfolyam 155. szám. Vasárnap, július 27.

...sok évről évre frissülnek, de a nagyszerű esztétikai elméletek képbe esszenciálódva néha ki is hűlnek. Faluról költözött művészek keresik helyüket, dacos félabsztraktok restellkedve lirizálnak, mert valahol e sok arcú város forgatagában az egzisztenciális problémák között elvesztették önmagukat.

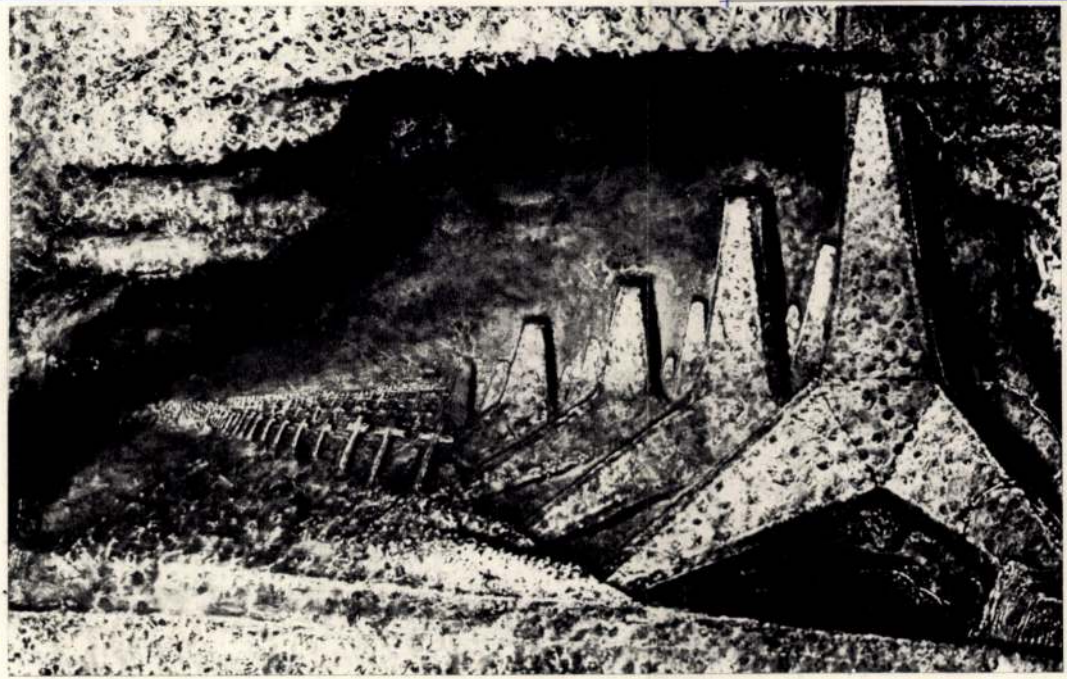
1967-ben a Magyar Nemzeti Galériában mutatkoztak be Szeged művészei, s azóta körülményeik sokat változtak. Soraik bővültek, eredményeik megszülettek, rangjuk emelkedett, de kétségeik is szaporodtak. A polarizálódás helyett, amely a tárlat után várható fejlődést jelentette volna, inkább egyfajta nivellálódás következett be, amelynek során a „népi realisták" és az „urbánusok" közelebb kerültek egymáshoz. Nem szellemükben, de külső vonásaikban változtak meg. Élmények megjelenítése helyett a festészetben és a szobrászatban egyformán a művi előállítás módszerei kezdtek lábrakapni. Megkeményedett, cizellált formák mögött előképek sokasága húzódott meg, s a szerkesztettség a fellazulás jegyeit, a modernség a mindenáron meghök-

...képek, önállítás, vagy antiintellektualizmus, befelefordulás, nosztalgia, vagy élményi összekuszáltság? Vagy mindezek mögött a vásárhelyi iskola körül kialakult viták öntudatlan kisugárzása? A szegedi valóság hirtelen változása, a gazdagodó, iparosodó nagyváros és a pusztuló tanyák ellentéte? Valószínűleg egyik sem elegendő magyarázat a stagnálásra.

A továbblépés, a változás, a 2—3 év előtti fejlődés adott inkább magyarázatot. A fiatalok előretörése, néhány olyan önálló gondolkodású és határozott esztétikai-világnézetű ifjú mester fellépése, amely a középgeneráció zavartságát is feloldotta, de még az öregek kedvét is megpendítette. Megkezdődött az a tisztulási folyamat, amely a vidéki nagyvárosok művészetét továbbviszi. Társadalmi megbecsülés és művészi eredmény kettéválik ebben a folyamatban s a fejlődés csomópontjai is megmutatkoznak. Az egyéniség, az eredetiség jelenti az igazi eredményt, és a helyezkedő, rutinos ügyeskedés hamar kimutatja gyengeségeit. Odaadó, elmélyült festői alkotómunka és igazi átélés pedig a legjelentéktelenebb témában is korképet ad.

S ha e sokhangú zenekarba, amely ma Sze-

Tápai Antal: Memento

16

Nemzeti Budapest, Tápai Antal
1943. aug.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

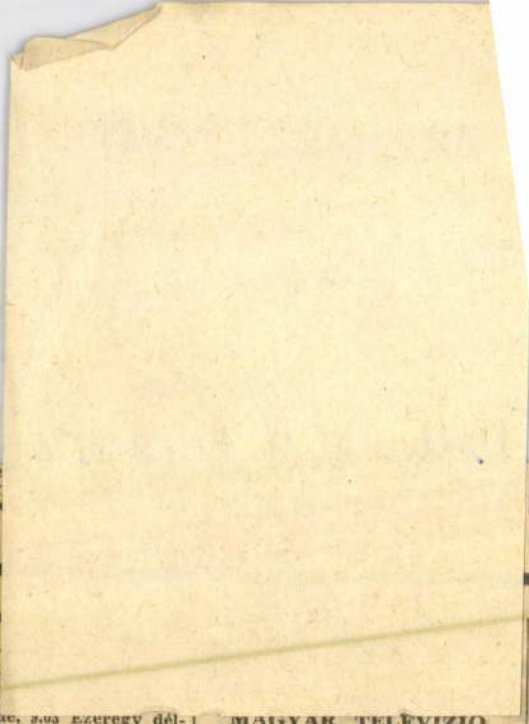
1973 ÁPR 6.

Csongrád m. Hírlap

Tápai Antal szobrászművész.

1021

● **KITÜNTETÉS.** Tápai Antalt, az ismert szegedi szobrászművészt, a szegedi Tömörkény István Gimnázium nyugalmazott igazgatóhelyettesét felszabadulásunk 28. évfordulója alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki az Elnöki Tanács.

alomtörténe
ai vándorg
angverseny

alatok á
izimfonikus
Gasparone -

PE
8.05 Könn
.35 Népi zene. 9.05 Ezeregy dél-
előtt. 10.00 A zene hullámhossz-
zán. 10.59 Lottóeredmények.
2.00 Az élő népdal: Pogány-
zentpéter 4. (Ism.) 12.10 Brahms
s Chopin műveiből. 13.03 Új
városok — nagy létesítmények.
4.00 Kettőtől hatig... 18.05 Kül-
olitikai figyelő. (Ism.) 18.20 Mo-
art: B-dúr divertimento. 19.00

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.05 Iskolatévé: Orosz nyelv. (Ált. isk. 5. oszt.) A fényképész. 8.30 Francia nyelv. (Középisk. III—IV. oszt.) A vívómester. 9.05 Magyar irodalom: Ady Endre (II. rész). 9.55 Élővilág. (Ált. isk. 5. oszt.) Madárvédelem. 13.35 Orosz nyelv. (Ism.) 14.30 Magyar irodalom. (Ism.) 15.25 Élővilág. (Ism.)

Tudósaink arcképcsarnoka: Újfalussy József akadémikus. 15.15 Koltay Valéria operettdalokat énekel. 15.27 Szerkesztőségi beszélgetés a Falurádióban. 16.05 Kíváncsiak Klubja. 17.02 Verbunkosok, nóták. 17.30 Közvetítés az Ü. Dózsa—FTC bajnoki labdarúgó-mérkőzés I. félidejéről. Közben: Zenés reklám — autóknak. 19.20 Walter Gieseking zongorázik, David Ojsztrah hegedül. 19.50 Jó estét, gyerekek! 20.10 Új könyvek. (Ism.) 20.13 Találkozás habbal. Kopányi György zenés komédiája. 21.40 A bölcső. Pop Károly elbeszélése. 21.52 Hanglemezgyűjtőknek. 23.15 Örökzöld dzsesszmelódiák.

MAGYAR TELEVÍZIÓ

9.20 Filmesztétika. (Középisk. I. oszt.) A filmstílus; meghatározó jegyek. 10.00 Téka. (Ism.) 10.30 Egy hölgy arcképe. Magyarul beszélő angol tévéfilmsorozat. V. rész: Nézeteltérés. (Ism.) 11.15 Nő — három szerepben: „Én is". (Ism.) 11.30 Kék fény... (Ism.) 15.28 Üveges professzor legkedvesebb kísérletei. I. rész: Heki, a razonanciakutya. 15.55 Salto mortale. Magyarul beszélő NSZK tévéfilm-sorozat. V. rész: Velence. 16.55 Hírek. 17.00 Ciprus. Svéd dokumentumfilm. 17.25 Ü. Dózsa—Ferencváros. Bajnoki labdarúgó-mérkőzés.

8

um. 23.00 Zenekari muzsika.
10 Verbunkos muzsika.

PETŐFI ADÓ

7.30 Jiri Reinberger orgonál.
50 Miska bácsi lemezesládája.
20 Zenei anyanyelvünk. (Ism.)
30 Vasárnapi koktél. (Ism.)
.00 Ne nevess korán! 12.00 Jó
ebédhez szól a nóta. 12.39 Ven-
égségben őseinknél. 5. (Ism.)
.25 Körkapcsolás bajnoki lab-
arúgó-mérkőzésekről. 14.20 Sün-
isznócska lovagol. — Mesejáték
lóra Ferenc írásából. 15.08 Je-
nidőben. 15.38 Fúvószene tánc-

ritmusban. 15.49 Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 16.05 Táskarádió. 17.00 Mendelssohn: IV. „Olasz" szimfónia. (Ism.) 17.30 Mit hallunk? 18.00 A vasárnap sportja. 19.00 Magyar táncokról. 19.20 Variációk egy képre. (Ism.) 19.50 Jó estét, gyerekek! 20.10 Jelentés az országos ökölvívó-bajnokságról. 20.15 Sztravinszkij és a hivatásos karmesterek. 20.35 Az író hármas felelőssége. Boldizsár Iván írása. 21.05 A Lokomotiv-GT együttes műsorából. 21.25 Könyvek és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 OKT 19

Délmagyarország Szeged

Tápai Antal szobrászművész

1021

Átadták a Juhász Gyula-díjakat

A Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának Elnöksége egy évtizeddel ezelőtt, 1963-ban alapította a Juhász Gyula-díjat. Azóta minden évben a Szegedi Nemzeti Színház három-három kiváló művészének adták át *Tápai* Antal szobrászművész emlékplakettjét és a vele járó pénzjutalmakat. Eddig összesen 30 művész kapta meg a díjat, magas színvonalú alkotó munkája elismeréseként.

Az idei, jubileumi díjátadó ünnepséget tegnap, csütörtökön délután rendezték meg az SZMT Eszperantó utcai székházában. Tápai Antal emlékplakettjét és az 5—5 ezer forintos pénzjutalmat *Bor* József rendező és *Gregor* József operaénekes kapták. A bensőséges ünnepségen, amelyen részt vett a megyei pártbizottság képviseletében *dr. Sebe* János, osztályvezető-helyettes, *Juhász* József, az SZMT vezető titkára és *Forgó* Pál, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője, a színház és az SZMT Elnökségének képviselői, *Turai* Zoltán, az SZMT titkára köszöntötte a kitüntetett művészeket, és méltatta érdemeiket.

Bor József a Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál megrendezéséért, a zenés darabok igényes rendezői megformálásáért kapta a díjat. Három éve, amióta a Szegedi Nemzeti Színháznál dolgozik, elsősorban a könnyűzenés darabok rendezői megoldásaival, új színt hozott a szegedi színházi életbe. Ugyancsak három éve rendezője a néptáncfesztiválnak, amelynek azóta továbbfejlesztette művészi programját.

Gregor József kimagasló operaénekesi teljesítményeiért, az 1972—73-as színházi évadban Verdi Falstaff című operája címszerepének megformálásáért részesült a kitüntetésben. Évtizedes szegedi tevékenysége alatt sok hívet szerzett az operának és az oratóriuméneklésnek. Kiváló művészi munkája a megye határain túlra is kiterjed, nemcsak színpadokon, hanem a rádió és a filharmónia koncertjein is sikerrel népszerűsítette a zeneirodalom remekeit. Az elmúlt évad legemlékezetesebb énekesi és színészi alakítása az ő nevéhez fűződik, ezt a művészi munkát ismerik el a díjjal.

Az idei Juhász Gyula-díjakat *Oláh* Mihály, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnöke nyújtotta át a művészeknek, majd Bor József mondott köszönetet az elismerésért.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI
HÍRLAP

csony (5.)

azóta történt

dések eredményeként tisztázódhat a helyzet.

(2)

A helyesnek bizonyult fontossági sorrend, a vaskövetkezetesség nyomán ma már ha nem is tiszta — ettől még távolabb vannak —, de *tisztább* a helyzet. *A 24 melléküzemági egységből hat marad meg, a többit fölszámolják, illetve fölszámolták*, ehhez a téli szezon némi objektív segítséget adott. Nem könnyű feladat ez. Az építőipari részlegeknél igen magas órabéreket — 14—16 forint — fizettek, az állami vállalatok érthetően nem kívánták átvenni ezeket az embereket, megkezdődött tehát a kilincselés kisipari szövetkezeteknél... Naponta százszázötven munkakönyvet adtak ki, ennyi embert „adminisztráltak le", de közben sorra kiderültek azok a gazdálkodási felelőtlenségek, melyek eddig rejtve maradtak. A havi 250—300 órás „teljesítmények"— akadt éjjeliőr, aki *a papírok szerint* 426 órát éjjeliőrködött... —, egyetlen hónap alatt öszehozott 22 ezer forintos taxiszámla... mindaz, ami jól példázza, hová is vezet a szabad kéz, s hová néhány nagystílű „üzletember" odacsapódása a szövetkezethez, akik zöld utat kapnak ráadásul...!

Az építőipari részlegeket gyakorlatilag fölszámolták,

ha titkolják, akkor nagy baj lehet. Egyikük, aki a beszélgetés alatt ösztönösen a vezető szerepet vitte, a többiek ráhagyatkoztak, ha valamire fehéret vagy feketét mondott, a búcsúzó kézrázáskor, a többiektől kicsit félrehúzódva, nagyon csöndesen azt mondja:

— Tudja, az a legnagyobb baj a mi szövetkezetünkben, a mi vezetőinkkel, hogy *nem tanultak meg nemet mondani*, csak azt ismerik, hogy *igen*...

Mit felelhetnék neki? Csak azt, hogy — *igen*. Egyetértek vele.

Mészáros Ottó

(Folytatjuk)

Új hírek – új krónika

Március 3-tól a 12 órakor felcsendülő harangszót a *Déli Krónika* mintegy húszperces adása követi — a Kossuth-adó hullámhosszán. Az új műsor hangvétele némileg eltér majd a *Reggeli Krónikáétól*. A *Déli Krónika* ad majd részletesen nemzetközi lapszemlét, amit idáig a 15 órás hírek után sugároztak. A napszak legfontosabb híreit az ügyeletes külpolitikai szerkesztő egészíti ki majd. További érdekesség, hogy a *Déli Krónikában* bővebben, az egész európai kontinensre kiterjedő időjárásjelentést adnak

előtt 10 órakor is jelentkezik a rádió hírszolgálata.

Végre újból

SZÍNHÁZ BUDÁN

A távolabbi jövő ígérete ugyan, de az illetékes szakembereknek már az idén is munkát ad a *Budán* felépülő *Várszínház*. A Várpalota tőszomszédságában emelkedő, volt karmelita kolostor 1788-tól 1925-ig működött színházként, majd a második világháborúban szinte teljesen elpusztult. A terv az, hogy műemlék jellegű belső barokk terét *Hempelen Farkas* tervezte komlokzatát megtartva, modern, kis nézőterű színházat alakítanak ki. Elkészülte — a Várpalota rekonstrukciós ütemtervébe illeszkedve — 1975-re várható.

Hősök nyomában

Vetélkedő a C

— Már a cím is megmondja a vetélkedő jellegét: Hősök nyomában. A kérdéseket elsősorban a Tanácsköztársaság előtti, alatti és utáni időkről tesszük fel — mond-

Idén farsangkor, február 16-án tartják meg a hagyományos busójárást és ünnepségeket Mohácson. Már reggel kezdődik, délelőtt a Koló téren táncos mulatságot rendeznek a környék délszláv és népi táncegyüttesei, de a magyarok sem hiányoznak. Délután kerül sor a busójárásra.

csónakról

vékony a jég

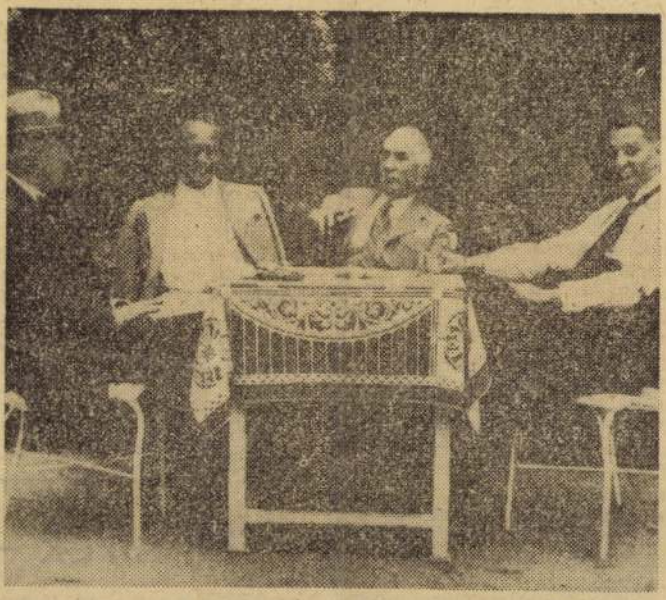
minden ember örül — ha nincs fogja a télnek —, az nem kedvez sem a téli aratásnak, sem a nádüzemnek, amely tavasztól télig a levágott termést érékesíti, s dolgozza fel stukaúrnak az építkezésekhez.

Tápai Antal szobrászművész
1021

PEST MEGYEI Hírlap

„Hazamegyek jadeit-szobornak...“

Móra Ferenc halálának 35. évfordulóján

A nyáron lenne kilencven esztendős, mert abban az évben született, 1879-ben, amikor a megáradt Tisza valósággal elsöpörte a föld színéről Szegedet, amellyel csak jóval később, már felnőtt korában forrt össze végérvényesen. És immár harmincöt esztendeje halott. Az ilyen évfordulók arra is jók, hogy kutatgassunk a régi emlékek fiókjában, hiszen mindúntalan előkerül belőle valami: elhalványult fénykép, elfelejtett, régi írás. A maga idejében talán semmiség, csak a véletlen őrizte meg az elkallódástól, most mégis varázsvessző, életre kelti azt, aki halhatatlanul a mienk.

Ez a fénykép 1933. júliusában, Karlsbadban készült Móra Ferencről, tehát alig fél esztendővel halála előtt. Az egészségét kereste a csehországi csodafürdőben, de csak a gyilkos betegség hatalmasodott el ott rajta. *„Most már lehet beszélni a dologról — írta akkor egy képeslapon — mert haza is megírtam, a további titkolódzásnak nem volna értelme. Ötvenötödik születésem napjára Karlsbad sárgasággal ajándékozott meg, amelyben most már harmadik hete vagyok, fejlődő tendenciával, de szerencsére különösebb fájdalom nélkül (Icterus simplex a baj neve.) Állítólag itt ki is gyógyulok belőle, ha nem, akkor haza megyek jadeit-szobornak a Móra parkba...“*

Bizony, nem gyógyult
halálos betegen ért haza, Sz
gedre, és onnan néhány
gasztalan hét után a pesti sz
natórium műtőasztalára. A
operáció sem segíthetett má
rajta. Rövid ideig tartó lát
szólagos javulás után meg
kezdődött az utolsó felvonás
és 1934. február 8-án meghalt.

A régi fénykép egyike az utolsóknak, amely róla készült. A haja már hófehér és kezéből hiányzik az elmaradhatatlan szivar. A kép bal szélén öreg szegedi barátja, Balla Jenő. A kis társaság másik két tagja nyilván „karlsbadi bajtárs“.

Előkerült az öreg fiókból egy régi újságkivágás is 1940-ből való. A címe: „Mégis lehull a lepel a Móra-szoborról...“. Ilyesmi olvashat alatta: „Ma van Móra Feren halálának hatodik évfordulója, s mára virradóra eltűn

szegedi szobráról az a vastag hólepel, amellyel a szégyenkező tél igyekezett elrejteni ezt az *„avatatlan* emlékművet... Nyomasztó emléket idéznek ezek a sorok. *Móra Ferenc* alakját egy fiatal szegedi szobrászművész, *Tápai Antal* faragta márványba. A szobrot föl is állították a múzeum előtti téren, de a *hivatalos* város különböző ürügyekkel állandóan halogatta felavatását. A szegedi egyetem „díszdoktora“ nem volt szalonképes a hivatalos körök előtt *azokban a gyorsan hitlerizálódó időkben*. Egy éjszaka néhány lelkes szegedi fiatal titokban megtartotta a szoboravatást, miután a szobrot takaró leplet maga a művész tépte le alkotásáról. És ettől kezdve titokzatos kezek minden éjszaka friss virágot helyeztek el a szobor talapzatára.

A hivatalos szoboravatásra csak a felszabadulás után került sor, amikor a *város egész népe* követte meg Móra emlékét a semmibe tűnt régi városvezetőség szolgalelkűségéért.

Magyar László

[illegible] este 20 órától. A tilalom a közterületekre, a parkokra, a magánkertekre vonatkozik. A tilalom megszegői ellen szabálysértési eljárást indítanak.

rülési költséggel ez év júliusában vagy augusztusában kezd „termelni". Addig minden valószínűség szerint a locsolási tilalom fennáll.

A két „rekorder": Mucsi Bálint (balról) és Mojzes Lajos.

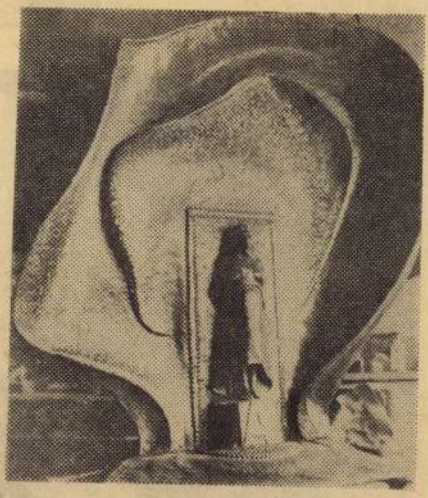
Sok sikert ehhez. Ez a példa is bizonyítja, hogy a szovjet autó felzárkózott a világ jó márkáinak sorába, utoléri, elhagyja a legjobbakat.

KACZÚR ISTVÁN

Tápai Antal szobrai

Tápai Antal szobrai

Vannak művek, amelyek után egyszerre megjegyezzük alkotójuk nevét. Megjegyezzük, és többé nem feledjük el. *Tápai* Antal szobrászművész alkotásai ilyen jegyeket hordoznak magukon. A jeles szegedi alkotó kamarakiállítása, amely tegnap este nyílt meg a szegedi művészklubban, méltóképpen reprezentálta több évtizedes magas színvonalú művészi tevékenységét, egész életművét.

Anyaság

Rézdomborításai és kiállításra került szobrai elsősorban magas fokú szakmai tudását bizonyítják. Szobrainak, rézdomborításainak esztétikuma pedig művészi alapállásáról, ars poetikájáról vallanak meggyőző módon, reálisan és elkötelezetten.

Tudatos művész. Tudatosságának legfőbb erénye a világos kompozíció és a döbbenetesen szuggesztív kifejezési mód. Fába faragott Dózsa-szobra, Juhász Gyula- és Kodály-portréja, Móra- és József Attila-rézdomborítása vagy a lenyűgözően szép Anyaság című szobra (feltétlenül helye lenne a szegedi Szülészeti Klinika kertjében!), gyermekportréi és a Hirosimát jelképező Üvöltés című alkotása arról tanúskodik, hogy Tápai Antal csak a hosszasan kiérlelt és művészi módon megoldott alkotásokért vállal „felelősséget".

Visszahúzódó és csöndben élő Mester a felsorolt szobrok alkotója. A szobrok, a művek azonban élnek, és ez a tény mindennél többet mond! Ez Tápai Antal szobrászművész erőssége, és ebben rejlik hite, akarata is, amely így együtt nagyon is ékesszólóan beszél.

A kamaratárlatot *dr. Laczó* Katalin, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának főelőadója és *Tandi* Lajos újságíró nyitotta meg. A megnyitót értékes vita követte.

POLNER ZOLTÁN

6

Csongrád m. Hírlap,
1973. máj. 5.

lényegesen kevesebbet tudtak saját erőből fedezni a vállalatok, s ezt nagyobb és hosszabb lejáratú hitelek igénybevételével pótolták.

Váljanak közki
vezetési ta

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Tápai Antal szobrász-művésze

Csongrád m. Hírlap

1973 MÁJ 4

1011

Művészklub

Tápai Antal kiállítása

A szegedi Sajtóház Művészklubjában *Tápai* Antal szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás május 4-én, ma este 19 órai kezdettel. A kamaratárlatot *Laczó* Katalin, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának főelőadója és *Tandi* Lajos újságíró nyitja meg.

Antisz Péter szerszámkészítő bizakodóbb. Már a sorsolásra gondol: lesz-e szerencséje, a nevekkel teli kalap fölött, hogy a villákkal beszórt Pismány felé nézzen a lakása.

— Jó lenne, ha egy tömbbe kerülnének az egy munkahelyről valók...

Ő már a beköltözés után jövő gondon töpreng: hogyan fognak majd össze a szomszédokkal, hogy parkot teremtsenek **életük első igazi otthona köré?**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tápai Antal szobrára

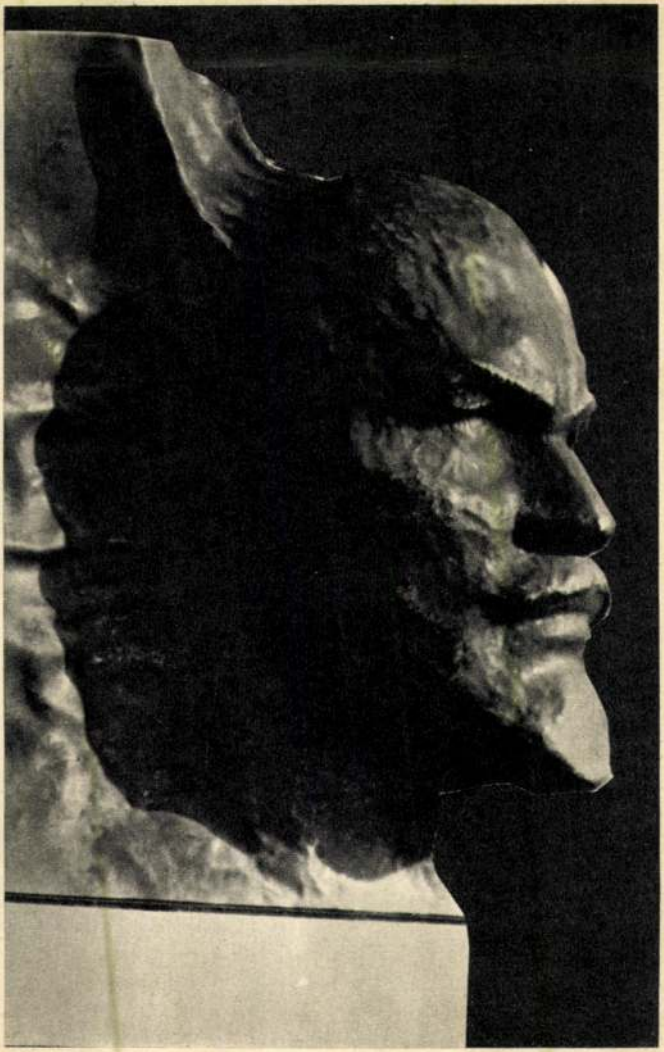
Népszava

1973 MÁJ 12

Erdei Ferenc emléktábla

Erdei Ferenc akadémikus halálának évfordulója alkalmából *Szabó László*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának alelnöke és a család képviselői pénteken a kegyelet virágait helyezték el Erdei Ferencnek, a makói temetőben lévő sírján.

Az Erdei Ferencről elnevezett utcában ünnepélyesen helyezték el az elhunyt akadémikust ábrázoló rézdomborítást, *Tápai Antal* szobrászművész alkotását. Az avató ünnepségen *Papp Gyula*, a szegedi tanácselnök általános helyettese mondott beszédet. (MTI)

Miercre 1971 IX.

Idman Avtar

kat és köztü
lág más rés
szeköti azza

Gazdasági
lag egyarár
zánk a nem szocialista
országokhoz fűződő kapcsolatainak fejlesztésében. Energia- és nyersanyagszükségletünk egy részét, korszerű termelőberendezéseket, alkatrészeket szerzünk be a nyugati féltekéről. Dollárelszámolású behozatalunk 1980-ig 35—40 százalékkal növekszik. Mivel nem vállalhatjuk a beszerzések radikális csökkentését, ezért kivitelünket még na-

A SZOKATLANUL NAGY FELADATOK rendkívül éles tőkés konkurrenciaharc közepette kerülnek végrehajtásra. Azok a vállalatok, szövetkezetek, amelyek ilyen feltételek között is bizonyítani képesek életrevalóságukat, méltán számíthatnak a társadalom elismerésére, szocialista államunk támogatására.

Kovács József

(Következik.)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 FEB 6

Népújság Heves

Tápai Antal szobrászművész

1021

Szeged nevezetessége

Szeged idegenforgalmi nevezetessége a József Attila Tudományegyetem botanikuskertje. Az arborétum esztétikai fejlesztésére, értékeinek alaposabb megismertetésére törekedve, a városi tanács környezetvédelmi bizottsága figyelemre méltó intézkedéseket hozott. A nagy dísztó partján rövidesen helyet kap Tápai Antal szobrászművész „Tavasz" című szobra. Ezenkívül tavaszra elkészül Hemmert János képzőművész témdomborítása. Ezzel a kert megalapítójának, Győrffy István professzornak állítanak emléket.

További tervek szerint Szeged különböző forgalmas részein jelzőtáblákat állítanak fel, útbaigazítást adva a város vendégeinek a növénybirodalom megközelítésére. A botanikuskert részletesebb megismertetéséhez egy nagy méretű térkép is készül, amely a bejárati kapunál nyújt majd tájékoztatást.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 4

Idegenforgalom

Tápai Antal, szobrász-művész

*

Szeged egyik idegenforgalmi nevezetessége a József Attila Tudományegyetem botanikus kertje. Tavaszra új, képzőművészeti értékekkel gazdagszik az arborétum. A dísztó partján kap helyet Tápai Antal szobrászművész „Tavasz" című alkotása és hamarosan elkészül Hemmert János fémdomborítása is. A Győrffy István professzort — a kert megalapítóját — ábrázoló gyűrűszerű fémdomborítással veszik körül a bejáratnál lévő száraz, öreg tölgyfát.

*

tos [illegible]
vő évi Rubens-emlékkiállításra. A nagy flamand festő születésének 400. évfordulója alkalmából egykori lakóhelye, Antwerpen Szépművészeti Múzeuma rendezi meg a hatalmas emlékkiállítást, amely 1977. június 28-án nyílik és szeptember végéig mutatja be Ru-

Tápai Antal [nekrológ]

SZEGED KÉPZŐMŰVÉSZETE

Egy rendhagyó múzeumi évkönyvről

A *Móra Ferenc Múzeum évkönyveként* látott napvilágot *Szelesi Zoltán Szeged képzőművészete* című átfogó és terjedelmében is tekintélyes tanulmánya. Az már az évkönyvek sorsa, hogy az 1975-ös megjelenést feltüntető, de valójában most, 1976-ban forgalomba hozott kötet az 1972—73-as évkönyv. Szelesi műve pedig — anélkül, hogy az évkönyvvek jelentőségét csorbítani kívánnánk — aligha igényel ilyen keretet. Olyan *önálló monográfia*, amely az első hazai erőfeszítésnek tekinthető egy nagyváros képzőművészeti múltjának és jelenének föltárására, összefoglalására és helyének meghatározására. Elöljáróban is megállapíthatjuk, hogy hű képet nyer az olvasó Szeged ábrázolóművészetéről; méghozzá igen tartalmas és gazdag képet.

Sajátos indíték is vezette a szerzőt műve megírásában. Az a legjobb értelemben vett lokálpatriotizmus, amely tiltakozott ellene, hogy Szegedet mindig mint irodalmi hagyományokban gazdag várost emlegessék, amelynek festészete és szobrászata alig érdemel említést. Íme Szelesi most — az egyébként helytálló — irodalmi értékelés mellé leteszi a másikat: bizonyítva, hogy e *Tisza-parti nagyváros múltjában és jelenében egyaránt voltak és vannak figyelemre méltó képzőművészeti törekvések, eredmények.*

Rokonszenvesen teszi mindezt. Nem kíván mindenáron valami külön szegedi irányzatot, iskolát vagy akár műhelyt kimutatni, hanem a feltérképezés szándéka, a fehér foltok megismerése és megismertetése mellett a maguk értékén foglalkozik reprezentatív vagy kisebb alkotókkal, műveikkel.

Három nagy — kronológiai — részre tagolja Szelesi Zoltán a munkáját: bemutatja *a régi Szeged* műveit, mestereit, valójában az előzményeket és a hagyományokat, ablakot nyitva a nagyvilágra is, majd *a két világháború közötti* művészeti életet taglalja, külön is a „tegnapból a mába" vezető alkotásokat, s végül *a felszabadulás utáni* művészeti megújhodást részletezi a máig nyúlóan.

A régmúlttól napjainkig mindent átölelő nagy munka így ismert és elfelejtett (többnyire méltatlanul felejtett) alkotókkal egyaránt foglalkozik, korszak-meghatározó művészek és művészettörténeti érdekességek egyaránt szerepelnek lapjain. Feltétlenül érdeméül tudjuk be, hogy sohasem aránytévesztéssel, hanem *szigorú tárgyilagossággal*. Ezenközben is azonban az imponáló tárgyismeretre épülő mű (több mint száz év helyi hírlapanyagának, művészeti híradásának áttekintéséről tanúskodnak a minden oldalra gazdagon jutó jegyzetek) bővelkedik értékes *háttéranyagokban*, amelyek esetenként szinte novellisztikusan *olvasmányosak*. Olyan részletekkel ismertetik meg az olvasót, amelyek nemcsak érdekesek, hanem korszakokat jellemzők is a város művészeti, művészetpártoló közegében. Ezenközben érinti a társadalmi összefüggéseket, szálakat is, amelyek *a helyieket az országos művekhez, mesterekhez, iskolákhoz vagy a külföldi irányzatokhoz* hol lazábban, hol erősebben kötötték.

Talán több mint érdekesség annak fölemlítése a lapokról, hogy *Munkácsy Mihály* Honfoglalásának nagy színvázlata és ugyancsak nagyméretű szénrajza hogyan került a város tulajdonába, milyen szálak kötötték *Zichy Mihály* művészetét Szegedhez, hogyan játszott szerepet *Csontváry Kosztka Tivadar* munkásságában személyes részvétele az 1879-es szegedi nagy árvíz mentési munkálataiban.

Ugyanilyen fontosak például *Moholy-Nagy* szegedi szárnybontásának esztendei, s az olyan szélesebb körű megismerést érdemlő alkotók, mint az egész életművével Szegedhez kötődő *Károlyi Lajos*, a szocialista művészet egyik előfutára vagy az ellenforradalmi terror áldozatául esett *Heller Ödön* (kinek irodalomtörténeti kuriozitásáról is olvashatunk: ő lett a modellje Móra Ferenc A festő halála, illetve Négy apának egy leánya című regényének).

Érzékletesen írja le Szelesi Zoltán, hogy a két világháború közötti művésznyomor ellenére is mint jelentkeztek egyéni hangok, karakterek Szeged képzőművészetében. Ez időre esik például a *Buday György* nevéhez fűződő szegedi *grafikuskultúra* kialakulása, s kezdődik olyanok tevékenysége (mint a modern szellemű képekkel kezdeményező *Vinkler László*, a mesélő kedvű *Erdélyi Mihály*, a posztnagybányai iskolás *Vlasics Károly*, *Dorogi Imre*, a fametsző kultúra hagyományait megújító *Kopasz Márta*, az akadémikus plasztika örökségét kamatoztató *Tápai Antal* és mások), kik a helyi mesterek sorába emelkedve pályájukkal a felszabadulás utánra, napjainkba ívelnek át. A felszabadulás utáni megújhodásban, a helyi kulturális élet gazdagításában a festők, szobrászok jelentősen kivették részüket, immár *három generáció alkot együtt*. A kötet önmagában is sokat mondó, ezernél több nevet felsorakoztató névmutatója azt is jelzi, hogy a középgenerációból és az egészen fiatalokból milyen sokukat érdemes már számon tartanunk. Munkásságukkal többnyire az évente, a szegedi ünnepi hetek idején rendezett *szegedi nyári tárlaton* ismerkedhetünk meg. Ezekről s a város rendszeres egyéb kiállításairól is beszámol Szelesi Zoltán munkája.

Lőkös Zoltán

könyvtárépületet jól megközelíthető helyre, a közintézmény-központba telepítik, s nagy üvegfelületekkel nyitnak széles bepillantást az utcáról is a könyvtári helyiségekbe.

A pályázati kiírást már átvehetik az érdeklődők az ÉVM gazdasági hivatalában (Bp., V. kerület, Beloiannisz utca 2—4.). A kész terveket legkésőbb november 8-ig kell elküldeni a minisztériumnak. A legjobb tervek díjazására és megvásárlására összesen 420 000 forintot irányoztak elő. A bíráló bizottság legkésőbb december 10-ig hirdeti ki a pályázat eredményét.

KÖZLEMÉNYEK

A BKV értesíti az utazóközönséget, hogy július 16-án üzemkezdettől a Tolbuhin körúti vágányépítés befejeztével a 47-es és a 49-es villamost az eredeti útvonalon közlekedtetik. Ezzel egyidejűleg az 52/B jelzésű villamos közlekedését megszüntéti. Közli továbbá, hogy július 16-án üzemkezdettől a Tolbuhin körút építési munkái miatt az 1-es jelzésű autóbusz kocsijai Dimitrov tér—Csarnok tér—Gönczy Pál utca—Szamuely utca útvonalon, a 9/Y és 15-ös jelzésű autóbusz kocsijai Tolbuhin körút—Pipa utca—Csarnok tér—Gönczy Pál utca—Szamuely utca, tovább a mostani útvonalon közlekednek.

szúnyogirtó szer, a Malathion minden eddig használt szernél hatékonyabbnak bizonyult, mivel azonban a vízben élő lárvákat semmivel sem lehet elpusztítani, a permetezést ezentúl időről időre megismétlik a nyári hónapokban.

— **Tűz keletkezett** a kisrákosi mezőgazdasági szakszövetkezet szőlőskertjében. Leégett egy lábaspajta és a benne tárolt 1800 mázsa széna. Az anyagi kár 350 ezer forint. A Tápiómenti Mgtsz területén 10 hektár lábon álló vetőmagbúza, 8 hektár tavaszi árpa és 6 hektárnyi learatott területen a szalma égett el. Az előzetes megállapítás szerint figyelmetlenül üzemeltettek egy traktort, s ez okozta a tüzet.

MŰSOROK

Fővárosi Operettszínház: Egy kis hazai est (7). **Körszínház:** Petruska (fél 8). **Budai Parkszínpad:** Diákszerelem (a kecskeméti Katona József Színház ea., 8). **Városmajori Színpad:** Próbababa (8). **Mátyás-templom:** Gergely Ferenc orgonaestje (8). **Szentendrei Teatrum:** La Mancha lovagja (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Trolle Rodin vízicirkusz (fél 4 és fél 8).

szúnyogirtó szer. a Malathion minden eddig használt szernél hatékonyabbnak bizonyult, mivel azonban a vízben élő lárvákat semmivel sem lehet elpusztítani, a permetezést ezentúl időről időre megismétlik a nyári hónapokban.

— **Tűz keletkezett** a kisrákosi mezőgazdasági szakszövetkezet szőlőskertjében. Leégett egy lábaspajta és a benne tárolt 1800 mázsa széna. Az anyagi kár 350 ezer forint. A Tápiómenti Mgtsz területén 10 hektár lábon álló vetőmagbúza, 8 hektár tavaszi árpa és 6 hektárnyi learatott területen a szalma égett el. Az előzetes megállapítás szerint figyelmetlenül üzemeltettek egy traktort, s ez okozta a tüzet.

MŰSOROK

Fővárosi Operettszínház: Egy kis hazai est (7). **Körszínház:** Petruska (fél 8). **Budai Parkszínpad:** Diákszerelem (a kecskeméti Katona József Színház ea., 8). **Városmajori Színpad:** Próbababa (8). **Mátyás-templom:** Gergely Ferenc orgonaestje (8). **Szentendrei Teatrum:** La Mancha lovagja (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Trolle Rodin vízicirkusz (fél 4 és fél 8).

Teherautóval gázolt

Egy év és kéthónapi szabadságvesztés

Teherautót vezetett a XIX. kerületi Ady Endre úton *Kemény Sándor* 22 éves autószerelő. Amikor a Hungária úti kereszteződéshez közeledett, látta, hogy többen tartózkodnak a villamos-járdaszigeten, az ott álló szerelvénynél pedig utasok szállnak le és fel. Járműve sebességét azonban nem csökkentette megfelelően, s csak akkor vette észre, hogy egy idős férfi a járdaszigetről az úttestre lépett és a gyalogjárdára igyekezett, amikor már a villamosszerelvény közelébe ért. Bár hirtelen fékezett, nem tudta járművét megállítani, s elütötte a gyalogost, aki a súlyos sérülések következtében másnap a kórházban meghalt.

A Fővárosi Bíróság Kemény Sándort egy év és kéthónapi szabadságvesztésre ítélte és három évre eltiltotta gépjárművezetéstől.

Tápai Antal

Képzőművészeti alkotások a szegedi füvészkertben

Szeged idegenforgalmi nevezetessége a József Attila Tudományegyetem botanikus kertje. Az arborétum esztétikai fejlesztésére, értékeinek alaposabb megismertetésére törekedve a városi tanács környezetvédelmi bizottsága figyelemre méltó intézkedéseket hozott. A nagy díszfa partján hamarosan helyet kap *Tápai Antal* szobrászművész Tavasz című szobra. Ezenkívül tavaszra elkészült *Hemmert János* képzőművész fémdomborítása. Ezzel a kert megalapítójának, *Győrffy István* professzornak állítanak emléket. A kiváló professzor portréját ábrázoló fémdomborítással gyűrűszerűen veszik körül a bejáratnál levő száraz öreg tölgyfát.

További tervek szerint Szeged különböző forgalmas részein jelzőtáblákat állítanak fel, útbaigazítást adva a város vendégeinek a növénybirodalom megközelítésére. A botanikus kert részletesebb megismertetéséhez egy nagyméretű térkép is készül, amely a bejárati kapunál nyújt majd tájékoztatást a látogatóknak.

Magyar Hírlap 1976/21/4

Mucsi 1971 IX.

Tápai : Antal

SOK MIKOZDIJARTA JUNCS 19 MAGYARORSZAGI TELEPULESEN PHILIPS-

lom ha szakember kezében van a kalapács. Én is bádogos vagyok.
Bosszankodva csuktam be a kaput és fogtam ismét munkához. Majdnem belemelegedtem ismét, de egy kései kapcsolás megállított. Mit hallhatott ki egy „szakember" az ütéseimből? Ritmus lehet benne, amit csak szakember füle ismer? Ismételgettem üresjáratban az ütéseimet: először pár emelkedő hangú keresőütés (ami tájékoztatást ad a lemez belső állapotáról), utána egy magasabb hangú tapintó ütés jelzi a további lehetőséget. Kis szünet . . . (a jelzés mérlegelésére) utána határozott csattanás, az alakító (termelő) ütés, ami feloldódik az emelkedő hangú, gyorsulva-halkuló igazító ütésekben.

Játszogatva ismételgettem az ütéseimet: felmérő, tapintó, termelő és igazító . . . *Minden ütés előkészítője a következőnek. Sémalánc!* Vitathatatlan, konkrét *szerkezeti eleme* a munkámnak. Akár le is kottázhatom. Biztos fogózópont. Szerettem volna utána szaladni és megölelgetni az én atyafimat. Felmérő, tapintó, termelő . . . Most már egy szakember önbizalmával – majdnem gőgjével – dolgoztam tovább. Kihúztam a bajuszt és faszerszámokkal kinagyoltam a szájat. A figyelmem hiába kétélű: a mit-milyen-hogyan és a

SPORT

Motorverseny

Miskolc után Szegeden

Hazaérkeztek Miskolcról, az 1971. évi szeniorbajnokságról, a Szegedi Volán salakmotorosai. A szakadó esőben, vizes salakon megrendezett versenyen a szegediek közül Szabó József

A Dózsa az

A le

Szegedi Dózsa—SZVSE 2:0 (0:0)

Tegnap délután a kellemetlen hideg, esős időben közel 400-an voltak kíváncsiak a két szegedi NB II-es labdarúgócsapat MNK megyei döntőjére. Tóth L. játékvezető sípjelére az alábbi összeállításban kezdtek: Sz. Dózsa: Jáger — Gőcze, Bíró, Madarász, Csanádi — Reményik dr., Somogyfalvi — Veres, Bóka, Szikora, Héger dr. SZVSE: Ludányi (Turcsán) — Csigér, Szalai I., Hájas — Berki, Komjáti — Kiss, Sonkó, Kakas, Farkas, Szalai II.

Az első félidőben mindkét csapat játékosai bosszantó átadási hibákat vétettek. Szünet után sem változott a játék képe. A kapuk csak ritkán kerültek veszélybe. A 60. percben szabadrúgáshoz jutott a Vasutas a saját 16-osán belül. Csigér védőtársába lőtte a labdát, majd kavarodás után Veres Bóka elé emelt, aki a kimozduló Ludányi mellett a balsarokba gurított. 1:0. Az utolsó negyedórában valamit élénkült

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1971 ÁPR 29

1021

5

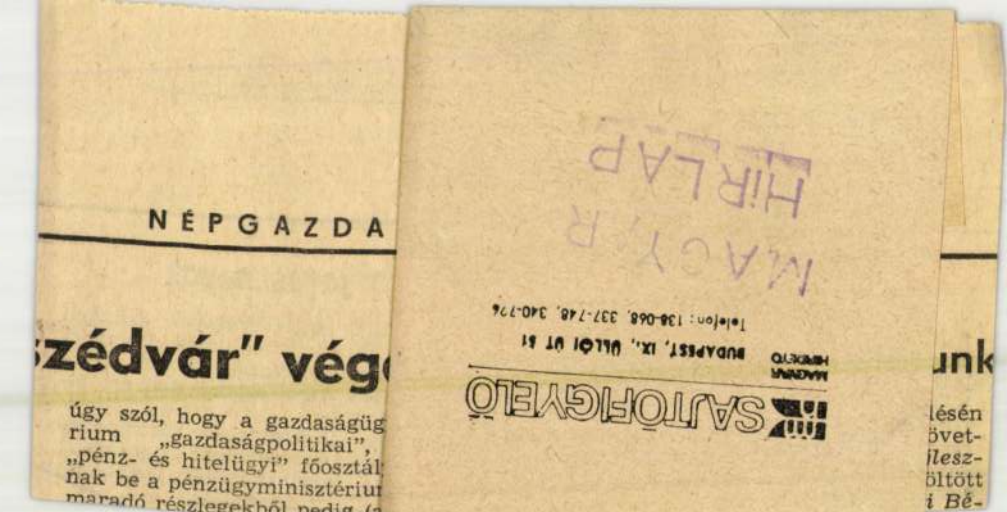
Ifjúsági jogásznapok kezdődtek Szegeden

A József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának és a kar KISZ-szervezetének rendezésében tegnap, szerdán délelőtt megkezdődött az *V. Ifjúsági Jogásznapok* eseménysorozata. A megjelent vendégeket — köztük a *budapesti* és a *pécsi* társkarok oktatóit, hallgatóit — *dr. Kemenes* Béla tanszékvezető egyetemi docens, az Ifjúsági Jogásznapok rendezőbizottságának elnöke köszöntötte. Ezután *dr. Veres* József tanszékvezető egyetemi docensnek, a kari pártalapszervezet titkárának ünnepi beszédével *felavatták* az egyetem névadójának, *József Attilának mellszobrát*, amelyet *Tápai* Antal, Szegeden élő és alkotó szobrászművész mintázott.

A megnyitó és a szoboravató ünnepség után *megkezdődtek a versenyek*, így a jogeset-megoldási verseny, és a német szakszöveg-fordítási verseny. Délután sportvetélkedő szerepelt az V. Ifjúsági Jogásznapok programjában, valamint az a baráti találkozó, amelynek keretében az 1948—49-ben megtartott jogásznapok résztvevői találkoztak a most tanuló joghallgatókkal. A rendezvénysorozat első napját szellemi öttusa zárta.

Ma az államjogi és államigazgatás jogi szakmai vetélkedőt és az orosz szakszöveg fordítási versenyt bonyolítják le, este pedig — az irodalmi önképzőkör előadása után — klubestre kerül sor.

Tápai Antal

NÉPGAZDA
szédvár" vég
úgy szól, hogy a gazdaságügy
rium „gazdaságpolitikai",
„pénz- és hitelügyi" főosztály
nak be a pénzügyminisztérium
maradó részlegekből pedig (a
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 41
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776
MAGYAR HÍRLAP
unk
lésén
övet-
leszt-
öltött
i Bé-

1977 APR 29

Tápai Antal

1021

A NAP HIREI

Megkezdődtek az országos ifjúsági jogásznapok

A szegedi József Attila Tudományegyetem állam- és jogtudományi karának épületében szerdán délelőtt megkezdődtek az V. országos ifjúsági jogásznapok. *Dr. Kemenes Béla* tanszékvezető egyetemi docens, a rendező bizottság elnöke köszöntötte a budapesti és a pécsi társkarokról érkezett több mint 100 fiatalt és a szakmai, valamint sportversenyek helybeli részvevőit. Ezután az épület első emeleti előcsarnokában felavatták József Attila szobrát, *Tápai Antal* szobrászművész alkotását.

Az ifjúsági jogásznapok háromnapos programja a három egyetem csapatainak polgári jogi vetélkedőjével kezdődött.

mint a
állandóan
még az
ban is.
taine,
hosszú é
ték a fi
Mi van
tük.

— Úgy volt, valamennyi-
en velünk jönnek, de hiva-
tali elfoglaltságuk miatt
nem utazhattak. Általában
edzők, szaktanácsadók, vagy
technikai igazgatók. Akik-

lekednek: gőzmozdony húzza a
művészek érkeznek. A korább
pad helyett a művészek a „sz
sort. A stadion-expressznek n
dion alsó, felső, király és ász

főmozdonyvezető Alfonzó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1971 APR 28

Ifjúsági jogásznapok

Ma kezdődnek a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán a hagyományos ifjúsági jogásznapok rendezvényei. A délelőtti dékáni megnyitó után leplezik le József Attila szobrát, amelyet Tápai Antal szobrászművész alkotott.

Szakmai vetélkedő keretében kerül sor a polgári jogi jogesetmegoldásra, a német szakszöveg fordítási versenyre. Az 1948-ban először megrendezett jogásznapok egykori résztvevőivel is találkoznak délután a pécsi, budapesti, szegedi joghallgatók. Szellemi vetélkedővel fejeződik be a 30-áig tartó eseménysorozat első napja.

P. Z.

1971 ÁPR 28

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

MAGYAR NEMZET

Tapai Antal

— **Az V. országos ifjúsági jogásznapok** szerdán megkezdődtek a szegedi József Attila Tudományegyetem állam- és jogtudományi karának épületében. Az I. emeleti előcsarnokban felavatták József Attila szobrát, Tapai Antal szobrászművész alkotását. Az ifjúsági jogásznapok háromnapos programja a hallgatók jogi vetélkedőjével kezdődött.

1971

1021

Tápai Antal emlékére

197[illegible] jun.4. Televizió 19.3o M.

TV-híradó.

- Egyik legősibb kultúrnövényünk a kender. A hazai kendertermesztés hagyománya a honfoglaló magyaroktól ered és évszázadokon át a textilfogyasztás fő forrása volt. A manufakturális kender-feldolgozást Szegeden loo évvel ezelőtt Bakai Nándor gyári jellegüvé alakitotta. Az évforduló tiszteletére centenáriumi ünnepségsorozatot rendeztek a Kenderfonó És Szövőipari Vállalat szegedi Kenderfonógyárában. A program részeként mutatták meg a gyár, illetve a hazai kenderfeldolgozás múltját felölelő állandó kiállitást. A kiállitás nemcsak ipartörténeti jelentőségü munkaeszközöket és a gyár jellemző termékeit mutatja be, hanem a gyárnak a munkásosztály kialakulásában betöltött szerepét is reprezentálja. Az ünnepség keretében a vállalat leány-szállója fölvette Nagy György Máriának a gyár első munkás-igazgatójának nevét és fölavatták Tápai Antal róla készült szoborportréját. Tegnap délután munkásgyülést tartottak, amelyen Keserü Jánosné könnyüipari miniszter mondott ünnepi beszédet. Fölolvasta Lázár Györgynek a

Minisztertanács elnökének a gyár munkás kollektiváját köszöntő levelét. Beszédének befejezéseként a Miniszter-asszony kormánykitüntetéseket adott át a kiemelkedő munkát végzett dolgozóknak, majd megtekintette a Kenderfonógyárat és a kiállitást.

Művészet • Irodalom Tudomány

Julius Caesar felújítása a Nemzeti Színházban

Több mint százesztendős a Nemzeti Színház és ilyen hosszú idő alatt minden intézménynek kialakulnak bizonyos hagyományai. Ilyen hagyománya az ország legelső színházának a többi között az is, hogy időnként műsorra tűzze Shakespeare egy-egy darabját. Nyilván ennek a tradíciónak a figyelembevétele a magyarázata annak, hogy most a Nemzetiben ismét színrekerült a „Julius Caesar", szinte azzal a felkiáltással: „na, a szezón befejezése előtt essünk gyorsan túl ezen is, ha már mindenáron muszáj".

A magánszínházak ilyenkor szokták a könnyű fajsúlyú nyári vigjátékot, esetleg operettet bemutatni, egy részük már régen túl is van a bemutatón, a Nemzeti ekkor tűzi műsorára Shakespeare tragédiáját, ami kétségtelenül nagy megtiszteltetés a nyári operettek számára, de kevésbé az Shakespearenek.

Pedig a szombati előadás csak részben volt felújítás, részben azonban bemutató is, a fordítás bemutatója. Vörösmarty Mihály fordítása helyett ezúttal *Áprily Lajos* tolmácsolásában került a közönség elé Shakespeare tragédiája. És a fordítóváltozás kérdése mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Hogy mi ennek az oka, arra vonatkozóan két magyarázat is napvilágot látott. Az első Németh Antalnak a „Magyar Színpad"-ban megjelent nyilatkozata, amely szerint Áprily Lajos is lefordította a „Julius Caesar"-t és a kulturális életnek mindig nagy nyeresége, ha a világirodalom nagy alkotásai új fényben ragyogva, a mindenkori jelen legkorszerűbb magyar nyelvén szólalnak meg. Ha még négy „Julius Caesar"-fordítás készülne — mondja tovább Németh —, a Nemzeti Színház feladata lenne, hogy mind a négyet előadja s végül azt tartsa műsorán, amely egy időre a legfontosabbnak, a legfeltűnőbbnek és a leghasználhatóbbnak bizonyult.

Ezt a nyilatkozatot bajos másképpen értelmezni, mint úgy, hogy Vörösmarty fordítása már elvesztette régi fényét és hogy jelenleg nem az ő fordítása bizonyul a legpontosabbnak és a legköltőibbnek. Hogy a Németh-nyilatkozatnak ez a magyarázata látszik helyesnek, amellett szól egy másik megnyilatkozás, Székely Györgynek, a Nemzeti Színház rendezőjének a tanulmánya. Eszerint Vörösmarty fordításait csak „kegyeletből" vették fel a Shakespeare-fordítások sorozatába. Vörösmarty stílusa túlzó, téves elveken épül fel és modoros és a „Julius Caesar"-fordítást olyan porréteg fedi be, amelyet lefújni alig lehet.

A Nemzeti Színház igazgatójának és rendezőjének nyilván hivatása, hogy értsen is valamit az irodalomhoz, de kétségtelen, hogy rajtuk kívül is akad még ember az országban, aki ezen a téren nem teljesen járatlan. Nos, kettejükön kívül *senki sincsen, aki osztoznék Vörösmartyról vallott felfogásukban*, ellenkezőleg. Vörösmartyt minden igazi hozzáértő a legnagyobb magyar költők közé sorolja és ebben nagy szerepe van a „Csongor és Tünde" írója csodálatosan gazdag és csodálatosan költői nyelvének is. Mindenesetre vitatható, az-e a feladata a Nemzeti Színháznak, hogy az olyan megtámadhatatlan nemzeti értéket, mint Vörösmarty költészete és költői zsenije ilyenmódon igyekezzék csorbítani. Mindezzel nem az ellen akarunk tiltakozni, hogy más is lefordítsa a „Julius Caesar"-t és hogy ezt a más fordítást is bemutassa a Nemzeti Színház, ha megfelelő, csak az indokolás ellen és a szellem ellen, amely nem tud esetleges értéket elismerni anélkül, hogy más kétségtelen értéket ne igyekezzék csökkenteni.

Az előadás felette vegyes érzelmeket keltett. Elsővonalbeli színész csak a mellékszerepekre jutott (mert Németh Antal felfogásával szemben mi mégis Cassiust és elsősorban Brutust tartjuk főszereplőnek, nem pedig Julius Caesart). *Uray Tivadar* a címszerepben valóban tökéletesen illúziótkeltő alakítást nyujtott, ünnep volt valahányszor a színpadra jött. Sajnos, az ünnep ezúttal is csak kivételes jelenség, annál több a hétköznap. *Balázs Samu* Cassius szerepében vigasztalanul és menthetetlenül belecsett a teátrális deklamálásba, mégpedig a rossz deklamálásba, úgyhogy gyakran szavát sem lehetett érteni. *Szabó Sándor* még nagyon kevéssé alkalmas arra, hogy Brutus igen nehéz szerepét a Nemzeti színpadán megfelelően képviselje. *Nagy István* a közönségben inkább a másik Shakespeare-darab, az „Antonius és Cleopatra" Antoniusát idézte. Calpornia és Portia rövid szerepében *P. Füzes Anna*, illetve *Olthy Magda* igyekezettel oldotta meg feladatát.

A színlap nem tünteti fel a rendező nevét. A rendezésről egyébként sem különösebb jót, sem különösebb rosszat nem kell feljegyezni. szi

Leleplezték Szegeden Tömörkény István szobrát

Vasárnap az alföldi tájak kitűnő írója: Tömörkény István emlékezetének hódolt Szeged város abból az alkalomból, hogy leleplezték a negyedszázad előtt elhúnyt író fehérmárványszobrát. A múzeum előtti parkban áll a szobor, *Tápay Antal* szegedi szobrászművész alkotása. A közelben kanyargó Tiszára néz Tömörkény merengő tekintete, mintha keresgélné a folyón a „vízenjárókat" és a többi „célszerű szegény munkás embert", regényeinek oly kedves alakjait...

Az 50 éves fennállását nemrég jubiláló szegedi Dugonics András Irodalmi Társaság rendezte a szoborleleplezési ünnepséget, amelyen megjelent az író özvegye, két gyermeke és rokonsága is. Képviseltette magát az ünnepélyen a város hatósága, a Tudományos Akadémia, a Kisfaludy és Petőfi Társaság, a szegedi egyetem, az iskolák és *megjelentek nagy számban a munkások, akiket műveiben oly nagyra értékelt Tömörkény István.*

Az egyetemi énekkar vezette be az ünnepséget, majd *Banner János* egyetemi tanár, a Dugonics Társaság elnöke mondott rövid üdvözlőbeszédet.

Az ünnepi beszédet *Gulácsy Irén* írónő tartotta. Szólt Tömörkény emberi és művészi képességeinek egész soráról és arról a romantikus kapcsolatról, amely a nagy írót Szegedhez fűzte.

— Tömörkény jellegzetesen csak magyar és csak szegedi volt — mondotta Gulácsy Irén. — Írói hagyatéka valóságos néprajzi forrás, *ő volt a legelső falukutató, még az időben, amidőn a magyar paraszt felkutatása nem volt divatos irányzat. Tömörkény szelid szíve nem ismer gyűlöletet, tizenhárom reánk maradt értékes kötetében egyetlenben sem ismerünk fel felekezeti gyülölködést vagy türelmetlenséget.* Egy negyed század távlatából látjuk csak, hogy menynyire mai elöljárónk.

Ezután arról szólott Gulácsy Irén, hogy Tömörkény hogyan látja *és értékeli a dolgozó embereket*, „a vizenjárókat, a célszerű szegény embereket és a többi urakat", ahogy Tömörkény nevezte a szegedi kétkézi munkásokat. — *A modern Tömörkény a munkásé* — állapította meg Gulácsy és arról szólt még, hogy a mai ember életéből hiányzik három kellék: az öröm, a szeretet és az állandóság, amely Tömörkény regényalakjainak annyira fő jellemvonásuk volt.

A város nevében dr *Tóth Béla* helyettes polgármester mondott beszédet és eközben lehullott a lepel a szoborművről.

— A hétköznapi élet vásári zsivajában az árnyékos oldalról jólesik napos részekre is tekinteni, amelyet Tömörkény lelke jelent számunkra — kezdte beszédét a helyettes polgármester. — Tömörkény neve és művészete a békés magyar élet emlékét és reményét idézi fel előttünk. *A vizenjárók, munkások, a kétkézi dolgozók érdekelték, róluk mesélt mindig, csak közöttük érezte jól magát.*

A továbbiakban Móra Ferenc szobráról is említést tett a polgármesterhelyettes. Móra szobra is ott áll a múzeumkertben, amelyet a népszáj már elkeresztelt Móra-parknak. Ezt a szobrot azonban még mindmáig sem leplezték le hivatalosan...

— Mindkettőjük néma szobra — mondotta Tóth polgármesterhelyettes — hangos bizonyosága lesz, hogy minden idegent magyarrá alakító munka szolgálatába szegődtek.

A szoborleleplezési ünnepség után a múzeumban megnyílt *Gábor Jenő* és *Dorogi Imre* festőművészek képkiállítása, amely a vizenjáró emberek témáját öleli fel. Délután pedig a városháza közgyülési termében a Dugonics Társaság rendezett nagysikerű Tömörkény-emlékülést.

A Zeneművészeti Főiskola operaházi vizsgaelőadása

Vasárnap este rokonsággal, baráti ismerős érdeklődőkkel és drukkoló kollégákkal telt meg az *Operaház* nézőtere. A *Zeneművészeti Főiskola* tartotta meg szokásos tanévvégi vizsgaelőadását operaszakos növendékei számára. Pártfogó tapsban nem volt hiány.

De a termés ezúttal nem mutatkozott lenyűgözően bőségesnek. S az eredmény megállapítása alig okozhat fejtörést. Máskor megesik, hogy több jeles növendék vágtat be fej fej mellett a célhoz. Ilyenkor kerül csak dilemmába a kritikus: vajjon kit is ajánljon szerződtetésre felelősségteljesen az Operaház igazgatóságának. Mert hiába: operaszakos vizsgáról van szó, szakvizsgáról s nem általános énekművészetiről. Tehát az idevonatkozó alkalmasság válik az elbírálás főszempontjává. Az alkalmasság legfényesebb bizonyítéka viszont még mindig az Operaház hőn áhított szerződési ajánlata.

Még ha beajánlásunkat nem is hallgatják, illetve hallgathatják meg. Tudjuk, hogy az Operaház személyzeti állománya nem szaporítható határtalanul és tetszés szerint, mert bizonyos gazdasági korlátozásnak van kitéve... S tudjuk azt is, hogy a „szabad akarat" dolgában ma senki sem áll különösképpen kedvezően...

Mi azonban a művészeti kritika irányvonalát követjük s ez fölment minket az egyéb természetű mellékszempontok mérlegelése és latolgatása alól. Utóbbiakra amúgy is eléggé ügyelnek és vigyáznak mindazok, akiket ilyesfélék jobb belátásuk foganatosításában boszszantóan hátráltatnak, bénítanak. Nekik számolniok kell ezekkel. A mi jogunk és kötelességünk ellenben, hogy ne legyünk tekintettel ezekre s a tárgyilagossághoz ragaszkodjunk.

*

A növendékek sorából *Pongrácz Margit* volt az, aki habozás és aggály nélkül: „ajánlható". Csengő, szép szopránja könnyedén szeli át a zenekari kíséret elébe tornyosuló hanghullámait. Játékkészsége jelzi, hogy köze van a színpadhoz, máris az odavalók csalhatatlan közvetlenségével mozog a rivalda előtt.

Mellette az egyik tenorista hívta fel figyelmünket; a színlap szerint Benkő Sándor ugyan, de értesülésünk szerint *Medgyessy Pál* a neve. Üdén szárnyaló hangja indokolja kérdésünket: miért szerepelt ilyen titokzatos körülmények között?

Sorban *Endre Borbála* a következő. Értékes, meleg althangja van. Kifejezésmódja, színei költői kedélyre vallanak. De énektudása fogyatékos még; hangja lebeg, kellő megtámasztásában észlelünk hiányt.

Szép, sötét althanggal rendelkezik *Boross Jolán* is; *Nemes Anna* altja ugyancsak terjedelmes. De a hangvételi hibák sajnálatosan szembeötlenek náluk, akárcsak *Soós Katalin* egyébként kellemes szopránjánál is.

Tóth Ilonka céltudatos, energikus kis szopranista. Buzgalma, törekvése rokonszenvesen hat. *Oravecz Edith* kezdő még, de komoly ígéretet jelent. *Sallay Margit* igyekvő koloratúrszoprán. *Szelle Emmának* és dr *Kecskés Józsefnének* nem állíthatunk ki üdvös horoszkópot.

Bajnok Ferenc tenorjával túlzottan veszi igénybe az orr rezonanciáját. *Bágyoni Géza* baritonja kevéssé kiadós.

A zenekart *Ádám Jenő*, az énekszerepgyakorlat tanára vezényelte.

J. S.

(*) **MEGNYÍLT A RÓMAI MAGYAR KIÁLLÍTÁS.** Rómából jelentik: Az olasz király és császár vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között nyitotta meg a római magyar akadémia művészösztöndíjasainak évzáró kiállítását. A kiállításon két szobrász, hat festőművész 14 szoborral és 59 festménnyel vesz részt. — Itt említjük meg, hogy a magyar külügyminisztérium kulturális osztályának *„Dolgozó Magyarország"* című vándorkiállítása is megnyílt Bolognában, a Palazzo Renzo termeiben. A kiállítás Magyarország mezőgazdasági, ipari és szociálpolitikai alkotásait mutatja be.

(*) **KELETI EST.** Szombaton, *május 29-én* délután 6 órakor a Magyar Goethe Társaság a pesti Vigadóban keleti estet rendez. A magyar irodalom alkotásai mellett négy keleti nép irodalmát is megszólaltatják: *a perzsa, a japán, a török és a bolgár költészet* alkotásait. Így *Somody Pál* előadja Firduszi, a több mint ezer év előtt született perzsa költő „Sahnáme"-jének erkélyjelenetét, amelyben két ellenséges család egymást szerető fia és leánya, Shakespeare jóval megelőzően, ad egymásnak titkos erkélyi találkozót. A „Sahnéme"-et Radó Antal fordításában adja elő. *Stefániai Imre* és *Lászlóffy Margit* kétzongorás műsorral szerepel: Liszt IX. rapszódiáját és Rákóczi-indulóját adják elő. *Máthé Jolán* japán dalokat és *Fatma Djimilé* török énekesnő török és bolgár dalokat énekel. *Keresztes Erzsébet* 7. és 8. századbeli japán költőket szólaltat meg, *Szombati Szabó István* átültetésében. Jegyek szervezett munkások részére 50%-os engedménnyel kaphatók *Rózsavölgyinél.*

(*) **A „CSONGOR ÉS TÜNDE" SZÓFIÁBAN.** Székely György, a Nemzeti Színház rendezője Szófiába érkezett a „Csongor és Tünde" közeli szófiai színrevitelével kapcsolatban. Székely György rögtön érintkezésbe lépett a bolgár nemzeti színház igazgatójával, Poljanov Vladimirral. Az előkészületek olyan mértékben előrehaladtak, hogy a próbák immár megkezdődhettek. Szerdára várják Németh Antalnak, a Nemzeti Színház igazgatójának Szófiába érkezését, ő rendezi az előadást. A bemutatóra június első felében, előreláthatóan már pünkösd előtt sor kerül.

(*) **A MAGYAR KÜLÜGYI TÁRSASÁG** *Balkán-bizottsága május 27-én*, csütörtökön délután 6 órakor a Parlamenti Múzeum előadóterében (Országháza, XVII. kapu) ülést tart, amelynek tárgya dr *Illés József* egyetemi tanár: „Magyar jog a Balkánon", dr *Balanyi György* egyetemi tanár: „Magyar piaristák Dalmáciában" és *Nyáry Iván* ezredes: „A balkáni hadseregek fejlődése" című előadásai.

FODOR JÓZSEF — TERSANSZKY J. Jenő estje ma Z. 7 ó. Elsőrangú közreműködők. Jegy Rózsavölgyinél, Népszava könyvkereskedésében. (X)

A szovjetoroszországi hadifoglyokról

(Róma, május 23. — Német távirati iroda.) A Vatikán hadifoglyok ügyeivel foglalkozó irodája néhány nappal ezelőtt kiadott közleményeinek kiegészítéseként most hivatalosan utal ismét arra a tényre, hogy a Szovjet-Oroszországban levő hadifoglyok sorsáról a szovjetorosz hatóságok eddig határozottan *visszautasítottak mindenfajta tájékoztatást és a jövőben sem hajlandók a jelek szerint adatokat kiszolgáltatni.*

Az iroda jelenti, hogy sokezer távirat érkezett hozzá Ausztráliából, Indiából, Dél-Afrikából, Amerikából, Kanadából és Egyiptomból az ott levő hadifoglyoktól. A hivatal személyzetének létszámát ezért megnövelték. A hadifogolyhivatal rádióüzeneteket is ad, amelyekben különösen az új hadifoglyok számára közvetítenek üzeneteket.

Kártalanítás csak teljesen ártatlanul letartóztatott részére jár

A kispesti szegényházban élt mint gondozott özvegy Török Albertné 74 éves asszony, akit Várbíró Béla gyálligeti lakos kérelmére a szegényház kiadott Várbírónak gondozásra. Törökné 1941 szeptember 16-án meghalt. Az asszonyt eltemették, majd arról kezdtek suttogni, hogy nem természetes halállal halt meg az idős nő. A gyanú Várbíró Bélára terelődött, akit a csendőrörsön a nyomozás során alaposan kihallgattak. A csendőrörsön olyan vallomást tett, amely szerint ő *torkonragadta és fojtogatta az öregasszonyt mindaddig, amíg élet volt benne.* Várbíró Bélát vallomása után letartóztatták. A vizsgálóbíró előtt *visszavonta* beismerő vallomását és kijelentette, hogy kényszer hatása alatt vallott a csendőrségen. A vizsgálóbíró elrendelte a holttest kiföldelését. A törvényszéki orvosszakértők által felvett boncjegyzőkönyv szerint az öregasszony halálát *súlyos érelmeszesedésből keletkezett szívszélhűdés okozta és bűncselekményre utaló körülményt nem állapítottak meg.*

A budapesti ítélőtábla Várbírót szabadlábra helyezte, majd az ügyészség megszüntette ellene a nyomozást. A gyanúsított összesen *három hetet töltött előzetes letartóztatásban*, majd amikor szabadlábra került, *kártalanítási igényt* támasztott az elszenvedett vizsgálati fogsága miatt. A Kúria Gergits-tanácsa most a keresetet *elutasította.* Bírói megállapítás erejével nem lehet kimondani — állapította meg a Kúria —, hogy a kérelmező nem követte-e el a terhére rótt bűncselekményt és az eljárást csak azért szüntették meg ellene, mert *nem lehetett minden kétséget kizáróan megállapítani, hogy a vádlott brutális magatartása és a sértett elhalálozása között az okozati összefüggés fennáll.* Így a kérelmező által elszenvedett előzetes letartóztatás nem tekinthető ártatlanul elszenvedett fogságnak, ezért a kártalanítási igény megállapításának ninesen törvényes alapja.

Kikőzösítések a katolikus egyházból

(Róma, május 24. — „Magyar Távirati Iroda.") *Amint az „Osservatore Romano" jelenti, a legfelső egyházi törvényszék az egyházból való kiközösítéssel sujtotta Maria Miana és Antonio Basso nevű egyéneket. Ezt a szigorú ítéletet azért hozták a fenti egyének ellen, mert annak ellenére, hogy a Szent Hivatal kongregációja tüzetes vizsgálat után megállapította, hogy az általuk csodának jelzett tényekben semmi természetfölötti nincs, továbbra is nyíltan azon tevékenykedtek, hogy Máriának előttük való állítólagos megjelenését mindenképpen bebizonyítsák. Ez a tevékenységük egész babonás mániát okozott az északolaszországi Belluno egyházmegye egyes helységeiben, sőt elterjedt más egyházmegyére is ez a babona. Mivel Maria Miana és Antonio Basso még a szent áldozástól évekkel ezelőtt történt eltiltásuk után is ismételten ellenálltak az egyházi hatóságok határozatának, ezért alkalmazták velük szemben ezt a súlyos egyházi büntetést.*

Vázsonyi Vilmos emlékének meggyalázása miatt elítéltek egy nyilas ujságírót

Fiala Ferenc, a nyilaskeresztes párt sajtófőnöke a nyilas „Virradat"-ban cikket írt Müller Antal országgyűlési képviselő ismert összeférhetetlenségi ügyéről. A többi között azt írta, hogy Müller Antalból Vázsonyi Vilmos csinált képviselőt és ott szívta magába ezt a szellemet. Dr Vázsonyi János volt országgyűlési képviselő halott ember emlékének meggyalázása címén pört indított Fiala Ferenc ellen a fenti kitétel miatt. Fialát elsőfokon a törvényszék *felmentette* azon a címen, hogy nem gyalázta meg Vázsonyi Vilmos emlékét. Fiala azzal védekezett, hogy nem Vázsonyira, hanem a parlamentre értette a vádbeli kitételt. A tábla is felmentette a nyilas ujságírót. Most a Kúria Gergits-tanácsa Bary Zoltán előadásában foglalkozott az üggyel. A Kúria ítélete megállapította, hogy a vádlott cikke *sérti Vázsonyi Vilmos emlékét* és ezért halott ember emlékének meggyalázása miatt *egyhónapi fogházra* és 300 pengő ügyvédi költség megtérítésére ítélte Fiala Ferencet.

Lakásában, konyhájában, mindent tökéletesen és kiméletesen tisztít

Miniszterek és más kormánypárti politikusok vasárnapi megnyilatkozásai

Vasárnap az ország különböző részein több megnyilatkozás hangzott el miniszterek és kormánypárti politikusok részéről.

A MINISZTERELNÖK

vasárnap délelőtt választókerületének Aldebrő községébe látogatott abból az alkalomból, hogy a község most ünnepli fennállásának kétszázadik évfordulóját. *Kállay Miklós* miniszterelnököt ünnepélyesen fogadták. A hősi halottak emlékművének megkoszorúzása után a miniszterelnök rövid beszédet intézett az ünnepség résztvevőihez és ennek során *a megbecsülés és hála hangján emlékezett meg a község hősi halottairól, akik az első és második világháborúban adták életüket a hazáért.* A miniszterelnök az ünnepség után Lillafüredre utazott.

LILLAFÜREDEN

ötven egyetemi és főiskolai ifjúsági vezető jelent meg *Antal István* nemzetvédelmi propagandaminiszter meghívására, hogy háromnapos megbeszélést folytassanak. Az értekezleten a megnyitóbeszédet *Antal* miniszter mondotta. Hangoztatta annak fontosságát, hogy mindenki egyformán lássa a mai magyar élet összes problémáit és lehetőleg azonos elhatározások alakuljanak ki. A nemzeti közvélemény legértékesebb rétegének mondotta a *fiatalságot*, kiváltképpen *az ország jövő vezetésére hivatott értelmiségi akadémiai fiatalságot.* Az egyetlen kivezető út: meg kell birkózni a mai háború összes feladataival és a végsőkig helytállani az ősi poszton. Mindez csak *a nemzet erőinek egyetlen célra koncentrálásával* érhető el.

A lillafüredi értekezleten résztvett *Kállay* miniszterelnök is, továbbá *Jány Gusztáv* vezérezredes, a 2. honvédhadsereg parancsnoka és több más vezető személyiség is. Vasárnap az értekezlet első érdemleges megbeszélésén *Hankiss János* közoktatásügyi államtitkár „A magyarság helyzete a jövő Európában" címmel előadást tartott. Ezt vita követte, amelynek befejeztével *Kállay Miklós miniszterelnök közel egyórás előadásban megvilágította az ország helyzetét a mai Európában, továbbá a magyarság mai belső problémáit.* Végül foglalkozott *az egyetemi és főiskolás ifjúság nemzetpolitikai szerepével.*

DEBRECENBEN,

a MÉP nagyválasztmányi ülésén a többi között beszédet mondott *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke is. *Gömbös Gyula programjáról* beszélt, hangoztatva, hogy annak eszmei tartalma mellett ma is híven kitartanak. Kijelentette, hogy *az új Európa gondolata* nem üres propagandaszólam, hanem az igazságot, a jóvátételt, a szabadságot jelenti. *Magyarország háborús részvételéről és a Németbirodalommal, valamint Olaszországgal való harmóniáról beszélt ezután.*

Az ülésen *Lukács Béla* tárcanélküli miniszter, a MÉP elnöke is beszédet mondott. *Kifejezte azt a meggyőződését, hogy a győzelem kétségen kívül csak a német irányítás alatt álló erők győzelme lehet.* Kijelentette, hogy *a magyar munkásság* a belső front első vonalán példás fegyelmezettséggel vesz részt a nemzeti munkában. Bejelentette, hogy a pénzügyminiszter a közeljövőben *új adójavaslatokkal* fordul az országgyűléshez. Azt a véleményét hangoztatta, hogy a *zsidóságnak* nem érdeme a szerénység, de szüntessék be kihívó viselkedésüket, mert különben *az eddigieknél szigorúbb intézkedéseket* lesznek kénytelenek alkalmazni velük szemben.

ZALA VÁRMEGYÉBEN

a MÉP választmányi ülésén *Kölcsey István*, a kormánypárt alelnöke a többi közt kijelentette, hogy szembe fognak szállni a felelőtlen hírterjesztőkkel, akik az ország belső és külső biztonságát veszélyeztetik. Ezeknek köszönhetjük — tette hozzá —, hogy lépten-nyomon *ideges nyugtalanság* üti föl a fejét. Csodálatos jelenségnek mondta, hogy vezető helyen álló férfiak szavait, kezdeményezéseit vagy alkotásait a megszokott kritikán felül a legnagyobb kétkedés és hitetlenség fogadja, de ugyanakkor a tudatlanok, rosszindulatúak, lelkiismeretlenek bármilyen hazug vagy vak hírt terjesztenek, amelyek az ország ellenállóerejét gyengítik, akkor ez hitelre talál és Budapestről kiindulva, végighullámzik az egész országon. *Ez okozza sokszor az elkeseredést, a csüggedést és a rémületet.* Kölcsey ezután hitet tett *a tengelyhatalmak iránti szövetségesi hűség* mellett.

Alberta állam miniszterelnöke meghalt

(Amszterdam, május 24. — Német távirati iroda.) Mint a brit hírszolgálat jelenti, *William N. Aberhart*, Alberta kanadai állam miniszterelnöke 65 éves korában meghalt.

Homokbányában játszó gyerekeket temetett magaalá a földomlás

A Kén ucca 5. szám alatt levő homokbányában súlyos szerencsétlenség történt. A környékbeli házak proletárgyermekei a homokbányában játszottak, amikor a *homokbánya egyik része beomlott és a föld magaalá temette a gyerekeket.* A közelben dolgozó munkások azonnal a gyerekek segítségére siettek és egymásután szabadították ki az *öt gyereket.* Valamennyien életveszélyben voltak és a munkásoknak köszönhető, hogy megmenekültek. Négy gyermek csaknem sértetlenül került ki a föld alól, az ötödik, Turi László, egy munkás kilencéves fia, *súlyos belső sérüléseket* szenvedett. A mentők vitték a Madarász uccai gyermekkórházba. A szerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat.

A volt magyar tábori vadászszázlóaljak és a volt magyar kerékpárosszázlóalj hősi emlékművének megkoszorúzása

Amint minden évben, úgy az idén is a volt magyar, tábori zászlóaljak és a volt magyar kerékpárosszázlóalj bajtársi köre ünnepélyesen megkoszorúzta az 1914—18-ban hősi halált halt vadászbajtársak emlékére emelt szobrot. Az ünnepség előtt *Kiss János* nyugalmazott altábornagy a rádióban a magyar vadászokról tartott előadást.

Az ünnepség a vadászszobor leleplezésének évfordulóján, a vadászemlékmű előtt a Városmajor-parkban folyt le, ahol több mint 600 magyar tábori vadászbajtárs gyűlt össze. Az emlékmű megkoszorúzásakor *Soós Károly* nyugalmazott honvédelmi miniszter, vezérezredes mondott emlékbeszédet. Hangsúlyozta, hogy bármeddig tart is ez a háború és bármilyen megpróbáltatások elé állítja is a nemzetet, *ebben a harcban az marad felül, akinek nagyobb lesz a lelkiereje, elszántsága és kitartása.* Ismertette a belső front erősségének szükségességét és megvetéssel szólt azokról, akik a kételkedés és aggályoskodás csiráját igyekszenek elhinteni a nép lelkében.

— **Szülésznő, aki megtagadta a segítséget.** Dale Flóriánné Kerekes Zsuzsanna naszódi okleveles szülésznőt 1941 december 30-án éjszaka egy szülőnőhöz hívták. Különböző, de valótlannak bizonyult kifogásokkal *megtagadta a segítséget*, kijelentvén, hogy nem megy a beteg nőhöz. Ismételten üzentek érte, de makacsul tagadta továbbra is kötelességének teljesítését. A magára hagyott nő minden segítség nélkül adott életet hetedik gyermekének, azonban *elvérzett és meghalt.* A besztercei törvényszék *gondatlanságból okozott emberölés vétsége* miatt vonta felelősségre a szülésznőt és *egyhónapi fogházra* ítélte el. A kolozsvári tábla megsemmisítette ezt az ítéletet és Dale Flóriánné büntetését *hathónapi fogházra emelte föl.* Ezt az ítéletet a Kúria dr Szolnok-tanácsa helybenhagyta.

Ismét megjelent teljesen új kiadásban
KRUIF:
Bacillusvadászok
610 oldal, 50 műmelléklet és számos szövegközötti kép
Ára kötve 22.80 pengő. Kapható minden könyvkereskedésben
Hindy András „ÍRÁS" könyvkiadóvállalat
IV. Bécsi ucca 1. Telefon: 181-701

DÉL MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

H
SEGÉLYSZOLG

— Halló 31-32-21?

— Igen, itt a segélyszolgálat.

— Kérem, jöjjenek olyan gyorsan, ahogy csak lehet. A cím X falu, jobbra az első ház, az országútnál, mindjárt a kanyar után!

Nem, nem történt szerencsétlenség, sőt, nem súlyosan megbetegedett emberről volt szó, még csak nem is gázrobbanásról és a víz sem öntötte el a pincét.

A telefonáló paraszt egy különös formájú agyagedényt szántott ekéjével a földből. Megtisztította a korsót, majd elment a tanácsházhoz és felhívta a fenti számot: jöjjenek ki, nézzék meg a leletet, talán valami igazán régi és értékes dolgot talált. .

Az Archeológiai Segélyszolgálat a maga nemében egyedülálló intézmény az egész világon. Hivatalos neve: a Varsói Állami Archeológiai Múzeum ásatási segélyszolgálata. Hat évvel ezelőtt jött létre.

De vajon tényleg olyan fontos-e, hogy néhány özönvíz előtti csont, vagy agyagkorsó pár cserépdarabjáért szirénázva a színhelyre rohanjanak? Mit jelent annyi ezer év után egy kis késedelem? Valójában a siker sokszor pillanatokon múlik. Néha ugyanis egyetlen perc elég ahhoz, hogy eldöntsék, felbecsülhetetlen értékű leletet menthetnek meg a tudomány számára, vagy sem. Előfordulhat, hogy ha késlekednek, valaki gondatlanságból tönkreteszi, esetleg elviszi „emlékbe" a talált régiséget.

Az archeológiában döntő szerepet játszik a véletlen, amelynek sok jelentős tudományos siker köszönhető . . .

Az ötven jávorszarvas-, őstulok- és szarvasfogból készült nyakláncot például egy építésnél felfedezett sírban találták meg. A különös ékszer valamikor egy 30 éves őserdei asszony nyakát díszítette, akit kedvenc nyakláncával együtt, körülbelül 3700 évvel időszámításunk előtt temettek ide.

A lócsontból faragott korcsolyákat a 9. század kezdetén készítették s a 10 éves Krzysio fedezte fel őket a Narwia folyó mentén, amikor apjával együtt gombát gyűjtött.

Gondosan, rongyokba csavarva és agyagréteggel beborítva 2,71 kilogrammos mammutfogat hoztak be az intézetbe. Az értékes leletet a Bialistoki Vajdaságban találták.

Legutóbb például a következő levél érkezett: „Egy kőoszlop megtalálását jelentem, amely hasonlít az athéni Akropolis oszlopaihoz". A levélhez mellékelték a lelet rajzát és egy térképet, amelyen látható volt a lelőhely, valamint az, hogyan lehet a legjobban megközelíteni.

Az első szemrevétel után — amennyiben kiderül, hogy a leletet nem lehet elvinni, vagy esetleg remény van a területen még más leletekre is — követi a szolgálatot egy minibusz a megfelelő eszközökkel és a fotósból és rajzolóból álló ásatási csoporttal.

A segélyszolgálathoz évente több mint száz jelentés érkezik. Speciális kartoték tartalmazza az összes információkat, neveket és címeket. És kik azok, akik az archeológusok segítségére sietnek?

Az első helyen a tanárok és iskolások állanak, azután az állami gazdaságok dolgozói és a parasztok, mérnökök, technikusok, katonák, de van közöttük kilencéves kislány, vagy hetvenéves nyugdíjas is. Foglalkozásuk és koruk nem fontos. Sokkal fontosabb az önzetlen szenvedély, az előzmények iránti érdeklődés és a múlt titkainak a kutatása.

Kiss Dénes ŐSZ

A nyár rózsáival messze szalad a szél
utakon gurul tekinteted
vonásod pördül át levelekével
mosolyod fönnakad az út peremén
Házak egykedvű szürke

Fazekas Lajos ÚTI MOZAIK

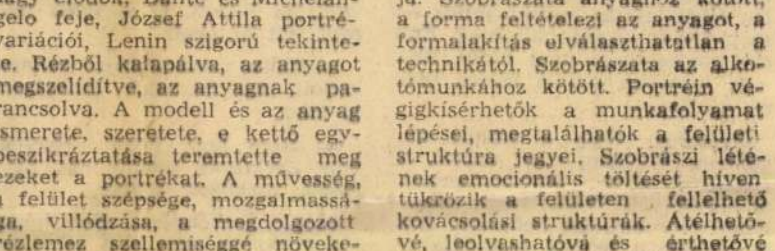
Utaztam városokba, országokon át,
álltam pályaudvarok hűs csarnokában;
amíg más vidáman ölelte rokonát,
a régen-távozót szerelemmel vártam.

a tiszta Alpokban, ahol
a hegyeket ölelik,
kis faluk odahúzódnak
hez, föl a fenyvesekig.

reklámok fényzuhatagában,
mögöttem Milánó vas-szíve:
szép Dél szegényeivel háltam,
szédítő terek fényeibe.

zür tengerben fürödtem,
csapta sós karaját a ha.
mint egy szörny, csatahajó tűnt
sze-szigetnél hatalmasabb.

TÁPAI ANTAL MŰHELYÉBEN

sokféle módon lehet mintázni. Meghatározza a modell és meghatározza a művész egyénisége is. Van olyan szobrász, aki a modell köré gyűlt jelképes mondanivalót formálja téri rendszerré és van olyan szobrász is, aki a valóság pontos visszaadását, a leghűbb tükrözést tartja fontosnak, azt, hogy a közönség ráismerjen, ismerősként üdvözölje a szoborrá formált alakot. Van olyan portrészobrász, aki modellről dolgozik, és olyan is van, aki emlékezetből.

— Aki vörösrézből pléhidomot csinál, az bádogos. A vörösréz a legelasztikusabb szobor anyag. Nagy a kohéziója és részecskéi nyújtás, elvékonyítás nélkül is eltolhatók az anyagban. Szobrászi alakításának korlátai szinte nincsenek.

Egymás mellett sorakoznak rézből kalapált portréi. Családtagok, jó barátok, művészek. Édesapja és lánya, Juhász Gyula bús feje, Kodály lírai portréja, a nagy elődök, Dante és Michelangelo feje, József Attila portréváriációi, Lenin szigorú tekintete. Rézből kalapálva, az anyagot megszelídítve, az anyagnak parancsolva. A modell és az anyag ismerete, szeretete, e kettő egységének megteremtése, az anyag törvényeinek felismerése és alkalmazása, ez a művészet.

— Egyre jobban és mélyebben érdekel maga a munka. Magáról a munka lényegéről, az emberi munkáról van mondanivalóm. A munka útján, annak segítségével jutottam el a művészethez. Együttjártam ki az élet és a munka iskoláit. Belém oltódott, meghatározóan az anyag iránti tisztelet, megbecsülés. Végig dolgoztam a munka összes szféráit, voltam csillés, üzemi munkás, géplakatos, kazánkovács, faszobrász, kirakatgrafikus, vándoroktató, szobrász.

Tápai Antal alkotóművész. Szobrász. A munka megszállottja. Szobrászata anyaghoz kötött, a forma feltételezi az anyagot, a formalakítás elválaszthatatlan a technikától. Szobrászata az alkotómunkához kötött. Portréin végigkísérhetők a munkafolyamat lépései, megtalálhatók a felületi struktúra jegyei. Szobrászi létének emocionális töltését híven tükrözik a felületen fellelhető kovácsolási struktúrák. Átélhetővé, leolvashatóvá és érthetővé akarja tenni a munkát, az érzelmi, etikai, ideológiai tartalmat. Egy jó, pontos, produktív kalapácsütés emberséget visz az anyagba. Minden egyes kalapácsütés változtatja a lemezt, új és új szituációk keletkeznek és ezekre ismét új és új kalapácsütésekkel kell értelemesen, alkotóan reagálni. Tápai Antal portrékovács. Egy lemezből térformát, emberi fejet kalapál. A legtiszteletreméltóbb művészek egyike.

— Van munkám és van mondanivalóm. Ez megnyugtató dolog egy alkotóművész számára. Hetvenéves vagyok. Egyre gazdaságosabban, célszerűbben kell forgatnom a hatkilós kalapácsot.

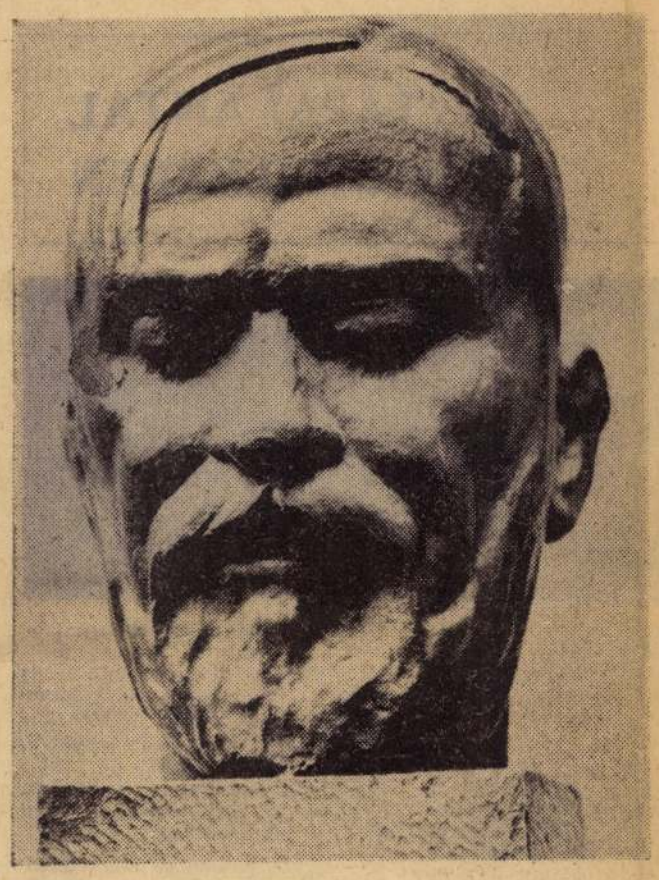
TANDI LAJOS

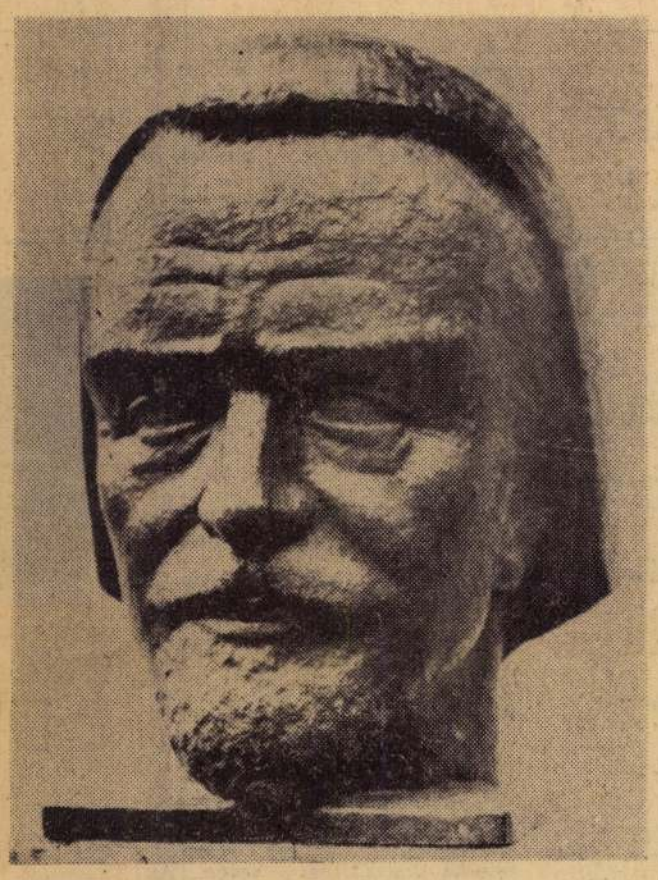
elangelo

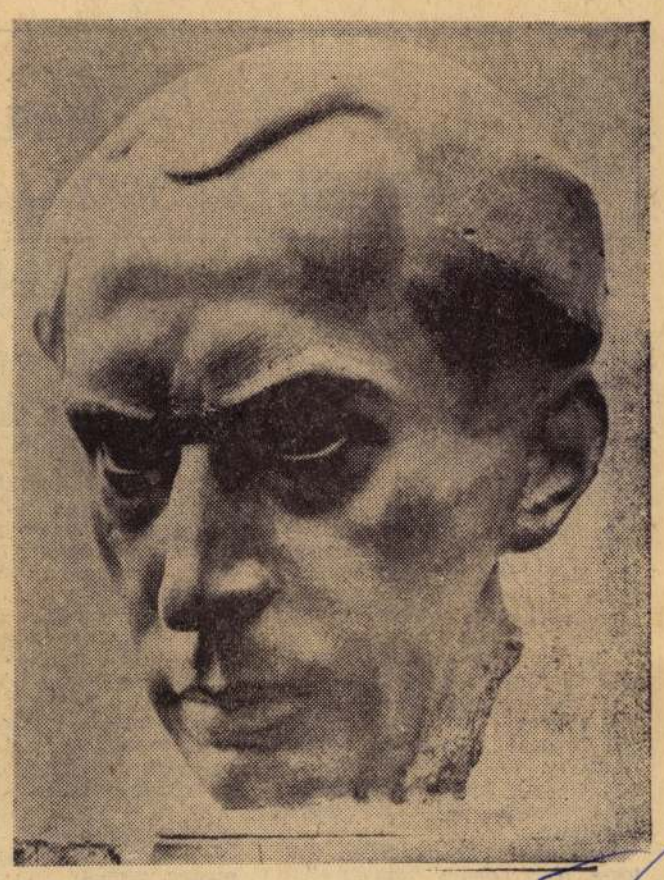
Apám

Juhász Gyula

Kodály Zoltán

Magyar László

TEMETETLENÜL

Balástyán holtan találtak tanyájában egy embert. A hivatalos megállapítás szerint július és szeptember között halt meg. Ennél pontosabban nem tudni, mikor. Hónapok múlva vették észre, az biztos.

Júliusban vitte a postás az adóívet. Bemenni nem tudott, a rostélyba fűzte. Szeptemberben a fölszólítást vitte, hogy ideje lenne már az adót befizetni. Azt is betűzte a lécajtó hasítékjába. A halott ember erre se fizetett.

A tanya ötven méterre ha van az aszfaltos úttól. Százak járnak el mellette naponta. Szomszédja az új temető. Senki nem vette észre, hogy itt is temetni kéne. Másik oldalról éppen a temető csősze lakik. Ő sem tudta, hogy ez az ember a fönnhatósága alá költözne, ha lenne, aki kiviszi oda.

Júliusban, augusztusban és szeptemberben, bomlasztó kánikulában temetetlenül feküdt tanyáján a balástyai ember. Ruhástól a földön. Legalább két hónap.

— Nem olyan biztos az. Lehetett négy hónap is. Ki tudja megmondani?

Ezt már a mindig okos utca embere teszi hozzá.

Kinek hiányzott először a tanya lakója? A kéményseprőnek.

Kotorta volna a kéményt, de nem juthatott be a házba. Látta kívül a lakatot, gondolta, elment valahová. Befűzött ő is egy papírt, hogy majd jön máskor. Neki tűnt föl először, hogy a papiros hetek múlva is ott maradt, a lakat is ugyanúgy állt, és az állatok mind elpusztultak. Nézte a lakatot, észrevette, hogy azt belülről is ki lehet dugni. A tanács emberei akkor törették be az ajtót.

Aki látta:

— Én ilyet még nem láttam. Nem merem elmondani, milyen volt.

Aki nem látta:

— Ilyen még nem fordult elő. És erre nincs magyarázat.

☆

Milyen volt a balástyai ember? Akit értem, megkérdeztem.

— Zárkózott volt. Azt mondják, se a lányával, se vejével, se fiával nem fért meg egy födél alatt. A feleségét se tűrte.

— Nem ismertem iszákosnak.

— Elhagyott ember volt. Legelőször a családja hagyta el.

— Egyszerű ember volt. Végtelenül egyszerű. Azt tudom róla, mert velem egykorú, hogy amíg szülei éltek, ők tartották a gyeplőt. Régen nagykorú volt már, elmúlt harmincéves is, de pénze még mindig csak akkor volt, ha kapott. Ő is ilyen maradt. Élt 61 évet.

— Előtte minden bajra panaszkodott. Azt mondják, beteglapot is kért.

— Nem igaz, hogy rigolyás volt. Zárkózott, semmi más. Egyszerű, zárkózott ember.

Mégis érthetetlen. Két hónapig senkinek nem tűnt föl, hogy orra bukott, és nem kelt föl többet?

A lánya ezt mondja:

— Kicsi korunktól kezdve nem törődött velünk. Anyánkat ütötte-verte. Inni nem ivott, talán idegi alapon volt összeférhetetlen. Nem jártunk hozzá, leginkább a bátyám felesége szokta meglátogatni. Úton, ha találkoztunk, köszöntünk egymásnak, más nem volt köztünk. Ő se látogatott meg minket.

Közel a szomszédok, észre kellett volna venniök!

— Jó szomszédja soha nem volt. Senkivel nem járt össze. Mindig bezárkózott, mintha félne. Azért hagyhatta kívül a lakatot, ne tudják, hogy otthon van.

Hatvanegy éves, téesztag. Tehát nem nyugdíjas. Innen se hiányzott?

Óvatosságból először egy másik téesz elnökét kérdezem az utcán, mennyi idő alatt tudja ő meg, hogy valaki elmarad a munkából.

— Egy hét múlva tudnom kell.

— És a brigádvezető?

— Három napon belül észreveszi.

Fölteszem ugyanezt a kérdést az illetékes szövetkezet elnökének is. Ez nagyobb gazdaság, másképpen jön a válasz.

— Mikor tudom meg? Talán csak az év végén. Amikor nézem a kimutatásokat. Ha nagyon utána akarok járni, lehet, hogy hamarabb is.

Ágaskodott bennem a kérdés, de nem mondtam ki. Pedig jó lett volna megtudni, ha egy tenyészbika eltűnik, azt is csak év végén veszik észre? Kérdezek inkább tovább.

— A brigádvezető mikor tudja meg?

— Ha szerencséje van, egy hónap múlva megtudja. De ha átmegy valaki a szántóföldről a szőlőbe, ő se észleli az elmaradást.

Most mondom csak meg, miért kérdezem. Itt se érez felelősséget senki.

— A családja tehetett volna érte valamit. A brigádvezető többször is járt nála, hogy gazos a föld a tanya mellett, föl kellene szántani. Látta, hogy kívül a lakat, eljött.

Az iroda ablakából mutatják meg, melyik az a tanya. Három perc nincsen gyalog.

— Értse meg, magányos volt. Olyan bozótos az udvara, ha ott matat, azt se látja meg senki. Hát még ha nem matat!

— Van még ilyen magányos emberük?

— Van. Egy.

— Vele is megeshet ugyanez?

— Meg.

A téesz termel. A mostani öregek közös földjén termel. Azért, hogy a paraszt emberibb ember legyen. Megemészthetetlen nekem, hogy a másikkal is megeshet ugyanez.

— A család tehetett volna érte valamit.

Koros ember a falu plébánosa. Ő mit mond?

— Régóta temetek, de ilyen esetem még nem volt. Kegyetlenül megrázott. Hozzátartozói vannak, a tyúkok megdöglenek, mégsem veszik észre.

Egy vallásos ember:

— Más itt a hiba, kérem. Anyagiasak a balástyaiak. Csak a pénz, a pénz, a pénz! Pénz az istenük.

Egy nem vallásos ember:

— A pénz a mindenük. Nagyobb isten az istennél.

Ismerősöm, jó barátom mondja:

— A magam faluját kötelességem szeretni. De szidni is! A fajtámat szidom, ha szidom. Aki itt tisztességgel körülnéz, hamar elszédül. Soroljam az eseteket? Olyan kamrában tartotta valaki öreg édesanyját, ahová a kutyát nem lökné be. Mert azt tudja, hogy a kutyának levegő kell, mozgás kell, élet kell. Az öreg szülének semmi sem kell. Mars a kamrába! Menj körül a faluban, érdeklődj! Hallani fogod, hogy valaki évekig kötélen tartotta tulajdon öccsét, mert elmebeteg volt. Csöndes, ártatlan beteg. Volgán hetvenkedő emberről azt is megtudod, hogy istállóba tette ki meghalni édesapját, mert ugye, a nagy házba, a szép, új házba mégse vihette be. Ez is Balástya. Az újgazdag Balástya. Mondjak még példát?

— Inkább magyarázatot!

— Mondok. Ezeket az embereket a hirtelen jött jómód ütötte el. Az önzés. Ófelsége, a forint. Ha megmaradnak a maguk szegénységében, ha leélik életüket Volga nélkül, palotányi nagy ház nélkül, flanc, törtetés, nagyzolás nélkül, akkor imádságos könyvbe való szép példákat írhatnál, mennyire becsülik öregjeiket.

— Most kit okolsz?

— A családot. A gyerekeit.

— Kegyetlen volt hozzájuk.

— Apjuk volt!

— Mindegy, hogy milyen?

— Mindegy.

Aki poklot látott már családi közelségben, az nem tud ennyire sarkosan fogalmazni. Hány lapátra való senkiházi rongyember takarózhatna ezzel a fölmentéssel. Aki szétszórja gyerekeit, mint a vakon született kölökmacskákat, az a vér szerinti apaság jogán ne mondja ki, hogy jussom van a család szeretetére, mert megöregedtem. Akinek álmokat reszkető rossz emlékei vannak apjáról, nem mindig tud megbocsátani.

Nem tudom eldönteni, a balástyai emberre melyik ítélet illik. Ha jól tájékozódunk, régen nem a temetővel szomszédos tanyánál járunk már, hanem úgy általában Balástyán. Mert mindenki ezt mondja:

— Véletlen lehet, hogy két hónap múlva találták meg, de az is lehet véletlen, hogy két hónap múlva egyáltalán megtalálták.

És sorolják: Öregek élnek a tanyákon, sok köztük a magányos, magatehetetlen öreg. Akad gyerek, aki nem szeret visszanézni oda, ahonnan kikecmergett. Néha az öregek is mentik:

— Jaj, lelkem, áldott jó gyerek az én fiam, de annyi a dolga, hogy nem jöhet minket ajnározni. Megértheti.

Vagy a másik:

— Ha itt fordulok föl, ha a kutyák kaparnak el, akkor se megyek be. Én itt születtem, apám is, nagyapám is, itt is haltak meg, itt kell meghalnom nekem is. Ez a törvény.

Balástyáról átléptünk az egész tanyavilágba. De ha visszakanyarodunk, józan ésszel nem tudunk magyarázatot adni. Ez az ember köztünk élt, körülötte emberek laktak, jöttek-mentek. A halotti bizonyítványon ez áll: A halál oka: szívelégtelenség.

Akárhogyan csűrjük, csavarjuk, a temetetlenségé is az. De orvosilag nem mutatható ki.

HORVÁTH DEZSŐ

Lépésnyire a „tűztől"

Beszélgetés Göröcs Jánossal

Fehér ballonban figyeli játszótársait". Közöttük van mégsincs. Néhány vicces óval elütik a kényszerpi- enő kesernyés ízét. A lába j, hasogatja a porc, érzé- enyek a szakadt szalagok. érült térdénél talán csak a íve fáj jobban. Focizni sze- tne, a betegség azonban gyetlen. Elveszi azt, ami ek óta a legkedvesebb — játékot.

Gyors egymásutánban két- er sérült meg *Göröcs Já-* s. Nem mai gyerek, 32 es. A címeres mezt 64- er húzta magára. Nem- gen még válogatott volt, st nagyon távolinak érzi válogatottat. Bánatos, mert ahogy mondja — már g, nem reménykedhet, y újra meggypirosban szon. Hiába vigasztaljuk, báljuk meggyőzni, *hogy mindig fiatalos*, sokali- a 32 évet. Talán igaza

éhány hónapja ilyen gulatban beszélgettünk. azóta eltelt idő gyógyu- hozott.

Nehéz lesz a Dózsába akerülni. Jó a csapat, zete kitűnően működik olyan kapcsolat, mint az „egyben". *Benéékkel tíz éve együtt játszom.* Ismerjük egymás gondolatát, „csorog" a labda. Ez sokat számít — magyarázza.

— Említette, hogy „csorog" a labda. A sarkalásokat, váratlan hátrahúzásokat, lyukra futásokat edzéseken gyakorolják?

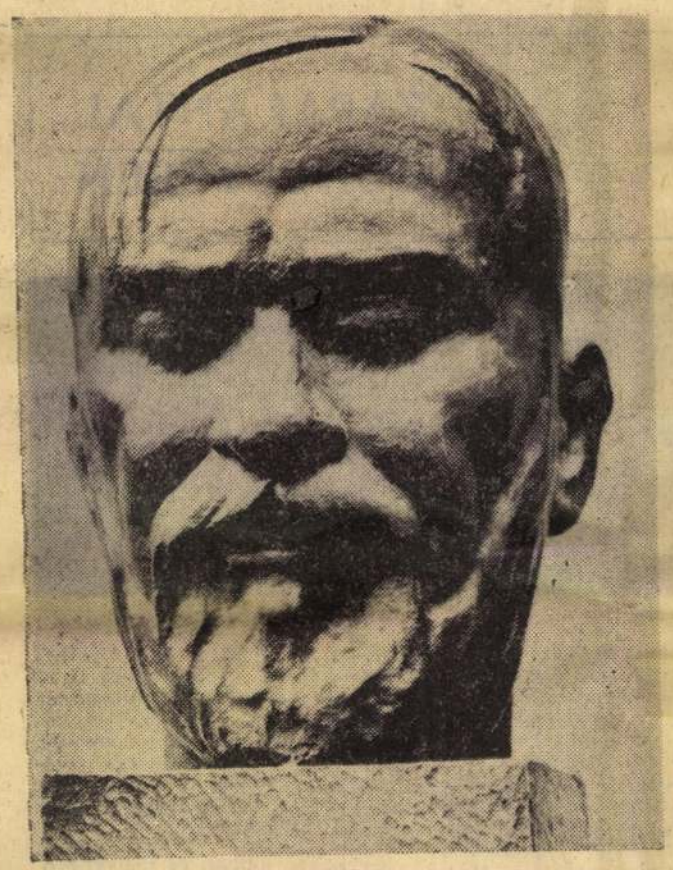
— Nem. Ez magától, illetve a tízéves közös munkától alakult így.

— Ez a csapat még sokszor nyer bajnokságot, nekem elhiheti — mutat a mellére tűzött Dózsa-jelvényre a Megyeri úton egy szurkoló, majd így folytatja: — Láttam, az előbb Titivel beszélgetett. Nagyon hiányoljuk „látó" labdáit. *Kérem, tanítani kellene átadásait, labdarúgó-tapasztalatait.* Óriási a játékintelligenciája.

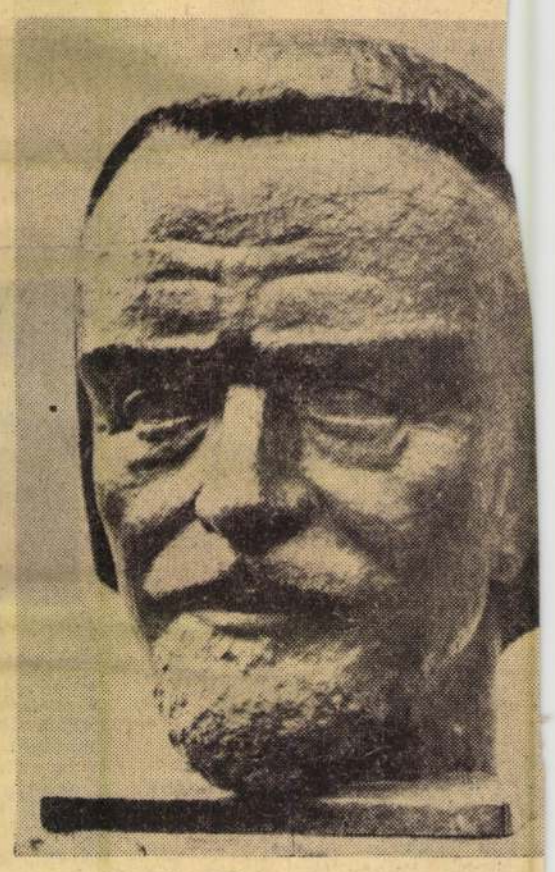
El kell fogadni a drukker szavait. Valóban, kivételes képességű labdarúgó, a közel 400 NB I-es mérkőzést játszott Göröcs János. Gátlásaitól kell mielőbb szabadulnia. Ő mondta, még érez némi félelmet játék közben, de reméli, hamarosan eltű-

Lányom

Juhász Gyula

Kodály Zoltán

TEMETETLENÜL

Balástyán holtan találtak tanyájában egy embert. A hivatalos megállapítás szerint július és szeptember között halt meg. Ennél pontosabban nem tudni, mikor. Hónapok múlva vették észre, az biztos.

Júliusban vitte a postás az adóívet. Bemenni nem tudott, a rostélyba fűzte. Szeptemberben a fölszólítást vitte, hogy ideje lenne már az adót befizetni. Azt is betűzte a lécajtó hasítékjába. A halott ember erre se fizetett.

A tanya ötven méterre ha van az aszfaltos úttól. Százak járnak el mellette naponta. Szomszédja az új temető. Senki nem vette észre, hogy itt is temetni kéne. Másik oldalról éppen a temető csősze lakik. Ő sem tudta, hogy ez az ember a fönnhatósága alá költözne, ha lenne, aki kiviszi oda.

Júliusban, augusztusban és szeptemberben, bomlasztó kánikulában temetetlenül feküdt tanyáján a balástyai ember. Ruhástól a földön. Legalább két hónap.

— Nem olyan biztos az. Lehetett négy hónap is. Ki tudja megmondani?

Ezt már a mindig okos utca embere teszi hozzá.

Kinek hiányzott először a tanya lakója? A kéményseprőnek.

Kotorta volna a kéményt, de nem juthatott be a házba. Látta kívül a lakatot, gondolta, elment valahová. Befűzött ő is egy papírt, hogy majd jön máskor. Neki tűnt föl először, hogy a papiros hetek múlva is ott maradt, a lakat is ugyanúgy állt, és az állatok mind elpusztultak. Nézte a lakatot, észrevette, hogy azt belülről is ki lehet dugni. A tanács emberei akkor törették be az ajtót.

Aki látta:

— Én ilyet még nem láttam. Nem merem elmondani, milyen volt.

Aki nem látta:

— Ilyen még nem fordult elő. És erre nincs magyarázat.

☆

Milyen volt a balástyai ember? Akit értem, megkérdeztem.

— Zárkózott volt. Azt mondják, se a lányával, se vejével, se fiával nem fért meg egy födél alatt. A feleségét se tűrte.

— Nem ismertem iszákosnak.

— Elnagyott ember volt. Legelőször a családja hagyta el.

— Egyszerű ember volt. Végtelenül egyszerű. Azt tudom róla, mert velem egykorú, hogy amíg szülei éltek, ők tartották a gyeplőt. Régen nagykorú volt már, elmúlt harmincéves is, de pénze még mindig csak akkor volt, ha kapott. Ő is ilyen maradt. Élt 61 évet.

— Előtte minden bajra panaszkodott. Azt mondják, beteglapot is kért.

— Nem igaz, hogy rigolyás volt. Zárkózott, semmi más. Egyszerű, zárkózott ember.

Mégis érthetetlen. Két hónapig senkinek nem tűnt föl, hogy orra bukott, és nem kelt föl többet?

A lánya ezt mondja:

— Kicsi korunktól kezdve nem törődött velünk. Anyánkat ütötte-verte. Inni nem ivott, talán idegi alapon volt összeférhetetlen. Nem jártunk hozzá, leginkább a bátyám felesége szokta meglátogatni. Úton, ha találkoztunk, köszöntünk egymásnak, más nem volt köztünk. Ő se látogatott meg minket.

Közel a szomszédok, észre kellett volna venniök!

— Jó szomszédja soha nem volt. Senkivel nem járt össze. Mindig bezárkózott, mintha félne. Azért hagyhatta kívül a lakatot, ne tudják, hogy otthon van.

Hatvanegy éves, téesztag. Tehát nem nyugdíjas. Innen se hiányzott?

Óvatosságból először egy másik téesz elnökét kérdezem az utcán, mennyi idő alatt tudja ő meg, hogy valaki elmarad a munkából.

— Egy hét múlva tudnom kell.

— És a brigádvezető?

— Három napon belül észreveszi.

Fölteszem ugyanezt a kérdést az illetékes szövetkezet elnökének is. Ez nagyobb gazdaság, másképpen jön a válasz.

— Mikor tudom meg? Talán csak az év végén. Amikor nézem a kimutatásokat. Ha nagyon utána akarok járni, lehet, hogy hamarabb is.

Ágaskodott bennem a kérdés, de nem mondtam ki. Pedig jó lett volna megtudni, ha egy tenyészbika eltűnik, azt is csak év végén veszik észre? Kérdezek inkább tovább.

— A brigádvezető mikor tudja meg?

— Ha szerencséje van, egy hónap múlva megtudja. De ha átmegy valaki a szántóföldről a szőlőbe, ő se észleli az elmaradást.

Most mondom csak meg, miért kérdezem. Itt se érez felelősséget senki.

— A családja tehetett volna érte valamit. A brigádvezető többször is járt nála, hogy gazos a föld a tanya mellett, föl kellene szántani. Látta, hogy kívül a lakat, eljött.

Az iroda ablakából mutatják meg, melyik az a tanya. Három perc nincsen gyalog.

— Értse meg, magányos volt. Olyan bozótos az udvara, ha ott matat, azt se látja meg senki. Hát még ha nem matat!

— Van még ilyen magányos emberük?

— Van. Egy.

— Vele is megeshet ugyanez?

— Meg.

A téesz termel. A mostani öregek közös földjén termel. Azért, hogy a paraszt emberibb ember legyen. Megemészthetetlen nekem, hogy a másikkal is megeshet ugyanez.

— A család tehetett volna érte valamit.

Koros ember a falu plébánosa. Ő mit mond?

— Régóta temetek, de ilyen esetem még nem volt. Kegyetlenül megrázott. Hozzátartozói vannak, a tyúkok megdöglenek, mégsem veszik észre.

Egy vallásos ember:

— Más itt a hiba, kérem. Anyagiasak a balástyaiak. Csak a pénz, a pénz, a pénz! Pénz az istenük.

Egy nem vallásos ember:

— A pénz a mindenük. Nagyobb isten az istennél.

Ismerősöm, jó barátom mondja:

— A magam faluját kötelességem szeretni. De szidni is! A fajtámat szidom, ha szidom. Aki itt tisztességgel körülnéz, hamar elszédül. Soroljam az eseteket? Olyan kamrában tartotta valaki öreg édesanyját, ahová a kutyát nem lökné be. Mert azt tudja, hogy a kutyának levegő kell, mozgás kell, élet kell. Az öreg szülének semmi sem kell. Mars a kamrába! Menj körül a faluban, érdeklődj! Hallani fogod, hogy valaki évekig kötélen tartotta tulajdon öccsét, mert elmebeteg volt. Csöndes, ártatlan beteg. Volgán hetvenkedő emberről azt is megtudod, hogy istállóba tette ki meghalni édesapját, mert ugye, a nagy házba, a szép, új házba mégse vihette be. Ez is Balástya. Az újgazdag Balástya. Mondjak még példát?

— Inkább magyarázatot!

— Mondok. Ezeket az embereket a hirtelen jött jómód ütötte el. Az önzés. Ófelsége, a forint. Ha megmaradnak a maguk szegénységében, ha leélik életüket Volga nélkül, palotányi nagy ház nélkül, flanc, törtetés, nagyzolás nélkül, akkor imádságos könyvbe való szép példákat írhatnál, mennyire becsülik öregjeiket.

— Most kit okolsz?

— A családot. A gyerekeit.

— Kegyetlen volt hozzájuk.

— Apjuk volt!

— Mindegy, hogy milyen?

— Mindegy.

Aki poklot látott már családi közelségben, az nem tud ennyire sarkosan fogalmazni. Hány lapátra való senkiházi rongyember takarózhatna ezzel a fölmentéssel. Aki szétszórja gyere-

[illegible]

És sorolják: Öregek élnek a tanyákon, sok köztük a magányos, magatehetetlen öreg. Akad gyerek, aki nem szeret visszanézni oda, ahonnan kikecmer-

Akárhogyan csűrjük, csavarjuk, a temetetlenségé is az. De orvosilag nem mutatható ki.

HORVÁTH DEZSŐ

EZ MEG AZ

Litván diáklány operája

A litván televízió bemutatta Yurate Baltrameyunaite, 17 éves diáklány gyermekoperáját, melyet Antanas Baranauskas, 19. századi litván költő „A kismedve betegsége" című műve alapján írt. Yurate Kaunasban végzi iskoláját, majd megpályázza a konzervatóriumot. Kedvenc időtöltései közé tartozik a zongora, a nyelvtanulás, a rajz és a versírás.

A litván pedagógusok voltak az elsők a Szovjetunióban, akik a középiskolai oktatást zene-, tánc- és festő-tanfolyamokkal bővítették ki.

Ezredik születésnap

Üzbekisztán a jövő esztendőben megünnepli Kelet nagy tudósa, Abu Reikhan Biruni születésének ezeréves évfordulóját. A matematikával, fizikával, ásványtannal, történelemmel és filozófiával foglalkozó Biruni jelentősen hozzájárult a világcivilizáció fejlődéséhez: ő volt az első, aki megszerkesztette a Föld modelljét és kiszámította nagyságát.

Az asztronómia és geodézia területén kifejtett munkássága elismeréseképpen róla nevezték el az egyik Hold-krátert.

Készül a Mars-járó?

Szakemberek véleménye szerint hamarosan lehetségessé válik egy „önmozgó apparátus" létrehozása, amely a Lunohod 1-hez hasonlóan, ezúttal a Mars titkait kutatná. Ez a készülék természetesen sokkal bonyolultabb, mint az automata holdjáró. Egyrészt nagyobb mozgási szabadsággal rendelkezik majd, másrészt pedig képes lesz biztonságos utak kiválasztására. Felruházzák továbbá önálló kutatói képességekkel is. Mindezek következtében lerövidül majd az adatgyűjtéshez szükséges idő.

A Mars-kutatás programjának következő fázisa a Mars—2 és a Mars—3 űrállomás lesz.

Rezervátum a Bajkál-tó környékén

Szibéria látványossága, a Bajkál-tó, Eurázia legnagyobb és a világ legmélyebb friss vizű tava. A tó környékét most állami rezervátummá alakítják át. Különleges védelem alá helyezik a 35 millió kat. hold nagyságú tajgát, melyen keresztülfolyik a Bajkálba torkolló 336 folyó. Betiltották ezen a területen a favágást is.

Az erdőn keresztül körülbelül 2500 mérföld hosszúságú utat és moteleket építenek az idelátogató turisták részére.

Flamand festmények

A flamand és a holland iskola 16—17. századi mestereinek festményeit állították ki a litvániai Kaunas város képtárában — többek között Rubens és Francis Snyders alkotásait.

A gyűjteménynek érdekes története van. A festményeket litván és lengyel mágnások vásárolták Nyugat-Európában, majd később a kaunasi képtár tulajdonába kerültek. A náci megszállás alatt a képtár egyik alkalmazottja egy katolikus templom falába rejtette az értékes műveket. A megmentő sorsa ismeretlen, s a gyűjteményt is elveszettnek hitték, egészen addig, míg sor nem került a templom restaurálására.

1971 OKT 17

7021

Tápai Antal szobrász

TÁPAI ANTAL MŰHELYEBEN

A képzőművészetnek, a művészi gyakorlatnak két szélsőséges alapállása van. Az egyik az intellektuális élmények fontosságát hangsúlyozza, kiállítások eredményeiből, folyóiratok cikkeiből, viták, beszélgetések, szellemi csatározásaiból okulva alakítja világát. A másik véglet a spontán anyagalakítási ösztönöknek enged nagyobb teret, az anyagba torkollik, annak törvényeit tiszteli, ahhoz alkalmazkodik, abból építi művészetét. Én az utóbbival kötelezem el magam. Ez a hitvallás, ars poetica állandó valóságközelséget, és folyamatos munkatevékenységet tételez fel és kíván meg. Így tudok eljutni művészetem céljához és egyben eredményéhez, az anyagban rejlő stabil emberlényeghez.

Műterme egyszerre műhely és templom. Szent műhely és profán templom. Körben szobrok, gipszből, kőből, fából, fémből. Rég elkészültek és most születők. Munkapadok száz és száz szerszámmal. És a kalapács, a hatkilós. Melegítőben, svájcisapkában fogad. Hetvenévesen is keményen dolgozik. Tudatosan fejlesztett izmai régi rugalmasságúak, művészete kiapadhatatlan. Fejét is, mintha kemény fémből kalapálták volna. Az évek, a munka, az élet kalapácsütései.

— A portrészobrásznak rutinra van szüksége. Ennek megszerzése hosszú, tudatos munka eredménye. Először modellről mintáztam, aztán csak néha pillantottam rá, később az utcán megfigyelt arcokat formáltam szoborrá. Ma már évtizedekkel ezelőtti arcokra is úgy emlékszem, hogy szobor születik belőle. A fényképet is úgy megtanultam, mint a jó diák a verset.

Az emberi fej a legizgalmasabb természeti forma. Egyszerre anyagi és szellemi, egyszerre anatómiai és művészi közeg, egyszerre tömör, emberi lényeg. A szobrászok legemberibb feladata a portré. Emberi fejet sokféle módon lehet mintázni. Meghatározza a modell és meghatározza a művész egyénisége is. Van olyan szobrász, aki a modell köré gyűlt jelképes mondanivalót formálja téri rendszerré és van olyan szobrász is, aki a valóság pontos visszaadását, a leghűbb tükrözést tartja fontosnak, azt, hogy a közönség ráismerjen, ismerősként üdvözölje a szoborrá formált alakot. Van olyan portrészobrász, aki modellről dolgozik, és olyan is van, aki emlékezetből.

— Aki vörösrézből pléhidomot csinál, az bádogos. A vörösréz a legelasztikusabb szobor anyag. Nagy a kohéziója és részecskéi nyújtás, elvékonyítás nélkül is eltolhatók az anyagban. Szobrászi alakításának korlátai szinte nincsenek.

Egymás mellett sorakoznak rézből kalapált portréi. Családtagok, jó barátok, művészek. Édesapja és lánya, Juhász Gyula bús feje, Kodály lírai portréja, a nagy elődök, Dante és Michelangelo feje, József Attila portréváriációi, Lenin szigorú tekintete. Rézből kalapálva, az anyagot megszelídítve, az anyagnak parancsolva. A modell és az anyag ismerete, szeretete, e kettő egybeszikráztatása teremtette meg ezeket a portrékat. A művesség, a felület szépsége, mozgalmassága, villódzása, a megdolgozott rézlemez szellemiséggé növekedése jellemzi. A külső és belső rend egységét teremtette meg, az anyag és az anyagalakító harmóniáját, együttlélegzésének eredményeit. Tápai Antalt erős szálak, eltéphetetlen és megtagadhatatlan gyökerek kötik a valósághoz, az anyaghoz és az emberhez. Tápai Antal folyton érintkezésben, korrespondenciában van az anyaggal. Ebből a permanens érintkezésből bensőséges kapcsolat születik. Így tud mindig emberi tényeket közölni, így tudja művében a természeti és emberi egységet, a rendet megteremteni, mely a társadalmi és személyi egyezés kicsúcsosodása. Az anyag törvényeit keresi. Ezeket kívánja megismerni, ezeknek a folyamatába kíván alkotó módon beleszólni, ezt a belső rendet akarja magasabb szintű, új renddé kovácsolni, műalkotássá alakítani. Humanitását, szeretetét, és gyöngédségét is az anyagon keresztül, az anyagban valósítja meg. Lírai portrét kalapál lánya és Kodály arcából, expresszívet Dante fejéből anélkül, hogy valamely izmushoz, irányzathoz kapcsolódna, vagy akarna kapcsolódni.

— Egyre jobban és mélyebben érdekel maga a munka. Magáról a munka lényegéről, az emberi munkáról van mondanivalóm. A munka útján, annak segítségével jutottam el a művészethez. Együttjártam ki az élet és a munka iskoláit. Belém oltódott, meghatározóan az anyag iránti tisztelet, megbecsülés. Végig dolgoztam a munka összes szféráit, voltam csillés, üzemi munkás, géplakatos, kazánkovács, faszobrász, kirakatgrafikus, vándoroktató, szobrász.

Tápai Antal alkotóművész. Szobrász. A munka megszállottja. Szobrászata anyaghoz kötött, a forma feltételezi az anyagot, a formalakítás elválaszthatatlan a technikától. Szobrászata az alkotómunkához kötött. Portréin végigkísérhetők a munkafolyamat lépései, megtalálhatók a felületi struktúra jegyei. Szobrászi létének emocionális töltését híven tükrözik a felületen fellelhető kovácsolási struktúrák. Átélhetővé, leolvashatóvá és érthetővé akarja tenni a munkát, az érzelmi, etikai, ideológiai tartalmat. Egy jó, pontos, produktív kalapácsütés emberséget visz az anyagba. Minden egyes kalapácsütés változtatja a lemezt, új és új szituációk keletkeznek és ezekre ismét új és új kalapácsütésekkel kell értelemesen, alkotóan reagálni. Tápai Antal portrékovács. Egy lemezből térformát, emberi fejet kalapál. A legtiszteletreméltóbb művészek egyike.

— Van munkám és van mondanivalóm. Ez megnyugtató dolog egy alkotóművész számára. Hetvenéves vagyok. Egyre gazdaságosabban, célszerűbben kell forgatnom a hatkilós kalapácsot.

TANDI LAJOS

Kiss Dénes — ŐSZ

A nyár rózsáival messze szalad a szél
utakon gurul tekinteted
vonásod pördül át levelekével
mosolyod főnnakad az út peremén
Házak egykedvű szürkesége
belehasad az őszi szélbe
Nem táncoltatnak napot
az elszabadult ablakok

Este nem kelnek ki elvetett csillagaink
felhők giz-gaza fedi az égi mezőt
hajad függönye lóg az utca fölé
lábad kopogását viszik magukkal
gépkocsik villamosok
nesztelen borzong kövek bőre
Bennem futás irama ébred
arcomból árad a szél süvítése
nevetésed vérezve utánozzák
elejtett üvegfigurák

Fazekas Lajos — ÚTI MOZAIK

Utaztam városokba, országokon át,
álltam pályaudvarok hűs csarnokában;
amíg más vidáman ölelte rokonát,
a régen-távozót szerelemmel vártam;

Jártam a tiszta Alpokban, ahol
a felhők a hegyeket ölelik,
s ahol a kis faluk odahúzódnak
a hegyekhez, föl a fenyvesekig.

Merengtem reklámok fényzuhatagában,
míg dörgött mögöttem Milánó vas-szíve;
Nápolyban szép Dél szegényeivel háltam,
s néztem a szédítő terek fényeibe.

Délen azúr tengerben fürödtem,
számhoz csapta sós karaját a ha..
S távol, mint egy szörny, csatahajó tűnt
föl, messze-szigetnél hatalmasabb.

Lenin

Michelangelo

Apám

kultúra

Szakmunkástanuló olimpia

Helyes kezdeményezés, teljes siker! Röviden így lehet összefoglalni a szakmunkástanulók első megyei vetélkedőjének tapasztalatait. Az intézetek igazgatói, vezetői már az első kiírás alkalmával csatlakoztak a Szakszervezetek Megyei Tanácsa és a KISZ Veszprém megyei Bizottsága kezdeményezéséhez.

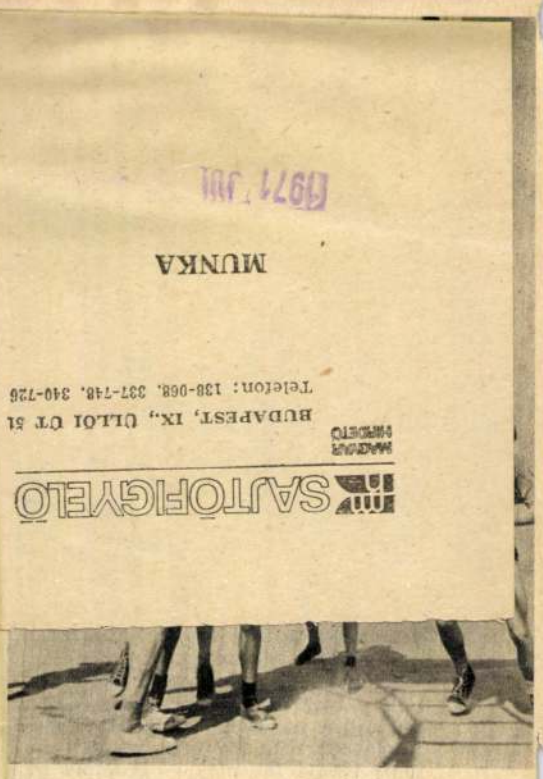
Érdemes volt megrendezni ezt a vetélkedőt. Az egynapos találkozó alkalmat adott az intézeti testnevelés színvonalának felmérésére. A továbbiakban rendszeres lehetőséget nyújt ez a verseny az egész éves felkészülésre, a sportmunka javítására. A látottakon felbuzdult vezetők, edzők, testnevelők, intézeti igazgatók és versenyzők közös óhaja: időszakonként rendszeressé kell tenni a szakmunkástanulók megyei olimpiáját.

Az első viadalon a megye valamennyi intézete képviseltette színeit. Pedig kilenc sportágban — atlétika, asztalitenisz, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, sportlövészet, röplabda, sakk és súlyemelés — teljes csapatot és versenyzőket indítani nem kis megterhelés volt némelyik kisebb iskolának.

A legtöbb sportágban kielégítő volt a színvonal. Igen sokan jeleskedtek az atléták, a kézilabdázók, asztaliteniszezők, kosárlabdázók és a súlyemelők közül. Meglepően jó csap indított például a Veszprémi Ke kedelmi Szakközépiskola. Más helyezésük figyelemre méltó e mény. A női „foci", első hivat megyei összecsapását is a szakm kástanulók rendezték. Elgondoll tató azonban, hogy csaknem min sportágban a fiúk mezőnye volt sebb.

Ezen a versenyen a legnagy eredmény a lelkes részvétel volt. gen volt megyénkben ekkora tö geket, ilyen rövid idő alatt megmozgató rendezvény. A 13 iskola közel ezer versenyzővel indult. A lebonyolítás óriási feladatot rótt a szervező bizottságra, rendezőkre, versenybírókra. Csak elismerés illetheti a közreműködő szövetségi aktivistákat, akik hozzájárultak a szakmunkástanuló olimpia sikeréhez, akik jelesre vizsgáztak a gyors, szakszerű rendezésből. Úgy érezzük, hogy e nagyszerű tömegvetélkedő sokáig emlékezetes marad a részvevőknek, veszteseknek, győzteseknek egyaránt.

A szakmunkástanulók első olimpiája megyei jellegű volt csak, de a megye határain túl is felfigyeltek rá. Lehet, hogy évek múlva országos mozgalommá válik az SZMT és a KISZ kezdeményezése révén? Ez lenne a most lebonyolított első vetélkedő legnagyobb haszna, hiszen a szakmunkástanulók igénylik a sportolást, s a jövő szakmunkásai e tekintetben is megérdemlik a támogatást.

A verseny jelentőségét a megye vállalatai, intézményei, termelőszövetkezetei ugyancsak felismerték. Húsznál több üzem, termelőszövetkezet és intézmény járult hozzá értékes díjjal a sikerhez. A szebbnél szebb vázák, serlegek most a legjobb csapatok, a legeredményesebb versenyzők „gyűjteményében" emlékeztetnek az első szakmunkástanuló olimpia legszebb, legizgalmasabb perceire.

K. D.

Munkahelyi testnevelés Csongrád megyében

Megyénkben már egy évtizede folynak kísérletek a munkahelyi testneveléssel kapcsolatosan. A tíz év tapasztalatai alapján indult meg az aktív pihenő bevezetésének és továbbfejlesztésének megszervezése tavaly. Az SzMT sportbizottsága számba vette azokat az üzemeket, ahol az aktív pihenő bevezetése, illetve fejlesztése elsősorban indokolt. (A Szegedi Ruhagyárban és szentesi üzemegységében, a Szegedi Kéziszerszámgyárban, a Minőségi Cipőgyár szegedi gyáregységében stb.)

A vállalatok gazdasági vezetőit, szakszervezeti titkárait és üzemi orvosait ezután ankétra hívtuk össze, amelyen részt vettek az SzMT társadalombiztosítási és munkavédelmi bizottságainak vezetői is. Az ankét az aktív pihenő helyi lehetőségeken és igényeken alapuló fokozatos bevezetése, illetve fejlesztése mellett foglalt állást. A feltételek biztosítására a gazdasági vezetők és a szakszervezeti titkárok ígéretet tettek. Az ankét után új lendülettel indult a szervező munka. A pihenő idő aktív felhasználására a szakszervezeti bizottságok — több helyen — az üzemorvosok felvilágosító előadása segítségével mozgósítottak. Volt, ahol a dolgozók kérték a szakszervezeti bizottságot, hogy az aktív pihenőt terjesszék ki új üzemrészekre is. (Ruhagyár.)

A Szentesi Ruhagyárban is fellendült a mozgalom

A dolgozók igényét figyelembe vevő szervezés, a vállalatok vezetőinek és az üzemrészek művezetőinek hozzáállása eredményeként már több üzemben folyik a munkahelyi testnevelés. A Kéziszerszámgyár viaszoló műhelyében például Kovács Istvánné brigádvezető nemcsak a munkát irányítja, hanem az aktív pihenőt is.

Hasonlóan nagy a dolgozók részvételi aránya a Ruhagyár szentesi üzemében, ahol különböző mozgáslehetőségek között választhatnak: van cél-gimnasztika, labdajáték, kocogó-csoport stb.

A Ruhagyár központi üzemében is fellendült a mozgalom. Az egyik műszakban már 5 munkahelyen sikerült az aktív pihenő bevezetése, a másik műszakban azonban csak egy csoportnál. Ez a termelést közvetlenül irányító művezetők miatt történt. Ahol a művezető beosztottjai egészségének óvására és munkakedvének biztosítására is gondol, nemcsak a termelési eredményre (bár az aktív pihenés általában azt is fokozza), ott megvalósítható a munkahelyi testnevelés.

A munkahelyi testnevelés gazdái a szakszervezeti alapszervezetek, hiszen helyileg lehet csak a feltételeket biztosítani, elvégezni a meggyőző és szervező munkát. Az SzMT sportbizottsága ezért egynapos szakmai tanfolyamot tartott. Megyei instruktor beállításával is igyekszünk segíteni. Létre hoztuk a munkahelyi testnevelés irányításával foglalkozó megyei szakbizottságot.

A munkahelyi testnevelést olyan munkahelyeken vezették be, ahol szalagrendszerben egyhangú és helyhez kötött, vagy egészséget károsító munkát végeznek. Az aktív pihenés lehetőségeit azonban minden munkahelyen mérlegelni kell.

FARAGÓ ISTVÁN

1021

Tápai Antal

Figyelemre méltó kezdeményezés

Az SZMT-k művészeti díjai

Kulturális életünk jelentős eseményei között tartjuk évek óta nyilván a SZOT-díjak odaítélését; nyugodtan mondhatjuk azt is, hogy elismert, művészi rangot jelent e kitüntetés. Alkotók, interpretálók kapják, olyanok, akik művészetükkel híven és magas művészi fokon szolgálják a munkáskultúrát, hűen ábrázolják mai változó életünket.

Egyik-másik megyében csatlakoznak e kezdeményezéshez, s a SZOT példájára az SZMT-k is alapítanak művészeti díjakat. Igaz, csupán néhány megye ma még, — érdemes hát „odafigyelni", hisz többnyire a helyi sajátosságoknak megfelelően alakítják a különböző művészeti díjakat. Ezúttal Szegedre és Szolnokra látogattunk el.

Juhász Gyula-díj

Szegeden kizárólag színművészek számára alapította az SZMT a művészeti díjakat. Itt már hagyománya van, mert az idén hetedszer osztják ki a színház művészeinek.

— Minden évben egy-egy prózai és opera alakításáért, valamint a munkás—művész kapcsolatok ápolásáért ítéljük meg a díjat — mondja *Nagy Lászlóné*, az SZMT agit. prop. kulturális és sportbizottságának vezetője. — A színházi évad végén mindig jelentős eseménye városunknak.

— *Milyen céllal alapították a díjat?*

— Ösztönözni szeretnénk a város művészeit. Azt akarjuk, hogy minél több, rangos alakítást élvezhessen a színházlátogató közönség, elsősorban a mai életünket ábrázoló darabokban. Az opera megítélése persze korántsem olyan egyszerű, mint a prózáé, de itt is mérhető a teljesítmény. Lényegesnek tartjuk a munkás—művész kapcsolatok ápolását, mélyítését. Olyan színész is megkaphatja a díjat, aki az adott évben a legtöbbet tette azért, hogy erősödjék a színház—munkás—művész kapcsolat.

Maga a díj: a költőt ábrázoló plakett — *Tápai Antal* szegedi szobrászművész alkotása — és háromezer forint.

— Ma már igazi rangja van e művészeti díjnak — mondja Nagyné. — Az éves teljesítmények alapján számítanak rá a művészek, a színházban — de a városban is — megvitatják: ki érdemli meg?

— *Hogy történik a döntés?*

— A színházi évad végén meghallgatjuk kultúrmunkásainkat, majd javaslatot teszünk az Elnökségnek. Természetesen figyelembe vesszük döntésünknél a színház vezetőségének véleményét is. A díjak átadása mindig ünnepélyes — de nem mindig azonos körülmények között történik. Volt rá eset, amikor társulati ülésen nyújtottuk át, máskor elnökségünk adott fogadást a kitüntetett művészek tiszteletére. Az elmúlt évek kitüntetettjeit is meghívjuk.

— *Volt-e már „rendkívüli" eseménye a díjak átadásának?*

— Igen, egyszer. Megtörtént, hogy egy prózai színész két díjat is kapott: egyéni teljesítményéért, s miután a szállási körműsorokért kollektív díjat is adtunk — abban is részesnek érezhette magát.

Premier Szolnokon

Szegeden már hagyomány, a másik Tisza-parti városban, Szolnokon az idén nyújtották át első ízben a művészeti díjakat. Az alapításról *Fekete Istvántól*, az SZMT munkatársától kaptunk tájékoztatót:

— A díj alapításáról tavaly, december 4-én hozott határozatot elnökségünk — mondja —. Az alapítási oklevélben meghatároztuk a célját is: mai témájú, szocialista eszmeiségű alkotások létrejöttét, a népművészeti hagyományok ápolását, fejlesztését, a művész—munkás kapcsolatok kialakítását akarjuk segíteni.

— *Hány díjat adnak ki évente, kik kapják?*

— Az alapokmány 6 „kategóriát" jelöl meg, de már az első alkalommal sem adtuk ki valamennyit. Igaz, olykor-olykor két kategória is „összemosódhat".

— *Hogy érti ezt?*

— Rögtön világos lesz. Az alapokmány festőművészről, szobrászról, prózai előadóról, színházi rendezőről, népművészről, valamint zenei előadóról „beszél". Első ízben *Berényi Ferenc* festőművész, *Szabó László* szobrász, *Halász László*, színművész, valamint *Budai Péter* karnagy kapta meg a díjat, az utóbbi közösen a *Járműjavító munkáskórusával*. (Annak karmestere a művész.) Ugyanakkor a felsorolásból kitűnik, hogy a díjra nem találtunk a tavalyi teljesítmények alapján méltó színházi rendezőt és népművészt.

Maga a díj nagyon szép kisplasztikai alkotás: egy jobb kézben tartott olajmécses — *Kiss Nagy András* tervezte. S a velejáró pénzösszeg: 5000 forint.

*

A szegedi és szolnoki kezdeményezés dicséretes; bizonyosak vagyunk abban, hogy a művészeti díj hamarosan olyan rangra emelkedik, amely méltó elismerést, tisztes művészi rangot és teljesítményt jelez. Az is bizonyos, hogy csak nagyon megfontoltan, jól átgondolt koncepcióval, a város vezetőivel, társadalmi képviselőivel közös elhatározásban lehet díjat alapítani. Ott, ahol ennek adottak a feltételei; ott, ahol a díjazottak megmutathatják, mivel és mennyivel járulnak a mai, munkáskultúra gyarapításához, a műveltség terjesztéséhez és emeléséhez. A két város — a két SZMT — példát mutatott...

SZ. R.

Kisfilmek

VILÁGFÁK—ÉLETFÁK
(19 perc, színes)

A magyar népszerű tudományos film a famotívum vándorlását és jelentésváltozását mutatja be a különböző kultúrák művészeti emlékeiben az ókori asszíroktól napjainkig.

A film kölcsönözhető a MOKÉP Ismeretterjesztő Filmtárától (továbbiakban Ism. Filmtár), Bp. VIII. Mező Imre út 25, valamint a megyei filmtárakból.

HÁROM ÉVEZRED (AZTÉK—MAYA KULTÚRA) I—II. rész
(15 és 13 perc, színes)

A mexikói indiánok három évezredének kultúráját ismerteti a film, múzeumban őrzött szobrok és falfestmények keresztül.

Kölcsönözhető az Ism. Filmtárból és a megyei filmtárakból.

A KULTÚRA EMLÉKEIBŐL I.
(23. sz. Világmagazin)
(17 perc, fekete-fehér)

A magyar filmösszeállítás régi városokba kalauzolja a nézőket, akik láthatják az ókori Babilon romjait — a fáraók temetkezési helyét — az athéni Akropoliszt, a Tadzs-Mahalt — a Kreml falait s végül Isztambulban a Kék Mecsetet.

Kölcsönözhető az Ism. Filmtárból és a megyei filmtárakból.

A SZLOVÁK GÓTIKA EMBERÁBRÁZOLÁSA
(30 perc, fekete-fehér)

A szöveg nélküli csehszlovák film a szlovák gótika szobrászművészetével foglalkozik, s külön érdekessége, hogy kísérőzeneként modern, XX. századi szerzők (Maessien, Orff, Pendereczky) műveit alkalmazza.

Kölcsönözhető a Csehszlovák Kultúrától (Bp., VI. Népköztársaság útja 21.)

Tápai Antal szobrai

● *TÁPAI ANTAL Szegeden élő szobrászművész több mint fél évszázados munkásságának reprezentáns alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt tegnap Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum képtárában.*

– o Tápai Antal

8.

Esti Hírlap, Bp. 1980. dec. 8.

Tápai Antal

A második viszont igen. Ezt is egy 24 éves fiatalember, a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára készülő *Tápai Antal* mintázta 1926 nyarán. Hálából, mert a szegedi tanács Móra közbenjárására havi százpengős ösztöndíjat szavazott meg neki. A szobor készítését, otthoni fogadtatásának humoros körülményeit Móra *Kiformáltatásom* című tárcájában örökítette meg a *Magyar Hírlap* 1926. október 31-i számában. A mellszoborról készült fényképfölvételt Móra így dedikálta 1926-ban Tápainak:

A vidám viszontlátás
reményében teljes bizalommal
várja vissza első szobrászát
öreg barátja:
Sz. IX. 6.
Móra Ferenc

A szobor jelenleg is a Somogyi-könyvtár tulajdona.

Tápai Antal

Szegeden még két köztéri alkotás őrzi a búzamezők énekesének emlékét. Mindkettő Tápai Antal alkotása. A Nemzeti Emlékcsarnokban *1948-ban*, az író halálának 14. évfordulóján avattak terrakotta mellszobrot. *Ortutay Gyula* mondott ünnepi beszédet. Az Április 4. útja 15. számú házban az író utolsó lakhelyét jelölő emléktáblát és rézdomborítást *1959-ben* leplezték le. A nem köztéri szegedi Móra-szobrok közül *Petri-Pick Lajos* alkotását említjük. Az egyetem Dugonics téri központi épületében van. Itt avatták *díszdoktorrá* Mórát.

Magyar Hirl

Apró Ferenc: Móra a képzőművészetben

Tápai Antal

Tápai Antal a Somogyi-könyvtár dolgozóinak kérésére 1935-ben második Móra-szobrát készítette. A sötétbarna tölgyfából faragott mellszobor a könyvtár olvasótermében van.

Magyar Hirlap 1979/167/6

Apró Ferenc: Móra a képzőművészetben

Tápai Antal

Az író barátai — élükön *Szalay József* „literátus főkapitánynyal" — köztéri szobrot akartak állítani Szegeden Mórának. Tápai 1939-ben kétalakos szobrot készített: az írót és az *Ének a búzamezőkről* öreg Mátyását mintázta meg. De a „szabad királyi város" nem vállalta az avatási ünnepséget! Amint a torony alatt kurtán megindokolták, *a politikai viszonyok* nem alkalmasak... Persze, azért „törődtek" a destruktív elemből szoborrá nőtt Mórával. A parkőrnek nap mint nap el kellett távolítania — *Vér György* kifejezésével élve — az Örök Olvasó, a Hétköznapi Szeged *virágait* a kénytelen-kelletlen szoborról. Az avatásra végül is *1946-ban* került sor.

Magyar Hirlap

Apró Ferenc:

ben

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ. 5

Hajdúbihari Napló

Tápai Antal szobrászművész

LUKJANYENKO világhírű genetikusnak, Lenin-díjas akadémikusnak, a Bezosztája 1-es búza „atyjának" állít emléket a szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet. Tápai Antal szegedi szobrászművész már készíti a kiváló tudóst ábrázoló nagyméretű rézdomborművet, amelyet az intézet főbejáratánál helyeznek majd el. Lukjanyenko nevéhez fűződik még a hazánkban is elterjedt Aurora, Kavkáz és Ranaja 12-es bőtermő, intenzív búzák előállítása.

1524

z edzők közremű-
szervezi az okta-
tanterv szerint.

eti kérdésről el-
gy az iskola veze-
tanács, amely a
si Tanács művelő-

bennünket.

— A három debrec
gozatú általános isko
óraszámban folyik a
oktatása, sportágankén
zás is. Sokat várunk
zatos gimnáziumtól

HALÁSZLAP

J

XXX. (77.)

ÉVFOLYAM

Tápai Antal
MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726
1984 JUN
Halászat
1021

Tápai Antal: Pöndölhálódobó halász

Tápai Antal szobrászatunk egyik legnagyobb alakja. Híre messze alatta van értékének — indokolatlanul, hiszen lovakat ábrázoló szobrai, monumentális kubikusfigurái érzelmeket, indulatokat, eszméket közvetítenek, sűrítenek plasztikai formába. Kisteleken született 1902-ben; Móra Ferenc döbbent rá először kiemelkedő szobrászi tehetségére, mely e napszámos-ivadék lakatossegédben lakozott. Így az ő közbenjárására, Szeged városa támogatásával végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, Szentgyörgyi István tanítványaként.

1983-ban megjelent „Életutam" című önvallomásában ír az egész szobrászpályáját megalapozó ifjúkori élményeiről, melyben szerepet játszott „métázás, dólézás, gombozás, maty-éri és döglött-tiszai halászások, tiszai fürdések és több napos csatangolások". Pontosan idézi azt a pillanatot, mely megdöbbentette, s a látvány látomássá növekedett emlékezetében, elraktározódott, s feltámadt — és szobor született belőle. Az indításról így ír Tápai Antal: „1915 nyarán Alpár környékén, apámmal és bátyámmal gyógynövényeket gyűjtöttünk. Nagyon szerettem Alpár vadregényes tájait. Ha a munkából el tudtam szökni, a Tőserdő faóriásai között csatangoltam. Egyik erdei bolyongásomban a Holt-Tisza egyik ágára és a fák között lapuló kis halásztanyára bukkantam. Az őserdei homályból kilépve, a napfényben szikrázó víztükör váratlan látványa lenyűgözött. A tanya mellett egy öreg halász, lendületes mozdulatokkal bevágta a hálóját. Közelebb lopakodtam hozzá, és mint akit megbűvöltek — nem tudom miért —, utánoztam az öreg mozdulatait". Ezen ámulásból szobor lett. „Ez volt az első impulzus a Hálóvetőhöz". A pöndölhálódobás az „akadó vizekben" történik, ahol a húzás a fagyökerek, sziklák, kis öblök zátonyai miatt nehéz, s ahol a hal megbújik. Itt szórnak eleséget, s a halász, testére csavarva az ólmokkal nehezített hálót, fogával tartva egyik részét, beveti azt a vízbe, széles pörgéssel. Ez ragadta meg tehát Tápai Antalt 1915-ben, és majd két évtized után jutott el a pillanathoz, amikor 1932-ben az első agyagváltozatokat elkészítette. A sok élményből tapasztalattá növekedett a gyerekkori halfogás, a „Harcsás fiú", aki a szobor előzeteseként sokszor ő maga volt; a modellt ehhez a szobrához is az ifjúság szállította. 1933-ban mintázta a „Fehértói halász"-t — aki a fejére vetett csuklyával Meunier „Kikötőmunkás"-ának magyar változata és folytatása —, erős bajusszal, nagy csizmával és halászhálóval, melyet eldobni készül. Egy embert, pontosabban ősi foglalkozást sűrít, a tiszai vízi élet ezredévét. A „Pöndölhálódobó" alakja eltér ettől a megoldástól: Myron „Diszkoszvető"-jének ismert mozdulatával repíti a hálót az izmos férfi. Hajadonfőtt, mezítláb, az energia az erőben és az elszántságban összpontosul; a robusztus egészség, az életért küzdő szilajságában. Diadalmas halász ez a hálóvető. Olyannyira az, hogy Tápai Antal „A Tisza leheleté"-t is érzi benne.

Tápai Antal arról is megemlékezik, hogy a szoborindítás napjaiban a szegedi múzeumban „Kotormány János bátyám szívességből leakasztotta a pöndölhálót, és együtt dobáltuk az alagsorban, míg a dobások zajos csapódásai miatt Sebestyén le nem intett bennünket". (Kotormány János a szegedi múzeum legendás hivatalsegéde volt. Móra Ferenc mindenese — így is örökíti meg kettőjüket a Tisza-parton, Szegeden álló emlékművében Tápai Antal. Sebestyén Károly pedig Tápai Antal rajztanára volt a polgári iskolában, aki Móra Ferenc mellett és utódaként is a szegedi múzeumban dolgozott.) Máskülönben az alpári és fehér-tói halászok másképpen vetették a hálót. A valóságban és Tápai Antal szobrain nemkülönben. Fehér-tón csípőből, „laposan pöndörítették ki a hálót. Szegeden csak a Holt-Tisza mentén, az öreg Bite bácsi dobálta úgy a hálóját, mint az alpári halász" — az alpári halász, aki a „Pöndölhálódobó" modellje lett. E szobor vázlata Tápai Antal szegedi műtermében látható, de monumentális változatát is elkészítette.

Losonci Miklós

Fehér-tói halász (csípőből dobja a hálót) (1933)

A Tisza lehelete (részlet: a halász alakja)

Pöndölhálódobó halász (1933)

HALÁSZAT

Lapcsatolás
Kapcsolódó
1984 JUN
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
1091 BUDAPEST IX., DILOI UT 5/A.
Telefon: 337-218, 340-726

1984. MÁJUS—JÚNIUS Ára: 14-, Ft

1021

Tápai Antal: Pöndölhálódobó halász

Tápai Antal szobrászatunk egyik legnagyobb alakja. Híre messze alatta van értékének — indokolatlanul, hiszen lovakat ábrázoló szobrai, monumentális kubikusfigurái érzelmeket, indulatokat, eszméket közvetítenek, sűrítenek plasztikai formába. Kisteleken született 1902-ben; Móra Ferenc döbbent rá először kiemelkedő szobrászi tehetségére, mely e napszámos-ivadék lakatossegédben lakozott. Így az ő közbenjárására, Szeged városa támogatásával végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, Szentgyörgyi István tanítványaként.

1983-ban megjelent „Életutam" című önvallomásában ír az egész szobrászpályáját megalapozó ifjúkori élményeiről, melyben szerepet játszott „métázás, dólézás, gombozás, maty-éri és döglött-tiszai halászások, tiszai fürdések és több napos csatangolások". Pontosan idézi azt a pillanatot, mely megdöbbentette, s a látvány látomássá növekedett emlékezetében, elraktározódott, s feltámadt — és szobor született belőle. Az indításról így ír Tápai Antal: „1915 nyarán Alpár környékén, apámmal és bátyámmal gyógynövényeket gyűjtöttünk. Nagyon szerettem Alpár vadregényes tájait. Ha a munkából el tudtam szökni, a Tőserdő faóriásai között csatangoltam. Egyik erdei bolyongásomban a Holt-Tisza egyik ágára és a fák között lapuló kis halásztanyára bukkantam. Az őserdei homályból kilépve, a napfényben szikrázó víztükör váratlan látványa lenyűgözött. A tanya mellett egy öreg halász, lendületes mozdulatokkal bevágta a hálóját. Közelebb lopakodtam hozzá, és mint akit megbűvöltek — nem tudom miért —, utánoztam az öreg mozdulatait". Ezen ámulásból szobor lett. „Ez volt az első impulzus a Hálóvetőhöz". A pöndölhálódobás az „akadó vizekben" történik, ahol a húzás a fagyökerek, sziklák, kis öblök zátonyai miatt nehéz, s ahol a hal megbújik. Itt szórnak eleséget, s a halász, testére csavarva az ólmokkal nehezített hálót, fogával tartva egyik részét, beveti azt a vízbe, széles pörgéssel. Ez ragadta meg tehát Tápai Antalt 1915-ben, és majd két évtized után jutott el a pillanathoz, amikor 1932-ben az első agyagváltozatokat elkészítette. A sok élményből tapasztalattá növekedett a gyerekkori halfogás, a „Harcsás fiú", aki a szobor előzeteseként sokszor ő maga volt; a modellt ehhez a szobrához is az ifjúság szállította. 1933-ban mintázta a „Fehértói halász"-t — aki a fejére vetett csuklyával Meunier „Kikötőmunkás"-ának magyar változata és folytatása —, erős bajusszal, nagy csizmával és halászhálóval, melyet eldobni készül. Egy embert, pontosabban ősi foglalkozást sűrít, a tiszai vízi élet ezredévét. A „Pöndölhálódobó" alakja eltér ettől a megoldástól: Myron „Diszkoszvető"-jének ismert mozdulatával repíti a hálót az izmos férfi. Hajadonfőtt, mezítláb, az energia az erőben és az elszántságban összpontosul; a robusztus egészség, az életért küzdő szilajságában. Diadalmas halász ez a hálóvető. Olyannyira az, hogy Tápai Antal „A Tisza leheleté"-t is érzi benne.

Tápai Antal arról is megemlékezik, hogy a szoborindítás napjaiban a szegedi múzeumban „Kotormány János bátyám szívességből leakasztotta a pöndölhálót, és együtt dobáltuk az alagsorban, míg a dobások zajos csapódásai miatt Sebestyén le nem intett bennünket". (Kotormány János a szegedi múzeum legendás hivatalsegéde volt. Móra Ferenc mindenese — így is örökíti meg kettőjüket a Tisza-parton, Szegeden álló emlékművében Tápai Antal. Sebestyén Károly pedig Tápai Antal rajztanára volt a polgári iskolában, aki Móra Ferenc mellett és utódaként is a szegedi múzeumban dolgozott.) Máskülönben az alpári és fehér-tói halászok másképpen vetették a hálót. A valóságban és Tápai Antal szobrain nemkülönben. Fehér-tón csípőből, „laposan pöndörítették ki a hálót. Szegeden csak a Holt-Tisza mentén, az öreg Bite bácsi dobálta úgy a hálóját, mint az alpári halász" — az alpári halász, aki a „Pöndölhálódobó" modellje lett. E szobor vázlata Tápai Antal szegedi műtermében látható, de monumentális változatát is elkészítette.

Losonci Miklós

Fehér-tói halász (csípőből dobja a hálót) (1933)

A Tisza lehelete (részlet: a halász alakja)

Pöndölhálódobó halász (1933)

Tápai Antal, szobrász

TÁPAI ANTAL szobrászművész több mint fél évszázados munkásságát bemutató kiállítás nyílt meg Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. A tárlaton a 78 esztendős művész köztéri szobrainak kicsinyített másai, rézdomborítások, kisplasztikák, valamint rajzok, tanulmányok láthatók.

– Kú

8

Népszabadság, Bp. 1980. dec. 9.

Tápai Antal

TÁPAI ANTAL, Szegeden élő szobrászművész több mint fél évszázados munkásságának reprezentáns alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt vasárnap Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. A tárlaton a 78 esztendős művész köztéri szobrainak kicsinyített másai, ezenkívül rézdomborítások, kisplasztikák, valamint rajzok, tanulmányok láthatók.

Magyar Hirlap 1980/12/9/9

Tápai Antal, 1zobrón

TÁPAI ANTAL: MÓRA FERENC

Tápai Antal: Móra Ferc

Tiszatáj, heged, 198

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALKOZÁS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-748, 340-726

Tápai Antal szobrász-művész

DÉL-MAGYARORSZÁG

1981 JAN 25

1021

Tápai-szobrok

Tápai Antal szobrászművésznek, a szegedi képzőművészet doayenjének *életmű-kiállítását* a nagy érdeklődésre való tekintettel február 1-ig meghosszabbították. A 78 éves művész a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárának két szintjén *keresztmetszetet nyújt* mintegy hat évtizedes munkásságának legsikeresebb darabjaiból. Mintegy 200 szobor, dombormű, érem, plakett, rajz és fotó reprezentálja Tápai Szegedhez kötődő hatalmas életművét.

Az idős mester Juhász Gyula arcmásával

A földszinti teremben a pályakezdés éveinek szobrai sorakoznak

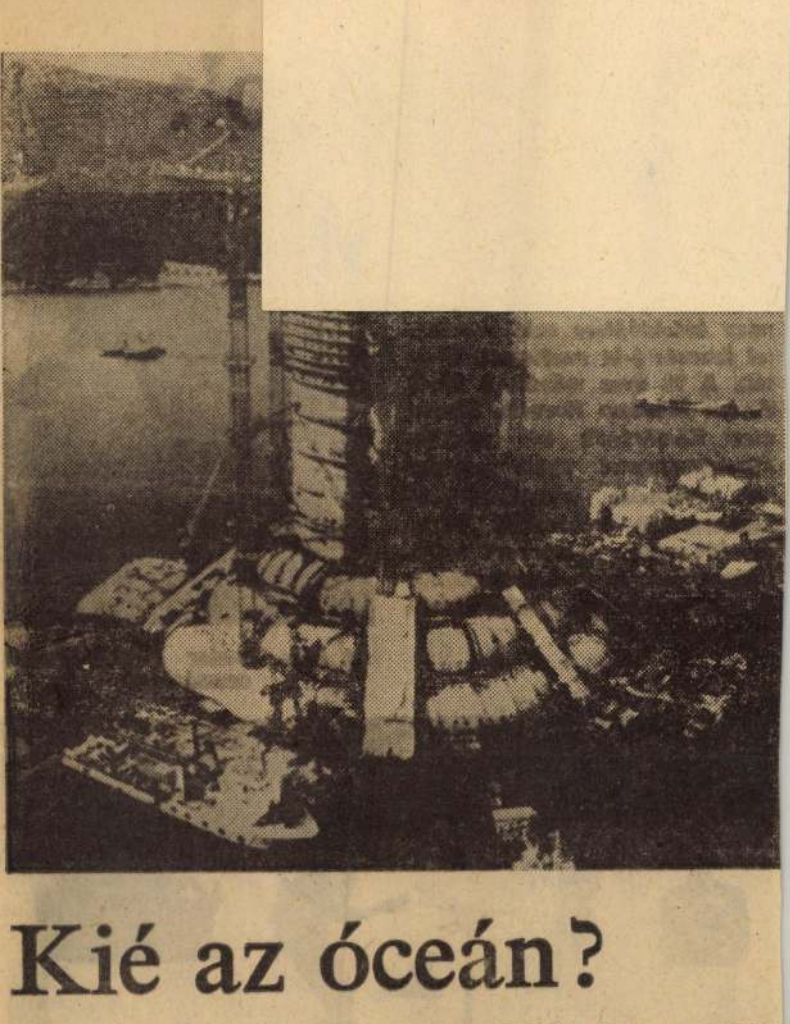

Csók Samunak — az egykori kazánkovács virtos jelképessé emelt rézdombormüve

Somogyi Károlyné felvételei

Rézbe kalapált arcmások a Képtár második szintjén előtérben Dante portréja

Kié az óceán?

A megfigyelők — stílszerűen — tengeri kígyóhoz hasonlítják az ENSZ tengerjogi értekezleteit. Nem véletlenül: a világszervezet III. tengerjogi konferenciája mai formájában 1973 óta folyik. Üléseit felváltva tartották Genfben és New Yorkban, s kilenc ülésszak megannyi fordulója után csak most jutottak el odáig, hogy remélhető: az idén kidolgozzák a „tengerek írott alkotmányát".

Növekvő ellentét

A lassúság könnyen magyarázható: a tengerek, óceánok jogi helyzete napjaink egyik legbonyolultabb ügye, számtalan gazdasági, politikai kereskedelmi érdeket érint. A világóceán kincseinek kiaknázása ma már a nemzetközi érdekütközések elválaszthatatlan része, szorosan összefonódik az Észak—Dél kérdéskörrel is. Könnyen megjósolható, hogy a gondok és az ellentétek a tengereken a jövőben csak nőni fognak, hiszen mind fontosabb a Föld felületének majd háromnegyedét kitevő vízfelszín birtoklása. Mégpedig nem csupán közlekedési, stratégiai, vagy élelmezési-halászati, hanem nyersanyagszempontból is. A szárazföldek folytatásában, az úgynevezett kontinentális talapzatban, illetve a tengerfenéken található nyersolaj, földgáz, ásványkincs tényleges szerepe még csak hozzávetőleg becsülhető fel, de tény: a világ nyersolaj-termelésének körülbelül húsz, földgáztermelésének tíz százaléka már egy-két éve a kontinentális talapzatról származik. Az olaj- és földgázkészletek 20—20 százaléka található a partmenti övezetekben. A mélytengeri fémbányászat jelentőségét — elsősorban nikkel-, réz-, kobalt-, mangán- és vastartalmú rögök felhozataláról van szó — ma még csupán találgatni lehet.

Ágyúgolyó és tőkehal

Érthető hát, hogy a tengerek hovatartozása, a tengeri jog létfontosságú. Rég a múlt ködébe veszett a tengerjog atyjának, a holland Hugo Grotiusnak normája: ő a XVII. században a kilőtt ágyúgolyó hatótávolságánál, három tengeri mérföldnél húzta meg a felségvizek határát. (Egy tengeri mérföld = 1855 méter.) A második világháború óta ez fokozatosan 6—9—12 mérföldre nőtt, majd megjelent a gazdasági zóna fogalma, s végül a nemzeti szabályozás ellentmondásos helyzeteket szült. (Gondoljunk csak az emlékezetes

Az ENSZ már az ötvenes évektől igyekezett rendet teremteni — inkább kevesebb, mint több sikerrel. 1958-ban az I. tengerjogi konferencián állapodtak meg először a nyílt és parti tenger fogalmában. A parti vizek hat mérföldes határát az 1960-as, II. konferencia megerősítette, de a tengerek hasznosítása s a tanácskozás körének gyors bővülése a fejlődő országokkal túlhaladottá tette e határozatokat. A felszabadult gyarmatok a tengerjog megváltoztatásának szószólói lettek. Számukra ez az új gazdasági világrendért folytatott küzdelem része lett. Az ENSZ 1970-ben „az emberiség közös örökségének" nyilvánította a nyílt tengereket, illetve a mélytengeri ásványkincseket. Azóta a tanácskozás középpontjában két kérdés áll: 1. hol ér véget tehát a nemzeti szuverenitás a tengereken? 2. kik és hogyan aknázhatják ki a nyílt tengerek kincseit?

Tengerfenék Hatóság

A maratoni tárgyalássorozaton — úgy tűnik — ősszel sikerült a vitás kérdések javát megoldani. A nem hivatalos megállapodás 12 mérföldnél húzza meg a parti tenger határát. A felségjogot e sávban csak a sza

Az emberisé családja

A világ talán legismertebb fotókiállításának az emlékét idézzük fel képünkkel. Fődünk 68 országában készített mintegy kétmillió felvételből állították össze azt az 503 képből álló gyűjteményt, mely bejárta szinte az egész földet. A kiállítás címe: „The Family of Man" — az Emberiség Családja.

Témája: az ember — születésétől haláláig: az ember öröme, szomorúsága munkája és ünnepei a világ minden tá ján.

A kiállítás a világ minden tá ján ugyanazt hirdeti: közös vágyunkat a békét az emberhez méltó életet. Képünk egy családot mutat be a sok száz millióból az Emberiség Családjából.

TÁPAI ANTAL SZOBRAI
Szeged, Képtár

A szegedi képzőművészet nagy öregje, Tápai Antal szobrászművész 200 alkotását mutatja be. Az ifjú kazánkovács Móra Ferenc bábáskodásával indult el művészi útjára. Életművének lényege a realizmus, a következetes emberközpontúság, az anyagelvűség és a büszkén vállalt

lokálpatriotizmus szavaival írható körül.

Tápai Antal realista karakterérzékét hatásosan ötvözte az expresszív hevületből táplálkozó jelképi szándékkal. Portréi minden esetben kezekkel és szerszámokkal jellemzett típusok. Közülük az *Apám* című rézből kalapált körplasztika, *Don Quijote* fantáziaképe, *Juhász Gyula* és *Móra* arcmásai emelkednek ki.

Szeged kalapácsos krónikásának is nevezik Tápai Antalt. Figurái a város tereit, épületeit díszítik. Hűsége, városszeretete a szellemi örökség plasztikai megragadásában nyilvánul meg. Rézbe kalapálta e század szinte teljes szegedi panteonját — Mórától, Juhász Gyulától, József Attilától kortársaiig. *(Képünkön a Móra és én című dombormű)*

Tandi Lajos

4.

dust. The latter was not of a homogeneous chemical composition but it differed in nature depending on where it came into being. Essentially the dust contained fine-grain quartz sand, clay and soil with organic elements in them, including mineral salts reflecting the respective soil conditions. There were both water soluble and insoluble constituents in the dust so it was deemed necessary to define the types of stain more exactly. Further damage to the base fabric may be brought about by water soluble metallic salts /iron, manganese, etc./. Their presence or absence may be confirmed by stain tests, using wet analytical methods and emission spectography. No water soluble metallic salts were to be identified.

Apart from the photos already mentioned, coloured descripti and analytical drawings were made, based on visual examination about the 44 fields of the mantle. In the drawings it was possib to record the fabric remnants of the original textile supporting

TÁPAI ANTAL

KÁLMÁNY LAJOS EMLÉKTÁBLÁJA

Kálmány Lajos, a néprajztudomány nagy alakja 1882 és 85 között Szőregen káplánkodott. Erre emlékezve avatták föl a napokban a plébánia falán a tudós pap emléktábláját, Tápai Antal szobrászművész alkotását. Kálmány Lajosról dr. Kemény Lajos, a szegedi hittudományi főiskola rektora beszélt. Az ünnepségre Polner Zoltán Kálmány Lajos emlékére címmel verset írt.

26. 43.
43.0.

ŐDÉS
éb jogviszony létesitéséhez

ettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás

a férfi aligha fogja elfojtani —

járnak ők Csanytelekre, Felgyőre, Tömörkénybe, és Bokrosra is. Ha mindezt figyelembe vesszük, akkor érthetetlen igazán a Csongrádi Városgazdálkodási Vállalat gondja.

Kálmán István kéményseprő, a Béke szocialista brigád vezetője még azt is elmondotta, hogy a kimerítő munkában hol egyik, hol másik társuk lesz beteg. Néha hetekig nem dolgozhat. Ilyenkor az egészségeseknek, a brigád többi tagjának kell helytállnia. A körzet nem érezheti a munkaerő hiányát.

Félreértés ne essék, nem azt róják fel a brigádtagok, hogy más helyett dolgoznak. Úgy mondják, emberi kötelesség egymáson segíteni. A brigádvezető csupán arra kérte a vállalat párt- és gazdasági vezetését, hogy a többletmunkát tekintsék társadalmi munkának, s azt írják a brigád javára. Nem kérnek semmiféle anyagi juttatást sem.

Ez nemes gesztusra vall! Érdemes

dásul
tapas
a pe
A ve
munk
részt.
dulób
csapa
helye
lati j
lett r
en, a
óvoda
káról
zsűri
mény
eredményt hirdetett. Első helyezett lett: Harka Béláné, Szent Anna utcai óvoda, Kovács Jánosné és Takács Józsefné, Rákóczi Ferenc utcai óvoda alkotta csapat. Második helyezett csapat tagjai: Szabó Imréné és Barát Ildikó, ruhagyári óvoda, valamint Gergely Józsefné, Árpád utcai óvoda. Harmadikként végzett a Kocsisné Busa Anna és Elek Katalin, Marx téri óvoda, vala-

Hódmezővásárhelyen
Kun Béla utca lakói jogga
panaszkodnak a helyi hírlap
irodára, mert rendszertele
nül kapják meg az előfize
tett sajtótermékeket. Katon
János körzeti lapkézbesítő
elmondotta, hogy a posta
hírlapiroda sem adja ki az
a példányszámot, amit az
előfizetőknek ki kellene hor
dani. Reklamációra azt
választ kapta, hogy a hiány
zó példányokat kiosztották
pavilonokba.

Tápai Antal, Szolnok

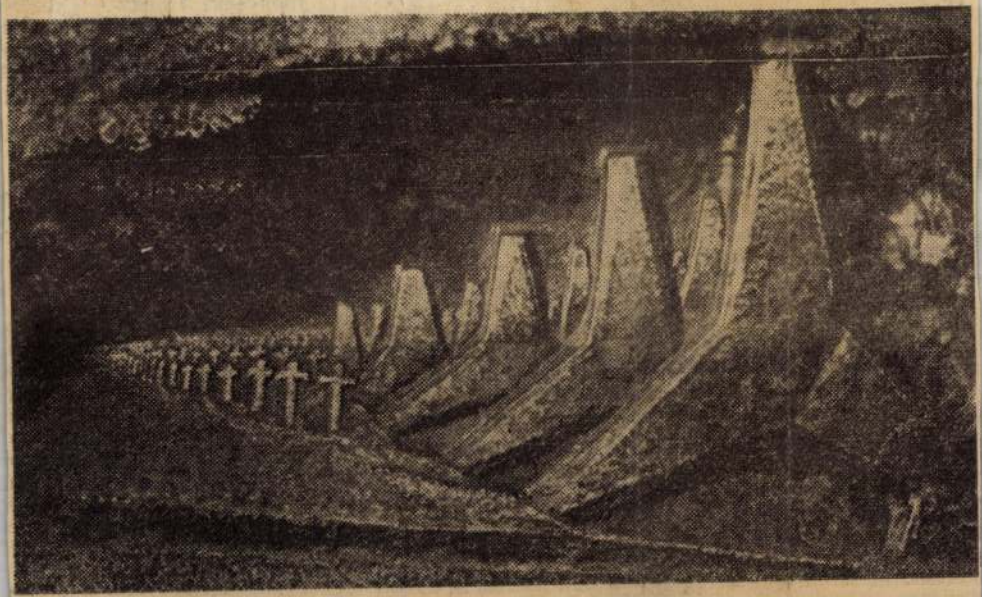
MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 APR 2 31

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

a zord időkben — s zord idők után
s az aratókkal indul unokád is...

TÁPAI ANTAL: MEMENTÓ

0

– Én boldog? Ug.
ennék én boldog? Nem va-
yok én boldog.
— Mert nemrég ment férj-
ez.
— Ugyan, férjhez? Hát
en, férjhez mentem, az igaz,
akaratom ellenére mentem
rjhez.
— Miért?
— Mert ha valaki szegény,
kkor akarata ellenére is tesz
yet, előfordul.
— A szülei kényszerítették,
iia?
— Ugyan, törődöm is én a
üleimmel. Különben nin-
enek is szüleim. Anyám

Marija Jotuni

Ha van érz

Nahát, egy tízmárkás. Ezt
ő most nekem adta, gondol-
tam. Valóban, nekem is ad-
ta. És mivel én szegény le-
ány vagyok, és a bérem mind-
össze hat márka havonta, az
is most ráment a cipőmre,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 DEC 4

NÉPSZAVA

Tapodi Ilona
grafikus

1011

9

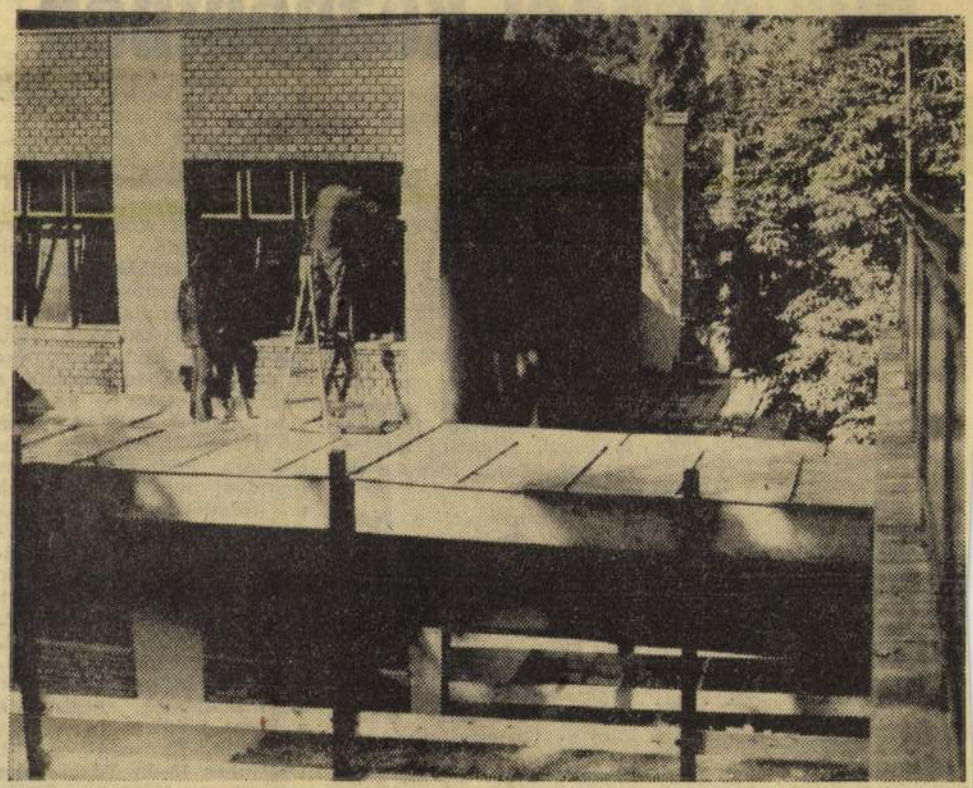

Tapodi Ilona

NÓGRÁD

VASÁRNAP, 1974. OKTÓBER 13.

Átadás előtt az ideg-elme pavilon

Somogyi Károlyné felvétele

Az utolsó simításokat végzik a szőregi szövetkezet munkásai a szép, új épületen.

Szegeden elkezdődött vég- ge volt a városnak. Külön idegápoló középkádereket re a nagyon lassan épült női, férfi kórtermekkel, és keresünk, méghozzá férfia-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

19/4 OKT 13

Délmagyarország (Szeged)

Tápai Lajos munkásfestő

1021

VASÁRNAP, 1974. OKTÓBER 13.

Mit tesznek a munkásokért?

Új klubok a Bartók művelődési központban

A város közepét, ahol a Bartók Béla Művelődési Központ áll, a kilométerek választják el a gyáraktól. Még sincs irdatlan távol a gyárak munkásaitól. *Dr. Simoncsics* Pálné igazgatónővel csak néhány terembe, klubszobába nyitottunk, a folyosókon festettek, kiállításokhoz hurcolkodtak, az idilli és persze átmeneti rendetlenség mögött, az ajtókon túlról viszont hívogató a kényelem. Fotelek, zongora, magnó, máshol népi hangszerek, fafaragású fzléses bútorok — a kultúrházaktól szokatlanul bőséges vendégmarasztaló. A Bartók művelődési központ nem panaszkodhat különösebben, a népművelés korszerű, kis csoportos formáit is garantálhatja.

Ezúttal arra voltunk kíváncsiak, jut-e hely itt a munkások számára.

— Természetesen — válaszol az igazgatónő, s mindjárt hozzáteszi, eddig sem feledkeztek meg rólunk, de a jövőben bővíteni szeretnék a lehetőségeket. — A *fotóklub* zömét munkások, technikusok alkotják, eleve úgy költöztek falaink közé, hogy üzemi dolgozók hozták létre a csoportot. A *grafikai klub* tagjai érdeklődésük szerint verbuválódtak ruhagyáriakból, az építőktől, tervezőktől, a *Minerva Színpad*, mely az elmúlt napokig hozzánk tartozott, munkásfiatalok amatőr együttese, és sok ipari tanuló jár az *énekkar* próbáira is. Nem egy munkás váltott bérletet *színháztörténeti sorozatunkhoz*, s látogatták a *jogi ismeretterjesztő előadásainkat* is.

— *Ahhoz, hogy ne találomra, ötletszerűen tágítsák a kört, szükségük lehet tájékoztató, eligazító adatokra; hol, milyen igények merülnek föl.*

— Éppen ezért a József Attila Tudományegyetem KISZ-bizottságával, 60—90 egyetemistával feltérképezzük a városi üzemeket. Tapasztalatokat gyűjtünk ehhez Debrecenből, Salgótarjánból, s a népművelési intézet szakembereivel készítjük elő ezt a lelkes, vállalkozó kedvű egyetemista csoportot, mely igen sokat segíthet nekünk. Az adatlapok számítógépes földolgozása, elemzése után tervezzük meg a jövőt, jó egy esztendő múlva.

— *És addig?*

— A DÉLÉP munkásfiataljai jelentkeztek *filmklubunkba*, ahol megfelelő berendezéseink révén a vetítések, filmviták közben technikai kérdésekkel foglalkoznak. A népfronttal közösen szervezett *Kertbarátok köre* a szabad idő eltöltésének egyik, napjainkban elterjedt és vonzó lehetőségét mutatja be, szakirodalommal, elméleti előadásokkal. A *munkás-magnós klub* szervezése is az üzemekben történik, a klub célja, hogy a könnyűzene mellett ablakot tárjon az értékesebb muzsika birodalmára. *Pódiumon a gyár* mottóval most fontolgatjuk az üzemieknek, megismerik napok tervét, ahol termékkiállítás, ankét és más műsoros rendezvények tennék teljessé a gyár egy napját a Bartók művelődési központban. Ha csak annyit profitálhatunk belőle, hogy magunk is bemutatkozhatunk az üzemieknek, megismerik a házat belülről is — már nyertünk. És még valamit. December 15-én *Tápai* Lajos szegedi munkásfestő emlékkiállítását rendezzük meg, testvérének, *Tápai* Antal szobrászművésznek bevezetőjével.

N. I.

Tápay Lajos

Rákóczi Mátyás
szabadító útjával

Szeged 1949
Szabadító-Rákóczi

[illegible] utasítása alapján /:10:/

389 számu kiadási csekkszámla terhére

ndeletéből: Dr. Mariay Ödön s.k.

A hivatalos másolat hiteléül:

Fináncz

min.iroda s.tiszt

Tápay Lajos

szegedi festő

Falu vége

Halász

) of.

Szeged 1937

Fejérvármegye alispánjától.

Szám: 34./1934.eln.

Nagyságos

Dr. Szőnyi Ottó Urnak,

a Müemlékek Országos Bizottsága el

199./1934.számu szives

közölni, hogy folyó hó 26.-án d.e. 3/4

zán hivatalomban, hova Marosi Arnold mu

Onnan,- amennyiben az

ásatások helyszinére Föveny/nem Fenyő/p

Fogadja Nagyságod ősz

Székesfehérvár,1934.év

Tápay Lajos
Szegedi fertő
Hajóépítők

Szeged 1945. március

gyven /14.840/ K-t engedélyezvén,
ezt az összeget a Bizottság elnöké-
nolás kötelezettsége mellett fizesse
aplójában kiadásként számolja el.

celéül:

Tápay Lajos

népdal-feldolgozó

(1945-től Tápay)

Bivalybojtár
Rózsenedők
Halászok

Szeged 1946. okt

4469/1928.alisp.szám.

Tárgy:az olcsvai ref,templ

Hiv szám:467/1927.

Müemlékek Országos Bizottsá

Ismételten felkérem,hogy

Mátészalka,1928 évi máju

Tápai Lajos

festő

Weber fuvar

Előépítők

Szeged 1948. nov

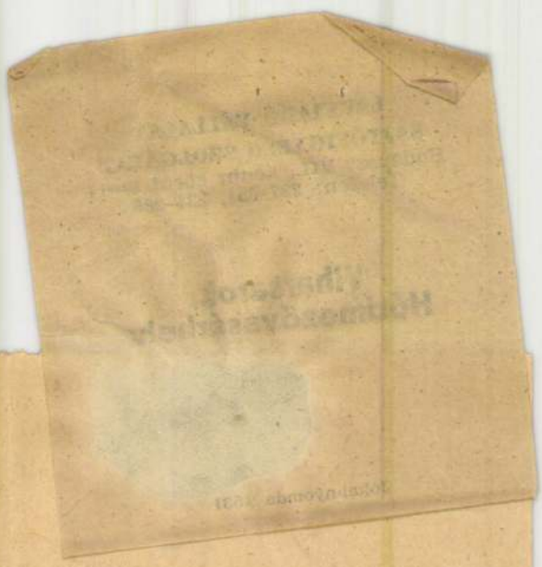
Kertész K. Róbert s.k.

h.államtitkár.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

idei első járási mezőgazdasági ;iállítás Mindszenten

szentesi Felszabadulás Tsz négy tehene részesült díjazásban. A „23-as Kávé" első díjat kapott, mert a tsz-nek ez a tehene 300 nap alatt 6.007 kiló 3.6 százalékos zsírtartalmú tejet termelt. A Felszabadulás Tsz-nek egy másik tehene 1/a díjazásban részesült. A tsz két tehene második, illetve harmadik díjat nyert még.

Nagydíjat nyert a mindszenti kiállításon Búza Lajos szegvári termelőszövetkezeti tag 13 éves Rózsi nevű háztáji tehene. Ez a tehén ugyanis 300 nap alatt 6560 kiló 4 százalékos zsírtartalmú tejet adott. A Kláramajori Állami Gazdaság „Angyal" nevű tehene szintén nagydíjat nyert.

A mindszenti járási kiállításon számos termelőszövetkezet, állami gazdaság és egyénileg dolgozó paraszt növénytermelési eredményeit is nagy elismeréssel fogadták a kiállítás megtekintői. Az elmúlt év őszén alakult nagymágocsi Rákóczi Tsz például idei kender- és dohánytermeséből mutatott be mintát. A tsz 6 hold dohánya holdanként mintegy 10 mázsa terméssel fizet. A fábiánsebestyéni Új Élet Tsz ugyanakkor bemutatta, hogy 200 hold négyzetesen vetett kukoricája holdanként — a növények jelenlegi fejlettsége alapján — megadja majd a 35—40 mázsa termést is. A bokrosi Hunyadi Tsz idei búzaterméséből vitt a kiállításra mintát. Ezzel a búzával a Hunyadi Tsz tagjainak van mit dicsekedniök, mert holdanként 14 mázsás terméssel fizet. A Nagymágocsi Állami Gazdaság kiváló gyümölcsfajtákat, Pálinkó Ferenc mindszenti egyéni gazda pedig zöldpaprika- és paradicsomtermését mutatta be. A Pankotai Állami Gazdaság is elhozta a szentesi járás mezőgazdaságának nagy seregszemléjére azokat a törzskosokat, amelyekkel az elmúlt év őszén az Országos Mezőgazdasági Kiállításon első díjat nyert.

A mindszenti kiállítás mai műsorán délelőtt 10 órakor bemutatják a díjnyertes állatokat, majd lovasbemutatók és kultúrműsorok szórakoztatják a részvevőket. A földművesszövetkezetek pavilonjaiban mezőgazdasági gépeket és iparcikkeket mutatnak be és árusítanak.

abüntetéssel sújtotta a bíróság ldművesszövetkezeti kisáruház sikkasztóit

egyeztető bizottságához. Az egyeztető bizottság február 17-én úgy határozott, hogy visszahelyezi a két személyt állásába, illetve az igazságügyi szervek döntéséig felfüggeszti őket állásukból. Kötelezte az egyeztető bizottság a földművesszövetkezet igazgatóságának elnökét, hogy a törvény értelmében járó fizetésüket folyósítsa. Erre azonban már nem volt szükség, mert a rendőrség a két sikkasztót február 23-án őrizetbe vette.

A rendőrségi nyomozás során kiderült, hogy a sikkasztásokat és különböző csalásokat nemcsak Lakos István és Szőke Mihály, valamint Szabó János követték el, hanem társaik is voltak. László György és Kádár Ferencné eladósegéd és Újfalusi Miszámlát, de az áru a kisáruházhoz érkezett.

Más alkalmakat is felhasználtak a szentesi földművesszövetkezeti kisáruház bűnözői a sikkasztásra és lopásra. Az 1955. augusztus 20-i szegedi ünnepi vásár alkalmával Szőke Mihály volt megbízva a vásár levezetésével, és ott a helyszínen is kiemelt a pénztárból 800 forintot azzal a megokolással, hogy a dekorációs költséget fizeti ki belőle. Természetesen saját céljára használta fel ezt az összeget.

A bíróság, amely hat napig tárgyalta a bűnözők ügyét, súlyos ítéleteket hozott. Lakos Istvánt, a kisáruház volt vezetőjét négy évre és négy hónapra, Szőke Mihályt, a kisáruház vezetőhelyettesét hat, Szabó Jánost, a földművesszövetkezet volt főkönyv-

Megyeszerte a Közpo

A Központi Vezetőség ülé se után néhány óra alatt pártszervezetek mozgósító ták a párttagságot, hogy meg ismerjék a Központi Vezető ség határozatát és a Politika Bizottság beszámolóját, am a párttagság nagy érdeklő déssel fogadott. Üzemekbe mezőgazdasági egységekbe azóta is sokat foglalkoznak Központi Vezetőség határoza tával, s a szavakból a helyes lés csendül ki.

A makói járásban a párt tagság örült a gyors informá ciónak. Helyeslik Gerő elv társ beszámolóját.

A feladatok megvalósításá ban bátran támaszkodha a párt reánk — ezt a gon dolatot fejezi ki a közhan gulat.

Különösen örülnek a dolgozók Németh Károly megyei első titkár és Kukucska János kiszombori illetőségű elvtársak kooptálásának a Központi Vezetőség póttagjaivá. Helyeslik Kádár János elvtárs beválasztását a Politikai Bizottságba.

Harminc vásá

Mai levelem egészen hétköznapi dologgal kezdem: az árakról szeretnék beszélni, mert otthon olyasmit rebesgettek külföldet járt személyek, hogy a mi viszonyainkhoz képest itt olcsóság van. Négy-öt napi nézelődés után elmondhatom, hogy — bár a cseh-szlovák koronát magasabban jegyzik a mi forintunknál, s talán kevés százalékkal a fizetések is magasabbak — a kereskedelmi, piaci árakban lényeges különbség nincsen, talán csak a szilon- és bőráruk tekintetében. Legalábbis az ipari cikkekben mutatkozó olcsóbbságot kiegyenliti az élelmiszerek magasabb árfolyama, ami viszont nekünk kedvező. Az árakról még csak annyit: egy pohár remekízű, hideg pilseni sör csak 1 korona 40 helier . . .

A továbbiakban egy érdekes vásárhelyi vonatkozású hiradással lennék, amelyre házigazdáink hivták fel a figyelmemet a Szlovák Nemzeti Képtár előtt sétálgatva. Egy magyar képzőművészeti kiállítást emlegettek, ami Szlovákia jelentős kulturális eseménye volt a közelmúltban. Otthon elő is kerestek a kiállítás katalógusát, amelyből nem kis meglepetésemre kitünik, hogy három vásárhelyi művész (Tornyai János, Pásztor János, Szabó Iván) is gazdagította műveivel ama emlékezetes bratislavai tárlatot, melyet még most is gyakran emlegetnek baráti beszélgetések során.

Ime milyen kicsi a világ, — vagy Tornyaiék művészete nőtte túl a szűk hazát? Inkább ez utóbbi. Erről tanúskodik a Ga rie vendégkönyvébe beje közel 30.000 aláírás.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Viharsarok, Hódmezővásárhely

1956 JUL 22

Tápai Lajos

610 forró

Vasárn

A VI. Megyei Képzőművészeti Kiállítás

Nagyon nehéz néhány rövid sorban összefoglalni és értékelni ezt a gazdag, jeleiben és dokumentumaiban lendületes fejlődést tükröző kiállítást, — hisz ebben az esetben nem egyszerűen csak az immár hagyományossá, sőt hivatalossá vált évi megyei seregszemléről van szó, hanem egy, életünk minden ágát jelképező frissesség, tenniakarás és alkotókedv megnyilvánulásáról; egyfajta, művekben, ezen belül stílusban és szemléletmódban megmutatkozó előrehaladásról, kibontakozásról.

Csongrád megye és ezen belül Hódmezővásárhely képzőművészeti élete lassan országos jelentőségűvé emelkedik. Mellette Szeged, a hagyományok és a városiasság erején túl, ugyancsak új színekkel, alkotásokkal járul hozzá a megye képzőművészeti életének színessé, változatossá tételéhez. S ugyanakkor — igaz, nem nagy számmal — a megye többi városából is jelentkezett néhány alkotó a kiállításon. Egyszóval a seregszemle nemcsak nevében, hanem a kiállításon szereplő művészek lakhelyét, alkotóterületét illetően is rászolgál a megyei rangra, megjelölésre.

*

A téma változatossága mindig a szemléletmód fejlődésének, a mind jobban szélesedő látóhatárnak a bizonyítéka. Ez a bizonyíték azonban mindig csak a formai változatossággal nyer művészi igazolást. Nos, ez a megyei kiállítás az előzőekhez képest mind tartalomban, mind pedig formában, a művészi kifejezés eszközeinek és módjainak tekintetében jelentős változást mutat az előző évek kiállításaival szemben. Igaz az, hogy az elmúlt évek során is haladtunk előre; de a realitást, mint *témának* feldolgozását a művészek *elvileg* könnyebben tették magukévá, mintsem, hogy ezzel a *kifejezés, a forma művésziességé*ge lépést tudott volna tartani. Ezért sok helyes tartalmú, de formai-művészi szempontból elhibázott, kevéssé sikerült alkotás is született. Ennek megfelelően a kiállítások is kissé uniformizálódtak, egyhangúakká váltak. Kiveszőfélben volt — elsősorban és különösen vidéken — az egyéni látásmód, az egyéni stílus. Sok mű nemcsak témájában, hanem a kifejezés szürkeségében, változatlanságában is veszedelmesen kezdett hasonlítani egymásra. Természetes, ez a kép nem volt általános, de sok tekintetben jellemzője volt képzőművészeti életünknek.

A VI. megyei kiállítás ebben a tekintetben nagy előrelépésről tanúskodik. *Az őszinteség, az egyéni hang, a téma lényegével való becsületes művészi-alkotói azonosulás a jellemzője. Igaz, kevesebb ... tematikus mű, mint az ... állításokon azt tapasztal- ... és ezt azért szóvá is ... k, — de ezek a művek már nemcsak elsősorban elvekből, hanem a valóságábrázolásra, a teljességre törő alkotói szándékból születtek. Tápai* Lajos *Hajójavítók*-ja nem hibátlan alkotás, de kompozíciójában, figurális megoldásaiban tükrözi a kétkézi munkások dolgosságát, munkaszeretetét — s ugyanakkor reális rajzát adja a munkafolyamatnak is. Tápainak egyszerű eszközökkel is sikerült valamit kifejeznie a munka, az alkotás lendületéből, sőt: pátoszából.

A festők sorából az idősebbek mellett a fiatal *Novák* Lajos a legfigyelemreméltóbb tehetség. *Novák* szerelmese a tájnak, a természetnek. Ez nemcsak témaválasztásában látszik, hanem színeiben is. De ez a tájszeretet soha nem szakad el nála az embertől, hanem azzal összeforrva jelentkezik. A fiatal művész egyik fő erénye hangulatteremtő készsége. A fény, az árnyék, a homály, az előbukkanó és elmosódó kontúrok fő jellemzői művészetének. A *„Vasárnap délután a tanyán"* nemcsak az ábrázolás, hanem a kompozíció kifejező erejének szempontjából is figyelmet érdemel. Kedves, derűs, harmónikus hangulatot tükröz a *„Kertben"* című képe. S mellette érdekes megoldásra utal a *„Virág a mélyében"* című kompozíciója is.

Füstös Zoltán tájábrázoló-képességeiről is bemutatkozott ezen a kiállításon. Figyelemreméltó alkotás az *„Alföldi táj"*-a. Mellette a *„Parasztí"* című képe a legjelentősebb karakterisztikus emberábrázolásával, érdekes figurális megoldásával.

Almási Gyula Béla több művel szerepel a kiállításon. Közülük a *Havas puszta* — a havas táj egetföldet-tanyát-erdőt eggyéolvasztó fehérségével — és a nagyon finom, de pontos ábrázolásra való *Csutkakúpok* (vízfestmény) a legkiemelkedőbb.

Vinkler László portréfestői képességei közismertek. Most mégis azt kell mondanunk, hogy nem *Rédey-portréja*, hanem tájábrázolásai sikerültek jobban kiállított alkotásai közül: elsősorban a hangulatos, színben jól eltalált *„Juhász Gyula utca"* és a *„Szérűskert"*. *Major* Jenő sokatígérő tehetséget mutat a kiállításon szereplő tanulmányaiban és az *„Anya gyermekével"* című pasztelljével. *Csikós* Miklós *„Kompozíció"*-ja lendületes, szenvedélyt kifejező alkotás. *Jánoska* Tivadar művei közül a *„Tápéi részlet"* jobban, a *„Sztálin sétányon"* kevésbé sikerült. Utóbbi inkább egyszerűsített, rögzített mozgás — eléggé állapotszerű. *Dorogi* Imre tápéi képei jó megfigyelésről, a valóságábrázoló alkotói igényről tanúskodnak. A sokáig kissé — eléggé méltánytalanul — háttérbe szorult *Erdélyi* Mihály több figyelemreméltó alkotással gazdagította a kiállítás anyagát *(Mezei virágok, Időváltozás, Kompozíció)*. Reméljük, hogy fejlődésében tovább is e jó gyümölcsöző úton halad előre.

A fiatalok közül feltétlen meg kell említenünk *Szalay* Ferencről, aki *„Töltés"* és *„Istállóban"* című eleven színű temperáin az élet apró, de lényeges jelenségeinek ábrázolására törekszik. A kiállításon először szereplő *Surányi* Mária máris komoly képességeket csillogtat meg a *„Tanya boglyákkal"*-ban, különösen pedig az *„Eső után"*-ban.

A *grafikusok*, elsősorban *Szemerédy* Miklós és *Kajári* Gyula kiállított munkái a kiállítás legjobban sikerült darabjai. Kajári nagyszerűen eltalált térdelő alakja mellett viharzó szenvedélyeket szólaltat meg a *„Viharsarok"*-sorozat kiállított darabjai ábrázolásaiban. Nagyszerű a *„Kubikosok"*, a *„Batonya, 1892"*, a *„Férfifej"*. *Kajári nem a könnyedség, hanem a nehézkesen kibontakozó és szélesen áradó paraszti szenvedélyek költője nemcsak a tartalomban, hanem a kifejezés formai megoldásaiban is. Szemerédy „könnyebb", egyenletesebben, pontosabban rajzol — sokszor a formai finomságokkal, s nem közvetlenül a választott témával fejezi ki a dolgok tartalmát, mélységét.* Mértanian pontos és mégis szinte lehelletszerűen finom a *„Városszéle"*. S ezzel kapcsolatban ismét el kell mondanunk Szemerédy tehetségének lényeges oldalát: szinte megszólalásig hasonulva tud színeket kifejezni a szénrajzzal, a könnyű, puha árnyalatoktól egészen a sötét, mély tónusokig. Kompozíciós képességének erősségeit mutatja a *„Jegenyés tanya"* szénrajza.

*

Sokat, sok mindent mondhatnánk még el erről a jelentős kiállításról. De elégedjünk meg végezetül annyival, hogy *Csongrád megye képzőművészei egészséges, jó úton haladnak előre. S mi ehhez a lendülethez, gyors fejlődéshez sok-sok művészi sikert kívánunk ...*

(pz)

Tajnai Lajos

Szeged, Polgár u. 1.

festő

~~63/1945.~~

Körmenet

Kaiser

Szeged XXX

MOK hivatal.

45

ágos Bizottsága

ny { száma: Hiv. 194
kelte: VIII. 21. 1945.
beérkezése: 194

ek száma:

elintézett szám:

áma:

záma:

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tápai Lajos

Szocialista Művészetért

1954 JÚN. 1

1027

IN MEMORIAM

JACZKÓ GYULA

gordonkaművész, a Fővárosi Zeneiskola Szervezet tanára elhunyt. Közel 20 esztendőn át Somogy megyében tanított, egyik alapítója volt a kaposvári városi szimfonikus zenekarnak.

TÁPAI LAJOS

festőművészt nagy részvéttel temették el Szegeden május 27-én. Tápai Lajos a Tisza menti munkások és parasztok életét örökítette meg, egész életművét a „dolgozó emberek között" alkotta meg.

ARANYOSI JÓZSEF

a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának műszaki főelőadója elhunyt. Június 19-én temették el nagy részvét mellett.

VÁLY ILONA

színművész, az egykori Király Színház és a Blaha Lujza Színház primadonnája elhalálozott.

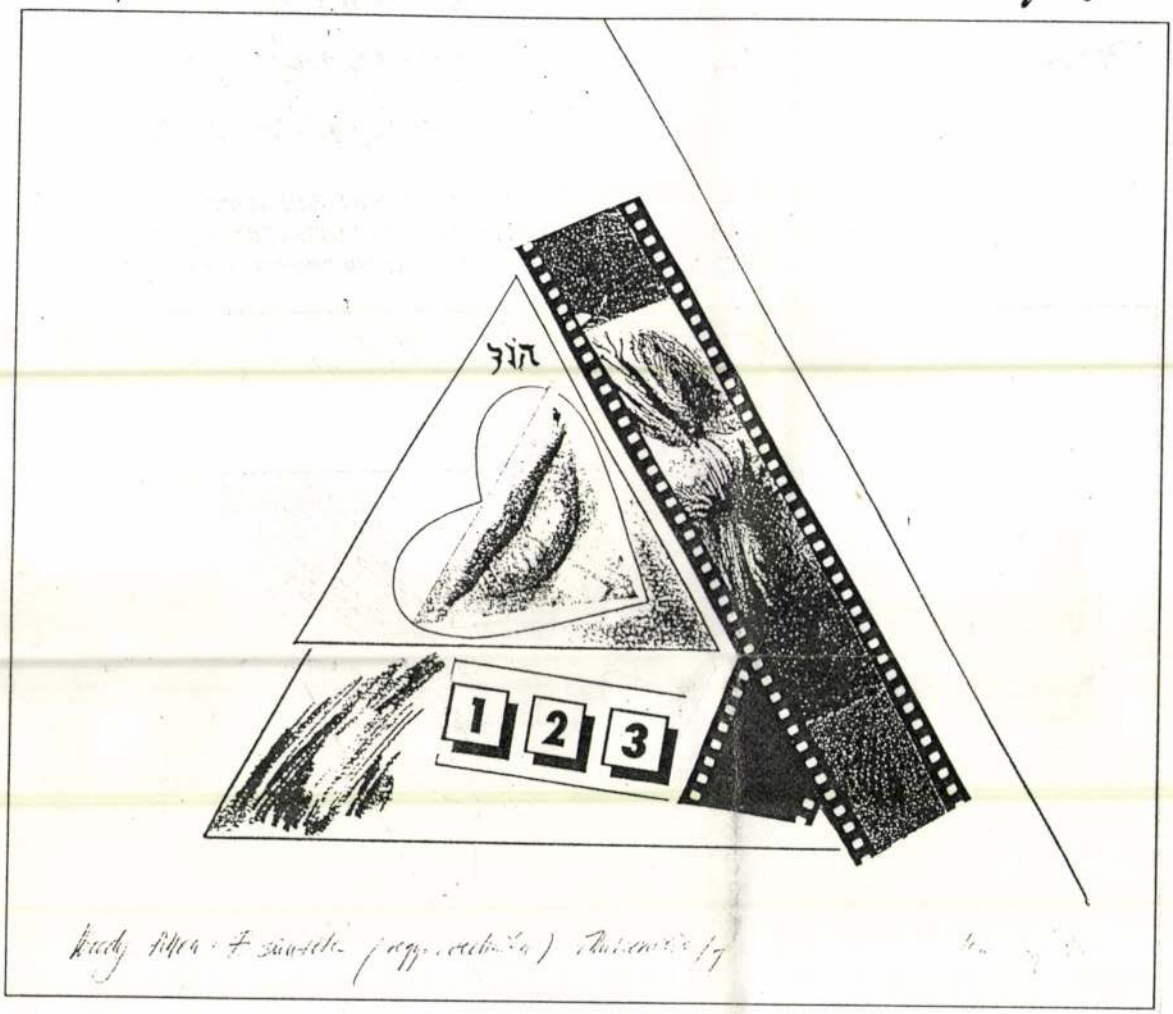
Emlékükét kegyelettel megőrizzük!

azonban — a filmklubok
elégíti ki a közönség minden réteg
hisszük, ideje lenne egyet lépni el
ségét annak, hogy a leginkább érd
is vitassák a filmművészet izgalma
tag számára már kevésnek bizonyu
oldani. (Ismét a debreceni példára
tieket felismerve — rendszeresen v
sokból. A Sodrásban, a 8 és ½, a
dául színvonalas értékelésre, beszél
dés mellett.) Így lehetne leméri
tünk: hogy mennyit is fejlődött,
filmklub-sorozat után?

Mivel az esztétikai nevelést soh
nyára hasznosnak bizonyulna egy,
de nem szabad megfeledkezni a 14
klubban az ő részvételükre nincs le
mely nálunk — sajnos — hiányzik
nyokkal, színvonalas és könnyen
kellene ellátni a filmklub tagjait, va
lehetne a mozgalom időszaki tájék

A fentiekben csak néhány go
filmklub-mozgalom jövőjével kapcs
az ötleteket, melyeket a jelenlegi
színvonalas kielégítése érdekében t

Tápai Nóra textil terveiből és Tóth Aliz grafikus terveiből

WOODY ALLEN: A BÜNTETÉS illusztráció/4 / (megjelent) 18 × 18 cm, '93 vegyes technika
WOODY ALLEN: THE PUNISHMENT / 18 × 18 cm, illustration/4, issued in 1993. mixture of techniques
WOODY ALLEN: DIE STRAFE / 1993 Illustration / 4 18 × 18 cm, gemischte Technik

Tisztelettel meghívja kiállításának megtekintésére
a Fiatal Iparművészek Stúdiójának Galériájába.
/Bp. V., Kálmán Imre u. 16./

A kiállítást megnyitja: Kádár János Miklós festőművésze
1995 június 27.-én 18 órakor

A kiállítás megtekinthető: június 14.-ig

12-17 óráig
12-15 óráig
Zárva
Péntektől - szombatig
Hétfőtől
Kedden / Hétfőn

TA'PAI NO.2

Tápai Nóra, [ ]

□ AZ AKT STÚDIÓ tagjai közös kiállításon mutatkoznak be Szentendrén, a Vajda Lajos Stúdió Péter Pál utcai helyiségében. Június 30-ig nyitvatartó tárlatukon szobrokat, festményeket, reklámgrafikákat és bőrplasztikákat láthat a közönség. A kiállító művészek többek között: Ács Adrienne, Tápai Nóra, Szlaukó László és Steiner István.

— : Az Akt Stúdió . . . 2.

EST | HIRLAP, Bp. 1975. jún. 25

A kárpittól a számítógépig

Tápai Nóra újabb munkáiról

Fotó: Tápai Nóra

Tápai Nóra: Metamorfózis I. / Nóra Tápai: Metamorphosis, I [2003] *papírkollázs / paper collage* [60x60 cm]

Amikor az elmúlt évben kézhez vettük *Tápai Nóra* kiállítási meghívóját az Újlipótvárosi Klub-Galériába, több különös körülményre figyelhettünk fel. Először is a művész önminősítésére. Neve alatt ugyanis most ezt a terminus technicust olvashattuk: textiltervező- és grafikusművész. Miért érdekes körülmény ez? A kiállítás látványától akár függetlenül azért, mert az alkotót úgy ismerjük a kortárs magyar vizuális művészetben, hogy expressis verbis textiltervező, textilművész, hiszen pályája leghosszabb tanulmányi időszakát e szakma titkainak elsajátítására fordította: négy évet a középiskolában – a Török Pál utcaiban –, majd tíz év megszakítás után újabb hat évet az Iparművészeti Főiskolán, ráadásul remek és sokszínű, sokféle képességű mestertől tanulva magas szintű ismereteit. Itt terveződiplomáját követően mesterdiplomát is szerzett. Majd pályaindulását követően is, mely – már mint hivatásos művésznek – a kilencvenes évek fordulójára esik: szinte berobban a magyar kárpitművészetbe, sőt egy-két év múlva, pályázatot követően a teljes ismeretlenségből fényes sikereket arat Japánban. Ezekben az években közösségi célú, jellegű műveket is készít, kézi csomózott szőnyegei, textil falképei, gobelinjei igényes helyszínekre kerülnek.

Tápai Nóra ráadásul nem elefántcsonttoronyba zárkózó művész, aktív a Fiatal Iparművészek Stúdiója Egyesület kiállításain, közösségi életében, hamar tagja lesz a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége textilszakosztályának, majd a Magyar Kárpitművészek Egyesületének. Részt vesz a magyar kárpitművészek két hatalmas kollektív munkájában is, az 1996-ra 45 művész kollégájával közösen megvalósított *Kárpit határok nélkül* című mű tervezésében, kivitelezésében, majd 2000-ben a 33 művész közös munkájaként megszületett *Szent István és műve* című kárpit megalkotásában is.

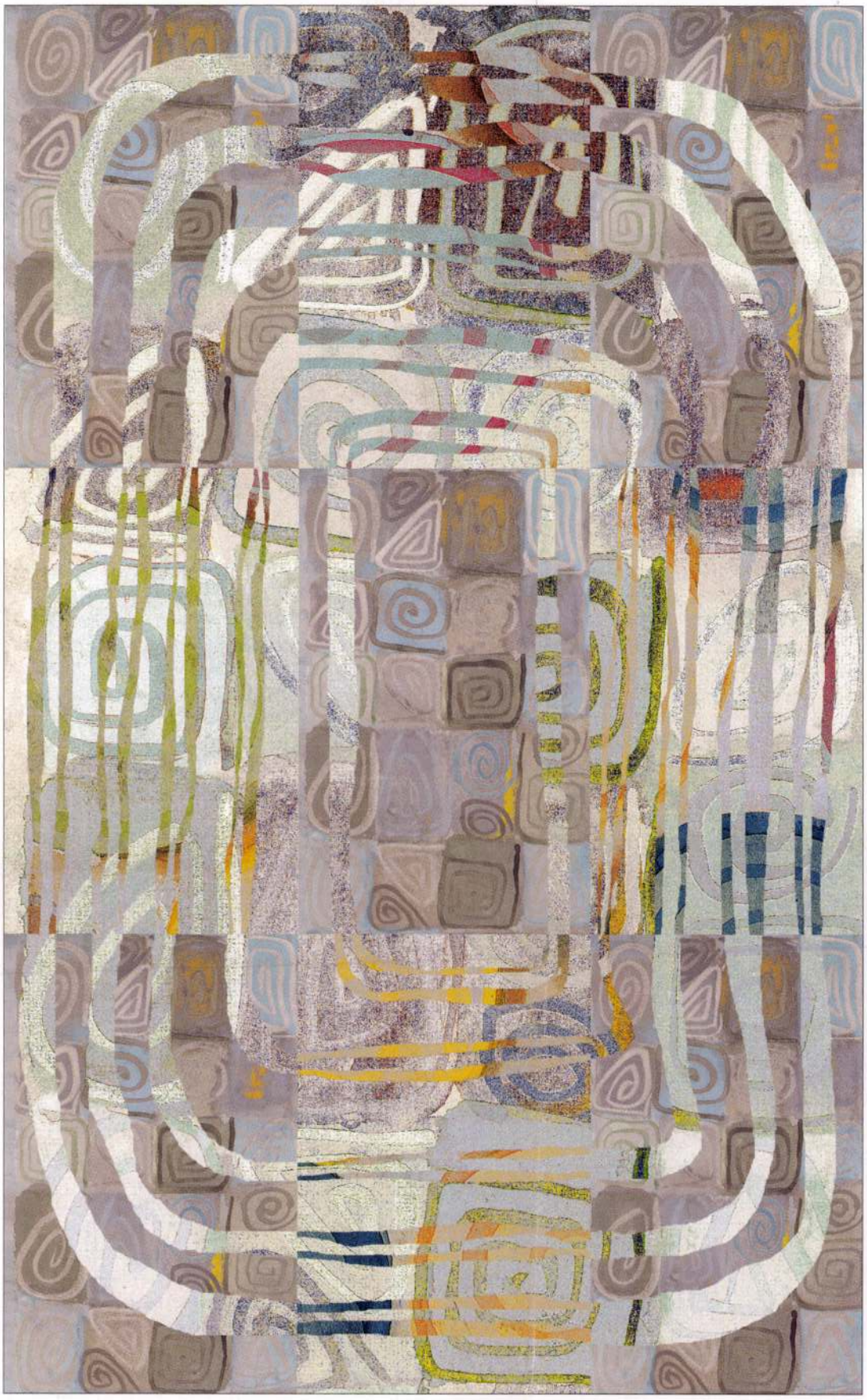
Tápai Nóra: Organikus kompozíció / Nóra Tápai: Organic composition [2003] *egyéni papírtechnika / individual paper technique* [60x60 cm]

Munkái feltűnést keltenek, igen egyéni gondolati, megvalósítási utakat mutatnak, s mégis, mégis…

Tápai Nóra egyre többet vesz részt kiállításokon más technikájú művekkel, kollázsokkal, papírművészeti alkotásokkal. A sűrűn alkalmazott vegyes technika (technikák) sorából egyre többet hiányzik a textil, szaporodik azonban a legváltozatosabb fajtájú papírok együttese és… és megjelenik az elektrografika, a számítógépes grafika. S így alakul ki, hogy ma már jogos a textiltervező művész mellett a grafikusművész megjelölés, annál is inkább, mert legutóbbi kiállításán már a papír volt a döntő és meghatározó matéria, azonban épp ennek hagyományos kereteit szétfeszítő technológiai alkalmazási sávja miatt is, s a munkák szellemisége miatt is esetében ma már inkább a papírművész vagy – urambocsá! – a képzőművész alkotói minősítés tűnik jogosnak.

A másik, ami feltűnhetett már kiállítási meghívóján, a bemutató címe. Az alkotó ugyanis ezt választotta: *Vallomás*. Nagyon személyes, nagyon belülről fakadó címválasztás, hiszen tudjuk is: a vallomás olyan megnyilatkozás, amelyben valaki feltárja esetleg addig titkolt érzelmeit, gondolatait. Nos, ha Tápai Nóra esetében nincs is szó titkolódzásról, az biztos, hogy ezt az érzést – a vallomás(os) jelleget – azonnal felismertük, ez az érzés átsugárzott a kiállítás kollekcióján, ennek a személyes bensőségességnek érezhető hatása volt, kézzelfoghatóvá, pontosabban láthatóvá vált

Tápai Nóra: Szecesszió II. / Nóra Tápai: Sezession, II [2003] *komputergrafika / computer graphics* [107x77 cm]

Fotó: Tápai Nóra

mindez. S ezt a vallomásosságot erősítette az a pár sor, melyet valószínűleg egyfajta aktuális ars poeticaként idézett a meghívóban, mégpedig *Weöres Sándor*tól, aki a képességekről szólva, mely eket paripáknak nevez, azt mondja, hogy azok csak a végső kapuig vihetnek, hiszen azon csak az fér be, ami mérhetetlen: a lélek maga. Tápai Nóra ezt a gondolatot Weöres gyönyörű *A teljes-*

→

Tápai Nóra: Levitáció / Nóra Tápai: Levitation [2002] *egyéni papírtechnika / individual paper technique* [100x100 cm]

→ **Tápai Nóra: Metamorfózis III. / Nóra Tápai: Metamorphosis, III** [2003] *komputergrafika / computer graphics* [107x77 cm]

ség felé című kötetéből idézte, s milyen különös, s mennyire költői és jelképien tiszta, hogy ez a mondat egy olyan gondolatsorban olvasható, melynek címe *Vetkőzés*, s melyben a költő arról is beszél, hogy mennyire ellene van a történésnek, ámde valóban: a képességet, a képességeket ki kell bontani.

Vagyis: a művész szándéka szerint e kiállításával nagyon belülre vitt minket, intim területekre, a lélek útjaira, s kétségtelen, hogy ezt elérte, mert a kollekció a maga változatosságában is egységes volt. Egy olyan művészi attitűd megjelenítéséről van szó, melyben kibontódnak a Tápai-műhely belső titkai. Ezek sorába tartozik például, hogy milyen magabiztos elevenséggel nyúl régi munkáihoz.

Egy sajnálatos csőtörés következményeként átvizesedett korábbi évtizedek során készített rengeteg rajza, vázlata lehetőséget adott például számára arra, hogy ezeket felvágva, megtépve, egy

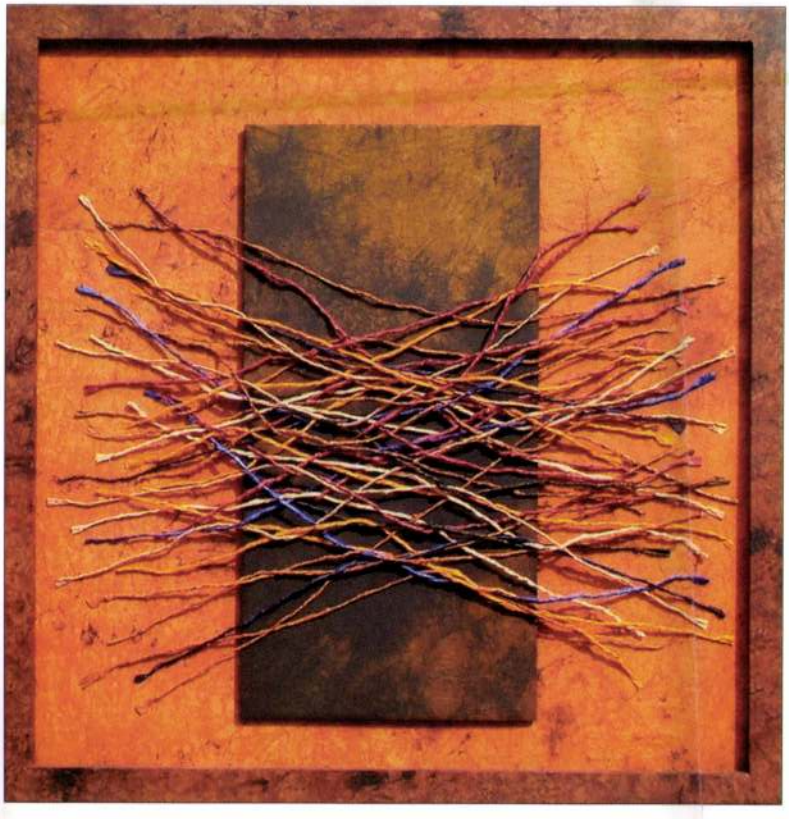

Fotó: Tápai Nóra

From tapestry to computer graphics

New works by Nóra Tápai

Not accidentally was Nóra Tápai, the distinguished textile designer and textile artist entitled on the invitation card to her exhibition last winter as textile designer and graphic artist: her increasing interest in materials other than textile has led her towards mixed techniques, works with different papers and towards electro and computer graphics. In her last exhibition paper took over rule. On the basis of the unique technologies and the intellectual content of the works they could be regarded as works in paper art or fine arts rather than computer graphics.

új konstrukcióban, kompozíciós rendben teremtse újjá. Így a szó szoros értelmében egy művészi metamorfózis tanúi leszünk, melynek során új módon láttat, s újszerűen. A régi művek ott is vannak, meg nem is az újban, a megszüntetve megőrzés művészi alkotókedve sejtelmesen izgalmas műveket teremt, s mutatja az alkotó tudatos szakmai építkezését, ragaszkodva egyfajta kontinuitáshoz.

Ugyanakkor rendkívüli leleményességgel alkalmazza a legváltozatosabb papír alapanyagokat éppúgy, mint például a pálmarostokat, s képes ezeket eredeti rendeltetésük tartományaiból kiemelni és a művel, művekkel vadonatúj dimenziót és jelentést adni. Így lesz dinamikusan eleven és ugyanakkor az anyagokból eredően finom esztétikai értékekben gazdag például a *Levitáció*, mely egy adott jelenség vibrálását, kisülését, elevenségét adja vissza, s több munkájában sikerrel harmonizál ellentétes folyamatokat és minőségeket, békít egymáshoz például organikus és geometrikus gondolatokat, teszi elevenné a horizontális és vertikális összetettségét, van mondanivalója a rend és anarchia vizuális problematikaként is eleven konfliktusairól.

S ha észre vesszük is egyszerűsége nagyszerűségét, nevezetesen, hogy például a teafilterek milyen szuggesztív műattribútum-építő elemek lehetnek, mégsem ezzel a körülménnyel foglalkozunk, hanem azzal, hogy milyen izgalmas és feszült látnivalót teremtenek nekünk e munkák, melyek mindegyike igazi művészi teljesítményként sugárzik, változatos látvánnyal, struktúrával, képzettársítási lehetőségekkel.

Külön feltűnő beleérző képessége, stílusérzékenysége, például *Szecesszió* című művein, me-

Fotó: Tápai Nóra

lyeken fel is elevenít egy szellemiséget, ám ezt egyénien, kreatívan teszi.

Mindez átvezet ahhoz, hogy megállapíthassuk: milyen mély alkalmazó készséggel kezeli a számítógépet. Külön izgalmas felfedeznünk, hogy az egyedi művek mitologikusan személyes technikái után a szemlélet mennyire átívelődik a komputeralkalmazás során is. S jó látni, ahogy szinte lazán átlép a három dimenzióba is. *Emlékoszlop*ai meglódítják fantáziánkat.

Valóságosan is eltöprenghetünk azon: sajnálkozzunk-e, hogy ezúttal egy textil nélküli textilművész kiállítását láthattuk, műhelyébe pillanthattunk be vagy épp örömmel jelezzük a folyamatos megújulás tényeit. Nos, egyértelműen a második mellett dönthetünk, mert épp utolsó kiállítása, Tápai Nóra vallomása, lélekfeltáró szakmai teljesítménye, személyessége, érzelemgazdagsága azt mutatja és bizonyítja, hogy nem pótlék az, amit csinál, nem helyettesítése valaminek, ami majd esetleg egyszer újra elindul. Nem. Ezen a kiállításán azt tapasztaltuk, hogy ez az érzékeny művész, akinek fontosak utazásai, emlékei, természeti élményei és természetközelsége, aki figyel, gyűjti benyomásait, s aki vizuálisan folyamatosan jegyzetel, nos ez a művész megragadva és megtanulva a legújabb digitális technikákat, azok lehetőségeit – de mindvégig ragaszkodva ősi anyagok megkísértő hatásaihoz is – szuverén, önálló és személyes műegyüttest készített.

FELEDY BALÁZS *művészeti író*

(Tápai Nóra Vallomás című kiállítása. Újlipótvárosi Klub-Galéria, Budapest, 2004. január 7–23.]

Tápai Nóra: Genezis / Nóra Tápai: Genesis
[2005]
komputergrafika / computer graphics
[96x96 cm]

rt jegyébe

; megrendezik az egyes
harmadosztályúak, valai
ersenyeznek. Az első
; közel kétszáz indulóva
edig vasárnap Szegeden
három egyesület indul.
seny állása — az élcsoport-
a következő.
534 pont, 2. SZEAC 1864, 3.
Spartacus 291, 5. Szőregi
tiskola 203 pont.
4 pont. 2. Makói VSE 933, 3.
tiskola 288, 5. Szegedi 651 sz.
acus 254 pont.

=K=B=A=N=

Makói Vasas 0:0. H. MEDOSZ—Postás 4:0. Építők—Juta 2:1.

*

A Csongrád megyei kézilabda-bajnokság legújabb eredményei. Férfiak: Szegedi Honvéd—SZEAC 16:24. Szentesi Honvéd—Csanádpalota 27:13. H. Honvéd—UTC 32:21. Nők: Sz. Textilművek—Makói KTSK 3:4. Sz. Vörös Meteor—H. Textiles 3:4. Móravárosi Kinizsi—Mindszent 9:3. Dorozsma—SZEAC 2:17.

*

Tegnap megyék közötti válogatott ifjúsági labdarúgó-mérkőzés volt Szegeden, az országos bajnokságért: Csongrád megye—Békés megye 3:2 (2:1). SZEAC-stadion, 300 néző. Vezette: Hegyes (Kecskemét). A hazai csapat összeállítása: Gilicze (SZVSE) — Wéber (SZAK), Török (Sz. Építők), Németh (Kistelek) — Mojzes (UTC), Kiss (Kistelek) — Pusztai (Sz. Építőipari Tech.), Sonkó (Sz. Építők), Tóth (Szőreg), Kocsis (SZVSE), Zöldi (SZVSE). A második félidőben Kiss helyett Fássy (Csongrádi Petőfi) játszott. A győztes gól a befejezés előtt két perccel esett. Sonkó mesterhármast érte el, a vendégek góljait Schneider és Kuba szerezte.

*

Az ifjúságiak mérkőzése előtt játszották az országos serdülő-bajnokság egyik elődöntőjét, amelyen a SZEAC a Békéscsabai Előre ellen 12:0 (5:0) arányban nyert. Góllövő: Kozma 5, Szögi 3, Csorba 2, Pulya és Bóka. Mind a két tegnapi játék visszavágója Békéscsabán lesz.

VÁROSI-JÁRÁSI II. OSZTÁLYÚ LABDARÚGÓ-BAJNOKSÁG

A-csoport:

1. Bőrösök	3	15: 1	6
2. Szatymaz	3	15: 6	6
3. Vasútforg. Tech.	2	3: 1	4
4. Falemezgyár	3	9: 8	2
5. Kübekháza	2	4: 5	2
6. Algyő II.	3	5:12	2
7. Tápé II.	3	2: 7	—
8. MEDOSZ	3	4:11	—

B-csoport

1. Mórahalom	4	11: 6	6
2. Bordány	3	10: 5	4
3. Pusztamérges	3	5: 1	4
4. Ruzsa	4	7: 7	4
5. Forráskút	3	4: 5	2
6. Zákányszék	3	3:16	—

jobb felső sarokba (4:1).

Győzött az MTK Noviszádon

Az MTK labdarúgó-csapata szerdán Noviszádon 8000 néző előtt 2:1 (2:0) arányú győzelmet aratott a jugoszláv Vojvodina ellen.

Szovjetunió—Svédország 3:1 (1:0)

A Szovjetunió labdarúgó-válogatottja szerdán délután Moszkvában, a Luzsnyiki-stadionban százezer néző előtt 3:1 (1:0) arányban győzött a svédek elleni nemzetközi kupavisszavágón és így bejutott az NK elődöntőjébe.

Az Internazionale nyerte az Európa Kupát

Szerdán este a bécsi Práter-stadionban játszották le az Európa-szerte hatalmas érdeklődéssel várt Internazionale—Real Madrid Európa Kupa döntőt, amelyért a kilencedik kifrásban mérkőztek a kontinens bajnokcsapatait.

INTERNAZIONALE—REAL MADRID 3:1 (1:0)

Góllövők: Mazzola (2) és Milani, illetve Felo.

Ökölvívó-bajnokság Szegeden

A Belügyminisztérium országos ökölvívó egyéni- és csapatbajnokságát holnap, pénteken és szombaton Szegeden a Rókusi tornacsarnokban rendezik meg.

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei és Szeged városi bizottságának lapja.

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: dr. Lőkös Zoltán
Szerkesztőség:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-35, 30-03
Éjszakai telefon: 35-06
Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Kovács László
Kiadóhivatal:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. sz.
Telefon: 35-00, 31-10.
(Beküldött kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza.)
A lapot nyomja a Szegedi Nyomda Vállalat
Szeged, Kárász u. 9.

INDEX: 25 053

Terjesztik a Csongrád megyei postahivatalok. Előfizetési díj egy hónapra 12 Ft. Előfizethető bármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tápai Lajos

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 MÁJ 28

Búcsú Tápai Lajostól

Tegnap délután nagy részvéttel kísérték utolsó útjára Tápai Lajost, az ismert szegedi festőművészt. A Dugonics-temetőben a Magyar Képzőművészek Szövetsége dél-magyarországi szervezete és a szegedi képzőművész társadalom nevében Szelesi Zoltán művészettörténész búcsúzott az elhunyttól. Az alábbiakban a búcsúbeszédet közöljük.

Szeged, sajnos, ismét szegényebb lett egy gazdag munkásságú, érdemes festővel. Fél éven belül Tápai Lajos immár a második művészbarátunk, akit elvesztettünk. Úgy érezzük, kissé sok ez abból a fájdalomból, melyet egy-egy régi kollégánk ily egymást követően gyors távozásával el kell szenvednünk. Annál szomorúbb az ő váratlan halála, mert még a napokban is velünk együtt készült, hogy a Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállításra beküldhesse újabb alkotásait és méltóképpen képviselhesse ezen önmagát, mert tudta, hogy e tárlatnak nemcsak országos, hanem nemzetközi közönsége lesz.

Tápai Lajosra emlékezve, s tőle végső búcsút véve, a Tisza most zöldellő partján kell megállnunk. Mert itt volt az ő igazi világa. Nála hűségesebben egyetlen festő sem ragaszkodott e fényben tükröző csodálatos vízhez, pedig sokan vagyunk, akiket e folyó elbűvölt. Tápai Lajos is igaz szerelmese volt a Tiszának, s épp oly lankadatlan buzgalommal énekelte meg a hálót merítő halászok és az aranyban úszó csöndes naplementék felejthetetlen varázsát, mint amilyen kifogyhatatlanul sokszínű e Tömörkény és Móra tollát is megihlető táj sajátos lírájú arculata.

Hogy mit jelent a szülőföld szeretete, azt átérzetten és őszintén sugallják az ő képei. Mert ne higyje azt senki, hogy bármely itt megforduló művész képes oly mélyen feltárni a tiszai táj lelkét, karakterét, mint aki itt él benne, s évtizedeken át naponta figyeli apró változásait, meg-megújuló szépségeit, mígnem végül ő maga is azonosul a magyar alföldnek ezzel a számunkra annyira kedvessé vált vidékével. A festő, aki tekintetével simogatóan követte a vízpart kanyargását, az ártéri fák lombjait, s a vesztegelő halászladikokat, nem gyönyörködhet már mindezekben. De mi továbbra is gyönyörködhetünk azokban a bensőséges képekben, melyeken Tápai Lajos megörökítette számunkra a tiszai életnek oly tipikus hangulatait, melyet csak az ő tehetsége, átélőereje, s e helyhez való fiúi vonzalma tudott a maga tömény valóságában felfogni.

Tápai Lajos mindenét arra szánta, hogy közelébe jusson az ember és természet ősi kapcsolatát legjobban kifejező halászélet megismeréséhez. Talán semmi sem szimbolizálja jobban kettejük viszonyát, mint az a háló, melynek egyik végét az emberi kéz akaratos szorossággal tartja, a másikat pedig a nagy elem, a víz nyeli el. Cserzi Mihálytól Hemingway-ig, az írók is a halásszal érzékeltették leghűbben az élelmét megszerző, a természettel küzdő ember fogalmát. S ha már a kétkezi munkásokról szólunk, említsük meg, hogy Tápai Lajos számára nem kellett, hogy a művészetet irányító szervek »Dolgozó emberek között« címmel pályázatot írjanak ki. A festők, szobrászok többségét jóllehet serkenteni kell a munkásélet ábrázolására. Megörökítette ő a dolgozó embereket hivatalos biztatás nélkül is. Régebben a Műcsarnok országos kiállításain az izzadva talicskázó kubikosokat, agrárproletárokat; mostanság pedig a Szegedi Nyári Tárlatokon a vasat formáló üzemi kovácsokat, akik egy boldogabb társadalom felépítésének érdekében keményen küzdenek meg az anyaggal.

A nem várt halál rosszabbkor nem ragadhatta volna el őt, mint most, amikor lelkesen azon fáradozott, hogy — biztatásunkra — oly sok év után, alkotásaiból gyűjteményes kiállítást rendezzen. Fájdalom, de ezt az óhaját, mint utolsó kívánságát, nekünk kell teljesítenünk. Meg kell rendeznünk mielőbb Tápai Lajos életművét méltóan tükröző hagyatéki tárlatát, hogy még inkább és mind többen, a hazai szakterületen és a közönség soraiban meggyőződhessünk arról, milyen jelentékeny festő volt ő Szeged képzőművészetében.

„Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára"...

Írta: Pataki József

csináljak a nagy fizetésemmel.

A tárcám után nyúltam.

— Kérem szépen — szólaltam meg szerényen. — Én csak növendék vagyok a színiakadémián és csak két koronám van. De az egyiket szívesen odaadom.

— Hálásan köszönöm! — mondta a vén ripacs és a pénzt zsebrevágva tovább ment.

— Na — gondoltam magamban —, ezzel sem találkozom többet. Olyan társulathoz én nem kerülhetek, ahol ilyen vén ripacsok vannak!

Csalódtam. Ahogy Nagykanizsára érkezésem után a színházhoz mentem, kit láttam ott először?... Az én borvirágos orrú öreg ripacsomat!

Velemszületett jó érzékem azt diktálta, hogy itt most legildomosabb lesz az ismeretlent játszani. Odaléptem hát a vén ripacshoz és bemutatkoztam neki.

— Oh kérem! — mosolygott a vén tekergő. — Hiszen mi már találkoztunk!

— Hol?... Mikor?... — játszottam a tudatlant.

— Hol?... Hát a Nemzeti Színház előtt!... Mikor?... Hát a tavasszal, amikor egy koronát tetszett nekem adni!!

Ezzel bizalmasan karonvett és félrevont:

— Mondja kérem, nem tudna most is egy koronát adni?

Sok bajom volt ezzel a vén tekergővel! [illegible] Ha csak szerét ejtment Budapestre!

Erre persze még nagyobbat nevettem!

Egészen züllött egzisztencia volt ez a vén ripacs, az életben éppen úgy, mint a színpadon.

Egyszer holtrészegen jött az előadásra. Ma is csodálom, hogy a színpadra engedték.

— A direktor gazember!... Gazember a direktor! — variálta a maga mondatát a szerepe helyett.

Alig tudtuk a színpadról valahogy kituszkolni!

Jaj Istenem! De sokszor kellett pirulnom ezek miatt a züllött ripacsok miatt!

*

Mindjárt az első napokban feltűnt nekem, hogy előadás után a színészek nem mennek haza, hanem a pénztár körül csoportosulnak.

Eleinte nem érdekelt a dolog, de később mégis csak megkérdeztem, hogy mire várakoznak.

— Úgy látszik, — röhögött az egyik ripacs, — a színiakadémián nem tanították, hogy mi az a „meidlingi"!

— De — mondom — igenis tanították. Bercsényi tanár úr elmondta nekünk, hogy Meidling-ben egyszer a színigazgató nem tudott gázsit fizetni. A bevételt tehát — levonva belőle az őt megillető részt — minden előadás után kiosztotta a színészei között. Ezt nevezik azóta a színészek

— Eddig mindössze három karzati jegy kelt el. Nincs közönség!

Ez közvetlenül a karácsonyi ünnepek előtt történt, amikor mindenütt kevés ember szokott színházba járni. Kell a pénz a sok karácsonyi ajándékra.

Hát bizony azon az estén elmaradt az előadás... De elmaradt a meidlingi is!... Lehetett koplalni!

Háromnapi kényszerű böjttel vártuk mi abban az évben a Megváltó születését.

A harmadik napon igen nyomott hangulatban daráltuk le a próbát. Nem csoda. Üres volt a gyomrunk...

A próba végeztével Rákos János kollegám csatlakozott hozzám.

Ahogy így együtt haladunk, egyszer megszólalt:

— Te Jóska! Őzcombot kaptunk egy erdész rokonunktól. Ma az lesz az ebéd! Tudom, szereted a vadat. Ma nálunk ebédelsz.

Hiába szabadkoztam. Karon ragadott és vitt erővel.

— A feleségem azt mondta, hogy ne menjek haza nélküled!

Ez a Rákos János egyenes, nyíltszívű, becsületes fiú volt. Hamar megszerettük egymást. Jó barátok lettünk.

Kissé restelkedve léptem a szobájukba.

— Istenem! Hiszen ők is szűkösen élnek — gondoltam magamban. — Nem kellett volna a meghívásukat elfogadni!

Terített asztal várt bennünket három tányérral. S az asszony mindjárt hozta is a leveses tálat.

Bableves volt. Még pedig kitűnő. Mindegyikünk háromszor mert belőle... Kiürítettük a tálat — jobb időre!

A leves után az én kedves János barátom cigarettával kínál... Látnivaló, hogy az ebédnek vége.

Rágyujtunk... Füstölünk... De a füstön át is látom, hogy Jánosnak könnyes a szeme...

— Váljék egészségedre a mi szegényes ebédünk! — mondta alig hallhatóan...

— A szívedbe látok János — gondoltam magamban. — Az őz csak csalétek volt, hogy táplálékodat megoszthasd az éhezővel!

János régen meghalt, de az ő szegényes ebédjét nem felejtem el soha.

Szegényes ebéd?... Azóta részt vettem dús lakomákon, de úgy érzem, hogy olyan gazdagon nem vendégelt meg soha senki, mint ő!

6-ik kiadás!

vitéz Görgey Vince

Hajrá páncélosok!

Előkészítés előtt a német és bolgár kiadás

Coldwellt? Ki beszélt önnek a Kék Bárról?
itkárnő.
titkárnő, megint a titkárnő! — kiáltotta
ató hangon. — Hogy az ördög vinné el
alan libát! Bret, mégis csak van köztetek
egállj, azonnal állítsd meg a kocsit, ki
llni! Hülyék vagytok, semmi közöm hozzá-

nem szállhatsz ki — mondta Coldwell. —
szed, hiszen szóhoz sem engeded jutni

szállok! — kiáltotta Myrna.
ve, fogd le — mondta Coldwell — tanács-
gy. kicsit. Hajlandó vagy értelmesen visel-
Clive elenged?
en — suttogta Myrna lélekzete fogytán.
ngedd el, Clive. Meg kell fontolnunk, mit
most. — Bret hátrafordult és ránézett
akit éppen megvilágított egy utcai lámpa.
szed, hogy visszamehetsz a lakásodba? A
ismeri a címedet?
enki — felelte Myrna. Hirtelen elnevette
. Azt hiszed, gyerek vagyok? Az én címe-
nagyon régi, jóismerősök tudják. Vigyél
rk Avenuere.
well habozott.
Nem tudom, Myrna, vállalhatom-e a felelős-

állalhatod, csak egyet kell megígérned.
well érezte, hogy arcába szökik a vér.
li volna az?
gyelőre nem fogsz cikket írni kábítószerek-
lentette ki Myrna elszántan.
well bólintott.
ó, megígérem, de természetesen csak vissza-

szavadat adtad — állapította meg Myrna.
gen — hagyta rá Coldwell —, engedményeket
em, miután ilyen nehéz helyzetbe kerültél.
sd el, hogy csak visszavonásig áll fenn az
ötelességemnek tartom, hogy mindennel
k, ha egyszer amúgy igazában hozzáfogok
hoz.

(Folytatjuk)

Tömörkény szobra előtt

Irta: Dallos Sándor

Néhány napja egy új szobor áll a szegedi Tisza-parton.

Tömörkény Istváné.

Nem nagy szobor, inkább kicsinek mondható, pontosan kifejezve: akkora, amekkorára egy vidéki irodalmi kör s egy csoport lelkes ember adományaiból futotta.

Állíthatta volna az állam is, az ország, akkor bizonyára nagyobb volna. De csak a Dugonics Társaság s Szeged városa állította, hát csak ekkora lett.

Egy szép kis szobor, nem mondom. Olyan tipikusan magyar szobor, amilyen például Ady Endrének még ma sincs sehol, tudtommal legalább. Ez meg mégis megvan, áll; hirdeti egy szelem emlékét, hála a Dugonics Társaságnak s ennek a külsőre csöndes Szegednek, amelyben azonban a csönd alatt buzgó és szép lélek munkál. Annak kell munkálnia.

Ezeket gondolom, míg — véletlen látogató — Tömörkény szobrát nézegetem s melléje, hogy bizony joggal állhatna ez a szobor az Egyetem-tér Velencét mimelő árkádjai alatt, a szegedi Pantheonban is. De aztán érzem, hogy a bizottság jól döntött, a szobor itt van a legillőbb és legméltóbb helyen. Itt, mert itt szabad, mezei madarak hada csivitel körülötte, eleven fák tartanak föléje szagos baldachint s nézi a Tisza. A Tisza, ez a szép, lágyvizű folyó, amely annyi mesét sugdosott a homok nyűgölődő népéről annak, akitől s szobor emberi arca vétetett.

Tömörkénynek.

Csak állok a szobor előtt, nézek fel rá — mert embernél jóval magasabb — nézek vele szembe s a csöndbe, míg lent fut a Tisza s megcsillámló fényei a szobor-Tömörkény arcán játszadoznak, kiszámítom, hogyha élne, most volna 77 éves. Igen. 1866-ban született, ha jól tudom, hát éppen 77 éves volna. Nem is olyan nagy kor, még szépen dolgozhatna is, hisz nem egy friss egészségű 77 éves embert ismerek. De ő meghalt még az első világháború alatt, ha jól emlékszem, 1917-ben. Mennyi idős is volt akkor? Kiszámítom: 48 éves. Szinte megijedek ettől: milyen fiatalon! Eszerint nekem még hat évem volna hátra: 42 éves vagyok.

Megpróbálom emlékezetembe idézni miféle baj is vitte el? Szíve, tüdeje? De nem tudom, milyen betegségben halt meg, kiment a fejemből.

Egyáltalán arra jövök rá, állván itt a szobra előtt, hogy elég ritkán fordul meg az agyamban Tömörkény egy idő óta, holott hajdanában nagyon szerettem, most is szeretem és csaknem minden könyvét elolvastam.

Nézek a szemébe s a műveit idézgetem. Valahogy rémlik, hogy tizenöt kötet maradt utána, én valami tizenkettőt olvastam is, de például időrendi egymásutánba már képtelen vagyok összeállítani őket. Az „Egyszerű emberek" maradt meg bennem legjobban s mintha 1913-ban vagy 1914-ben jelent volna meg ez a könyve, de nem tudom biztosan. Mik is vannak benne? Elég sok tényszerű emlékem maradt ebből a könyvéből, a „Népek az ország használatában"-ból is, a „Förgeteg János"-ból is egy-kettő, de a többiből alig valami. A többiből jóformán csak ízek maradtak, egy író és egy nép jellemi, lelki zamata, valami sajátos — népi vagy tömörkényes? — hangzat. Negyedoldalból akár ezer mű közül is megismerném, melyik Tömörkény írása: általában ennyi maradt, holott, mondom, legalább tizenkét kötetét olvastam.

Hogy lehet ez?

Erőlködöm, hogy visszaemlékezem a történeteire, de alig-alig sikerül. Leginkább csak köteteinek címei bukkannak fel emlékezetemben. Sajátságos, száraz, szinte homok-ízű címei voltak. „Homokos világ", „Vízen járók, kétkézi munkások", „Bazsarózsák", „Ne engedjük a madarat"... Mik még? Igen: „Gerendás szobákból", de ezt a kötetét nemrég láttam új kiadásban egy pesti könyvkirakatban. És összeszámolom: nyolc és nem megy tovább. Még címre se tudok többre visszaemlékezni; a tizenöt közül hét hiányzik.

Csodálkozom: így elmosta bennem Tömörkényt, Tömörkény írói tényeit az idő?

Most az villan fel bennem: az idő vagy az utána jövő írók?

Ki jön utána?

Móricz, Móra és a maiak: A mai „fiatalok", mint mondani szokás.

Bizonyos, hogy az írók mosták el bennem ennyire csak ízekké, csak sajátos zamatú hangzatokká Tömörkényt, nem az idő. Az írók, akik tovább léptek, akik — kegyetlenség egy kegyeletes szobor előtt? — nagyobbak voltak, nagyobb boltozatuk, szervesebb, határozottabb, célt látóbb és akaróbb erők, keményebb és átfogóbb izomzatok. Nagyobb művészek is? Bizonyára Lehetetlen például, hogy Móriczot, Móricz — hogy mondjam? — írói tényeit valaha is kimossa vagy akár csak ízekké és hangzatokká mossa valaha is bennem bármily nemrémlően hosszú idő vagy bárki új író, ha akár világraszóló lángész is, orkán erejű alkotó.

Hát ezek: Móricz például — nézem a szobrot s vallok neki — kétségtelenül nagyobbak voltak s nagyobbak ez élők is, akiknek alkotásai kitörölhetetlen emlékezet maradnak halálomig bennem, de...

Nos?

Nézem a szerény szobrot itt a szegedi Tisza-parton, a szemébe nézek...

...az is bizonyos, hogyha jól meggondolom a dolgot, egyiküket se, az egész Móriczból mindmáig ívelő alkotósort nem tudom elképzelni Tömörkény nélkül. Többek voltak, írónak, művésznek egyaránt többek s nagyobbak, mint Tömörkény, de az alapokat, a látás igaz alapjait ő fektette le. Nyersen, néha dadogva, sok szempontból hiányosan, de a nép, a népünk nála, az ő írásaiban villant fel először azzal az arcával, amelyben már ott volt az igazság is, a való, az az igazság és az a való, amelyből — emberi életek hivatott munkája és erőfeszítése, gyakran tragikuma árán — az irodalmi ma — immár igaz, megtörhetetlen és lehazudhatatlan — kicsirázott és kilombosodott.

Ezt érzem a Szeged s a Dugonics Társaság Tömörkény-szobra előtt, ezt a rangot tudom lélekből adni ennek az immár huszonhat éve halott írónak, de mindmáig élő és ható szellemnek. S nem kicsi rang ez. Népünk első, nagy, lelki térképésze ő, aki, akárhogy vesszük is, mégis csak az úttörés nehéz munkáját végezte el. A lényegig nyúlt, mégha rendszertelenül, gyakorta adomázva s meglehet, talán öntudatlanul is.

S ez az, amiért országos szobrot érdemelt volna itt a Tiszaparton Tömörkény, nemcsak az irodalom, hanem az egész magyarság parányi hálájaként.

Miaó hölgy a magas hegyen (kínai batik).
Fotó: Révész Róbert

Deák Botond

Pontosan veled

És akkor mikor lehajoltál hozzám az ajakrúzs nélküli ajkaddal és lábfejed a homokban elveszett akkor az arcodon rajta volt a tenger közelsége kéksége Szembogarad szomorún csókolta az enyémet és az volt benne hogy elmegyünk innen nemsokára nem ilyenek leszünk már és soha nem csókol szemünk ennyire

És akkor mikor egymás mellett feküdtünk az ágyban nagyon közel a másikhoz akkor puhán éreztelek és te is puhán éreztél engem Aztán reggelre se szó se beszéd elbújtunk egymástól mert a reggel már olyan volt hogy mindketten betegségként éltük meg Azért egymásra ismertünk és mikor õszszeért a kezünk azt mondtad mennyi idõnk van vissza még

És akkor mikor elnéztem a fejed fölött és néztem a tengert tiszta erõből akkor volt ott egy olyan pillanat mikor észrevétlenné váltál Én pedig majdnem mondtam valamit ami csak annyi lett volna hogy legyen ez a világ egy kicsit más Változzon meg azonnal valami más pedig legyen mégjobban olyan hogy mi is tûrhetõek legyünk végre

És akkor mikor az Atlanti-óceán partján méláztunk a sok baszk között akkor végighullámzott a strandon egy repülõ árnyéka és már ettõl volt egy jó napunk Aztán éjszakára teljesen egyedül maradtunk a parton csak a hullámoknak maradt olyan világvége robaja Gyönyörûeket beszéltünk itt és félelmetes álmaink voltak

És akkor mikor mikor hiába vártunk egy pékre két napig egy híd lábánál de eszünkbe sem jutott átmenni a másik oldalra Akkor aztán átvittek bennünket mégis és láttunk egy várat amit benõtt mindenhol a fû már a kikötõt a kaszárnyát a kunyhókat s élt ott egy szerelmes nõ aki olyan volt mint te Tengerszagú és fehér a sótól

És akkor mikor gyenge voltam és csak a szívem dobogott úgy ahogy szokott akkor egy pillanatra megálltam a földúton azon ahol kigyót is láttunk egyszer és onnan visszanéztem a házunk felé és nagyon jó volt hogy tudtam arra vagy csak éppen nem láthatlak Nahát ez volt az a pillanat mikor rájöttem téged józanul lehet igazán szeretni csak józanul

És akkor mikor lefeküdtünk a magunk kis zsombékjára a lehetõ legközelebb egymáshoz akkor a szabadság gyöngéd pókjai körbetapogattak bennünket és összefontak téged velem Aztán ott volt egy csomó bárány velünk, meg a jézuska is mint agyonpiszkolódott csecsemõ És ez mind ott volt nekünk mint a földtõl elrugaszkodott madaraknak hogy le ne zuhanjanak

Szincsok György

A kor-szerűtlen költészet dicsérete

Amikor Csurka István önként feltárta ügynök múltját, írtam egy jegyzetet arról, milyen lélek kell ahhoz, hogy valaki ilyen múlttal hirdesse nemzetmentő programját. Főszerkesztőm soraimon átfutva megjegyezte, hogy nem vagyok valami elnéző ezzel a Csurkával szemben, egyben átnyújtotta saját jegyzetét a témáról. Noha főnököm a legcsekélyebb mértékben sem számított a vátesz-tudatú drámaíró-költő-politikus hívének, soraiból nagy megértés sugárzott. Végül megegyeztünk abban, hogy egyik írást sem közöljük le, amit reális kompromisszumnak tartottam.

Amikor azonban kezembe került a fiatal magyar költők 1964-ben kiadott antológiája, ismét nagy kísértést éreztem, hogy megfricskázzam néhány színeváltozó poéta orrát. Mielőtt hozzáláttam volna írásomhoz, felvetődött bennem az a gondolat, hogy egyszer majd nekünk, a mi generációnknak is el kell számolnia fiatalkori írásaival. Azok a költők, akik az egykori antológiában szerepeltek, valószínűleg nem meditáltak sokat azon, miként vállalhatják műveiket évtizedek múltán. A hatvanas évek elején valóban úgy tűnt, hogy megállt az idő, ahogy azt a kötet előszava is sugallja: „Az antológia célja az, hogy a szocialista Magyarország épülésével egy időben kialakuló lírának arcát mutassa be egészen napjainkig haladva, és felsorakoztassa legifjabb költőink közül azokat, akik már legalább egy verskötetet letettek a magyar irodalom asztalára". Nem is sejthette Baranyi Ferenc, Csoóri Sándor, Juhász Ferenc és az akkor fiatal költők, hogy mennyit változik a világ, és ők maguk is.

A felelősség kérdése úgy vetődik fel, hogy ezek az emberek a társadalmi változások hatására változtatták-e meg nézeteiket, mintegy kullogva az események után, vagy belső emberi fejlődés következménye nézeteik megváltozása. Az érintettek bizonyára ez utóbbi nézetet vallják, hiszen ellenkező esetben egyetlen szavuknak sem lehetne hitelt adni. A kérdés számunkra, fiatalok számára pedig mégis az marad, odadörgölhetjük-e a hajdani fiatalok orra alá egykori förmedvényeiket? Elnézőknek vagy megértőknek kell-e lennünk azokkal, akik egyszer már morális csődöt mondtak?

Azt hiszem, nem túlzok, ha azt állítom, az egész magyar társadalom ezzel a problémával foglalkozik az élet különböző szintjein. Maradjunk a költészetnél: sírni és nevetni is lehet azon, hogy egy rendszer kikényszeríthette egykor a költőkből, hogy olyan sorokat vessenek papírra, mint például az alábbiak:

„Húgom halad a járdán, siet
az egyetemre,
mintha tizennyolc évnyi
múltjáról menekedne,
neonfényt hoz a szél, és
ijedt szemébe fújja,
fényes szelekbe térül
Baranyi Jutka útja,
befogadja a város, mint
óceán a csermelyt."

Sírjunk vagy nevessünk, esetleg biccentsünk, hogy így volt ez rendjén annak idején? Számunkra legalább a választás lehetősége adott, de azok, akik véghezvitték akkori cselekedeteiket, saját lelkiismeretük kiszolgáltatottjai. Van, aki eltűnt azóta a közéletből és az irodalomból is, mások erényt kovácsoltak hibáikból is.

Forgatom az antológia lapjait, mely a Diákkönyvtár sorozatban jelent meg, Moliere, Balzac, Arany János, Zrinyi Miklós művei mellett. Mi akkor születtünk, amikor megjelent ez a gyűjtemény, de szerencsére soha nem kérték számon az iskolában e versek ismeretét. Nem kellett már a költőknek sem ilyen „posztfuturista" művekkel befutniuk ahhoz, hogy megjelenjen egy kötetük. Nem nyomtak már annyira föntről, ők sem hajlottak úgy. Épp ezért érzem azt, hogy nagy a felelőssége az antológia szerzőinek, hiszen szemmel láthatóan meghatározta e generáció viselkedését a politikai viszonyok alakulása.

Egy régi dilemma fogalmazódik újra bennünk, amiről már az egyetem évei alatt sokat beszélgettünk. Létezik-e politikai költészet, egyáltalán van-e létjogosultsága társadalmi kérdéseknek a lírában? Az egykori poétikák meg sem említik ezt a tematikát, bár az ajánlások uralkodókhoz, főrangú nemesekhez azt bizonyítják, nem függetleníthették régebben sem magukat teljesen a hatalomtól azok, akik meg akartak élni művészetükből. Tudomást vettek a napi eseményekről, úgy is mondhatjuk: a realitások talaján éltek. Mégis úgy gondolom, semmi mentsége nincs azoknak, akik kiszolgálták az egykori államapparátust, de bűnük csak fokozódik, ha ennek a hatalomnak az utódát is hasonló módon szolgálják.

A kor-szerűtlen költők egy sosem volt, és soha létre nem jövő hatalmat szolgálnak. Kortárs irodalmunk talán legnagyobb prózaírója, Mészöly Miklós a következő mondatba sűrítette mondandóját a hatalom és művészet kapcsolatáról: „Nem lehet olyan kormány Magyarországon, melyet én szeretni fogok." A kor-szerűtlen eszmény mindig előremutatóbb volt, mint a poéta-titánok modernsége, mivel tudták azt, a politika múlandóbb a költészetnél. Ők valóban a jövőre gondoltak, a jövő szocializmusát betűvárakból építő költők viszont a jelennek éltek, ahogy sokan most is közülük.

Baka István

Egy csepp méz

„Azkik az testi gyönörösségeket kévánják, és az ű lelköket éhhel hagyják meghalnia, ezök hasonlatosak az egy embörhöz, ki mikoron futna az unikornis vad előtt, hogy ütűle meg ne marattatnék, egy nagy verömbe el-béesék..."
(A verembe esett ember. Kazinczy-kódex)

Üzőbe vett az unikornis engem
Erdőn-mezőn át kergetett szünetlen
Dugóhúzó-csavarodású nyársat
Szegzett reám ha feldöf rá kiránthat
Mint parafát palackjából e létnek
Sötétség bora önti el a rétet
Futtam előle hát lélekszakadva
Halálom forrón fújtatott nyakamba
Futtam előle rogyadozó térddel
Már botladoztam s még mindig nem ért el
Játszott velem ha torpantam lihegve
Odébb szökött s a friss füvet legelte
Majd egy bökéssel új parancsot adva
Lökött tovább iszonyba kárhozatba
S a tarkómat perzselte már a vesztem
Midőn sötétlő nagy verembe estem
Bokrocska nőtt a szélin abba végül
Beléakadtam s hittem a veszélytől
Megmenekedtem ám a gyökerére
Pillantva láttam egy fehér egérke
S egy fekete rágcsálja váltogatva
Míg vélem együtt végleg elszakadna
Markoltam ágát megvetvén a lábam
Két likban ám onnan kicsúszni láttam
Négy mérges kígyót mardosásra készen
S még rettentőbb lesett reám a mélyben
A gödör fenekén egy rusnya sárkány
Lángot lövellő száját nagyra tátván
Azt várta csak hogy hullanék elébe
Lennék a förtelem kövér ebéde
Reményem vesztve néztem a magosba
A mennyet elrekesztő sűrű lombra
S ím legfelül a bokor tetejéről
Egy cseppnyi méz alápottyanni készült
Egyetlenegy parányi csöpp de menten
Minden szorongatásom elfeledtem
Hogy fent halál alant pedig pokol vár
Hogy kígyók mérges nyála oltja oltár-
Tüzét szívemnek hogy mily gyönge szálon
Függ életem az elrendelt halálon
Hogy nappal éj bevégezvén a munka
Nemlét-egérlikába visszabújna
Hogy születésemtől tartó esésem
Mind gyorsulóbb végső szakához értem
Mindent feledtem és csak arra vágyom
Hogy az a csepp amely a messzi ágon
Csimpaszkodik elváljon tőle végre
S hulljék kinyújtott nyelvemnek hegyére
Nem kérek mást Uram csupán a jussom
Bár lelkem égő kárhozatra jusson
Hadd ízeljem utolszor azt a mézet
A múló édes evilági létet
Egy csöppbe pillanatba sűrűsödve
Aztán taszíts a legmélyebb gödörbe

Gustav Klimt: Beethoven – fríz

Hibasarok

Az elmúlt heti Jambus oldalba – szándékunk ellenére – látszólag láthatatlan hiba csúszott. Ugyanis az ott szereplő kép alól lemaradt a szerző neve, és a kompozíció címe, ami a következő: Beliczai Mária: Hallgatok,

Figyelek, Félek. A fotóreprodukciót Dömötör Mihály készítette. Elnézést kérünk a szerzőktől, az olvasóktól.

Podmaniczky Szilárd

TÁPAI Antal szobra

Stefánia

TÁRSASÁG • KULTÚRA • IFJÚSÁG • BÛNÜGY • SPORT

HORTHY MIKLÓS NEVE ÉS SZEGED összekapcsolódott a magyar történelemmel. Az elmúlt évtizedekben nem véletlenül volt történelmi tabu Szeged két háború közötti históriája. Horthy Miklós kormányzóként ide táncoltatta fehér paripáját, a Hősök kapujának freskóján meg is örökítette a jelenetet Aba Novák Vilmos, amit aztán a megerősödő kommunisták sürgősen levakoltak. A kormányzó tette le a szegedi egyetemek alapkövét, s ő avatta föl a már említett Hősök kapuját. Liebmann Béla fotográfiája is ezen az ünnepi aktuson készült, éppen akkor, amikor vitéz nagybányai Horthy Miklós koszorúzni indult a frissiben avatott első világháborús faliképet.

Horthy admirális

Mást vártunk. Politikai drámát, háborús sorsok feszültségét, patetikus felidézést. Horthy admirális, mármint a magyar és az osztrák televízió dokumentumfilmje pedig *könnyedén átlépett a magyar közéletben és a határokon túl uralkodó Horthy-stresszen.* Leültünk egy dokumentumfilm elé, melynek főszereplője a szomszédos országokban a kommunista propagandától örökölt fasiszta jelzőt viseli ma is, itthon pedig minimum sokféle megítéléssel bír. Vártuk, hogy a stresszt okozó elfojtott politikai indulat a film melyik sarkalatos pontján talál utat a felszínre. A magyar politikai közhangulat minden gyanakvásával figyeltük, hogy a kormányzó újratemetése előestéin mi lesz az alaphang. Ezzel szemben a televízió dokumentumfilmje két kellemes ismeretterjesztő történelem-estet nyújtott, és minden esélye megvan rá, hogy a harmadikon se adjon napi politikai kapaszkodót az arra vágyóknak, vagy az arra gyanakvóaknak.

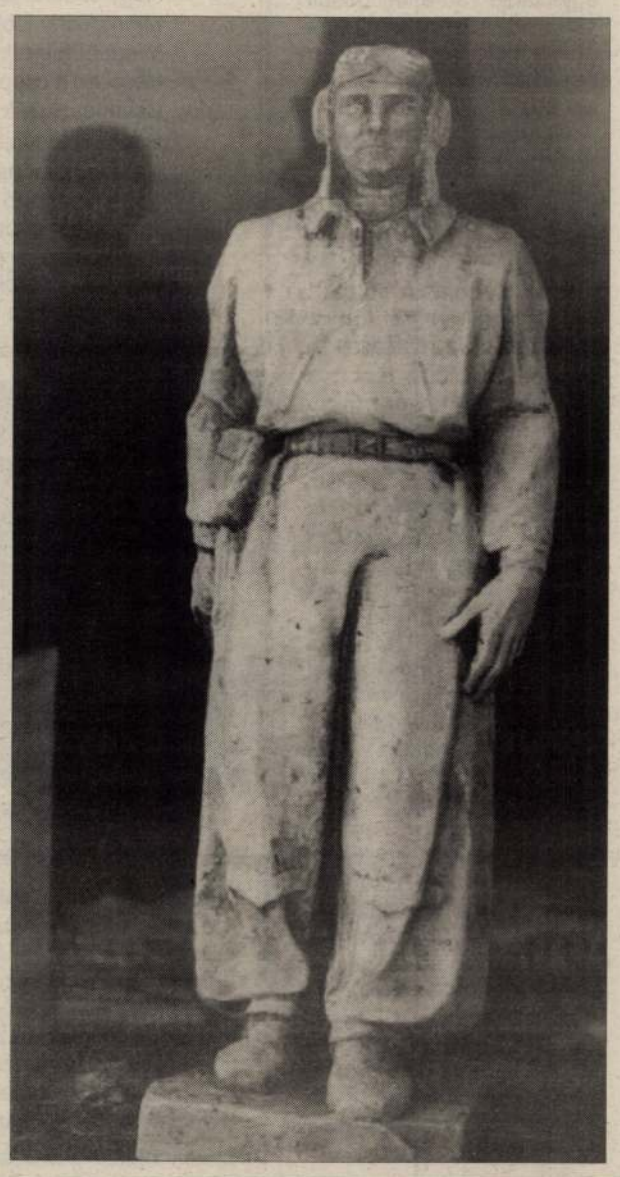
A kormányzó drámai időszakokban gazdag élete a televízió jóvoltából sokak számára most lett múlt igazán, s ha valamiért, ezért megérte bemutatni ezt a szakmailag is igényes filmet. Valljuk meg, megnyugtató volt látni, hogy a szerkesztők az életútra koncentráltak és hiányoztak mind a nosztalgikus, mind a skolasztikusan elmarasztaló felhangok, amelyektől az első rész monarchiabeli romantikája után még féltettük a filmet.

A nemcsak ismeretterjesztő korrajzra vágyó néző persze élhet a váddal, hogy Horthy Miklós életében a történések sokkal drámaibbak voltak, mint ahogy azokat a dokumentumfilm előadta, és, hogy – Hitlerhez írt leveleiben! – a magyar kormányzó sem használt szalonképesebb kifejezéseket szomszédainkról, mint ahogy azok Magyarországot kezelték. Élhet a váddal, hogy ezen a két estén a képernyőn keresztül nem éltük át újra a tragédiákat, nem fakadt könnyekre senki a Magyarországot ért igazságtalanságok miatt. Akik viszont tudják, hogy Európa szemében a huszadik században nincsenek magyar háborús hősök, megnyugodva engedték tovaszállni a Horthy-stresszt és engedték át magukat a történelmi érdekességeknek. Ilyen volt a Hitlerrel való első találkozás valamivel részletesebb felidézése, vagy a restaurációs kísérletek visszautasítása, illetve leverése. A revizionista politika fölötti ítélet helyett érdekesebb volt *Habsburg Ottó* szokásosnál kissé mintha indulatosabb hangját hallani, amint IV. Károly és Horthy kapcsolatáról beszél: olyan érintett hangját, *akiről már biztosan tudjuk, hogy reálpolitikusként zökken ki szerepéből.*

Nemcsak az újratemetés okán, nemcsak Horthy megítélése kapcsán, még sok ideig szükségünk lesz arra, hogy reálpolitikusokat láthassunk kizökkenni.

A kormányzó pedig – magyar földben – nyugodjék békében!

Panek József

Tápai Antal Horthy István-szobra

Lapunk szerdai számában közöltük dr. Máriaföldy Márton írását arról, hogy Horthy István 1942. augusztus 20-án történt tragikus halála után a MÁV Szegedi Igazgatósága elhatározta, szobrot készíttet róla. A feladattal Tápai Antalt, a már országszerte ismert szegedi szobrászt bízták meg. Azt a művészt, aki már akkor kiérdemelete a Szeged kalapácsos krónikása címet. A cikk szerzője úgy tudta, hogy a szobortervek eltűntek az évtizedek viharaiban. Utólag jutott szerkesztőségünk tudomására, hogy a Horthy Istvánról készített szobor gipszmodellje a család birtokában van. Az értesítést a művész lányának, dr. Tápai Teklának köszönthetjük. A fotót Révész Róbert készítette.

Ellenállás a Vérmezőn

(Budapesti tudósítónktól.)

Olykor trópusira váltott az eső tegnap este 6 óra után, amikor a *Demokratikus Charta demonstrációját* tartotta Budapesten, a Déli pályudvar mögött, a Vérmezőn. A tudósító emlékeiben legtovább a hős öregaszszony fog élni. Már javában tartott a műsor, amikor néhány szkinhed bekopaszkodott a színpad elé, hogy egy kis *mini ellentüntetést zavarjon le.* A tömeg fölháborodott, néhányan körülvették őket, majd egy 60 kilós, körülbelül 170 centis öregasszony csekély méretű színházi retiküljével másodpercek alatt elkergette őket. Mit akarnak ezek itt – kiabálta. Igaz, hogy utána sírva fakadt.

A Charta demonstrációját *Farkasházy Tivadar* nyitotta meg, sok poénnal telitűzdelt beszéde arról szólt, hogy vitéz nagybányai Horthy Miklós történelmi szerepét értékelő tévészereplésre csak az egyik oldal történésze kapott lehetőséget. *Antall József,* aki egyébként, hogy Farkasházyt idézzük, az ország miniszterelnöke, *„úgy látszik, másik miniszterelnököt nem tudott felhajtani a televízió".* Farkasházy után a ma már közszerepléseiről is ismert, kitűnő író, *Mészöly Miklós* mondta el, hogy Horthynak természetesen joga van itthoni földben nyugodni, de ez nem jelenti azt, hogy követni kell a Horthy-korszak hagyományait. A korszak egyébként, és benne Horthy szerepe, máig sincs megfelelően értékelve, s ahelyett, hogy az aktuálpolitikában használnák fel Horthy Miklóst, inkább történelmi tevékenységét kellene minősíteni, tudományosan. Ezután nagyon színvonalas irodalmi műsor következett, amiben többek között fellépett *Haumann Péter, Csengeri Adreienn,* mindnyájunk kedvence, *Szvorák Katalin* és töröksípozott *Koltay Gergely.* Verset mondtak *Erdélyi Józseftől, Sinka Istvántól,* idézetet hallottunk *Németh László* 1943-as szárszói beszédéből, abból a bírósági beszédből, amellyel a harmincas években *Kovács Imre* író védte magát a korszak bírósága előtt, fölolvasták *Bibó Istvánnak* azokat a sorait, amelyben arról írt, hogy a németek megszállták az országot, s hogy Horthy valójában törvényes keretek között adta át a hatalmat a nyilasoknak, ízelítőt kaphattunk *Orsós Ferenc* antropológus antiszemita irományaiból... Elhangzott a híres Juli néni libája is, amely a vészkorszak idején megjelent újságcikk volt, s arról beszélt, hogy Juli néni hizlalja csak ezt a magyar madarat, melynek csőre piros, tolla fehér és zöld fűben áll, de a magyaroknak hizlalja, ne a zsidóknak.

Az irodalmi műsor azt bizonyította, hogy az az irodalom, amit a huszas–harmincas évekből és a háború idejéből számon tartunk, rangosnak értékelünk, és máig nemzeti értéknek tekintünk, a Horhty-korszakot egészében elutasította. Olykor megszólalt *Bartók Béla* muzsikája is, és ne feledkezzünk meg arról sem, hogy – amint azt a közelmúltban megjelent emlékirataiban olvashattuk – Horthy Miklós nem tartotta túlságosan jó zeneszerzőnek Bartók Bélát.

A színpadon az esernyők alatt ott álldogált *Jancsó Miklós,* a politikusnak készülő hírlapíró, *Hegyi Gyula* és sok más kitűnő értelmiségi. Búcsúztatót *Konrád György* mondott és úgy fogalmazott, hogy ez is pluralizmus. Van Horthy Miklós is. Azok is vannak, akik őt követik. De olyanok is, akik ezeket a hagyományokat tagadják. Mindenki szabadon választhat.

Lassan elcsendesedett az eső is, a Demokratikus Charta ezzel a péntek estével *elbúcsúztatta a Horthy-korszakot,* a rendőrlovak és rendőrök megnyugodva hazatérhettek, a BIT-es rendszámú autóknak sem kellett a kesztyűtartóból előkapniuk és a kocsi tetejére rakniuk a szirénát, ők is elmehettek titkos garázsaikba. A parkoló kiürült a Déli pályaudvar mellett, de ki tudja, hogy ezen az estén valóban sikerült-e elbúcsúztatni a Horthy-korszakot.

Néma emlékezés

A Horthy-rendszer áldozataira emlékezve, s tiltakozva a két világháború közötti szellemiség újraélesztése ellen, a magyarországi zsidószervezetek csendes megemlékezést rendeztek pénteken este, a budapesti Wesselényi utcai mártír emlékműnél. A zuhogó esőben megjelent több mint félezer résztvevő gyertyákat gyújtott a 600 ezer meggyilkolt magyar zsidó mártír emlékére.

és segítenek

lményeket teljesíteni idjuk."

A népi ellenőrök — aguk mondták —, már lkészültek a tennivalókra. Az elmúlt hónapokban kongresszusi határozatokat *szervezetük minden intjén feldolgozták*, s eghatározták a végrehajtás mikéntjét is. Tudják, hogy az elmúlt esztendőkben sok új erővel lfrissített ellenőri gárda egbirkózik majd a feladatokkal, de azzal is sztában vannak, hogy ég tenni is kell, elsősorban a járási, városi, rületi bizottságok erőéséért.

A *módszereket* tekintve továbbra is a vizsgálatok számának csökkentésére törekszenek, hogy bb idő, energia jusson előkészítésre, s hogy a lyszíni vizsgálatok során *célratörőek, ponosak*, a jelenségek összefüggéseit, *okait* feltáró ejűek lehessenek. Az ldiginél jobban akarnak ni — ott, ahol az múlhatatlanul szükségesnek mutatkozik — a *felelősségrevonással*, a feljelentéssel is.

Az elmúlt években már többször tapasztalták a népi ellenőrök, hogy munkájukat nagymértékben segíti, ha az egyes vizsgálatok előtt *kikérik az adott helyen dolgozók véleményét*, illetve feladatuk elvégeztével észrevételeiket, javaslataikat a *kollektívák előtt ismertetik*. Ezek az eszmecserék, találkozások azonban nem csupán a saját tájékozódásuk szempontjából hasznosak, nem csupán tömegkapcsolataikat erősítik, hanem — példák bizonyítják — *mozgósító erejűek is*. A továbblépésre itt a társadalmi és tömegszervezetekkel együttműködés ad módot. A tervek szerint *közösen szervezett fórumokon* vitatnak majd meg egy-egy közérdeklődésre számot tartó vizsgálati témát, ellenőrzési tapasztalatot.

A tervekhez igazodva

A népi ellenőrök tevéenységi körének eddig szerves része volt az *lami ellenőrzés rendszeében való részvétel*, ami egkövetelte a *tervszeűséget is*. Nyilvánvaló, gy ennek megfelelően a zottságok elsősorban yan témákat vettek fel zsgálati programjukba, nelyek *egész népgazdaigunk* számára is elsőndű fontosságúak voltk. A következő időszakan az eredményesség, a özhasznúság érdekében - egyelőre kísérleti jleggel — nem csupán egy vre szóló, hanem hosszabb időtartamot felölelő, *középtávú terv* is eghatározza a NEB-ek eladatait. Természetesen z is a legnagyobb országos munkákhoz, törekvésekhez igazodik. Ahogy a ongresszusi határozatokban, a népgazdasági tervekben kiemelt tennivalókként szerepel a termesi szerkezet korszerűsíse, a munkaerő-gazdálodás, a KGST-kooperáiók fejlesztése, a versenyképes export-árualaok bővítése, a termelésejlesztést megalapozó utatások hasznosítása, a ülgazdasági kapcsolatoat szolgáló vállalati együttműködés, vagy a örnyezetvédelem, illetve szociális és egészségügyi ellátás javítása és még sok más fontos téma - ugyanúgy *helyet kapnak ezek a KNEB közép-távú, 1981—85-re szóló munkaprogramjában is*. Ezekhez maguk még hozzátettek egy-egy „házi feladatot" is. Olyant, mint a népi ellenőrzés vezetési információs rendszerének korszerűsítése, elemző tanulmány a más ellenőrző szervekkel folytatott együttműködés módszereiről, a dolgozók ellenőrzési jogairól, a népi ellenőrzés tömegkapcsolatairól, az államigazgatás információs rendszere és a népi ellenőrzés kapcsolatáról.

A középtávú terven belül természetesen van egy *tizenkét hónapra szóló* program is. Az 1981-re vonatkozó vizsgálati témák közül kiemelkedik a három esztendőre szóló balatoni komplex vizsgálat első üteme — a víztisztasági ellenőrzés — az üzemi demokrácia egyes kérdéseiről hozott 1977-es minisztertanácsi és SZOT-határozat végrehajtásának vizsgálata, *tájékoztatáskérés* a tejtermelésről, feldolgozásról és forgalmazásról, valamint a lakossági bútorellátásról végzett vizsgálatok nyomán tett intézkedésekről és azok eredményeiről. Mindezek mellett *figyelemmel kísérik* jövőre a népi ellenőrök a Paksi Atomerőmű-beruházást, az energiagazdálkodási intézkedések megvalósulását, az üzemanyag-takarékosság alakulását, s a lakosság áruellátását is.

Hárminchétezren vannak. A jövőben sem számítgatják, hogy nagy-e a seregük, vagy az előttük álló munkához mérten csupán maroknyi. Munkájuk segítése — mindannyiunk ügye.

Weidinger László

ait–Budapest

MALÉV-járatok

ızföld felett — mondja ulyok László, s megezdjük a süllyedést. Bésen landol aztán a gép.

vakító fehér épület *lyan, mintha egyetlen agy márványtömbből faigták volna.* Elegáns, sillogó, modern és tiszta.

— No, végre ismét MAÉV-gépet szolgálhatnak i a kuvaitiak — mondja oskoványi János. — zentül *minden hét végén* ndul majd Budapestről.

Vasárnapra virradó éjel suhanunk visszafelé, smét Szaúd-Arábia felett. damaszkuszi repülőtéen magyar szót hallok.

— Milyen gép ez? — érdezi egy férfi.

— Magyar.

— És hol vételeztek elmet?

— Otthon.

— Végre magyaros ízek — csillan fel a kamionosok szeme. — Tudja, még a karácsonyt is itt töltöttük, bizony ránk fér minden, ami hazai.

Damaszkuszban Sulyok Lászlót Takács Ferenc váltja. Cserél a másodpilóta, meg a fedélzeti mérnök is.

Fények az éjben. Aztán hosszú sötét szakaszok. Majd *Isztambult* látom. Jól kivehető a *Boszporusz* kecses hídja. *Várna* következik, *Bukarest*, Arad, s aztán a hazai föld fölött lassan megkezdjük a süllyedést. Vasárnap reggel 6 óra tájban érünk földet.

— Mindenki nyert 12 percet — néz az órájára Takács Ferenc kapitány. Ennyivel előbb érkeztünk meg Ferihegyre. Lassan világosodik. A 9200 kilométeres út befejeződött.

M. Szabó Imre

TÁPAI ANTAL

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Szeged mesterszobrásza

Tápai Antal: Apám

Az emlékművekkel teli Tisza-parti város rangidős művészének, *Tápai Antalnak*, a nyolcvanadik éve küszöbén álló jeles szobrásznak régebbi és újabb alkotásaiból, reprezentatív életmű-kiállítást rendeztek a szegedi képtárban. A közel kétszáz plasztikai művet bemutató tárlat híven tükrözi az egykori tehetséges lakatosinasból elismert szobrásszá lett mester kiteljesedett ívű munkásságát. Képességeit a húszas évek közepén *Móra Ferenc* ismerte fel, aki — mint szegedi múzeumigazgató — a város művészeti ösztöndíját járta ki a reményteljes munkásfiú számára. Így kerülhetett Tápai a képzőművészeti főiskolára, ahol nemcsak diplomát szerzett, de szobrászati díjat is nyert, melyel Itáliában tanulmányozhatta a klasszikus szobrászat remekeit. Szegedre 1931-ben tért haza, s azóta megszakítás nélkül fejti ki termékeny munkásságát.

Tápai Antal két világháború között készült alkotásait a szegedi képtár földszinti termében helyezték el. Így többek között a *Kubikus*, az *Öreg csősz* és a *Hálóvető* című, népi alakokat megjelenítő szobrait, valamint a *Tavasz-t* szimbolizáló szép női aktját, melynek életnagyságú bronzpéldánya a szegedi Füvészkertet díszíti. Karakteres portrésorozatából itt láthatók a művész önmagát, családtagjait és kortársbarátait megörökítő arcmásai. Helyi köztéri szobrairól rajzok és fotók utalnak. Így *Tömörkény István* és *Móra Ferenc* emlékét őrző alkotásaira, melyek a szegedi múzeum előtti parkban állanak.

Tápai mester realista szobrászatának művészeti hitvallását ekként foglalta össze: „... *Erőmből ahogy tellett, törekedtem mesterségbeli tudásom gyarapítására. Iparkodtam az anyagok törvényszerűségeit megismerni. Anyagban gondolkodni. Szeretem a konkrét formákat, a biztos szerkesztést követelő fát, a tömörséget sugalló követ, a kemény formákra, mozgásra, lendületre kényszerítő fémeket. Az anyagot gonddal, szeretettel, de néha minden tartalék erőmmel és akaratommal alakítom. Ez a hozzáállás az anyaghoz határozza meg szobrász mivoltomat.*"

Tápai Antal plasztikai képességeinek teljes kibontakozása — melyet a szegedi képtár első emeleti termében kiállított művei tükröznek —, a felszabadulás utáni évtizedekben ment végbe. 1945-től egyre több közületi megbízást kapott, s ennek eredményeként jöttek létre jelentős művei. Ezek közé tartozik a — fotók és rajzok által bemutatott — Szegedi Nemzeti Színház homlokzatát kiemelő *Katona József* és *Erkel Ferenc* szobor, továbbá a Tisza-parti csónakház előtt magasló *Evezős* férfialakja. Változatos megoldású emlékportrékat készített még *Dózsáról*, *Leninről*, *Juhász Gyuláról*, *Dankó Pistáról* és *József Attiláról*, melyek különböző rendeltetésű szegedi épületek külső-belső falát, terét tartalomhordozóan díszítik.

Tápai mester szereti az őt érdeklő plasztikai problémákat, fontos mesterségbeli kérdéseket megfogalmazni. Ezért írt a szoborkovácsolásról több alkalommal, így például a *Dante* és az *Apám* című rézdomborításainak alkotásbeli-technológiai elemzése kapcsán. A tárlaton bemutatott, félszázat meghaladó érmei és plakettjei közül, a *szegedi árvíz százéves fordulója* alkalmából készített érmeit, a *Szent-Györgyi Albert* 85. évét köszöntő alkotását és a *Dugonics András* emlékére mintázott kisplasztikáját hozzuk szóba.

Végezetül, de nem utolsósorban említjük meg, hogy Tápai Antal hosszú ívű pályája során jelentős művészetpedagógiai tevékenységet is kifejtett. Volt üzemi „vándoroktató" és képzőművészkörvezető. A helyi vizuális kultúra társadalmasításán túl, tehetséges szobrászfiataloknak adott indítást. A Szegedi Tömörkény István Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola megszervezésében — mint 1961—64-ig működő igazgatóhelyettesnek — nagy érdemei voltak. Szobrászati és művészetpedagógiai eredményeiért többször kitüntették. De mint társadalmi aktíva, tanácstag és népfrontban működő személyiség is figyelemre méltó közművelődési munkát végzett. A honi kultúra vidéken élő művészeinek egyikévé lett, aki vállalta a „provincializmust", a provincia felemeléséért.

A század eleje óta a Tisza menti városban élő és alkotó Tápai Antal, aki magát „Szeged kalapácsos krónikásának" nevezi, így summázza önmaga és városa eggyé forrt viszonyát: „... *Öreg fejjel keresve valami értékrendet élményeim között, rengeteg emlékem nyomul előtérbe. Mindegyiknek van élményereje, ami alapozó, formáló értékű. Tény, hogy emberi és művészi fejlődésem minden kellékét itt találtam... Bennem és körülöttem fejlődött, zajlott és zajlik Szeged... Érzésskálámon belül vajúdik az élete: a formák világában hangja és visszhangja vagyok.*"

Szelesi Zoltán

Tapavica Momčilo (Nádalja, 1872. okt. 1. – Pula, 1949. jan. 10.): építészmérnök, sportoló. Az 1896. évi athéni olimpián a kötött fogású nehéz sulyu birkózás IV., a páros karu sulyemelés V. helyezettje. A budapesti müegyetemen szerzett építészmérnöki oklevél (1895) birtokában kezdetben szülőhelye környékén vezetett különböző ut-, hid-, szálloda-, lakóház-építéseket, majd Olaszországban, Svájcban, Marokkóban s főleg Jugoszláviában müködött, ahol a második világháboru után élete főmüveként, az isztriai Poreč ujjáépitését irányitotta.

Tapavica Momcilo építészmérnök

Magyar Életrajzi Lexikon

Tapavicza Monsilló

épitési

Szül. Nádaby 1872

oklevelet nyert 1895

Névjegyz. műegyetem 90 l.

1620.

a fordul. Jobbkezével puskájának
ának markolatát tartja. A pandúrok
térben balra erőd látszik. Felirata:

es Pandours de Sclavonie,
esie en 1741.

habit de Parade,
ieres est à voir,
es mousquetades,
il fait son devoir.

excud. A.V.

19 cm.

124-902
902-Il.

Van szegedi szobrászat!

Tudom, hogy a cím örömteli felkiáltása magyarázatra és pontosításra szorul. A Szegedi Nyári Tárlat anyagát böngészve fogalmazódott meg először ez a vélemény, melyet csak megerősített néhány utóbbi időben rendezett önálló kiállítás, felavatott szobor, visszhangot teremtő vállalkozás. A cím természetesen úgy lenne hiteles és igaz, ha azt írtam volna, hogy a kortárs magyar szobrászatnak beérett egy Szegeden élő és sok-sok szállal idekötődő nemzedéke, s ezeknek az alkotóknak még föllelhetők elődei, kinyomozhatók munkásságuk gyökerei, s látszanak már a továbbvezető út jelzőkarói is.

Hosszú ideig, nemcsak a két háború között, de még a felszabadulást követő másfél évtizedben is tulajdonképpen Tápai Antal művészete jelentette a város egyszemélyes szobrászatát. A Tömörkény gimnázium művészeti tagozatának megszervezése az ötvenes, hatvanas évek fordulóján lendületet adott ennek a műfajnak, még ha gyümölcsei jó évtized múltán értek is be igazán. A szakmai anyag összeállítója és az iskola első mestere Tápai Antal volt, mellette hosszú évekig dolgozott Tóth Sándor és T. Nagy Irén. A hatvanas évek közepén a tanárképző főiskola tanára lett egy fiatal, Szegedre települt szobrász, Szathmáry Gyöngyi. A Tömörkény első szobrász-évfolyamainak hallgatói azóta elvégezték a képzőművészeti főiskolát, többen visszakerültek a városba, közülük Kalmár Márton és Fritz Mihály az alma mater oktatója, művésztanára lett. A hetvenes évek közepétől ismét, ha szórtan is, ha nem is a határozott művészetpolitika és mecenatúra eredményeként, de letelepedett Szegeden néhány alkotó, így a főiskolát elvégezvén hazajött Lapis András, a tanárképző főiskolán diplomát szerezve itt kezdett plasztikával foglalkozni Füz Veronika, Szegeden él a kerámia- és porcelánszobrokkal is foglalkozó Gerle Margit, Romániából 1978-ban települt át hozzánk Kotsis Nagy Margit, 80-ban pedig Vásárhelyről a Tóth Valéria—Kligl Sándor házaspár választotta lakóhelyéül Szegedet. Így ma egy egész „csapat", tizenegy szobrász vagy plasztikával is foglalkozó alkotóművész él a városban.

Ha végignézzük a neveket, s végiggondoljuk törekvéseiket, eddigi eredményeiket, megállapíthatjuk, hogy a szegedi szobrászat igen színes, gazdag. Műfajai között az alkalmi érem éppúgy megtalálható, mint a kisplasztika, a portré, a figura, a dombormű, a köztéri szobor vagy az épületplasztika. Anyagait tekintve a terrakotta, a porcelán, a fém, a kő, a bronz, nyomaiban még a fa is fölfedezhető. S ami a leglényegesebb, szinte minden alkotó alapállása a humanizmus, a sokszínű realizmus. Sokféleképpen gondolkodnak, kifejezésbeli törekvéseik, alkotói kísérleteik színesek, emberi-művészi magatartásuk, alkotói alapállásuk a legfontosabb kérdésben azonos. Felismerték az új értelmű realizmusban rejlő kimeríthetetlen lehetőségeket, munkáik a mai ember kapcsolatairól, a hagyományokhoz, a jelenhez, s ehhez a tájhoz fűződő viszonyukról közöl érvényes gondolatokat, tartalmas érzéseket. Ahhoz a tényhez, hogy most ennyire feltűnő a jelentkezésük, ennyire meghatározóak képzőművészeti életünkben, köze van a helyi mecenatúrának is. Annak, hogy mind többen kapnak fontos megbízatásokat, tehetségpróbáló feladatokat s a kiemelkedő teljesítményeket díjakkal, elismerésekkel, vásárlásokkal is jutalmazzák.

Mindezek igazolásaként a már említett művészekről néhány soros portrévázlatot sorakoztattam fel, melyekből talán kiderülnek az összecsengések, a közös szándékok, tájékozódási irányok.

*

Tápai Antal, a szegedi képzőművészet doyenje jövőre lesz 80 esztendős. 1902-ben született Kisteleken, lakatosinas, kazánkovács, faszobrász, majd Móra Ferenc

támogatásával városi ösztöndíjasként kerül a képzőművészeti főiskolára, ahol 1926-tól Szentgyörgyi István tanítványa. Sikeres főiskolai esztendők után 1931-től Szegeden él. Munkássága összeforrott a várossal, annak kiemelkedő alakjaival. Sok évtizedes pályáját, „kalapált életművét" három meghatározó jelenség köré csoportosíthatjuk: emberközpontúság, anyagelvűség, egészséges lokálpatriotizmus. Tápai nemcsak azért vállalt sorsközösséget a kétkeziekkel, mert közülük jött és a maga bőrén tapasztalta a fizikai munka minden örömét és kínját. Modelljei éppúgy voltak családjának tagjai, mint egykori munkatársai vagy a város szellemi életét meghatározó kiválóságok. Legfőképpen és legtudatosabban az ősi fémmegmunkálás, a honfoglalás kori ötvösség újjáélesztésén fáradozva emelte a fizikai munkát művészetébe. Rézből kalapált szobrait hatalmas mesterségbeli felkészültség, óriási ismeretanyag alkotói mobilizálása jellemzi. Nemcsak domborműveket, de teljes körplasztikákat is kalapál rézlemezből. Ez a város formálta, alakította, éltette. Gyerekkorában a külvárosi kubikgödrök, majd a rókusi állomás gépműhelye adott meghatározó élményeket, melyet később gazdagított Móra barátsága, a város pezsgő szellemi élete. Szeged sok pontján láthatjuk köztéri munkáit, hogy csak a legnevesebbet említsük: a Móra-parkban a névadó „igazgató úr" és Tömörkény kőszobra, a színház épületén Katona József és Erkel Ferenc alakja, a füvészkertben a Tavasz című aktja, sok-sok szoborban, domborműben megjelenítette Juhász Gyula, József Attila, Dózsa, Dankó Pista arcvonásait. Nemcsak kiváló mester, de nagyszerű pedagógus is volt, műhelyéből nőtt ki a mai generáció több jeles képviselője. Hatalmas élményanyagát és tapasztalatait igyekszik leírni, maradandóvá tenni. Tápai Antal életművét reprezentáló nagy tárlatát 1979 végén — 80 elején láthattuk a Horváth Mihály utcai Képtárban, melynek egy részét a múlt év közepén Kiskunfélegyházán is bemutatták.

T. Nagy Irén a Győr-Sopron megyei Kunszigeten született 1932-ben. Borsos Miklós növendéke volt az iparművészeti főiskola díszítő szobrász szakán. 1958-ban kapott diplomát, azóta a Tömörkény gimnázium tanára. Néhány évig plasztikával foglalkozott, majd 1962-ben, jórészt más lehetőségek hiányában, intarziákat kezdett készíteni. Nem elégedett meg azonban a hagyományos táblaképigénnyel, egyre inkább az épített környezethez kapcsolható lehetőségek izgatják. Alkotásait önálló kiállításon bemutatta többek között Szegeden, Hódmezővásárhelyen, a budapesti Műcsarnokban. Elkészítette a hódmezővásárhelyi tanács vb-termének intarziás mennyezetét, a szegedi véradóállomás falburkoló intarziáját, a nemrégiben elkészült Csongrád megyei tanácsi oktatási és továbbképzési központ tervezési, kivitelezési munkálataiból is részt vállalt, intarziás pohárszékeket és plasztikus fa falikép is készített.

T. Nagy Irén még a főiskolán, Borsos műhelyében szerezte azokat az indíttatásokat, melyeknek lényege az anyagelvű szemlélet és az épített emberi környezethez való kötődés újszerű lehetőségeinek vizsgálata. Éppen ezért nem állhatott meg, amikor intarziával foglalkozott, a térproblémákat felvető dekoratív táblaképeknél. Először nagyobb méretű, sík felületekben valósította meg elképzeléseit, majd egy egész épület térrendszerében gondolkodva kereste és keresi sajátos lehetőségeit. Úgy érzi, s ezt munkáival bizonyítja is, hogy a jelen építészetének rideg-hideg anyagai, a beton, az üveg, a fém szinte követeli a természetesebb, melegebb anyagok jelenlétét, különösen a kisebb belső terekben. Ezért kapcsolódott a különleges technikai felkészültséget igénylő intarziakészítéshez. Ez az elsősorban a reneszánszban és a szecesszióban virágzó műfaj keze nyomán új és korszerű tartalmat nyert. Összekapcsolódik munkáiban a vékony falapocskák színében, erezetében, finom árnyalataiban megbúvó élet, természeti valóság és a művész által szerkesztett szigorú logika. Ezekben a geometrikusan komponált, síkban pontosan szerkesztett alkotásokban is felfedezhetők T. Nagy Irén egyéniségének lényeges jellemzői, nagyfokú műveltsége, szakmai ismerete, kísérletező kedve.

Szathmáry Gyöngyi 1940-ben született Szatmárnémetin. A budapesti művészeti gimnázium elvégzése után került a főiskolára, ahol 1958 és 63 között Mikus Sándor

tanítványa volt. Borvendég Béla Ybl-díjas építész felesége, 1964 óta él Szegeden, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola adjunktusa. Önálló kiállítást rendezett többek között Szegeden, Szombathelyen és Nyíregyházán. Volt Derkovits-ösztöndíjas, elnyerte a Szegedi Nyári Tárlat fődíját, a Tornyai-plakettet, 1978-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki, a negyedik nemzetközi kisplasztikai biennálé magyar kiállítóinak egyike volt. Köztéri szobra áll Szegeden a Béke utcai iskola előtt, Tarján lakótelepen, Hódmezővásárhelyen (Ápolónő, Furulyázó lány), Szerencsen (Rákóczi György), a nyíregyházi tanárképző főiskolán (Lányok), s nemrégiben avatták Felszabadulási emlékművét Garán.

A pálya kezdetén az emberi alak izgatta elsősorban Szathmáry Gyöngyit. A hetvenes évekre olyan kisplasztikai sorozatot készített, mely kivívta nemcsak a szakma, de a közönség elismerését és rokonszenvét is. Ez a munkásokat ábrázoló sorozat (Olajbányászok, Munkások, Metrószerelők, Szőnyegszövő, Vágóhíd stb.) a társadalom problémái iránti vonzódásról, elkötelezett alkotói szemléletről, mély valóságismeretről tanúskodott. Egyén és közösség dinamikusan alakuló, néha drámai ellentétektől sem mentes világát fogalmazta meg korszerű szobrászi eszközökkel. E szociográfikus tájékozódás találkozott a kifejezés tömörségével, a lényeg kiemelésének képességével, a gondolat plasztikai megvalósításának eredetiségével. A munkásábrázolásban sem elégedett meg a felszínes jegyekkel. Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark bejárati kapujának hat tondója közül kettőt ő készített. Az 1514-es Dózsa-fej és az 1879-es nagy víz motívumának földolgozása tulajdonképpen a történeti fejlődés kontinuitását bizonyítja.

Tóth Valéria 1943-ban született Budapesten. A képzőművészeti főiskolán Pátzay Pál növendéke volt. Tíz évig a vásárhelyi művésztelepen élt. Önálló kiállításon mutatkozott be többek között Hatvanban, Gyöngyösön, Zentán, Szegeden, Székkutason, Budapesten. Elnyerte a hatvani portrébiennálé díját, a Vásárhelyi Őszi Tárlat munkajutalmát, a Szegedi Nyári Tárlat fődíját. Köztéri munkái: Vak Bottyán (Paks), Lány kövön (Makó), Anya gyermekkel (Fábiánsebestyén), Békalesők — Fiú madárral (Budapest), Németh László (Hódmezővásárhely), Béke csendje (Székkutas), domborműves díszkút (Szeged).

Tóth Valéria a klasszikus szépségeszmény szobrásza. Elismerései, megbízásai is azt bizonyítják, mennyire kiéhezett korunk az oly sokáig megtagadott, s oly sokszor megcsúfolt szépségre, mennyire fontos elgépiesedő, eltárgyiasuló világunkban az emberi nemesség, szépség, gazdagság felmutatása. Így lehet a művészet közvetítő kapocs ember és ember között. Tóth Valéria kizárólag emberi figurákat mintáz. Fiatal lányalakjai kecsesek, nemes vonásúak. Mozdulataik, tekintetük fejezik ki azokat az érzelmi tartalmakat, művészi indulatokat, amelyek Tóth Valéria gondolatait közvetítik. Igényességet támaszt, fogékonyságra tanít minden alkotásával. Leginkább agyagban dolgozik. Gyakran készít portrékat, igyekszik megragadni a modell személyiségét, emberi tartását is. Erre talán sikeres példa a szokványostól eltérő vásárhelyi Németh László-portré. Az utóbbi időben több nagyméretű munkát készített. A SZOTE oktatási épületének falára hatalmas domborművet mintázott, melyet díszkúttal is egybekomponáltak. Ezen a pantheont lezáró domborművön összegezte mintegy tízéves művészi munkásságának eredményeit. Közben egy pályázat nyomán Zákányszék házasságkötő termébe Jegyespár címmel készített domborművet. A Palánkban fogják fölállítani kétfigurás díszkútját, tondót készített az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékpark bejáratához, s jövő év augusztus 20-án avatják majd a bejárati épület mintegy ötven négyzetméteres óriási bronzdomborművét.

Kligl Sándor 1945-ben született Mosonmagyaróváron. A képzőművészeti gimnázium után 1965 és 70 között Mikus Sándor növendéke a képzőművészeti főiskolán. Tóth Valéria férje, 1970 és 80 között Hódmezővásárhelyen éltek. 1978-ban Derkovits-ösztöndíjas. Önálló kiállítása volt Hatvanban, Gyöngyösön, Székkutason, Budapesten. Köztéri munkái: Lenin (Zalaegerszeg), Nő kagylóval (Balassagyarmat), Hagymát! (Makó), Őzek (Derekegyház), Iskolások (Hódmezővásárhely). Kligl József

emlékműve (Baja), a vásárhelyi buszállomás fríze, Gondolkodás (Algyő), tondó Ópusztaszeren.

Szobrainak, szoborgondolatainak alapja az ötlet. Szellemes megközelítések, eredeti téri elhelyezések, szokatlan motívumok jellemzik elsősorban kisplasztikáit. Egy kérdésre, hogy mi a szobrászat legfontosabb feladata mai világunkban, azt válaszolta: „Három nemes anyag — a kő, a fém, a fa — felhasználásával készített emberközpontú alkotás. Bár próbálkoztam mással, betonnal, üveggel, műanyaggal, mégis úgy érzem, a nemes anyagból készített emberközpontú téri forma a mindig korszerű szobor."

Műtermében már elkészült az operatőr-emlékmű, melyet az első magyar filmoperatőr, Eiben István emlékére állítanak föl Budapesten, a MOKÉP udvarán. Nem pusztán portré ez az alkotás, hanem egy mesterségnek, egy művészetnek, egy hivatásnak jelképe. Hogy e téma mennyire foglalkoztatja, azt már egy régebbi kisplasztikáján, a Fotográfuson is érezhetjük. Ember és gondolatait, érzelmeit megvalósító eszköze kerül izgalmas viszonyba ezeken a műveken. Másik, most készülő alkotását Felgyőn állítják majd fel.

Lapis András Kecskeméten született 1942-ben. Vargabetűk után került a képzőművészeti főiskolára, ahol 1974-ben diplomázott Szabó Iván növendékeként. Azóta Szegeden él. Önálló kiállítása volt többek között Nagylakon, Szegeden, Hódmezővásárhelyen. Megkapta a Derkovits-ösztöndíjat, díjat nyert az Ady-pályázaton és a Szegedi Nyári Tárlaton. Dózsa-szobra Nagylakon áll.

Lapis András kiváló érmész, igen sok megbízást kap, s pályájának rövid hét esztendeje alatt sajátos éremvilágot teremtett. Igen fontos állomás volt a kubikostémával való találkozása. Rengeteg érem, plakett, kisplasztika és nagyméretű szobor őrzi a témában való elmélyedését, a sokoldalú megközelítés eredményes kísérleteit. Kubikoskentaúrja nagyszerűen megvalósult plasztikai ötlet, kár, hogy nem született belőle köztéri mű. Kimagasló művet készített az Ady-centenárium pályázatára. Alkalmi érmeiből a közelmúltban rendezett kiállítást. Szegedi motívumok, architekturális elemek, ide kötődő személyiségek és események egész sorát vonultatta föl vert és öntött érmein, plakettjein. Érzékeny éremillusztrációkat készített Radnóti soraihoz, melyek közül tán a legsikeresebb az a követ idéző bronzdarab, melybe azt véste: Im itt e kő, de föntről e kő sem látható. Ötletesen, fantáziagazdagon kísérletezik az alkalmi érmek felfrissítésén, újszerű megfogalmazásokon, az áttört, nyitható, zárható, új formákat mutató érmek megteremtésén. Szegedi kiállításán bemutatott egy gipszszobrot, mely egy ülő, kalapos nőt ábrázolt. Úgy tudjuk, nemsokára e mű bronzváltozatát fölállítják a Tisza-parton.

Kotsis Nagy Margit Csíkszeredán született, magyar—történelem szakos diplomát szerzett Kolozsvárott, a Babeş—Bolyai Tudományegyetemen. Néhány évi nagyváradi tanítás után beiratkozott a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolára, ahol 1973-ban kapott diplomát. Négy évig üvegtervezőként dolgozott, majd kerámiával foglalkozott. 1978-ban települt Magyarországra, azóta Szegeden él.

Örülő, gyötrődő, fohászkodó, egymásba kapaszkodó, szenvedő emberek Kotsis Nagy Margit modelljei. Az ember belső világának vizuális megjelenítésén fáradozik, magatartásformákat igyekszik olykor abszurd, groteszk helyzetekben megjeleníteni. Plasztika és pszichológia találkozik gyakran sokfigurás alkotásain. Az emberi viselkedés, a jellem, a belső személyiség izgatja. Sokszor drámai szituációkat teremt, mintegy eljátszatva alakjaival egy-egy szerepet. Alakjait horpadt, töredezett, repedezett leplek, kendők takarják, mintegy jelezve a ránk rakódó éveket, tapasztalatokat, örömöket és bánatokat. Az arcok típusok. A sima koponyák meghatározó pontjai szobrainak. Többnyire terrakotta szobrokat készít, melyeket színez. Nem kifestett szobrok ezek, hanem földszínekkel hangsúlyozott, a létrehozó gondolatot erősítő zöldes, vöröses, barnás, kékes, szürkés árnyalatú színes szobrok. Sok elemből dolgozik, de ezek egységes egésszé állnak össze. Kotsis Nagy Margit 1982 őszén rendezi majd meg első magyarországi önálló kiállítását Szegeden. Néhány alkotás máris nagy méretekért, köztéri felállításért kiált.

Kalmár Márton Szegeden született 1946-ban. „A szakma alapjait a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskolában tanultam Tápai Antal irányítása alatt" — írta. A képzőművészeti főiskolán Pátzay Pál növendéke volt, 1969 óta ismét Szegeden él, volt iskolájának művésztanára. Önálló kiállítást rendezett Szegeden, Gyulán, ő faragta kőbe az iskolája előtt álló Tömörkény-mellszobrot, elkészítette Tari János emléktábláját, Olvasó fiú című szobra Medgyesegyházán áll, jelenleg a könyvtáralapító Somogyi Károly portréját készíti az épülő új könyvtár részére.

Munkásságát szeretetre méltó, kisméretű szelíd-szép szobrokkal kezdte. Jórészt ólomból öntötte tenyérnyi szobrocskáit, melyeknek témája elsősorban a család, a gyerekek, a játék. Több portrét készített fából, kőből. A klasszikus értékek tisztelete, a szobrászi munka és mesterség becsülete óvja a divatok rafinériáitól, a felszínes reagálásoktól, a gyors változásoktól, az öncélú bravúroktól, az erőszakolt kísérletektől. A kis ólomszobrok után sokat foglalkozott a kővel, a ridegebb, keményebb, nagyobb küzdelmet igénylő anyaggal. Úgy véli, hogy minden szobor elkészítését alapos fölkészülésnek kell megelőznie. Amikor Tömörkény István portréját készítette, sok minden munkált benne. Hisz alig száz méterre áll Tömörkény egész alakos szobra, melyet ráadásul volt tanára, a pályán elindító Tápai Antal készített. Ezért hát joggal mondhatta, hogy a Tömörkény-büszt az ő „kőbe faragott mesterlevele". E szobornak egyenes folytatása volt a legutóbbi nyári tárlaton kiállított és meg is vásárolt vörösmárványból faragott Szent-Györgyi Albert-portré. Karakter és szellemiség harmóniájára tett eredményes kísérletet. Ez a szobor valószínűleg a pantheon portrésorozatát gazdagítja majd. S bizonyítja Kalmár művészi-etikai vallomását is: „Munkáimmal az emberi kapcsolatok szépségét keresem. Enyhíteni szeretném azt a fájdalmat és feszültséget, ami ember és világ, ember és ember között létezik."

Fritz Mihály Marosvásárhelyen született 1947-ben. A szegedi Tömörkény szakközépiskolában Tápai Antal és Tóth Sándor növendéke, majd a képzőművészeti főiskolán Pátzay Pál a tanára. A diploma megszerzése után Kalmárral együtt ő is visszajön Szegedre, a Tömörkény művésztanára lesz. Önállóan mutatkozott be Hódmezővásárhelyen és Szegeden, elkészítette e városban Majakovszkij és Szirmai István domborművét, felállították szobrát Villányban. A legutóbbi nyári tárlat egyik díját kapta.

Példaképének, Ferenczi Béninek és egykori tanárának, Tóth Sándornak örökét vélem felfedezni érmeiben, portréiban. Bensőséges, tisztán csengő hang, szolíd érzelmi töltés, lírai hangvétel jellemzi munkáit. Érmeivel, szobraival egyenértékűek rajzai, s valamennyit meghatározza a vonal szeretete. „Rajz nélkül nincs képzőművészet. A rajzolás és a mintázás egyenrangú, egyforma fontosságú számomra." Fritz munkásságában az érem az, ahol szintézisben találkozik vonal és plasztika, érzelem és gondolat, kötöttség és szabadság. Ezért is keltett olyan nagy feltűnést a legutóbbi Szegedi Nyári Tárlaton harmincegy darabból álló Szeged-éremsorozata. Egy fiatal művész vallomása valamennyi a befogadó és otthont adó városról. Nemcsak a történelmi múlt emlékeit idézi meg, s nem is pusztán a jellegzetes városkép architekturális elemeit menti érmekre, még csak a művészet, a szellemi élet legjobbjainak portrésorozata sem elégíti ki, hanem mindezekből együttesen teremt tenyérnyi bronzokba öntött vallomást. A város megvásárolta a szoborsorozatot, egy példányát kiállítják a várban a Szeged múltja, jelene, jövője című állandó kiállításon.

Füz Veronika 1951-ben született, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz szakán szerzett diplomát. Szegeden él, Fritz Mihály felesége. Plasztikával az elmúlt években kezdett foglalkozni, bemutatkozott Hódmezővásárhelyen és Szegeden.

Szobrainak témája a szűk család, elsősorban a gyerekek. Portréi, kisplasztikái jó karakterérzékről, érzékeny megformálásról tanúskodnak, az egyiptomi festett szobrok mintájára színezi alkotásait, ezzel méginkább kiemel, hangsúlyoz. Biztos rajzi tudásra alapoz, gazdagodó pályája már nemcsak ígéret.

Gerle Margit Mezőberényben született 1947-ben. A Tömörkény gimnázium ke-

rámia szakának elvégzése után az iparművészeti főiskolára került, ahol 1973-ban kapott diplomát. Szegeden él, a FIM Alföldi Porcelángyára Majolika-gyáregységének tervezője Hódmezővásárhelyen. Önálló kiállítást rendezett Gyulán, Budapesten, Mezőberényben, Szegeden, Szabadkán, Berlinben.

Gerle Margit elsősorban keramikus, sőt, mint a majolikagyár tervezője, mindenekelőtt használati és dísztárgyakat készít. Hogy mégis szólunk munkásságáról, annak két oka is van. Az egyik, hogy az utóbbi években több olyan nagyméretű korongolt színes térplasztikát készített, melyek játszóterek, kertek díszítésére alkalmasak. Ezek a karcsú forgástestek, porcelánoszlopok a meglehetősen rideg lakótelepi tereket gazdagíthatják. Legújabb kísérletei kerámiatájak. Izgalmas élmények letisztult motívumai, természeti elemek jellé redukálásai, melyek színesen idézik föl a táj gazdagságát, bensőségességét. Nagy méretben megvalósítva ezek a színes, betonhéjakból készített tájkonstrukciók eredeti, újszerű foltjai lehetnének a városképnek.

*

Jó néhány példa akad már annak bizonyítására, hogy illetékesek felismerték az itt dolgozó szobrászok munkáiban rejlő lehetőségeket. Több köztéri szobor, az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark bejáratához hat szegedi művész tondója, vagy az épület készülő domborműve, a friss megbízások mind-mind annak jelei, hogy Szegeden nemcsak lehet, de érdemes is szobrásznak lenni. Természetesen sok még a kiaknázatlan alkalom. Nem vált még rendszerré a kiváló példák ellenére sem építészek és szobrászok rendszeres és folyamatos együttmunkálkodása. De ne legyünk telhetetlenek. Örüljünk annak a ténynek, hogy már nemcsak szobrászok élnek Szegeden, de van szegedi szobrászat.

TANDI LAJOS

Szerkesztői asztal

Az egyik legrangosabb olasz irodalmi díjjal, a Mondello-díjjal az idén Illyés Gyula költői munkásságát ismerték el. Nagy költőnknek szívből gratulálunk, további eredményes munkájához jó egészséget kívánunk.

*

Az Országos Béketanács elnöksége Vörös Lászlónak, lapunk főszerkesztőjének „A békéért" kitüntető jelvényt adományozta. A kitüntetést az írószövetségben — Dobozy Imre elnök jelenlétében — dr. Garamvölgyi Károlyné titkár adta át.

A lapunkat is előállító Szegedi Nyomda laprészlegének vezetőjét, Priskin Sándort a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki. További munkájához erőt és jó egészséget kívánunk.

*

Az írószövetség vendégeként Szegedre is ellátogatott Peter Andruška, a Pozsonyban megjelenő és idén százéves szlovák folyóirat, a Slovenské pohľady főszerkesztő-helyettese. Andruška szerkesztőségünkbe is ellátogatott. — Finn vendége is volt szerkesztőségünknek. Viljo Tervonen magyar népköltészetet fordít Helsinkiben.

Tóvai Antal, szobrász

Tandi Lajos: Vay szegedi szobrászat 91–96

Tiszatáj, Szeged, 1981. dec. XXXV/12

Tápéi templom

'80/

1941

A tápéi plébániatemplom kibővítése és helyreállítása. *Technika* XXII. évf. p. 324—325. 4 kép. — Műemlékvédelmi Szemle, 2.

A házassági évforduló alkalmából üdvözli

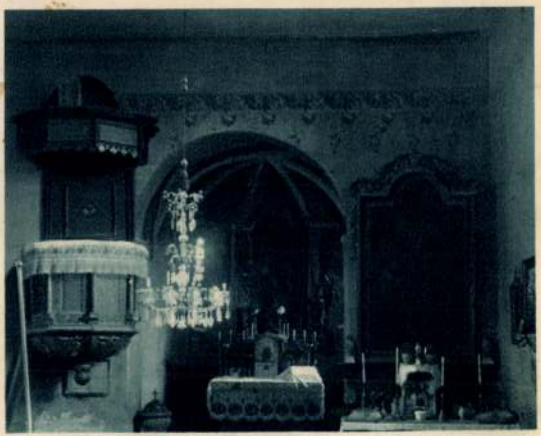
»Hangya« fogy. és ért. szövetkezet kiadása, Tápé.

1920 1940
10f
MAGYAR KIR. POSTA

Budapest.

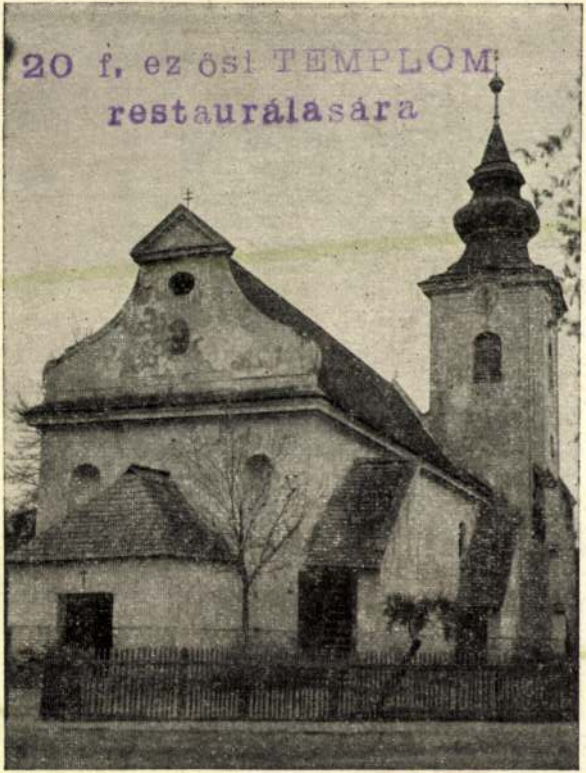

Tápé Róm. kath. templom

Róm. kath. templom belseje

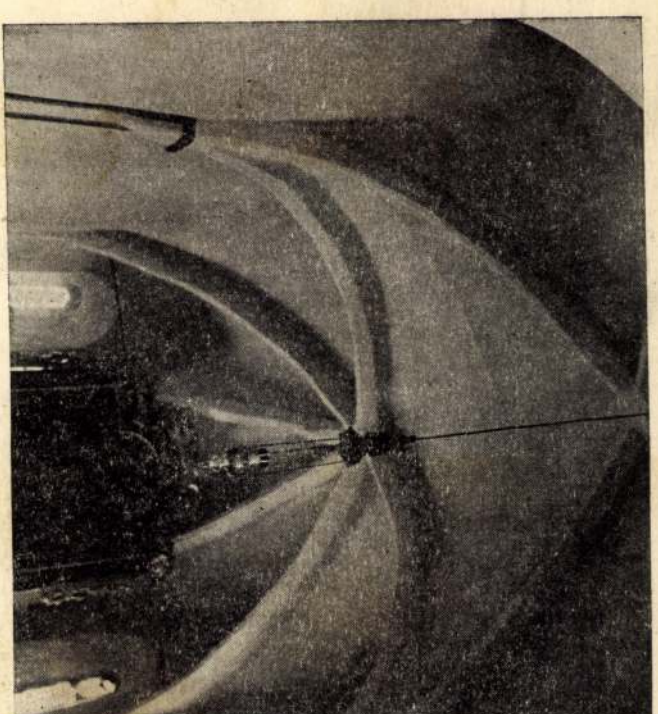
Tapé
2 R.
templom

A tápéi templom

Tápéi mtp. templom
az ősi templom
restaurálására

20 filler adomány a tápéi uj templom épitésre.

A templom mennyezete

Kedves Tisztelő Úr! Szíves
örrai vétele után örülök örvendeni, hogy
ung 26 iki dátum alkalmas a munkák
megkezdésére. Köszönöm, hogy reánk is
gondolt ünnepélye közben.
Igaz tisztelettel
Dr Bogos Béla esp

LAVA
SILVERSPOTS
MILANO

Feladó

Japéi templom falképei

Ára 6 fillér.

fordítsa

Tapci r.k. templom freskója restaurálás előtt

Tápi ref. egyház

(története)

Toth Endre: A 7

Protestáns Szemle

1927-2-14.

Egy halálraítélt Árpád-kori templom

Szeged, március 18.

Mottó egy régi népdalból:

Szeged híres város,
Tápéval határos.

A mottóban szereplő nótát a tápaiak találták ki, akik messze földön híres büszke emberek, nagy a szegénységük, ezer esztendős a multjuk. Ennek folytán éneklik olyan jelentőségteljesen, hogy hát rendben van, Szeged híres város, de viszont: Tápéval határos...

Szeged fölött, északra, a várostól alig három kilométer távolságban terül el a Tisza partján ez az 5 ezer lakósú falu, amelynek gyékényén és népviseletén kívül van egy másik nevezetessége is, — közigazgatási téren. Ez abból áll, hogy ma már teljesen összeépült a várossal, de közigazgatásilag mégsem Szegedhez, hanem Csongrád vármegyéhez tartozik, amelynek megyeközpontjából, Szentesről csak igen

Tápé ősi temploma

körülményesen és csak Szegeden keresztül lehet megközelíteni a vasúti állomással nem rendelkező falut. Szeged egyik külvárosi telepének, a Somogyi-telepnek főútja a tápai útba torkollik s *kétoldalt a házak annyira összeépültek, hogy már csak a két közigazgatási terület határát jelző táblából lehet megtudni, hogy hol végződik Szeged és hol kezdődik Tápé?*

A nagyváros közvetlen szomszédsága mégsem jelentkezik Tápé életében. Ősi nép lakja a falut, földmívelők, zselléremberek, halászok, gyékényfonók, papucsosok, nagyon szegények, de rendkívül büszkék ősi származásukra, tápéi mivoltukra és a községgel egyidős templomukra. A templom körül most érdekes bonyodalmak keletkeztek s végül is lebontásra ítélték.

Düledeznek az ősi templom falai

A község közepén áll a parányi templom, amely már régóta kicsi a község híveinek. Pedig *építészeti szakértők megállapították, hogy jelenlegi nagyságában már éppen kétszerese az eredetinek, amely a két-három évszázaddal ezelőtt történt kibővítés előtt alig ötven embert tudott befogadni.* A tápai templom rendkívül érdekes keveredését mutatja a különböző építészeti stílusoknak s a műtörténész ezekből a külső jelekből pontosan le tudja olvasni a templom egész történetét.

A tápaiak ősi templomát a közigazgatási hatóság lebontásra ítélte. A közigazgatási intézkedés már elkerülhetetlen volt, mert életveszélyessé vált a templom, már nemcsak a vakolat hullik, de a falak is düledeznek, egy helyen már leszakadt a mennyezet is s ujjnyi vastag repedések láthatók mindenütt. Dr. *Bogoss* Béla esperesplébános már 1905-ben sürgette a templom átépítését, műtörténeti értékű jellegzetességeinek megtartása mellett, a templom renoválására azonban nem került sor máig sem s ma már attól lehet tartani, hogy egy nagyobb szél esetleg rombadönti. Miután pedig Csongrád vármegye szakértő mérnökei megvizsgálták a templomot és életveszélyesnek találták, elrendelték a kilakoltatást és az ajtók lezárását.

Ez az intézkedés még 1936 novemberében történt s azóta nincs templomuk a tápaiaknak. Plébánosuk egy szűk iskolateremben mondja el vasárnaponként a misét, minek folytán a hitélet ápolása szomorú törést szenvedett.

Műemlék vagy nem műemlék?

Amikor a közigazgatási hatóság a templomot lezáratta, a község a Műemlékek Országos Bizottságához fordult azzal a kéréssel, hogy vegye gondozásába a templomot, mert teljes pusztulása nagy kára volna a műtörténetnek. Kimutatták a tápéiak, hogy falujuk már I. Geyza korában állott. Geyza a Tisza parton fekvő „Thapai" falut összes szolgáival együtt az általa alapított Dömösi-monostornak adományozta. Egyes schamatizmusok szerint a templomot 1059-ben építették Szent Mihály tiszteletére, aki ma is védőszentje a templomnak.

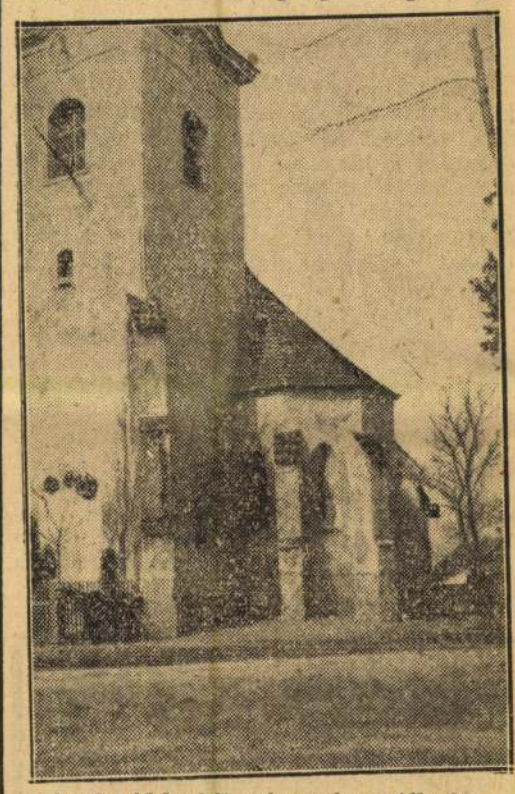
A templom korát és eredetét már régóta sokan vizsgálták s az archeológiai és műtörténeti vizsgálatok legújabb eredménye szerint a mai templom alapvető része a XIII. századból való. Az 1745-i Canonica Visitatió jegyzőkönyve szerint a templom „ismeretlen régi időben készült". *Némethy főesperes azonban 1751-ben azt írja, hogy a templom 700 éves.* Ma már a vélemények nagyjában megegyeznek a XIII. századbeli eredet mellett. Ebből a korból származik a templom tiszta gót stílusban épült szentélye, amely mennyezetén is jellegzetesen viseli a tiszta gót stílust. A templom mellé később barokk kupolájú tornyot építettek s ismeretlen korban bizánci kettős keresztet helyeztek a torony kupolájára. A római katolikus tápéi ősi templom tornyán ma is a bizánci kettős kereszt áll. Később a templom hajóját is megnagyították s így kialakult egy toldozott, foldozott, vegyes építészeti stílusú templom, amelynek szentély-része azonban tiszta stílusú, Árpád-korból való. Ezért kérték a tápaiak, hogy a Műemlékek Országos Bizottsága nyilvánítsa műemlékké a templomot és gondoskodjon fenntartásáról.

A bizottság megvizsgáltatta a templomot s azután a vármegyei közigazgatási hatóság útján értesítette a község előljáróságát, *hogy nem nyilvánítja műemlékké.*

Nagy lett a szomorúság erre a faluban, mert úgy látszott, hogy most már menthetetlen a falu egyetlen dísze és büszkesége, az ősi templom.

Felépítik az új templomot

Dr. *Bogoss* Béla ezek után elkezdett tárgyalni Szeged várossal, a plébánia kegyurával, építőmesterekkel, iparosokkal, társadalmi gyüjtési akciókat kezdett s ma már ott tartanak, hogy megvalósulás stádiumába lépett az új templom ügye, még pedig úgy, hogy új templomot is kapnak a hívek, meg a régi templom árpádkori részét is megmentik. 30 ezer pengőbe kerül az új templom felépítése, ebből a kegyúr Szeged város 13 ezer pengőt magára vállalt, a 17 ezer pengő fedezetéről pedig a plébános gondoskodott. Csak azt várják most már, hogy megérkezzen a belügyjárulásra s ha ez meglesz, azonnal hozzájárulásra s ha ez meg lesz, azonnal hozzákezdenek az építkezéshez és három év után végre ismét templomban dícsérheti az ezeresztendős Tápé falu népe.

Az Árpád-korból származó szentélyrész

OSVATH TIBOR OTTÓ

— A gyakran visszatérő fejfájás, szédülés és szívdobogás nagyon sok esetben megszűnik, ha egy ideig naponta reggel éhgyomorra és esetleg este lefekvés előtt is, egy-egy félpohárnyi természetes „Ferenc József" keserűvizet iszunk. Kérdezze meg orvosát.

Kapható mindenütt és a főraktárban: Hunnia-laboratórium, Bpest, VII, Erzsébet-krt 56. Foto: ARLEN

A spanyol köztársasági haditörvényszék halálra ítélte Barcelo és Buelo alezredeseket

Páris, március 18.

A lapok madridi jelentései szerint a köztársasági haditörvényszék

halálra ítélte Barcelo és Buelo alezredeseket, akikről megállapították, hogy a legutóbbi kommunista lázadást Miaja tábornok uralma ellen megszervezték.

A két halálos ítéletet állítólag már végre is hajtották. A francia lapok madridi különtudósitói egyébként azt irják, hogy

Miaja tábornok úgylátszik még mindig nem ül nyeregben, mert újabban ismét kénytelen volt különböző biztonsági intézkedéseket végrehajtani

a lázongó elemekkel szemben. Igy például a fővárosban valamennyi szindikalistát rendőri felügyelet alá helyezték.

Burgosi jelentés szerint a portugál és a nemzeti spanyol kormány

barátsági és megnemtámadási szerződést irt alá.

A nemzeti spanyol csapatok 1939 február elsejéig 430.000 foglyot ejtettek.

A világhírű magyar telivértenyésztés lengyelországi kapcsolatai

Magyar- és Lengyelországot nemcsak egy évezredes barátság szálai füzik egymáshoz, hanem a két nemzet sportkapcsolatai is régi keletüek. A magyar telivértenyésztésnek állandó piaca volt Lengyelország. A régi békeidőkben Budapesten nagyon népszerüek voltak a magyar lóversenypályákon futtató gróf *Tarnowszky* János, *Lubomirszky* László és *György* hercegek, gróf *Zamoyszka* Zsigmond, lovag ostolyai *Ostolyevszky* és még sokan mások is. Népszerü alakja volt pályáinknak az öreg *Zangen* három gyermekével *Maryannal, Carollal* és *Boleszlávval.* Lengyel születésü volt legendás hirü úrlovasunk, *Folisch* Jenő is.

A lengyel telivértenyésztők előszeretettel kultiválták a magyar csodakanca Kincsem tenyészetét, leszármazottjai közül *Mosciaze Pan, Mosci Ksiaze, Lira* és *Lam* nemzetközi, sőt európai hirü sikereket értek el.

A kölcsönös kapcsolatok a háború befejezése után hatalmas mértékben megerösödtek és *igy fejlődött ki ismét a magyar telivér lengyelországi exportja.*

Tömegével vásárolták a magyar telivéranyagot, — sőt a magyar derék professzionátusok, idomitók és lovasok egész serege talált igen kedvező feltételek mellett elhelyezkedést Lengyelországban.

Sajnos, később egyes élelmesebb országok kiszorították bennünket a lengyel piacról.

A közös lengyel-magyar határ megteremtése és a változott helyzet mostmár *parancsolóan irja elő, hogy ezeken az állapotokon sürgősen változtassunk.* Mindent el kell követni és elsősorban a Magyar Lovar Egyletnek, hogy minél előbb felvegyük az érintkezést a lengyel Jockey Clubbal. Kölcsönös expedíciókat kell szervezni és minden eszközzel oda kell hatni, hogy ezek a két baráti nemzet között ismét állandósuljanak. *A. B.*

Vasárnap temetik a hősi halált halt Szarka István karpaszományos tűzmestert

A *Munkács* ellen irányitott cseh-ukrán orvtámadás visszaverése alkalmával hősi halált halt *Szarka* István karpaszományos tűzmester édesanyjának, valamint egykori bajtársainak kérelmére Pestszentlőrinc közönsége elhatározta, hogy a hősi halott hamvait hazaszállittatja és *Pestszentlőrincen* helyezteti örök nyugovóra. Március 19-én délelőtt 11 órakor kezdődik a *gyászszertartás* a szentlőrinci hősi emlékmü előtt.

— Elzsirosodott, köszvényes és reumás egyéneknél reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvíz a gyomrot és a beleket alaposan kitisztitja és az emésztőcsatornát biztosan megszabaditja az ott felgyülemlett anyagcseremérgektől. Kérdezze meg orvosát.

HÍREK

Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére semmi körülmények között sem vállalkozunk. Kérjük azért azokat, akik közlésre szánt kéziratokat küldenek szerkesztőségünk címére, a kéziratokhoz ne méltóztassanak válaszbélyeget mellékelni.

— **A hercegprímás hazautazott Esztergomba.** Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás, aki a pápaválasztásról hazatérve, több napig tartózkodott a fővárosban, szombat délután visszatért székvárosába, Esztergomba, ahol nagy ünnepélyességgel fogadták.

— **Benda Jenő előadása Ruszinszkóról.** *Benda* Jenő író március 19-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az Uránia Filmszínházban előadást tart a *Ruténföld küzdelmeiről. Benda* Jenő Máramaros szülöttje és így előadásából mindenki tiszta képet kaphat a Ruténföld mai helyzetéről. Az előadás iránt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul.

A térképrajzoló

— **Halló, halló! Csehszlovákia? Hol van az új határa?**
— . . .
— **Nem értem! Hol van?**
— **Igen, a holdban.**

— **Gyászünnepség Vass József sírjánál.** József-napja alkalmából szombaton délelőtt gyászünnepség volt *Vass* József volt miniszter emlékezetére az Egyetem-téri templomban. Jelen voltak: a *Vass*-család tagjai, *Horváth* István, az OTI alelnöke, *Urbányi* C. József székesfővárosi felügyelő-igazgató, *Valikovszky* Károly, a Hírlapírók Nyugdíjintézetének igazgatója és *Kosztersitz* József, a Szent Imre Kollégium igazgatója. *Hindy* Zoltán, a MABI vezérigazgatója rövid emlékbeszédet mondott.

— **Szabadságünnepélyek.** A nyugati határvidék német és horvát nemzetiségű lakossága megünnepelte március idusát. *Hegyeshalom, Rajka, Oroszvár, Feketeerdő, Levél, Bezenye* és *Dunakiliti* községekben az idei márciuson *lelkes tüntetéssé* fokozódott a hangulat. *Pintér* László országgyűlési képviselő hét magyar és német beszédben vázolta a nap jelentőségét. — A *Szepesi Szövetség*, valamint az *iglói, késmárki és lőcsei diákszövetség* március 19-én este félhat órai kezdettel a gróf Széchenyi István fiú felsőkereskedelmi iskola tornacsarnokában (Vas-utca 11) szabadságünnepélyt rendez amelyen *Szentiványi* József országgyűlési képviselő mond ünnepi beszédet.

* **Főzőgyakorlati előadást** az Elektromos Művek V., Honvéd-u. 22. szám alatti villamos konyhájában hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt fél 10 órakor, főzőbemutatót szerdán délután 5 órakor tartanak. Program: diósmákostekercs, leveles-vajastészta, kuglóf, parfé, hal- és különféle húsételek.

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek reggel felkeléskor egy félpohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz — a legkisebb erőlködés nélkül — igen könnyű székürülést biztosít, azonkívül a gyomor és a belek működését előmozdítja és kiegélítő anyagcserét hoz létre. Kérdezze meg orvosát.

GÖDÖLLŐN
a gimnázium, vasúti és villamosvégállomás közelében igen kedvező fizetési feltételek mellett eladó egy ötszobás, teljes komfortos ház, külön házmesterház, egy hold telek, gyümölcsös. Egészséges, csendes hely, alkalmi vétel. — Érdeklődés délután 3—4 között 11—25—26 telefonon, vagy Budapest V., Falk Miksa-u. 15., III. em. 12. ajtó alatt.

VEGYE IGÉNYBE A Függetlenség UTAZÁSI IRODÁJÁT. VIII. JÓZSEF-KÖRÚT 5.

A franciák és a földrajz

Mármarossziget, március 18.

A román-ukrán határt teljesen elzárták. Az ukrán határon túl eső falvakat Alsóabsa kivételével helyi elemekből alakított magyar milicisták megszállották. Kerékpárosokból és lovasütegekből álló könnyebb egységek vonulnak faluról-falura a Tisza folyása mentén felfelé, azonban sehol sem állapodnak meg. Ukrán oldalon bizonyos fáradtság észlelhető.

*

Talán nem veszi rossznéven a francia hírügynökség, ha annak ellenére, hogy teljes mértékben tisztában vagyunk a franciák egyik sajátságával, amely a földrajzi tudományokkal szemben érzett megvetésükben nyilvánul meg, mégis feltesszük a kérdést, hogy ugyan hol van a a román—ukrán határ. Továbbá azt is meg szeretnék tudni, hogy miféle „fáradság jelei" mutatkoznak az ukránoknál március 18-án, amikor a magyar csapatok már egész ruszinszkót elfoglalták. A francia ügynökség kitűnő tudósítója nyilván a honvédeink elől menekülő terroristákat tévesztette össze az „ukrán hadsereggel".

Esőkabát ballonkabát lodenkabát **raglán** **Márton és Szász** Bálvány-utca 3 A hirdetés felmutatója 5% engedményt kap

* **Hogyan vegyük be** az Aspirin-tablettákat? 1. 1—2 tablettát félpohár vízbe teszünk, 2. a szétesett tablettákat felkeverjük, majd felhajtjuk, 3. néhány korty vizet iszunk utána. Így fokozhatjuk az Aspirin-tabletták hatását. Minden Aspirin-tablettán a „Bayer"-kereszt látható.

— **Lamotte Károly — a Közmunkatanács tagja.** A magyar királyi minisztérium az 1870:X. t.-c. 14. §-a értelmében dr. Lamotte Károly, Budapest székesfőváros nyugalmazott alpolgármesterét, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatóját a fővárosi közmunkák tanácsának tagjává kinevezte.

1939. típusú rádiókészülékek nagy raktára. — Márkás alkatrészek, csövek, hangszórók legelőnyösebben
Barta és Társa PODMANICZKY-UTCA 39
Fióküzlet: Rákóczi-út 30 (Nagydiófa-utca sarok)
Kénes árjegyzék díjtalan!

BÚCSÚZÁS

Szó nélkül mentek egymás mellett, sietős, egyforma léptekkel, a szemükbe tűző, forró napsugár szótlanná tette mind a kettőt. Csak amikor a liget lombos vadgesztenyefái alá kerültek, szólalt meg a férfi.

— Üljünk le valahol, beszélni szeretnék magával.

Tovább mentek, a férfi komor és rosszkedvű arccal, a lány jobbra-balra nézegetve, pad után kutatott. Sokáig tartott, amíg átbarangolták a ligetet. Meleg májusi nap volt és mintha az egész város itt keresett volna egy kis pihenést és árnyékot. Kifáradva, nyugtalan remegéssel lelkében ült le végre a lány a férfi mellé. Errefelé kevesen voltak, szemben két munkás üldögélt egy padon, kicsit távolabb gyerekek játszottak. A férfi cigarettára gyujtott, a másik elgondolkozva figyelte. Mit fog neki mondani? A két év keserves és boldog küzdelme fog itt most megoldódni; vad gyorsasággal elismételte magában az anynyiszor megálmodott, kiszínezett szavakat: két éven át szerettél, mindig hűséges és jó voltál... szükségem van rád, érzem... légy a feleségem! — és azután felfigyelt a férfi szavaira:

— Elhatároztam, hogy beszélek magával, remélem, nyugodtan végig fog hallgatni és igyekszik megérteni engem.

A lány bólintott. Lassan és elszántan beszélt a férfi:

— Meg akarom mondani, hogy szeretem, hogy száz nő közül ma is csak magát választanám, jól esett együtt lenni magával, a beszélgetésekre, a sétákra, a sok kedves napra mindig szívesen fogok visszaemlékezni, de rájöttem, hogy ez még mind nem szerelem; hogyha szerelmes lettem volna magába, akkor már régen változtattam volna a helyzetünkön. A magam feje után éltem eddig is, ahogy jól esett, magányosan, így akarok élni tovább, még öt vagy tíz évig, ahány még eljön. Szívesen megkíméltem volna ettől, de úgy érzem, becsületesebben járok el, ha végét vetem ennek az állapotnak.

Lélegzetvétel nélkül hallgatta a lány, mozdulatlanul és szó nélkül. A beállott csendet újra a férfi törte meg:

— Miért fordul el tőlem?

Engedelmesen fordította felé az arcát, most már enyhébben folytatta a férfi:

— Jóbarátja voltam mindig, az is maradok. Sohase igértem semmit, a maga nagy és őszinte szerelmét ajándékba kaptam...

A lány már alig figyelt a férfira. Felelni akart, felidézni a sok ölelést, a férfi zsarnok, féltékeny mámoros szavait, ami mind, mind igéret volt... Azután mégsem szólt.

— Remélem azt is tudja — hallotta tovább —, hogy semmiféle önző célom nincs ezzel a szakítással. Nem fogok később sem megnősülni és nem szabad, hogy megbántottnak érezze magát.

Megakadt, újabb cigarettára gyujtott, akkor folytatta:

— Egy egész élet áll még maga előtt, tele boldogsággal és örömmel. Az én életem — legyintett —, én már nem sokat várhatok.

Érezte, hogy üres és elcsépelt, amit beszél, hát végleg elhallgatott. Mást várt, Sírást, kétségbeesett könyörgést, erre készült magában és most, hogy ez nem jött, nem igen tudott többet mondani.

— Szakítás... Ne érezze magát megbántottnak... hát akkor vége... igen... Hát vége van...

Most egyszerre úgy érezte a lány, hogy nem váratlan és súlyos, ami érte. Valahogy könnyebb lett a szíve, nem fogja gyötörni többé a sok kinzó kérdés, nyugtalanság.

Esteledett, langyos tavaszi szellő jött a fák közül. A lány felállt, elindultak egymás mellett, ki a ligetből.

— Nem fázik?

— Nem, egy cseppet sem.

— Most merre megy?

— Hazafelé.

— Elkísérem — mondta a férfi.

Kiértek az Andrássy-útra; hangos és színes volt a kifelé hömpölygő embersokaság. — Most hát egyedül maradtam — gondolta a lány. — Sokszor elismételte ezt a mondatot kereste a könnyeket magában. — Soha többé nem megy így mellette az utcán, soha! — Beleütött a szívébe valami, azután megint elcsendesedett. Hát vége van.

A Köröndnél megállt:

— Isten vele — nyujtotta a kezét a férfi felé.

Az fogva tartotta egy pár pillanatig, nézte a lányt:

— Ha szüksége lenne rám valamikor...

Nem felelt, elindult a házuk felé; a férfi utánanézett, azután visszafordult. Lassan, gondolkozva ment, csak a hirtelen keredő szélre lett figyelmes. Akkor összegombolta a kabátját és meggyorsította lépéseit.

Irta: Thury Zsuzsa

EGMONT COLERUS: A ponttól a négy dimenzióig
Új könyve a geometria titokzatos birodalmába vezeti az olvasót. Módszere ugyanaz, mint előző könyvében („Az egyszeregytől az integrálig) volt: kedvesen és lebilincselően, egyszerű eszközökkel magyarázza a legrejtettebb és legfogasabb problémát és közben mindig alkalmat talál arra, hogy a geometria történetének legérdekesebb eseményeit, és korszakait, elméleteit és tudósait ismertesse. Ára kötve P 7.80.
Megrendeléseket utánvéttel, vagy az összeg előzetes beutalása ellenében forduló postával intézünk el. Ha ajánlott küldést kíván, 50 fillér beutalását is kérjük. Az utánvételes küldés 90 fillérrel drágítja a könyvet.
Pfeifer Ferdinánd (Zeidler Testvérek)
nemzeti könyvkereskedése
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 18-57-30, 18-74-00.

Mindent megtalál nyolc házban levő raktárainkban HASZNÁLT ÉS ÚJ
iroda lakás antik **BUTOR** vétel csere eladás kölcsönzés
Csillárok, műtárgyak. Perzsa-torontáli szőnyegek. Kombinált szobakülönlegességek.
ÁRUHÁZI RENDSZER
UNIVERSAL VII., Wesselényi-utca 8 Tel.: 13-78-42, 13-58-69.

— **Hogyan óvja meg egészségét a fehér ember a tropuson** címmel dr. Bartos Dezső ezredorvos március 21-én előadást tart az Országos Közegészségi Egyesület előadássorozatában.

Eredetivel teljesen azonos fehér okmánymásolatot **fotókópiál** készítek szab. legmodernebb gépemmel. Megvárható! Telefonhivásra díjtalan küldönczolgálat. SCHULMAN LAJOS Kádár-u. 4 (a NYUGATINÁL) T: 113-901.

— **A HONSz tisztelgése az olasz, német és lengyel követek előtt.** A HONSz országos vezetői dr. vitéz *Árvátfalvi Nagy* István országos elnök vezetésével *Erdmannsdorf* német, *Vinci* olasz és *Orlovszky* lengyel követ előtt tisztelgő látogatást tettek. A követek meghatottan köszönték meg a magyar hadigondozottak meleg üdvözlését. Itt említjük meg, hogy a *HONSz* országos választmánya vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel tartja évnegyedi választmányi ülését a *Kereskedelmi és Iparkamarában*. Az ülésnek nagy jelentősége, hogy először vesznek részt a HONSz országos munkájában a HONSz megalakult felvidéki csoportjainak elnökei.

— **Megjelent a Családi Kör legújabb száma.** A Családi Kör márciusi számában *Pettko-Szandtner* Aladár főszerkesztő írt vezércikket a családi és nemzeti hagyományokról. Dr. *Pálos* Bernardin és *Hajós* Elemér nevelési közleményei, *Kordás* Ferenc délamerikai tanító levele, *Benczéné Lány* Irén tanácsai háziasszonyok számára tarkítják a lap oldalait. *Undi* Mária a székelyföld ősi népszokásaival ismertet meg bennünket és különös figyelmet érdemel *Dávid* Istvánné *„Beszéljünk magyarul"* című cikke. A lapot — B. *Czoke* Vilma kitünő szerkesztésében — gyermekbokréta melléklete egészíti ki.

— **Áprilistól újra vízumot kell váltani a Finnországba utazóknak.** A magyar és a finn kormány között régebben létrejött megállapodás a vizumkényszert *viszonossági alapon megszüntette*. Ezt most a finn kormány 1939 április hó 8-i hatállyal felmondta és így *ettől a naptól kezdve vizumkényszer Finnországgal újra életbe lép.*

Remekül sikerült **fűző** az új kosztüm csak még egy kell hozzá

(*) **Erdélyi díszhangverseny a Zeneakadémiában.** Az Erdélyi Férfiak Egyesülete a Szefhével és a Székely Hadosztály Egyesülettel karöltve, díszhangversenyt rendez gróf *Teleki* Pál miniszterelnök fővédnöksége alatt a Zeneakadémia nagytermében, 26-án délelőtt fél 11 órakor. A hangverseny műsorán a legkiválóbb erdélyi származású művészek szerepelnek. Fellépnek: *Sándor* Erzsi, *Koréh* Endre, *Tompa* Márta, dr. *Hosszu* Zoltán, *Damokos* László, a Székely Egyetemi Hallgatók táncscsoportja, a Koronaőr-utcai polgári leányiskola énekkara, *Markóczy* Irén vezényletével. Bevezetőt *Antal* Dezső, a Szefhe első elnöke mondja. Jegyek az összes jegyirodákban, a Zeneakadémia portásánál és a rendezőségnél (VIII., Rákóczi-ut 15, II) kaphatók.

EICHEL BUTOR
„BOLDOG OTTHON"
1939. árjegyzékünk szenzációs! Kérje ön is!
EICHEL lakberendezők
IX. kerület, Üllői-út 71.

— **Ünnepi vacsora a Pátria Klubban.** Vasárnap március 19-én este 9 órakor a *Pátria Klub* márciusi ünnepi vacsorát rendez. A vacsora szónoka vitéz dr. *Kolosváry-Borcsa* Mihály miniszteri tanácsos, országgyülési képviselő, a *Függetlenség* főszerkesztője, aki beszédében március 15-éről emlékezik meg. A klub tagjait ezúton hívja meg a vezetőség. (Telefon: 13—58—35.)

Konstrukciós és üzemi gyakorlattal bíró oklevelés
gépészmérnököt
keres
mielőbbi belépésre tömegcikket gyártó vállalat. Ajánlatokat „Konstrukció" jeligére HAASENSTEIN és VOGLER R. T. hirdetőirodába, V., Dorottya-utca 8.

PESTI UJSÁG

KERESZTÉNY NEMZETISZOCIALISTA NAPILAP

A német légierő támadása Scapa-Flow ellen

Több angol hadihajót bombáztak

Berlinből jelentik: A szerdára virradó éjjelen közlik, hogy *a német légihaderő támadást intézett Scapa-Flow ellen.* Október 17-én a német hadirepülőgépek egészen Scapa-Flowig törtek előre.

A brit hadihajórajnak az öbölben horgonyzó egységeit sikeresen támadták. Egyéb hadihajók között egy angol csatahajót nehéz- és közepes kaliberű bombák eltaláltak.

A támadást követő légiharcban a német bombázók lelőttek egy ellenséges vadászgépet.

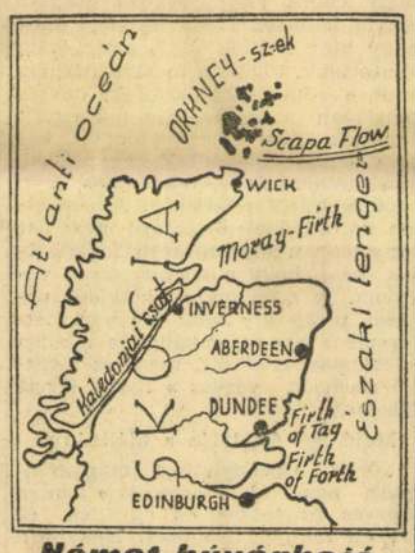
Az ellenség igen heves légvédelmi tüze ellenére *egy gép kivételével az összes német egységeknek sikerült sértetlenül visszatérniök a hazai légi kikötőbe.*

Megtalálták a Firth of Forth-nál lelőtt német repülőgépeket

Londonból jelentik: *A Firth of Pentlandban, Stroma-sziget közelében megtalálták azt a lelőtt német repülőgépet, amely lángolva zuhant le. Egy másik gép súlyos sérüléseket szenvedett.*

Wickben egy óráig tartott a riadó. *A megtámadott Stola-gőzös sértetlen maradt,* a 12 főnyi legénység partra tette az utasokat, akik között asszonyok is voltak. *(MTI)*

Edinburgból jelentik: A pentlandi dombvidéken keresik a hétfőn *Firth of Forth ellen intézett német repülőtámadás alkalmával lelőtt német gépet.* A katonai hatóságok által megindított kutatás eddig még nem járt eredménnyel. Ezzel szemben *Firth of Forthtól néhány mérföldnyire halászbárkák megtalálták annak a német gépnek a futószerkezetét, amelyet angol vadászrepülők lelőttek. (MTI)*

Német búvárhajó elsüllyesztett egy angol gőzöst

Londonból jelentik: A londoni lapok jelentése szerint

a Sweaton nevű 5500 tonnás brit kereskedelmi gőzös német búvárhajótámadás áldozata lett.

A harminckétfőnyi legénységet egy délangliai kikötőben tették partra. (NST)

Newyorkból jelentik: *Hodge Raymond,* a Blackhawk amerikai teherhajó kapitánya közölte, hogy az *Emile Miguet* francia tartályhajó 39 főnyi legénysége, amelyet a Blackhawk fedélzetére vett, 31 órán át evezett mentőcsónakján, hogy partot érjen. Amikor a Blackhawk segítségükre sietett, már nagyon fáradtak voltak, de egyébként nem volt semmi bajuk egy kivételével, aki megsebesült. A hajó vasárnap érkezik Bostonba. (MTI)

A nyugati harctér eseményei

A legtöbb külföldi lap megállapítása szerint a lotharingiai határ mentén történt nagyszabású német támadásokkal és a Skócia keleti partja ellen végrehajtott német légitámadásokkal a nyugati hadszíntéren megkezdődött a komoly háború.

A Pesti Ujság tegnapi számában már jelentettük a hétfő délelőtti meglepő német támadást a Moseltől keletre fekvő hat kilométer széles frontszakaszon. Olasz hírek szerint ezt a támadást „pokoli" tüzérségi tűz vezette be. A németek Perl községtől délre megszállták azokat a községeket, amelyeket a franciák mintegy két héttel ezelőtt foglaltak el. A támadó német csapatok egész a francia fővédelmi vonalig nyomultak előre, sőt Apach falunál a Maginot-vonal főállásának egy kis része is kezükbe került.

Hétfőn délután a németek mintegy 8—9 hadosztállyal szintén meglepő támadást indítottak a Saar-folyótól keletre, mintegy 30 km. széles területen. A hatalmas tüzérségi tűzzel támogatott német támadás a franciákat mindenütt kivetette az elmult hetekben elfoglalt előtér-állásaikból. A francia előörsök visszavonultak főállásaikra. Francia hivatalos jelentés szerint az eddigi francia előnyomulásnak célja volt a lengyelek tehermentesítése. A lengyel háború villámgyors lefolyása azonban bizonyítja, hogy a vert lengyel hadsereg „tehermentesítése" egyáltalában nem vezetett eredményre.

A franciák az elpusztított Rajna-hidak ellenére is — úgylátszik — számolnak a felső Rajnán át indítandó német átkaroló támadással, mert az elzászi határmenti községeket mind kiürítették, köztük a kétszázezer lakosu Strasbourg városát is.

Az angol alsóházban Churchill miniszter részletesen nyilatkozott a Royal Oak cirkáló elsüllyesztéséről. Churchill szerint a cirkálót Scapa Flow öbölnél egy német tengeralattjáró október 14-én délután süllyesztette el. Az öbölben akkor több angol hajó tartózkodott, a kikötőt sűrű sodronyhálók zárták el. Churchill a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a német tengeralattjáró hajó bátorságáról és nagy műszaki ügyességéről, hogy a sodronyhálózat ellenére is be tudott jutni az elzárt kikötőbe és torpedótámadásának végrehajtása után a heves angol rendszabályok ellenére is észrevétlenül tudott távozni. A német tengeralattjáró hajó beérkezett egy hazai kikötőbe, ahol parancsnokát, Prien sorhajóhadnagyot a legnagyobb ünnepségekkel fogadták. A németeknek nagy elégtételt szerez a Scapa Flow kikötőben szerencsésen végrehajtott támadás. A világháborút befejező compiegnei fegyverszüneti szerződés határozványai folytán az angolok az egész német flottát a Scapa Flow öbölben internálták. A hazafias német tengerészek azonban 1919 június 21-én elsüllyesztették a német hajókat, miáltal megmentették a német haditengerészet becsületét.

A tengeralattjáró-háború változatlan hevességgel folyik tovább, különösen a német messzejáratú buvárhajók alkalmazása folytán.

A légiháború szintén hevesen folyik, a német repülőgépek kedden is indítottak támadást a skót partok ellen. Mindenesetre a közeljövőben a légiháború hatalmas föllángolásával számíthatunk, mikor is többszáz repülőgép együttes harcbavetése sem valószínütlen.

INCZE KALMAN.

— **BAJTARSI ÖSSZEJÖVETEL.** A volt „82-es" székely gyalogezred tisztikara minden hó első szombatján bajtársi összejövetelt tart a Székely-étteremben, József-tér 6. este 8 órakor. Kérem a bajtársak szíves megjelenését. Legénységi állományú egyének közöljék a következő adatokat Molnár Sándor századossal, IX., Högyes Endre-utca 1. Név, életkor, lakcím. Bajtársak közöljék ezt a híradást ismerőseikkel. Minden bajtárs ott legyen.

Franciaország nyugaton csak védekezésre szoritkozik

Az angolok a német tengeri és légi tevékenység fokozódását várják

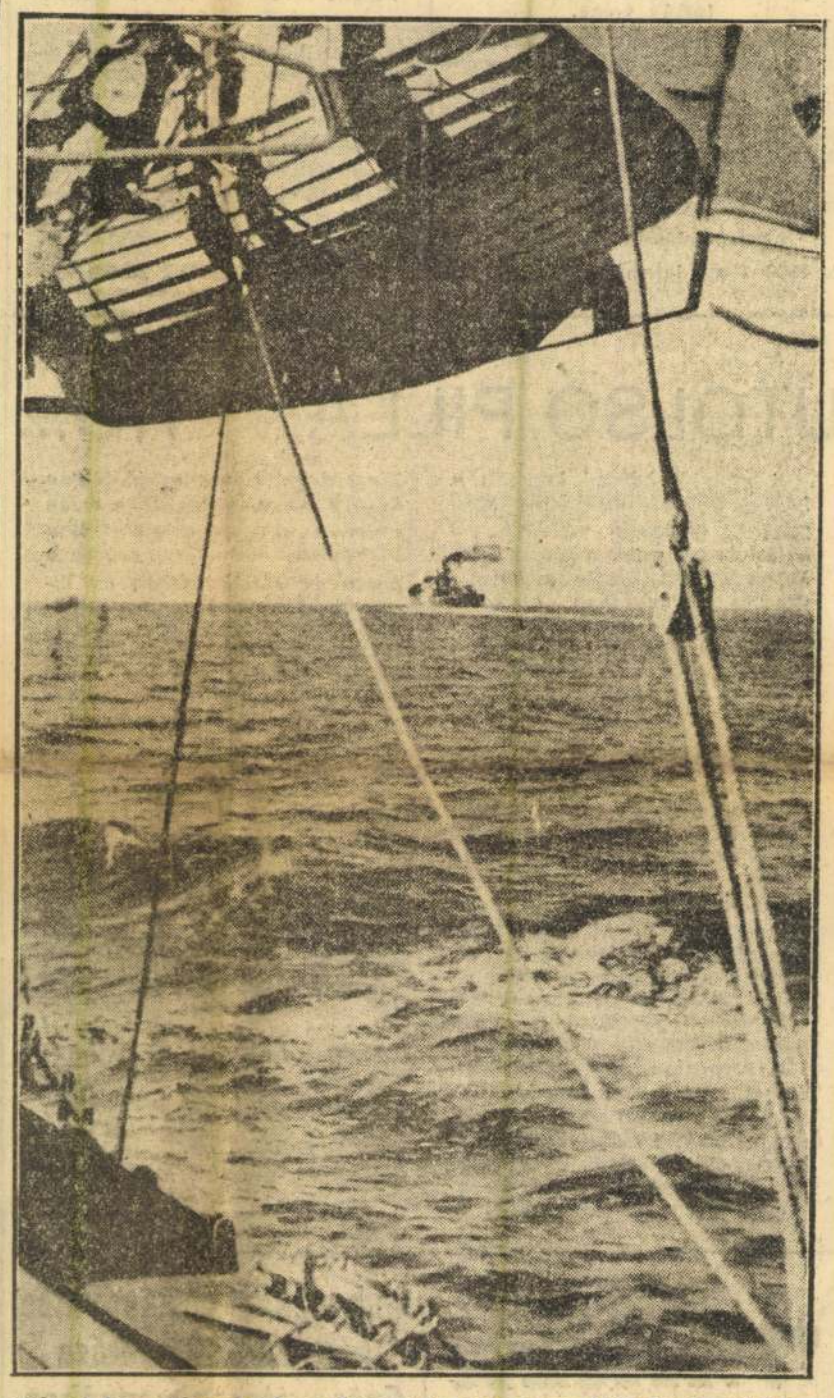
Párisból jelentik: Kedden a hadihelyzet áll a francia közvélemény érdeklődésének középpontjában. A legkülönbözőbb lapok teszik fel azt a kérdést, *vajjon a Saartól keletre történt német előretöréssel megkezdődött-e a nagy offenziva.*

A félhivatalos *Petit Parisien* ennek a törekvésnek során azt állítja, hogy *a legutóbbi napok legfontosabb eseménye német katonák és néhány német tiszt foglyulejtése, akiket szigorú kihallgatásnak vetettek alá. Eddig* — írja a katonai munkatárs — *semmi olyasmi nem történt, amivel a francia parancsnokok ne számoltak volna már hosszú ideje.* A cikkből kiolvasható a francia hadvezetőségnek az a szándéka, hogy

továbbra is védekezésre szoritkozzék.

Erre vallanak a francia katonai rendszabályok az arcvonalon, az előretolt felderitők visszavonása éppúgy, mint az október elején befejeződött arcvonal mögötti csapatmozdulatok.

A *Figaro* szerint a németek eljárásának három indítéka és célja léhet. *Vagy presztizsokokból vissza akarták verni a birodalom területéről az előrenyomult francia csapatokat, vagy a Maginot-vonal leggyengébb pontját szeretnék kifürkészni, vagy pedig az a németek szándéka, hogy a szövetségeseket megkössék egy ponton, hogy azután egészen más oldalról váratlanul előretörjenek Franciaország ellen.* A *Figaro* azonkívül azt várja, hogy a legközelebbi napokban *fokozódik a németek légi és tengeri tevékenysége Anglia ellen.* (NST)

Német torpedóromboló az Északi-tengeren megállít és átkutat egy semleges gőzöst.

Nincs zsidó az újpesti kultúrbizottságban

Ujpesten a város kultúrbizottságában a baloldai és a zsidóság volt 20 éven keresztül elnyomó többségben. A törvényes rendelkezések értelmében most átalakitották az újpesti kultúrbizottságot is. Ennek folyamán a város keresztény társadalma nagy megnyugvással fogadta a határozatot, hogy az újjáalakult kultúrbizottságban egyetlen zsidó sincs és ami még ennél is meglepőbb, csak két olyan tagja van a kultúrbizottságnak, akik baloldali érzelmüek, a többi 12 erősen jobboldali.

Iskolásgyermekek betörőbandája

Vakmerő betörés történt Pestszentlőrincen, a Viola-utca 40. számú házban, ahol a lakók távollétében, az ablakon keresztül háromtagú iskolásgyermekek társasága mászott be és a lakásból összeszedhető holmit, ruhanemüt, ékszereket elrabolta. A szomszédok észrevették a betörést, de mire üldözni kezdték volna a kiskorú betörőket, azok már eltüntek. A rendőrség erélyes nyomozásba kezdett a vakmerő betörés tetteseinek kézrekerítésére.

Kétszáz pengő pénzbüntetés Szálasit dicsérő versekért

A budapesti kir. büntetőtörvényszék ötös tanácsa ma tárgyalta dr. *Oltványi* Ferenc bűnügyét. A vád szerint dr. *Oltványi* Ferenc öt versében *Szálasi* Ferencet dicsérte fel. A büntetőtörvényszék kétszáz pengő pénzbüntetésre ítélte, amely behajthatatlanság esetén 20 napi elzárásra változtatható át.

Néhány szó a Dardanellákról

A szovjetorosz-török tárgyalások újból a Dardanellákra irányitották a világ közvéleményének figyelmét. A Dardanellák már többször szerepeltek a világtörténelemben, igy legutóbb a világháborúalatt. Katonai és kereskedelmi fontosságáról *Incze* Kálmán katonai szakiró, a *Pesti Ujság* katonai munkatársa a következőket irja „Háboruk a nagyháború után" cimü könyvében:

— A lausannei békeszerződés a Boszporuszt, a Dardanellákat, valamint a Márvány-tengert *semleges területnek nyilvánitotta. A béke értelmében a szorosok a Szuezi-csatorna mintájára szabad viziutaknak tekintendők, amelyeken kereskedelmi hajók vámmentesen közlekedhetnek, hadihajók azonban csak a török elnöklet alatt álló nemzetközi csatornabizottság engedélyével kelhetnek át.*

A török köztársaság egyben kötelezte magát, hogy a tengerszorosok környékén, valamint a közelükben lévő szigeteken sem helyőrséget nem tart, sem erődítéseket nem emel, kivéve a Konstantinápolyban állomásozó 12 ezer főnyi katonaságot.

Ellenséges támadás esetén a békeszerződést garantáló nagyhatalmak kötelesek a Népszövetségi Tanács rendelkezése alapján Törökországnak segélyt nyujtani.

A törökök 1936 április 11-én jegyzéket nyujtotak be a Népszövetséghez, amelyben kifejezésre juttatták, hogy a laussannei béke megkötése óta a világpolitikai helyzet, különösen a Földközi-tenger medencéjében, teljesen megváltozott. A törökök véleménye szerint a hadiállapot váratlanul és minden hadüzenet nélkül is bekövetkezhetik, ennek következtében a tengerszorosok védtelensége a legnagyobb veszélyt jelentheti még a nemzetközi hajóforgalom számára is.

Törökország azt a javaslatot tette, hogy állitsák vissza felségjogát a tengerszorosok felett.

Az 1936 június 22-én kezdődött montreux-i értekezlet szabályozta a Dardanellák kérdését.

Az értekezleten sikerült az angol és az orosz ellentéteket elsimitani, végképpen szabályozni a tengerszorosok békeforgalmát és háború esetén a hadihajók átkelési lehetőségét. Egyben megengedték a polgári repülőgépek forgalmát is, egyes megerősített területek kivételével.

A török csapatok nagy ünnepségek közt vonultak be a Dardanellák vidékére. A törökök a tengerszorosok megerődítését rögtön folyamatba tették.

Kiadja: Pesti Ujság Kiadóvállalat Kft
Felelős kiadó: Maróthy Károly.

Csekkszámlaszámunk: 37.984.
Kéziratokat nem őrzünk meg.
Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Ami egy évezred viharából megmaradt:

Nagyértékű régi freskókat meszeltek be tudatlan falusi asszonyok,

hogy „kicsinosítsák" a legrégibb magyar templomot

Tápé, október hó. (A *Pesti Ujság* kiküldött munkatársától). Tápénak, ennek az eldugott kis magyar falunak népművészete és ősi háziipara mellett, felbecsülhetetlen történelmi értéket képvisel

Árpádkori temploma, amelyet immár műemlékké nyilvánítottak.

A templom a krónikák szerint 1059-ben épült és Szentmihály tiszteletére ajánlották. Azóta többízben átépítették a sok viszontagságot látott templomot. Először Batu khán hadai dúlták fel 1241-ben, de *IV. Béla 1247-ben újra betelepítette* és felépíttette az elpusztított községet s mint a csongrádi vár tartozékát, a szegedi „vendégeknek" adományozta. 1526-ban Ibrahim nagyvezér szegedi táborozása alkalmából *ismét felgyújtották a martalócok*, de 1555-ben már újra *30 ház után fizet kapuadót* a község. A török kiüzetése után az *„újraszerzési bizottság"* szegednek ítélte, amely azóta a templom *kegyura*. Legutóbb 1770-ben megnagyobbították a templom hajóját és tornyot emeltek melléje. A tiszta román stílusban épült toronynak a Tisza felé eső oldalán, hatalmas lőrés tátong. *Innen lőttek valamikor a Tiszán átkelő törököket.* A tenyérnyi toronyszobában rejtőzött el a nép hagyománya szerint *Rózsa* Sándor is, amikor *Ráday* Gedeon, a szegedi kapitány kifüstölte a tápéi rét ösgyékényeseiből.

A templom előtt Szentháromságszobor áll, amely a maga ügyetlenségében és darabosságában

a népies faragóművészet egyik legértékesebb alkotása.

A templom szüette, ódon ajtajának kovácsoltvas tartópántjai és zárja, *törökkorabeli, művészi kivitelű régiség.*

A templom legrégibb és egyben legérdekesebb része a szentély, amelynek falát a tizenkét apostolt ábrázoló *ősrégi freskó* díszítette. Ez a freskó, valamint *a budavári Mátyás-templomhoz hasonló ornamentika* még 1865-ben látható volt és különös körülmények között semmisült meg. Az akkori plébános szabadságra utazott és a falubeli asszonyok, hogy *örömet szerezzenek neki* a templom kicsinosításával,

az idők során megfeketedett freskót bemeszelték.

A jelenlegi plébános, egyéb segítség híjján, *bicskával vakarja le a mészréteget* a freskóról.

nyozott finomművű szentségtartó.

A szentély titka

A szentély szemmelláthatóan domború padozata még *felderítetlen titkokat rejt* magában. A mult században egy ízben

beszakadt és mély üreg vált láthatóvá, amelyet azonban beépítettek, anélkül, hogy átkutatták volna.

Szakértők véleménye szerint az üreg valószínűleg *az alapító Tapai-család kriptája.* A kripta felbontására a plébánosnak *engedélye* van, erre azonban csak a templom restaurálásakor kerülhet sor.

A restaurálásra valóban szükség van, mert az ódon épület már

összeomlással fenyeget.

A 4800 főnyi lakosságú község egy ízben már összegyüjtötte a restauráláshoz szükséges 17.000 aranykoronát, azt azonban elvitte a hadikölcsön. Most országos akció keretében akarják az újjáépítés ügyét tető alá hozni. A mozgalom vezetői remélik, hogy

a Műemlékek Országos Bizottsága és a kormány támogatásával sikerül megmenteni a végpusztulástól az évezredek viharainak sodrában komor őrként emelkedő falakat,

amelyek látták Batu khán száguldó lovashordáit, az ozmán birodalom janicsárjait, Haynau vérteseit, Franchet d'Esperay francia színes csapatait, a Tisza ötszöri pusztító áradását és mégis fennmaradtak a magyar életerő és szívósság jelképeként, hogy régi fényében nézzenek ismét egy újabb ezredév elé.

SZENTIVANYI RUDOLF.

Az erdélyi írók kiáltványa

Kolozsvárott az Ellenzék című lap „Vasárnapi szó" címmel Tamási Áron szerkesztésében új mellékletet indított. A melléklet első számában kiáltványt közöl, melyben Tamási Áron többek között a következőket írja: „Az élet tényei határozottan mutatják, hogy az erdélyi magyarság lélekben önmagához tért. Legnehezebb sorsában ölelő karját is mozdítaná, hogy végre magához vonhasson mindenkit, aki magyar. Ebben a történelmi időben az új férfinemzedéket illeti az első szó, hogy ennek az egységnek sürgető szavát hallassa. Húsz esztendő alatt nagy utat tettünk meg, amíg idáig eljutottunk. Többé nem arra nézünk, amiben eddig különböztünk, hanem tudatosan arra, amiben ma egyek vagyunk. Nem fegyverszünetet, hanem békét kötöttünk egymással, mert mindnyájunk felett győzött a népünk iránti felelősség. Az egyetlen és mindent összefogó gondolatot abban a kijelentésben foglalhatjuk össze, hogy mind magyarok vagyunk. A számunkra kötelező parancs pedig így szól: Magyar életformát akarunk; mindig és minden körülmények között, mert ez Istentől elrendelt végzés s reánk bízott feladat."

Majd így folytatja a kiáltvány:

„Örök viszonylatban magyarságunk nem új magyarság, hanem szerves folytatása az egyetlen és időtlen magyar léleknek. Nyakig a történelem mostani árjában küszködve, magyarságunk mégis új magyarság, mert az időtlen és ki nem meríthető magyar lélekből azt gondolatot fejezi ki, amelyik ma tart meg minket. Az örök magyarság maga a nemzeti géniusz, kinek a jobbján nem a gazdagok és előkelőek ülnek, hanem az időtlen eszme. A vérből feltámaszt és a mámorból kiragadja az alkotó értelmet."

A kiáltványt valamennyi erdélyi író aláírta.

Idejekorán meglát minden akadályt!

Az utat széltében, hosszában jól bevilágítja a

BOSCH kerékpár-fényszóró

Elemszekrényes kivitelben hibakeresésre és kézilámpának is használható. Oldalról közeledő veszélyt a prizmás fényszóró-üveg háritja el.

Kérjen kerékpárkereskedőjétől felvilágosítást!

— **FELHIVAS!** Cigagnai (Olaszország) fogolytáborban velem volt bajtársaimat kérem, hogy címüket közöljék velem, vagy látogassanak meg. Korreniovszky Miklós lengyel százados, Nógrádveröce, Gaál-pensió.

UTOLSÓ PILLANATIG...

A nyugati háború kapcsán a hősies kötelességteljesítés szép példáit olvassuk mindkét fél sajtójában. Annak a roppant erkölcsi erőnek, amely a halálos veszély pillanatában akaratot tud parancsolni a megbénuló idegeknek és ernyedő izmoknak a végsőkig való helytállására — a kötelességtudatnak fogalmát kétezer év óta az a római légionárius szimbolizálja, aki Pompei végpusztulásánál mindaddig kitartott őrhelyén, amíg a reázúduló láva rettenetes sistergő folyamában a hősies kötelességtudás szobrává nem kövült.

Talán ez az oka annak, hogy az utolsó pillanatig való kötelességteljesítés a köztudatban általában mint katonai erény él, holott a polgári életben is lépten-nyomon találkozunk ennek a csodálatraméltó példáival.

A szegedi városi múzeumban őrzött régi lappéldányok között található egy bekötött kefelevonat, a Szegedi Hiradó 1879 március 12-iki számáról. Ezen a napon öntötte el hajnali fél 3 órakor a nagy alföldi várost a Tisza árja. Ebben az időtájban készült el a nyomában a lap tördelése. Amikor megkondult a városháza harangja, jelezve a pusztulás beteljesedését, az éjszakai szerkesztő nem a menekülésre gondolt, hanem a végzetes katasztrófa szenzációjának megörökítésére. Néhány rövid sorban kiszedette az ár betöréséről szóló jelentést és beszoritotta a lapba. Az ujság azonban már nem jelent meg, csupán a kefelevonata készült el, mert a nyomdát is elöntötte a romboló elem.

A nagy tragédia napjaiban senki sem ért rá törödni a kötelességteljesítés eme ragyogó példájával, később pedig már nem lehetett megállapitani az ujságiras névtelen hősének kilétét. De a kefelevonatot ott őrzik a múzeum elsárgult fóliánsai között, maradandó dokumentumául annak, hogy nemcsak a harcmezőn, de a polgári életben, a munka frontján is lehet névtelenül hősiesen teljesiteni a kötelességét — az utolsó pillanatig.

Sz. R.

Kölni tudósok esete a kipoliturozott antik szekrénnyel

Pontosan hasonló eset ismétlődött meg a sekrestye nagy müértéket képviselő faragott kegyszerszekrényével is, melynek megtekintésére *kölni műtörténészek is ellátogattak a tiszamenti faluba.* Ezt azonban már a jelenlegi plébános külföldi tartózkodása alatt

a legények tükörfényesre politúrozták.

Képzelhető a tudósok megrökönyödése, amikor a várt ódonság helyén szinte vadonatúj bútordarabot találtak. Szinte el sem akarták hinni, hogy az *azonos azzal a többszázéves faragványos szekrénnyel, amelynek hire hozzájuk is eljutott.* Ebben a szekrényben szebbnél-szebb, kéthároméves miseruhák vannak, amelyeknek selyme és aranyozása az állandó használat ellenére is töretlen fényben és szépségben aranylik. A muzeális értékű kegyszerek legértékesebbike

a Mária Terézia által adomá-

NYILAS HIREK

Gosztonyi Sándor országgyűlési képviselő látogatása Heves megyében. Gosztonyi Sándor országgyülési képviselő f. hó 15-én megyekerületében tartózkodott és meglátogatta: Atány, Kömlő, Sarud, Füzesabony, Maklár, Nagytálya szervezeteit. 16-án Gosztonyi képviselő testvérünk a gyöngyösi szervezetet látogatta meg, ahol a testvérek lelkes kitartását tapasztalta.

JOGIDOKTOR vállalatnál tisztviselőnek elhelyezkedne félügyvédi diplomával, 120—140-ig. Cím: Orsz. Prop. Közp. (Andrássy-út 60., III.)

HÁZIPARI cikkek eladását vállalja Maár, Orsz. Prop. Közp.

IRODÁNAK megfelelő helyiséget keresek az Andrássy-úton, vagy az Erzsébet-körút környékén. Leveleket: Orsz. Prop. Közp. (Andrássy-út 60., III.)

A NYILASKERESZTES PART Országos Gazdasági Hivatala a napfény, vagy villanyfény besugárzása után világító-jelvényt hozott forgalomba. Az új jelvény kapható az O. G. H.-ban, a Nyilasboltban, valamint az összes budapesti, pestkörnyéki és vidéki szervezetekben 50 filléres árban.

BANK- vagy biztositó-szakmában elhelyezkednék érettségivel. „Testvér" jeligére az Orsz. Prop. Közp.-ba (Andrássy-út 60).

Gruber Lajos országgyűlési képviselő látogatása Győr—Moson megyében

Gruber Lajos, a Nyilaskeresztes Párt országos vidéki szervezésvezetője a párt győr-mosonmegyei szervezeteit látogatta meg. A délelőtti órákban Győr város és Győr megye vezetőségével folytatott beható megbeszéléseket az elmúlt hetekben megkezdett eröteljes szervezési munka továbbfolytatása és a megye szervezeti beosztása tárgyában. A délutáni órákban Moson megyében folytatta szervezési körútját, amelynek befejezéseképpen Mosonmagyaróváron tartott megbeszélést a párt vidéki szervezeteivel.

— **FEJSZÉVEL ÜTÖTTE AGYON ITTAS FÉRJÉT EGY ASSZONY.** Halálos dráma játszódott le Bagola községben, ahol *Dávid* János földmüves ittasan tért haza, majd feleségével szóváltásba keveredett. A szóváltás közben *Dávid* János ütlegelni kezdte feleségét, aki, hogy a támadó ittas embertől szabaduljon, a közelbenlévő fejszével széthasította férje fejét, aki a helyszinen meghalt. A gyilkos asszonyt a csendőrök bekisérték a kaposvári ügyészségre.

A Paramount grandiózus új világfilmje!

HOTEL IMPERIAL

Zörögnek a fegyverek — és két szerelmes szív harcol — hadseregek ellen!... A nagyszabású film főszerepiői:

ISA MIRANDA
RAY MILLAND

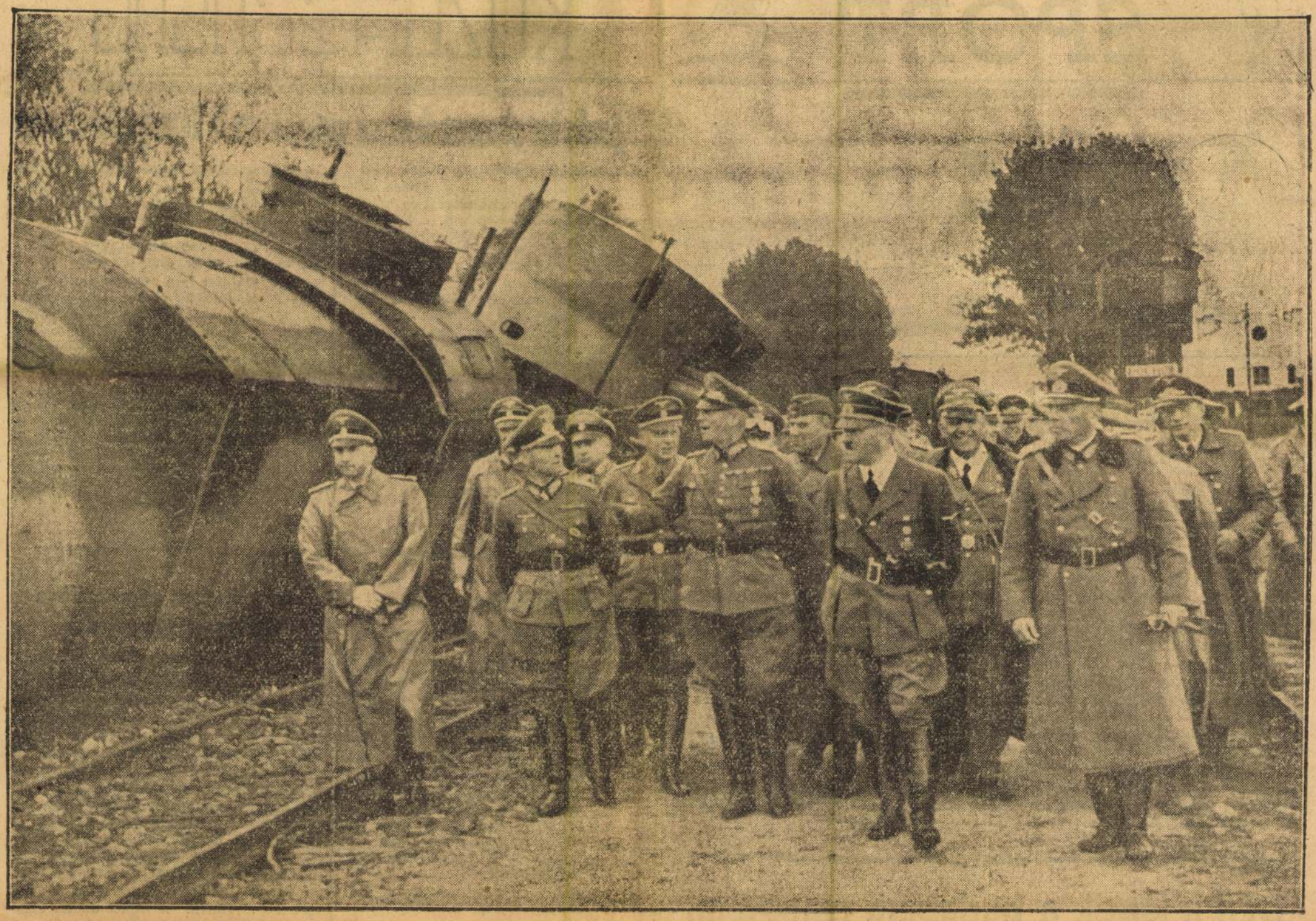
Közreműködik a DON KOZÁK-KÓRUS

MA PREMIER!

ROYAL APOLLO

NEM CSODA,
ha tönkre megy a szeme, elkésve veszi szemüvegét, elkésve cseréli üvegét
ZSOLDOS
látszerészmester
Vilmos cs.-út 17. (Bazilikával szemben)

JÓSZABÁSU RUHÁT, HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZIT HARTI GYULA SZABÓ, KISFALUDY-KÖZ 2. SZ. (CORVIN-MOZINÁL.)

TELITALÁLAT ÉRTE A LENGYEL PÁNCÉLVONATOT

Magyar kisgazdák Olaszországban

Róma, szept. 30. (Stefani)

A fasiszta párt titkára ma fogadta azokat a magyar kisgazdákat, akik három hónapon át tanulmányozták Olaszországban a fasiszta rendszer talajjavítási és általában földmívelési módszereit. A magyar gazdaifjak hálával nyilatkoznak arról a fogadtatásról, amelyben Olaszországban részesitették őket és kifejezést adtak annak a mély rokonszenvnek, amely a magyar gazdákat a Duce és Olaszország irányában eltölti. (MTI.)

Brauchitsch hadseregfőparancsnok, vezérkari főnökével

Rejtélyes csontvázleletek a lebontott Árpád-kori tápéi templom hajója alatt

Szeged, szeptember 30.

A Szeged melletti Tápé község ötezer főnyi szintiszta katolikus lakosságának három év óta nincs temploma. Hatszáz esztendő óta állt a község közepén az az ősi, sok műtörténeti vitában szereplő parányi templom, amely az évszázadok múlásában annyira megrokkant, olyan rozoga lett, hogy

1936 novemberében Csongrád vármegye hatósága kiakoltatta belőle a híveket s az ajtaját lepecsételtette, mert a templomépület életveszélyessé vált.

Miután a tápéi plébánia Szeged város kegyurasága alá tartozik, *Bogoss* Béla dr. plébános és *Pálfy* József dr. szegedi polgármester között tárgyalások indultak meg a templom ujjáépítésére. Az eklézsia nagyon szegény, nemkülönben maga Tápé község is, így hát *a kegyúr Szeged várostól várták a templom rendbehozását.* Azonban Szeged is súlyos anyagi gondokkal küzd s egy 20—30 ezer pengős tételt tudna beilleszteni költségvetésébe.

A tárgyalások majdnem két évig elhúzódtak, míg végre azután különböző címeken és különböző helyekről

sikerült biztosítani az építkezéshez szükséges 30 ezer pengőt,

ami lehetővé tette, hogy a tápéiak teljesen új templomot kapjanak. Az építészeti terveket úgy készítették el, hogy *az új templomba belekombinálták az ősi templom szentély-részét és tornyát,* amelyekről hivatalosan megállapították, hogy az Árpád-korból **fennmaradt műtörténelmi értékű** építészeti maradványok. Ehhez az ősi templom-részhez építik hozzá az új templomot, ami viszont modern építészeti stílusban készül és érintetlenül hagyják a régi torony kupoláján látható meghatározhatatlan korú bizánci kettős keresztet is, amely egyik külön érdekessége és nevezetessége volt a tápéi katolikus templomnak.

Az építészeti munkálatok már megkezdődtek és egész addig dolgoznak, amíg az időjárás megengedi. Az Árpád-kor emlékét s a modern templomépítési stílust egyszerre hirdető

tápéi új templom tavaszra kész lesz

s az oltárt az ideiglenesen kápolnává berendezett iskolateremből visszavihetik a templomba. A régi templom hajójának lebontásakor különös és érdekes leletre bukkantak, amelynek titkát nem tudják megfejteni.

A templom alatt körülbelül másfél méter mélységben rengeteg egymás mellett fekvő, arccal lefelé fordult csontvázat találtak.

Először arra gondoltak, hogy talán temető fölé épült a templom, ezt azonban kizárja az a körülmény, hogy a csontvázak szabályosan és szorosan egymás mellett fekszenek és valamennyi arccal lefelé van fordulva. A holttesteket valamikor teljesen mezítelenül helyezhették el ebben a helyzetben, mert *körülöttük semmiféle idegen tárgyat nem találtak, se gombokat, se ruhadíszeket, fegyvereket, háztartási vagy egyéb tárgyakat,* ami pedig minden ősi sírfelbontáskor elő szokott kerülni. A csontvázak eredete és kora után a régészek most nagy érdeklődéssel kutatnak. A lebontott templomot különböző sematizmusok szerint a XIII. században építették,

a csontvázleletek kora tehát ezer esztendő körül van,

vagy talán még ennél is öregebb s valószínű, hogy a honfoglalást megelőző időkből származnak s lehet, hogy egy nagy járvány, vagy valami kegyetlen háborúskodás emlékei.

A RÁDIÓ MŰSORA:

SZOMBAT:

Budapest I. 13.30: Hanglemezek. — 14.30: Hírek. — 14.45: Műsorismertetés. — 15.00: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 16.15: Majthényi György mesél. — 16.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. — 17.00: Hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — 17.15: A rádió postája. — 17.40: A Magyarországi Munkásdalegyletek Szövetsége képviseletében az Élelmezési Munkások Országos Szövetségének Dalárdája. — 18.15: Magyar-orosz félóra. — 18.45: Magyar Ferkó magyar nótákat énekel, kíséri Farkas Jenő cigányzenekara. — 19.15: Hírek. 19.25: Rossini—Respighi: A bűvös bolt. (Hanglemez). — 19.50: A magyar kultúra hadicéljai. (Előadás). — 20.10: Szeptember végén. Hangulatkép. — 21.20: Rádió a rádióról. — 21.40: Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — 22.00: Sándor Erzsi kamaraénekesnő és Sándor Mária énekel zongorakísérettel. — 22.25: Tánclemezek. — 22.40: Hírek nmet, olasz, angol és francia nyelven. — 23.00: Pertis Jenő cigányzenekara. — 0.05: Hírek.

Budapest II. 18.45: Mezőgazdasági félóra. — 19.25: Farkas Jenő cigányzenekara. — 20.00: Hírek, lóversenyeredmények, hírek szlovák és magyar-orosz nyelven. — 20.20: A rádió szalonzenekara. — 21.15: A világ városai: Athén. (Előadás). — 21.45: Schubert: C-dur vonósötös, 165. mű. — 22.30: Időjárásjelentés.

Esti Ujság

POLITIKAI NAPILAP

MEGJELENIK MINDEN HÉTKÖZNAP DÉLBEN

Főszerkesztő: TÖRS TIBOR

Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS

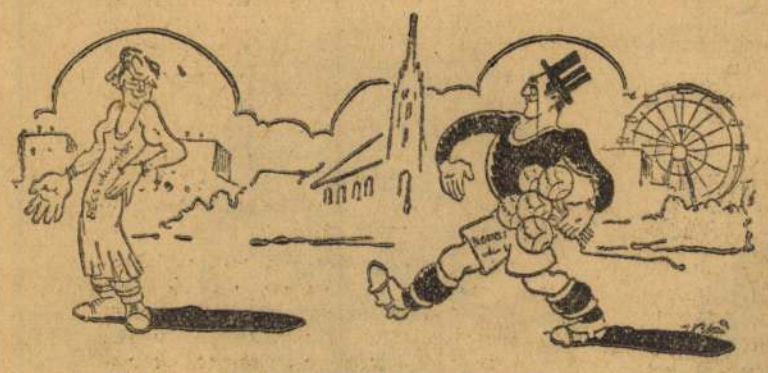
Felelős kiadó: Dr. BATHORY-HÜTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein (Budapest, VIII., József-körút 5. sz.)

Felelős: Győry Aladár igazgató.

Esti Ujság

SPORT

„DON JUAN" BÉCSBEN

BUDAPEST VÁLOGATOTT: Remélem, ezt a kis „grizettet" sikerül meghódítanom?!

Bécsi úlravaló

(Elmondotta Gidófalvy Pál dr.)

A válogatottak pénteki uzsonnáján mondotta az MLSz miniszteri biztosa:

— Az új futballistatípust akarjuk megteremteni. Azt a futballistát, aki fegyelmezett, lelkes, teljes odaadással küzd a játékidő alatt. Aki minden tudását, testi és lelki erejét a nemzeti gondolat szolgálatába bocsátja. Mert má már nemcsak futball egyegy válogatott mérkőzés. Ma már nemzeti, faji szempontok is kidomborodnak ezeken a nemzetközi versenyeken. Az elmult vasárnap. a németek ellen még korántsem ez az új futballistatípus játszott a pályán. Mert nem igaz, hogy a legyőzött német válogatott teljes értékű ellenfél volt. Azok a futballisták a baráti német nép, a német fiatalság képviselői voltak, akiket úgy szedtek össze a különböző frontokról és kaszárnyákból, de becsületesen, sőt mintaszerűen teljesítették kötelességüket. Ezeket legyőztük, de az új magyar futballistatípus még csak ezután fogja letenni a vizsgát. Először most vasárnap Bécsben. A Magyar Labdarugók Szövetsége eltökélten halad a futball megujhódásához vezető úton. Ha a 15 éves ifjúságiakkal kell megoldania, nem fog habozni azok utan a fiatalok után nyulni. Remélhető azonban és erre a jelek meg is vannak, hogy az idősebb nemzedék is megérti az idők szavát.

A magyar válogatott csapat Gidófalvy Pál dr., vitéz Ginzery Dénes szövetségi kapitány, Pluhár István országos szakfelügyelő, Tóth István edző és vörös Takács gyúró vezetésével szombaton déli 1 órakor utazik Bécsbe. Ez a csapat játszik vasárnap a Stadinban Bécs ellen: *Csikós—Pálkozdi, Biró—Pázmándi, Sárosi III., Szalay II.—Kincses, Sárosi dr., Zsengellér, Dudás, Gyetvay. Tartalék: Szalay (U)* és *Sziklai.*

Déri is játszik a budapesti csapatban

Vasárnap délután fél 4 órakor a következő magyar csapat áll ki Bécs B ellen az Üllői-úti pályán:

Havas — Olajkár I., Polgár — Odry, Tóth, Vig — Váradi, Rozsáli, Olajkár II., Fekecs III., Tolvaj.

A második félidőben Fekecs III. helyett **Déri játszik.**

A szövetségi kapitány alkalmat akar adni Dérinek is a játékra, mert könnyen lehet, hogy Bukarestben — amennyiben Déri erőnléte addig százszázalékos lesz — a kispesti balösszekötő már

az első csapatban fog helyet kapni.

A kapuban esetleg *Szabó* fog védeni a második félidőben.

A nagy mérkőzés előtt a MOVE—BLASz válogatott játszik a Szt. Korona kupáért.

A bécsi csapat ma, szombaton délben érkezik Budapestre. A magyar szövetség és az OTT hivatalosan fogadja a bécsi, kedves vendégeket, de igyekszik egész budapesti tartózkodásukat kellemessé tenni.

DÉRI

Asbóth a Ker. Minisztérium teniszcsapatában

A kereskedelemügyi minisztérium tisztviselőinek tenisz-csapata október hó 1-én, vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel meghívásos versenyt rendez a statisztikusok városmajori pályáján.

A csapatok felállítása a következő:

Kereskedelemügyi minisztérium: Női egyes: dr. Bikárné Sárkány Lilly, Kanovits Ferike. *Férfi egyes:* Asbóth József, Dallos Béla, Székely Mihály, Láng Ferenc. *Férfi páros:* Asbóth József—Székely Mihály és Dallos Béla—Láng Ferenc. *Vegyes páros:* Asbóth József—Kanovits Ferike, Dallos Béla—dr. Bikárné Sárkány Lilly.

Statisztikai hivatal: Női egyes: dr. Haviár Győzőné, Juhász Erzsébet. *Férfi egyes:* Radicke Helmuth, Horváth László, Gobbi Zoltán, Gyulai Ferenc.

Gállfy András, a Játékvezetők Testületének országos főtitkára katonai szolgálatából visszatért, hivatalában elfoglalta helyét és átvette a testület irányítását.

Sportműsor

Szombat:

ATLETIKA:

Váltóbajnokságok (MAC-pálya, 3 óra).

Vasárnap:

ATLETIKA:

Váltóbajnokságok (MAC-pálya, 3 óra). — 20 kilométeres gyalogló időelőnyverseny (Népliget, 10 óra).

KERÉKPÁR:

Bukósisakos és repülőversenyek (Millenáris, 3 óra).

BIRKÓZÁS:

Magyarország szabadstilusú bajnokságai (NTE-tornaterem, egész nap).

KOMJÁDI KUPAMÉRKŐZÉSEK

Az utánpótlás vízipólózói folytatják a Komjádi-kupában remek küzdelmüket. A két napi műsor:

Szombat: ¾7 MUE—NTE, ¼8 BTE—Postás, ¾8 FTC—Typográfia.

Vasárnap: ¼5 MAC—MAFC, ¾5 UTE—MTE, ¼6 MTK—WMTK, ¾6 NSC—BEAC, ¾7 III. Ker.—VAC.

Esti Ujság

KÖZGAZDASÁG

Ujabb áresés a gyümölcspiacon

A szombati nagyvásártelep forgalmában a baromfipiac és tojáspiac felhozatalának csökkenése mellett a kereslet hétvégi emelkedése a szokottnál tartózkodóbb volt. A kisebb áremelkedések, amelyek főként a tojáspiacon jelentkeztek, ilyenformán csak a tartózkodó kínálatnak tulajdoníthatók. A zöldségfélék piacán hasonlóképpen

a felhozatal visszaesése okozott kisebb áremelkedéseket néhány cikknél.

A főzőtök és a káposztafélékben élénk a kereslet. A paradicsom és a paprika felhozatala erős, ára pedig ennek következtében gyengülő. *A gyümölcspiacon a készletek felhalmozódása következtében minden vonalon estek az árak.* Különösen szőlőben vannak a piacon nagyobb elhelyezetlen készletek, amelyek erősen nyomják az árakat. *A szőlő olcsóbbodása mellett esett a szilva, az őszibarack és a dió ára.* A gyümölcspiacon az olcsóbbodást a kereskedők a fogyasztás jelentős visszaesésével magyarázzák, ami a hideg idő miatt következett be.

A vásárcsarnokok és piacok kiskereskedelmi árai: *Juhhús, eleje 116—140, leveshús 100—200, juh, hátulja 140—160, sertéskaraj 220—270, karja, comb, lapocka 196—216, oldalas 156—172, háj 176, zsir 168, élőcsirke, darabja 120—280, élőtyúk 200—350, vágott-tyúk 150—200, tisztított csirke 200—340, tisztított lúd 140—190, tisztított ruca 130—180, teatojás, darabja 9—11, főző, kilagramm 155—165, teavaj 320—340, vegyeszöldség 8—18, sóska 16—28, paraj, tisztított 20—30, fejessaláta 3—10, kalarábé, darabja 4—8, fejeskáposzta 12—14, karfiol 30—44, savanyúkáposzta 32—40, vöröshagyma, makói 12—14, fokhagyma 16—32, tök, főző 9—12, kelkáposzta 14—22, uborka 26—60, burgonya, Gül-Baba 11—12, Ella 9—12, nyári rózsa 12—14, zöldbab 20—24, zöldborsó 23—46, zöldtengeri 4—8, zöldpaprika, töltenivaló 16—36, paradicsom 7—12, alma, nemes 3—80, körte, nemes, faj 30—80, közönséges 20—36, szőlő 24—64, szilva, magvaváló 10—26, őszibarack 20—150, birsalma 30—48 fillér.*

Kedvetlen hangulattal nyilott az értéktőzsde

Az értéktőzsdán kedvetlen hangulattal indult a forgalom. A *bányapiacon a Bauxit, Kőszén, és a Salgó megfelelő keresletre talált,* ami útját állotta az üzletmenet későbbi folyamán a további lanyhulásnak. A vaspiacon az árúkínálat fokozódó volt az üzletidő elején, amikor is a Fegyver, *Ganz és a Rimarészvény* árfolyama csökkent. Később itt is

megerősödött a vételkedv, úgy hogy az árveszteség megtérült.

A többi ipari értékcsoportban egyenetlen irányzat alakult lényegesebb árváltozás nélkül. A járadékpiacon a fővárosi kölcsöncimletek ára lemorzsolódott.

Változatlan a takarmánypiac

A gabonapiacon tartott az irányzat. A *búzaüzlet* megélénkült, mert jövő havi szállításra nagyobb tételeket értékesítettek, amelyeket a malmok *20.65* pengővel vásároltak fel, 80 kilós alapon. Azonnali szállításra egyáltalán nem fejlődött ki forgalom. *Rozsot 14.15* pengővel kötöttek pestmegyei és *14.40* pengővel nyirvidéki állomásról szállítva.

A takarmánypiacon nagyjában a tegnapi árkeretek között indult a forgalom.

Tengerit Szolnokon át *18.85* pengővel kínáltak, mesterségesen szárított *új tengeri* jövő havi szállításra *17.80*, új tengerit októberi szállításra *15.25* pengővel kötöttek budapesti paritásban. *A zabpiacon kisebb tételek keltek el 18.90 pengővel, a kereslet egyébként csökkent.* Az árpapiacon sörárpát nagyobb tételekben hoztak ma ismét piacra felvidéki állomásokról, amelyek *21* és *22* pengő között keltek el. *A maspiacon lényegesebb árváltozás nem volt.*

— **Aki friss és munkaképes akar lenni** és el akarja kerülni, hogy kemény legyen a széke, emésztése meg legyen zavarva, gyakran fájjon a feje és a bőre tele legyen mindenféle pattanásokkal, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvizet. Kérdezze meg orvosát!

Véget érlek a német-román gazdasági tárgyalások

Bukarest, szeptember 30.
(Magyar Távirati Iroda.)

A Bukarestben megkezdett német-román gazdasági tárgyalások befejeződtek. A jegyzőkönyvet pénteken alá is írták. Az erről kiadott közlemény hangsúlyozza, hogy nem volt szó újabb kereskedelmi szerződés megkötéséről, csak az érvényben levő egyezmény végrehajtási módozatainak és az évi kontingensek megállapításáról. A kontingensek megállapításánál nem merültek fel nehézségek. Az ezévi kontingens körülbelül ugyanannyi marad, mint a mult évi, kisebb változások azonban mindkét fél kérésére történtek. A német márka árfolyama ugyanaz marad, mint volt eddig. A román gyümölcs és bor németországi kivitele emelkedett.

Uj kölcsönt vett fel a főváros

A főváros költségvetését rövidesen tárgyalni kezdi a pénzügyi bizottság, majd a közgyülés. Szendy Károly polgármester már a költségvetés nyers tervezetének ismertetése kapcsán bejelentette, hogy bizonyos halaszthatatlan munkálatok elvégzésére

a költségvetés keretében nem sikerült fedezetet találni

és ezért a beruházó programon felül ezeknek a rendkivüli kiadásoknak a fedezésére

a főváros kölcsönt vesz fel.

A rendkivüli munkálatok között szerepelnek az iskolák, szeretetothonok, menedékhelyek, kórházak, hivatali épületek, vágóhidak berendezéseinek felújítása és az épületek tatarozási munkálatai. Ezeket az épületeket jókarban kell tartani, hogy a főváros vagyonát kellően megőrizzék és azok ne váljanak céljaik betöltésére alkalmatlanná. A munkálatok elvégzéséhez szükséges összegeket pontosan még nem állapították meg, ez a munka most van folyamatban.

Halló itt a remek októberi műsor a SANGHAI-BÁRban
Este 10-től reggel 5-ig VIDOS humoros konferanszal
SISTER VÉRTESSY IGOR AND ELLEN és a többi attrakciók
Szegfü Zsuzsi énekel Vasárnap és ünnepnap műsoros 5 órai tea Horthy Miklós-út 60. Telefon: 25-74-30 Asztalos jazz

Délen esők, a nappali hőmérséklet nem változik

A METEOROLÓGIAI INTÉZET HIVATALOS ELŐZETES JELENTÉSE. VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS A KÖVETKEZŐ HUSZONNÉGY ÓRÁRA:

Keleti szél. Felhősödés. Több helyen, főként az ország déli felében eső. Az éjjeli fagy gyengül. A nappali hőmérséklet alig változik.

BUDAPESTEN ma délben plusz 13 fok

Restaurált műemlék. 1763 óta állott csonkán a tápéi katolikus templom tornya, amely egykor római őrtorony volt. Tavaly restauráltatta a templom néhai kegyura, Esterházy Miklós Móric gróf. A templom felszentelése most történt. Képeink a csonka tornyot, a helyreállított templomot ábrázolják, — míg az alsó kép a felszentelő ünnepségről készült.

Az ózdi keresztény egyházak cserkészcsapata, amely Fonyódon táborozott.

Terray Gyula,
gömör-rozsnyói ág. ev. főesperes, az elszakított felvidéki magyarság egyik vezére 84 éves korában meghalt.

Képek a tokaji hadiárvaházból

A Tisza gróf, illetve a Radvánszky-családok által épített kastélyban van elhelyezve a tokaji hadiárvaotthon, ahol Kreplin Árpád igazgató vezetése alatt 140 kis hadiárvát gondoznak. Képeink az iskolában, a szabadban való oktatást, a játékórát s a hálótermet mutatják be.

A szabolcsvármegyei levente-tanfolyam oktatói és hallgatói. (Gloviczky felvétele.)

Ami egy évezred viharából megmaradt:

Nagyértékű régi freskókat meszeltek be tudatlan falusi asszonyok,

hogy „kicsinosítsák" a legrégibb magyar templomot

Tápé, október hó.

(A *Pesti Ujság* kiküldött munkatársától). Tápénak, ennek az eldugott kis magyar falunak népművészete és ősi háziipara mellett, felbecsülhetetlen történelmi értéket képvisel

Árpádkori temploma, amelyet immár műemlékké nyilvánítottak.

A templom a krónikák szerint 1059-ben épült és Szentmihály tiszteletére ajánlották. Azóta többízben átépítették a sok viszontagságot látott templomot. Először Batu khán hadai dúlták fel 1241-ben, de *IV. Béla 1247-ben újra betelepítette* és felépíttette az elpusztított községet s mint a csongrádi vár tartozékát, a szegedi „vendégeknek" adományozta. 1526-ban Ibrahim nagyvezér szegedi táborozása alkalmából *ismét felgyújtották a martalócok*, de 1555-ben már újra *30 ház után fizet kapuadót* a község. A török kiüzetése után az *„újraszerzési bizottság"* szegednek ítélte, amely azóta a templom *kegyura*. Legutóbb 1770-ben megnagyobbították a templom hajóját és tornyot emeltek melléje. A tiszta román stílusban épült toronynak a Tisza felé eső oldalán, hatalmas lőrés tátong. *Innen lőtték valamikor a Tiszán átkelő törököket.* A tenyérnyi toronyszobában rejtőzött el a nép hagyománya szerint *Rózsa* Sándor is, amikor *Ráday* Gedeon, a szegedi kapitány kifüstölte a tápéi rét ösgyékényeseiből.

A templom előtt Szentháromságszobor áll, amely a maga ügyetlenségében és darabosságában

a népies faragóművészet egyik legértékesebb alkotása.

A templom szuette, ódon ajtajának kovácsoltvas tartópántjai és zárja, *törökkorabeli, művészi kivitelü régiség.*

A templom legrégibb és egyben legérdekesebb része a szentély, amelynek falát a tizenkét apostolt ábrázoló *ősrégi freskó* díszítette. Ez a freskó, valamint *a budavári Mátyás-temploméhoz hasonló ornamentika* még 1865-ben látható volt és különös körülmények között semmisült meg. Az akkori plébános szabadságra utazott és a falubeli asszonyok, hogy *örömet szerezzenek neki* a templom kicsinosításával,

az idők során megfeketedett freskót bemeszelték.

A jelenlegi plébános, egyéb segitség hijján, *bicskával vakarja le a mészréteget* a freskóról.

Kölni tudósok esete a kipoliturozott antik szekrénnyel

Pontosan hasonló eset ismétlödött meg a sekrestye nagy müértéket képviselö faragott kegyszerszekrényével is, melynek megtekintésére *kölni mütörténészek is ellátogattak a tiszamenti faluba.* Ezt azonban már a jelenlegi plébános külföldi tartózkodása alatt

a legények tükörfényesre politúrozták.

Képzelhető a tudósok megrökönyödése, amikor a várt ódonság helyén szinte vadonatúj bútordarabot találtak. Szinte el sem akarták hinni, hogy az *azonos azzal a többszázéves faragványos szekrénnyel, amelynek hire hozzájuk is eljutott.* Ebben a szekrényben szebbnél-szebb, kétháromszázéves miseruhák vannak, amelyeknek selyme és aranyozása az állandó használat ellenére is töretlen fényben és szépségben aranylik. A muzeális értékü kegyszerek legértékesebbike

a Mária Terézia által adományozott finommüvü szentségtartó.

A szentély titka

A szentély szemmelláthatóan domború padozata még *felderitetlen titkokat rejt* magában. A mult században egy ízben

beszakadt és mély üreg vált láthatóvá, amelyet azonban beépitettek, anélkül, hogy átkutatták volna.

Szakértök véleménye szerint az üreg valószínüleg *az alapitó Tapai-család kriptája.* A kripta felbontására a plébánosnak *engedélye* van, erre azonban csak a templom restaurálásakor kerülhet sor.

A restaurálásra valóban szükség van, mert az ódon épület már

összeomlással fenyeget.

A 4800 fönyi lakosságú község egy ízben már összegyüjtötte a restauráláshoz szükséges 17.000 aranykoronát, azt azonban elvitte a hadiköltcsön. Most országos akció keretében akarják az újjáépítés ügyét tető alá hozni. A mozgalom vezetői remélik, hogy

a Müemlékek Országos Bizottsága és a kormány támogatásával sikerül megmenteni a végpusztulástól az évezredek viharainak sodrában komor őrként emelkedő falakat,

amelyek látták Batu khán száguldó lovashordáit, az ozmán birodalom janicsárjait, Haynau vértetseit, Franchet d'Esperay francia színes csapatait, a Tisza ötszöri pusztító áradását és mégis fennmaradtak a magyar életerő és szivósság jelképeként, hogy régi fényében nézzenek ismét egy újabb ezredév elé.

SZENTIVANYI RUDOLF.

UTOLSÓ PILLANATIG...

A nyugati háború kapcsán a hősies kötelességteljesités szép példáit olvassuk mindkét fél sajtójában. Annak a roppant erkölcsi erőnek, amely a halálos veszély pillanatában akaratot tud parancsolni a megbénuló idegeknek és ernyedő izmoknak a végsőkig való helytállására — a kötelességtudatnak fogalmát kétezer év óta az a római légionárius szimbolizálja, aki Pompei végpusztulásánál mindaddig kitartott őrhelyén, amig a reázúduló láva rettenetes sistergő folyamában a hősies kötelességtudás szobrává nem kövült.

Talán ez az oka annak, hogy az utolsó pillanatig való kötelességteljesités a köztudatban általában mint katonai erény él, holott a polgári életben is lépten-nyomon találkozunk ennek a csodálatraméltó példáival.

A szegedi városi múzeumban őrzött régi lappéldányok között található egy bekötött kefelevonat, a Szegedi Hiradó 1879 március 12-iki számáról. Ezen a napon öntötte el hajnali fél 3 órakor a nagy alföldi várost a Tisza árja. Ebben az időtájban készült el a nyomdában a lap tördelése. Amikor megkondult a városháza harangja, jelezve a pusztulás beteljesedését, az éjszakai szerkesztő nem a menekülésre gondolt, hanem a végzetes katasztrófa szenzációjának megörökitésére. Néhány rövid sorban kiszedette az ár betöréséről szóló jelentést és beszoritotta a lapba. Az ujság azonban már nem jelent meg, csupán a kefelevonata készült el, mert a nyomdát is elöntötte a romboló elem.

A nagy tragédia napjaiban senki sem ért rá törődni a kötelességteljesités eme ragyogó példájával, később pedig már nem lehetett megállapitani az ujságirás névtelen hősének kilétét. De a kefelevonatot ott őrzik a müzeum elsárgult fóliánsai között, maradandó dokumentumául annak, hogy nemcsak a harcmezőn, de a polgári életben, a munka frontján is lehet névtelenül hősiesen teljesiteni a kötelességét — az utolsó pillanatig.

Sz. R.

NYILAS HIREK

Gosztonyi Sándor országgyülési képviselő látogatása Heves megyében. Gosztonyi Sándor országgyülési képviselő f. hó 15-én megyekerületében tartózkodott és meglátogatta: Atány, Kömlő, Sarud, Füzesabony, Maklár, Nagytálya szervezeteit. 16-án Gosztonyi képviselő testvérünk a gyöngyösi szervezetet látogatta meg, ahol a testvérek lelkes kitartását tapasztalta.

JOGIDOKTOR vállalatnál tisztviselőnek elhelyezkedne félügyvédi diplomával, 120—140-ig. Cím: Orsz. Prop. Közp. (Andrássy-út 60., III.)

HÁZIIPARI cikkek eladását vállalja Maár, Orsz. Prop. Közp.

IRODÁNAK megfelelő helyiséget keresek az Andrássy-úton, vagy az Erzsébet-körút környékén. Leveleket: Orsz. Prop. Közp. (Andrássy-út 60., III.)

A NYILASKERESZTES PÁRT Országos Gazdasági Hivatala a napfény, vagy villanyfény besugárzása után világító-jelvényt hozott forgalomba. Az új jelvény kapható az O. G. H.-ban, a Nyilasboltban, valamint az összes budapesti, pestkörnyéki és vidéki szervezetekben 50 filléres árban.

BANK- vagy biztositó-szakmában elhelyezkednék érettségivel. „Testvér" jeligére az Orsz. Prop. Közp.-ba (Andrássy-út 60).

Gruber Lajos országgyülési képviselő látogatása Győr—Moson megyében

Gruber Lajos, a Nyilaskeresztes Párt országos vidéki szervezésvezetője a párt győr-mosonmegyei szervezeteit látogatta meg. A délelőtti órákban Győr város és Győr megye vezetőségével folytatott beható megbeszéléseket az elmúlt hetekben megkezdett erőteljes szervezési munka továbbfolytatása és a megye szervezeti beosztása tárgyában. A délutáni órákban Moson megyében folytatta szervezési körútját, amelynek befejezéseképpen Mosonmagyaróváron tartott megbeszélést a párt vidéki szervezeteivel.

— **FEJSZÉVEL ÜTÖTTE AGYON ITTAS FÉRJÉT EGY ASSZONY.** Halálos dráma játszódott le Bagola községben, ahol *Dávid* János földmüves ittasan tért haza, majd feleségével szóváltásba keveredett. A szóváltás közben *Dávid* János ütlegelni kezdte feleségét, aki, hogy a támadó ittas embertől szabaduljon, a közelbenlévő fejszével széthasitotta férje fejét, aki a helyszinen meghalt. A gyilkos asszonyt a csendőrök bekisérték a kaposvári ügyészségre.

Az erdélyi irók kiáltványa

Kolozsvárott az Ellenzék cimü lap „Vasárnapi szó" címmel Tamási Áron szerkesztésében új mellékletet indított. A melléklet első számában kiáltványt közöl, melyben Tamási Áron többek között a következőket irja: „Az élet tényei határozottan mutatják, hogy az erdélyi magyarság lélekben önmagához tért. Legnehezebb sorsában ölelő karját is mozditaná, hogy végre magához vonhasson mindenkit, aki magyar. Ebben a történelmi időben az új férfinemzedéket illeti az első szó, hogy ennek az egységnek sürgető szavát hallassa. Húsz esztendő alatt nagy utat tettünk meg, amíg idáig eljutottunk. Többé nem arra nézünk, amiben eddig különböztünk, hanem tudatosan arra, amiben ma egyek vagyunk. Nem fegyverszünetet, hanem békét kötöttünk egymással, mert mindnyájunk felett győzött a népünk iránti felelősség. Az egyetlen és mindent összefogó gondolat tot abban a kijelentésben foglalhatjuk össze, hogy mind magyarok vagyunk. A számunkra kötelező parancs pedig igy szól: Magyar életformát akarunk; mindig és minden körülmények között, mert ez Istentől elrendelt végzés s reánk bizott feladat."

Majd igy folytatja a kiáltvány:

„Örök viszonylatban magyarságunk nem új magyarság, hanem szerves folytatása az egyetlen és időtlen magyar léleknek. Nyakig a történelem mostani árjában küszködve, magyarságunk mégis új magyarság, mert az időtlen és ki nem merithető magyar lélekből azt a gondolatot fejezi ki, amelyik ma tart meg minket. Az örök magyarság maga a nemzeti géniusz, kinek a jobbján nem a gazdagok és elökelőek ülnek, hanem az időtlen eszme. A vérből feltámaszt és a mámorból kiragadja az alkotó értelmet."

A kiáltványt valamennyi erdélyi iró aláirta.

— **FELHIVÁS!** Cigagnai (Olaszország) fogolytáborban velem volt bajtársaimat kérem, hogy címüket közöljék velem, vagy látogassanak meg. Korreniovszky Miklós lengyel százados, Nógrádverőce, Gaál-pensió.

Idejekorán meglát minden akadályt!

Az utat szélesen, hosszában jól bevilágitja a

BOSCH kerékpár-fényszóró

Elemszekrényes kivitelben hibakeresésre és kézilámpának is használható. Oldalról közelédő veszélyt a prizmás fényszóró-üveg háritja el.

Kérjen kerékpárkereskedőjétől felvilágositást!

A Paramount grandiózus új világfilmje!

HOTEL IMPERIAL

Zörögnek a fegyverek — és két szerelmes szív harcol — hadseregek ellen!... A nagyszabású film főszereplői:

ISA MIRANDA
RAY MILLAND

Közreműködik a DON KOZÁK-KÓRUS

MA PREMIER!

ROYAL APOLLO

NEM CSODA,

ha tönkre megy a szeme, elkésve veszi szemüvegét, elkésve cseréli üvegét

ZSOLDOS

látszerészmester

V., Vilmos cs.-út 17. (Bazilikával szemben)

JÓSZABÁSU RUHÁT, HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZIT HARTI GYULA SZABÓ, KISFALUDY-KÖZ 2. SZ. (CORVIN-MOZINÁL.)

PESTI UJSÁG

KERESZTÉNY NEMZETISZOCIALISTA NAPILAP

A német légierő támadása Scapa-Flow ellen

Több angol hadihajót bombáztak

Berlinből jelentik: A szerdára virradó éjjelen közlik, hogy *a német légihaderő támadást intézett Scapa-Flow ellen.* Október 17-én a német hadirepülőgépek egészen Scapa-Flowig törtek előre.

A brit hadihajórajnak az öbölben horgonyzó egységeit sikeresen támadták. Egyéb hadihajók között egy angol csatahajót nehéz- és közepes kaliberű bombák eltaláltak.

A támadást követő légiharcban a német bombázók lelőttek egy ellenséges vadászgépet.

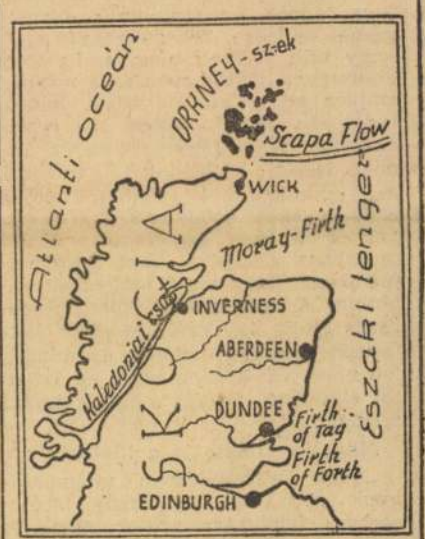
Az ellenség igen heves légvédelmi tüze ellenére *egy gép kivételével az összes német egységeknek sikerült sértetlenül visszatérniök a hazai légi kikötőbe.*

Megtalálták a Firth of Forth-nál lelőtt német repülőgépeket

Londonból jelentik: *A Firth of Pentlandban, Stroma-sziget közelében megtalálták azt a lelőtt német repülőgépet, amely lángolva zuhant le. Egy másik gép súlyos sérüléseket szenvedett.*

Wickben egy óráig tartott a riadó. *A megtámadott Stola-gőzös sértetlen maradt,* a 12 főnyi legénység partra tette az utasokat, akik között asszonyok is voltak. *(MTI)*

Edinburgból jelentik: A pentlandi dombvidéken keresik a hétfőn *Firth of Forth ellen intézett német repülőtámadás alkalmával lelőtt német gépet.* A katonai hatóságok által megindított kutatás eddig még nem járt eredménnyel. Ezzel szemben *Firth of Forthtól néhány mérföldnyire halászbárkák megtalálták annak a német gépnek a futószerkezetét, amelyet angol vadászrepülők lelőttek. (MTI).*

Német búvárhajó elsüllyesztett egy angol gőzöst

Londonból jelentik: A londoni lapok jelentése szerint

a Sweaton nevű 5500 tonnás brit kereskedelmi gőzös német búvárhajótámadás áldozata lett.

A harminckétfőnyi legénységet egy délangliai kikötőben tették partra. (NST)

Newyorkból jelentik: *Hodge Raymond,* a Blackhawk amerikai teherhajó kapitánya közölte, hogy az *Emile Miguet* francia tartályhajó 39 főnyi legénysége, amelyet a Blackhawk fedélzetére vett, 31 órán át evezett mentőcsónakján, hogy partot érjen. Amikor a Blackhawk segítségükre sietett, már nagyon fáradtak voltak, de egyébként nem volt semmi bajuk egy kivételével, aki megsebesült. A hajó vasárnap érkezik Bostonba. (MTI)

A nyugati harctér eseményei

A legtöbb külföldi lap megállapítása szerint a lotharingiai határmentén történt nagyszabású német támadásokkal és a Skócia keleti partja ellen végrehajtott német légitámadásokkal a nyugati hadszíntéren megkezdődött a komoly háború.

A Pesti Ujság tegnapi számában már jelentettük a hétfő délelőtti meglepő német támadást a Moseltől keletre fekvő hat kilométer széles frontszakaszon. Olasz hírek szerint ezt a támadást „pokoli" tüzérségi tűz vezette be. A németek Perl községtől délre megszállták azokat a községeket, amelyeket a franciák mintegy két héttel ezelőtt foglaltak el. A támadó német csapatok egész a francia fővédelmi vonalig nyomultak előre, sőt Apach falunál a Maginot-vonal főállásának egy kis része is kezükbe került.

Hétfőn délután a németek mintegy 8—9 hadosztállyal szintén meglepő támadást indítottak a Saar-folyótól keletre, mintegy 30 km. széles területen. A hatalmas tüzérségi tűzzel támogatott német támadás a franciákat mindenütt kivetette az elmult hetekben elfoglalt előtér-állásaikból. A francia előőrsök visszavonultak főállásaikra. Francia hivatalos jelentés szerint az eddigi francia előnyomulásnak célja volt a lengyelek tehermentesítése. A lengyel háború villámgyors lefolyása azonban bizonyítja, hogy a vert lengyel hadsereg „tehermentesítése" egyáltalában nem vezetett eredményre.

A franciák az elpusztított Rajna-hidak ellenére is — úgylátszik — számolnak a felső Rajnán át indítandó német átkaroló támadással, mert az elzászi határmenti községeket mind kiürítették, köztük a kétszázezer lakosu Strasbourg városát is.

Az angol alsóházban Churchill miniszter részletesen nyilatkozott a Royal Oak cirkáló elsüllyesztéséről. Churchill szerint a cirkálót Scapa Flow öbölnél egy német tengeralattjáró október 14-én délután süllyesztette el. Az öbölben akkor több angol hajó tartózkodott, a kikötőt sűrű sodronyhálók zárták el. Churchill a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a német tengeralattjáró hajó bátorságáról és nagy műszaki ügyességéről, hogy a sodronyhálózat ellenére is be tudott jutni az elzárt kikötőbe és torpedótámadásának végrehajtása után a heves angol rendszabályok ellenére is észrevétlenül tudott távozni. A német tengeralattjáró hajó beérkezett egy hazai kikötőbe, ahol parancsnokát, Prien sorhajóhadnagyot a legnagyobb ünnepségekkel fogadták. A németeknek nagy elégtételt szerez a Scapa Flow kikötőben szerencsésen végrehajtott támadás. A világháborút befejező compiegnei fegyverszüneti szerződés határozványai folytán az angolok az egész német flottát a Scapa Flow öbölben internálták. A hazafias német tengerészek azonban 1919 június 21-én elsüllyesztették a német hajókat, miáltal megmentették a német haditengerészet becsületét.

A tengeralattjáró-háború változatlan hevességgel folyik tovább, különösen a német messzejáratú buvárhajók alkalmazása folytán.

A légiháború szintén hevesen folyik, a német repülőgépek kedden is indítottak támadást a skót partok ellen. Mindenesetre a közeljövőben a légiháború hatalmas föllángolásával számíthatunk, mikor is többszáz repülőgép együttes harcbavetése sem valószínűtlen.

INCZE KALMAN.

— **BAJTÁRSI ÖSSZEJÖVETEL.** A volt „82-es" székely gyalogezred tisztikara minden hó első szombatján bajtársi összejövetelt tart a Székely-étteremben, József-tér 6. este 8 órakor. Kérem a bajtársak szíves megjelenését. Legénységi állományú egyének közöljék a következő adatokat Molnár Sándor százados-sal, IX., Högyes Endre-utca 1. Név, életkor, lakcím. Bajtársak közöljék ezt a híradást ismeröseikkel. Minden bajtárs ott legyen.

Franciaország nyugaton csak védekezésre szoritkozik

Az angolok a német tengeri és légi tevékenység fokozódását várják

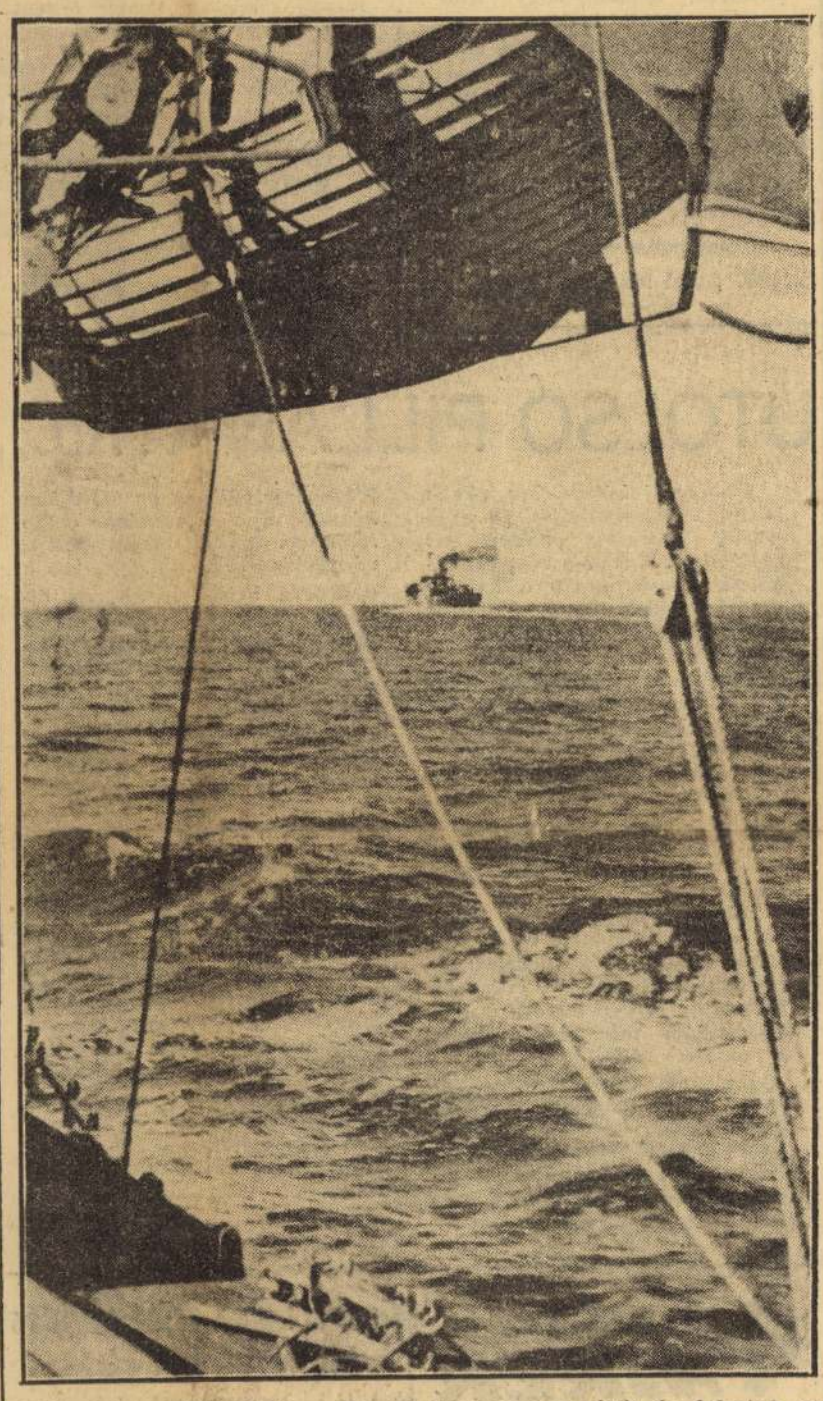
Párisból jelentik: Kedden a hadihelyzet áll a francia közvélemény érdeklődésének középpontjában. A legkülömbözőbb lapok teszik fel azt a kérdést, *vajjon a Saartól keletre történt német előretöréssel megkezdődött-e a nagy offenziva.*

A félhivatalos *Petit Parisien* ennek a törekvésnek során azt állítja, hogy *a legutóbbi napok legfontosabb eseménye német katonák és néhány német tiszt foglyulejtése, akiket szigorú kihallgatásnak vetettek alá. Eddig* — írja a katonai munkatárs — *semmi olyasmi nem történt, amivel a francia parancsnokok ne számoltak volna már hosszú ideje.* A cikkből kiolvasható a francia hadvezetőségnek az a szándéka, hogy

továbbra is védekezésre szoritkozzék.

Erre vallanak a francia katonai rendszabályok az arcvonalon, az előretolt felderítők visszavonása éppúgy, mint az október elején befejeződött arcvonal mögötti csapatmozdulatok.

A *Figaro* szerint a németek eljárásának három indítéka és célja léhet. *Vagy presztizsokokból vissza akarták verni a birodalom területéről az előrenyomult francia csapatokat, vagy a Maginot-vonal leggyengébb pontját szeretnék kifürkészni, vagy pedig az a németek szándéka, hogy a szövetségeseket megkössék egy ponton, hogy azután egészen más oldalról váratlanul előretörjenek Franciaország ellen.* A *Figaro* azonkívül azt várja, hogy a legközelebbi napokban *fokozódik a németek légi és tengeri tevékenysége Anglia ellen.* (NST)

Német torpedóromboló az Északi-tengeren megállít és átkutat egy semleges gőzöst.

Nincs zsidó az újpesti kultúrbizottságban

Ujpesten a város kultúrbizottságában a baloldal és a zsidóság volt 20 éven keresztül elnyomó többségben. A törvényes rendelkezések értelmében most átalakították az újpesti kultúrbizottságot is. Ennek folyamán a város keresztény társadalma nagy megnyugvással fogadta a határozatot, hogy az újjáalakult kultúrbizottságban egyetlen zsidó sincs és ami még ennél is meglepőbb, csak két olyan tagja van a kultúrbizottságnak, akik baloldali érzelmüek, a többi 12 erősen jobboldali.

Iskolásgyermekek betörőbandája

Vakmerő betörés történt Pestszentlörincen, a Viola-utca 40. számú házban, ahol a lakók távollétében, az ablakon keresztül háromtagú iskolásgyermekek társasága mászott be és a lakásból összeszedhető holmit, ruhanemüt, ékszereket elrabolta. A szomszédok észrevették a betörést, de mire üldözni kezdték volna a kiskorú betöröket, azok már eltüntek. A rendőrség erélyes nyomozásba kezdett a vakmerő betörés tetteseinek kézrekerítésére.

Kétszáz pengő pénzbüntetés Szálasit dicsérő versekért

A budapesti kir. büntetőtörvényszék ötös tanácsa ma tárgyalta dr. *Oltványi* Ferenc bűnügyét. A vád szerint dr. *Oltványi* Ferenc öt versében *Szálasi* Ferencet dicsérte fel. A büntetőtörvényszék kétszáz pengő pénzbüntetésre ítélte, amely behajthatatlanság esetén 20 napi elzárásra változtatható át.

Néhány szó a Dardanellákról

A szovjetorosz-török tárgyalások újjóól a Dardanellákra irányították a világ közvéleményének figyelmét. A Dardanellák már többször szerepeltek a világtörténelemben, így legutóbb a világháborúalatt. Katonai és kereskedelmi fontosságáról *Incze* Kálmán katonai szakíró, a *Pesti Ujság* katonai munkatársa a következőket írja „Háboruk a nagyháború után" című könyvében:

— A lausannei békeszerződés a Boszporuszt, a Dardanellákat, valamint a Márvány-tengert *semleges területnek nyilvánította. A béke értelmében a szorosok a Szuezi-csatorna mintájára szabad viziutaknak tekintendők, amelyeken kereskedelmi hajók vámmentesen közlekedhetnek, hadihajók azonban csak a török elnöklet alatt álló nemzetközi csatornabizottság engedélyével kelhetnek át.*

A török köztársaság egyben kötelezte magát, hogy a tengerszorosok környékén, valamint a közelükben lévő szigeteken sem helyőrséget nem tart, sem erődítéseket nem emel, kivéve a Konstantinápolyban állomásozó 12 ezer főnyi katonaságot.

Ellenséges támadás esetén a békeszerződést garantáló nagyhatalmak kötelesek a Népszövetségi Tanács rendelkezése alapján Törökországnak segélyt nyujtani.

A törökök 1936 április 11-én jegyzéket nyujtottak be a Népszövetséghez, amelyben kifejezésre juttatták, hogy a laussannei béke megkötése óta a világpolitikai helyzet, különösen a Földközi-tenger medencéjében, teljesen megváltozott. A törökök véleménye szerint a hadiállapot váratlanul és minden hadüzenet nélkül is bekövetkezhetik, ennek következtében a tengerszorosok védtelensége a legnagyobb veszélyt jelentheti még a nemzetközi hajóforgalom számára is.

Törökország azt a javaslatot tette, hogy állitsák vissza felségjogát a tengerszorosok felett.

Az 1936 június 22-én kezdödött montreux-i értekezlet szabályozta a Dardanellák kérdését.

Az értekezleten sikerült az angol és az orosz ellentéteket elsimitani, végképpen szabályozni a tengerszorosok békeforgalmát és háború esetén a hadihajók átkelési lehetőségét. Egyben megengedték a polgári repülőgépek forgalmát is, egyes megerősített területek kivételével.

A török csapatok nagy ünnepségek közt vonultak be a Dardanellák vidékére. A törökök a tengerszorosok megerődítését rögtön folyamatba tették.

Kiadja: Pesti Ujság Kiadóvállalat Kft
Felelős kiadó: Maróthy Károly.

Csekkszámlaszámunk: 37.984.
Kéziratokat nem őrzünk meg.
Nyomatott a Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság körforgógépein.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

KÖZALAPÍTVÁNYI KIRÁLYI EGYETEMI KÖNYVTÁR
Budapest, V., Báthory-utca 12. II. 13 — Telefon: 118—926

2936/1941. szám.

A tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest, IX.

Ferenc-u. 10.

ATHENAEUM

Tápióbicskei r.k.

templom

(Pest vm.)

Romjaiból templomot el-
pusztult.

A mostani templom
1757 – 1786-ban épült.

Chobotsek 265. l.

Falusi edényvásár 1942 őszén

Egy vándor árus, aki a rosszkabátok jövedelméből földet vesz

Az idő borultas, szél fúj, a nagyutcán szállong a por s a toronyban zöngicsélni kezd a kisharang. Fecskék hullámzanak a torony körül s az úton egy sovány gebe húz egy kocsit. Ekhó van kifeszítve a kocsi felett, gyékény ekhó. Jó volna még, csak helylyel-közzel foszladozik.

Időses cserzett arcú ember hajtja a lovat, közben zsoltárt dúdol. Ülés nincs; lent kucorog a derékban. Lába kívül lóg a kissaroglyán s ahogy a kocsi inog: leng-leng, mintha csóválna valakit. Bokában püffedt, feljebb eres. Kékek ezek az erek és csomósak, mint a csicsókagyökér. *Az ember mellett asszony kandikál ki,* ölében gyerek: szoptat. A gyerek félig meztelen, maszatos. Ilyen a többi is. Hátuk mögött még négy szorong, ezek már nagyobbacskák. A kocsi alatt kutya lohol a tengelyhez kötve. Nyelve kilóg, ijedten tekintget széjjel, fél.

A derékban tányérok vannak, fazekak, meg zománcos lábasok. Ölnyi széna, két párna, meg egy szalma-hamvas. Darab kenyér, pár fő hagyma és ölnyi rossz ruha. Nadrágok, kabátok, a gyerekek alatt meg szűr. *A tányérokat árulják, helyesebben cserélik rossz ruhákért, rongyokért.* Rossz ruha mindig hányódik faluhelyen, amelynek már nem veszik semmi hasznát s lám, még ezért is lehet kapni valamit. Tányért, sótartót, kacsaitatót, vagy ki mit választ és mennyi a rongya.

Az idő dél körül lehet. A templomon túl kis tér van s a téren sok-sok fa. A kocsi lefordul az útról s egy nagy lombú fa alatt megáll. A gyerekek kiászálódnak az ekhó alól, kifogják a lovat, enni vetnek neki. Aztán szétszéledtek a környékbeli utcákban, ordítoznak: *Itt az edényes!...*

— *Pénzért adjátok?* — kérdezgetik.

— *Nem, rossz göncért...*

A tányérok lekerülnek a kocsiról, velük a lábasok is. Asszonyok sereglenek erre, szemlélik a tányérokat s megkezdődik a vásár.

Husz kiló rongy — egy sótartó

Fiatal, piros orcájú menyecske jön, mellette süldő legényke lohol, hátán egy nyaláb rosszruha. Sietnek, nehogy kiválogassák elölük a javát, meg a szebbjit. Ezek erről jönnek, mások másfelől, félóra mulva annyi itt az asszony, mint egy vásárban. *Göncük sarba rakva, jómessze a kocsitól s szemlélgetik az edényeket.* Kopogtatják a tányérokat, megkörmölik szélén a díszt, — nehogy becsapja őket a vándorárus. A menyecske, aki elsőnek jött, idehozatja fiával a göncit. Kiválasztott már néhány tányért, itt vannak a lába előtt. Most azt szeretné tudni, elkapja-e érte az egészet? Széjjeloldja a kötelet, a rosszkabátok, nadrágok széthullanak és megkérdezi:

— Mit ad ezért?

— Ezekért lelkem, — serénykedik az ember —, mindjárt megszámoljuk.

Megemeli a kabátokat, duskál köztük, gondolkodik: mennyit kínáljon érte, hogy alkura is legyen?... Végre azt mondja:

— *Az egész megér két pengőt, abba választhat tányért, vagy amit akar.*

A menyecskének csalódás borong az arcán. Lehajlik, felveszen négy tányért, meg egy cukortartót:

— *Ezekért mennyit kér?*

— Ezekért, lelkem, *hat pengőt* — mondja az árus, közben odébb megyen, egy másik asszonynak magyaráz. De a menyecske nem hagyja nyugton.

— Hát ezért nem ad semmit? — rugja meg a göncöt.

— Dehogynem lelkem, két pengő értékig választhat. Ehen ez a cukortartó, vagy ez a sószóró egy kacsaitatóval.

A menyecske még egy szobrocskát kér rá, nagy huzavona után megkapja. Boldogan talpal haza s arra gondol: jól becsapta a cigányt. Az árus meg arra: ezt olcsón megszereztem. A nagykabátot megkorrigálva, még hordhatom is.

Egy másik asszony ugyanúgy alkudozik, mint az imént a menyecske. Csak ez sótartót kér, meg egy paprikásos-tálat. Az árus esküdözik, hogy ráfizet, de hogy az ismeretség fennmaradjon, hát odaadja. Csak még egy karajka kenyeret kér, meg egy rántatnyi zsírt.

Közben megjöttek a gyerekek, akik ezidő alatt végigkoldultak vagy három utcát s most az egyik nyargal az asszonnyal a zsírért.

A csavargók legnagyobb álma — a föld

Az árusné lejjebb munkálkodik a kút mögött, gallyat tördel, tüzet rak. A gally nedves, füstöt vet, az asszony nem győzi fujni. Két hantot fenntt fel a gödör fenekén, felállítja a tűz mellett, egyiket erről, másikat amarról és rátesszen egy lábost. *A gyerek meghozza a zsirt, beleteszi a lábosba, hagymát vág bele, pergeti.* Só van, krumplit szereznek, hát föl a leves. Jól felereszti vízzel, hogy sok legyen. Ugy tanulta, hogy: *a levestől a sót és vizet ne sajnálja soha az ember!* Hát nem sajnálja. Jó nagy az edény, de tele van. Ahogy felforr, teleaprítja kenyérrel, az van, hoztak a gyerekek... körülülik és esznek.

Evés közben mondják el, hogy *zsidányiak és így járják edénnyel az országot.* Már az apjuk is kereskedő volt, ők is úgy ismerkedtek meg az úton. Mármint az asszony, meg az ember. *A kocsit az asszony örökölte, a lovat az ember.* Nyomorúságot mind a ketten örököltek éppen eleget, de erről nem esik szó, nem panaszkodnak. Sőt, meg vannak elégedve életükkel. Csak a tél... az egy kicsit rossz, tudniillik, ők akkor is úton vannak. Csak a gyerekeket hagyják Zsidányban, a hideg miatt is, meg az iskola végett is. Van egy kis házuk, ha nagyobb ünnepek jönnek, hazamennek maguk is. Otthon töltenek pár napot, felmelegítik lábaikat, aztán neki az útnak újra.

— Megélnek? — kérdezzük.

— Szegényesen... De mi kell nekünk, jóformán semmi. Kenyér hol itt akad, hol ott, ruha nem sok kell, legtöbbször az is kikerül a rosszak közül, szóval megélünk. Igaz aztán, az igényeink se nagyok.

Az meg is látszik rajtuk, mert olyan soványak, mint a kóró. Pedig mondja, szépecskén keresnek s *a pénzt rakják félre, földet vesznek, kell a gyerekeknek.* Szeretnének annyit összeszedni, hogy meg tudnák vetni lábukat, ha magukra maradnak, ne kelljen az útakat róni a kenyérért nekik is. Mert küzdelmes élet ez, hej, de küzdelmes.

A tál kiürül, a tűz hamvadóban, a gyerekek veszekednek, anyjuk közéjük üt, hát elhallgatnak. Asszonyok fordulnak be a térre, hátukon batyu, jönnek edényt nézni. a gazda feláll, mutogatja edényeit, méri a rongyokat, keresi a földrevalót, hogy megmentse gyerekeit a vándorutak keserves kenyerétől...

B. A.

Két kilogrammra emelték a tábori postai csomagok sulyhatárát

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A magyar királyi honvéd vezérkar főnöke 1942. évi december hó 1-től kezdődően a zöldszínű bélyegjegyes tábori postai levelezőlap felhasználása mellett havonként feladható egy kilógrammos tábori postai csomagok súlyhatárát két kilógrammra emelte fel.

Ezzel egyidejüleg a tábori postai árumintaküldemények forgalmát megszüntette.

A fentiek alapján tehát tábori postai címre árumintaküldemény nem küldhető.

A tábori postai csomagok súlyhatárának felemelésével kapcsolatban az eddigi tartalom-korlátozást az alábbiak szerint módosította:

a) a tábori postai csomagokban küldhető élelmiszer súlya legfeljebb egy kilógramm lehet;

b) egy tábori postai csomagban legfeljebb 200 gramm dohány, vagy 300 drb cigaretta, vagy 50 darab szivar küldhető;

c) a tábori postai csomagokban szalonna, kolbászféle és egyéb húsáru is küldhető az élelmiszerre megszabott súlyhatárig (1 kilógramm);

d) egyéb korlátozó intézkedések továbbra is érvényben maradnak, így 1. gyufa tábori postai csomagokban nem helyezhető el; 2. valamint nem küldhető tábori postai csomagokban olyan nagymennyiségü közszükségleti cikk sem, ami a címzett egyén személyi szükségletét lényegesen meghaladja; 3. nem küldhető egyéb olyan természetü cikk sem, (órák, ékszer, polgári és női öltözködési- és piperecikkek, saját szükségleten felüli mennyiségü fényképészeti cikkek stb.), amely a hadműveleti területen a címzett céljaira nem szükséges és esetleges üzérkedés céljait szolgálhatja.

Szekerezés a Bakonyban

A „slájfolás" müvészete...

A Graz—Székesfehérvár—Budapest műúton kocogtunk. Ez a remekbe készült modern betonút. Vas megyét is keresztülszeli. Oriási akadályokba ütközött az építése, különösen erre, amerre már a kemenesaljai dombok sorakoznak. *Hatalmas dombokat kellett átvágni és nagy mélyedéseket töltöttek föl.*

Talán hajnali öt óra volt. *Hosszupereszteg* felé közeledtünk, messziről már láttuk is a falut. Fontos állomáshelye ez a borért menő embereknek, *mert itt szokás bepálinkázni, megreggelizni és a lovat megetetni.* Már a „menetrend"-be is úgy van beiktatva: Hosszupereszlegre érkezés reggel félhat, indulás félnyolc.

Alig vártuk, hogy odaérjünk, annál is inkább, mert *Szalai* úr annyit beszélt egy bizonyos gyöngyharmatszépségü hosszuperesztegi kislányról, — hogy szinte *gyanusnak tünt fel.* Tán még a legnagyobb költők se csicseregtek annyi szépet kedveseikről, *mint amennyit Szalai úr erről a lányról. Bujtor* Józsival elhatároztuk, hogy fölkeressük, akármi úton-módon is, ha kell, még vásárolunk is tőle valamit, ugyanis a kocsma mellett lévő műszerészüzletben tartózkodik...

Hamarosan bedöcögtünk

Hosszupereszlegre. Egyenest a műútmenti *csárdába* hajtottunk. Bejártunk az udvarba, leugráltunk a szekérről és *nagyokat nyujtózkodtunk.* A kocsma udvarán egy kis ér csordogál keresztül, — abban *megmosdottunk* s utána frissen *falatozni kezdtünk. Fár féldeci pálinka* elfogyasztása után, mikor már a nap is fölsülött, Bujtor Józsival bementünk a műszerészüzletbe. A gyöngyharmat valóban ott volt. Hát bizony *nem beszélt rosszul a Szalai úr...* Először minden tücsköt-bogarat összekérdezgettünk: ennek mi az ára, hát annak, hát amannak, — *csak azért, hogy minél tovább ott időzhessünk.* Végül egy kerékpárgumiragasztót vásároltunk, azt mondtuk, hogy *kilukadt* a szekérabroncs és *be akarjuk ragasztani...*

Hosszupereszteg után még Jánosházáig haladtunk a műúton. Jánosháza alatt betértünk az úgynevezett *borhordó útra,* mely egyenesen Tapolcáig vezet, *Rigácson, Ukkon* és *Sümegen* keresztül. *Sümeg* minálunk arról nevezetes, hogy ott igen sok a szamár. Mondják is, hogy: *ordít, mint a sümegi szamár.* Csalódtunk azonban, mert egyetlen szamarat se láttunk, ürgét ellenben rengeteget. Nem is egyet, nem is százat, de talán *még ezret is* láttunk. Éppen a sümegi vár alatt elterülő réten szekereztünk át, amikor megpillantottuk a sok-sok apró jószágot, amint futkostak a fűben. Bujtor Józsival rögtön nekiiramodtunk, hogy legalább egyet elcsípjünk. *Félóra hosszat is kergettük* a huncutokat, — de eredménytelenül, mert a *lukba nem tudtunk utánuk bújni...* Szalai úr pedig már erősen káromkodott, hogy *menjünk,* mert különben *otthagy bennünket.*

Sümegen

kicsit megállapodtunk, mi is ebédeltünk, meg a Kacér is. Már jól délutánba hajlott az idő, amikor továbbindultunk. Innentől majdnem egészen Tapolcáig a Bakony belsejében szekerezik az ember. Igaz, hogy ez a rész nem az igazi Nagy Bakony, annak csak a déli nyúlványa, de azért a mi romantikus igényeinket kielégítette.

Szalai úr igen haragszik a Bakonyra. Azért, mert akárhányszor keresztül ment rajta, sohasem talált ostornyélnek való ágat. Hát az pedig mégsincsen rendjén, hogy egy ilyen óriási, hires-neves rengetegben nem lehet ostornyelet lelni! Szalai úr most megint szerencsét próbált. Alig hogy beértünk az erdőbe, leszállt a szekérről és bent gyalogolt a fák között, sorra kutatta a bokrokat... A gyeplőt én vettem kézbe, én leltem a kocsis. Bujtor Józsi pedig hátul, a szekér mögött baktatott, ő végezte a „slájfolást"... Ez ám aztán a művészet! Igazi módján nem is érti más, csak a Nagy úr. Akár félnapos előadást is tart ő a slájfolásról. Két dolog van a világon, amit érzéssel kell csinálni: a hegedülés, meg a slájfolás. De végre már kisütöm, hogy mi ez. Nem más, mint *fékezés,* a kerekek bekötése egy erős dorong által, mely két láncon függ és hátul, a nyújtórúd alatt egy satu-szerű csavarral, illetve fogantyúval oldható, illetve köthető. A csavarással nagyon kell ám vigyázni, hogy tudniillik a dorong fokozatos erősséggel horzsolja a kerekeket. Természetesen, a slájfolás erőssége az emelkedéstől, illetve a lejtőtől is függ. És mindezt Nagy úr érti a legjobban...

Gyönyörű volt az erdő. Valami különös, multszázadbeli hangulatot érez a Bakonyban az ember. Az égből is csak alig valamit lehet látni, mert köröskörül erdő, erdő, erdő... Lassan már alkonyodni kezdett. Bujtor Józsi szorgalmasan sájfolt, én meg noszogattam a Kacért, Szalai úr pedig még mindig a sürűben ballagott, kereste az ostornyélnek valót...

Szentkirályi János

A karácsonyi éjféli misét már délután is el lehet mondani

A pápa rendelkezése értelmében minden államban, ahol esténként elsötétítési óvintézkedéseket kell végrehajtani, *a székesegyházakban és plébániatemplomokban az éjféli szentmise már karácsony vigiliájának délutánján is elmondható, úgyhogy a mise befejezése után még legyen idő az elsötétítés megkezdéséig.* A hívek, akik ezen a szentmisén résztvesznek, eleget tesznek a karácsonyi misehallgatás kötelezettségének és áldozhatnak is. Ha azonban december 24-én a délutáni, vagy esti misén áldoztak, *december 25-én nem áldozhatnak.*

Szerelmi dráma Kassán

Kassa, november 28.

Kassán a Géza fejedelem-utca 36. számú ház lépcsőházából *szombaton reggel revolverlövések hallatszottak, majd egy több sebből vérző leány támolygott az utcára.* Néhány lépés után összeesett. Az összefutó utcai járókelők csak később vették észre, hogy *mellette revolvert szorongató fiatalember áll,* aki egykedvűen tűrte, hogy lefegyverezzék. Kihívták a mentőket, de mire ezek a helyszínére érkeztek, *a leány már meghalt.* A rendőri vizsgálat megállapítása szerint *a tragikus eset mögött szerelmi féltékenység húzódik. Lakó Nagy János* 25 éves kolozsvári péksegéd pénteken Kolozsvárról Kassára érkezett, ahol szombaton reggel *felkereste a rokonainál tartózkodó Rózsa Magda 20 éves leányt. Rövid szóváltás után előrántotta revolverét, arra a leány kimenekült a lakásból. A péksegéd utána rohant és a lépcsőházban hatszor a leányra lőtt. Lakó Nagy Jánost a rendőrség letartóztatta.* (MTI.)

Az uj arany- és ezüstárak

A Budapesti Nemesfém- és Drágakőcsarnok irányár-bizottsága megállapította a legujabb arany- és ezüstárakat, amelyek az alábbi cikkekre nézve a következők: Aranykarikagyürü 15—16.50, aranyáruk 17.24—18.96.

A színezüst ára kológrammonként 245—265, ezüsttálca és étkezőcikkek ára 39.50—41.50, az öblöstárgyak ára 41.50—47.50. Mindezekhez 1.5 filér forgalmi adó járul.

TESTNEVELÉS

HORTHY ISTVÁN EMLÉKEZETÉRE rendezik december 12-én Budapesten a német-magyar tornászviadalt. A németek már jelezték, hogy legerősebb csapatukat küldik Budapestre.

*

UJVIDÉKI KÖZÖNSÉG JÖN VONATON AZ FTC ÜLLŐI-UTI SPORTTELEPÉRE, ahol a Ferencváros—Ujvidék mérkőzést tartják. A Haladás—Ujpest mérkőzésnek *Szombathely,* a Nagyváradi AC—Gamma küzdelemnek *Nagyvárad,* a Szolnok—Kispest meccsnek *Szolnok,* a DIMÁVAG—Vasas találkozónak *Diósgyőr* a színhelye.

*

A FERENCVÁROST VERŐ KOLOZSVÁR VASÁRNAP A LATORCA-UTCAI PÁLYÁN AZ ELEKTROMOSOKKAL JÁTSZIK. Csepelen a *WMFC* küzd az *SBTC* ellen. A *Törekvés* Kőbányai-uti sporttelepén a *Szegedet* látják vendégül.

*

OLASZ-MAGYAR KOSÁRLABDÁZÓ MÉRKŐZÉS LESZ VASÁRNAP A SPORTCSARNOKBAN. A női mérkőzés 6 órakor, a férfi küzdelem 7 órakor kezdődik.

LÓVERSENY

Őszi dij

JELÖLTJEINK A VASÁRNAPI ÜGETŐVERSENYEKRE

I. Ördög—Dover—Patience
II. Jövő—Jávor—Dúrda
III. Elmarad
IV. Ferike W.—Ficsúr II.—Ciráda
V. Fekete Barát—Magnézium—Dancsi
VI. Dávid—Listrac—Csalóka
VII. Dana B.—Dévény—Félénk
VIII. Herkules—Ádáz—Little Winny
IX. Veterán—Dóra—Brassó
X. Hypolit—Krisni—Tiszavirág
XI. Allant—Aranyos M.—Csinos Mir

Tápióbicske, a csodálatos himzések faluja,

ahol fürge kezek csinálják a művészi, világhires kézimunkákat

Tápióbicske, november végén.

A színek, a kézzel teremtett, tüvel, fonállal kivert drágakövek álomországa ez. A szépet látó magyar lélek, a tündéri képzelet szinte áttüzesíti ezt a falusi szobát, ahol előttünk ragyogónak, tündökölnek a szebbnél szebb, a csodálatosabbnál csodálatosabb hímzések. *A szépségnek párattan megnyilatkozásában van részünk.*

Eddig valahogyan betegesen kezelték, elegyítették, vegyítették a magyaros díszeket, a reklám által divatba jött, kiáltó, álmagyarkodó szötteseken, bluzokon és egyéb más ruhákon. Itt most, mindazon, amit látunk, *érvényesül kelet művészi képzelőereje, az a képzelőerő, amelynek mondanivalója van a lélekhez és ugyanekkor a pompás darabokon megtaláljuk a nyugat ízlését is.* És mindez akkor történik, akkor lobban elénk, amikor kevés anyag áll rendelkezésre; küzd az akarat és a szándék a nehézségekkel és *éppen a mostoha körülmények között tör szinte anyag nélkül a magasba a népi képzelet.*

Kelet álma a nyugati ízlés foglalatában

Itt van például egy drágaköves minta, *fekete alapon a csillagos ég megejtő varázsát hozza elénk.* Szinte zengnek a színei. A smaragd, a gyémánt, a rubint valósággal élően csillog. Annyira szép ez a hímzés, hogy lehetne klasszikus ábra is *és mégis valahogy kelet álmát a nyugati ízlés foglalatában hozza el hozzánk.* Itt találkozunk egy lapos hímzésű kézimunkával, amelyen virítanak a nefelejts-pöttyök. Leírni ennek keleties, tatáros és szinte szőnyegmintás szépségét alig lehet. Tiszta művészet. *Amit a festő csinál az ecsetjével, amit a nagy művész álmodik meg és lát képzeletében, az vetül ki ezekre a ruhadarabokra.*

S a legérdekesebb benne az, *hogy itt csinálják, előttünk hímezik ki ezeket a pompás darabokat.* Valósággal tettenérhetjük a művészi kezeket. Hatalmas rámán kifeszítve fekszik az alapanyag. Ezen jelennek meg pár pillanat mulva a pompásnál pompásabb ábrák. A fürge leánykéz felülről szúr, aztán alulról öltött, *csak a tű villogását látjuk a pokoli gyorsaságban,* de ezt a villanást a lélek kísért, a lélek fénye, amely kiárad és ott ragyog a kézimunkán.

Kamasz Erzsi és Kovács Julianna mutatja be előttünk *rátermettségét és ügyességét.*

A pozsonyi alsószoknya kincsei

Ám, amíg ilyen magasfokra értek a tápióbicskei háziiparban, annak idő kellett. Ami a nép lelkében élt, *azt mind eggységes formába kellett foglalni.* Egy kicsikét irányítani is kellett ezeket a kezeket. *Az irányítást a Hangya vállalta magára.* Otthon, a szövetkezet háziipari osztályán sablonálják a motivumokat, a mintákat, aztán megrajzoltatják, megfestetik a mintát és fonalat is bocsátanak sem könnyű ez a munkája. Ez sem nak sem könnyű ez a munkájaó Ez sem ment magától. *Nógrády* Ilonka, aki a háziipari művészeti irányt képviseli a Hangyánál, elmondja, hogy gyűjtik a népi díszeket és motivumokat. *Egyik legszebb díszüket például egy régi pozsonyi hímzett alsószoknya-darabról vették le.* Egy buzsáki blúznak a kézelője szintén megragadta figyelmünket. *Ezeket a díszeket lemásolják* és még tiszteletdíjat is adnak azoknak, akik népművészeti díszekkel szolgálnak nekik. A másolással még nincsen befejezve a dolog. Ezután következik csak még a művészi munka. *Tájnak, lakosságnak megfelelően csoportosítják a díszeket, elegyítik, vegyítik s az átcsoportosítással különleges szép, új mintákat kapnak.* És ezek a minták *minden körülmények között magyarok, de ugyanakkor tökéletesen művészek* és a magyar népművészetet klasszikus magasságig emelik.

A mesterke szépsége

Innét van azután az, hogy a külföldi megrendeléseknek alig tudnak eleget tenni, *olyan mennyiségben kérik és keresik a kifinomított magyar népművészet remekeit.* Egymásután mennek különböző államokba a mintadarabok és utána tömegesen jönnek a megrendelések.

Ám még ezzel sem elégszenek meg, a lakosságot magát is képezik. *Tanoncsoportokat szerveztek* és eddig körülbelül 8 tápióbicskei leány jött fel Budapestre és a szövetkezet háziipari központjában tökéletesítette magát a hímzésben. *Most a község tanfolyamot kér a Szövetkezettől, azt kívánják, hogy a helyszínére menjenek ki az oktatók.*

A legjellegzetesebb tápióbicskei kézimunka az úgynevezett mesterke. Ezt úgy csinálják, hogy az alapanyagból kihúzzák a szálakat és *a kihúzott részeket bedolgozzák különböző színes anyaggal.* Álomszép példányokkal találkoztunk. Ilyen előzmények után nem csoda, *hogy minden egyes kézimunkadarabot már akkor eladtak,* amikor a tápióbicskei leánykezek még hozzálátnának a hímzéshez. Minden egyes darabon már ott a szám, amely jelzi sokszor az útirányt és márkázza a portékát *Svájc, Stockholm és egyéb más város piacán.*

Felderitő tevékenység a honvédség arcvonalán

31. számu hadijelentés

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A honvéd vezérkar főnöke közli: A honvéd hadsereg arcvonalán mindkét oldali felderitő tevékenységen és a kölcsönös zavaró tűztevékenységen kivül említésre méltó harccselekmény nem történt.

A honvédség hosszu arcvonalszakaszt tart biztosan a kezében

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A honvédvezérkar főnöke ma kiadott 31. számu hadijelentéséhez magyar katonai körökben a következő tájékoztatást fűzték:

Mint a hivatalos jelentés is megállapítja, a honvédhadsereg arcvonalán a szokásos felderitéseken s kisebb helyi vállalkozásokon kivül lényegesebb harctevékenység nem volt. Azok a nagyméretü küzdelmek, amelyek Sztalingrád környékén, valamint a Don-kanyarulatban folynak — s amelyeknek ellenséges előkészületei a szövetségesek hadvezetősége előtt régóta ismeretesek voltak; ennélfogva fogadtatásukra minden szükséges előkészület megtörténhetett — közvetlenül nem érintik a Don-mentén álló védőszakaszt. A honvédhadsereg — hangoztatják szövetséges katonai körökben is — mind amellett rendkivüli jelentős feladatot tölt be azáltal, hogy hosszú arcvonalszakaszt tart biztosan a kezében s ezzel lehetővé tette a szövetségesek számára a már régebben várt sztalingrád-környéki támadás elhárításához szükséges erők összevonását.

Honvédeink a téli állásharchoz szükséges erődítő-munkákat általában befejezték. Természetes azonban, hogy egyes támpontrészletek további tökéletesítése sohasem szünetelhet s a csapatok továbbra is mindent elkövetnek avégből, hogy minél hathatósabb védelmi berendezésekre tegyenek szert.

Csapataink az elmult télen szerzett általános tapasztalatokat minden vonatkozásban teljes mértékben érvényesitik. Igy rendkivül nagy súlyt vetettek a hiradóhálózat kiépitésére is, hiszen az orosz országi viszonyok között télen át fokozódó közlekedési nehézségekkel kellett szembenézni. Megállapitható, hogy katonáink ezen a téren is teljesen felkészültek ezekre a hónapokra. Előkészületeik során a keleti hadszintéren bevetett magyar hiradó- és csapattávbeszélő alakulatok mintegy 8000 kilométernyi távbeszélő vonalhálózatot épitettek, illetve állitottak helyre. Ez a távolság a Budapest—Vladivosztok közötti távolságnak felel meg.

Az arcvonalban, valamint az arcvonal mögötti biztositószolgálatban alkalmazott magyar erők szelleme egyébiránt továbbra is kifogástalan s vállalkozó készségük — mint azt a sikeres kisebb vállalkozások egész sorozata bizonyitja — az elmult hónapokban még fokozódott.

Néhány nap mulva megkezdődnek a Parasztszövetség kulturális előkészitő tanfolyamai

Minden falu jelentkezhet a tanfolyamokra
A jelentkezést minél hamarabb meg kell ejteni

A Parasztszövetségben befejeződött az a nagy munka, amelyik a szövetség téli kulturális programját készítette elő. A kulturális tervnek most már *minden része tisztán áll a vezetőség előtt, készen vannak az előadások, megvan a pontos tervezet a tanfolyamok menetére és néhány nap mulva már nyomtatva is eljut a parasztszövetség tagjaihoz.*

Az első kulturális program, amit a Parasztszövetség kidolgozott, olyan nagyszabású és annyira széleskörű, amilyenre még példa nem volt az országban. A Parasztszövetség téli tanfolyamait elsősorban fontossá teszi már az is, hogy

több száz helyen indulnak meg egyszerre. A Parasztszövetség minden szervezete megtartja a téli tanfolyamot és ezenkivül nem zárkózik el a Szövetség attól sem, hogy a Parasztszövetség tagjai sorába még be nem lépett falvak és községek is kivegyék részüket a tanulás lehetőségeiből.

Az előadások

Az előadások tizenegy részre oszlanak. A *történelmi oktatás,* amely tizenhárom előadást foglal magában, egészen új szempontok szerint nézi a magyar történelmet. *A történelemben mindenütt a magyar parasztság szerepét figyelik,* a magyar parasztság megnyilvánulásait, áldozatait és törekvéseit. Ugyanez a szellem vonul végig mind a tizenkét *irodalmi előadáson is.* Az irodalmi előadások azt vizsgálják, *hogyan jelentkezik a magyar paraszt a magyar irodalomban* és Fazekas Mihály Ludas Matyijától egészen a népi írókig áttekinti a magyar irást, közben pedig nemcsak elméleteket adnak, hanem

az előadásokat bőségesen illusztrálja is az a sok vers és felolvasás, amelyet közben meg fognak tartani.

A *nemzetgazdaságban* a nemzetgazdaság, az árrendszer, behozatal, kivitel, a magyar mezőgazdasági termelés eredményeinek összehasonlítása, különböző gazdasági rendszerek ismertetése kap szerepet. *A mezőgazdasági előadássorozatban* a gazdáknak már meglévő ismereteiket komoly elméleti alapra helyezik, ezenkívül megismertetik őket az új rendszerű gazdálkodás főbb pontjaival: a kertgazdálkodással, mocsárgazdálkodással, baromfi-, méh-, házinyúltenyésztéssel, minőségi állattenyésztéssel, okszerű takarmányozással és hizlalással. De lesznek előadások *a jogi alapismeretekről, a közegészségügyről is.*

A „mai honvédelem" előadássorozatában a békétől a háborúig fogja áttekinteni a magyar paraszt a honvédség munkáját.

A *szövetkezeti előadásokban* a termelő szövetkezetek alakítására kap útmutatást. Ezenkívül havonta *politikamentes, időszerű tájékoztató* hangzik el a tanfolyamokon, az *éneklő részben* régi magyar népdalokat fognak felújítani a falu előtt. A végén pedig *az ismeretterjesztő előadássorozatban* megkapja a parasztember a legérdekesebb tudnivalókat: például, hogy születik a film, hogy készül az ujság, hogy születnek a hegyek, stb.

A jelentkezés

A tanfolyamokat mindenütt helybeli parasztok tartják. Nem zárkózik el a parasztszövetség vezetősége az előtt sem, hogy a tanfolyamokat helybeli értelmes emberek csinálják, de ennek az eldöntését minden esetben a parasztságra bízza.

A Parasztszövetség felhívja tagjai figyelmét arra, hogy *a tanfolyamvezetők kiképzése megyeszékhelyenként nemsokára megkezdődik.* A szervezetek válasszák ki tagjaik közül azt, akit a tanfolyam vezetésére alkalmasnak találnak. *Közöljék ezeknek a nevét, foglalkozását, életkorát, pontos lakcímét, iskolai végzettségét, vallását a Parasztszövetség vezetőségével (Budapest, VII., Thököly-ut 20) és közöljék azt is, hogy fedezik-e a tanfolyamvezetők kiadásait, vagy pedig a Parasztszövetség fedezze-e.* A tanfolyamvezetőknek a vasuti költséget mindenképpen maguknak kell viselni.

Ez a jelentkezés vonatkozik akármelyik falu parasztságára, tehát azokra is, akik nem tagjai a szövetségnek.

A tanfolyamokon csak úgy, mint a vezetőképzőkön semmiféle részvételi dij nem lesz,

Forgalomba hozza:

MARNITZ

zenei központ

VIII., József-körut 37.

A közellátási miniszter választókerületében

Szász Lajos közellátási miniszter, Kecskemét város képviselője vasárnap *Jurcsek* Béla államtitkárral *kerületébe utazik,* hogy részt vegyen a *Magyar Élet Pártja* kecskeméti körzetvezetői értekezletén. *Valószínű, hogy a miniszter az értekezleten beszédet fog mondani.*

Kivégezték egy halálraitélt cigányt

Nemrégiben, mint már jelentette a Kis Ujság, a pestvidéki törvényszék rögtönitélő bírósága három cigány betörő statáriális ügyében hozott ítéletet. A bíróság Balog Józsefet halálra ítélte. A vádlott és védője kegyelemért folyamodott. Ma kihirdették Balog előtt, hogy nem kapott kegyelmet. A halálos ítéletet szombat délben végre is hajtották a tolvaj cigányon.

Elő akar fizetni? Nincs csekklapja?

vegyen bármelyik postahivatalban blanco-csekklapot és irja rá csekkszámla-számunkat:

7149

és a számlatulajdonos nevéhez:
KIS UJSÁG kiadóhivatala.

A német katonák innen lőtték és innen mérték be a bejövő orosz csapatokat. Ezt természetesen ők sem nézték jó szemmel, és egy jól irányzott lövéssel kilőtték a tornyot.

A torony faszerkezete kiégett, a harangok lezuhantak, és a község egyik épület-ékessége romokban hevert.

Mikor vége lett a háborúnak, azonnal nekiláttak a helyreállításnak, de mivel pénzszűkében volt mindenki, a torony csak ideiglenes sátortetőt kapott, a harangokat is csak ideiglenesen rakták vissza, és csak állagmegóvásra tudtak törekedni.

Sok időnek kellett eltelnie, mikorra is a községünkbe érkezett Szolnoky János apát-plébános úr, aki arról volt híres, hogy nagyon cselekedni szerető ember volt.

Csongrádról „helyezték" át ide ezt a szorgalmas embert, aki egyből gyökeret tudott verni községünk lakosai között. Széles látókörű, nagy műveltségű, óriási szervezőkészséggel megáldott ember volt.

Amikor megtudta, hogy mi történt a toronnyal, azonnal kihívásnak vette ezt a dolgot, és nekilátott a szervező munkának. Minden energiáját arra fordította, hogy a tornyot eredeti állapotára állítsák vissza.

A kilincselések sora kezdődött, az egyházi vezető főpásztoroktól kezdve az állami megyei vezetőkig befejezőleg. A fáradozásokat siker koronázta, mindenfelől megnyíltak a csatornák, és ha csordogálva is, de sikerült előteremteni a pénzmagot. Nemcsak határon belülről, hanem külföldről is jöttek segélyek, mégpedig Svájcból, Németországból, Ausztriából és Olaszországból. Óriási eredménynek számított, hogy IKA támogatást is sikerült szerezni. Utoljára említem, de nem utolsó sorban, hogy nagy segítséget jelentett a helybéli lakosok önzetlen anyagi támogatása is.

A munka elvégzéséhez 200.000.- Ft-ot kellett előteremteni, és ha ez nagy nehézségek árán is, de sikerült. A tőke megvolt, most már csak tervezőre és kivitelezőre volt szükség. A helyreállítási terveket községünk szülötte, Fehér József mérnök úr készítette el, a kőműves munkát egy újszilvási brigád végezte — Szandi Sándor kőműves mester vezetésével, az ács munkákat pedig Kispál István és Kispál László mesteremberek készítették el.

Nem mindennapos munka volt ez — gondolják el, először az egész tornyot körbe kellett állványozni. Az állvány anyagot a Váci Egyházmegyétől kapta kölcsön a község, csak a könnyebb elképzelés végett írom le, hogy maga az állványozási munka több, mint egy hónapig tartott.

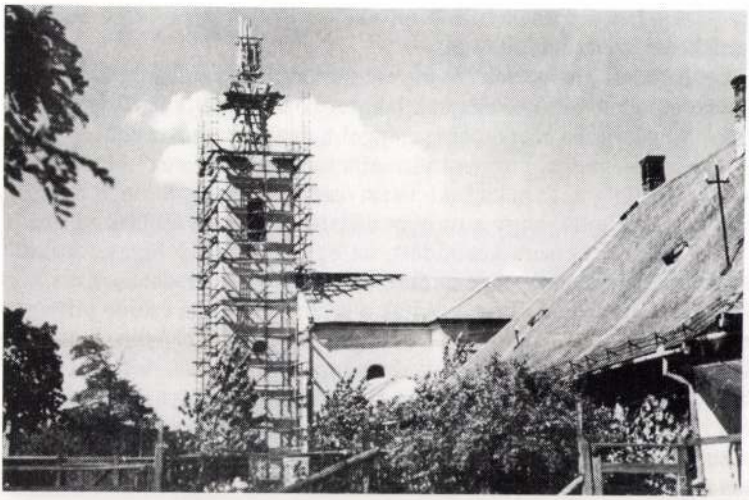
Ennek ellenére igyekezni kellett a munkálatokkal, mert a határidő szoros volt, hiszen jó időben, tavasztól-őszig be kellett fejezni a munkát. Nem kis gondot jelentett a faanyag beszerzése. Ilyen jó minőségű faárut legközelebb csak Budapesten lehetett vásárolni. En-

TÁPIÓGYÖRGYE

Györgyei Kalendárium
Tápiógyörgye 1995

A templomtorony helyreállítási munkáinak története

Minden embert, akit húz haza a honvágy — legyen az györgyei lakos, vagy elvándorolt helybéli, amikor akár gépkocsival vagy vonattal közelíti meg községünket, már messziről kimagaslik a györgyei templomtorony.

Községünk képébe már évtizedek óta beletartozik ez az objektum. Én magam is úgy vagyok vele, ha messzi útról térek haza, egyből megkönnyebbülök, ha meglátom ezt a szép épületet. Ezeknek a templomoknak úgy gondolom — szinte ékszere a tornyuk. Szerencsénkre elmondhatjuk, hogy a mi községünk katolikus temploma is szép toronnyal ékesedik mindannyiunk örömére. Szépsége mellett sok más funkciót is láttak el ezek az építmények.

Irányt mutattak az embereknek, harangjátékokkal jelezték az idő múlását, aratáskor tűzoltók láttak el figyelő szolgálatot benne. Talán egyetlen gyászos funkciót tudnék említeni az idők folyamán, aminek a mi községünk tornya is áldozatul esett — ez pedig katonai megfigyelő pont berendezése a háború alatt. Sajnos, az emberi vandalizmus ilyenkor még az Isten házát sem kíméli.

Községünk templomtornya ilyen katonai cselekedetnek esett áldozatul a háború alatt.

legnagyobb széllökéseket is, merevítő támaszokat eresztettek le az első-felső szint padlásáig.

Tulajdonképpen ezeken a rögzítő oszlopokon áll az egész faszerkezet, amelynek a falon kívüli magassága eléri a 8 métert. Bátorságot igényelt ez a precíz munka, hiszen fönn, a magasban állvány nélkül dolgoztak az ácsok.

A merevítő oszlopok beállítása után egy vezérgerendát kellett felállítani — népies nyelven „bikafát", amelyre ezután jött a többi szerkezet.

Nehéz, precíz, de szép munka volt.

Természetesen ilyen nagy faszerkezetet nem lehetett csapolással összeállítani, ehhez vascsavarokra és pántokra is szükség volt. Ezeket a helybéli kovácsmesterek készítették el, Adamecz Benjámin és Menkó Pál. Rengeteg aprólékos munkát is igényelt ez a dolog, azonban a szorgalmas emberek kitartó munkája meghozta az eredményét.

Kora tavasszal kezdődtek a munkák, és ősszel állott a torony a maga eredeti szépségében.

A kőművesek a torony falon még órának is hagytak helyet, ezzel is emelve az építmény szépségét. Miután az ácsok a faszerkezetet összeállították, utána az egész vázat bedeszkázták, majd erre jött a kátránypapírral való szigetelés. A torony tulajdonképpen több emeletből áll, az alsó szoknya részből, hagyma kupolából, a csegelyből, amin 4 kis ablak található, a kúpos sisakból, a rajta lévő gömbből és a keresztből. A gömbben van elhelyezve a torony kutyabőrbe becsomagolt tervdokumentációja. Ezen munkálatok befejezése után a bedeszkázott és leszigetelt tornyot még egy pesti bádogos brigád borította be horganylemezzel.

A torony elkészült, és hatalmas ünnepség keretén belül avatták fel. Ünnepi mise volt, ekkor szentelték fel a tornyot, rengeteg jeles egyházi személy volt jelen a váci püspök úr vezetésével.

Természetesen a seregnyi vendég mellett ott voltak a munkát végző emberek is.

Ezen ünnepség méltó keretet adott annak a munkának, amelyet ezek az emberek oly nagy szorgalommal és kitartással végeztek.

Tápiógyörgyét búcsújáró hellyé nyilvánították, messziről jöttek ide az emberek, Törökszentmiklóstól egészen Csongrádig terjedt az a terület, ahonnan mindig Szent Anna-kor elzarándokoltak a hívők Isten előtt tisztelegni, most már a helyreállított, szép új otthonában.

Németh István

nek a faanyagnak a megvásárlására használták fel az IKA utalványt is.

Első osztályú, görcsmentes árura volt szükség. Hatalmas szál anyagokat, amelyeknek a mérete elérte a 6 m-es hosszúságot, többnapi válogatás után nyerges vontatóval hozták haza. Kb. 17 m^3 első osztályú áruról volt szó. Nem kis gondot jelentett ezt a nagy mennyiségű anyagot a Kerepesi útról hazahozni, de az emberi akarat legyőzte a nehézségeket, és a fenyőáru szerencsésen hazaérkezett Györgyére.

A munka dandárja még ezután kezdődött, a kőművesek először is nekiláttak a torony felső részének helyrehozatalához, illetve annak megerősítéséhez. Az egyméteres vastag falak a torony tetején egy betonkoszorút kaptak, ezzel is erősítették az építményt. Miközben a kőművesek a falakkal gyűrkőztek, lenn, a templomkertben az ácsok is elkezdték a munkát. A fővárosból hozott anyagot Józsa László asztalos mester fűrészelte fel, és ezeket az előkészített gerendákat és pallókat a torony tövében elkészített sablonon állították össze. A mesterek szerszámai — szekercéből, vésőből, gyaluból és kézifűrészből állottak. Mestermunkát igényelt ez a dolog. Nehezítette az ácsok munkáját az, hogy a torony eredeti állapotba való visszaállításához komoly műszaki problémát kellett megoldani, nevezetesen a torony egy homorú és egy domború ívet tartalmazott.

Ezeket Romonádoknak hívják, és ezeket a földön dupla szálakból fűrészelték ki.

Természetesen ilyen kihívás két ilyen embernek csak növelte az akaraterejét, és remek munka hagyta el a kezüket.

Az apát úr mindig felügyelt a munkára, nem tűrte az italozást, de munka után 5 liter bor várta a fáradt embereket. Szigora mellett jó humora is volt az apát úrnak. Egyszer nagy eső volt és a sárban nem nagyon ízlett a munka senkinek sem, ekkor jegyezte meg tréfásan — „majd, ha a kutyát ölbe kell kivinni, hogy megugassa az idegent, akkor nem dolgozunk." Ilyen tréfákkal tudta feloldani az emberek fáradtságát. Sokszor megértette a falusi emberek szókimondását is. Történt egyszer, hogy a nagy sárban elakadtak a fogatok. Szabó Jani bácsi, hogy meglátta a tisztelendő urat, nem mert igazán odaszólni a lovaknak, és csak „becézgette" őket, az ő nagyságát jellemezte és felismerő képességét, hogy odaszólt Jani bácsinak: „ne terheld a lelkedet, fiam, mondjad a lónak „igaziból"! — és kijöttek a sárból.

Nos hát, elindult a munka, és egyre látványosabb dolgok kerültek a helyére. Miután megerősítették a tornyot, elkezdték föltermelni az előre fűrészelt anyagot a tetőre. Kötelekkel, csörlőkkel húzták föl a gerendákat, ha nagyobb darabok kerültek sorra, a közeli postások jöttek segíteni felhúzni a magasba. Látványos és szép munka volt. A torony magassága 30 méter, és ennek tetején kellett összeállítani a faszerkezetet. Ahhoz, hogy a faszerkezet stabilan álljon, és kibírja a

N.Y.O.M

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MÜEMLÉKEK ORSZ

Hivatalból
díj átalányozva

IX.

Tápiószőlősi rk. templom

Épült 1860 ban

Chobotvác

321. l.

NYOMTA

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

K.

MŰEMLÉKEK

Hivatalból
díj átalányozva

Á.

Tápiószüllyei gótikus

torony 1498. évszámmal.

Bajoni István váci

kanonok építtette.

Nevtáry, A váci

egyházmegye története —.

Vác. 1917. II. 577. l.

VINA

- UNGHERESE

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

BUDAPEST, IX.,

Hőgyes Endre-utca 10.

Tápiószőlősi rk. templom

(Pest vm.)

A XIII. században épült, a XVII. n. végén eredeti alakjából kiforgattak. 1819-ben tornyát 2 ölével emelték s ízléstelen sisakkal ellátták. 1893-ban renoválták. Régi egyházi edényeit 1876-ban elrabolták.

Chobotvác

270. l.

CO

RASSEGNA ITA

Direzione e amministra:

T.

MÜN

Tápiószecső rk. templom

(Pest vm)

Régi temploma gótikus volt, elpusztult.

A mostani templomot herceg Esterházy Miklós építtette 1785–1790-ben.

Chobotváč 271. l.

Budapest székes

748 szám
1938-XIII.B.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Mindenkor

R Ajánlott | Budapest 4
Bp. 4 | 5711 f

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borító

Tápiószelei ág. ev.

templom

Emlitve

Chobotnál

322. l.

ASZNÁLJA

BUDAPEST 62 SEP. 24. -5.

MASZNÁLJA

ATVÁNY

IZOTTSÁGA

udapest

kos u.10.

úr
úrnő

Tápiószelei rk. templom

Laid

Chobotvác

322. l.

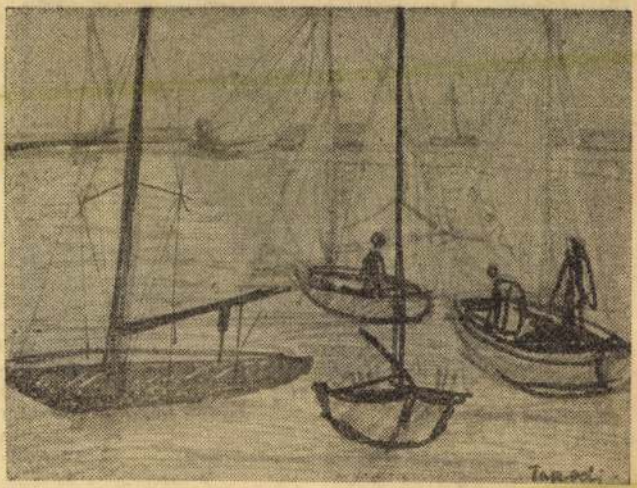
Tapodi Ilona

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1969 SEP 20

1021

Tapodi Ilona: Vitorlások

„Taktikai megbeszélés" *Kozák Lajos felvétele*

Az első Czabán-díjas

Lakáskultúra — soks
getjük a szót, aztán ne
mit kezdeni vele. Kép
ben feltűnik, miként k
rendezni otthonunkat
mindezt, mint valami
mot félre is rakjuk. Hi
vezzük, hangulatossabbá
a konyhát, például úg
belambériázzuk. Feladju
zeléseinket, mert nemige
megfelelő alapanyagot. Az épí-
kezők a megmondhatói, mennyit
rohangálnak apróságok után. Hó-
napokig késleltetheti a beköltö-
zést, ha nincsen elképzelésük sze-
rinti parketta vagy padló. Pedig
nem mindegy, milyen az otthon,
amiben élünk.

Szépen esztergált karfa. H
félni, hogy szálka akad a kez
sorolhatnánk tovább mi minde
Fóti Ősz eseménysorozata köz
valaki a művelődési házba el
hozzátartozik mindennapi kultú
elemeket, megrendelhetik, tano

— Honnan szerzi be a házához szükséges fából készülő kellékeket? Ezzel a kérdéssel fordultunk jártunkban-keltünkben a házépítőkhöz.

— Jobb híján, a Tüzépnél kezdem a keresgélést. Sajnos hónapokig eltart, mire a rendelést teljesítik. A minőségről inkább nem is szólnék...

— Mindent magam készítek...

— Megcsinálják a hasonló cipőben járó barátaim, akiknek megfelelő felszerelésük van...

— Ne is kérdezzék...

Vállalkozás

A tipikus válaszok megismétlődnek. Kinek ne lenne gondja, ha építkezésre adja a fejét? Úgy látszik, másoknak is feltűnt: a *kicsiségek* gyakorta nagyobb fejtörést okoznak, mint az egész vállalkozás. *Hegyi János* kereskedő éppen ezért elhatározta, Fóton barkács jellegű lakáskultúra-üzletet nyit. Bemutatkozását a Fóti Ősz eseménysorozatához időzítette.

Pulcsikígyó

A rongytároló láda mélyén találhatunk sok olyan anyagot, amelyekből kis fantáziával, ügyességgel kedves, egyedi játékok készíthetők. A gyerekek, felnőttek kinőtt, levetett csíkos pulóvereiből jópofa kígyót varrhatunk, amelyhez hasonlót — posztóból — borsos áron láthatunk az iparművészeti boltok kirakataiban. A pulóvereket szétbontjuk és keresztbe csíkos darabokra vágjuk. Az anyag szélessége szabja meg kígyónk vastagságát. A darabokat egymáshoz öltjük, majd hosszú csövet varrunk belőle. Két végét vé alakra szabjuk és szivacshulladékkal tömjük ki. A kígyó száját varrással formázzuk, szemnek színes gombot öltünk a fejre.

KERESZTREJTVÉNY

A székely szegénység írója

Tapodi Ilona
gyűjteményéből

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984-10-27.

PEST MEGYEI HÍRLAP

Vén fenyőtörzsek 1021

Tapodi Ilona tusrajza

id karbantartási kerd
István, a Pest megyei
zetvédelmi, fa- és vad
oportvezetője. — A k
es lehet. Ha ma nem ó
, mezőink, láposaink
it — holnap már nem

, a Pest megyei termé
cs lépéshátrányban.
lönös értékek megóvás
, ez sem csupán egy
ort érdeke hát még
erű erdeink, település
tartása!

Ma és hol

yei tanácsoknak 1971 óta
égük arra, hogy védetté
ik helyi jelentőségű ter-
keket — folytatta Balázs
li 1974-ben készítettük el
ic védettségi javaslatot. El
valamennyit.

t területeink és fáink az
rza-kert, a tatárszentgyör-
is, a tóalmási gyermeküdü-

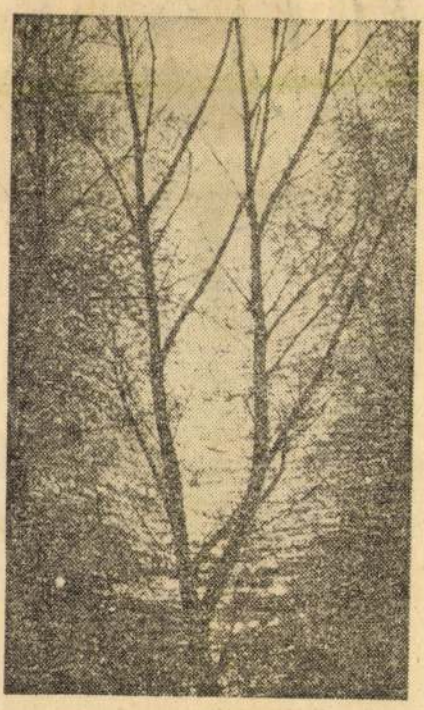
nek erről, megjelennek a *gyujtók* — azaz *a tolvajok*. Nem volt szerencséje, annak, aki éppen tőlünk kérdezte, hol található az egyik ritkaság!

Következik a sziget

Ma félszáz területet óvnak nemcsak a jogszabályok Pest megyében. Szeretnék elérni 1985-ig, hogy száz hektárból kilenc holnapután és azután is olyan

llókövek egyik fantasztikus tag-
lovas, másként a Don Quijote

A Visegrádi-szorosban aranyhíd a Dunán, Pest megye legértékesebb természeti kincse

Tapodi Ilona

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

Tűnődés

1021

Tapodi Ilona grafikája

1983 JUN 1 1
1091 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
SZAKÜZLET
TÁPODI ILONA

Puttonyos pec

Hozzávalók: s
jás, párizsi szel

Natúrszeletet
róra vágott g
jást ütünk ho
masszát elter
szük az olajb
zsit, ami puttony
Vegyes körettel pár

Tokaji szelet

Hozzávalók: sert
liszt.

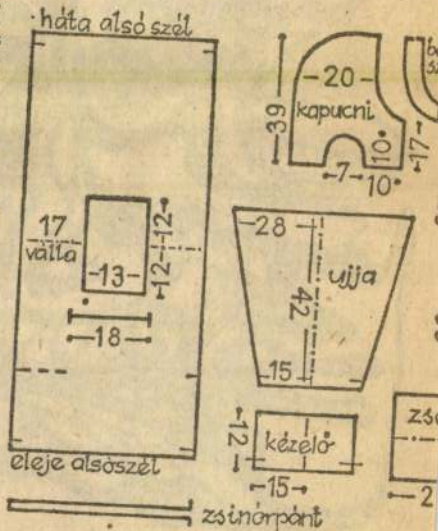
Elkészítjük a natúrszeletet, majd hozzá a savanyú mártást: a gombát megpároljuk, kevés tokajit öntünk

vagy furmint — való, maj
után jön a háromputtor
aszu.

Impregnált anorá

A szélfogó anorák a tíztizenkét évesek méretére készült, impregnált graboplaszt vászonból. Százegyven centiméter széles anyagból 150 centiméter szükséges hozzá. A szélességből 50 centiméter az eleje-háta rész. Ezt félbehajtjuk és a nyakbabújó nyílást szögletesen kivágjuk. A megmaradó darabból két ujjrészt, két kapucnioldalrészt, két belső szegpántot (melyek a kapucni archoz kerülő belső szegélyére esnek), két kézelőt (az ujjarészek belső, csukló széléhez, a végződésen gumiszalaggal fogják a csuklót) szabunk ki. Az eleje közepére egy félbehajtott zsebpatnit és belső zsebet készítünk. A zsinórpánt az alsó szél befűző nyílásába kerül.

Az ujjarészeket az elejehát- oldalszélhez varrjuk, s a pontosan összeillesztett oldalrészeket a rajzon látható szaggatott vonal szerint összegépeljük. A kapucni fejtető- és hátközépszélt, majd az archoz kerülő szegőpántot a szélrészhez varrjuk. A cipzárat és az elejeközép-alátétet összeillesztjük a kapucnival. Az összeállított kapucnit a nyakkivágásba helyezzük, összevarrjuk, majd nagyléptékű díszítőöltéssel körbevarrjuk. Az elejeközép belső zsebet, a húzózárat és

a zsebpatnit felvarrjuk. A belső kézelőpántot az ujjavégződésbe helyezzük, összedolgozzuk. Az elkészült

anorákot a karól szén érdemes 5-6 nagyságú lyuki így nem fülled

PEST MEGYEI HÍRLAP

Elszakadás a Földtől

1021

Tapodi Ilona tusrajza

Tapodi Ilona

mött szatyrot
hát... Fura fé
lenére *tanya e*
zi lakott helyr
kövesút visz, a
zárva, naponta fő
szal térdig ér a sá
nem lehet kiülni
akkora a bűz és
szomszédok kivéte
kat tartanak. Kü
natkozásban irigyl
tiszteles a fizetés, a tanító a maga hatatlan sok könyv. Bőségg
ura, s aki tanítani szeret, az itt *szakkönyv*. Kell a felkészüléshe
teheti.

Bezzeg — mondja a tanítónő — A tanító néni maga is tanul
ha három hónappal ezelőtt érke- nyelv és irodalom szakon. Néhár
zem, mást látok.* Akkor *szűnt meg* hét múlva államvizsgázni fog.
az 1—8. osztályos összevonás; erre tekintettel most először ki
képzeljem csak el, a tanteremben veszi a tanulmányi szabadságot
még februárban is ott ült az első- Eddig ugyanis nem kért soha he
től a nyolcadik osztályosig hu- lyettesítőt. Sok gonddal járt volna
szonhat gyerek. Igen, *hét évig ta-* S munka mellett marad ideje a

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Tapodi Ilona

1933 MÁJ 8

-1021

Tapodi Ilona: Tavaszi táj

NÉPSZ

1982 DEC 29

8 NAPSZAVA

Molnár G

ÖrC

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., TÖLTŐ UTCA 51.

Telefon: 337-748, 340-796

Békesség, béke
lik kezdeni
zeledtén a cik
a karácsony és
ősidők óta összefonódik a jó-
akaratú emberekben. Ez a
békességvágy már régen túl-
nőtt a vallásos áhítaton, s én
ezúttal nem is valamiféle ka-
rácsony előtti elmélkedésbe
akarok kezdeni, hanem —
első pillantásra tán nem is
az író tollára illeszkedő té-
máról — a közlekedési mo-
rálról szeretnék beszélni. Ó,
mert ez is belefogalmazódik
majd a karácsonyi óhajokba,

[illegible]

Igen, csakhogy akadt egy autós, aki fittyet hányt a KRESZ előírásainak, a törvényeknek, a szabályoknak. Úgy rohant neki a gyalogátkelőnek, mint egy gépkocsira ültetett ítéletvégrehajtó, mint a bosszúállás angyala.

S hiszen ha csak velem történt volna meg, ha egyedi, kivételes jelenség volna, amit átéltem. De naponta vagyok tanúja hasonló esetek-

Tapodi Ilona

MBAT, 1982. DECEMBER 18. **NÉPSZAVA**

1021

Tapodi Ilona **ZEMPLÉNI HEGYVIDÉK**

Az ind

Győr-Sopron megyében is erőteljes a bevándorlás a nagyobb településekre, mindenekelőtt a városokba, és ez az iskolákban is éreztette hatását. A zsúfoltság egyre nagyobb lett. Éppen ezért *a városokban kell többet tenni a nehézségek leküzdéséért.* Csakhogy ez nem is olyan egyszerű. Kiderül ez a többi között a pedagógus-szakszervezet megyei bizottságának a júniusi küldöttértekezletre készült jelentéséből is: „A megyei fejlesztési igények pénzügyi fedezete csak kétharmad részben állt rendelkezésünkre az V. ötéves terv folyamán. Így állt elő azután olyan helyzet, hogy az új (magasabb) normatívák szerinti egy (városi) tanulócsoport fejlesztéséhez általában három tanulócsoportot kellett megszüntetni a községekben, nem kevés gondot okozva ezzel a járások művelődésügyi és szakszervezeti vezetőinek." Ennek következményeként az állami irányító szervek esetenként „túlzottan szorgalmazták" a körzetesítéseket, amit a szakszervezet nem nézhetett tétlenül. Az „erőltetett menetet" végül is közös erővel sikerült megfékezni.

A megyei tanács művelődésügyi osztályán kapott tájékoztatás szerint a városi iskolákban az

lentkező. Persze sok kisiskola a illetményföldön és a területi pó lékon kívül mást nem tud kínáni. Ezért már tavaly köteleztük a szakszervezettel egyetértésbe — a kisiskolák igazgatóit arr hogy *ne a bérminimummal, ho nem 200—300 forinttal több kez dőfizetéssel hirdessék meg az ü láshelyeket.* Azóta javult a hely zet, hiszen a szakos ellátottság megyében három évvel ezelőt még csak 78,8 százalékos volt, *a idén pedig eléri a 85 százalékot* Sajnos, a munkaerőgazdálkodá rendszere, a pályázati szakaszol egymás utáni meghirdetése nen kedvez nekünk.

— *Mi lenne a megoldás?*

— A pályázati szakaszokat szigorúan el kellene különíten egymástól. *A működő pedagógusok számára például már novemberber végén, december elején meg lehetne hirdetni a pályázatot,* s lenne idő, energia utánanézni, vajon mindenütt rendben van-e minden, *s a biztos tények birtokában február közepén igényelhetnénk a minisztériumtól a pályakezdők valóban szükséges keretszámát.* A jelenlegi tervezés nem reális, a túlságosan rövid idő alatt nem tudjuk feltérképezni a valóságos igényeket.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 SEP 8.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Tapodi Ilona

Szeptember... 1021

Tapodi Ilona rajza

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI
BUDAPEST, IX., ULLÖI ÚT 81
Telefon: 138-088, 337-148, 340-720

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1979 NOV 20

eresébe vetett ni
tatott küzdelem
értékesebb küzd
nevelésénél?

A mindennapok pedagógiája

A szeretet iránti igényről

GYAKRAN HALLJUK: a nevelés eredményessége jelentős mértékben függ attól, hogy a fiatalok, különösen a gyerekek *szeretet iránti igényét* milyen mértékben sikerül kielégíteni. Ez az igény hangsúlyozottan lép fel akkor, ha egy-egy gyermeknek — különböző okok miatt — nincs vagy nem megfelelő a családi háttere. Ilyenek a többi között az állami gondozottak is. A velük foglalkozó tanulmányok gyakran gondozottak személyének, munkájának elismerését.

Ezeket követi *a képességek fejlesztésének* igénye. Erről elsősorban az iskolának kell gondoskodnia.

A sort az *önálló, alkotó tevékenység* igénye zárja.

Ha *visszafelé* haladunk, *újabb fontos összefüggések* válnak világossá: az önálló tevékenység gyakorlása lehetővé teszi a képességek kifejlesztését s ennek követ-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1979 NOV 20

Tapodi Ilona

1021

Tapodi Ilona: A gyulai vár

volt az állaga —
múltat Takácsné.
nagyon megfelelt,
lett senki igényé
kodnunk. Talán m
nánk, ha nem hely
házára egykori iga
áthelyezték, és me
a szolgálati lakás
most vagyunk. Ne
ki, és mi nyomban
Ebben a kilencver
teres, komfortos lal
tett a gyerek is. Mégis úgy határoztunk, hogy *építünk magunknak újat*, az elképzeléseinknek jobban megfelelőt.

— Ugyanis itt akarunk maradni, *Tiszaeszláron szeretnénk megtelepedni* — veszi át a szót a férj. — Vettünk egy telket százezer forintért. Állott rajta egy kis épület is, amelyet lebontottunk, az így nyert építőanyagok zöme

munkát. Megszerettem Tiszaeszlárt, *lehet itt élni.* Ha moziba, színházba, vagy több napra bevásárolni menni támad kedvünk, akkor beülünk az autónkba, és fél óra múlva Nyíregyházán vagyunk. Hogy itt talál-e bennünket tíz-tizenöt év múlva? Ha nem, az nem rajtunk múlott. Jól érezzük magunkat, ha nem küldenek el, maradunk.

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tapodi Ilona
grafikusművész

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 SEP 8

1021

Tapodi Ilona: Balatoni falu

munkájában következetesen véghez is viszi. Gondos nyomozás után tárja fel az indulás izgalmas éveit, a végre megfelelő elismeréseket kapott Győrffy-kollégium tevékenységét, küzdelmeiket az illegalitásban, s benne Sipos Gyula nagyon is jelentős szerepét. 1941-ben ő mond

sen az: jól
Gyula vers
egyszerűség
kaságát, de
nyira a saj
ja fel, han
gebbi esztétikaknoz merve,
mintegy szinte „mentegeti",
s ilyenkor nem verstani-költészeti, hanem más, külső

mutatják. *(Akadémiai Kiad*
Kortársaink sorozat)

Bessenyei György

Dávid Antal könyvéről

A szolgadiák

A tanú, az Erdély nagy romlása és több sikeres könyv írója csaknem a lehetetlenre vállalkozott, amikor megírta a kétszáz éve született *Körösi Csoma Sándor ifjúkori éveit.* Munkája ott fejeződik be, ahol a róla szóló könyvek általában kezdődnek: harmincöt évesen elindul a keleti útra, hogy felkutassa a magyarok őshazáját, ami gyerekkori álma volt. Már Enyeden, szolgadiákként felkészült a nagy utazásra. Soha, egy pillanatra sem engedte meg magának, hogy puha, kényelmes ágyba feküdjön. Így fogalmazott, „a test hálátlan lesz érte". Tudnia kellett, hogy Ázsia viszonyai között szüksége lesz az edzett testre, lélekre.

Amikor elbúcsúzott hazájától, tizenhárom élő és holt nyelvet ismert. Birtokában volt az enyedi kollégium és a göttingai egyetem oklevele. Göttingában *teológiát, politikai geographiát, ethnographiát, antropológiát és néprajzot* tanult. Eichhorn professzortól a nyelvvel egyidejűleg elsajátította a török, az arab és a hindu népek történelmét, földrajzát. Minden idejét az akadémia könyvtárában töltötte. Tanárai hamar felfigyeltek rá, s ahányszor hozzájuk fordult, azok készséggel segítettek neki.

Dávid Antal munkáját sajátosnak is nevezhetjük, hiszen Kőrösi Csoma Sándor gyerekéveiről senki nem készíthetett feljegyzést. Ő maga felnőttként keveset szólt és írt magáról. Kivétel az a levéljelentés, amelyet bizonyos Kennedy századosnak küldött. *„Én a székely nemzetség szülötte vagyok. Ez a magyar nemzetnek azon részéhez tartozik, mely a kereszténység negyedik századában a régi Daciában telepedett le, s jelenleg Erdély nagyfejedelemségét lakja, mely Ausztria császárja uralkodása alatt áll."*

Az író tehát emberismeretére, képzeletére támaszkodott, amikor a *Szolgadiák* című regényét megírta. A már kialakult férfiarcból kellett következtetnie a kisfiúlágy arcvonásaira, melyek mögött ott lüktetett a konok elhatározás, hogy felkeresi a őshazát, s esetleg a hunok vagy a magyarok maradékait. Dávid Antal olyan rokonokat, ismerősöket ábrázol, akiknek csak a nevét is merjük. Mégis hitelesnek érezhetjük azt a családi melegséget, ami a fiatal Csomát körülvette, szülőfalujában Kőrösön, ahol zord természeti viszonyok között fejlődött rendkívüli jelleművé csendes, félrehúzódó, okos fiú.

Az író új regénye arra is kiválóan alkalmas, hogy felkeltse az érdeklődést; idősebbekét és fiatalokét egyaránt a világhírűvé lett székely magyar tudós utazó sorsa, műve iránt. *(Móra)*

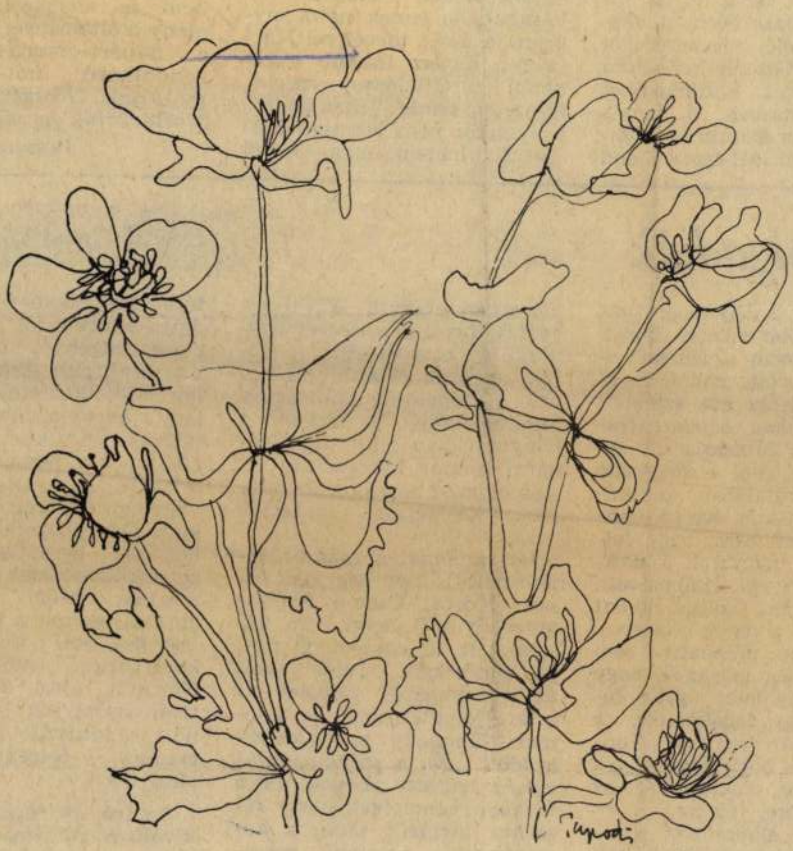
Krassói Dániel

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona

NÉPSZAVA
1984 MÁJ 1 9

1021

Tapodi Ilona **VIRÁGOK**

Tapodi Ilona festőművész

KÉT FESTŐMŰVÉSZ, Tapodi Ilona és Tarcsy B. Katalin képeiből tárlat nyílik meg holnap Budapesten, a Marczibányi téri művelődési központban. A kiállítást május 2-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1985. IV-18

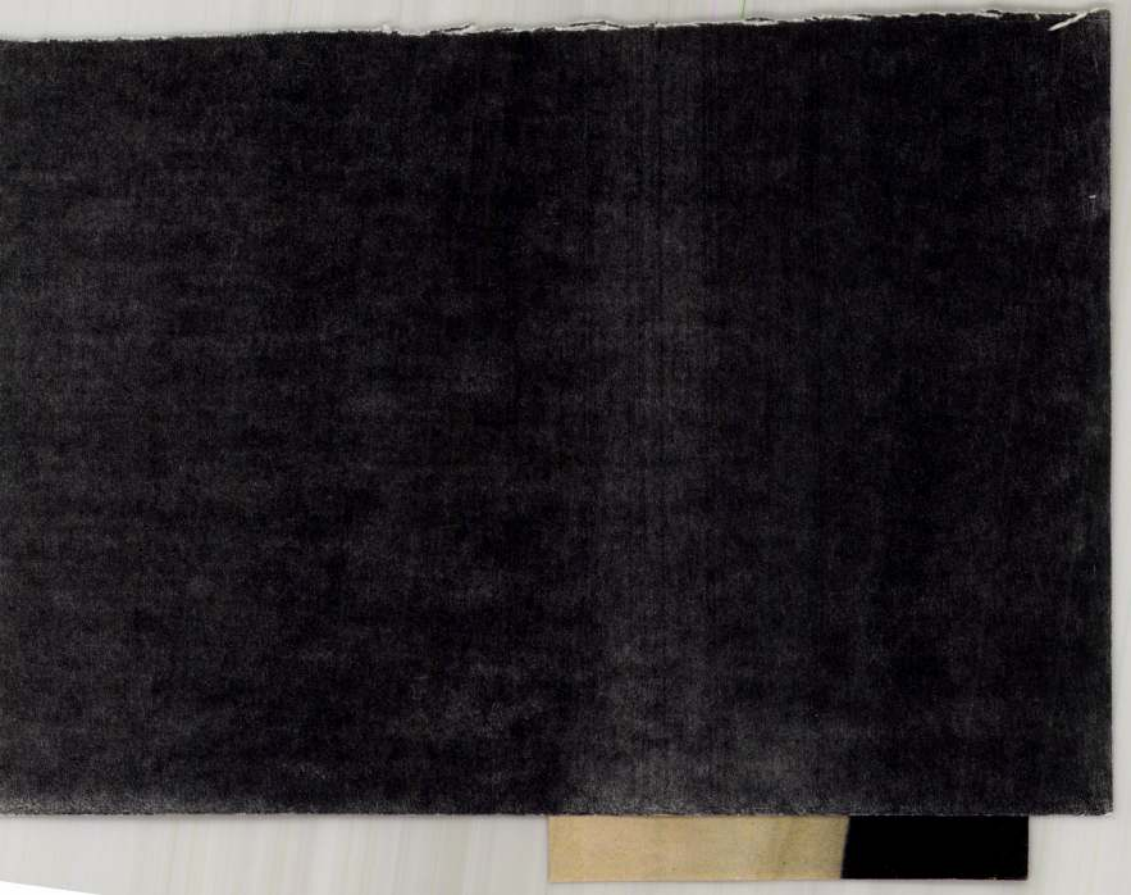

TAPODI ILONA

telünkön bemutatott Tapodi Ilona munkája. Linómetszeteit és monotípiáit hozta el. A művész eredeti foglalkozása magyar—orosz szakos pedagógus, de a képzőművészet nemcsak hobbi a számára, hiszen a Fáklya Klubnak is tagja. Emellett a zuglói gyerekeknek szakkört vezet tűzzománckészítésből.

sz. 47.

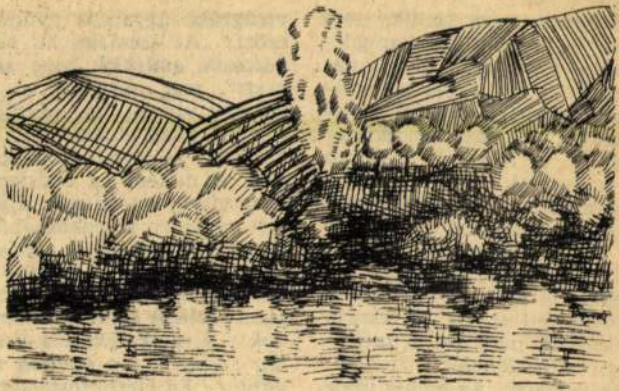
Tapodi Ilona

Nyíregyháza

1985. VII. 24.

Tapodi Ilona

Tapodi Ilona

HEGYI TÓ

Neprane
1985. VI. 1.

Tapodi Ilona

Tapodi Ilona **TAVASZ**

Nyíregyháza

1985. IV. 24.

Tapodi Ilona

Tapodi Ilona

FEJŐNŐ

Gyengébbek kedvéért a vita vezetője még hozzáfűzi: *„a koporsó fedelét arannyal, ezüsttel és vassal borították"*.

A tudomány iránti mély tisztelettel eltelve, engedtessék meg néhány szerény észrevétel.

netjük: Jordanest raadásul elvakult hungyűlölet vezette (munkájából ez kétségkívül kimutatható).

Vajon túlságos merészség volna, ha azzal számolnánk, hogy Jordanes *„a maga rossz, iskolázatlan latin fordításában"*, amihez még a rossz-

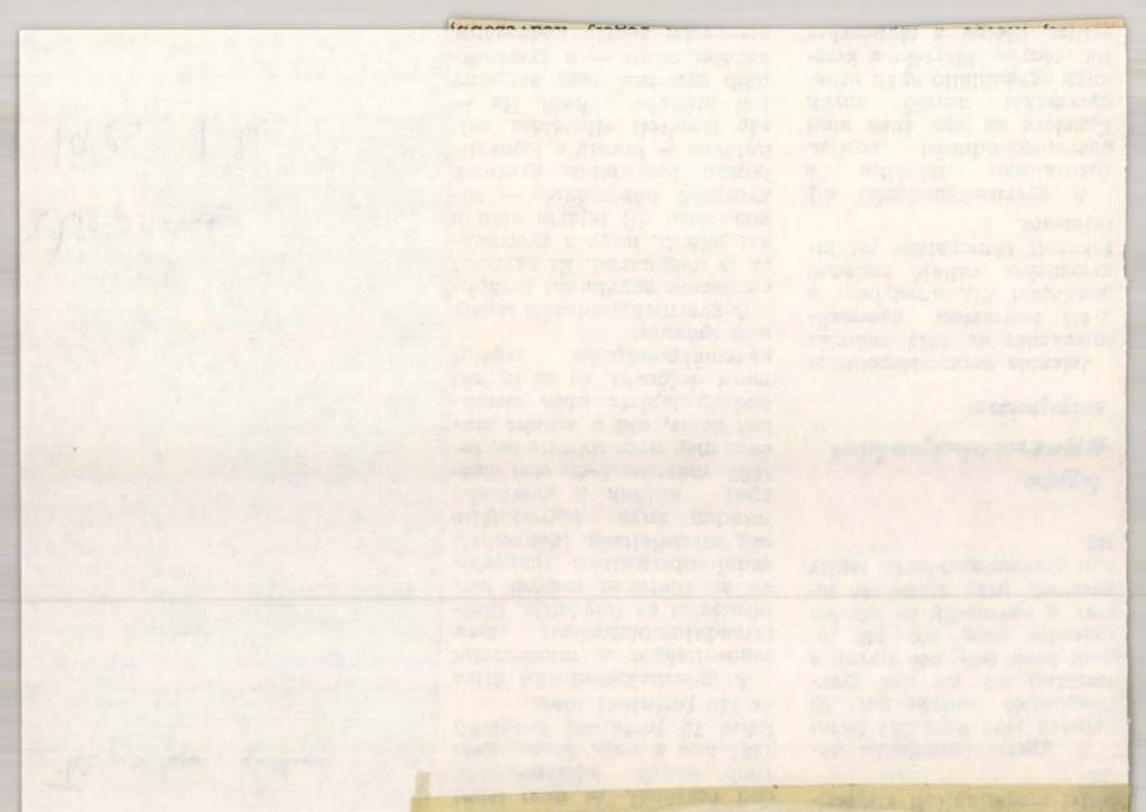
Tapodi Ilona

Nyíregyháza

1985. I. 26.

Tapodi Ilona **PIPACSOK**

Tapodi Ilona

Wéjmara

Tapodi Ilona **ÓVÁROS**

• február 23-án a szlovák

Tapodi Ilona

— **Tapodi Ilona és Tarcsy B. Katalin** festőművésznek nyílik kiállítása ma, csütörtökön délután 5 órakor Budapesten, a Marcibányi téri Művelődési Központban. Megnyitót mond dr. Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója. A kiállítás április 15-ig tekinthető meg.

Nyírvidék 1986 IV. 3.

A brjanszki aut
nemrég kezdték meg
135 L4 új, nagy, tere
hergépkocsi gyártásá
ső ilyen gépóriások
gozna'c, igen nehéz
között, a szibériai ol
építésénél, valamint
ázsiai sivatagokban,
nia és Üzbegisztán
felderítésénél.

A teherautó négy
nyolckerékhajtású.
ve két 180 LE-s ben
Raksúlya 9 tonna, ön
tonna. Fém rakodófelületet
és vontató berendezéssel van
felszerelve, pótkocsik vontatá-
sához. *A tehergépkocsik egyes
részei (pl. a négyszemélyes ve-
zetőfülke) teljesen műanyag-
ból készültek.*

Nagy önsúlya ellenére igen
mozgékony és könnyen irá-
nyítható (a kormányrendszer-
be hidraulikus segélyt, a fé-
kekbe pedig pneumatikus rá-
segítőt építettek be).

Megkétszereződik a tehe autó

A Szovjetunió Gépjárműipa-
ri Minisztériumának határoza-
ta szerint a gépjárműközleke-
désben a teheráruforgalom
1,7-szeres növelését irányozták
elő és ennek következtében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tapolcai László
IKARUS

1021 NOV 29.

Képek — szobrok

A fehérvári gyáregység tanácstermében, kiállítást rendeztek a Vasas képzőművészeti szakkör ikaruszi tagjai. Ez alkalommal több, mint 20 képpel, valamint kerámiákkal és szobrokkal adtak számot munkájukról, fejlődésükről a gyáregység öntevékeny képzőművészei.

A bemutatott anyagból kiemelkedett Mező Dániel munkája; a képzőművész-szakkör legrégibb tagja több akvarellt és monotipiát állított ki. Monotipiái közül elsősorban a csendéletei keltettek elismerést, a festményei közül pedig a mohácsi művésztelepen készített Mohácsi utcarészlet című munkája. Több alkotással mutatkozott be Pálfalvi Mária is, a szakkörnek egyik legszorgalmasabb látogatója. Izléses képei közül kiemelkedett a Halászháló című alkotása, valamint napraforgó témájú motivált képe. A fiatal Tapolcai László számos képpel lépett a közönség elé, és alkotókészségét egy szoborportréval is bizonyította.

A kiállítás összképébe jól illeszkedett bele Faludi Mária fiatal kerámikus termése. Több kerámiavázát, hamutartót állított ki, és kisplasztikái közül szép ízlését, forma és színgazdagságát érzékeltette az egyiptomi női fejet ábrázoló alkotása.

A gyáregység öntevékeny képzőművészei elismerést érdemelnek, bemutatkozásuk sok látogatót vonzott. A dicsérő sorokat őrzik az emlékkönyv lapjai, buzdítást adva további sikerekhez...

— heti —

Tapolcsányi Magát

kiíró

l.

Gábor Lajos

Kalocsavidéki

40 l.

50

Pietro Giovanni Spagna (S
Sz. Spanyolországban
Angyal.

A jobb lábával felhőkön
és [redacted] imádkozik
melyet középütt választ el, vál
sárga, [redacted] köntösé[redacted]
[redacted] felemelte.

Fa, méretei 66.7: 29 cm.
Vétetett E. Costantinitó
Elszámoltatott 1895: VII
Az elszámolásra nézve lá
1894: XII. 18-án Szalay
a vételhez hozzájárultak.

904: IV. 26.

Tar Antal, vitéz
műv. véd.

K.

Az iparügyi minisztérium felkérésére társulatunk a halasi csipkekészítésnek jó tervekkel való ellátására nyilvános tervpályázatot írt ki, amely igen sikeres volt. A tervek kivitelre is kerültek.

A 300 pengős I. díjat vitéz Tar Antal „Tű" jeligéjű terve, a 200 pengős II. díjat dr. Remetei Filep Ferencné „Muki" jeligéjű tervei nyerték el. Megvásárlásra került öt terv. Még pedig Pongrác Margittól 2 darab, vitéz Tar Antaltól 2 darab és Kelety Esztertől 1 darab. Kiskunhalas város polgármestere, minthogy e tervek rendkívül megnyerték tetszését, ezenfelül még öt tervet vásárolt meg, még pedig dr. Novák Lenkétől 2 darabot, Pongrác Margittól 1 darabot, Ács Lipóttól 1 darabot és Tóth Bélától 1 darabot.

*

MAGYAR IPARMUVESZET

1936. 4-7.

Iparműv. Tan.
1935 évi jelentése

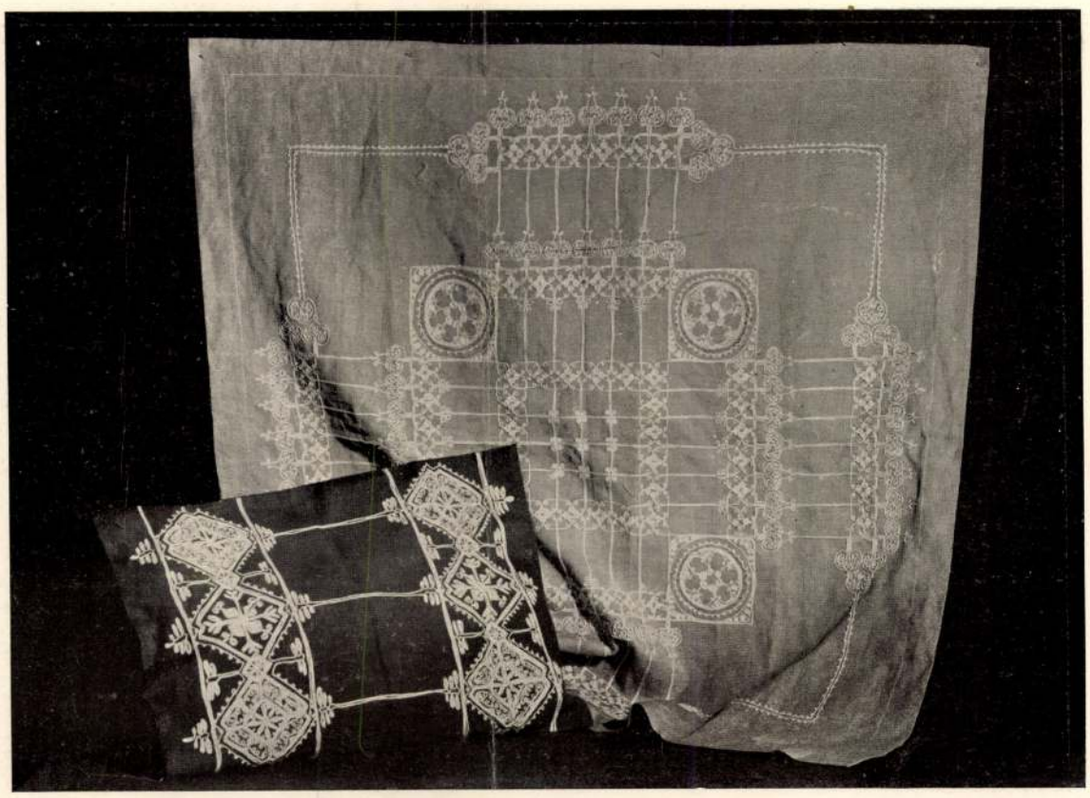
ian Hann. Herausgegeben von Verein für
enbürgische Landeskunde. o, K, L,
szeben, 1884.
nger Imre : Egry József. 8 o, 33 K, 32 L,
pest, 1932.
nger Imre : Derkovits Gyula. 8 o, 33 K,
, Budapest, 1934.
egediuj zsinagóga. .... o, 37 K, 35 L,
ed, 1903.
entferencrendiek gyöngyösi temploma és
stora. 8 o, 11 K, 24 L, Gyöngyös, 1937.
ent Jakabról nevezett régi temető-kápol-
Sopronban. 4 o, 10 K, 24 L, Sopron,1887.
entmargitszigeti premontrei templom. 8 o
, 45 L, Budapest, 1935.
atai piarista rendház és muzeuma. 8 o,
K. 58 L, Budapest, 1938.

1.

1. TAR ANTAL: VARROTT CSIPKÉK.
KÉSZÜLTEK DR. THURÓCZY DEZSŐNÉ
HALASI CSIPKEMŰHELYÉBEN.

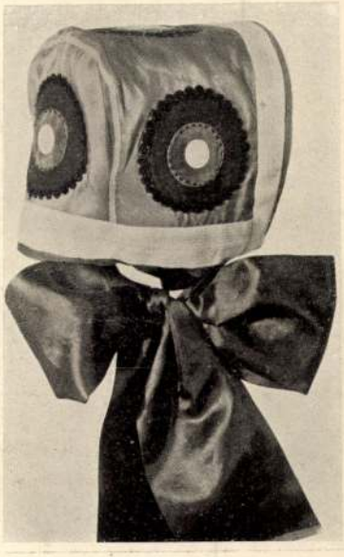
DENTELLES À L'AIGUILLE.

2.

2. KALMÁR MARGIT, GERMÁNY MARGIT : GÉPHIMZÉSSEL DÍSZÍTETT TERÍTŐ ÉS PÁRNA.

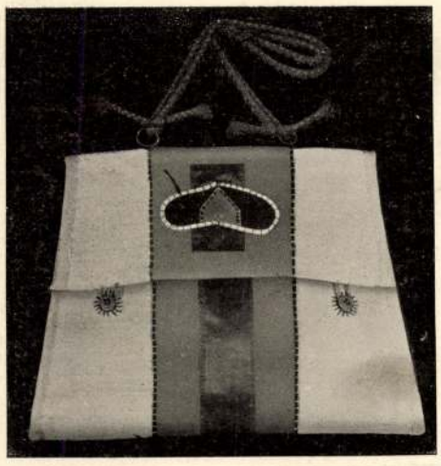
DRAP DE LIT ET OREILLER ORNÉS DE BRODERIES À LA MÉCANIQUE.

3.

3. OMELKÁNÉ FRIDRIK MARISKA : GYERMEKFEJKÖTŐ.

BONNET D'ENFANT.

4.

4. OMELKÁNÉ FRIDRIK MÁRIA : RÁVARROTT DÍSZÍTÉSŰ TARSOLY.

NÉCESSAIRE ORNÉ D'APPLICATIONS À L'AIGUILLE.

Tar Antal vitéz

HALASI CSIPKE tervpályázatát bírálta el szeptember 24-én az Iparművészeti Társulat bíráló bizottsága. Örömmel állapítjuk meg a nagy érdeklődést, valamint a lelkesedést és tudást, amivel a pályázók résztvettek. A közel 200 beérkezett mű között sok nagy hozzáértést, átgondolt népies felfogást és anyagismeretet árult el. A bírálóbizottság a 300 P-s első díjat „Tű I." jeligéjű pályaműnek (vitéz Tar Antal), a 200 P-s második díjat „Muki" jeligéjű műnek (dr. Remetei Filep Ferencné) ítélte. 5 művet 20 pengőjével megvásárlásra méltatott a bírálóbizottság. Ezek a „Mici" és „Július" jeligés darabok (Pongrác Margit), továbbá a „Tű 7" és „Tű 4" (vitéz Tar Antal), valamint a „Gyöngyösbokréta" jeligéjű (Kelety Eszter) munkák voltak. E díjak és vásárlások az Ipari Miniszter hazai ipart támogató és megértő készségéből voltak kiosztathatók, míg a szép eredmény méltánylásából fakadt Kiskunhalas városának további 5 darab vásárlása. „Szebb a páva, mint a pulyka..." és „Kedves egészségére!" jeligéjűek dr. Novák Lenke, „Erzsók" Pongrác Margit, „Legény" Ács Lipót és „Kiskunhalas világhíres büszkesége" Tóth Béla műve voltak a Kiskúnhalas város által megvásárolt pályamunkák. A bírálóbizottságban résztvevő Fekete Imre dr. halasi polgármester egy hatalmas, fejlődő város fejéhez méltó örömmel és az ügy iránt érzett szeretettől áthatva mondott köszönetet Szablya János kormányfőtanácsos ügyvezető elnöknek és a bírálóbizottságnak érdemes munkájukért és a halasi csipke fejlesztésében kifejtett támogatásért. Sz.

4.

Munkáink 1935. 104. l.

hanem évenként 1—2 modern képet vásárolva, a magyar művészet legkiválóbb élő tehetségeit részesítsék műpártolásban.

*

A Szépművészeti Kiállítások 1937/38. évi programmján a következő művészek szerepelnek:

Ferenczy Noémi, Kmetty János, Szőnyi István, Csók István, Basch Andor, Vass Elemér, Szobotka Imre, Fenyő György, Iványi-Grünwald.

Szépművészeti Kiállítások, Budapest, IV., Mária Valéria-utca 8.
Telefon: 18-21-22.

75869. — ATHENAEUM

Felelős kiadó: Fränkel József.

Ahol azonban a műfaj követelményét: az összevontságot nem tudja megteremteni, ott egyszerre gyengévé válik műve. Ilyen az *Apám arcképe.*

Alul Diesel-mozdonyt szerelő emberek, középen az apa feje vörös zászló anyagán, egy leütő és egy sáncoló röplabdás közé ékelve. Fenn egy híd vas tartószerkezete. Ez a kép felületes és keveset mond, szétdobált elemei felszínesek és sablonosak.

Sajnos hasonlóképpen kezeli a műfaji törvényeket a *Lici,* az *Imre,* a *D. portréja* és az *Én* c. képein. Formagazdagság, megragadott impresszió ezeket nem mentheti, mert nem összetettek, nincsenek meg az egyenk
lesztheto formai es gondolati izek, nincs meg a magvas gondolat, nincs ami összefogja az elemeket, kapcsolatot teremtsen köztük

Jó elképzelés volt a Szolnok Megyei Verseghy Könyvtár részéről a kamarakiállítás megrendezése. A kiállítás jó visszhangja, a cikkek, a rádióriportok és a közvélemény elégedettsége remélhetőleg további hasonlóan hasznos és érdekes kezdeményezésre ösztönzi a könyvtár igazgatóságát.

Szükség van az ilyen vállalkozásokra, nemcsak Szolnokon, másutt is.

DEME ZOLTÁN

SZOLNOK MEGYEI VONATKOZÁSÚ CIKKEK 1966-BAN II.

IPAR — KERESKEDELEM

Üzemel a Tiszamenti Vegyiművek — Ifjú Kommunista, 1966. 1. sz. jan. Hátsó bortiólap. Fotoriport.

Szolnok megye 1966-os fejlesztési tervei. — Népszava, 1966. jan. 6.

Budapestről Szolnokra költözik az Ultra. — Népszabadság, 1966. jan. 13.

Induló életek. — Kisipari Újság, 1966. febr. 3.

Kisiparos tanulók Jászberényben.

TÁLAS László: Csibenevelési eredmények a jászladányi Petőfi Tsz-ben. — Baromfitenyésztés, 1966. 3. sz. március.

BÁRDOS István: Nyereséges vállalkozás. — Tanácsok Llapja, 17. évf.

A csökkent képességűek foglalkoztatása a jászberényi járásban.

FARKAS Lajos: Helyzetkép Szolnok város ipari munkavállalóiról. — Megyei és Városi Statisztikai Értesítő, 16 évf. 4. sz. 1966. április. 157—165. o.

Vidéki ipartelepítés — Szövetkezeti Hírlap, 1966. máj. 5.

Sok balsiker után megérdemelten nyertük el az élüzem címet. — Építők aLpja, 1966. máj. 9.

Új partnerünk a szolnoki vasipari. — Fényszóró, 1966. máj. 18.

Jászberényből a körúti Luculluson át a Tihanyi Motelba. — Mérleg, 1966. jún.

A jászberényi Rozmaring Eszpresszó szocialista brigádja.

Jászberényi jelentés [a Hűtőgépgyárból]. — Ifjú Kommunista, 1966. 6. sz., június. 33. o.

Közlekedési érpálya: a Tisza. — Figyelő, 1966. jún. 15.

Megemlítve: Vegyiművek, Cukorgyár, Tisza Cipőgyár.

Az ellenőrök jelentik [a tiszafüredi művelődési ház építkezéséről]. — Magyarország, 1966. 25. sz., jún. 19.

A cserkeszőllői fodrász. — Kisipari Újság, 1966. jún. 23. Illusztr.

Szolnokon [a 7-es AKÖV-nél]. — Közlekedés, 1966. jún. 25.

Kongresszusi vállalások a vízgépészeti vállalatnál [Kunhegyesen]. — Földművelő, 1966. júl. 1.

Megnyílt a jászság legnagyobb ruházati áruháza [Jászapátiban]. — Szövetkezet, 1966. júl. 4.

Szolnoki örömök és gondok [a Vasipari Vállalatnál]. — Turbó, 1966. júl. 14.

A grafikon csúcsa felé. Fridzsiderbébik szülőhelyén [a jászberényi Hűtőgépgyárban]. — Esti Hírlap, 1966. júl. 23.

Versenyeznek az ország halászcsárdái. — Békés megyei Népújság, 1966. júl. 27.

Megemlítve: a szolnoki Halászcsárda.

Egy év után. — Vívják-e még a szélmalomharcot? — Esti Hírlap, 1966. aug.

Megemlítve: a jászberényi Hűtőgépgyár.

Kisspál Gyula, megyei ruházati instruktor [beszámolója]. — Kirakat, 1966. aug. 4.

A kenyér. — Képes Újság, 1966. aug. 20.

Megemlítve és illusztrálva: a jászberényi Kenyérgyár.

Amivel a fiatalok készülnek. — Népszava, 1966. aug. 23.

Megemlítve: Szolnok megye, karcagi Téglagyár, mezőtúri Szőnyegszövő Üzem.

Gyárunk külső munkatársakra talált a népi ellenőrökben. — Népi Ellenőrzés, 1966. szept.

Budapesti Mezőgazd. Gépgyár törökszentmiklósi gyáregysége.

Kisiparosok a lakosság szolgálatában. — Magyar Kisiparos, 1966. szept. 1.

A kunszentmártoni járás kisiparosainak kiállítása.

Főzzünk kuktában! — Szabad Föld, 1966. szept. 4.

Megemlítve: a jászberényi Hűtőgépgyár.

Bemutató az fmsz-ek ipari termékeiből [Jászapátiban]. — Szövetkezet, 1966. szept. 5.

Túlteljesítik kongresszusi vállalásaikat a szocialista brigádok. — Népszabadság, 1966. szept. 7.

Megemlítve: a jászberényi Aprítógépgyár

A minőség nem lehet alku tárgya. — Turbó, 1966. szept. 8.

Szolnoki Heggesztett Szerkezetek Gyára.

Zsüri és közvélemény. — Magyar Nemzet, 1966. szept. 9.

Megemlítve: a jászberényi Hűtőgépgyár.

Nagy munka előtt a Búzási csoport. — Mezőgépgyári Dolgozó, 1966. szept. 16.

Budapesti Mezőg. Gépgyár törökszentmiklósi gyáregysége.

Földgázprogram — akadályokkal. — Figyelő, 1966. szept. 21.

Megemlítve: Karcag, Kisújszállás, Kunmadaras, Szajol, Törökszentmiklós.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÁSZKUNSÁG

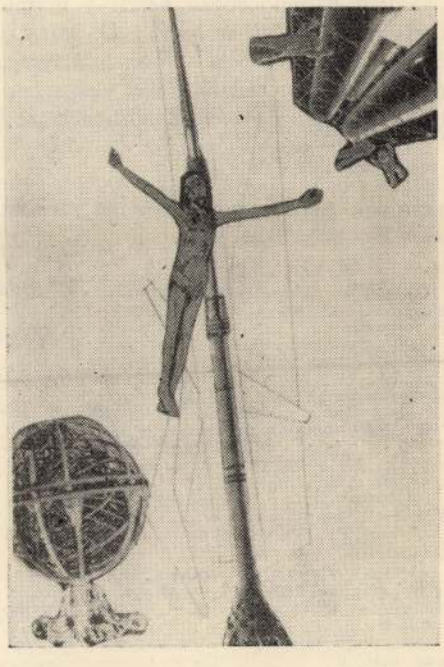
1967 ... 2.

és művészeti benyomások, a családi környezet, az osztálytársak, barátok arcvillanásai, a néprajzi és régészeti kutatómunka mozzanatai, a természettudományos hatások ... Erre a tematikára lehet építeni, a műfaji törvények *megkövetelhetik* a komplex, összetett, bonyolult látásmódot, az összevágott elemek más és más hangsúlyait, s ugyanakkor a mű egészének harmóniáját, gondolati kifejező erejét. Tar György mindezt meg is valósítja *Rádióaktivitás* című képén, érdekes egyéni árnyalással.

Egy kereszt alaprajzú összeállítás a kép, a hosszú ág legalja két porhadt lábszárcsont, feljebb egy roncsolt, rózsaszínes tüdő fotója, a keresztvonal fekete keretes, benne ólomszínű ég és semmije felé kalimpáló vékony, magányos ágak. A fej helyén egy vádló, beesett csontú koponya Van Gogh-i kisszéken pihen.

Egyetlen markolással tragikus és groteszk komplexumokat sűrít össze Tar György, kiemel a tág témakörből egy gondolatot, a többit a nézőre bízza. Az elemző nézői tevékenység egészíti ki, fogalmazza tovább a képet. Olyan mű ez, melyet nem lehet befejezettként vizsgálni, értékeit, hibáit latolgatni, ezt csak folytatni, bővíteni lehet, újjáteremteni. Nemcsak egészében, elemeiben is meg tud ragadni a fotomontázs: egy-egy elem más és más nézőt. Nagyszerű műfaji lehetőség ez, szinte követeli a szemlélőktől egy-egy elem gondolatának továbbvitelét, kapcsolatkeresését a művel. Ha a mű egységes, alapgondolata igaz, elemei egymás függvényei, akkor tud a néző hová kapcsolódni, megtalálja a további kontaktust a művel, mely így nem lesz élettelen, meddő. Ez a folyamat valósul meg egyik politikai portréján:

Nagyhangú, harsogó szájú Johnson fejet látunk, alatta paposan széttárt karok íve, közelebbről nézve fotocsík, melyben katonák menetelnek, pusztítanak, ölnek. Az egész építményt amerikai és afrikai néger vietnami paraszt tartja, létért könyörgően az életösztön utolsó parancsa alatt magasba feszített karokkal. S alul a Johnson idézet: „A világon pedig BÉKE lesz!" Egyszerre leplez le és ráz meg és komorít el, keres valamit a politikus karakteréből és harsogásának összetevőiből és kerestet tovább nézőjével. Minden egybevág a műfaj követelményeivel: komplex érzelmi és gondolati halmaz a kép, lebontható hangsúlyokból és formai elemekből áll össze. Forma és gondolat hasonlóan összetett ötvözete az *Alázatosan és merészen* c. kép. Együtt fogalmazzák az ember

örök és múlhatatlan harcát, a reneszánszot idéző gömb, az űrben szálló halott Krisztus, a fantasztikus járművein lebegő űrhajósok, az egész kép szökell, lendül fölfelé, a néző várja, hogy a lapon kívül is folytatódjék: Minden út kivezet a földről, gátak és mitoszok egyre oszlanak, vasveretű káoszok renddé rendeződnek, a megismerés igénye töretlenül lendül mindenek felett előre.

Hasonló formai és gondolati összetettség jellemzi kisebb műfaji igényű képeit is, így az *Afrikát*, a *Három zenészt*, az *Énekest*.

1 Özvegy Németh Istvánné szül. Gyalai Teréz, 65 éves, Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
2 U. ő.
3 Nagy-Kunság 1917. szept. 2. — Újdonságok.
4 Mezőtúr és Vidéke, 1917. szept. 30. — Hírek.
5 Özvegy Németh Istvánné szül. Gyalai Teréz, 65 éves, Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
6 Haladás, 1917. aug. 19. — Élelmiszerek árjegyzéke.
7 Haladás, 1917. dec. 9. — Hírek.
8 Mezőtúri Hírlap, 1917. szept. 16. — Hírek.
9 Haladás, 1918. febr. 24. — Hírek.
10 Bírósági Végrehajtó, 1915. júl. 7. szám. — Vegyes közlemények.
11 Haladás, 1917. szept. 2. — Hírek.
12 Függetlenség, 1917. dec. 9. — Vegyes hírek.
13 Haladás, 1918. okt. 27. — Se ruha, se cipő! Se szén, se fa! De zsír sincsen.
14 Jászberényi Újság, 1917. okt. 13. — Hírek.
15 Özvegy Németh Istvánné szül. Gyalai Teréz, 65 éves, Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
16 U. ő. — „Ruhát mindig lehetett kapni, csak az élelem beszerzése volt nehéz."
17 Haladás, 1918. okt. 27.
18 Jászárokszállás és Vidéke, 1917. ápr. 19. — Hírek.
19 Függetlenség, 1918. ápr. 28. — Hírek.
20 Mező-Túr és Vidéke, 1917. márc. 4. — Hírek.
21 Özvegy Németh Istvánné, szül. Gyalai Teréz, 65 éves, Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
22 Mezőtúr és Vidéke, 1917. jan. 7. — Hírek.
23 A magyar munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai. V. kötet. — Jelentés Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Közállapotairól 1919. jan. 20-ról kiállított kérdőívek alapján.
24 Túrkeve, 1917. júl. 3. Heti hírek.
25 Özvegy Németh Istvánné szül. Gyalai Teréz, 65 éves, Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
26 A megye lakossága akkoriban kb 300 000—550 000 főt számlált.
27 Gazdasági Értesítő 1917. márc. 20. Jegyz.könyv, mely felvétetett Szolnokon, 1917. évi febr. hó 18-án Jász-Nagykun-Szolnok vármegye gazdasági egyesülete igazgatóválasztmányának úgyis mint vármegyei mezőgazdasági bizottságnak gyűlésében. — Az igazgatóválasztmány az egybegyűjtött adatok s a föld jelenlegi jövedelmezőségének tekintetbe vételével a vármegyében szokásos földhaszonbéreket a következőképpen állapította meg:

	100 kh-ig	100—1000 kh-ig	1000 kh felett
Tiszasüly és Besenyszög községekben jászsági felsőjárás	55 K	33 K	30 K
a jászsági alsójárásban Tiszasüly és Besenyszög kivételével	48 „	27 „	22 „
Tiszasüly és Besenyszög községekben	34 „	25 „	20 „
Tiszai felső járásban	50 „	32 „	26 „
Tiszai középjárásban	50 „	34 „	28 „
Tiszai alsójárásban Szelevény kivételével	50 „	32 „	28 „
Szelevény községben	40 „	29 „	26 „
Jászberény városban	55 „	40 „	—
Karcag városban	45 „	38 „	—
Mezőtúr városban	48 „	37 „	26 „
Szolnok városban	60 „	40 „	—
Túrkeve városban	55 „	43 „	—
Kisújszállás városban	50 „	40 „	—

28 Szolnok megye 1918—19-ben 81. oldal.
29 Ennél a rétegnél az agrárszocialista mozgalmak mindig termékeny talajra találtak.
30 Molnár Mihály 71 éves, Kunszentmárton, Ady Endre u. 4. sz.
31 Jászárokszállás és Vidéke 1917. márc. 1. — Küzdelem az iparcikkek maximálásáért.
32 Jászárokszállás és Vidéke 1917. ápr. 5. — Hírek.
33 Molnár Mihály 71 éves, Kunszentmárton, Ady Endre u. 4. sz.
34 Haladás 1918. szept. 22. — Hírek. — A bérkocsisok mozgalma. A takarmányhiány és a magas takarmányárak miatt a szolnoki bérkocsisok létszámukat 65-ről 35-re csökkentették...
35 Haladás 1918. jún. 30. — Hírek. — Sztrájk. — A munkásság e heti mozgalma sok zavart idézett elő ebben a sokat hányatott, jobb sorsra érdemes országban. Megérezte ezt a jogtalan mozgalmat lapunk nyomdája is... (A szolnoki nyomdászok csatlakoztak a júniusi nagy országos sztrájkhoz.)
36 Molnár Mihály 71 éves, Kunszentmárton, Ady Endre u. 4. sz.
37 Nagy-Kunság 1916. dec. 31.
38 Nagy-Kunság 1917. febr. 11. — Újdonságok.
39 Mezőtúr és Vidéke 1917. márc. 25. — Az orosz forradalom. (Nem véletlen, hogy a polgári lapok üdvözölték az 1917. évi februári forradalmat. A cárizmus bukásától az orosz háborús politika végét várták és Oroszország kilépése a háborúból meggyengítette volna az entente erejét és a monarchiának kedvezett volna.)
40 Özvegy Németh Istvánné szül. Gyalai Teréz 65 éves Kunszentmárton, Vöröshadsereg u. 1. sz.
41 Mezőtúr és Vidéke 1917. ápr. 20. — Hírek.
42 Mezőtúr és Vidéke 1917. dec. 2. — Orosz békeüzenet.
43 Függetlenség 1917. dec. 9. — Háború és béke.
44 Függetlenség 1917. dec. 9. — Háború és béke.
45 Szolnok megye 1918/19-ben. Jegyzetek 81. oldal.
46 Nagykun Városok 1920—1930. Szerkesztette: Oroszlány Gábor, Karcag 1930. — 115. oldal. (Kuna Pál András 1866-ban született Kunszentmártonban. Önálló gazdálkodó volt. Tagja volt az Országos Néppártnak. 1918-ban részt vett az Országos Földműves Párt megalapításában, amelynek alelnöke volt. Nagy munkát fejtett ki a Kisgazda Párt megalakításában is. 1919-ben gyalogosan ment Szegedre és védelmet kért a román megszállók túlkapásai ellen. A Horthy-rendszer alatt a rendszer kiszolgálójává vált. A kunszentmártoni kerület országgyűlési képviselője volt hosszú évekig.)
47 (Bár, mint látni fogjuk, a szervezkedések és a pártalakulások különösen az őszirózsás forradalom győzelme után gyakoriak.)
48 Függetlenség 1917. dec. 13. — Pártügyek.
49 Függetlenség 1918. máj. 5. — Hírek.
50 Szolnok megye 1918/1919-ben 11. oldal.
51 Függetlenség 1918. jan. 27.
52 Haladás 1918. okt. 27. — Se ruha, se cipő! Se szén, se fa! De zsír sincsen!
53 Szolnok megye 1918/19-ben 12. oldal.
54 Jászberényi Újság 1918. nov. 3. — A Magyar Nemzeti Tanács tegnap délután Jászberényben is megalakult.

Tar György

1021

Tar György fotomontázs kiállítása

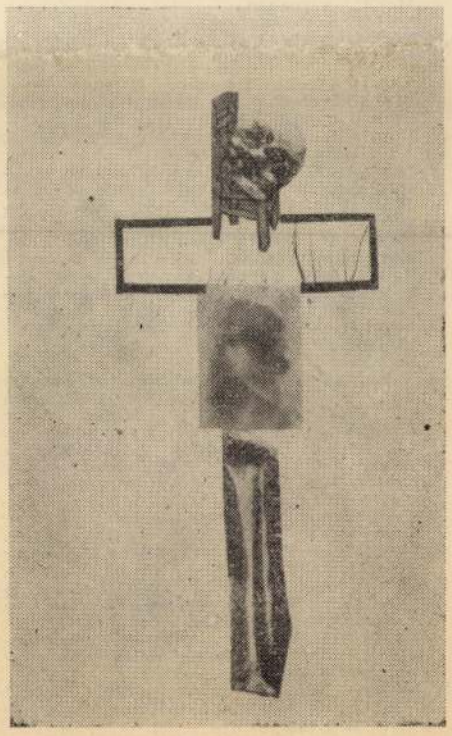
A Szolnok Megyei Verseghy Könyvtár kiállítótermében, ott, ahol eddig Würtz Ádám, Hincz Gyula és a Szolnoki Művésztelep alkotóinak műveit mutatták be, áprilisban nyílt meg Tar György negyedikes gimnazista fotomontázs kiállítása. A különös, szuggesztív művek nagy sikert arattak, a diákművészt megszólaltatta a Rádió, tárlatáról elismeréssel írt a helyi lap, jelenleg szó van a kiállítás soproni bemutatásáról is.

A montázsok előtt állva újabb és újabb elemzésre, vizsgálatra kényszerül a néző. Meglepő ellentétek, más-más jellegű gondolati és formai hangsúlyok válnak harmóniákká a képeken. Ezt jórészt a műfaj természete okozza. A fotomontázs történetéből, művészi vívmányainak áttekintéséből látható, hogy ebben a műfajban a legellentétesebb stílusokat, formákat, gondolatokat is össze lehet ötvözni, sőt a magvas és végiggondolt mondanivaló érdekében szükség is van az összetett fogalmazásra.

Itt egy-egy képen Picasso, Braque reprodukciók, Derkovits és Szász Endre grafikák, metszetek, képeslapfotók, betűkivágások formálódnak eggyé, szimultánszerű kapcsolatteremtéssel. Együtt kapjuk a képen a felhasznált elemek eredeti ízeit, a montázs egészének különös hangulatát, a formai ötleteket és a koncentrált, koncepciós előadásmódot. Eképpen tud megragadni az egy hangsúly, egy mondanivaló érdekében tömörített kép, és eképpen érvényesülnek a műfaj követelményei is.

Tar György tárlatának jellemző vonása, hogy ahol tudatosan, precízen, végiggondoltan érvényesíti a műfaji törvényeket, ott ki tud teljesedni, – vizuálisan újjá tud varázsolni sokszor megformált témákat, komplexebb, összefüggőbb értelmezést tud adni. De ott, ahol felületesen, elnagyoltan kezeli a fotomontázs műfaji lehetőségeit, ott nem tud túllépni a szokványon, a sémán.

Képei mögött egy diákember belső világa és külső impressziói feszülnek: a politikai hírek és kommentárok, az irodalmi

Ki foglalkozik il
a nyugdíjáva

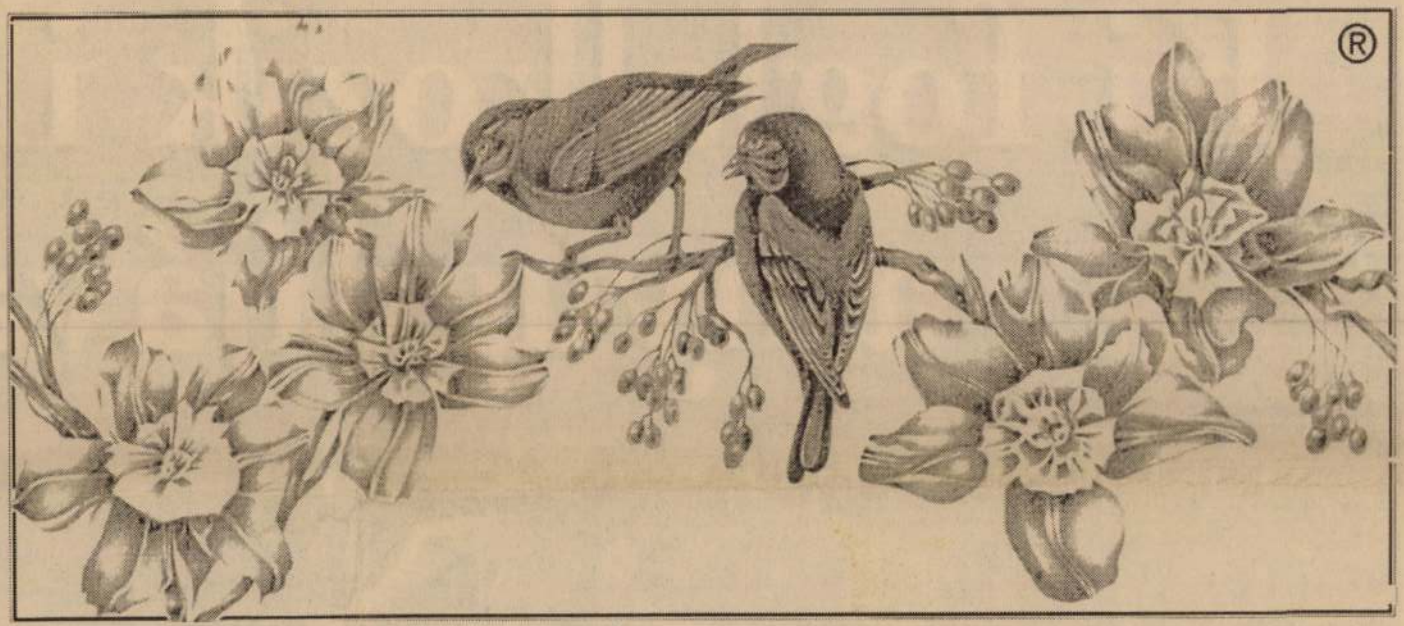

Tar József graf

1998. júl. 2.

Grafikusművészeink Dublinban

Magyarok Oscar Wilde-nál

Ez csak egy egyszerű, díszcsomagoláshoz készült rajz – Tar József munkája

Hogyan kerül két magyar grafikusművész Dublinba, az ír fővárosba, s ott is a gyönyörű szép Oscar Wilde-házba, a Merrior Square 1. szám alá? Úgy, hogy meghívják őket, a magyar külügyminisztérium külföldi kulturális tevékenysége keretében, a dublini magyar nagykövetség, valamint a floridai (USA) Lynn University írországi tagozata, az éppen a Wilde-házban székelő American College Dublin által szervezett kiállításra.

Ez történt az úgynevezett alkalmazott grafika két jeles hazai művelőjével, *Tar Józseffel* és *Töreky Ferenccel*. A ház – mely tulajdonképpen a költő, drámaíró és életművész Wilde szüleié volt – reprezentatív termeiben mutatták be munkáikat. Tevékenységük több területen nagyjából azonos körben mozog. Tar József az egyedi tervezésű teljes installációkkal, illetve egy-egy minőségi termék – borok, kozmetikumok, ét- és evőkészletek – arculatának a megtervezésével foglalkozik a legszívesebben, mert ezeken érvényesítheti kiváló rajztudását és élénk fantáziáját. A borosüveg címkék, a díszes csomagolóanyagok, dobozok, flakonok, üvegek, poharak éppúgy lehetnek magas művészi értékűek, mint a naptárak, prospektusok, meghívók, plakátok. Ha pedig nagyobb léptékű feladatokról van szó – egy étterem, vendéglő, szálloda belső arculatát kell megadni, a szalvétáktól az étlapokig, a székektől az abroszokig, egységes forma- és színvilágban tartva a százféle tárgyat, azaz, a már említtett kifejezéssel élve, a teljes installációt rendelik meg – kiderül, hogy az alkalmazott grafika igazából művelve nem gépies, ötlettelen műfaj, hanem, a komputerek mellőzésével, a legjobb értelemben vett kézi munka.

Töreky Ferenc hasonlóképp, hasonló szellemben műveli ezt a műfajt. Feladatai is hasonlóak, s az ő rajztudása is fölényesen biztos. Az ő keze alól azonban sok könyvillusztráció is kikerült. Nagy csodálója a női test szépségeinek, és erre figyel akkor is, amikor régi „mellékszenvedélyének", a pasztellnak hódol. Így aztán Dublinban ezekből mutattak be egy bravúros szín- és vonalkezelésű sorozatot, míg Tar József a rendkívüli precizitással megmunkált grafikai terveiből állított ki huszonegy tablóra valót. Ezek érdekessége, hogy mind megvalósult, élő tervek, s kézbevehetők illatszeres flakonokon vagy naptárakon éppúgy, mint vendéglői étlapokon és díszdobozokon.

A kiállítást – melynek házigazdája a floridai egyetem elnöke, *dr. Ronald Ross*, aki dublini nagykövetünk, *Mohai László* volt – az ír Labour Party vezetője, az előző kormány pénzügyminisztere, Ruairi Quinn, és Mohai nagykövet nyitotta meg. A megjelent számos magasrangú politikus, üzletember és közéleti személyiség között ott volt *Patrick McEnvoy*, aki a közelmúltban az Irish Life biztosítótársaság és a belga Kreditbank által privatizált Kereskedelmi és Hitelbank elnöke, s a diplomáciai kar több képviselője, köztük a pápai nuncius. Az ír kulturális élet megjelent kiválóságai között meg kell említeni *Desmond Egon* költőt, akinek hamarosan megjelenik egy verseskötete magyar fordításban Budapesten.

T. I.

országba. Megkezdőd
megyénkben az éticsi
gyűjtése. Az exportra sz
lított csigákat elsősorb
Újszász, Tiszaföldvár, Ki
szentmárton és Törökszе
miklós határában, valam
a Jászságban gyűjtik.
valy több mint 30 mázsát
adtak át az fmsz-eknek.

— ALÁMOSSA a Tisza

Szambaton délben nyílt
Picasso kiállítás, ahol a n
kotását mutatják be. A
a képen látható „Alvó fér
Kahnweiler Picasso régi b
Műcsarnok

Ráfi

a teleksp

Több mint szá
ok

A szolnoki városi tanác
építési és közlekedési osz
tályán dolgoztak Berencs
Péter, Pintér László, Tor
kos László, Tenyeri István
és Pélyi Ferenc, utóbbi a
osztály vezetője volt.

Az első három vádlotti
nak — Berencsi, Pintér
Torkos — nem volt laká

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tar György

1967 ÁPR 14
SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1021

Fotomontázs kiállítás a Verseghy Könyvtárban

Kovácsoltvas keretbe foglalt földgömb és az űrben száguldó szputnyik között kifeszített karú, halott Krisztus száll. Johnson elnök „békeszózatát" mondja, alatta acélsisakos rohamrendőrök tiltakozó férfit ütlegelnek.

A szerző Tar György, a Verseghy gimnázium érettségi előtt álló növendéke. A fotomontázs már nyolcadikos korában felkeltette az érdeklődését, majd Grosz alkotásai, valamint a magyar fotóművészek fővárosi kiállításainak montázsai ösztönözték (különösen Kassák és Moholy-Nagy). Nemrégiben kérték fel egy hadtörténeti bibliográfia címlap-tervének összeállítására. A könyvtár tájékoztató helyiségében megnyílt kiállítás nagy esemény életében: első ízben most mutatkozik be nagyobb nyilvánosság előtt.

zadoztál, az egyetemről is kizárattad magadat az igazmondásodért, a szabad légkörért.

— És szerinted azon az úton járunk?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 JUL 1

1021

A szabadtéri „szobrász műhelye"

Hétfőn Szegeden megnyílt a szabadtéri játékok „szobrászműhelye". A Dóm téren, valamint a Tömörkény gimnázium és ipari szakközépiskola műtermeiben Tar Béla és Tóth Sándor képzőművészek irányításával készítik a díszletfigurákat. Ötven centimétertől két méteres nagyságig, tucatnyi szoboralakot mintáznak az idei előadásokhoz.

Tar Béla

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tar Béla

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

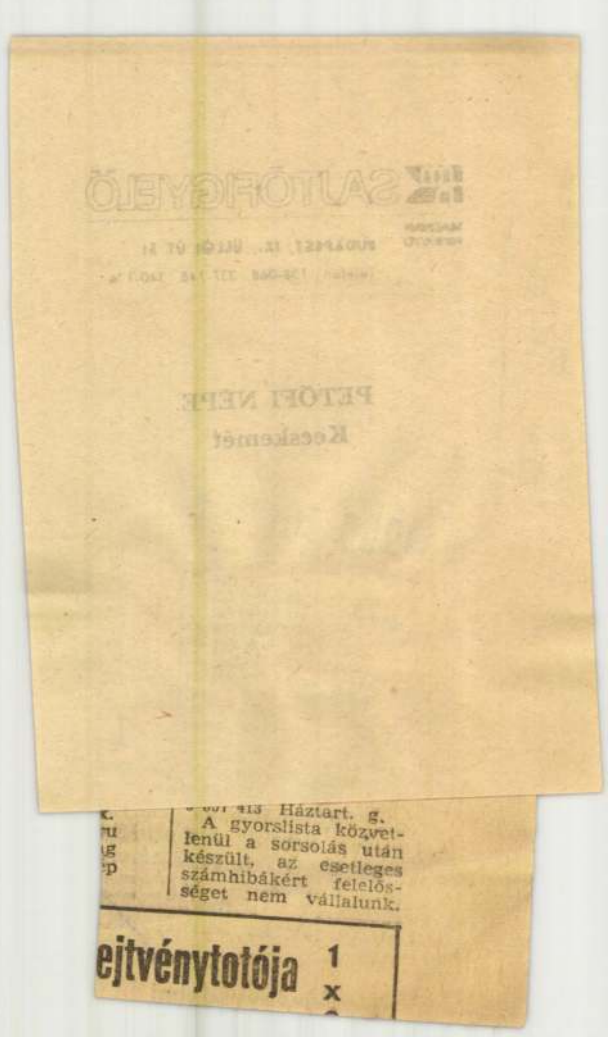
1969 JUL 1

nemtumokat.

⊙ *A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK SZOBRÁSZMŰHELYET hétfőn nyitották meg a Dóm téren, valamint a Tömörkény Gimnázium és az ipari szakközépiskola műtermeiben. A domborműveket és egyéb díszítőelemeket Tar Béla és Tóth Sándor képzőművészek irányításával mintázzák.*

▲ BOLGÁR KÖZÉPISKOLÁSOK 400

tagú csoportja érkezett hétfőn különvonat

413 Háztart. g.

A gyorslista közvetlenül a sorsolás után készült, az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

ejtvénytotója 1 x

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

Tar Béla

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1969 JUL 1

Szegedi „szobrászműhely"

Hétfőn Szegeden megnyílt a szabadtéri játékok „szobrászműhelye". A Dóm téren, valamint a Tömörkény Gimnázium és Ipari Szakközépiskola műtermeiben Tar Béla és Tóth Sándor képzőművészek irányításával készítik a díszletfigurákat. Ötven centimétertől kétméteres nagyságig tucatnyi szoboralakokat mintáznak az idei előadásokhoz.

Növényvédelmi

Hétvégi jegyzetünk

A nevelőmunka azoknak a korszerű ráhatásoknak az összessége, amellyel a nevelési célok megvalósulnak. Egy sportegyesületben a nevelőmunka középpontjában azoknak a legújabb felkészítési módszereknek alkalmazása áll, amelyekkel minél jobb atlétákat, labdarúgókat, vagy éppen kézilabdázókat képesek csatasorba állítani az egyesületi nevelőmunkának csak egyik oldala. Egyetemi sportegyesületünkben ugyanis tudatosan kell törekedni arra, hogy sportolóink a vizsgakövetelményeknek is megfeleljenek. A közelgő vizsgaidőszak idején felhívjuk a BEAC sportolóinak figyelmét arra, hogy a minél jobb tanulmányi eredmények eléréséhez ugyanolyan kitartó szorgalomra, következetességre van szükség, mint a kiemelkedő sporteredmények eléréséhez.

(k)

Kosárlabda

BEAC—Székesfehérvári VT Vasas 100:62 (47:34)

A BEAC Kanusev (6), Kulcsár (18) — Kardos (19) — Barcs (19), Székefalvi (2) összetételű csapattal kezdte a játékot. Már az első percekben feltűnt, hogy az eddigieknél jobb képességű csapattal állunk szemben, mely rá adásul magasságban is felvette velünk a versenyt. A 8. percig, az első cserékig, nem is tudott tartós fölényt kiharcolni csapa-

„Szívügy

A fenti címmel jelenik meg a Népsportban az a sorozat, amelyben arról írnak, hogy a különféle sportágakban és egyesületekben milyen módon gondoskodnak az utánpótlás neveléséről. Talán nem lesz érdektelen, ha ezúttal azt a kérdést vizsgáljuk meg, hogy milyen az utánpótlás helyzete a BEAC labdarúgó-szakosztályában.

Hét csapattal a bajnokságban

Az NB III. „Északi" csoportjában szereplő együttesünk mellett további hat csapattal veszünk részt a bajnoki küzdelmekben. Közülük négyet tekinthetünk igazán az utánpótlás forrásának, ugyanis a kerületi bajnokságban szereplő — elsősorban bölcsészhallgatókból álló — felnőtt csapat amolyan hétvégi szórakoztató mérkőzéseket játszik, ifjúsági második csapatunk sem felelt meg ezidáig a várakozásnak. Vegyük azonban sorjában az egyes csapatokat.

A tartalékok

Felnőtt második csapatunk az NB II. tartalék bajnokságban vesz részt váltakozó sikerrel. Ebben az együttesben kapnak helyet azok a 18-as keretbe tartozó játékosok, akik az első csapatból kimaradnak. Azaz, hogy csak vennének részt, mert például Csomós, a Vasas Izzó elleni mérkőzésre nem ment ki, az edzésekről való távolmaradását is „elfelejtette" bejelenteni edzőjének. Aztán meg csak azt volt hajlandó játszani, amit ő akart (?!). A csapat védelme és fedezetsora elfogadható, csatársora azonban nincs. Érdemes volna gondolkodni azon, hogy nem volna-e célszerű tartalékcsapatunkban szerepeltetni a tehetségesebb ifjúsági játékosokat is. Ilyenformán hamarabb hozzászoknának a felnőttek játékához és második csapatunk színvonala is emelkedne. Egyébként a tartalékcsapat játékosai közül Bottyán, Bíró és Viniczei nevét említhetjük meg.

Az ifjúságiak

Az ifjúsági bajnokság II

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Tapodi Ilona

EGYETEMI LAPOK
1965 MÁJ 22.

A Képzőművészeti Alkotókör kiállításáról

1021

Örömmel üdvözöljük az ELTE kulturális életének új színfoltját jelentő Képzőművész Alkotókör kiállítását.

Sokáig váratott ez az esemény magára. A zenekar, énekkar, tánckar és filmklub már régóta legalizált keretek között működik a széles érdeklődés és a hivatalos szervek, elsősorban erkölcsi, de anyagi támogatását is élvezve. A Képzőművész Alkotókör rövid másfél éve alakult. Elsődleges célja a művészeti ág kultúrájának terjesztése.

A XX. század művészeti jelenségeit csak felületesen ismerő nagyközönség, jobbára kicsinyléssel fogadja az alkotóköri tagok munkáit. Éppen ezért szeretnénk néhány sorban rávilágítani a Képzőművészeti Kör törekvéseire.

A szakköri tagok helyzete specifikus, tulajdonképpen a közönségszervezet formáját képezik, de terveikkel és munkájukkal az alkotók soraiba törekednek. Előképzettségük a mesterségbeli tudás egyes alapelemeinek elsajátítása, szemléletük — s itt fel kell hívnunk a figyelmet — helyes, szervesen kapcsolódik a mai magyar képzőművészeti élet átalakulási folyamatába.

Az eltávolodás a naturális ábrázolástól, mely törekvéseiket jellemzi, elképzelések szabadabb folyamatát eredményezi, felszabadítja a festészeti problémák tömegét, ugyanakkor szükségessé válik már megoldott problémák újrafelvetése, ami felületesen nézve valamelyik e századi festőegyéniség behatásának tűnik ugyan, mégis fejlődésük egy állomása. A felvetődött ötlet legtöbbször a vonalat és a formát is befolyásolja, a művész egyénisége háttérbe szorul.

A kiállítók száma sajnálatosan kevés, még inkább a kiállított anyag, melynek igen változó a kvalitása.

Tapodi Ilona természet után készült fejrajzai — mondhatnánk — a kiállítás alapkövét adják: a tudás kívánt és közvetlenül leolvasható „mértékét". Valamennyiük között ő a legbiztosabb kezű. Schmidt Anikó egyszerű színharmóniákat keres, jó érzékkel találja meg a témaválasztás és vonalvezetés összhangját. A festészeti problémafelvetés nála a leggazdagabb, mint ezt az „Akt a műteremben" és „Fekvő akt" festményei is megmutatják.

Tapodi Ilona rajza

Dobos Sándor képei erős érzelmi effektusokat adnak, elsősorban a tér pszichológiai élményét fejezik ki érdekesen. Nála azonban a kép és valóság asszociatív kapcsolata már-már túlságosan szétválik. Hajlamos pusztán dekoratív felületként szemlélni a festményt. Képein a tónusok és színértékek összehangolásának érdekes, bár még nem megoldott kísérletével találkozunk.

Tóth Antal
II. művészettörténész

streching

fejünket. Kissé távol álljunk, úgy, hogy egyik lábunkat tegyük előre kis haránt terpeszbe, elöl levő lábunkat térdben hajlítsuk be és mozduljunk kissé előre a fal felé. Húsz másodpercig maradjunk ilyen tartásban. Majd erőteljesebben dőljünk, ismét 20 másodpercig maradjunk úgy. Ezután folytassuk a másik lábbal előrelépve. Talpunk közben maradjon a földön.

2 Üljünk le a földre és lábunkat hajlítsuk be térdben oldalt, lábfejünket tegyük össze és fogjuk meg két kézzel. Majd felsőtesttel dőljünk előre.

3 Hasonló helyzetben üljünk le és fogjuk meg összetett lábfejünket. Most csípőből hajoljunk előre, közben hátunk és nyakunk maradjon egyenes. Ha könnyedén megy, akkor behajlított könyökünket combunkon kívül tartsuk. Csak akkor végezzük így a gyakorlatot,

8 Feküdjünk le a földre hanyattfekvésben és nyújtsuk ki jól mindkét lábunkat. Nyújtsuk a karunkat hátra fejünk fölé. Öt másodpercig maradjunk jól kinyújtózva. Majd üljünk fel és háromszor ismé-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

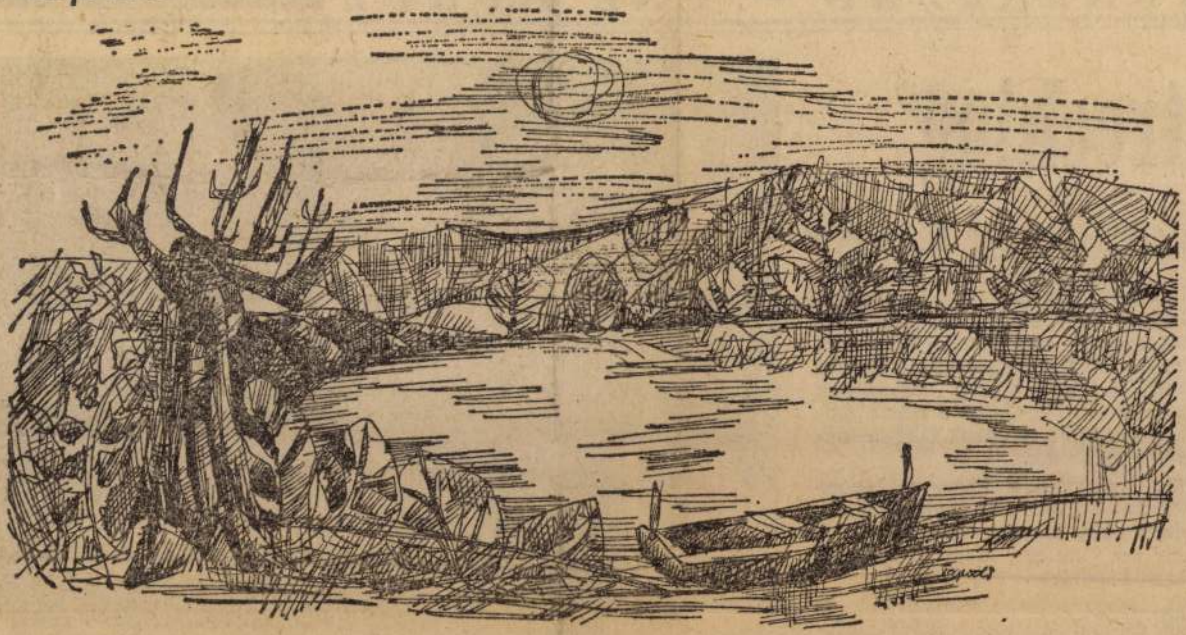
Tapodi Ilona, grafikus, pedagógus

PEST MEGYEI HÍRLAP

1984 JAN 07

024

Vízpart

Tapodi Ilona tusrajza

Gyerekeknek

MAHIR MAGYAR HÍRLEVÉL
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1084 MÁR 10

NÉPSZAVA

Tapodi Ilona, grafikus pedagógus.

NÉPSZAVA 1984. MÁRCIUS 10., SZOMBAT

1021

Tapodi Ilona

LÁTKÉP

NÉPSZA

A SZO

Derkovits Gyula születésének és halálának évforduló

Az idén egyszerre emlékezetünk a kilencven éve született (1894. április 13.) és hatvan éve halott (1934. június 18.), azaz mindössze egyven esztendőt élt, de ezalatt *egyetemes érvényű* életművet teremtő, nagy proletárfestőre, Derkovits Gyulára. A nála hét évvel idősebb *Vitz Béla*, aki igen nagyra becsülte őt, élete végéig csak így emlegette: az az asztalos. Eredeti mesterségét tekintve ugyanis Derkovits valóban asztalos volt, ahogy az volt az apja és valamennyi ősi őstestvére, és ahogy az volt Munkácsy Mihály is.

E megemlékezés címét akár idézőjelbe is tehettük volna, mivel a megállapítás *Fülep Lajostól* való. Szó szerint ezeket írta: „Ahogy Petőfi, ha még más is, a forradalom költője par excellence, úgy Derkovits is, ha még más is, *a szocializmus festője* mindenestül, egész lényével és létével életre-halálra, egész művészetével, benne participáció révén avval is, ami nem kötődik közvetlenül a szocializmus ügyéhez."

Mindezt pedig azért szükséges előrebocsátani, aláhúzni, kiemelni, mivel ez az alighanem cáfolható *alapigazság* korántsem általánosan elfogadott. Noha a szaktudomány a különböző összefoglaló munkákban, s a most kiadásra kerülő kézikönyvben is így összegezi és minősíti e munkásságot, sokak fülének jobban hangzana, szakszerűbbnek tűnne más izmusok és törekvések hangsúlyozása, például a kubizmusé, expresszionizmusé, poszt-impresszionizmusé, szimbolizmusé, konstruktivizmusé, egy sajátosan új realizmusé stb. Pedig mindez csupán

résével megszakadt a magyar művészet korábbi fényes ívelése. Számosan emigráltak a legjobbak közül, itthon pedig dermedt némaság lett úrrá a művészeti életben is. Ezt tudva Derkovits ekkori termése mennyiségben és minőségben egyaránt ámulásra késztet. „1921 őszétől 1922 őszéig hetven darab olaj-, tempera- és tusképe készül el" — írja visszaemlékezéseiben a felesége. Hiába szorongatja a nélkülözés, hiába gyötri a betegség, az élet számos öröm forrása is. Első kiállítása — 1922 novemberében —, méltó sikert arat. A „*Magyarország*" kritikusa így írt róla: „Derkovits Gyula 28 éves fiatalember, aki egészen különálló szép és új világot hoz magával. Ha meg akarnánk közelebbről határozni ezt a világot, a legprimitívebb szavak szaladnak ajkunkra. Ilyenek: szépség, tisztaság — áhítat — őszinteség — poézis — líra."

Derkovits képei már ekkor sem csupán több-kevesebb hűséggel megragadott valóságrészletek, tájak, csoportok, szobabelsők, csendéletek. Munkáiban mindig a *legszemélyesebb* érzéseit, gondolatait fogalmazza meg. Ítéletet mond a világról, az emberről, a társadalomról. Minden képe egyéni élményből fakad, de ugyanakkor mindig többek, mint az egyéni élmények tükrözői. Alakjaiban ő maga él, ő maga mozdul, de különösképpen a szenvedőkben, az áldozatokban.

Az *Utolsó vacsora* (1922) című képe az első korszaknak, s egyben élete egy szakaszának záró fejezete. A korábbi változaton még bibliai

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona
grafikus, pedagógus

NÉPSZAVA
1984 ÁPR 1 41

1071

Tapodi Ilona VADVIRÁGOK

yomó

rehozásában".

Pest megyében 160 mű
hon működik. Tevékeny
nem egymillió embert é
ság lakosságának majd
zedét. Feltételrendszerü
munkájuk, a lakosság fe
hatásuk döntően befolyá
élők művelődési szokásai

A művelődési otthonok
funkciót kell teljesíteni... a helyi
közösségi-társadalmi élet érdekében
a közös művelődés és szórakozás
feltételeinek a megteremtését, annak
megszervezését, az alkotó tevékeny-
ség tömeges kibontakoztatását és
gondozását, a tudományos, művé-
szeti alkotások és a közönség talál-
kozásának a megteremtését.

Változó a kép

Hatalmas feladatok ezek. Az in-
tézmények objektív és szubjektív
feltételeiktől függően sokféle tevé-
kenységi formát alakítottak ki.
Számba venni is nehéz a *klubok,*
szakkörök, tanfolyamok fajtáit, a
művelődési, szórakozási alkalmakat.
Ezek állandóan változó képet mutat-
nak. A helyi hagyományok, igények,
a meglevő szakemberek és lehetősé-
gek határozzák meg őket. Szükség
is van erre az állandóan megújuló
erőre. Sok függ a problémaérzékeny-
ségtől, a valós igények felismerésé-
től, hiszen nem egy *elvont* művelő-
dési ideált kívánnak szolgálni, ha-
nem a *mindennapi életet*, az életmód
változását.

Az utóbbi években a művelődési
otthonok *helyét és szerepét* jelentős

központot. Felújították a *nagykörösi*
dunakeszi, érdi, örkényi, monori
ráckevei művelődési központot.

A kisebb települések közül új in-
tézmény épült *Budakeszin, Pomázon*
Pilisvörösvárott, Dunavarsányban
Korszerűsítés, felújítás történt *Isa-*
szeg, Dunabogdány, Kiskunlacháza
Vecsés, Szob, Ecser, Vácszentlászló
intézményeiben. Jelenleg több he-
lyen folyik még felújítás.

Ezekben az intézményekben a tár-
gyi és személyi feltételek is alkal-
masak a tartalmas közművelődési
tevékenységhez. A látogatók ezeket
az intézményeket szívesen felkeresik
különösen magas számban a nagy
művelődési központokat. A látogatók
számának növekedését is főleg ezek
az intézmények adják.

Több helyen találkozunk olyan
művelődési otthonnal, amely a ross
tárgyi és személyi feltételek követ-
keztében *nem alkalmas* művelődési
szórakozási alkalmak megteremtésé-
re, közösségek szervezésére. Ellát-
nak ugyan bizonyos kultúraközvetítő
szerepet (táncos rendezvények, is-
meretterjesztő programok, műsoros
előadások stb.), segítik a különböző
szervek önálló rendezvényeit, de a
lakosság művelődési igényeit *alap-*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona
grafikus, pedagógus

PEST MEGYEI HÍRLAP

1984 MÁJ 1 2

1021

Falu a tó partján

Tapodi Ilona rajza

Munkav

Ha munkavédelemről esik szó – a legtöbb ember üzemre, vezélyes gépekkel felszerelt gyára gondol. Valószínű, hogy senkinek sem jut eszébe az iskola, edig a baleseti statisztikai adaok nagyon is figyelmeztetőek: vről évre több diák és pedagóus esik ki a munkából rövidebb, osszabb időre üzemi baleset mitt. Szükség van tehát a nagyobb ondoskodással, körültekintéssel egszervezett, biztonságos munafeltételek megteremtésére az isolában is — az ember védelében. (Ezért nem éppen a legzerencsésebb a munkavédelem ifejezés.)

Az ezzel kapcsolatos feladatat tekintve az országban talán *zakszervezetünk budapesti bizottságának munkavédelmi felüyelete* van a legnehezebb helyetben. Hozzá tartozik a legtöbb – csaknem ezer — oktatási-nevelési intézmény, 45 ezer pedaógussal, technikai és adminisztatív dolgozóval, és 380 ezer vodás, iskolai tanuló, egyetemi, főiskolai hallgató. Őértük tevékenykedik az *egy függetlenített s 43 alapszervezeti munkavédelni felügyelőből álló testület.* Soat segítenek az igazgatóknak, a nítási év tekintélyes részében sehol nem biztosítja a szükséges fényerőt. (Különösen a váltakozó tanítás következtében délután iskolába járók számára nem.) *Az új intézményekben a mesterséges világítás jó, eléri a 200—400 lux közötti értéket,* a régi iskolák közül azonban minden nyolcadikban, tizedikben 100 lux alatt van.

A legnagyobb előrelépés a fűtés korszerűsítése terén mutatkozik; Budapesten nincs olyan oktatási intézmény, ahol a hagyományos széntüzeléssel fűtenének. Olajkályhát is csak a régebbi iskolák némelyike használ.

A *legtöbb* gondot természetesen *a rossz állagú épületek* okozzák. Főként a belső kerületi intézményekben van szükség folyamatos karbantartásra, felújításra, a víz- a villanyvezeték, a gázcsövek elhasználódása, a belső burkolatok, az ajtók, ablakok, a tető és a csatorna elkopása, tönkremenetele miatt. A tanácsok nem mindig körültekintőek, előrelátóak, előfordul, hogy a felújítást addig halogatják, hogy a munkálatokra már a tervezett összeg többszöröse sem elég. Persze az is megesik, hogy pénz van, csak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tapodi Ilona, grafikus-művész, pedagógus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 OKT 20.

1021

Tapodi Ilona: Balatoni hangulat

Család-otthon

Sálak, kendők, gallérok

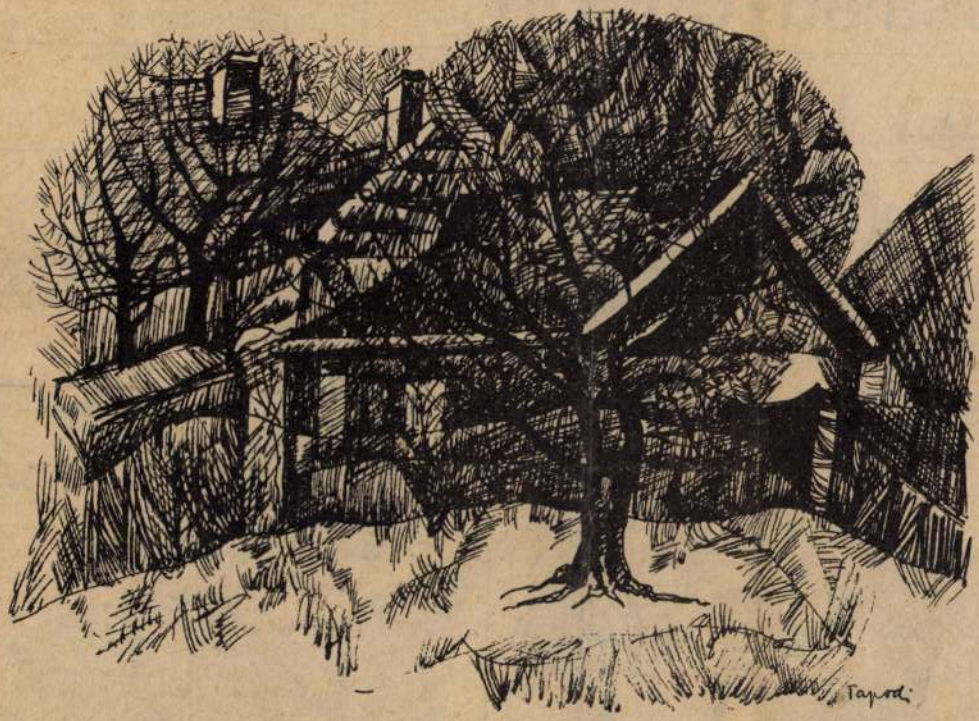
MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona, grafikus művész, pedagógus.

NÉPSZAVA

1983 DEC 10

1021

Tapodi Ilona

TANYÁK

Az MTESZ becsülete nagyobb lett

Megtölteni tényleges t

„A vállalati tervek véleményezésében 486 megkérdezett MTESZ-egyesület üzemi csoportjai közül 143 részt vesz, 330 nem vesz részt. A vállalat jelentős műszaki problémáinak megoldásában, tanulmányok készítésében részt vesz 310, nem vesz részt 166. Műszaki gazdasági szakemberek továbbképzésében részt vesz 296, nem vesz részt 170. A többiek az adott kérdésre nem válaszoltak." Egy ilyen — harminchárom, az MTESZ-csoportok tevékenységére vonatkozó kérdésből álló — kérdőívet tavaly novemberben az MTESZ üzemi és intézményi szervezeteinek első országos tanácskozásán adtak közre. A kongresszus munkája végén ajánlásokat és irányelveket fogadott el az üzemi-intézményi szintű tudományos egyesületi tevékenység továbbfejlesztése érdekében. Körinterjúnkban Pest megyei szervezetek képviselőit kérdeztük meg, ők vajon mit merítettek az elhangzott javaslatokból, és hogyan építették azokat saját elképzeléseikbe?

Mogyorósi Sándorné, Dunai Cement és Mészművek

Üzemi csoportunk 1963-ban alakult meg. A Szilikát Tudományos Egyesületen belül a *cement szakosztály* tagja. Az MTESZ Pest megyei szervezete 1978-ban jött létre, velük a váci városi szervezeten keresztül tartjuk a kapcsolatot. Kicsit hierarchikusnak tűnik a szervezeti felépítésünk, de az MTESZ éppen abban különbözik a hagyományos szervezetektől, hogy alá- és fölérendeltségről munkánkban *ténylegesen* nincs szó. A területi szervek koordináló funkciót töltenek be.

Itt, a *Cement- és Mészműben* csoportunk 32 tagot számlál. Termelésirányítók, technikusok, egy-két közgazdász, azaz felső és középszintű vezetők vesznek részt a munkánkban. Alapvető célunk — és ezt több-

tanács támogatja munkánkat. szervezési, mozgósítási felad végrehajtásában, de különösen a vételt jelentő szervezési munkál kerében igen nagy szerepe volt gítségüknek.

Százhalombattán hat MTESZ-port munkáját fogjuk össze. T ható köztük *gépipari, kémikus,* e *giagazdálkodási, szervezési-vez tudományos egyesület.* Külön érdeklődésű emberek számára k programot teremteni nem kön de évente legalább kettőt sz zünk. Lehetőleg olyan témak ben, amelyekhez *minden szakte* képviselői hozzátehetnek valam

Az üzemi szervezetek tevéke gét igyekszünk úgy összehan hogy önállóságukon ne essék ba, de párhuzamosan ugyanazt mát ne hirdessék meg több he

Détári E

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Tapodi Ilona
grafikusművész

1984 JUL 28

1021

Eger-kerengő

Tapodi Ilona grafikája

Tapodi Ilona

KAVICSBÁNYA

MAHIR
MAGYAR HÍRLEVÉL
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

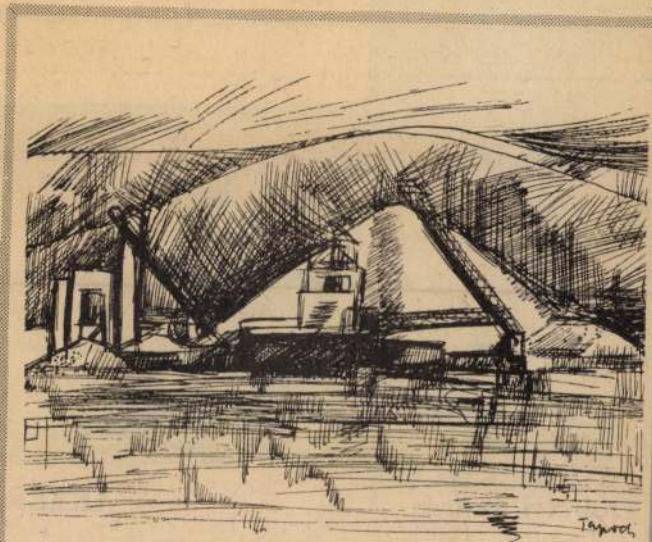
Tapodi Ilona
grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 SEP 22

10

1021

NÉPSZA

Katedráli
dó jóked
zá, a vár
anyája volt, el
ultúrpincét. Fi
ek ide néptá
esnek, versm
nésznak is —
orú utáni éve
városba. Itt minden este vál-
ozik a szín, tegnap a jogász
loktorok búcsúztatták jurá-
us fiatalságukat.

Piroska Mihály, így mu-
atják be a prímást, apró,
zemüveges, félkopasz em-
ber — ő volt közöttük az
gyetlen városi őslakos.
Hosszú kocsmaasztalnál ül-
ek a jog reményei, fehér
ngben — dolmányos varjak
ora könyökölt a föld szélé-
e. S nézték, keresték egy-
más arcát: fekete hajak,
lajjal simított választékok
– ezeréves mozdulatlanság
illanata. Felemelő és ré-
ítő látvány, ahogy egy
elyre néznek — árvizek
ükrébe, s a holtak arcába
erednek így.

Kehelyből itták a bort. Mi
agyunk a huszíták — kiál-
otta valaki. Koccintottak,
egfeszülve előredöltek, gá-
kendőt. Így.

Nyakkendőtánc, kiáltja az atléta. Jobb kezükkel markolják az álluk alá görcsölt göböt... És indul a forgás, óvatosan, teher alá feszülve mozdulnak el a lábak: az első pillanatban bohókás játéknak tűnik, mosolygás tárgya — míg egymás ellenében meg nem dől a két test. Öreg körhinták indulnak így. A fiú megérzi a másik lábait, combjának izmait; kézfogáson kívül még nem ért hozzám férfitest... Megrándul szinte, fizikai ellenszenv és valami gyengeség remeg benne... — Összeszerelmesedünk — csak úgy lecsorog szája szélén a szó.

Dobos László

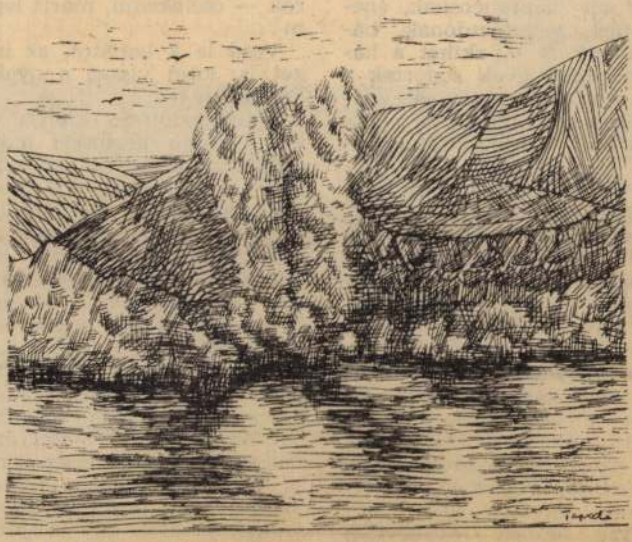
MAHIR
MAGYAR HÍRLEVÉL
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 -11- 24

NÉPSZAVA

Tapodi Ilona, grafikusművész

1021

Tapodi Ilona ÖBÖL

Valószínűle
lennek, ha
adáspolitiká
hogy a Feg
ja környék
nak a kö
Zrínyi Kia
tetei. Az id
képp.

Talán a
kozás *Hodo*
könyvtől a
mű memoárját előzte meg. Ez a könyv ugyanis egy új, az *Élmények és gondolatok* sorozat első darabja, ahol azok a hivatásos és nem hivatásos — katonák szólalnak meg, akik századunk katonai eseményeiben, a Magyar Néphadsereg megszervezésében, fejlesztésében kimagasló szerepet játszottak. *Hodosán Imre* nyugállományú vezérőrnagy közéjük tartozik. A szemtanú hitelességével számol be a néphadsereg történetének egy-egy epizódjáról. Könyvének külön érdekessége az a rész, ahol a 37. Budapesti Forradalmi Ezred helytállására emlékszik, amelynek az 1956-os ellenforradalom idején a parancsnoka volt.

Minden bizonnyal nagy

kerül-e célba juttatni a fontos szállítmányt, miközben a hajón lázadás készül, szinte embertelenre fordul az idő

Rác József

VÁRAKOZÓK

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona

Grafika

NÉPSZAVA
1984 SEP 29

1021

Tapodi Ilona

PALÁNTÁZÓ

umikor nad
voltam a t
yet kereste
ő gyertyán
nagamban:
szívedet, La
a szíved?

TENGERPARTON

viselte anyám ú
büszkén, kecses
riadt lépteit me
s hogy kiléptem

rámparancsolt:
s óvd hétmérfö
Ezért jártam én
sokáig anyám c

tűzben és vízbe
mesékből kiver

Birtalan Fer

HOSSZÚ

az út
hol nagy rögök
szikkadt meder
hajói szekerek
nincs innen nin
a csend lopva é
csak menj tová
vélt zörgéseket
míg tarkódra ü

szekerek lassan
szűkül az ár né
összeborulnak

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Tapodi Ilona
grafikusművész, pedagógus

NÉPSZAVA

1984 DEC 12

1021

Tapodi Ilona **SOPRONI UDVAR**

NÉPSZA

Mag

„Mi hollandok n
hatjuk el magu
bárhol is a világon különö-
sebben értékelnék filmjein-
ket... Hajlamosak vagyunk
arra, hogy sikertelenségün-
ket kicsiségünkkel magya-
rázzuk: kis ország vagyunk
és évente maximum nyolc
játékfilmre futja erőnkből,
pénzünkből. A nyelvünket
nem értik, nem beszélik se-
hol, kivéve Belgium felénk
eső részén, melyet szinte
egyetlen exportterületünk-
nek tekinthetünk. Csak hát
lám, itt van Magyarország,
a magyar filmgyártás, amely
hosszú évek óta bizonyítja,
hogy egy Hollandiához ha-
sonlítható, rokon megkötés-
sekkel küszködő ország en-
nek ellenére mégis képes fel-
[illegible]

dontve a meg nem értés, vagy a kompromisszumok fa-lait? S egyáltalán hogyan fo-galmazható meg — a min-dennapok dialektikájában — a különböző nemzedékek megújulási szándéka. Mind-ez azonban nemcsak „tétele-sen" fogalmazódott meg a legjobbak — *Gábor Pál, Sza-bó István, Kovács András, Jancsó Miklós, Gaál István, Gothár Péter, Makk Károly* — munkáiban. Hanem — ahogy René Prédal francia újságíró is vélekedik — *„...ez a filmművészet nem-csak azért intelligens, amit mond, hanem azért a módért is, ahogyan azt teszi..."*

S hogy most, ennyi elis-merő szó, mondat után mégis inkább kétségeim-

TŐFIGYELŐ
ÜLREKLÁM
ÜLLŐI ÚT 51.
48, 340-726

ONA

NÉPSZAVA

1984 FEB 11

1021

PIAC

Tapodi Ilona

Egyre hosszabbak a napok. Örülünk, hogy már nemsokáig tarthat a tél. Egykoron különféle télkergető szokásokkal szerették volna mihamarabb a tavaszt hívni. Ezek közé tartoznak a farsangi mulatságok bohókás tréfái is. Február a vigasságok, a bálok hónapja. Pest megye falvaiban — főként az Ipolyságban, vagy a Galga mentén — még ma is fellelhetjük azokat a rigmusokat, dramatikus játékokat, amelyekkel a tavaszt csalogatják, a jó termésért sóhajtoznak.

Egymás után nyitják meg kapuikat a városlakók számára a báltermek. A felnőttek estélyit öltenek, a gyerekbálokon viszont a versenyzés: ki milyen álarcot, maszkot öltsön. A vidámság hónapjában vendégeket várunk, fánkot sütünk, kizökkenünk a mindennapok taposómalmából.

CSALÁDBAN -

A hagyományok eredeté

Hipp, hopp farsang / itt ölték az ártányt, / nem adták a máját, / csak a szalonnáját.

A farsangköszöntő farba mindenki számára ismerősen cseng. Igaz, hogy a télutó zengő-bongó búcsúztatására sokféle rigmust találtak ki az évszázadok alatt, de a refrén mindenütt azonos.

A farsangi események — amelyek eredetileg vízkereszttől hamvazószerdáig tartottak — az idők során más-más színezetet kaptak. A falvakban az idősebbek még ismerik a régi szokásokat.

Érdemes a leírásokban visszalapozni: *vajon honnan ered a farsang?* Jelentéstanilag bajor-osztrák jövevényszó a *varsang-ból* származik. Történelmileg: hazánkban a tizenötödik századból származnak azok az első írások, amelyek e vidám eseményekre utalnak. Kezdettől fogva legjellegzetesebb vonása az álarcos, jelmezes alakoskodás. A maskarázásban ugyanis az ember ősi vágya nyilvánul meg: másnak lenni, mint ami vagyok, vagy legalábbis eljátszani, hogy más vagyok. A legrégebbi és a leggyakoribb az állatalakoskodás. Főként a falvakban öltöttek előszeretettel kecske-, gólya- vagy medvemaszkot.

A tréfás jelenetek, az álarcos felvonulások mellett minden téli ünnepnél nagyobb a dínom-dánom. *Az Ipoly mentén*, Pest megye falvaiban ma sem ismeretlen a háromnapos ivó, ijót, iót. Lányok és legények járnak házról házra, bekormozott arccal. A lányok adományokat gyűjtenek, a férfiak harsány énekszóval köszöntik a gazdát, csú-

Aki fázik

Párizsi hír, hogy ismét divat — tegyük hozzá, praktikus divat — a nagykendő viselése. No, persze nem olyan vastag, az alakot elformátlanító, mint nagyanyáink berlinerken-

háromszögletűre. Ha a kötésre vagy a horgolásra rászánjuk magunkat, abban a vékony fonal kettős szálával dolgozzunk.

A kendő azonban készülhet például

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

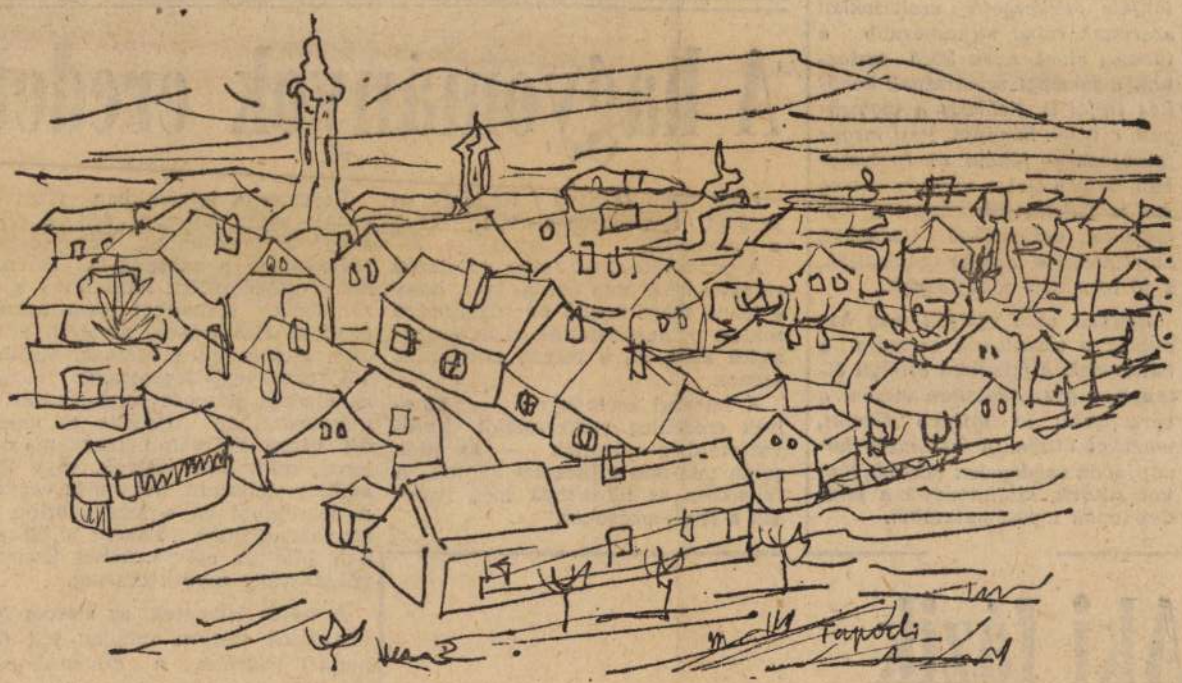
TAPODI ILONA

PEST MEGYEI HÍRLAP

1984 FEB 1. 1

1021

Falu a hegyek lábánál

Tapodi Ilona tusrajza

Ünnepi műsorajánla

Jókedvű, vidám zenebonával búcsúzunk az óesztendőtől, s köszöntjük az újat. A néphit szerint ami az év első napján később megismétlődik. Az időjóslás vagy az álomöntés ősi má kák, ám e hiedelmek modern változatai ma is előbukkannak. Mindenki tudja, nem mindegy, mi kerül ilyenkor az asztalra: a disznóhús szerencsét hoz, mert a disznó betúrja a sok jót a házba. A szárnyas viszont elrepíti. Galgamácsán az újév reggelén a gyerekek versikékkel köszöntenek be a házakba:

„Adjon Isten, / A bort, búzát, békességet az új esztendőbe, / Egészséges nagy kocát, / Ólba és mezőre. / A gazdának erszénye, / Mindig legyen tele, / Áldás szálljon mindnyájunkra, / Az új esztendőbe."

Az otthon maradóknak a rádió és a televízió nyújt szórakozást. Ki-ki érdeklődése, ízlése szerint válogathat. Az alábbiakban a rádió és a televízió műsorában tallóztunk.

December 31. szombat

KOSSUTH RÁDIÓ

Riporttal kezdődik a délelőtt. Mit — ol — mikor — hogyan? Ez a címe Csa- csa Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, 13 óra 30 perckor.

Eszem-iszom. Az irodalmi lakoma vendégei 14 óra 40 perckor: Borbély Sándor, Galsai Pongrác, Hegedős Mária, Stifner Gábor, Szathmári István.

Évbúcsúztató vidámságok — prózában és dalban 18 óra 40-kor, majd 19 óra 25-kor kezdődik a Pódiumparádé.

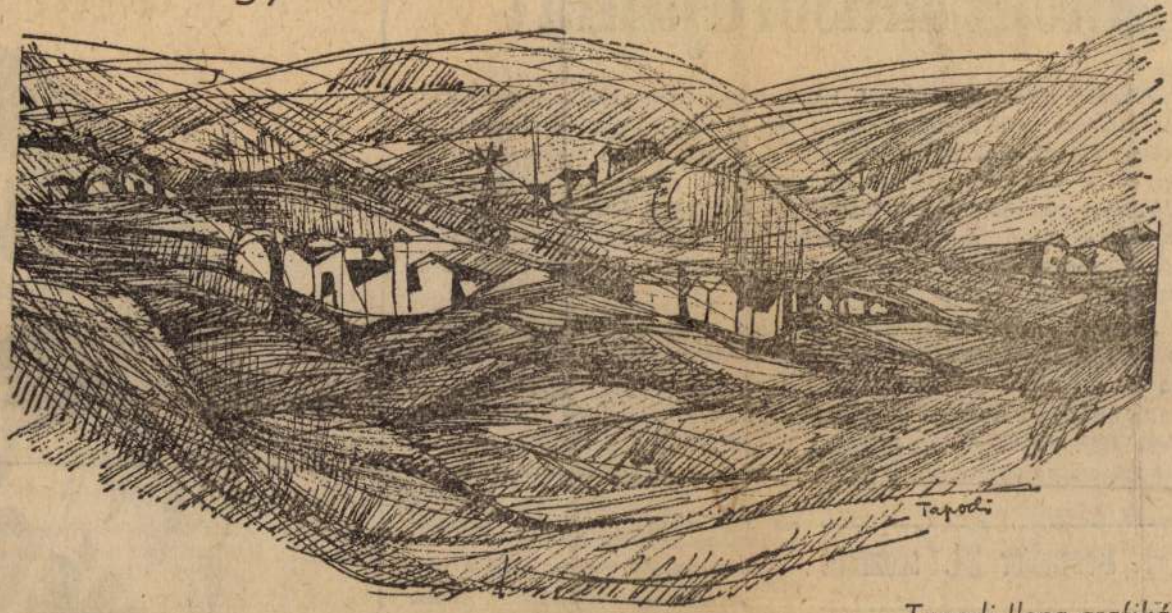
MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-718, 340-726

Tapodi Ilona
grafikus

PEST MEGYEI HÍRLAP
1983 DEC 31

1021

Falu a hegyoldalban

Tapodi Ilona grafikája

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Tapodi Ilona

Gyakorló ut

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1984 FEB 2 0

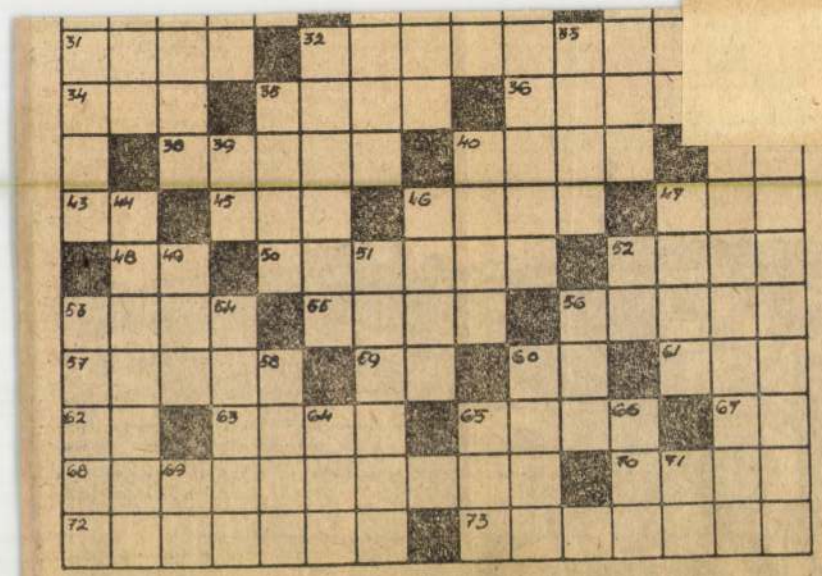
1021

Tapodi Ilona: Lesiklópályák

gus és a más területekről jelvett hallgatók között?

A pedagógusok természetesen különösebb gond nélkül készültek fel a februári beszámolókra az elméleti stúdiumokból, például

VÍZSZINTES:

1. Rudnay 1917-ben készült festménye. 9. Az 1917-ben festett mű, a Magyar Nemzeti Galériában látható. 14. Mohamedán vallástudós. 15. Körbe-körbe jár. 16. Érett gyümölcsből csurog. 17. Apró vasáru. 19. Természetes gyógyvíz. 20. Hírszolgálati iroda. 21. Régi török tiszti rang. 23. Vércsoport. 24. Súlyarány röviden. 25. Tromf. 26. Házhely. 28. A Dráva mellékvize. 30. Kőből vagy fából faragott idomtalan alak. bálvány. 31. A „Bánk bán" egyik alakja. 32. Játékfigura öltözék. 34. Női becenév. 35. Tetőfedő anyag. 36. Francia fizikus, csillagász (D. F. 1786—1853). 38. Hármas korona. 40. Pihentetett föld. 41. Egyforma betűk. 43. Sportlap névjele. 45. Rába. . .: győri sportegyesület. 46. Vörösmartynak a szabadságharc után írt Görgey-ellenes verse. 47. Zümmögés. 48. Mozdony része! 50. Kozákok választott kapitánya. 52. Rovartojás. 53. Mivel. 55. Mint a 39. számú sor. 56. Kossuth Lajos szülőhelye. 57. Homo sapiens. 59. Kiejtett betű. 60. Fenyít. 61. Mennyboltja. 62. Zenekezdet. 63. Megelégedett. 65. Pingál. 67. Argon. 68. Örömet keltő. 70. Somlyó Zoltán verse. 72. A legidősebb tag. **73. Rudnay ezt a képet 1925-ben festette.**

FÜGGŐLEGES:

1. 1918-ból keltezett festmény. 2. Tűzbe dobja. 3. Tiltás. 4. Folyó az NSZK-ban. 5. Blúzfajta. 6. Csüng. 7. Sibak. 8. Érdekvédelmi szervezet. 9. Előírt gyógyrend. 10. A jelzett időtől kezdve. 11. Fordított névelő. 12 Továbbító. 13. Az orgona játszóeszköze. 15. Te meg én. 18. Kaliber. 22. Alomba ringat. 24. Pásztorok viselete. 25. Porció. 27. . . ipso. 28. Via . . . , John Knittel regénye. 29. Francia kommunista költő és író volt. 30. Fafajta. 32. . . . Szabó Dávid, költő, fordító (1739—1819). 33. Férfiak. 35. Egyes állatok lábán levő szaruképződmény. 37. Egymás után adó. 39. Rövidítés évszámok előtt. 40. Ki nem állhat. 42. **1930-ban festett mű.** 44. A Honvédelmi Bizottmány tagja 1948-ban. 46. A szerelem istene a római mitológiában (—'). 47. A hangok művészete. 49. Mennyiség rövidített jele. 51. Az NSZK kancellárja volt. 52. Olasz folyó. 53. **1930-ban készült festmény.** 54. Teráz idegen változata. 56. Vízzel tisztít 58. Hirtelen meghúz. 60. Gázfőző. 64. Német férfinév. 65. A magasba. 66. Üdítő ital. 69. Véső egynemű betűi. 71. Egyforma betűk.

BEKÜLDENDŐ: a hat festmény címe.
Beküldési határidő: 1 hét.

lem. 26. Színészek és újságírók évenkén vetélkedője. 28. Olyan szigorú előírás, me lyet be kell tartani.

FÜGGŐLEGES:

1. AAAAAA. **2. Az ország egyik fonto ásványkincse, amelynek kitermelésébe az ötödik helyen állnak a világon.** 3. G rög betű, magyar ige. 4. Kína nagyobb részei 5. Ma már ritka leánynév, április 27-én köszöntik. 6. Igevégződés. **7. Az o ság fővárosa 1983-tól Harare. A város k rábbi ismertebb neve. 9. Egyik font mezőgazdasági terményük. 10. Zimbabw hivatalos nyelve.** 12. Átmásoló. 14. Bec zett Irma. 16. A nótában alatta fészkel fecske. 18. A Lego egynemű betűi. 21. V játot készít. 22. Össze-vissza ráz! 25. Fe fordult névelő. 27. Gyula része!

Pajtások! A vastag betűkkel szedett s rok megfejtését, a többi június megfe téssel együtt — egy levelezőlapon — j lius 10-ig küldjétek be a szerkesztőségh Már egyetlen heti helyes megfejtéssel lehet nyerni.

1	2	3	4	5	6	7
8						
9		10	11		12	
13			14			
15	16		17	18		
19				20		
21				22	23	
24		25	26		27	
28						

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Ilona, grafikus

PEST MEGYEI HÍRLAP
1984 VIII 9

1021

Látkép minarettel

Tapodi Ilona rajza

NÉPSZ

Egy élet gyűjteménye halmozódott fel Egerben, a 72 éves Faragó András nyugdíjas fényképészmester lakásán. Szinte a világ minden tájáról, különböző korokból több ezer gyermekjáték népesíti be a lakás szobáit, már-már kiszorítva a lakás tulajdonosát

MTI Fotó — Szabó Sándor felvétele

Az ifjúság szerepe a műszaki-gazdasági fejlődésben

Ipari tanácskozás Tatabányán

Az ifjúság arra törekedjen, nak jellege: ma nem a nö-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

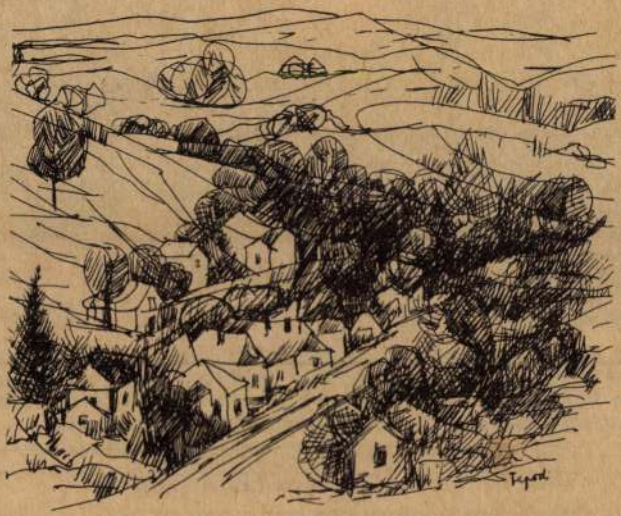
1984 JUN 16

NÉPSZAVA

Tapodi Ilona, festőművész

OMBAT, 1984. JÚNIUS 16. NÉPSZAVA

1071

Tapodi Ilona

TELEPÜLÉS

RÁBAPART

Napokig nem mozdult ki a lakásból. Rengeteget dohányzott, feketézett, henyélt, ponyvaregényeket olvasott, vagy le-fel járkált, olykor pedig az ablakon át nézte a külső világot. Már-már valóban betegnek érezte magát. Idegei pattanásig feszültek. Állandóan lesben állt, mintha sorsdöntő eseményre várna.

Az ötödik napon csengett a telefon.

— Ide figyeljen, maga barom — hallotta az ismert hangot, s jóleső érzés áradt el benne. Most már végképp ráeszmélt, hogy ellenség nélkül nem tudja, mi a teendője.

---

* Jugoszláviai magyar író

Tapodi Ilona

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyakori ur

NÉPSZAVA

1984 JUL 2

1021

Tapodi Ilona

DUNA-KANYAR

sek kielégítésé
harcot, s nemz
hangoljuk össze
javaslatokat teg
zeteinknek, kere
deményezzük az
a közös feladatok
tatását, megok
mondjak erre n

A nő

A BHG Hír
Vállalat dolgozóinak több mint fele — 58,5 százaléka — nő. A nők helyzete, munkája, elégedettsége vagy elégedettlensége már számarányuknál fogva is jelentősen befolyásolja a nagyvállalat életét. A *vasasszakszervezet elnöksége* épp ezért tárgyalta a nőpolitikai határozat vállalati végrehajtását.

A termékszerkezet korszerűsítése, a termelés mennyiségének jelentős növekedése komoly feladatot jelent a nődolgozók betanításában, átképzésében, szakmunkássá válásában a vállalat szám-

tossága. A vezetést ez arra késztette, hogy a vállalatnál képzett szakmunkásnőket az új feladatok elfogadása érdekében bevonják a személyüket érintő változások megtárgyalásába, s csak velük egyetértésben hajtsák végre az átcsoportosítást.

A munkástovábbképzésben készítik fel a szak- és betanított munkásnőket a termékszerkezet korszerűsítésével kapcsolatos új ismeretanyag elsajátítására. E továbbképzést felhasználják az átcsoportosítások · tervszerű felkészítéséhez, az elektroni-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tapodi Klára grafikus-
1984 JÚL 14
művész, pedagógus.

NÉPSZAVA

1021

Tapodi Klára ALKONY A VÍZPARTON

…ntézetek egy része ma a gyönge tanulók gyűjtőhelye. Gyengék voltak, vannak, lesznek. A hároméves iskola megszüntetésével nem növeljük a (felsőfokú) továbbtanulási esélyeiket, hanem ellenkezőleg: (már középfokú szinten) megsemmisítjük azt. Az iskolatípus változatlan fenntartásával pedig sok helyen nem az öntudatos, hanem a dörzsölt, a jattra, a borravalóra vadászó munkások nevelését konzerváljuk.

A Javaslat visszafejlesztendőnek tartja a szakmunkásképzőt — bizonyos szakmákban valóban van reális lehetőség a tanítás szintjének emelésére. Másutt pedig nem felszámolni, hanem *a valósághoz igazítani célszerű ennek az intézménytípusnak a nevelési-oktatási programját.* Különben nemcsak a munkaerőpiacon keltünk zavart, hanem ráadásul egyéni tragédiák tömegét okozzuk.

Vitatható a Javaslat *gimnáziummal* kapcsolatos elképzelése is. Pedig ez az in-

„…távlati cé… vetkező má… csak megala… ges." *Mikor …nát?*

Egy pedag… záson ne… tam: az egész… ügy elismeré… művelődési m… *dós*, egy *akad…* olyan időket élünk, amikor az oktatásügynek nem profeszorra, hanem legalábbis *Napóleonra* van szüksége!

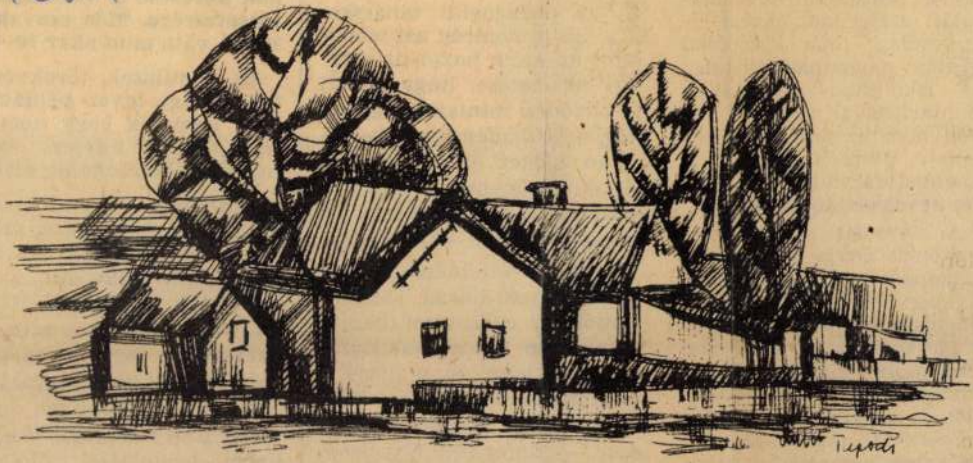
Tartom véleményem, de hadd tegyek hozzá valamit. Napóleon, egyiptomi hadjárata során tudósaival kiszámíttatta, hány év kellene *a sivatag termővé tételére.* Kétezer, felelték a tudósok. Kétezer? — töprengett Napóleon. — *Akkor már ma hozzá kell kezdeni!*

Úgy tűnik, a Javaslat elkészítésével *a Művelődési Minisztérium megtette az első napóleoni lépéseket.*

legsajátosabb kifejező eszközö… felfedező hajlandóság élőbb, el…

Amikor a Korunk Galéria … hívói — egybehangzó vallom… évtizedes távlatban. Az előre… felkarolni, bátorítani, a fiata… próbálták elősegíteni. És azzal … fölöttébb szükséges műhelyév… kalmakat, hogy a tárlatme… számokkal tették változatosab… lítás, melyen a művek egy ré… szült, híven tükrözi, hogy a … helye, bemutatási alkalma… de egyben magát az alkotást… S hogy a kísérő műsorok is … általános fejlődéssel, annak … Tragédia különböző részlete… jobbjai szólaltatták meg s a … kusok tolmácsolásában csen… Weisz Ferdinánd

Tapodi Ilona
NÉPSZAVA
1983 OKT 8
Gyöngyösi Múzeum
1021

Tapodi Ilona **FALUSZÉLE**

TÁPAI ANTAL

Művei kiállítva a Bartók Művelődési Központban, a Szegedi Műgyűjtők Kiállításán.

Lacza Katalin: Kiállítási Napló.

Tiszatáj, 1970. szept. 988. l.

Tápai Antal, szobrai

704

A nagyedi Belvárosi temetőben felállították Kukovecz Anna síremlékét. Az emlékművet Tápai Antal nagyedi szobrászművész alkotása díszíti.

– :ltt

12. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. okt. 15.

MDK

Tápai Antal szobrász-
művész

Jövőre (1958) reprezentatív
kiállítással lép a közönség
elé.
Képzőművészeti figyelő.
Tiszatáj, Szeged, 1957. szept.
[5.l.]

MDK.

Tápai Antal szobrász, Szeged/

"A Szegedi Szinház Erkel F. szobrának modellje" /gipsz/

Vidéken élő Képzőművészek Kiállitása
Nemzeti Szalon, 1955. 2o.l.

M.D.K.

Tápay Antal

Szobrászmüvész megbizást kap Ujszegeden a kalocsai iskolanővérek lurdi kápolna másolatához Krisztus és Mária fehér márvány szobrainak elkészitésére.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 4.szám. 118.o.
Középitkezés.
Ugyanez 1936. XXXI.év.f 16.szám. 574.o.

Tápai Antal, szobrász

MTI

Síremlékét állítják Kukovetz Nana, Szeged művész-mártírja díszsírhelye fölé.

-: Röviden

6. l

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. március 23.

MOK

Tolpai Antal szobrász

„Hálóvető" c. szobra díszítette az 1960. évi szegedi Mezőgazdasági Kiállítás halászati bemutatóját.

[redacted]

A szegedi Mezőgazdasági Kiállítás.
Tiszatáj, Szeged, 1960. szeptember 5. l.

Tápai Antal

MOK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.

Tiszatáj. 1962. aug.

Tápai Antal. MDK

Szerepelt a III. szegedi nyáro tárlaton /Móra Ferenc Muzeum/.

L.F.: Egy országos hirü szegedi tárlatról.

TISZATÁJ. 1962. szept.

MDK

Tápai Antal id.

Szerepelt a tárlaton

József Attila c. rézdomboritása
Önarcképe

-D.é : Jegyzetek a IV. Szegedi Nyári Tárlatról.
Tiszatáj, 1963. 9. sz.

mdk

Tápai Antal szobrászem.

József Attila c. rézdomborítás
Önarckép

-D- a IV. Szegedi Nyári Tárlatról.
Tiszatáj. 1963. 9. sz. 2. l.

Tápai Antal

MNK

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.

Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

MDK

Tápai Antal szobrász

Vivó I. Portrait.
Tavasz,
Merengó. II. Portrait.

Magyar Művészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 63.1.

TÁPAI Antla szobrász M.D.K.

szegedi müvész.

Tari Mária szeged környéki parasztlány felfedezője szobrászati oktatója

Napló

Magyar N emzet 1962. november 4. 9.1.

Tápai Antal, szobrász

MDK

Foglalkozik a tápéi parasztság: Tari Emma tehetségére és élvek óta tanítja a fiatal lányt, akit gimnáziumot s főiskolát szeretne végeztetni.

— (: Fényképes — szöveg) 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 27.

Tápai Antal

P. G.: Szegedi művészek kiállítása a Kenneth Galériában.

(Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.)

Tápai: Antal rajzai

Kóta Ferenc, Juhász Gyula;
József Attila (emlék) és más művészek:
Bartók; Ondrejka (emlék)
szerepel a negedi művészek
kiállításán a Nemzeti Galériában

D. Fehér Zsuzsa: A negedi képzőművészet
problémái a 60-as kiáll. tükrében

Tükrök, 1967 XII. m. 1185 old.

Tápai Antal rajzai

Lemez domborítású tárgyakról

Közölve a VII. kerületi Nyári Tanfolyam

Papp Lajos: A mezőkeresztesi vaskorszak.

Ipolytáj 1966 IX. u. 747 old.

MDK

Tápai, festő

neve említve

Szegedi képzőműv. tárlata, M.Gal. 1967.aug.

MDK

Tápai, szobrász

neve említve

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Cal. 1967.aug.

MDK

Tápai Antal

Piró /a müvész leánya/ vörösréz

Dante, "

Michelangelo, "

Lenin, "

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

MDK

Tápai Antal

József Attila, vörösréz

Evezős, "

Önarckép, "

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

Tápai Antal

MDK

Hegyi Pista, tölgyfa

Móra Ferenc, vörösréz

Juhász Gyula, "

Szegedi képzőművé. tárlata M.Gal. 1967.aug.

MDK

Tápai Antal

repr.:

József Attila

Dante

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967. aug.

Tóparti Orbán rajzai

Hubay Jenő; Jósvay Aladár; Dante c.
rajzokkal (eml.)

részlet a rajzos kéz. műv.
kiállításon a Nemzeti Galériában

Tasnádi Attila: Költészet jegyzetek

Kortárs 1968 IV. füzet.

MDK

Tápai Antal

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 márc. .22.

Tápai Antal nobrás

Szerepel a IX. nepedu. Nyári
Találatai

Szelesi Zoltán: A IX. nepedu. Nyári
Találat

Tarnaörs 1968 IX. m. 824 old.

MDK.

Tápai Antal

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

Tápai Antal, szobrász

MDk

Egy két-méteres óriás harcosával vigasztaló fiút mintáz meg. A szobrot az újrepedi Tina parkon állítják majd fel.

– : Hír

6.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nept. 20.

MDK

Tápai Antal

József Attila br.lemezdomb.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Tápai Antal

József Attila, **repr.**

2o.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Tápai Antal

József Attila, repr.

20.sz.i m. festészet és szobrászat. M.Gal.
és Móra F. Muz. Szeged 1966.

MDK

Tápai Antal

József Attila, br.lemezdomboritás

20. sz.i m. festészet és szobrászat M.Gal. és Móra F. Muz. Szeged 1966.

Tápai Antal honvéd

Pöndölhátó dobó, gipsz
Juhán Gyula, arcképe
Lantos Imre, gipsz
Halászcsere két tere
Kislegény feje, gipsz

Csoportos magyar képzőművészeti kiállítás.
Szeged 1959. Kat. Bev. Oswáth Béla.

7.

bi:

pill. művelet végzés
L nyomtatványtöltő számára

. 2 - ből kiolvasott,
a 4. bibliofil művelet

n. első file
- Istiben

rumpro-ból fontos
dolgozó-n
műveli
ro-ját ból fontos tudomá-

TÁPAY Antal szobrai

Csirmaria György: Hálóhúrok a Fehér-tón. Tápai Antal ismeretlen szobra. = Szeged, 1997/2. 48-49. ill.

MDK

Tápai Antal, robotos

Lenin mellszobrát a tegedi
Faiskola előtt állították fel.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

MDK.

Tápai Antal

Szegedi kapcsolatairól

Délmagyarország 1966 aug.14.

Tapai Antal

szobrász

Szinyei-Merse Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - a Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Szép akt szobor.

Pesti Hirlap
1930.V.11.

Tapai-Antal
Nelson

M.D.K

Részt vettek a Szegedi találkozón.

Szelesi Zoltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 32 lap

Tápai Antal naplója

Mások nem említve

1966. jan. 30 Dél – Magyarországon

Déli Endre: Országos bemutatkozást!

Report

Tápai Antal

(n. 1902)

Reprod.: Huhyadi

(A Mezőkovácsházi iskola domborműve)

: Juhász Gyula

Szeged mai képzőművészete. (Reprodukciók. Szerk.: Kajtár András, Szabolcsi Gábor. Bev.: Horváth Mihály. 1959.

Tipotáj. Prod. Kisipartan.

57 l.

Tápai Antal rovásai

Kapott Sárosi művészeti díjat

Lapta

N. N.: Felszabadulási ünnepségek

Kapuvárban

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 11

Tápai Antal
festőművész

Szeged felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából a városi tanács alkotói díjjal tüntette ki.

—: Kitüntetések
Művészet 1969. december – 10 lap.

Tápai Antal

Mikházfalek ünnepe (Tápai Antal: Mórica Zsigmond domborműve). — Dél-Magyarország, 1966. nov. 6.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./ 254. l.

Tápai Antal
1912–1992

Alkotómunkájáért, művészetszervező és oktató tevékenységéért művészeti díjat kapott.

Szegedi idei művészeti díjasai
Tiszatáj, Szeged 1969. XI. 1041.

2)

Tápai Antal

szobrász

† szegedi művészeti gimnázium első"

szakmai igazgatója volt.

1902. ápr. 6.-án Kisteleken született. 2 é
ves korában került Szegedre s mart 6 s é've
hogy ott él. Szegeden tanult, a MÁV vasú
ti műhelyében lett lakatosinas. 24 é'ves, a
mikor géplakatos, kazánkovács és fazobrász sz
Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 456.

3) Tápai Antal
szobrai

gédlevéllel, Mária Terez a Petronius Ének javaslatára - a város ösztöndíjával - beiratkozik a Képzőművészeti Főiskolára. Itt Szentgyörgyi István a mestere.

III. évesként az évfolyamdíjat nyer. 3 hónapot tölt Rómában.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 456.

4) Tápai Antal
szobrász

Tanulmányait befejezte el Szegeden tele-
szik le. Rövidebb utazásokat tett Párizs-
zibe, Rómába, Párizsba.

Első jelentős megbízása: 1940-ben ka-
tonás emlékmű kivitelezése főterén.

Művei: „Dózsai kufikor", „pipát tö-
mő munkás" a Móra emlékről.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 455.

5) Tápai Antal
szobrász

Szegeden, a múzeum előtti parkban áll „Tömörkény" és „Móra Ferenc" szobra; a szinházi bemutatókra „Katona József" és „Erkel Ferenc" elhunyt szobrát vonultatják.

† Tisza-parton „Evező" szobra
Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 456.

Tanári Antal

Részletes aláírási kiállítás

Kiállítás
Megnyílt: 1970. május 19.

Tápai Antal rovása

„Dankó Pista" emléktáblája és

„Kitfigurája" van kopeden (eml.)

Délmagyarország 1969 XII. 11

7) Tápai Antal
szobrász

Szobrkovácsolási eljárással készítette fa-
ház gyula, József Attila, Móra Ferenc, Me-
dőch Imre, Kodály Zoltán képmását.

Szegeol utcáin, terein, épületein, em-
léktábláin láthatjuk keze munkáit.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 452-456.

Tápai Antal

„Lenin" Repr.

„Kodály" -"-

„Rézcsombornitások Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. V. 456-457.

1)

Tápai Antal
szobrász

A művészi élet szobrával. Fotó.

Szegeden él. Majdnem 12 éve volt a Tábor utcai kisplastikai művészeti szobrász műtermének vezetője. Ő volt első mestere Bányai József, Sámi Katalin, Vörös Ilona szobrász és Majorossy Sarolta keramikusnak.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969. V. 455-456.

Tápai Antal

„Apám" Repr.

„Apám" — " —

Tápai Antal: Tápám kilencvenéves
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 158, 1. mű melléklet.

Tápai Antal
szobrász

† szegedi Bartók Béla Művelődési Otthonban volt kiállítása.

Don Quijote fejeit elkészítette.

Lenin portrét készített.

Tápai Antal: „Apám kikancsoskodásai"
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 158–159.

Tápai Antal, szobrász

---

108. Emlékplakett./Felszabadulás 10. évfordulójára/. Felszabadulási emblémа. Munkás szovjet harcossal fog kezet. Hátúl tömeg, Városháza, gyár, ötágú csillag. 1954. OKT. 11. Körben: FELSZABADULÁSUNK X. ÉVFORDULÓJÁRA SZEGED. Hátlap sima. Plakettkészítő: Tápai Antal 1954. Kerámia. 120 mm. 177. old

Csongor Győző-F. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969 Szegedi Nyomda

Tápay Antal,szobrász

Szegedi művész.Érmeiből csak kevés szerepel a szegedi érem és plakettművek felsorolásában,mivel ezek lajstromát a szerzők csak kis mértékben tudták összeállitani. 154.old

Csongor Győző-F. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153.old

A Móra Ferenc Múz. évkönyve.1969-1.Szeged,1969
Szegedi Nyomda

Tápai Antal

Említve

Alföldi László: Szegedi zsebkönyv

Délmagyarország, Szeged, 1970. máj. 24.

Tápai Antal

Jakab Ágnes: A szoborkováccsolás művészete. Beszélgetés Tápai Antallal. – Dél-Magyarország, 1967. dec. 9.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

70. l.

Tápai Antal, szobrász

---

106. Emlékplakett./Vedres István/. Vedres István balra néző mell-reliefje. Körben: VEDRES ISTVÁN 1765-1830. Hátlap sima. Készitő: Tápai Antal 1955. Kerámia. 115 mm. 177.o

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1, Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

Tápay Antal

Leninről készitett müveit ismerteti, méltatja és reprodukcióban közli

Kontha Sándor: Lenin alakja a magyar képzőművészetben. Művtört.Ért. 197o. 2.sz. 1o9-117. l.

Tóparti Antal
Művészete.

A szegedi Amatőrképzőiskola
tanára

Tóth Sándor: Fatalok a
tél: Fatalok

Dél-Magyarország 1970 XII. 30

Tápai Antal MDK

szerepel a kiállitáson.

Ady-domboritása

--: Szegedi festők kiállitásával megnyilt a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország. 1963. ápr. 27.

Fényképész

Magyar Foto: K I 51112/8

Hegedűsné

Tápai Antal: A szegedi zsidó Ebel F. szobrának modellje

1955. XI. 12.

Neg. van

Fényképjo

Béke és k. : 236 Hegedüsné

Tápai Antal Kalocsa József nobrát készíti a hegedi Nemzeti Színház homlokzatára.

Tápay Antal szobrász M.D.K.

Juhász Gyula fejszobra. repr.

Szolcsi Zoltán: Szeged új képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

183.1.

Szeged. 1962.

Tápai Antal ~~xxxxx~~ szobrász M.D.K.

Kiállitás müveikből Szegeden /1958/

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1945-1960.

Szeged, 1962. V 174.1.

Tápai "ntal [illegible] szob rász M.D.K.

Részt vett a Szegeden 1945.március 15-én megnyilt a "Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatán"

~szelesi Zoltán:Szeged uj képzőművészetének b ibliográfiája 1945-1960

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962

Szeged, 1962. 162.1.

Tápai Antal szobrász M.D.K.

Müvei a szegedi nyári tárlaton

Három portré

Gábor István: Szegedi tárlatok

Magyar Nemzet 1963 augusztus 2. 4.l.

mdk

Tapai Antal

József Attila szobrát készíti a művelődésügyi Beruházási Vállalat megbízásából.

Tapai Antal: József Attila feje.
Egy szobrászművész feljegyzései.

Tapiaj 1963. 10/2 s. k.

Tápai Antal MDK

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton /Móra Ferenc Muzeum/.

"Halász"

L.F. : Egy országos hirü szegedi tárlatról.
TISZATÁJ. 1962. szept.

MDK

Tápai A.,Szeged, Csongrád m.
szobormüve:

Férfiportré gipsz

A vidéken élő képzőművészek kiallitása.
1954.nov.20. - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 16.1.

MDK

Tápai Antal, festöm.

az élö szegedi pikturát képviseli.

A Szegedi Fészek Klub reprezentativ kiáll. -a.
II.része: A Szegeden élö müvészek csoportja.
Képzömüvészet. 1930.34.sz. 224.l.

~~TAP~~ Tápai Antal MDK
szobrászművész

Megjelent és a vitában felszólalt.

Csongrád megyei pártvezetők és képzőművészek találkozója.

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. júl. 22.

és.
A realizmus talaján állva fejezzék ki képzőművészeink a kor problémáit.
Délmagyarország. 1962. jul. 22.

Tápai András, szobrász MDK

Hal című alkotását a szegedi strandon állítják fel.

—: Röviden 6.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 7.

MDK

Tápai A., Szeged

Férfiportré, gipsz

Vidékon élő képzőműv. kiáll. Ernst Múz. 1954.nov.

16 l.

Tápai – Ulasics (képzőművészek)

A (szegedi) Retrospektív kiállítás anyagából az első gyűlés e. művük említve.

Horváth Mihály: Gondolatok a Retrospektív kiállítás után.

Tiszatáj, Szeged, 1959. január. 10. l.

MDK

Tápai--Vlasics

Az első gyülés, of.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll.
1945-58. Móra F. Muz.

6) Tápai Antal
szobrai

† Dóm-téri árkádjai alatt, a vaskos Nemzeti Pantheonjában ~~Terencz István~~, ~~Stiffl Alajos, Szentgyörgyi István, Medgyaszay Ferenc, Kisfaludi Stróbl Zsigmond~~ mellett Tápai Antal szobrával is találkozunk.

Tóth Sándor: Tápai Antal
Tiszatáj, Szeged 1969 V. 456.

WDK.

MDK.

Tápai Antal

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept. p.75o.

Tóparti halászok rabrák

A szegedi városi kanászok alkotói díjat kaptak

Tápai Antal

Amüvészbemutató sorozat keretében bemutatta a Bartók B. Műv. Körkontban

d. A. Tápai Antal vilája
Délmagyarország, Szeged 1968. ok. 13

MDK.

Tápai Antal

Kiállitási kritika

Fórum 1967 aug.19.

Tapai Antal

Szerepelt a nyeregi képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában.

Csongrádmegyei Hírlap 1967 aug. 13

1

1614. Vaszary János.

Aranykor.

Egy pálmaliget e
és mellig láthat
lére, ki egészen k
hallal annak bal
virágos
~~Diana~~ tart a fákra
mes nemöldöre bar
lelenés testés körü
~~Baltazár~~ Baltaz
pollo és Diana
VASZARY 98.

Vászon, m
Vetetett 18
a ~~Ata~~ 200
elnáni tudor
1898 ~~Vaszary~~

Szerz. N. 239

1898. VI.
1899. X.

└ bontakoznak ki.

Tapolyi Gyöngyi

Kobrák

Tanulmányúj. gépr.

Nemzeti Szalon

1929. máj.

Tavaszi szalon

Szilas.

A kőfalakkal megerősitett
az előtérből összehajló utak vez
épületek látszanak. Felirata:

SZI
ad C

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.

126-94-37

Tapolyi Gizella

1927/28 - 1930/31

Ferképzomfoiskevk

139. l.

ALAPITVA
1876

SCHWOTT

KÁRPITOS

BUDAPEST, VI. KER.,

Ajánlkozik mindennemü szak
és jutányos elkészitésére

KÖLTSÉ

Szá

Müemlékek Országos Bizott

Kelet		Megneve
hó	nap	
		2 nagy irodai asztalnak po
		2 fenti asztalhoz szükség

Tápai Antal

Arabrai
(a hasa neveri mező)

Szeged 1947. febr. marê

1. KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

keb. min. tanácsos urnak,

Bizottsága miniszteri biztosának

HELYBEN.

sz.a. kelt átiratára van szeren-

el értesiteni, hogy a Müemlékek

tóber havi naplószámadására a

't észrevételt az adott felvilá-

fen kell tartanom , mivel abban

Tápai Antal

Szolnok

Gyermekportré

A csodálatos

Assisi Szt Ferenc

a madarakról

Szeged 1937

Szatmár, Ugocsa és Bereg közigazgatásilag
egyelőre egyesített vármegyék alispánja.

és a fatoronynak a lebontása.

os Bizottságának.

B u d a p e s t.
VI.Állatkerti ut.1.szám.

március hó 2-án 3392/1928.szám alatt
nre a szives értesitését megküldeni.
ó 14-én.

alispán.

Tápai Antal

~~Nobrám~~

Gyermekfej I - II.

Krisztus-fej

~~Nobrám~~

Szeged 1946. Sept.

tel kibocsátott 1.000 pengő
kormány 4.250/1945.M.E.szám
löny 51.számában:/ 2.§-ának
zeteknél haladéktalanul, de
napjáig helyezze letétbe és
lyezett 1000 pengős bankjeg
vételétől számitott 48 órán

Budapest

A kiadvány hiteléül

Lugosi

miniszteri irodafőtisz

Valamennyi Nagy-Budapest
hivatal, intézet és intéz

Tápai Antal

drobrai

Akt I–II

Fej. I–II

Összes hős

Sebek.

Szeged 1936

Tápai Antal
szegedi polgár
részt vett az
alábbi kiállítá-
son
Szeged 1932

Tápai Antal

Mohács

M.D.K

Szeged negyedszázados felszabadulása alkalmából Pelikán díjat kapott.

—: Horizont

Ujpest, 1969. okt. 11

MDK

Tápai Antal szobrászművész

Az ő alkotása a szegedi Móra Ferenc Múzeum előtti parkban álló Móra Ferenc szobor és Tömörkény István szobra.

Németh István: Szegedi Kis Magazin. Társadalmi, Szeged, 1960. [július]. Különszám. Szabadtéri játékok, Ipari Vásár, Mezőgazdasági Kiállítás. 4. l.

1

Ua. D. K

TAPAY Antal szobrairól

A szegedi tanárok által alapított képzőművészeti ösztöndíjat nyert ítéletek

nov. 10.

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 267. sz.

7. l.

MDK

Tápai Antal (szobrász)

A fiatal József Attilát ábrázoló bronz mellszobra szerepelt a szegedi Móra Ferenc Múzeumban rendezett, az elmúlt tizenöt év termésből rendezett kiállításon.

Lehel István: Képzőművészetünk a felszabadulás után.

Tiszatáj, Szeged, 1960. október. 10. l.

MDK

Tápai Antal, szobrász
Szeged.

Vivó. Gipsz.

Bp.Műcs.MKT. Nemz.Kézműv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 47.l.

de. D. U

TÁPAI Antal szobrász

~~Szo~~ Munkásmozgalmi emlékmű

Szeged határában a Tisza partján

Felavatták Aradon Dózsa György szobrát

.... országgyűlési ünnepségen az

alkotmány napján

Magyar Nemzet 1961. aug. 22. 3. l.

MDK

Tápai Antal szobrászművész

Evezős c. kisplasztikájával szerepel a szegedi képzőművészek a Móra Ferenc Múzeumban rendezett kiállításán.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1957. nov. (3.f.)

MDK

Tápay Antal szobrászművész

képviseli harmadmagával a szegedi képzőművészeket a Határ és Nép — frontban.

Képzőművészeti figyelő.

Tiszatáj, Szeged, 1957. november
[2. l.]

MDK

Tápai Antal (szobrászművész)

alkotása: a mezőkovácsházi iskola
Hunyadi domborműve — rajz.

(Kéjaláírás)

Tiszatáj, Szeged, 1958. febr. 4. §.

MDK

Tápai Antal, Szeged

A Szegedi Szinház Erkel F.szobrának modellje,

gipsz

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. H.Szal.
1955. 2o. 1.

MDK

Tápai Antal szobr.

Cifka: Közelebb a mai élethez. Magy. Nemz. 1955. dec. 2. 5.l.

el. D. K

TAPAI István szobrai

A szegedi iparművészeti szak-
középiskolai osztály (a Tömörkény István
Gimnáziumban) az iparosító helyzete
je és tanulói

Megjelent: Szegedi Napló 1961. Szept. 2. 4. l.

mdlc

Tájzai Antal

sorozat: József Attiláról

reprodukció

Tusnádfürdő 1962. 12. sz. 2. l.

TÁpai Antal

MDK

szerepelt a tárlaton.

" Halász"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG. 1962. jul. 28.

/T/ Tápai Antal MDK

kiállitott a tárlaton

—: A szegedi képzőművészek első önálló tárlata a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója tiszteletére.
Délmagyarország. Szeged. 1957. szept. 24.

Tapai Antal
ötös

H.D.K.

A robotkovácsolásról
írt hőelemeket

Tapai Antal: Robotkovácsolás vagy robotkovácsolás, Műszaki, 1962. május — 28 l.

M.D.Y

Tápai István
Mohrán

Tari Emma emléke.

Szabolcs Erzsébet: Úgy kell Tari Emmának
Vörös Hajnal, 1962. dec 8 – 4 lap

mdk.

Tapai Antal

művei a tárlaton

Szelesi Zoltán: A 3. Nyári Tárlat Szegeden.

Tiszatáj, 1962, 8. sz. 6. l.

Tapsai Antal

Halasi e. gipszszobra a Tárlaton.

L.F. Egy érzékeny Hírű Szegedi Tárlatról

Tiszatáj, 1962. 9.sz. 8.l.

Tapsonyi rk. templom

(Somogy vm.)

Szt József tiszteletére
épittette Bíró Márton
püspök 1753. ban (Can.
Vis. szerint 1750.)

Pehm 460. l.

~~Ἰσαΐας, ὁ προφήτης κτ. 49~~

Tápiosy Matild

festő, szül. 1882 márc. 14. Gyöngyösön. Budapesten tanult festeni s ugyanott 1910 óta állít ki.

Kovács II. 610. l.

Tápai Antal
rajzai

Tápai Antal egyik Lenin portréját
a Sajtóházi munkásklub részére megrendelésre.

Tápai Antal: Adalékok a munka.....
Művészet, 1971.szeptember - 26.oldal

Tápai Antal
grafikája

Lenin portréja a Nemzeti Galériában
volt kiállítva 1967 augusztusában.
Ezt a portrét a Szegedi Textilművek
és Ingomipari Vállalat vásárolta meg.

Tápai Antal: Adalékok a munka.....
Művészet, 1971.szeptember - 26.oldal

Tápai Antal
rajzai

Lenin "
" Lenin " } repro

Tápai Antal: Adalékok a munka . . .
Művészet, 1971. szeptember – 26 lap.

Tápai Antal
szobrai

Tápai Antalt a Főiskolán Szent-
györgyi István szobrászmunkára ta-
nította. Klasszikus tiszteletadási
formákat követelt tanítványaitól.

Tápai Antal: Adalékok a munka....
Művészet, 1971. szeptember - 26.oldal

Tapai Antal

Megbízták Tapai Antalt, hogy Herke Sándor portrédomborművét a szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet részére készítse el.

------:Köztéri munkák:

Művészet, 1977. julius - 48.oldal.

Tápai Antal, szobrász

l.: Attila József

Amó f.: Vélemények --- [2] --- 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 19[illegible] H. június xxx/6.

Idpai Antal szobrászművésznek.

Kalmár Márton szobrászművésznek tárlatát vasárnap a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály u.-i képtárában, nyitják meg a művésznek.

Délmagyarország | Szeged | 1944. dec. 4.

Tápai Antal
Sorbán

Tápai Antal megjedik Lenin
portréját a Szakszervezeti Szék-
ház számára rendelték meg.

Tápai Antal: Adalékok a munka.....
Művészet, 1971.szeptember - 26.oldal

Tápai A

TÁPAI ANTAL, szobrász, 1902.

Szegedi művész. A "Földnélküli Jánosok" sorsa ragadta meg. Ősjukra támaszkodó agrárproletásjait, igát lerázó erejüket -a lakatosinasból lett szobrász-hatásosan tudta érzeltetni. Az ellenforradalom éveiben ő és bátyja, a festő Lajos munkás-paraszt témáikkal kiálltak a munkásosztály ügye mellett. 184.old. 33.jegyz

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

TÁPAI ANTAL, szobrász, 1902.

Szegedi művész. Tápai szobrász kiállitása. Dél-Magyarország. 1971. nov. 8.- Tápai Antal szobrászművész gyüjteménye és kiállitása. Szeged. 19 8. Katalógus.- 184. old. 38. jegyz

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173. old

A MÓRA FERENC MÚZEUM évkönyve. I. 1966-1967. Szeged. 1968.

TÁPAI ANTAL, szobrász, 1902.

Szegedi művész. Szelesi Zoltán: "Készül Katona József és Erkel Ferenc szobra a színház homlokzatára. Látogatás Tápai Antal szobrászművésznél." Szegedi Tükör. 19 .márc. 184.old. 33.jegyz

SZELESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC MÚZEUM évkönyve. I. 1966-1967. Szeged. 1968.

Tápai Antal szobrászművész

Tápai Lajos szegedi munkásfestő emlékkiállítását – testvérének – nyitja meg levezetőjével dec. 15.-én

N. i.: Új klubok a Bartók művelődési központban

Délmagyarország /Szeged/, 1944. okt. 13.

Tápay Antal
szobrát

közéleti tevékenysége, valamint
a szocialista kultúra fejlesztése
terén kifejtett munkássága elismeré-
séül a Munka Érdemrend arany
fokozatát kapta.

——: A művészeti közélet hireiből.
Művészet, 1973.december - 11.oldal

~~Tápai Antal~~

Táipai Antal

(Tóth Sándor cikke.) Tiszatáj, 1969. 5. sz.
455-456. l.

Az 1969. évi magyar olvasástörténeti irodalom bibliográfiája. Művtört. Ért. 1972. 4. sz. 295-320. l.

303. l.

Tapai Antal gobelin

a Tegedi Sajtóház műcsarnokában május 4-én nyílt kiállítására

Magyar Nemzet 1973 május 5
oldal

Tápai Antal festő

"Szocialista hazafiságunk Szegeden képzőművészetében" címmel megnyílt kiállításon szerepelnek munkái.

Kulka Erzsébet: Szegedi festőket tüntettek. Délmagyarország, 1969. március 21.

Tajpai Antal

fotó

Népművelés 1972/5

41 old.

Tajpai Antal

művész. Szeged nagy öregjei közé tartozik, műsoros bemutatóin Flemmert János festőművész beszélgetett a mesterrel.

Tóthpál József: „Az én világom"

Népművelés 1972/5 40 old.

Tápai Antal
grafikus

"Memento" (1970)

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi műhely?
Művészet, 1973.augusztus - 14.oldal

Tápai Antal
művész

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi mühely?
Művészet,1973.augusztus - 14.oldal

Tájegységek, nemzetségek

A Rétköz-mélyvidéki állattenyésztő-nemzetségi
rendszerváltozások fő jellemzői.

Krakovszki Tibor: A mezőgazdasági nagyüzemek
építésének alapvető kérdései 92-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1973. szeptember XXVII/9.

Tápai Antal szobrászművésznek

Az ötéves szegedi Művészklub kör-
vendőkből körét tartotta.

Palmer Zoltán összeállítása.

Csongrád m. Hírlap, 1943. június 3.

Tápai Antal szobrászművész

életművészetének kiindulópontja mindig a valóság. Szobrokidállításán fejlődésének képmása - „Alfa" c. kompozíció (gipsz) Tápai Antal művészete jelentős és értékes része a magyar képzőművészeti életnek.

Tandi Lajos,
Délmagyarország.

Tápai Antal önrezdállítása: Kritikák-tanulmányok.

Szegedi Napló, 1943. jún. 3.

Tapai Antal, tolmács

Szegeden nyílt meg kiállítása.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. május 5.

Tájai Antal, szobrán

kegyelem kenyér tárlata.

– :o Kiállítások

12.

ESTI HIRLAP, B:u.973.máj.14.

Tápai Antal

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

303. old.

Tápai Antal, szobrai

a) Dózsa. fakarbor: Repr

b) Dózsa. Bronz relief: Repr.

Tápai Antal: fakarbor és bronz reliefje Mű melléklet: I.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. június XXVI 6.

Tápai Antal

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács művészeti alkotógyűjteményéből rendezett „Kortárs Alföldiek" c. kiállítás mű megnyílik, melyen szerepel műve.

Meghívó.

1944. Okt. 5.

Tájay Antal
szobrász

"Rézdomborítás"
" (negro)

17 belső címlapon.
Művészet, 1972. március.

Tóthpai Antal, portrén

L: Gyurcsek Ferenc

13.

–: SzOT-díjak : 1985

Élet és Irodalom, Bp. 1985. máj 3. XXIX/18.

Tápai Antal

Tandi Lajos: a költő arcai.

Kincskereső, 1971. ápr. 9.

Tápai Antal
szobrászművész kiállítása nyílt meg pénteken a szegedi Tanárház művészklubjában. A harlatán írókat, történelmi személyiségeket ábrázoló részletes domborításai láthatók.

Magyar Hírlap 1973/122 8 old.

Tájnai Antal, [ ]

L.: Tanu Katalin.

Horváth Dezső: Tanu Katalin mítosza
104–108.

Tiszatáj, Szeged, 1979. április XXXIII/4.

Tapacsek Lajos

Két festményét hozza a lap:
"Olgica tanul" és "Te csunya" cimmel.
Előbbi könyvére hajoló leánykát, utóbbi kisgyermek tányérjába belekostoló kutyát ábrázol.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet. 294, 299. lap.

MOL

Tápai Antal szobrászművész

Felszólalt a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Csongrád megyei és Szeged Városi Bizottsága valamint a Tiszatáj köré csoportosult alkotók Munkaközössége által 1959. november 21-én az ifjúság nevelésének kérdéséről rendezett tanácskozáson.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség.
Tiszatáj, Szeged, 1960. január. 2. l.

MDA

Tápai Antal [szobrászművész]

(képaláírás:) Tápai Antal József Attila-szobra. (A közölt fénykép a művész átadja a készülő művet.)

Tiszatáj; Szeged, 1959. november. [1. l.]

MDG

Tápai Antal (szobrász)

Pándorhálós dobó- ja és kútszobrai szerepeltek a szegedi szabadtéri játékok kapcsán rendezett képzőművészeti tárlaton.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1959. augusztus 2. l.

MDK

Tápai Antal [szobrász]

A földi paraszt c. műve repr.
(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. február 10. 2.

MDK

Tápai Antal (szobrász)

Az újszegedi parkban felállítandó kút gyermekalakját készíti.
(képaláírás; fényképp reprs.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. április. 9. l.

MDG

Tápai Antal [szobrászművész]

A művész leánya c. műve repr.
(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1959. január. 10. l.

MDK

Tápai Antal (szobrász)

Katona József c. műve repr.

(Szelesi Zoltán: Szeged új köztéri művészete.)

Tiszatáj, Szeged, 1958. november. 9. l.

Tápai Antal szobrász

A szegedi városi tanács megbízásából a szegedi vízisport-telep számára készített, evezőt tartó sportoló férfit ábrázoló szobra három méteres bronzban készül el.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete az ellenforradalom után.
Tiszatáj, Szeged, 1958. július. 6. l.

MDK

Tápai Antal [szobrász]

Műve: Erőrös — rajz.

(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1958. július, 5. l.

MDK

Tápai Antal szobrász

(Írásai közül a lap.)
(Az írás általános első jellegű.)

Tápai Antal: Élet és művészet.

Tiszatáj, Szeged, 1955. szeptember.
≠ 9. l.

MDG

Tápai Antal szobrász

Kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupola-
csarnokában volt. Kubikusokat, halászokat,
szegény embereket mintázott. További mű-
vei: rokkantak, üveg házaspár, allegorikus
szobrok, evező férfi, Juhász Gyula, Tömör-
kény István, Katona József és Erkel Ferenc
szobrai, Jókayairól mintázott szobrok, egy
Kelle nevű kovácska születésének, szolgálatá-
nak és haláldának ábrázolása, önarcképek.
Szelesi Zoltán: Jegyzetek Tápai Antal kiállításáról.
Tiszatáj, Szeged, 1958. december. 11. l.

MDK

Tápai Antal [szobrász]

Műve: Hunyadi c. szobra Makó – Kovácsházán – repr.

(Képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1958. szeptember, ~~d.n.~~ 9. l.

MDK

Tápai Antal (szobrászművész)

A Szegedi Nemzeti Színház homlokzatára kerülő nagyméretű Erkel Ferenc és Katona József szobrainak, valamint a most épülő szegedi új bérház kapui fölé helyezendő öt domborműnek a kivitelezésére állami megbízatást kapott.

Szelesi Zoltán: Szeged új köztéri művészete. Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz. 377. l.

MDK

Tápai Antal szobrászművész

Szegedi művész. 1950-ben készített, Lenint és Sztálint ábrázoló alkotása Szegeden a Tisza ~~[illegible]~~ partján áll.

Szelesi Zoltán: Szeged új szobrainak vázlata.

Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz. 325. l.

MDK

Tápay Antal szobrászművész

A Szegedi Nemzeti Színház homlokzatára
készített Ertel-szobra a címlapon vapr
(Szöveg a címlap visszáján.)

Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz.
(címlap és a címlap visszája.)

MDK

Tápai Antal (szobrászművész)

Szerepel a szegedi ipari vásárral egybekötött képzőművészeti kiállításon. Megemlítve több, életnagyságnál nagyobb méretű szobra; Vergődés 1 és 2 című kisplasztikái.

Dorogi Imre: Képzőművészeti kiállítás a szegedi ipari vásáron.
Tiszatáj, Szeged, 1947. július. I. évf. 5 sz. 43. l.

Tápai Antal
Szobrász

M.D.K.

József Attila szobrán dolgozik.

Magyar Nemzet, 1959. okt. 24.
Kapló.

7l

Összesen: 110 P, azaz Egyszáz-

tadási csekkszámla terhére utaljon ki.

ó 26-án. A miniszter rendeletéből:

álytanácsos.

talos másolat hiteléül:

Károly

hiv. igazgató.

Tápay Antal

Szegedi nótás

Gyermekrovásai

A csodalátó

Assisi Szt Ferenc

a madarakhoz

Szeged 1937/6.

Tápai Antal
Nobrain
Szeged
Csongrádi út 168.

MKSz 1947

Tájak, korok

Román Lovon Attila
kardját vivő
ősmagyar
c. szobra
repr.

Csikvándorlás
89. l. előtt

Móra Ferenc Ének
a buranosokról
c. esszéjének fő-
alakja, repr.
u.o.

ószében, a vállalkozó épitőmesternek ki-

esztetett és aláiratott.

építő mester.

főjegyző.

egyházközségi megbizott.

Tápai Antal

Mobrán

Vallics Kálmán

Vergődés I–II

Toldi

Ének a buramerőkről

Zsákoló

Szegedi XV. tápai vásár

M.D.K.

Tápay Antal

Neve szerepel a tiz szegedi képzőművész között akik-Osváth Tibor Ottó: "Élő tárlat Szegeden" c. beszámolója szerint"az élő tárlatot rendeztték.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. márc. 12-18. IV. évf. 12. sz. 14-15. lap.

Tápai Antal MDK

Vivó, gipsz

Mücsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Tápai Antal

A fiatal József Attila, gipsz

Képzőművészetünk a felszab.után. kiáll. Szeged, 196o. jul.

MDK

Tápai Antal

Juhász Gyula, repr. szobormü

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-48. Móra. F.Muz.

MDK.

Tápay Antal

Müvészképzői tevékenységéről

Csongrádmegyei Hirlap 1965 juni.22.lap -5

MDK

Tápai Antal

Juhász Gyula, gipsz

Képzőművészetünk a felszab.után. kiáll. Szeged, 1960. jul.

M.D.K.

Tápay Antal

Szegedi szobrászmüvész készitette Tömörkény István szobrát, amelyet a szegedi Móra-parkban helyeztek el Móra Ferenc szobrával szemben.

Osváth Tibor Ottó: Tömörkény István uj szobra
Szinházi Magazin, Bp. 1942. aug. 5-11. V.évf.
33. sz. 14. lap

VILÁG

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: 222-439*, 222-438, 222-437

Kedvest

Tegnap megsz
és tegnap, ope
hogy tolakod
mint az or
— tegnap obb
napig nem
nem tudám
pár levele.
addig is
Teri u

Tájai Antal

Szabad Művészet

1951. 1. 27.

Irinlay-

Képek

Tápai Antal

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

M.D.K.

Tápai Antal
rovása

Rövid vett a találaton-

Szelei Zoltán: A VII. Szegedi Tábor.
Művészet, 1967. március - 41 lap.

Tápai Antal
szobrász

M.Dk.

"Lenin" (repro)

"

Művészet, 1967. november - 2 lap.

M.D.K

Tápai Antal
szobrász

A felszabadulás előtti szociális művészet sorsát vállalta és lakodalmasból lett szobrász. Az ő népi érdeklődésű munkássága nyomán alakult ki a helyi szobrászat.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tájak . . .
Művészet, 1968. január – 21 lap.

Tájai Antal
Szobrai

M.D.K.

Nagyalakú, erőteljes bronzlemez-domborításain Lenin, Dante és Michelangelo arcmásait formálta meg. Önmagáról és leányáról készített portrét.

Szeleri Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat . . .
Művészet, 1968. január – 21 kép.

Tápai Antal
szobrai

M.D.K.

Gulyás Gyula, József Attila, Móra Ferenc portréit mutatta be a társaság Domboriból kis Erzsi-e a szegedi városházi előtt álló szobrairól adott fogalmat.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti társaság . . .
Művészet 1968. januári - 21 lap

ségeit szenvedélyesen kutató egyéniségekről volt szó, akiket az együttes cselekvés iránti vágy és a közös szellemiség formált csoporttá.

A Hungária fürdő egykori dicsőséges pompája mára hivatalosan életveszélyesnek nyilvánított térré változott, ahol a málló vakolat és a roskadó építészeti elemek talán még hangsúlyosabbá teszik e hely varázsát. A csoport tagjai számára az enyészet működése által felmagasztalódott tér ideális terepévé vált a művészi cselekvésnek. Az este folyamán e lebilincselő teljességű térben pergő ritmusban, szinte showszerű feszességgel követték egymást a történések. A megtalált „valódi tér" felvillanyozta az alkotókat és mindenkiből a maximumot hozta ki.

Ravasz András performance-installációja nyitotta a sort. A vaslemezbe égetett jelek, a hegesztőpisztoly kékes fénye, a szikrák csapódása fortissimós nyitányként hatottak. Az épület valamikori erkély részén, az alsó szinten álló nézőközönség számára láthatatlanul, a *VAN együttes* zenélt az est folyamán, fontos elemét képezve a lenti

Újlak mozi, Óbudán, 1990 (F

basszusgitár, *Ádám Za*
veg.

Szili István akciójá
szerepet kapott egy kab
művész egy posztamens
ki, hol befordított a test
másik részében egy hö
botokra szerelt rácsoka
elővigyázatosan egy r
fölé. A kabát vörös-feke
pulzusokat volt hivatva
az alkotó elképzelése
egész akció üzenetként
fürdőből.

Farkas Gábor, fotóak
a terem egyik sarkában,
nél nagyméretű fotópa
zott a falra. A fokozatos
dó táj élesen kirajzolód
lai fájdalmas gyorsaság
vissza a fixálatlan papí
Megemlítendő még *Sz*

TÁPAI Antal arcképei

Losonci Miklós

Móra Ferenc fedezi fel

[Tápai Antal]

mai

Vasárnapi Hírek; 1985. máj. 12. 6.

Tápai Antal, szobrászművész

Móra Ferenc művészettörténeti érdeklődése mellett, a vidéki, a helyi fiatal tehetségek felkaroldását is fontosnak tartotta. Példa rá, hogy Szeged mai nevesnek vallott szobrászát, a 77 éves Tápai Antalt is ő karolta fel egykor. A 20-as évek elején lakatosinasként dolgozó fiatalember tehetségét felfedezve, ösztöndíjat járt ki részére a városi tanácstól, melynek segítségével a Képzőművészeti Főiskolán szobrászatra képezhette ki magát.

Szelesi Zoltán: Móra és a képzőművészet.
Szegedi Szemle, 1979. dec. 2-3 old.

Tápai Antal szobrászművész.

Szegeden, a Sajtó Klár művészhelyiségében állítja ki műveit.

Kiállítások.

Esti Hírlap, 1943. május 4.

Tápai Antal, szobrai

herepel.

Laczó Katalin: Kiállítási napló
Szegedi Műgyűjtők Kiállítása
987-989.

Tiszatáj, Szeged. 1970. október XXIV/10.

Tápai Antal

A MŰVÉSZ ÉRMET KÉSZITETT MÓRA FERENCRŐL

MAGYAR HIRLAP 1979/167/6

APRÓ:MÓRA A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Tápai Antal, szobrászművész

Három éve a KSH Számítástechnikai és Ügyviteltervező Vállalat szakszervezeti bizottsága vetélkedőt szervezett és ennek keretében a vállalat 17 megyében a helyi képzőművészektől begyűjtött művekből kiállítást rendezett 16 városban, most a 17.-ik a Keleti pályaudvaron a zárókiállítás látható. – A sorozatot jelzi, hogy a kiemeltek több között Borsos Miklós, Tápai Antal alkotásai szerepeltek.

Losonci Miklós: Tanulat a pályaudvaron.
Munka, 1984. 5. 23.-old.

Tápai Antal szobrászművész

Lapis András szobrászművész műveiből nyílott kiállítás az újszegedi Szövetségi Kultúrtermében, máj. 12-én. Lapis Andrást erre a pályára a Tábor utcai képzőművész körben Tápai Antal és Tóth Sándor szobrászművészek készítették fel, a főiskolán Szabó Iván volt a mestere.

Horváth Zsuzsa: Lapis András szobrászművészi munkái az újszegedi galériában.

Kenderipar, 1983. jún. 26.

Tápai tutal
SZOT-díj '85

Mogan Noémi 1985. IV. 26.

Tápai Antal szobrászművésznek

Kalmár Márton 1946-ban szülelett Szegeden. Szegeden Tápai Antal, a képzőművészeti Fő- iskolán Pátzay Pál tanítványa volt.

Losonci Miklós: Fontos számok életművei és Kalmár Márton szobrai a Hatvani Galériában.
Tiszavidéki Szemle, 1982. 4. 5-6-old.

Tápai Antal szobrász

Kovács Gergelyné: Az első világháborús emlékművek és utóéletük

Művészet, 1982. december

Tápai Antal, szobrász

l: Zolnay István

Tandi l: Művészemlékvédő Zolnay Istvánról 91-96

Tiszatáj, Szeged, 1979. május. XXIII/5

Tápai Antal : nobrón

↓ Kellejük megismerkedésének s kapcsolatuk alakulásának ismertetése.

A pró Terra: Móra Ferenc és Tápai Antal 88-95

Tiszatáj, Szeged, 1979, júl. XXXIII/7

- Tápai Antal

A kiállításon szerepel
az Ártér kompozí-
ció, valamint az Ének
az búzáról című, Lin-
có, Szalá Pál stb.

Szenovi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április – 5 l. lap.

Tápai Antal

A művész a kiállításon bemutatta az „Ungaini", az „Vergődés", „Szent Ferenc" kompozícióit.

Szenami Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április – 5 p. lap.

- Tápai Antal

A ki állít asszony a mű-
vész a férje az
ungarische "Tavasz"-t
az „Utolsó vetés" című
művét.

Szerémi Pál: Tápai Antal megnyitja kiállítását
Művészet, 1981. április – 59. lap.

Tápai Antal

A nyolcvanadik éve felé
közeledő művész elvárásoktól
hatatlan a délalföldi vidéktől.

Szerencsi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április — 59. lap.

Tápai Antal

A művész kiállításán nagy, közép és kisméretű akvarell, ecsetrajzokat, dombormintákat és rajzokat.

Szuromi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása Művészet, 1981. április — 59. lap.

Tápai Antal

A művész kiállításán remekül
tűnik a bronz, ~~[illegible]~~ üveglemez
felhasználása. A kiállítá-
son szerepel egy-egy fa, műanyag-
tárgy is.

Szuromi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április – 59. lap.

Tápai Antal

A művész témája a szegedi
nelleni arculatától a
népéletig terjedő időszak.

Szenczi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása.
Művészet, 1981. április – 19. lap.

Tapai Antal

Gyermekkori emlékkiállítása
idején, a Tanműhely
rendjében a Móra és
Ady szobrának bronzba öntésével
régóta kapcsolatban vagyok.

Szuromi Pál: Tapai Antal emlékkiállítása.
Művészet, 1981. április – 19. lap.

Tápai Antal

"Bereljen bár Dante
Hálóvetők" "Iskolák
című művei ösz-
pelnek a táblán.

Szenes Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április — 59. lap.

Tápai Antal

Portrét készített: Fő-
mórhelmy Istvánné, József
Attila, Juhász Gyula
alakjáról.

Szuromi Pál: Tápai Antal megeleki kiállítása
Művészet, 1981. április — 59. lap.

Tápai Antal

A művész az ki állí-
táson bemutatta az
„Éva és az kerem" „Csók
Sammab „emni" ami-
vét.

Szuromi Pál: Tápai Antal szegedi kiállítása
Művészet, 1981. április – 59. lap.

Tápai Antal, szobrászművész

Tápai Antal a Tábor u. műhelyében – Szegeden – Zoltánfy István 11 éves korában már plasztikai élő fejadottal, egy cipőfogó megmintázásával. Kitűnő vasa volt Tápainak. A műtermében dolgozott Vlagyity a fiatal is. Jó hangulat, nagy munkakedv jellemezte a Tábor u.-i műhelyét.

Tandi Lajos: Zoltánfy Istvánról.
Tiszatáj, 1994. 5. 92. old.

MDK

Tápay

alkotásait porcelánba öntik az aquincumi porcelángyárban. (más adat nincs.)

Török Piroska: Az aquincumi porcelán.

Érdekes Ujság, Bp. 1958. november 1. 14. l.

TÁPAI Ferenc szobrász

Hírek: A Képzőművészeti főiskola nyolcadéves növendékeinek egy csoportja – Gerzsei György, Gyürki Lajos, Kiss Jenő, Németh Árpád Tápai Ferenc és Vongor László – ~~Nyári~~ mutatkozik be Kaposvár a Dénes művelődési központban rendezett kiállításon. Az alkotók első közös tárlatukon eddigi tanulmányi idejük során készített vászonraikat mutatják be.

Képzőművészet

1983. VII. 13.

Tàpai Ferenc (orvosdoktor-főiskolai tanár)

Sajka I.

Szöveg említi ólom és fő kísérőanyaiát

Déd - Magyarország 1966 máj. 14

Tápai Nóra

Az Akt-Stúdió tagjai kiállítást rendeznek, június 30-ig látható tárlatuk részlet a kiállított művésznő körött.

Esti Hírlap, 1946. jún. 25.

Tápay Miklós, szobrász

Lyka Károly: Festészetünk a két világháború között c. könyvében/Bp. 1956/, megemliti Tápay Miklós parasztszobrász nevét is. 187. old. 12. jegyz

Sz. Muraközi Ágota: A magyar parasztfestők és a népművészet viszonya 181. old

A Nyiregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve. XI. 1968. Bpest. 1969

megerősitett vár foglalja el, mely-
nek és a melynek kapujához az előtér-
térben pedig hegyek hullámzanak. Fel-

5.6 : 11.3 cm.

Tápay László

1920/21 - 1922/23
1925/26 - 1926/27

Ferképzomfoiskavk

139.(

Tápai Lajos

MDK

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton /Móra Ferenc Múzeum/.

"Üzemi kovácsok"

L.F.: Egy országos hírű szegedi tárlatról.

TISZATÁJ. 196[illegible]. szept.

Tápay Lajos

MDK

Gályavontatás

Műcsarnok 1942-43 téli kiállítás

Tápay Lajos

MDK

Hazafelé

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Tápai Lajos festő M.D.K.

Művei a szegedi nyári tárlaton

Tiszai halászok

Gábor István: Szegedi tárlatok

Magyar Nemzet 1963. augusztus 2.
augusztus 2. 4.l.

Tápai Lajos

A Tisza-parti élet festője volt.

emlékére.

Dér Endre: Tápai Lajos (halálának).
Tiszatáj, 1964 7. szám, 12. kép.

Tápai Lajos MTK

szerepel a kiállitáson.

"Tájkép"

—: Szegedi festők kiállitásával megnyilt a Képcsarnok uj bemutatóterme.

Délmagyarország 1963. ápr. 27.

Tápai Lajos festő M.D.K.

Részt vett a Szegeden 1945.március 15-én megnyilt a "Demokratikus Magyarország Első Képzőművészeti Tárlatán"

Szelesi Zoltán:Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.
Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962
Szeged, 1962. 162.l.

Tápay Lajos festő Tápa M.D.K.

Üzemi kovácsok. repr.

Szelesi Zoltán:Szeged uj képzőművészetének bib-
liográfiája

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962. 169.1.
szeged ,1962

Tápai Lajos

MDK

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

MDK

Tápai Lajos

szerepelt az 1962. jul. 2oóán megnyilt tárlaton.

Dijat is nyert.

óó:Megnyilt a IV. Szegedi Nyári Tárlat.
nél-Magyarország. 1963. jul. 21.

MDK

Tápay Lajos

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 29.lap

Tápai Lajos

Szegeden, a Tabor u. i kollektív műtermében
gyakran megfordult beszélgetni Dóró
Gi Imre, Erdélyi Mihály, Tápai Lajos.

Tandi Lajos: Zoltánfy Istvánról.
Tiszatáj, 1979. 5. 92. old.

Tápai Lajos MDK

Szerepelt az 1962. jul. 21-én megnyilt III. Szegedi Nyári Tárlaton.

K.M.: Képzőművészeti és fotokiállitás, iparművészeti bemutató

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 20.

Tápai Lajos MDK

"Tiszai halászok" c képe

az idei szegedi nyári tárlaton

II dijat és 5000 forintot kapott.

--: Ötven müvész száz képe az idei nyári tárlaton. Dél-Magyarország 1963. jun. 26.

Tápay Lajos MDk

Szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

MDK

Tápai Lajos (festő)

Szerepelt a Szegedi Felszabadulási Képzőművészeti Kiállításon. Megkapta a városi tanács egyik pályadíját. (gépszerelők c. műve repr.)

L. J.: A Felszabadulási Képzőművészeti kiállítás mérlege.
Tiszatáj, Szeged, 1961. május. 11. l.

Japan: Kajos

Vasilij Sviridov

Tiflis, 1904, 4 str., 11 o.

Tápai Lajos, festő

M.D.K.

a VI. Megyei Képzőművészeti Kiállításon bemutatott figurális kompozíciója, a „Hajójavítók", tompított színei miatt nem érzékelteti a munkáspárti mozgását, lendületét... írja:

Dobolós Ferenc

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. aug. hó, 8. sz. 38. old.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tápai Lajos

Vegetáriánus

Szeged 1944

Délvidéki találkozó

Hajóépítés. —

Csolnakosok.

c. képei

Fáy Lajos
festő hegedű

Lásd
Szeged őrsi kiás. 1943

Tápai Lajos

Aerts

Prof

a

Winkler Dely

331. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

〈 Tápai Lajos 〉

festő hozzá-

tart. Rádl. u. 64

1943. dec.

Dorogi Imre:

〈 〉

Délvidéki Szemle

1944. 48. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tápay Lajos

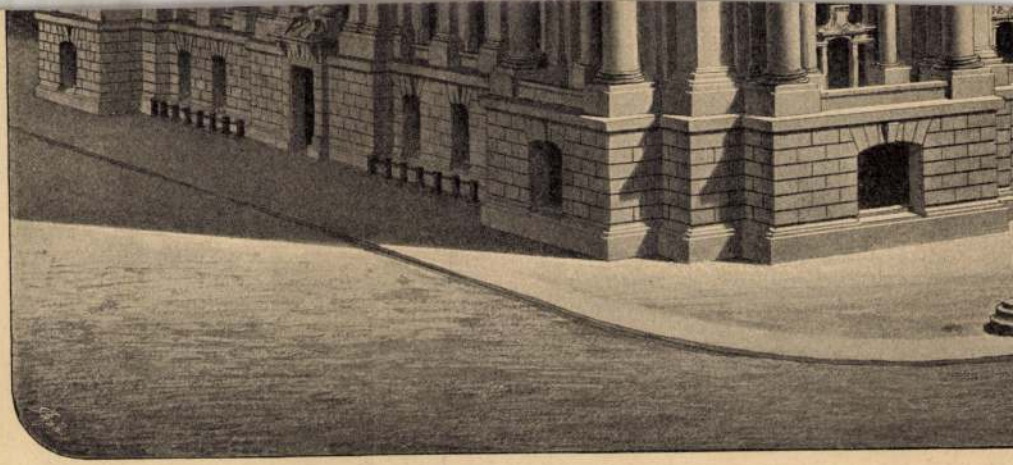
festő Szegeden

a fiatal festő első alkalommal állít ki.

Délmagyarország

1937. dec. 5.

(v.: Szegedi képzőművészek kiállítása a múzeumban.)

Das

M.D.K.

Tápay Lajos

Szerepel a szegedi tiz müvész között, akik a szegedi Élő tárlatot rendezték, mint azt Osváth Tibor Ottó irja "Élő tárlat Szegeden" c. beszámolójában.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. márc. 12-18. IV. é
12. sz. 14-15. lap.

Tapai Lajos
negedi festő
vett vett az
alábbi kiállításon

Szeged 1932

Mit állított ki,
nem tudható meg
az értesítőben Csa-
ládjától

M.D.K.

Tapai Lajos
festő

"Gépszerelés" c. munkája a
második díjat kapta a szegedi
képzőművészeti kiállításon.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. május. — 411.

Jápai Lajos

85. Reggeli hajnalra, okj.
86. Tekenet a vízben, okj.

Jánosháti falóművészek vándorkiállítása. Bev. Kántai Ferenc, Balatonban, 1957.

MDK

Tápai Lajos

Halászok, o.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F. Muz. Szeged, 1966.

M.D.K

Tápai Lajos
festőművész

A szegedi képzőművészeti szakkörös-
iskola életre hívója. — „Dante"
(repro

Vitéz László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. január – 24 lap.

MDK

Tápai Lajos

Halászok, o.

20. sz.i m. festészet és szobrászat B.Gal. és Móra F. Múz. Szeged 1966.

Tápai Lajos

Aszfaltozók, olaj, 50×70
Építkezésnél " 65×80
Kenyerét keresők halászat, olaj, 80×100
Hajnali halászat, " 80×100

Hódmezővásárhelyi képzőművészeti kiállítás.
Szeged, 1959. Kat. bev. Ogvárth Béla.

7.

Tóparti Lajos

Képeslapművészet a két világháború között

K. Z.: Kis képeslapművészettörténet

Tornalaky 1968 Ifj. n. kiadás kovács

Tápai Lajos (- 1960) festő

Kegedon élt, főleg parasztokat, csendéleteket festett. Részletek a munkáiról és a helyi tárlatokon Halász Zsigmond

K. Z: Kis magyar művészettörténet

Tanácskönyv 1968 VII. kötet Szerk.

Tápai Lajos

(u. 1900)

Reprod.: Tápai halászat
: Tápai halászat

Szeged mai képzőművészete. (Reprodukciók) Szerk.: Krajkó András, Kabdebó Gábor. Bev.: Horváth Mihály. 1959. Tanácsi Nyomdai Vállalat. 5 Ft.

50 f.

MDK

Tápai Lajos

Csányi: A szegedi festők kiáll. Független Néplap. Pécs. 1948. dec.5.

MDK

Tápai Lajos

Szegedi Kishalász

Nikelszky G: Szegedi festők tárlata a Városi Muz.ban
Dunántuli Napló 1948. dec. 7.

MDK

Tápai Lajos

Szegedi kishalász, festm.

Szegedi müvészek a pécsi Városi Muzeumban. M.Képzm. Szabadszervezete pécsi XLVII.kiáll. 1948.dec.

TÁPAI LAJOS

MŰVEI SZEREPELNEK A SZEGEDI GALÉRIA GYŰJTEMÉNYÉBEN.

POLNER ZOLTÁN: MEGNYÍLT A SZEGEDI GALÉRIA.

CSONGRÁD MEGYEI #TRLAP, 1970. OKT. 20.

MDK

Tápay Lajos

Földhordók, temp.

KMTárs 80 éves jub. kiáll. 1941. febr. 25 l.

M.D.K

Tápai Lajos
festő

Tíznél kubikus képei szerepelnek
a tanulmányban

Szelényi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tanulmányok . . .
Művészet, 1968. január - 21 lap.

'gy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

. 650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Τάγαρη Σοφία

Κιάλι

Νΰ. 1942. ΙΥ. 18.

MDK

Tápay Lajos

Külvárosi házak, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Tápai Lajos

Tiszai halászok, repr.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll. 1945-48. Móra. F.Muz.

MDK

Tápai Lajos

Hátőrház, of.

Tiszai halászok, of.

Halászok, temp.

Szegedi képzőművészek retrospektív kiáll.
1945-58. Móra F. Muz.

Tápay Lajos

MDK

Földhordók, tempera

Műcsarnok 1941 Jubileumi Kiállitás

Tápay Lajos

Talicskások, tempera

Miskarnok 1941 Téli kiállítás

M.D.4

Tápai Lajos
~~festőművész~~

A szegedi tárlaton képeit bemutatták.

Szeleczky Zoltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember 32 lap

MDK.

Tápai Lajos

Szegedi kapcsolatairól

Délmagyarország 1966 aug.14.

Tápay Lajos

[redacted]

Delelő, tempera

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Tápay Lajos MDK

Földhordók, tempera

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Tápai Lajos festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm.kiáll. szegedi Móra F.
Muz. 1961. jul.

Tápay Lajos

MDK

Szegedi halásztanya, temp.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Tápay Lajos festőművész

a Móra Ferenc Múzeum tárlatermében állandó kiállításon tárják elénk a rendezők Szeged képzőművészeti hagyományait, fejlődését. – A felszabadulás utáni esztendőkre jó átnyúlik néhány jeles festő, mint pld. Vlasics Károly, Tápay Lajos, Erdélyi Mihály és Dorogi Imre alkotói tevékenysége.

Cl. mvi: Szegedi képzőművészete.
Petőfi Népe, 1984. aug. 22., 5. old.

Tápay Lajos MDK

Kordések, temp.

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Tápai

Szerepel a Szegedi Képzőm.Egyesület tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 935.IV.14.

Tápay Lajos

MDK

Hajóépitès, temp.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

social images

Tápai Lajos

Szerepel a Szegedi Képzőm.Társ.tav.tárlatán.

Délmagyarország, 935.IV.14.

Tápai Lajos

MTI

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Múzeumban megnyílt kiállításon.

Szélesebb simább modor jellemzi

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántúli Festőművészek Vándorkiállításán.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

Tápai Lajos

MDK

részt vett a Debrecenben rendezett kiállításon.

"Tehenek a vizben"
"Reggeli horgászok"

(m): A tiszántuli festőművészek kiállitása.
NAGYKÁLLÓI NAPLÓ, 1957. jun. 12.

Tajoci Lajos

„Üzenni kívánok" c. műve a Tanítás

L. F. Egy országos Hírű Szegedi Tanítás

Tanítás, 1962. 9. sz. 8. l.

Kaka és nád s a szittyós
[tájak

őszi búcsúja zokogott.
Távolabb ködbe hulló várak
foglyot őriztek, a napot.

De őt nem tudták vasra verni
s a kincsét sem, a betűit.
A cselek, gáncsok százezernyi
vermén átemelte a hit,

s a fortély is, ha fortély
[kellett,
mert ő volt az elhivatott,
akiből fény, jövendő tellett
s akit egy szekér ringatott,

aki a betűk sugárzását
mentette mintha életét;
s nem érdekelte hogyan
[rázzák
utak, kátyúk, szekérderék,

tudta, hogy az ólomba öntött
szépségre nagy szükség lehet,
s Debrecenbe már így
[köszöntött:
őrizzétek a betűket.

TÁPIÓLAJOS: ÜZEMI KOVÁCSOK

Tápiószentmiklós, 1961. aug. 6.

Tisztelt Olvasó!

Tápay Lajos MDK

Szegedi halásztanya, temp.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Tápay Lajos MDK

Hajóépitès, temp.

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Tápai Lajos

MDK

"Hajójavitók"

"Tiszaparti füzes"

Szelesi Zoltán: Helyi képzőművészetünk eredményei és további feladatai a megyei kiállitás tükrében. DÉMAGYARORSZÁG, Szeged. 1956. aug. 30.

Tápai Lajos MDK

szerepelt a tárlaton.

"Üzemi kovácsok"

Lődi Ferenc: Szólni a máról. A III. Szegedi Nyári Tárlat.
DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

Tápay Lajos MDK

Kordésok, temp.

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Tápai Lajos festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek Kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

M.D.K.

Tápai Hajós
festő

A Tiszát ábrázoló munkáim.

Szelesi Loltán: Képzőművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961. október. — 431

— Indk

Tajpai Lajos

Vízami kovácsok c. műve
(reprodukció)

Szeles Zoltán: A 3. Szegedi Nyári Tárlat.

Tiszatáj. 1962. 8. sz. 6. l

7.	1926.	VI. 30	Kamat	27500
8.	"	VII 11	vrátil hár	42000
9.	"	VIII. 6	" "	70000
10.	"	IX. 7	" "	109000
11	"	XII. 17	" "	50000
12	"	XII. 31	Kamat.	28200
13	"			
				988700

Tápai Lajos
festő

Öreg juhász
Arckép

Szeged 1934?

Tápai Lajos
fotós
Szeged
Böhm bel. 5 (-??)

MKSz 1947

94. Jankó László: Győri ötvösök. Li
95. Ferdinandy: A honfoglaló magyar
96. Dunst Ferenc: Emlékkönyv a rest
97. Valló: A győri vármuzeum és bás
98. Polakovics:Budapest-fürdőváros.
99. Forster: Olaszország legujabb törvé
100. Freund: A müvészi látás kétféle
Barna félv.
101. Padányi Gulyás:A háboru előtt
Barna félv.
102. Csatkai:Soproni ötvösök.Kék fél
103. Kőszegi:Esztetikai megtisztulás
104. Kőszegi:Mi mindenről feledkezne
Barna félv.
105. Török:A kiszombori germán temet
106. Rüblein: Az ókori egyptomi kerá
107. Simkó : A képzőművészetek refor
108. Wtzel György:A magyar mükritika.
109. Pitroff : Keresztény forma és st
110. Zádor : Olasz épitészetelméletek
111. Oberschall Magda: Holland és fla
112. Csabai István. Az erdélyi renesz
113. Kampis :A középkori magyar faszo
114. Tolnai Ákos:Fészek.Barna félv.
115. Lechner J:Reneszánsz épités Magy
116. Lechner : Reneszánsz Szamosujvár
117. Ybl:Az utolsó félszázad müvészet
118. Lehel:Cézanne. Barna félv.
119. Bárczy István:Budapest. Barna fé
120. Wenzel Gusztáv: Diósgyőr.Zöld fé
121. Bedy Vince: A felsőőri prépostsá
122. Kun Miklós: Miskolc. Barna félv.
123. Petz A: A győri Szent háromság k
124. Hekler: A klasszicizmus az ókori
125. Szentkláray : Temesvár története

Tápay Lajos

szegedi festő

Falu szele, of.

Utasás, of

Szeged 1937/6.

Tápay Lajos

Talicskások, temp.

KNTárs kiáll. 1941. dec. hücs.

14.1.

MDK

Tápai Lajos (festőművész)

Tiszai halászokat ábrázoló művei szerepelnek a szegedi képzőművészek a Móra Ferenc Múzeum képtárában rendezett kiállításán.

Szeleri Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása

Tiszatáj, Szeged, 1957. nov. [3. l.]

MDK

Tápai Lajos (festőművész)

Hajnali halászat c. képe rajz.

Szelesi Zoltán: A szegedi tájfestő – művészete kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1958. nov. [3. l.].

MDK

Tápay Lajos (festőművész)

Illusztráció Tápai L. aláírással.

(Tamási Áron: Házi macska.)

Tisztaság, Szeged, 1957. dec. [redacted]
3. l.

MDK

Tápai Lajos festő

Szegedi művész. Kordesok, kubikosok és halászok életével foglalkozik.

(Szücs): Beszélgetés Vinkler László festőművésszel képzőművészeti életünkről. Tiszatáj, Szeged, 1960. április. 14. l.

112.411-1921.szám.

III.

A kereskedelemügyi
hogy a tárczám 1921/22. évi k
előirányzott közmunkák és áll
intézkedjem.

Felhivom ennélfogva
támogatása és főként a munkan
litett költségvetés tételei k
zések/ és állami megrendelése
a Bizottság hatáskörében is s
jék, hogy ezáltal főként a ho
/épitkezések/ a hitelek rende
indithatók legyenek. Felhivo

Tápray Lajos
Rejedi-perto

Sztrájk of

Rejed 1946-sept

ARISCHES
NVERKEHRSBÜRO

56468 Telegramm: „Ungarisches Verkehrsbüro München"

MÜNCHEN, den 28 februar 1934

lékek Országos Bizottsága
tekintetü Igazgatóságának

Budapest

egenforgalmi irodánkban igen sokszor elö-
orország és München hivatalai,hatóságai
ségei részéröl Magyarország müemlékei
sk. Nem egyszer igen kellemetlen benyo-
yik vagy másik kérdésre nézve nem tud
információt adni Propaganda Irodánk.

Tápay Lajos

szegedi festő

Kubikusok

Halain

Lakodalmas beszélgetés

Szeged. 1947. febr. main

			126		13 Kpl. Fr. Miklós kapuja
/	〃	〃	127	〃	14 Királyi vár Nőrap-tori kapuja
/	〃	〃	128	〃	15 Véráldja utcában Kiárok oszloptöve
/	〃	〃	129	Vélapatfalva	16 Vélapatfalva Cisztarci Kpl. bejárja
/	〃	〃	130	Eger	17 Eger Gör. Kath. Kpl. ikonostonja
/	〃	〃	131	Éra	18 Tövő mirael
/	〃	〃	132	Feldebrő	19 Róm. Kath. Templom romladozó falrón
/	〃	〃	133	〃	20 〃 〃
/	〃	〃	134	Gönyö-pata	21 róm. Kath. Templom. nyugati Kapuja
/	〃	〃	135	Hollókő	22 vár, Lábrépe
/	〃	〃	136	Mátraverebély	23 róm. Kath. plebk. Kpl. bejárja
/	〃	〃	137	Jánoshida	24 Premontrei Kpl. Kapuja
/	〃	〃	138	〃	25 〃 〃 dély. old.
/	〃	〃	139	Őrkény	26 róm. Kath. Kápolna
/	〃	〃	140	〃	27 〃 〃
/	〃	〃	141	Ecsa	28 Ref. Templom Bűrcsje
/	〃	〃	142	Csákvár	29 pusztai templom. Kpl.

29 db. átvitel

Tápay Lajos

festő

Hozzájárulás

Szegedi XVI. századi vásár

MDK

Tápai Lajos (festő)

Szegedi művész. Szerepelt a szegedi Szabadtéri Játékok képcsarnokában rendezett képzőművészeti tárlaton.

Nekány sorban.

Tóvizi, Szeged, 1959. augusztus.
Z. L.

MDK

Tápay Lajos (festőművész)

Sztálinja (portrémásolat?) szerepel a szegedi festőknek a Sztálini évforduló alkalmával az Iparcsarnokban rendezett kiállításán.

Király József: Sztálin elvtárs 70. születésnapja Szeged kulturális életében. Tiszatáj, Szeged, 1949. december. III. évf. 4. sz. 274. l.

MDK

Tápay Lajos (festőművész)

Építők című képe szerepel a szegedi festőknek a Sztálini évfordulóra alkalmával az Iparcsarnokban rendezett kiállításán.

Király József: Sztálin elvtárs 70. születésnapja Szeged kulturális életében. Tiszatáj, Szeged, 1949. december. III. évf. 4. sz. 274. l.

Debrecen /Hajdu/

Vöröshadsereg utca 8. Kereskedő
1+3+1 tengellyel. Eklektikus,

/Debrecen V és MV. Bp. 1951, 1

MDK

Tápay Lajos, Szeged.

Kordésok, of.

Tápéi ház, temp.

Szegedi Képzőműv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló.
1943. okt.
8 l.

MDE

Tápai Lajos (festőművész)

Szegedi művész. Részt vett a Demokrácia kulturnapjai Szegeden keretében a Magyar Művészekelet rendezésében a múlt év októberében megnyílt képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.
Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz.
57-58. l.

MDK

Tápai Lajos (festőművész)

Részt vett a Siess Adj, Segíts akció keretében kelegi művészek műveiből ez év februárjában rendezett szegedi képzőművészeti kiállításon. Munkásokat ábrázol plakátszerű stílusban.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.

Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz. 57-59. l.

MDK

Tápai Lajos (festőművész)

Hazatérő parasztházaspárt ábrázoló festménye szerepelt a szegedi ipari vásárral egybekötött képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Képzőművészeti kiállítás a szegedi ipari vásáron. Tiszatáj, Szeged, 1947. július. I. évf. 5. sz. 43. l.

MDK

Tápai Lajos festőművész

Évtizedes munkássztípusokat ábrázol. (A mai szegedi festők közül felsorakozva.)

Szalesi Zoltán: Szeged új képzőművésze. Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz. 379. l.

Tápay Lajos

festőművész halálának lo. évfordulóján emlékkiállitást rendeztek a jeles festő nyolcvan müvéből Szegeden.

Magyar Hirlap 1974 346/6

Tápai Lajos

Szerepelt a SZEGEDI MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA 1964. c. kiállításon.

"Vasuti őrház"

Lődi Ferenc: Seregszemle - régi problémákkal. TISZATÁJ 1964. ápr.

TÁPAI LAJOS, festő, 1900-1964.

Szegedi művész, Szintén a szegény paraszti élet markáns tehetségü szegedi ábrázolói közé tartozik. Földet taliczkázó kubikusokat, hálót meritő halászokat festett. Vásznain a nehéz fizikai munkát végző emberek alakjai monumentálisakká válnak. Öccse Antal szobrász volt. 184.old. 32. jegyz

SZEKLESI ZOLTÁN: Szegedi képzőművészek a munkásmozgalomban 173.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Tápai Lajos

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásából szerzett „Kortárs illúzeret" c. kiállítás úja megnyílik, melyen szerepel műve.

Megjövő.

1944. Okt. 7.

MOK

Tápay József

Konflisok, tempera

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 23.1.

Tápay József MDK

Konflusok, tempera

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

TÁPAY János

Fotóhónap 2000 – Vácon és Verőcén

Népszabadság, 2000. 05. 22. 33o.

10865. 906. FEB. -1.

A tekintetes Kir. Váltó- és Keresk. Törvényszéknek, mint Váltó Bíróságnak.

Budapest

kielégitési végrehajtási kérvénye

Fuchs és Társa

Izraeli Jos. czég II. Károly-kir. 28

felperesnek

képv. dr. Bernfeld Izsó ügyvéd, lak. Budapest, VII., Kerepesi-út 20.

Tápéi rk. templom

A templom kőrajzai, ma kereszteló kápolnai diadalíven a szent Dorottya legendája van ábrázolva, mely hasonlít a lőcsei rk. Jakab-templom szent Dorottya falképsorozatához. (XV. sz. eleje)

A tápéi templom e falképsorozatát tudtommal még senki sem ismertette, s a lőcsei sorozattal együtt nem vetette

A lőcsei sorozatot lásd Péter I. 95. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Tápéi ref. templom

a templom alaprajza

kibővítés előtt és

után.

Közli

Csányi Menyhért

5 fő. l.

fényrajzzal.

Tervezte dr. Lux

Kálmán

Tápé rk. templom

falképei.

Csongrád vm

l.

Gerecsefalképek

495 l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

Ill.mo Sigre

Cav. Pietro F i

Foto

Tápéi rk. templom

(Csongrád vm.)
(XIII–XIV. sz.)

A középkori eredetű, az eredeti szentély most oldalkápolnaként. Dux Géza tervei szerint újjáépítették 1939–40-ben, amikor ekkor a szentély freskómaradványait a MOB költségén napfényre hozták.

A Szeged városa 1770-ben hajóját megnagyobbíttatta, és tornyát emeltette. Utódján 1851-ben a toronyba a villám belécsapott, az egész templomot restaurálták. Az utóbbi években életveszélyessé vált miatt a hatóság bezáratta.

Az régi adatok: Chobot-Vác 394. l.

Tápéi rk. plébánia

templom

Jantsek György plébános idejében 1764 – 1804. bővítették a templomot és a tornyát 3 öllel emelték.

Nevtárs, A váci egyházmegyéről történeti –. II. r. Vác, 1917. 784. l.

(Csengrádi ím.)

Tápé. 1. R. k. templom.
Alaprajza.
Főhomlokzata. Méretekkel ellátva.
Szelvény.
Nagyság. 32 × 25.

2. Alaprajz. Hossz és keresztmetszet.
Méret. 1:100. Mint előbbi
Fényrajz. nagyság 62 × 40

3. Ugyanaz. Alaprajz.
Fényrajz méret és aláírás
nélkül.
Nagyság. 61 × 42.

MOB rajztár

Papfer Hauk

XIX.

laid

Budapest. asztalos -

medeseh -

MDK

Tapfer Henrik

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek. MI. 1922.

12.1.

cc. D. K.

TÁPÉi Antal szobrász

Szeged, alsóvárosi temetőben, keresztelőkápolna szobrai

Nagy-Papp-Börcsök: Szeged, Bp. 1960.
246. l.

Tápéi templom

Czike Gábor: Adalékok a tápéi templom történetéhez. 4-r. 3 kép. 4 l. Szeged, é. n.

Gent (344)

Tápióbicskei 1848-as honvédnobor

Képe repr.

Erre ei Pest Vármegye földjén. M. é. n. (1942?) 146. l.

Graf.

nában 1787-ben.

darabok

kőbe szikla kövek,)

déki előrészében, fejjel balra fekszik. Mag-
lévő nyitott könyvből olvas. Jobb könyökét
á támaszt(ja) meg és balját a könyvet tartja.
-on szőke haja vállain omlik, mellette telgesen
estét fék lepel takarja. Előtt szikla kövek
n (a szikla tetején fák diszkednek). Jelrés alól
. R. Gendner".
eretei 14: 19.9 ctm. — Magy. Képz. 284. — Dep. rép.
edek aj. 1872. jun. 18. — Szalma az Orsz. Képtárban
12. n. 939/98. —

939/98

sére vonatkozó adatok a Nemz. Szemem-
. — 1892: Bej. 28.

Tápióbicske

Kisbéri Szille István-
né kurtája 1840.
Repr.

Imrényi Szabó Imre =
Öreg udvarházak.
Bp. 1944. 96 l.

Tapodi (Tapody) Bálint

Kürschnermeister

Kiskunfélegyháza

Kiváló mester

L.

Ungarisch

2. Tafel

7. "

8. "

23. "

und deutsche Reiterei im kriegerischen Gemenge. — 1865, 1866, 1867, 1869: III. 12. *A. van der Meeren:* Csatakép.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: III. 12. *A. van der Meeren:* Csatakép. — 1873: III. 11. *A. van der Meeren:* Schlachtgetümmel. — 1881: 380. *H. van der Meiren:* Csata. — 1888: XXI. 736. *J. B. van der Meiren:* Keresztény lovasok összeütközése török lovasokkal. — 1896, 1897: XXI. 736. *J. B. van der Meiren:* Lovas csata. — 1897: XXI. 736. *J. B. van der Meiren:* Reiterschlacht. — 1898: XXI. 736. *J. B. van der Meiren:* Combat de cavalerie. — 1901, 1904: XXI. 736. *J. B. van der Meiren:* Lovas csata.

c) A Nemz. Múzeumban. 1876: V. 171. *A. van der Meeren:* Csatakép.

Tapodi Bálint

vrsd

Illustrációimo

55. l. – 56. l.
71. l. 164. l. 168. l.
176. l. 177. l.

képeiről

Tapodi Bálint
szücsmester szuba és
kődmondásaiból való
közlés a kör-
imában:

Huszka József
Magyar ornamentika.
Budapest 1898. XL. kép
26b.

TÁPLÁNSZENTKERESZT

Rosenberg(Rácz)kastély

VÉRTES Ernő: Napórák a történelmi Vas megyében.
= Vasi Szemle, 47, 1993, 4. 58o-581.

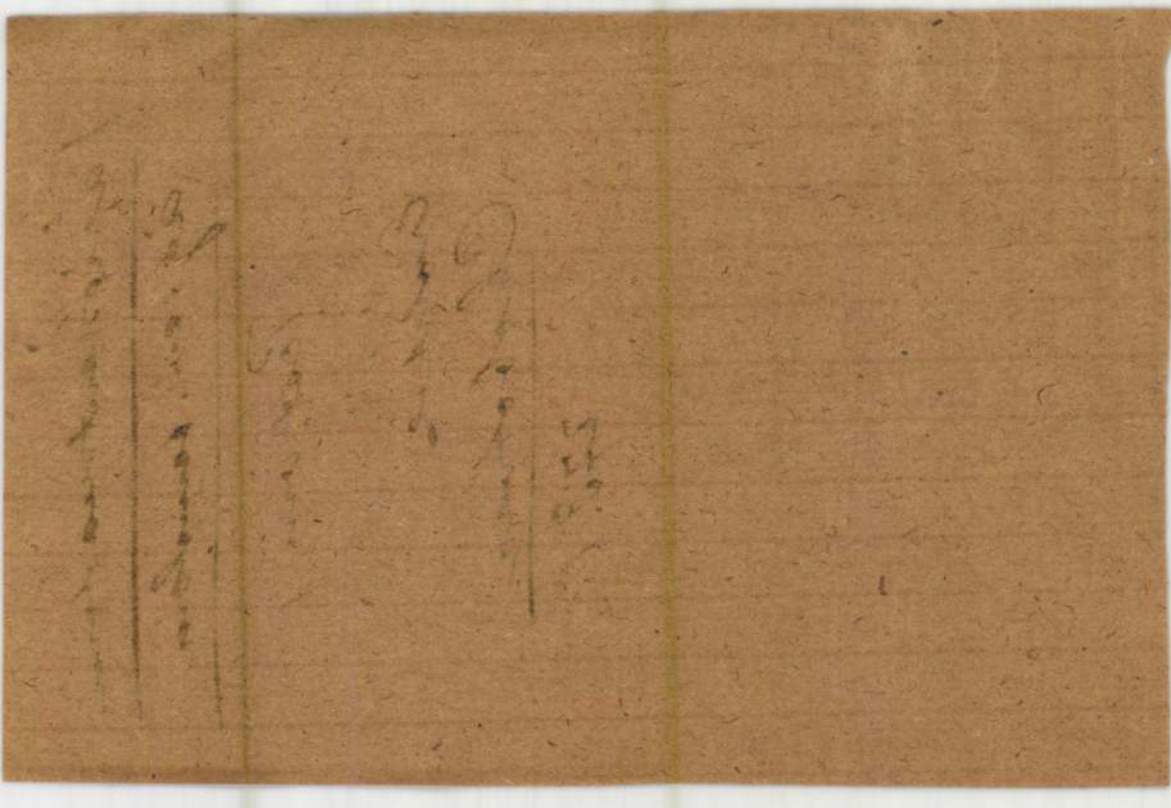
az épülettel egy időben 189o-1893 készülhetett,
átalakitás során sérült

Tápiószentmártoni rk
plébánia templom
(Pestvm)

1872-74-ben épült

Chobotvár

272. l

Tápiószentmárton

ág. ev. templom

(Pest vm.)

Emlitve

Chobotnár

27 J. C.

Tápiószentmiklós

Kastély

Épült 1830 körül.

Rados Jenő dr.
Magyar Kastélyok
II. k.

Csatolva: Jelentés LX 1-30 l.

Méltóságos

D r. G e r e v i c h

egyetemi ny.r.tanár

INA

LLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

ORVINO

ST, I., Horthy Miklós-út 49

L. ZAMBRA.)

Tápiószentmárton

(Pest vm.)

Blasskovich-Lúcia

224.225.l.

Zádor – Rado

sologia TURCICA sive Continuata Impera-
es inde a primordiis ad nostram usque
iem: Andr: Mersens Phil. Doct. Gymn. Au-
. luci publicae data per Joannem Meggeo,
elrée e fölül: „In memoriam exoptatis-
[illegible] inter
s initiae Sziszövii – ad d. IV. Augusti Anno
urcis applaudentibus." A „Magnum est
kerdeti" s „qui tandem ad coelestia
ejeréső szivegtől körül vett „ASIA" térképe
épe fejáródad medillonban „P.C. Veronese
elrészel látható; alatta pedig a „De Darde-
e confabulatio" alkép van ábrázolva, hogy
szirlata [illegible] veséit földabroza előtt
fi szolgál felvilagositasokkal. A háttér he-

eteri a legatio részt vivalkereteinek 11'8: 23'5cm.

12.

140/95 N: 315.

Tajničarski ugovor
Kulinyi – Blaško-
vich – kurir
(1830) konverte
Pollack Mihály
Repr.
Turóczi-Trostler József
Oreg udvarház,
Bpp. 1944. 14. l.

genstände und
nen Nachlässen,
aftlichem und
atbesitz

ADÁSA, VI., NAGYMEZŐ-U. 8.

Tápiószentmártoni

Blaskovich-Ruzsa

klasszicizáló

kápé repr.

Ezer év Pest vármegye

nyelvjárásában.

M. és é. n. (1942?)

105. l.

Allegri da

940. A. A. Correggio

Sz. Correggioban 1494-ben †

Magdolna.

Egy szikla-bar
jit a kibontott sz
maszkodik, kez
nézi, a melyet e
le(ereszt) és
nyúlt alá(ra). A
ben, jobbról a barla
hegyi idézi el
nes
199 Aquarell, n
38 és új 64.– Ly Lels.-fr. (Gondos, Pereded
Képtárban (n. nl. 940/98 A. képe
Ly lab
Rajánszky

413

Ly a lepelnél olajfestvény
látszik.

Gondos B. aj. 1872

Tápiószentmárton

1) Blaskovich-kúria
tőztilalra (1830)
Repr.
Imrényi Iván: Öreg udvarházak.
Bp. 1944. 49. l. 117. l.

2) Kerületi kúria.
Epűls 1813.
u. o. 146. l.

3) Magyar Kossa-kúria.
1850. u. o 147. l.

Tápiószelei ref.

templom

Emléktáblák

Chobotvári

322. t.

város polgármestere

Országos Biztosság

Budapest

IX Ilkovics Endre

Papírozelei ref. templom.

Endre
Chobotovác

322-(

Az épületkutatás adatai

MT48 jelű tégla[39] a középhomlokzatban (későbbi nincs)

GH55 jelű tégla[40] a déli négyszög homlokzatában

déli négyszögben három rétegű díszítőfestés[65]

TÁPIÓSZELE

(Pest m.)

Blakovich-kuria

Tamási Tamás: Vendégváró kuriac- mindenki muzeuma.
= Uj Magyarország, 1994. febr 8. 13. ill.

TÁPIOSÜLY (Pest)

Tápiosüly

R.K. TEMPLOM egyhajós, gótikus, apszisában még gótikus mérművek töredékei, a Mária védelme alatt.

D 3567 sz.

lékek Ann. Rizoctis.
es Endrein 10 m.

zsojegy tömlök

22 nap.

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST

VIII., Múzeum-körút 6. Telefon: 146—145.

Pápiosápi rk. templom

(Pest vm)

1759-ben a régebbi kápolna kibővítésével készerek.

A temetőben lévő kápolna 1777-ben épült.

Chobotváč 268.l.

VASÁRNAP
16
Kat. Ocali
Prot. Henriette
-g. 3. Nb. 2. v.

N k. 6 ó. 12 p. N. ny. 18 ó. 6 p.

HÉTFŐ
17
at. Patrik pk.
rot. Gertrud
-g. 4. Gerazim

KEDD
18
t. Sándor pk.
rot. Sánd., E.
)-g. 5. Konon

SZERDA
19
Kat. József
Prot. József
-g. 6. Amorii

ÜTÖRTÖK
20
Kat. Cs. Mór
rot. Hubert
. 7. Vazul vt.

PÉNTEK
21
t. Benedek a.
ot. Benedek
. 8. Teofilakt

ZOMBAT
22
t. G. Katalin
ot. Oktávián
. 9. Szebaszt.

Izr. 23. S. Vajakhel

Pápiósági vk. templom

(Pest vm)

Középkori temploma a XVII. sz. végén elpusztult.

A mostani templomot 1825-27-ben építették, 1880-ban bővítették.

Chobotsác 267. l.

Tar György

Tobozmontázs - kiállítása. - Irodalmi Szemle, Veszprém, Kö-nyvtár. - Ism.: Deme Zoltán, Jászkun-ság, 1967, 13. köt. 2. sz. 92-94. l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./ 94. l.

Tar Ferenc, [szobrai] 17 éh

Sokat fejlődött a múlt év óta.

P. J.: Vasutas-képzőművének kiállítása
8. l.

Hn. 1961. júl. 18.

NÉPSZABADSÁG

Tar Béla, dinlettervező

A Meridián express elővárosihoz
a dinlelehet terveete. (Dénymé felvétele.)

—:Jan Solovic

2.

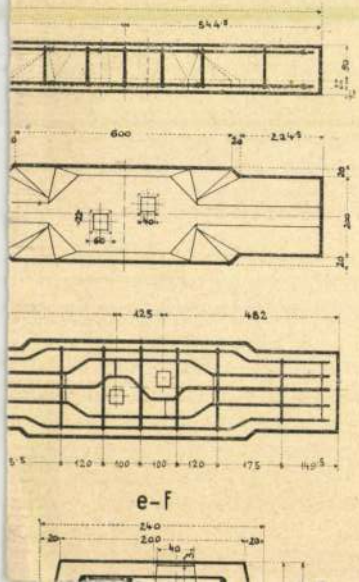
ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 6.

MDK

Engel Árpád és Tar Artur, ip. művészek.
~~III. Vallgatók.~~

219. kép. Engobe-díszitésü edények. Repr.
Szaktamár: Gróh István.

Az orsz.m.kir. iparmüv. iskola évvégi kiállításából.
Magyar Iparmüvészet. 1911. 243,244.l.

544,5
600
234,5
68
425
482
5,5
120
100
100
120
175
149,5
e-f
240
20
200
40
20

Tar Artur

Engobe dúsítésű edények
tetverte festői.

Repr.

Magyar Iparművészet

1911. 244. l.

Tar Antal

100 K államsegély
és 150 K segély
Értesítő 1908/9.

13. l.

Ábrahámffy János (Kossuth

1848/9-ben a magyar
ügyért küzdött.

Derékon alól
körüli szakála szőke s
kezében könyvet tart
keste, mellényén a kabá
ja piros gömb" s óra
lánczának látszik lá
olvasható.

Olajfestés, vá
Festette: Lacz
Gyárfás Ödön a
1894: X. 11-a
L. a. 4832 0/0
1898. VIII. 15-ei

205/94

Tar Antal

budapesti ker. és ipar-
kamarától 200 K

Köszönik 1909/10. 9. l.

Novi.

E lapon a KAISER CROATIE
letén előfordult események van
rával, a mely előtt a hegy töv
elesett paripájáról, mely mögö
Felirata
fölül: Carte der an der t
gefallenen Scha
a jobb sarkon: No 27.
alol balra: Ponheimer sc.
magyarázó szövegének kezd
Klokoch vorgefallene
3 October wurde Novi
mit Sturm erobert.

Szines rm., mér. a

126-94-529.

Tar Antal

rock állatvegyész

Értímúsk 1909/10. 8.l.

Pesaro l. m. III .153

Tar Antal

Flalasi csipkék,
szeretetcsomagok

Repr.

Értesítsük 1910/11.

Anger

Tengeri tájkép.

A kisvé hi
vont vitorlákkal és
tmaság van, mely
telepítve
parancsnokkal
ser tirenkilenez.
A tenger partján
torony köti le fi
zött épületek
és pedgyászzal h
a hátán indul
madarak röpköd

Olajfes

Ára 15

278

Lásszamak;

a mesterjelvénye ez:

107/1

328

13

Tar Antal

Zoológiai állomás

Kristinopol 1910/11. 15. l.

Római csont Rajzkarcolat VI. 282

Tar Antal

Budapesti iparkamará-

tól 200 K.

Esztergom 1911/12.

Gy. L.

Tar Antal

300 k államosság

Értünk 1911/12

24. C

Grecja brouhon VIII. 53.

Tartalom

Szabályok jelentés rendm. és képesítő okleveil kiadásáról

1911/12

26 l.

TELEV

Jar Antal

Vert csipkék tervei

Repr-

Értiminisk 1909/10

XV. t.

Csákány rézből VII. 247

– tőrdék rézből VII. 247

– kórs, rézből VII. 247

Tar Antal

Uměnec 1911. 390

Budapest, 1930. évi szeptember hó 6.-

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri ~~osztály~~tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

alos másolat hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

MDK

v. Tar Antal

Hadifogoly és koraiei tipus, vf.

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 194o. febr. 16. l.

MDK

Tar Antal

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat abroszok, asztalkendők és törülközők mintáira kiirt pályázatára készült pályamüvét a késmárki szövőgyár tulajdonosa megvette.

Magyar Iparművészet 1911. 104.o.

Kedves Gyula úr,

tegnap
dott Kertész állami kitün
nem csipkettek, így levél
Önnek
rövidesen előterjesztést
dó" 1000 as az egyes per
tesz átülni alanyú mint
péntekre meg szabadsá
a részletről alkat cím ál
zása előtt, mert hozzá
Mélt
a szélesebb hírű cím

Tar Antal

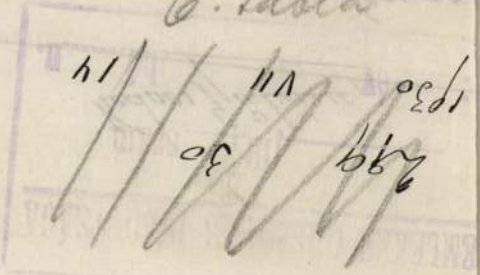
1.

Tjenstm. isk. cit.

1910-11.

13. tabla. 3. tabla.

6. tabla

MDK

Tar Antal

Varrott csipkék, repr.

Iparm.isk.évk. 1911-12. 17.tábla

Tar Antal, iparmüv. MDK

4. Tar Antal csipkét tervezett, kivitelezték Dr. Thuróczy Dezsöné halasi csipkeműhelyében.

Képek.

Karácsonyi Vásár. - Magyar Iparmüvészet. 1911. 9.1.

vitéz Tar Antal, ip.müv. MDK

a 300 pengős I. díjat "Tü " jeligéjü tervével nyerte el

Társulatunk a helesi csipkeverőiskolának jó tervekkel való ellátására pályázatot irt ki.

Azonkivül még 2 tervét megvásárolta.

Ip.Müv. Társ. 1935.évi jelentése.
Magyar művészet. 1936. 4. sz.
Ipar

1/. vitéz Tar Antal,ip.müv. MDK

Szept.24-én döntött a biráló bizottság a tervpályázat felett:
a 300.-p.ös első dijat" Tü I." jelig.pályamü érte el,T.A. tervezte.

Sz. Halasi csipke tervpályázat.

Muskátli 1935. 1p4 l.

2/.

MDK

vitéz Tar Antal, festőm.-ip.M.?

A biráló bizottság 20-pengővel megvásárolta pályamüvét.

"Tü 7" és Tü 4" jeligés müveit.

Sz.: Halasi csipke tervpályázat.
Muskátli. 1935. 104.l.

TAR ANDRÁS, ötvöslegény

A fennmaradt mintalapokat készitette 1677-1683-ig dolgozott Debrecenben, ahol sajat feljegyzései szerint Ecsedi Istvan ötvös legénye volt.-Itt nyilt alkalma, hogy mintakönyvében mesterénél tanultakat, a hagyományos debreceni formákat és diszitményeket megörökitse. 365.old

P.BRESTYANSZKY ILONA: Debreceni ötvösmüvek Csongrád megye egyházaiban 361.old

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve, 1973. Debrecen, 1975

TAR ANDRÁS, ötvöslegény

Csesedi István legénye volt 1677-1683 közt.-Mintakönyvében a mesterénél tanultakat a hagyományos debreceni formákat megörökítse. Rajzai közt szerepelnek a hólyagos serlegnek, a "szőlyőfőpoharak" és a debreceni ref. kincstár nagy fedeles boroskannáinak boltozatát tartó díszes oszlopai. 365.old

P. BRESTYÁNSZKY ILONA: Debreceni ötvösművek Csongrád megye egyházaiban 361.old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1973. Debrecen, 1975

TAR ANDRÁS, ötvöslegény

A nagy gazdagságból fennmaradt kevés debreceni ötvösmüvön, és Tar András debreceni ötvöslegény mintarajzkönyvének lapjain a XVII. és XVIII. sz-i debreceni ötvösség forma- és minta gazdagsága, sajátos helyi változatának kialakulása és megizmosodása vázlatosan nyomon követhető. 364.old.

P. BRESTYÁNSZKY ILONA: Debreceni ötvösmüvek Csongrád megye egyházaiban 361.old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1973. Debrecen, 1975

MDK

Tar András, ötvöslegény
debreceni

vázlatkönyve (um. Györgyai ötvöskönyv.)
tulipánrajzok, tulipánosimadadisz 1678-ból
Ecsedi István debreceni ötvös munkája után.

21.o.

Virágrajz vázlatkönyvéből(folio 28)

repr.16.o. után 4.kép.

Tulipánrajzai(fol.18 és86.)
repr. 22.o. 2-3.kép.

Balogh Jolán: Kolozsvári reneszánsz láda 1776-ból.

KelemenEml. 9-23. o.

Tar András

Ötös Debrecenben Ecsedi Ötös István-
nál tanult 1677-től. Mintarajzkönyve
Kolozsvárra került.
Teljes nevében díszes kőszerszámú betűk-
kel ír.

M.D.K.

Tar András, ötvös

Ötvöskönyvének egyik rajzával rokon egy kászoni kapu faragása. Az ötvöskönyv Kolozsváron, a Román Akadémia Levéltárában, -régebben Erd. Múzeum Levéltára. 160.o.

Balogh Jolán: A népművészet és a történeti stílusok. 73.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX. 1967. Bpest. Akad. Kiadó. 1967. Bp

M.D.K.

Tar András, ötvös

Az inda "virága" valóban az akantusz levélből kialakito
nyiltkelyhü csipkésszélü virágstili zácio. Ennek szép
változata látható Tar ötvöskönyvében. 160.o.162.jegyz

Balogh Jolán: A népmüvészet és a történeti stilusok.
73.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX.
1967. Bpest. Akad. Kiadó. 1967. Bp

Tar András ötvös

Esedai ötvös is több debreceni mesterhelyében dolgozott, tanítványa volt 1677-től. Műveiről egy kolozsvárkai kéziratos mesterkönyvében olvashatunk.

A képzőművészet Debrecenben, 1961
2 oldal

~~Ábrányi Emil IX. 132.~~

Tar András

Tátra

U. 2173

SANDBERGER BEETHOVEN AUFSAETZE. Forscl
zu Beethoven und zur Beeth
spielen.Leinen

STRADAL.A. ERINNERUNGEN AN FRANZ LISZ
Leinen./August Stradal,der
ter Franz Liszts./

F r e m d e L ä n

ALT-DRESDEN Ein Bilderbuch.68 Photogr
Hrsg.von P.Goldhart.Gebund

BANSE,Ewald BUCH DER LAENDER. Landscha
Abendland.Mit Karten,Skizz

BEHRENDT,W. DIE HOLLAENDISCHE STADT. E
raphien.Leinen

BOEHN,Max von ITALIEN. Ein Buch der Er
Quartformat.Leinen

FROBENIUS,L. IM SCHATTEN DES KONGOSTAA
33 Tafeln u.318 Illustr.im

MOHR,Dr.A. WAS ICH IN ISLAND SAH. 60
u.Porträts.Leinen

OSSENDOWSKI HINTER CHINAS MAUER. Leine
DIE SCHWEIZER STADT. Mit 170 Bildern.Te

"Staetten der Kultur" Jeder Band mit h
voll illustriert.Gebunden
ALTHOLLAND
BRÜSSEL
GRANADA
HERMANSTADT in Sieben-
bürgen
MAILAND

DIE TIROLER STADT in Bildern.Mit 162 Bi
Text von O.Luckner

Tar András

debreceni ötvösleg. –
1677 – 79. több gyűrű
példa említése az Erdélyi
Nemzeti Múzeumban.
Ecsedi István debreceni
ötvös működéséről dolgo-
zat

Kelpeld

U 2173

ó alá. Minthogy a rendezés
Úr életrajza még hiányzik,
t a mellékelt kérdő-ív és
lexikon teljessége érde-
atni szíveskedjék.
y az életrajz néhány napon
előre is hálás köszöne-

iváló tisztelettel
KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA
SZERKESZTŐSÉGE.

előfizetési kötelezettséggel nem jár.

Tar András 2

Ötv -

Eddi Zotvainál dolgoztak ? Ecsedi
ről ismét hozjuk, hogy Kassán
indasodok - ~~Ekic~~ '

K Δ

melyet most rendezünk sajt
alatt álló anyagból Művész
tisztelettel kérjük, hogy a
boriték felhasználásával a
kében mielőbb hozzánk jutt

Abban a reményben, hog
belül megérkezik, fogadja
tünket.

MAG

Az életrajz beküldése a lexikonra való

Endrényi Imre, Szeged.

Tar András

ötvös

Az Erdélyi Nemzeti Muzeumba került Szerdahelyi Mihály kolozsvári ötvös hagyatékából egy mintakönyv, melyben Tar András debreczeni ötvöslegény szőnyön műveit találjuk 1677 - 1679 -ig. A rajzokat több helyen datálta. Egy helyen 1677 ből csak nevét Endővetőit találjuk, másutt 1678 október 31-ét írta fel egy rajz készítése idejéül. Egy igen szép virágdiszmel a következő jelzi rajzát: 1678. Rajzolta Tar András ezt virágocskát Debreczenben az Ecsedi István uram nemek Kupájának ajákáról (?) az ő Kegyelme műhelyében, die 12. Aprilis. - Utolsó datuma 1679 decemb. 10. Ezekből kitünik, hogy Tar András legalább is 1677-ben és 1678-elején Debreczenben

Tar András ötvös

mintakönyve

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum
Kézirattárában.

BUDAPEST

III.

Helgóvárégi templom

Erdélyben régészeket... VV 1873, 443 l.

Tar András

ötvös legény

l.

Zoltán Debr.

11, 12. l.

Tar András

ötvös

l. oker.

Zoltókodekv. 45, 46, l.

47, 48, 49 l.

vásárhelyi Wodianer Hugó

m. kir. udvari tanácsos.

Tar András

debreceni ötvös legény

erről

Sörbevető. 158. t.

z é s .

ivonulási osztály karhatalmi tanfo-

egkezdődik.

jtársat,hogy a fent jelzett napon es-

-u 13-15 sz. iskola tornatermében je-

A bajtársi szolgálat nevében:

Engelbach Alajos s.k.
ny.ezredes,
orsz.alelnök.

Tar András

Összegény mintarajzgyűjteménye -

1677 - 1679

Lőrd

Zoltkálvmúzi

10. P.

M.D.K.

Tar , zobrás

nevét emliti!

Bencze Gyula: Képzőművészetünk tegnapja, jelene, fejlődésének néhány kérdése

Művészettörténeti Értesitő, 1965. XIV.évf. 3.sz.

232. old.

MDK

Tar--Ungváry

Harcos béke, br.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

MDK.

Tar ....

Egri dombormüvének emlitése

Socialista Müvészetért 1965 ápr.lap -

TAR (Heves)

R. K. TEMPLOM, kőfallal körülvéve, XVII. század.

VÁRROM, magas kőfal, két ablaktalan lyuk, talán Tar Zörinó várának romja vagy templomé.

RMV 10, 58.l.

Tar

M.D.K.

Tapricz, keramikus

Az Apátfalvi Keményceréppgyárban dolgozott.-Származási helye: Bohemia.-Bizonyára máshol is dolgozott, 248.o. 23.jegyz.

Molnár László: Az Apátfalvi keményceréppgyár a XIX. század utolsó harmadában./kb.1967-1894 között./. 241.o

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok közleményei. 1967. Eger, 1967

Tappli István.

A "Művész-sétány"-on felállítandó Móricz Zsigmond szobor megformálására kapott megbízást.

Magyar Nemzet, 1957. máj. 3.

JOHANN TAPPER, harangöntő

Nemesocsó. Az ev. egyház minden harangjáról tudunk 1724-től
3. harang. "GOSS MICH HANS SCHON ZU WIEN 1614 IOHANN TAPPE
LIES MICH GISSEN. GOSS MICH JOHANN JOSEPH PFISTREMEISTER
IN ÖDENBURG 1765. REFUSA SUMPTIBUS ECCLESIAE HUNGARICAE
AUGUSTANAE CONFESSIONI ADDICTAE NEMES CSOIENSIS 1765."
Kb. 120 font. Ø 45 cm. Ma is megvan. 57. jegy. 176. old

PATAY PÁL: Vasi harangok, ~~1972~~ 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

IOHANN TAPPER, harangöntő

Kemenesoső. Az ev.egyház minden harangjáról tudunk 1724 től kezdve.-1.harang."Goss mich Hanz Schön zu Wien 1614 Iohann Tapper liss mich gissen". Átöntötték 1765-ben, /v.ö.3.harang/. 57.jegy. 176.old

BSSZSSBSB: Vasi harangok, 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

M. D. K.

TAPPER (TAPTER) János szobrász

1715, 1720. Lőbányán szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1979.

I. 68, 69, 285.

Tapor András

A Képszerkesztő „tanuló képzőművészeti kör" és stúdiójában Tapor András művészetében is dolgozik feleség.

Sz. Kiss Zoltán: A Debreceni Képzőművészeti Kör huszonöt éve

Alföld 1972/5 90 old.

MDK

Tapolyi Gizella

Tanulmányfej, gipsz

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 15 l.

S. Tapolyi Gizella

MDK

Bronz figura

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

yar -+ koronázási jelvények.

MDK

Tapolyi Gizella
Férfifej

N. Szol. 370. Kiáll. 1927. márc.
19 1.

Cserépedénytöredék, római

VI. 270

Tapolyi Antal
Született 1914. 6o

Dessy Stanislao

A forrásnál

Tengerészek

Di Giorgio Ettore

Alvó leány

Ifjuság

Madonna

Beteg gyermek

Arckép

Gambetta Mario

A görlök öltözője

Karnevál

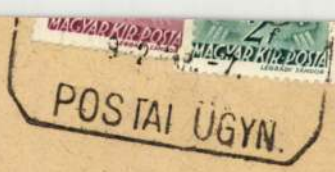
Találka

Tapolyi

l.

LykaMagyműI800-50

432. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Tapoly-Bisztra r.k.

templom

gótikus oltára

emlékei

Emlékkatalógus

I. 312.l.

nál, a németekkel a müncheni [illegible]
a művészifjúság Budapest mellett megoszl
München, Düsseldorf, Páris stb. között. Oly
többen látogatták a külföldi akadémiákat,
régebben Mintarajziskolának nevezett budapes
alapítása előtt meg éppen kénytelenek voltak
végezni tanulmányaikat.

Nem egészséges állapot, hogy a művészi
zése egyetlen főiskolára hárul, bármily
működjék is. Az első veszély az, hogy a
felkerült ifjakról lassan lekopik szűkebb
színezete, a nagy metropolisnak, termész
kozmopolitább esztétikai légkörében unifo
nak. Elvesztik az eleven kapcsolatot a ma
környezetével, a maguk tájának, vidékük
ténck ihletése letompul. A hazai hangok elh
s a helyett, hogy az egész magyarság műv
polifoniáját gazdagítanák, azon az egy húron j
amelyre ránevelik őket. Éppoly veszélyt rejt
hogy azok a vidéki ifjú művésztehetségek
nincs módjuk magukat a fővárosban k
szükségszerűen a dilettanizmusba esnek, va
maradnak az őstehetségeknek, sokszor szánal
potában. Minden kultúrának, művészetnek
mint irodalomnak, tudománynak legnagyob
delme a dillettantizmus. A budapesti zene
mellett vidéken is működnek jól szervezett ze
és segítik az egyetemes magyar zenei kultúrát.

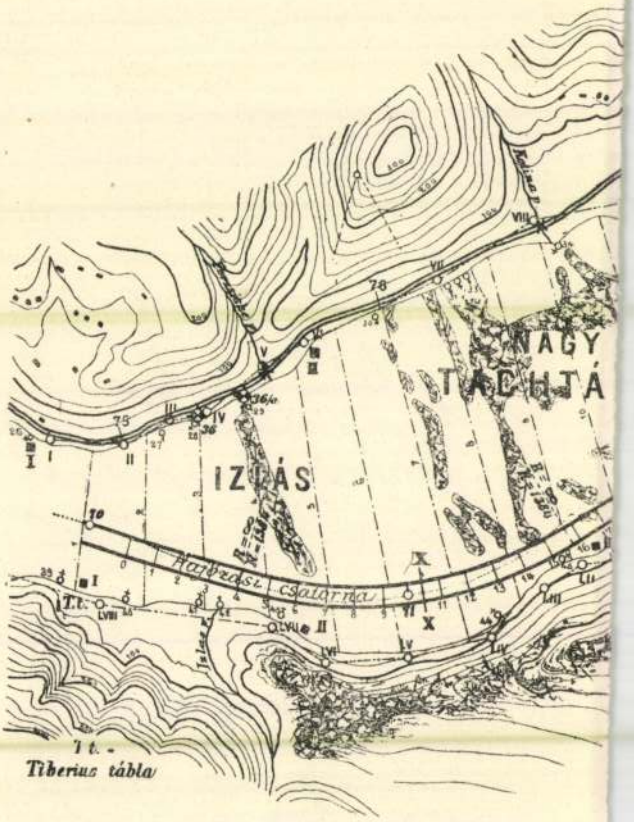
Tapolcsányi vár

Nyitra vm. 1498

Luk Podm

I. k. 311. l.

II. k. 725. l.

T. t. -
Tiberius tábla

Tapolcsány vár

Nyitra vm

I.

Hadtört. Közl

1914. 579. l.

DE

GESC

D

DEU

KU

Tapolcsányi ref.

templom

(Borsod vm.)

Festett famennyezet, karzat és szószék

Gyercsefalvéről

494. k.

Tapoldi István
festő
44 éves
(szívelégtelenség)
† 1956. II. 19

Halotti főkönyv
1914 folyó sz.

Tapolczai Tiborné, építész

L. Eltéi Ilona

- követségi hírek

Magyar 10-12

Építőművészet. 1983 8314

Tapolcai II. rk. templom

(Zala vm)

Fájdalmas szűz tisztel. szentélye.

1750-ben helyreállíttatta

Bíró Máté püspök.

Pehm. 461. l.

Tapolcai Ref. templom

(Zala vm.)

Nagyboldogasszony tisztel. Szentélye.
1757-ben helyreállíttatta
Bíró Márton püspök

Pehm 461. l.

Tapolcai apátság története

Majarlaki Kiss Lajos:
Adatok a tapolcai apátság történetéhez. Miskolc, 1926. 12-r 26 l.

Tsm.

P. A. Szaradola
1927-28. 175. l.

Tapolcai plèb. templom

l.

Lukcsbibl.

78.l.

Érkezett 1904. január 7.

11/1904. sz. (Vácz, 1903. december 30.)

A váczi múzeum-egyesület pénztárnoka 7 példányban megküldi a kiadásában megjelent váczi kalendarium 75. példányát.
(Leirat az pénztároshoz, 1904. T. 23.)

Tapolcai árpádkori
apátsági monostora

Részben mint
l. Miskolci mo-
nostor képek.
Szabó Bertalan felv.

6. l. 7 l.

ugyanaz
u. o. irodalma

67 – 70. l

1907. III. 2.

162/1907.

Temesvár tört. (ultifeámla)

Tapolcai apátság

(Görömbély - Tapolca)

monostora

XII—XVIII. sz.

Mária Terézia 1776-

ban a gör. kat.

unióhoz csatolta.

Ismeretlen időben

elpusztult. 1928-ban

alapfalaira bontva

Fal.

Szabó Dezső építőmester

9-11. t-

Tapolcai r.k.
plébániatemplom
Kentelye
gótikus
Kéje rep.
Boggay Tamásdr
A Balatonvidék
műemlékei.
Magyar Építőművészet
1944. 198.l.

Andrea Tapolca

egri kőfaragómester, 1736 körül Miskolcon tevékenykedett.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mezőnyi Ferenc: Magyar művészet-történelem 1969. Tk. Budapest 1972

342

Tapodi Ilona

Tanyarilág no.7

Wépsnava 1985. I. 19.

Тарасі Ноне

Кошу – ңұ

Ұлғаяды 1985. IV.28.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfe

3. A dijazás számitásánál alapulvett munka

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes enge

. . . . . .

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv. levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

TAPODI ILONA

kiáll.az Uj Tükör Szabadidő központban

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.42.sz.47.o.

Tapodi Ilona, pedagógus, grafikus

dr. Haksay Lászlóné művészettörténész megtekintette a gyulai műhely tanulóit. — Gál Dezső olajfestményei a dekoratív konstruktivizmus jegyében fogantak. —

Tapodi Ilona újabb munkái oldottabbak, színköltemények.

(Kémyi): Művésztelep Debrecenben, Kőrösegen és Gyulán.

Pedagógusok Lapja, 1973. aug. 25.

Tapodi Pál

Kücsmás Télegyháza

l.

Illusmagyar

1. tábla

Tapodi Ilona, gyermekrajzoló, a'lt. Lvk. VII:o.-t

MDk

a Falusi vasárnap" c. képe.

Repr

Balogh Jenő: A gyermekrajzkiállítás margójára

9-10. l.

Család és Iskola, Gy. 1954. december

V/12.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Tapodi Klára
rajztanár

M.D.K

A balatonfüredi művészeti telepen
dolgozik.

Cserhát István: A"tréfás tantárgy" és a tizedik
nyár Napló 1969 jul.22.